834.

Petrus de Bononia in Medicinis

N. Inv. 834.

liber colegij

DD II
I.

I

In nomine domini nostri ihesu christi amen
q° Queritur de mundi duratione sit incipit
Quamquam alias interrogatus questione de
fine sive duratione mundi reformaverim
ut que sublimius que vocabulis
complexa fuerunt in claram sententiam
patefierent. Nunc iterum quoniam in ea
multa etiam contexta sunt que per eorum
subtilitatem indigent ut in sermonem
clariorem extendantur decrevi
ad preces prestantissimi clarissimique
militis et iuris utriusque doctoris
domini zacharie trivisani veneti
patricii ad presens magnifici oratoris
bononie per excellentissimo senatu
veneto dictam questionem in amplioris
formam redigere cum mea
iam fuerat. Queritur utrum
per durationem et perpetuitatem
stellarum fixarum et septem
planetarum in suis circulis habeat
duratio perpetua huius presentis
etatis mundi. Et antequam descendam
ad aggrediar permittam primo
quedam que satis dicta consona esse
videntur. Deinde ergo enarrabimus
opiniones sapientum sive
auctoritates de universali mundi
machina quam ymmo greci cosmos
appellant mundum mundus
ipse originem ex tempore sortitus
sit sive carens originem an
ad finem processurus an sine principio
et fine maneat in eternitate gaudens.
Hec enim totum id quod mundus
ipse resolvitur puta id quod
videtur et tangitur et quod videtur
et non tangitur superaddendo
id quod non videtur et
non tangitur cum corpore sit
vere ad similitudinem architipi
factum figuram sphericam sive
rotundam adimplet dicitur
primo quod mundus virtute sue
ethimologie dicitur a nomine movere quia
undique motus apud ysiderum
in de ymagine mundi Secundum autem beda
in libro de natura rerum hoc modo
Mundus describit mundus est universitas
omnis creature que constat
ex celo et elementis quatuor in
sua globositate figure sphere figuratis
aliter et principaliter ut
nobis convenit describitur mundus
est celorum elementorum uniquelato
circa eius centrum in quantum terra
in medio consistente per eius descriptionem
ptes
confirmatione dicunt theologi
quod celo non moto mundus iste
desinit esse et in amplius non extenditur.
Preterea primo intendendum
est quod existentie sunt quinque prima
namque carnium est terra 2a
est quod aqua 3a est aer 4a ignis
5a quinta non et ultima est globus
sive regio celorum. Ulterius
sciendum est quod hoc nomen
mundus multis modis potest intelligi
uno enim modo sua significatione
generali intelligitur pro aggregato
ex omnibus quinque dictis existentiis et est
totalis machina mundi. Alio
modo capitur mundus pro solo parte
elementorum in qua cuncta
animalia oriuntur et degunt
et tunc dicitur inferior mundus
secundum autem acceptionem huiusmodi
re astronomi locuti sunt. Tertio
modo potest capi mundus solum
pro parte que quinta nuncupatur
ex enca et appellatur tunc mundus
superius de cuius virtute maxime apud
astronomo amplissime est.
Ulterius sciendum dicitur esse et
eternum et perpetuum in eternum
autem in sua propria significatione
dicitur id quod caret principio
sive fine existente. Unde hanc
significationem dicimus esse
eternum perpetuum non est id
quod secundum principium finem non inveniet
quales sunt intelligentie sive
angeli et non animi rationales secundum
peripateticos cum incipiunt et non
corrumpuntur. Homo non est lapis
nec perpetuus deus est eternus.
Post hoc autem descendendum ad conclusionem
ponit namque plato in thymeo
libro 2° mundum esse sensibilem
genitum esse perpetuitatem quod congruens
ut puta habuisse principium
finem non invenit apud quem
universalis mundus intellectus est.
Aristotiles autem in octavo physicorum
simul et ante auerens
probat tempus esse eternum et infinitatem
motus que in fca[...]

Nisi sunt species sed eternas et per
quas mundum eternum esse fatentur
hoc est non habuisse principium co-
creationis carente et intellexerunt
per mundum celum principaliter
propter quas aut partem in qua quatu-
or dicte excentrice prime collocate
sunt ¶ quos et et alios mundi
eternitatem ponentes sic argu-
untur sic si motus est eternus
et motus subiectatur in celo
ergo celum est eternum ¶ sed non est
creatum quod falsum est nedum
apud platonem sed etiam apud metho-
vonnium omnium theologorum ac
etiam falsum est apud inventes
fere omnes astrologorum nichil in
multiplicat falsitatem pluribus probat
rationibus quarum prima est ¶ Ratione
quod est ante esse creatum ¶ sed est cre-
atura quam bona gratia divisio da-
tur per immediatum quod quod autem creata
ta est maxime apud theologos quod
autem celum non sit creatum patet
per eundem aristotilem probantem
primum motorem esse quod secundum
eundem in duodecimo methaphisice — Met. 12 phys. 8
nullam habet magnitudinem in-
nec finitam nec infinitam et est
incorruptibilis indivisibilis eter-
nus qualis est opifex primum mundi
deus aquo mundus dicitur quia ex se
creationem supersunt ¶ Si
autem dicta divisio non datur
per immediata est sed medium puta
celum quod non est creatum nec creatum
sit igitur aliud tale celum et equ-
itur sit celum non est creatum nec
creatura et est eternum ut te-
¶ aliquid est coequale et coeternum
deo in eternitate non habens
¶ dependenciam in ratione sui esse
eternitatis ad creatore tamquam ab
aliqua causa prima eius ex quo talis
eternitas non habet principium sed
¶ hoc est falsum etiam michi est
cum deus non sit causa mediata
vel immediata quo quod sed etc.
Sed forte aliquis diceret quod
habet ¶ dependenciam a crea-
tore sed causa continuante primum ac
causa efficientis sed hec responsio
non evadit ad propositum ex aliud.

est celum in eternitate ¶ hoc talis
est in possibile ipso eterno ratione care-
re sui ne ab ipso ¶ destinatum — deo
et non ratione sui esse eternitatis quod
est carens principio attamen cum sim-
mi conservatur perpetui rei perpe-
tue et non eterne nisi ut supra
dictum est nam si perpetuum sim sit
statum indiget auxilio creatoris
ut perpetuetur tamen cum contina-
te sed etc. ¶ Sit quod eternum quod est
est celum ex quo caret principio
ideo quod illud tale principium est eter-
num sit de quo ulterius querit
a quo ¶ habuit potentiam creatoris
in ratione sui esse eternitatis in quo est
eternitas in sit ipsi celo ex propria — creatoris sed
potencia et absoluta eius potencia — dicatur quod
non concurrente ergo quomodo pote- — extra
ncia creatoris sit sequitur ipsum celum
ex se solo fuisse potens sibi tribu-
¶ isse talem eternitatem ergo inter-
tius inferius quod aliqua est poten-
cia que nullo modo dependet etiam
a primo principio summo creato
quod est falsum et contra dictos aristotilem
et averroys in duodecimo metha-
phisice dicentes a primo principio
dependet celum et tota et tota
natura si autem dicant deus ete-
rnitas in sit ipso celo ex potencia
creatoris sint sequitur ergo deus
fuit potens attribuisse celo eter-
nitatem ¶ sed deus non dat neque
attribuit ad aliquid nisi id cui
attribuit principium caret attributo
sed alius ipsum celum fuit sine eter-
nitate et per consequens habuit principium
preterea ad idem arguitur sic aut deus
habuit absolutam potenciam in
ad creandum ipsum celum aut non
si primo tunc sequitur quod deus fuit
¶ destitutus et defectus a potencia
qualis est potuisse creare celum
quod est solum quod ipsi deo inherent et
inest omnis potencia creationis
etc. ¶ Si non deus habuit potenciam
ad creandum et nulla fuit causa
sive racio in genere quare non crean-
do ipsum eternum ipsum celum sic loquitur
quod deus in virtute et rigore sue
infinite potencie voluntate per
existente creavit ipsum sed etc.

Racio

preterea ad idem arguitur sic / Si deus
potuit creare celum cum celum sit eter
num per adversarium ergo deus po
tuit creare eternum quod eternum
est sine principio ergo potuit creare non
.i. eternum est sine principio et hoc
est falsum implicans contradictionem ergo etc /
Aliter ad idem arguitur nam nulli du
bium est quod deo tamquam primo principio
convenit ut obediat ei et compleatur
in omnem rem ut voluntatem eius
exequatur ex quo ipsi deo subiecta
est et deus ut primo opifici placet quod
ipsi celestiam ... nos potest minue
tamen et infinitam eius potentiam om
nia ex se ab eo dependeant in om
corum esse tam in generali ex de
non esse ad esse produci creari cum
enim celum esse deo coequeveum in
in eternitate quod non sit creatoris
potentia ... scripta ex quo et
in quantum talia eque potentia as
lienum infinitum ut sit ar alterum
istorum sequitur aut deus qui est super om
nem naturam in sua potentia imperfi
citur ex quo omnem potentiam non
excellit aut potentiam nec est natura quod
sit divine maiestatis potentia
non contempnit scilicet potius deroga
gat cum enim quodlibet istorum est sim
pliciter falsum etc / ex quo infertur ulterius
quod enim nichil est quod sit nec debeat
esse quo magis ecclesie primo principio di
centes celum eternum dicit id quod
falsum est et in natura erroneum / Pre
terea aliter arguitur sic deus esse
omnem rerum causam demonstrative
causa omnem duracione precedere eam quo cre
atione esse finiunt / Item cum totum
quod adeo sit creatum non potest dici
finitum esse ex alio ente ex aliquo ente
et sic derelinquitur quod sit falsum ex nichi
lo et per quod sit esse post non esse
et sic falsum est celum ab eterno fu
isse / Simpliciter sequitur quod in causis
efficientibus sic procedere in infinitum
si generacio sit semper quod ex dicere
mundo existente semper per infinitum filiu
est pater et sic alius et in sit
in infinitum preterea sequitur quod sint
in infinita et infinitorum hominum

preteritorum anime et mortales
quod falsum est ergo etc / Albertus
magnus in octavo phisicorum
videtur ponere hec quatuor
ultima argumenta que eadem
eciam ponuntur a sanctissimo tho
ma aquinati in summa sua contra gen
tiles et in quantum quod he rationes numquam
de necessitate concludunt licet
probabilitatem habeant et videtur
subiungere quod ex quo celum sine
mundum eternum esse contra ca
tholicam fidem / ne videatur in
anis rationibus constituta et non potius
in solidissima dei doctrina ideo quomodo
videtur ponere qualiter omnes tur
eis qui eternitatem mundi posue
runt et subiunxit quod potest autem
estimacionis procedit et hoc ostenditur
ex fine divine voluntatis ut supra
tactum est finis enim divine volunta
tis in rerum productione est eius boni
tas in quantum tanto manifestatur
divina bonitas et virtus per hoc quod
res alie preter ipsum ab ipso esse habet quod
non semper fuerunt ostenditur eciam
quo non agitur per necessitatem nature
et quod virtus sua est infinita in agen
do hoc igitur convenientissimum fuit
divine bonitati ut rebus tantis
principium durationis daret po
stmodum concludit quod ex hiis que dicta
sunt vitare possumus diversas erro
res gentilium philosophorum quorum quidam
posuerunt mundum eternum quidam
naturam mundi eternam quod quia
ex aliquo tempore mundus cepit generari
generari vel a casu vel ab aliquo in
tellectu aut eciam amore aut lite
ab omnibus enim hiis ponitur aliquid preter deum
eternum quod fidei catholice repug
nat / Post hos autem in huiusmodi re
auctoritas astrologorum est pone
da voluerunt namque hii fuit mun
dum habuisse principium cuidam in
certis ... amorum solis nale
... terminari ... mundiales
etates ... mundi duracio ab eis ... dila
celo in perpetuum ... presentes
itaque in hoc auctoritate ... ulissimi
astrologi ... qui dixit dila

discipulo suo Joantoy in tractatu
sui libri de bissexto quod in anno ple
no creavit creator mundi et in
anno plenissimo fit consummatio et
sic extimant quod in plenitudine
septem annorum erit consummatio
mundi ad hanc hi sunt sermones
eorum quos in textu ad propositum quo
dam ero declaraturus Preterea
asseritur sermo quorumdam priorum
ac autenticarum astrologorum
dicentium deum gloriosum in
mundi creatorem posuisse solem
in signo arietis Theologi etiam
et amplissime mundi creatorem
posuerunt ac eciam originem ad
invenientes a sacris primis sermonibus
biblie videlicet in principio creavit deus
celum et terram etc. Albertus
magnus in supra dicto octavo
phisicorum ponit et est et sente
ntia theologorum quod intra fidei nostre
dicit semel incepisse et semel desinet
et tunc dicit tamen aliquid est quod simpliciter
partem et non fere secundum totum patet itaque
ex superioribus dictis quod fere omnis
sapientia stola in dubie mundi cre
ationem recognoscit et affirmat
quodammodo ut nichil sit preter divina
ex etiam quod sed sui esse non habuerit
creationis originem originem et
principium a summo creatore quod
est omnis potentia et absoluta non
respectiva creandi et destruendi
quicquid potest ipsum est unde nichil
est eternum preter divina esse
tam omnia etiam preter hanc necessitatem
in sui esse et conservari secundum eam de
non esse ad esse producta sive creari
Dubie reducitur ad ipsam divinam
essentiam aqua totaliter eorum esse
ab origine sortiri debeat debeat
recognoscendo eam tanquam crea
torem primum quo nichil prius est
nec potentius nec eque potens
neque in eternitate coequeum
ut supra propter que admirandum
est de hiis qui posuerunt celum esse
deum coequevum in eternitate
et quo reduxerunt ipsum in suo

esse originis ad primam causam
potentem unumque deum eius mundi
creare et ipsum de non esse ad esse ex ni
hilo producere in nichil minus et si aristo
teles celi vel mundi seu quorumcumque notice
dicatur eter in talem minime fue
rit ex virtute et potentia ipsius ne
demonstrasse infinitis tamen demo
strationibus falsis quidam presuppo
suisse nisi est sic patet intelligenti
ea que in suo processu posita sunt
que quidem a domino alberto in preallegato
gato loco reprobantur Remanet
Dicit itaque super esse pretendam
ut veniamus ad principale intentum
et est ultimum in quo de fine seu questione
determinato qualis est ut supra
videlicet utrum productio corporum et per
petuitatis motuum stellarum fixa
rum et septem planetarum in
suis circulis habeat duratione perpetua
huius presentis etatis mundi pro
cuius clari sententia intelligendum
est quod mundum totaliter sine fine
non est intelligendus universalis in
mundus hoc est agregatum ex celo et
elementis quatuor quam talis mun
dus non desinet per corruptionem
phisicam secundum potius per voluntatem
tantis sicud incepit de quo ad
presens sermo non est secundum intelli
gitur de inferiori mundo pro tanto
quod propter excessivas qualitates astrorum
in elementis aliquam influxa de ele
menta ipsa ad invicem sic disspor
tionata ita possit maintenere nature
inanimata animalia que ex eorum
virtute nutriuntur et minuit unde
quod tunc talis mundi etas finietur
Quamque perituram eciam mundum scilicet inferi
orem finiri sive terminari
hiis autem sic intellectis arguitur ad
partem affirmativam quoniam si et prout
sic ea debent celum et astra gubernare
nare ad que ordinantur et ad fina
lem ut eorum sunt confinia gubernatura

ad gñatia ħ ordinat ad gñadu
tur mundus inferiorem et max
ime hoies et creatura animalia
et plantas de qbꝫ ꝓpter eorum
suptilitatem nobilitatem maxi
me deberent eē solicita 2º seqr
ꝙ sicut duratio et ꝑpetuitate in motibꝫ
eorum fit eciā duratio et ꝑpetuitas
in rebꝫ inferioribꝫ gubernandis
ħ in talibꝫ sicut ꝑpetuitate ꝑ successionē
tūc sit ꝑpetuitas huius presentis eta
tis mundi / vt patet 2º ꝑꝫ ꝯsequens affi
rmatiua vera ¶ Ad idem nota ar sit
nam si ꝑpe staret perpetuitas corporum
superiorum et motuum eorum et non sta
ret ꝑpetuitas huius etatis mundi ea
asterisca ad nichil aliud sunt ordinata
nisi ꝙ mundus iste inferior ab eis gu
bernaretur gubernetur sequeretur
ꝙ astra ipa ecent frustra in natura ꝙ
ad illum finem ordinata ¶ ¶ Et hoc
est falsum cum nichil sit frustra in
natura ut phūs in ꝗ de 2º sequitur
ꝙ ꝑpetuitas motuum superiorum non
stabit nisi prius steterit ꝑpetuitas sine
duratio ꝑpetua huius etatis mundi ꝙ
erat probandum ¶ ¶ Ad partem autem
negatiuam ꝯsequens est auctoritas
astrologorum qui in hac materia plura
sunt speculati est preterea aucto
ritas aliorum patriarcharum et em
pedoclis fides eciam et catholice
sancte fidei nostre noluit hanc mundi
etatem difficere set in ꝑpetuo tempore
eciam non corrumpi 2º etc
Sꝫ ꝙ prīs negatiua ꝯsequens est ve
ra ꝑstat ꝑpetuitas in motibꝫ celorum
ex eo ꝙ motus celi est perpetuus sine
incorruptibilis in tempore futuro ut
patet apud omnes per ypateticos et
aristotilem in octauo phisicorum
et non stat perpetuitas in hac mun
di etate respondetur ad affi
rmatiuam et primo ad primum cum

arguitur ꝙ ea debent celum et
astra gñare ad que ordinantur
et cetera concedantur hoc et ultra
ꝯcedatur ꝙ ordinantur ad gñan
dum hunc mundum inferiorem ꝑt
dicta aristotilis in libro methauro
rum vꝫ necesse est hunc mundum
inferiorem superioribꝫ lacionibꝫ
eē ꝯtiguum ut omnis virtus gubne
tur inde / et cum infertur 2º seqr.
ꝙ sicut perpetuitate in motibꝫ cor
sit perpetuitas in rebꝫ inferioribꝫ
et ꝑ ꝯsequens huius etatis mundi negetur
quia / vnde rerum particularium
sit perpetuitas sine duratio ꝑpetua
mistis inferioribꝫ sine successione
id ꝑ successione quamuis omnia corrum
pentur ꝓpter excessiuas qualitates
ipsorum aliquando non potencian regular
elementa ut materia disponatur et ꝑ
ꝙ in eis forme introducant et ꝑ
ꝯsequens etas huius mundi sine mundialis
tempore ad nichillum ꝯuertetur et si fer
te dicet ꝙ inferiora superiorum gu
bernantur et ꝑ ꝯsequens hec inferio
ra ꝑ successione minime debebunt cor
rumpi etc et hoc respondendum
est / Verum eē ꝙ inferiora superio
ribꝫ gubernantur quia qualitates
et virtutes superiorum corporum
regulant ħ cum erunt excessiue
sunt in aliquo tempore etc et hoc ꝓpter ꝯiunctio
nes maximas stellarum sub circulo
celi factas tunc dico ꝙ nequaquam
dicta inferiora gubernantur ħ cor
rumpuntur ¶ ¶ Ad secundum quando arr
ꝙ ipa astra ecent frustra in natura si sta
ret perpetuitas in eis et in eorum
motibꝫ et non in rebꝫ et etate mun
di ꝙ ad nullum finem ordinarent
etc dicatur ad hoc neganda ꝙ ab
soluta ipa astra sunt sunt frustra
in natura vnde licet astra ipa non
regulent existenciam in etate mundi

ex quo etas mundalis tunc deperdet
neque eam in eadem dura alicuius spei
per quas tunc fuerunt tunc non erunt
Frustra ptanto quin ex quo quamvis
excessibus suarum qualitatum
remittentur donec veniant saltem
ad quandam medium proportionale
propter quod elementa ab his qualita
tibus debite informata permanebunt
his mediantibus disponere materiam pro
nova forma mundiali introducen
da et hoc mediante motu eorum de
bito aspectu superiorum astrorum
ad invicem quod quo intelligendum
est iuxta catholicam fidem tenere
quod postquam mundus combustus fiet nova
regeneracio mundi hoc est beatorum
et dampnatorum secundum autem sentenciam
astrologorum naturaliter loquen
cium fiet nova mundi regeneracio quod quod
tunc particularem et continue ut super supra
celi qualitatibus suis mediantibus
materiam disponet ut concurrat nova
singularum sperarum regiraciones ut
nova animalia concurrent dulla in specie
filia ut prius ipsi quod non nativis seorsum
erat peracta licet hoc steterit per mag
nam in temporis duracione ¶ Et quoniam
astrologorum sentencia inter catholicos
hic fidei mundane concurrunt ex toto
dicta eorum sentencia repellenda
est confutando eam videtur nichil
minus sentencia dictorum astrologo
rum contra das fidei conveniunt in quantum
ad mundi desolacionem sine corrupcionem
ac eciam quantum ad nova eius re
generacionem licet in hoc aliter
loquantur conveniunt preterea quantum
ad propinquas causas corrupcio
nis ipsius qualis est ignis quia
per ignem mundus iste finietur
apud utramque ut infra declarabitur
¶ Et per predicta patet quod omnia dicta astrologi
corum nam ea que dicta sunt

arbitrento pferto multo magis que
inte videtur eum dictis sacre in
fidei quod ceterum naturaliter in ipsis
locuti sunt disconvenire preterea ad in
vicem videntur hic ¶ Contra ad
quietem celi quam astrologi quietem
ipsius celi non affirmantur ca
tholici non sit unde dicunt quod post diem
Iudicii scilicet postquam vivos deus filius
et salvator eius in eternum christus
ihesus iudicaverit vivos et mor
tuos et tunc dicto celum generit
et non in amplius movebitur ..
ad voluntatem dei potencia super
omne eius amplissima est et eterna
non aut quietis ipsius celi sentitur quam
tunc previant pervenit ad finem
sui operis ad quod deus omnipotens
ordinaverit ¶ Et volui premo
respondisse ad dictas duas obiec
ciones quod probaverim quod prius ne
gativa quoniam sit vera vera unquam
ita sit quod perpetuitas fiet motuum
superiorum corporum deficere
hac mundali etate super tunc naturaliter
loquendo multas astrologorum
auctoritates et hoc concedunt pro
bandum addunt in primo secundum
quod mundus iste sit solum duraturus
nisi preter centos et sexagintas
annos solum et non amplius et
postmodum terminabitur /
computando scilicet supra dictum tempus
trecentos et sexagintaocto annos
a tempore in quo ego hanc questionem feci
et erant tunc anni christi mille quam
dringenta et triginta tres per
fluxerunt tunc anni a principio huius
etatis mundi sunta a primo hoe
adam usque ad supra dictum tempus
quasi sex millibus sexcentis et trigin
ta duobus ¶ Et ante quam astrologorum

atque aliorum sentencias sim
eneratorumque auctoritates anti
quas vulgi est preferenda clarat
etiam de vulgo nos esse sum etatis
mundi appropinquantes et in
minime profecto hec ad ceterum non
ipsius influenciam reciperet
a superioribus astris in proximo
habentibus hec inducere Unde
pro hinc simile breuissime
olim rex noster rex robertus rex
in neapolis qui decus et ornamen
tum suo tempore septem liberalium
arcium existebat et principaliter
astronomie tempore aliquibus gulose
festiuitatis sunt in canis pro
et ceteris filiabus solebat mittere
duos vel tres homines per ciuitatem
ut viderent et notarent qua
les actus et operaciones in dictis
festiuitatibus a populo exerce
retur et habita eorum relacio
ne prepositorum actus postmod
um simul cum disposicione alio
rum et superioribus aspectibus
videbantur habebat super illud si
mul rex de eam disposicione predicere
et hoc non notabat in se propter ali
ud nisi quia populus tales disponit
et inclinat a superioribus influxi
bus ad sic vel sic fidem habentibus
commonere eorum animos ut
(sint) tales actus sunt per consequenciam
tum quales a superioribus corpori
bus influuntur ubi gratia enim in
fluxus quidam influens tali vel
tali anno ad certa quedam partes
que in eis debent esse et fieri
animata nam propter vel gule arum
in fluuium vel in mari dum ita
huiusmodi inuenta in illis partibus

visa sunt et cognita populi ex eo
quo hinc in fluuium siuit subiec
ti commonentur hi sic dispositi ad
faciendum naues et galleas in dictis
festiuitatibus ut eo solacia conturba
tur et sic de aliis dicendum est Unde
ad intendendum quod non solum sic contigat
ut quidam in necessarium habet
dicendo que celi sic vel sic influat eo
eo quod actus actiuorum fiunt in pa
ciente et disposito Et ut plurimum
sic esse presentitur Preterea aduertendum
est quod ex actibus et ludis puerorum
deneguntur eciam ad plurimum in cognitores
multorum futurorum sicut certo sicut
ex actibus populorum et tanto plus
quanto pueri sunt tenaces Unde hi
tales ac eciam alii quidam futura se
mone pronosticantes minime pro
nosticarentur nisi proprius susceptores
sint influencias et formas astrorum
habentes et potentes talia futura
producere et sic in pueris propter puritatem
eorum quod habent animas minus in
mersas in materia quod si extiterint in ulteri
ore etate et eciam propter eorum tempora me
tum multo facilius imprimuntur influxus
vel et forme astrorum quam imprimun
tur ipsis existentibus in etate et
quanto homines habent animas similiadi
ores et minus in mensas et incarca
tas in materia tanto facilius in eas astrorum
forme sive influxus recipiuntur
Preterea coadminat quod sic natus
sub tali constellacione vel tali et sub ta
libus stellarum aspectibus est
hoc idem sicut est in omnibus qui in
sompniis prophetisant Sed sciendum quod
nemeniter dicam futura predicunt
quemadmodum plerumque in simili est
Unde hoc eciam non esse videtur preterito
quod virtutes animales scilicet ymaginatiua

sive extimativa sunt in his ma
xime tempore et sic propter huiusmodi corpora
nimium qualitates et forme
ab astris proflue finaliter in dictis
virtutibus animalibus recipiuntur et sic
remanent et subinatur eum p
cedentes memoratiue etiam recipie
te intenciones que subordinatur
qualitatibus sive formis astrorum
cum hi tales dormiunt non propriis
astrorum dictas qualitates et formas
susceperunt et sic dicendum est pro
secundum iter etiam primum ad sumptum et
si forte multum virtutes animales astrorum
sic predicencium futura habent a
principio in eis huiusmodi celorum
forte et qualitates non imprimen
tur ymmo retinentur nichil minus
sunt quibus sompnia fiunt sed non
propter celorum impressiones sed forte
virtus ymaginativa sive fantasia
recipit ydola sive intenciones
et species rei in se propriis sensibus com
aprehendente eorum obiecta que species
in virtute memorativa reservabat
Sed cum postea exercerunt commote in nocte
ingenerantur a calefactione eadem intentioni
et sic sompnium sic etiam propter alias causas
sompnium que ad placitum specietur
Albertus magnus in sermone physicorum
rum capitulo vicesimo primo secundi
tractatus in suo processu i fenda
concludit verum quod aut sic sit dictum est
apparet et his que dicunt divinis et au
guries multa sompniorum scilicet quod sanguine
mea tempore quia procedit ex superioribus
in inferiora trahit naturam corporum
particularem et in fundit se eis non
aut imprimit ymagines in anima
que sunt signa effectuum futurorum
ad que inclinatur fatalis dispositio et
hoc significat sompnium et tamen non necessario

corporis

eveniunt propter impedimenta que occur
runt in natura tractum ad oppositum eorum
dant non inclinat mentes hominum
ad diversas voluntates et fantasmata
ad cogitaciones eorum ut ab omnibus
his advertere possit hec de mentis sive
fatui sunt etiam divinantes sic
clare patet apud omnes vulgarium
sentenciam pro tanto quia hi ex
empti sunt ab omni opere tam corpo
rali tam spirituali liberi existentes
et non impediti in curis negotiis se
cularibus quorum mens ita sit illa que hec
ab exterioribus impedimentis
labor et exercitio alicuius actus vel
etiam triste existentes nam que aliqua
iactura sive casu dolentes actus eorum
sunt semper sive cogitacionibus illanes
et gaudiosi nec non iocundi valde
redentes sive mentes fatigatione
quia ad nova succedere faciunt
stellarum qualitates in eis sive
in eorum virtutibus recipiuntur
et que in aliis ut supra non sunt in
voluti ab influentiis non distrahuntur
et sic persepe sermones sunt divinatores
futura que non congruet sed si vel nego
tiis occuparentur quia celorum vi
res tales disponendo impedirentur
sic accidit viro in variis negociis
occupato quod de vario argento sive
auro in via iacente et viro deo
transeunte per viam in qua ante dictus
de variis variis situs credo quod oc
huiusmodi transeuntes taliter occupati
nec taliter super denarium flectentur
ex quo in aliis oppressione tu devianus
sit quidam visibile sicut quod pertinet
non quasi causat sensacionem sive mentes eorum

et sic deinceps ab eo tunc tempus non
videretur ex eo etiam quod virtus
visiva non debite est applicata
sensibilibus scilicet denario autem non est quod
in imaginativa et proporcionales
virtutes tunc denegeantur exer-
cicia et lumen aliarum virtutum
a diversis negociis informatis
quemadmodum in absolutum effultat
unius vim opposita ratione quod demente-
tes in variis negociis sine cogi-
tacionibus non sunt fatigati ymmo
omnibus carentes quemadmodum alterum virtutes
in eis recipiuntur sunt huiusmodi
tales futura divinantes et huic est
quod vulgarium proverbium sermo est quod
pueri et stulti sunt divinantes
Et quamvis quod super eius domini sit habiles in
sompniis prophetizarent si eius sompnia
ex divina inspiracione manifestato
Et quod divinatus est carnis regis
fortune putatur predictio aut presentatio
nulla scilicet cogitata cum per excitante
ut in quarto tullius in libro diffinicionum
populi sunt quod propter divinat pueri
enim necnon et stulti dicuntur
quod propter hi divinatores apud
etiam geomanticos et alios qui
in similibus artibus sunt exercitati
Ex hiis autem que dicta sunt manifeste
concluditur quod astrologi non dicuntur
divinatores seu divini neque
prophetizant dicuntur autem huiusmodi
mathematici ex eo quod in factis
subtilibus et speculativis sunt se
exercitantes dicitur autem hoc
nomen astrologus ab astron grece
quod latine dicitur stella et logos
sermo sunt enim tales sermocinantes

et predicentes effectus a stellis provenientes
quidem per eos effectus prono-
sticati ut ventura futura casibus huic
manifestas et apparentes ab eis
cognitas et prescitas. Aliter dici pos-
sunt pronosticatores veritatis hoc
enim non dico quantum ad effectus eorum
ex quo non semper huiusmodi effectus
a causis per astrologos promulgati veri
sunt sed quantum ad causas effectus
producentes nam si astrologus recte
iudicat stante medio calculo in tabula
veri sunt quod pronosticantur vel tamen
ex dispositione causarum in hoc etiam me-
rito medium dici debet ex eo quod celi
quantum tales de necessitate sua
in istis inferioribus influencias
inducunt etiam circa non sit disposite
sunt et ordinate quod in materia recipi-
antur ex necessitate hoc falsissimum
est et abhorrendum ex quo actiones
agentes materia in dispositione non
subiaceant ex eo quod actus activorum
sunt in paciente et disposito nunc
super. Et in plerumque hoc idem in meis
iudiciis eternum quod celestium
aut de necessitate ex quo sit a natura
ordinati sunt effectus eius a causis
celorum dependentes non sunt neces-
sarii et in hoc perfecto licet ut impe-
ritus ceteris hominum advertat. His autem
sic evacuatis quantum ad dictis superioribus
dicenda ponende sunt quodam raciones et
auctoritates astrologorum declarantes
partem negativam non questionis. Sed
verum quarum prima sit hec posue-
runt quedam in hac arte peritissimi
in quod a principio creationis mundi aries
cum materia regnavit duodecim mili-
bus annorum solis postea taurus cum
venere in decem milibus postea geminum

cum mercurio decem milibus
postea cancer cum luna novem
milibus deinde leo cum sole octo mi
libus et nondum septima mundi etas
et secundum hanc computationem processe
runt etatem mundi quinquaginta
milia annorum deinde incepit
etas mundi que fuit in eum a primo ho-
a primo homine scilicet adam de peccato a
serpente demonio vexata decce
pta fuit et inducta comedere de
pomo scientie boni et mali eam et tunc
incepit virgo cum mercurio regna
re et durare et quia virgo habet
formam humanam et mercurius
est significatus omnium scientiarum
ideo homines in hac etate prodierunt glo
riosi ac mathici et sapientes fuerunt
in scientiis subtilibus et speculativis
ingredientes archana dei et dominantur
in omnibus rebus mundi ut david scrip
sit omnia subiecisti sub pedibus eius oves
et universa pecora campi etc. scilicet a
primo homine usque ad eius finem solum
erit duratura septem milibus annorum
solis ut testantur et in fine modi
temporis ultimate cessabit dominium
virginis et mercurii et genus hominis
de stirpe ade et eve annichillabitur
et cum hac dicta opinione videtur con
cordare hec dicta sancte fidei nostre que dicit
fuit hec et iterum venturus est cum
gloria iudicare vivos et mortuos
cuius regni non erit finis unde postquam
mundi universi complexi fuerit
ex integre et dicta fides nostra affirmat
veniet iterum preal filius christi redemp
tor noster hoc est in fine dicte etatis
ad vallem que vocatur iosaphat
cum gloria et cum suis cum apostolis ac

ac eciam cum reliquis sanctorum
monarchorum nec non cum angelis
et archangelis celis et ibi
iudicaturus erit unumquemque
peccatorem secundum suorum facinorum
gravitatem vel levitatem et si
et qui nostra conversatio in celis e
hic salvatorem nostrum iterum
venturum expectamus qui reformabit
bit corpus humilitatis nostre configu
ratum corpori claritatis sue quia
possit sibi subicere omnia. Tempus autem
totalis presens sit tantum duratura scilicet per
septem milia annorum solis ut sup
dictum est patet eciam auctoritate
vetustissimi astrologi nemrodis
dicentis ut deus fuit ex primo anno
pleno creavit creato mundi et in
ano plenissimo fit consummatio et
sit continuamus quod in plenitudine
septem annorum erit consummatio
mundi. Unde in modo demenda septem
diebus resolvuntur annum plenum
appellamus propter multitudinem et
plenitudinem divinum operis quod
in septem diebus summus opifex deus
dicitur profecisse per annum autem
plenissimum intellexit tempus
septem milia annorum solis et quia propter
plenissimus annus per multum
effectum qui confluxerunt quod in anno ex ope
pleno septem dierum ipse summus opi
fex patraverat. Preterea quod nos summus
circa finem huius etatis et prope quasi
circa finem mundi creatore utique ad
urbem dicit fuisse annos quatuor mi
lia quatercentos et octoaginta
quatuor et ab urbe condita usque ad
nativitate christi fuerunt anni septi
genti et quindecim. Unde isti collecti
ab origine mundi usque ad ad nati

xpi fuerunt anni quinque millia ducenti
nonaginta novem et istis addendo
annos decem qui post xpm fuerunt qui
primitus hac preterea coniunctionem s. mille
quadringenti et triginta tres constituunt
in totum annos sex millia. Noti
sexcentos et triginta duos et sic
ut compleatur septem millia anno
rum s. solis deficiant anni tricenti et
sexaginta octo qui anni erunt ad
finem anni duracionis huius presentis
etatis mundi etc. preterea quod
circa prefatos annos sit finis et com
plementum huius mundialis eta
tis et per consequens totius generis ade et
etc. hec autoritatem assumptu
etiam a quibusdam astrologis qui
ex intencione albumasar alba
lachi in libro de coniunctionibus mag
nis in primis tractatibus nec
non ptolomei in libro centilogii
verba quinquagesimo presentibus
fer dies coniunctiones notabiliores
in toto circulo celi s. a coniunctione
que precessit diluvium ad archa
noe etc. usque ad ultimum tem
pus huc presentem mundum na
liter ancillari debentem ita quod
ex fluxu et dispositione multarum ex
his coniunctionibus factis usque ad diem
presentem magni atque admirabiles
effectus in orbe nisi sunt s. ex
parte variarum amaritudinum
ipsorum et non destruccionis regnorum
et patriarum ex parte apparicionis prophe
tarum hac multarum rerum auditu
admirabilium sicut de coniunctione
apud ebreos quam abraham pat
archa precepit fieri de nacione pha
raonis qui multa mala commisit in
populo huius duos sapientes s. Ja

Janes et mambres ambo magi qui
facientes omnia que moises primo anno
illo operabatur et faciebant sicud in
veteri testamento scriptum est preterea
de factis coniunctionibus assurit effectus
de nabugadonosor rege babilonie
et magno allexandro de cesar au
gusto octaviano in cuius tempore totus
mundus pace gaudebat preterea
assurit effectus de vespesiano qui cum
magno exercitu mar transiens
mortem domini dei nostri ihesu xpi vindi
cavit et capiens yerusalem vendi
dicit triginta iudeos pro uno dena
rio argenteo sicut factum est apud iudeos
quod pro uno homine triginta denarii
dati sunt preterea apparuit effectus
ex eadem coniunctione quadam stella sub yma
gine que dicitur taxon cum pellis et
tunc lex imperatoria que hodie constat
in tot libris iuris civilis fuit abbre
viata in constantinopolitana civitate
grecorum sub regimine iustiniani
imperatoris apparuit etiam effectus
ab aliqua eorum (?) senatorum ve
rum maleficii persecutoris mul
torum fidelium xpianorum et etiam
de multis aliis quos effectus longum
esset enarrare. Non ulterius dicunt
supradicti destructores in huius
modi coniunctionibus quod infra decem (?) tempus
s. tricentorum et sexaginta octo annorum
memoratorum a tempore ut supra etc.
erunt etiam adhuc multe coniunctiones
per quas erat etiam admiranda super
terram et super filios hominum et
postremo erit coniunctio per infra dictum
cuius effectu totus mundus igne peri
bit ut dicunt. Unde primo primo
per coniunctionem Janus cum saturno factam
in scorpione anno domini millesimo (?)
tricentesimo vigesimo quinto in
gesima die augusti post meridiem
per quod etiam imperator transibit mar

onz magna excecatio et sibi locabit
sedes sua imppetuum et hoc in brevi tpe
vitiabit hoies p scelo metes / Alia
qiunctio fiet in sagitario sub qmagi
ne turribuli p quem ecclia romana
obt hereditatem almaniy hereditatu alma
diny qd e damq statificacoms Je
rusalez ursoma renextetur / Alia
qiunctio fiet in aqrio sub imagie
que vocatur alpharas p qua ces
sabit imperium romanorum / Alia
fiet sub scorpionis sub imagie
calcore p qua eccia romana ces
sabat et aplus in qua erit et
hoc est contra sententia ego ut sit hmg
moi qunctionis no dn rectificam pa
carnz exceptu s dno cordete cas
me rectificabo pam / Alia qiunctio
s eosdem fiet in capricorno sub
ymagine que vocatur aqla p
quaz ipsum dividetur in multos
reges mundi / Alia fie in sagitario
sub ymagine que vocatur hercu
les / Alia in libra et fiet alia p
qua erit nativitas antixi et pse
cucio fidelium xporum et sicut dcm
est multe ad huc erunt qiunctiones
p quas magni effecti videbuntur
sup terra q3 fiant an coniunctionem
p qua mia disponatur ut antixs
nascatur et ideo no est credendum
istis joculatoribus q dicunt q antix
natus est seu q hinc ad decem vel vi
ginti annos nascetur et q supputa
qiuncio no nascitur s ex duobus predictarum
qiunctionum anec consumbuntur anni centum
et sexaginta et forte plus ante
no non / Et dixerunt qdam per
nona imnencionez q antexo no
erit particularis homo sed ymo potius mul
torum hominum congregacio in patiant
pniciam aliqui acriter malignantium

q invitacionem xpi discipulorum
et legem q3 in regimine tute salu
ti omni meliori indige isti no
sunt bn putantes q3 si sic
foret sic ipi dicunt sequeretur q
ante xpm fuit natus fuisset sunt
forte anni qingenti et plus
et hoc pbatur virtute et hmg
loce ne cabli naz dicatur antix
ab anti q est q et xps qa q xm
tn eiz contrariantes sunt homines ggre
gaciones et populi q sunt am
plus q qingenti q fuerunt q xpm
et legem eius sicut barbari teuto
nici et caldei qo est contraria si sic
eet sic ipi dicunt tunc sequeretur
q ordo essencialis secttarum
secttaz sive fidei alicuius pricet
q repertus est tam in bonis et
optimis septis qua in malis et
pnisis in bonis eiz repertum est
sit cotidie experimentum q oies tales
habuerunt quedam particulare
virum a quo emanavit et recepit
nolt virtus qdam et doctrina
tamquam a principali capite sic
q oies ipi restituerunt in ipo
ex eo q exstitit sic origo cuius
virtute secta sive fides aliqua
sustentacionem ad suspsit qualis
fuit moyses sive abraham q
domini deum vivum ad loqbatur
facie ad faciem que admodum
in veteri testamenti conservatur
a quo emanavit fides hebreorum
no q hebrei ad suspserunt ipz in
deum colendum principaliter q3
qa ad eum fuit i tpra dominum
quo mediante pervenerunt
in qunccionez altissimi delecta
lendi q tota secta corum mue

forte hoc fecisset in optimis sep-
tis sine fide manifestissime. Af-
ferunt paganorum que emanant
a filio dei vivi christo optimo deo meo
Quare malis aut sectis et pravis
intulas pot capi exemplum sic
in fide saracenorum qui inhones-
tissis et bestialitatibus eorum
habuerunt in partibus et quodam tempo-
rem virum quendam truffato-
rem machometum de mecca qui de-
binnine lascivarum inflamma-
tus non advertens ad id quod dominus et
redemptor noster ihesus christus ho[illegible]
est ea in suo reducendo populo
commisit et ordinavit que sue
nequicie prohibebantur in cuius erroris
similitudinem gentes sulco ac po-
puli a sacratissima nostra lege
paganorum deinde fuit sumpta et diver-
superius ordo execrabilis sectarum
etiam per particularem horoscopum
virtute sectis aliquis exigitur tamen
accipite originalis [illegible] per pacem
dum nativitatem machometi fue-
rat que de coniunctio magnam virtu-
te sub ymagine que vocatur spica
cum forma est quidam ymago formo-
se mulieris erecta habens in ma-
dextra spicas et ad spatulas ma-
nipulum spicarum et sceptrum
in manu sinistra et ante hanc
ymaginem est nutrix quedam habens
parvulum puerum in gremio eius
lactantem sedens super terram [illegible]
tuo sam habens suos pedes vetere
hominem aspicientem puerum et cetera
cuius quinconces virtute constitu-
tibus etiam aliis natus est ductus
machometus cum fides sine secte

erit simul sine dubio in proxim-
is temporibus et id est quam
maxime planete sub quo ipse
machometus natus fuit qui defectus
fuit. Et licet verus deus in-
eternus per divinam providentiam
natus fuit tamen natus est in tempore i-
quo fuerat constellatio optima qua
melior in toto circulo celi ac omni
tempore excogitari posset. Unde etiam per-
plures sectarum fundatores multo
greg sciverunt ab hoc fuerat itaque
ante nativitatem christi magna con-
iunctio in virgine sub ymagine
ymagine inveniens [illegible] reperio
qua damatus est christus virgine
etiam asterismus in prima facie eius
ut igitur albumasar in suo in-
troductorio tractatu sexto dicit
qui describit illud signum virgine
castam mundam etc. et quia alii
super hec similiter idem dixerunt pariter
tum [illegible] et fuit etiam
ovidius naso in suo libello de
vetula qui dixit quod ante nativi-
tatem christi fuit una ex quinconibus
magnis in anno vigesimo quarto
cesaris augusti que significa-
vit adventum christi absque
coitu maris [illegible] in suo p[illegible]
de christo sic inquit et in hora qua
genitus fuerimus tunc iuppiter
et saturnus oriebantur in virgine
ac virginis in qua sedebat
puella et est virgo capillis plicis
munda quidem magnitudine [illegible] ymag-
ine decoris plenis honestatis
habens in manu sua spicas, habens-
que vestimenta vetusta sedens
super sedem ferream nutriens puerum
dans ei ad comedendum ius quoque
puerum genus quidam vocat [illegible]

et ulterius subiungit quod Deus felix sunt
significata per stellas, ubi specialiter
quedam stella fixa ad quamvis
sinistra ymaginis virginis extendi
que sp[ec]iata alio nomine vocatur taceatus et
arabice alchimech sed quorumdam
[illegible] erat tunc temporis
quo natus est verissimus deus noster et
redemptor Christus ipsi planete in meliori
parte celi qua esse posset cum
bono aspectu supereminente et loco
ipse ideo erat et est bonitas ipsa et ...
ipsa et perfecto ipsa in unaquaque rerum tam
terrestrium quam celestium quod filius
virginis dei est trinus et unus et ideo
quia antichristus habebit omnes oppositum Christo
ideo cohe[re]ntie [illegible] voluntate divina
nascetur in deteriori constellatione
que reperiri poterit in circulo
spherico et erit opposita constellatio
cum sub qua natus est deus noster ihesus
christus et ideo merito dicitur antichristus ab anti
quod est contra et Christum quod habebit oppositas
tales et contrarias operationes Christo et quali
tates, unde quia Christus erit et est ipsa boni
tas antichristus erit ipsa malignitas et
quia Christus est ipsa rectitudo, et perfectio
in omnibus antichristus erit ipsa perversi
tas et imperfectio atque abominatio et sic
de aliis, et quia Christus natus fuit omni
populo pace fovente antichristus nascetur
in temporibus angustiis affluentibus
cum populorum amaritudine propter
dominarum discessiones et discor
dias, unde revertendo ad propositum
tandem ad hoc perfecto necessarium est quod
antichristus sit unus homo particularis in cuius
influxus sub quo nascetur vigore
habeat totaliter in eo. vel quod ad her
cunta que acturus erit vigore dei
disponatur quam in filius non

poterit in pluribus vigorari. sed
in tota generatione que ad nos
ingeritur in uno quod impossibile
est duo vel tria individua equali
similia in nemini quanto magis
generatio tota cuius ratio est quod non
omnes homines unius generationis
nati sunt eodem tempore preterea quod
isti tales qui dicunt quod antichristus erit
una generatio hominum nova et non
unus particularis homo ex eo quod ratio
ut supra in quantum dicat sunt repe
titi si placet in nectione yomnore
quia in rei veritate penitus sunt ab
his que apud nos rerum divina
providentia committere ordinatus est
Quod autem Christus sit dei patris eterni
unigenitus filius et deus verus et cum
spiritu sit trinus et unus hoc in melior
ex colorum seu stellarum virtute
comprobatur. Necnon ex vi sine pote
tia non hoc idem esse concluditur ex
eo quod divinitatis potestas omnes
colorum stellarum quod vires superat
et naturam sed ex sua propria essentia divi
nitatis sit esse apud nos eius firmi
ter credendum est. numquam enim deum
esse trinum et unum et Christum dei unum
unicum filium fore in divinitate
repugnat est enim hoc perfecto humano
generi munificum et salutare
[illegible] sit esse ut deus est
puta quod in divinis trinitas sit pater
filius et spiritus sanctus. Sacrorum
theologorum cetus elegantissime de
clarat atque demonstrat aristoteles
preterea qui precessit Christum in duodecimo
metaphysice visus est in divinis
posuisse trinitatem unum per eius
verba puta quod deus sit bonus sapiens
et intelligens deum trinum et unum quod

gnovit ipse quod antiquo deus habet fiat
vere credere ex quo intelligere possunt
divine voluntate resistere posset sunt
quidem deo magisterium dei divinum
humane speciei quam quam animalium
multe species et vide an tria sunt de
certarum specierum suppositis in quibus
favere cum tercertata sunt hinc est
et animam quod sola humana divina
percepit gloriam divinam ratione
speculativum intellectus largitur
eius virtute ad ymaginem et si
militudinem dei homo est factus
Non enim sit fore consistet apud nuncius
hominum meritis dignum certe est et
convenit deum ipsum actorem apud nos
homines peccatores venire et tanto salvatoris
quo non solum propter summa sapiencia
voluit hominem eum divinitate copu
lari sed ad apostolus sic inuligere pariunt
omni mundo eius quod humano generi
contribuit ymmo gestus carnem huma
nam ad super sit et deus homo fierent
ut eo in consuetudinem dilacionis
et honoris in gratissimam genus
humanum frueretur et tali gratitu
dinem beneficiorum radiatur in
factam et eternam deitatem in
patrem filium et spiritum sanctum dea
humana in divina speculate unus
Sed autem idem redempto in istis
fuerit ex virgine natus ex dei
superioribus nationibus omnibus manu
feste concluditur / Nec desunt plura
ad hoc probandum et ex auditu
prophetarum locacio quo divina
in superatione quociens ipsum ex vir

gine nasci prophetizaverunt sicut
in sacris sermonibus conpletum est preterea
est auctoritas astrologorum precipue fide
dignorum et albumasar albaham in
libro de coniunctionibus magnis tractatu
suo distincta ultima parte ipsum virtute
ac potencia naturali ex virgine fore
natum cuius verba in suo processu
sunt hec que et conplentur eadem re non
luces dicit in zodiaco sua apparuit
ihesus filius marie in quo sit actualiter et
quidem ipse albumasar virum non ex
pressit certe ipsum ex virgine nasci reve
lavit in chilamnis ut hi asserunt quod
ihesus filius virginis ex potencia et
virtute naturali natus fuerit / hoc nos
fideles in cole ymmo credamus quod ex
absoluta summi dei patris potencia super
naturali virtute voluntate eius concurren
te ex super virgine gloriosa natu
natus est nam in voluntate sua universa
sunt posita et non est quod possit resi
stere voluntati eius ipse enim fecit omnia
celum et terram et universa que in celi
ambitu continentur domus universe terre
preterea et si praedictos astrologos nec non
disconvenit ipsum ex virgine fore natum
a fortiori divine potentie ymmo discon
venisse arbitrandus est Sed tamen ex dei
voluntate nulla naturali potencia periculo
te ihesus deus in ex virgine natus sit
summus quoniam in hoc et talibus contra sacri
operibus dei stultum fidei summe tenes
in quo possimus omnia tela ingenium ignea
extinguere assumamus quod galleam salutis
et gladium spiritus sancti quod est verbum dei
preterea cum enim itaque sit quod deus qui est super
omnem naturam et naturali habitu super naturalite

ex templo ad sui vetustate poterit
annichillari ex quo suum creatoris
sup naturalis eius rerum naturalitate
in hoc mundo p(re)sencialiter queri
videtur Et ex dictis superioribus
astrologorum colligitur tanto quidem
vigorosius tantoque melius et potentius
fideles firma ac fideli mente nos christi
colere debemus credere et firmiter
tenere omnia que in sacris et divinis scriptu
ris posita sunt quidem a sanctissi
mis viris olim in longissimo tempore fue
runt et sunt comprobata Ulterius quod christus
ihesus sit ex virgine natus ponamus hoc
quod vere legitur de decima sibilla
cuius nomen erat tiburtina que osten
dit octaviano imperatori filium dei
scilicet de virgine natum homo namque octavia
nus imperator universo orbe dicioni
romane subiugato in tantum senatui
placuit ut eum pro deo colere vellet
prudens autem imperator se mortalem
intelligens inmortalitatis sibi voluit
nomen usurpare ad illorum non importuna
in stancia sibillam prophetissam advocat
scire volens per eius oracula si in mundo
maior eo aliquis nasceretur Cum ergo in die
nativitatis domini consilium super re conuoca
sset et sibilla in camera imperatoris
oracula insisteret in die media circulus
aureus apparuit circa solem et in medio
circuli virgo pulcherrima puerum gestans
in gremio tunc sibilla hec cesari osten
dit cum autem imperator ad dictam visionem
plurimum admiraretur audivit vocem
dicentem hec est ara dei dixitque sibilla
hic puer maior te est et ipsum adora
eandem ergo cameram in honorem sancte
Marie dedicaverunt usque hodie dicitur

Sancta maria in ara celi Sunt locum
ubi fratres minores habitat in capitulo
rome intelligens quod ipsa tota quod hic
puer maior te erat eciam ac omni
lit et deus de cetero procensa in te vocari
Considerantes itaque nos homines divini
luminis trinitatem et illam humanam
genus incarnacionis misterium consi
derantes preterea futurum conceptionis nimium
virgine gloriosa parturiente nec non
ante originis prima et animam eius di
vinam divinum divine eterne p
potencie presidio labantis ita et
ope divine voluntati sibi nos anima in
dentem quod eternum trinum et unum
promo fecit mente perfectam quoque resur
rectionem eius ac eciam mortuorum
nec non in finem miraculosam ascensi
onem firmiter credamus ut in salus
simo salvatoris nostri adventu nos
divino amore refulliti in viam salu
tis eterne feliciter gaudeamus
Recognoscamus preterea toto corde
aptissimum nimium quod ab ineffabili
super virgine maria in celis ad superna
rum percone humanum generum contribu
tum est hoc quidem odore suavitatis
eterne vite nobis contulit in eo quod
pabule munus et in fidem veritatis
dei nostri ihesu christi salvatoris ut pro
nobis ipsa virgo felix intercedat
ut languores nostri ac calamitates
et tristicie in verum gaudium conver
tantur super in omnibus ad sunt etis
statutum nostre fidei quod est statum eterne
veritatis domini Facta quidem continu
acione sermonis de quaestionibus ve
tustis superius dictis dicatur quod hoc
alia post modum quaero in pluribus
sub penagine quod vocatur vultur

volans per quam ea facta in primo
erit magna sterilitas terre et alia
fames multitudo generaliter per orbem.
Alia fiet sub aqua in capricorno et
tunc erit constitucio nove legis pati
-orum et suos sequaces. Alia consti
-tucio fiet sub puteo abissi in capri
corno et tunc in primo scilicet facta
dies dissolucionis presens mundus
igne celesti scilicet mediantes fluxionibus celes
tium corporum ardebit et vehemen
ter conquassabitur consumabitur ex di
vinis iudicio et potencia propter quod
finis presentis mundi etas timetur
ex quibus poteris comprehendere manifeste
sine yal gmetones for in tpe ejle
tempus est subplementum etatis mundi
prime opinionis veritatem quam manifeste
sine concordare videtur cum superio
ribus dictis fidei nostre super confirmatis.
Item quod nos sumus in fine etatis
mundi patet manifeste per ea que
narrata sunt a supradicto nalone
omnibus etatem in libro supradicto intitu
lato de vetula eius dicta etiam alle
gatur ab auctore summe anglicanam circa
prima capitula eius necnon sunt dicta
albumasaris de magnis coniunctio
nibus tractatu primo differentia quarta
dicunt enim isti quod totum tempus a
mundi creacione usque ad finem eius est
dividitur in sex tempora et inicium
eorum attribuitur dominium
unius planete sicut quidam isti dominantur
totum tempus huius presentis etatis
mundi in sex tempora primum eorum tempus dicte
etatis ut ipsi asserunt attribuebant
saturno. Unde conplexio Iovis cum
saturno significatur fides iuda
ica que nullam aliam fidem constituit

sed omnes alie constituuntur et ex hoc non
intelligitur per aliud nisi Iovis
saturni quod autem sit sic probatur quod fides
ebreorum sit saturnina patet ex eo
scilicet Iovis primus talis influxus ipsius
saturni in ebreos reducentis conplexionem
Iovem corporum ebreorum in conplexione
saturni sunt enim propter hoc ipsi ebrei
sic eorum natura demonstrat tenaces in
opinione diu servantes ad ulteriora
non de facili credentes sordidi mela
colici sicud eorum pater saturnus
propterea quod saturnus est maxime po
derosus inter ceteros planetis coniungitur
habens alios planetas propter meliorem
motum sibi coniungitur quod potest etiam
intelligi et verum est propter credu
litatem ipsorum ebreorum quod cum primi
fuerint quod venerit magnitudinem
dei patris omnipotentis omnes unde
eius quod secte et vere fidei eius unde
sumus nos vere legis cultores requi
nolamus ipsum primum cultorem eius et
cultusque dicunt supradicta consti
Iovis conplexus fuerit martis signifi
catur fides caldea sive fides pa
ganorum quod docet adorare ignea
que sunt de natura martis. Ei nota
Iovem conplectitur sol significatur
ex hoc quod nos Christiani adorant cultura
stellarum scilicet miliciam celi cum prin
ceps eius princeps est sol et idola
et ea que ponuntur pro ea creator
nostri postea hoc ebrea apparet in
quorum etiam sunt corpora superce
lestia ex quibus manifeste effectus pa
piuntur propter quorum virtutem
illa supercelestia corpora ab aliquibus
hominibus adorantur quales sunt illi

de egiptos. Et si Jovi coplectatur Venus
significatur fides in qua cuilibet est
facere quod libuerit et hec est fides sar
racenorum et dixit omnino quod super dicte
quatuor fides scilicet ebreorum fides
caldeorum fides egiptiorum et fides
sarracenorum precesserunt tempus suum
et tempus in quo vixerat et submovit
quod credebat alias duas fides scilicet fidem
mercurii et fidem lune esse futuras
et quod totum tempus est quod omnino hec
dixerat scilicet ante adventum suum supposito
nempe tempus a primo homine adam usque ad
tempus omnino contribuendo planetis annos
intermedios Et solum quatuor coniunc
iones cor[illegible] super et hoc in certis et
determinatis temporibus et secundum virtutes
alterius eorum cum annorum maioritas est
adhibenda perfecte Judicandum est fidem
mercurii prevalere vel circa eius finem
esse in quibus ratio corroboratur ut super ex
eo quod mercurius in ultimo circulo est
collocatus et quod sic esse videtur non est sibi
annorum proporcionalis minoritas est cor
respondendi et stabit dicta fides
mercurii donec fides lune teolunie
tollet eam quia postrema erit et si eo
tempore fides lune incipit est destru
endum si venerit evenerit aliquo
modo hic quod peccatis inducitur et tollet
hec fides lune omnem fidem et legem
tamen legaliter quam canonicam atque
conabitur vulgus parum cultum divinum
et sic corruptione omnis legis
propter quod boni mores destitui
tur cum vento pravitatis in qua
quidem fide boni et laudabiles mo
res videndi abominabitur penitus

Maior pars autem ab omni opere bono
homines pervelli repertiuntur quia
causa dependet a circulo lune et amo
tu eo quia inter motus stellarum est
velocissimus et subiungitur ab aucto
re fine agelitane quod hic est actor
ut igitur omnino dominatur non potest.
Postquam pervenimus fuerit ad etatem
lune ut ex dictis superdictorum patet
quod prenominati sex planete dominantur
particulariter super toto tempore mundi
a creatione usque ad finem eius Et dato
iam quod in hoc tempore dominetur
mercurius particulariter licet forte
sit circa finem sui dominii Et quod
in fine mundi causam particulariter
dominetur luna eius etas pro propor
tionem ad superius circulos brevis est
et hoc propter velocitatem motus eius ut
supra non fuit tamen hec repugnancia
dictis superioribus cum dicebatur quod
in tota ista etate mundi dominatur
mercurius cum virgini domino utique
quia videtur bene stat quod uterque planeta
universaliter dominetur et particu
lariter in quibus exceptum per me Joha
nem partem de fidis positum est in
primo capitulo cuiusdam mei trac
tatus quem in astronomia compilavi
in quo quidem sub brevitate hec po
sui questionem ut dicebam quod per to
tam diem martis dominatur mars
dominio universali et dominio particulari ter
tium minus dominatur quia aliam hore
diei procedendo secundum ordinem planetarum
ad ita ad propositum dicitur et sic
ex dictis istorum colligi potest quod si
dominium etatis huius mundi brevissimum
est et si bene contemplemus etate particulari

dominium in certe etatis declinasse ut
circa finem hoc sit iterum deinde est
prima in super et habet a fine temporis sub
pellentum septem milium annorum quasi
ante tercia et sexaginta octo sit causa
bene in comparacione eius ad tempus quod precessit
multum bene videtur proporcionari eciam
1419 aliquid sine quod per circulum in brevi more
breviusque est. Secundum enim etas sine non
dum fuerit ad hoc arguitur ex eo
quia non dum apparuerunt ex toto ea
que in dicta etate supervenient ut forte
circa eius principium fuerunt sparso quidem
detur sententia omnibus concordari enim de
superiorum opinionum quarto et si et per consequens sic te
tur etatem huius mundi veterum esse be
nissimum et tamen terminatum super dictum
est quod erat probandum preterea quod ita sit
sit per supradictas auctoritates. Deinde est
patet per ea que apud predecessores nostros visa
sunt a natura rerum ordinata sub divina
providencia concurrente perpetuum est aut
successive in diversis huius temporis etatibus ex
fuisse monarchias sive regna maiora
quatuor partibus principalibus mundi correspondencia scilicet
orienti occidenti meridiei et septentrioni
Quidem in cronica martiniana hoc
modo scriptum est quatuor fuerunt regna
mundi maiora sive monarchie secundum quatuor
climata sive partes universales mundi
primum regnum ex dictis quatuor maioribus
fuit babiloniense ab oriente quod incepit
a nino tempore habrae. Secundum cartagi
nense a meridie quod incepit tempore iudi
cum sub tola duce qui cartaginem condidit
tercium macedonicum ex parte septentrionis
quod incepit ab allexandro tempore macha
beorum. Quartum et ultimum fuit reg
num sive monarchia romanorum

ab occidente que incepit a romulo et hec
monarchia secundum quod scribitur fuit maior
et pocior tribus aliis dictis et prima duas
medias maioritate precessit [illegible]
et considerantibus eciam dotatis super dictis mundi
partibus sive monarchia non fuerit sine
racione et causa in dictatura apud summum
rerum opificem deum eternum et precipue
petrum et cum repugnet totali mundi
machine in plures diversas porciones
universales pro quanta vel alia de causa
apud quosdam negari contingit voluit enim
deus optimus summa providencia et natura pro
facta universali parenti creato secundum sue
speciei convenit nec tamen de supplicacione perver
quantum sibi visum est eadem mencione
omni perpetualitate seculorum quod rectissime
Iudex est tribuit naturaque mirumque
decorem rerum celsitudinem dominum et
monarchie ut virtute sua diversis
rebus subsistat et in sua potestate eis insi
ciatur in mella potencia et talis cre
aturis non ita fort. Secundum cum ita sit statuto
ordine universali impossibile esse quod
quanta pars mundi universalis reperiatur
secundo concludendum est quinti regnum
sive quinta monarchia inevitabilis
foret ex eo preterea quod dispositum celorum
hoc quidem non est contrarium sed rebelle sic
patet per supradictas conclusiones neque
enim apud communia horum desuetudina hac idem
tolleretur et ideo non congruenter ter
num speret populus sive rex quod quin
tum exaltatur regnum nunc quintam mo
narchiam expectet post quam longum
tempus est quod dehinc modi requidam
forte creduli fabulantur quod si forte ad
huc expectancium tenacitater

pleniu plene qtes Unde et inust… expectatiõibʒ equabatur q̄ in suis phãis opinionibʒ et tunc magis et magis in etiã dispensacõe eminentiori ut in redendo ad intentiõ pn̄ncipale postq quatuor monarchie, cum supradictis sive quatuor regna mundi in aliqua supradictis partibʒ attributa ut sup̄ et quintum regnum nunc est expectandum valde im possibile e et inter veritati pricipii nostre circa finem mundi appropinquantes q̄ erat probandum ut sup. Et profecto hec mea etas universalis .s. sexta inter annos fuit et est laudabilior, Jocundior et me lior p omni re mundi q̄ fuerunt omnes etates q̄ umquam processerunt sique aliter processerant et homines in ea reperte rigore speculatiui intellectus at etiam ingeniorum virtute simules dixi sunt speculati cum intellectu perspicaci ac ingenio archana nã ut no eadem rerum a natura producta subtili indagatione perspexerunt et hoc per virginem et inventiones duatores in tota hac etate q̄ inventiones subtilis ingeniosus cautus astutus multis cum malis et bonis cum bonis ut sup̄ etiam in quadam etate civilitas perfectast policia urbanitas caritas prudencia humilitas devocio modestia pietas largitas honestas sodalitas et bonorum usus q̄ si dominiis omnibus popularibus atque regentium caruisset cum importunitate Sicietiam superstitiosa cupiditate defecit alter paradisus dicta fuerat ad misceat aut iam fel amarum cum melle et quod sic factum est duabus rationibus persuadet primo quidem a peccato primi hominis originem sortitur Secunda ut per graciam quam gracia bonis mundanis ac

eciam et humano generi divina potencia vigorosius recognoscitur et diu sique etatis processerat quis nolo gross cogi et omni sive tamen nedum tenear merito saluari dico mea fatissimi legis unum aliqua ex antecedentibus etatibus secundum eorum sentenciam repericbatur homines in tali silvestris estrenes enormes sordidi sine racione et legibus viuentes et profecto sibi carebat tali ut in una dictarum rerum per generacõe eorum corporum quas forte nunc genus humanum minime propter fragilitatem posset tollerare ex eo forsitan quia tunc superiores per hunc modum re sunt de charactes una cum bin vivebat in memoribus et capellis loris sine apparatu aliquo sic hodierno tempore vivitur cum magnis ornamentis et diversitatibus apparatibus pallaciarum aliarum quam domorum et profecto hec vita erat felix ut inquit boecius in libro de consolacione philosophie uel felix nimium prior etas contenta fidelibus arvis etiam dicit hac vita sive feliciter esse etatem esse feliciorem quo ad esse ad statum corporis solum q̄ non utebatur tot exemoniis congelacione saciatis et per esse corporali q̄ hodiernum hactenus vtitur. Et non erat felix per esse spirituali sive intellectuale quia talibus conditoribus spiritualibus et intellectualibus privabatur Unitade licet honorare et tunc phylaterio ad eorum decorem et ornamentum cessabat bones et alia animalia comitat Et aliud sic nunc castitur eque et non audebant propter eorum inerciam et timiditatem equos ascendere si aliquis primus repericbatur etiam hii ante ceu rratis. Venemus ad sententiam quam dicta fide lium et catholicorum predicant de hungmoi

regnantem bn exposuisse dicta sti Joha
nis ewangeliste apocalipsis de fine mun
di quod explicacionis virtute in suis pdi
cationibus ea asseruerunt quod ad huc
duracionis etatis mundi sex milto mund
tpe superaddito et eorum unus sit expo
nencium sicut quidem magister angelus de senis
olim generalis ordinis fratrum minorum qui du
senis in festiuis diebus populo vulgariter
sexus huiusmodi librum apocalipsis expo
nebat ingerebat ipse quod non sine misterio
et cum rei indicantia deus sex diebus in pfe
cit mundum in mundo sex dierum cum dimi
dio non nisi volens indicare per hos dies sex
et medium tempus duracionis etatis mundi
a principio ad finem intelligendo per quemlibet
diem completum unum millenarium annorum
Et cum dies ipsi fuerunt sex completi et
unius medius significat etatem huiusmodi
totalem sex per sex milia et quingentos
annos duraturam preterea sicut dicunt
aliqui alii et ipse simul cum dominus ad recte
petrum in ihs Dixit petre mitte retia
in mare cum inq piscancium quos retinet
Diligenti investigatione pergens non propter
causam aliquam voluit xpus benedictus
potuit taliter passum nisi volens sibi
indicare quod numerum piscium quos ce
perat de bona etatis mundi pdnar
a tpe suo i. xpi usque ad hunc consumendo
omnibus pisces annum unum/ Et piscium re
titi fuerunt mille et quingenti anni
eorum exposicionem Sed in rei veritate expo
sicio prima predicti angeli est multum dissona
ab his que scripsit orosius beato augustino
quod a creacione mundi usque ad urbem condi
tam fuerunt tot anni et ecclesie supponi
dicitur est vero secundum orosium a prin
cipio mundi usque ad nos xpi mille quin
gentos et triginta tres in quo tpe hanc

ut supra predicta questionem etc Secundum
annos sex milia sex centos et triginta
duos et quia orosius fuit vir magne
auctoritatis Secundum quidem credendum est
Secundum dicta orosii sunt vero pagani
nostrum mundus annichillatus fuisset
sunt anni centum et plus et sic nunc
minime vivere mundus cuius oppositum
nos experimur Secundum necdum quod mundus
senem fuerit sentius Sed ultimum tempus eius
erit adhuc duraturus ex ordine nec
tamen ut sit super divina voluntate pstat
te Secunda autem exposicio quod erat quod
a tpe xpi usque ad finem mundi solum du
raturus erat mundus tempore mille et quin
gentorum annis in rei veritate non videtur
quod sit consona veritati ex eo quod iam sequi
tur quod hinc ad sexaginta C. septem annos
erit finis et ultima determinatio
huius etatis mundi quod multum hominibus
displicet usque ad hunc admiranda erunt
super terram Sed quod dictum est superius
virtute quarum novarum temporis ex
sexaginta septem annorum est satis breue
et insufficiens quod in eo fiat quod dicta sunt
et sic ego puto istas duas exposi
ciones nichil valere in rei veritate
salvo tamen meliori Judicio propter quod
orandum est devotissime apud
deum creatorem qui est in fluxo omnium
gratiam et veri luminis intelligere ac
quod nolentibus exercitare circa
predictum librum apocalipsis in exponen
do et scrutando nec non intelligendo
etc quod ipse deus aperiat mentes eorum
et tribuat ad intendat rectissimum
Judicium modi eorum exposicione
quod est liber totus iudicum et consilii
nichil minus quod predicationes mundi

predicant nos esse in ultima senectate mundi appropinquantes profecto procacitas est laudandum contra blasfemandum ad hoc quod homines se corrigant et quod non permaneant in dolositatibus quae sunt tam male dolosi in quibus indomiti et perversi a bonis operibus sic usque forte fuerunt In dictio meo/ finaliter autem solvam ad id quod communiter solet argumentum apud imperitum vulgus domini dicunt enim quidam expertes astronomie vanum esse et non supersticiosum de huiusmodi mundi termino sive fine sive peccatum ex eo quod ad nos minime pertinet vel quia temerarium est talem materiam aggredi quod nemo hoc scire potest et quod sit verum

dicunt ipsi

dominum patet per ea quod respondit dominus ac redemptor noster ihesus christus discipulis suis in epistola contenta in actibus apostolorum quod eum interrogabant eum dicentes domine si in tempore hoc restitues regnum israhel dicebant eis non est nostrum scire tempora vel momenta quae pater posuit in sua potestate ergo et cetera ad hoc breviter dicitur verba redemptoris nostri esse sanctissime intelligenda de potestate sive super vera et verum est quod non est nostrum scire tempora vel momenta quae pater posuit in sua potestate spirituali non autem de naturali eorum enim deus sit super omnem naturam non est nostrum scire talia quae in sua spirituali potestate constituit ex eo enim quod non sumus tanto perfectiores ut sciamus ea quae ipse deus acturus est utrum enim possumus devenire in cognitionem voluntatis eius de fine aut de termino mundi quia potentiam habet ipse deus ultra ordinem naturae prolongare ac etiam et accelerare finem eius secundum loquendo

De potestate naturali verum quidem est scire tempora vel momenta quae ordinantur regulariter sine quod ordini naturali subiecta sunt et sic sit solutum et obiectum superius pertractatum catholicam/ altitudo archana dei celum quod igitur quod sit secundum hic mortale quod sunt mortalia circa ergo et cetera respondatur ad hoc breviter quod talis non sunt opinionis ut causa dicat quod homo non potest venire in cognitionem eorum quae deo secreta sunt dependentiam habentium a natura sine ab ordine naturali in quantum sit quod hoc est falsum sic superius dominus est secundum loquutus est ibi instructive volens dicere quod cum sit mortalis homo quodammodo melius est non curare circa mortalia quam circa secreta divina et naturae Sumus enim nos mortales rationales quibus data est potestas a summo creatore quod mediante intellectu quem ipse nobis contribuit possumus devenire in cognitionem eorum quae in natura secreta sunt dum tamen ordini naturali subiciantur ut super et sic finis mundi habet dependentiam ab ordine naturali loquutus sum communiter in hac quaestione sub correctione tamen omnium subtilius et melius sentientium ad laudem et honorem altissimi dei nostri salvatoris qui in celis est vivens et regnans cum nato sive virgine regina celorum per secula infinita Amen

Explicit questio de duratione mundi sive fine olim compilata et nuper rectificata per me cratum et medicinam doctorem

Omnipotens sempiternus
deus inmobilis cuncta
creavit et cuncta mouet
in homine congregando
ipm diuisas ptes consti
tuit quia diuersa mem
bra in fine debitum ut
cuncta sibiinuicem affe
rent iuuamentum Ce
rebrum ergo in oppo
cordis constituit ut in mensam ipius cali
tatem tegeret, feruent in tm spus cordis
ut precess inutiles ex corpe vitarent
Qua pp in oppo ipius est in supmo loco
continatum caput in quo collocatum e cere
brum istos spus reste contemperans Cum ita
in summo collocatum est caput eius pars
principalis e cerebrum Merito de dispoe
capitis e incipiendum Primum aut a capil
lis tamquam a ptibus extremis capitis prin
cipium faciam premissa gnatione pilorum et cau
sis eius veniam ad coloratioem eorum

Capillus sumit gnaconem a fumosa
materia eleuata ad ipm caput rone actiue
ipius caloris in ipm humidum Quibi
stiua in porositatibus a frigiditate
conpensatum et formam pilli acquirit et
bm q porositates sut maiores vel minores
pilli generant grossiores vel subti
liores Et si porositates sut recte pili erunt
recti Si tortuosi pili erunt crispi ut ha
betur a galieno 2o de complexionibus Et ex hoc
est pz q si mia fuerit nimium adhusta
pili erunt alba Pro quo no. p ubi fiat
mensio de capillis et de pilis intelliga
tur Secundum itaque dyascoridem re teni
grantibus capillos sut stipites et folia
rubi cuius fructus est rubeus et habent
lanam nigra qui in aqua vel in lixiuio
coquuntur et inde capud lauatur et
idem est operans flos eius Dicit etiam lu
ru capillos inficit dispensatum tm in lixi
uio Dicit etiam Sapio decoctio foliorum
sumach denigrat capillos et etiam bm
auicennam Dicit etiam auic. decoctio
foliorum stipitum salicis capillos denigrat
et silr grana in lixiuio cocta Et puluis
mirti dissolutus in oleo denigrat capillos
hic aut radices capillorum corroborant
Dicit etiam Judicium siluestre denigrat et
pilos barbe Et auic. vocat ipm ul.
Dicit etiam nux cipressi qui terit et mis
cetur in aceto denigrat capillos et silr
folia eius in aceto cocta ut dt dyasco
rides Dicit etiam q cortex glandis coquitur

6

in aqua qui mollescit et ponitur sup capil
los et dimittitur tota nocte tingit ca
pillos in nigrum. Dixit etiam omnes spes mi
rabolanorum qui aderunt cum emblicis et bel
liricis et miscetur cum eis modicum amig
dalarum dulcium et conficiuntur cum melle tin
git capillos in colorem nigrum qui parati
sunt fieri cani Dicit etiam succus cuius
edre nigre denigrat capillos Roge
rius dicit oleum de iusquiamo hz hoc spaliter
morpheam albam soluere et capillos deni
grare Kyrannus dicit sanguis tauri
nigri succus et linitus cum oleo onfanti
no canos capillos denigrant Dixit
etiam oua corniculi denigrant capillos
Oportet aut cum pasta frontem et oculos
cooperiri ne liquor iste descendat et ni
grat frontem et oculos post tincturam ca
pillorum oportet caput abluere et mungere
cum oleo onfantino in quo soluta sit
adeps ursi aut apri Et dicit etiam oua
yrundinis cum felle capri mixta capillos
tingunt in nigrum et quedam dicunt q lat
azime sume denigrant capillos Rasis
dicit qui se fumigauerit capilli eius
fiunt albi si pa accipiatur caput corui nigri
et ruta recens et misceantur cum oleo
et mungantur capilli efficiuntur nigri.
Dixit etiam qui pilos ras. a capite mixerit
caput cum ouis coruorum efficiuntur capilli ni
gri Et item dicit sextoplato Et kyrannus
dixit etiam Recipe mirabolanorum nigrorum gal
le ana ʒ. j. litargiri aur. j. emblicorum
ʒ. j. altiis eris mirre ana aur. j. sal ge
me dragaunti ana aur. j. pulueizentur et con
ficiantur cum decoctione dattilorum et supponatur
capiti et e mirabile Dicit q galle ad qua
titatem lb. j. fricentur in oleo q. et q. loooth coc
to et alkane et dragunto ere usto ac salge
ma fiat linimentum de quo liniatur caput et
barba. tm pus lauata cum aqua calida et cum mat
ri exsiccata et liniatur locus cum linimento isto
et dimittatur p 6. horas et postea lauatur e om
optimum ad canitiem denigrandam Constantinus
dicit succus florum fabe in mortario pistus
ad solem capillos denigrat et siccitatem repar
Halieabas at et flos fabarum siterat in mor
tario pistus et ponitur ad solem fit de eo spissi
tudo quedam optime denigrans capillos
Auicenna dicit acacia capillos denigrat in lixi
uio dissoluta et cum capite loto Dicit etiam
amp emblici mirabolani sum licinio coquatur
et inde caput lauetur appte capillos denigrat
et fortificat radices capillorum et prohibet
casum eorum Dicit etiam aqua gallarum denigrat ca
pillos vere // Serapio dicit q mistatur
in aceto uel in aqua eius denigrat capillos
Constantinus ponit hoc Recipe mirabolanorum nigrorum et
emblicorum gallarum ana p x. balaustiarum p. xx. fo
liorum mirti et granatorum ana p xxx. ponatur
p 2. dies in lb. iij. olei cum coquatur donec
nigrescant et fricentur cum eo capilli Dicitur
q si ponatur ʒ. j. gariofi. denigrat valde et

prohibet malitiam eius a cerebro ¶ Confectio
apulei ad odorem omnis corporis et colorem
servandum. Recipe: sireri ℥ xxxi. prisylite ℥ xxx.
amomi ℥ viij. mellilotti ℥ xx. olei ℥ j. tere
illa et confice cum succo violarum auream et de-
coque usque ad mellis spissitudinem. ¶ Et galienus
dicit: Istud oleum capillos vehementer denigrare.
Recipe: de nucis avellanis de nucibus centum cum viridi
sue cortice sicut ab arbore accipiuntur quassa
illos et misce cum lb. iij. aluminis sassi et in olla no-
va ponantur post ei superponatur olei lb. iij. et di-
mittatur sic per dies xxx. ex eis fiat capillo-
rum unctio ¶ Aqua que fortissime capillos
denigrat. Recipe: cinerum cerri solidi non putridi lb.
j. in viij. talis aque bulliat usque durre-
ant ad lb. ij. Hec itaque aqua si tepide impo-
natur capillos flavos decorat. Si vero ali-
quantulum calida illos rubere facit. Si vero
fortiter calida illos denigrat fortissime.
Sit tamen cautela in impositione ipsius et maxime dum
imponitur capiti propter nimis calida cutem aduri-
ret ¶ Dicit tamen experientia quod si tollatur cimini
℥ j. aloes epatici ℥ ß et parum fuliginis
bulliat que in petia una in aliquo bono
vino forti sicut est ribola vel aliud bonum vinum
et ex illo bono vino lavantur capilli subito
nigro colore et pulchro tinguntur. Fiat
autem hoc post lotionem capitis et exsiccationem capil-
lorum // Dicit galienus quod in ystoriis suis accide-
mulieres rustice mitigantes addunt picem
liquidam et mitigant radices capillorum hoc enim
denigrat firmiter et non nocet. Et dicit
etiam autem artlingenus nigrificat capillos
radix capparis cum lacte mulieris decoquitur
usque quo tertia pars sit consumpta per decoctionem
et in nocte fiat cathaplasma et hoc idem
secundum Avicennam. Urina etiam canis conservata per x di-
es corticem etiam prunii cocte ad mellis spis-
situdinem denigrat que de facile acquisi-
bilibus // Dicit galienus quod oleum agitatum
cum plumbo in vase plumbeo et repositum in
plumbo cum nigrificatur est bonum.

In hoc dixerunt antiqui quod capillos
conservat limpidos et salubres et ab
omni immunditia farina fenugreci
quando in aqua coquitur et ex illa lavantur capil-
li. Et dicit dyascorides: fenugrecum capillos capi-
tis ab omni immunditia limpidos reddit
quod verissimum est et expertum ¶ Et serapio dicit
lotio facta cum aqua fenugreci conservat capillos
et mundat a furfuribus corporis et confert
ulceribus humidis que fiunt in capite. Dicit
etiam quod cortex nucis adurit et miscetur
cum vino et oleo et linitur inde capilli
infantium facit pulchros capillos et bo-
nos ¶ Bar. dicit quod cinis corticis duarum a-
vellanarum cum oleo et vino mixtus et in-
unctus facit quod pueri capillos fortes emit-
tunt ¶ Rasis dicit quod oleum costi rectificat
capillos pulchros. Et avicenna dicit quod conservat
iuventutem in capillis ¶ Camomilla dico ego.

in licinio retenta colore pulchro capillos
decorat ¶ Ffitalis dicit quod si fiat licinium
ex cineribus lignorum aloes cum decorticatum et
ex eo caput semel lavetur flavi fiunt capilli
per duos menses ¶ Flores tassibarbassi amodo si
in aqua cocti flavum colorem faciunt sicut dicitur in
capitulo de hiis qui colorem album et aureum faciunt
in capillis ¶ Confectio que flavos reddit capillos
et pulchros. Recipe: cortice costi. folij. mirte
spice nardi ana ℥ ij. olei rosarum lb. j. tere
da terantur et oleo confitiantur et ex illa
aqua sublimata loto capite et terso lini-
antur capilli ¶ Aliud ad idem. Recipe: lupinorum mir-
re ana ℥ x. stafisagrie ferri vini ana
iij. agregentur omnia trita et cribellata cum aqua
in aqua cineris lignorum vitis sit extinctus
et liniantur cum eo capilli et teneantur to-
ta nocte mane autem lavetur caput et reite-
retur hoc et fient flavi.

Quia multi desiderant capillos rubeos
habere expedit eos scire rubificationem. Circa
que antiqui sic dixerunt in rubificando
eos // Serapio dicit quod fex vini veteris adusta
misceatur cum oleo mustiemo et rasini primi et
liniatur inde capilli et dimittitur sic una noc-
te rubificat eos ¶ Et dyascorides si ipsa sit mix-
ta cum oleo de alcanna idem facit. Dicit etiam Rasis
quod alcanna infunditur in aqua gausi et linitur inde
capilli fiunt rubei ¶ Et sicut bar. id potest scire
alchanne cum succo gausi Bar. alcanna infunditur
in aqua romeri et infanti rubificat eos ca-
pillos vehementer scire cappe mors quando in
aqua fortiter coquitur et inde caput lavatur
si tamen lituum purgat iterum in est melius ¶ Aqua
mellis patebitur distillata semi rubeos aut
semi rufos facit si sit prima aqua quam in subli-
matione colligitur. Et ultima aqua illos nigros
facit ¶ Cum autem sublimatur semper sit cautela
ne mel ad collum alembici ascendat nam
aqua periret sed si fiat insufflationes ad col-
lum alembici et impones frequentius pannorum
infusorum in aqua frigida. Imponatur autem ad
capillos ista aqua lotos extersos et exsic-
catos. Dico etiam ego quod illa aqua cum cauti-
la apponatur ne forte cutem tangat quia
forte illam sibi colore dampnaret ¶ Expertum
aliud quod subito colores rubificat. Recipe: vitrioli
romani p. j. salis nitri p. ij. cinabrij
p. ß. Istud subtiliter trita in alembico subli-
matam et post quod magnus ignis fiat donec
aqua emanare incipiat deinde augmentetur
ignis prius ¶ Et prima aqua que exit nullius
est valetatis aqua autem sequens que tingit
pennam albam cum mittitur per se colligatur
et ex illa aqua capilli mitigantur quod hec aqua
comburet cutem // Quidam alcharniste dicunt
quod proportio rerum est melior ut sint vitrioli
r. c. p. ij. salis nitri p. ij. cinabrij p. iiij. — rerum
et fiat ut prius. ¶ Et dicunt colorem pulchriorem
habet proportione fieri ¶ Talem aquam cineris cer-
ri sicut in capitulo predicto dictum est et in illo vide

Avicenna dicit litium rubificat capillos et confortat eos et proprie indicum. Quidam dixerunt quod litium indicum si ex eo dissolvatur in aqua vini et calido existente fiat linitio ad capillos rubificat eos. Sint autem capilli loti et semi sicci quando apponitur. Et secundum bar. farina pot. oe litium dissolutum in aqua sed magis indicum et eos confortat ne cadant. Alb. dicit decoctio lilii facit rubeos capillos.

Capilli efficiuntur coloris aurei vel albi apparentibus hoc modo. Dixerunt aliqui antiqui quod flores auroli tassibarbassi quando in aqua coquuntur et ex illa fit linitio aut lotio colore auroso capillos colorat. Et Dyas. dicit quod capillos inficiunt. Alii antiqui dixerunt bullias in licinio celidoniam et siccatos et rasinam bucci et fac bulire per totam diem vel alterum et post lotionem cum licinio sepe linies corpus caput et crines et aurei apparebunt. Ad hoc idem valet zafaranus in licinio dissolutus. Si autem queris dealbationem corporis tunc sic dixit Alb. frequens ablutio capitis cum aqua rosacea dealbat capillos. Ego autem dico quod de dealbatio que est canities. Albertus dicit si ex sanguine turturis cum aqua talpe decocte inungatur locus pilosus vel equus cadent pili nigri et fient albi. Et de inunctione de talpa dicit quod aqua ipsius decoctio albescit equum nigrum. Ras. dicit quod qui de sulphure suffumigaverit se capilli eius fient albi. Expertum est quod pulegium in licinio bullitum pulchra albedine capillos dealbat et pulchrificat. Et Galienus dicit quod alienigene flavos faciunt capillos lupini nigri crudi intus cum aqua et nitro et liniti sed flavos et crispos facit lotio cum spuma nitri et mirra. Et radix affodillorum cocta cum nitro idem operatur. Ras. dicit et Avic. idem quod fiat licinium de cineribus sermentorum et temperentur cum eo per noctem una lupinorum tritorum ℥ x, mirre ℥ v, alzancassate ℥ iiii. Postea coletur et ex aqua caput lavetur et totiens quousque capilli efficiantur albi. Alique autem mulieres ponunt flores desiccatos et genestre in licinio. Alique ponunt rasuram busci et corticem citri. Et parisienses ponunt radices gentiane et berberis et florem cardami. Confectio alia que capillos flavos facit. Recipe corticis radicum capparis, sulphuris, sambuci silvestris, seminis rafani, mel. idem robellie [illegible] terantur et agitantur diu cum felle vaccino et aceto vini et ex eis liniatur caput primo facta lotione et exsiccatione et suffumigatione cum sulphure et [illegible] et teneatur super caput. Cum autem capilli fuerint albi tunc corum assidua est inunctio cum oleo sambucino. Aliud expertum et alius fortius et dissipatum ipsum [illegible] aqua pluviali calida et post fac ipsam bulire paulatim usque ad aliquam grossitiem. Deinde impone dragaganti ℥ [illegible] hoc toto bullito ponatur in vase vitreo ad solem per viginti dies. Deinde lavetur lava capillos illo liquore et erunt albi :-

Canities et pilorum dealbatio que canities est duplex scilicet naturalis et innaturalis. Hic tamen non agitur nisi de innaturali que preoccupat senectutem cuius causa in medicina ut dicit Avic. est habundantia fleumatis aquosi putrefacti generati quoque ex rebus debilitantibus calorem ut sunt egritudines longe et diverse stomachi malitia et angustia fortis et nimia lotio capitis et cooperta excessiva. Signa canitiei sunt satis manifesta. Iudicant ut canities fit sit mala complexio et suspecta nam videtur quod mors vexillum suum applicat ut voluit Gordonius. Pro quo nota quod propter denigrationem capillorum vel prohibitionem dealbationis eorum multe mulieres ad malum devenerunt quia ad catarrum et ad infrigidationem capitis ut applicatam applicatam et sic de aliis quia res removentes istam canitiem sunt frigide et stiptice ut in pluribus. In cura ista habes duplex regimen scilicet universale et particulare. Universale est in debita purgatione et evacuatione fleumatis et custodire ne generetur de quibus medicinis dictum est in capitulo de undi[illegible] in primo libro et tu illic vide. Trifera sarazenica mirabilem habet virtutem in retardanda canitie et senectute et optimum principatum. Avicenna dicit Avic. quod sumatur per dimidium omni mane et retardetur commestio usque ad meridiem. Regimen particulare stat in duobus quod pili parentur vel ad recipiendum tincturam 2o quod detur eis tinctura. Primum completur secundum Gordonium sub hunc modum. Capilli pluribus diebus laventur cum licinio stipitum caulis in quo alumen sit dissolutum. Hec enim ablutio [illegible] allius preparat pilos ad recipiendum omnem colorem. 2a intentio completur ut dicit Constantinus si pomum unum coloquintide a semine et carnibus eiciatur et de oleo sambucino impleatur et cum pasta bene cooperiatur et bulliat super prunas tribus vel quatuor vicibus fit optimum [illegible] ad capillos denigrandos et ad custodiendam canitiem ne cito veniat. Et secundum bar. si in eodem pomo bulliat oleum commune cum granis catapucie tritis et mundis et capilli inde linguntur idem prestat. Dicent assidue inungantur capilli cum oleo [illegible] canitiem prohibet et capillos corroborat. Et Avic. dicit de oleo quod fit de olivis silvestribus. Assidua etiam inunctio cum oleo de lilio tardat canos. Arzius dicit alumine plume et alumine tinctorum bene pulverizatis in aqua calida et primo lavetur caput cum licinio et cum aqua illa aluminosa et ad solem vel ad ignem dimittatur siccari et postea succum nucum cum pectine supponi et siccari permitte et canis per capilli nigredinem [illegible] acquiret. Pro quo nota quod multa dicta sunt de inferre Ras. et Avic. ad denigrandum capillos que etiam hic valent quare hic adducantur et gratia brevitatis dimitto

Multi iuvenes habentes capillos pla-
nos desiderant habere crispos et in illis
delectantur et in hoc ponam pauca
que repperi // Serapio dicit lapis lazuli
qui suspenditur super infantes retinet ab eis
timores et facit capillos crispos // Dicit
etiam marchasita facit tenues et crispos //
Alii dicit quod abluitur caput cum sapone re-
movet furfurem capitis et incrispat capil-
los mirum in modum aut corrumpit quia multum
de calore in eo ingreditur. Rasis dicit stercus
azini silvestris tritum cum felle bovino simul
lavetis ex eo contingunt capillos suos incris-
pantur. Ad idem Rx seminis iusquiami citrini gal-
larum farine fenugreci psidie et zizule silves-
tris calef. litargiri ana · ex illis tritis post
lotionem capitis et exsiccationem fricentur capilli
Illud Avicenna Rx gallarum et foliorum capilli et
granorum eius quorum tinctorum litargiri dragaganti
et boli armenie emblicorum ana p. i. calef. vine
p. s. conficiatur cum aqua ficie et administretur
Est enim bonum incrispans et sic est de aliis

Contrarium autem horum contingit operari
quod expedit capillos crispos planos
facere et multi hoc appetunt //
Crispos itaque capillos simul planat et lenit
succus plante zizanie super inunctus et plus est
facit quam zizanium vel oleum eius Capillos
est applanat et confortat nas nabach agri
folium quod ex ipsa decoctione liniuntur capilli
// Constantinus dicit de viscositate psillii quod
capite inde loto asperitati in capillis inde
mollificat. Unde alii dicit quod valet scissuris
capillorum Et Avicenna dicit quod applanat capillos
vinum salis omnia olera .i. mollificantia et mu-
cillagines humectantes applanat capillos
Et similiter quecumque curant scissuras capillorum de
quibus dicetur in sequenti capitulo valet // Ap-
planat etiam capillos sinitrum optime teritur
et in lectinio cum quo fit lotio imponatur
Fiam illos a proprietate applanat // Serap.
autem et alii dixerunt quod applanat capillos sicut
lenificat et barbam et aufert furfures ca-
pitis et constantinus dicit quod lenificat et subtiliat eos

Capilli sepius in finibus eorum corrodun-
tur ut sepe in mulieribus videtur
Veteres autem qui dixerunt oleum sana-
re in lectinio vetustum quod est sepe expertum
// Avicenna dicit hos defectus in capillis pro-
hibent omnia lenificantia et mucillagines
viscose sicut mucillago altee et psillii et
est folia salicis et vitis ego dico quod omnia
in quibus est humectatio valent // hoc
item operatur unguentum unum factum de succo
lapatii scriptum infra in capitulo de tinea //
Unguentum est Rasis scriptum infra capitulo de multi-
et prolongatione capillorum Cucumis est
capillos applanat et est dico capitulo capillos multi-
fiunt et eorum scissuras et corrosiones abstinent

Si experimentum vis ut tanta sit gratia capillorum
quod corpus inde fedum et turpe apparet quare
necessaria eorum evulsio Rasis autem dicit
aqua in qua calx p. vi. dies de 3º in 3m
removendo calcem infusa fuerit et incor-
porata arsenici citrini quartum partis et tam diu
in sole dimittatur donec penna immissa de-
plumetur cum extrahitur et cum illo depilan-
da loca fricare loca percipit et depilantur
Avicenna autem percipit calcis vive p. ij. arse-
nici tantundem aloes modicum et liniatur
cum aqua calida statim abradet et
meliorem colorem habet si ponatur parum gallie
muscate // Et galienus dicit in quarto de sim-
plicibus lac recens titimalli miscetur cum
oleo quod alias ulceraret et ex eo liniatur
in sole pili post quos nascuntur alii sub-
tiliores et rubei qui iterum liniantur et ca-
dent et hoc fiat quousque nullus pilus
renascatur quod erit in tertia aut quarta operatione
vel amplius secundum corporis dispositionem // Et
lac vero volubilis maioris secundum Avicennam .i.
inunctum pilos penitus eradicat // Serapio
dicit lac salicis pilos eradicat Et puto quod sit
humiditas que est inter corticem et lignum qui facit
flores lac est eodem inunctum et proprie earum albe
secundum quosdam capillos cadere facit et per evul-
sionem illos non permittit renasci quod est expertum
et idem facit gumma ipsius // Rasis dicit velle
de lacrimo edere nigre Dicit etiam lacrimus vitis
domestice cum oleo puerorum capillos tollit Viri-
dis vitis lacrimus combuste idem facit facit pot et
verrucas tollit Colligitur sic lacrimus Mitte
fustes vitis in ignem et comburantur eorum capita
et cum cepit in media parte sentire caliditatem
quod emanavit in vase mundo collige //
Dyascorides est dicit quod arecinum ustum mixtum
cum calce et aceto pilos cadere facit // Alii dicit
farina lupinorum si pilorum nascentium loco appo-
natur evellendi causa est natos destruit et
resurgere ad non permittit Dicit et sicut si
salamandra decoquitur cum oleo donec dissolua-
tur et inungatur locus depilat // Kyranus dicit
fel lacerte quod in vino putrescit per dies quadraginta
ad serenum et solem in diebus canicularibus pilos
palpebrarum expilat Et solaris lacta que viri-
dis est idem pot Dicit et si pellis inde com-
buratur et mittatur in aqua balnei pilos totius
corporis eicit ab intrante balneum // Consta-
tinus dicit sanguis siccatus et pulverizatus
et in oleo positus pilos cadere facit Et de quibus
dico illa valere et pauca posui et bona dimit-
tens multa aliorum inquirorum Rx arsenici
quod auripigmentum citrinum est calx vive ana ℥ j.
spume argenti ℥ j. terantur incorporetur et
bulliat in aqua . Signum bonitatis est quia si
posueris pennam deplumabitur Et psilotrum
depilans pilos in una hora Rx de calce
lapidis ana marmorum ana ostreorum p. ij. auripig.
citrini p. j. misceantur in mortario plumbeo et
proiciatur super eis aqua ordei et tere con-
fiat unguentum Et ex hoc calido liniatur balneum
removet pilos et nascituros subtiliat

Si locum denudatum pilis vis defendere
ut mulieres sepe tuentur cum hiis que o-
perant et primo aliqui antiqui sic dixe-
runt quod si post euulsionem pilorum cum psilotro li-
niatur locus cum cinere stipitis caulis et maxime
siluestris mixtum cum aceto et aqua pilorum generatio
prohibetur sicut dicit dyascorides Et gal
dicit in xi° capitulo autem viparum adeps et addicio-
nis est aliquis euellens pilos non oriri Et
sub et cum eam operatus ut illi miserunt in-
veni illos mendaces valde Et idem dicit
Sapio quando si euellantur pili ascellarum et lo-
cus liniatur cum ... adipe serpentis cum e ...
non sinit eos renasci Et sic dicit galienus
in xi° quod autem de sanguine piscium ranarum dein-
de est quas bruscas quidam vocant asserentes
quosdam postquam euulsi sunt pili superaliorum non
amplius oriri cum experientia subditum in-
veni falsum Et galienus dicit sanguis eius
prohibet ortum pilorum euulsorum / Fidelis
autem dicit lampira inuncta prohibet ortum
pilorum quia eos non sinit oriri Et autem lam-
pira sicut musca volans et lucens de nocte
et aliqui vocant ipsum stellam et alii lucillam /
Dicit autem sanguisuga de lacu trita cum aceto
forti et apposita prohibet ortum pilorum /
Serapio dicit sanguis stellionis quando ponitur
super radices pilorum euulsorum non sinit eos
renasci Et similiter dicit sanguis rane viridis
/ Constantinus dicit si artemisia teratur cum
iusquiamo et ungantur ascelle et pecten pilis
euulsis numquam renascentur / Aliqui dixerunt
quod oua formicarum super loca fricata post euulsio-
nem pilorum prohibet ortum Aliqui dicunt quod gu-
mmi albe aut brionie aut urtice hoc
faciunt // Auic et Rasis adhuc dicunt iusqia-
mum aptum psillium cocta cum aceto et aqua
iusquiami nigri cum eis et sola scilicet herba
si fuerit in aceto cocta // Et dicit Auic se-
men urtice cum oleo et ex eis qui depilant
pilos cum fortitudine Et laudat chio-
leum et cerusam plurimi equaliter aliud p.s.
et tunc cum aqua iusquiami albi Alii laudat
limaturam ferri coctam fortiter cum aceto

Contingit sepe capillos grossos esse
quare licet scire eos subtiliare et
subtiliatio est via in pluribus corporis Alii
antiqui dixerunt quod decoctio lupini subtiliat
capillos // Placi dicit si fabe supponatur
locis in quibus nascuntur vel sunt pili subtilem
ac tenerum faciunt pilum // Dyascorides dicit
quod fiat fricatio in balneo cum farina fabarum
/ Et Sapio dicit Si fiat emplastrum cum corti-
cibus fabarum super locum unde euulsi sunt pili
unde oriuntur ibi pili subtiles et exiles //
Et Auic dicit idem / Rasis dicit quod sanguis cornici
capillos subtiliat / Sapio dicit Marca-
sita facit capillos tenues et crispos Et si
est radices capillorum ungantur cum chimolea
dissoluta cum oleo mirtino capillos subti-
liat Item Dyascorides dicit absolute atte-
nuat / affronitum est puluizatum cum aqua et
linitum capillos tenues facit Est autem affro-
nitum idem quod nitri spuma Et idem facit ni-
trum in lixinio dissolutum // Constantinus
dicit sal armoniacum puluizatum et capillis
superaspersum eos attenuat Dicit etiam si nitrum
optime teratur in lixinio lenificat et subti-
liat capillos // Dyascorides dicit flos salis
capillos maxime attenuat psilotrum est dein
in primo capitulo huius partis scilicet de eradica-
tione capillorum hoc est valet et eos subtiliat
/ Auic dicit baurach per se est fricatiuum atte-
nuat capillos puluizatum Est autem baurach
nitrum

Oportet nos sepius superiorum operari con-
trarium scilicet accelerare ortum pilorum
in capite et barba et in aliis locis et ipsos
prolongare et multiplicare et ipsorum est
casum prohibere quare de hiis etiam dicemus
incipiendo ab acceleratione ortus pilorum Et in hoc
Dyascorides dicit Sepe cum alcimio idest spuma
maris fricatum capillis excrementa prestat //
Dicit etiam ursinus adeps dicitur capilli prestare in-
crementum // Constantinus dicit scabsintheo
quod vocat alchethe quod ipsum inunctum in barba
pili citius nascuntur quia rarificat cutem et po-
ros aperit cum subtilitate et punctione Et
alibi dicit idem de oleo ipsius // Fidelis dicit
euforbium cum oleo inunctum mirabiliter facit
nasci pilos // Auezoar sic dicit Si in iu-
uentute accidit caluicies sufficit in cura ipsius
inungere capud cum oleo amigdalarum dul-
cium quando illud lenit acuitatem humorum remouere
Et si in senectute accidit impossibilis est cura
// Sapio dicit quod conche marine purpuree
et sunt ille a quibus accipiuntur blatte bizantie
et capiuntur in oleo et fit linitio cum eo re-
tinet capillos cadentes et facit oriri ca-
pil. // Rasis dicit quod hoc bonum est quando capilli cadunt
propter humiditatem corruptam et ... putrida hos-
tiata ... debilis // Alkunus dicit fel porci
quando miscetur cum eo et per se mel facit nasci
pilos in capite calui Dicit etiam si sicca salaman-
dra teratur et cum oleo fiat linimentum et quo-
cumque liniatur prius locus fricatus sit prius donec
locus rubeat facit nasci pilos in loco et
si tamen fuit ibi prius / Et Fidelis dicit silacerta
viridis sine capite longo in oleo diu bu-
liat de quo locus ungatur et superaspergatur
deinde cinis totius pellis capitis et labiorum
pili renascuntur / Rasis dicit si vis ut in
capite caluo pili renascantur laua cum lacte ca-
nis Et dicit etiam quod stercus vacce cum oleo mir-
tino crescere facit pilos et meliorat eos
// Albertus dicit sanguis talpe occise linitus facit
crescere pilos Et dicit etiam cinis ... tor-
testis combustis cum spinis et cartilaginibus pilos
reddit Alii dixerunt quod folia bleti contusa et
applicata premissa scarificatione pilos nasci
faciunt quando causa corporis est cum subcutanee humi-
ditatis // Accelerat etiam ortum pilorum et maiestic

in barba inunctio facta et frequentata ex oleo
desiccatiuo Cinis aut abrotani iunctus cum
oleo de squinanto et iunctus pilos nasci facit
// Auicenna dicit de sandaraca oleum eius facit nas/
ci barbam que tardatur et cetera facit abrotanum
secundum ipsum quando decoquitur cum quibusdam oleis per
suam aperitionem Dicitur etiam aqua capill. facit nas/
ci pilos Credo ego quod aqua capil. sit aqua subli/
mationis eorum Et dicit sic Auicenna Cum
venter leporis sumitur sicut est cum visceribus
et fricando super sanguinem comburitur est medi/
cinae originans pilorum super caput cum teri/
tur et administratur cum oleo rosarum.

Pixi 2o. me dictum de hijs que pro
longant et multiplicant capillos et
confortant eos et primo ysaac dicit Decoctio
frondium zizanij si crines capitis abluatur
cum ea crines prolongat furfures quoque mundat
Auicenna tamen dicit sic de hoc zizanium pro/
longat capillos et propter succus arborum eius et
folia eius et lenit eos et remouet furfures
// Et dicit etiam sic ysaac Castanearum corticis
usti et puluerizati et cum sapa temperati capiti quod
adolescentium in modum cathaplasmatis im
positi eorum capillos confortat et adauget et
contra eorum allopitiae valet // Halicbas dicit
emblici capillos confortat radices eorum conso
lidant et denigrant prohibet quoque ab eis pas/
siones Dicit etiam lotio facta cum decoctione
capillorum veneris capillos facit renasci // Alle.
dicit capillus veneris cum oleo mirtino et vino
prolongat capillos et prohibet ne cadant
et idem dicit de cinere eius asperso super loco capillorum
// Constantinus dicit de nuce quod ipsa pistata cum
melle aut sapa et capite inde abluto ipsa
tinta allopitiam et alias passiones capillorum
capitis prohibet elongatque eos et crescere
facit Aliqui tamen dicunt quod loquitur de folijs viri/
dibus nucis Videtur autem dico ego loqui de
nucibus viridibus et non de folijs secundum verba sua
// Ysaac dicit corium nucis combustum et tritum
cum oleo et vino capillos infantibus inun
ctum bonos reddit et allopitiam sanat siue
emendat // Alle. dicit folium lentisci de/
siccatum tritum et emplastratum super caput
facit crescere capillos et prolongare et
ingrossare Et dicit alle. fricatio capillorum
cum semine stafisagriae confortat capillos pro/
longat eos et preseruat ab omni squirietate et
interficit pediculos ut dicitur Dicit etiam venter
ter et intestina leporis leporis combusta in
furno in olla et trita cum oleo rosarum facit
ut crescant capillos // Rogerius dicit de ra/
dice neniufaris quod inde fiat trocisci et dimittantur in
lixiuio dimittantur ablutio facta cum illo
lixiuio capillos prolongat et clarificat
quod sepe est expertum // Fidelis dicit decoctio
medie corticis ulmi capiti sepe loto capil
los multiplicat // Dicit etiam cinis fimi cap
pri cum oleo iunctus capillos multiplicat
Rasis dicit stercus caprae crescere facit capillos

et meliorat eos // Dicit etiam fidelis si succus
melle misceatur et superaspergatur cinis lacte
viridis multiplicantur // Dicit etiam lacerte
virides et sanguisuge comburantur cum oleo laudani
capite inuncto capilli multiplicantur Dixerunt
aliqui veteres quando ex cepe cum spuma nitri aut
spuma maris fricatur locus pili multiplicantur in
eo et idem dicit ~~in eo~~ Dyas. // Dixerunt etiam quod
inunctio facta cum adipe ursi capillos aug/
mentat // Fidelis dicit si adeps misceatur cum
cinere panis ordeaci et salis ustorum pilos
multiplicat // Dicit etiam quod oleum de mirto con/
stringit origine capillorum et confortat eos
et denigrat // Et secundum haliabatem confert fur/
furibus // Et serapio dicit decoctio fructus mirti
capillos nigrat et pilorum fluxum retinet
// Et constantinus dicit quod caput a furfuribus
mundat // Dicit etiam Auicenna quod si mirtus coquatur
in oleo sisamino capillos conseruat et facit duros
et fortes Et ideo operatur si coquatur magis eius
Et secundum Auicenna laudanum dissolutum in oleo mir/
tino et vino capillos conseruat prolongat et
inspissat sed hoc non facit nisi in allopitia quando
canitie cum iam cutis ~~incep~~ incipit apparere
// Var. dicit quod potest addi mirra et hoc etiam
dicit auicenna // Dicit etiam si fiat lenitio cum
cantaridibus iunctis cum sinapi multum generatur
aut etiam cantarides coquantur in oleo donec
oleum inspissetur ex quo postea fiat inunctio
// De compositis parum loquar et solum composita
ponam experta et si alia vis videre recurre
ad rasim capitulo isto // Hoc ergo facit nasci
pilos in barba et in superciliis multiplicat
Recipe puluerem nigri foliorum mirtillorum capillorum
veneris spicenardi capi seminis apij emblici
corum cipressi ana ℥ j coquantur in lb. iij olei
mirtini in duplici vase et sit caldarium ple/
num aqua et coquatur usque ad aque consumptionem
Deinde accipe corticis pini laudani ana ʒ ij piretri
ʒ j puluerizentur subtilissime et addantur
in predicto oleo et mane ac sero fiat inunctio
Item aliud Recipe antimonij plumbi usti ana ʒ viij
eris usti croci mirtillorum rosarum spicenar/
di lapidis lazuli thuris ana ʒ j terantur
et usui serventur Potest etiam in usum misceri oleum
mirtinum // Aliud etiam secundum rasim quod valet ad
scissuras capillorum Recipe succi mirtillorum foliorum
salicis ana ʒ iij ponatur super igne leni et
bulliat quousque remaneat 3a pars Deinde
addatur puluis laudani ʒ j olei ~~mirti~~ mirti
ʒ vij misceantur et ex hijs radices capil/
lorum postea inungantur // Nota quod multa sunt
dicta in capitulo precedenti utilia huic capitulo
alternatim videantur cum expedit // Exper/
tum bonum et hoc valet quando post egritudinem
deciderint capilli lauetur caput cum decoctione
rumicum et postea viridium porrorum et ex pin/
guedine supernatante cutis fiat inunctio
Aliud expertum in multiplicatione prolongatione
et confortatione capillorum et de decoratione
in eis est hoc // Sumantur radices alee
et folia trifolij et radices et folia petrosilini

et conquassata in olla noua ponatur et supponatur
illis mellis et aceti ana quantum sufficit et ple
ne coquantur usque ad spissitudinem mellis tunc
sit cocta colentur per pannum et quod colatur in vase
terreo vitreato recondatur Ex hoc itaque vn
guento caput multotiens inungatur et bonum ef
fectum in eo videbis bonum tamen esset si caput
raderetur a capillis

Dixi 3o. me dicturum de hiis que prohi
bent casum capillorum Et quia casus eorum
quidam est sine allopitia quidam non cum illa Aut di
cam que conferunt in casu capillorum quando cum illis
non est allopitia Postea autem cum loquar dicam
qualiter casui capillorum succurratur quando cum illis
exierit allopitia conferant tamen omnia illa admi
quare simul dicantur / Serapio dicit
si assuescat ille rafano cui capilli cadunt
confert ei et semen ipsum est capillos confortat et
radices eorum ne cadant succus nasturtii
linitus et bibitus / Et dyas. dixit de succo co
mestici / Alex. dixit quod decoctio eius prohibet
casum capillorum et pediculorum facta lotione dico
ego cum decoctione eius Dixit est quod decoctio spice
nardi confert casui capillorum et palpebrarum
propter eius stipticitatem et facit eos nasci Dixit
est quod aloes miscetur cum aceto retinet ca
dentes / Dyas. et constantinus dixerunt quod mirte
tum cum vino stiptico confortat et retinet capil
los et confert omni casui capillorum Et dicit quod
conche marine purpuree et sunt ille a quibus
accipiuntur blatte bizantie coquuntur cum oleo et
fit linitio cum eo retinet capillos cadentes.
et facit oriri capil. in loco / Dyas. dicit
herba adyanton trita mixta cum lixiuio ad
dito omne eius et videtur velle et laudano cum
oleo mirtino et fluorem capillorum constringit
si inde caput lauetur Eliscatiua est.
cum lixiuio et vino idem facit Est autem dy
anthon semen aliquos quod diuisum ab eo quod e
politricon Dixit est si ex rore marino caput
lauetur prohibet cadere capillos Dixit est oleum
arboris oleastri capiti inunctum per aliquot dies
fluorem retinet capillorum / Et sapio dicit
quod purgat furfures capitis Et alii dixe
runt oliue ille sunt mature hoc est calui
tiem tardat / Dyas. est dixit quod laudanum suc
currit capillis cadentibus inunctum cum vino
et mirra et oleo mirtino // Et galienus
in vii°. de laudano sic dicit Habent autem
quandam stipticitatem tenuem propter quod effluentes
capilli sistit // Alex. dixit quod inunctio rosarum
multa stringit capillos Et dixit aqua decoc
tionis scoparum capillos cadentes retinet
Est in vino austero coctum in lixiuio ca
pite inde loto sistit fluxum capillorum Et
silvestre si in oleo coquatur et inde radices ca
pillorum inungantur casum prohibet capillorum
et eos aufert Dixit est capillus veneris
cum oleo mirtino et vino prolongat ca
pillos et prolixos ne cadant Rasura laudani
miscetur cum vino et oleo onfantino Dixit etiam

fimus muris capillos cadentes ex egritudine
sistit Dixit est fimus cameli combustus et cum
oleo commixtus alopitiam ac casum pilorum ex in
firmitate perfecte sanat / Fiat. dixit si caput
lauetur cum vrina canis caluitium non fiet Dixit
est lixiuium factum ex fimo columbino cade
tes capillos retinet / Item plato dixit
vrsinus adeps cum laudano et vino veteri inunctus
capillos fluentes continet et inspissat Dixit est
leporis ventricula coctus in sartagine admixto
oleo mirtino impositus capillos cadentes constringit
et cogit crescere // Iudeam autem dixerunt quod ci
nis lane succide cum oleo mirtino mixtus et
radices capillorum inunctus ipsorum casum prohibet
// Dyasco. dixit absolute de lana combusta Aut
ponam pauca composita. Recipe mirtillorum partem i. laudani
partes ii. sal. nitri partes vi. olei mirtini quantum
sufficit ad liniendum Et nota quod potius alii
facere sine nitro scilicet quando est intentio multum
ad resoluendum et exsiccandum et ideo quando est intentio
ad inspissandum fiat sine nitro // Aliud dias.
Recipe centum nuces ab arbore cortice adhuc virente
sicut est in mense iulii conquassentur et hiis ad
misceantur alluus sessi lb. iii. et in loco non nimis
sicco nec humido ponatur post xx dies dabit locum
quod fluentium capillorum damp. restaurat et
est expertum // Aliud Recipe laudani olei de mirto
olei de lilio ana misceantur illa cum vino et fiat
lotio retinet enim capillos cadentes // Aliud Recipe
politrici triti an. partem i. laudani olei mirtini olei de
lilio ana ℥. ii. vini et lixiuii quod sufficit ad li
niendum et fiat lotio et sic de aliis ;

Natura regitiua totius corporis in humoribus
duas efficit operationes vnam quidem occultam
que est resolutio Et aliam manifestam que
est expulsio vaporum ipsorum et mentem et loca depu
tata quod si multa quantitas expellatur et ex defectu
ipsius non possit resolui aliquid ex eo producitur
secundum tamen diuersitatem loci diuersa producuntur Sit
itaque ex eo superfluitatibus expulsis ad cutem plene
natura ipsius donari non possit inceptum dissolutiones
generantur sicut scabies pruritus furfures colo
rationes male et sic de aliis Et si illa materia mo
ueatur ad putredinem et disponatur pro generatione
animalium tunc generantur pediculi lendiles et vermes
et similes in nobis quare talia preter naturam non tamen
in capillis sed est in toto corpore generantur arte quod
indigent admonere Circa que in hoc sermone ut vi
sabitur et non solum erit vtilis sermo circa caput
sed est et dispositio totius corporis si in toto generantur
incipiam autem a pediculis Et dicam multa vi
uentia que generantur in capite vel in alio loco.
Dicimus quod pediculi et isti diuersificantur nam
aliqui generantur in capite et in alia parte corporis
non pilosa et isti vocantur sextupedes Alii generantur
in aliis ut in palpebris vel in pectine circa ra
dicem virge vel in bursa testiculorum vel in bar
bis valde magnis et isti vocantur pediculi placti
et in vulgari nostro vocantur piaton et generantur
lendines et similiter syriones Sunt autem syriones
animalia parua vlcerantia que faciunt viam inter cutem et carnem

et potissime in manibus et vocantur in vulgari meo pedisselli.

Pediculi generantur ex materia putrefacta ut dictum est in prohemiali capitulo. Generantur pediculi primo ex fictibus siccis ut dicit Avic. 2° can. capitulo de fictibus. Et ex coitu nimio quia per ipsum caput ex illo debilitantur et materia magis ad putrefactionem movetur quia minus regulatur et emissio multiplicationis et hoc est notum. Et pori sunt clausi ex qua clausura materia retinetur et putrefiunt et generantur pediculi. Et est tarda pannorum mundificatio et hoc est notum. In cura ista habes duas intentiones. Prima est in mundificatione corporis cum rectificatione regiminis. Purgetur ergo corpus a flegmate si corpus fuerit cum pericopis vel cum aliis evacuationibus humores putridos. Modo tamen per ex colore pediculorum habemus ex quo humore generantur notitiam. Unde notum est quod aliqui sunt albi aliquantulum et aliqui nigri et ex hoc colligas materiam peccantem et illa cum uno colore rubeo arguit sanguinem et in colore albo flegma nigro autem melancoliam et hoc dicit dominus Gerardus sub obscuro verbo. Regimen autem sit ex rebus que non multiplicantibus humores illos ex quibus fiunt pediculi. Debeat ergo sit in comestione et potu et non dormiat modo circa rate post cibum quia illa est causa multiplicationis multorum malorum humorum. Secunda intentio completur hoc modo primo ut dicit Avic. allea cocta gustata interficiunt pediculos et calamentum montanum. Deinde ad localia extrinseca deveniendo. Stufe valent et balnea de aqua salsa vel de aqua dulci gustata multum valent. Credo ergo quod si balnea essent artificialia quod melius est decoctio staphisagrie sal calamenti menthastri montani lupinorum et sic de aliis. Mundificant autem illa cum rore aque et lotionis et materiam peccantem existentem in loco ex qua fit pediculorum generatio resolvunt et ipsam ad extra trahunt. Et ut vitentur est motus et intensio auctoris. Crebra mutatio pannorum facit ad intentionem dictam et ut est mei moris venio ad simplicia ab auctoribus reperta. Et primo dicit Dyas. Allium coctum et crudum comestum necat pediculos. Et idem dicit Avic. et Serapio. Dicit etiam mel coctum cum alume et unctum pediculos emendat. Et Rasis dicit de melle solum linitum quod interficit solum pediculos. Dicit etiam semen staphisagrie cum oleo tritum et inunctum necare est manifestum. Platearius dicit quod staphisagria pulverizata et in pannum ligata et ad carnem portata omnes pediculos ad se trahit et moriuntur et inuncta cum argento vivo et oleo et aceto et muncta pediculos necat. Et si ex unguento intingatur filum et ad carnem ponatur fugantur omnes pediculi et moriuntur cito. Et Serapio dicit quod semen staphisagrie tritum et inunctum cum auripigmento rubeo et spica et porcinis [?] et argento vivo et aceto si ex illo inungatur corpus interficit pediculos et lenit pruritum et scabiem. Gar. de vulgana dicit quod semen staphisagrie unguatur cum litargirio et oleo pediculos interficit. Si autem vis fortius addas auripigmentum. Et Guilhelmus dicit quod solum pulvis illius seminis superaspersus illos interficit et expertum est. Dicit etiam quod oleum de semine infantum frequentatum in cibis prohibet generationem pediculorum et ipsum inunctum interficiat eos. Et facit ut Dyas. dicit ad illos quod pediculos generant ex corpore. Fidelis dicit si lobis interbentina teneatur in ore pediculos interficit. Est autem cedria spongia. Oleum cedri et secundum plures est gumma ipsius. Et Dyas. dicit est pix cedri. Halabas dicit si aristologia longa cathaplasmetur cum hoc oleo pediculos necat. Similiter dicit quod aqua marina pediculos necat et hoc facit lotione in qua cum prius sint. Dicit etiam si tamarisci coquantur in aqua et ex ea caput vel corpus lavetur expellit pediculos et hoc faciunt rami et radices expertum est. Et zinzibrum idem facit. Dicit etiam lac volubilis vino mixtum applicatum pediculos interficit. Dicit etiam arsenicum inunctum cum mirra necat eos. Dicit etiam quod decoctio lupinorum est bona et fortis et decoctio ciclaminis et decoctio tamarisci et decoctio calamenti montani et foliorum cipressi. Alii dicunt argentum vivum extinctum cum aristologia necat eos.

Composita bona que reperiuntur sunt ista unguentum bonum. Rx olei ℥ iij cere ℥ ß argenti vivi ℥ j. misceantur in mortario et fiat unguentum. Et dicit cingulum de lana intinctum ex illo unguento portetur carne nuda interficit pediculos et prohibet ne amplius generentur. Post autem illud genus vestis si vox est. Aliud experimentum. Rx staphisagrie ℥ ij vivi sialas iiij spinarum portiarum combustarum ana ℥ ij argenti ij argenti vivi ℥ ß bulliat omnia simul et ubi est necesse madefiat corpus hoc ait Guilhelmus. Aliud expertum Guilhelmi de Saliceto ad pediculos capitis. Rx mirre ℥ ß aloes ℥ j agarici ℥ ij olei de amigdalis amaris ℥ iiij pulverizentur pulverizanda et misceantur simul et fiat unctio. Aliud Avic. forte. Rx staphisagrie arsenici rubei et baurach terantur omnia cum aceto et oleo et fiat linimentum quo liniatur caput. Aliud Avic. Rx sulphuris arsenici citrini aristologie longe ana ℥ j alchitran idest picis liquide fellis tauri etiam quantum sit tanta quod mediocre efficiatur est enim epithima forte.

Quia illa vita que competit in modo lendinis specialiter in primo capitulo de pediculis posita sunt hic non pono et tu illic vide et sic regimen. Venio ergo ad localia. Serapio dicit quod assiduatio cibi allei interficit lendines et quidem bibitur cum decoctione origani vel feniculi idem facit. Dyas. dicit decoctio tamarisci necat lendines sive decoctio ex ramis aut ex radicibus. Alii dicunt quod decoctio blete ac radicis eius et maxime

rubee inf fiat lendines et furfures pur-
gat ¶ Et dyas. dix mel coctu cu alumi
et inunctu lendines emundat Dix etia
seme stafisagr cu oleo tritu et inunc-
tu lendines et necare manifestu est
Alix d argentu vivu extinctu e medi-
camine lendinibus Pot aut extingui cu
oleo solu ¶ Dyasc. Dix alumi scissu
q quida dicut e ramnu cu amurca olei
inmixtu et inunctu pediculos et lendiles ubi-
cuq sint excludit ¶ Fidel dix innatura
cornu cervi data in potu cu vino lendines
no patit incorpare q neq pediculos e
Quare dico ego multo fortius opari sinu ung-
ponat ¶ Dix et dyas. lavatio ex aq ma-
rina lendines capitis expugnat

Nota cura istorum fatias purgoes ut dixi
e de pediculis et alia de illis fatias hic
quare no rescribo venio ad localia Et
pmo no q q oia que valet in remotice pedi-
culorum valent ad remotio pilatorum quare alias
patim videant capla cu expedit Valet ergo
hoc de incte sapionis R blete et radicu
eius et coquat et cu decoc eius fiat lotio au-
fert lendines et pediculos eius et purgat
ipm a furfuribus Succus etia blete linitus
occidit pediculos et pu dyas. hoc facit beta
bleta s. alba et nigra Dix etia seme gfert
casui capillorum et pediculis et cu inunctu
cetere pediculos inf fiat Si aut pediculi
sint in palpebris et in supcilijs ut iam vidi
cu illud qd e in medio squille assu cum
insula pini et oleo rosarum tritu illos tollit
¶ Apulleus dix seme stafisagr tritu cu
portulaca et oleo pediculos palpebre et pru-
ritu et scabie sanat cu sumit corpus fricet
Ego aut ad pediculos palpebrarum expt
sum hoc R aqua rosarum et dissolvat in eo
aloes epaticu et inde locus lavet vel ma-
fiat et multu valet quod aut valet supcilijs
et alijs locis ista ergo capla videant ubi et
cum expedit

Orriones ut dixi in caplo vii sunt ac alia
spua faciencia vias int cute et carne
cuiu ipam corrodendo et potissime in
manibus reguit et in alijs locis Pror-
mo istorum pmo facit ubi dicti est in de c
circo illa valere po fiat lotio cu aqua salsa
et illos inf fiat fiat et lotio cu decoc lu-
tiorum salitorum aut aliis pisces saliti Ad idem
succus edere terrestris et liniant manus valet
etiam aqua decoc cinerum salitorum ad idem
valet acetu cu aloe inmixtu et eos necat
Et etia succus foliorum persici cu aceto et sine

Exiut furfures duobus modis uno a ma.
salsa baurachia q in cute spit ubi cu ps
scalpit locu furfures elevat et cu ips locu
rmaz ulceratus et de istis loquit gulielmus de saliceto Alie
aut furfures q accidut rec magne humiditatis ca-
pitis et accidunt in capitis et de istis furfuribus
non est pmo ¶ Multiplicant ergo pt nag-

in capillis et de istis vidat etia pmo Aucen.
mensione facere de alijs infra loquar Ad
dicit galienus iesu de simplici si caput lavet
cu urina a furfuribus caput mudat hoc
aut no opat in nobilibus sed in vilibus necitate
coacti sunt dicit galienus Nos aut ls
oia ablutionem sumus facere corpus huius balare
medican Et sed quida optimi medici talia scire et
elige potiora et spalis in na. equalibus et vene-
rabilibus viris Et sub et cu corp inmicu
alij necitas in itinerantibus et navigantibus
et in venatoribus et qui sanando in virtibus ruribus
cum in ul. et pisto utile est et scire hoc med.
pp paupes ut illos abone expensarum suble-
vemus misericordie Et sic omes vos fres
facere et ide facit urina tauri Et dicerunt
aliud qd optime mundificat caput a furfu-
ribus est fel capri aut ursi inmixtu cum
nitro et hoc mo fel tauri curat furfures
cu aceto pfecto ¶ Dyasco. dicit aqua decoc
cicle et pps cu suis radicibus capite loto optie
furfures capitis mundat q expertu est ¶
Dix etia bullis cu nitro furfures mundat
¶ Et Aucen. dicit q medicamine furfuribus
capitis et ulceribus corp dix etia squilla cu
oleo cocta et resine admixta tineas et fur-
fures detergere valet ¶ Papio d oleum ex
olivis silvestribus prohibet casum capillorum et pro-
hibet furfures capitis Dix etia qn coquit
fenugrecu et colat et abluit caput ex de-
coc illa gfortat capillos et mudat eos a
furfuribus et gfert ulceribus humidis Dix etia
q cinis illei mixtus cu melle etia curat
furfures capitis et ulcera eius ¶ Constant
dix capite loto ex apozimate mirti capilli
gfortant et augmentant et caput a fur-
furibus et pustulis mundat ¶ Et halaalus
idem dicit de oleo mirtino qd facit hoc
¶ Dix etia avantius q mellilotu curat fur-
fures in aqua decoctu et curat ulcera
capitis ¶ ¶ Apuleus d ad caput ulcera vitia
vel pruriginies aut furfures habe nastur-
tij seme inmixtu cu adipe anseris et tritu
furfures de capite curat et et

Natura semp intendit in actibus q e sume
pfecti et est illud inducit cu pot Cu
ergo deficit ars que illam pfece imi-
tat conat illum supple defectu Diguit
in humano corpe na. multu deficiat et lesio
in opationibus totius corporis et membrorum gtingt
gnatio. tuc ars tales defectus supple cona-
bit et corrigere Et si tantus no defect
pro sit nisi gnabiliter dispoes in humano cor-
pore que licet lesione efficie no videant
quaedam tn defedones sunt in corpe quibus
relinquit fedu corpus sicut sunt impetigines
tinea et huius modi

Sermo sequens est de tinea que ab ha-
lyabate sic describit Tinea sunt ulce-
ra que in capite accidut in quibus
est velut crusta Et pm dyasco. curatur

De qua tinea multe sunt species. Una est favosa a
qua exit humiditas favo similis aut melli. 2a
est viscosa in qua continetur quoddam ficui simile
et est rotunda in summitate. 3a species est
humida in qua humor sicut aqua carnis similis egreditur
per foramina parva que mora sunt quam favosa.
4a est species uberosa uberibus mulierum cum
rubore similis a qua humor exit sanguini similis
in colore et in figura lupinis a qua corti-
ces et quasi squame fluunt albe et sicce et sub
ipsa potest comprehendi sanies. Furfurosa. Et Galienus
in primo miamir non videtur ponere nisi tres
species scilicet ethorosam videtur nominari a fatim
et multa et diversa nomina de istis reperiuntur que
omnia dimitto cum de nominibus non curo in presenti.
Guilhelmus de Saliceto tamen duas species tinee
posuit dicens unam fore siccam tineam aliam autem
humidam quamquam tamen sit usus communis dicere quod tinea
sit scabies capitis cum squamis et crustis et
aliqua humiditate et pilorum evulsione colore cineri-
tio et odore fetido atque aspectu fetido hor-
ribili. Generatio autem talis est ex humoribus
corruptis. Signa ergo nota sunt ex
dictis. Incipit tamen per cum pruritu et morditatione
qui cogit scalpere locum. Postea autem tumor
crescit et foramina tunc consistunt in loco
et capilli cadunt et pediculi multiplicantur
et specialiter in pueris et adolescentibus. Ro-
gerius dicit quod antiqua et serpiginosa que pilos
corrodit est difficilis ad curandum et stare-
diosa quod eam magis diligunt dimittere quam
curare. Et licet illam curent dimittit tamen pri-
vationem pilorum et propter hoc obprobrium et sem-
piternum ut est videre. Et propter hoc etiam vocatur
tinea a teneo tenes quia firmiter tenet.
In cura ista potes habere duas intentiones.
Una est in regimine universali 2a in particulari. Regimen
universale consistit in dieta debita purgatione debita.
Dieta ipsorum debet esse sicut dieta humidum complexionata
multa quere vide in 2a et in primo libro quod sit
dictum. Purgatio fiat cum pillulis de fumo
terre aut cum yera Rufini aut cum yera
logodion et omnia illa possunt fortificari cum
elevatione. Fiat sucum rosarum. Vim tamen aliqui ut
Haliabas concedunt flobotomiam de basilica si fieri
potest et ventosam cervicis. 2a intentio
habet duas intentiones. Una est removere
causam tinea et scabie capitis. 2a capillos
evulsos regenerare. Quantum ad primam dico
ut dicit Guilhelmus de Saliceto quod si fuerit sicca
crebra abrasio capitis fiat post rasuram
inungatur caput cum oleo de camomilla
aut amigdalarum aut oleo violarum calidis actualiter
usque ad tres dies postea iterum fiat abrasio
profunde ita ut tota cutis scalpelletur
ut fluat sanguis multum et illa hora la-
vetur caput cum decoctione camomille aut
fumiterre. Post lotionem illam iterum frice-
tur cum alume et fece vini dissolutis cum
decoctione fumiterre aut camomille et postea fricetur
caput cum cepis et alleis bene. Postquam
fricatum fuerit abluatur caput cum aqua supradicta
et illud fiat omni die bis usque ad quartum diem

facta que lotione exsiccetur caput bene cum panno
lineo. In fine autem quarti dierum videas bene si cutis
sit munda vel non. Si non revertas ad ablutionem dic-
tam et fricationes dictas cum alume et fece vini
cum cepis et alleis modo dicto. Et nota quod scalpellatio
aliquo modo non debet fieri nisi semel et illud debet
fieri sic donec cutis sit munda. Si autem cutis fuerit immun-
da cognosces per reotione putredinis et fetoris et
claritatis cutis et qualitatis eius. Cum autem cutis
fuerit munda inungatur omni die semel caput
cum unguento quod sic fit donec sanitati restituti
fuerit. Recipe cinerum capillorum humanorum ʒ. ß. fecis
olei de semine lini ʒ. 4. mellis de spumati ʒ. iij.
mirre ʒ. j. ß. pulverizetur mirra et misceantur
omnia simul. Hoc enim unguentum leniens confortat confirmat
et consolidat et capillos generat ubi cutis non fuerit
callosa. Si autem fuerint callosa non generantur capilli
et rationem assignabo in alio loco ab isto. Et atten-
dere quod si ipsa fuerit humida eodem modo procedatur
salvo tamen quod in illa fiat unctio cum oleo de
nucibus et fricatio cum allume dissoluto in aceto
forti et lotio fiat cum aqua supradicta. Galienus autem
in secretis ad Matheum laudat hoc unguentum. Enim
multos curavit homines ut dicit de tinea sca-
bie saphati et serpigine. Cuius forma est hec.
Recipe gallarum ʒ. iij. granorum tinnel et est semen cnide
ʒ. ij. arsenici rubei aristologie longe et
rotunde ana ʒ. iij. armoniaci fuliginis furni
amigdalarum amararum colloquintide radicis cap-
paris foliorum fici foliorum oliue radicis cane sicce
et alius famel. Sief meite mirre aloes olibani
ana ʒ. j. fellis vaccini alkitran et est pix ma-
ana ʒ. j. ß. terantur medicine et cribellentur confi-
ciantur que cum aceto vini donec fiat sicut
unguentum et ponatur ad solem donec omnia bene in-
corporentur deinde inungatur. Istud unguentum est potens.
Guilhelmus de Varignana licet in aliquibus simplicibus
quia in duobus aut tribus appareat differentia et laudant
hoc. Aliud unguentum facit Galienus quod alopi-
tiosam et favosam expertum est. Recipe litargiri
ʒ. vj. foliorum rute ʒ. viij. vitreoli ʒ. ij. conficiatur
cum aceto et oleo mirtino. Et alibi dicit Ga-
lienus ego aliquando farmaco videns cartam
inutilem in domo patientis petii lucernam et
deinde comburens cartam et permiscens cum aceto
imposui particulam patientis percipiens hominem veniret ad
me sequenti die. Et subito cum vel paulo esset
curatus tunc sive quod ad aliud farmacum non
putavi fore necessarium post eundem videns consului et
Si ergo carta combusta ponetur ponetur in 2o
unguento placet Galieno. 2m autem unguentum posuit
Galienus inde facili acquisibilibus. Et Gordonius in
hac passione posuit istud unguentum in quo reperi effi-
caciam magnam. Et alii similiter. Elebori albi et nigri
sulphuris vini auripigmenti litargiri calcis vive vitreoli
aluminis gallarum fuliginis corticum avellanarum cinis
elevatorum ana ʒ. ß. argenti vivi extincti vitre
est ana ʒ. ij. fiat pulvis pulverizata que incorporentur cum
succo boraginis scabiose fumiterre lappacii acuti
ana quantum j. olei antiqui lb. j. bulliatur usque ad succorum
consumptionem et tamen in fine decoctionis ponatur pul-
vis predictis liquida et sit ʒ. ß. cere quod sufficiat.
Fiat unguentum. Curat enim tineam scabiem malum

mortuum in veritate verissimum et profecto habeas. Avicenna hoc unguentum apposuit. Recipe fuliginis furni aut camini unguentum vel caprae thuris usti alcanne ana partes equales fiat pulvis hoc gerat in tinea cum urina una et generat cutem et gualterus de varignana dicit quod ipse fuit usus. Recipe succi lapatii acuti maioris olei quis ana ciatum unum bulliat invicem tribus vel quatuor bullitionibus postea recipe eius unguenti ℥ iii pulveris subtilissimi thuris masculi ℥ i misceatur et fiat per se cum cera deinde similiter omnia misceantur et coleentur per pannum et hic noctem una ad serenum ponatur. Ex hoc itaque mane et sero caput prius rasum subtiliter inungatur et semper de ℥ ii in ℥ iii aut de ℥ iiii in ℥ v caput eius debili lavetur lixivio. Hoc est unguentum a scissuras capillorum curat. Expertum est certum et certe quod stercus galline usum ardum cum melle tineam curat mirabiliter. Et similiter valet medicatum altee cum cum urina. Dinus dicit quod urina hominis veteris fundens caput curat multum. Et dicit etiam quod antiqui alopitia cum vino et ulceria que accora vocatur epithimatum purgat. Et sic inveni quasi est tertia capil. ve. Fidelis dicit quod porcum crudum superemplastratum novem diebus tineam sanat et post lavetur locus cum aqua frigida. Et dicit etiam alteris tritis cum axungia porcina et inunctis tineam sanat. Apuleius dicit ignem sacrum et accoras herbe rute silvestris ana i in nova olla mittite et aque minas iii mellis tantundem et facit tepescit inde triduum fatias bibere et plures sanare poteris ut dicit et omnia sunt romanos est pondus xx ℥. Dixit etiam absolute ruta ignem sacrum et accoras extinguit. Et bartholomeus addit succum maratri. Constantinus dicit flos civile valet scabiei et tinee capitis infantium. Aliqui dixerunt quod folia salicis in lotione optinent principatum et unus ex istis fuit magister meus Avicenna. Si autem tinea est furfurosa precipit galienus inde facili acquisibilibus lavare caput in aqua salsa vel in decoctione lupinorum quod succo portulace aut blete quod cucurbite silvestris postea inungat cum oleo saxifragie. Et Avicenna laudat gumma et succum rute agrestis. Haliabas laudat oleum rosarum cum aceto quod sit expertum pro remotione crustarum cutis existentis rubea. Rasis dicit furfures removet aque marine capite et singulis diebus inungat mane et sero lavato in aqua calida. Hoc autem si non sufficerit cum farina ciceris sale et aceto lavetur tribus diebus. Si autem velis ablutionem fortem facere istam fatias. Recipe farine ℥ iii fenugreci furfuris tritici baurach nitri albi sinapis ana ℥ vi altee ℥ x misceantur omnia cum aceto et aqua et fiat lavamentum de quo semel in ebdomada lavetur caput. Et cura semper ut ordine habeas in apparatu illarum rerum quia doctores diversa dixerunt. Et que dicta sunt non in uno tempore debent apponi sed in diversis. Unde dicit damascenus nulli studioso credendum est medico nisi approbato quare et cetera. Si autem tinea est antiqua multum et multum indurata quid debemus facere dico ut consulit haliabas quod locus scarificetur scarificatione ex qua exeat sanguis. Deinde cum farina lupinorum cocta cum aceto emplastretur aut cum epithimate de cantharidibus et sic fit cathaplasma. Recipe cantaridum ℥ i sulphuris ℥ ß corticis mirti ℥ ß simpis mirre ana ℥ i mellis et aceti quod sufficit fiat emplastrum et stet per unam diem. Et caput involvatur folia ticle calefacta vel caulium et hoc est melius et hec involutio fiat per iiii dies aut per quinque donec aquositas que attrahitur in vesicis causatis ab illo epithimate de cantaridibus sit bene evacuata et fetor bene remotus et claritas appareat in carne et cute. Si autem cum isto non appareat claritas carnis sic quod malitia multum profundaretur tunc est necesse quod cum aliquo corrosivo removeatur deinde locus impleretur carne et consolidaretur et tunc recurre ad alia dicta. Rogerius et sui glosatores tineam antiquam curaverunt. Et primo isti evellebant pilos cum capitello piceo aut alio modo et lavabant cum aceto et aqua aut cum urina pueri deinde inundificata cute rogerius ponit hoc unguentum. Recipe adipis ursi vaccini ana ℥ i stercoris muris ℥ ß pomorum cedri ℥ ii arantiarum adustarum ℥ i picis liquide olei laurini quod sufficit fiat unguentum. Et quia a diversis diversa dicuntur orate ad diversa respice et habe memoriam tecum non solum in isto capitulo sed in aliis preterea. Unde ingenium bonum multum adiuvat medicum ut dicit damascenus. Ingenium naturale medicum cum pro arte fortificato adiuvat magis quam naturale ars facit. De 23 autem intentione que est regenerare pilos in hoc tractatu fatiam capitulum.

Via ut dicit Avicenna alsaphati impetigo et sirigo sunt propinqua adinvicem. et sunt de summa bothor ulcerosorum et sunt incipientes pue leves divise in locis multis et ulcerantur. Deinde dico ego quod alsaphati non est nisi quidam rubor in cute capitis in quo rubore oriuntur pustule divise similiter in latere locorum et franguntur et tunc locus ulcerat et sepe recedunt et alii non recedunt et hoc est solum ex mala complexione. Dicit gualterus de varignana quod sepe facit crustas in capite et in facie et vulgares vocant latime quod non est certo. Gulielmus etiam de salicheto facit capitulum de latine et vocat hanc dispositionem latine et asaphati. Et dicit auctor dixi est quedam est humida et quedam sicca. Causa huius est humiditas mala et corrosiva que permiscetur cum sanguine grosso aut flegmate salso et iste mixtim ut dicit Avicenna expellitur ad cutem et corrumpit eam. Tales autem humiditates sunt vehementer ignite et pro tanto sunt cum ardore et pruritu ut voluit theodoricus et fiunt in capite aut facie puerorum. Sepe autem apparet in pectine et curatur facilis ut dicit Avicenna. Frigus autem coartat et dermat tales materias ad cutem ut dicit haner)

Et causa eius que sicca est similia cui permiscetur hu-
miditas acuta que expellitur ad cutem et corrumpit
ac corrodit In cura ista habes tres intentiones
ut in aliis Prima an purgetur consistit 2a in dieta
ta 3a in localibus Prima intentio completur hoc modo
si fuerit colerica euacuetur colera si melancolica melancolia
si fleumatica fleuma Et in istis morbis mul-
tum valet aqua casei fumus terre fumus epithi-
mus et mirabolani et ex istis secundum necessitatem de-
coctionem facias Si autem febris fuerit necessaria flebo-
tomia Et si repletio sit multa et et materia an flebotomia
de capite vel de basilica fiat ut voluit Avicenna 4a
primi cap. 3o Si autem repletio non sit multa
et sit materia in fluxu fiat de vena capitis
Si materia sit fluxa de fronte vel vena fiat
vel de vena post aures Et propter hoc fit discor-
dia inter doctores circa flebotomia quare et necesse
tuam tecum habeas 2a intentio habetur hoc
Respiciat se iste ut vult Avicenna a rebus dul-
cibus superflue et ab amaris acutis et sit contentus
insipidis ex quibus generetur humor in quo
non est mordicatio et humectet corpus satis
Et ventosatio in hoc casu est utilis valde et
similiter sanguisugarum appositio et hoc est clarum si est
corpus opus ut dicit Haliabas et Avicenna
3a intentio completur Primo laudavit Avicenna hoc
linimentum Recipe thymolee sulphuris cinerum cu-
curbite pulpe colloquintide omnium ana per equales
incorporentur cum aceto et fiat linimentum Et
dicit etiam expertum utilimum sunt cortices granato-
rum cum aceto vini et oleo rosarum mixtis Et
etiam cum istis ponitur litargirum et quantum est
necesse administrare illud in quo est abster-
sio sicut est aristologia Theodoricus
dicit de hoc Recipe succi radicum lappacii a-
cuti quartarium I axungie antique porci dissolute
lb. S. argenti vivi extincti cum saliva quartarium
S. coquatur axungia cum succo usque ad eius
consumptionem postea miscendo argentum vivum
pistando in mortario fiat unguentum Roge-
rius ad idem dicit Recipe tartari plumbi usti fuliginis
cineris porri succi ciclaminis ana conficiatur et
fiat unguentum Henricus dicit quod quidam medicus
phisicus curavit sepe preter inspectionem amorum cum
hoc unguento Recipe seminis iuniperi comminutorum
ʒ IIII coquatur cum sufficientia aque colentur
et colature addatur axungie porci rasine
colate ʒ S. terbentine ʒ I dissolvatur omnia
simul et dissoluta ab igne deponatur aquo-
sitas et unctuositas fortit fortiter in mor-
tario agitetur addendo sulphuris vivi et
fiat unguentum Rasis dicit Si antiqua fuerit in-
diget sanguisugis fricatione quousque donec exeat
sanguis plurimus et resolvatur caro mala sic
quod appareat bona Que autem fortis est et
acuta indiget secundum Avicennam medicamine acuto
corrodente usque quo veniat ad carnem sa-
nam sicut est illud Recipe aristologie floris eris
arsenici bdellii synapis et draganti ana per
equales agitentur cum oleo de fructibus et ace-
to quantum est oleum et pauco melle admis-
ceretur vivo dicit Avicenna In antiqua illa autem

et in illa que est super duram carnem sunt necessaria
ea que sunt sicut colcotar et calcantum Et illa
que fortis est indiget forti medicamine
acuto et corrodente ea usque quo perveniatur
ad partem sanam Deinde curetur cum emplastro ulcerum
sicut est emplastrum de venis et oleo et ace-
to que est uncta istam In antiqua autem que est
in carne dura dicit Avicenna eum sunt necessaria
ea que sunt sicut colcotar et calcantum ypsilium
et dragantum encaustum sal sulphur et ter-
ra argenti vivi et vene tinctoris et medi-
camine de cartis papiri lini et scoria eris et
fuligo furni Et siccis resolutivis similiter
iterum sicut litargirum cerusa nasturtium
siccum est ex fortibus exsiccantibus Unguentum
etiam quod posui de mente Galieni Guilhelmi de Varignana
in capitulo de tinea hic adducatur quia hic etiam
valet Et licet multa simplicia ponantur
ad saphati valentia ego tamen ponam aliqua ex quibus
multa composita poteris ordinare secundum velle tuum
Primo Avicenna dicit bdellium linitum cum aceto
ad assaphati Dicit etiam decoquatur apium risum
et embrocetur ad assaphati in igne persicum
Dicit etiam cinis tartari de papiro prohibet
assaphati Dicit etiam si terantur semina lini et
folia eius multum et fiat ex eis emplastrum cum
vino confert valde assaphati Et alibi dicit
quia in capitulo proprio Et fimus columbinus est ex
resolventibus et vehementis abstersionis et similiter
stercus lacerte et stercus turdorum quando decoctum
risum Dicit etiam cola de qua linitur super assa-
phati Dicit etiam arsenicum cum adipe et oleo
confert scabiei et assaphati humido Dicit etiam
scoria argenti confert scabiei et assaphati
si in eis fiat balneatio Dicit etiam in capitulo
proprio et que sunt in istis ordinibus sunt sic
climia chimolea carta combusta de papiro cum
oleo rosarum et aceto Serapion dicit quod oleum
persicorum confert assaphati et morbille quando cum
eo fiat unctio Dicit etiam quod cum radice pireol
volunt abstergere impetiginem et assaphati et
pomi parum mellis Dicit etiam quod urina hominis
curat assaphati capitis Haliabas dicit
si corpus lavetur cum urina cervi furfures
extirpat et assaphati Et alii dicunt quod secundum
Avicennam valet urina cameli et tauri
Constantinus dicit flos erosci ortensis
cum melle unctus lactumen infantium curat
Dixerunt alii antiqui quod in assaphati humi-
da confert multum lotio facta cum lixivio facto
ex cineribus ramorum ficus silvestris mixto cum
aceto fortissimo Adducatur etiam hic aliquid
quod dicta sunt supra in capitulo de ulceribus mellinis
barbe et capitis et hic valet

Tactinium generatur in pueris maxime
ex acuitate lactis unde caput efficitur
crustosum Curatur autem lactumium
respiciat nutrix pueri se a rebus salsis et ab
alleo et synapi et a caseo sicco et breviter
abstineat se ab omnibus acutis et salsis
Localia sunt ista inungatur locus cum oleo de

Pro disinteria

[illegible] unguentum de corticibus [illegible]

℞ olei de masticis ℥ j. olei mirti olei citoniorum ana ℥ ß. masticis acatie san. dra. ana ʒ j. corallorum ru. ʒ j. karabe terre sigillate ana ʒ j. corticum castanearum scorie ferri preparate ana ʒ j. et ß. boli ar. balaustiarum thuris ana ʒ ß. cere quantum sufficit rasine ʒ j. fiat unguentum principaliter valens in nodatis fluxibus menstruorum applicatum alchatam partibus femoralibus et partibus inferioribus coxarum in disinteria vero ungatur venter ex eo ter aut quater in die

[illegible] egiptiacum

℞ aceti ℥ ß. viridis eris ʒ ij. mellis ʒ vj. bulliat insimul et fiat unguentum

[illegible] soporiferum quo [illegible] tempora [illegible] brachiorum [illegible] cum in extremi[illegible]

℞ populeonis ʒ j. olei violarum ʒ j. et ß. iusquiami corticum mandragore ana ʒ j. croci ʒ ß. fiat unguentum

Unguentum de altea cum gummis ℞ radicum malvavisci ℥ ij. seminis lini fenugreci ana ℥ j. cepe squille ʒ j. et ß. radices bene abluantur et semina bene pistentur et ponantur in libris quatuor aque et dimittantur per dies 8. et postea bulliat et cum incipiunt mucillagines facere ponantur in sacculo et exprimatur fortiter et postea accipe ℥ quatuor olei et cere noue ℥ j. et addantur galbani ʒ ij. gummi edere ʒ ij. et resoluentur

Pro tumores emoroydarum

Unguentum ad emoroydes ℞ pinguedinis anatis gallini ana ʒ j. olei rosarum ʒ ij. cere quantum sufficit et dimittatur infrigidari et postea addatur vitellum unius ovi et addatur postea ʒ j. opii thebayci croci ʒ ß. et fiat unguentum sedat enim dolores et exsiccat eas et consolidat eas removet durities earum

Unguentum bonum quod facit detumescere emoroydas mitigat dolores et exsiccat eas et consolidat eas que accidunt et vel incisiones apposito super eis tepidum ℞ boli ar. gummi ara. masticis san. dra. ana ʒ iij. mirre balaustiarum rosarum ru. ana ʒ iij. hec omnia pulverizentur et per pannum cribentur deinde addatur butiri ʒ j. olei ro. ʒ iij. succi foliorum filipendule ʒ iiij. liquefiat ad ignem et fiat unguentum

Pro splene

Unguentum pro splene ℞ olei de capparibus ʒ iij. scolopendrie corticum capparorum tamarisci seminis portulace endivie scariole lactuce ana ʒ j. et ß. seminis agni casti ʒ j. cere quantum sufficit fiat unguentum molle et spargatur modicum aceti vel cum ad mala complexionem calidam et removet duritiem splenis et frangit vetositatem eius

Pro epate a causa calida

Unguentum pro epate ℞ olei rosarum olei neufaris olei de spica ana ʒ ß. rosarum spodii sandalorum amborum seminis plantaginis seminis portulace ana ʒ j. masticis ʒ ij. spice eupatorii ana ʒ j. cere quantum sufficit fiat unguentum removet et mala complexionem calidam existentem in epate

Pro lumbricis

Unguentum pro lumbricis ℞ absinthii lupinorum silermontani nigelle centauree minoris doronici cornu cervi usti mirre ana ʒ ß. aloes succotrini ʒ j. et ß. agarici ʒ j. succi arantiorum ʒ ij. olei de absinthio olei amigdalarum amararum ana ʒ iiij. olei de medullis persicorum ʒ iiij. et ß. cere ʒ ij. dissolvatur omnia et incorporentur omnia cum succo arantiorum et addatur fel vini tauri in fine coctionis succi cum felle hoc enim frangit lapidem potenter in renibus et vesica

Unguentum molle

Unguentum de mucillaginibus ℞ mucillaginis fenugreci seminis lini altee ana ℥ ß. coquatur omnia donec inspissentur deinde ponatur ℥ ß. medulle cervi et coquatur in ℥ j. olei de sisamo lento igne et coquatur super asperginantur cum aceto deinde proiciatur super ipsum mucillago et proiciatur super marmor et malaxetur cum manu et fiat unguentum leinficativum et mollificativum

Unguentum apostematum

Unguentum apostematum ℞ cere albe rasine ana ʒ xiiij. oppoponacis florum eris ana ʒ ij. armoniaci ʒ xiiij. aristologie lon. thuris masticis bdellii mirre galbani ana ʒ iiij. litargirii ʒ viij. infundatur bdellium in aceto et coquatur in ℥ iij. olei communis et fiat unguentum

Unguentum pro pruritu

Unguentum ad pruritum ℞ cerbentine lote ʒ j. furfuris ʒ iiij. fuliginis furni ʒ j. fiat unguentum

Unguentum pro tynea

Unguentum pro tinea ℞ gallarum ʒ iij. granorum catapucie ʒ ij. salis armoniaci caliginis furni amigdalarum amararum excorticatarum eris usti celidonie litargirii radicum astrologie rotunde rosarum florum eris aluis pulveris corticum avellanarum combustarum olibani ana ʒ j. et ß. sulphuris vivi ʒ iij. aristologie lon. auripigmenti ana ʒ ij. fiat cum aceto

Unguentum pro stomacho debili nota bene

Unguentum pro stomatho ℞ olei citoniorum olei de spica olei de mastice ana ʒ ij. et ß. storacis calamite squinanti ciperi corallorum amborum masticis rosarum ana ʒ ij. gariofilorum lambrusce ana ʒ j. cere rasine ana quantum sufficit trociscorum galiene laudati ana ʒ ß. et est confortativum stomaci et constringit vomitum et reprimit malitiam stomaci

Unguentum pro corruptione stomaci et pro tinea

Unguentum de aloe valens ad appetitum corruptum stomaci ℞ picis navalis rasine pini ana ʒ ij. colofonie ʒ j. et ß. thuris masticis ana ʒ ij. aloes ana ʒ j. et ß. lardonis porticolati ʒ j. olei de kerua olei de mastice ana ʒ iij. cere viridis quantum sufficit fiat unguentum ad tineam et est optimum

Unguentum pro [illegible] ulceribus

Unguentum pro manibus ℞ unguenti de cerusa ℥ j. plumbi usti ʒ ß. thuris mirre ana ʒ ij. litargiri purificati ʒ j. et ß. reformetur in mortario ultra quod trice valet cavernosis ulceribus [illegible] oscrationis erisipilatis omnibus dependentibus ab humoribus acutis corrosivis et corruptivis i. venenosis

Unguentum consolidatorum venarum capitis nota

Unguentum de rasina cum gummi elemi valens consolidativum et est capitale valens extrahendo materias a profundo cerebri et valet in fractura cranei digerendo materias et sedando dolores ℞ rasine pini albe ʒ x. aloes subtilissime pulverizate ʒ j. ponatur in fine cum infrigidatum fuit postea addatur gummi elemi ʒ j. et fiat unguentum bene tenax

Unguentum pro cancrenis et estiomeno

Linimentum de plumbo valens in excoriationibus et inflamationibus membrorum et et in ulceribus fraudulentis et ambulativis et cancrenis antiquis cirurgicum et aliarum partium ℞ plumbi usti ʒ iij. litargiri ʒ j. ceruse lote ʒ ß. aceti ʒ ß. olei rosarum ʒ iiij. mellis rosarum ʒ j. vitellos ovorum numero ij.

Unguentum pro vulneribus concavis regenerans nota quod [illegible]

Unguentum digestivum in vulneribus simplicibus et compositis sedat dolores in partibus nervosis digerit materiam mundificat eas et regenerat carnem ℞ terbentine lote cum vino medicamento [illegible] vitibus ℥ ß. vitellos ovi numero iiij farine ordei ʒ ß. croci ʒ ß. fiat unguentum

Unguentum pro pectoralibus

Unguentum valens in egritudinibus pectoralibus ℞ pinguedinis anatis galline ana ʒ ß. butiri recentis ʒ j. croci ʒ ʒ j. olei violati ʒ ij. cere albe ʒ vj. fiat unguentum molle quod postea linitur duabus vicibus cum aqua ordei tepida et facilitat sputum

+

Vnguentum mollificans sclirosis ℞ olei de sisa-
mo amigdalarum dulcium ana ʒ. iiij. butiri medul-
le cruris bouis ana ʒ. iij. pinguedinis anatis gallie
ana ʒ. j. cere albe ʒ. ij. fiat vng^m et est sublime
in apatibus melancolicis et aliis duriciebus mollifica-
tiuis neruorum et iuncturarum et si volueris ipsum facere
magis sedatiuum doloris tunc adde eis vitellorum ouorum
nro iij. croci ʒ. j. Et si ipsum volueris efficere
virtute penetratiuum resolutiuum et mollificatiuum tunc
addatur bdellii subalbidi armoniaci dissolutorum cum
aceto albo acuto ana ʒ. ij.

Vnguentum pro omnibus apostematibus duris

Vng^m denudatiuum pilorum ℞ calcis viue ʒ. iij.
auripig^ti ʒ. ij. lixiuij lb. j. bulliat usque ad consump-
tione medietatis postea vnge locum que bis et di-
mitte exsiccare postea frica bene cum panno ...

Vnguentum d'auferens pilos

Vnguentum prohibens originem pilorum primo nos
euellere facit cum rasorio deinde ponas istud fortis
est ℞ auripig^ti ʒ. j. ... gallarum
perforatarum terre sigillate scorie ferri ana ʒ. iij.
stipitum caulium cineris ostricorum combustorum ana ʒ. j.
olei de nucio lb. j. cere albe ʒ. iij. aceti nigri
acri ʒ. j. Et si vis ipsum magis efficere prohibitiuum
ortus pilorum bulliat in lb. j. succi cicute usque ad
consumptionem dicti succi

Vnguentum multum prohibens

No^a vng^m anodinum

Vnguentum anodinum ad renes ad sedandum
dolores in membris neruosis et in qualibet parte
corporis et proprie pectoris ℞ olei de viol. citrinis
lb. j. olei amigd. dul. olei de sisamo ana ʒ. vj.
butiri recentis ʒ. iiij. cere albe lb. s. sc. aneti
ʒ. ij. pinguedinis anatis ʒ. ij. fiat vng^m in
cuius fine addat vitelli ouorum nro iij.

Vng^m ad flam salsum et antiquas scabies et
lepras ℞ pulueris fuliginis furni ʒ. ij. masticis
ʒ. v. olei de iunipero olei de frumento ana ʒ. iiij.
cere citrine ʒ. ij. existentibus omnibus medicinis parte
deinde dissoluatur et coletur sil. oleum et cera et cum
infrigidari ceperit addantur pulueres alii et sequatur mo-
dicum aceti albi acuti in fine bulliat totum cum lb. s.
succi elari dragantee usque ad consumptionem succi

Vnguentum ad lepram

Vnguentum fuscum nigrum ad supponendum
mulieribus ... et ... mundificat
deinde sanat ℞ olei viol. lb. j. s. cere ʒ. iiij.
colofonie ʒ. ij. aluminis scissi ʒ. j. s. picis
naualis colat. sarapini gummi arabici ana ʒ. ij.
masticis galbani armoniaci oppo. olibani t bene
ana ʒ. ij. s. conficiatur conficiatur sit oleum violatum
et ponatur super ignem et bulliat cum cera usque ad
bonam corporatiuam colofonie et picis naualis
et gummi serapini ultime portatur

Vnguentum fuscum et cadit recepta ... mulieribus

Vnguentum pro renibus valens rigoribus et
frigoribus fortibus in principio febrium euenien-
tibus multum mirabile est confert etiam doloribus
neruorum coxarum et spasmorum et remouet duri-
ties et refectiones remanentes in punctum et
post causas apostemas et dislocationes et fractionem
℞ olei de pirc. olei de croco olei de piretro
ana ʒ. j. s. pinguedinis castorei armoniaci sa-
pini pinguedinis taxi et ursi ana ʒ. vj. me-
dulle cruris vacce ʒ. j. cere quantum sufficit aspergatur
aceto squillitico Et si velis ipsum facere magis
exsiccatiuum et resolutiuum adde piretri euforbii
castorei et costi ana ʒ. s. nitri ʒ. j. fiat vng^m

no^a bo^m vng^m pro renibus et rigoribus in principio febris

Vng^m somnificum ℞ populeonis ʒ. j. vio-
larum ʒ. j. s. seminis iusquiami olei viol. ana ʒ. ... cor-
ticum mandragore ana ʒ. j. opii ... iiij.

vng^m somnificum

9

croci ʒ. s. et cum pauco aceti fiat vng^m

Vng^m pectorale et epaticum ℞ olei amigd.
dul. olei sisamini olei violarum ana ʒ. vj. pingue-
dinis galline butiri ana ʒ. iiij. croci ʒ. j. fiat vn-
guentum molle

Vnguentum pectorale

Vng^m caput purgans de quo ponatur parum
in naribus et purgat ℞ olei viol. olei de croco
ana ʒ. iij. yreos piperis lon. euforbii ana ℈. ij. cere
quantum sufficit fiat vng^m Et modus operis est
ut accipiatur ex eo et mittatur in naribus ...

Vng^m nitri ... naribus et ...

Vnguentum de corticibus castanearum aliud su-
pra positum non tamen mista tota conferens membris
laxatis et mollificatis et valet in fluxu ve-
tris vngendo ventre ex eo diligenter et stringit
sanguinem muliebrem manente si ex eo membra
copiose vnguatur sepe actu frigida ℞ olei
mirtini ʒ. j. s. olei de mortina ʒ. ij. mas-
ticis san. ru. corallorum ru. ana ʒ. j. karabe ter-
re sigillate ana ʒ. ij. corticum interiorum castanearum
scorie ferri in aceto infusi per unum diem et in
fine scoria coquatur usque ad consumptionem aceti ʒ. iij.
cere ʒ. iij. fiat vnguentum

Vnguentum restrictiuum

Vng^m ad scabiem ℞ axungie porcine ʒ. v.
olei laurini ʒ. ij. argenti viui mortificati cum
saliua thuris albi masticis ana ʒ. ij. sal. comm. ʒ.
iiij. succi fumi terre ana ʒ. iij. fiat vng^m et in
fine apponatur ʒ. ij. auripig^ti

Vnguentum pro scabie

Vnguentum contra tineam et volaticum et omnem defen-
sionem prouenientem a flate salso vel melanco-
lia genita ex adustione flatis vel sanguinis ℞
olei rosarum ʒ. j. s. olei de vitell. ouorum ʒ. vj. lit-
argiri auri ʒ. iij. ellebori albi ℈. x. misceantur in
mortario et in fine addatur elleborus et fiat
vnguentum

Vng^m ...

Vng^m pro renibus calidum ℞ olei de castoreo
olei de piperibus de croco ana ʒ. j. vng^ti aragonis ʒ. ij.
piperis piretri costi rute stafisagrie ʒ. v. castorei
ʒ. j. cere quantum sufficit et fiat vnguentum et aspergatur
aceti parum valet lumbis lapidem renum et dolo-
res lumborum totius spine et ad opilationes podagre
et crurum puenientes a materia frigida

Vnguentum pro renibus

Vnguentum ad neruos ℞ saluie yreos beto-
nice gallarum cipsi balaustie masticis ana ʒ. ij.
mucillaginis fenugreci se. lini se. cauli ana ʒ. s.
vng^ti de ... ʒ. ij. terebentine lote
pinguedinis taxi ursi ana ʒ. v. olei vulpini
laurini et yreos ana ʒ. j. bdellii oppopo. ana ʒ. ij.
croci ʒ. s. mirre ℈. ij. cere viridis quantum sufficit
et fiat vnguentum

Vng^m pro ...

Vnguentum bonum ad ... lubricos ℞ succi
mente ʒ. ij. centauree minoris cetonici lupiorum
ana ʒ. s. gentiane absinthii ana ʒ. j. diptani
seminis sancti ana ʒ. iij. fellis tauri ʒ. j. aloes
succotrini ʒ. j. s. olei de mastice olei de spica
ʒ. ij. aceti expressi de pane asso ʒ. ij. succi ...
... ʒ. j. cere albe ʒ. vj. misceatur coquatur
cera cum oleis et cum infrigidari ceperit addatur
species et omnes per se subtilissime trite deinde
totum bulliat cum succis usque ad consumptionem
ipsorum in fine incorporentur ... musci ℈. iij.
et fiat vnguentum molle fiat ergo lini-
mentum ex eo ... temporibus et cete-
... ex eo super panno ... sicut
nebulatur et ligentur super vmbelico ...
... et educit vermes longos et rotundos

Vng^m pro ...

et asearides minutos

Ung^m de oleo in tinea mirabile et ad omnes scabies malas ℞ oleo laurini ʒ ij ellebori albi nitre an ʒ i ß litargiri ʒ ij cere ʒ i ß misce et fiat ung^m molle et liniatur ex eo membra actu frigida et exsiccat et clarificat crustas et cute corrupta et omnem virulentiam consumendo

Ung^m pro cicatrice ℞ radicum cucumeris asinini been albi brionie lupinorum ceruse tartari litargiri an ʒ i ß radicum canne sapini stercoris columbini an ℈ ij olei de sisamo ʒ iij oleo de lumpo et de fenicto an ʒ ij ß cere albe ʒ xij fiat ung^m molle et bulliat in ʒ iiij succi arantiarum usque ad consumptionem succi albumine unius oui camphore subtilissime trite ʒ i aqua expressionis canne dum sunt tenere lb i in aqua lauetur deinde unctio facta ex eo delet maculas omnes sicut nodo cas applanat ~~cicatrices~~ cicatrices tuberosas lenit eas induratas et aufert ab eis omnem dolorem malum exhibendo et in summa continendo humorem eorum sub cute corruptum

Ung^m consolidatiuum ℞ ceruse preparate litargiri purificati an ʒ ij antimonij been albi an ʒ i olei mirtini ʒ ij oleo rosati ʒ iiij boli ar. ʒ ij san. dra. ʒ i plumbi et aliorum consimilium preparatorum ʒ i ß cere albe quantum sufficit fiat ung^m

Ung^m mirabile contra obtalmiam et omnem dolorem et sanguinem in oculis et scabiem ulcerationem oculorum ℞ tutie preparate in aqua rosata ʒ ß axungie porcine recentis sine sale ʒ i amili ʒ vj et agitentur diu in mortario contrito deinde abluatur tribus modis seu vicibus cum aqua sola et liniantur ergo ex eo frons et tempora et palpebre inferiores et extra ad omnia predicta

Ung^m de semperuiua valens multum in febribus renibus multum supercalefactis ℞ olei viol. ʒ i pinguedinis anseris ʒ vj semperuiue ʒ iij bulliat usque ad consumptionem fere succi post addere croci ℈ i et fiat unguentum

Ung^m de succo enule valens ad scabiem extensam et a fundo ad superficiem corporis ℞ succum radicum enule et lappatij an lb ß salis nitri sarcocolle litargiri mastix an ʒ ß argenti viui extincti cum saliua ʒ ij butiri ʒ v terbentine ʒ iij picis naualis ʒ ij fiat ung^m butirum et terbentina dissoluatur simul deinde cum eis incorporentur species et oleo omnia cum succis lento igne bulliat usque ad consumptionem succorum deinde ergo iuxta ignem ungatur totum corpus scabiem patiens et aut membra patientia

Ung^m ad infrigidandum renes ℞ olei sambucini ʒ i viol. et ros. an ʒ i ß ceruse ʒ x thuris mastix an ʒ i camphore ℈ i amidi amidi ℈ x aqua rosate ʒ i albumina ouorum numero ij fiat ung^m molle cum cere albe ʒ ß coquatur simul oleum et cera deinde addantur species alie preter infrigidantia ambo incorporentur simul albumina et ultimo addantur boli armeni ʒ x diligenter agitando cum spatula ut cum coloribus renum et luborum a cute et mane calida et preter supponendo spine folia nenufaris post unctionem

Ung^m ad scissuras manuum approbatum ℞ olei rosati cere albe thuris mastix axungie gallie an ʒ ij misce et incorporentur simul diligenti contritione ita ut pulueres non ondunt

asperitatem et fiat unguentum molle

Ung^m ad sanandum omnes plagas preciosum ℞ terbentine lb ß cere ʒ 14 olei rosati camomille an ʒ x ij ß olibani mastix an ʒ ij vini rubei optimi aceti an ʒ i ß infundantur gummes super dicti in vino et aceto calido per diem et per noctem postea dissoluatur in cassia et addantur cera et oleum et coquantur usque ad consumptionem duarum partium vini deinde abstrahantur a de malaxentur cum oleo de mastice et fiat magdaleones hoc est ung^m mundificat omnia vulnera et ulcera a virulentia et sanie et regenerat in eis carnem bonam consolidat et incarnat ea et finaliter producit eam ad consolidationem famosam

Ung^m mollificatiuum ℞ mucillaginis altee fenugreci se. lini an ʒ iiij medulle cruris vaccini ʒ ij adipis porcini colati ʒ iiij olei de lilio olei antiquo an ʒ ij cere quantum sufficit et fiat ung^m hoc omnes lenit durities et neruorum et iuncturarum et sedat dolorem in eis et confortat eas iuncturas vehementer extenuatas et exsiccatas

Ung^m mollificatiuum et pariter resolutiuum ℞ opoponacis sine gummis ʒ ij armoniaci bdellij dissolutorum cum aceto an ʒ ß infundatur primo sine dissolutione in aceto per diem et noctem deinde coquatur usque ad consumptionem aceti postea addantur eis opoponacis supradicti ʒ ij et in fine ponatur pinguedinis ursi ʒ x coquatur omnia usque ad bonam inspissationem deinde malaxentur manibus madefactis cum aceto et fiat magdaleones

Ung^m soporiferum ℞ unguenti populeonis ʒ i olei violarum ʒ ß iusquiami corticum mandragore an ʒ ß taxie lignee ℈ i

Potio ad id valens ad vigilias immoderatas freneticorum per duas horas post cenam vel prandium ℞ papaueris albi ʒ ß corticum mandragore iusquiami albi an ʒ ß conterantur aliquantulum ponatur postea in una petia raria et infunde in aqua nenufaris ʒ v per horas vj postea da sibi postea petia bis confricatam in potu aqua dosis ab ʒ i ad iij

Ung^m bonum contra adustionem ignis ℞ olei ros. ʒ iiij olei omfancini ʒ iij cere albe ʒ i dissoluatur et coquatur modicum deinde fundantur in aqua frigida et cum congelatum fuit simul lauetur pluribus vicibus cum aqua frigida post addantur ceruse subtiliter puluerizate ʒ i ß sarcocolle an ʒ ij calcis preparate ℈ i litargiri spumificati incorporentur simul et fiat ung^m

Ung^m contra ramicem puerorum grossam ℞ unguenti de succo enule ʒ iij unguenti de ellebo albo ʒ ß pinguedinis porci ʒ x incorporentur simul et fiat ung^m longa contritione et liniatur ex eo inguina inguina et tota bursa hernie aquose carnose mali

Unguentum dissoluens durities mamillarum ℞ farine ordei an ʒ i farine se. lini fenugreci an ʒ ß olei rosati ʒ iij croci ℈ i fiat ung^m

Ung^m dissoluens lac coagulatum ℞ coaguli edi ʒ xvj storacis liquidi ʒ i absinthij ʒ i ß cimini se. aneti an ʒ i se. an ʒ i pondus duas camomille aleti an ʒ iij farine ordei ʒ ij ß olei de absinthio ʒ i pinguedinis anatis ʒ i ß misce et fiat emplastrum et post ponatur croci ℈ i

Ung^m bonum contra vehementem tumorem et inflationem

Ro unguentum preciosum ad sanandum omnes plagas

Unguentum mollificatiuum

Unguentum mollificans et resoluens

Ung^m soporiferum

Ung^m contra adustionem ignis

Unguentum contra ramicem puerorum

Unguentum dissoluens lac coagulatum

Ungentum pro pectore

Ung^m probatum

Unguentum pro cicatricibus

Ung^m contra obtalmiam et dolorem oculorum

Unguentum infrigidans

Unguentum pro scabie

Unguentum infrigidans

Unguentum ad scissuras manuum

Ꝯ inflatoꝫ mamillaꝝ

mamillarum ℞ plantaginis recentis florum maluarum ana m. iiij. verticularis recentis m. ß. vj. olei rosati ʒ. iij. camomille melliloti ana ʒ. j. farine ordei ʒ. iiij. bdellij dissoluti cum aceto ʒ. ij. fiat vnguentum cum decoctione predicta

Vnguentum ad combustiones ignis

Vnguentum contra adhustionem ignis et aque magistro et statim ℞ olei rosati olei onfanini ana lb. ß. cere albe ʒ. ij. litargiri spumificati ʒ. ij. cerusse ʒ. ij. amili ʒ. j. ß. dissoluatur scilicet oleum cum cera deinde fundantur in aqua frigida et cum congelata fuerint lauetur tribus vicibus cum aqua rosacea in fine vero incorporentur scilicet alie species subtiliter puluerizate Et si volueris magis exsiccare accipe pulueris gallarum combusti et puluerizati super vnguento

Vnguentum mitigans dolorem in combustionibus ignis

Vnguentum mitigatiuum doloris in combustione ignis ℞ olei rosati ʒ. ij. vitellos ouorum numero vj. agitentur simul in modum empl. Et si vis quod sit magis mordicatiuum adde croci ℈. ij.

no vnguentum mitigatiuum doloris in combustione ignis

Vnguentum mitigatiuum doloris in combustione ignis magis predicto ℞ olei rosati ʒ. iij. boli ar. ʒ. j. calefiat totum ad ignem et imponatur pecia subtilis et cum tepefacta fuerit applicetur super loco predicto in vnguento predicto

Ad preseruandum oculos in combustione ignis ℞ aque verbene misceatur cum equali pondere mucillaginis spiritus seminis citoniorum et imponatur super oculis et liniantur palpebre cum eo

Vnguentum pro remotione escare et eminentie in combustione ignis ℞ cerusse ʒ. iij. camphore ʒ. j. aque ros. ʒ. j. ß. amili ʒ. j. fiat vnguentum in mortario cum albumine duorum ouorum

Vnguentum defensiuum ℞ boli ar. terre sigillate sandali ana ʒ. j. misceantur cum oleo rosato et aliqua quantitas aceti et est optimum defensiuum

no vnguentum de assa fetida in via fistularum exceptum

Vnguentum de assa fetida in via fistularum sublime et vlcerum antiquorum omnium mundificat abluitiuis virulentia omni et aufert ab eis carnes corruptas et cadere faciunt cortices et frustra ossium corruptorum et est a me expertum et habitum a democrito de sua practica ℞ thuris aloes ana ʒ. j. vitelli dispumati mellis ʒ. v. coquatur mel vsque ad glutinositatem et cum inceperit infrigidari ponatur puluis supradictus subtiliter triti in fine ponatur asse fe. ʒ. j. ß. de inde totum longo tempore vehementer teratur in mortario.

Vnguentum ad vlcera voltecula et vulneribus

Ad idem aliud vnguentum ℞ terbentine lote cum aqua pectorose quater vicibus ʒ. iiij. vitellum oui vnius incorporentur simul deinde bulliat in ʒ. ij. succi apij vsque ad consumptionem et in fine addatur croci ʒ. j. mundificat vlcera et vulnera omnia et digerit et incarnat etc.

Ablutio ad idem ℞ aristo. ro. mirtillorum masse ʒ. ij. asse ʒ. ij. pulueris centauree minoris ʒ. j. ß. calcis viue ʒ. ß. incorporentur et coquatur predicta in aqua cineris dulcis lb. ij. vsque ad consumptionem 3e partis et de hac colatura tepida lauentur vlcera cum clistere

no istud vnguentum ad vlcera tibiarum

Vnguentum mirabile ad vlcera tibiarum antiquarum ambulatiua et corrosiua ℞ cere rasine ʒ. j. sepi castrini ʒ. ij. picis naualis olei ana ʒ. iij. litargiri spumificati ʒ. j. ß. cerusse ʒ. ij. coquatur simul oleum rasina et cera vsque ad bonam glutinositatem et cum infrigidata fuerint addantur alie species subtilissime trite et confluent in vase vitreo liniatur ergo vlcera crurium omni tertio die cum vino mordicato tepido et hoc vnguento liniatur

Vnguentum

Vnguentum bonum contra excoriationem puerorum in coxis in prima etate facta ab acuitate vrine ad herisipilam et malam complexionem calidam in predictis prohibet sub ascellis et labijs ℞ albumen oui vnius oleum ro. ʒ. j. litargiri spumificati ʒ. vj. teratur in mortario plumbeo diligenter et fiat vnguentum

no sublime capitale in fractura cranei

Vnguentum capitale in fractura cranei sublime et efficatius multum predicto in omnibus illi acceptis ℞ oppoponaci bdellij armoniaci ana ʒ. iij. rasine elemi ʒ. j. gummi elemi ʒ. ß. thuris mirre sarcocolle subtiliter puluerizate ana ʒ. j. ß. olei ros. ʒ. iiij. cere quantum sufficit fiat vnguentum glutinosum et pecia bulliat in ʒ. iiij. malue vsque ad consumptionem succi

no incarnatiuum digestiuum

Digestiuum mirabile et precipue in mamille et est in concauis vulneris ℞ mell. lb. ß. farine ordei ʒ. ij. ß. vitelli ouorum numero ij. pulueris mirre sarcocolle ana ʒ. ß. bulliat primo mel et farina vsque ad plenam inspissationem deinde addatur vitelli ouorum et vltimo pulueres

Vnguentum pro scabie ℞ succi rute storacis liquide ana ʒ. j. ß. salis ʒ. ß. olei rosati ʒ. j. cere quantum sufficit fiat vnguentum

Aliud ad idem ℞ axungie porcine lb. vj. terbentine lote lb. ß. nonies lote argenti viui mortificati cum aceto calido ʒ. iij. fiat vnguentum

Vnguentum bonum ad expellendum dolorem non factum ex ventositatibus et precipue capitis ℞ olei de ruta de pulegio ana ʒ. j. ß. seminis leuistici carui siseleos rute sicce ana ʒ. ß. sapini oppoponaci ana ʒ. j. cimini ʒ. j. ß. cere quantum sufficit et fiat vnguentum

Vnguentum bonum cauterizatiuum et faciens escare ℞ vnguenti rasini vel vnguenti citrini et incorpora scilicet argenti sublimati quantum videtur competere sapienti et experto medico et bene ut scis et ut predixi in medio

Vnguentum consolidatiuum in fractura cranei sine detectione ℞ gummi elemi ʒ. ij. rasine pe... rissime ʒ. iiij. cere ʒ. vj. olei ros. ʒ. iij. armoniaci ʒ. ij. terbentine ʒ. iij. et ʒ. iiij. vel v. et fiat vnguentum Et nota quod addunt in hoc farinam siliginis et quidam farinam fabarum nigrarum et quidam semen plantaginis et quidam componunt istud emplastrum cum vino absque oleo et cera et expertum est

al. ʒ. ij.

Aliud ad idem ℞ gummi elemi oppoponaci ʒ. ij. bdellij ʒ. j. rasine pini ana ʒ. j. cere quantum sufficit fiat vnguentum

Vnguentum vsuale pro vermibus bonum ℞ centaurie minoris absinthij lupinorum ana ʒ. ß. ligni aloes cornu cerui vsti ana ʒ. ij. aloes ad pondus omnium oleum de absinthio ʒ. iiij. fellis tauri ʒ. ij. cere quantum sufficit fiat vnguentum molle

Vnguentum optimum ad lumbricos expertum ℞ absinthij lupinorum siseleos cimini nigelle centauree minoris centonici cornu cerui vsti ana ʒ. ß. olei de absinthio olei amigdalarum amararum olei persicorum ana ʒ. iiij. agarici ʒ. j. aloes succotrini ʒ. j. ß. succi pomorum arantiorum ʒ. ij. cere et ceteris addatis et fiat vnguentum cui addatur fel vnius tauri et ex eo vngatur spina vmbilicus et dorsum.

nō ungm̄ pro ulcib; virge

Ungm̄ pro ulcib; virge hoc est ungm̄ thutie
ppate ppatū in ulcib; virge est h̄ ꝗ ad id
valet exsiccat eni et reducit mala q̄litate mundifi//
cant et incarnat Itē gūm arabic dragaganti et
amili q̄mt in aliquib; unguentis ꝑ mirre reſtan//
gūt calidaꝝ aliaꝝ gūmaꝝ calidaꝝ mitigant
dolorē et exsiccant
Ungm̄ pro emoroydib; constrictiuū ℞ scorie
ferri ppate ʒ . ſ . gallaꝝ cipssi psi ſ̄ ematitis
karabe vpoquistidos ai ʒ ij . oley de gruſemnlis
ʒ iiij . cere rubee ʒ . j . fiat ungm̄ molle ꝗ bulliat
in ʒ . iij . vini citoniorꝝ usq; ad consūptoēz ꝑ suci fiat
unguentū et utere eo
Ungm̄ ad panaritie dent ℞ olei mastic ʒ . j .
olei onfanzini ʒ . ij . antimonij ʒ . j . ceruse lote plu//
bi usti ai ʒ . ſ . thutie ppate ʒ . vj . cere albe
ʒ . j . rasine lote f̄b; vicib; et in ʒ . j . vini mo//
tani albi fiat ungm̄ bn̄ tenax
Ungm̄ de thebentina ad scabie ℞ pulueris ꝑpen//
tarie ʒ . j . sarcocolle ablute ʒ . j . ſ . sandarac ʒ iiij .
thutie ppate ʒ . ij . thebentie lote cuz aq̄ fun//
terre p̄r vicib; . ℔ . j . butiri loti cuz aqua vio//
laꝝ v. vicib; ℔ . ſ . camphore ʒ . ſ . ungm̄ de
succo emule ℔ . j . et misce
Ungm̄ ad reductione uueꝝ ℞ olei de been
ʒ . ij . floꝝ emule ʒ . iiij . armoniaci bdellij disso//
lutoꝝ cuz modico aceti ai ʒ . ſ . fecl oley liliorꝝ
al. ʒ . iiij . cere q̄m suff fiat ungm̄ molle ad//
de medulle cruris bouis ʒ . ij . croci ʒ . ij .
Ungm̄ ad id ℞ pinguedis taxi medulle cru//
ris bouis ai ʒ . j . pinguedis ursi anatis ai
ʒ . vj . ungm̄ ad nuos ʒ . iij . olei de costo ʒ . j .
olei de ruta et lilioꝝ albor ai ʒ . j . ſ . cere albe
q̄m sufficit fiat ungm̄ molle addatr̄ musci
g̃ ij . suc̄ rute q̄r sufficit et bulliat usq; ad
consūptoēz suci

Ut quis faciat balsamum

Ad faciēd balsamu ℞ thebentie ℔ . j . thuris albi
ʒ iiij . gūm elemi . ʒ . vj . baccaꝝ lauri ʒ . iiij .
mastic galage gariofi . cinamomi zedoarie
nucis m. cubebe ai ʒ . j . lig̃ aloes bn̄ triti ʒ . j .
oīa sil' iuncta ponat ad distillandū p̄o cum
lente igne p̄a aq̄ dr̄ aqua balsami 2o . pone cg̃o
ad illaz et sic sit ter tūc veniet verū balsamū
in oīm̄ probatē ꝗ q̄to plus distillatū fuerit
tanto erit fortior et reſida in vase

Similiter fiat frumenti eius maddati defento

Ungm̄ de anulo ℞ olei nenufaris violaꝝ ai
ʒ . ij . citrinoꝝ ʒ . j . amili ʒ . iiij . camphore ʒ . j .
et fiat ungm̄ ꝑ addē pluꝝ boli ar. ut ꝓ nō
putrefiat
Ungm̄ marciatum ludouici malagt ℞ pic
naualis ℔ . ſ . thebentie pini ℔ . ſ . cere ʒ . iiij .
olei coīs ʒ . iij .

ō ungm̄ ad sedandū dolorē quacūq; causa

Ungm̄ ad sedandū oīs dolores aquaticū ca
℞ olei de viol' citrinis ʒ . iiij . amili . et sisami
ai ʒ . j . ſ . butiri ʒ . j . croci ʒ . j . ſ . cere albe
ʒ . j . ſ . seminis aniti camomille ai ʒ . ſ . pingue//
dis anatis ʒ . ſ . vitelli ouorꝝ nūo iij .
Linimentū ad refrigerandū fluxū sanguis
a pectore ℞ suci plantaginis corrigiole bur//
se pastoris ai ℔ . ſ . boliar. ℔ . j . gūm arab' leuit

torrefacti dragaganti ai ʒ . j . amili ℔ . ſ .
t're sigillate san . dni . acatie spodij . granatꝯ
mirti vpoquistidos ai . x . ʒ . glutinū cartis
dissolute cuz agresta ʒ . ij . incorpent in
mortario ultia contritā et fiat linimentū
Ungm̄ ꝗ spasmū ℞ cere citrine ʒ . iij . ꝑ opp//
suc̄ rute agr̃st ai ʒ . ij . euforbij cinamomi
vrōci olibani castorei pic̄ naual oppopa// pro spasmo
ai ʒ . ij . pipis armoniaci ai ʒ . j . olei q̄m suff
de quo ungat totū corpus
Ungm̄ pro sciatica ℞ armoniaci ʒ . vj . pa// Sciatica
piri bdellij . oppo ai ʒ . j . ſ . artanite . limo//
dactiloꝝ ai ʒ . ſ . vitrioli . viridis ʒ . j . ſ . cere .
q̄m sat sufficit et fiat unguentū
Ablutio pro lepra impetigis et aliaꝝ impu .
℞ mirre sarcocolle ai ʒ . iiij . radicꝯ p'roꝝ
f̄nc t're penteudat' aristo . ro . ai ʒ . vj . elleb . nig'
ʒ . ij . se malue altee ai . iiij . emule sicce ai .
iiij . conteridant grosso mō in bullit addant et
bulliat in t' b; sicul' aq' usq; ad consūptoēz 3e p'tꝯ
Ungm̄ lit'giri spūficatū ℞ litargiri pluuiati
℔ . ſ . aceti ʒ . iiij . olei ro . ʒ . viij . terant in mor//
tario longa contritē et dimittant' quiesc̄ ꝑ
hora mediaz et iteꝝ p'ꝯ terant longa contrit'
ꝑ spatiū unius hore et iteꝝ quiescat ꝑ hoc ꝑ
ꝑ spatiū horarū qualꝫ uīte Unde emplastꝫ
Emplm̄ ꝗ uinces ℞ nigelle ʒ . ij . aloes ʒ . j . De emplis
absinthij mastic ai ʒ . ij . coralloꝝ ru . ʒ . j .
coriandrorꝝ ppatorꝝ ʒ . j . fiat puluis et ʒ . iij .
farine filiginis et ʒ . j . farine lupinoꝝ ʒ . j .
croci ʒ . ij . aceti incorpent cuz ʒ . ij . suci
absinthij . et fiat emplm̄ Et si ex potꝯ fac̄
vis epithima tūc dissolue suci et adde ei co .
musci g̃ . v . lig̃ aloes ʒ . ſ . vini maluatici ca//
lidi uinū
Emplm̄ lenitiū ꝗ lenit et maturat oīa apata
iuncta ex mā calida et frīa et ꝓ sedat colꝯ do//
lores in quacūq; pte corporis fuerit et ꝓc in
neruosis et uectiualib; mēbris ℞ mucilaginis
se . altee fenugraci se . lini ai ʒ . iij . farine or//
dei ʒ . iiij . olei lilioꝝ alboꝝ pinguedis gal//
line ai ʒ . ij . ſ . butiri ʒ . j . croci ʒ . j . vitellis
ouorꝝ nūo ij . cuz farina de reliquis fiat em//
plm̄ ponendo vitelloꝝ ouorꝝ in fine Et si uis
fac̄ appatū ad oīa apata frīa addatur mo .
bdellij storacis liquide ai ʒ . j . et erit effica// Empl lenitiuū et maturatiuū
Emplm̄ ꝗ contusione ℞ radicꝯ consolide nō bonū emplm̄ ꝗ contusionē
maiorꝯ et minorꝯ ai ℔ . ſ . camomill . mellioli
ai ʒ . ij . croci ʒ . ſ . farine fabaꝝ ʒ . iiij . butiri
ʒ . v . farine fenugraci ʒ . j . ſ . coquat' radices
consolide in aqua usq; ad bona decoctione ꝑpi//
tam deīn ultiāte conterant' ex reliquis aut
alijs sil' fiat emplm̄ resoluit aut et ex siccat
potent deīn maz in hoc contuso mortificatā
et euaporare facit ipam et dolores quiescenter
sedat Et si addas ei suci absinthij cinm̄ ai
ʒ . j . nō nuncies mel' pare ei
Emplm̄ ut sup' ex hens rubeū et sanguinē
mortuū et ad alia supdcā ℞ absinthij ai ij .
assarj plantaginis ai ai . j . ſ . mī dauci ai ʒ . j . cimi . ʒ . iij . Emplm̄ ex hens sanguinem rubeū

furfur subtilissime puluizati pistati et cribel
lati ʒ. iij. croci ʒ. j. vitellorum ouorum nō ij. fiat
emplm̄ in mortario cum succo ꝯsolide medie us
q ad ꝑfectam incorporacionem Et nō q hoc emplm̄
est repercussiuum notabile vel ꝑcedentis nō tanta
exsiccatiuum et attractiuum sicut illud ꝑcedens Et
in summa ꝑcedens est utilie melius

Emplm̄ cordiale [illegible] pro [illegible] palatinus regni hungarie

Emplm̄ cordiale ℞ doronici ossis de corde cer
ui beenal. et ru. ʒ. j. ß. sandalorum amborum aā ʒ. ij.
ros ʒ. iij. aq buglosse farine ordei ʒ. j. ß. croci
ʒ. ij. g̃ ·xj· maluasie ꝯ seiatium vini et postea
resine ʒ. ij. Et si vis hoc medicamen efficere
melius cordialis frigidando tunc suppone lim
brisec ʒ. j. ß. margaritarum ʒ. j. iacincti
smaragdi saphiri aā ʒ. ß. cum hoc medicamine
mirabilia feci mediante saltum cordis et pul
sum et tremorem eius prouenientes a mā et causa
calidis Et iō remouet difficultatem hanelitus
angustiam et inquietudine prohibet spm̄ aresolucionem
et ꝯsumptione que fieri debet a mā et eā ꝑdictis vi
mirabiliter restauratur vitalis virtus resoluta

Emplm̄ ꝯ vomes [illegible] utile

Emplm̄ pro vomibus ℞ mirre galiane dip
tam aloes aā ʒ. ij. ß. absinthij portulace seis
atplicis pulueris lupiorum rasure eboris cornu cer
ui aā ʒ. j. croci ʒ. ß. farine ordei ʒ. ß. fiat
emplm̄ cum succo pirorum nō transplantatorum ʒ.
iij. et in fine ponatur musci puluizati g̃.
iij. et fiat emplm̄

Emplm̄ ad crepatos

Emplm̄ ad crepatos ℞ picis naualis ʒ. iij.
cere rubee colofonie aā ʒ. ij. armoniaci
galbani aā ʒ. ij. terbentine ʒ. ij. litargiri ʒ. j. in
cenni ʒ. iij. aloes ʒ. ij. mastic ʒ. j. boli ar
meni aā ʒ. iij. ß. aristolo. lon. et ro. aā
ʒ. ij. ß. lubricorum terrestrium ꝯsolide maioris
et minoris aā ʒ. ij. ß. sanguis humani ʒ. v.
glutinis pistum q̃ sufficit gumme omnes i
fundantur in aceto ꝑ tres dies naturales deinde
incorporentur cum pice dissoluta et cocta cum
cera dum cum ꝑuenit ad infrigidacionem tunc
superaddantur pulueres et omnia ꝑfecte triti et cri
bellati et diligenter incorporentur deinde fundatur
ad mortarium et et ultimate ꝯteratur cum
sanguine humano et ꝑpe acceptum a corpore
melancolico deinde diligenter malaxentur cum
manibus oleo onfonsimo vncte et fiunt ex eo
magdaleones in quibus extendatur sup corio
figure scutalis eius magnitudo ē cooperiens in
guina et pars pumundat utrumque attingat
et coxiā et supponatur et lumbale vel bracale
figure ꝯsilis sup stringens

Emplm̄ vesicatorium

Emplm̄ vesicatorium ℞ cantaridorum sine
capitibus et sine alis ʒ. iij. pedis ceruini
fermenti ʒ. x. aceti q̃ sufficit fiat emplm̄

Emplm̄ ꝯstrictiuum

Emplm̄ ꝯstrictiuum ꝯ fluxum ℞ foliorum
plantaginis ʒ. ij. foliorum ros. ʒ. j. coriandri
ꝑparati ʒ. j. ß. mirtillorum foliorum mirti aā
ʒ. j. farine bolatii molendini ʒ. ij. glutis
pistum ʒ. j. gm̄ arabici ʒ. j. farine fabbarum
ʒ. ij. capsi h. ß. spez ellectuarij de olibano
descripte rasis nono almansoris cap. de fluxibus

ʒ. x. et fiat emplm̄ et supponatur ori stomaci usque
ad inguina cooperiens totum calidum
applicatum et diligenter ligatum

Emplm̄ ponendum sup epar ꝑ fluxum ℞ eupato
rij aā j. squinanti aā ij. spice nardi aā j. quarta parte
mastic mac aā ʒ. ß. lig aloes ʒ. iij. mirabola

nō mirabile emplm̄ i fluxu epatis et [illegible] alijs fluxibus

norum kebulorum emblicorum ꝯ assarum aā ʒ. j. boli ar
meni cinatis terre sigillate aā ʒ. vj. coriandrorum
ꝑparatorum ʒ. j. ß. spodij ʒ. ij. ros ʒ. iij. olei mastic
et mirtillini quantum sufficit spezietrusandali
sine camphora ʒ. ß. scorie ferri ꝑparati ʒ. j. fa
rine ordei ʒ. ij. olei mastic et mirtillini q̃ s
sufficit ad impinguandum fiat emplm̄ cum modico
aceto hoc autem medicamen est mirabile in
fluxu epatico et morbis fluxibus antiquis cura
uit et excoriatis et ꝑpe cum emplastro ex coto
miracha a stricto oris stomaci usque ad alia et femur

Emplm̄ aliud ꝯstrictiuum ℞ lentium excorti
catarum h. j. burse pastoris plantaginis aā ʒ. iij.
stercoris asini stercoris capre exsiccate aā ʒ. j.
ß. thuris ʒ. ß. san. dra. [illegible] ʒ. xij. mente sicce
ʒ. j. ß. acacie ypoquistidos lirij aā ʒ. j. gipsi
ʒ. iij. albumen ouorum nō v. farine fabarum ʒ. iij.
gipsum fundatur in aceto ꝑ die deinde
fiat emplm̄ cum succo plantaginis bulliatur cum
farina et alijs speciebus et malue et fenoris
et partibus alteratiuis suppositum mirabiliter curat
omnem fluxum emoroidarum et menstruale et
curat omnem humorositatem matricis et sup lubri
citate prouenientem a flate grosso mucillaginoso
aquoso fuerunt administratum in uxorem antho
nij de angelo que ex inmoderato cursu menstruorum
ꝑducta fuerat ad totius corporis debilitatem

Emplm̄ sine cerotum cerebri ꝯstrictiuum et
retentiuum flatus aquosi et mucillaginosi ca
tarrizantium ad nares et ad palatum et fauces
et guttur ex quo timetur q frequenter accidat
mors ℞ rasine clare et electe ʒ. iij laudani
ʒ. ß. mirre mastic aā ʒ. ß. sandarace ʒ. ij.
farine fabarum farine orobi aā ʒ. ß. dissoluatur
gumme cum ʒ. j. aq aceti et ʒ. ß. aceti coquatur
usque ad bonam viscositatem deinde infundantur i
mortario et addita farina utique incor
porentur et ꝯteritur vehementer de hoc ergo
extendatur sup panno grosso et calido actu
et compleatur tota carnities Et si volueris
ex eo fieri cerotum tunc addatur cere albe ʒ. vj.
et dimittatur farina et fiat cerotum ꝯtinuare
sup ore et apponatur loco in deo cum isto autem
multos homines vidi ab iminenti periculo subito
suffocationis fuisse liberatos

nō emplm̄ crusta [illegible] in v na hora vomitum

Emplm̄ de crusta panis actu calidum ap
plicatum in ventre omnium sedat ipsum in media
hora et quietat ℞ mastic spodij mente
corallorum ru. san. al. et ru. aā ʒ. j. cruste
panis assate infuse in aceto ꝑ mediam ho
ram ʒ. ij olei citoniorum et de mastice aā ʒ. j.
farine ordei q̃ s sufficit

nō [illegible] temporibus [illegible]

Linimentum in quo tingitur pecia hinc ap
plicata et apposita temporibus et loco dolenti
febricitantibus ℞ aq solatri h. ß. aq nenufaris

et salis an. ʒ. i. ß. anuli. ʒ. ii. sandarace ʒ. i. cro-
ci gr. ii. misce

Emplm vsuale pro crepatis quod applicari debet i
inicio dum exit lectum et custodire debet se a can-
tu et ꝯmestione fructuum leguminum et lacti-
ciniorum et aliorum ciborum ventositatem generantium et
teneatur corpus laxum. Modum applicandi vide su-
pra in alio emplo ꝯ istud est ꝯpositis mirabilis
Rx picis navalis ʒ. iiii. litargiri armoniaci gal-
bani mastices an. ʒ. ii. cere albe et rubee colo-
fonie aloes aristo. lon. et ro. an. ʒ. iii. visci
quercini boli ar. an. ʒ. vi. gipsi mirre thuris
an. ʒ. v. sbe(?) lote cum aceto ʒ. iii. lumbrico-
rum terrestrium ʒ. iiii. radicum ꝯsolide maioris
et minoris an. ʒ. ß. mumie san. dra. boelli
an. ʒ. i. sanguinis hu(mani) lb. i. pellis arietis
p. i. et ꝯfricatur sic bulliat pellis in aqua quo
usque sit liquefacta post addantur predicti glutines ꝯfec-
tum an. ʒ. ii. et bene incorporentur oleum et ceteris
gummis liquefactis simul pulveribus additis fiat em-
plum et malaxetur cum oleo mirtino et fiunt mag-
dalones et reponantur in vase vitreo et usui
reserventur et cum opus fuerit de eo secundum debitam qua-
titatem super corio extendatur

Emplm valens contra inflationem testiculorum pue-
rorum ex aqua et vento Rx radicum liliorum
alborum ʒ. iiii. farine seminis lini subtiliter trite
ʒ. i. farine fabarum lb. ß. cimini dauci an. ʒ.
iiii. sulphuris vivi ʒ. i. gallarum cipssi ʒ. iii.
boelli dissoluti in aceto squillitico ʒ. i. ß. fiat
emplastrum

Aliud ad idem Rx olei de pipibus de costo an.
ʒ. ß. misceantur cum istis oleis deinde ponatur post
dictum emplm immediate

Tiriaca frigida pro renibus Rx seminis portulace
lactuce an. ʒ. i. ß. zuccari ad pondus omnium Et
si vis istam tiriacam facere calidam tunc adde pro
pondere omnium dempto zuccaro zam. pte inilii
et nonam cinamomi si sint ʒ. v. de recepta
adde nuc. solis ʒ. i.

Emplm de viol. valens apostematibus duris sive et
capitis et pectoris cum fuerint de male ꝯplexione calide
materialis valet etiam opilationibus provenientibus a ma-
teria sanguinea eminata ad ingrossationem per viam
resolutionis sedat dolorem omnium illorum apostatum
disponens ea ad maturationem si materia fuerit
Rx violarum siccarum ʒ. vi. ros. ʒ. ii. spice mastices
an. ʒ. i. ß. squinanti cipi calami armoniaci melli-
loti farine ordei seminis lini an. ʒ. i. fiat em-
plm cum aqua coctum die semel

Emplm carminativum in ydropice et pectoris in
timpanite et ꝯsumit materiam ventositatem et
aperiendo poros et exhalat ad extra corpus et ꝯsumit
de quo calidus veniunt emplastret Rx stercoris
capre sicci lb. i. aceti calibe ꝯmi ʒ. ii. ra-
dicum cucumeris agrestis radicum ebuli an. ʒ.
ii. farine ordei lb. i. aceti calibe ʒ. iiii.
fiat emplm cum butiro bene coctum

Emplm mitigativum doloris capitis in febribus
acutis Rx rute recentis an. i. ß. solatri
recentis an. iiii. croci ʒ. i. sandali ʒ. ß. fa-
rine ordei ʒ. iii. fiat emplm cum albumine
ovorum omnium ꝯfert aut ad dolorem capitis a mala ꝯplexione

calida materiali vel immateriali per essentiam per se capitis
ab inferioribus membris provenientibus per ꝯpas-
sionem absoluta in febre et in aliis discrasiis ma-
lis sicut aliter ꝯtingit quod dolor fuerit in capite per
essentiam a mala ꝯplexione frigida materiali vel per colligantiam
ab inferioribus partibus a simili mala ꝯplexione facias in predicto
emplo ponatur rute an. iii. cum aliis sufficienter
ꝯmiscendo ut dictum est

Emplm ꝯpetens dolori capitis et pectoris a ma-
teria flatica mucillaginosa et intrinseca digerens
ipsam et sedans dolorem et ꝯsumens vapores gros-
sos in pannicul is cerebri ꝯtentos et ꝯsumit reu-
maticos a capite ad oculos aures fauces et
dentes affluentes Rx radicum brionie recentium
lb. i. absinthii calamenti origani recentium an. m.
i. ß. farine ordei ʒ. ii. croci ℈. i. scamonee
ʒ. i. ß. olei liliorum alborum ʒ. iii. terantur radices
brionie viridia ꝯtrita bene coctis postmodum
deinde incorporentur cum aliis medicinis appo-
nendo tamen crocum in fine et de hoc emplo
raso capite equaliter totum ipse bene calefacta
leva et diligenter et colligetur cum bona ap-
plicatione in spatio unius septimane premissis vicibus
applicationibus sedat omnem cefaleam antiquam et si
volueris ipsum magis facere ꝯfortatum ad modum
malagmatis tunc coquantur radices brionie in bona
sapa et sic addatur pulveris mellilot ʒ. ß. vi-
telli ovorum numero iii. et incorporentur dili-
genter et fiat ut dictum est permutando ipsum
bis in die

Emplm valens ad omnia apostemata calida vel frigida
Rx mucillaginis altee fenugreci seminis lini
an. ʒ. iii. farine ordei ʒ. iiii. olei liliorum
alborum pinguedinis galline an. ʒ. ii. ß. butiri
ʒ. i. croci ℈. i. vitelli ovorum numero ii. addatur
armoniaci boelli storacis liquide an. ʒ. i. mis-
ce et fiat emplm in fine vero addantur ova
et mucillagines

Electuarium de polipodio Rx anisi liq.
dauci seminis levistici anethi florum eupatorii
ʒ. i. ß. cinamomi croci an. ℈. i. ... ʒ. i. tur-
bit ʒ. vi. dyagridii ʒ. iii. polipodii quercini ʒ. xviii.
thimi epithimi an. ʒ. vi. lap. lazuli et armeni
ꝯfortatorum an. ʒ. iiii. coquantur zuccarum et penidie pe-
nidie cum aqua sublimationis yreos usque ad decoc-
tionem zuccari et cum zuccarum tepefactum addantur pul-
veres ꝯfert eius ad evacuandam materiam melancolicam nilez
cum istam flegma materiam mucillaginosam et vitream
a toto corpore et eam a ... et eam carminat ve-
tositatem et educit eam Et dosis est a ʒ. i. usque ad
vii. cum aqua lupulorum et boraginis ad mlicaz cum
aqua eupator ii et yreos ad flegma

Electuarium ad vocem clarificandam raro de hac ma-
gistra solempna numerus ꝯfect enim in expertum i
lectionibus tam cantoribus et ꝯtrariis in theolog. mino
antiquus de quo post cenam pretereo homines sumant
ʒ. ii.

Electuarium ad idem per me longo tempore expertum Rx sen-
inum cauli yssopi cinule ungule caballine
yreos ꝯfossi an. ʒ. iiii. anisi feniculi amos
cubebe aristolo. ro. an. ʒ. i. ß. succi liquiritie
ʒ. ii. cinamomi nucis muscate an. ʒ. i. penidiarum

Emplm ꝯtra inflaꝯ testiculorum

ꝯ ypatis

ʒ. iij. oximellis apositi sy. de psilio ana ʒ. iij. pi-
meicz infusaz in sapa p̃mo p dios dies
ʒ. iiij. croci ʒ. j. mellis dispũatj lb. s. fiat
elctm̃ de quo in diluculo exhibeat ʒ. iiij.
cuz ʒ. ij. aq decoctiois radicum urtice ad mul-
titudine flatus et infusione cane pulmonis
ab eos et alioz organorum vocis
Ad raucedinem cum vocis et ad nocumenta eius
provenienti a vehementi siccitate posita uel p̃-
uatia organorum vocis teneat ʒ. ij. cuz aq̃ lenit
calida radicum enule et decoctiois penidiarum
Et ad vehementem superfitiei aspitatem que excecã-
ne pulmonis teneat ex eo ʒ. ij. hora p̃dcã aut
p tres horis p9 cenã cuz aq̃ sublimationis
vel decoctiois gu̅i ceraloz velgiumabiq Et ad
nocumenta vocis provenientia pp vehementem f̃-
cante aeris inspirati vel extrĩ occurrenti teneat
ex eo ʒ. ij. cuz aq̃ sublimatiois floz croci vel
decoctionis eius in hoc enim peruit fem omi
auctorum me ire
Emplm̃ sopniferum R̃ granoz papaveris alb ʒ. ij.
viol. seis lactuce nigre se. endiuie se portl̃
ana ʒ. ij. floz nenufaris ʒ. j. s. seminum quattuor f̃-
gidoz ʒ. ij. s. pomoz madragore ʒ. v. cro-
ci camoill se. aneti ana ʒ. j. s. lig̃ aloes zucc̃-
h. j. mellis violati lb. s. coquat mel et zuc̃-
simul cuz aqua sublimatiois floz nenufaris
usq ad bona inspissitate deinde addat̃ species
ppe infrigidatiorem fiat elcm̃ utor ipso in fre-
nesi et ebriet. et in specb̃ melancolie linnĩ-
do cuz eo fronte et tempora aures et pulsus
manuum ~~opie et portulace~~ et pedum aut ex
eo det̃ p9 cibum p horã ʒ. v. cuz aq̃ sublima-
tionis lactuce nigre vel portulace aut
constante ne̊tate accipiat miscendo eũ cibis
vel in potu clarificato Ego aut experientia
c̃ta scio q si sepe aspgat̃ faties frenetici aut
altiu eiq cerebrz notabiliter e exsiccatũ cuz aq̃
nenufaris dissoluendo ipm in brevi tpe reddit
sompn̄ Quidam vero patit̃ vigilias mag-
nas a flãte salso in capite vel in pectore
coz dormire dormire potit facile si totũ cap̃-
coz ungat̃ et liniat̃ tepid
Elctm̃ solutivum ad meliaz R̃ lig̃ aloes garo-
filoz cardamoi spice siriaci qubebar ana ʒ. iij.
floz borigis buglosse ros ana ʒ. ij. s. auel-
lanaz assataz ʒ. s. folliculoz sene amigd
dulcium. iuiubarum ana ʒ. j. lapid armeni ppati
ʒ. iij. se. ~~aneti~~ anisi feni. ana ʒ. ij. croci ʒ.
ij. doronici de coral cerui zedoarie jacincti
smaragdi saphiri ana ʒ. j. margaritarum no
pforataz ʒ. ij. s. se. basiliconis ʒ. j. qfiet cuz
melle violato cocto et infine addant folia
lauri no x. postea bulliat totum in ʒ. iij. succi
buglosse usq ad qsumptione Exhibeat̃ ergo de eo
in aurora ʒ. iij. cuz modico vini albi subti-
lissimi dulcissimo et no valet fũoso Et ex eo
ante prandium et cenã p horã deglutiat ʒ. j. s.
bibendo p9 ipm modicum aq̃ buglosse usq ad
ʒ. s. valet melancolia a arte melã naturali et ad
hunc fecit eiuz spẽ fuit Diaut vero ubi eo
in aliã demo luprina damnatur dat̃

no medicinam divina

cuz aqua viol. vel nenufaris Et est medicina divina
Et cuz volueris qterare melancolicos multos violatos
exhibe de eo p duas horas p9 cenã ʒ. ij. cuz aqua
decoctionis papaveris vel floz nenufaris tepefacta
Elcm̃ de sebesten lenitivum ventris R̃ sebesten ʒ.
v. infundant̃ in lb. j. aq̃ viol. deinde colet̃ et colature
addat̃ aquaz violaz angarie et acetose ana lb. s.
tamarindoz prunoz siccoz ana ʒ. v. violaz seminum
quattuor frigidoz ana ʒ. j. succi mercurialis ʒ. iiij. co-
quat̃ insil. usq ad qsumptione medietatis et fortiter
exprimat̃ et colet̃ et colature addat̃ penidiarum ʒ.
viij. diapenidiis lb. j. s. pulvis diagridij fiat
elcm̃ cola et fla dimittens educit et aliquid de me-
lancolia liniendo magis vehementer exsoluendo
attrahens et qfert febribus coleris inflammatis
et qtinuis puris vel no puris q sedat acuitatem
febrium et sitim et vigilias amaritudinem oris remo-
uendo Educit enim materias acutas a viis urina-
libus et vesica et dosis eius est ʒ. j. cuz ciato
uno aque lactis in aurora Et ad disponens re-
num et vesice det̃ cuz aqua decoctionis papaveris
vel seis lactuce et valet ad ardore urine et
ad excoriatione virge eius cuz decoctione calide
aque ac morte vel alkakengi vel qsolide minoris
tepefacta Et si volueris magis sedare puritatem
det̃ cuz aqua decoctiois portulace calida
Elcm̃ ad renes R̃ acori siccatos ana ʒ. iiij. ra-
dicum feni. petrosillini ana ʒ. j. centauree minoris
colloquintide rino. ana ʒ. s. fiat decoctio eorum in
lb. h. aque usq ad qsumptione eius vehementer fiat
coquat̃ primo cuz lb. mell usq ad spissitudine
deinde addat̃ agarici electi ʒ. j. turbit ʒ. s.
zz dyagridij ana ʒ. j. s. spice ʒ. j. fiat elcm̃ sol-
uens materias flegmaticas mucillaginosas vitreas
et aquosas a membris nutritionis et aremonis
et ppe a iuncturis et attrahit enim materias mixtas ab
eis et sedat dolores inctãz et qtractiones earum
Et dosis eius est a ʒ. iiij. usq ad vj. cuz aqua de-
coctionis zz. ad materias flatuosas mucillaginosas
vitreas et aquosas et cuz aq̃ decoctionis mi-
rabolanorum indoz ad materias mixtas Et cuz aq̃
cuscute vel cicoree ad materias colericas et det̃
semper calida actu ʒ. tardet cibus post horis
sex. Et ante cibum p horis bibat ciatum unius
p dicim̃ vini calid

no istud elcm̃

Elcm̃ ad frangendum lapidem q mundificat vias
urinales omnes a flate superfluitatibus trubis et
arenulis et frangit lapidem in renibus ipm
educendo p xv. dies ex eo det̃ ʒ. iij. cuz aq̃
milij solis et fortior eo cuz aq̃ decoctionis
radicum urtice calefaciendo ambo sil. et si vo-
lueris frangere et educere lapidem in vesica det̃
ex eo ʒ. s. p 20. dies cuz ʒ. iij. saxifragie
maioris aut aq̃ polij montani R̃ vit qbusti
pulvis cicadoz sine pedibus et alis qbustaz
ana ʒ. iij. san. prei ppati ʒ. xiij. se. platagis
amilij sumach ana ʒ. ij. s. sy qpositi acetosi
lb. ij. s. penidiarum lb. ij. fiat electuarium

no bonum elcm̃ frangendum lapidem in renibus et vesica:

Elcm̃ qstrictivum de millio panis disinthe
quocumque modo administratum sive sub forma
electuarij qfectionis sive pulveris in cibis
vel sub forma pillularum p9 cenã sumendo p spatium

unius hore digestivum cum indie ter vel quater sin
necessitatem patientis ℞ corticum granatorum gallarum
balaustiarum capularum glandium ana ʒ ij. granorum
uve mirti avellanarum assatarum granorum pomorum
granatorum seminis ros. acatie simach ana ʒ ij. co-
rallorum amborum thuris masticis seminis papaveris
albi et nigri gummi arabici psillii amuli assatorum
boli ar. san. dra. ana ʒ j. s. spodii ʒ j. zucari
lb. s. fiat electuarium vel si magis fit sub alia forma
cum preparato zuccaro et aqua plantaginis et est optimum
Electuarium aliud constrictivum in fluxu modo assiationis
ut precedens ℞ simach boli ar. gummi arabici
ana ʒ iij. ℈ j. san. dra. spodii ana ʒ j. gr. vij. ypo-
quistidos gr. iij. ℈ j. lapidis amatistis ʒ ij. ℈ j.
corallorum amborum ana ℈ ij. karabe ʒ ij. ℈ j. gso-
liae maioris et minoris ros. ana ʒ ij. ℈ j. balaus-
tiarum dragaganti ana ʒ j. gr. vij. mirtillorum ʒ iij. ℈ j.
se. citoniorum portulace ʒ v. corrigiole se. acetose
anthere se. plantaginis cancri fluvialis ana ʒ j.
gr. vij. fustium gariofili anisi ana ʒ j. ℈ j. mell
aut zucari quantum sufficit
Electuarium de psillio evacuans flegma mucillaginosum
vitreum et humores melancolicos ex adustione
sanguinis colere et melancolie naturalis et subsequenter alios
humores in corpore peccantes excepto genus et species
evacuatur leniendo ventrem et removendo re-
mittendo calorem febrilem et confortando omnes vir-
tutes ℞ polipodii lb. j. sene violarum primorum
tamarindorum passularum ana ʒ iij. aqua fontis lb. x.
ponatur polipodium recens bene mundatum et contusum
et sena mundata in infusione cum prunis tamarin-
dis passulis et violis per diem et noctem in predicta
aqua postea decoquatur usque ad dimidietatem tertii
exprimatur et huius colature addatur psillii lb. j. s. et
postea positum in infusione per diem et noctem et postea extrahatur
mucillago eius suaviter postea totum illius infusione
calefactum aput ignem presentem et huius colature ad-
dantur zucari lb. iiij. carnis tamarindorum disso-
lutorum cum predicta decoctione ana lb. s. dragaganti
ʒ iiij. spodii reubarbari sandalorum amborum ros.
viol. se. portulace al. se. portulace se. endivie se.
scariole lactuce se. dragaganti amidi gummi
ara. rasure ebori liberis fu[?]terre liquiricie ana ana
ʒ iij. mirabolanorum indorum emblicorum ana ʒ
iij. fiat electuarium.
Confectio pro pauperibus conferens contra morbos
infrascriptos passionibus ℞ lapidis iudaici iudaici
et lapidis spongie ana ʒ j. leporis combusti sine
arte ellii licontpori sine descriptionem nicolai
ana ʒ ij. zucari dure decoctionis ʒ iiij. cum
aqua saxifragie fiat confectio in rotulis
ʒ s. et est enim quiescens pauperibus non potentibus
ad expensam magnam et mundificat omnes vias
eius ab arenis trubis et lapidibus propter quod confert
dissurie et stranguirie et doloribus renibus re-
num et vesice factis ab opilatione et predictis causis
solvendo eas ventositate ab illis detur rotula
j. in aurora et una ante prandium per j. horam
bibendo postea ipsam ʒ ij. aqua frigidi calide et detur
etiam sibi ad cenam
Electuarium pectorale ℞ liquiricie cinamomi capil.
vene ana ʒ j. s. pipis al. et nigri ysopi un-
gule caballine seminis feniculi ana ʒ s. passularum
ʒ s. penidiarum fistilorum amigdalorum pinguatarum

ana ʒ j. s. yreos se. urtice enule croci ana ℈ ij.
syr. viol. ʒ iiij. mell. dispumati lb. ij. s. coquatur
mel lento igne usque ad convenientem spissitudinem
deinde incorporentur in mortario cum passulis
et medullis minutissime tritis ita ut ef-
fugiat visum ulterius vero addantur species per se con-
trite et diu terantur. Confert asmaticis orto-
mcis et disnicis a causa frigida provocat sputum
abstergit pectus et canales pulmonis ulterius
confert raucedini vocis factis a predictis causis
abstergendo et consumendo materias infusas et
a munisentas cave pulmonis et tenendo de
eo in ore et promittendo ipsum descendere
infra sit lohoc. pluries ante prandium et inne-
pere. Et confert de eo tenere in ore aput soporium
attrahit abstrahit enim et abstergit fluxum
colatorio inuncta a capite descendentia. Et
sic credentes ʒ iiij. in aurora cum ʒ ij. aqua
enule campane. i. silvestris hortulana sit
bona lb ambo mixta calefacta miscendo et exhi-
bendo in aurora mirabiliter confert empicis in-
cipiendo factis propter vel permutando ex pleuresi
et aliis apostematibus a materia grossa in pectore facta
lb demonstrat simplicia composita electuarium ros.
pulvis eius est ʒ j. s. cum aqua distillatoris cartam
marini et cum aqua saxifragie. Si autem ex eo
fiat electuarium cum oximelle squillitico aut composito
sine squilla detur ex eo ʒ j. cum predictis. Et si
fiat ex eo confectio solida cum zuccaro comedatur
ex ipsa ʒ vj. in aurora cum predicta aqua bibita
et quiescit enim de eo dare ʒ iij. a ʒ ij. ante prandium
cum predicta aqua cartami marini quod mirabile
est in hac re
Electuarium oculista ℞ siseleos eufragie feni ana
ʒ j. granorum paradisi maris ana ʒ j. s. cinamomi
se. celidonie rute ana ʒ ij. florum roris ma-
rini ʒ j. anisi carui ligni aloes ana ʒ s. zucari
conficientium debite valens in diminutione visus
aut corruptionem ablatam cum totali quasi restau-
rat visum deperditum confortando cerebrum propter quod
prohibet ipsum a fixione et receptione materiarum et
vaporum in eo aggregatarum per virtutem provenientem
a mare ligni aloes et rore marina et sub-
tiliat et sustentat spiritum ℞ eufragie feni si-
seleos ana ʒ iij. piperis longi rute cinamomi maris
maiorane ubene adore ros. ana ʒ j. s. peni-
diarum ʒ iij. liquiricie ʒ s. zucari al. ʒ v. fiat
electuarium in quo bulliat isti succi usque ad consumptionem
eorum ℞ succi ros. ubene ana ʒ ij. succi fe-
niculi depurati ʒ vj. succi celidonie rute
ana ʒ j. fiat optimum valens inflammationi oculorum
ardori pruritui et et similibus
Pulvis de plumbo valens ad ulcera oculorum
abstergit et mundificat saniem et sanat ministratur
cum collirio rasis prohibet nocumentum oculorum
et palpebrarum et precipue illa quod dicitur unalis bene
tiuarii 3o tractatus et 4o almansoris 16 capitulo
℞ plumbi usti antimonii tutie et fustionum
deinde ablutorum cum aqua fluviali gummi ara. (?) opa
dragaganti ana ʒ viij. opii ʒ s. fiat pulvis cum
aqua pluviali.
Pulvis de ros. nominatum collirium dracondo
valens in principiis et in prima parte augmenti
obtalmie calide repercutit materiam dolorem mitigat

Electuarium
[?]
[?]

Electuarium
pectorale

et aliqualiter digerit descendere aures 3o cap. ℞ fo
liorum ros recentium ʒ iiij. croci ʒ ij. confitiatur cum
aqua pluviali conmisceantur cum albumine ovi
Ellm carminatum ℞ aneti spicenardi matris se
leuistici et rute an. ʒ s. cimini ʒ ij. pulveris sene
sene ʒ j. cartami ʒ j s. mell. ros ʒ iiij s. zuc
cari rubei ʒ j. coquatur zuccarum cum melle et fi
at ellm
Ellm succi foliorum arto pris ℞ zuccari ros novel
li ʒ iiij. succi foliorum iris ʒ j s. dyapenidionis
ʒ j. zuccari candi ʒ j s. pulveris consolide minoris
cap. ve. ysopy. liq. an. ʒ s. lohoc de pino ʒ j s.
incorporentur simul et fiat ellm —
Ellm de margaritis ℞ margaritarum non perfora
tarum pureri an. ʒ j. ʒʒ. masticis an. ʒ iiij. zedo
arie adronici ap. cassie lignee cardamomi nu
cis muscate matris cinamomi ʒ ij. been al. et ru
pipis ang. macropipris an. ʒ iij. cinamomi gl
se ʒ v. zuccari al. lb. j s. fiat confectio cum aqua
mente vel buglosse
Ellm de confortativis q. pestem ℞ conserve ros et buglosse
an. ʒ j s. doronici ossis de corde cervi ia
cincti smaragdi saphiri an. ʒ s. sandalorum
citrinorum ligni aloes an. gr. v. zuccari ʒ j. vini
granatorum et syr. de succo limbonibus an. ʒ vj. fo
liorum auri numero vj. fiat ellm
Ellm q. marasmatos et ptisitos ℞ caudarum
cancrorum fluvialium preparatorum lb. s. seis en
divie acetose scariole et lactuce an. ʒ j s.
matris ʒ ij. seminum quatuor frigidorum ʒ j s. pinearum
mundatarum ʒ ij. zuccari 2e decoctionis ʒ iiij.
et cum melle violato quantum sufficit fiat ellm
Ellm de epithimo ℞ mirabolanorum sebesten
ʒ iiij. polipodii thimi epithimi an. ʒ s. fol
liculorum sene ʒ j. turbit electe lapidis lazuli an.
ʒ iij. dyagredii ʒ j. violarum florum nenufaris
san. al. et ru. an. ʒ s. anisi dauci ʒʒ. cinamomi
matris an. ʒ j. zuccari 2e decoctionis lb. s.
mell. ros lb. j. coquatur simul zuccarum cum melle
usque ad bonam glutinositatem et cum aliis speciebus
fiat ellm dosis est ʒ iij. usque ad vj.
Ellm ad epilentiam ℞ siseleos stecados
pureri an. ʒ x. agarici ʒ vj. carvi asse fetide
aristo. ro. an. ʒ j s. mell. dispumati lb. s. succi
squille ʒ iiij. zuccari ʒ iiij. fiat ellm
Decoctio pectoralis ad asmaticos ℞ ficuum
pinguium ʒ x. dattilorum pinguium se. an. ap.
feniculi passularum cap. vene. ysopy. liquiritie
psilii an. ʒ v. coquantur bene in lb. 14 aq. ad consu
mationem medietatis et coletur
Ruptorium perfectum ℞ aq. pure saponis fi
ne lb. ij. bulliat longa ebullitione usque ad
consumptionem 3e partis deinde addatur calcis vive ʒ j.
ysop ʒ s. et coquatur deinde addatur auripigmenti
ʒ s. et reserva.

De clisteribus

Clistere conferens sode et caraibito prove
nientibus a materia calida et nocumentum aut hic a ca
pite cum materia naturali quod per adhustionem calida
et inducit eis sompnium vigilantibus et more
ntis ℞ violarum florum nenufaris seminum communium fri
gidorum cum corticibus seminum citrulorum an. ʒ j. fo
liorum malvarum marcialis violarum an. ʒ ij.
re rub. pontici an. s. coquantur in octo libris aque
usque ad consumptionem medietatis et lb. decoctionis
cum expressione quiescenti usque ad ʒ xiiij. accipiatur
sal. com. ʒ ij. olei violati de cucurbita an. ʒ j s.
epithimi polipodii an. ʒ s. etc. succi ros ʒ j s.
et est valde potens ad omnia predicta
Clistere conferens in egritudine materiali capitis
frigida cum educit materias fleumaticas melicas a ca
pite ideo curat cephaleam antiquam et confert sub et
et litargie scothomie et vertigini et epile
ntie et nille attrahendo et diuertendo materias
tales a capite ℞ gentiane peucedani aristo ro
tunde acori radicum pionie artamite an.
an. j. cubebarum calami aromatici ysopi amcos
se. leuistici an. an. s. se. malve altee an. an. ij.
fenugreci ʒ j s. folliculorum sene thimi an. an.
j s. coquantur omnia in vj. lb. aq. usque ad consu
mptionem duarum partium deinde colentur et vehementer
exprimatur et lb. decoctionis ℞ lb. j. yeris ruffini
an. ʒ j. zuccari ru. tarcie fistule an. ʒ j. olei amig
dalarum dulcium et viol. an. ʒ ij. misce et totum me
diocriter calidum imponatur pro una vice diebus
frigoris in vespere et calidum in igne
Clistere multum conferens in egritudine cerebrali
pendente a vaporibus adhustis opilationibus et longe
cibare et a fumo provenienti super carebri perminatio
rationis et omnibus speciebus melancolie et consimilibus
℞ flore polipodii timi sene epithimi an. an.
j. pulpe coloquintide corticum agarici turbit lapidis lazuli
dattilorum an. ʒ s. sticados maiorane salvie be
tonice acori pionie an. an. j s. florum nimphea ne
nufaris violarum an. an. iij. seminum endivie acetose
ros an. an. j. bulliat omnia in x. libris aq. usque ad
medietatem deinde cum forti expressione colentur
et ex hac expressione ℞ ʒ xv. mell. viol.
ʒ j s. electuarii dyasene ʒ j. sal. gemme ʒ iiij.
olei cucurbite et viol. an. ʒ ij. misce et im
ponatur hora consulta licet enim in talibus egri
tudinibus sint multum et valde furientes et actiua
sint valde lenissima et plus est ubi maius
magis virtutis sicut hentibus et diutentibus a ca
pite materias predictas et propter constante virtute al
terius si blandiendo procedatur infelicitabit
opus medici quod ad ultimum
Clistere eiciens materias calidas a pectore stomacho
et ypocondriis et ventre toto inferiori et
ideo confert pleuresi pleuretici peripleumonici asmati
dispnee et ortopnie doloribus epatis et sple
nis stomachi et intestinorum provenientibus a materia
calida ℞ seminum quatuor communium frigidorum an. an. ij.
portulace lactuce an. an. j. se. endivie arna
glossi scariole cuscute an. an. s. et in x.
lb. aq. usque ad consumptionem medietatis deinde co
lentur et vehementer exprimatur et lb. expressionis
℞ lb. j. olei viol. ʒ iiij. etc. de psillio ʒ j.
cassie zuccaro an. ʒ s. salis com. ʒ ij. et totum
imponatur :—
Clistere conferens in colica et yliaca doloribus
renum et inearum pectoris et omnium aliorum
membrorum interiorum provenientibus in illis flatibus
mirabolanorum citrinis et educit ventositates
tes grossas ℞ cartami hermodactilorum pulpe

collo quintide an. ȝ. j. centauree minoris folij a
ineos camedreos camepitheos yris an. ȝ. ij.
polipodij. thimi epithimi corticum agarici an.
ȝ. ij. se. aneti carui anisi apij an. ȝ. j. omnia bul
liat in octo libris aque usque ad consumptionem medie
deinde colet et exprimat et huius decoctionis
accipe ȝ. ij. et ei addat electuarii diacosti ȝ. ij. cas
sie fistule ȝ. s. electuarii indi et bindi an. ȝ. j. sal
gemme sal. indi an. ʒ. ij. olei de aneto et amig
dalarum amararum an. ȝ. ij. misce totum et capiti ca
lidum imponatur
¶ Clistere conferens ad omnes opilationes cerebri et proprie
organorum auditus visus et gustus et odoratus capit
et et omnes opilationes nervorum omnium et nuche
per que membra spiritus subtilis tactivus ad
membra penetrare debet ℞ sticados origani
betonice calamenti aro. an. ȝ. j. polij montani ra
dicum artemisie pireos galange nucis muscate
an. ℔. s. coquatur in ℔. x. aque usque ad consumptionem
duarum partium deinde colentur et diligenter exprimatur
et huius colature ℞ ℔. j. olei de costo et de cro
co et liliorum al. an. ȝ. j. specierum diambre et dya
musci dulcis agarici ȝ. s. sal. gemme ȝ. j. s.
misce et totum imponatur hora maioris aliena
tionis
¶ Clistere conferens ad dolores articulos totius cor
poris et proprie ad sciaticam et dolorem anchuarum
genuum pedum solores curans materias diversas
et maxime proprie frigidas ℞ herbe mercurialis palesti
betonice sticados pulegij salvie roris marini
centauree an. ℔. ij. liniosti acori calamenti aro. pulpe
colloquintide corticum agarici pireos aristologie
utriusque an. ȝ. j. polipodij cartamj folliculorum
sene epithimi an. ȝ. j. s. coquatur in ℔. v. aque
usque ad consumptionem medietatis et colature vehe
menter exprimatur ℞ ℔. j. olei de euforbio ȝ. j. olei
amigdalarum dul. et de sisamo an. ȝ. j. s. sal. gemme
ȝ. v. misce et totum imponatur cum ȝ. j. zuc
cari rubei
¶ Clistere conferens prefocationibus matris et omnibus
opilationibus eius et ad cursum menstruorum albarum a matrice
exsiccat eam confert et matres steriles reddit
fecundas et proprie quando horum accidentium causa fuerit ma
la complexio frigida cum materia aquosa mucillagino
sa vel vitrea inventa in matricalibus ℞ artemi
sie matricarie rute mellisse scabiose florum roris
marini serpilli anceos amuli carpobalsami
cubebarum baccarum lauri aro. cassie lignee cor
ticum cassie fistule an. ȝ. j. s. cimini se. aneti
an. anceos nenufaris an. ȝ. j. partes ij. rasure
eboris an. ȝ. ij. bulliat in vj. libris aque lento ig
ne usque ad consumptionem medietatis deinde bona
expressione coletur aut colature ℞ ℔. j. olei de si
samo ȝ. j. s. olei de costo olei de ruta olei
de pipere an. ȝ. j. s. sal. indi ȝ. j. electuarii diacosti
de baccis lauri et bindi an. ȝ. iij. misceatur
totum et imponatur utatur eo mulier per tres a
quatuor septimanas omni 3o aut 4o sero ante cenam
per horam deinde cum vadit ad lectum induat ves
tem longam et cingatur deinde effumigetur cum eis
inscriptis pulveribus positis in carbonibus ignitis
notabiliter aptis in pomum ȝ. ij. pro vice Cuius
descriptio ℞ pulveris nucis muscate gariofilorum nucis
an. ȝ. galle muscate storacis calamite

an. ȝ. iij. alibi crudi ȝ. j. s. pulverizentur omnia post
deinde cum succo matricarie fiat trocisci ponderis ȝ. ij.
et exsiccentur in umbra

De cerotis

¶ Cerotum stomachale valet habentibus fluxum
lienteriam et habentibus vomitum difficultatem re
tinendi et est ultimum remedium ℞ picis na
valis resine an. ȝ. j. masticis mente gariofilorum
an. ȝ. s. trociscorum de bolo armeno de terra sigillata
amatiorum karabe sandaraca ypoquistidos mumie
an. ȝ. j. vini citoniorum quantum sufficit fiat cero
tum et extendatur super corium
¶ Cerotum pro crepatis ℞ colofonie picis navalis
mumie glutinis piscium tartari an. ʒ. j. bdelij
armoniaci oppoponacis an. ȝ. ij. gallarum cipressi
pulveris consolide maioris an. x. ȝ. dissolvatur
gummi omnes cum aceto nigro deinde coletur et dis
pumetur et colature addatur cere rubee ȝ. v. pel
lis arietis macerate in aceto et coctis usque
ad consumptionem ℔. iij. s. et cum eo incorporentur
simul in mortario ultima confectio deinde coquatur
simul et incorporentur cum aliis speciebus
¶ Cerotum stomachale frigidum et siccum ℞ ros.
spodij masticis coriandri mirtillorum ypoquis
tidos acatie vinis san. dia. an. ȝ. s. laudani
ȝ. ij. galle muscate ȝ. j. picis navalis resine an.
ȝ. vj. cere quantum sufficit fiat cerotum
¶ Cerotum nigrum a. spadrapo valet ad tibias
℞ cepi castrati ȝ. vj. olei ros. ceruse an.
℔. ij. aceti clari vini cere quantum sufficiat
fiat cerotum
¶ Cerotum valens pro tibiis multum ℞ ceruse
antimonij litargiri plumbi usti an. ȝ. iiij. pin
guedinis castrati ȝ. iiij. olei ros. ȝ. j. s.
cere albe quantum sufficit aceti ȝ. j. s. et fiat
cerotum nisi pecia que est facta et de illa
administretur super
¶ Cerotum stomachale est pro pueris ℞ resine ℔. s.
pulveris gariofilorum masticis an. ȝ. j. s. fiat cero
tum super panno grave
¶ Cerotum solvens durities matricis ℞ fel olei
de pireos ȝ. iiij. olei liliorum alborum ȝ. ij. olei
sisamini olei amigdalarum dul. an. ȝ. j. s. croci
ʒ. j. pinguedinis taxi ȝ. ij. cere albe ȝ. j. s.
¶ Cerotum pro capite ℞ laudani gummi elemi
sandorac olibani storacis liquide et sicce resine
an. et fiat cerotum
¶ Cerotum ad herniam ℞ storie ferri ȝ. vj.
mumie sanguinis draconis gummi arabici an. ȝ. iij. thu
ris acatie sandoracis an. ȝ. j. s. gallarum cipres
si an. ȝ. j. glutinis piscium ȝ. j. visci quercini ȝ.
iij. gipsi ȝ. ij. et resine ℔. s. fiat cerotum cum
succo consolide et aceto et cera rubea
¶ Cerotum de galbano valens in passionibus matricis
et positum super umbilicum ℞ galbani et exten
datur super uno corio in forma rotunda et ad
nigrum usque scalete
¶ Cerotum pro crepatis ℞ picis navalis ȝ. j. lit
argiri cere albe et rubee colofonie armo.
galbani an. ȝ. v. s. visci quercini nucum cipressi
mirre thuris an. ȝ. ij. boli ar. cipressi an.
ȝ. j. ȝ. iij. aloes ȝ. j. masticis consolide maioris
et minoris an. ȝ. s. ʒ. iiij. aristo. lon. et ro.
an. ȝ. ij. D. ij. ȝ. ij. gallarum ȝ. ij. ʒ. ij. betonice lon.

cum aceto ʒ. ij. ℈. iiij. san. dra. mumie an.
ʒ. ß. fiat cerotum

Cerotum ad dissoluend. nod. iunctar. ℞ oxicroci
ʒ. ß. empl. de mucilag. ʒ. vj. euforbij. serapini op
popo. armo. an. ʒ. j. rasine electe ʒ. vj
cere al. ʒ. iij. dissoluantur gum. cum aceto forti et
addatur cera et fiat cerota ad formam hostie rotunde

Cerotum valens duritiei splenis ℞ armo.
ʒ. vj. bdellij albi mollis dissoluatur gum. cum acc
to squillitico tamarisci ʒ. ß. scolopendrie seis
agni casti an. ℈. ij. seis plantag. ʒ. ß. cere
albe ʒ. ij. fiat cerotum vini in forma zel.

Aliud ad idem ℞ tamarisci scolopendrie se. agni
casti se. plantag. an. ℈. ij. armo. ʒ. ß. bdellij albi
moll. ʒ. iij. dissoluatur gum. in aceto squillitico
et pro infrigidatione addantur spes et fiat cerotum

Cerotum capitale ℞ resine electe empl. de
mucillaginibus an. ʒ. j. laudani armoniaci pin
guis an. ʒ. ij. folij ʒ. ß. bdellij moll. ʒ. iij ce
q. s. fiat cerotum et sic.

Cerotum de storace ℞ laudani spaltj artanite
mirre calami aromatici squilli. an. ʒ. ß. amo
os amonj an. ʒ. ß. picis naualis ʒ. iiij. fiat
cerotum et superaddatur storacis cala. pulu.

Embrocca stomachal. cum vna spongia
magna ℞ meri absinthij. origani calami
feniculi se. ans. cimini an. m. j. ß. mastic
corallorum ambor. galle muscate an. m. j. ros.
m. ij. squinanti mirtillorum coriandri an. m. j. ß.
lambrusce m. ij. conteruntur grosso modo vini ni
gri lb. xi bulliat usque ad consumptionem medietatis
dein fiat embroca

Ad prouocand. menstrua ℞ pulegij cala
minte abrotani rute centauree mo. rf. iso
pi an. m. j. sauine matricarie an. m. ß. ciperi
galange an. ʒ. j. siseleos rubei tinctorum an.
m. j. mirre ʒ. ij. conteratur grosso modo et bul
liant in vna situla aq. usque ad consumptionem me
dietatis et prouocat urinam etiam

Puluis qui dicitur medicamine de brionia et est
secretum valens ad ulceras corruptas can
crosas et corrosiones qualitercumque contingentes
℞ succi brionie lb. ß. dragaganti gum. arabici
torrefactorum an. ʒ. j. sarcocolle mastic. thu
ris vrcos an. ʒ. ß. thutie lote cum aq. rosata
ʒ. ij. calcanti abuste ʒ. ß. terantur omnia postquam fue
rint puluerizata ultra contere in mortario la
pideo et ad solem exponatur sepe terendo usque
quo consumatur succus deinde renouetur sic facien
do vij vicibus postquam exsiccate fuerint
contingentes aspergantur eo aut ex eo cum melle
liniantur contingentes

Puluis pro oculis ℞ siseleos eufrasie feni
cubebe an. ʒ. ß. grana paradisi mastic. an. ʒ. j.
cinamomi cimini an. ʒ. ij. foliorum rorismarini
ʒ. j. anisi ʒ. ß. fiat puluis subtilis et utere

Puluis restringens sanguinis ℞ thuris dra
gaganti torrefacti an. ʒ. ß. karabe ama
titi an. ʒ. j. ß. plumbi usti sandorac. an. ℈. iij.
boli ar. ʒ. ʒ. iij. mumie. san. dra. an. ʒ. ij.
fuliginis fur. ni gipsi an. ʒ. iij. fiat puluis
subtilis et utere

Puluis capital. ℞ pulegij calamenti urtice cit.
mast. maiorane sticados betonice gariofilorum
an. ʒ. ij. misce

Puluis de egressione ani optimus est puluis dat
tilorum constrictorum superaspersus

Puluis ad idem fortior illo ℞ mumie litij ypo
quistidos gallarum perforatarum an. ʒ. ij. puluis ossium
combustorum ʒ. ij. ß. fiat ut sup.

Puluis turbiti preparati ℞ turbit ʒ. j. ʒʒ. mastic.
an. ʒ. ij. zuccari ad pondus omnium fiat puluis dosis
est ʒ. iij. cum aqua zuccarata

Puluis sene preparati. purgans caput mirabiliter ℞
sene ʒ. xij. ʒʒ. ʒ. iij. cinamomi tartari an. ʒ. j. ß.
misce dosis eius est ʒ. j. ante cibum assumendum

Modus alius preparationis sene ℞ puluis sene ʒ. viij.
tartari ʒ. iiij. mast. ʒ. iij. cinamomi ʒ. j. ß. sal
inde ʒ. j. dyagridij ʒ. ß. fiat puluis subtilis

Puluis preparatus ad leniend. ventrem cum bro
dio ante cibum vel post ℞ epithimi polipodij thi
mi an. ʒ. j. folliculorum sene ʒ. vj. tartari ʒ. iij.
cinamomi an. an. ʒ. j. puluis mast. ʒ. ij. misce
et fiat puluis

Puluis epithimi preparati sic fit ℞ spicenardi
mast. seminis leuistici ℥ ℥. se. rute an. ʒ. j. ci
mini ʒ. iij. anisi fen. grane paradisi an.
℈. j. tartari ʒ. ij. epithimi ʒ. j. croci ʒ. ß.
fiat puluis omnium per se et postea commisceantur

Puluis de polipodio sic fit ℞ seis aneti
anisi liquiritie viol. se. acetose endiue an. ʒ. j. ß. mas
tic. ʒ. j. cinamomi ℈. j. florum nenufaris ℈. iiij.
puluerizentur omnia per se et misceantur

Puluis ceruse lote ℞ terre ceruse lb. ß. aq.
ro. lb. j. abluatur in mortario bis bone contri
tionis et postea permittatur exsiccari et reser
uatur usui

Alius modus preparationis polipodij ℞ polipodij
ʒ. j. cinamomi ʒ. j. anisi aneti an. ℈. j. tar
tari ʒ. ij. sal. indi ʒ. j. puluerizentur omnia per se et
misceantur dosis est ante cibum a ℈. j. usque ad ʒ. j.

Puluis optimus contra pestem ℞ boli ar. sub
tilissime triti ʒ. j. radicum tormentille cinnami
optimi san. ru. an. ʒ. j. rasure eboris spodij corti.
cum citri an. ʒ. ß. margaritarum splendidarum ℈. ij
fragmentorum rubini granati. smaragdi saphi
ri iacincti an. ʒ. ß. fiat puluis cui si addatur rasi
ure unicornu ℥. ß. perfectior. inde dosis sua est
a ℈. ß. usque ad ʒ. ß. omni mane cum vino subtili
aq. ros. vel aceto sic commixto et ut potetur puluis
exsiccat magis delicatus potest addi zuccarum ad pon
dus omnium et tunc de ipso in maiori dosi sumatur

Puluis optimus contra dolorem colicum premissis euacuationi
bus ℞ puluis calami aromatici ʒ. j. tyriace
ʒ. j. ß. cum vino albo calido exhibe in potu et
superdormiat

Puluis optimus ad faciend. urinare ℞ pul
ueris auellanarum maxillorum lucij an. ʒ. j. et fiat
puluis

Puluis constringens fluxum ventris ℞ gum.
arabici torrefacti ʒ. j. terre sigillate ʒ. vj. boli
ar. ʒ. ß. fiat puluis subtilis dosis ʒ. vj. pro vice

Puluis pro vermibus dentium muscatum ℞ seis
portulace ʒ. j. musci ℈. iiij. corallorum rubeorum

coriandrorum preparatorum ana ℥ j. se. atriplicis ʒ j.
fiat puluis et detur cum vino aut aqua decoctionis
graminis et radicum dosis est ℥ iiij.
Puluis optimus ad ponendum in corruptione mem-
bri super loco corrupto cum albumine oui prius in cir-
cuitu apposito defensorio et proprie in mamillis
et in omnibus cum membrum elongatur propter caliditatem
externam illi aduenientem ℞ boli ar. subtilis triti
ʒ ß. camphore g. ij. misce cum albumine vnius vel
duorum ouorum et cum cotono ponatur super membro
Puluis aliquando dictus muscatus contra vermes ℞ se.
atriplicis portulace polij montani origani ana ʒ j.
se. sanctis ʒ iij. liquiritie lupinorum ana ℥ ij
musci ʒ ß. ambre ℥ ß. misce et fiat pul-
uis subtilis dosis eius est g. j. vel ij.
Puluis carminatiuus ventositatis ℞ origani ru-
te ami calamenti aniceos carui mastices thuris ana
ʒ iij. gariofi ʒ ß. et fiat pul. dosis est ʒ iij.
Puluis consolidatiuus ℞ mumie liti ypoquisti-
dos gallarum perforatarum ana ℥ ij pulueris ossi-
um oleratorum combustorum ana ʒ ij ß. misceantur
Puluis ad corrosionem gingiuarum ℞ ramus-
cellorum quercus recentium balaustiarum ana ℥ j.
gallarum perforatarum sumach granorum mirtilli ca-
pularum glandium se. mirte ana ʒ j. vitrioli albi
alumis ʒ ß. antrofolij se. rosarum ana ʒ j ß. pis-
tentur grosso modo et bulliat in duabus libris
vini potentis usque ad consumptionem 3e partis et ab-
lue sepe in die et post ablutionem qualibet vice frica
cum infrascripto puluere ℞ mastices sangui-
nis draconis ypoquistidos ana ℥ j. thutie preparate
ʒ j. vitrioli albi ℥ iiij. et fiat puluis
Puluis extrahens ossa corrupta mirabilis
℞ aristo. ro. pireos mirre aloes oppoponacis
scorie oris terre camelli combusti corticum
pini ana ʒ j. fiat puluis et ponatur in fo-
ramine partis lese vel super partem lesam Item
ad idem mirabile est puluis matris silue cum sal.
armoniaco idem operatur
Puluis pulmonis vulpis preparatus ℞ pulmo-
nis vulpis modo vi. et scindantur super venas
et cannas gutturis et postea ablue cum vino
calido modo tanto dulcis iiij. vel v. vicibus per ho-
ram pro qualibet vice postea pone in furno
et dimittatur exsiccari et fiat vsui
Puluis stomachorum gallinarum ℞ aquam capitalem
calidam in aqua fundatur stomachi gallinarum per horam
et postea ablue duabus vel tribus vicibus postea
infunde in vino sicut dictum est de aquis
et iterum infunde in vino sicut dictum est de aquis
et iterum infunde in aqua capitali ut supra et
deinde iterum in vino sicut dictum est iterum ablue
do et postea pone eas in furno quando panis
extrahitur et permittatur exsiccari et vsui re-
serua et est mirabilis medicina contra dolorem
stomachi et propter rectitudinem et confortat stomachum

De pillulis. Pillule constrictiue ℞ lima-
ture calibis ʒ j. gallarum cipressi ʒ ij. mas-
tices karabe consolide maioris et minoris
se. plantaginis ana ℥ j. gummi arabici dragagan-
ti ana ʒ ß. cinamomi galange et nucum paradisi
ana ℥ ij. fiat puluis cum succo plantaginis

Pillule de aloe preparato ℞ sandalorum al. rosarum spodij
mastices ligni aloes ana ʒ j ß. semen amomi eupato-
rij. seminis endiuie scariole cimini ana ʒ ij. polipodij
tartarij ana ʒ ß. coquatur omnia in aqua endiuie et
acetose ana lb. ß. aqua betonice ʒ iiij. bulliatur usque
ad consumptionem duarum partium deinde coletur et exprimatur
fortiter et cum hac decoctione abluatur aloes epatici
lb. ß. v. vicibus
Pillule solutiue contra pestem ℞ ligni aloes ʒ ß. cornu
cerui ℥ ij. sandalorum ru. ℥ j. tirmentille terre sigil-
late ana ʒ ß. corallorum ru. ℥ ij. se. acetose diptani
ana ℥ j. zedoarie ℥ ß. boli ar. ʒ iiij. electuarij de
gemmis sine speciebus ʒ j. margaritarum ʒ j. sero
balsami ʒ ß. camphore g. iiij. sirupi de citro quantum
sufficit et fiat pillule
Pillule pro vermibus ℞ genciane mirre diptani ab-
sinthij mente rasure cornu cerui ana ʒ j. tur-
bith ʒ ß. agarici ʒ ij. sal gemme ʒ ij. ʒʒ. cina-
momi ana ℥ ij. aloes ad pondus omnium fiat pillule
cum succo absinthij
Pillule de musco ℞ musci mirre ana ℥ iiij.
sticados rubee tinctorum corticum citri cassie
ligne granorum peonie calami aromatici ana ʒ vj. spi-
cenardi ʒ j. fiat pillule cum succo artemisie vel
matricarie
Pillule masticatorie ℞ mastices ʒ iiij. dra-
gaganti ʒ iij. piretri ʒ ij. sasifragie cost. piperis
longi granorum paradisi ana ʒ j. pireos ʒ ij. tur-
bit ʒ j ʒʒ. ℥ iiij dissolue gummas cum succo ace-
toso et fiat pillule
Pillule de coagulo ℞ coagulj edi modo saluti ʒ j.
trociscorum de karabe de spodio de terra sigillata
ana ℥ j. reubarbari bene torrefacti se. plantaginis
ana ℥ j. car~~d~~uceni ℥ ʒ j. fiat pillule cum
succo plantaginis
Pillule de assa ℞ asse piperis rute mirre ana
ʒ j. reformetur pillule cum oximelle squillitico
Pillule scorie ferri ℞ seminis lactuce opij
iusquiami albi corticum mandragore cassie ligne
croci mirre ana ℥ j. fiat pillule cum lacte
papaueris albi
Pillule solutiue contra pestem ℞ aloes electi ʒ vj.
mirre ʒ iij. croci ʒ j. reubarbari ʒ ij ß.
gariofilorum ℥ ij. spice ℥ j ß. corticum citri ʒ se-
citri ℥ ij. tirmentille ʒ j ß. sandalorum ru. se.
acetose ana ʒ j. corallorum ru. ʒ ß boli ar.
ʒ iij. gemmarum electuarij de gemmis sine speciebus ana
ʒ j ß. margaritarum ʒ j. fiat pillule cum succo
de citro
Pillule ad ardorem vrine ℞ se. citrulli cucur-
bite ana ʒ iiij. se. lactuce portulace ana ʒ
ij. succi liquiritie ʒ j. rosarum ʒ j ß. ℥ ß. foliorum
cipressi capularum glandium mirtillorum plenistice
ana ℥ j. ypoquistidos ℥ ij. opij g. xij. fiat
pillule cum succo plantaginis
Pillule non solutiue contra pestem ℞ ligni aloes ʒ ß.
tirmentille ℥ ij. diptani ℥ j. zedoarie ʒ ß. xi-
lobalsami ʒ j. croci electi gariofilorum ana ℥ j. b-
bene ʒ ß. cornu cerui ℥ ij. sandalorum ru. ℥ j.
corallorum ru. seminis acetose ana ʒ ß. boli ar.
ʒ iij. electuarij de gemmis sine speciebus ʒ j ß. marga-
ritarum ʒ j. camphore g. iij. fiat pillule cum succo
de citro vel ribes

Marginal notes: no. pulueris ad cor- rosionem gingiuarum; no. de p[...] pector[...]; no. mirabile pul- uerem contra dolorem stomachi; de pillulis; pill. contra pestem

nō roni

Pille de bdellio valentes contra fluxum menstruo-
rum ℞ pillarum de bdellio ʒ ij . troc. de karabe
ʒ j de spodio de terra sigillata an. ℈ j . ca-
phore gr. v . misce et fiat pille cum succo
plantaginis

Potio contra dolorem ex lapide ℞ spinarum eruti .
ʒ j . ʒ ß . vini malvatici ʒ iij . po-
natur in ipso vino et ciatus ponatur in aqua ut
calefiat et dissoluto in vino detur in mane tepida
in vino potui Et per porcum licet simplex est mira-
ri eam et offensionem quicumque ceciderit de alto
et detur sto ieiunio duabus vel tribus vicibus et
mirabens de effectu ipsius

Pille optime contra lapidem renum ℞ vitri combusti cineris
leporis lapidis spongie lapidis iudaici an. cum aqua
saxifrage fiat pille

Pille ad ventositatem non solutive ℞ asari fe-
niculi an. an. an. ʒ ij seminis rute corticum man-
dragore an. ℈ j . croci ℈ . ij . castorei ʒ j ß .
fiat pille ex omnibus ʒ . vij cum electuario de
baccis lauri

Pille rev. pontici . exp. ad veterinam ℞ succi
cucumeris asinini artamite an. ʒ j ß .
rev. pontici ʒ ij . aloes succotrini ʒ j . drag-
antii ℈ ß . euforbii gr. iij . seminis apii ʒ ß . fiant
pille cum succo lunarie

Pille magistri Iohannis de sancta Sophya evacuantes
flegma et coleram a capite et aliis locis bene valentes
sine periculo ℞ aloes succotrini ʒ j . et ʒ ij . aga-
rici albi et levissimi ʒ ß . et ʒ j . gariofilorum mi-
rabolanorum squinanti calami aromatici masticis an.
ʒ ß . croci ℈ ij . sal. gemme ℈ j . pulverizentur
omnia subtilissime et incorporentur cum bono
vino aromatico et fiat pille dosis est ʒ j .
vel ʒ j ß .

Pille de storace sic fiunt ℞ mirre storacis
calamite croci an. ℈ j . opii ʒ ß . incorporentur
cum syrupo de papavere et fiat pille

Pille de oppopon. sic fiunt ℞ oppoponacis
pinguioris ʒ iij . sagapini castorei bdellii mol-
lis et subalbidi ʒ j . piretri piperis al. an. ʒ ß .
euforbii ℈ ß . hermodactilorum ʒ j ß . ℥ spice an.
croci an. ℈ j . sal. gemme ʒ ß . dragantii ℈ ß .
fiat pille cum succo rosarum

Pille de vera composita ℞ aloes epatici ʒ .
xij . cinamomi spice nardi costi croci squi-
nanti xilobalsami xilocassie masticis asari
cordiarum amomi absinthii an. ʒ j . syrupi de sti-
cados et fiat pille ex omnibus ʒ . vij .

nō mirabiles pillas et expertas ad guttas

Pille ad guttas mirabiles precipue pluries ex-
perte ℞ hermodactilorum agarici turbit dragagan-
tii in citonio preparati . pulpe colloquintide alo-
es optimi mirabolanorum citrinorum euforbii
oppoponaci seminis rute se. an. apii an. ʒ ß . turbit
masticis an. ℈ ß . et gr. vj . aqua salvie vini
odoriferi subtilis syrupi de sticados an. quantum suf-
ficit et fiat pille

cum speciebus

Species provocantes menstruorum fumigando
et embroccando super vulvam ℞ pulegii . calamenti
abrotani rute centauree minoris ysopi an. an.
j . mirre ʒ ij . contundantur grosso modo et bulire
facias istas herbas in una situla aque usque ad
consumptionem tertie partis .

Species pro capite ad confortandum cerebrum ℞
maiorane sticados foliorum lauri calamenti folli-
culorum sene an. an. ʒ ij . nucis muscate gariofilorum cina-
momi an. ʒ vj . stercoris columbini sinapis an.
ʒ iij . laudani ʒ j . corticum citri ligni aloes cubebarum
an. ʒ iiij . piperis ʒ j ß . fiat sacculus capitalis

Species cordiales ℞ sandalorum amborum corallorum
amborum an. ʒ j . mellisse buglosse corticum
citri an. ʒ j . ossis de corde cervi siricii combusti
an. ʒ j . specierum electuarii de gemmis croci an.
ʒ ß . camfore ℈ j . fiat species cum sacculo

de sacculo

Species pro stomacho ℞ mente ʒ j . lambrusce
et rosarum an. ʒ ß . gariofilorum galange masticis an.
ʒ ʒ . corticum granatorum balaustiarum an. ʒ ij . te-
rantur omnia subtilissime et fiat sacculus

Species pro embroccando super stomachum cum spongiis
℞ gallie muscate masticis lambrusce coral-
lorum amborum spodii an. ℥ ß . absinthii mente
an. ℥ ij . foliorum rosarum sumac an. ℥ j ß . gallie
cinamomi nucis muscate an. ℥ ß . contundantur grosso
modo et bulliat in vino rubeo optimo

Species pro corde calido ℞ zedoarie been
albi et rubei ligni aloes ozimi gariofilorum corticum
citri foliorum lauri grane tinctorum nucis muscate rore
marini spice an. ʒ j . rosarum sandalorum utriusque fo-
liorum mirte boraginis buglosse spodii cam-
phore an. ℈ ij . croci gallie muscate an. ʒ j . misce
gr. iij . vel iiij . et fiat sacculus pro corde

Species pro fumigio ad fluxum ventris ℞
gallarum cipressi ℥ j . mirtillorum sumach corti-
cum granatorum gallarum perforatarum coriandri preparati
an. ℥ j . acatie ypoquistidos seminis plantaginis
rosarum thuris sandarace gallie muscate . emathitis an.
℥ ß . colofonie ʒ j ß . origani ij . partes et
℥ . masticis cinamomi nasturtii
carvi torrefactorum an. ℥ ß colofonie ʒ j ß .
et pulverizentur

Species pro sedando supra qui habet fluxum ven-
tris ℞ origani sumach mirtillorum coriandri
an. ℥ j ß . radicum tassibarbassi camomille
℥ . ij . balaustiarum corticum granatorum ypoquistidos
seminis rosarum an. ℥ ß . radicum tassibarbassi cum car-
dois corticum et radicum mori an. ℥ . iij . contun-
dantur contundantur et reliqua incidantur bulli-
ant in vino nigro deinde ponatur in uno sac-
culo et fac ipsum sedere desuper

vel herba tassi barbassi contra frigidum et sic
[illegible]

Species pro abluendis pedibus sompnum provo-
cantes ℞ camomille melliloti violarum an.
℥ j . florum nenufaris ℥ ß . corticum papaveris
albi ʒ j . bulliat

Alio modo ℞ foliorum vitis salicis malvarum an. ℥ .
j . coquatur cum subscriptis pulveribus ʒ ij . abluat
bis vel ter ante cenam pedes usque ad genua et
brachia usque ad cubitum

Species pro emplastro cordiali magno ℞ cor-
ticum citri macis florum buglosse et boraginis
an. ʒ ß mellisse rosarum an. ʒ j . been albi et
rubei doronici . ossis de corde cervi an. ʒ j ß .
foliorum basiliconis ʒ ß . corallorum amborum spo-
dii terre sigillate an. ʒ iij . ligni aloes croci
an. ʒ ß . anisi ʒ iij lambrusce florum salicis
an. ʒ vj . farine ordei ʒ ij rasine ʒ j . dis-
solvatur rasina cum aceto vel vino citoniorum
si vis acrotizare et si vis emplastrum dissolvo

cum aqua ros. et mellisse

Diteladia quarta ℞ cinamomi electi ʒ ij ʒʒ ʒ s. piperis galange gariofilorum ana ʒ j. granorum paradisi cardamomi ana ʒ j s. coriandri ʒ ij. vini lb. xij. mell. aut zuccari lb. iiij. distemperentur omnia et calefiat ad ignem sine ebullitione proiciantur ad sacculum totiens quotiens clarescat

De sacculis

Sacculus carminativus pro stomacho ℞ seminis apii anisi siseleos feniculi macedonici rute ana dr. s. origani calamenti ana dr. j s. ysopi sticados pulegii rute sicce camedreos camepitheos ana dr. j. absinthii dr. ij. calamenti aromatici cinamomi gariofilorum ana ʒ ij. marc. ʒ iij. contundantur omnia et fiat sacculus

Sacculus pro corde inflato ℞ sandalorum utriusque ross. corallorum amborum spodii foliorum mirte boraginis camphore ana ʒ j. trociscorum de camphora ʒ j s. been al. et ru. corticum cit. mirtilli serici combusti. spice ossis de corde cervi grana tinctorum foliorum lauri gariofilorum zedoarie ligni aloes ozimi garofilate rorismarini cubebarum mellisse ana ʒ j. musci gr. iiij. fiat sacculus ut supra.

Sacculus pro capite ℞ cubebarum nucis mirystice corticum cit. gallie muscate sticados maiorane ana ʒ iij. rosarum lambrusce mirtillorum ana ʒ j. et fiat sacculus capitalis

Sacculus pro corde frigido ℞ rosarum buglossi florum boraginis ana ʒ j s. corticum cit. spodii foliorum mirti corallorum utriusque coriandri sandali utriusque ana ʒ j s. camphore ʒ ij. et fiat sacculus

Sacculus pro tinnitu et sibillatione ac etiam dolore per pungitivo aurium et fiat applicatus cum mero pro delitescentiam morborum ℞ pulpe colloquintide asari centauree minoris et maioris ana dr. j s. sticados origani calamenti pulegii ana dr. ij. nitri dr. iiij. contundantur omnia subtiliter et fiat sacculus qui calidus apponatur

De sirupis

Sirupus compositus de radicibus ℞ radicum feniculi petrosillini apii brusci sparagi ana dr. j s. petrosillini apii feniculi carvi brusci sparagi se. lactuce portulace squamole seminum zucche ana ʒ j. sandalorum ambrorum ross. violarum ana ʒ s. prunorum numero xxx. scolopendrie epatice centauree capillorum veneris ana dr. j. fiat decoctio et cum decoctionis fiat sirupus cum lb. j s. zuccari et cum melle fiat sirupus compositus acetosus valet optime ad frangendum lapides

Sirupus solutivus ℞.

contra maniam et contra
quartanam [illegible]

Ad [illegible] aut [illegible] [illegible] fiat [illegible] medulle [illegible] lapidis lazuli et adde [illegible] [illegible] [illegible] varias medicinas

contra [illegible]

Ad [illegible] [illegible] aut [illegible] ardentem [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] repellit [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

contra [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Ad fel [illegible] [illegible] [illegible]

Flegmon · capitur duobus modis
Uno modo p omni inflamacione ptr̄ a · et hoc voluit
Auic^a cum dixit · Et scias q nomen flegmonis
in lingua grecorum e ab^ta̅ 2ᵉ · Et sic voluit
ga̅ in lib° de simthomate et egtu^ne · Alio° accipitur p
apate p̄pe ex sanguine vere gn̄ato · vel ex alio nō currē/
te cursu eius · ¶ flegmon 2° accepto e dr̄ · s · vera
et nō vera · Vera flegmō est ex san^e benigno · q e
multo plus q indigeat mēbrum illud e g° peccans soli
in quāto · Nō vera flegmō e a sanguine nō nāli et ma/
lo peccāti in quali · et quāto a' in quali solū pōt peccāre
Nōndū e q sanguis e dr̄ · s · nālis et nō nālis · Nāl
sangs e humor calidus et humidus in sbā tp̄atus in colōe rubeus
in odore et sapore amicabilis · Sanguis at nō nālis
declinat ab isto inter t̄ios latitudinis sue · Egredit^r tn̄ a
sanguis laudabil · tripl^r · p^mo · q eius sbā e magis grossa
a' minus q debet · Alio° egredit^r t̄ios p̄pos · quū subtile
adueniet et remanet grossum absq remotōe vel sepa^ce
ptiū suarū · 3° exit p̄pos t̄ios · quū aliqd ei admiscet^r
q potest fieri multipl^r · s^m qd multe st spēs flaē
et colē · q ei pnt admisceri ¶ Ex qbus appz q ex
sanguine 2^or spēs apatū gn̄ant^r · p^o ex sanguine lauda/
bili gn̄at^r flegmō · 2° ex sanguine illaudabili · p ad/
mixtione tria gn̄ant^r apata · vt si admisceat^r colera
sang vincēte dr̄t^r flegmō herisipillades · Et si admis/
ceat^r flā san^e vincēte dicit^r flegmō hirdiade · Et
mlia si admisceat^r san^e vincēte dr̄^r sephiroide ¶ 3°
ex san^e illaudabili · rōe sui mōi sbe vz · q sangs est
subtilis nimis a' grossus · pt gn̄ari flegmō · et licet
Auic^a dixit · et sangs laudabil a' est subtilis a' grossus
nō est intelligēdū q e laudabil p̄pe et simplr · s est
laudabil s^m quid · et hoc voluit Auic^a · isto q cū mē
nālis et sangs grossus melācolico sibi sano in est nā/
lr et sanguis subtilis colico sibi sano nālis e ab^te
cū in cparacōe ad tēpamentū est illaudabil et innāl
Nōnd est q ex san^e illaudabili p adustionē s^m
subtilitate et grossitatē gn̄ant^r · gn̄ascosse vsq ad
estiomeni · et st carbunculi · ignis psicus a' ignis sacer
Cause at flegmōis st tres · p^mitiua āns et cūiūcta
Primitiua est ōis ca extrīsecus vt incisio cōtusio dislo/
cacio ·c̄· Et q̄ pducit mala dispōi in mebro adueniēti
pmo a' nō pmo · Ca āns e multiplex · disponalis
q humoralis et cpōnalis · Et q° pz q dolor et ma/
la cplō e ca āns · et silr debilitas mebri · et illa ex
q̄ pducit dispō p aduentū nō pmo · Ca at cūiūcta est
ip̄e sangs exns in loco apatis et ex eo pducit in mē/
bro dispō p aduentū p° ¶ flegmōis at 2^or q̄tuor

tpa s. principium augmenti status et declinationes
principium cognoscitur cum incipit. augmentum per additionem
magnitudinis et intensionis. Status cognoscitur per aggra-
vationem morbi. Declinatio cognoscitur quando incipit tendere
ad levitatem. Et nota quod hec tria non minus notare seu
cognoscere debes quam egritudinem quia ignoratis hiis igno-
ratur cura eius. Terminatur autem apostema 4or modis. primo
per resolutionem 2° per saniem 3° per putrefactionem 4° per putri-
ficationem. primum declaratur ab Avicenna cum dixit et in quadam sui
illud quod rarificatur. Et 2m declarat cum dixit et sui
illud quod egreditur. 3m declarat cum dixit et sui illud quod
putrefit per diffinitionem digestionis. 4m declarat alibi quia ex ma-
teria resoluta resoluitur subtile et grossum remanet. Isto
premisso ponuntur signa flegmonis. Primum signum est tumor
in loco elevatus. et hoc est quia materia non est multum subtilis
sicut in est in herisipila. quia materia expanditur ratione sue
acuitatis per solam cutem et non facit tumorem. 2m signum est
quia color est rubeus aliqualiter obscurus et non clarus. 3m
signum est calitas loci et totum corpus est calidum. quia raro fleg-
mon accidit sine febre. 4m signum extensio que fit propter
multitudinem sanguinis replentis membrum ideo causatur tensio
in loco. 5m signum est duricies ratione magne congelationis
in loco. 6m signum est impulsio. quia materia coniuncta in loco comprimit
arteriam que compressa non ¶ ipsam elevare et ipsum elevat
et tunc causatur pulsatio. 7m signum est impulsio. quia materia
congelata in loco nullum resistit tactui. 8m signum est dolor
Et fit duobus modis. Uno modo ratione male complexionis calide. Alio modo
ratione congelationis materie in loco. 9m signum flegmonis est quia
vene apparent in loco aliqualiter magne ratione multitudinis
sanguinis fluxi quo replentur vene. ¶ Flegmon pretermissi
de duobus modis. corpore purgato et corpore pleno sive
pletorico. Si autem corpus fuerit purgatum. cura eius erit
extractio materie de loco que perficitur cum mollitivis et resolutivis
et tunc fit a materia premitiva. fiat ergo hoc emplastrum. Rx fa-
rine tritici et coquatur in aqua cum oleo ro. et fiat emplastrum. mol-
litivum est ratione olei et aque. et est resolutivum ratione tritici quod est calidum
Item Rx. olei mollis olei anetini. olei laurini ana ʒ i.
cum addatur parum cere et fiat unguentum. Item Rx. mucillaginis
altee fenugreci seminis lini ana ʒ ii. olei veteris adipis gallie
olei de lilio olei laurini. olei mollis ana ʒ i. butiri
parum cum modica cera. Et nota quod scarificatio exit laborem
et ¶ si materia fuerit multa quia excusat laborem
in dissoluendo et eo quod non est tantus labor in resoluendo
quia materia pro parte evacuatur per scarificationem. Si autem cum premitiva
invenit corpus repletum. tunc non tangat locum cum mollitivis
quia de materia plus trahitur ad locum. Primo ergo facias flobotomiam
et evacuationem secundum exigentiam humorum evacuandi. deinde appone
mollitiva que aperiunt poros et faciunt materiam exalare ut
dictum est. Et nota in illo casu quod repercussiva non competunt fortia
sed lenia et confortativa competunt ¶ loco et non super locum
quia materia nimis congelaret in loco uno tunc pori debent
aperiri ut materia possit expirare ¶ Et nota illud dictum
Avicenne capitulo de contusione quod dicit quod emplastra supradicta competunt
in flegmone secundum purgationem si paciens indiget. Et hiis
concludit quod repercussiva non competunt in repercussione in contu-
sione. Si vero flegmon fuerit ex causa ante. talis tunc est
cura. Circa quod 4or attenduntur. prima est diete ordinatio.
2a est minutio ante purgationem. 3a est materie coniuncte remotio
4a est accidentium remotio. Prima administratur sex modis
rerum non naturalium replet conveniunt se ad frigiditatem et siccitatem
ut aer cibus etc. Cibaria sint lenia declinata ad frigidita-
tem non multum. et sint pauci nutrimenti ut sunt lactuce spina-
chia. non comedat ¶ vinum pacient sit valde li-
phatum. Et si febris instat ptisana ordeacea et regatur

[margin:] Emplastrum maturativum super flegmonem

[margin:] Vide quod non valet in [illegible] [illegible] [illegible]

[margin:] Cura materialis flegmonis 4or sunt attendenda.

modo febricitantium. membrum aut infirmum sit quietum
2a intentio completur per flobotomiam et evacuationem exigentem. Si vero
flegmon fuerit in principio fiat flobotomia ex parte opposita per viam
diametrum. et hoc fit ne materia amplius fiat coniuncta. Et si
flegmon fuerit in statu. tunc competit flobotomia ¶ ex latere
quia non intendimus evacuare nisi materiam que est in loco nec volumus
materiam divertere. 3a intentio perficitur cum repercussivis. que
competunt in principio exceptis casibus in quibus non intendimus repercutere
Et primus casus est si materia sit in loco emunctorio. 2us si materia sit
venenosa. 3us casus est si materia expulsa fuerit per viam crisis
4us casus est si locus fuerit contusus. 5m est si corpus fuerit repletum
6us casus est si materia fuerit multa et viscosa. Ratio primi
casus est. ne materia redeat ad membra nobilia. non debet repercuti
Ratio 2i casus est. quia materia venenosa non debet repercuti. ne etiam
redeat ad membra principalia. Ratio 3ii est ne materia rede-
at ad inferiora ut faciat novam materiam que esset deterior priori.
Ratio 4i est ne materia multa et viscosa lapidetur per repercus-
siva. Ratio 5ii casus est ne materia congeletur et deinde cor-
rumpat membrum. Ratio 6ii est quia non recipit corpus plenum
repercussiva ¶ Gal. de glandone dixit quod competit ista
Rx. aqua et aceti in forti potentia mixtum deinde cale-
fiat et fundens spongiam intus et exprimatur bene et suppo-
natur loco et ligetur. Aliud ut Avicenna Rx. succi semperviue
vini albi grossi. ana lb. i. farine or. ʒ ii. corticis gra-
natorum sumach pulverizati ana ʒ i coquatur et incorporetur
adinvicem cum oleo ro. et ponatur super locum. Aliud rep-
cussivum Rx. sandalorum ʒ iii. memite ʒ ii. bolo-
boli ar. ana ʒ v. omnia terantur subtiliter. et cum succo lactuce
et solatri et semperviue misceantur et fiat linimentum
et ponatur super loco. Avicenna repercussivum optimum Rx. al-
bumina ovorum quot vis. olei ro. aqua ro. ad placitum. et cum stu-
pis et petiis fiat linimentum. G. repercussiva simplicia
s. dixit de atriplice etiam malva sicut cum portulaca multo
frigidiores humidiores agrestibus. G. dixit quod tribulus marinus ad
omnem generationem flegmonum. et ad omnes inflationes competit. Gal.
dixit quod radix affodillorum sive succus eorum adhibitione congruis
et calido aptati et flegmoni sine dubio confert. In augmento
due habentur intentiones. prima prohibere ne amplius de materia fluat
alia resolvere quod est fluxum. debet autem medicus uti repercussivis
et resolutivis mixtis. et talia resolutiva non debet esse mollitiva
et hoc est in augmento. ratio est quia materia in augmento est aliqualiter compar-
ta et indurata. non debet esse resolutiva quodammodo s. a rep-
cussivis positis in principio et ideo debet haberi licet materia
taliter indurata. cum mollitivis tendentibus ad resolutionem paula-
tim. et propter eandem rationem. quia materia est indurata non debet esse re-
solutiva exsiccantia Etiam talia resolutiva s. supradicta mi-
tigant dolorem. quia textus Avicenne dicit mollitiva autem humecta-
tiva sunt ad dilatandos poros. ad sedandum dolorem in statu di-
co quod talia debent esse mollitiva. pro quo intelligere debes quod
status habet tria tempora. s. principium medium et finem. hec autem
considerans Avicenna dixit. de principio temporis status quod fiat nam temporis
augmenti. G. dixit est fac ea pura s. mollitiva. hoc autem refertur
ad medium status temporis. Et sic taliter apparens concordo Avicenne
In declinatione autem competunt sola resolutiva. et non dixit Avicenna
exsiccativa sicut quod sanatur in fine et in declinatione. Intelligo bene
quod ista resolutiva sine exsiccativa debet esse mollitiva. et non debet
esse fortiter exsiccativa ut prohibeatur pro parte resolutio. eo quod forte
inspissat materiam que debet resolvi in declinatione est modica Ideo
non est timendum propter appreciationem resolutivi mali. s. quod re-
solvitur subtile et remanet grossum. In augmento localia secundum
Avicennam. Rx. foliorum malve m. i. foliorum ro. absinthii ana
m. s. cum oleo mollis et liliaceo fiat emplastrum molle Aliud
Avicenne. Rx. vini cocti p. i aque ro. aceti ana p. s. croci ʒ ii.

[margin:] In quibus non competit repercutere

bulliant aliquantulum et fiat liniментum et cum stupis vel
pannis ponatur super locum. Aliud Galieni trapeticum. Recipe diа
aglomis receptum non pono. Serapio quod oleum rosarum est
medium inter rosas et oleum et est medicina cum qua curant
apostemata sanguinea in augmento et declinatione. In declinatione Recipe su-
mach balaustiarum rosarum ana drachma semis bulliant omnia in vino et
exprimatur quibus expressis ponatur super locum cum panno lineo
aut cum stuppis et non sit mirum quod licet valeant ista frigida et
sicca a proprietate tamen valet ad hec calida et sicca quare tamen non est
prohibitum de additione male qualitatis et hec cura flegmonis
que tendit in viam resolutionis. Cum tendit in viam maturationis
et non potest resolvi ut sepe accidit Emplastrum Galieni. Recipe farine
frumenti aque et olei communis partes equales bulliant simul et ponatur
modicum croci et fiat emplastrum et supponatur loco. Avicenna Galienus
Recipe foliorum malve radicum lilii corticum radicum malvavisci
ana manipulum semis farine frumenti quantum sufficit farine seminis lini ℥ semis assun-
gie porci non salite recentis quantum sufficit coquatur in aqua
et pistentur omnia simul in mortario et fiat emplastrum et suppo-
natur loco. et facta exitura aperiatur et mundificetur cum
unguento apostolorum et cum unguento egyptiaco quod est unguentum mundifica-
tivum et incarnetur cum unguento basiliconis et consolidetur
cum unguento de minio. Cuius hec est descriptio. Recipe minii
℥ semis olei mirtini vel rosarum ℥ ii et bulliant lento igne in
craticula usque ad consumptionem olei agitando cum spatula ne
adhereat et fiat unguentum sub forma aliquantulum dura. Quarta
intentio est dolorum curatio. Unde sit mitigativum dolorum in
principio augmenti et etiam in principio principiante Recipe farine ordei ℥ ii
foliorum malve manipulum semis bulliant in aqua et cum oleo rosarum fiat
emplastrum et est valde mitigativum dolorum. Aliud mitigativum
doloris. Recipe farine fenugreci florum camomille seminis lini ana ℥ semis
cum oleo camomille et aneti partibus equalibus fiat emplastrum et
addatur adipis galline ℥ semis et bene incorporetur et ponatur
super loco. Aliud mitigativum doloris in augmento Recipe olei rosarum
secundum quod tibi videtur et secundum quantitatem apostematis vitellorum ovorum
ad placitum et cum spatula misce et ponatur super locum et di-
latat poros. Aliud mitigativum in statu. Recipe foliorum mal-
varum manipulum semis decoquantur in aqua et misce cum ipsis manipulum semis furfuris
subtilis olei violati ℥ semis et simul bulliant et in fine ad-
datur aliquid croci et fiat emplastrum. Aliud expertum Recipe
foliorum iusquiami manipulum ii decoquantur sub cineribus et cum assungia
porci fiat emplastrum Damascenus Recipe farine fenugreci seminis lini florum
camomille ana ℥ ii et cum mucillagine fenugreci altee et mal-
varum fiat emplastrum. Aliud mitigativum doloris et caliditatis Recipe
olei rosarum quantum vis boli armenici terre sigillate ana quantum sufficit ad
inspissandum et supponatur loco dolenti Serapio dixit quod emplastrum
ex foliis mandragore siccis cum farina ordei tollit dolorem. Item
dixit quod farina ordei cum oleo rosarum idem facit Emplastrum quod vertit quod
membrorum denigratur propter superflua oppositorum repercussiva Recipe farine or-
di florum camomille mellilotti seminis lini ana ℥ semis misceantur omnia ad
invicem et addatur ℥ semis olei de camomilla et fiat emplastrum a-
perit poros et calefacit membrum et facit magis exalare
Cum autem fiunt nigra scilicet appellare facias ablutio cum aqua salsa
hoc facto ponatur hoc emplastrum. Recipe farine ordei fenugreci ana ℥ ii
altee minutissime pistate libram semis misceantur omnia et incor-
porentur cum oleo de aneto et fiat emplastrum Aliud ad idem
Recipe farine fabarum et orobi ana ℥ semis decoquantur cum oximelle
et ponatur super loco. Galienus tertio ad glauconem Si in fleg-
mone induretur emplastrum bonum. Recipe cucumeris asinini radicis brio-
nie radicis asari fiat succorum [illegible] et in ista decoctione iunge aque frigide
℥ ii semis adipis galline et anseris addendo et iterum coque et fiat
emplastrum Guillermus de varignana dicit quod flegmon durum in locis
nervosis facilius resolvitur et mollificatur cum tiriaca mixta
cum oleo rosarum et lavetur prius locus vino et postea supponatur tiriaca
cum oleo rosarum mixta sed [illegible]

Apostemata colerica nomine communi vocant herisi-
pila Et sicut flegmon est passio carnis
ita herisipila est passio cutis. Herisipila est
duplex scilicet vera et non vera. Herisipila vera est ex co-
lera naturali. Herisipila non vera est ex colera non natura-
li sicut sunt formica herpes et estiomenus et similia aliis.
Signa herisipile sunt illa primo color qui est rubeus et
declinans ad citrinitatem 2o rubedo est cito evanescens
et cito rediens tactum 3o tumor eius non transit multum
cutem ymmo solam cutem capit 4o febris maior est quam in
flegmone 5o pulsus non est magnus 6o dolor est pun-
ctivus et mordicativus. 7o [illegible] accidit et
expanditur per faciem nasi totum propter subtilitatem colere
et facit turpitudinem.

Cura herisipile vere quatuor habet intentiones. Prima
est diete ordinatio. 2a est omnis antecedentis evacuatio
vel minutio. 3a est materie coniuncte extrahere a loco 4a est
[illegible] proficit cum rebus declinantibus ad frigidi-
tatem et humiditatem quia talia apponuntur tali cause et
tali egritudini. Utatur ergo lactuca portulaca cucurbita
et dimittat vinum. 3a intentio cum flebotomia et evacuatione
proficit. 4a intentio cum frigidis et repercussivis. In princi-
pio cum supradictis assignatis exceptis. et talia debent
esse fortiora in herisipila quam in flegmone quia frigiditas
et siccitas debent esse maior. Emplastrum quod convenit in
principio et in augmento. Recipe rosarum malvarum ana manipulum semis coquantur
simul et incorporentur cum oleo rosarum et pauco aceto quod fit
de bilis acuitatis deinde addatur corticum granatorum gallarum
cipressi quantum sufficit et fiat emplastrum quod supponatur calidum
loco dolenti. Aliud ad idem. Recipe farine lentium pulveris
rosarum ana ℥ ii aloe ℥ iiii bulliant omnia in aqua et incorporentur
cum oleo rosarum et parum aceti. Deinde addatur pulveris balaus-
tiarum boli armenici ana parum et fiat emplastrum. Aliud in princi-
pio ... in herisipila. Recipe succi endivie succi cucurbite succi
portulace malve lactuce semperviue virge pastoris solatri
iusquiami ana ℥ semis et fiat epithima in qua madefiat petia
calidas et ponatur super loco Guillermus de varignana dicit quod folia
lactuce et asmi farina ordei emplastrata valet in principio heri-
sipile Aliud in principio Recipe aque rosarum et aque plantaginis ana
libram semis misce et epithima locum herisipile Serapio dicit
quod medulla panis frumenti cocta et pistata cum radice
cucurbite valet in augmento. Plinius dicit quod succus coriandri et
herbe eius cum medulla panis et farine lentium valet
herisipile grossis humoribus in augmento et statu. Avicenna dicit
quod radix mandragore trita cum aceto valet et specialiter in principio
Constantinus dicit quod succus plantaginis est optimus in herisipila in
hiis Serapio dicit quod endivia in hiis cum farina ordei confert
in herisipila. Petrus de varignana dicit quod opium cum aceto
non multum forte valet herisipile in principio. Aliud bonum
Recipe farine lentium pulveris rosarum ana ℥ iiii cinoglosse
manipulum ii bulliant omnia simul et incorporentur cum oleo rosarum et fiat
emplastrum multum valet in statu. Item nota quod frigida et humida
non valent in statu. et non nulli voluerunt quod succus mal-
ve et succus virgi granatorum ponerentur in statu et ipsi po-
nebant quia materia est fluxa et indiget aliquali resolutione
quod impossibile est fieri cum frigidis succis. Avicenna Emplastrum in de-
clinatione. Recipe plumbi usti succi cute olei rosarum ana ℥ ii
cere parum et fiat unguentum Aliud etiam est unguentum de calce
Recipe calcis humide lote novies libram semis olei rosarum quantum suf-
ficit cere ℥ ii ponatur ad ignem et incorporentur et fiat
unguentum. 4a intentio que est accidentia corrigere. Nul-
tociens enim ex nimia infrigidatione locus mortificatur et
denigratur et 2m Avicennam est tunc medicum ei succurrere

Emplm optimum ad idem. Rx. mollis melliloti fenugreci
ana ℥ i. malue m. i. bulliat omnia illa simul et cum
oleo ro. incorporentur et cum adipe galline fiat em-
plm. Illa dilatat poros et exalare faciunt. Ans 2ª
est dolor duplex proveniens. q' provenit cum cultu eius mei
q' ex mala complexione. q' ex hijs omnibus simul. Si autem do-
lor fuerit propter coniunctionem mei. removeatur cum mollificativis
sicut dictum est in flegmone. Si autem dolor fuerit ratione
male complexionis cum generatione alicuius humoris. emplm vz.
Rx. foliorum et radicum iusquiami et soluatur in pecia
et postea ponatur super prunis. et decoquatur. deinde
misce cum populeone. q' cum assungia non salita et
suppone loco dolenti. Aliud ans est ulceratio
curetur cum unguento de litargiro. q' cum unguento
de calce. Var. de va(r) g°. optimum ad idem. Rx. sinum
solatri olei ro. litargiri cerusse ana quantum sufficiat
ad inspissandum. et fiat ung^m.

F ormica est pustula vel pustule
que faciunt accedentia apostematum parvorum et ambulat(ivam)
et fortasse ulceratur et fortasse resolvitur.
cum differentia formice. Noto primo quod dicitur dicit
est pustula. et ostendit quod formica est pustula sine emi-
nentia magna. Aliquo differt pustula ab apostemate
semper ab omni pustula aliquid egreditur vel ut plurimum in-
diget exsiccatione. nec autem sic est in apostemate. Dixit
2° vel pustule. quia in tali membro in quo fit formi-
ca ut plurimum oriuntur pustule vel plures plures et multe
propter quod quibus ipsarum pustularum potest dici formica
et omnes possent nominari formice. Dixit ergo formica
est pustula vel pustule. Dixit 3° quod facit accedentia
apostematum parvum. Alia vero habet apostematis parvi. si habet
parvum. Illud est verum de una specie. s. ambulativa
Si autem habet parvum. credo illud melius. et tunc verum
est de omni specie formice. quod omnis formica est apostema parvum
Dixit 9°. et ambulat et fortasse ulceratur et fortasse
resolvitur ¶ Pro notitia eius nota. quod formica est duplex.
quod quedam est ambulativa. et alia corrosiva. et dicitur am-
bulativa quia ambulat sine corrosione. Alia dicitur
corrosiva quia generaliter ambulat. Ex quo patet quod quibus formica
est ambulativa. quia quelibet ambulat. non tamen quelibet cor-
rodit ¶ Corrosiva formica dicitur esse illa que cor-
rodit et ambulat corrodendo. Ambulativa dicitur
que ambulat sine corrosione. Et nota quod formica
corrosiva fit de materia colerica adhusta ratione. quia materia co-
lerica adhusta est grossior et propterea magis figitur
in membro et habet in se partes acutas. Formica am-
bulativa fit est a materia colerica pura. Formica autem cor-
rosiva habet in se partes acutas. ratione quarum ulceratur
q' resolvitur. et est tardioris resolutionis ratione grossiciei
q' quoniam materia est multum subtilis. quia evaporant per porositates
tes. Ex quo patet quod longitudo et brevitas curationis attendi-
dicitur penes grossiciem et subtilitatem humoris facientis
apostema. Certo ergo apostema fuerit ex humore subtiliori tan-
to citius curabitur. 2° per oppositum difficilius. Signa for-
mice sunt illa. primum est acolor. Color enim est declinans
ad citrinitatem secundum quod fuerit plus vel minus de colera. 2m
signum sumptum est a figura secundum quod radix eius est lata et ca-
put eius est acutum. et loquor de istis duabus speciebus
s. corrosiva et ambulativa sine corrosione. 3m signum
est sumptum a punctura quia infirmus sentit punctiones. ac si pun-
gitur esset a formica. et secundum quosdam ab isto accidente quod est punctura
sumpsit illud apostema nomen formice

C ura formice habet tres intentiones. prima est
ordinare dietam. 2a est materiam evacuare. 3a est materiam
facientem actum apostematis evacuare. Prima intentio com-
plebitur sicut dictum est de herisipila et de ignis. utatur rebus
frigidis et humidis. 2a intentio perficitur cum rebus evacuantibus
coleram. 3a intentio hoc modo cum localibus. Primi et
Avic. Emplm. Rx. lactuce sempervive. solatri necnon far(ine)
portulace pistentur omnia et supponatur post premissis
omnibus s. purgatione vel alio si indiget. Aliud. Rx.
succos predictarum et in dictis succis ponentur isti pulveres.
Rx. pulveris ro. balaustiarum. ana quantum sufficit et cum
oleo ro. fiat emplm. In statu augmenti et declinatione
loco tamen non existente ulcerato. Rx. farine or(dei) ℥ i. pul-
veris corticum granatorum. ℥ i. s. extremitatis vitis recentis ex-
sistente. m. s. pulverizentur subtiliter et omnia bulliant simul
in aqua vel oleo ro. et fiat emplm ¶
Emplm dictum ad idem. Rx. farine lentium. far. ordei
pulveris ro. corticum granatorum. ana ℥ ii arnoglosse
m. i. Et si vis addetur ribes. et incorporentur cum
oleo ro. et fiat emplm. ¶
Aliud. Arnoglosse dictum et Avic. Rx. arnoglosse
lentium panis furfurei gallarum. ana partes equales. bulli-
at in aqua et cum oleo ro. fiat emplm.
Aliud Avic. Rx. salicis cinis cum aceto ℞ inungatur formica.
Aliud Rasis. Rx. de ficubus que inducuntur de plata tendis
m. i. et farine frumenti tantumdem. bulliat in vino et ro
terantur et conquassentur simul et pone super formicam ¶
Aliud Galieni. Rx. cineris ramorum ficus cum aliquantulum piri
quidem impositum super formicam cito tollit ambu-
lationem formice ¶
Aliud valens. si ulcerata vel corrosiva sit. Rx. fa-
rine thuris ℥ ii. mell. ℥ i. s. et incorporentur cum ace-
to et non nimis forti et cum aqua cadente ex vite et
fiat linimentum et suppone formice.
Aliud Avic. Rx. fellis yrci parum urine m. i. nitri
piperis. ana ℥ ii. et misce cum urina pueri et parum
aceti et fac emplm.
Aliud eiusdem. Rx. stercoris ovium. stercoris vaccini
pascentis herbas calidas et incorporentur cum aceto non
nimis forti et fiat emplm
Aliud defensivum apponendum circa locum. Rx. boli ar-
menici sigillate. ana partes equales incorporentur cum aqua ro. Lapido mo-
trocissi dicentis ad idem. Rx. corticum granatorum. ℥ ii.
aristologie gallarum non perforatarum. ℥ 8. salis armoniaci aluminis
lamenni thuris. ana ℥ iiii cantaridis mitte ana ℥ ii.
terantur omnia et confirmantur cum vino dulci et aceto et
oleo ro. et postea dissolvatur cum aceto et ponatur super
loco. Valet etiam istud trocisci in pruina et igne persico

S Equitur de formica miliari que est 3a species. et est
pustula parva similis milij in colore et parvitate
ideo ad similitudinem milij dicitur est miliaris. Fit autem hec
formica ex materia colerica mixta cum flate et cum aliquali me-
lancolia. Hec namque est tardioris resolutionis quam sint alie et
hoc autem est ratione grossiciei. Et sicut ambulativa tamen sit ad cor-
rosivam. Ita et miliaris tamen sit ad corrosivam. licet tamen
difficilius quia talis materia difficilius adhuc. Si autem
adhucitur. fit inter omnes species formice deterior et non sit
tibi mirum. quia hoc est ratione grossiciei difficilius resolvitur.
et est quia plus figitur in membro et plus corrodit. Signa
autem formicarum sunt potest haberi. omnis autem formica. q' est
ex colera solum. q' ex colera mixta cum flate vel mela(ncolia)

colera tamen dominante. Si autem fit ex colera solummodo et hec est dicitur que est ex colera naturali et sic habemus formicam ambulativam. Que fit ex colera non naturali per adhustionem et sic habemus corrosivam formicam. Et licet alie species formice reperiantur, pora[l]is, ficalis, botoralis, omnes tamen iste ad miliarem reducuntur. Et dicitur poralis quia pendet ad modum pori. Dicitur autem ficalis quia ad similitudinem ficus. Signa miliaris primum est quod color non est multum citrinus et hoc est racione flatus, ymmo ad aliquam albedinem declinat. Secundum est quod ista formica consistit magis intus quam alie species formice et hoc est racione grossiciei materie et [...] in pelle extra pustulam ad similitudinem grani milii et sub illa pustula inter carnem et pellem erit concavitas et caverna notabilis. Tertium signum istius formice est quod non est tantum cum inflammacione sicut et alie species formice sunt et hoc est racione flatus seu ventositatis.

Cura miliaris completur tribus intencionibus. Prima intencio est dieta ordinacie. Secunda intencio est cum syrupis et solutivis complere et evacuare materiam antecedentem facientem eam accidere. Tertia est locum curare. Prima completur ut dictum est in alio capitulo. Secunda completur cum syrupis et solutivis ut dictum apparatis et respicientibus materiam inmitatam. Tertia intencio cum emplastris et lenitivis.

Linimentum dicitur ad optimum. Recipe gallarum, nucis cipressi, fructus tamarisci, corticum granatorum, boli armeni partes equales et coquantur omnia ista cum aqua rosacea et aceto non forti, tamen in minori quantitate de aceto et fiat linimentum.

Aliud dicitur quod in statu et declinacione. Recipe basiliconis, vitriolum tri[...] seu calcadinis et misce omnia cum aqua vitis et fiat emplastrum et suppone loco.

Aliud bonum linimentum ad idem. Recipe aquam vitis viridis que madit ab ipsa vite quando comburitur igne et ex ea linietur locus formice miliaris.

Aliud theodorici optimum ad idem. Recipe millefolii, paritarie ana manipulum I, parum salis et incorporentur cum aqua vitis et fiat emplastrum et multum valet in botorali.

Aliud dicitur in declinacione et multum valet ad exsiccandum saniem quia multum exsiccat et fortiter. Recipe floris eris, sulfuris citrini adhusti partes equales misceantur cum aqua vitis vel cum vino potico et fiat linimentum et cum hoc ponatur circa locum defensivum factum ex bolo armeno et terra sigillata et aqua rosacea. Cura formice corrosive. Si modo formica efficitur corrosiva et non possit curari modo dicto, recurre ad trociscos andaronis et si illa non valet ponatur arsenicum vel removeatur cum ferro ignito. Deinde removeatur escara et curetur ut curantur alia ulcera.

Ignis persicus sive ignis sacer et forma et pruna in meliori suo significato capiuntur pro omni pustula corrosiva vesicante adhurente et faciente accidere crustam sicut facit combustio et cauterium. Volo quod videas differentiam inter ignem persicum et prunam. Ignis persicus est pustula habens radicem inflammatam tendentem ad rubedinem aliqualem. Dico secundo quod ignis persicus et pruna differunt secundum magis et minus. Fiunt autem ambo de colera adhusta. Sed materia prune est magis adhusta quam materia ignis persici et propter hoc magis tendit ad nigredinem quam ignis persicus. Dico tertio quod recte appellatur illa pustula pruna quia est altioris adhustionis et altioris nigredinis quam assimilatur prune ignis et sedes eius. Illa autem pustula que non est tante et sic adhusta vocatur ignis persicus in colore quia tendit ad aliquam rubedinem

et assimilatur igni flammae. Quia est ex materia subtiliori et acutiori quam sit pruna. Et non quod ignis persicus citius curatur quam pruna quia eius materia citius resolvitur. Signa prune sunt primum in ipsa pruna non est elevacio et est multum subtilis ymmo est in eo quasi quedam compressio quia illa est materia nimia per adhustionem facta. Secundum signum in ea est quedam asperitas ut in petigine quia tumor non apparet sensibiliter quia una pars elevatur et alia deprimitur ut fit in re aspera. Signum ignis persici est crusta cum inflammacione et vexica et cum pruritu satis manifesto. Cura ignis persici et prune. In cura autem ipsorum oportet habere tres intenciones. Prima est debite diete administracio. Secunda est cum antis evacuacio. Tertia est materie quantitate remocio. Prima intencio completur cum frigidis et humidis ut dicta fit multum subtilis. Caveat sibi paciens a carnibus et utatur lactucis et similibus. Secunda intencio completur cum evacuativis. In principio fac flobotomiam ne materia amplius transeat in quantitatem et hoc dico si fueris securus quod materia non fuerit venenosa quia sepe ipsa est venenosa. Si vero non evacuavisti in principio sed forte in fine augmenti tunc fac fieri flobotomiam ex eadem parte quia tunc debes evacuare magis quantitatem. Tertia intencio completur cum emplastris mollitivis. Emplastrum optimum ad idem in principio. Recipe farine lentium, farine fabarum et ordei, pulveris rosarum ana ʒ I, arnoglosse manipulum I, mirti, gallarum ana ʒ S cum oleo rosaceo fiat emplastrum.

Aliud domini ad idem. Recipe lentium manipulum II et permittantur in aqua per unum diem et postea coquantur manipulus I S arnoglosse in illa aqua. Deinde addatur pulveris rosarum et gallarum ana usque ad spissitudinem et cum oleo rosaceo fiat emplastrum.

Aliud galieni ad idem. Recipe arnoglosse, lentis, panis furfurei ana partes equales et dicunt addat gallas et ex omnibus fiat emplastrum et ponatur super loco.

Aliud dicitur in principio augmenti et statu. Recipe granorum arthose[...] et bulliat in aceto et deinde pistentur et fiat ad modum emplastri et liniatur super pecia et supponatur loco.

Aliud ad idem et est emplastrum de lentibus quod positum est in capitulo de formica. Aliud linimentum ad idem. Recipe rosarum, gallarum ana partes equales bulliat in aceto vini, addatur parum pulveris aluminis zucarini et fiat linimentum.

Aliud dyascorides dicit quod ruta curat ignem persicum et tineam. Bartholomeus de varignana quod lenticula cocta et mixta cum aqua maris curat ulcera putrida et vulnera et cancrenas et ignem persicum. Item folium caune viridis tritum et superpositum confert igni persico. Item succus plantaginis cum succo absinthii et chimolee confert igni persico. Item dicitur quod folia ulmi usque [...] confert et supposita igni persico. Auicenna dicit quod farina lupinorum et orobi distemperata cum aqua decoctionis maluarum et cum modico oleo rosaceo confert igni persico. Serapio dicit quod farina orobi mixta cum melle emendat ignem persicum. Constantinus dicit quod oleum de frumento et de tritibus valet ad ignem persicum.

Bartholomeus de varignana dicit quod aranea lecta est et mixta cum aliquo unguento frigido sicut cum oleo rosaceo vel cum aliquo simili multum valet. Item erugo ferri trita et mixta cum oleo rosaceo confert igni persico. Item si caro fuerit corrupta et putrefacta remedium optimum. Recipe trociscorum andronis vel calidonis et ponatur super loco.

Accidunt vesice ex bullicione humorum coliricorum subtilium et quando ebullicione humorum coliricorum elevatur materia penetrans carnem et que est raro retinetur in cute que spissa et fit inflacio aquosa in qua est aqua subtilis et ista pars est vesica et similatur vesicis. Inflatio autem est ex humoribus grossis quia loco assimilatur est quedam virulentia.

Differt aūt vesica ab inflacōe · q̄ vesica fit ex hu̾o/
re colērico subtili · Inflatio aūt fit ex hu̾ore magis
grosso nō potēte penetrare vera̅ cutē · Cura
vesicaꝝ et inflationū habet tres intēcōes · sic dicit̄ ē
In forcia cquo ad dietaꝫ · p̄ma ē intēcio · 2ª intēcō ē
cuāre maꝫ ꝑ flōraꝫ et ꝑ solucōeꝫ vētris si indiget
paciēs · 3ª ē ad remouend' acūtia et loca curare
et ista 3ª cōplet̄ cū emplis linimētis ·
Emplm̄ Auic̄ In pri̊ · ℞ · lentiū foliorꝫ rumorꝫ cō/
natorꝫ vel corticū caꝫ mirti ro · anā · cptū placet
decoq̄tur oīa ista in aq̄ · et addat̄ olei ro · ʒ j · vel plꝰ
si indiget et fiat emplm̄
Aliud ro̅ · ℞ · farine fabaꝫ et lentiuꝫ · pulūis cor/
ticū cōnatorꝫ · anā · ʒ j · et decoq̄tur ī aq̄ decoc̄ōis
maluaꝫ · et incorpent̄ cū oleo ro · et fiat emplm̄
Et nō q̄ ex puluēb; istis pōt fi vngtū ad vesicas
s · ex gall̄ · cipssi ro · mirtill cū cera et oleo · //
Cura qn̄ vesice s̄t vlc̄rāte · Vngm̄ Auic̄ · ℞ · litar
giri lb · s · olei ro · ʒ 8 · decoq̄tur litargireu in deō
oleo et facā decōcōe addat̄ arsinicū vel vicos paꝫ
et fiat vngm̄
Aliud emplm̄ Auic̄ · ℞ · fimi colūbini tritaꝫ recēs
arinoꝫ et incorpent̄ cū melle et fiat vngm̄
Aliud Auic̄ · q̄ valet ī testicul' et virga · ℞ · vitrioli
citrini · vitrioli albi · anā · ptes eq̄les · foliorꝫ ro · pt · duas
terant̄ et misceant̄ · cū aq̄ · et fiat medicame̅
q̊ fēō ꝓseq̄ris in alijs vlcib;
Dico q̄ empla̅ q̄ cōueit in formicis corrosiuis · cōuēt
in vesicis vlc̄atis · Et si caro ē in vesicis et īflacōib; et
sit corrupta valet hꝰ linimētuꝫ et ē Auic̄ · ℞ · aloes
sarcocolle olibani · cerusē viridis · eris · anā · ʒ j · boli ar ·
ʒ ij · Incorpent̄ cuꝫ vino et fiat · deinde dis
soluat̄ · cū aq̄ et aceto · et fiat linimētuꝫ et ponat̄
epithīa sup loco leso et sup epithīa ponat̄ emplꝫ
si tibi videt̄ · Itē pōt remoueri caro corrupta cū
vnguēto egipciaco q̄ describit̄ ī cᵒ de cācrena cuꝫ
vitriolo vsto et nō vsto · et alijs vt necitas loci induc̄it
te ad illud · deinde curet̄ cū vnguētis

Essere est pustula pua rara · q̄ fit vesica
differt tñ a vesica · q̄ a vesica egredit̄ aq̄
plurima et hu̾itas magna · ab ista aūt nō · ā si egredit̄
raro hᵒ fit · Est aūt pustula silis puctūre vrtic̄e
vel vespe vt accidit̄ q̄nq; ī vno loco · et q̄nq; s̄t vel
plēs · et aliq̄n capiūt magnā ptē · et aliq̄n capiūt
totū corpꝰ · Et aliq̄n fiūt a mā sanguīea · et aliq̄n a
mā flā̀tica salsa · et qn̄ s̄t a mā flā̀tica ī mā ē facā
salsa ꝑ adhīstionē colē · et tūc eiꝰ angustia s · pacientis
ē maior de nocte q̄ de die · vt d' Ras · et ista ē rō
q̄ de nocte pori s̄t clausi rōe frigiditatis aeris · rōe cuiꝰ
retinet̄ mā q̄ de die assalabat̄ · Et ex hoc potes
inferre q̄ balneū aq̄ calē Iuuat istos q̄ pori apiūt
et tūc mā exalat̄ · Vnū tñ nota · q̄ si fiūt mā es
sere sanguīea · et nō facā fiūt flōia · nō ē mirꝫ si pa
ciens incurrēt ēciānā febrē · eo q̄ sangꝰ in talib;
cōūtit̄ in colerā · Cura essere habet duas intē
cōes · p̄ma ē dieta debita · 2ª ē purgare māꝫ ·
Intēcio a 2ª · p̄mo facias flōraꝫ de vena cōi qn̄
de se nō causat̄ nisi ꝓpter ebulitionē sanguīs · de
inde purget̄ s̄m exige̅cia; · Alia intēcio cōplet̄ cū
reb; ingrossātib; sanguīē · vtat̄ q̊ vino cōūcato
aq̄sita et vtat̄ · decōcōe lentiuꝫ · et cōlesiue vtat̄
cibarijs frigidis · //

Trocisci Auic̄ · Ad hoc cōuenientes · ℞ · trociscoꝫ sup hora
torū de spodio · ʒ j · et dent̄ pacienti cū vino cōūcatoꝫ
Constantinus dicit q̄ folia oliuaꝫ viridia vel siccata
et supposita · et formice cōferunt ·
Serapio dicit q̄ folia cauliū si pistent tenere cōferunt
essere et formice · Auic̄ d' q̄ si folia ficꝰ ponat̄ sup
essere et sup vlcā cōferunt · si fuerit grossaꝫ hu̾iditatū
Rasis d' q̄ illud emplm̄ bn̄ cōfert ī istis ℞ de calam
do hu̾ido passulaꝫ ad placitū · et cū melle fac em/
plm̄ cōfert essere
Serapio d' q̄ qn̄ fit emplm̄ cū porris et sauich au/
fert verrucas et cōfert essere
Bartho de varig̅ dicit q̄ emplm̄ factū ex folijs por/
rorū nō trāsplātatorꝫ cōfert essere
Nota q̄ s̄m Auic̄ in essere nō cōferunt localia qn̄
s̄t sic puctūre · a' vespe nisi ad apa veniat

In hoc agitur de cancrena ꝯ̄stiolos

et hestiomeno ex eo q̄ apatib; et pustulis
dictis sequit̄ cancrena · astiolos eo q̄ ista
sūt via putrefactionis mēbri · Quare dicit Auic̄
q̄ s̄mo illorꝫ ē ꝓporcionalis q̄dāmō · i · habet silitudinē
ex eo q̄ ad illa sequūt̄ ista · Et dicit ex hᵒ mouet̄ qᵒ
et ꝓpter hᵒ facit mētionē de cancrena et ascathilos
cū ipa s̄mē vlcā et nō apata · ps cōusio ex p̄dictis
Et possiꝰ dicē q̄ sic ignis psicaꝫ et pruna dicūt s̄m
magis et miꝰ · sic cancrena et astiolos · et estiomenꝰ
dicūt s̄m magis et miꝰ · et iō s̄mo istorꝫ ē ꝓporcōl'
s̄mōni de igne psico et pruna · q̄ sic ignis psicus
et pruna dicūt s̄m magis et miꝰ sic et cācrena et asca
thilos et hestiomenꝰ et ex hᵒ habes illorꝫ dr̄nciaꝫ //
Generant̄ aūt ista apata cū corrupcōe cōplōis mēbri
vel ex ꝓhibicōe spūūꝫ ipsorꝫ vitaliū nō potētiū tran
sire ad ipa mēbra velcāt rōe vtrisqꝫ · Si aūt cōplō mēbri
sit corrupta et remanet mēbꝫ ieptū ad opacionē aīē
et iō ad mortē tendit · Corrupit̄ aūt cōplō mēbri aliq̄n
ex eo q̄ mediꝰ apponit rē frigidē mēbro q̄ disposō req̄
rat quā de re cōstipat mēbꝫ ꝓhibēs spūs ad mēbrūꝫ
puenire · et sepe hoc accidit ambulātib; p niuēꝫ
Serapio Corrūpit̄ cōplō mēbri q̄ vlcā sepe īdiget
exsiccacōe et medici apponūt oleū vel aliud mollitiū
ex q̊ multiplicat̄ multa hu̾itas ꝓpter q̄ corrūpit̄
mēbrū · Itē nō soluꝫ ex hu̾itate multa · ā frigitate cor/
rūpit̄ mēbꝫ · s; etiā ex nimia exsiccacōe et calefacōe
et ex vetositate mei · q̄ sepe accidit · Consideri o aūc
ne incurras pecām ā īfamiaꝫ · Corrūpit̄ etiā mēbꝫ
q̄ ꝓhibet̄ spūs ad mēbꝫ venire · Et nō q̄ ista ꝓhibiᵒ
fit duob; mod' vno ex cū p̄ruīā vtputa a nimia str̄/
tura mēbri · q̄ strictū ꝓhibet spūs venire ad mēbrū
Aliᵒ corrūpit̄ · ex opilacōib; cōtitib; ī mēbris q̄ dimē
tā aūs vt notū est · ps gᵒ quot mod' curat̄ corrūpᵒ mēb'
Dico gᵒ q̄ cācrena ē qn̄ caro et cutis s̄t corrupte et tñ
nō s̄t sic corrupte q̄ ꝑdat̄ sensꝰ mēbri · fit aūt can/
crena nō Incipiēdo s · a pri̊cᵒ s; vt plimū ꝑ viaꝫ
scarracōis q̄ sequit̄ sup ad apa · Qn̄ aūt corrūpit̄
caro Ita q̄ totꝰ sensꝰ carnis reuocat̄ · tūc dicit q̄ est
astachilos · Qn̄ aūt locꝰ incipit remolliri et humectari
remouet̄ tūc cancrena et ad astiolos trāsit
et putrefacōᵒ cōfirmata ē · Qn̄ vero ossa nerui sūt
corrupta · de tūc dicit̄ estiomenꝰ vt dicit albucasis
quasi hostis hōīm · Ex quo patet viaꝫ illorū ē via
ad estiomenū · et ꝓpter hᵒ sub vno cᵒ s̄t situati zc̄

Ite nota q quando estiomenus est confirmatus fetor e intol
lerabilis et illud de membro quod putrefactum est sui acuitate
procedit ad partem sanam et perambulat ista corrupcio per
membra sicut et ignis perambulat per ligna sicca.
Cura cancrene tres habet intenciones. prima est diete
ordinacio. 2a est materie antecedentis euacuare. 3a est loci corrupti
et alteratum erigere et confortare. Prima intencio complet
cum fructibus vtatur aqua ordei. et vtatur pane loto et brodio
gallinarum. alterato cum lactucis et marubio si sit in ea fetor
et sic de aliis fructibus. et sit dieta panis et subtilis. 2a
intencio completur cum flobotomia. sed tamen non pono regulam. 3a intencio
completur eo modo quo dixit Auicenna. et quod in principio apponatur
repercussiua et sic fit. Recipe boli armeni. terre sigillate. ana partes
equales et incorporentur cum aceto et cum aqua rosacea. et fiat em
plastrum sub forma valde liquida. quod de se induratur.
Alia potes facere defensiua recipe. Recipe succi solatri
menturialis. succi semperuiue plantaginis. lactuce endiuie
et sic de aliis et ponatur ista circa locum scilicet in parte sana
et sic similiter multas alias potes facere et te formas.
Item cum rigido apparatu scarpella locum profunde cum flaboboto
et flobotomare debes aliquociens venas apparentes que prope
sunt et appone sanguisugas si necesse fuerit. Facta scarpel
lacione laua locum cum aqua salsa vel aqua cineris. ne sanguis
coagulatus remaneat in loco et suppone loco emplastrum
quod desiccet et prohibeat putrefactionem.
Et emplastrum est illud. Recipe farine fabarum et orobi partes equales
et permisceantur cum sirupo acetoso et parum salis
Aliud Auicenne Et dicit quod acetum prohibet aduentum apparatus et
ambulacionem et cancrenam et prohibet ambulacionem cancri et apparatus
Aliud dicit. Recipe farine fabarum et orobi et multum salis
et conficiatur cum succo absinthii vel vrtice et pone ad mittis
Item emplastrum est optimum super locum scarpellatum. quod mundi
ficat abstergit et desiccat. Galenus dicit quod decoctio lupinorum
curat cancrenam et vlcera mala et pessima. et confert can
crenis et vlceribus mali humoris.
Dyascorides dicit quod farina lupinorum curat cancrenam et vl
cera et mala pessima.
Galenus consilio dicit. expertum est decoccionem decoctionis super cancrenas
et prohibet putrefactionem ipsam ante corrupcionem.
Dyascorides dicit quod spongia madefacta in lexiuio facto de cinere
ramorum ficuum curat cancrenas. et si ista non valet ponatur
tamen super locum. Vnguentum egipciacum cuius hec est descripcio
Recipe floris eris. aluminis mellis et aceti ana partes equales coquendo
at cancrenam malam. et prohibet sanam corrumpi. Et si forte
vis istud forcius facere adde puluis de flore eris Et quod
istud vnguentum facit escaram debeas ipsam remouere et maxime
per venas neruos et arterias et remoueas eam sicut quod
est necesse Et aliqui mouent ipsam cum asungia. et aliqui cum
rasorio non multum incidente. caute tamen inicio capiendo
ipsam extrahere incidendo et tunc ponere de illo vnguento quousque
illa caro corrupta remoueatur. Aliqui post escaram lauant
cum aquis supradictis. tamen abstergunt deinde supponunt
de vnguento vsque quo remota est caro mala. et ipsa remota
procedunt cum mundificatiuis. deinde consolidatiuis. prout curatur aliud vlcus
Cura asachilos quo ad primam et 2am intenciones conuenit
cum cancrena. Emplastrum quod conuenit in cura cancrene
in principio. Recipe farine fabarum farine ordei. se vatice ana ℥. j.
conficiatur cum succo absinthii et cum melle et fiat emplastrum
Aliud Auicenne in principio quod remouet humiditates Recipe aris
tologie rotunde gallarum cipressi mumie mirre ana partes
equales puluerizet omnia et de isto puluere ponatur super
loco et sunt omnia simul posita et puluerizata.

Descripcione vnguenti egipciaci / quod illud vnguentum est optimum / de floris eris conseruat / membra sana a putrefactione / aliud est prohibitiuum et / ne exsiccatiuum. ratione / illius abstergit et exsiccat / ratione aceti facit membra / non putrescere

Epithima Auicenne. Recipe dragantum colentur ana ℥ .j. dissten
pentur omnia cum aqua salata et infundatur pecia intus et ponatur
tamen super loco. si caro fuerit corrupta et vis eam remouere.
Recipe arsenici ℈ .j. ana .ʒ. si tibi videtur et dissoluatur cum
aliquo liquore. et illo tali liquore balneetur pecia fila
ta tenta et supponatur loco et adhuc potes ponere sine
aliquo liquore arsenicum si vis. Alii mouent eam cum tro
cisci andarotum vel candidorum. a ferro ignito. Si vis
escaram remouere et dolorem mitigare. et est Auicenne. Recipe
farine ordei. seminis lini fenugreci. ana ℥ .j. s. radicum malua
uisci ana ℥ .j. et bulliant omnia et decoquantur simul et super loco po
natur. Ipso escaram remouet et dolorem mitigat.
Remedium Guidonis. Ipse cum butiro faciebat cadere escaram
Et si vis mundificare. videlicet hoc mundificatiuum remota escara
Recipe mellis lb. s. vitellorum ouorum crudorum numero .x. farine
ordei quantum sufficit ad inspissandum. Guido tamen addit
modicum mirre 2e farinas vsque ad tres dies. et ante appo
sicionem emplastri lauetur locus cum modico aceti semper. nota est
Auicenna dicit quod si lentes coquuntur cum aqua marina conueniunt ad
hestiomenum Et similiter dicit quod lupinus prohibet putrefactionem
Item fex vini cum albumine oui partes equales estiomeno esca
rilos et alia vlcera difficilia.
Galenus dicit quod vrtica lito ad eschachilos et ad pu
tredinem et alia vlcera mala valet. Et in libro de a
chachimia valet in hoc casu. puluis cipressi. et farina
frumenti non cribellati vel cum farina ordei et aceto melius
Item dicit quod termentina. aceto decocta. valet ad omnes
istas passiones et ad omnes duricies corporis positas. et ad
asachilos. et ad omnes duricies mirifice remouet
et potata omnes duricies et tumores exprimit.
Guillelmus de Varignana dicit et expertus fuit remedium illud
ad podagras egritudines. Recipe succi coriandri. et cum
melle et oleo misce. hoc medicamen remouet putre
factionem et membrorum putrefactionem.
Vnguentum optimum ad remouendum malam carnem vnguentum egipciacum
Cura estiomeni. si vero membrum fuerit corruptum debet
secari cum serra prima. deinde debet cauterizare membrum vs
que ad partem sanam cum ferro ignito et defensiuum ponatur
in parte sana vt dictum est in asachilos Et potes cauteriza
re cum puluere affodillorum. a cum aqua forti scilicet cum aqua preparata
anima ab argento. a cum aliis modis supradictis. deinde
remoueatur escara. deinde equetur consolidetur caro generetur. osse
prius raso generare carnem. Item moderni vocant carbun
culum altoyin et antracem Inter ipsos tamen est differencia secundum
magis et minus. Alii dicunt quod non differunt. Sed dicitur carbun
culus quia similatur carboni igniti vt in pluribus. Et antrax dicitur
quia anticorum concurrit vt cor. et ideo dicitur merito antrax
id est antrum petens scilicet cor positum in corpore sicut in antro.
Item carbunculi sunt triplices. quia quidam sunt nigri et quidam rubei
obscuri. quidam citrini et quidam fusci coloris cum apostemalibus
et quidam cum escaris. Carbunculus autem niger est materia melancolica
adhusta. quia peior est omnibus. eo quia materia illa est venenosa et
magis est inepta resolucioni. et a tali carbunculo magis pau
ci euadunt sicut est in cimiterio.
Rubeus autem carbunculus fit a materia sanguinea adhusta. et
quia ille humor inter alios humores est magis benignus
propter hoc ipse est magis periculosus.
Citrinus autem et fuscus. fit a materia colerica adhusta. et quia
hec materia mediocriter se habet inter alios humores propterea
carbunculus iste mediocris est inter alios carbunculos.
A nigro altoyin. pauci euadunt si fuerit in loco emun
torio vel in loco prope cor. Salubrior omnium est rubeus
Generatur autem carbunculus tempore pestilencie et tempore antiquinali

Sine medicina ad remouendum pu / trefactionem et est expertum.

Quidam estiomenus factus per quedam menstrua quod accidit cuidam homini paciente
estiomene in bursa testiculorum secundum ozio et tota pellis burse et vnus
testiculus putrefactus erat et hoc fuit in duobus diebus Et cura fuit
cum istis medicaminibus scilicet cum prohibitiuum cum terra sigillata et bolo ar.
et aceto Et cum isto medicamine scilicet ex flore eris et alumine zuccaro
et melle partibus equalibus ponendo in loco vbi iam incipiat fieri de
nigredine et prohibitum fuit quod vlterius non ambulauit et cum hoc
fuit facta remocio carnis que dilungatur a bona et sanatus est
et in hoc est melior hec cura quia cautius et expertum est.

quia in illo tempore magis adherent quam in aliis temporibus. Et signa mala anthracum non sunt quod anthraces fiunt in motu et cum sopore profundo et cum subitione pulsuum. et si in eo fiunt extinctio et sudor frigidus et alteratio caloris arguas mortem. Et si plurima signa ex hiis aderunt.
Item si carbunculus apparuerit in febre acuta sive sequatur sive precedat febrem malam est semper quia significat materiam esse venenosam.

Capitulum de anthrace

Cura anthracum habet quatuor intentiones. prima est diete ordinatio. 2a est cor confortare. 3a est materiam evacuare. 4a est materiam contentam extirpare. Prima completur cum sex rebus non naturalibus administrationum. videlicet ut comedat frigida et res frigidas sicut sunt lactuce vinum granatorum. ptisana ordeacea et sic de similibus. Et si debilis est utatur brodio pulli alterato cum agresta et si vires fuerint fortes lentes excoriate cum aceto forti coquantur. Potus autem suus sit aqua ordei cum zucaro et vino granatorum. dormiat parum ne fiat recursus ad interiora
Aer autem sit alteratus cum aceto et aqua rosacea et similibus et regatur sicut pestilenciales regitur. 2a intentio completur cum confortativis cordis. Ponatur igitur epithima cordialis in regionibus cordis.
Cordiale bonum. Recipe rosarum sandalorum ana ʒ i. camphore parum et ponatur in aqua rosacea. In ampulla et odoret et potest madefieri petia candida quam paciens teneat in manibus et odoret eam.
Aliud cordiale. Recipe dyatrionsantali zucari violati dyabuglossati ana ʒ ß. manus Christi cum perlis ʒ ß. fiat mixtura et de auro si vis et erit magis confortativum.
Utatur paciens confectionibus perlatis et pulvere cordiali.
3a intentio completur cum flobotomia et solutionibus ventris et fiat flobotomia in principio ad oppositam partem ut preceperunt doctores ex eo quod materia adhuc non est fixa in loco. In augmento et in aliis tribus temporibus ut puta in augmento statu et declinatione fiat flobotomia de eadem parte quia tunc intentio est evacuare eam a loco leso ut debemus attrahere materiam corruptam ad locum sanum. Quarta intentio completur cum defensivis medicinis et emplastris defensivis. Recipe petiam lineam candidam perforatam secundum quantitatem carbunculi et balneetur in aqua rosacea et aceto et ponatur super loco et sepe balneetur in die et nocte. defensiva superius dicta conveniunt.
Item si materia fuerit multum maligna debes mortificari carbunculus cum arsenico modo dicto in cancrena et hoc cognosces ex dictis signis in dicto capitulo. et potest etiam mortificari cum aqua forti. Alii accipiunt cicladem quod est multum acuta ad mortificandum ab eorum acuitate sua.
Alii mortificant cum radice vitis albe.
Alii faciunt causticum isto modo. Recipe calcis vive ʒ vi arsenici sublimati ʒ ii. saponis liquidi quantum sufficit et debite misceantur. Alii ponunt calcem vivam cum sapone.
Alii accipiunt candelam accensam et extinguunt super carbunculum. Serapio dicit quod si accipiatur gallus vivus et deplumatur circa anum et aliquantulum aperiatur anus pulli et supponatur carbunculo rostro stricto trahit multam venenositatem.
Item si esses in rure id est in villa et non habes aliam medicinam accipe cinis calidum adherentis et super pone. Et nota quod cinis calidus valet in punctura cuiuslibet animalis venenosi
Experimentum bonum. pulvis ypericon confert carbunculis non sinit ipsum ob cordi nec ipsum augmentari
Emplastrum quod removet dolorem carbunculi. Recipe farine ordei farine seminis lini fenugreci malvavisci ana ʒ i. farine fabarum ʒ ii. bulliat simul usque ad decoctionem et postea ponatur super locum
Ad cognoscendum si carbunculus est mortificatus respice eum quando in circumferentiis eius causabitur circulus qui fit separatio carnis a carne sana. et tunc debes ponere desuper putrefactivam. ut assungia ut removeatur illa caro putrida et corrupta. Et si vides vesicationes circa locum id est circa carnem sanam. tunc dicas carbunculum non esse mortificatum ymmo augetur et hoc indicat vesicatio.
Et facta mortificatione cum predictis. debes post modum facere mundificationes de apio dicto in capitulo de igne persico et pruna quia succus apii mundificativus facit operationem in mundificando.
Cum mundificasti carbunculum pone super eum hoc unguentum Recipe succi apii et mellis. farine ordei. ana partes equales fiat unguentum. Si autem materia non sit multum maligna. premissis prima. 2a et 3a intentione debes scarificare locum et facta scarificatione debes lavare locum cum lixivio vel cum aqua calida ne sanguis super locum congelatur. quo facto ponatur hoc emplastrum super locum et est
Avicenne. Recipe fermenti frumenti butiri partes equales. salis triti parum misceantur adinvicem. et fiat emplastrum.
Aliud theorica. Recipe vitellorum ovorum duorum. vel salte unum. cum sale trito in modum emplastri et ponatur super locum
Aliud Bruni et Theodorici. Recipe consolide maioris et pista inter duos lapides et ponatur super loco et secundum aliquos mortificat a proprietate occulta et vidi hoc sepe facere. Guillelmus de Saliceto. Recipe arsenici ʒ i. terbentine ʒ iii. dissolvatur ista ad ignem et incorporentur cum melle rosaceo. et farina fenugreci et seminis lini et fiat emplastrum
Aliud Ysaac. Recipe fermentum et distempera cum sale et oleo communi. carbunculos aperit et maturat.
Aliud dyascorides. Recipe stercoris columbini et pista cum aceto carbunculos tollit. Avicenna dicit quod scenatonium sanat apostema et carbunculos. et proprie deshomenum.
Aliud Serapionis. Recipe radicem affodillorum coquatur cum fece vini et fiat emplastrum. Item dicit quod emplastrum factum ex coriandro humido cum melle. et passulis carbunculis confert.

Apostemata glandulosa

id est que fiunt in locis glandulosis. fiunt multis modis scilicet quia repletio est in toto et tunc natura regitiva corporis transmittit ad partes illas tamen ignobiles superfluitates illas que generantur bubones et similia.
Alio modo fit hoc apostema et quia in aliquo membro principali erunt superfluitates. que a virtute expulsiva illius membri expelluntur ad loca emunctoria. que sunt deputata ad recipiendum superfluitates membrorum principalium. ex quo sequitur quod licet repletio non sit in toto. stat bubonem fieri propter dictam causam. Alio modo potest fieri bubo scilicet ratione acuitatis ulceris extremitatis ut pedis aut virge quia ratione doloris trahentur humores ad loca emunctoria. In quibus locis sunt carnes spongiose et concavitas erit in locis. adest quapropter retinentur humores et superfluitates in locis illis et putrefiunt. quia in locis illis generantur bubones. Nota 2o quod ut plurimum talia apostemata sunt calida. licet aliqua sunt multum frigida. et specialiter ut vidi illa que oriuntur post aures. et ratio est in promptu. eo quod locus ille est emunctorium cerebri. et cerebrum est multum frigidum et multe alie rationes possunt adduci. Nota 3o quod apostemata multum diversificantur secundum locum in quo sunt. unde si ista apostemata essent in alio loco alia indigerent curatione ut manifestum est. Nota 4o quod apostema quod est in subascellis quia semper terminat ad sanem. eo quia illa materia est calidior aliis ratione mei et ratione loci. quia locus ille est proprie emunctorium cordis. et materia illa ut plurimum est cordis superflua

Nota quod in carbunculo curaturam repercussiua debet poni et super locum resoluentia maturatiua

Apostema inguinum aliquando resoluuntur nec ita saniant
sicut illa aliorum locorum emunctoriorum et specialiter illa
que fiunt in subascellis quia sunt superfluitates cordis non ita
tamen sunt superfluitates epatis ¶
Apostemata colli siue loca emunctoria cerebri tardioris sunt
resolutionis et maturationis et motus
quia materia est frigidior et grossior et tardius tendit ad matu-
rationem et ad resolutionem frigida et grossa quam calida et subtilis
Istorum autem apostematum quedam sunt mala et venenosa vt in pesti-
lentiis et quedam non mala multum nec venenosa vt in
aere bono et videtur non venenoso quorum apostematum cura
est diuisa vt notum est ¶
¶ Cura bubonis pestiferi licet aliquando non sanat mentionem
faciamus. Incipiam primo ab ipso ¶ Cura ista habet
tres intentiones prima est dicta ordinare 2a est materiam
penitatem euacuare 3a est cor confortare 4a est materiam malam
in loco existentem remouere ¶ Quantum ad primam 2am et 3am
eadem est cura sicut in carbunculo dictum est saluo quod ventose
in hoc apponuntur super loco et scarificatur locus deinde
iterum ponuntur vt sanguis extrahatur et faciam hanc curam
in principio augmenti ¶ Quarta intentio completur per appositionem
emplastri attractiui et isto casu attractiuus quam possimus
Emplastrum attractiuum. Recipe farine seminis lini florum maluae malue ana
ʒ ij ficuum siccarum numero x fimi columbini ʒ j. assunge
parum et incorporentur cum oleo anetino et oleo lilii et
fiat emplastrum ¶ Aliud ad idem. Recipe melliloti fenugreci seminis li-
ni ana ʒ ij. sinapi lapatii parum fermenti ʒ s. misceantur
omnia et incorporentur cum oleo aneti et maluae fiat emplastrum
Aliud ad idem. Recipe farine tritici et lupinorum et seminis lini florum
maluae ana ʒ j. apii ʒ j. squille parum fimi columbini
ʒ s. misceantur et cum oleo aneti fiat emplastrum ¶
Cura status cum materia fuerit attracta in loco maturetur cum
emplastris maturatiuis. quidam dicunt in primo modo hoc facto aperiatur
locus et extrahatur sanies. Et si contingat ipsum concauare
locum et aliquando occurrit quod sepe materia est ita maligna quod ipsa
corrumpit membra. recurre ad capitulum de antrace et ibi in-
uenies modum succurrendi morbo ¶ Cura quando materia est
venenosa habet tres intentiones. prima est ordinatio dicte
2a est materiei preparatio 3a est mistionis contrariarum correctio prima
est ordinatio sex rerum non naturalium ¶ 2a intentio completur cum
flobotomia et solutione ventris fiat autem flobotomia de parte opposita in
principio secundum exigentiam tamen fiat humoris peccantis Sed tertia
ex motu materia trahitur ad locum et inde quies quietet ei
¶ Cura principii in hoc casu non competunt repercussiua vt dictum est supra

Vnguentum resolutiuum. Recipe olei de maluae olei de aneto adi-
pis galline ana quantum tibi placet cere quantum sufficit ad in-
spissandum et fiat vnguentum et ex ipso vngatur locus apostematis
¶ Cura augmenti ¶ Emplastrum bonum. Recipe farine ordei lib. s. olei
communis ʒ iij. aque parum salis aliquantulum. ex istis fiat emplastrum

Emplastrum mitigatiuum doloris. Recipe olei rosarum ʒ iij.
salis parum misce et cum eo vnge locum apostematis dolorem
mitigat multum.
¶ Cura status ¶ Emplastrum bonum. Recipe farine ordei seminis lini
ana ʒ j s. armoniaci ʒ x. misceantur omnia et incorpo-
rentur cum oleo de aneto et oleo de maluae partibus equalibus
et fiat emplastrum et supponatur loco.
Aliud idem. Recipe maluae melliloti seminis lini ana ʒ j.
incorporentur et bulliant cum oleo rosarum. fiat emplastrum
Aliud bonum Recipe dyaquilonis cum gummis. ipsum liquefacit
et resoluit et habes receptam in capitulo de scrofulis ¶
¶ Cura quando materia sanatur recipe lilium et coquatur sub cine-
ribus deinde. Recipe farine seminis lini fenugreci farine siliginis

¶ Contra antracem et carbunculum vbicumque fuerit corporis et probatum decoquatur
pomum dulce super cineres diuisum in duas partes et granum medium eiiciatur
vbi sunt grana et postea quando est cortex ad perfectionem ponatur calidum
quantum potest sustinere sed postea alia pars et sic quousque extraxerit

¶ Ad idem fiat vitella ouorum farine frumenti succi apii misceantur ad
et desuper ponatur quando tepidum et possunt primo poni poma et postea ad.

terbentine mellis ana quantum tibi placet et pone ʒ ij
misce et omnia incorporentur cum oleo de lilio et supra
dictum sepe et fiat emplastrum maturatiuum ¶
¶ Emplastrum maturatiuum in materia calida. Recipe maluauisci
cocti terentis pulueris maluae farine fenugreci seminis li-
ni ana ʒ ij. pinguedinis galline quantum sufficit
misceantur cum oleo de maluae et cum oleo de aneto
et fiat emplastrum facta maturatione incidatur et
mundificatur vt dictum

De exituris Reperiuntur isti tres termini
videlicet dubelet apostema et exitura. Et
dicunt sicut magister et multi quod apostema est terminus
generalis quod in plus se habet apostema quam dubelet et du-
belet in plus se habet quam exitura. 2o se habet exitura
in omnibus minus. Apostema dicitur de omni tumore manifesto
quod multi sunt tumores non manifesti vt est tumor qui est in
herisipila vera et apostemate ossis. Dubelet dicitur de omni
concauitate siue de omni sinu cum solutione continuitatis tamen
intrinsecata. Exitura dicitur de apostemate iam congregata
sanie et ista solum dicitur intrinsecata exitura ¶ Et
nota quod omnis exitura est calida aut de per se aut de per accidens
et est propter putrefactionem et propterea quando materia frigida pu-
trefit acquirit calorem et ideo quamuis exitura esset essentia-
liter frigida tamen dicitur actualiter calida. ¶ Exiture quando
fiunt incipiendo quandoque permutando idest per viam conuersionis
ad aliud apostema incipiendo fit quando materia cito congregatur et
in saniem conuertitur nulla expectata solutione. qualiter vero
fiat non incipiendo clarum est ¶
¶ Signa exiture calide. primum signum est quod materia que debet
aggregari cito venit ad statum. 2m signum est quod rubes-
cit cito. et cum rubescat signum est sanationis. 3m
signum est eminentia apostematis multum acuta. 4m signum
est dolor valde intensus quia materia est multum mobilis
et acuta et mordicatiua ideo etc. ¶
¶ Signa exiture frigide sunt hec. primum signum
est quod materia que debet aggregari tarde aggregatur et tarde per-
uenit ad statum quia materia est immobilis 2m signum est quod
materia loca tarde rubet nisi in longo tempore. et est quia materia
recepta est maturatiua. 3m signum est quod non multum
apparet eminentia. et ratio est quia materia est grauis et retinetur
in loco depresso et non in loco supremo. 4m signum est
paucitas doloris et si materia fuerit permixta et vince-
ti in denominatione dabitur dominium. et cum vides locum
rubere in istis exituris arguas magis saniari. et tunc
appone putrefactiua et cito maturetur ¶
¶ Exiture aliquando sunt intrinsece aliquando extrinsece. Intrin-
sece autem laudabiliores est illa que fit ad ventriculum prius
vt corruptum possit materia per illud medium purgari
¶ Et illa est deterior que per contrarium quod ad interiora corrumpitur
non ad vias exitus sine exitum et tunc sanies remanet
ad intra. et tunc corrumpit illud super quod remanet ratione
sue intoxicationis ¶ ¶ Alia est que corrumpit ad vtrumque
ad vtrumque latus quia rumpit ad vias exitus. et aliam vias
que non est via exitus. et ista est peior quia non est sinus super
quem generetur casus vt dicitur et est galenus. In fine
primi prognosticorum. dicens quod volens edificare non potest
sine bono fundamento quod 3o materia que rumpit in vtrumque latus
non habet fundum. et ideo peior est ¶
¶ Nota quod omne membrum non aptum est vt in eo fiat exi-
tura. vel fiat sicut sunt loca neruosa. et loca continuatiua
et iuncture. ¶ Et ratio est ista scilicet quia humores currentes illuc

sunt frigidi et loca iunctura*r*um ampla . propter quod
humores illuc non currunt putrefiunt quia illuc non
continuantur exiture . licet interdum illuc apostemata generan-
tur et contingat humores putrefieri . Ex exiture sunt
male . quia arguunt forte causam ¶
Exiture male sunt ille . que sunt in iuncturis propter
debilitatem loci . qui locus indiget calefactione et ca-
lore . vel illa membra sunt exanguia ¶ Item deterior
exiturarum est illa . que est in extremitatibus musculorum
multorum minorum . sicut si esset super genu per tres di-
gitos propter timorem de spasmo . ¶
Nota etiam quod ille sunt male que sunt in multitudine
materie . membro existente in loco debili ¶
Exiture diversificantur in modo maturationis . nam
si humor fuerit subtilis cito digeritur . quoniam facilius est
~~digestio~~ humorem calidum digerere quam frigidum loquendo de
diffinitione que convenit apostematibus . Item ad subitam
digestionem concurrit complexio membri . quoniam si membrum fuerit
calidum citius fiet digestio materie quam si membrum fuerit
frigidum . et tempus frigidum quam calidum per eandem rationem
quia si tempus fuerit calidum . materia erit cito digesta .
si vero frigida tardius ¶
Grossities materie est complexio frigida membri et ipsius frigi-
ditas . et etas senectutis faciunt ad tarditatem digestionis
Multitudo materie et humorum corruptorum et malarum
qualitatum est causa tarditatis digestionis et multociens causa
membri corruptione ¶
Et nota quod generatio saniei aliquando retardatur propter
profunditatem materie vel saniei in membro ut sepe visum est
Cura exiturarum propter hoc est multiplex . videlicet sicut est nau-
seatam facientem aut superflua repletio . aut superfluam
exituram post cibum . aut malitia cibi aut ipsius multi-
tudo . et universaliter omnis causa corruptionis saniei
et humores est causa exiture . ¶
Species exiturarum sunt multiplices . quedam autem sunt
exiture cancerate . quedam alio nomine vocantur murie
et in istis reperitur sanies in diversis locis sed in una
exitura reperitur sanies in diversis cavernis quod
habebit plures si vis ¶ Alia est exitura toponaria et
oritur in capite puerorum . et eius sectio debet esse
lata occupans totum sinum . et ego facio sectionem
crucialem et alii incidunt secundum triangulum et omnes
sunt boni modi incipiendi ¶ ¶ Alia est species exiture
que dicitur ¶ secundum Guidonem qui dicit quod accidit
multociens in capite cum corruptione cranei . et quando
videris in ea putrefactionem magnam . tunc fuge curam
eius quia est mortalis . De duabus speciebus exitu-
rarum . clarius facit Avicenna mentionem in suo canone
autem omnes absolute vocat exituram ¶
Hec sunt signa . quod exiture veniunt ad saniem Et primo
quando tu vides in loco apostematis pulsationem plurimam
et durities forte prolongata cum caliditate et rube(dine)
tunc existima quod est in via ut fiat exitura . Et sic
cum video locum putrefieri appono putrefactiva
que circa saniationem saniei . et quando tu vides apostema in
via ad saniem tunc appone mollia . Cum videris
sedationes doloris et videris locum dealbari
tunc scias quod iam factum est . ¶
De sanie laudabili et mala In apertione exiture
considera quod sanies est bona . videlicet si alba levis
et equalis . cuius etiam non sit odor horribilis et
equalis In qua operata sit caliditas naturalis a predominio
Et nota quod primo est alba . et assimilatur membris
in colore . Et quod arguitur dominium caloris . Secundo ipsa
est levis in superficie . quia non debet esse aspera . sed esse
equalis . quo ad substantiam . et quo ad colorem . et debet esse
uniformis . et ex hoc signo arguitur . quod materia est
preparata pati a calore naturali . Tertio nota . quod cum odor eius
non erit malus . quia odor saniei laudabilis non debet
esse horribilis apparentibus signis supradictis . sanies
erit laudabilis eo . quia naturalis caliditas operata est in ge-
neratione illius saniei . et ideo sanies illa licet sit cum
aliquali fetore non tamen erit horribilis ¶
Mala etiam sanies est illa . que deficit ab istis conditionibus
non solum illa que deficit ab omnibus . ymmo etiam illa que defi-
cit ab aliqua ipsarum dicitur mala . videlicet si non est alba et
etiam fetida . significat quod sanies illa non fit a predominio ca-
loris naturalis patet quia tot plures conditiones requiruntur
ad saniem laudabilem . quot requirunt ad malam ¶
Et nota quod quando sanies non est alba . significat debilitatem virtutis
et si non est equalis significat quod materia est difformis . Et si
est horribilis . significatur est predominium caloris extranei et de-
bilitatis virtutis naturalis Et nota quod sicut per urinam signi-
ficamus super dispositionem pectoris . Ita per saniem in-
dicamus super dispositionem membri apostemati Item nota quod
ex dispositionibus saniei arguitur utrum cura debeat esse
longa vel brevis . Si autem fuerit mala significatur est quod cu-
ra erit longa . quia signum est quod virtus est debilis .
Et nota quod multe sunt species saniei male . de quibus quia
non facio mentionem . sed faciam in tractatu de ulceribus
Saniem scias quod sanies . que non est alba . et que est equalis
non est horribilis . aut que est alba et non levis . et odor
non est horribilis . tales sunt inter saniem bonam et non
bonam . medie et non sunt absolute bone neque male .
Exiture que fuerint incipiendo curantur In principio cum re-
percussivis . sicut curantur apostemata . precipue in talibus
conditionatis . quos explicat Avicenna in quarta et secunda fen in primo
tractatu de apostematibus . Ex isto habetur differentia inter exituram
que fit incipiendo . et illam que non fit incipiendo . quia illa
que fit non incipiendo secundum plures auctores . non illo modo
curatur . et ideo sis cautus in confectione reparativi .
In statu et augmento . quia materia est apta saniei compe-
tunt putrefactiva . In statu competunt pura . In augmen-
to potes admiscere aliquid ¶ quia materia nondum
totaliter fluxa ¶ Et nota quod in hoc casu . non competunt re-
solutiva pura . quia talis materia non est apta resolvi quia
si esset apta resolvi . tunc non esset exitura ut patet per
diffinitionem exiture ¶ Sed tamen autem maturatione extrahitur
materia de loco . et potest extrahi duobus modis . Uno modo secundum
rectitudinem de exitura . quando secundum maturationem exitura
aperitur cum cautela sine cum medicamine Et si aperis
cum cautela . tunc secundum prudentiam tuam . ne nervus sive
corda sive arteria incidatur vel aliquod principale
tangatur membrum . et fiat in loco secundum possibilitatem tuam
Et si fuerit materia multa . extrahe ipsam in pluribus vicibus
ne virtus debilitaretur . et specialiter si paciens esset debilis
vel iuvenis aut mulier pregnans . vel debilis . et aliis con-
ditionibus fuerat ad hoc permittentibus sine recessu . et si materia
pauca fuerit . potes eam in una vice extrahere ¶
Secundo fiat extractio non secundum rectitudinem . quando specialiter ex-
itura sit adeo magna taliter quod dubitetur forte ne
materia ipsius possit digeri a natura . eo quia natura non poterit
forte illam separare . et si forte ipsi exiture apponatur
digestiva . timetur de putrefactione illius membri . Ideo
nullo modo In tali exitura expectanda est digestio . sed in

isto casu debet fi' p forat' cu cautela ani maturaco3.
va p' q3 ma forte e multa regulariter operando ¶
Nota q in istis casib' no debes expectare maturaco3
pmo q3 ma forte e multa no vincibilis a na. 2° q3
ma e forte viscosa no obediens virtuti. 3° q3 forte
calitas mebri e diminuta sicut in pucturis sepe 9tingit
4° no debes expectare digoe3 nie ubi maturo' sit ppi
q membris pricipa' 4° si venenosa no debes expectare
digesem. et si in oibus sup' scptis habueris fiducia
In medicinis maturativis apponas ¶
Et facta incisione no apprimes aq' neq3 oleu3. neq3
aliud in quo sit pinguedo qm ista putrefaciunt mebr'
et ipm corrupunt Et si fuit nec' ad int' lana cu aq'
mell' vel cu aq' cineris vel cu vino sm necitate loci
Et si fuit tumor sm incessione loci cu aliq'li rube'ne
te empla loci cu emplo de lentib' et cu emplo q ponit'
sup herisipila vel formica ut describit in ca° suo ¶
Nota q emplm p' aptione debet ee exsiccativu roe
virulentie. q3 oe ulcus ut dicit avic. indiget exsiccat'e q'da
2° debet ee digestivu. q3 aliq' ma p' aptioe3 exiture
remanet cruda q indiget maturacoe ¶
Emplm bo'n Rx farine lentiu3 fa fabar' fa ordei
an 3 j bulliat oia sil' a' cu lexivio a' cu vino ut tibi
videt' sm ncitatem 9uenire ¶ Et potes eciā alia em/
pla 9ficere bita notitia siphicu intus 9gdienciu.
Sup vulne potes pone p duos dies. a' tres digestivu
ne labia vulneris incrudent ¶
Ung'm digestivu. Rx vitellu oui terbetine an. par'
fa ordei incorpent' ad invice. et addat' paru croci
et fcu digoe in labiis curet ut alia curat' ulcera.
Exiture vo q fuerit no expectes digoe3 ne veniat
ad fistula Et io in ipis debem' facere incisione. an
pfecta maturacoem. vba sut albucasis. q avic. h' in
isto ca° no facit mencione de hoc q de h' tractavit i 3 li° suo
Aqua calida multotiens rupit exituras. et h' facit q3
ma putrefacit. et cutis ia subtiliata est. ¶
Aliud q rupit. Rx frumenti caulin decorticatu3 ex pe
decocte sinapis fimi columbini. oviu3 qntu vis. et ex his
fiat emplm veloce et cito rupit ¶
Aliud q rupit Rx. dyaglonis et dissolvat' cu mucil
lagine sinap' et ponat' sup loco et cito rupit ¶
Aliud bo'n q rupit Rx mellis anacardi p' ¶ hinde
ptes eqles et incorpent' sil' ad igne et ponat' sup
exitura et rupit eam ¶
Aliud ad ide Cantarides abscisis capitib' et remotis
alis. et pulvizent' et ponat' sup cu oleo antiq'° sup
igne leni. s. sup' pruna bulliat donec deveniat ad for/
ma empli. et sup loco ponat' et si vis ipm vigorare
addat' de stercore accipitris vel passer' a' anatu3
ista ma mordicat.
Aliud ad ide Rx cantarides abscisis capitib' incorpent'
cu sapone nig°. et pōat' sup loco defendendo pte sana cu fil'is
Aliud ruptoriu de cine ceri Rx cineris ¶ qntu vis
et ex eo fiat lexiviu3. q° fco bulliat cu cine. usq3 ad
co sup'os vel ispissa'os ei' deveniat deinde ponat' sup
loco cu defensivo circu3 eu ne corrodat pte sana Et
defendit' h' mo. Rx petia candida et ponas ea in
albuie oui vel ponas sup eu ung'm de cerusa. et facias
foramē i petia foraminis q vis face i exitura. dein
appone petia sup loco et postea pone cauteriu3 i orifi/
cio petie sup exitura. et in brevi 9buret cutis et cito
deinde flenbotomo incidas ea pte 9busta sine dolore

Et si vis receptu illa face fornace q e sup igni
dimitte ea3 bullire usq3 ad indurac'os sic lapis. dein
reserua lapillos illos in ampulla valde stricta ne aer in/
gdiat'. deinde reserua ampulla cu ruptorio i furfure
Et si vis ipm minoris operacois. no dimittas ipm
bullire nisi solu usq3 ad 9sup'os q redeat ad spissi/
tudie3 Deinde liq're illu reserua mo pdicto ¶
Aqua fortis ide facit si balneet'. ex ea filu ul' petia
et supponat' ex psa. arseniciu 9mixtu cu aq' ungto
et sup loci pa'itu h' facit. Et sm vulgares 9salba
nu si exitura fuit supficialis hoc facit.
Et na q hec 9nt. qn cu exitura expectam' digoe3
et qn expectat' dig°. ut i venenosis et i aliis ut dcm e
sup'. no debem' incide cu ferro. ¶
Aliud q rupit s. terbetina mixta cu nitro bene
trituato rupit apostema. ¶
Sapio dicit q radix vitis albe posita cu rob in
mediu empli solvit apa Et avic. d' q si pona/
tur cu vino ide facit. ¶
Dyas. q mora rubi trita cu pane et cu melle suppo/
ta apati mirifice et sine dolore rupit apa.
Guill' de varig'. dicit q farina lolii cu vino cocta
et cu aliq' pte sulfuris et stercore columbino emplata
apata matura rupit. ¶
Ite dicit q seme urtice sive flos cu sale trita. et sup/
posita sine dolore et sm spaciu q ponis i latitudie
frangit et no plus. ¶
Sapio dicit q stercus columbi' qn miscet' cu farina
ordei et cu aceto frangit matura apata.
Ras dicit q ciro limatura cu fa ordei et pulue
moledini apit apata. ¶
Medicamen maturativu o3 q calitas ipar' sit vi/
cina calitati corporis vel mebri in quo fit dig° et o3
ee humide pricipalis viscositate ne ma apatis possit
asollare Et eciā 9fortet calor roe intus inclusionis
propter porositate poror' et eciā viscositate ut dicit avic.
ca° p°. Et si mebru e calidu et humidu me'na debet ee
cala et hiuda. ut vult gal. 3° de sim'a me'na. Et hec
me'ne no solu debet habe calitate potenciale i'mo ac/
tuale3. et h' vult sapio ca° de medicis maturativis
Et ex h' correlarie seqt' q me'ne maturative debet ee
diversar' 9plonu. ¶
Nota tu q medi'na q tu e roe sue 9plois no solu3
debet habere respctu ad nat' meb'. a' ad 9ploue cor/
pis s3 eciā ad 9ploe apat's. Na i apatib' 9petut' fris
me'ne magis acute maturative q i calidis ut colligit'
ex dictis sapionis i ca° pdco Et io sapio et avic.
et alii auctores. diversa empla no solu ad diversas hoiu3
9plones. s3 eciā diversas qlitates apatu 9posuerut.
Unde avic. qn dicit q calitas me'ne maturative debet
ee prime calitati corporis. debet eciā intelligi q debet
ee prima calitati mebri in q° e apa. ¶
Modo at si apa eet i mebro frigido calor mebri est
infrigidatus a ma apat's existe frigida. Io o3 fortius et
calidius medicamine ee maturativu ¶ Et hec avic.
videat' velle q me'na frigida maturat cu dicit Et
complet' cap' cu psilio i cura flegmonis. h' est vm
dicit p accis. et no de p se q3 oppilado poros. calor
fortificat' intus roe cui' fit forcior et pocior ad
digerendu ma' apatis ¶
Medicine at maturative sut duplices. ut pz de me/
te gal. 2° ad glauconē. q3 qda 9nt in ma cala. et
qda3 i ma frigida. 2°

Illa autem que sunt in materia calida sunt illa aqua tepida farina tritici cum oleo et aqua et farina ordei. tritici masticatum et mica panis cum oleo

Nota quod quanto plus decoquitur minus valet in apostematibus calidis et plus valet in frigidis. Et ex hoc patet quod emplastra que sunt in apostematibus calidis debent esse aliqualiter dura. quia cum sunt dura plus superficiem penetrant. et in hoc cum parum de oleo debes apponere. Et emplastra in hoc casu debent esse bene arta. et hoc patet de dicto Serapionis in capitulo de medicinis maturativis frumentum altera preparata. et adeps porci non salita crocus et vitella ovorum frixa et decoctio eorum. Omnia ista sunt maturativa. Et secundum aliquos pix et rasina et uve passe maturant apostema calida.

Caules radix lapacii lilii cepe malue glutinum albotorum mel et aqua eius et galbanum ferugrecum cum storax mirra butirum mastix et ysopus humida dyaglon sine gummis semen lini et farina eius brionia brancha ursina sunt omnia maturativa in materia frigida.

Maturativum laudatum in materia calida. Rx. foliorum malve foliorum viole ana manipulum i. radicis bismalue manipulum ii. decoquantur in aqua perfecte et pistentur. deinde Rx olei antiqui assungie porci non salite ana ℥ iii. farine ordei tritici ana ℥ ii. et omnia insimul incorporentur cum decoctione dictarum herbarum. et fiat emplastrum ¶ Aliud laudatum maturativum in materia frigida. Rx cepe i. capita allei cocti sub prunis vel sub cineribus et bulliant parum. et ex istis fiat emplastrum et si vis addas farinam lini et fenugreci

Esto quod medicina maturativa debet accipi per respectum ad complexionem membri. et per respectum ad apostema calidum vel frigidum quod alterius complexionis debent esse medicine maturative in uno quam in alio ¶ Ad ista duo respiciendo plana sunt ea que dixit Avicenna in hoc. et ex hoc patet quod simplicibus tractis a patribus antiquis et ex aliis cum ipsis potes multa emplastra componere

Medicine exsiccantes saniem sunt medicine valde calide. et sunt iste de mente Avicenne in isto modo. Rx pulveris saxifragie salis triti mellis dissoluti quantum vis de quolibet mellis quantum tibi sufficit et incorporentur ¶

Aliud Avicenne Rx. marcasite cremate farine fabarum ana ℥ s. omnia illa misceantur cum rasina humida et ponatur super locum. et secundum aliquos debet dimitti quousque per se cadat ¶

Aliud expertum quod resolvit humiditates que sunt in profundo cutis et saniem que in musculis aggregatur. Rx. pulveris subtilis marcasite partem i. calamenti et pre mineralis partes 3 rasine pini ad quantitatem omnium medulle cruris vituli saniem que erat in capite magno cum musculis spine collecte et iuxta renes. ¶

Et ego dico quod hoc unguentum potest fieri virtuosius. si addatur sucus ex radice capparis silvestris. Nam Serapio dicit quod quando ponitur ubi putrefiunt resolvit apostema et humores putrefactos. et idem dicit de mirto. quoniam proprietatem habet resolvendi humiditates que sunt sub cute.

Si videris exituram dure et grosse cutis cum maturatur eius et non separatur eius eruptio. nec cum medicinis nec per se nec ex partibus tue fracturam nec eruptionem. ut separetur ubi sunt vene vel arterie immo facias perforationem cum flebotomo quoniam si in premissis saniem ipsa corrodit venas et corrumpet et ideo erit vehementius propter fracturas. quam in aliis locis

Nota quod sunt aliqua membra in quibus sectio fit secundum longitudinem ut caput secundum capillos habentes ortum et nascitur coxa tibia venter digiti et sic de aliis ¶ Alia sunt in quibus incisio fit secundum formam lunarem ut in inguine subascellis et post aures. et quomodo hec in aliis debet fieri incisio patet ab Avicenna quia modus est notus de se ideo ulterius non prosequor.

Nota quod si exitura fuerit flatica potius ipsam rumpere cum medicina potentiali quia illa non nocet membro immo potius iuvat. quia materia illa digeritur vel resolvitur ¶

Si autem fuerit exitura sanguinea vel colerica melior est apertio cum ferro quia ex caustico inducitur mala complexio in membro

Cura eius habet tres intentiones. Prima est dietam ordinare 2a est materiam antecedentem corrigere. 3a est quietam curare. Prima intentio perficitur per dietam debitam per quantitatem cibi et potus et aliarum rerum non naturalium 2a intentio perficitur per digestionem et per evacuationem tam per flebotomiam quam per farmaciam. 3a completur per localia convenienter apposita que debent diversificari secundum diversitatem materie. nam si materia fuerit venenosa tunc tu scis repercussiva non conveniunt sicut est in aliis de materia non venenosa. ¶

Et si in loco fuerit materia et pulsatio incipiat apparere tunc debes apponere maturativa. sicut est in fine augmenti vel in statu Et hoc fit quia materia tunc temporis non resolvitur sed saniatur potius quam resolvatur ¶

Emplastrum Avicenne Rx. ficuum pinguium sc. lingua bovis trita vel radicis eius sylvestris ana ℥ s. uvarum passularum mundatarum parum misceantur cum melle. et fiat emplastrum quod supponatur loco. Item triticum masticatum secundum quod dicit Avicenna est valet. ¶

Aliud Avicenne. panaricio et fruncolo confert radix vitis albe cum vino impositum loco apostematis.

Serapio dicit quod folia sumach cum melle et aceto destruunt panaricium ¶

Avicenna dicit quod cerotum factum ex suco mirti vel milium et sucus granatorum et sucus granorum secundum ipsum multum valet ¶

Item valet uve passe bauzac ficuum sinapis omnium quantum vis misceantur cum oleo de lilio et super locum ponatur. ¶

Aliud Avicenne. Rx. butiri ℥ i. fermenti acetosi ℥ vi. se linguae bovis ℥ ii. bulliat in lacte vel in alio liquore sed melius in lacte et fiat emplastrum in debita forma et pone super locum et ad hoc valet alia maturativa supius dicta ¶

Emplastrum mirabile operans in fruncolis et os frangens Rx. olei ro. ℥ i. vitellorum ovorum coctorum numero 2or. butiri ℥ ii. farine fenugreci. et se. lini. ana ℥ i. mucillaginis malvavisci ℥ i. incorporentur simul et sit emplastrum ¶

Item si materia fuerit venenosa cognosces quod fruncolus erit niger vel viridis. et vene apparebunt super locum multum multotiens tunc cas flebotomia et multotiens ventosantur. tunc hoc non facias nisi post principium et quando sanificantur loci et facta mundificatione et apertione mundificetur locus.

Cura mori. Morus est apostema molle ex carne addita et multotiens fit in ano. et vocatur ad similitudinem illius fructus mori ¶ in quo apparent ille

Cura eius est accipe illam carnem et ipsam inunde totam a illa parte remove carnem que cum medicamine et aqua forti vel cum cautela vel caustico actuali deinde consolida Item si fuerit durum melius est cura blanditiva precedens quod alio modo curandis. quia timor est de cancro

Capitulum de ademenul

Capitulum de mor

Capitulum de apostematibus frigidis

Apostemata frigida sunt ex flatu vel ex melancolia vel ex ventositate aquositate vel ex aliquo currente cursu corporum. Nota autem currente cursu corporum quod fiunt nam corpus verbi gratia si flatus misceatur cum aliquo humore sive quod eiagga to iungatur flatus totum currit cursu flatus ¶

Item nota quod ventositas non est proprie humor sed currit per se cursum in ipsorum humorum frigidorum. hinc est quod dicimus quod apostema ventosum est frigidum. licet ventositas ex calitate non sit exclusa etc.

Apa aut mali coliens ... apata nilita st sicut sephi/ vos canter ... ponat ipa apata me/ lacolica esse tria s. saphiros cancer et nodi et scrofu/ le st radicalit ex mta flatica q est indurata fiat naz ... q vero indurato e valde exsiccata hinc e q dixit illa apata ce mlica.

Apa est elevacio ventosa ... ventositas ... sa in mebro est et secu pmiscet aliq pte flatis

Et inflatio est ... ventositas e aggrta i mebro vno et i eo fixa. Et ex hoc habes driam in elevacone et inflacoe ...

Et inflatio ex vetositate pura ... nō resistit tactui ... cedit et ...

Et inflatio vetositatis e aggrata i vno loco et fixa et sepata a mebro et ideo resistit tactui.

Ite nota est q de apatib ... quot mod posset cpor humores frigidi ... et flatica cu melacolici ... tot modis posset repiri apata cpoita ...

Vndimia

De vndimia. Vndimia e apa albu. In hoc nō est cuitatas s. a ... Gal. ... Dicit q apa flatica habet duas drias ... aliud nō veru. Veru aut fit ex flate nali q e sangis ...

Ite no q Auic dt q vndimia e de ... elevacoes nō tn itelligas vt verba sonat q e apa ventosu ... qd e falsu ...

Cura vndimie ... Inteconbs cplet ... prima intecio cplet cu dieta ... et solutis ... In prio go cpetut repcussiua non ...

Cura principii Auic ... spogia vna et infunde ipam i aceto et exprimas et pone sup locu. C

Aliud Auic et Dini mirabile ... aq salse aq ... et parp aceti ... infundat spogia et exprimat et suponat loco et stringat ...

Aliud Auic ... olei ro et aceti an ... infundat parp sals et cu spogia vel filtro ... poat sup locu.

Aliud Auic et ... q quiet i angu ... aloes mirre acacie ... ana ... cu succo ... et aceto ... et fiat emplm. C

Aliud Dini q quiet i angu ... olei ro ... aceti ... sals et sulfuris ... et infundat spogia et ponat sup locu. C

Aliud Auic et Dini ... succi mirti et pmisceant cu aq salsa et aq cinis et addat parp sulfuris ...

videt et fundat i eo spogia et suponat loco.

Ite si vrin eius vel succu suponat i prio de pse valet

Aliud Auic i statu et declinacoe ... cinis vini ... et cu cine quercu et in ... infundat spogia et poat sup loco

Aliud bonu ... aluis sulfuris mirre sals an ... olei ... olio ro. et aceto ...

Aliud bonu et magist ... stercoris ... armoniaci ... absinthii an ... cu aceto et aq ... et fiat emplm. C Auic dt q mirra ... assugia veteri mixta apata dura resolvit. C

Aliud Auic ... olei ro ... olei rute et aneti et laurini an ... et pmisceat cu pauco aceto forti ... et io plus valet i statu ...

infundat spogia et ponat sup loco. C

Aliud Auic dt q succu ... potes secu pmisce sulfuris ... C

Cura vndimie q ad ... tendit ... nec sit tibi miru si saniat ... et dr vndimia ... adisceat cu sangne et dr vndimia flegmonides.

Maturatiu ... malue ... bismalue ... fermenti ... assugia et butiro et fiat emplm. Aliud Theodorici ... cu ... melle et butiro fiat emplm. C Gnido mudificatiu ... cu vngto ... et succo absinthii qd supius dem est. C

Aliud Dini ... galbani armoniaci ... terbentine ... olei ... dissolvat ... cu aceto et ... fiat ad igne ... et fit vngt.

Quarta intecio ... Si aut fuit calor i loco ... ysopi humid ... cu sapa pmisces et lineas locu et tollet dolorez. C

Aliud Auic ... olei absinthii ... olei aneti ... vngt.

Si durities fuit i loco ... cu medulla bovis et aliis mollitivis ... i mo de sephiros

Nodi autem

Nodi autem sut dubelet flatice ... et nodi ... illa ... Nodi vo st duplices ... molles ... duri ... plus vel mius adhuc ...

Alii st pleni mucillagine alii sut pleni carne alii st ... alii ... Et no q sm ... In ... et movet ad ... Cause istorum sunt tres ... Cā primitiua e aut ... et ex malo regie ... Vnde et ... et ... magis fuit nodi ... q in loco ... C

Cura nodi duos habet pcessus ...

m mollificationem et resolutionem nodos ℞ dyaquilonis cum gummis ʒ iij dissolvat cum oleo [illegible] et oleo liliaceo vel cum sepibus oleorum calidorum ana partes equales cum admisceantur. seu urine sue pro astulo˚ ro. sulfuris vivi spume maris ana ʒ s fiat ungt.

Emplastrum quod resolvit nodos precedente incisione ferri et ponatur illud emplastrum super corio vel panno vel supponatur nodo cum compressione et tabula de plumbo ℞ aloes licii mirre acacie glutinis piscium ana ʒ ij pistentur pistanda et distemperentur cum vino vel aceto et ponatur super locum et fortiter ligetur.

et pressura particularis est remotio totius rei continentis in panniculo cum toto kisti sine periculo sit. Remotio me cum incisione et cum ruptorio ¶

Modus curationis albucasis et dicit quod debet prius incidi secundum longum. deinde excoria labia ne kistis frangatur cum spatumine acuto non obtuso et cum uncinis capiendo labia extrahe et quod intus est.

Alius modus est cum ruptorio. Ruptorium Guidonis ℞ calcis non extincte saponis nigri ana quantum vis et fiat mixtio et ponatur super locum. In xij horis opus suum perficit ¶ Guido dicit quod licet multa alia ruptoria poni possint arsenicum sublimatum maxime optime preparatum si preparatum est maxime ¶

Modus removendi kistis. et si remansit aliquid post incisionem removeas cum unguento apostolorum. aut cum unguento egiptiaco posito in cap˚ de cancrena. aut cum pulvere affodillorum. aut cum medicinis aliis habentibus corrosionem

Et si contingat quod patiens ex curatione nodi aut medicamine forti pati non valet. tunc incidas secundum longum et ponas in eo putrefactivum. sicut est oleum axungia salita et aliis putrefactivis. donec credas totum kistim esse putrefactum ¶

Cura nodi undi sive mellini sis sollicitus ne remaneat kistis. sicut in aliis duobus nodis. aperiantur aut cum ferro aut cum medicamine caustico. Et si incidas cum ferro post incisionem evaporet cum oleo calido locus ut putrefiat kistis. Si autem aperies cum medicamine pone medicamine superius notatum cum calce et sapone vel pone medicamine ex tinctura ferri.

Aliud dicitur quod rumpit mellinum nodum. ℞ calcis ʒ ij fecis vini adhuste nitri ana ʒ j. bulliant in aqua. bullitis pannis ne nimis exsiccentur. et super locum ponatur

Aliud dicitur ℞ calcis volatitatis arsenici ana partes j. inde frangit et cum residua prosequeris sicut dictum est et pone ipsum in sulfure ne corrumpatur ab aere ¶

Emplastrum resolutivum dicitur. ℞ laudani galbani bdellii sordite apium glutinis albotorum partes equales sumantur ista et dissolvantur in modum emplastri. et super locum ponatur

Serapio dicit quod semen nasturcii mixtum cum melle confert nodo mellino. ¶ Avicenna dicit quod nodus dicitur favus eo quod sanies que egreditur de eo est sicut faba

Serapio dicit quod quando ulcera que dicuntur favi emplastra tunc cum radice melonum curantur.

Dubbelet sunt

glandule est flatice. habentes panniculum continentem materiam et non dicitur apa glandulosum. quod in loco glandoso oriatur quod potest in aliis locis oriri. sed dicitur glandulosum quod glandulis assimilatur.

Glandularum alie sunt molles alie dure. molles non sunt ex flate molli et iste glandule molles comprehenduntur sub dubbelet levi. unde dubbelet est genus ad modum mole et ad glandulam mollem. Alia est glandula dura et est duplex quod quedam est in ultimo duritiei et ista vocatur scrofula vel nodus durus. Alia est glandula que non habet tantam duritiem sicut habet scrofula et nodus. sed tamen habet duritiem quam glandule molles et nodi molles et ille vocantur glandule absolute.

Pro quo tamen notandum quod glandule et nodi sunt separati a carne et scrofule non tamen in separatione eius differentiam magis claram.

Glandule curantur multis modis. Primo per ponere lamine plumbi. et forti strictura. et est modus dicitur

Modus Guidonis. fricetur primo locus cum manibus equaliter deinde tenendo partem firmam cum fundo scutelle vel cum aliqua re solida totiens et taliter premat quod kistis interior fuit lacerata et materia sparsa. et statim lamina plumbi secundum quantitatem eius et cum birello duorum capitum stringe et fortiter ligetur. et non moveatur usque ad x diem

Modus theodrici et brunni ℞ aloes acacie mirre olibani sarcocolle et cum albumine ovi aut cum aceto fiat emplastrum et totiens pone in loco quod removeat glandulam ¶

Alter modus laminam plumbi et pone super locum et super laminam pone plancelas de stupa infusas in albumine ovi inspissato cum sale et alume zuccarino et stringe locum ¶

Modus Guill' de saliceto. nam ipse dicit quod nodis duris confert valde caro cerasi marini supposita ¶

Archistes dicit quod quando fit emplastrum cum tinctura vitis et oleo vel pinguedine veteri confert nodis ¶

Serapio dicit quod emplastrum factum ex ficubus acerbis quando madidi de planta sunt ad nodationes nervorum optima et dissolvunt scrofulas ¶

Guill' de varign. ℞ folia caprifolii humidi aut nuces ipsius et terantur cum medulla fumi et supponatur loco apatis

Emplastrum rogerii. ℞ unguenti de plumbo usto calcinatum sabinam sive fimum vel cineres illorum. et cum oleo et aceto fiat emplastrum Et non tamen sit tibi mirum si reiteretur nodus. propterea quod fuit liberatus omnibus supradictis. sive cum aliquibus ex ipsis medicinibus positis et usitatis. quia ut dicit Avicenna aliquando kistis totum est et sic reddit

Scrofule sunt

dubbelet dure de materia flatica grossa multa et sicca. et ipsorum generatio est in collo et sub ascellis et inguinibus. et habet materiam involutam in panno s. in chisti. et movetur ad unam differentiam ponis. et non ad omnem differentiam ponis. et sunt semper albi coloris. et non est mirum quod ex flate generantur quod est albi coloris

Et non quod libenter generantur in gulosis. et in illis que utuntur cibariis frigidis et humidis quod sunt flate repleti. hinc est quod vomitus eis convenit ¶

Scrofularum quedam sunt que sunt valde superficiarie et antique et dure. et alique sunt bene tractabiles et non dure. prime vero dure non curantur. 2e i. molles curantur.

Item de scrofulis. quedam sunt quibus associatur dolor. et quedam sunt quibus non associatur Et ille quibus associatur dolor et quibus est rubedo et caliditas sunt curabiles Alie autem non molles ad saniem sepe vertuntur et resolvuntur alio˚ quando ad saniem variant. aut resolvuntur. dicitur in magna difficultate hoc fit ¶ Parati ad scrofulam sunt habentes colli curtum et sunt humidi in complexione. In infantibus autem sanantur In iuvenibus sunt curare hoc totum est quod proveniunt ex parte resolutionis. quod in infantibus frequentius fiunt resolutiones quam in aliis etatibus. quod in illis multiplicatur calor ¶

Scrofularum causa primitiva est mala vel superflua comestio tamen autem antecedens est humor flaticus induratus ¶ Causa coniuncta est materia in loco existens et coagulata. Restat ponere inter glandulam et nodum et scrofulam differentiam ¶

Nodi et glandule sunt separate a carne. et scrofule sunt in eo involute et sunt suspense in superficie carnis

Avicenna dicit quod nodi moventur ad omnem differentiam ponis. scrofule non nisi lateraliter ex parte loci. locus autem nodorum est locus durus nervosus. locus glandularum est caro glandosa vel mollis sicut in inguine et post aures et in emunctoriis

Scrofule sunt magne quantitatis aliquando nodi vero numquam veniunt ad quantitatem magnam ut ¶ nervi ex una scrofula plures fiunt. et non fit de nodo.

De duritie loquendo scrofule sunt magne quam sit nodus vel nodi sunt // Conveniunt scrofule nodi et glandule

roe me ex pte fuge et ex pte panicuh vt notu est
Scrofule curant 4or intencionibus · prima e dieta 2a
euo · 3a e cu quiete remotio cu ferro vel emplo
Et pa intencio cplet isto mo · Caueat sibi paciens
a cibarijs flatuos · a potu aque a nauseatiua sacietate
a nimia comestione sumo tollere famem quantum pot
2a intec complet faciendo purgacoes vlem i fleuaz
et hoc si fuit mã admixta cu sanguine et flate fleumatica
de resalitia · nullo aut mo fiat euo cu veteris · qr attra
heret subtile et grossum remaneret · factis purgacionibus
vlibus vtile est vti sternutatorijs ·
Potio ad scrofulas · et gaudonis et theodrici et mul
torum antiquorum · Rx · scrofularie philoplendule an
ptes equales · pipinele pilozele cauliu ruborum rubee
maioris · an pt · j · aristologie radic spatule fetide
radic rafani · an pt · ß · coquatur cu vino albo et mel
le ad consumptionem medietatis cribus prius cu conquassatis
deinde fiat decoctio mo dco de qua sumat paciens de 3o
i 3m die hora matutina tepide calimatis
3a intencio cplet cu emplis resolutiuis et mollitiuis
Expertum Guill de varign · Rx · stercoris anseris antiq
et stercoris capre · et pinguedinis galline antiq · sil
misce et fac emplm et suppone scrofulis
Albucasis dicit quod cinis vnguium caprarum cu oleo mixtis
soluit scrofulas · tollit ex fin rasiz · Item fiat em
plm ex farina lupinorum · et melle mixta · et dico i
corporibus duris · et i corporibus teneris fiat cu aqua vt expertum e
Emplm de synapi · Rx sucum sinapi · a oleum sinapi
quod e lenius · a plus quod e fortius · et folia cauliu non ni
mis exsiccata et cu pinguedine porci fac emplm et
suppone expertum est · Et si vis ipm facere fortius adde de
folijs capparis cu medulla fic̃ui · et si vis debilius
adde oleum rosarum · cu farina ordei ·
Ysaac dicit quod lolium coctum cu vino fco cataplasmate
cu eo et stercore azinino · et se · lini · apostemata dissol
uit et scrofulas ·
Archifus dicit quod farina lolij · cu farina seis lini
emplastrata dissoluit scrofulas Et si aut cu ipsis
addatur stercus columbinum · scrofulas maturat et dissoluit
Galienus · Rx · olei veteris · lb · j · picis sicce · lb · ß · viri
dis eris · ʒ · xiiij · galbani ℥ iij · litargiri · ℥ · j · terantur
oia et cu dco oleo coquantur · cu aut erit spissum suppo
natur pix · et viride eris · et vltimo ponatur galbanum
et pistentur i mortario et vsui reseruentur
Rasis · Rx · stercus caprinum cu melle et pone sup ig
ne · et fiat emplm Item dicit quod emplm fem de
fenugreco et se · lini et cu ceulis et mucillagine mal
uauisci confert e bonum et maturatiuum ·
Albucasis Rx · farine ordei an ℥ · j · radicum alte radic
liquiricie picis an · ʒ · v · cere albe adipis anseris an
ʒ · x · terantur oia et incorporentur cu oleo antiquo · et
vrina pueri virginis · et sup lento igne fac emplm
Auicenna et gal · Rx · sinap · se · vrtice furfuris spume
maris · aristolog bdellij · armo · olei antiq · cere
quantum sufficit i vna ebdomada oez duricie resoluit
Mesue expertum · potio ex sumo vitis albe · melle et
vino an · pt equalibus sumptis detur pacienti · dos e a · ʒ ·
iij · vsque ad 4or · et ex radice ipius et melle fiat emplm
et supponatur loco ·
Guill de varign expertum · Aqua sublimacionis genestre
bibita vsque ad · ʒ · ij · mirabiliter scrofulas delet et oes
vetositates gutturis vt vidi experienciam

Emplm ad scrofulas resoluendas · Rx radices affodillorum et coq i optimo
vino et addite paucas sulfure et fac emplm
Item Rx limaces tres aut 4or et forment cu chesta sua et
distemperentur cu capitello et pone ad eis vnum fel porcinum et de radice
lingue bouis an ß · et cu bene sta i culpa et fiat emplm
Item Rx succi celidonie agrimonie radicis rafani · an · ʒ · j · admisceantur
cu oleo laurino · ʒ · iij · et bulliant vsque ad consumptionem succorum i qua
decoctione intingetur filtrum rubeu vel lana sucida
Item aliud ad idem Rx se · synapis se · vrtice pinnice aristologie ro ·
et long · an ʒ · vj · boli armeni ʒ vj olei antiq aut laurini ʒ · vj ·
cere noue · ʒ · ij · fac vngt

Calor et auic · In ciciatricis · Rx farine ordei stercoris
caprini et omnium montanarum et cu vrina infantis mis
ceantur et fiat linimentum vel emplm et pone sup locum
Bruno et theodricus · Rx armoniaci galbani bdellij
ptes equales dissoluantur i aceto p tres dies · quibus sup
igne positis addatur sulfuris subtilis quantum sufficit
et fiat emplm ·
Rogerius Rx · radicum silicas affodillorum ebuli ptes
equales coquantur i optimo vino et pistentur et addatur
sulfuris modicum et fac emplm ·
Guido · Rx · limaces xij · coque cu vino albo vel
cu capitello et pone sup locum oi die bis
Auic · Rx · radicem lilij simu columbini · se · lini an ·
quantum vis · confice cu vino i modum empli ·
Item · Rx · fenugreci ℥ iiij · calcis viue mici · an · ℥ · j
argenti viui cu melle et sup locum pone ·
Constantinus · malua cocta i vino scrofulas et apostemata
et tumores et maillas curat ·
Auic dicit quod ad dura glandulosa confert radix affo
dillorum cu fece vini supposita
Serapio dicit quod quando ex sinapi fit emplm cu rebus gen
tibus resoluit scrofulas et dicit quod si yreos coquatur
i aqua et fit cu eo emplm apostemata dura et scrofulas curat
Auic · quod si sinapis ponitur cum carbunculis sup scro
fulas curat
Mesue dicit quod puluis florum genestre delet scrofu
las qui ex eo bibit quantum cu duobus digitis vel tribus
capi pt vt bibat eu cu melle rosato · vel cu vino
sorbilis ex earum dicit magis ·
Serapio dicit · quod lentes emplate dissoluunt scrofu
las · et apostemata dura vt expertum est
Bartholo de varign · dicit quod gummi ederle cu folijs
capparis et cu farina et melle et furfure emplastrata
scrofulas gutturis et asselle dissoluit ·
Mesue dicit quod coquatur radices cucumeris asinini cu
absinthio et oleo et emplastretur locus · nam scrofulas
et apostemata dura dissoluit · et ppe si addatur de stercore
caprarum et melle ·
Dyaglon rasis · et ipm tangit auic · sed non ponit
receptam · que est vt infra dicitur · Rx · litargiri · lb · j ·
olei com̃is qr · iij · mucillaginis fenugreci et altee an
qr · ij · ß · et fiat emplm cu custodia litargiri In
vna quaque libra malaxetur cu oleo de lilio et radice
yreos puluerizata non quod non e completa · ?
Dyaglon Guil de salheto · Rx · litargiri triti et
cribellati · ℥ · vj · olei yrini olei camomille olei aneti
℥ iij · mucillaginis altee fenugreci · se · lini et ficuum
succi yreos · succi squille · ysopi humide · visci cu quo
capiuntur aues an · ℥ · j ß · terbentine · ℥ · j ß · ca sine
pini cere citrine · an · ℥ · j · conficiantur sicut docet In
antidotario · et si addatur bdellium armoniacum sa
pini · an · ℥ · j · erit dyaglon cu gummis ·
Gal · Rx · terbentine cere · an · qr · iij · galbani
bauraç · an · ℥ · j · thuris qr · ß · medulle ossis cerui
sordicici vasorum apium · ℥ · j ß · misceatur · et fac emplm
Aliud auic · Rx · stercoris caprarum · radicum cucu
meris asinini ficuum imaturarum · an · ℥ · j · bdellij farine
fabarum amigdalarum amararum · an · ℥ · ß · fenis olei an
tiq quantum sufficit et fiat emplm · et e mirabile ·
Aliud breuius et e mirabile · Rx · picis liquide olei
antiq fimi columbini aluis i tamen radicem cap
paris adip porci · an quantum vis deinde oia cu mel
le misceantur ad ignem et fac emplm a · se ·

Soluunt opium · pro pigriores scrofulis Rx turbit agarici an · ʒ · 4 vel 3 · lactis titimalli si heri pt · ʒ · x · sumat cu o leo euforbij

3a M mesue

Expermentum Guillelmus scrofulas et ad oes vetositates gutturis

Aliud quod convenit in scrofulis et in nodis apatibus duris. Rx medulli lilii storac armoniaci medulle cruris vitelli vel adipis caprarum et cum melle confitiantur et fiat emplastrum. Gal. in libro de simplici medicina dicit quod radix lilii minuit et resolvit scrofulas et similiter oleum de lilio multum convenit. ¶

¶ Quarta intencio completur cum incisione vel cum corrosivis et cum abstersivis. ¶ Et nota quod secundum necessitatem scrofule cavendum est ne incidatur nervus arteria vel vena et ne aliquid de kisti remaneat. ¶ ¶ Cum autem scrofula venit ad exitum curetur cum maturativis quale est fenugreci seminum malve altee ana ℥ ii. altee ℥ i. assungie porci sine sale ℥ iii. omnia bulliant in aqua et incorporentur cum oleo de aneto et cum oleo malve et fiat emplastrum ¶

Modus incidendi. Incidas scrofulas in loco decliviori ut sanies possit exire ut dictum est in capitulo de exitiis et mundifices cum medicinis acutis datis in capitulo de nodis. ¶ Cura scrofule ulcerate mundificas locum cum unguento apostolorum vel cum unguento viridi et cum pulvere affodillorum cuius receptam habes a Guilhelmo in capitulo de scrofulis et si vis ipsum fortiorem adde cuilibet ℥ i. de pulvere dicto et ℥ i. auripigmenti et non apponas nisi fuerit homo robustus et fortis ut rusticus. ¶ Aliud bonum mordicativum scrofulas. Rx calcis vive ℥ ii. arsenici citrini ℥ ii. redigantur ʒ vi. deinde confitiantur cum melle et fiat medicamen et scalpella cutem et appone super locum scrofule et defende partem sanam cum frigidis ¶

¶ Aliud mordificativum. Rx calcis vive cineris fabarum adhustarum et de hiis fac lixivium et in lixivio vel in parte lixivii pone saponem et calcem et tempera omnia ista ad modum in forma unguenti et illo unguento pone supra quantitatem comprehendere scrofulas et dimitte et postquam mortificata fuerit eius incide cum ferro deinde mundifica locum quo mundificato consolida eum ut dictum est.

Sephiros est apostema durum factum ex flegmate valde grosso et viscoso indurato vehementer propter forte exsiccationis et fit ex fece sanguinis que est melancolia et fieri est ab utroque ¶ ¶ Est autem duplex sephiros verum et non verum. Verum autem fit a melancolia naturali que reperitur in massa sanguinea ad nutriendum membra melancolica. Non verum fit a melancolia non naturali. ¶ ¶ Melancolia dicitur humor frigidus et siccus generatus ex feculenciori parte chili generatur humor ille ¶ ¶ Est autem duplex melancolia naturalis et non naturalis. ¶ Naturalis est boni sanguinis fex et est turbulenta et in substantia grossa et in colore declinans ad nigredinem et in sapore ad ponticitatem. Non naturalis est illa que declinat ab ista in terminos sue latitudinis quos si transit non melancolia naturalis. ¶ Fit autem melancolia non naturalis quadrupliciter. Primo quando adhuritur et putrefit efficitur colera nigra et arida et quando proicitur super terram ab ea fugiunt musce. Secundo fit melancolia non naturalis per adhustionem aliorum humorum ut colere sanguinis et flegmatis et quando colera adhuritur fit colera nigra mala. Tercio fit melancolia non naturalis propter congelacionem ut flegma efficitur quod tunc flegma remanet satis durum. Quarto efficitur non naturalis quia alter humor secum admiscetur ipsa vincente ut notum est ex dictis ¶ ¶ Ex istis patet quod apostema melancolicum generantur. Primo ex melancolia naturali generatur sephiros durus verus. Secundo ex melancolia non naturali generatur sephiros non verus qui dicitur aut sephiros flegmonides aut sephiros undimiades aut sephiros herisipilades. Tercio ex innaturali per congelacionem et per induracionem generatur sephiros vel sclirosis cum non dolor nec sensus ¶ Quarto ex melancolia per adhustionem generantur omnes species cancrorum ut patet ¶ Fit autem sephiros duobus modis. Uno modo in incipiendo. Alio modo per viam consecucionis. Si vero fiat in incipiendo incipit paulatim et procedit in augmento usque ad finem. In principio est magnitudinis fabe ciceris vel frumenti. Fit autem per viam consecucionis ex apostemate medio cum applicantur ei nimis frigida vel stiptica quando tunc materia ingrossatur aut superflue exsiccatur. ¶ Sequitur ergo ad flegmonem herisipilam et undimiam vel mali regiminis ¶ Et nota quod sephiros aut est purus aut non purus. Ambo tamen caret dolore sed sephiros purum caret dolore et sensu cum tangitur. ¶ Et non purum ex eo non caret sensu quia in medio sensus est adhuc si tangatur vel comprimitur ¶ ¶ Sephiros autem purus fit ex melancolia flegmatica indurata valde vel ex melancolia vera taliter indurata quod membrum perdit sensum et tunc fit sephiros purum ¶ ¶ Nota purus vero sephiros fit duobus modis. Primo quando humores melancolici vel flegmatici non sunt ita indurati quod per eos membrum perdat sensum et tunc si comprimatur locus caret sensu quod non est nisi in non puro. ¶ Alio modo fit sephiros non purum quando ad herisipilam vel ad flegmonem sequitur sephiros ex induracione materie ¶ Nota. In illo materia facit sephiros non purum quia illi humores indurati sic non sunt omnino frigidi flegmatici aut melancolici sed sunt humores propinqui humoribus melancolicis quia illi humores faciunt non purum sephiros purum. ¶ Ex quo patet expositio primi capituli Avicenne. Apostema durum nominatum sephiros quod purum est et illud cum non associatur sensus neque dolor aliquo et si remanent cum eo sensus et dolor adhuc si sit purus tunc non est sephiros purus de se ¶ ¶ Cause huius apostematis sunt tres. Primitiva antecedens et coniuncta. Primitiva tamen est regiminis multiplicans melancoliam. Antecedens vero est humor multiplicatus et a splene male attractus. Causa vero coniuncta est ipsa materia in loco retenta ¶

¶ Ista sunt signa primum tumor eius est durus et resistit valde in principio. Secundum signum est quod incipit fieri paulatine et procedit augmentando et color eius est lividus et aliquando est albus scilicet quando a flegmate generatur et quando est similis colori illius membri in quo est ¶ ¶ Alia signa posuit ex dictis patet quod non quod sephiros aliquando ulceratur et tunc tendit ad naturam cancri et tunc in eo est dolor et sensus et de isto non est sermo in hoc.

¶ Cura sephiros quatuor habet intenciones. Prima intencio est diete ordinatio. Utatur ergo paciens cibis laudabilibus utatur bonis cibis bono vino puro et vitet omnia generancia melancoliam. Secunda intencio completur cum digestivis et evacuativis si tibi videtur fiat flebotomia ¶ ¶ Syrupi convenientes ad evacuandum sive ad digerendum melancoliam sunt sicut syrupus de fumo terre et syrupus de buglossa aqua fumiterre et buglosse. ¶ Potio ad hoc solutiva fit. ¶ Rx. sene polipodii epithimi buglosse fumiterre lupulorum scolopendrie ana ℥ i. bulliant in aqua et colentur. Sumat paciens de aqua huius potionis decoctionis per tres dies in aurora cotidie ℥ iiii. deinde capiat solutivum ¶ ¶ Sequitur solutivum. Rx. pillularum de lapide lazuli ʒ i. convenienter purgant melancoliam. Item yera ruffini et yera logodion et confectio hamech purgant melancoliam ¶ Et dosis est ʒ iiii. ¶ Et dosis confectionis hamech ʒ iii. ¶

Tercia intencio completur et ordinatur modo Avicenne. ¶ Et est melior quia ut ipse dicit caute procedere debemus ne materia cum resolutivis nimis induretur quia deinde in cancrum posset converti. ¶ Et ideo Avicenna precipit facere duas revoluciones. Prima est mollificare. Secunda resolvere. ¶ Et quia singulariter esset difficile absque errore ordinare pro tanto tunc est talia ordinare auxilia que mixta habeant virtutem mollificandi et resolvendi ¶ ¶ Emplastrum ras. consilio Almansoris ¶ Rx.

bdelli armoniaci galbani an̄ ptes eq̄les et cū oleo de li
lio misceant' et ī mortario et terant' deinde. ℞.
mucillagīs fenugri se. lini et ficuū ad q̄titatē om̄i
oiā sil' incorpent' et terant' et fiat emplm.
Aliud sapionis. ℞. stercoris vaccini et decoq̄t in
aceto et sup locū ponat'. In for' empli resolvit oēm
duritiē et scrofulas. Aliud Auic'. ℞. stercoris asini
radicū maluavisci an̄ ℥ j. storac' parū et cū aceto de
coq̄t' et terant' et fiat emplm.
Alia q̄ valet. No' q̄ oiā emplia mollitiā et rsolutiā dcā
ī ca° scrofular' ad hac vz ēq̄ue' recurre s° ad illud ca'm
Sapio virtus ysopi humide ē mollificatiā et resolutiā
et calefactiā vlcis et duritier' et ppē vlcera matris
et ani mollificant ea q̄ indurata st'. Itē lana succi
da nō lota ī oleo et aceto īfusa vel vino apposita. s
ponat' vinū qd' ē levis mollificatioīs siue fractionis
mollificatiōs. Aliud Auic'. ℞. mastic' albi q̄tūz
vis et misceāt cū oleo de lilio et oleo de keiri ptib'
equalib'. et ē ̄quivalēt cū pulueza mastici.
Aliud Auic'. ℞. armoniaci bdellij galbani
appoponac' an̄ et cū oleo de lilio ōfice et cū mucilla
gine fenugri et se. lini et fiat emplm.
Dicit Auic'. si sephiros fuit vehement' duriaci vel
grossiaci nō est excusatio ab aceto. q' acetū inadit et
rarificat mebr' facit ea alias medicīas penetrare Et
īō in eius administraciōe sit cautela q' fortit' penetrat in
cidit et pcutit nuos. Et nō q' p' eius opatioēz debes
apponē mollitiā empla et postea venit ad euapora
tioēz aceti. et ad virtutē resolutioēz et sic pcedas succes
siue et ordinate.
Modus Gal. ī appriāndo acetū In toxa vnius pueri
schirotizata apposuit et pmisit fomentatioēz cū oleo
sambucino. Deīn acetū cū armoniaco posuit et iste
ē modus. In tenacib' et lapidib' et marcasitis pcetis
ī aceto. et h° fcm purgatiōe cū oleo Auic' ait. In te
nacib' est aliq̄ciēs necīn locū euaporare cū lapidib'
molēdini mediāti aceto a' marcasita donec mebr'
sudet. Nota q' acetū magis ōuēit. si saphirus fuit
ī loco nervoso q' si fuit ī loco nuoso. ut nota est.
Et nō q' fcm euaporatiōe cū lapidib' debes apponē
mollitiā de bdellio oppoponaco armoniaco. Deinde
euapora cū lapide et sic successiue pcedas.
Expta resolutiā in scrofulis et sephiros et ē guill'
de varig. Euaporatio fcm desup cū decoc' aceti
cū saturegia piecta sup marcasitā ignitā. oēm
duritiē mirāz dissoluit. Duricies q' oēs tollit vis
cus q̄cūq' et ppē illas q̄ st' p' aures. nisi q' sit mix
tus cū cera et rasina pini. eq̄lit' suppositis.
Itē dixit se esse exptū. semē lini cū aq̄ cinis coctu et
multū ōfert. Itē scordeon cardamoi rasme et cere
oīuz an̄. q̄tū vis ōficiat' sil' et suppone.
Aliud q' lenificant oēm duriac'. ℞. oppoponac' pt'
ij. bdelli pt'. j. medulle ficuū duplū. ad oīa olei yri
ni a' anetini q̄tū sufficiat fecis olei de lilio. fecis olei de
se. lini pinguedīs anat' an̄ pt' eq̄les et fiat ī mod' vngti
multū ōuēit ī sephiros. et est eciā multū vtilitatis in
conquassacoīb' nuor'.
Aliud mollificās et resolvēs durities. ℞. dragāti in
flor' medulle. picis liq̄de armo°. medulle cruris vitu
li cere galbani. terēt' terenda. galbani et armoniacu dis
soluat' ī aceto et liq̄fiat medulla et pix et ōficiat
et suppone loco.

Mollitiā et resolutiā Auic' et bruni. Medicine vō in
quib' est resolut° et mollifica°. st' sicut medulle omnes
et mucillagies fenugrēci et se. lini. Itē bdelliū armoniacu
storax mastix laudanū olm antiq̄' oleū de lilio. oleū
de keirua alchana 2' de alijs. Itē pīguedo galline
anseris vitulor' bovi' cervor' yrcor' azinor' et pīguedo
anīaliū rapaciū et vrsi leonis leopardi lupi et vulpis
et pīguedo oīuz vīuenciū de rapina.
Gerardus de solo dicit q' eciā ista st' resolutiā et molli
tiā. assungia vulturis et vrsi et max' resolutiā sūt
vt poīt ī ca° de spasmo et assungia leonis fe. puocat
Sapio dicit q' pīguedo et adeps et calidē et humidē
et q̄ñ st' recētes st' magis humidē et humectāt. et q̄ñ
st' antiq̄ores st' mag' calē et plus dissolvūt.
Itē adeps porci est multū humida et maturatiā et spē
liter in corpib' puero. et ōuēit cōbustioni ignis.
Itē adeps tauri In hoc multū est ōnēs rusticis et
ducās h'ns carnes et ē aliq̄lit' stiptica.
Itē adeps rupis vel yrci ē ōnēs huīi morditac' ī itesti
nis. et spālit' in recto siue ī penula.
Itē adeps anat' mag' mitigat dolorē mixta cū aliq̄
li pinguedine ad pfunditz et cōfert dolori matricis
Ille due pīguedines supdc'e.
Itē adeps vrsi facit nasci pilos ī alopicia et cōuenit
fissuris q̄ veniūt ppter frigus.
Quarta Intencio ē duriac' vel mollitē removē
q̄ cause st' ex istis medicīs mollitis et sicis Et ista
intencio ōuēit scrofulis et scliroli In duritie q̄ circa
est in fractura ossiuz.
Modus mollificādi duriac'. Et p° volēdo mollifi
care embrocet' cū aq̄ tepida et cū oleo antiq°. aut
cū lacte vaccino. a' cū mucillagiē altee. ficuū. se.
lini et melle cū pane.
Exptū In ōtrac' nuor' fiat decoc° pedū castra
tor' siue mutonor' et embrocet' loc' et sic ego
expt' fcm embrocatiōe exsiccet' siue extgat' (et
igne sarmētor' nō nimis ppe vngat' loc' cū isto
vngto. Et ē Auic'. ℞. assungie porci vel azini vasi
taxi. an̄. ℥ iij. adipis galline anseris anatis. me
dulle cruris vituli et cervi an̄. ℥ j ß. butiri recētis
olei sisamini. olei de been. olei musalini. olei amigd
dulciū. mucillagīs altee. se. lini. an̄. ʒ ij. storac' cala
mete bdellij calaite ysopi humide. an̄. ℥ ß. Infūdant'
oiā insil'. et liq̄fiant cū cera et ff vngt'.
Aliud coe. ℞. dialtee. ℥ ij. agripe ʒ j. butiri re
centis sine sale. ℥ ß. misce et fiat vngt' ex q° vn
gat' duricies.
Aliud emplm mollitiū ōnēs duriacib'. ℞. radici
maluavisci coq̄ bene ī aq̄ et pista et sil' misce assū
giā porci et ff empl'z et poē sup locū.
Aliud mollitiū lafranci. ℞. assungie porcine. ℥ iiij°'.
pinguedīs galline anseris anat' turbetine. an̄. ℥ j.
olei cōis. ℥ iiij. fa. fenugri se. lini. an̄. ℥ j. bdellij.
oppoponac' mastic' thuris an̄. ℥ ß. gūme terāt' pos
tea cū vino. assungia et oleū dissoluat' et colet' in
colatura addet' pulueēs et incorpent' sil'. si vis ipm
fortius adde de storace laudano et ysopo humida.
Aliud mollitiū. ℞. cere citrine. olei de lilio adipis
galline anat' medulle cruris vituli vel vacce mu
cillagīs feīs lini. an̄. ℥ j. agguent' et fiat vngt'.
Gal' de simplici medicina.
Duricies aut' accidit tribus de causis. a' ex nimia

siccitate aut ex nimia congelatione aut ex nimia replecione. Si fuerit humida confert si propter congelationem vel siccitatem quod idem est calida conveniunt. Si autem fuerit propter replecionem indiget evacuatione.

Aliud accidit quod venenis istis apostematibus est mollificatio et humiditas nimia aut humectatio.

Cura ut dicit henricus primo quando humectatio est minor debet poni sicca medicina. Et gal. 3° tegni narrat istam medicinam raro factam vel resolutam. Ista nomina non dixit. Sed est magis aliquorum aliorum. Et secundum aliorum eius effectus est separare et dividere et subtiliare materiam et facere ipsam evaporare et aperiendo poros extrahere partem post partem donec tota extrahatur materia mala. Et ideo oportet quod huiusmodi medicine sint calide compositionis et subtilis substantie. Et hec medicine et compositione. Emplastrum est mollia que inter omnes optinet principatum. Et ideo ex ipsa ei in sacrificiis dedicaverunt. Et gal. in 3° farmacorum ipsam dedicavit et oleum eius non minus ipsa. Altera secundum aliquos oleum de keiria. oleum de iasmin. Et dicit anetum paritaria furfur tere cucumer asininus vatica ebulus sambucus. furfur ordeum faba orobus. et medulla panis grossi. Et addit lanfrancus et henricus. ciminum calamentum ysopus et origanum spica rostrum nitrum et masticem. Et in compositionibus usus communis oleum de aneto et de rosto et nardino. et ex simplicibus componas composita.

Composita henrici in materia calida. Recipe olei mollis. aneti ana ℥ ij. bulliant et colentur et fiat unguentum.

Compositio gal. in materia frigida. Recipe se. feni. anisi aneti ana ℥ ij. fa. lupiorum ℥ s. fa. fenugreci se. lini ana ℥ j. coquantur in aqua et cocta conterantur cum modico aceti et olei et fiat emplastrum sine cataplasma. et ex istis formis potes alias formas componere.

Masius dicit quod stercus caprinum adustum duricies solvit et fidelis dicit quod hoc est verum si certe sit lapis.

Ras. dicit quod stercus canis cum succo coriandri duriciem ex mollificat multum. Item stercus columbinum cum oleo mixtus omnes duricies dissolvunt. et hoc dicit ga. pho. Item fimus tauri idem facit

Cancer est apostema melancolicum de materia adhusta. quod fit per adhustionem colere cum colera adhurit grossius remanet sub forma melancolie. Fit autem cancer ex melancolia mixta cum colera. unde illa melancolia sic mixta remanet sub illa colera que est semi adhusta. fit autem cancer ex melancolia naturali adhusta.

Est autem cancer apostema durum rotundum in principio et est parve quantitatis sicut cicer aut faba aut avellana. et magnificatur ad quantitatem nucis cum radice magna.

Diversificantur autem in colore secundum diversitatem humoris ex quo generantur. habet cancer venas nigras plenas in circuitu quam apostemata calida. et non est mirum propter minorem resudationem in cancro quam in apostematibus ratione grossiciei humoris. quia in cancro humor est grossior quam in aliis apostematibus. Fit autem ratione adhustionis a materia et humoris in cancro. quia in eo humor adhustus est propter hoc ille vene non sunt ita rubee sicut in flegmone sed sunt virides pene colorem nigrum. quia humor ille tendit ad nigredinem. Et caliditas ex sentitur ex approximatione manus. si diu tenuit quis. et non est mirum. quia talis materia participat aliquam caliditatem. Fit autem cancer in pluribus incipiendo raro autem fit per viam conversionis et oppositum est de sephiros. Et nota quod cancer parvi doloris fit ex materia minus adhusta et magis frigida. Et cancer magni doloris fit ex materia magis adhusta et magis calida. Ex istis potes concipere quod materia calida de per se facit dolorem et per accidens facit do-

lorem materia frigida. Et istorum cancrorum quidam est ulceratus et quidam non. Non ulceratus quando ulceratur. et hoc fit ex maiori vel minori adhustione. Item cancrorum quidam est occultus et quidam est manifestus. Occultus vero est in interioribus utputa in matrice. quia ibi multiplicatur sanguis melancolicus. aut propter caliditatem epatis. aut propter debilitatem splenis non attrahentis melancoliam. aut propter retentionem melancolie conveniencia. Et dicitur cancer quia assimilatur cancro fluviali. quia tenet membrum in quo est sicut cancer interdum capit manum piscatoris qui capit ipsum. Et dixerunt quidam quod permutatur de loco ad locum. et credo quod hoc pueri erat et isto modo nititur quando materia consueta fuerit ad unum locum fluat ad alium et sic in alio loco fit cancer.

Et nota quod dicitur de quadam domina cuius mamilla erat cancerata. qua abscisa alia mamilla fuit cancerata. quia humor melancolicus habuit recursum ad aliam mamillam. Primo scias quod ex toto genere est egritudo periculosa et accidit pluries in locis glandulosis. Cancer est particularis lepra a materia adhusta in loco uno coadunata. Cancer confirmatus non curatur nisi radicaliter extirpatur. Differt autem cancer a sephiros eo quod in cancro est dolor in sephiros non. 2° differt eo quod cancer citius augmentatur quam sephiros et ideo quia materia cancri est mobilior. 3° quia circa cancrum multe sunt vene sanguine melancolico replete. 4° differt sephiros a cancro quia cancer ut in pluribus fit incipiendo. sephiros fit ut plurimum permutando. 5° differt sephiros a cancro ratione loci. fit autem in locis raris cancer ut in mamillis. sephiros autem in locis non raris. Primum et 2m sunt accidentia cancro separabilia 3m 4m et 5m sunt cancro accidentia inseparabilia.

Cura cancri habet 3es intentiones. Prima intentio est dieta 2a est causam antecedentem removere. 3a est causam coniunctam removere. Prima ordinatur in dicta medicina. 2a quod fiat purgatio secundum exigentiam. 3a completur cum localibus domesticis non mordicativis ne locus ulceretur. Si vero cancer fuerit parvus potes removere cum incisione et eradicatione secundum aliorum experimentum omnibus radicibus permutatur sanguis extra in magna quantitate deinde cauterizetur. Si autem cancer fuerit occultus in loco cura est impossibilis. debet tamen cura blanditiva curari quando sic prolongatur vita. Et dixit ypo. 6a particula afforismorum primo debet prohiberi augmentum ut dixit aliorum cum ciba rijs bonis chimi et laudabilis et cum medicinis que habent repercussivis in principio.

Quibuscumque cancer absconditus fuerit non curare melius eius curam … curati …ficiunt.

Aliorum Linimentum quod convenit in principio. Recipe oleum rosarum et fricetur in mortario plumbeo et cum pistello ducas oleum usque quousque ingrossetur in forma unguenti et ex eo ungatur locus.

Dicit gal. et sapio. si vis coagulare aliquos succos herbarum tere eos ad solem vel ad aerem calidum. et succi sunt sicut succus lactuce semperviue acetose portulace et solatri valet multum in hoc casu et laudat virtutem prohibendi.

Ad idem aliorum valet oleum rosarum aqua coriandri et cum agresta ponatur circa locum.

Item valet limum fimi et luto rote vel mole fabrorum et ex aqua que cadit ex fricatione ferri cum mola.

Linimentum convenit. Recipe olei rosarum ℥ iiij. papaveris albi ℥ j. opii tusciani ana ℥ j. gummi arab. ℥ s. pistentur et dissolvantur omnia in oleo et fiat linimentum. tardat augmentum in hoc casu. Deinde debes prohibere locum ne ulceretur cum istis. Recipe terre sigil. boli ar. aqua semperviue succi lactuce mucillaginis psillii. et ex istis vel aliquibus ex ipsis fiat linimentum.

Experimentum gal. Recipe passularum dulcium et tere sine granis suis cum foliis rute et emplastretur locus cancrosus.

Aliud Gal. ad glaucomen. Recipe succum nigelle cum oleo adde tuciam et fiat linimentum &c.

Vnguentum citrinum avicenne apertum ad idem Recipe cinere cerusse litargirii
ana ℥ i. aloes terre sigillate boli armenici ana ℥ ii. infundantur pluribus
vicibus in succo lactuce postea exsiccentur. Et Recipe olei rosarum ℥ iii. cere ℥ s.
et fiat unguentum postea ducatur super marmore plumbi donec recipiat similitudinem
plumbi et inde camforizetur cum ℥ i camfore et recondetur.

Vnguentum citrinum. Recipe olei rosarum cere albe ana ℥ iiii. cum
tum solatri et succi ℥ iiii. cerusse lote ℥ ii. plumbi usti
et loti tutie ana ℥ i thuris ℥ s. misce omnia et fiat unguentum
Aliud ad idem Recipe litargirii olei rosarum pulverizati quantum vis
terre et secundum quantitatem litargirii olei rosarum quantum sufficit du
cendo in mortario plumbi cum pistello plumbeo et sic ad so
lem et tam duc in mortario donec recipiat similitudinem plumbi
Serapio dicit quod pulvis cancrorum fluvialium mixtum cum
mellicrato confert excoriationi que fit ex frigore et cancro
Quantum autem valeat usus plumbi expertus sum in istis dispositionibus
tamen legisti librum de simplici medicina. Sufficiat igitur ista
duo In cancro scilicet prohibere augmentum et prohibere ulcerationem
posita in partibus capitis valet. cl

Cura cancri ulcerati et est quarta intentio que dividitur
In duas partes. prima est regimen particulare 2a est regimen
universale. universale regimen tres habet intentiones. prima est dieta
2a est evacuatio. 3a est membri confortatio. Ista tria complentur cum
confortativis locum a proprietate et sunt ista eruca et herba ro
berti et saxifraga que propter hoc cura grossa vocatur
et cancri fluviales et smeraldi et zephirus deputati utique
Item ut dicit albertus tyriaca et carnes tyrorum valent que
expellunt omnes venenositates de cute cl
Fidelis dicit quod succus taxi barbassi cum melle partibus equali
bus coquitur usque ad consumptionem succi et tunc addatur pulvis
corticum mali granati et ossium mirabolanorum et confi
ciatur in forma emplastri et ponatur super cancro subito re
medium prestat cl Rasis dicit quod dragunctea curat cancrum
et polipum qui est apostema multorum pedum cl
Serapio dicit quod semen dragunctee et eius folia et radices
curant cancrum cl Item dicit quod aqua in aqua eius imbibitur lana
et mittentur et ponatur in naribus aufert carnem super
fluam que dicitur polipus et cancer cl
Guill. de varignana Expertus fuit succum taxi barbassi cum
auro si mirabilia vis operari In cancro ulcerato et in
quolibet ulcere pro usu est pulvis bedegar cl
Amphus dixit quod radix dragunctee trita cum melle et cum
radiculis vitis albe sanat ulcera cancrosa cl
Quidam dixit quod vatica cum melle supposita sanat cancros
si de foliis eius supponatur et sanat ulcera maligna et
cancrum ad sanitatem producit cl
Serapio dicit quod si folia vatice cum sale supponantur
cancro sanant ipsum cl
Item farina ciceris et corpore alborum cum melle infusa vel mix
ta. preparetur prius cicera scilicet infusa in aqua et quod cicera infundantur
postea in aqua per noctem unam et postea desiccentur et deinde
ex eis fiat farina et cum melle conficiatur et supponatur
cancro et ulceribus fraudulentis quia sanat ea. Nam Guill.
de varignana est expertus in hoc. cl
Aphisius dicit quod quando ulcera maligna et cancrum ablu
untur aceto non permittit illa per corpus extendere
Item oleum de nucibus veteribus si ponitur in cancro et fistu
lis angulorum oculorum confert cl
Mesue dicit quod oleum de iunipero confert serpigini
Idem facit oleum de frasino cl
Gal. 2o ad glauconem dicit quod regimen particulare can
cri duas habet intentiones. prima sit in loco in quo sit
possibilis eius emissio totaliter eradicetur. 2a est intentio
si est possibilis eradicatio quod forte est in intrinseco et in mitra
et in vulva quando in aliis locis blandiatur ut dicit Gal.
in commento illius afforismi quibuscumque absconditi cancri fuerit
Modus extirpandi est duplex. primus cum incisione
et cauterizatione cum igne. 2us cum corrosione Cum

incisione vero totus cum radicibus extirpari quia aliter
ortus novissimus erit peior priore. 2o extirpatur cum
corrosione et cum mortificatione forti que similiter totum extirpat
et sicut est arsenicum sublimatum In hoc pare non habemus
scilicet ad hoc opus ut dicit theodoricus et guido. et super in
cisione de glandulis et defendi locum cum bolo armenico et terra
sigillata. et tamen a doctoribus vocatur bolus lupus
si non potest totaliter abiri et cum ferro uti melius est
se de ipso non impedire nisi a potestatione ut cura blan
ditiva utique cum debita purgatione et huiusmodi facere ad
partem contrariam et infrigidare et desiccare ipsum cum aqua solatri
ut dicit avicenna et unguento albo de litargiro et un
guento de tucia et de plumbo usto et cum aqua et succis
ductis in mortario de plumbo cl
Aliqui cum herba roberti et trifolio et scabiosa capillo
taxo barbasso pulvere stercoris humani et anatis
combustorum mitigant lupariam et maliciam suam
nec posset blandiri ista posset poni quam obmitto
Cura apostematis ventosi tres habet intentiones. prima est
debita administratio sex rerum non naturalium. 2a est contra
digestionem prohibere ne materia ventosa contra locum generetur.
Item tertia intentio complentur cum resolutivis ventositatum sicut
oleum rute scilicet oleum de costo oleum laurinum oleum de
spica et de ruta et oleum vulpinum et sic de aliis.
In istis oleis coquantur sicut ruta et ex istis omnibus fiat unguentum
cum cera ut habeat formam cerotum et fuit expertum.
Recipe olei mollis olei aneti rute amigdalarum amararum
ana ℥ i. cimini rute scilicet ana. cantos cum ℥ ii. bulliat
omnia simul in oleis ductis deinde fortiter exprimantur et ex 1a
expressione fiat cerotum cl
Specialiter valentia ad hoc sunt sicut semen apii. feni. ana. dau
ci bacce lauri cimini rute centaurea cartamus
omnia ista valent cl Et nota quod ex omnibus istis vel ex ali
quibus potes facere emplastra et ponere super loco ubi est
imbibita materia. Fortior ex dictis Recipe rute cimini cala
menti acori baccarum lauri maiorane storacis omnium quantum vis
et cum oleo laurino et oleo de ruta et paritarie melius
fiat emplastrum et supponatur apostemati ventoso
Emplastrum avicenne quod resolvit ventositatem apostematis
sive tumorem ventosum. Recipe farine fenugreci farine ciceris
et fabarum pulveris cimini et mellis partes equales cum
decoctione agni casti fiat emplastrum cl
Alii volentes removere ventositatem ex uno loco vel
carnem alterantem a frigore que vocatur caro cervata
receperunt farinam frumenti et fiunt figaciam cum pas
tillis farine et coquunt eam sub cineribus et tunc
dividunt in duas partes et in una parte ponunt oleum
de costo oleum de ruta et laurinum et sic calidam cum
istis oleis apponunt super locum dolorosum et mirabi
liter operatur cl Cui dolor fuit in iuncturis. Recipe
sordicies balnei calidi non extincte ana ℥ ii. ponantur
in patella cum aqua et bulliat usque ad spissitudinem
luti et fiat linimentum cl
Aliud gal. et avicenne Recipe terra tenacem et calcem vivam
plus de terra quam de calce et simul coque cum
aqua et vino quibus decoctis fiat linimentum ex quo li
neas iuncturas cl
Aliud ad dolorem iuncturarum Recipe furfuris scilicet lini ab
sinthii mollis ana m. i. cimini parum bulliat in vino
et fiat emplastrum super loco dolenti. Aliud gal. in tegni
Recipe spongiam novam et infunde eam in lixivio mo
permixtum fuit de sapone cum vino cocto et oleo
et plus apponas de oleo et vino si vis citius mitigari

Capitulum de apostemate ventoso

gare dolorem et suppone.
Aliud Auic. et gal. R. rob rotinsiz cum oleo in quo infusa est lana ysopi humide et dissoluta admisce-
tur et ponatur sup locum.
Aliud girardi de solo R. furfures salis mili flo-
ris mollie. an. m. j. et fiat isto modo primo terefac
bene sal. quod est bn terefactum pone intus milium et
calefac bene postea ponatur furfur deinde camo-
milla et fiat sacculus. Item fimus columbinus si bu-
liat in vino et ponatur sup loco confert. Item cum
istis medicinis resolutivis si dolor fuerit intensus mis-
ceantur medicine remouentes dolorem sicut est oleum
aneti et oleum mollie. remoto autem dolore extendas
te ad fortiora sicut ad nitrum et amcos et lexiuium
cum sapone. Guill. si materia transierit de loco ad lo-
cum vel de membro ad membrum sepe conquiris eam cum
emplis et remediis predictis. Item si talis materia fuerit
ventosa que ventositas currens per membra et fuerit in vno
loco inclusa. tunc liga membra infra et supra deinde in
eodem locum cum rasorio. que igne calido. Et quod illa vento-
sitas exeat. postea impleatur locus aloe et bolo ar. et
oleo ro. et aceto mixtis per tres vel per quatuor dies deinde
locus incarnetur. Alii faciunt hanc operacionem cum
rupitoriis supius dictis et vidi operari hoc totum intellige
factum purgacione. et in isto casu tyriaca valet multum
licet Auic. non faciat mencionem de apostemate aquoso vtile
est nobis hic facere ex ipso mencionem.
Cura eius. Que habet intencionem prima est dicta
2a est medicine digestio 3a est ipsius medicine purgacio 4a est me-
dicine per vrinam 5a est ipsius medicine ginerate euaporacio
prima completur per debitam administracionem sex rerum non
naturalium 2a completur cum bonis confortatiuis specialibus vnctionibus
et cerotis iam dictis. 6a completur cum localibus iam dictis
exsiccatiuis et resolutiuis.
Remedium gal. R. spongiam infusam in lixiuio
fortificato cum sulphure nitro et alume et ponas in loco
Aliud Auic. ca. de scrofulis. R. synapis se. vrtice
spume maris aristo. bdellii armoniaci olei amig.
cere omnium quantum sufficit et fiat vnguentum. Et si isto
non curatur aperiatur cum ferro et dirigantur labia vul-
neris et curentur. De medicinis mollibus que facta
fuit mencio de medicinis mollificatiuis in ca. de scro-
fulis. Et ex facta fuit mencio de resolutiuis duricie
in ca. de sephiros quia illa fuerunt illic necessaria et in
eodem ca. facta fuit mencio de medicinis resolutiuis
ideo tacere per noticiam illarum medicinarum ad illa capitula

Capitulum de medicinis repercussiuis

Medicina repercussiua duplex dicitur vel
accipitur scilicet communiter siue large et proprie que stricte. Communiter di-
citur omnis medicina que refrenat infrigidat ingrossat et
oppilat. Licet doctores vt Ga. et aliebas et Auic.
sepe vnum accipiunt pro reliquo. dicunt tamen intense que me-
dicina refrenatiua est condensatiua resistit magis cum infri-
gidatione et talis dicitur ingrossatiua apud halebatem et
Auic. Talis sunt sicut sempviua portulaca crassula
vmbilicus veneris lenticula aque frigida camphora et silia
Medicina vero repercussiua proprie dicitur a gal. 4o et 9o
simpl. far. ca. 2o est illa que impellit versus profundum
Et ideo dicitur repercussiua quia retro pulsiua. et ista est
duplex calida et frigida. Calide repercussiue medicine sunt sic-
uti nepsi sipnam farina lupinorum blete bisantia
stiptica calida sunt sicut alumen sal et crocus
Frigide vero repercussiue sunt sicut plantago virga pastoris
bursa solatrum ypoquistidos rose mente balaustie acacie
sumach liberis agresta pirum cotta nespula mirtillus et
molea et terra sigillata et silia. Composite in
principio flegmonis et in materia calida secundum gal. 3o farmacorum
R. boli ar. terre sigil. p. j. olei ro. p. iij. succi herbarum
frigidarum p. s. et omnia sil duc in mortario et fac linimentum
Alia 2o ad flammonem R. aq. aceti quantum vis et fac in for-
potabili mixtis et cum pecia in eo infusa et expressa
epithima locum.
Guill. de saliceto. R. olei mirtillorum lb. j. cere albe
quantum sufficit ad inspissandum cum ℥ j. pulueris mirtillo-
rum fiat vnguentum.
Modus procedendi debet fieri corpore existente mundo et pur-
gato obseruatis condicionibus et si materia frigida fuerit repercus-
siua debet esse calida Et si materia fuerit calida repercussiua
debet esse frigida Et si materia fuerit mixta mixte debet
esse medicine et debet poni versus partem a qua fluit materia

Capitulum de medicinis sedantibus dolorem. Dolor est
sensibilitas rei contrarie subito in promis si mala
qualitas et solucio continui. Sedatur dolor duobus
modis. Vno. remouendo rem contrariam euacuando vel al-
terando eam. Alio sedatur dolor secundum particularem tollendo.
Et nota quod medicine sedatiue doloris debent esse eiusdem calitatis
cum membro que parum plus. et cum hoc quod sit subtilis substancie
ita quod possint impinguare calorem vt sunt iste que inferius scripte
sunt. sicut pinguedo galline anseris anatis vitella ouorum
Et dicit gal. 2o farmacorum Et vniuersaliter omnes res dul-
corates vt anetum se. lini. camomilla euacuando sedat
dolorem Et ex dicit Auic. Et ex ista dulcorativa lig-
nis sicca mollificant enim trahendo humiditatem a centro cen-
tro ad circumferencias Et exemplum est de eminenti posito in igne ignis
exsiccat et tamen pomum dulce
Mitigatiuum omnium dolorum R. medulle panis albi et du-
ri infusi in aq. feruenti que bulienti que expressa sit in pon-
dere lb. j. vitellorum ouorum numero tres. olei ros. quantum suffi-
cit. misce in modum emplastri et pone sup locum. mitigatiuum dolorum
Emplastrum henrici theodorici et lanfranci ad sedandum
dolorem R. foliorum maluarum m. iij. coquantur fortiter cum
aqua com. deinde macedantur et pistentur cum aliquantula sui
decoctione cui addatur cribellature furfuris m. j. et fiat emplastrum
Emplastrum Jamenij ad idem. R. foliorum maluarum malua-
uisci branche vrsine violarum volubilis paritarie vmbili-
ci veneris. an. m. j. mundentur herbe a terris suis et co-
quantur cum aqua et cum sufficienti pinguedine porci aut
anatis sine sale pistentur deinde accipiatur de colatura
decoctionis et inspissetur cum farina frumenti vel ordei aut
fenugreci et seminis lini et fiat emplastrum.
Emplastrum Rogerij. R. decoctionis sup scripte emplastri cui ad-
de parum mellis et vini et fac emplastrum et aqua trahit
succum dictarum herbarum. si ex eo conponatur emplastrum et sup
loco ponatur apostematis.
Aliud mitigatiuum R. butiri sine sale. lb. j. olei viol.
lb. s. assungie porci anatis galline anseris medulle
cruris vacce et bouis recentis an. ℥ j. cere quantum sufficit
et fiat emplastrum.
Aliud mitigatiuum. R. vnguenti marciaton vnguenti agrippe
olei laurini. olei muscelini olei de ben olei nardini
partes equales cere quod sufficit et fiat vnguentum et est multum
confortatiuum neruorum

Stupefactiva cuius medicina stupefactiva inducit nocu
mentum mortificando virtute membri propter quod tamen est ipsius
usus in casibus oportunis quod permittet hominem mori et in
hiis temperatus quoniam includit ista tamen non vere sed apparenter
sedat dolorem non tamen homo sentit ac si esset mortuus ut
colligitur a Gal. 4o de farmaciis. Et talia sunt sicut opium
mandragora radix solatri iusquiamus papaver. Verum
tamen est quod sicca sunt salubria quam viridia et ea que sunt consolata
cum croco et castoreo ut in filonio sunt salubria //

Trocisci mirabiles in stranguria. ℞ iusquiami albi ʒ. i.
opii ʒ. ß. seminis citrulli lactuce ana ʒ. iii. seminis portulace
ʒ. ii. fiant trocisci cum aqua ligustice.

Trocisci similes Avic. in ulceribus renum. ℞ seminis iusquiami
albi sextam unam seminis citrulli seminis lactuce et portulace
ana ʒ. i. et fiat trocisci cum aqua h[ed]ere //

Capitulum de mundificativis. Emplastra mundi
ficativa sunt sicut farina fabarum ordei terbentina
gumma gummarum sarcocole farina orobi et lupinorum. amigdal'
semen urtice squilla yreos spuma maris scordeos abrota
num et multa alia //

Emplastrum abstersivum ℞ farine ordei vel frumenti
farine spelte ana ʒ. iii. coquitur cum duabus partibus aque et una
melle ros. Et fiat emplastrum. et si addatur terbentine lote
parum melius pro nervosis locis // Aliud abstersivum in
omni membro ℞ farine or. vel spelte et vitelli ovorum et
incorpora competit in principio apturie exiturarum //

Aliud Gal. ad glaucomem ℞ mellis col. ʒ. ß. thuris
ʒ. ß. mirre ʒ. i. et fit unguentum et incarnativum bonum.

Emplastrum mundificativum de apio. Est autem Guill. laffrancii
heren. ℞ succi apii lb. i. mell. ʒ. viii. farine ordei
vel frumenti ʒ. iii. coquitur ad ignem usque ad spissitudinem
et fiat unguentum et si addatur de succo absinthii non permit
tit infistulari nec cancrenari ut notum est. et si ulcus
talefieret. additio super plantaginis est utilis. Et si addatur
farina lupinorum vel ordei vel fenugreci fortius est et hoc facit
theodricus et rogerius et brunus Et si ponatur terbentina
apparatur virus. et si addatur mirra prohibet putrefactionem

Mundificativum bononiensium et est forte et apparatur
nervis et membris nervosis ℞ farine fenugreci seminis lini sarco
cole ana ʒ. iiii. i. rasine mell' terbentine ana lb. i.
mirre ʒ. i. dissolvatur rasina cum melle et terbentina
deinde adde pulveres et fac emplastrum //

Aliud mundificativum de yreos et pede montanum ℞ mel
lis lb. ß. terbentine ʒ. iii. frumenti ʒ. i. radicis yreos
ʒ. ß. misce in modum unguenti.

Aliud mundificativum domini in manu grossa. ℞ galbani
armoniaci rasine pinis navalis sepi vaccini cere olei
antiqui ana ʒ. i. dissolvatur gumme cum aceto et haec fiat
ad ignem et fiat emplastrum. Unguentum apostolorum mundificat
ad mendotarium recurre mesue et vide ibi.

Unguentum egyptiacum secundum Gal. mesue et albucasim. licet
positum sit superius secundum Avic. ℞ mell. lb. ß. floris eris
aluminis ana ʒ. ß. coquitur ad ignem donec inspissentur
et fiat rubeum et laudat eum Guido et sum sepe expertus

Aliud emplastrum et est contra rubeum et nigrum laudatur a
dino. ℞ olei lb. ii. aceti lb. i. ß. litargiri lb. i. viri
de eris ʒ. i. coquatur litargirum cum oleo et aceto donec in
grossetur deinde apponatur viride eris donec inspissetur
et rubeum efficiatur. et habes unguentum in ulceribus que cum
difficultate consolidantur //

Aliud domini et est unguentum viride hybarum Et receptum
est commendatum et plagas ventris mundificat et
carnem superfluam consumit et consolidat et sanat Cuius
hec est compositio. ℞ celidonie plantaginis scabiose
urtice lenistici centum galli ana m. i. coquitur in lb. ii.
et per septem dies an decoctionem maneat in eo deinde
exprimitur et colentur et colature addatur cere ʒ. iii.
terbentine lb. ß. rasine ʒ. ii. bulliat donec parum in
spissentur deinde colatur ab igne et misceatur thuris
sarcocole et aloes ana ʒ. i. aristologie longe floris eris
ana ʒ. vi. misce et fiat unguentum probatum

De medicinis attractivis.

Dicendum ad hoc intentionem sunt medicine attractive ut trahat
materiam a centro ad circumferentiam et per consequens ut
trahat materiam a nobilibus ad superficies membrorum ut fit
in apostematibus emunctoriorum et in apostematibus nervosis et ar
ticulis et in sciaticis passionibus et in spinis et in sagittis
et aliis infixis. Medicina attractiva secundum alchabitius
est ista que trahit a fundo corporis ad superficiem et debet esse
subtilis substantie et complexionis calide ut velociter et vehementius pe
netrat et ista est sicut sordities aliorum apostematum. fermen
tum acrum et feces multe. et stercus anatis columbi. Commo
Avic. videtur ponere attractiva ranas cantaridas aristologie
et radix canne // Et Johannes de sancto amando qui scripsit
super niccolaum et propter eum exponit et dixit quod calamentum
puleginum narcissus centinodium piretrum costus piper
lapis spume maris Et de aliis ex quibus posset diversa
medicina Et ideo in hoc ponitur mirabile opus //

Avic. in 4o can. sugit et attrahit ossa corrupta et
spinas ℞ granorum inctorum in palma baurach vir. sal'
aristologie crete radicis cucumeris asinini gluti albo
rum omnium ana ʒ. xx. piperis nigri et albi armoniaci
amomi xilobalsami omnium ana ʒ. iiii. thuris masculi
rasine sicce que est colofonia de cuius stiho et lacerta
de cuius capite ad hanc intentionem scribitur in ix farmatorum
ana ʒ. iiii. cere ʒ. xxx. adipis capre ʒ. xvi. olei de
lilio et fiat emplastrum // Unguentum apostolorum niccolai Ad eandem
intentionem fit unguentum apostolicon //

Modus utendi attractivis est quod ista et ungatur
suaviter particula cum oleo de lilio deinde sugatur locus
ab aliqua vili persona. postea medicinam apponatur et
cum lana sucida carminata leviter cooperiatur et cum binda
fixa in membro secundum crucem ut non comprimat locum ligetur
et semel in die sufficiat.

Ulcus est solutio continuitatis

ex recenti tempore facta sine putrefactione
in partibus mollibus Et solutio ponitur continui
tatis pro genere Et ponitur primo de accidenti et morbo. quod est
egritudo communis membris simplicibus et compositis. licet principa
liter accidat membris simplicibus et magis proprie ut Averroys 2o
et 3o colliget Reliqua ponuntur pro genere recens sanguinolentum
sine putrefactione ad differentiam ulcerum post //

Solutio autem continui in lacertis habet species que habet vulnus
ulcus apturam fracturam contusionem et sic de aliis nomina
tis ab Avic. primo primi fen 2a capitulo intitulato de solutione continui.

Species solutionis continuitatis suas sumunt differentias principa
les a tribus. primo a natura particularum membrorum in quibus
fiunt. quia quedam sunt in partibus consimilibus communes. quedam in
organicis Et ille que fiunt in partibus consimilibus. quedam
fiunt in partibus duris quedam mediocribus Et quedam in mollibus

quedam in carne quedam in pinguedine Et quedam in
cutis et quedam in substantia ossis et quedam in iuncturis
Et in medio eorum quedam in nervis ligamentis cordis venis
et arterijs. quedam in organicis. quedam in principalibus et
corde epate et cerebro. Et quedam in similibus principalibus
trachea arteria meri vesica Et quedam in non similibus
vt auricula et oculus ¶ 2a differentia sumitur ab esse solu
tionis continui. quedam est simplex et quedam composita Sim/
plex est illa in qua non est complicata intentio Composita est
illa in qua est complicatio plurium intentionum quam duarum
vel trium ¶ 1a differentia a proprijs differentijs ipsius solucionis continui
vt a magnitudine parvitate equalitate inequalitate profundi
tate et superficie et secundum rectitudinem et obliquitatem
A talibus enim differentijs sumuntur iudicia et intentiones
curatiue ¶ Cause omnium illorum sumuntur vt ponit albucasis
secundum quod disposicionis regalis Prima quedam ab inanimatis
vt a cultello ense lapide et sagitta ¶ Quedam autem sunt
ab animatis vt a morsura canis vel alterius animalis Et ab
istis causis sumuntur diverse intentiones curacionis ¶ Et etiam
notare debes quod ista membra cum soluta sunt aliquando curantur
per viam prime intentionis sicut sunt membra spermatica. vel omnia
membra habentia virtutem innatam tamen Et notes quod ista
consolidantur per viam prime intentionis. que coniungitur divisa
sine medio extraneo sicut caro cum carne coniungitur
mediante carne ¶ 2a intentio vocatur. que coniungit divisa
cum medio extraneo sicut quando os coniungitur cum osse co/
niungitur mediante aliquo. 3a quod poro sarcoido Galieno quod in
pueritia aliquando generantur per viam prime intentionis vt cutis
et ossa et alia vt vidi experimento de cute Et quod mul/
ta hic theorice possent dici obmitto vt mei moris est
Et notes quod hoc non habet verum de carnis venarum ca
pillarium quod illa semper regenerantur per viam prime intentionis
vt notum est considerandi quod cum caro deperdita generatur vene
et alie capillares regnant ¶ In signum huius quod cum ca/
ro regnatur et incidatur exit sanguis. et hoc non est
aliud nec nisi vene capillares Alia sunt incise vnde
si esset non exiret sanguis quod sanguis in venis continetur
non in carne vt notum et hoc sufficiat hic in isto loco.

Sciendum est secundum Galienum in 6a particula afforismorum vesicam
incisam etc. ¶ Quod vulnera quedam sunt mortalia valde
et necessario quedam non necessario sed vt plurimum et pro optimum
quedam salubria omnia vt plurimum ¶ Mortalia necessario
sunt vulnera substantie cordis quia infirmitate statim Cor vero non
potest pati solutionem continuitatis continui nec apationem
durante vita vt ponit dicitur licet nisi hoc sit possibile.
Amplius mortalia sunt vulnera magna penetrantia
substantiam cerebri et epatis diafragmatis stomachi et intestinorum
gracilium trachee arterie et meri pulmonis splenis
vesice fellis. et omnium aliorum membrorum principalium et su/
vientium principalium membris similiter necessaria ad vitam
Causa quod talia similia sunt cum mortis quod non restaurantur
vt inferius patebit ¶ Vulnera mortalia non necessario sunt
vt plurimum vulnera superficialia predictorum membrorum pe/
netrantia ad regionem capitum musculorum Et causa est
quod simon hec si non bene procurentur accidit eis mors
Si vero bene tractentur. sanari queunt Vnde non esset
inconveniens. partem modicam cerebri exire vt ipsum cu/
rari vt ponit Galienus. In libro de vtilitatibus particularum
Et dicit se vidisse Et multi alij dicunt et ego cum
eis dico et vidi pro certo occulata fide et certitudinaliter
licet dyneus dicat oppositum et theodericus vidisse vnum habitum
a quo exiuit substantia cerebri et tota vna cellula etc.

Vulnera que vero sunt salubria sunt illa que in superficie mus
culorum vel in superficie alicuius membri sunt. quare autem cerebrum
non consolidatur est quod cerebrum est vnum membrorum principale
quod est principium sensus et motus et principium omnium
membrorum nervosorum et ideo non consolidatur quod totum corpus
spasmatur ¶ Et de corde quod ipso leso totum leditur
nec patitur solutionem continui. vt ponit dicitur ¶ De epate
propter multum fluxum sanguinis ¶ De pulmone propter propter mo
tum eius Et similiter de dyafragmate. vnde albucasis membra cum
non consolidantur si non fuerit quieta sed carnosa ali
quando consolidantur ¶ Vulnera magna ysofagi non consolidantur
propter tenuitatem cibi impedientis consolidacionem ¶ Vulnera intes
tinorum gracilium matricis renum et kistis fellis non consoli
dantur propter superfluitates que transmittunt malas per eos et vul
nera stomachi dicit mortalia vena pulmonis et splenis esse
sunt note ¶ Et breviter omnia vulnera matricem sunt periculosa
quod ipsa ab aere extrinseco alteratur ¶ Et leditur spiritus
et debilitantur virtus quod curatio est difficilis

Signa quibus possumus cognoscere vulnera fore in
istis membris sunt nota et specialiter signa cerebri quod
cum vulnus erit in cerebro tunc apparebit scotomia vertigo
rubedo lingue et permixtio vocis et sic de alijs
Si erit in corde signum erit quod est prope mamillam sinistram
et plurimus sanguis egredietur niger et causabit sincopim
et omnia membra infrigidabuntur Si in dyafragmate
tunc percussio est circa prope costas spurias Et anhelitus erit
spissus et magnus cum dolore vehementi et spiratio
Si autem fuerit in stomacho cibus indigestus emittetur per vul
nus et aliquando nausia et singultus et maxime quando est mor/
le Si fuerit in intestinis tunc egreditur egestio per vul/
nus et aliquando sequitur solutio ventris ex debilitate intestinorum
Si autem in renibus tunc vulnus est in parte posteriori et
egreditur aquositas Si autem fuerit in epate Signum
est quod vulnus est in parte dextra super costas spurias et
ex eo egreditur multum sanguinis Si autem in pulmone
signum est quod anhelitus est parvus et frequens et spissus
et exitus sanguinis est spumosus et modici coloris est
in eo ¶ Et signa aliorum ex hoc nota sunt. et per hec
signa cum notitia anothomia potes videre de disposicionibus
istorum membrorum ¶ Attende tamen in sua disposicione vt ipsa
vulnera habeas in notitia et quomodo noscas vulnera et
loca vulnerum et tunc addas causam sive disposicionis ¶
Non sis rogo te in iudicando et disponendo ve/
lox et subitus sed sis deliberatus et pensulus ¶ Vnde tamen
fracture cranei est quod dierum vnde aliquando in xxo
vel xxo. vel xxiij et circa moritur eger Et ideo in
principio non sis ausus iudicare Et iterum considerande sunt
operationes virtutis animalis sicut loquela motus et sensus
Et secundum ypocratem in pronosticis considerandum aspectus sincopis
alienatio et spasmus et per tollerantiam eius et considerans
asperum Et hec secundo comparas robur virtutis ad mor/
bum Et in hoc facias pronosticum caute tamen quantum tibi
possibile Et attende quod morituri solis pronosticis sunt
committendi et ideo fugas illos Et scias etiam quod vul/
nera que sunt in capitibus lacertorum et specialiter a tribus digitis
prope iuncturam sunt periculosa vt patet de mente Galieni
3o tegni. Nervi vero propter tetanos parati sunt propter conuenien/
te spasmum propter plurimum sensum quem referunt cerebro
et causa est quod nocumento existente in nervo communicatur eius
ipsi cerebro Et propter hoc dicebat ypocras 4o afforismorum In
vulnere spasmus superveniens mortale. non necessario sed
vt plurimum etc.

Et considerес vulneratos in locis istis cu̅ eni non
fuerit tumor aliquis cu̅ aliq̅li dolore artuces spas/
mu̅ q̅ signu̅ est q̅ ma̅ que debet venire ad locu̅
dolorosu̅ imbibit̃ nervus / et ideo causabit spasm̅
Si tn̅ ma̅ aut̅ ad locu̅ no̅ tn̅ in magna q̅ntitate
sic q̅ aliq̅lit̃ tumore̅ fecit arguas bo̅ q̅ signu̅
e̅ q̅ ma̅ no̅ ibibit̃ nervus Si at̃ ma̅ fuit multa
et tumorem magnu̅ fecit̃ debes timere ne ma̅ ibibatur
nervus et eis causet spasmu̅ Et ideo i p̅nostico tuo
recordare de hijs Si aut̅ in loco isto causet pu̅tre/
tura sinis patebit //

SI vulnus fuit carnosu̅ et sine p̅dicioe̅ carnis
et fuit pu̅m sufficit sola ligatura multociens
in cura eius Si vulnus fuit magnu̅ tu̅ p̅a intencio
est sanguine̅ restringe̅ cu̅ albu̅ie̅ oui a̅ cu̅ alijs restri/
gentib̅ sanguine̅ dicedis i ca̅o de fluxu sanguinis Et
si sanguis exierit i multa q̅ntitate flora no̅ e̅ sufficiens
Ubi at̃ no̅ exiuit in multa q̅ntitate flora e̅ q̅uenies
de p̅te opposita et h̅o bn̅ q̅sideres deinde debes suere
locu̅ cu̅ acu ĩangulato et sit int̃ punctu̅ distancia
vnius digiti s̅m latitudine̅ et suat̃ cu̅ serici filo
tortuoso incerato Et semp̅ dimittat̃ locus aptus
aliq̅lit̃ in loco decliuiori vt humitas possit exire
s̅m tu̅ necc̅itate̅ Et sutura mult̅s mo̅is fit et p̅mo /
dicu̅ est vt tu capias labiu̅ cu̅ labio cu̅ acu deinde
revolues acu̅ iteru̅ ad p̅te̅ opposita̅ et tu̅ iungas fi/
lu̅ cu̅ filo Et in p̅ncipio In quo incepisti suere Et h̅o
debet fieri in loco In q̅o vulnus fuit valde p̅fundu̅
Recordare tn̅ q̅ puncta debet fieri s̅m p̅funditate̅
vulneris a̅ eius superficie Un̅ si vulnus fuit p̅fundu̅
debes bene capere cute̅ cu̅ carne multa Si at̃ non
non. et ille est fortis modus ligandi ¶ 2us fit sutura
p̅ hu̅c modu̅ / Apponas acu̅ ex vna p̅te vulneris
deinde cu̅ penetrauit ad alia̅ p̅te̅ tu̅ iunge filu̅ cu̅
filo / tu̅ facta iunctione forti incidas filu̅ ¶ 3us fit
sutura cu̅ vncinis ponendo vncinu̅ p̅mu̅ ex vno
late̅ deinde cu̅ alia p̅te vncini capias alia̅ p̅tem
vulneris / et illo̅ iungit̃ p̅s cu̅ p̅te et isto mo̅ pannifi/
ces iungit̃ pannu̅ cu̅ panno ¶ 4us fit sutura cu̅
pannis et isto̅ qn̅ vulnus suturã no̅ appare̅ et sp̅ali/
ter faciunt in facie et sic fit R̅. duas pecias tangu/
latas magnas s̅m necc̅itate̅ et q̅ntitate̅ mebri et ipe
pecie liniant̃ cu̅ lini̅to̅ iuscrato̅ q̅d p̅ hu̅c modu̅
fit ¶ R̅. puluis san. dra. thuris mastic̅ sarcocole
picis humide farie̅ volatilis mole̅ dini incorpent̃
cu̅ albu̅ie̅ oui et cu̅ hac collatura applicet̃ pecia
ex vtroq̅ late̅ vulneris s̅m distancia̅ vnius pollicis
Et p̅q̅ ille pecie fuerit desiccate suat̃ pecie illo mo̅
p̅dc̅o in 2o mo̅ et tu̅ iunget̃ labiu̅ cu̅ labio ¶
Aliud guill'. de varig̅. R̅. fa. molendini pulueris
mastic̅ cu̅. bol ar. puluizati corall̅ albi an̅ ʒ. j.
8a p̅t. san. dra. ℈. p̅t oui̅ hec tria et puluiza/
ta subtilissime̅ cu̅ albu̅ie̅ oui subtilis̅ agitato p̅si/
ce marmore more vngti̅ incorpent̃ Et ex h̅o due
pecie liniant̃ et sup̅ labia vulneris sinet̃ et stati̅
exsiccabunt̃ et tu̅ suat̃ extrema peciaru̅ Et an̅q̅
suas in aliq̅o vulne̅ recordare ne frustru̅ ossis
remaneat i vulne̅ quia q̅n no̅ fieret incarnatio
bona Et si os fuit separatu̅ ab osse removeas separatu̅
si fuit nece̅ et si os fuit sanu̅ et no̅ fuerit os
capitis removeas aliq̅ si fuit fructa et sue et cu̅
cures de scissura illa Si at̃ caro vel labia fuerit

q̅tusa tu̅ no̅ debes p̅tem cu̅ p̅te iungere cu̅ sutura
eo q̅ id q̅ est q̅tusu̅ necc̅e̅ e̅ putrefi̅ et q̅p̅p̅ pu̅c/
ta no̅ valeret̃ Et respicias q̅ dicit auic̅. i mo̅
p̅p̅o et gal' in 3o tegni. ne int̃ labia remaneat pillus
a̅ sanguis q̅gelatus a̅ alia humiditas intercadat vel
remaneat q̅ ista p̅hibet incarnaco̅ // hoc fc̅o q̅ple/
to et bn̅ q̅siderato sup̅ locu̅ apponas pulue̅s icar/
natiuos quoru̅ h̅o e̅ Recepta. s̅m guill'. R̅. san.
dra. bol. ar. cu̅. ʒ. j. s. misce et ponat sup̅ locu̅
Aliud rasi. R̅. olibani p̅t. vnã. san. dra. p̅t. ij.
calcis no̅ extincte p̅t. iij. totu̅ cribellet̃ et fiat puluis
et ponat̃ sup̅ locu̅. et id̅e̅ est albucasis. Quando loco
talis posuit bolu̅ Et aliebas sandilos loco eius ¶
Prima modus incarnaco̅is. hoc fc̅o et q̅pleto q̅
appositis puluib̅ sup̅ locu̅ capias albu̅ie̅ oui
In quo albu̅ie̅ ponas pulue̅s p̅dictos et coadu/
nas ista adiuice̅ et in h̅o albu̅ie̅ ponas fadelas
de stupa et madefacias bene cu̅ p̅dc̅o albu̅ie̅
et sup̅ locu̅ ponas Et q̅ albu̅ie̅ oui cu̅ exsic/
caretur dilaceraret puncta cu̅ removet̃ cu̅
stuppa immediate sup̅ puncta ponas pecia̅ balnea/
ta̅ in oleo ros̅ et exp̅ssa̅ deinde sup̅ pecia ap/
ponas stuppe fudellas Et si hoc no̅ volueris q̅du/
cas cu̅ albu̅ie̅ oui oleu̅ ro. et no̅ stupe no̅ ad/
herebunt carni vt notu̅ est neq̅ puncta ¶ Et p̅/
sequeris in hu̅c modu̅ In die bis a̅ semel s̅m q̅d
tibi apparet vsq̅ ad q̅pleta̅ incarnaco̅ q̅ ad plus
fit in x. vel xij. dieb̅ et s̅m incarnaco̅e̅ moue/
as puncta et locu̅ sigilles cu̅ sigillatis debitis
p̅dictis in ca̅o p̅p̅o q̅ cu̅ vngto̅ q̅to et vngto̅
de minio et iste est bonus modus ¶ 2us modus
e̅ aliq̅s modus incarnandi q̅ fit cu̅ vino stiptico cu̅
quo bulite st̅ sic̅ sumach balaustie ros̅. et sic de
alijs et in h̅o vino balneet̃ stuppe vel pecie et
puncti vel puluib̅ appositis sup̅ puncta sup̅ locu̅
apponet̃ stupe ¶ 3us mo̅ alij at̃ incarnant
cu̅ vngtis s. cu̅ vngto̅ ros̅ vel vngto̅ de litargi/
ro vl' cu̅ vngto̅ de calce / vl' cu̅ vngto̅ de plu̅bo
vel cu̅ alijs vngtis p̅hibetib̅ putrefaco̅e̅ Et p̅ hu̅c
modu̅ icarnant appositis tn̅ semp̅ sup̅ locu̅ //
Et si hu̅c modu̅ vis s̅uare / apponas sup̅ vngta
pecia̅ balneata̅ i vino stiptico et p̅sequaris
vsq̅ ad fine̅ ¶ 4us mo̅ est iste q̅ est teil' ¶ R̅.
puluis incarnati et misceant̃ cu̅ terbentina lota
cu̅ vino et misce insil' cu̅ spatula i forma vngti
et apponas sup̅ locu̅ Et desup̅ vngto̅ apponas
pecias i fixas i oleo ro. a̅ apponas stuppas balne/
atas In vino stiptico desup̅ q̅ sup̅ vngtm̅ a̅ stupas
i fusas in albu̅ie̅ oui mo̅ dicto et iste e̅ mo̅ bonus
// Quintus mo̅ Alij incarnant h̅o cu̅ succis herbaru̅
et infundu̅t pecia̅ vel stupa̅ i succis illis et ap/
ponu̅t sup̅ locu̅ appositis puluib̅ Et nu̅q̅ incar/
naret cu̅ hijs p̅dictis nisi apponeret̃ pulue̅s de/
inde apponat alia s̅m q̅ volo de dictis ¶ Aliquis tn̅
incarnant et no̅ apponu̅t pulue̅s s̅ solu̅ dra̅ sine
puluib̅ apponu̅t ¶ Auic̅ et haliabas virga pas.
vulnã cu̅ sanguine̅ suo q̅glutinat Et dicit eis q̅
caudis q̅tusis ide̅ facit ¶ Et apio ide̅ dicit de q̅mine
et radice eius. Auic̅. papirus puluizatus ide̅ facit
sup̅ vulnã. Amphos nitrarie ma. puluis mixtis
plagas recentes q̅glutinat ¶ Et dya. dixit de radice
aliis san. dra. claudit vulnera cito recentia et est
de fortib̅ medicinis ad hoc //

Dyascorides vulnera consolidat folia mille folii trita
et supposita et illa etiam sine timore custodiunt
Sapio folia plantaginis consolidant vulnera profunda et
removet fluxum sanguinis Et apuleus idem facit semen
et idem facit cauda equina Dyascorides folia cipressi in
emplastra adhibita recentia vulnera curat conglutinant
est a proprietate folia salicis contusa et supposita
Gal. et guill. sic dixit in 8° de eis virtute attractiva et
foliis ad sanguinolentorum vulnerum consolidationem Aut vero
maxime flores eius contriti maxime virtutis ad effectus simi
di emplastri Bartholomeus de varign. cortices idem
possunt licet sint exsiccative magis
Constantinus dixit quod folia mirti salicis pistata et sup
posita in incisionibus cultri vel gladii non permit
tit putrescere et sanat cito
Et gal. sic dixit de foliis ulmi ulmi foliis consoli
damus quamque recens vulnus conflictum quod stiptica virtus et
abstersiva sitis inferat eis et radices eiusdem virtutis
Halibas dixit de foliis quercus sic si terantur et
pulverizentur carne replet si super vulnera ponatur
Et dixerunt etiam alii quod pulvis florum castanee aut
etiam quercus subtiliter pulverizatus et cum vino stiptico
mixtus plagas recentes consolidat etiam ponatur aut
circa imponatur Et dyascorides idem dixit quod cum foliis siccis
tritis omnia conglutinant Sapio cum hoc pulvere solo
iam vulnera magna consolidavi et sanavi facta
cum ense Et guill. dixit quod fuit expertus in pluribus
vulneribus Et idem faciunt poma folia pirorum sil
vestrium et igneitatem tollunt
Sapio balaustia vulnera et succus corticum granatorum
et rob ipsorum acetosorum et succus florum eorum
Et dixit etiam quod tertium omnibus vulneribus impositis cum spon
gia vel lana succida mediante vulnera et tumorem
non sinit Mesue dixit sarcocola est medicina sublimis
omnium vulnerum recentium et antiquorum et putridorum
et mundificat ea et carnem in eis generat et consolidat
Et sapio dixit quod olibanum consolidat vulnera recentia
et replet ea carne
Et Avic. dicit quod valde consolidat et precipue recentia Et
halibas dicit quod semper aspergatur Et bartholomeus dixit
hoc de thure masculo in corporibus humidis Et cortex
eius ponatur in corporibus siccis
Rasis dixit de pulvere filicis supposita
Alii dixit de terra sigil. cum aceto idem facit
Et sapio de   quod ipsa ponitur cum aliis emplastris
incarnat Et tegula furni potentiam aliis unguentis
Et bartholomeus de varign. dicit quod ipsa sola facit
Tela autem aranee vulnera consolidat Et dixit super
folia fraxini recentia vulnera conglutinant
Alii dixit quod arnoglossa curat omnia vulnera et stringit
Et idem dixit de urtice supposita
Gal. dixit quod oleum de balaustiis cum tela incarnat
Constantinus ypoquistidos vulnera sanat maxime at valet
in nervis incisis Operatur ista valet ad plagas magnas
Gal. ad magna vulnera rubea tinctorum quecumque terunt
eam quidam et miscent ea cum aceto et oximelle Et
Avic. dixit de volubili quod dicitur fumus pauperum
Et sapio dixit herba camepitheos magnam proprietatem
habet incarnandi vulnera magna et curat plagas
putridas Et folia silvestris apii vulnera sine cicatrice consolidant
Ad vulnera etiam magna in capitibus musculorum ubi
est magna necessitas desiccandi ponatur unguentum fuscum

ex succo lilii aceto et melle Talia etiam vulnera conso
lidat pulvis melixe cum melle
Folia atque urtice marrubii consolidat cum melle si sanies est
Et dixit gal. quod scordeon id est allium silvestre quando est viride
consolidat vulnera magna
Dyascorides dixit farina lupinorum cocta cum aqua pluviali
vulnera magna consolidat Et licet multi multa un
guenta posuerint et multas formas eas omnes hic non pono
sed ponam inferius cum faciam mentionem de medicinis incarnativis
Primus modus est Avic. usitatus et effectum bonum Et
proprietates medicinarum incarnativarum hic in modo proprio ponam
ideo sermonem non faciam alium Et breviter concludo quod omnia
prohibentia putrefactionem et generationem saniei inter labia
et cursum medicine ista incarnant Et hec omnia verum habet
cum tu occurris vulneri non alterato ab aere Alius casus
Si autem occurras vulneri iam alterato ab aere tunc tu debes
superficiem labiorum parum et parum raspare donec sanguis
prorumpat et partes convicte melius commisceantur deinde fiat
sutura Et medicinas incarnativas appone et etiam curam accelera
Et oportet ut scias carissime quod vulneris renovati
conglutinatio elongatur a facilitate conglutinationis vulneris
recentis et sanguinolenti Et ideo concludo quod solidatio debet
esse maior Et notes quod si infirmus renovationem vulneris
sustinere non potest tunc cura ipsum sicut ulcera curantur
donec sanetur Et quod dixi in loco declivi debet
dimitti apertura Et in loco illo apponas digestivum quod
fit de vitello ovi et terebentina ne labia incarnentur
et specialiter si non fuit in capite Et si fuit in capite appo
nas vitellum ovi cum oleo rosato ut etiam labia digerantur
deinde prosequeris cum aliis in ulceribus ut patebit

Viso modo incarnandi Restat modo videre in quibus ca
sibus suere non debes et casus sunt illi Et primus est
ubi vulnus sit profunde valde a quo sanies exire non pos
sit tunc timor est ne superficies incarnetur et fundum non
Secundus casus est ubi sit deperditio carnis quod non per viam propria
intentionis potest fieri Tertius casus est ubi vulnus sit valde
alteratum ab aere tunc oportet nos mundificare quod rem alteratam
omnis aeris fecit est sanies Quartus casus ubi vulnus factum sit
ex contusione quod quod contusum est necesse est putrefieri et tunc in
carnatio non possit fieri Quintus casus est ubi in loco sit
apostema deinde curare vulnus etiam quod in loco multa materia con
gregata est ut patet intelligenti Sextus casus est ubi dolor sit
quod primo debes removere dolorem deinde locum curare Et
iterum vulnus ab aere alteretur Et etiam quod dolor attra
hit materias ad locum que putrescunt nec posset materia illa
removeri si locus incarnaretur Septimus casus est sit morsus
simius vel causatum a morsu alicuius animalis quod locus ille
sit semper contusa vel vulnera sunt contusa Et ideo in carne
non debes suere si tamen partes aliquas carnis ex morsura di
laceratas ille partes dilacerate possent suendi quod illi parti non
repugnat sutura ut notum est Octavus casus est ubi carent
ossa operandum sit sicut in capite patet et in aliis locis
Nonus casus est ubi locus iam vulneratus sit et hoc voluit omnes
doctores tamen quod in aliquibus ulceribus sit incarnatio et hoc sepe
fit cum ligatura Et propter hoc sentit Avic. in tractatu
de exituris capitulo de modo incidendi exituras cum primum
Istos modos addit tamen Avic. 10. casum in fen illa in modo
de ligatura in fine licet aliquis alios modos tetigit ubi
vulnus fuit in capite ut ex transverso musculorum non debes
suere sed inter labia demum apponere cotum quod pars superior
incarnaret et pars inferior non Et ubi tu videris

ptem superiorem incarnari et nō inferiorē debes
subito locum aperire et ipm p viam secūdē intencōis
et locus debet teneri apertus cū tenta vt humores
exeant deinde mundifices et incarnes vt dcm est //

Modus solvendi ventrē / Viso mō incarnatōis
et in quibus casibꝫ nō debemus suere Restat mō vidē
de purgacōe Et dico q purgatio debet fi fm domi/
nium humoris peccātis i uo vnū si fla. fla purget/
si melia mla mōis dictis supius Et si ignoramus
de dnio humoris debes solū inderē ad humores oēs
vel duos sicut ē dyafinicon et pillē aggātē et illo
predas in tenta tua Et velis dare syr^m appatum sicut
dcm est supius in apatibꝫ Et si ignoras maz deb syr^l
de bisantiis vel simplicē acetosiz q valz i oibꝫ me/
bris. ſz pꝫ a mesue qz a ycth qone q fit de
syr^o acetoso / potio q dat ab aliqbꝫ / Multi
moderni ponunt potiones aliquas. sicut fuit rogerius
et qtuor magri / Hugo de senis et theodericus disa
cius et henricus almanus et hanc potionē faciunt ex
rubea maiori ex qsolidis. et ex oibꝫ rubeis pede co/
lubino gariofilata ligna canis pipinela et pilozela
et decoc hanz herbarū dant ad bibendū Et dicunt
q si decoctionē vomuerit ifirmus q morietur ex illo vul/
nē et si nō evomet hrebit Et de henrico minor/
q nunquam fuit pisū Int valetes hoīes qtē hoc
dixerit qz hoc videt empira et nescio vidē musā
opionis Et sic fabule rose anglicane et Jameri
q hispanicus fuit Et hugōis de senis q delat st
m empicis et in hoc isti nō credo. lꝫ pl' fecerit expri
m empicis

Et fidelis tū scripsit potionē mirabilē qua bibita
dūmo vulnꝫ mortale nō sit infra se dies. oēm imūn/
diciez abstergit a vulnē et oīa ossa fracta expellit
et vulnā sangt / Rx. caulis rubei fen. petrosilij
abrotani ǎ fragarie fo hoꝝ rubee maioris
herbe rōbti / platagīs minoris arnoglosse apij foliorum
canapis nucis muscate añ. oīa qquassata sil' bu/
liat in vino albo et puro et coquitur et addat mel
et ex hoc bibat mane et sero vngat lorg ex ista
potione cū biberit et supponat folia caulis rubei
et sit ibi semp /

De modo dietandi infirmū. Dieta eius sit tal'
vsqz ad vij. dies. vtat dieta frigida et stricta qm
vsqz ad istud tēps fit qcis securus ab apate
et a febre Et subtrahat sibi vinū albū et vtat
vino scriptico a aq ordei Et eis qsecrat a mulie/
ribꝫ et caveat se a salsis a fructibꝫ et ab aliis
nocivis et honeste vivat i oibꝫ aliis rebꝫ non
nātibꝫ Et qn fueris de apate vtatur brodijs ex
carnibꝫ bonis et redeas ad qsuetudinē suaz pau/
latim. vtat tūc bono vino bonis carnibꝫ qalinarum
caponū castratoꝝ et oibꝫ bonū sanguinez gnāntibꝫ
et naz reciprantibꝫ / licet tū aliq antiq qcesserūt
a pricipio vinū bonū. sicut fuit theodoricus henricus et
rosa anglicana Et hijs ego nō credo. licet i oibus
vlcibꝫ et vulnibꝫ In qbus nō timeas apatez hoc co/
ueniat qz ex eo qficitur bonus sangis Et p qns bona
caro in vulnibꝫ et bona qsolidatio et incarnatio in
vlcibꝫ Et in hꝰ casu nō eis credo i aliis tū non ſ
vt nō sit securus de apate. qz tū intentio tua nō est
venenare omnē et illa sufficiat p modo /

Accidentia aut que sequitur et qsueuerūt eue/
nire in qtinuitatibꝫ solucōis sūt sicut dolor
apa dissrasia. qz mala qplo spasmus paralisis
sincopis atqz alienatio et oibꝫ istis est regimē
vn sicut bñ debes q vulnā migi curat quousqz
illa corrigantur accīna Et hō capio a pmo //

De remocōe doloris. Dolor q est cū attendēdi maz
ad loci lesuz et qnāndi apa sup oiā. q ut ipe
dolor cītet / Mitigatiū doloris Dolor eīn cuir
sedat cū oleo de oliva calō et si eet oleum ros/
vtiliz eet / Aliud mitigatiū doloris Et si ai
co addaret albumē oui cū vitello eet valde vtile
et albumē oui mitigat dolorē qz mala qpldem
remouet et vitellus oui apit poros et locū qfor/
tat et hō sedat dolorē / Constātinus preoz elixa/
tū et iposituz dolorē vulnerū tollit /

Emplm fem ex fa. inpioz et ordei suppōito vul/
nerū dolorē sedat / Et gal' de ingenio sanitatis.
oleū resolutiū sine iclaratiū sine remissiuz mix/
tuz cū vino cocto dolorē remouet ex mā ventosa
Et in pressa laudat ypocras humidaz ifusaz i oleo
vino cocto &c. / ysaac. Robithe in vino cocte
a in saba fim ysaac i locis oibꝫ contusis et fractis
dolorē tollit et qsolidat /

Auicen. sangs pātibꝫ et columbe et gallme poti/
cū oleo ro. sup excoriationez dolorosaz ossiuz qfert
et fm Aui. apari nō sinit //

Rapio dicit mumiā qpetātē habet sedandi do/
lorē qui fit i fracturis bibita et lincta

Dyascor. dicit scordeon coctū i aq fomētatōe ocz
dolorē et tumorē tollit et ossis fracti //

Aliud mitigatiū doloris guill'. Et si eet aliqtu/
luz sopire membꝫ oleū de papaue eēt qveniens
et oleū nenufaris et oleū de madragora. oīa eniz
qveniētia / Aliud mitigatiū doloris Et si ista
nō sufficiant addas parū opij cū oleo de madragora
et hoc qsuluit guillelmus //

Aliud qtr migro. aliqs laudat radicē solatri
cū assungia morsam Remediū optimū et expertū
Aliqui laudāt hoc emplm de folijs malvarum cocte
et trite. cū cribellatura furfuris cū addicōe olei
ros. oibꝫ istis mixtis

Fundo et medulla eius panis frumenti In aq eius
fermēti posita optima est. vt ē dcm supius sup
locū apponat Et si aut dolor eet fortis Et ex hijs
nō remouet indiciū q nerus ē mals vel lesus
et tūc recurre ad vulnus nervorum de qbꝫ fiet mētio
inferius // De remocōe apatis q fit 2m acnis
Et apa fuit i loco bꝫ hoc emplm fm Aui.
fem ex qfiat i vino sciptico et pistato et sup/
locū applicato et valet in pricipio apatis et qveīt
eciā in mō de apatibꝫ q in pricipio applicant /

Vngtm. Rx. olei nenufaris olei de cucurbita.
añ ʒ j. cere. ʒ j. s. dissoluāt ista deīn addatur
succi cucurbite portulace aceti añ. ʒ. s. et postis
in aliq vase aducāt et cū baculo donec sint in/
corporata // Ad idē. Rx. olei ros. myrtini añ ʒ j.
s. cere. ʒ j. bol ar. terre sigil. san. dra. añ. ʒ s.
fiat mixtura dissoluta cera fiat vnctio /

Et si aut apa eet fim fiat hoc emplm. Rx. fa. fabarum
orobi ciceris. añ. ʒ ij. sandal pulverizatorum añ. ʒ.
ij. bol ar. ʒ ij. mirtillorum. ʒ j. fiat emplm cū
aq ciceris Et si apa eet i statu appone q dcm
est in mō de flegmone q qveniūt i statu Et Rapio
dicit qn ex fa fabarum sola ai eius / fit emplm

sedat apatam calidam que fit a percussione quia inmabile sit expto. Et gal. dixit quod alsim et farina cum furfu re et farina fabarum in talibus valet et valet apatibus ex percussione. Et dixit etiam dya. folia mandragore cum polenta et cum farina et furfure timores solvunt. Et dixit etiam tota herba verbene vulnera conglutinat et ahenarices stringit et apatam. Et confert ad apatibus magnum quod fiunt in vulneribus cortex mali granati aut rose mixta cum pulpa lenticula supposita unde etiam dixit diascoridus lenticula cum melle posita et cocta diruit vulnerum purgat pasc cia vulnera comedendo consolidat timores et sinus maiores cum psidia et flore mali granati et rosa sicca et melle curatur. Et mesue dixit quod oleum de psidiis timore removet a vulneribus. Et gal. dixit si in membris ex vulnere difficilis solubilibus apponatur hematite trita cum corticibus et ibi dimittantur donec per se cadat.

Si autem apatam non posset repercuti nec resolvi maturetur cum emplastris ad maturandum apatam calidam dictis supra.

Emplastrum maturativum et aliquid fortius emplastrum de malvis absinthio artemisia farina frumenti cocta cum vino et parum mellis et satis de assungia et apponitur super locum. Et apatam maturato aperiatur locus ut dicit avicenna in loco decliviori. Et caveatur ne infrigidet oleum aut aqua aut aliquid unctuosum ut dicit avicenna in membro corrupto per istud.

De remotione male complexionis quod fit 3um accidens. Si autem mala quod est calida cognoscitur per rubedinem et desiccationem et non dicimus locum infrigidari cum jusquiamo aut mandragora ut dicit gal. sed cum rosis aut plantagine et unguento albo et rosato et cum succis herbarum frigidarum ut solatri endi vie lactuce et sic de aliis ut notum est. Si autem mala quod est frigida cognoscitur per mollificationem et discolorationem et tunc calefacies locum cum vino et cum stuppis positis super locum et cum unguento fusco et basilicone et sic de aliis quod cum istis accidentibus consolidantur vulnera ad plenum. Si autem discrasia fuit humida vel sicca quod sepe locus minus humectet vel exsiccatur tunc debes removere cum suis contrariis.

De remotione febris quod fit 4um accidens. Si contingit eos febrire infrigidentur cum rebus frigidis quod cum carnibus altilis lactucis cucurbitis portulacis et aqua ordei et bre nutrientur regantur ut habentes apatam calidam reguntur et in hoc phisici docentur.

De remotione spasmi quod fit 4um accidens. Si in vulne re accidit spasmus tu debes considerare qualis spasmus sit aut de repletione aut de inanitione. Et quod sit spasmus de inanitione aut de repletione. Et quod spasmus non comporto ad magis et an sit ubilis aut sit particularis. Et an spasmus de repletione cito curetur quod spasmus de inanitione dimitto dominis phisicis. Curatio spasmi sicci est prava et difficilior quam cura spasmi humidi et est prava vero quietiorem eum est. Plena lacte deinde unge locum cum oleo humido sicut est oleum violatum valent clistia et gargarismata et istis valeret etiam oleum in quo decocta sunt folia salicis et nenufaris. Et valet etiam si in aqua et oleo decoquuntur folia salicis nenufaris violarum et ordeum fractum et illa decoctio in ima ponatur. Et si fomentio hec vel embrocatio super originem nervorum et iuncturas apponatur valde bonum est. Et oleum ne nufaris oleum de salice de pipe valet si super originem nervorum ponatur. Consideres si tu cum istis sit necesse ponere olea calida et humida rationem nimie infrigidationis et te sim discretionem tui operis.

Cibaria ipsius sit sorbitiones pingues facte ex amigdalis ordeo et zucaro bono et aqua carnis supra ex carnibus agnorum et edorum et si tu dictis permiscentur aliquid bonum vinum ut melius penetraret non esset malum.

Si spasmus esset humidus oportet ut curet cum evacuationibus fortibus humorum grossorum ut sunt pillule de agarico potum et clistia sunt optima acuta et fortia et gargarismata vasa lia stimutationes cum rebus acutis sunt quietiva ut patet.

Unctio quietiens et inunctiones per collum cum oleo de lilio et costo et spica laurino pulegino

si cum castoreo et euforbio sunt bona et operiatur cum la na pilosa.

Unguentum alabastrum rogerii et theodorici quietiens in spasmo isto humido optimum. Recipe olei muscelini ℥ j petroselini ℥ j olei rosis balsam an. ℥ iij. terre ℥ j storac cal. storacis rubee an. ℥ ij ß masticis oli bani gumi ed. an. ℥ ß. omnia hec bene pulverizata ponatur ad ig ne et olea pulverizata misceantur. ultimo ponatur storax et de fiat unguentum de quo circumlinis collum et tota spina inungatur inter duos ignes. In isto unguento videtur addere theodoricus herbas quod inveniuntur in aragon et agrippa et oleum de castoreo et pinguedine lumaciarum rubearum et vocat eum alabastrum et est valde proprium ad confortationem nervorum. Et si in spasmo superveniret febris dissolvat quod si extinguerat est bonum. si aliter cum febris non est bonum ut patet in afforismo. febris in spasmo melior etc.

Contra est sufflaminationes sicce et ea quod provocat sudo rem sunt utilia ad hanc passionem.

Cura spasmi de quo non sit tam mentio in principio

Spasmus talis spasmus si fuerit propter dolorem curatur cum lenitivis et aliis sedativis doloris ut in vul neribus nervorum dicetur. Et si fuerit ex punctura curetur cum tyriaca et vetustis super locum.

Avenzoar. Et si fuit ex punctione stomachi provocetur vomitus et stomachus confortetur et in omnibus rebus consoletur caput et collum dorsum et ascelle et inguina cum oleo de lilio inungatur quod proprium est medicamen spasmo humido ut dicit avenzoar. Et si fuit expediens baculus teneat inter dentes ut ex toto non claudatur. Et notes rasis et si aliquid non potest fieri tamen qui man dat motum totaliter mutatur et consuluit tamen quod me lius est pro operatione unius membri quod tocius. Et il lud idem dicit avicenna. Si vulnus fuit in capite nervorum ex quo vulnere causaret spasmus melius est ma de spasmum incisuram ex transverso et in aliis rebus ad spasmum recurras ad dominos phisicos.

De cura paralisis quod fit 6um accidens. Cura paralesis multas intentiones habet quas si vis videre recurras ad dominos phisicos. unde tamen tu debes purgare et confortare nervos et magis dolore et corrige pos tea alia que accidunt. Si tamen paralesis fuit a causa extrinseca ut a percussione et a casu et similibus tu debes facere fomenta et debes apponere super locum em plastrum et alia et hoc est remedium proficuum inter alia remedia et medicamina confortantia rebus et spi nam et ossa cerebri et sponsa. Debent aqua Jesue Recipe mirre electe aloes epatici spica nardi sanguis dra. thuris mumie oppoponacis bdellii serpobal sami croci mastic gumi arab. storac liquide storac rubee an. ℥ ij ß. musci ℥ j terbentine ad pondus omnium. misce hec omnia pulverizata cum terbentina et pone hec totum in alembico et ingeniose distilla et liquorem distillatum recipe in vase vitreo et forti et vicinatur cum balsamo. Et alchimistes addebat aliqui herbas paralesis et erat proficuum multum ut patet

Si palest pueniat a cu mrisem ptnet dnis phisi vt est notu et rauras ad hebe mesue q de h' loq'

De cura sincopis que sit septi' actus / Sincopis nullo mo est negligeda qr est via ad morte p'mo e pua mors vt dicut doctores / Regime est cura q'tu est de pn'ti e obuiare toto posse q no veniat sincopis qsolidado vitute vel ifirmi expellendo mul titudine qsetu ne calefaciat camera neq retineat eu Et e cautela anteq veniat det sibi pua cru sta panis albi infusa i vino optio cu modico aq ros. Item vt ait gal' vinu quide aliqd' calidu na ad reductione qfortatioe adiciat madens hiis qui sincopat' Et i roret' et piciat' i eis facie aq ro. et aq frigida. et si no habet aq' frig' fricent' extrema et trahat nasus et pilli ei9 et aures p'o noie alto vocet' et aliq fiat q pcipiut dni phia

Cura alienacois que sit 8'ta actus. Sicut accidit alienatio vocis dnos phisos. vnipti debes phibe ne vapores ascendut ad caput / diuitat q'o cu li gaturis cu fricatoib' a capite Et in hoc casu cuist st ab Auic. dicta eiz est fm cu pcussio ne reddat ratio / Gal. 3° terrape Et i pmo ipe comedat olm ros cu modico aceti Expelle eiz eo a capite hmore et vapore q eleuatq et ifusi ones sonisere q p papauit seu fuit st optima et imungeni nares et fronte silib farmacis Et decoc' papauis. ros. viol. folio vitis et salic diuitut ma a capite. si pedes lauat' vsq ad extrema Et ml'rocens sanat cos indie vini albe cu bibit' ce comedut ipas diebus aliqb cu aliq cibo. q absim dat sapore ei9 / de aliis accitib /

De pruritu dicit' inferi9 et ideo no facio metione de duricie si in loco accidat. satis deni e de me'ne gueientib illi et de ipotencia mota q insequit' sola / roes pue qtinuitatis dicit' infra in tractatu de passionib' iunctura

Ligatura fm Auicena in me' ppo est tplex s' ligatura incarnatiua ligatura expssiua et ligatura retetiua retiu q sup loci po nitur / Ligatura incartiua qucit vulnib trie tib et fracturis et fit cu bmda seu faxia duobus plicata capitib. vsq ad mediu incipiedo vsq pte inferiore a medio fassie vsq pte supiore me bri et aliud caput vsq pte inferiore incipedo a ptib adiacetib q'tu videt expedite strigedo plus sup locu lesu q' i ptib adiacentib. et caueat tu a ni mia stetura et a nimia relaxatoe Ei9 g° ligature sit bo. i firmi tollerantia et capita bmde suantur Et si nece est ples bmde ponat' et p eunde modu inuolvat Et p istu modu ligadi vnu labiu eiz alio qiugit' et apte phibet / 2a ligatura e expssiua et illa qpetit vlcib et caueis ad ex pellend' ma de fundo et ad defendedu q alia ma no decicat et fit cu bmda cu vno capite plicata incipiedo a capite supiori ipi9 mebri ibi fortig strigedo / deinde reuoluedo pcedit' vsq ad pte sana supiore debilig strigedo / Alii tu solet face hac ligatura in mebris deformib vt st tibie scindedo fasia ab vna pte p mediu et ista incisa et arcuata inuoluat' sup pte no curua no arcuata nec incisa inuolvat' sup pte curua Et ista ligatura maxia valitute habet in vlcib tibiaz et p hunc modu medendi fassiaz et liga di ipnoiauerut multi / 3a ligatura est re tinetiua et illa fit vt me'na q apponut' sup locu teneant' vt in vlce vel vulne q fit i collo vel ventre vel i apatib vt sic de aliis / Modus dis ligandi sit suauis et in dolorosus. et si ligame nimis se teneat balneet' fassia cu vino In tm q fassia madefiat / Insup bmde debet esse ex pano lineo no nouo nec antiq° et bmde et fasie debet ee late fm latitudine lon. qui si fuerit in huerus debet ee in latitudie. vi. digitoz Si i coxa debet esse .v. digitos Si i tibia debet ee 4or digitos Si in brachio debet ee tres Si in digito vnu Et longitudo sit nccari reuolutois In hoc eni multu faciut igeniu medici q arte adiuuat et na' opante vt dicit damasten9 et scd'a plasmatois me broz Et h° e q dicebat gal' 5° terrape. Ligare eni vlcerata ptcula non qtingit bn aliquem absq hoc q sumat indicatoe a plasmate ptculoz /

De pululis et plumatolis. Pululli seu plu matioli faciut ad ad approximatoes et qpssione ptiu dissolutaz et ad confortandu calore nale membri disiuncti et ad phibendu qcudine ligame toz Et tu scied est q illi plumarelli antiqtq fiebat de pluma int' panos sita Et inde tale sup scriut denoiatoez q est plumacioli Et q sepe opor tebat remoue vel renouare erat tedi eiz et ine tu est face eos de stuppis bene pectenatis et bene mundatis et aliqciens st de lana vel de coto. Multi vo loco eoz ponut panos plicatos et tplicatos suaues. et ponut duo vel tres si sibi vident expe dire / Aliq faciut pulullos de spogia et faciut tangulatos et angulu vnu vsq pte sana pla niciez versus labia et ligature cu fassia duob capitib plicata mo pdicto i mo preden Et isti pulmarelli madefi st q fm qd' req'rit dispo mebri in albumi oui vel cu vino stiptico vel cu oleo ro. et aliqciens sicci Et st triaz forma trianguli q laudat Auic. ad incarnadu vniz cu late cuilibet labij sup ipm vulnus se ingedo st est rotudi q ponut' rotudi sup alios ad co ruandu calore nale Alii est quadrati q ponut' ad phibendu lesione ligametoz /

In vulne qcauo cu dependicie carnis fm gal. in 3° tegni. duplex e intentio. vna e cautione Alia e in qnatoe carnis. In pmo eo qnate carne. deinde vnire Et no q vuln9 no pt curari. ni i pri° qcauitas repleat' Dro eni qcauitas pt in dicta indicat de repletoe Et est indicatio q oib p'orsis e nota Et si loc debet repleri indiget multis idicatoib et metodo rationali / Particulares indicatoes vel dispoes cu quib' replent' qcauitates vulnis st 4or. pma sunt a sba vulneris 2a a na corpis et me bri. 3a a qngtalis / 4a ab indictio' cu vitate et tales sunt gal' i 3° terrape. pma intentio. Prima idicatio inuenit' q fm qnatoe carnis q fit a sanguis coagulatoe mal' fetiue no a na semp occurrut due supfluitates vna grossa et alia subtilis et si vulnus extirpar tota res pter nales. nullu erit tps in quo no indige exsic

ratione et abstersione Item non simr. sed moderate
Item intentio invenitur quod corpora et particule
hic quidem sunt calidiora. hec etiam frigidiora. hec sicciora
et hec quidem humidiora secundum naturam oportet ea servare ut deinde
est Et illud quod est preter naturam abiicere Sicut igitur simile
servat sibi simile sic et corrigit contrarium suum contrarium
Calidiora secundum naturam indiget calidioribus
Et frigidiora secundum naturam frigidioribus indiget auctoritas
gal. 3o tegni Carnem enim que generari oportet esse silicet
periculum si sicca fuit nata est sicca generari Et propter
hoc dixit gal. in 3o vel 2o de ingenio sanitatis quod ut
generat carnem in humidis existentes non generat sed hu
mectat Item 3a intentio completur per gal. et avicennam
Quia enim per aliquod tempus ulcerationis vulnerata caro
fiat calidior decente vel frigidior decebit magis
non solum moderate sed etiam calefacere et infrigidare in
tantum quantum subiecta caro super excessa est ab eo quod secundum
naturam ut gal. 3o tegni tractatu de causis conservativis in speciali
Et propterea etiam ypo. dixit. Frigidioribus quidem utitur
in calidis. calidioribus quidem in frigidis semper servando naturam
Item 4a intentio sumitur a contrariis indicantibus non quod
sit secundum idem tempus ut deinde est de hiis quod fuerint secundum
idem tempus ut quando tractatus est humidior decente per tum
lacio quod membrum siccum vel vulnus humidius et tractatus
siccior tunc indicabis vel approximabis farmacum quod
siccum est in 2o vel 3o gradu Et si autem fuerit eius quod desiccet
solum in 1o et hoc quod in prima multum distat a disposi
tione in 2a parte ut dicit avicenna in modo corrigente huius
partis. Quia illa ut dicit gal. de ingenio per conceptu
non haberi potest ex coniectura optime potest quod est fri
tarum et cetera de complexionibus et farmacis Item vides igitur
apte quod esset considerantibus vir debens secundum terminum me
todum ulcus sanare Quoniam enim intentio est humidius existite
in passione siccativum indiget farmacum Et quanto
corpus magis magis siccativa hic autem minus. hic ca
lefactiva hec exsiccativa vel infrigidativa ulterius dicta
ideo quod utile est assumptum est a laborantibus nam et corpus
anchis. Non enim ista faciebat tessilus nec etiam multi qui
hodie tessilum sequentes sunt qui credunt unam medicinam omnibus
convenire et in hoc non me extendo quod pertinet ad 3m et
ad 4m de ingenio sanitatis Et ex hoc completum est sermo eius
Et omnes ut in vulnere in quo non est deperdita caro
ut labia coniugantur Et habuistis modum secundum quod la
bia sic mixta conservantur et huiusmodi medicinam 3am ut ut la
bia non cadant aliquid medicinam neque pilus neque etiam pul
vis incarnativus quod prohibet incarnationem. 4am ut
ut membri conficiet et hoc habetis secundum hoc modo Et ab avicenna
in modo de medicinis generantibus carnem

Capitulum de ulcere veneroso

Et quamvis avicenna non fecit mentionem aliquo modo
de hoc capitulo ulcere venenoso ideo quod sco
lares ut in pluribus dubitant faciam mentionem
Et fecit aliud capitulum completum licet avicenna eum
non tangat totaliter sed per partes tangit in pluribus locis
ideo feci capitulum Et quod tamen facit mentionem sub bre
vitate in modo de extrahendis sagittis de vulnere fero a
sagitta venenosa ideo facio capitulum. Galienus
Gal. 3o terapeutice per cura omnium tractatorum venenosorum
post gal. 3o terapeutice Et post hoc riba. Cum autem a
ferro pungente vel mordente dolorem fit convenit du
plex intentio est evacuare et extrahere venenum et
alterare quod dolorem operatur Evacuant omnia cum
ventosis et cum cornibus ut alii operantur Quidam

autem evacuavit ipsum venenum per os sugendo cum labiis
hunc etiam mixtorum corrudet cauterium convenit et que
cumque farmaca similia cauteriis in de operantur Ex
quibus habes duas intentiones scilicet extrahere venenum
primo deinde 2o conservare particulam Exemplum
Exemplum quidem secundum primam intentionem. Recipe galbani
sapini oppoponaci asse fetide myrre piperis ana ℥ i. ca
lamenti metastri ana ʒ i. dissolvantur gumme cum vino
et incorporentur omnia cum melle et oleo antiquo et fiat
cum adde storcis solubilis arietis ana ʒ ii. Avicenna
Avicenna galbanum est medicina et tyriaca venenis qui in
bibit sagitte qui bibit cum vino Sapio
Sapio dicit qui bibit autem lini cum ea confert nocu
mentis tinorum suptorum seu morsibus venenosorum et vul
neribus que fuit a sagittis venenatis Et quidam ponunt
assam intra et evadunt Et b'tholo. de vaigo dixit
quod sua poma attractiva attrahit venenum
Diascorides. Et dixit semen rape ex vino datum et li
nitum vulneribus venenatis prodest Et tamen dixit quod si
sanguis cervi ponatur cum vino valet contra venena
tas sagittas Et dixit etiam avicenna sanguis canis rabidi
convenit morsum ipsius et sagitte armene
Contra lapis magnes est optimus huius et de veneno
ferro sunt tacti et vult quod detur in pota cum vino
Sapio dixit quando aliquis cum ferro venenato vulneratur
et teritur lapis magnes et miscetur cum aliquibus unguentis
et datur de ipso pulvere in pota facit ab eo venenum
exire per secessum cum egestionibus Et si pulverizetur super
vulnus venenatum curat ipsum Et alibi dixit avicenna gal.
quod trahit sagittam Et aliquis dixit quod de ipsa magnete
detur ʒ i. vel ii. vel iii. cum vino Et b'tholo. dixit
quod cum melle accipiatur Guillelmus de vaigo non dubito
quin ex tyriace apposite super locum et bibite valet
Aliqui accipiunt pullos et alias aves et deplumant et
applicant cum ano super locum venenatum et si moriuntur
dicunt quod est bonum quia attrahit venenum et hoc fa
ciunt donec unus evadat Unguentum
Unguentum domini Et illud valet bene Recipe picis
nigre rasine assirgie motonis olei antiqui ana ℥ i.
galbani ʒ i. fiat unguentum Et ut tu scias cognosce
re puncturam venenosam per unum signa licet
non sit de more primo in loco est dolor et extra modum
et membrum mutat colorem et spaliter punctura et in
membro et corpore sentit obtenebrationem et tunc indicans
quod punctura est periculosa Bordonus de morsu canis
rabidi Et licet in morsum canis rabidi non sensi
ris hoc post mensem vel menses et annos sensies
Et vidi quedam a cane rabido in brachio morsi
cari et vulnus fuit consolidatum et demum ex illo
mortuus est et fuit de tento Et ideo consulo quod
vulnera vel dilaceraciones canis rabidi non consolidentur
per viam prime intentionis. primo quantum potest et est tibi possi
bile teneborum aptum ut venenum illud resolvatur
Et alios canones dimitto dominis phisicis et spaliter
avicenna rasi rabi moyse et henrico et aliis qui fece
runt mentionem de quolibet veneno Et hoc capitulum
corrigitur de eo avicenna in modo de extrahendis sagittis
In suo capitulo ubi facit mentionem de sagitta venenosa

Si fuerit vulnus in ventre considerans loci
ventris in quo est et scias ipsum situare
Ergo vulnus fuit in medio quod circa umbilicum magis
periculosum est quam si fuerit in lateribus eo quod ad partem mediorum

contineri plura intestina

conueniunt pla intestina q ad pte latalem
Si ifo egrediant intestina ex vulne vetris tu debes
ea intq mitte Si vo fuerit inclusa et lauare ea cu
vino calo stiptico c Auic. si aut no ponunt intus
mitti eo q st plena ventositate tu debes ventositate
illa cu spo gua plena aq cala et expssa et est bal
neata In vino stiptico et expmat et ponat sup
locu deni intestina itq mittant Et notes q cu
illa aq cala pnt ee bulite res calide carminatiue
sicut an. feni. cimini Rogerius Theodricus
Alij vo scindunt porcellos vel alia aialia p mediu
et qito calidq pnt sup itestina applicant et to
tiens faciunt quousq sit calefcm et iflata
Albucas. Jamerius et bruns c Alij vo pcepunt
vt extremitates in balneo suspendant sicut pedes
et manus ipius pacientis et ipa intestina cu oleo viol
et cu assugia porci cala iungat et ita reingrediant
intestina pacienti c Auic. si aut p huc mod intes
tina no possent ingredi a mq inciti nece est. vt
locq dilatet cu gnauant Mechane tn vt pcepit d
inc. q ventositas resoluat q q locq dilatet et icidat
Gal et Auic. Hoc fco suat locq pmo p huc mod
acu ingredi ex vno late et capias cutez et carne
et dimittas cyfac In hoc code late isti oppoito facias
acu penetrare i cyfac et mirach. deni hoc fco an
nodes filu et incidas supfluu fili fra anodacoe
et habes punctu vnu c Deni pcedas penetrado ex
late illo in quo cepisti mirach a cyfac. In 2o pun
to capias mirach q cute et carne solu dimittedo
cyfac et anodes iteq filu deni in pte oppoitu In q
pte cepisti solu mirach capias nuc mirach et cy
fac et anodes iteru filuz et illo mo habes 2m punctu
Et ita pcequis in 3o puncto sic in pmo et 4o sic
i 2o et in 4o sic po. et sic vlis p huc modu p
cedas c Et ratio huius sutr ex hoc qm cyfac
que e ps nervosa et ideo cu illa fortasse ...
t vt dicit Auic. et expimeto pz
Modus gal et albucasis c Alius modus suture
et ille modus dicit esse cois magis et est lenior s
non securior e q oes quatuor margines laterum
duorum vel duorum labiorum suat in vno puncto et i
quolibet puncto fiat nodatio et tot puncta qt st
neca c Modus lafranci et henrici et est 3us
modus est q pforet totu mirach ex cyfac ex vno
late deinde alt in alio late veniedo extra p
foret et mirach et cyfac deni p spaciu minoris
digiti ab eode puncto ide tu acus cu eode filo non
inciso nec nodato faciat 2m punctu q penetres et
mirach et cifac deni in alio late ciphac et mirach
et in istis duobus punctis cu istis duobus capitibus fili
nodacoem facias et illa ligatura satis fortis est et
istuz modu tetigi ets supius c
Istuz modu tangit ets Auic. et e 4us modus suendi
vt capiat solu mirach cu mirach. et dimittat
sp cyfac et in quolibus fiat nodatio sic fca sutura
incarnet locq cu puluibus incarnatis quorum sy
posui supius et infius In mo de medicis incarnatis
et cu stupacis vel alijs dictis supius c Hoc toto fco
et opleto situes ipm corpus sm necessitate suu q
si vulnus fuit in late dextro fac ipm iace in sinis
tro Et si fuit in sinistro iaceat in dextro Et si
fuerit circa vmbilicu vel infra fac ipm iace supine
et situes ipm alte cu pedibus et depresse cu capite
Et pars in qua est vulnus sit altior altra pte si fuit
vulnus multu circa vmbilicu et p istu modu pcedas
c De sutura intestinorum Si grossa intestina fu
erit incisa vel fundus stoi incisus suat sutura
pariparior et no cosormitaru capitibus vt dixe
runt quida expimetatores Et dixit albucasis
et brunus na tediu et motilis illa sutura non
patet de facto c
Modus rogerij Jameri et theodorici Aliqui
vo magri vt supscripti infrigidata intestinu
apponunt ad custodia ne feces putrefiant et sutu
raz apponunt faciunt et iponunt canulaz sambuci
in intestinu et sup eam suunt c Aliqui vo vt guill
narrat ponunt ptem intestini alicuq aialis p eaz
deam c Modus 2or magrorum Isti vo 2or magri
ponunt tracheam arteriam alicuius aialis deinde
suunt vulnus deni na repellit istas canulas
Sz iste modus no videt mihi rolis q statiz pe
rit intentio tua q na semp e pmpta ad expel
lendu illud qd non est innatum et sic expellit
istas canulas p qd perit intetio tua c
Modus auic. Melius e tn iudicio meo vt in
testina fecibus mudificent et lauet cu vino stip
tico et sup intestina ponat puluis incarnatiuus
et osuato suture et ille videt michi modus auic
et capiut fili quo intestina suut. no incidat s
dimittat ad ext ventre no incisus deni fm
intestinorum fac sutura ventris mo pdco c
Modus Jamerii et lafranci. Nec dimittas lo
cu aptuz vt dicit Jamerius et lafrancus Et in hoc
osequint guido Et ro qre no debet locq dimitti
aptus. q magis offendit mebra interiora et in
lorez nale q otactus aeris no a na altrati Et ex
hoc incurrent illud aeris pniciosuz qd est do
lor et cantur ets torsiones in ventre ex quibus
pnt spasmari et p ons mori et cu hoc vulnus
aptuz qd nario fit magnu p oparoez suuz ppa
rat intestina ad exitu q sume e nocumetuz
vel nociuu et piculosuz c
Modus Auic. Ab int vo detine illud q pcepit
Auic. s. terra aurea et terra sigillata et misceant
cu liqre aliquo et det ad bibendum c
Scdm Gal. et quida cequa puluisata i 6o sim
fac. e vtil i vlceribus intestinorum et stoi et vesica
Scdm Auic et gal c Et clistere de vino nigro
tepido stiptico a gal et Auic. i illo casu laudat
Et dieta salte p vij vel viij. dies sit laudabilis
et tenuis et tales q non faciat feces neq sup
fluitates putrefactiuas s pmo osolidatiuas et diureticas
Scdm 2or magros c Et 2or magistri pcipiunt
vt fiat hoc. Rx. de furfure vel de tritico et ponat
p hora in aq cala. deni colet et apponat puluis
draganti gumi ara. san. dra. osolide maioris pi
lorum leporis puluizatorum et melius eet si frumentuz
eet coquassatuz qu in aq ponit deinde singulis
diebus ter vel quater exhibeat Scdm guidonez
Si vo infirmus eet debilis brodiu gallinarum pos
sit dari. et si in eo ponent dragantis et gumma
arab esset bonu vt pcepit guido &c

Secūdū auic^a. Et notes q̄ intestina minuta nō
recipiūt ꝯsolidatōem Et spāliť intestinū recti
ū ꝑ subtilitatem sui corꝑis et ꝑ multitudinē
venaꝝ et ꝑ ꝓpinquitatē q̄ habet cū neruis et
ꝑ multitudinē colē q̄ trāsmittit^r ad eū Et de
ipis intestinis ꝯtalibꝫ aliam incisionē nō facio q̄
satis sufficit ¶ Cura zirbi ¶ Si vō zirbus ex
iuerit et nō fuīt alteratꝰ nec mutatꝰ in colore
tūc intromittatur ¶ Si aūt zirbus fuīt alteratꝰ q̄
denigratꝰ aut ꝑmutatꝰ In colore laqō capiantur
denigrate ꝑtes vt dicit gal' et abscindat^r ille p
tes que sūt in laqūꝫ et laqus debet semꝑ fieri in
ꝑte sana deīn cū laqō ligato ipō zirbo Et p
te alterata incisa Intꝰ mittat^r et caput laqi dimit
tat^r extra ventrē eo q̄ nā expellit laqūꝫ qn̄ sa
natꝰ est zirbus et extendit ipm̄ sup locū cōue
nientē. Hoc etiā pꝫ in hernia intestinali inciso
didamo et Intꝰ nā expellit ipm̄ filū Et rō q̄
facimꝰ q̄ zirbus plenꝰ ē neruis ne ꝯ̄o emittat^r
sanguis fcā incisione capimꝰ cū laqō vt os ve
ne ꝯstringat^r ¶ Modus bruni' aliq̄ tn̄ vt bru
nꝰ fcā incisione in ipō zirbo faciūt cauteriū cū
igne ꝑ causā dcām̄ neq̄ ponūt laqūꝫ et Intꝰ mit
tūt. quibꝫ modꝰ ē bene bonꝰ //
De mitigatibꝫ doloꝝ Et fortasse incisioni
succedit dol' et puncture et succedit dolor Cura
re oꝫ vt puncture administrent^r effusio olei ano
dini aut mollini sup puncturā. Et sup locū in
cisionis ponat^r emplā fcā cū fenugreco et se
mini et se. altee et sīlibꝫ mitigatibꝫ dolorē ano
dinis ¶ Modus henericij Aliq̄ vō ut hen
ricꝰ ad remouēdū illas torcōes ītollerabiles.
Vinū cū sale bulliat. quibꝫ addit^r de furfure
q̄d inspissent^r. et ponūt ī sacculo q̄ oēs
ꝑtes dolōsas ꝯphendit et calīn q̄tū potīt po
nat^r sup locū ligature et suture et cū infri
gidat^r cū alio sīli remittat^r tociēs faciēdo do
nec torsiones et dolōes sedent^r ¶ De mā si
q̄ remāserit nis^r vetris spaciositate q̄ non
possit exire ꝑ suturā. nō est multū curandū
q̄ nō pt̄ esse multa cū ꝑticule ille nō sint
multū sanguīolēte ¶ Et vt dicit guil^r. Natā
eā resoluet aut eā ad inguina delegabit et
ibi curat^r fm̄ q̄d alia apata illic curant^r. vel
curare ꝯsueuerūt //

Medicamen faciens nasci carnē
fm̄ auic^a. ē illud q̄ coagulat sanguinē
sanū in carnē ¶ p quo notes q̄ ꝓpie coa
gulans sanguinē ī carnē ē virtꝰ nālis mebri et nō
meⁿᵉ Sꝫ meⁿᵃ ē ad hō adiuuās. q̄ remouet ipe
dimēta nē et ꝯfuat ꝯplōeē mebri meⁿᵉ q̄ virtꝰ
suā opatōeē facit ¶ Sꝫ q̄ in nostro corꝑe duo
spālit^r efficiūt^r et spālit^r in vlcē. quoꝝ vnū est
humiditas subtilis. que humectat locū. Alia ē huītas
q̄ putrefacit Et hō maxīe ꝯnāt^r in loco vlcīs
In quo indiget caro regnari siue restaurari Ideo
neīn est apponē medicinas vbi caro generāda est
q̄ talia ipedimēta remoueat. s. supfluitatē huī
dā exsicet et grossā humiditatē remoueat et mū
dificet ¶ Nec aūt dicit meⁿᵃ faciens nasci car
nē que adiuuat naturā ī īducēdo illa duo
ipedimēta. Et nomīt^r dicit sanguinē sanū q̄
ex sanguine bono debeat caro ꝯnāri. oꝫ q̄ sanguis
sit tempatꝰ hō ē bonꝰ In q̄ntitate et qualitate
Et ꝑ hoc dicit gal' In 3ᵒ de ingenio sanitatis
q̄ duo oꝫ ꝯsiderari In ꝯnātōe carnis. s. agens pn̄ᶜⁱᵖᵃˡᵉ
q̄ virtꝰ. et ꝯ̄o mebri ¶ Alia ē sicut meⁿᵃ ꝯnā
tiā carnis vt sanguis fluēs ad locū et sit tēpatꝰ
In q̄litate et q̄ntitate. q̄ si aliqd' hoꝝ inꝑpetra
tū fuīt. multiplicabit^r morbus Et ꝑ hoc dicit
Auic^a coagulat sanguinē sanū ¶ Oꝫ ꝯ̄o meⁿᵃᵐ
ꝯnātē carnē esse siccā et extersiuā parū
vt humiditatē subtilē exsiccet et grossā extergat
vt dicit Auic^r. Et exsicatiō nō debet eē nimis mag
nū. ꝓhibet ꝯnātōeē carnis. neq̄ extersiua ni
mis. q̄ remouet huītatē ex qua caro debeat
ꝯnāri. Oꝫ ꝯ̄o q̄ ipā sit debitate siccitatis. q̄ oꝫ
ipam eē siccā in ꝓmo ad ꝯpatōeē ad mebꝝ
In q̄o caro debet ꝯnāri et nō in ꝯplōe nō aliud
Et iō ꝯcludo q̄ q̄nto mebꝝ ē siccꝰ Indiget p
ꝯnātōe carnis meⁿᵃ sicciori Et q̄ntū est hūi
dꝰ Indiget p ꝯnātōe carnis meⁿᵃ humidiori
Et hoc pōt ꝓbari rōe vt pꝫ ītelligenti et non
ꝓbo q̄ ille est actꝰ practicꝰ et nō phisicꝰ
Et licet gal' in 3ᵒ de ingēio sanitatis p totū dicat
meⁿᵃᵐ ꝯnātiuā carnis debē esse talē ī vulnē
vt ꝯfuet ꝯplōeē mebri et nō destruat Quapp
dicet aliquis. cū aliqd' mebꝝ sit humidū deb;
administrari meⁿᵃ humida. vt in sūi nā ꝯfuet^r
vt pꝫ 3ᵒ tegni a gal' cū dixit Siccora siccōibꝫ
Indiget adiutorijs Et gal' ꝯ̄o de accīti. docet in
vulnē humida apprimari. dicꝰ q̄ ꝯfuatio fit p
sīlia humide respcū ad ꝯplōeē nālē Hūde tn̄
respcū ad morbū. qui aptꝰ ē ꝯplōeē destruē
Conseruatio talis debet fi p ꝯtria morbo et non
p sīlia mebro q̄ mebꝝ non ꝯfuaret^r Et per
hunc modū ꝯfuat^r ꝯplō mebri. q̄ ex remotōe
illꝰ humiditatis ꝯfuat^r mebꝝ ī esse suī. licet
hō ꝑpe ꝯfuatio noceat Et p hō q̄ meⁿᵃ sit cō
ueniens huic mebro vlcato p ꝯfuatōe sui deb;
eē nō solū ꝯfuatiua ꝯ̄onis nālis. sꝫ etiā debet eē
remotiua male ꝯ̄onis existētis ī mebro Et 2ᵐ
pꝫ q̄ pura ꝯfuaᵒ fit a sīli et illa fit ī sanis et
p hoc pꝫ soluᵒ ad motiuā ¶ Et alia et alia q̄
de ꝯfuatōe pūt dici ꝑtinēt ad 3ᵐ tegni ¶
Viso q̄ meⁿᵃ ꝯnātiua carnis debet eē sicca
videndū est mō In q̄o ꝯ̄dū debet eē sicca ī p̄ᵒ
Et meⁿᵃᵐ exsiccari In p̄ᵒ pt̄ intelligi dupl'r
vnoᵒ absolute et sic dixerūt Aliq̄ meⁿᵃᵐ ꝯnā
tiuā carnis eē siccā In p̄ᵒ 2ᵒ et 3ᵒ. Alioᵒ dicꝰ
meⁿᵃᵐ ꝯnātiuā carnis ī ꝯ̄oe ad locū In q̄o ponit^r
et sic semꝑ ē ī p̄ᵒ. vel paꝝ plus Et istoᵒ aristoᵗⁱ
yreos oppoponacū thus. et sic de alijs sūt ꝯnātiua
carnis. In diūsis tn̄ locis. In vno aūt nō q̄ respcū
illꝰ Illa sūt sicca ī p̄ᵒ In tēpamēto tn̄ nō ꝯnāt^r.
s. yreos aristoᵗⁱ q̄ sūt sicca ī 3ᵒ respcū illꝰ mēbⁱ
Et hec est rō q̄ meⁿᵃ talis debet eē ī p̄ᵒ sicca q̄
p siccitatē sibi sīlē humiditatē nālē ꝯfuat et p
aliā maiorē huītē exīneā remouet. nec debet
eē maior q̄ minꝰ exsiccaret. nec minor q̄
humiditatē ꝓpriā exsiccaret ex q̄ ꝯnāt^r caro ¶
Nota tn̄ q̄ meⁿᵃ ꝯnātiua carnis debet appri
mari qn̄ iā fcā est excisio ī mebro vel exsicatiᵒ.

quia si humitas fuit grossa debz abstergi si subtil'
debet exsiccari Et abstersio debet fi cu mordicatiuis
et exsicca° cuz siccis In 2° vel 3° vt tibi apparet
facta exsiccatione debita debes p9 appone me^na ge/
nerates carne vt videt^r tibi Ex quo pz cocor/
dia Auic. p° can. fen 4^a c° de cura solucois ptinui
dicetis qz me^na gnatiua carnis aliqn est sicca in
2° aliqn in 3° Et it gal' In 3° de ingenio sa. di/
cetis qz me^na gnatiua carnis aliqn est sicca i 3°
aliqn in 2° Gal' ast fuit locutus In opacoe ad
mebra in q° debz carn gnari et sic e veruz qz me^na
gnatiua carnis e sicca semp i pmo v^l mebri
cui apprimat vt dcm est Viso qz me^na gna/
tiua carnis debz e sicca i p° respcu mebri Restat
vide cui9 gnis in qlitatibz actiuis debet esse Et
breuit me expedio qz si mebrz fuit calidi nalit^r
me^na debet e calida et si fuerit frigidu nalit^er
me^na debz e frigida cotu mebra e calid. vt pz 3° teg/
ni Et si mebra est frigidz me^na dz e tm calid
cotu mebra e frigidu Et fundat dcm In hoc
qz ois cura debet fi p gtriu eqle in gdu. hndo Inte/
cione ad morbu tm

Notare tu debes qz si medicame gnatiu carnis
fuerit nimis siccuz. pa exepli huectabis cu oleo a cuz
aliq alia re. vt viride eris qz nimis exsiccat et
p hoc no gnat carne addaz oleu et parz cere cu
viride eris et gnabit carne qre qz virtus eius est
refracta ab oleo et cera vt notu est

Notare tu debes bene qz no solu debemus osiderare
exsiccatoes et huectatoes que fit i mebro et calefactoes
et infrigidatoes. s osiderare etc debes dispoes vlceris
et mebri etc dispoez qm aliqn mebra e humidu
et vlcus siccuz et aliqn mebra e siccuz et vl/
cus siccuz aliqn humidz et vlcus humidz In
pmo tn casu siccatiua debilit apprimat sicut
olibanu fa ordei et fabarz In 2° casu apprient
fortit exsiccatiua sic aristol. radix oppoponac
In 3° casu apprimat me^na medio° se hnts sicut
yreos et etc farina lupinorz Et ex hoc pz qz me^na
gnantes carne st triu modorz debiles fortes et forti/
ores. debiles st olibanu mastix aloes colofonia fa/
rina ordei fenugr oia illa debet apprimari corpibz
humidis et corpibz pueroz et mebris humidis vt capi/
ti et locis carnosis Fortes st aristol. yreos fa. lupi/
norz orobi et dimea et sic de alijs Illa i mebris
siccis debet applicari Fortiores st cetaurea poliu
oslutinuz vstuz et miniu gnant carne i locis p/
fundis Ex quibz simplicibz fi pnt multe forme
ppositorz vt notu est inspicienti Et vt mei moris
est ponaz receptas vt i alijs capitlis sibibz osueui

Medicine gnatiue carn

Vngtum basilicon gal. i lib° farmacorz Rx. picis
nigre rasine cere sepi vaccini olei cotu vis Et
si ponat de olibano vocat basilico mains a mesue

Vngtum fuscuz nicolai Rx. olei lb. i s. cere ℥ iij.
sepi arietis vel capini ℥ ij. colofonie picis naua/
lis gu sapini ana ℥ ij. mastic olibani terbetine
ana ℥ i s. terenda terant et liqfienda liqfiat et fiat
vngtum sm arte p9 sapino dissoluto i aceto

Vngtum Aureuz mesue. Rx. cere ℥ v. rasine
q'r. i. terbetine mastic thuris sarcocole mirre
aloes croci ana ℥ ij. et fiat vngtum Et si vis ali
qlit mundificatiua ponas de melle q'r. s.

Vngtum mgri thome de arzeto mirabile In
vulnibz recetibz ad gnandu carne et incarnas
Rx. olibani aloes san. dra. sarcocole ana ℥ s. oli
mirtini ℥ iij cere ℥ iij. terbetine ℥ i. fi vngtu

Vngtu viride gal' et Auic. Rx. olei cere ana ℥ vi.
liqfiat et in descensu ab igne addat viride eris
℥ j. duedo et pmiscedo fi vngtu

Vngtu de lino Auic. et mesue In ca° de oppopanaco
Rx. rasine pani lini bn mundati pt s. oppo^ac
pt ij. vini mellis olei ros. ana pt v. litargi/
ri aloes sarcocole ana ℥ i s. et fi vngtu

Vngtu gra dei mgri petri bonat motis pessulani
Rx. cere albe rasine armon^ci ana ℥ s. terbentine
q'r. i galbani olibani mastic mirre clare ana
℥ s. aristol. ro. ℥ ij. terenda terant et infundat
in vino albo In q° decocte fuerit betonice vbene
osolide maioris centauree pipinele ipicon herba
gra dei bautie ana v. i. et postea exthant et
malaxent cu lacte mulieris et malaxendo fiat
emplm. attrahit sangiz et huores grossos et
viscosos et gnat carne et osolidat et e bone ad
oia vulna sine vlcera

Vngtu de yreos dni Rx. sepi vaccini lb. s. oli
ros ℥ iij cere ℥ ij. radicis yreos ℥ j. thuris
sarcocole mastic aloes aristol. ana ℥ ij. terbe/
tine q'r. j. et fiat vngtu

Puluis vsus Rx. olibani sarcocole aloes san/
dra. radic. yreos ana pt eqles terant et fi pulus

Puluis lafranci Rx. thuris mastic fenugri
ana pt eqles fiat pulus Et modo operadi
pulues Est qz pmo cu vino lauet locu et pos/
tea ponant pulues Et desup ponat stuppa
balneata i vino stiptico

Senes Indiget medicinis In quibz e attracto
magna et calitas magna Et no est i pmptu
si in eis debet caro gnari et i alijs no est sic
qz virtus corpis e fortis In sene aut no

Medicina incarnatiua est illa
q agglutinat et ptingat labia vulneris elogata
me^te humitate sana i ea exnte q est Inter labia
Intelligendu tn qz hec opacio s ptingere labia non
debet attribui me^ne sicut principali agete sicut
dcm fuit de gnantibz carne. pmo principale agens
e ipa virtus nalis mebri qz virtus e illa q ptingit
ista labia mediante aut talis vnionis e ipse sanguis
ibi exns. Medicina ast e solu coadiuuas quo ad
hac opacoez eo qz remouet ipedimenta p q possit
phiberi maluz Notand qz incarnare agglutinans
et osolidare ide importat i pnti

Notare debes qz dria est int medicinaz gnatiuaz
carnis et incarnatiuam in duobz qz p° me^na gna/
tiua carnis e sicca i p° et incarnatiua i 2° 2°
qz me^na gnatiua carnis no debet e stiptica.
et incarnatiua sicca Declaro p^m qz me^na incar/
natiua debet e siccior qz i carnacoe debz humitas
extraneaz ptracta exsiccari Et humitas nalis con/
densari et h° debet fi subito et in breui tpe
et Illud no pt fi nisi ab illo qui velociter siccat
et manifeste Et Ideo oz qz medicine iste sint sicce

in 2° qz si actio ipsius e incarnatio nõ eet presta
posset illa humitas putrefi et tunc nõ fiet incarnatio
Ex q° ȝcludit q me^a incarnatiua debet eẽ sicca i
2° postq talis actio debet eẽ manifesta q fit a me^a
incarnatiua cũ effectu me^e sicce i 2°. sit manifestus
et effectus primi immanifestus vt pz 4° de simplici me^a
et i ca° ab auic q comedit et bibit et qn dicimus
me^a eẽ siccã incarnatiuã i p° intelligimus in
cõparac̃e ad membr̃ cui approximat^r absolute aũ non
vt deinde fuit de me^a gñatiua carnis In q̃ntum
tñ actiuus debet eẽ me^a sibi membro si in eo nõ fuit
mala ȝ° Et in illo fuit mala ȝ° frĩa me^a debet eẽ
calida vt pz 3° tegni a gal ¶

Viso de primo videndum ẽ de 2°. s. q me^e incar/
natiuẽ debet eẽ stipticẽ et ratio q tales me^e debet
eẽ prohibitiue huiusmodi flux° l ad locum et nõ indiget
alicuius cursu huiusmodi neqz boni neqz mali ad locum
q sola humitas q̃ recipit nãlis int labia dz vniri
Medicina aũ gñatiua carnis indiget vt ad ipam
curtat humiditas de qua caro debet gnari. stipti
citas aũ hoc prohibet ¶ Et ex hoc pz glosa dci
Auic. cũ dixit q me^a incarnatiuã debet eẽ ve/
hemẽtis stipticitatis nõ intellexit illud absolute sz
intellexit in cõparac̃e ad me^as gñantes carnẽ q
absolute nõ esset vera ¶

Medicine incarnatiue secundum Auic. sunt san. dra. aloes
sarcocolo. bol ar. terra sigil. nec nõ cortex pomo/
rum granatorum arnoglossa folia pini et cipssi pem/
filon acetosa et folia pirorum silvestrium cauda equina
flores sorbarum puluis molendini orden combustum
terbentina lac acetosum atqz vinum rubeum stipticum
nãle vel artificiale ¶ Ex quibus mõ multas formas
potes facẽ ex pte vt pz et vt mei moris est
eas formas ponam. hic singula i loco suo fuerit ponẽte
Prima forma roticatus. Rx. puluis ȝsteciun q fit p
fluxus sanguis et misce cũ terbentina i for vngti
Vngtm gal q valet in oi vulnẽ. Rx. olei aceti
vini ambor an. lb. iii. misa nidasengi lb. ii. s.
eris vsti ℥. s. zinar. ℥. vi. coquit ad inuicem donec
inspissent. et rubeat Deinde sit vsus eius i omnibus
apatibus et vlcibus et si ille receptus apparet tibi
magne capias medietatẽ vel 3^m vel 4^m ptem ¶
Gal. in catazeis inuocat emplm nigrum et est
gnationis Rx. litargiri p. i. olei aceti an. pt
iii. coquit p die integrum ipsum semp inducendo
vsqz ad spissitudinẽ et nigredinẽ. et fiat vngtm
Dyapalma gal. in catazenis. Rx. assungie porci
seu vituli. lb. ii. olei antiq. lb. iii. litargiri. lb. iii.
q̃r. s. coqtur ad modum empli nigri et ducatur
ȝtinue cum spatula de palma vel de canna ‖
Emplm viride magri petri bonac. Rx. plantag
consolide maioris et minoris betoĩce verbene pipi
nele pillosele mille folii lingue canis caude eqne
an. m. i. coqt cũ lb. iii. cepi multonis et coletur
postea addat rasine cere galbani an. q̃r. iii.
sarcocole q̃r. i. terbentine. q̃r. i. et s. et infudat^r
et fiat vngtm ¶
Aliud magri petri de arsilla mõt pessulani de
centaurea. Rx. centauree minoris. m. vi. tepescent
p nocte in vino albo Deinde coquat^r ad ȝsumpõs
medietatis vini et iterum bulliat nouum vsqz ad
spissitudinẽ mellis et ȝfiat et qn volueris

fiat vngtm. Rx. terbentine. lb. ii. cere noue q̃r. i.
rasine thuris gni arab. mastic an. ℥. i. vini de
coct de centaurea. ℥. iii. lactis mulieris. ℥. ii. fiat vngt
Vngtm Aliud dim. Rx. betonice centaurẽ an. m.
iii. coqt et cũ vino albo bulliat et colent^r et co/
lature addat^r terbentina. lb. s. rasine q̃r. i. sarcocole
℥. i. cere ℥. iii. et iterum bulliat et sup acetũ pi/
ciat^r et agitentur cũ lacte mulieris. et fiat vngt
Aliud regis anglie Rx. cere albe rasine an. q̃r. i.
olei terbentine an. ℥. i. thuris mastic an. ℥. s.
fiat vngtm
Aliud magri Anselmi de Ianua Rx. pipinele
malazine vbene vmbicularis an. m. i. bulliat
in bono vino albo vsqz ad ȝsumpõem duarum ptium
deinde colet et vinum et bulliat. et addat. cum eo
rasine. lb. i. cere albe. lb. s. mastic. ℥. iii. coqtur
et proiciat^r sup lac mulieris et malaxentur ‖
Aliud rogeri et Iameri Rx. celidonie parum cu
tuli alchimia centum galli leuistici serbiose an. m. i.
cepi arietum lb. i. olei. lb. s. thuris mastic aloes
cere viridis eris an. ℥. i. fiat vngtm ¶
Vngtm de virtutibus incarnatiuis lafranci Rx. con
solide vtriusqz arnoglosse pilosele vtriusqz plantaginis
an. m. i. vinum terrestrium. lb. s. terant^r oĩa et po/
nant^r in lb. i. s. olei cõis p septẽ dies deinde
bulliat modicum et colent^r et exprimat^r et tunc ad
dat cepi arietini mundati lb. i. picis nauals. lb. s.
picis gre armoniaci galbanum oppon. terbentine an.
℥. i. thuris mastic an. ℥. s. dissoluat^r gumme in
aceto et fiat vngtm sive emplm ¶
Modus operandi est q si p fluxum sanguis et scari/
ficatõe apatis fomentetur vulnus vel locus cũ vino
rubeo calefacto deinde desicce et p9 medicamẽ ap/
ponat^r. et sup stupata balneata i vino et ex/
pssa ponat^r. et liget^r ligatura incarnatiua.
Puluis ad incarnandũ si scissura fuit sup os
Rx. consolide maioris bol ar. an. ℥. i. picis gre
℥. iii. mumie. ℥. ii. hec oĩa terant et vsui fiet
et ȝfiat pellem sup suturam ¶
Puluis aliq. Rx. san. dra. bol ar. dragancti
an. ℥. s. fiat puluis et incarnat optĩe.
Puluis aliq. Rx. thuris mastic ȝiruas an. ℥. ii
mirre ℥. ii. farine orobi. ℥. s. fiat puluis Et no
tes q ille puluis ȝsueuit poni cũ terbentina vel cũ
vngto rasino et postea ponat^r sup locum ¶
Alius optimus Rx. aloes masticis farine fenugreci
an. ℥. i. thuris ℥. i. puluizet et cribellet^r et v/
sui fiuetur ¶ Nycolaus Et notes q isti puluẽs
oẽs debet eẽ triturati valde bene q volumus pe/
netrarẽ virtutis corp et ideo puluẽs terantur
bene. Quanto aũ volumus moram eius in aliquo loco
trituramus eas grosso mõ et p hoc pz q puluẽs de/
sunt subtiliores pillarum aũ et me^arum soli/
tiuarum sunt grossiores ‖

Medicine cicatrizatiue et sigilla/
tiue sunt ille q̃ exsiccant supficiẽ vulneris ita
vt fiat cortex sup ipam custodiens a nocumentis
eius Et hec medicamẽ est fortissime exsiccatõis
et stipticitatis q medicamẽ gnatiuũ carnis et in
incarnatiuẽ sunt et q fit maioris siccitatis declarat^r

q2 gnat cutez alia duo gnant carne et oglutinat mo cutis e demptior carne g° me^na deb3 esse
siccior Et no intelligas q hec me^na gnat cutiz
s3 gnat aliquid tenens loco cutis. Et gnat cutiz
i pueris q2 cutis e mebrum spmaticu et no gnat
nisi in pueris In alijs at gnat callosa caro siue i/
durata tenes locum cutis et p h° solues q2 i cicatrice
non oriunt pili Et q hoc medicame sit maioris sic
citatis declatur q2 h° medicame no habet solu humitate
accitalem exsiccare s3 etia acitale et nalem vt caro in
duret. g° p3 q debet ee sicior et cu me^na gnatiua
carnis sit i pmo et incarnatiua in 2°. Medicina cica
trizatiua e plaq i 2°. et p gns in 3° Et notes q
vt dem fuit supius Intellige in oparoe ad mebrum
cui aplicat. absolute at non. Et q hec me^na de/
beat esse magis stiptica declatur expssione maioris
humitatis a mebro cuius mebri et spalit caro indurat
et g° e neccm illam humitatem expmere extitez et p
hibere nalez et acitalez euenire g° p3 q debet esse
magis stiptica Et in qlitatibus actiuis oz q ipa
sit zporcionata mebro vt dem est supius et iste
me^ne non debet ee corrosiue q2 corrosiue dimi
nuunt de carne/ et h° non oportet minui
Et notare debes q me^ne cicatrizatiue melius sigil/
lant si st in for cerotii et vnguti q in for puluis
vt dicit Auic. Et ro q2 virtus corpis penetrat roe
olei roe cuius melioii oparoez inducit Vbi tn
no eet penetra° necia melius sigillaret cu pulvib9
q cu vngtis. q2 roe olei sigillatiua ipedit
Auic. Et ideo in pn° debemus sigillare cu vn/
gutis et cu appinqt sigilla° cu pulueris vt pont Auic.
Cum dis. oz vt tu admistres sigillatiu i pmis cu
ipm admistras humidum Deni admistres ipm
tr cu appinquat sigillatio facies trasire ipm su/
p illud cu extremitate radij. cu extremitate in/
strumenti vmus vel cu extremitate molitiap
Et notes bene vt dicit Auic. Me^na ista no debet
admistrari qn caro est equata cuti. pmo ncae est
tuc carne minueri Et ro q2 me^na sigillatiua vlt
h° q osolidat gnat carne et tc cicatrix eet valde tur
pis et eminens
Oz g° vt ponat sigillatiu anqi caro sit eqlis
cuti nec oz q sit multum elogata a cute Etia q2
cicatrix eet pfunda et turpis et tuh° bn osides
2°. e dubium pulchr. licet aliqlit egdiat a pposito
quo me^na sigillatiua gnet carne cu sit sicca in 3°.
et me^na gnatiua carnis i 2°. Rndet bene q me/
dicinam gnare carne intelligi duplr vno° simr.
alio° sm quid. et sic sigillatiua gnat carne q2 ali
qaens siccat humitate extnea3 et nalez roe cuius gnat
carne. et hoc est in eo actionis sue indurat car/
nez ideo sigillat Et no declaro alit q2 ille actus dz
esse practicus et non theoricus
Gal. y° farmacorp. Me^ne iste qda st q faciunt de
p se et queda de p accns Et que de p se faciunt
st ille. galle psidie spuma egrotica cerusa plumbum
vstum litargirium chimolea. bolus ar. et ois tra alea
Quedam faciunt hoc de p accns. vt corrosiua stip^ca
adusta. sicut vitriolum alume vbi adhuste sint i
pua qntitate Et p idez oia stiptica cartha mor
dicatioe p se vel p pparacoez centaurea vel plata
go aristol. adusta. ossa adhusta et scoria ferri

lota. et cam laudat reynaldus de villa noua et cor/
tices vlmi et quarcus et sic de alijs Ex istis g°
potes ex te formare receptas vt oueniu eas pono
Scdm guill. lafrancum et henricu. Rx balaustiarp
aloes san dra. climie argenti os vsti et loti. an.
ptes equales et fiat puluis
Scdm guidone. Rx corticis pini ℥ .j. litargiri
ceruse an ℥ .ß. nucis cupssi centauree maioris aristo
logie vste et fiat puluis
Scdm Auic. In loco talis ouis Et si nece fuit gna
re cutez In locis calidis addas sandalos nenufar et
rose sicce lanceola sicca et iste valz i zptibus aim et tes/
ticulorp vt dicit Auic. et tc addas parp aloes
Alia forma locus coiatus et est vngtm albu3 et e
bruni rasis et theodrici Rx ceruse ℥ .j. litargiri
℥ .ß. olei ros lb .j. aq ro. qr. ß. In mortario for/
titer ducedo mo ponedo oleu mo aq ros et ff vngtum
Aliud gal. In lib° catezenorp et vtit eo mgr petrus
de argilla. Rx cere ℥ iiij. olei lb .ß. terbetine qr .j.
ceruse ℥ ij. litargiri ℥ .j. thuris aluis testarp adus/
tarp linaciarp an ℥ .ß. post infusione olei cere terbe
tine addant reliqua i mortario et fiat vngtum
Vngtum diapofilitos theodrici et valet in cancris
cancrenis et in obustione. Rx olei ro. cere albe
an ℥ .v. succi gnatorp rubeorp solatri an ℥ iiij.
ceruse lote ℥ ij. plubi vsti et loti tutie an ℥ .j.
thuris ℥ .ß. fco vngto cu oleo et cera. reliqua i
descensu ab igne ponat i mortario et ff vngtum
Vngtum de calce et est Auic. mirabil desiccas con/
bustiones et vlcera neruorp Rx calcis viue lauate
septies in aq frigida donec amittit acuitate et cum
sufficie olei ros ducat i mortario et ff vngtm
Alia forma e et vocat tetrafarmacon Rasis Auic.
ceteri et mesue. Rx litargiri puluizati qtum vis
et cu sufficie olei ros. et aceti tam diu ducat
i mortario donec ispissetur et tumescat et reponat
Et dicit Auic. Si vis vt faciat nasci carne tc po/
ne i ipo de thure oppo° et aristol. adusta eql
ptis Et si addetur vt dicit guido cu vna pte 6a
ps pulvis facti de ere vsto antimonio plubo vsto
alume balaustie radicis rubee cucurbite gallis.
san dra. vermibus terrestribus siccatis cathmie argenti
an pt .j. fiat pulvis et misceat i mortario cum
vngtm ptile vlcibus virulctis et difficilis osolida
tois Et si fiet i mortario de plubo et addetur ce
rusa valet cancros
Alius modus Rx. laminaz plubeam que sit sm magni/
tudinez vlceris lauato vlce et cu istis eius cu aq
aluis desup apponat et stricte liget facit mirabi
lia In oi vlce et spalit in cancrenosa multu valat
Et q2 locus iste no est pciosus apud vulgares sic fa/
cias antequ vulnus totalit carnescit. Lauetur locus
cu vino calo decoc^is balaustiarp ct cu aqua a/
luiosa Et pq fuit bene exsiccatu ponat me
dicame q laminaz et cooperiat cum stuppis balneatis
et expssis in vino decoc^is rerp stipticarp et liget
ligatura incarnatiua
Vngtm de climia Auic. Rx. climie adusta colcotar
adusti an ℥ ij. litargiri ceruse. an ℥ iiij. pul/
uizent et cu oleo mirtino et aceto vini gnatorp
et vino stiptico misceant
Puluis Auic. Rx. rubee tinctorp ossium obustorp

merdazengi an. ʒ. ij. litargiri ceruse an. ʒ. iiij. mastic thuris aloes an. ʒ. iij. menite. j. succus celidonie ʒ. j. fiat puluis. Puluis alius. Rx. ros. ceruse facte de plumbo an. ʒ. viij. seis ros. aluis equaliter quantum de pinis aristol. aur. ij. mente thuris an. aur. j. et fiat puluis.

Puluis aliquis. Rx. ceruse adhuste litargiri an. pt. j. scorie plumbi mirre gallarum an. pt. s. et valet multum.

Puluis Auicenne. Rx. ostracorum combustarum ʒ. iij. granati pini quod cadit ab arbore et calcadis amborum an. ʒ. iiij. cornu cerui adusti abrotani climie casine radicis lilij an. ʒ. j. minuta thuris corticis arboris pini an. ʒ. j. s. corticis granatorum ceruse aluis. omnium an. ʒ. ij. gallarum ʒ. j. Et est puluis cinoglose sigillat mirabiliter.

Aliud magistri thome de argentis. Rx. olibani aloes san. dra. an. aur. ij. aristol. rotunde aduste litargiri ceruse corticis arboris pini. centauree mi. an. ʒ. iij. et fiat puluis et est mirabilis iuuamenti. Et nota quod ex omnibus istis potes facere unguentum addendo ceram et oleum. et ex unguento potes facere pulueres remouendo oleum et ceram.

Et notare debes similiter in receptis istis quod aliqui sunt fortes et ille competit ubi est necessaria magna exsiccatio. Prime competit in corporibus siccis nisi est magna exsiccatio. 2o in corporibus humidis ubi non est necesse magna exsiccatio

ubi

Corrosiua mediana

Corrosiua mediana secundum Auicennam est illa quam cum actione sequitur exsiccatio et deuastatio carnis vel minutio eius. Et talis medicina debet esse vehementis abstersionis et exsiccationis quam aliqua predictarum. Et ex hoc patet quod ipsa debet esse sicca in 2o gradu. quod probatur quia difficilius est carnem et cutem deuastare quam carnem generare vel humiditatem naturalem et accidentalem exsiccare et quam carnem indurare. Ista autem sunt effectus medicine generatiue carnis quam incarnatiue et consolidatiue. quarum cum una istarum sit in primo quia generatiua carnis. alia quia incarnatiua in 2o. consolidatiua in 3o. ergo corrosiua et in 2o quia effectus est maior gradu in ea. Et notes ut in aliis quod debet esse in 2o per respectum ad membrum cui approximatur absolute aut non. Et etiam hoc debet esse extersiua quia extersio iuuat ad minutionem carnis ut patet ex dictis in capitulo de medicina generatiua carnis non debet esse extersiua. Et etiam in qualitatibus actiuis. ipsa potest esse calida in 2o et sicca in 2o et tunc effectus est valde magnus. et erit magis diminutiua carnis et corrosiua ut flos eris. Si autem sit sicca in 2o et non calida in 2o sed in 2o vel 3o tunc non erit ita corrosiua. Et notes quod ille medicine debet valde caueri quando approximantur et specialiter que sunt sicce et calide in 2o.

Illa que remouent carnem malam sunt sicut alumen vitriolus hermodactilus unguentum apostolorum et stupe canabine multum mese et spongia marinus lauatibus mesa. Qui autem caro est multe quantitatis tunc viride eris. unguentum viride eris unguentum egiptiacum et trocisci de calce et alia multum valent.

Trocisci de calce diui. Rx. calcis viue quantum vis puluerizentur et pistentur cum melle et fiat trociscus et in casula ponantur et comburantur et puluis usui reseruetur. Ad idem valent trocisci affodillorum. Rx. succi affodillorum ʒ. j. calcis viue ʒ. ij. auri pigmenti ʒ. j. conficiantur et desiccentur ad solem de mense augusti et fiat trocisca. Puluis est affodillorum trociscis cum radicibus et trocisci andromi de quibus omnibus habes receptas in tractatu de apostematibus carnem remouent recurre illuc.

Capitulum domini Aliquelmi rectificatum. Rx. calcis viue sal armoniaci an. lb. j. terantur et pistentur cum lixiuio cinerum truncorum fabarum et ponantur in olla in fundo minutum perforata Et ponatur alia olla desubtus non perforata in qua recipiatur capitellum et sepeliatur in fouea et sepeliatur per vij. dies. et colatura erit valde pulchra et capitellum valde pulchrum Valet enim ad consumendum omnem superfluitatem. et comburit et corrodit cum eius exsiccatio cadit.

Notandum fecit Auicenna mentionem de vulnere capitis. hic ipse ponit differentiam inter vulnus capitis quod fit cum fractura cranei de quo inferius ipse facit mentionem Et inter vulnus capitis sine fractura ossis de quo in hoc capitulo facit mentionem Et ideo quia cura est diuisa duo capitula diuisa et in diuisis locis fecit.

Si vulnus fuit in capite et fuit sine contusione de quo hic mentionem facit et fuit profundum non suas sed digeras cum vitello oui et oleo rosaceo. ut parum ingeri vel cum digestiuo communi Si autem cutis esset eleuata vel vulnus esset latalis sic quod pars est separata a parte suas. considerans dictis superius et facias modo dicto in loco superiori. Facta digestione vel non facta si fuit expediens inungatur locus cum oleo rosaceo Et tunc quia facta digestione ut dicit Auicenna conueniunt medicine leuius exsiccationis. quia locus est humidus ubi esset cum fractura cranei vel cum fractura aliunigati. medicine debent esse sicciores quia ossa sunt sicciora.

Medicina secundum Auicennam. Rx. mirre aloes san. dra. olibani an. partes equales et puluerizentur super locum.

Et dicit Auicenna si fuit fluxus sanguinis restringatur cum albumine oui vel cum aliis dicendis in capitulo de fluxu sanguinis Auicenna. Et emplastretur caput cum aqua vel vino granorum mirti .i. medii saporis et virga pastoris et est gradus siluestre probent ista apparitionem et restringunt sanguinem etc. Auicenna. Et de medicinis bonis ad vulnus et ad fluxum sanguinis Est ut accipiatur frumentum purum valde siccum et teratur et proiciatur desuper multum valet. Hoc fecit quia facta digestione et facta mundificatione cum unguento apostolorum et facta generatione carnis cum pulueribus dictis in principio capituli vel cum aliis ut remota carne mala cum alumine si fuit expediens sigillet cum unguentis vel pulueribus dictis in capitulo proprio Quod si vulnus capitis fuit cum contusione osse non existente fracto competit hoc emplastrum.

Auicenna et bruno. Rx. farine or. olei rosacei et bulliant in decoctione malue vsque ad spissitudinem et ponatur super locum Ego autem consueui in contusione facere hoc cum farina frumenti.

Aliud Auicenna. Rx. farine frumenti calamenti ysopi humide et bulliant in decoctione maluarum cum oleo rosaceo Et fiat emplastrum.

Aliud. Rx. farine ordei farine mollis malue

et bulliant in aq̄ cū oleo ros. Istn aūt mollitiua sunt et exsiccatiua ꝗ̄ apiunt cutē Et sanguis illic ꝯtentus egredit vñ sicut nō ꝯpetit ꝙ mā ꝯtineat in loco et causaret dolor Facta apertura et sanguine extracto vt videbis ꝓsequeris cū dictis in p̄ncipio capli vt in vlcerib; s. cū mundificatiuis et cū ꝯgnātib; carnē et cū alijs sm̄ naturā loci et dictum fit vt dcm̄ est supi9 loco ꝓprio

Contusio est

Contusio est solutio ꝯtinui accns in lacerto sm̄ nūm multū Et in hoc differt solō ꝯtinui ꝙ vulnus a ꝯtusione ꝓ hoc ꝙ dixit sm̄ nūm multū ꝙ in vulnē est sola vna solō ꝯtinui. In ꝯtusione plures solōes ꝯtinui sūt. et tō ꝙ ꝯtusio fit a re obtusa. res aūt obtusa soluit ꝯtinuū ꝙ dilacerat et ideo multū ꝯtinuū facit. vulnus aūt fit a re acuta dente solū vnā soldē faciens vt p; Contusio est duplex. quedā est sine vulnē maifesto sicut e casus In quo e caro ꝯtusa et nō cutis. quedā cū vulnē maifesto sicut e offensio fcā a lapide Notes ꝙ inueniūt isti ii attritio et ꝯtusio dicit auic hic ꝙ ꝯtusio videt esse qd̄ accidit in lacerto q̄ i medio Attricio videt esse qd̄ accidit in extremitatib; lacertorū Sz de hoc nō sit cura ꝙ attricio pōt vocari qd̄ e in medio musculoꝝ. Alr̄ est in fine corp vt vult Auic 2a p̄mi doc̄na p̄a ca° de soldē ꝯtinui et de istis eadē e cura vt notū est. Sz iudicio meo credo ꝙ ꝯtusio et attricio solū sm̄ mag et minus dr̄nt ꝙ attricio dicit esse qd̄ caro e valde ꝯquassata et trita Contusio est qd̄ caro est ꝯquassata s; nō multū ꝯtrita s; sūt multe bone soluc̄oes

Et notes ꝙ Auic̄ facit mēc̄onē de egrauacōi et torsione. Iste sūt egritudines q̄ accidūt iuncture Et vocāt ab Auic̄ In tractatu de dislocac̄oe egritudines situs. Et iste que accidūt iuncture q̄ sūt egritudines situs sūt q̄tuor. Vna est dislocacio et est qn̄ vnū os separatū e ab alio separac̄oe integra. Alia e torsio et e qn̄ separacio nō est integra. 3a est egrauacōi et est torsio ligamēti qn̄ elongat et nō extorquet et hoc fit ab humiditatib; viscos faciētib; lubricari iuncturas

In contusionis cura

In contusionis cura et attric̄ois quinq̄ habem9 intenc̄oes. p̄ma e corpus purgare 2a e dolorē remouē. 3a e sanguinē mortuū carnalitare et ꝯtusū. 4a e locū ꝯsolidare 5a e accntia corrigē et alias dispōes secū ꝯplicatas remouere

p̄ma intencio ꝯplet cū flōia pt̄ opposite. licet corpus sit mundū semp ad locū doloris currit mā et sp̄us qui nō regulantur a mā vt q° diuitat iste fluxus fiat flōiam. Dcm̄ purgam9 cū cū me^na solutiua sm̄ necessitate humoris peccantis. qꝫ hoc dēm9 vidē ex vrina et ex colore corpis et illū cū are dieta tm̄ sit vt il lud dcm̄ est In de aptab et dicet in sequēti cap

2a intencio ꝓficit cū oleo ros. ponēdo ipm̄ tra locū Et vt dicit auic. sedet iū me^na faciēte saniē. non tū sub intenc̄oe qua facit saniē. Et hoc nō esset verū sub hac intenc̄oe ꝙ ille tēpate resoluit et poros apiūt Et notes ꝙ vna me^na pōt hr̄e plēs v̄tutes Et tō sub plurib; intēc̄oib; pt̄ poni me^na In loco vñ ho° me^n maturatiue nō ponit ꝙ generat saniē s; ꝙ dolorē mitigat mō dicto

Rx terbētine lote vitelli ouoꝝ et misce et ponatur sup locū Aliud Rx. mollie mellilot. farie frumēti añ ℥ j. bulliat cū decoc̄ōe maluaꝝ et aī maluis fiat emplm̄.

Aliud farine se. lini fenugrī añ ℥ j. maluaꝝ m j. altee trite añ ꝯtrit vis. et ex oib; istis fiat emplm̄ cū oleo mollie.

Aliud bonū Rx. fa. tritici et cū oleo et aq̄ bulliant vsq; ad ꝯsnpc̄oez subtilat enī ipm̄ sanguē et ꝯ̄dicte que mitigāt dolorē hoc facunt īpplete tū. et ideo alias formas ponā et fortiores.

Faciat Robilie cū faba emplāte vel de ꝙ se dolorē tollūt et locū ꝯsolidat. Guill de varig. Si ex oleo ros. et de medulla fiat cerotū et addat cimini valet p̄mo loco i vncto In istis.

Fidelis. Sigillū sancte marie emplastratū fissuras curat extriseras Guill de varig Rx. gladioli. p̄t j. floris eris p̄t ij. radici celaunce p̄t v. mellis et aceti ꝙ sufficit et fiat vngtm̄ et p̄t bulire in sil. Secōm diuī. Rx. folioꝝ maluaꝝ et absinthij bulliat in aq̄. deinde ꝯpssa terat. et postea cū sua decoc̄ōe et farina et pulue se. lini et fenugreci et floꝝ mollie et paꝝ furfuris et in casula bulliant et fe emplz cū olō mollie

Aliud Rx. farine or. furfuris añ ℥ ij. ysopi humide ℥ j s. calamenti montani puluizati ℥ s. fiat medicamē cū oleo et paꝝ aceti

Aliud mgrī thome de arge Rx. altee m j. farine seīs lini fa. mollie fenugrī añ ℥ s. et fiat p hūc modū In aq̄ decoc̄ōis altee ponatur ille farine et oleū rotū et paꝝ assūgie et croci et fiat emplm̄

3a Intencio ꝯplet nec plus nec minus sicut fit in alijs vlcerib; ꝙ debes saniē extrahē vel exsiccare sm̄ necitatē et recurre ad caplm̄ de medicis extersiuis. et carnē ꝯnate et recurre ad caplm̄ de ꝯgnātib; carnē. et locū ꝯsolidare et recurre ad cam̄ de cicatrizantib;

Vngtm̄ extergēs et ꝯgnās carnē. Rx cepi vaccini ℥ vi. olei ro. ℥ iiij. tere tifne ℥ ij. yreos ro. sticaꝝ añ ℥ ij. thuris sarcocole añ ℥ s. aristologie lo. aloes sceulm̄. añ ℥ ij. mastic ℥ j. terbētine ℥ ij. et fac vngtm̄

4a Intencio e corrigē alia que accidūt Et p° ꝙ ꝯtusio aliquociens e magna et pfunda et sanguis vel alia mā nō bene pt̄ trahi vel remoui Io dicit Auic. ꝙ in hoc casu ꝓt flōiaz debes facē scarificac̄oez fcā ꝯ purgac̄oe et appone ventosas vt dicit. Et hoc fcō apponas emplastrū supi9 dcā ꝙ vel sanguis resoluet a virtute vna cū istis medicis et tc̄ bonū est. a° illic aggrabit mā et facit apac̄oez Et tūc si hoc fiet maturēs cū et apprimas mōis dictis supi9 et locū ꝯsolidas vt est dcm̄ est. 2m accns est ꝙ aliquociens In loco ꝯtuso remanet duricies Ideo cas cū ceroto ysopi humide

Cerotū ysopi humide sm̄ mesue Rx. olei de yreos et si non habes loco eius capiat oleū de lilio ℥. iiij. ysopi humide ℥ ij s. terbētine cere tifne añ ℥ j s. et fiat vngtm̄ Et videas bene mesue pōit aliquas receptas et valet Induratie

nervorum et in contricione corporis In forma ceroti et eos mul
tum alongat et sunt experta. Cerotum ysopi humide Rx olei
cadille olei de yreos vel de lilio ana ℥ vi. mastic ℥ i.
spice ℥ ii ß. croci ℥ i ß. terbentine ℥ i. fiat cerotum
Et quod hec dispositio est valde bona et valet ad duriciem
nervorum et nodositatem et ad duriciem epatis et splenis et
dolori matricis et ad duriciem iuncturarum et nervorum
Ista valet in casu et offensione et in contusione intrin
seca ¶ 3[us] canon est quando aliquando contusio causatur in
parte intrinseca et tunc competit medicina per os ut sanguis
removeatur et locus consolidetur Rx. bdellii mundati ʒ ii
syrupi simplicis acetosi ℥ ii et fiat mixtio et sumat
infirmus mane et sero ut ponit Sarapio bdellium in contu
sione multum valet ¶ Ad idem Rx. mumie ʒ i et
cum ʒ iii syrupi acetosi sumatur ¶
Medicamen quod consolidat intus et sanguinem coagulatum
dissolvit Rx costi ʒ i. centauree minoris ʒ iii terre
sigillate boli ar. ana ʒ ii oxymellis simplicis et fiat
mixtio de quo debet infirmus sumere ter in die mane
et in meridie et in sero et quantitas est ℥ i. vel ℥ ß
cum aqua pluviali vel cum vino stiptico ¶
Ad idem valet aqua marre quod multum stringit et ponit
Sarapius capitulo proprio et aqua vasci novi ut ponit Avicenna capitulo
de esitura ¶ Aliud quod valet in pressura quod cicatrizat
Rx ypoquistidos terre sigillate acacie ana ʒ ß. succi
zumach vel decoctionis eius aqua ros. ana ℥ ii mellis ros. col.
ana ʒ i ß. syrupi acetosi simplicis ana ℥ ii et bi
bat mane et sero et quantitas est ʒ iii ¶
Aliud. Rx. seminis maluarum bismalue et altee. se. ar
noglosse se. ros. ana ʒ ii. terre sigill. boli ar. ana
ʒ i. mellis dispumati ℥ viii. et fiat electuarium ¶
Achissus. Radix aristol. ro. bibita valet intrinsecis
conquassacionibus et rupturis et intrinsecis vulneribus
Sarapio dixit. Mumia confert fracturis et conquassa
cionibus que fiunt in interioribus et extremitatibus et proprie
tatem habet sedandi dolorem qui fit in fracturis quando
sumitur in potu aut linitur cum ea ¶
Mesue dixit Reubarbarum sanat rupturas intrinse
cas et habet appropriatatem sive sibi bibitum vel linitum
Succus consolide maioris cum oximelle bibitum intrin
secis conquassacionibus confert. Betonica ad idem valet
quando ex foliis eius bibitur ʒ i cum ydromelle confert con
quassacionibus capitis ¶ Item intrinsecis cum vino est
bona confert psillium aquassatum cum oleo ro. impositum
novis attricionibus Succus genciane quod radix confert
contusionibus nervorum que in membris intrinsecis accidunt
Origanum eius in potu sumptum valet conquassacionibus
intrinsecis et cum polenta extrinsecus ¶
Aliud quod valet. Rx. reubarbari ʒ i mumie ʒ ii. ru
bee tinctorum ʒ ß bibat de hoc pulvere cum vino odo
rifero stiptico ʒ i ß. Et notes quod hanc receptam ha
bes in sequenti capitulo In forma pillularum ¶ Et notes quod si
contusio sit intrinseca illa valet si non debet dari quod
frustra daretur. utrumque considerandum bene Et notes quod in
casu et offensione sanguis transit ad partes intrinsecas
racione cuiusdam contusionis vel fissionis. Ideo in casu et
offensione valet et ideo In capitulo illo non faciam mencionem
Quartus canon est quod in contusione accidit dislocacio vel
fractura et tunc in illo casu oportet ligare locum cum astellis
Et astelle ut dicit Avicenna debent mungi cum oleo ros. aut de
aneto aut de camomilla ¶
Avicenna Et si fuerit necesse quod astella transeat super partem

contusam tunc mitte astellam in parte illa ut medicamen
super partem contusam possit apponi.
Avicenna Et embrocacio fiat cum decoctione camomille fenugreci
seminis lini et similibus
Quintus canon est quod aliquando generantur glandule Cura quarum
dicta est superius Ideo illuc recurre et vide curam.
Medicine que removent sanguinem extinctum in loco Et specialiter
membrorum denigratum dominus est expertus. Rx. parum croci et
misce cum modico aqua ut virtus inde egrediatur Et in hac
aqua confice farinam or. et parum mellis et coque usque ad spis
situdinem. deinde misce ibi parum pulveris arsenici et po
natur in loco ¶ Aliud experimentum ad idem. Rx. cere.
℥ i. olei camomille ℥ iii. succi maiorane ℥ i. arsenici
rubei citrini pulverizati per pannum ʒ ii ceram cum oleo et
succo liquefac deinde addatur arsenicum donec inviscatur

Casus et offensio ut dicit Avicenna ledunt
et impediunt corpora contusione et attricione et
quandoque cum dislocacione et fractura et casus et
offensio dicuntur sicut proprium a com. Et dicunt in hoc quod
casus est quando quis cadit vel percutitur ad terram Offen
sio dicitur quando quis percutitur ab aliqua re exterius sicut a
lapide vel ab aliqua alia re obviante illi
Avicenna Ad casum autem et offensionem sequuntur multa et
mala accidencia et incommoda ut dicit Avicenna. Incisio lacerti
cordis et stomachi ex quibus moritur quis statim Et sequun
tur nocumenta egestionis et urine et vomitus atque san
guinis fluxus. strictura anhelitus et abscisio vocis et
loquele. que omnia sunt mala et timorosa propter solucionem continuitatis
nervorum panniculorum atque venarum et propter dolorem et nocume
nta que membris principalibus vicinis eveniunt Et ulterius dicit
quod quanto est minor timor est minor et racio est quod in promptu
ut videtur In curacione huius Ista quinque intenciones requiruntur
Prima est vitam ordinare 2ª est ne materia fluat diverter
e curare. 3ª est locum lesum defendere ne apostemetur
Et fluxum sanguinis restringere si fuerit. 4ª est materiam fluxam
carminare et resolvere. 5ª est accidencia concepta corrigere
Prima completur cum dieta tenui et sobria dimittendo pª
carnes ut dicit Avicenna Immo In prima die nihil comedat
neque bibat vinum et parum in 2ª in 3ª die et hec dieta
subtilis sit donec ab apostemate securus sit et postea ingros
set et comedat cicera et ribes ad hoc ut membra firmentur
Et cum fueris securus ab apostemate utatur dieta bona et ma
gis lata et utatur bonis carnibus ¶ 2ª Intencio completur 2ª
cum flobotomia et ventosa et lectuatur cum cassia vel cultro eius
ut lenatur eius cum clisteriis. Rasis et Mesue Et reub
barbarum cum syrupo acetoso In hoc optinet principatum ut ipse
voluit in capitulo de reubarbaro. licet mesue det cum aliis
Aliud solutivum. Rx. medulle cassie fist. ℥ ß. reubarbari ʒ i.
et trituretur. et fiat mixtio cum decoctione citrach. politri
cum epatice absinthii corticum radicum eupatorii me
te citoniorum mastic et detur in aurora ¶ 3ª Intencio 3ª
completur cum istis que a primo administrentur Unde Rx.
boli ar. mumie terre sigill. ana ℥ i. fiat pulvis de
quo sumatur ʒ i. cum aqua plantaginis quolibet mane usque ad
v. vel ad vii. dies ¶
Rasis. Communis autem modus auctoritate rasis omnia loca iunguntur
cum oleo ro. vel mirtino. et desuper aspergatur pul. mirtillorum
Nec modo dieta valet ad prohibendum apostemacionem. Hec que
sequuntur valent In vena fracta et qua spumatur sanguis
vel egrediatur ¶
Avicenna Rx. mumie cum vino vel oleo sambucino

bibat et q2 oleu illud no inceitur cu vino tunc bibat
Aliud q stringit sang. Rx. se. iusquiami albi ʒ. iij.
et detur cu aq mellis ¶ Aliud ad ide. Rx. centau/
ree minoris. ʒ. j. terre sigil. ʒ. ij. sirupi acetosi. ℥.
.iiij. fiat mixtio et de ea sumat sto ieiuno mane et sero
Aliud q opilat et ideo sanguinez stringit et gglutinat
et sang. mortuu resoluit. Rx. sarcocole. ℈. ij. arse/
nici triti et cribellati p pannu ℈. j. bdellij. ʒ. j. rosti
℈. ß. mumie pondus granorum. 8. bol ar. terre sigil. an.
ʒ. j. succi virge pastoris vel aq eius. ʒ. ij. aq plantag.
℥. viij. sirupi acetosi simpl ℥. viij. succi centauree
maioris. ℥. j. oia illa sil misceant. et det mane et sero
// Et intencio gplet cu menninatib et remouetib
sang. existente in loco et discoagulatez ipm existentem
in sto. vel in alio loco ¶ Medicame faciens adcoa/
gulacionez sanguinis in sto. ventre et curat ipm. ¶
Rx. reubbi ʒ. j. mumie ad pondus granorum 8. ordei ru/
bee tinctorum ad pondus gr. 2 ordei. conformetur pille
cu bono vino albo de quib sumat paciens quantitatem pt
vna vice ¶ Aliud medicame vt predictum. Rx. bol ar. ʒ. j.
auripigmenti ℈. j. ß. sumach. ℈. ij. fiat pmixtio cu. ʒ. ij.
vini. et cu ℥. iij. aq plantaginis et bibat sto vacuo de
mane et de sero. ¶
Aliud ad ide mirabile. Rx. sarcocole albe. ʒ. j. rubee
tinctorum ℈. ij. aq plantaginis vini decoctionis masti
an. lb. ß. mellis. ℥. iij. et sil oia illa misceant pul
puluizanda puluizandis et det mane et sero an pran/
dium p horas tres vel quatuor / Cum aut sanguis no fuit
coagulatus p principiu det istud. Rx. reubari rosti
radic rubee centauree aristol. an. ℥. j. et fiat puluis
de quo administretur ʒ. j. q lib mane p nouem dies. cu ℥.
.j. syrupi acetosi cu aq anagallis .i. morsus galline
et tunc de aq consolide maioris //
Guill. Morsus galline i h maximaz proprietatem habet
Almericus p ista intencione Rx. vini in quo bulliat
mel et radix pari et caude eque et det. paup cu va/
dit dormitu sudando enim tota ma euacuatur /
Medicine que gueniunt ad ext sunt iste in gquassacionib
carnosis et musculosis // Emplm factu ex radice
enule cu folijs eius gfert attricionib lacertorum Et bartholo
dixit q sit enula siluestris et coquatur cu vino.
Auic. si cauda equina emplastretur et ponatur vbi contu
sio sit in medio lacertorum confert.
Et bartholo de vaign. dix. vbi gtusio sit recens con/
fert nec est in gtusionib dictis altea supposita.
Qn semen rorismarini teritur et miscetur cu farina
lolij et aceto et fiat emplm confert //
Et dyascorides eodem dixit de semie eius /
Et barthol dixit q seme mirti cu farina ordei
et aceto valet ¶ Serapio dix. misceatur maiorana
cu aceto et ponatur sup torsiones neruorum et attri/
ones lacertorum ¶ Et barthol dix q sola maiorana gfert
Auic. stercus porci siccu et bibitu cu aceto confert
ad infirmitate lacertorum et leuit. Ypocras gfert con/
quassacionib lacertorum bibitu cu aqua cicere Galba
est bibitu cu vino vt quantitatis fabe Et serapio dix
q est valet ad casum Et sm Auic assa bibita vel
inuoluta in cera gfert attricionib neruorum et lacertorum
Serapio Radix yreos siluestris bibita confert est et e
spes Et iterum dixit. qn seme abrotani coquitur i aq
vel crudu in aq infundat et bibita aq illa gfert

attricioi lacertorum et lenioi. ¶
Abrotanu cu betonica conquassacionib palitus etiam
tota potui data est psidiu singulare // ¶
Auic. de vulnib ventris. Rx. pannu de lino nouu q
nunq fuit ablutus et capias tantu quantitate q possis
extiare q capiat totu corpus infirmi et talis pannus
bulliat in aceto p hora vna deinde reuoluatur infirmus i
eo calido quantum plus pt sufferre et pmittat sic p
vnaz diez gpletaz. ¶
Aliud mgri thome de arsenis. Rx. stercoris bouis
quantitate q credis ipm posse totu emplastrari et fac
bullire cu vino cu tercia pte aceti et cu bullierit
emplastres eu. et dimittat. vsq ad die integru
sic et fiat vsq ad quartam diem eode mo. ¶
Ista valet Cum attricio sit i capitib musculorum.
Serapio qn bibitur cuilibet calamenti confert conquassa/
cioni carnis musculorum et sanitati corporis ¶ Et iterum dix
decoctio origani in cibis e gueniens Et iterum dix. scor/
dion siccu et bibitu. ʒ. j. ß. confert Et iterum serpil/
lum bibitum in aq et supposita gtusionib confert
Auic. decoctio gsolide maioris gfert attricioni neruorum
et lacertorum in medio corporis et in extremitatib. ¶
Serapio dix q sal mixtu cu fa. ordei et melle con/
fert torsioni neruorum et attricioi corporis et lacertorum.
Guill. de vaign. Et est ex sale et melle et sulfure
an. quantum oia ad inuice coquatur et supponatur attricioi/
b factis p casum vel pcussione in lacertis vel neruis gft
Serapio Radix aristol. ro. cu aq bibita plus oia alia
med. gfert // Aliud q valet i incturis et e in al
gacenu et remouet dolore et valet i fracturis ossium
firmat et facit eas fortes ¶ Rx. radic altee m. j. mir/
re mastic an. ℥. j. corticu radicis granatorum siluestrium
m. ij. vel puluis eius ℥. ij. et fiat emplm cu decoc/
tione altee et radicis corticu granatorum // ¶
Aliud ad incar. et resolucioez me Rx. aluearium
apium sarcocole aloes an. ℥. j. farine robilie ℥. j. ß.
acacie bdellij an. ℥. ß. et cu albumie et vitello oui
fiat vngm. ¶ Euaporatiu Auic. Rx. foliorum cipssi
℈. ij. decoquatur cocta cu saubato et est arbor et no
reperitur in ptib istis et dimittatur et accipiatur flos
tamarisci m. j. ß. et fiat decoctio in aq vel cu lacte
acetoso et fiat euaporacio vel balneatur locus lesus
Curta intencio e acciua corrige q2 p accidit gla
dule curantur vt dem e supius et duricies cu dictis
in mo predcto Et est q2 accidit dislocacio et fractura
reducantur ossa dislocata et fracta restaurentur vt ponit
Auic. capitulis ppris. et no dico aliquid de hoc q2 in
hoc smo non e meus ¶ Medicame q p optime
valet in dislocacoe et fractura ossium. q2 cito conso/
lidat fractura et forte efficit et dislocacioez cito
firmat et gtorsione pua et algacenu et est exptu
et est bonu iuuamentu mgri thome de arzentis
Rx. acacie. ℥. j. ß. aloes. ℥. j. bol ar. fecis apiu suarth
farine robilie gissi extincti calcis extincte visi gtriti
oium an. lb. ß. ℥. et fiat emplm cu albumie oui

Don Auic. in xiiij. fen fecit mencione de offen
sione ventris Et fecit est supius mencione in
vlt de qualibet offensione cuiuslibet ptis. hic mo facit
mencione de gtusione q accidit spalit in ventre Ca
pro do ventre p spacio q e a furcula pectoris vsq

ad pectine. Et in hac cura hnt tres intenções p̄ª
ē ventre lenire 2ª est vitã ordinare 3ª ē localia
1 appone. Pma inten° cplet cũ lenitis qz cũ electo
cassie vel cassia vel cũ cliste lenitiō Et fiat flōia si
fuit opus sm canones dcōs plures 2ª intentio
2 cplet cũ cibarijs lenitis et infrigidatis icarnatis
p hnc modũ ℞ volubil. m̄ j. arnoglosse lanceole
an. m̄ s. et det cũ carnib pinguib vel cũ oleo et
comedat mane et sero. Ad idē ex intencõe dnr
℞ atriplicis blitis spinachiarum. an. m̄ s. arnoglosse.
m̄ j. malue maluavis violarum an. omnĩ an. m̄ j. co
q̄tur vt puls et vtat vt dcm est. Ista oiā dent
hora comestionis.
Aliud q̄ conṽt de mane dnr. q̄ cueniṫ in pma
intencõe et illic debet poni. ℞ succi solatri succi endiv
succi arnoglosse an. ℥ s. medulle cassie. ℥ j. et misce
et sumat in aurora. Aliud dnr. ℞ psillij triti
℥ s. lacc karabe. an. ʒ s. croci pondꝰ granorum iij. dos
sit. ʒ ij. et det cũ aqua calida.
Aliud dnr et sunt trocisci. ℞ karabe ʒ iij. ros. ʒ
v. acacie ablute ʒ j. spice inde ʒ vi. mellilotí ʒ x.
mastic ʒ iij. boli ar. ʒ vij. croci ʒ vi. nucis cipsli
ʒ viij. et fiat trocisci cũ aq arnoglosse. h' at cueniṫ
pꝰ principiũ vt pʒ ex ℞.
3ª at intentio cplet cũ localibꝰ dictis in precedēti caº
et idō ea nō pono et recurre illic.

Cura flagellati parũ vel nihil differt a
cura casus et offensionis vt pʒ i cquēciente
nisi q̄ aliq̃ apprimat flagellatis plusq̃ offēsioi
et casus vt videt velle dnr. Et hec cura cplet
trib intencõib Et vide p te. In pmis g° fiat flōia
et leniat venter mō dcō Et dicta sit eodē mō sic
in casu et offensione Et sumat me'ne si fuit expe
diens q̄ dicte st in illo caº. q: tm aliq̃ apprimat mi
tũ ponā ℞. dnr et ista capiũt p os. ℞ bo
li ar. ℥ s. reubbi ∋ j. ʒʒ ʒ j. pulũizet et dent
ʒ j cũ aq calida.
Aliud ad idem. ℞ boli. ℥ s. reubbari ∋ j. sirupi
acetosi simplicis. ℥ ij. fiat mixtio.
Aliud ad idē. ℞ reubbari. ʒ iij. ʒʒ ʒ j. misce et
det de mane. ʒ j. cũ aqua Et bene notes q̄ ista
eiciant sanguinē coagulatũ discoagulādo ipm. et tn
hec faciũt ventrē lubricũ et cferũt casui et pcus
sioni et sanguinē stringũt et sanāt scissuras in visceris
Ista sup locũ ponant dnr et alichas ea q̄ dicta
sut in casu et offensione ventris et inde tn aliq̄ue
recepte hic apparate ponũt.
Auic et halichas. ℞ pelles arietis calidā sicut
excoriat ab ariete et pulũizet sup ipaz totam
salis subtilissime triti ℥ j. nasturcij ℥ s. et inuoluatur
paciens in eam. Aliud q̄ mitigat dolorē
resoluit et ponit sup locũ. ℞ dialtee ℥ j. boli
ar. ℥ s. olei mirtini olei medulle olei anetini olei
ros. an ℥ s. puluis mirtillorum. ℥ j. cere ʒ iij.
et fiat inunctio in loco calido.
Alij vō sepeliũt eos in furno calido et sudādo iuuat
Aliud guidonis. ℞ cere. ℥ iij. rasine ℥ j. terbētine
℥ viij olei cōis. lb. ij. thuris fenugreci. an ℥ s. de q°
inungat an cibũ mane et sero.
Thomas de argētis dicit q̄ pmo fiat balneũ cũ
decoc' medulle aneti calamenti. ros. pulegij et pō
balneo fiat vnctio et nō diu stet in balneo.
Aliud resoluēs sanguinē et cfortās locũ. ℞ dra
gāti croci an ℥ j. olei medulle. ℥ ij. cere. ℥ s. et
fiat vngm. Aliud q̄ ponit sup locũ dolōsum
ctusũ. ℞ litargiri cerusse. an ℥ j. olei ros. ℥
ij. cere. ℥ s. et fiat vngm.
Guido. Si at locꝰ est valde cstrictꝰ. ponat sup
locũ fabam decoctā cũ oximelle et parum croci
qz crocꝰ in hoc maximã vim habet Et oximeliū
descriptiõe nicolai multũ valet.

De suffocato in aq̃. Si at submisus fuit hō
vult halichas in 6° smone ptis 2ᵉ q̄ pedib
suspēdat capite dimisso vt aq̃ ab eo exeat. Post
hoc acetũ decoc'ois piperis sepe gargarizet et aq̃
ciceris aliqb dieb sorbeat Si aliquis ē fumo
dissolutꝰ fuit si spumauit nulla ē ad eiꝰ vitā
via vt notũ est Si at nō. gargarizet oleũ
violatũ et aq̃ decoc'ois feniculi sorbeat et cald
cibaria pinguia comedat Et vt intelligat q̄
dcm st dico q̄ me'ne q̄ cueniut in ctusione dent
eē sicce et mollitiē Et alie q̄ cueniũt i casũ et offen
sione dent eē sicce et mollitiē et stiptice.

In algiratum et contorsione

Ista cpetiũt que mō dicent que remouēt
dolorē et firmāt iuncturaz et resoluunt humores
fluxos ad locũ. Exemplũ expertũ. ℞ sanguinis draconis
℥ s. rosarum balaustiarum gallarum cipssi. an ℥ s. fa
rine ordei ℥ ij. mellis. ℥ iij. croci modicũ albu
mē duorum ouorum vini q̃ntũ sufficit et fiat emplm
et calidũ loco sup ponat.
Aliud ad idē. ℞ foliorum cipssi foliorum mirti foliorum
salicis foliorum vlmi foliorum tamarisci an m̄ j. co
q̄nt oiā et exprimāt et cũ tali expssione fiat em
plm hoc mō. ℞ farine volatilis molendini. ℥ ij.
farine orobi et ordei. an ℥ j s. san dra. ℥ s. bo
li ar. ℥ j. bulliāt farine p vnũ spaciũ cũ expssi
sione pdcā et tn s addat san. dra. boli ar. et
bulliat vsq ad spissitudinē.
Aliud ad ctorsione et algiratum et iduraṫ frac
turā restauratā et dislocacõez reductā cfirmat
℞ maluauisci. ℥ iiij. corticũ radic mali granati
siluestris farine tritici. an ℥ x. acacie ℥ viij.
sēis lini ʒ xx. liniat cũ albumē oui si fuit
apta et ponat sup locũ. est enĩ bonũ.
Aliud ad pdcā postq̃ st reducta et st cũ calido
pro apate ℞. corticũ radicis granatorum siluest
triũ balaustiarum acacie. ℥ j. et fiat emplm
cũ albumē oui Et notes q̄ in algiratum debes fa
cere flōiaz et in torsione et eciā solue ventrē sm nā
tatez pacientis. Qrem si fuit dolor mitigare de
bes cũ reb resolutib lenib et mollitis dictis
in caº de mitigatib dolore. Hoc toto cpleto pro
das predas cũ ime'te dictis qz cum stipticis qz illa
sut q̄ cfortāt et stringũt iuncturam Et faciũt eaz
redire ad statũ suũ Et p hoc errāt illi qui pro
dut cũ humidis vel mollitis Remoto dolore eciaz
hoc valet. ℞ olei rosati mirtini ℥ s. cũ albumē
ouorum Conquasset et inungat locꝰ deinde

aspergatur desuper pulvis dactilorum multorum vel mir
ti vel similium deinde ligetur locus etc.

Excoriatio ut dicit Avic. est corruptio
que accidit in superficie cutis per laboriosum trac
tum seu tactum. Est autem hec excoriatio aliquando
cum apostemate et aliquando sine apostemate. Si fuerit cum apostemate vel
mala complexione debes scire ex dictis quod ipsa non curatur
nisi remoto apostemate vel mala complexione etc. Removetur
autem hoc apostema hoc modo. Rx. pulvis ros. farine or. ana
ʒ. i. arnoglosse ʒ. i. Et bulliant adinvicem et cum oleo ros.
incorporentur et fiat emplastrum. Et est alia emplastra frigida
competens. Sed hec forma pro modo sufficiat. Et eodem modo debes
curare malam complexionem calidam. Deinde prosequeris. Hoc
fecundo dicit Avic. Si excoriatio fuerit sine apostemate aut ipsa
cutis erit tota separata aut non. Si erit pendens tunc sanatur
et incarnetur modo dicto in capitulo de ulceribus. Si autem tota
fuerit mota usque ad carnem consuevi primo cum albumine ovi
et cum oleo ro. facere stuppatam conquassatam tamen. Deinde
appono super locum. Hec enim stuppa removet malam
complexionem et prohibet apostema. Unguentum album in hoc. Rx. ce
re albe ʒ. i. olei ro. ʒ. iii. dissolvatur cera et oleum sil
mul. Quibus dissolutis et cum infrigidatis addatur cerusa
pulverizata et albumen ovi et semper conducatur.
Aliud. Rx. armoniaci ceruse ʒ. i. olei mirtini. olei
de lilio ana ʒ. ii. Et primo dissolvatur armoniacum cum
vino. Aliud unguentum mirabile. Rx. litargiri nutrite
combustum vis. et dissolvatur cum vino et simul bulliat et
fiat sicut unguentum. Aliud ad idem. Rx. simach ʒ. i.
fa. orobi ʒ. ii. olei ro. et mirtini ana ʒ. i. cere ʒ. ß.
et fiat unguentum. Aliud quod valet in fractione que
accidit intra costas roe ambulationis. Rx. boli ar
menici sigil. ana ʒ. i. sepi irpini olei violati ana
ʒ. ii. cere ʒ. ß. mucilaginis psillii seminis arnoglos
se ana ʒ. i. et fiat unguentum.
Aliud quando est magna excoriatio. Rx. sarcocolle
corticis cipressi ana ʒ. ß. Ceruse ʒ. i. cere
ʒ. ß. olei mirtini ʒ. iii. Et fiat unguentum.
In simplicibus valet ista. Carta combusta et cucur
bita adhusta sicca quia ista mirabiliter exsiccant.
Ultra ista valet unguentum de litargiro positum superius
in tractatu de apostematibus. Et specialiter si fuerit apostema in
cruribus. Si autem fuerit in alio loco competit alia dicta
in capitulo de medicinis singularibus. Et competit un
guentum de minio etiam positum in capitulo de fleg
mone. Et hoc totum intelligitur remota mala com
plexione primo quia removeatur cum stuppa vel unguento ro.
In excoriatione calciamenti competit ista que remo
vet malam complexionem et unguentum de calce remo
ta valet autem pannus lineus combustus et carta combusta
et cucurbita combusta quia illa multum exsiccant.
Et in ea ut dicit Avic. est fiducia. Et omnis
tamen aqua multum valet. Et dicunt aliqui et pul
mo arietis et pulmo vulpis multum valet si ca
lidus ligetur desuper. Et convenienter valent alie res
singulares ut patet ab Avic. Et unguentum album. Et un
guentum de litargiro multum valet. capitulum de extractione sagittarum

Punctura et disruptio in hoc vicina sunt
ad hoc quod utraque earum est penetratio
corporis duri acuti in corpus. Et punctu
ra est peior in se eo quia ex se curatur licet inc
inat corpus cacochimum vel obviet corpori cacho
chimo. Si autem punctura transiret usque ad carnem
et imbibetur tunc fortasse bene accidit apostema et dolor.
Et hoc si punctura illa obviet carni male et corpori
cacochimo. Et cognosces ex colore valde malo.
Et tunc in istis sedes dolorem quantum est tibi possibile
et prohibeas apostemationem ut tibi pluries dictum est.
Hoc declarato dico quod extractio istarum sagittarum
quandoque fit cum instrumentis convenientibus rem quod extrahunt
et quandoque fit cum impressione et quandoque cum proprietate me
dicinarum. Sagitte primo extrahuntur cum tena
culis habentibus caput ut luna ut Albucasis describit.
Et tunc trahatur tractione que est secundum longitudinem quia
non debet moveri huc et illuc ne aliquid frangatur.
Et multotiens est necesse ut dimittatur res fixa per
multos dies ut caro que est circa locum putrefiat.
Et tunc ampliatur locus iste et melius egreditur.
Et iam dixerunt aliqui quod sagittarum alique sunt
ex ligno. alique sunt ex arundine. et earum zinzi quia
cuspides earum cum quibus fit vulnus aut fiunt ex
ere aut fiunt ex ferro. Et ex eis sunt que habent
unam linguam et alique que habent duas. Et iste vo
cantur barbulete. Et sunt alique barbulas vel lin
guas retro. Quedam sunt que habent exterius. et quedam que
habent ante. Et iste sagitte aut sunt fixe in carne
aut in osse aut in membro principali. Si fuerit fixe
in carne tunc expellitur per attractionem vel impul
sionem. per attractionem scilicet quando erit fixa in osse aut post ipsam
erit aliquid quod prohibet ipsum expelli ad locum oppositum
sicut os nervus. vena artaria aut distantia magna.
Per impulsionem expellitur quando non est aliquid quod pro
hibeat fixionem quia neque nervus neque vena neque os neque
aliquid aliud. Sagitta que debet extrahi aut est appa
rens aut non. Si est apparens extrahemus eam ut notum
est. Si non est apparens tunc necesse est si est possibile
ut vulneratus ponat se sicut erat quando fuit vulne
ratus et fingitur tunc super sagittam. Et non sit ei possibile
tunc oportet ut resupinetur secundum quod ei sit possibile. Et tunc
fiat expressio et inquisitio cum manibus. Et tunc forte
venies ad noticiam eius. Et tunc extrahes cum forficibus
vel alio instrumento cum quo sagitte extrahuntur sicut cum
terebello. Et in pluribus hominibus est necesse ut incidatur
caro quando non est possibile ut exeat per locum per quem intra
vit. Tunc ex opposito incidatur et extrahatur per impulsionem.
Et respicias ne incidatur nervus vel artaria cum
impulsione. Et si fuerint sicut caudati tunc oportet
ut ponatur in canna ne caro capiatur a barbulis et
impellatur vel extrahatur secundum quod videtur. quod si sicut ha
buerint ramos non obedientes motui vel exitui
tunc est necesse ut fiat scissura si non timueris de
nocumento alicuius membri. et tunc melius egredietur.
Si autem sagitta fuerit in osse fixa quia scimus ex
tactu eius tunc debemus ipsum os minuere ut ipsa sa
gitta egrediatur et respicias ne frangatur puncta
eius in osse. Si autem sagitta fuerit in membro principa
li tunc non extrahemus ipsam. quia in continenti morietur.
Et si fuerit necesse ut extrahatur prenosticet de morte.
Hoc facto mitiges dolorem ut dictum est et prohibeas
apostemationem ut est dictum est superius pluries.
Postquam declaratum est qualiter sagitte extrahuntur.

per impulsionem et per extractionem. Videndum est
modo quo extrahantur vel possent extrahi cum medicis
Primo ista extrahuntur de mente Avic. ℞ armo[niaci] ʒ
ss. radicis arundinis ʒ j. radicis affodillorum ʒ ss. ista
omnia pistentur et addatur mel quod sufficit ¶
Aliud Avic. ℞ seminis jusquiami ʒ j. calcadis
ʒ ss. vitrioli albi ʒ ss. farine or[dei] ʒ iij et fiat mixtio
Aliud Avic. ℞ ranam scorticatam et caput la
certe cum linea abscindatur et pistentur adinvicem
in mortario et ponatur super locum. Nam rana est
mirabilis in extrahendo ossa. et caput lacerte in
extrahendo ossa et spinas et illud idem facit quod habetur
illorum ¶ Aliud ex dictis Avic. ℞ aristol[ochie] radicis
capparis nasturcii radicem arundinis ana ʒ j. coagu
lum leporis vel edi vel agni foliorum fici misceantur
et fiat emplastrum ¶
Aliud educens ferrum. ℞ lapis magnetis ʒ j.
mellis ʒ iij et fiat mixtio coquendo mel prius
et addatur pulvis magnetis et addatur super locum
Aliud ad idem forcius. ℞ stercoris anseris ʒ j.
seminis ditani ʒ ss. succi sicle ʒ ij. polipodij ʒ j ss.
coaguli leporis vel edi ʒ ss. lapis magnetis ʒ v.
Et cum succo sicle et stercore fiat mixtio
Aliud bonum ℞ radicem canne vallis et pista in
mortario cum melle et pone super locum.
Aliud quod extrahit sagittas mirabiliter ℞ cepas
narcisci et pistentur ¶ et bene mundate de
inde addatur farine lolij ad quantitatem ʒ ss. mellis
ad quantitatem sufficientem ad incorporandum et po
natur super locum ¶ Aliud quod extrahit mira
biliter magistri thome ¶ ℞ polipodij m. j. pistetur
optime et quando fuerit bene pistatus adiungatur ei assun
gie porcine quantum est polipodium et ponatur super
locum ¶ Aliud ad idem ℞ foliorum vitis ditamni
ana m. j. pistentur virides optime et ponatur super
locum. Et si folia non inveniantur viridia capiantur
sicca trita et permisceantur cum melle et cepe nar
cisci donec incorporentur et ponatur super locum
Aliud ℞ succi foliorum valeriane ʒ iij et bibat
paciens de mane jeiuno et statim sentiet ferrum
moveri in loco Et si fuerit prope cutem exibit sta
tim foras illa die vel nocte ¶
Aliud ℞ maiorane recentis m. j. radicis canne re
centis m. ss. capita lacertorum viridium iij et
pista ea bene statim cum abscinduntur succi fo
liorum sambuci ʒ iij. fa[rine] frumenti purgate ʒ
ij. et fiat emplastrum ¶ Aliud bonum in extrahendo
ossa infixa et alia similia. ℞ fermenti mellis
ana ʒ xv. visci quercini ana ʒ iij. armo[niaci]
dissoluti in aqua fenniculi ʒ ij. olei antiqui
quantum sufficit terantur et fiat emplastrum ¶
Aliud est bonum. ℞ cepe lilij coctum in mellicrato
medullam frumenti et mellis et assungiam veterem
omnia simul incorporentur et quando vis quod attrahat ferrum
pone pulveris magnetis et pone in loco
Aliud bonum. ℞ armoniaci ʒ j. glandiole ʒ ij.
galbani cere ʒ ss. olei antiqui ʒ j. molliatur
galbanum in aceto et supponitur ¶
Modo pono simplicia Dixerunt antiqui quod sala
mandria quando cruda teritur et supponitur trahit sa
gittam et omnia alia Et idem facit stellio Est autem

species lacerte ¶ Fidelis dixit solum cortex speculis
trahit omnia fixa carni et cum assungia idem facit
Alkindus dixit de anguilla quando teritur et ponitur
super locum extrahit spinas et omnia fixa Et de
anguilla maris dixit Et quando fit emplastrum de
veteri salita extrahit sagittam de profundis locis
a corpore ¶ Dixit etiam fidelis fimus anseris suppositus
trahit ferrum et lignum. Avic. dixit ostracum ex
trahit spinas et stellas fixas suppositum ¶
Dixit etiam limatura purpurea supposita extrahit
ossa et alia. Dixit etiam omnes sordicies extrahunt
furunculos et spinas. ¶ Ras dixit Cancer
fluvialis suppositus tritus extrahit ferrum sagittarum
et stellas et alia Et kyrannus et constancius idem
dicunt. Dixit etiam Aristol[ochia] ro[tunda] extrahit omnia quando fit
emplastrum cum herba eius decocta Et albertus dixit
fel bovis cum melle mixtum trahit spinas.
Constancius dixit semen lolij si pistetur spinam can
nam et lignum membro infixum extrahit ¶
Dixit de terbentina quod ab interiori ad exterius trahit
Guill. de varign. dixit quod scit experimento quod mirra
supposita omnia infixa corpori extrahit ¶

De combustione ignis sequuntur dolores
et vesice. quia caliditas ignea subito attra
hit humiditatem aquosam sub cute que
non potest ab inspissata cute exire exterius re
manet ibidem et facit vesicas vel inflaciones aquo
sas et apparent mala ¶ In curatione ergo istarum tres
habes intentiones. Prima est prohibere vesicationem. 2a est
vesicas factas curare. 3a est excoriationem removere
Prima intentio completur cum frigidis valde domesticis
Et in hoc dixit ins[truct]. pannos infusos in aqua frigida i
frigidatos super nivem vel alio et suppone
Et subdit quod si fuerit apparatus magnum fiat flora de
parte opposita Regimine eius sit frigidum et cum hoc
subtilietur et fiat cito si fuerit necesse Dixit Avic.
℞ olei ro[sacei] cum vitellis ovorum agitatis et suppo
natur removet dolores
Aliud ad idem. ℞ foliorum malve sorbe cotilidonis
lenticum ana m. j. et coquantur cum aqua dulci et
oleo ro[saceo] cum aceto Et ter sigillatis et litargiris
et cerusam aqua solatri endivie valet ad prohi
bendum vesicas ¶ Mahebas commendat aquam oli
narum Theodoricus laudat totum membrum lava
ri cum aceto. Gal. dixit Cerotum de cera cum
oleo ro[saceo] lavato multum valet et in forma unguenti
Rogerius dixit oleum lavatum super locum ponatur
Et laudo cum folijs sambuci et vz suppositum
Et Constantinus magistri ℞ populeonis ʒ ij et cum
eis permisce vitellum ovi et suppone
Si autem cum istis vel cum istis non removeatur pa
pula aliquis quod apponatur parum olei ut dolor remo
veatur ¶ Guill. dixit hoc valet. ℞ olei ro[sacei] ʒ
iij dissolvatur cera in oleo et deponatur ab igne
Et ponatur pulvis ceruse quod sufficit et addantur
duo albumina ovorum et incorporentur ¶
Aliud Guill. ℞ olei ro[sacei] ʒ iij. populeonis ʒ ij
albuminum ovorum trium parum minore ceruse al
bite ʒ j. aqua ro[sacea] ʒ j. et incorporentur omnia perfecte

Unguentum optimum in combustione ignis vel aque ferventis
℞ olei communis ad placitum pilorum leporis m. j. cere
nove quantum sufficit et fiat unguentum Et post principium
continue usque ad finem et facit cutem pulcherrimam
sine cicatrice et sine signo aliquo Et experimento probatum

Serapio in simplicibus lilium assatum et tritum ponitur in loco combus
tionis ignis vel aque ferventis et dimittatur donec consolidetur
et sanetur quoniam proprietas eius est ad hoc ¶
Averroys in 4o sui colliget Radix lilij silvestris folia eius decocta
et cum oleo ro[saceo] supposita conferunt combustionem ignis vel aque fer
ventis et consolidant et liberant in continenti et sic ad hoc melior medicina

et pone in loco. Aliud exptū mgri thome. R̷ succi endiuie virge pastoris arnoglosse an̄ ʒ. j.
olei de cucurbita olei violati nenufaris an̄ ʒ. ij.
cere ʒ. ij. s. bolo ar. terre sigil. an̄ ʒ. ij. Et fiat
istoᵒ dissoluat cera cū oleo et addant̄ succi deīn
puluis Et fiat vngᵗᵐ ¶
Aliud ad idē R̷ sandaloꝝ rubeoꝝ citrinoꝝ an̄
ʒ. s. cerusse plubi an̄ ʒ. j. terre q̄ reperit in aq̄
cꝯtīte sub rota fabroꝝ ʒ. s. olei de cucurbita
olei ro. an̄ ʒ. iij. cere ʒ. iij. et fiat vngᵗᵐ ¶
Aliud qꝫ vꝫ R̷ folia edere et pone in vētri et
gut vna ps lardonis et gut ponant tria folia
edere Et gut vna ps lardonis et sic successiue
ponat̄ ad ignē Et ibi calefiat donec dissoluat̄
bene lardo Et colligat̄ pinguedo que cadit in
vase aliquo Et ista apponat̄ sup locū valet
Et notare debes q̄ medicīne osiste que queunt
in cobustione ignis si fuerit aliquāt acute debet
lauari roe magni doloris ī loco existētis Res
acute dolore adauget Et ī deo laua oleū et ce
raz Et hᵒ sentit auic. cū dicat q̄ merdasengi
cōdita i. lauata et triturata valent ¶
2ᵃ Intencio cōplet̄ cū rebꝫ aperientibꝫ vesicas Apꝫ
ant̄ gᵒ cuz flebotomo et aliis aperientibꝫ
3ᵃ intencio cōplet̄ cū istis domesticis exsiccā. Et
valet gᵒ vngᵗᵐ de calce auic. R̷ calcis septies
lote et cribellate ʒ. j. cere albe ʒ. j. olei ro. ʒ. iij.
Et fiat vngᵗᵐ Et nota q̄ si tēpus sit frigidū
facies cuz oleo oliue. Aliud vngᵗᵐ de calce auic.
R̷ calcis bene lote et cribellate ʒ. iij. cere albe
olei ro. an̄ ʒ. j. succi sicle succi cauliū an̄
ʒ. s. et fiat vngᵗᵐ Ite sm thomaz scolopēdria ap
posita sup locuz facit bona opacione Et pulmo
naria et cytrach et mellago et iste herbe a mltis
vocant̄ herbe foci vel ignis q̄ ibi valēt ¶
Valet vt dixit ras. vngᵗᵐ albū in quo sīt albumi
ouoꝝ et parꝝ camfore fimꝰ colūbinꝰ adhustꝰ
in pano lineo. Et cū oleo ro. multū valet vt dr
auic. Et dixit etiā q̄ porri elixati multū va
lent si sup locū apponat̄ Aut portulaca cum
farina or. et folioꝝ mirti Auic aūt facit q̄
daz magnā fillateriaz de stercore vaccino et corti
ce pini. litargiro cerusa bolo ar. calce adhibita
et ablūta plūbo usto thucia et scoria ferri Et cā
fora incorporata cū oleo ro. et medulla seu pingue
dine cerui Et dicit hᵒ esse exptū ubi nō sit mag
caliditas Et si vlcera sint maligna Cures cura
vlcerū malignoꝝ. Expl̄ de cōbustione aq̄ ¶

Quia hec cura paꝝ differt a cura cōbusti
onis ignis. ideo breues receptas pono. In
pmo tᵒ quo ad pmā intēcōem. queunt ista de
mēte auic. R̷ sandaloꝝ ʒ. j. camfore ʒ. j. aq̄
rosate q̄ sufficit et ponat̄ sup locū et nō pmit
tatur exsiccari. Ite pecia balneata in aq̄ frīa et
apposita sup locuz nō pmittit locū vesicari Et q̄
dā apponūt desup aq̄ oliuaꝝ. In 2ᵃ intēcōe
apiūt̄ vesice vt dēm est sup. In 3ᵃ intēcōe vꝫ
vngᵗᵐ de calce. Medicamē de fimo colūbino ē
mirabile et porri elixati positi sup locuz. In
aliis aūt recurre ad capitlm de cōbustione ignis.
Capᵐ de suffocato de fūo vl aq̄

Sed q̄ iste fumo cōptmēs sermoni de cōbus
tione ignis Et ideo de suffocato ab igne
et ab aq̄ mēcione faciaz paucā loquens
q̄ paucā inueniō a doctoribꝫ in hoc. Si gᵒ quis
submissus fuit in aq̄ et biberit violent̄ Dicūt ali
qui doctores q̄ talis suspēdat cū pedibꝫ capite de
clini vt aq̄ ab eo exeat. post hᵒ dicūt q̄ acetum
decoctionis piperis gargarizet. Insup aliquibus di
ebus sorbeat aq̄ decocᵒⁿⁱˢ ciceris ¶
Si quis in fumo dissolutꝰ fuit si spumauit
nulla est ad eius vitaz via ut notuz est Si aūt nō
gargariz oleū violatū et aq̄ decocᵒⁿⁱˢ frumēti
et calida cibaria comedat pinguia ¶

Fluxus sanguinis causat̄ tripliciter. pmo
q̄ orificia venaꝝ apiūt̄. 2ᵒ q̄ vene
frangūt̄ Et hᵒ dupli. q̄ vel a causa
corporali vel ab huore corrodēte vel a cā extrīˢ
vt pꝫ. 3ᵒ causat̄ fluxꝰ sanguis p viaz resudacōis
a venis vel ab arteriis Et si fuit ab arteriis
erit cū saltu et erit subtilis et rubicūdꝰ Et si fuit
a venis exibit quiete et erit grossꝰ declinās ad
nigredinē Et fluxꝰ sanguis arteriaꝝ ē piculosior
pmo roe spiritꝰ ibi cōtenti Aꝰ roe motꝰ qui
est in arteria, phibēs locū cōsolidari vt pꝫ. Et aliqn̄
in fluxu sanguis cōstringit ps superior et nō inferi
or Et tē gnāt̄ apā cui nomē est emborisma vl
mater sanguinis q̄ idē est Et fluxꝰ sanguis a mē
bris diuersificat̄ q̄ aliqn̄ ē multꝰ et aliqn̄ ēs
ē paucꝰ Exᵐ pmi sicut a pulmone et epate Exᵐ
2ⁱ sicut a vesica et a matrice Et fluxꝰ sanguis
multꝰ in aliquibꝫ ē piculosꝰ vt ī pulmone et ē
notuz Et paucꝰ etiā in pulmone ē timorosꝰ q̄
vena pua ī eo fracta est Et gᵒ multuz timo
rosuz et malū p̄p cōtinuū eius motū Et in aliqbꝫ
mēbris si fluxꝰ ē multꝰ ē timorosꝰ si paucꝰ
nō timorosꝰ vt in epate Et in aliquibꝫ si fluxus
ē paucꝰ et cōtinꝰ ē piculosꝰ vt in vesica et ma
trice et renibꝫ Et fluxꝰ etiā p̄p arteriaꝝ pūce
ris manuū aꝰ pedū timorosꝰ ē q̄ sm pliᵐ
vt auic dicit interficit et vidi exptimēto Et
si etiā in fluxu sanguis accidat spasmꝰ maluz
q̄ est de inanicōe pnicior ē oibꝫ Et si superue
niat singultꝰ mortē q̄ arguit inanicōez max
imaz Et alienaᵒ et pmixᵒ roīs sīt male q̄ ar
guūt spm aīalez multū fore euacuatū Et ro
mali signi. Se dē cura

Oportet in curacōe fluxꝰ sanguis vt
attēdat̄ dēm curet̄ vlus si fuit Et
nō est possibile in eo cuius causa est fixa
sine antecedens vt corrodens et sitibꝫ nō vt reti
neat et auferat cā. Oportꝫ gᵒ vt corrosio
aꝰ putrefacᵒ remoueat̄ Aut aliq̄ cā si aliq̄ fuit
Et nō sm auic. q̄ cause restrīgētes sāgnē sīt
tres. Queda sīt diuertētes. queda sīt refrenātes
qdaz vō locales Causaꝝ diuertētiū queda sīt
cū euacuacōe qdā sine. Et cū euacuacōe i. qn̄ fit
flōia de latere oppoᵗᵒ vt inde mā diuertat̄ flo
sit stricta Et nullo mō lata sine euacuacione

vt qui ponunt ventose in inguine aut ligationes et
fricationes fiunt. Cause refrenantes sunt ingrossantes
ut lentes risum iuiube citonia et omnes fructus stiptici
qui in fluxibus eis conuenerit dari. Cause refrena-
tes sunt stuppe ut aqua frigida proiecta contra [?] Et omnes
res frigide in excessu. Et sincopis eis propter refractionem
sanguinis infrigidat totum corpus et retinetur fluxus
Cause locales sunt multe secundum Avicennam. Aliquas tamen ponam,
et sufficient. Primus modus est iste ubi non sit deperditio
carnis. capiantur labia cum manibus et suantur prius
de si potest. Deinde ponatur puluis constrictiuus et restric-
tiuus Et postea ponantur desuper stuppe balneate in
albumine oui In quo infusus sit puluis dictus Et ligetur
decenter. Et iste modus sit bonus patet quia per ipsum
iunguntur labia et infrigidatur locus cum stuppis. Et
Gal. et Avicenna. Et Theodoricus hunc modum concedunt
2us modus completur per buccellationes factas ex pilis leporis
In albumine oui et pulueribus constrictiuis dicendis in fi-
ne huius capituli et ponatur in loco. que in vena vel ar-
taria stringunt eum sanguinem. quia locum opilant
3us modus completur per tortuationem vene. et iste est mo-
dus conueniens venis profundis Et completur per abscisionem
totius vene. unde una pars redit ad intra carnem et
occultatur et cooperitur a superiacentibus ut a carne Et
desuper ponantur pulueres dicti infra quorum recepte
statim ponentur. Deinde stuppe et ligetur super locum
// 4us modus qui fit per ligationem vene et fit per hunc modum
Excorietur vena et cum uncino trahatur et filo serico
ligetur fortiter deinde medicamine apponatur //
Et nota quod ab epate infra debes ligare usque partem
superiorem Et ab epate supra usque partem inferiorem.
ut Vinusahi [?] dicit quod usque partem epatis semper ligetur
5us modus fit per adhustionem et est conueniens venis
apertis per corrosionem Et completur cum ferro calido. Sunt
cum medicina adhustiua que cum caliditate habeat stip-
ticitatem velut calcantum vitrioli hustum et non ustum
Non tamen ita cum calce. quia non habet stipticitatem Et so-
escara sua citius cadit aliquis non tamen festinet
estate quia prouocaret nouus fluxus sanguinis peior pri-
ore ratione maioris dilatationis vene Et propter hoc dicit
Avicenna quod preceperit quod fiet cauterium cum ferro ve-
hementer ignito profunde ita ut faciat escaram profundam
Cuius casus non est facilis Et ideo Theodoricus summe
laudat in hoc casu arsenicum sublimatum quia escaras
facit grossas et durabiles. Isto notato aliqua
documenta in fluxu sanguinis sunt necessaria. Primum est Gal.
In 4o terapeutice quod in omni fluxu confestim apponat di-
gitus ad os vene Et in vulnere firmas suauiter et
non dolorose simul retinebis sanguinem et conglutinab-
is eam. 2m est quod postquam apposuerimus puluerem constrictiuum in omni
fluxu applicentur tres vel 4or stuppe infuse primo
in aceto. et aqua rosacea. et expresse super locum ligentur
3m est quod ligetur cum binda de panno et reuoluas
quater super locum stringendo ipsum vulnus Deinde pau-
latim ad circumferentias relaxando procedas et ita repel-
litur materia et constringitur vena ut dicit Avicenna. 4m est quod
membrum situetur ut dicit Gal. et Avicenna. Si vero san-
guis sursum exiuerit sursum ipsum situes. Si vero de-
orsum orificium sursum eleues quia sanguis non fluit
ita sursum sicut deorsum ut patet considerati. 5m est
Gal. quod ante 3m vel 4m diem non mutetur. Et quando redibit

Ad fluxum sanguinis a vena in-
cisa. Recipe argenti sublimati
quantum est auelana san. dra.
bol. ar. ana ad placitum
Et fiat puluis subtilis et
supponatur et statim cauteri-
zabitur vena et fluxus san-
sedabitur ut patet experimento

remoueantur caute binde et stupata Et si fuerit
necesse humectetur cum vino ut Avicenna dicit Et remo-
ueantur. Et si fuerit necesse apponatur albumen oui
cum oleo rosaceo agitato adinuicem. 6m est ut claudatur
oculis pacientis quod stet in loco obscuro ut non possit
videre sanguinem suum neque respiciat res rubeas primo
dicatur ei quod sanguis amplius non fluit Et ita con-
fortetur virtus naturalis per contrariam ymaginationem
Ultimo dicendum est de medicinis constrictiuis quarum
prima est Gal. Recipe thuris partem 1. aloes partem semis. misce-
antur et puluerizentur cum albumine oui Deinde appo-
natur pilis leporis Et super venam apponantur.
Aliud Avicenna et omnium Recipe bol. ar. san. dra. aloes
scolterini [?] partes equales fiat puluis ut dictum est et su-
pponatur. Aliud bonum Rasis Recipe calcis viue san-
guinis draconis aloes thuris vitrioli ana partes equales pul-
uerizentur cum albumine oui et tela aranea incorporentur
Aliud Hali Abbas Recipe gallas hustas et phimas [?]
in aceto et vino et super artariam apponatur //
Rogerius in omnibus istis pulueribus apponit consolidam
Aliud bonum et Avicenna. Recipe sarcocolle granorum mirtiorum
passularum vue sumach spongie marine aduste
latis adusti furfuris scorie plumbi dragaganti thu-
ris ana partes equales puluis ex eis fiat et super locum
apponatur cum albumine oui et pilis leporis
Aliud Gal. Recipe colcotar ℥ iiij. minium thuris
℥ viij. aloes glutini ℥ iiij. arsenici ℥ ij. gipsi
℥ x. puluerizentur et cribellentur et super locum
apponantur quod est mirabile
Aliud Avicenna expertum Recipe calcis viue vitrioli non
combusti ana partes equales pilorum leporis minutim in-
cisis Et ex eis fiat mixtio et super locum ponatur
Et nota quod in istis multum valet modus operandi cum
manu Et plus valet quam valeant medicine Et
si cum manu puluerem non scieris apponere nihil
erit Oportet ergo ut inuoluendo ipsum puluerem
operari. ponas digitos super artariam vel venam et
cum alia manu puluerem super locum apponas Et com-
primas cum illo loco cum quo posuisti pulueres Et cum
alio capias pulueres et super locum apponas Et sic
successiue fac donec locus sit repletus puluere
Inuenio aliqua simplicia a doctoribus et primo dixit
albu. Aqua frigida est bona illi cuius sanguis exit. Dixit
etiam san. dra. et karabe sistunt sanguinem de omni
loco Dixit etiam tela aranea sistit sanguinem Et rasu-
ra cartarum caprarum [?] et cornuum corporum combustorum Et
omnia ossa combusta et spathe bonum
Idem dixit Avicenna et dixit spongia adhusta sistit san-
guinem. Dyascorides dixit puluis rubri cum albu-
mine oui et pilis leporis sistit sanguinem Dixit etiam
succus foliorum porri transplantati stringit sanguinem.
Fidelis dixit Cepe scissum et suppositum statim
fluxum sanguinis stringit. Avicenna dixit folia saline [?]
et salicis et virga pastoris emplastrata sistit fluxum
sanguinis. Cinis tartari combusti sistit san.
Et ossa combusta et fimus asini et tela aranea et
gipsum et spongia adhusta san. sistunt Et dixit
cinis lignorum stipticorum sanguinem sistit Et calx
non extincta et omnes species vitrioli sanguinem sistunt
Guill. dixit coriandrum tortum [?] sistit sanguinem
Et alumen jamenum secundum Bartholomeum Et terra sigill.

Ad restringendum maximum fluxum sanguinis ut in aliquo membro percusso [?] inciso Recipe olei feruentis ad placitum euforbii sextam partem
secundum necessitatem et in dicto oleo sic preparato inponatur membrum solum secundum superficiem scilicet secundum illam partem a qua fluit sanguis Et teneatur
in dicto oleo sic calido in quo est euforbium ut supra dictum est bene per mediam horam vel circa secundum quod videbitur operanti Et in su-
perficie membri fiet escara Et sic fluxus curabitur. Postea locus ungatur cum pinguedine galline vel anatis vel butiri Et hoc
secundum magistrum Johannem de Janua.

sistit sanguinem Et non quod omnia valet si vena videatur
quando autem vena non videatur quando ad ipsam attingere non
possit tunc de consilio meo est ut tu capias vitriolum
et distempera cum liquore aliquo frigido ut cum succo mali gra
natorum vel granatorum et pone ad modicum quam mirabi
lem escaram faciet Respicias tamen nervos ne impedi
antur in operibus suis Ratione quod liquoris penetrabi
virtus sua scilicet vitrioli usque ad venam et super eam esca
ram faciet Et si ista non valent non est remedium
nisi stringere eam cum ferro ignito et respicias ne
ipsum comburas.

Quia supra factum est mentio de fluxu sanguinis
qui est triplex scilicet quia aut ex grossitie quia vena est
plena. Aut a causa corporali quia a corrosione vel a pu
trefactione aut orificium venarum aperitur Et de isto non
est facta mentio Fluxus namque sanguinis narium aut fit
a causa primitiva aut intrinseca Si a causa primitiva semper
debet restringi Si a causa intrinseca aut est debite facta
et sic non debet restringi Aut est sintomaticus et
sic debet restringi. Pulvis in restrictione sanguinis
est iste Recipe aloes gallarum pulveris molendini volatilis
san. dra. aluminis zuccarini ana ℥ s. terantur et cribel
lentur sic Et ponantur in albumine ovi vel cum succo
solatri vel plantaginis cum stuellis factis ex pilis
leporis et impone Aliud succus arnoglosse et
fulligo furni misceantur Item pili leporis invol
vantur et ponantur in naribus multum valet. Aliqui
ponunt hoc totum super frontem Epithimare testi
culos cum aceto fortissimo vel cum aqua frigida Et ponere
manus in aqua frigida et pedes multum valet Serapio
dixit et ras. Si stercus azini et equi et porci fue
rint combusta valent iterum et est expertum Item ex ster
core bovum exsiccatum et si sufflet in naribus multum
valet et retinet fluxum Fidelis dixit quod si penne
vel plume galline comburantur et pulvis ille insuf
fletur in naribus sedat fluxum sanguinis Rasis dicit
quod cinis rane combuste cum aceto positus in naribus sedat
fluxum sanguinis narium et videtur quod fluit Serapio
dixit Si cauda equina ponatur in naribus quod stringit
ipsum Fidelis dixit quod si manus patientis sit plena
herba sanguinaria quod incontinenti stringit fluxum sanguinis
Et aliqui dicunt quod sanguinaria est bursa pastoris.
Et alii dicunt quod est herba pastoris Et guilielmus de varignana
et symon ianuensis dicit quod est corrigiola. que etiam
multum valet usum Cassius felix et fidelis in
proprio capitulo dixerunt quod sanguis hominis combustus si insuf
fletur in naribus vel alio artificialiter ponatur stringit
fluxum et est expertum Et rolandus dixit quod ille
sanguis ponitur loco mumie quando mumia haberi
non potest Et nota quod illa que frigida sunt embrocata
super frontem stringunt sanguinem Et etiam illa que
stiptica sunt stringunt Et ex hoc gerardus de solo com
posuit hanc receptam Recipe succi plantaginis. aque ro
sarum ℥ i s. aceti ℥ i. albuminum duorum ovorum
terre sigillate vel argille ℥ i. misceantur omnia et fiat
emplastrum Et aliqualiter liquidum ponatur super frontem
Et si necessitas adesset ponatur aliquod de opio quod
valde sistit ipsum Item si cinis sit infusus in aqua
plantaginis seu succo eius Et coralli rubei pona
tur in naribus multum valet Item stringitur

fluxus sanguinis narium cum cauterizantibus scilicet cum calce non
extincta Sed hoc est nimis periculosum Item stringitur
fluxus sanguinis cum dentibus sicut cum flora diminuta
et stricta Aut cum ventosis appositis super epar quando super
splenem secundum necessitatem Utatur etiam istis rebus inspissantibus
sanguinem scilicet aqua frigida vino granatorum aqua berberis et su
mach et cibariis conditis cum agresta et succis limonum
et arantiorum Et utatur lentibus Et sic de multis aliis

Quia autem avicenna fecit mentionem de emborismate et
non posuit curam Ideo incidentaliter eam pono
ut operatio et cura fluxus sanguinis sit perfectior In
cura ergo ista primo fiat flobotomia. ac diversiones cum em
brocis et ventosis et fricamentis vel balneationibus cum
aceto et super locum ponatur hoc emplastrum Recipe rosarum
balaustiarum corticis granatorum sandalorum pulveris mir
tillorum sarcocolle aloes ana ℥ i. decoquitur cum aqua et
vino et conficiantur cum aqua rosacea vel albumine ovi et po
natur super locum Et cum plumaciolis ligetur super locum
fortiter Et removeatur medicamen de 3o in 3m Si autem
curatur cum talibus est bonum Si autem non curatio est
strictio super locum quod super tale apparet
Albucasis dixit in consilii capitulo quod sectio super hoc est pericu
losa Et specialiter in inguine et sub ascella Et oportet ut
curatio ista vitetur. a ferro continue potest propter venas
magnas illic transeuntes ut in anothomia videtur Modus
curationis talis apparens per incisionem Et specialiter quando
indigemus ea Est ut scindatur cutis sectione secundum lo
ngitudinem Item apias sectionem cum unguibus donec
videas venam et discoopias eam Item intromitte
acum sub ea et fac eam penetrare ad aliud latus
et stringe eam cum filo duplo et hoc facias in duobus
locis Deinde punge locum qui est inter puncta Et
solvatur apparatus strictim ex exitu ipsius sanguinis Deinde
administra ea que generant sanguinem sanum vel
pus donec cadant ligamenta Deinde cura
Aliud cum pulveribus et unguentis illis convenientibus
ad hoc donec sanetur Et licet ista sint vera ut dy
nus videtur ponere tamen alium modum possumus observare
quod facta scissione in emborismate possimus super
locum ponere pulveres superdictos Et specialiter factos
ex calce vitriolo Et pilis leporis ut dixi Et In
dicio meo hanc complent (secundum tractatum de ulceribus in ultimo)

Sicut dicit galienus ulcus est solutio continui
In carne in qua est una vel plures
intentiones sive dispositiones que consolidationem
impediunt Ex quibus ut dicit avicenna
sanies aut putredo generatur et predicta diffinitio
satis est bona Solutio continuitatis ponitur pro genere
reliqua ponuntur pro differentia Et in carne ponitur ad differentiam
ossis corrupti que ossa corrupta non sunt ulcera sed
putredo. Alie autem particule ponuntur ad differentiam vulne
ris Ex quibus patet quod ulcera semper semper sunt composita
sed vulnera sunt simplicia Ulcera autem componuntur
ex dispositionibus de per se seorsum existentibus potentibus ut ex sa
nie putredine et de aliis vulnera autem non Et Ideo
ad differentiam illorum ulcera dicuntur composita ad hunc in
tellectum Et vulnera dicuntur simplicia Species autem
ulcerum secundum alchabatem sermone vii° post primi libri re

talis dispositionis ubi superfluitates dominantes potissime a rebus
primo a quibus proficiunt et componuntur ¶ Secundo a causis
morbi ¶ Tertio ab accidentibus. Et ut breviter dicam
dicamus quod a duobus solum sumuntur ulcerum species scilicet a causis
et ab accidentibus. A causis sumuntur species ulcerum quando
cum dicimus ulcus virulentum corrosivum cancerosum
putridum carnosum fistulosum. Et sic de aliis ¶
Ab accidentibus sumuntur species vulnerum quedam que aliquo
modo in gradu diminuto in ulceribus inveniuntur
scilicet ulcus discrasiatum dolorosum apostemosum con-
tusum et superflua carne cum duritie cum corrup-
tione ossis cum varicibus ¶ Aut ulcus difficilis con-
solidationis cum proprietate nobis occulta ¶ Cause
horum ulcerum specialiter sunt due scilicet antecedens et coniuncta
Cause horum que sunt antecedentes sunt pravitas et
corporum nimia quantitas humorum potentium corrumpere
et corrodere particulas corporis ¶ Cause coniuncte sunt
malicia complexionis introducta in vulneratis
particulis. Ex causis dictis cum in vulneribus et ex-
ituris ac exituris et pustulis apertis ¶ Unde fiunt
ex formica corrosiva vel ulcus corrosivum
Ita ex carbunculo sordidum. et ex apostematibus aliis
profundum et carnosum. aliter cavernosum. Et Galienus
4o terapeutice dicit tres modos insanabilium videtur
mihi existere scilicet quando ad discrasiam subite carnis
et quando ex pravitate influentis sanguinem ¶ Tertium
quidem ex quantitate. Et sequitur in eodem capitulo Et
aliquando accidit misceri aliquas duarum dispositionum
vel simul. Ex quibus multum fiunt species ulcerum
Et licet cause primitive sint ut dicit dominus non habet
tamen adiuncti primo disrumpendo carne sanies generatur licet
bene consequatur eo quod antecedentes et coniunctas movere
possunt ¶ Dicit Avicenna quod ulcus generatur ex vulnere et ab
exituris cum franguntur et ex pustulis. Et licet ex vul-
nere fiat ulcus ex ulcere tamen numquam fit vulnus. Et solucio con-
tinuitatis in carne quando facit pus vel saniem nominatur
ulcus. Aliter autem non. Et non fit sanies aliquando nisi quod materia
que fluit ad membrum vel que est in membro converti non potest
ad naturam membri ex debilitate eius unde generatur sanies Et
generatur pus quod illud membrum est debile et ad membrum
debile transmittit superfluitas a toto corpore unde in pus
vel in virulentia convertitur. Aut etiam generatur sanies
propter medicinas vel unguenta que calide et humide complexi-
onis sunt sicut sunt medicine maturative eo quod putredo
vel sanies generatur a calido et humido ut est videre 4o me-
theaurorum. Causa autem unctuosa quod res unctuosa vel
humida regi non potest a natura. Ideo sanies generatur. Et ex
hoc patet quod sanies est humiditas alterata et putrefacta generata
ex sanguine vel ex carne contrita ¶ Et secundum Galienum 4o
farmacorum simplicium ¶ Triplex est alteratio una fit a ca-
lore naturali in cibo laudabili. Alia fit a calore extraneo
in materia putrefactibili ¶ Tertia fit a calore mixto in materia
mediocri secundum primam generationem generatur materia nutrimentalis
secundum 2am generatur sanies illaudabilis. Et dicit a san-
guine vel a carne contrita fieri primo ex sanguine. quod
ut dicit Avicenna. Sanguis ad superficiem vulneris ve-
niens converti non potest ex debilitate membri ad naturam
membri unde generatur sanies. Et ex aliis autem humiditatibus
currentibus illuc generatur pus vel sordicies. Ex carne
contusa generatur sanies. Causa ut habetur ab Avicenna trac-
tatu de contusione quod est contusum necesse est putrescere

et in saniem converti. Et ideo quod talia a calore
naturali non possunt regi caliditati preternaturali subiciuntur
Nota quod sanies sumitur duobus modis uno modo proprie et prima
est alba lenis et equalis ut dicit Avicenna tractatu de exi-
turis. Et quod fit alba patuit supra loco nunc dicto
Et ista fit a membris quia ex actione eorum in materiam tale.
Alio modo capitur sanies pro omni humiditate extranea extra naturam al-
terata. Et de ista dicitur quedam est subtilis que dicitur vi-
rus. et quedam grossa que dicitur sordicies ¶ Virulentia est
superfluitas subtilis ex superfluitate humorum acrium
acquisita seu generata que duplex est scilicet calida et frigida
et eius rubicunda. Sordicies est superfluitas grossa
Que triplex est. Prima est spissa inequalis et coagu-
lata alba. Et quedam nigra. et illam sepe vidi. Alia est
sicut fex cinerosa. Virulentia ergo indiget exsiccatione
Sed sordicies abstersione. Et ideo dicit Galienus in 3o de ingenio
sanitatis quod omnia ulcera quantumcumque bona indiget ex-
siccatione et abstersione quia in eis est aliqualis virulentia
et aliqualis sordicies ¶ Hoc noto distinctio ulcerum sic po-
nitur. Ulcerum apparentium quedam habent profunditatem
et quedam non. Ulcera autem habentia profunditatem sic se habent
quod caro eius superior est indurata. Et eius orificium
est sicut canna et sic vocatur fistula. Aut locus non est
induratus. Et sic vocant ulcera corrosiva ¶
Et Albucasis dixit quod omne ulcus [illegible] quod inveterascit
et antiquatur. et fit ulcus et non consolidatur. et emit-
tit pus et non abstergitur et vocatur fistula in quocumque
membro sit. Alia sunt ulcera que habent duritiem in parte
superiori et orificium non est induratum et tunc
vocatur ostracata vel vulnus ostracium ¶ Nota tamen
quod fistula que non sentit hoc est elongata a sensu
est mala et difficilis consolidationis. Et quanto ipsa plus
elongatur a sensu est difficilioris cure. Fistularum
ergo Alia est equalis et alia est obliqua. Et iterum
quedam est que terminatur ad nervum et dat vehementer
dolorem quando tangitur eius profundum cum tenta. Et
forte ledit membrum in operatione motiva sua. Et
quandoque pervenit ad ligamentum et quandoque pervenit ad os
et in istis non magnificatur dolor. Et aliquando terminatur
ad venam et tunc sanguis qui egreditur est niger. Et
aliquando terminatur ad arteriam et tunc sanguis qui egre-
ditur est subalbidus et hoc signum bene notes ¶ Prima
quando fistula terminatur ad carnem exit humiditas grossa. Et
quando terminatur ad ligamentum exit humiditas subtilior. Et
ratio horum habetur quod humiditates venientes ad fundum
ulceris vel ad fundum fistule cum ad carnem terminatur
sunt valde grosse ratione raritatis pororum. Et ideo sanies
generatur grossa ¶ Humiditates vero venientes ad ori-
ficia fistularum que ad os terminantur sunt subtiles quia
pori ossium sunt subtiles et stricti ¶ Et ideo concludo
quod quando ulcus terminatur ad locum densiorem sanies vel humi-
tas erit subtilior. Et in fistula aliquociens sunt orifi-
cia plura et tunc dubitatur an sit una fistula vel plures
Et aliquociens est unum orificium. Et concavitates sunt
divise et diverse terminationis. Et totum hoc cognosces ex
diversitate substantie saniei et ex colore eius. quod si sint eius-
dem substantie et coloris una est fistula vel ad eundem locum
vel similem terminatur ¶ Si habuit diversorum colorum virulentia
que egreditur quia fuerit alba et citrina fistule sunt diver-
se terminationis. Et ratio quia sanies que egreditur ab ossa
ligamento et cartilagine citrina est quia humiditas que

exiunt ab osse et ligamento ē subtilis et p ons̄
colerica Igitur qꝛ grossa exire nō potuit roē
densitatis pororꝫ q° sanies gn̄ata erit citrina
Et q̄ tinat' in vlc̄e tinato ad carnē erit alba qꝛ
hūitas ē alba et grossa roē raritatis pororꝫ
Et dixit etiā qꝛ vlcerū qdā sᵗ dolorosa et qdā p̄
nata dolore. Vn̄ vlcus dolorosū ē vlcus in q°
sensibilit' rei ɔ̄rīe sentit sine repit Et ex hoc
pꝫ quid sit vlcus nō dolosū Et dicit etiā qꝛ qdā
sᵗ apostemosa quedā p̄nata apāte Vlcꝫ aposti
ē vlcus in quo ē tumor p̄ternāꝫ gn̄ata ex aliq°
hūore Et istorꝫ vlcerū qdā sᵗ mūda et qdā im
mūda Et imūdorꝫ qdā sᵗ sordida qdā nō Et de
vlceribꝫ sordidis qdā sᵗ putida qdā nō Vlcꝫ sor
didū et putridū dicit' vlcꝫ qꝛ sui malicia putrefa
cit mebꝛꝫ diminuēdo viscositatē a' carnē nōbilē
a qua fum⁹ eleuat' fetid⁹ Et vlcerū alia sᵗ am
bulatiā Et alia corrosiua. Vlcꝫ ābulatiū et corro
siuū dicit'. vlcꝫ qꝛ sui malicia et acuitate emit
tēdo virulētaꝫ mēbra mortificando ɔsumit et
destruit Et vlcerū aliq̄ sᵗ mollia aliq̄ sᵗ calida
aliq̄ sᵗ frīa Et mollia sᵗ de facietibꝫ cadē pilos
Eo qꝛ roē sue hūitatis causat' putredo vn̄ cadūt
pili Et ex h° ulcera mollia sᵗ illa In quibꝫ caro
tendit ad lassitudinē et mollitiē In supfīua tn̄
mollitie ꝓhibet' gn̄acio pilorꝫ ut ɔ̄siliū ē a gal'
2° de ɔ̄mbꝫ Que aᵗ sᵗ ulcera calida a' frīa
pꝫ Et dicēdū etiā qꝛ vlcerū qdā sᵗ putida Et qdā
corrosiua et qdā ambultiā Et nō qꝛ putrefac°
est p̄t corrosionē qꝛ si fuerit erit ambe ambultīe
Et fortasse corrodēs ē corrodēs Illud qꝛ ɔtinu
at'. et ꝑ acuitatē suaꝫ absqꝫ putrefactione et
nō est ei febris Verūꝫ cū multiplicat' ambu
lacio et putrefac° nō sepat' ab eo febris licet h'
posset eē dubiū vtrū hūor colericꝫ solo in qn̄to
peccans possit febrē facē. quā solōnē vide 1°
de diḡs a gētili et a thoma de garbo. licet tn̄
quot fuerit doctōes tot fuerūt respōsiones
Notare tn̄ debes qꝛ drīa ē Int' vlcꝫ putrefcīn et
Ambulatīn et corrosiuū Putrefaciens ē Illud
qꝛ corrūpit spm̄ īnc'. exitē et ɔplexionē et
tuc hūitates Illius mebri nō regulant' et putre
fit mebrꝫ Et ex h° pꝫ qꝛ sit putrefaciēs vlcꝫ
Corrodēs dicit' eē Illud. q' quidā ꝑ acuitatē qꝛ
habet resoluit hūidū mebri. sic qꝛ ꝑ resolōnē
mebri minuit' de sbā carnis Et ipm̄ vlcerat
Illud aᵗ qꝛ facit ꝑambulacōeꝫ ī mebro facit ꝑ sui
acuitatē et subtilitatē ꝑ quā ꝑambulat ī mebro
Ita qꝛ in mebro facit venire sepacionē ɔtinuitat'
ip̄i⁹ plurimi neruū et sic mordicati Et pauce
q̄ntitatis vn̄ nulla solōnū ɔtinui ē sensibilis sin
gulariter Et iō in ꝑambulacōe ī mebro nō est
solutio ɔtinuitatis maxima ſꝫ insensibilis occul
ta Qualē solōnē ɔtinui facit Illud qꝛ mordicat
Et facit pruritū Et in corrosione ē solu° ɔtinui
sensibilis et mānifesta Et iō nota bn̄ qꝛ qn̄ humor
ē mordicatiu⁹ mltē subtilitatis tn̄ ī mebro fit p
ambulacio absqꝫ corrosione Et ex q° pꝫ drīa
Int' vlcus putridū corrosiuū et ꝑambulatiū
Vn̄ tn̄ nota qꝛ oē vlcꝫ corrosiuū ē ꝑabulatiū
et nō ecōuso Et hoc pꝫ de mēte Auic' In ca° de

formica vbi dixit. qꝛ qdā ē spēs formicarꝫ q̄ est
ambulatiā solū. et qdā ābulatiā et corrosiua
Postq̄ est fcā mētio de spēbꝫ vlceris fienda ē
mētio de maligtate corpꝫ Vlcera g° dura Incipi
entia Ire versus viriditatē et nigredinē sᵗ mala qꝛ
arguim⁹ de illo mortificacōeꝫ caloris n̄ālis g° mal'
Et vlcera frīa sᵗ mollia alba et ɔ̄feccia sᵗ ꝑ me
dicinas calidas qꝛ ex illis Iuuat' Et vlcera calida
declināt ad albedinē rubedinē delcānt aᵗ frigōe
qꝛ ex illo Iuuat' qꝛ oīs imoderata discrasia ledit
a sibi sili et Iuuat' a suo ɔ̄rio vt dicit' 2° teg'.
Et qn̄ vlceribꝫ malis associat' color corpis malus
sicut albꝫ rube⁹ citrin⁹ tuc Illud ē signifīcās sup
ɔ̄riē mala ip̄i⁹ sanguinis Cū g° venit ad supfi
ciē vlceris in carnē nō ɔuit'. ſꝫ ī sanguīe qꝛ est
difficilis ɔsolidacōis Et vlcerū quorꝫ basis est
acuta ī mebro supfluitates .i. hu. supflui' Et qbꝫ
fiūt sᵗ acuti Et tales ī loco sᵗ apti facē pruritūꝫ
sui acuitate Et vlcerū q̄rꝫ basis ē lata ī mebro
hūōres ex quibꝫ fiūt sᵗ grossi et albi Et illorūꝫ
ɔplexiones sūt frīe et sūt sine prurītu Vlcera est
gn̄ata ex successione egritudinūꝫ qꝛ p viā crisis est
sūt mala qꝛ n̄ā trāsmittit illic totūꝫ residuūꝫ mē
que p̄mo mebrūꝫ faciebat Et vlcera aᵗ In qbus
cadūt pili sᵗ mala qꝛ arguim⁹ nimiā hūitatem
q̄ nō regulatur a n̄ā putrefit et cadūt pili vt di'
In ca° de signis mortis qꝛ 1° ꝓnosticorꝫ Insūt hoī
apāta et vlcera lenia et destruūt' eius rō qꝛ morit'.
Et h° ē vn̄ de apāte exītē p viāꝫ crisis. cū aᵗ di
minuit'. destruit' rō et moritur qꝛ n̄ā que erat
ab extra trāmissa currit ad intra et Illa mebra
Intrinseca ɔ̄rit qꝛ morit' Cūꝫ videris etiā vlcera
ꝓhibē et ɔuīr videris ipā exsiccari arguis mortē
all'. In istis duobꝫ canōibꝫ et signis ꝓnotatis vt pꝫ
de mēte gal'. 2° ꝓnosticorꝫ Et malignorꝫ etiā ulce
rūꝫ Queda sᵗ difficilis ɔsolidacōis Et Illa que
obuiant supfluitatibꝫ malignis corpis a' regimīe
malo et corrupto Et vlcera que sequūt'. pus
tulas malas sᵗ mala qꝛ n̄ā Illa mala et venenosa
est quare vlcera sequētia mala Et putrefac° et
ambulacio arguit malignitatē pꝫ ex causis dictis
cū posui drīaꝫ Inter illa et illic lege Et melio
res signficacōes significātes dispōnēꝫ vlcerū sūt
In successione carꝫ gn̄ia sanies alba etc. Et iō qꝛ
Illa nō gn̄ātur. nisi ex ope n̄ē et ɔ̄° bo⁹ qꝛ n̄āꝫ
Illuc currentēꝫ n̄ā supat Et qꝛ sanies ē alba pꝫ
de mēte gal'. 2° ɔmēto ult°. et dcm̄ ē supius
qꝛ resecto Vult nob' Insinuare Auic' dno In
p̄te In q̄. dixit vlcera aᵗ q̄ faciūt accidē spasmū
Vn̄ est q̄ sᵗ ulcera timorosa roē malicie et pes
simitatis corꝫ Et cū h° vult ondē q̄ sūt timosa
et suspecta roē mebrorꝫ In quibꝫ sᵗ fiūt talia ul
cera Vlcera timosa et suspecta ex pessimitate
et malicia corꝫ sᵗ ulcera putrefca scrofulosa cor
rosiua cancerosa Et vlcera algeromati .i. illius
p̄hi qui talia curabat Et q̄ corꝫ cursu currūt
Vlcera est molestia roē mebrorꝫ In qbꝫ fiūt sunt
vlcera que fiūt in mēbro ad q̄ spasm⁹ ē aptus
ɔsequi a' ꝓmix° roīs. aut actis ad malū ꝑ qd°
timet' de morte sicut sᵗ ulcera fcā in mebris n̄
nosis sicut in p̄te anriori et posteriori Et in

aliis locis nervosis sicut in parte anteriori sunt lacerti et
capita corporis Et spaliter in parte posteriori In qua est
timor maior ratione pluralitatis nervorum et ligamentorum
principalium membrorum Sed quod Avic. insinuat Est sig
num per quod cognoscimus continuitatem et rectificationem
illorum ulcerum et maliciam et timorem mortis in eis
Ista autem signa sunt duo Unum quod sunt a sanie. Nam quando
in istis est generatio saniei et terminatio ipsius laudabilis
est signum bonum. quia est signum quod talia ulcera rectificantur.
Et tunc non est timor de aliquo accidente ¶ Aliud signum est
sumptum ab apparentia vel a tumore existente In partibus adia
centibus ulceri. Nam quando apparet est signum bonum si sit proculans
¶ Cum autem In ulceribus istis non apparet timor ymmo re
manet cruda et indigesta neque in partibus circumadia
centibus apparet tumor ymmo apparent labia et tu
mescunt tunc timere debes de spasmo. si tumor apparet
et subito disparat timor erit. aut est sanies
spasmum spectabis aut permixtionem rationis aut mortem
Unum patet per si quod si tumor vel sanies disparat
quod materia illa convertit interiora et a natura non regulatur
unde sequuntur predicta accidentia Et si sanies apparet laudabile
signum est quod materia regulatur et non convertit interiora unde non se
quuntur accidentia Et verba illa sunt ypo. 2a parte afforismi 4
Quibuscumque tumores in vulneribus apparet non spas
mantur vel insaniantibus. hiis non disparentibus repente
quibusdam etc. Et intelligit hoc In de apparentia advenien
ente In locis nervosis. Et habet verum si tumor sit
valde magnus Et hoc est quod dicit Avic. Nisi res preter
fuerit timor quia si fuerit multe quantitatis non solum genera
tur apparentia et est spargitur ad interiora et fit spasmus Et
ypo. in afforismo allegato dixit non valde spasmantur
Ad declarationem illius videas a gal. in commento illius
afforismi ¶ Et contrarium dicit Avic. Si ulcera accidunt
in membris nervosis. timor est de cursu sanguinis et est
clarum Et si acciderit inmediate inmediate inferioris exten
sionis quia inmediate mirach quia ibi sunt multe vene se
quitur ille fluxus sanguinis ad inferiora. quia materia que
debet fluere ad interiora ¶ Aliqui dicunt quod accidit fluxus sanguinis
per inferiora quia materia que debet fluere ad exteriora fluxit ad e
par et intestina Et ideo causat fluxus sanguinis Et
ex illo casu timetur permixtio rationis Et hec est quia materia illa
diluatur ad cerebrum per nervos illic tinantes Inde sequitur
permixtio rationis Et si vulnus accidat inmediate superiori quia
in membris spiritualibus timetur quod accidat pleuresis et sa
niositas eorum et sputum sanguinis et hoc totum declaratur
In libro 3o Et timetur est permixtio rationis. causa illa vera sunt
Ideo non declaro ea nisi isto modo quia aut illa materia habet re
gressum ad partem superiorem et sic causatur spasmus et per
mixtio rationis Aut ad partes inferiores et sic causatur
fluxus Aut habet regressum ad partes medias et tunc
causatur sputum sanguinis vel pleuresis vel saniositas
In pectore Dicitur modo de conditione ulcerum facilis
et difficilis consolidationis et curationis Et dico quod si
in ulcere aliquo ceciderit pili et oriant contrarium signum
bonum est Et causa est quod pili non cadunt nisi propter
magnam humiditatem malam corrumpentem radices pilorum
Cum ergo pili renascuntur. arguitur consumptio illius humiditatis
Et corpora susceptiva curationis ulcerum sunt illa que sunt
melioris complexionis et paucioris superfluitatis humiditatis
Et cum bonitate sanguinis Et hoc est ita clarum quod aliquo modo
non declaro ¶ Ulcera autem que sunt multe humiditatis

aut siccitatis sunt tarde recipientia rectificationem Et
ratio est quia nimia humiditas prohibet generationem carnis
et est nimia siccitas. propter hoc corpora senum sunt difficilis
lis consolidationis quia humiditas naturalis deficit ex qua caro
generatur. et contrarium corpora puerorum quia superfluit multa
humiditas Et propter hoc corpora ydropicorum sunt difficilis co
solidationis si ulcerentur. Et inpregnantibus sunt difficilis
consolidationis propter retentionem humiditatis superflue ¶
Declarantur modo quedam accidentia que accidunt ulceri
Et dico quod multotiens sanantur ulcera Deinde iterato
recedunt Et ratio est quia generatur caro cum mundificatio
Cum ergo remanet superfluitas non bene evacuata oportet
secundario ut locus apperiatur et abscindatur ¶ 2a causa ab
Avic. quia multotiens propter forte medicinam exsic
catem humiditatem ulceris que ex profundo veniebat et
modo non venit Et partes ulceris sunt que inmunde putantur
quod ulcera que sanata sicut accidit in fistulis Et
quod malicia que est in carne vel in membro ex parte remota
non est ymmo remanet Accidit quod postea per complexionibus
levem causam quod partes que unite non erant refunduntur.
Et redit multotiens superfluitas sicut prius que propter putre
factionem quod facit separat partes et disiungit adiunctas
Et non quod in quibusdam ulceribus generatur caro mala propter
approximationem medicine generative carnis cum mundificatione
in ulceribus que antiqua sunt propter antiquitatem pervenit ad corrup
tionem ossis Et non possumus removere ulcera illa nisi
os removeatur. necesse est cicatricem concavam remanere
Et est afforismus ypo. vi. parte Ulcera quecumque annua sunt
necesse est os emitti et cicatrices concavas fieri Et ratio
assignatur quia ossa substinent musculos et carnem Cum
removeantur ossa labia cadunt Et tunc necesse est cicatri
cem concavam remanere assignatur alia causa In aliis ul
ceribus quia loco ulceris et dicit gal. 3o tegni generatur
porus sarcoydes tempore modo procedentes et ipso existen
te carnem generato exsiccatur. et ipso existente carne exsicca
to remanet ergo cicatrix concava Et ex hoc patet quod quan
to plus de osse removetur. tanto cicatrix remanet
maior ut est videre In fractura cranei In qua frust
ossis tollitur. Et ulcera mala colicta sunt que habent car
nem schiroticam et induratam usque ad os non sanantur.
nisi caro removeatur usque ad ossa sana et tunc cica
trix remanet concava ¶ Nota est quod ulcera ef
ficiuntur difficilis consolidationis curationis et consolidatio
nis propter debilitatem virtutis. que non est nisi propter malam
complexionem. que est instrumentum eius virtutis Aut
propter maliciam sanguinis que est duplex scilicet ratione qualitatis et
aut quantitatis Et utroque modo inpedit consolidationem
ut est notum ¶ In qualitate cognoscitur precipue eius ex
colore albo cinericio. palido. citrino plumbeo lac
teo et sic de aliis que tunc dispositio est patiens est mala ¶
In quantitate autem cognoscitur. quia nimis adit de san
guine in loco apparet quare inpedit consolidatio ¶ Et
non quod si fuerit ulcus clarum et mundum et preparas
ad cicatricem quia ad extremitatem non consolidatur tunc
arguas quod hoc totum pervenit ex paucitate sanguinis
Et ulcera est sunt difficilis consolidationis que sunt ulcera
dura cuius durities apparet in labiis et circa ea
Et ulcera est que accidunt in locis ad que tinant vene
late sunt difficilis consolidationis Eo quia ad locum illum
semper transeunt superfluitates prohibentes consolidationem
Et ulcera est sunt difficilis consolidationis In quibus

ossa rupta sunt et patet Et ulcera est quod sic se habent quod locus in quo sunt est tenebrosus aut niger vel viridis est difficilis consolidationis Et ratio est quod consolidatio fit per unionem partium quod tamen quando partes magis distant videtur quod minus debeat uniri et quando tardius consolidari Et aliqua ulcera sunt mortificantes infantes propter vehementiam doloris Et ratio quod corpora infantium sunt resolubiliora quam corpora aliorum quia spiritus sunt subtiliores et resolubiliores. quando tamen sequitur casus virtutis et mors. scilicet de cura ulcerum

Scias quod omnia ulcera indigent exsiccatione quadam preter factum ex attritione et contusione Illa enim ut dictum est in primis indigent ut mollificentur. In hoc enim canone posito ab auctore nobis insinuatur quod generalis indicatio curativa ulceris sumitur ab exsiccatione. Ex quo patet quod medicina que debet approximari ulceri ut ulcus est debet esse sicca Et ratio est quod in omni ulcere invenitur quedam humiditas que prohibet consolidationem ut quando fiat consolidatio oportet exsiccare ipsum. Ex quo patet quod principalis intentio in ulcere est consolidare partes dislocatas. Secunda autem principalis sed non ita est locum exsiccare. licet tamen in opere prima intentio est exsiccare deinde unire 2a intentio quod ad exsiccationem sequitur unio Et licet in omni ulcere conveniant sicca non conveniunt sicca quod malam complexionem existentem in membro removeant sed quod removent quandam humiditatem prohibentem consolidationem non inducentem tamen malam complexionem humidam. Sed dubitatur quare auctor non dixit quod omnia ulcera abstersione quadam sicut dixit exsiccatione. Cum dictum sit supra in primo aliud capitulo Et est sermo Galieni 3° de ingenio sanitatis quod in ulcere generatur duplex humiditas una subtilis et alia grossa. subtilis indiget exsiccatione. grossa abstersione. Dicitur quod omnia ulcera indigent exsiccatione et non dixit abstersione Alia quod auctor loquebatur de intentione prima que sumitur ab ulcere in quantum ulcus est solum continuitatis. Nunc autem exsiccatio est intentio magis generalis quam abstersio licet generetur in illa duplex humiditas In quantum enim sunt superfluitates superflue indicant exsiccari debere sed non indicant nisi una illarum debere abstergi et patet. Alia causa est quod auctor loquitur de intentione curativa que generalis est solutioni continuitatis capiendo solutionem tamen pro ulcere quam pro vulnere quod quando exsiccatio est conveniens ulceri et vulneri ut patet ex dictis. abstersio non est conveniens nisi ulceri. Unde melius est quod dixit quod omnia ulcera indigent exsiccatione et non abstersione. Et notare debes quod auctor signanter dixit omnia ulcera indigent exsiccatione quadam. notanter dixit quadam ut ostenderet nobis quod ulcera non indigent equali exsiccatione sed aliqua indigent una exsiccatione alia maiori exsiccatione et alia minori secundum quod conditiones membri variantur secundum hoc necessaria est maior vel minor exsiccatio ut est notum. Circa aliud quod dixit preter factum ex contusione. Est notandum quod omne ulcus in quantum ulcus indiget exsiccatione. Sed quod ulceri aliquando iungitur aliqua dispositio secundum sicut gratia exempli contusio hinc est quod ratione ipsius ipsa aliquando de contrario indicat ulceri. Ulcus indicat de exsiccatione In quantum ulcus In quantum autem secum coniungitur contusio indicat de humectatione quod ut patet 2° de ingenio sanitatis Omnis contusio necesse est putrescit et in saniem converti per putrefactionem et saniatio habet fieri per humida. Causa est quod cause que mollificant et humectant sunt maxime sedativa doloris Et resolutiva horum constricti in loco hoc autem oportet considerare in contusione et attritione ut considerata fuit In tractatu de contusione et attritione Et sic patet quod contusio est accidens coniunctum cum ulcere quod indicat oppositum ulceris. patet hoc quod cum ulcere sepe iungitur mala complexio sicca Illa quando indiget de sui remotione tamen res preternaturalis. quod omnis talis talis indicat de sui ablatione et non indicat hoc nisi per suum contrarium Et per consequens aliqua sunt ulcera que indicant de humectatione non tamen in quantum sunt ulcera. sed in quantum iungitur secum illa talis dispositio. Dixit etiam auctor Indigent quibusdam dispositionibus aliis. pro quo notes quod ulceri quandoque iungitur sordicies propter quam indicatur quod vehemens debeat fieri abstersio Et in ulcere in quo est mala complexio calida indicatur quod illa debeat removeri cum frigidis. Iste sunt indicationes que non sunt contrarie ulceri que indicationes sumuntur a rebus iunctis cum ulcere Et illarum dispositionum que iunguntur cum ulcere quedam sunt que cum ulcere curari possunt sicut si cum ulcere iungatur mala complexio calida quando possumus removere cum frigidis et exsiccare locum cum siccis frigidis quando et sicca hoc faciunt. Quedam sunt que non possunt removeri cum removentibus propriis sicut si cum ulcere coniungatur fluxus horum. primo prohibes fluxum horum deinde curabis ulcus Et ex hoc patet expositio textus auctoris Et subdit Nunc quod quanto ulcera sunt profundiora indigent maiori exsiccatione Et patet quod ad locum plures humiditates currunt Et ergo quod debent humiditates que sunt in profundo exsiccari hoc autem non potest fieri nisi a forti medicina. Ponit etiam aliud canonem. In quo valde considera Et est quod fortasse est necessarium suere locum. Ita quod non quod si vulnus fuit latum et non profundum. sicut si a costis essent illi musculi separati superiores Et cum hoc superfluitates non essent multe. Et possibile suere. quia ratione paucitatis superfluitatum locus incarnatur. Et fui expertus in uno qui habebat illos musculos a costis separatos. raro tamen accidit Ille casus Sed autem locus fuit strictus nullo modo suimus. quia autem latum fuit vulnus et profundum Et cum hoc humiditas pauca non debes suere sed debes partes adiunctas unire et cum ligatura manutenere Et non quod ille modo utilitatem tibi magnam faciet in ulceribus multis Sed autem in hoc casu humiditates essent multe non sis ausus incarnare nisi cum cautela. ne pars superior incarnetur Et pars inferior non Et tunc necesse est etiam incidere puncta et locum de novo aperire Et non quod illa sunt ulcera In quibus est modica deperditio carnis non posset fieri aliquo modo bona incarnatio. Et ideo considera bene si sit necesse suere an sit necesse partem cum parte retinere et manutenere. Et dico hoc nonne quod non omnia que accidunt ulceri possunt scribi. Ideo ex te multum considera. Et debes scire quod medicine convenientes In istis ulceribus profundis debent esse liquide ut melius possint ad locum penetrare. Et magister thomas de pizzano totum hoc faciebat cum aquis distillatis. ponebat enim res exsiccativas in alembico et distillabat cum lignotate sibi apparente et ponebat in loco. Alii ut dicunt faciunt istas res bullire et bullituram illam apponunt. Et cum hoc tamen oportet quod ille medicine sint unientes illam humiditatem In profundo existentem ulceris Alter non fiet exsiccatio Et cum hoc est necesse aliquotiens ut ille medicine permisceantur cum aliquo liquore ut efficiantur magis viscose et magis adherentes loco.

vn̄ puluis misceat̄ cū cera et oleo ut melius ad
hereat loco Et p hūc modū virtus eius melius pma
net et pfundius penetrat ¶ Ware sinaz h̄etis
la pmi 2o ma in fine illo vbo. Et multociens
quidē ē med na uehemētis opacōis in puinsedo co
plexione. Et p suā subtilitatē non pmanet do
nec suaz pficiat opacōez Est ḡo nccē pmiscē ali
quid qd ipaz inspisset et retineat sicut cū oleo de
balsamo admiscens ceraz ¶ Et nō sicut dicit Auic
ligatura fit p tres mōs dcōs i cao de ligatura et h
nō ipleto. oportet ḡo ut ligatura nō sit dolōsa
s debes incipe a pte pacientis et sanā q̄ntū possidē
vt fit in fracturis ¶ Talis ḡo ligatura meatus stri
git et phibet maz ad locuz trāsire ¶ Oportet
tn̄ qd in istis opacōib phibeas apatione q̄tum
potes. qm nō est possibile qd cū apatē vlcus curet
vt satis etiaz est dcm̄ in de vlceribus Et si nō est
possibile vt cures ipm vlcus sis occupatus cū apatē
Et cures ipm cū obsuacōe vlceris Et curato apā
te cures vlcus sm ncītez eius. cura vlceris virulenti

In cura omn̄ illoꝝ dicēdoꝝ 4or debes habē
intencōes. pma ē vitā ordinare 2a ē maz
accidētez curare ¶ 3a ē dispocēs rectificare. 4a
ē reliq̄ dispocēm corrigē ¶ pma intēcio cplet
cū cibariis bonis et bono vino q̄ oia bonū sang
nē generant Ex q̄o sequit bō et cita gñacio carnis
2a intēcio cplet cū euacuatis factis seu flōia vel
diuisione. vel cū medna solutiā sm ncītez omn̄ illoꝝ
tn̄ ex te illa cside ra. qz difficile eēt oia narrare et
scribē ¶ Et q̄ño fiat pulsio et phibitio huōris satis
dcm̄ fuit tractatū de apatib Et oia illa in pricip
vlceris cū occurris debes cside rare. Et illo neglec
to cura est i illa ¶ 3a intēcio cplet sm ncītez
accidētū q̄ secū cuiigūt et sm maz corpis ¶ Cura
vlceris apostī in curando vlcus dr Auic qd oz qd tn̄
phibeas ne fiat apā. qm nō est cū apatē vt tu
cures vlcus Et ideo cures ipm curacōe sua tn̄
cū obsuacōe vlceris Et p cura huius recurre ad
ea q̄ dcā st in tractatu de apatib et vlcerib qz
cura eius illic fuit posita et narrata Ideo hic nō
replico Et subdit Auic qd qm corrupit aliqd
qd sit in circuitu qz nigrū sit a viride tūc cura
ipm cū scalpellatione et extracōe sanguis cuz
ventosis vel sangsugis Deīn appone spōgiaz sic
caz postea mediocrit exsiccatuz ¶ Cura vlceris
puri. Si videris vlcus fore purū qz nō sit ali
qd acciñs. purificatuz scituz tūc oz vt tu cside res in
pmis si aliquid a corpe effunditur a non Si vō
effundit. cures ipm sm ncītez sui Et si mā fluit ad
locū sis sollicitus ne aliquid effundatur ad locū aut
cū flōia. a cū solōne ventris a cū vomitu a aliis aliō
deinde locū csolides et illa ē cura ¶ Cura ossis cor
rupti et si in vlcerib fuit os corruptū nō pperes
te in extrahendo ipm violent s fac id qd dcm̄ est in cao
ossiū Et in fine capli ppriū de extracōe ossis ¶ Et
caplm finiaz io illuc dimitto Et dr Auic fen 3a
ponit qd pmū orificiū sit aptū qd sanies possit
exire ne causet fistula Et scindere ē vtile si opz
sm qd sanies sit mundificata et remota sm ncīte
sui ¶ 3m dr de h° fco csidetur locus Et si inveneris

vlcus mūdū cāle qd nō habeat pfunditatē tūc
cuēit csolidacio cū eo qd nō habeat mordicacōez
Et clarus est cano. et pz ex sequēti. In sordidis
nō est ncēe abstergēs mūdificās Et in pmis cuz
curat indiget mordicacōe ppt sordiciē Et mēbrū
sentit in pricipio rōe multe q̄titatis sordiciei Et dum
sedatus deueniat ad illud qd ē leuioris mordicacōis
Et ē notus cano. Et debet fi donec videat nascētiaz
carnis Et in oib istis caue ne inducas dolorē qd tn̄
tibi est possibile Et pricipalit si in loco fuīt mala
cplexio cala ¶ Cura gñalis omn̄ vlceū Et
sūme cauē debes qd si cū vlcē cuiigat aliq̄ dispō ala
vel aliqd aliud accides Tūc pmo cures dispōnez
illaz aliter at vlcera nūq̄ csolidaret. pmo non
erit tibi posse nisi pmo ista remoueant. Et mlt
tociens sufficiat in vlcerib sola rectificacio male co
plōnis ¶ Cura vlceris cū carne addita Et for
tasse orit caro mala qr est necīn vt corrodatur
cū medna acuta Et leniat deforis cū infrigidātib
Deīn remoueat escara Et curet. Et q̄ sint med ne
escarā malaz sepe dcm̄ est Et ideo nō recapittulo
Et recurre ad cam ppriū in tractatu de vulnerib
Cura vlceris cū dolore Gal. p totū clamat qd
nihil magis exacuit renma qz dolor Et cū hoc im
pedit rectā opacōez Et ideo pcipit Auic qd oz i
vlcerib dolorosis que st vehemētis doloris vt sis
occupatus in pmis sedando dolorē Et illud fit
cū mollitiuis que tn̄ pcul dubio sis Et q̄uis illa
sint ctraria vlceri corruptū nisi sedet dolor non
curat vlcus Et caplm habuistis de sedātib dolorē
Ideo nō recapittulo Et ut pz p gal. lib° de sim
med na Et idē ponit Sapio ¶ Medicine sedātes
dolorē sūt duplices Queda st sedātes dolorē et
sedant dolorē pprie que remouēt dolorē in qū tuz
dolor ¶ Alie st nō remouētes dolorē qz remouet
cām doloris vn̄ si dolor sit a causa calā remouet
cū frīs Et si sit a frīa causa remoueat cū calis
Et iterū sedantes dolorē st duplices. queda sedat
dolorē nō pprie. s puant mēbrā sensu. rōe cui non
sentit dolor. qda st q̄ remouet dolorē qz fortificat
calorē nālē Et cui fortificacōe mēbrū magis
repugnat rei nocive Et ideo sedat dolor ¶ Et nō
qd vlcera sordida indigēt ut mundificent. et st illa
quoꝝ hūitas est plima. et fortasse mundificatur
cū melle et fortasse cū vnguētis Quia cū vngto
aploꝝ vel cū vngto viri vel cū puluib Et non
est possibile ut mundificacō fiat bō cū puluib si co
cauitas fuit pfunda qz pmo mundificet. deinde
gñetur caro Et si orit caro mala remoueat. vt
dcm̄ est et leniat deforis cū frīs Et scire debes
qd aliq̄ med ne st carnis gñatiue in aliq° loco et in
aliquo nō qz in corpe st corrosiue Et scituz est
illud ex hiis q̄ dcā st in cao de medicinis gñantib
carnē Quia medna vna pt esse sicca i pmo vni et
alteri in 3o qz sequit ppositū ex hitis Et h° pz
qd medna aliq̄ in vno gñabit carnē et i alio hūitatē
qz respcū vni erit sicca in pmo Et respcū alterius
corpis erit hūida Quare dixit Auic qd oz qd me
dicamē illud cfortet. i. tempet. cū medicamine
alio secū pmixto Et hūc modū vn̄ si medna fuit
abstersiua et volus ipaz nimis absterge deinde appri

mare parū de ea. Aut dem⁹ pmiste secū de re vnc
tuosa vel de alia re sibi opposita. Vn̄ qn̄ volu⁹ dimit
te virtute aliu⁹ parū appom⁹ ei secū in secūs bo
lu ar. Et sunt alij pulue͂s secū oleū et cerā et
faci⁹ vnguētū. Iste est si me͂ua vna nimis exsic
caret dem⁹ secū pmiste de humidis fm neītē in hi lo⁹
et naq̄ cōplexionis et vlceris. Et ita est si me͂re fu
erit nimis humide nos dem⁹ approximare res siccas
intēsas vel remissas fm neītez loci et etiā pondus
ei⁹ minuat. Et sūmo ope nōre q̄ anq̄ pmutet
medicame͂ dimittat p tres dies anq̄ pmutes te
ad aliqd̄ aliud medicame͂ qm̄ virtus ei⁹ nō potit
manifestari in paucis dieb̄ q̄ pmittat opari p
tres dies mutādo et remutādo eaz bis et ter aut
semel in die fm neītez. Et oz ut ab vlcib̄ elon
get oleū in q̄ntū oleū noret vlceri eo q̄ humidū
est. Vlcera aūt nō indiget nisi exsiccaciōe in q̄ntū
vlcera. Et si oleū fuit neciū. tūc olea sicca et stipti
ca cōueniunt ut oleū mirtinū rosatū et sic de aliis
q̄ illa sūt stiptica et siccant. Et cū vlcus ē in mēbro sen
sibili phibeas q̄ntū potes ne apprimet res dolore͂
causantes qm̄ dolor psternit virtutē et causat
apā. In illo aūt q̄ ē parū sensus nō abstineas a me
dici͂na necia qm̄ nō est timor de re aliq̄ qm̄ nociua
opacōe ei⁹ nō nocent. Nō bene q̄ mēbra intri
seca nō sufferunt res fortes. Si vlcerata sunt sicut flos
eris et ei silia et nō est in pncipio. Et ex h° pz q̄
me͂ne p q̄ clistere apponitur sūt inte me͂nab q̄ ad ext͂a
approximat͂ et pz h° totū. Ostendit mō q̄ sūt illa q̄b̄
oz pcaue͂ in curacōe vlcerū et de illis q̄ recta sunt
in curacōe corp̄ est ut q̄eta sint mēbra vlcerata
et nō moueant͂. Et notū est q̄ mot⁹ phibet con
solidacōez q̄ ē causa curs⁹ mīe ad locū. Et si mo
ueat͂ in pncī° pro motū mi⁹ nocet q̄ post pnā
pnū motū laborioso. Et hoc nō ē aliud dicē nisi
q̄ meli⁹ ē q̄ mēbrū sp̄ parū moueat a pnā° vsq̄
ad finē q̄ q̄ nō moueat a pnā° pmo q̄escat p
aliquos dies et nō moueat subito. Et h° in corpib̄
maloꝝ humoꝝ. Et ut dicit ypo 3° tegni q̄ omis
subita mutac° nocet. Et h° h͂etur ab gal 1° regim
acutoꝝ et in eisdē vbis. Et ut dicit ypo. Et pz
est ut caueat͂ ex vlcerib̄ q̄ accidunt eadū ex vi
cinitate corp̄ incarnac° sicut accidat inter duos
sicut in costa et in ventre ut sepe vidi. Et nūc debes
q̄ cauerne et absconsiones sūt velocis cōuisionis ad fis
tulas. Vlcera vicināta venis et artarijs magnis du
cunt ad apā illud q̄ vicinat eis de carne molli sicut
testiculi et subasselle et q̄ ē p⁹ aures. Et si scabies
fuerit et vlcera in aliq° loco isti pmiquo ducit eciaz
apacionē in h° loco. Et est notuz ex expimēto. Et h°
ē verū si corp⁹ nō fuerit mūduz pmo plenū humori
b̄ malis et dolor fuit in vlcē. Et clarū est q̄ dixit
Auic°. Et oz ut curet illud cū mundificacōe corpis. Et
cū h͂ijs que dc͂a sūt in c° ypo. Et oz est ut audias pmo
ne illiz bene p hūc modūz. Ex quo potis cognoscē
si medicame͂ ē cōueniens q̄ illud qd̄ appomit vlceri
vel cōueniens ē vel incōueniens. Et cōueniens ē illud
cui nō associat͂ nocumētuz aliqd̄. Et ideo signū est
q̄ cōueniens. Incōueniens ē qm̄ medicame͂ apprimat͂
et nocumētuz aliqd̄ sequit͂. Vn̄ si tu vis exsiccare
et ponas humida sequit͂ nocumētuz et sic de alijs.
Et ex te cogita in illis diligēter sicut in calefactione

infrigidacōe et exsiccacōe et resolucōe. Et nota q̄
me͂na multociens nō ē cōueniens pptea q̄ cōplo infir
mi ē supflua in calido. Q̄re oz q̄ medicame͂ sup q̄d
sit forci⁹ in trahēdo mēbrū in cōplexione suaz.
Cura vlceris difficilis curabil' roē male cōplexiōis
Auic° dixit q̄ hec vlcera nō sūt putrida nec corrosiua
neq̄ ambulatiua sz sūt vni⁹ dispōis plana clauduntur
eniz et sepe apiunt͂ et in hoc sūt necia medicamina
cū cōplexiōe fortiter desiccatiua fm qd̄ sūt scoria eris flos
eris adhustus et scoria ferri. Glutinū auri colcotar
dragantū cū albumē et galle q̄ phibet mā venire
ad locū. Et nō q̄ de istis fiunt cerota et vnguēta.
Gal° 9° catagenoꝝ a quo accipit͂ vna forma q̄
Auic° ponit et h° eaz cōfirmat. Recipe climinis aluis
glutinis auri añ pt quinq̄ floris eris corticis eris usti
añ pt i. gūmi capsici ptes tres cere olei rosati et
mirtini q̄ sufficit et fiat vngm. Et post q̄ dispo
repugnās cōsolidacōi fuerit recta et rectificata cu
rat͂ nec pl⁹ necmi⁹ sz curāt vlcera in q̄b̄ est depdi
cio carnis scilicet cū abstersiuis vel exsiccatib̄ et gnan
tib̄ carnē et sigillātib̄ fm neītez loci.

Debes scire q̄ vlcera virulēta et corrosiuis
nō differunt nisi fm magis et mi⁹. Nam
in pnā° vlcera dū emittunt virulētiaz et
in pcessu virulēta dicunt͂. Et p⁹q̄ aūt augēt͂ mali
cia ei⁹ et acuitas et corrodēdo augmētant͂ et pcedit
capacitas et escara dicit͂ corrosiuū. Et si pcedit
hinc inde i carne nō multū pfundādo dicit͂ ambu
latiū. Cū aūt in tm̄ pcedit q̄ cōsumet mēbrū dicit͂
manducans et de h° transit ad lupū vel ad cancrum.
Cause corp̄ sūt humores colici acuti qui pp̄ sui adhusti
onē quādaz fraudulētiaz q̄ ut plurimū eueniunt
p⁹ formicas et pustulas malas. Curacō vlceris vi
rulēti q̄tuor habet intēcoēs. Pma est corpus
purgare 2a ē vitam ordinare 3a ē virulenciā illaz
exsiccare 4a ē carnē gnāre et locū cōsolidare. Pma
intencio cōpletur cū euacōe humoꝝ colicoꝝ vel flāticoꝝ
et fiat euacō cū dyafinicone et electuario succi ro. et
alio solucō fm necessitatē psone et humoris pdnātis
in corpe vel loco. Et syrup⁹ eis fit fm neītem hu
ris pdnātis. Et nō explico q̄ hec nō posset expli
cari nisi p lōga verba. Et dimitto cōsideracōi opā
tis. 2a intēcio cōplet͂ p hūc modū. Custodiat se
a reb̄ humidis. Et vtatur siccis et frīs fm dispōem
mēbri et toci⁹ et vtatur bono vino odorifero et
bonis carnib̄ pdnātis i tractatu apātiū.
3a intēcio cōpletur cōplet͂ cū exsiccatiuis. Nō ipa
debes apponē nisi pmo corpus sit purgatū. Con
sultū est ab antiquis fere oib̄ rōne aliq̄ et me
thado de cura vlcerū q̄ abscidēda ē causa pus
et nō solū in vlcerib̄ puto eē neciū. Sz in oib̄
egritudinib̄ quib̄ efficiens ca adest. Naz cōis mo
tio ē i. tempe͂ cc͂ ca° vlcio p farmacia tua pātiua
multitudine exnte in toto pticulis quibusdaz
attrahendo impleret magis q̄ euacuent et.
Nullo g° vti valeas auxilioꝝ euaporatoꝝ anq̄
euacuacōem toci⁹ corpis et ptis supadiacēdis
mittendis suphabūdancia vtaris. Et de hoc fuit
cano͂ 7 elusus 3° tegni dicēs. Vnū cōe h͂ns pcep
tuz efficientiuz magnū cāz oz abscindere prius

Deinde sic venire ad eam distinctionem que facta est ex
illa egritudine Et primo primi tractatu 2° Hoc toto completo deveni
endum est modo ad dispositionem jam factam Modo videndum est
que sunt illa que conveniunt Et primo fiat ablutio cum aqua ma
ris et etiam aqua aluminosa ipsa enim stipticant et ideo membra
confortat et cum hoc exsiccat et ideo dicitur valet etiam aqua
plantaginis et aqua ro. valet et aqua ferrata ut dixit
Guido illa exsiccant et propter stipticant ideo valet.
Valet etiam decoctio ciperi et cipressi mirtillorum plantaginis
psidie balaustie mirabulanorum kebulorum et embicorum
valet etiam aqua vite dissoluta cum cipro et mirto
et balaustijs et in loco ponatur. fuit autem iste modus
magistri thome de pisano et non obliviscaris ut circa
locum ponatur defensivum de bolo positum in tractatu de
apostematibus si expedit secundum locorum talium super loco ponatur pulvis
iste Recipe litargiri plumbi usti antimonij heris usti corali
spodie psidie ana partes equales. lavent. propter mordicationem
et ponatur super locum Et non quod si omnia ista in labico po
nantur. Et etiam aqua feniculi distillentur et ponatur in loco
mirabiliter operantur eo quod bene penetrabunt ad fundum ulce
ris Si vero in loco fuit mala complexio calida tunc non valet locio
facta cum lexivio nec aqua calida sed ista valet Recipe summitatum
rubi foliorum arnoglosse ana manipulum j. farine ordei ℥ ij. bu
liant in aqua pluviali et incorporent cum oleo mirtino
Et si in loco esset apostema hoc bonum esset.
Aliud Avicenne Recipe litargiri ℥ vi ponatur in mortario
et continue agitetur modo ponendo acetum modo ponendo oleum
tamdiu fiat donec litargirum albefiat et extinguatur tunc
Recipe climie argenti gallarum aluminis sanguinis draconis antimonij
seis usti radicis celidonie ana ℨ j. Et tunc fiat cum litar
girio mixto cum istis rebus unguentum et porros uti in viris
et corporibus siccis valde
Pulvis alius Recipe corticis thuris ℥ j gallarum corticis
granatorum nucum cipressi ana ℥ semis vi. aluminis ℨ ij. litar
giri ℨ j. Et fiat pulvis et ponatur super locum si corpus
fuit humidum Si vero corpus fuit siccum farina ordei ponatur
℥ semis Et duplum aluminis ℥ iij farine ordei ℥ iiij Et similiter
et vires fuit multum debes etiam ponere de farina modicum
Et de alumine multum ubi gratia Recipe aluminis ℥ iij farine ordei ℥
iiij. Et isto modo procederis secundum maiorem et minorem quantitatem
exsiccandi Aliud bonum quod fortiter exsiccat et lavat Recipe
aceti manipulum j ro. gallarum balaustiarum aluminis ana ℥ j. seis
iusquiami albi ℥ semis coquentur bene in aqua fluviali Et
facta bulitura colentur et fiat locio Aliud Avicenne Recipe fo
liorum nucis recentis et cum vino nudum completa fiat em
plastrum exsiccat sine mordicatione Decoctio etiam istorum ut dicit
Avicenna etiam multum valet et exsiccat humiditatem absque nocu
Et si fortiter fuit necesse illis facere ligaturam exprimentem
saniem facere Aliqui tamen faciunt cum lamina plumbi re[...]n in
virtus argenti vivi sit infusa in aqua plantaginis et liga liga
tura exprimentes quod non est loquendum propter ydeo casus Cum autem
vide hoc in 9° de simplici farmacia et intelligas incredibilia
de plumbo De aqua aluminosa legas primum librorum de simplicibus
farmaciis et rationabilia adisces
Sequitur modo de medicinis simplicibus Et sunt ille que
potest secundum avicennam scilicet album corticis granatorum galle cortice
thuris mirdasengi farine ordei. folia nucis et nucis
recentes mirabiliter operantur Rubus lentes arnoglossa
corticis cipressi acacia mirtum folia sorbi et fructus
eius et folia citoniorum et fructus folia olivi et folia
papaveris ruffi Ex illis ergo componas medicinas
secundum dispositionem et quod aliquociens in membro est mala complexio calida
aliud membrum est humidum aliud siccum et aliquociens est apostema
Et secundum quod tu vides necesse est apponas emplastrum vel lociones
Considera ergo de simplicibus Cum dixerunt aliqui antiqui doc
tores Et primo Avicenna dixit. Costus exsiccat ulcera humi
da Sanat etiam ulcera superflue humida radices fe
licis cocte in vino stiptico et supposite Et Sapio
dixit. de felice radice felicis nigre desiccat ulcera desic
catione fortissima cum ponitur super ea Dixit enim aver
ti dicit ulceribus humidis. Sapio dixit quod ex folijs
cum oleo rosarum. vel eufracino et parum vini fit em
plastrum confert ulceribus humidis et membris ad que fluunt
humores et confert fluxum antiquum Et dixit etiam ra
dix infam silvestris comburitur et pulverizatur super ulcera
humida mundificat et desiccat ea Dixit etiam farina orobi
mixti cum melle mundificant ulcera mollia Et litar
girium etiam istis est conveniens. Dixit etiam lana adhusta ha
bet virtutem calefactivam adhustivam stipticam Et
aufert carnem ab ulceribus et incarnat et consolidat
ulcera Ut etiam dixit Avicenna. Et eandem virtutem habent
capilli usti. Dixit etiam radix cum eius rorismarini
sicca mixta cum melle mundificat ulcera Ulcera
etiam que forti exsiccatione indigent absque multa mordi
catione sanat cortex calami aromatici approximatur
cum melle Ergo in corporibus delicatis debilibus Sapio
pulverem corticis pini partes ij thuris partem j. et etiam
cera et oleo mirtino facio unguentum
Aliter dixit Abrotanum combustum est conveniens ulceribus
humidis. In quibus est duricies Et Sapio idem dixit
Ras. dixit. Oleum mirtinum cum cera alba vel omnibus
ulceribus a quibus emanat humiditas multa. virga etiam
pastoris imposita multum valet ulceribus a quibus emanat
humiditas. Hahebas dixit si galla teratur et pulveribus
ulceribus humidis illa sanat mirabiliter Dixit etiam cortex
nucis si comburatur cinis eius desiccat ulcera optime
sine morsura Constantinus dixit. Cipri pulverizati
et ulceribus applicati ea cito exsiccat et sanat
Confert etiam ulceribus magnis que siccari non possunt pulvis
polij magni sic impositi et melius operatur in eo pollini
principue Diasco. dixit sale quod remanet de calcamento
veteri adhuste viridia ulcera propter inflationes transacta
mirabiliter sanat vel ea que sine inflatione sunt Gal.
laudat pulverem stercoris canis comedentis ossa impositum
Quarta intencio completur sicut dictum est In quinta
intencione principis capituli quod facto hoc tu debes carnem
generare et recurre ad capitulum proprium de medicinis
generantibus carnem positum supra et locum sigillare Et
recurre etiam ad capitulum proprium et recordare de vino
quod dixit Avicenna In illo capitulo et in canonibus ultimis dixit
etiam quod illa ponatur super locum Et si videris humiditatem
non minui signum est quod non sunt convenientia et tu comitte
te ad forciora Et ex te alia considera.

Ulcus sordidum et putridum non dicuntur
nisi secundum magis et minus. Nam dum ulcus
habet sordiciem et saniem grossam et visco
sam dicitur sordidum. Postquam autem augetur ipsa materia
ita quod putrefaciat et mortificet ipsam carnem dimit
tendo ipsam escaram a qua elevatur fumus putridus fetidus
et cavernosus dicitur putridum Et si abolet du

maliga dicitur estiomenus et ducit hominem ad mor
tem. Cause istorum ulcerum sunt humores sine humiditatis
sanguis grossi pravi ebullientes ex qua ebullitione adepti sunt
venenositatem. Deinde generant ulcera mala et difficilis
consolidationis. Cura est huius completur .4or. intentionibus.
Prima est corpus purgare. 2a est victum ordinare. 3a est
sordiciem removere. 4a est locum consolidare. Primo tamen mar
ne ignorare. Prima intentio complet cum flobotomia a cum
solone veteris secundum humorem peccantem. Et in hoc considera
qualis humor peccavit et illum evacuare debes et cum hoc de
bes mundificare ipsum membrum si fuerit necesse cum ventosis
scarificationibus sanguisugis epithimatibus et sic de aliis.
2a intentio complet cum cibariis bonis generantibus bonum
sanguinem de quibus satis dictum est in de capitibus. Et sit
continue largus in ventre. Et in omnibus aliis honeste
vivat. 3a intentio complet cum medicinis localibus.
Et primo ut dicit Avicenna lavetur locus cum ydromelle
aut cum aqua maris aut cum aliis lavativis. Aliud lanfranci
quod confert et est mundificativum. Recipe succi absinthei mellis
ro. fa. or. et mirre quantum sufficiat omnibus. Et pone super
locum. Et in omnibus istis facies defensivum de bolo sepe
deinde si opus fuerit. Aliud mundificativum quod confert ulceri
sordido. Recipe mellis ℥ ii. terbentine ℥ i s. misceant
ista simul et bulliant deinde utatur hoc. Et si vis fortificare ad
de yreos et sarcocollam et utere. Aliud ad idem. Recipe mellis
ro. ℥ i. terbentine ℥ ii. farine ordei quod sufficiat ad in
spissandum et utere quoniam bonum est. Aliud quod purgat et
abstergit et replet ulcera carne et maxime quando ulcera
fuerint iuxta ossa et in locis siccis. Recipe pulveris radicis
pancedonis ℥ ii. radicis yreos ℥ s. radicis camepi
theos rasure pini ana ℥ s. rasure panni de lino ℥
ii. olei de yreos ℥ ii. cere ℥ i. mellis ℥ ii. et fiat
unguentum. Aliud consolidativum quod mundificat multum
et generat carnem et consumit carnem superfluam
et in corporibus siccis et in ulceribus sordidis difficilis
consolidationis propter sordiciem et eorum antiquitatem. Recipe sarcocole
℥ i. radicis [illegible] ℥ s. foliorum lanceole pulverizatorum
℥ ii. lilii ℥ ii. radicis ciclaminis mirre ana ℥ b.
aristologie lon. ℥ ii. olei mirtini et mastici ana ℥
s. cere ℥ i. et fiat unguentum. Aliud ad idem et bone opera
tionis. Recipe dialtee ℥ i. eruginis eris ℥ i. et sint sub
tiliter trita et incorporentur. Aliud ad idem Avicenne. Recipe
succi prassii ℥ ii. mellis ℥ iii. pulveris prassii ℥ i.
et fiat mixtio prius inspissato melle ad ignem.
Aliud Avicenne si sordicies fuerit maior. Recipe fecis olei mellis
et aluminis iameni ana ℥ i s. cerusse [illegible]
ana ℥ i. et fiat emplastrum. Item dixit si olive salite fue
rint emplastrate super locum multum valet. Aliud quod valet
ulceribus fraudulentis sordidis et est multum efficax.
Recipe ossium dattilorum pulverizatorum camepitheos
℥ i. farine ciceris orobi foliorum olivarum silvestrium
ana ℥ s. amigdalarum amararum subtilissime pulveri
zatarum minutum olibani ℥ iii. mellis ℥ iii. aceti ℥ i.
olei mirtini terbentine cere ana ℥ s. et fiat unguentum.
Aliud mundificans et exsiccans faciens nasci carnem in cor
poribus teneris et carnem malam removens et est rectificans
ulcera sordida in corporibus siccis. Recipe sarcocole thuris
ciperorum ana ℥ s. pulveris foliorum mergeron vel lanceole
mirre aristologie ro. yreos ana ℥ ii. yperiton foliorum
camepitheos cortic radicis ciperorum terre [illegible] bolo ar.
ana ℥ i. Et fiat pulvis et ponatur super locum loco tamen
prius abluto in vino in quo sit aliquid mellis.

Aliud removens carnem malam et eius maliciam. Recipe picis
liquide ℥ i. minutum thuris vinee ana ℥ s. corticis
arboris quercus ℥ iii. salis com. ℥ i. assungie ℥ ii.
fellis porci ℥ s. mellis glutinum albi albutum ana ℥ i.
et fiat mixtio. Aliud quod valet ulceribus fraudulentis
que accidunt corpori ex herisipila et ex formica et scabie
et ex aliis dispositionibus malis. Recipe aceti mellis ana
℥ ii. pulveris tartari ℥ s. pulveris prassii ℥ i. salis
℥ s. eruginis eris sulphuris ana ℥ s. fiat mixtio
et in istis dispositionibus iam dictis valet multum loco de aceto
misceantur aliqua que nunc in recepta dicta ponitur prohibet
pruritum et augmentum sporum. Valet etiam unguentum egip
tiacum et alia unguenta fortia ut dicit Avicenna. Unguentum
viride allium. Recipe generat florum mellis puri
ana ℥ i. Et istis simul mixtis fiat medicamen mordicant
etiam et malam carnem removet. Et nota quod avis auctro lon
gus confert in ulceribus quam rotunda quia est maioris ab
stersionis. Rotunda magis confert vulneribus quam ipsa
est maioris subtilitatis et maioris operationis in eis. Loquor
de simplicibus valentibus ut reperio. Et primo loquor cum Sarapi
one. Dixit quod radix paucedanis confert multum ulce
ribus fraudulentis terens carnem et pulverizata in ea et mundi
ficat et replet carnem. Et secundum bar. mel operatur cum ra
sura panni. Et dixit iterum Sarapio quod radix yreos pulveri
zata illa curat. Dixit etiam bolum quod nascitur in tritico e
melle ulcera fraudulenta quando admiscetur cum cortice
rafani et sale et fit inde emplastrum et quando miscetur cum sul
phure et aceto curat impetiginem malam et ulcera mala.
Dixit etiam fel tauri est bonum ulceribus fraudulentis. Et ma
dixit mixtum cum melle. Et dixit etiam quod succus granatorum
maxime acetosorum coquitur et miscetur cum melle confert
ulceribus fraudulentis. Et balaustie idem faciunt. Dixit
etiam agresta secundum artem coagulata confert fistulis et ulceribus
antiquis fraudulentis. Et dixit etiam vinum grossum et dul
ce et vetus quando infunditur in ipso lana non lota et suppo
nitur confert ulceribus fraudulentis et pruriginem et ulceri
bus ad quos concurrunt humores. Et dixit etiam aceti confert ulceribus
fraudulentis quod accidunt in corpore et herisipile et scabiei et
impetigini quando miscetur cum aliquibus convenientibus illis egritudinibus.
Dixit etiam olibanum prohibet ulcera fraudulenta. Et Avicenna
dixit quod vitellus ovi curat illa ulcera. Et bartholomeus dixit quod
miscetur cum melle. Et dixit Sarapio quando fit emplastrum cum ypo
cistidos confert ulceribus fraudulentis ne augmentent. Et
quando miscetur cum mirra confert ulceribus antiquis. Et quando fit
emplastrum cum sale et farina ordei et costo et melle confert
ad ulcera fraudulenta. Et dixit erugo eris quando miscetur
et coquitur cum melle mundificat ulcera sordida. Et dixit
climia methallica id est omne metallum quod quando lavatur
confert ulceribus fraudulentis humidis sicut sunt infantium
et subdit quod hoc facit climia et desiccat et diminuit
carnem superfluam que est in eis. Dias. dixit de radice
dragontee cum brionia alba et melle quod purificat ulcera
sordida. Et dixit etiam quod oleum prinum putredines istas curat
et bartholomeus dixit cum melle misceat. Et dixit etiam quod folia her
bene cum aceto emplastrata putredines ulcerum sanat. Dixit
etiam quod conferunt folia lanceole emplastrata cum melle. Dixit
salvia mundificat ulcera fraudulenta. Et alibi dixit de decoc
tione. Et dixit etiam succus marubii sordida ulcera et ma
ligna sanat et idem facit cum melle. Et idem dixit de nastur
cio quod de succo eius et est cartam domesticum. Et dixit de
foliis vitice cancrum et ulcera maligna ad sanitatem
perducit. Et sordida ulcera curat. Et ego dico quod illa

cū melle ponant. Auic. dixit q aristol. ē mun
dificatiua vlceꝝ sordidoꝝ et malignoꝝ et scorticatū
et generat carnē et ꝑꝛe longa Et ꝓhibet fraudem
vlceꝝ sordidoꝝ putridoꝝ ꝓfūdoꝝ Et qn̄ yreos est
cū eis replet ea carne Et gal. sic dix de aristol. ro.
q putredines sanat et sordida vlcera mūdificat
Et apuleꝰ dix de ea sordida q̄ vlcera purgat carna
supplet melle et origano mixta ¶ Sapio dix. et ra
dix astrologie abstergit vlcera sordida ¶ Et supplet
qn̄ fit emplm̄ cū herba eiꝰ aufert putredine ab vl
ceribꝫ sordidis et fraudulentis et mūdificat sordicie
coꝝ Et qn̄ cū melle miscet. replet vlcera ꝓfūda Et
ponat. eis yreos Dix eis corticē indicū capparū po
nitur sup fraudulēta et sordida vlcera Et dix eis
qn̄ apponit. radix affodilloꝝ cū fece vini sup vlcera
fraudulēta et sordida cōfert eis Et dix eis scordeon fa
cit adherē vlcera fraudulēta qn̄ ponit. sup ea recens
Et dix ossa sattiloꝝ cōbusta cōferūt istis vlcēibꝫ Dix
eis farina ciceris cōfert vlcēibꝫ fraudulētis Et guilh.
de varig. dix q hᵒ est verū de cicere albo Et sapio dix
q hᵒ ē veꝝ qn̄ miscet cū melle Et Auic. dix camepi
theos cōsolidat vlcera facto emplō cū melle qn̄ sꝰ pu
trida Et sapio dixit camepitheos qn̄ est recens habꝫ
virtutē magnā cōsolidandi et incarnādi vlcera et cu
rat plagas putridas Et bartholoꝰ dix q puluis folioꝝ
vel radicis īponat cū melle Dix eis Auic. vlcera hūi
da et sordida fortit. exsiccat capilli hūsti ¶ Isaac dᵗ
si loliū coquat cū radicibꝫ vrtice et vulnibꝫ iā putre
factis apponat. sanat et mūdificat ea Sanat eis vlce
ra sordida In quibꝫ suphabūdant hūītates Cortex
glandis qn̄ cū modico sale et assūgia veteri porci
supponat. Et sapio dix qn̄ fit emplm̄ cū glandulis
et assungia porci salita cōfert apatibꝫ anris Et vlcē
bꝫ fraudulētis ¶ Bartho. dix q hᵒ sufficit qn̄ inten
cio est exsiccatio magꝭ q abstersio Et vō q̄rit. abster
sio vel addat qm̄ vtile est ¶ Gal. dix herbam ypiconi
sinnz si īposims sanabis laxa et putrida vlcera ¶
Aliebas sapio et Auic. Idē dicūt Et dixit vrina hōis
abstergit et sanat vlcera ꝗ plena sꝫ multis hūītatibꝫ
Et sordicie et imūdicie Et multo magis cū hꝫt aliqᵈ
saniosuz ¶ Aliebas dix climia argēti replet vlcera car
ne desiccat q vlcera in carne manifesta Idē dix Auic.
de climia auri Mesue dᵗ sarcocolla ē medicina subli
mis oīuz vlceruz et antiquoꝝ et putridoꝝ et mūdifi
cat ea Et generat carnē in ipis Et recordare de eis q
dixi in alio caᵒ q si q apponūt. bene opant. signuz
ē q bene oparis Et si vō nō. tūc nō bene es opatꝰ
q̄re primū te Et si istū canonē ignorauīs nō potis
bene opari Imo opacio nulla erit ¶ Quarta In
tencio cōplet. sicut dcm̄ est in predcībꝫ caplīs q̄re
cū medicinis gnantibꝫ carnē et sigillātibꝫ Et recur
re ad loca saz plures dicta et pꝫ totū. ||

Ulcera ꝓfunda sunt cū orificio stricto et
ꝓfunditate lata occulta vincta vel plēs
recta vel torta absq callositate et duricie
Quam si ista adeent eent fistula Et in hᵒ illa vlcera
drūt a fistulis licet ydeote nō ponūt drām q nō
est vim Cause illoꝝ sꝫ vlcera et apata male cura
ta qm̄ sanies qn̄ stat in exitura plusq̄ debeat com

nitatē generat qn̄ ex mora q fecit in loco nitro
sitatē acqrit et mebra debilitat ad qᵈ omēs sup
fluitates totiꝰ corpis trāsmittūt et tūc efficiuntur
vlcera nō sanabilia sigficatur aūt nā cauerne
cū tentis et ꝑꝛe de argēto plūbo vel cera et sic de
aliis Significat. nā exns p colorē qm̄ si fuit silis
loture carnis sanguie Et si fuit subtilis argniꝰ
q ē mala et si fuit alba et serosa et fria Significat
3ᵒ q talia vlcera cōglutinant. p bonitatē et pau
citatē eiꝰ qᵈ currit et p puacōez dolores et tumo
ris Et hᵒ vult gal. 2ᵒ ad glauconē Et p oppositū
indicatur q ipa nō cōsolidat. Et nō bene istū cano
nē q ē nece ipm̄ scire alit nō eris bene opatus
|| Cura hoꝝ vlceꝝ cōsistit in 4ᵒʳ. pᵒ. ī debita pur
gacōe 2ᵒ ī debita remocōe hūidi cum vincentꝭ
vnici et locū illic exntꝭ 3ᵒ in debita vnicione et
cōsolidacōe pau̅ 2c. Prima Intencio cōplet. cū solutis
ꝑ necitez hūoris peccantis et tu ex te vide 2ᵃ. Inten
cio existit in debita administracōe sex reꝝ nō nālium
et spāliter cibi et potus Ex quibꝫ gnat sanguis
bonus et hūiditates bone Ex qbus cōnr caro bona
gnatur Et in oībꝫ aliis honeste et bene se habe
at ¶ 3ᵃ. Intencio cōpletur p hūc modū si sit tibi
possibile cū emplīs exsiccatīs sicut ē vngᵗᵐ. aploꝝ
dyapalma vt dix gal. 2ᵒ ad glauconē et cōnr cū
pressuris bonis et ligaturis et stupatis infusis in
vino stiptico facias Et hᵒ totū q dcm̄ ē qn̄ fit
orificiū vlceris ē in pte inferiori et fundū in pte
superiori Quod si fuit diuisuz ab hoc et sit tibi posᵇᵉ
vt alter locꝰ sitꝰ ī ꝓfundū mō quo orificiū sit in
pte inferiori facias Et hoc volt gal. 4ᵒ ad glauconē
Et narrat quid fecit in libᵒ. illo qui habuit vlcus
ꝓfundū in brachio et coxa Et si tibi nō sit possibil
tal situaᵒ nō est excusacio quin locꝰ apiatur vsq
ad radicē apcione exquisitissima q nō relinquat
cauernaz Et nō q anq fiat incisio sanies in loco
cōgregati dimittat vt parietes cauerne meliꝰ at
teneāt. vt tasta et alia meliꝰ intromittant. Facta
incisione sedet dolor et fluxꝰ sanguis cū albumine
oui Et alia q vident. oportuna Et si nō sit posᵇᵉ ti
bi ut locꝰ incidat. cōsulit Auic. Ablucōem cū clisti
bꝫ ¶ Ad mūdificandū ꝑcipit gal. ī 2ᵒ ad glauconē
mellicratū solū et post cōcedit vinū cū melle ad
expurgandū Et desup īponit spōgeaz nouā infu
saz in vino ¶ Alij aūt vt Auic. si malicia fuit nōbil
laua cū aq̄ cineris et cū aq̄ maris et cū aq̄ aluno
sa q̄cuz hᵒ. q ē lauatiua ē ꝓhibitiua eiꝰ q attrahit.
ad mēbrū q stiptica ¶ Albucas ꝑcipit q mittere
vngᵗᵐ egyptiacū dissolutū cū aq̄ et melle Et si vul
nꝰ fuit calidū et virus vt lotura carnis ꝑcipit
lāfrancꝰ et henricꝰ vt lauet. cū aq̄ et melle In q̄
sit decoctū ordeū lēticule rose balaustie ¶ Et si
vulnꝰ fuit friū et virus aquosuz lauat. cū vino
et melle decocᵗⁱᵒⁿᵉ absinthij marubij. pipinelle atq
mirra ¶ Aliud q exsiccat vlcera ꝓfunda et lauat
℞. vini. lb. vi. succi yreos. ℥. i. ʃ. q̄ ola buliant
vsq ad cōsūpcōez 3ᵉ ptꝭ Et colet. et lauetur
bis in die Valet centaurea qn̄ locꝰ īplet. ea dcm̄
yreos. dcm̄ fa. orobi. Ligatura fiat vt dix gal. 2ᵒ
ad glauconē illic ponat. valde intricata Incipiat.
ꝗ. a fundo vlceris fortit. cōprimādo sic tamē q non

causetur dolor Deinde ascendat ad orificium vlceris
leuiter stringendo vt sanies a loco possit exire Et
hanc ligaturam multi huiusmodi ponunt Non tamen
vt dixit dominus episcopus ceruiensis Et guido et alij multi quod
tenta que ponitur in orificio non debet esse solida quia sanie
in loco retineret sed sit canulata vt sanies valeat
exire Et huiusmodi obseruant cauti cyrurgici In vul
neribus mamillarum Et spongia noua ponatur super locum
sugendo ad se trahit saniem Sequitur modo de ab
stersiuis et generantibus carnem Recipe mellis ℥ ij bulliat
vsque ad spissitudinem Deinde addat yreos ℥ i thuris
℥ i Et ponatur in vlcere generat enim carnem et abster
git Medicamen mundificans vlcera profunda et
facit nasci carnem in eis Recipe pulueris thuris
℥ i picis liquide picis sicce ana ℥ ß yreos ℥ ij ter
bentine ℥ iij olei mastici ℥ ij pice et oleo et ter
bentina dissolutis ponatur yreos et thus Medicamen
Aliud in quo non potest nasci caro propter antiquum fluxum
humorum Et valet corrosiuis et putridis Recipe cineris
testarum ostracorum combustorum ℥ ij assungie porcine
℥ i ß et misceantur simul Et de tali mixtura ponatur
circa vulnus Item Recipe cineris predicti ℥ ij pulueris
thuris ℥ i heris vsti ℥ ß mellis ℥ i ß et fiat
mixtio et inungatur stuellus Aliud ad idem Auicenne
Recipe antimonij adusti eris vsti ana ℥ i sarcocolle
glutinis piscium corticis limaciarum adustarum ana
℥ ß mellis ℥ ij minuti thuris ℥ i et fiat mixtio
dissoluto primo melle Aliud Auicenne quando locus
est multum humidus et valet sordicaci multe Recipe polij
montani indici dragontee lupinum ana ℥ i centau
ree minoris ℥ i ß nitri ℥ i et fiat mixtio cum
℥ i mellis Aliud quod exsiccat vlcera corrosiua Et
vlcera multe saniei et facit in eis nasci carnem
Recipe pulueris pumicis combuste ℥ ß litargiri subti
lissime puluerizati per petiam ℥ i ß pulueris corral
lorum ℥ i terre pictorum ℥ iij thuris ℥ i mellis al
℥ iij Et fiat vnguentum isto modo Primo bulliat mel
et dispumetur Deinde ponatur litargirum et bulliat
secundum modicum postea terra pictorum deinde thus
Aliud quod cooperit ossa et valet vlceribus profundis
Et ideo contingat quod ossa sint discooperta et velis
ea cooperire Recipe amoniaci vel oppoponaci ℥ i
rasure panni albi veteris ℥ ß litargiri mirre
aloes sarcocolle ana ℥ ij ʒ ij Et fiat istud ar
moniacum vel oppopanac dissoluatur cum vino albo
et oleo rosato et melle partibus equalibus Deinde reliqua
pulueriçentur in mortario et paulatim infundatur oleum
et mel et fiat vnguentum Aliud quod generat carnem in
osse denudato Et valet vlceribus corrosiuis Et in omnibus
indigentibus exsiccatione forti Recipe radicis yreos puluerizati
℥ i radicis oppopo. vel gumme eius ℥ ß pulueris mirre
ʒ ij sordicie valorum apum ℥ i olei mastici et fiat
vnguentum Ex hijs igitur que pro parte dicta sunt supra et etiam
ex hijs que inmediate dicta sunt habetur secundum mentem Auicenne quod incu
pit os quod non generet donec mundificet Et isto
modo non noto aliquid quia non sunt ex habitis supra Et non
nomino quod in casu In quo sunt apparata iste locutiones dicte
in principio non valet Et primo curetur apparata Et postea prose
quaris in tua cura secundum tamen necessitatem apparatis vt dictum est
Loquor modo in simplicibus Et primo dixit Auicenna quando lentes
coquuntur aceto replet vlcera profunda et eradicantur
sordes vlcerum vel sordicies minuuntur Et si fuerint magis
ponatur cum lentibus magis stipticum sicut sunt cortices grana
torum et reliqua Dixit etiam gal. in dictis narcisi permiscetur
cum melle confert vlceribus profundis Dixit etiam pix generat
carnem in vlceribus profundis et maxime et precipue cum puluere
thuris et melle et mundificat vlcera corrupta humiditate
Sapio dixit quod semen cucurbite desiccatur et puluerizatur
totum super vlcera replet ea Et etiam antiqui ve
teres dixerunt quod omnia vlcera corrosiua cinis cucurbite sicce
replet carnem Dixit etiam si vlcera sepe lauentur
cum lixiuio de cinere quercus dixit mirabilia quod valet
fistulis et ramorum fimi dissoluit et corrodit callosi
tatem corporis et abstergit concauitatem corporis Et diasco
rides dixit de lixiuio facto cum cinere quercus dixit mira
bilia quod valet fistulis Et alijs vlceribus humidis
Dixit etiam sapio quod decoctio yreos facit nasci car
nem In fistulis et vlceribus profundis Et ego dico quod
si vinum administratur cum melle et ponitur in eis mun
dificat ea Dico etiam quod cinis foliorum salicis incarnat
ea et si vis abstersionem addatur mel. Dixit etiam sapio
Olibanum replet vlcera profunda carne et incarnat
ea Dixit etiam quando pix liquida miscetur cum puluere thu
ris et maxime incarnat vlcera profunda Et
si miscetur cum melle mundificat et facit nasci carnem
in eis Dico ego quod plantago est sublimis in vlceribus
profundis multum enim conducit Et dixit melle addito
sale vulnerum sordes adunat Et corrodit humiditatem
deducens vlceribus sordidis prodest Iterum dixit sic
Postea quod viderunt quod vrina multum abstergit
Curant cum ea vlcera profunda et scabiem Et vlcera
plena multa sordicie Et administrat eam in vlceribus
intestinorum Et circa loca loca illa exeuntibus quando sunt
multum humida Et in vlceribus aurium Et subdit quando
administratur rustici necessitate coacti non potentes habere
aliam medicinam curat egritudinem corporis Et accipitur
pecia et ligatur super ea vlcera que generantur in manibus
et pedibus corporis Et ligatur cum ea ligatura forti Et precipit
infirmo vt mingat super locum Et non dissoluatur quo
vsque curetur confert ei et curat Et idem dixit gal.
de vrina Diasco. dixit profundas plagas magis
curat et replet quam mastix Et gal. dixit de ea magis
omnibus alijs Bas replet vlcera profunda Et dixit
lotura plumbi plumbi replet alta vlcera et cicatricem
inducat cum oleo rosato Et idem dixit de litargiro Re
plet etiam vlcera carne puluis pumicis cum melle mixtus
et impositus Et hoc precipue facit in corporibus duris. Vnde
Diasco. dixit quod sit combustus et ponatur cum melle Guill.
de varign. dixit quod cauernosa vlcera multe saniei sana
ui perfecte in paucis diebus lauando Aliud et illa sepe cum
lixiuio inmittebat Cineris ostracorum partes ij aloes
partes i Et dabam cinerem eriorum marinorum Erat
autem locus cauernosus in musculis spine ad posteriora
vbi fuit hoc expertum quod de pulueri isto sepissime fui expertus
Et specialiter de puluere ostracorum sanat etiam cinis ostracorum
purpureorum secundum manie. licet non secundum sapionem Et ipso po
natur extra circa locum intus ponatur cum aliqua me
dicina generatiua carnis sicut est hes vstum Et
ex istis simplicibus multa composita ordines secundum in
tencionem tuam Capitulum Intencio completur vt dictum est
in alijs capitulis et ideo non recapitulabo plus

In vlceribus aliquando generatur vermis

roe putredinis vel roe rei extrinsece que roe in sanie
quam natura est eos remanere Et primo dixit Avic. quod suc/
cus mlamenti fluvial. Et est motivum vermes interfi/
cit et humiditatem et sordiciem removet Dyasco.
succus nepitte positus in ulcere idem operatur et nepita
est species mlamenti secundum ipsum Et decoctio eius ipsius est
multum bona et operatur sicut succus Ad idem succus
foliorum persici et sua aliter extremitatum vel si folia pis/
tentur et ponantur super locum in forma emplastri multum
valet et est expertum per me Item eius succus absinthei
ad hoc idem valet et eodem modo sicut folia persici Et
semencina pulverizata et apposita hoc idem operatur
Et breviter omnia amara hoc idem faciunt Et eodem
constancius dixit. Rx. ceruse ʒ. i. polii pulverizati
ʒ. ss. picis liquide ʒ. ii. Et fiat mixtio Est enim
perfectum medicamen vermes namque occidit et ulcera
sanat Aliter expertum mirabiliter non solum in hominibus
sed eciam in brutis. Rx. milii solis consideratis tamen personis
quod pueri minus indigent hominis autem plus et alia ma/
lia plus Dicit ergo hic in pueris. Rx. milii sol. ʒ. i.
et misceatur cum vino albo et detur in potu facit enim
statim exsiccare vermes in ventre.

Ulcera corrosiva fiunt a materia collecta adhusta
que materia propter sui adhustionem quandam fraudulenciam
adipiscunt veniunt autem ut plurimum post formicas
et pustulas malas et pruriginosas Et si talis cor/
rosio procedat hinc inde non multum in carne profunde
dicitur ambulativum Et procedit tamen quod consumet membrum
dicitur manducativum Et de hoc transit ad lupum Istis pre/
missis venio ad curam. In cura ergo illa quattuor habes intenciones
Prima est ipsum corpus evacuare Secunda est debita administracio
cibi Tercia est materiam ad locum exsiccare Quarta est locum consoli/
dare. Prima intencio complet cum educentes ipsum humorem
acutum sicut est electuarium succi ro. sicut eciam sunt pille
de fumo terre secundum quod materia est peccans in corpore Et hoc
facto purget membrum cum ventosis et sanguisugis Et complo/
cius permutet cum emplastrinatibus Et sic de aliis et
est regula generalis primi canonis 3o quod oportet primo curare corpus
quam ex morbo aliquid curare Et hoc notavit Gal. 3o
tegni Secunda intencio complet cum cibariis reficientibus
ipsum sanguinem Cibi namque convenientes debent habere contraria
qualitates humoribus peccantibus Debet ergo esse frigida et
humida inspissativa ipsum sanguinem ut acuitas eius remo/
veatur Et in omnibus aliis sex rebus non naturalibus honeste
se habeat et specialiter in calefacientibus et infrigidantibus
et est motus et vigilia et sic de aliis. Tercia intencio comple/
tur cum localibus, pro quo notes bene quod ulcus corrosivum est
duplex quoddam est corrosivum cum putredine Illa que conve/
niunt ulceribus corrosivis In quibus non est putrefactio
sunt sicut embrocaciones et aquis frigidis et siccis sicut
est acetum et aqua decoctionis mixture mirti balaustiarum rosarum
gallarum Et sic de aliis eiusdem complexionis et aqua pura Et
nota quod ambulacio corrosionis facit necesse maxime ad/
di membrum timore aliorum. Nota eciam quod in illis non
sit dilatacio ne in curacione corpus ducatur ad peius
Et ibi ancores duo sunt voles ad ulcus corrosivum cum
putredine Et si in ulcere corrosivo sit putrefactio
tunc convenit aqua maris et aqua cineris Et inquit Avic.
melior curatio est curatio stipticorum infrigidancium
et exsiccativum sicut sunt corticis granatorum mirti seis
ro. lentes acetose Pono receptas modo ulcus
dispono ubi sit corrosivum solum. si esset putrefac/
tio recurre ad capitulum quod sequitur. Dyasco. Rx. foliorum o/
live silvestris quantum vis et contere et pone super locum op/
timum rex remedium est Item olma misce emplastrata em/
plastrata super locum ulcera corrosiva removet et purgat
Aliud Dyasc. Rx. pulvis seis aneti et cineris radicis
eius quam locus est forcior. Primo tamen dicit Dyasco. quod locus
lavetur cum mellicrato et aqua maris ut dicit Avic. et Sap.
Deinde aspergatur cinis aneti combusti. Dixit eciam iudic
affodillorum recentes emplastrate super locum salubrime cu/
rant Item Rx. assari succi plantaginis mellis et ex om/
nibus istis fiat emplastrum cataplasma De rubo eciam dixit quod
emplastrum factum ex foliis eius facit hoc quod deinde est quod prohibet
ambulacionem Et valet herisipile et formice Dixit
eciam succus mali granati expressus et coctus et melli mixto
pascencia et recencia ulcera ad sanitatem perducit Dixit
eciam semper viva pascencia ulcera compescit Item dixit de
psilio cum melle Item dixit de amigdalis amaris cum
melle. putrida et pascencia ulcera compescit Sed hoc
dixit cortex pini pascencia ulcera calcato mixta non
permittit ulcera progredi Alterum volunt quod galle prope
non perforate pascencia ulcera ulcera curant Et modo
quod primo vult quod sint fuste postea extincte in acetovel
vino Serapio tamen dixit quod omnes galle valent plus tamen
ille Apulius dixit lenticula cum melle cocta et composita
pascencia ulcera comedendo conservat Et ad hoc lolium
pascencia ulcera et a quibus excedit mellina sanies
cum melle ducit Volunt eciam quod battitura heris cum mel/
le pascencia ulcera compescat Dixit eciam vetera urina
hominis antiqua ulcera curat Et similiter urina nova ut dicit
Avic. Dixit eciam ulcera ambulativa alumen admixta gal/
la similiter ponderis carnes superfluas removet et medetur De/
inde putredinibus que ulceribus putridis corrosivis.
Dixit eciam Gal. de foliis pastinace emplastrate cum melle
eidem loco Ras. dixit fel eiusdem facit idem quod urina hominis
abstergit namque et exsiccat Dixit eciam quod stercus hominis
tritum et mixtum cum ruta sicca confert ulceribus corro/
sivis. Ponuntur modo composita quamvis compositis composita
ex simplicibus Et primo Kyranus componit hoc quod valet
multum Rx. succi foliorum vitis albe ʒ. iii. aluminis ʒ.
iiii. misii et est species vitrioli ʒ. iii. mane. i. pul/
veris thuris ʒ. iii. yris yellice ʒ. i. calcanti ʒ. iii.
soluantur omnia et siccentur purgat et replet ulcera talia
Dixit eciam Guill. de Varignana quod radix vitis albe cum
sale trita illa operatur Aliud sit vitis alba iam
dictum est et dicetur loco suo Aliud mirabile in
illis Rx. radicis assari ʒ. i. amigdalarum amigdalarum ama/
rarum radicis corticis ʒ. ss. sumach ʒ. iii. foliorum ru/
bi ʒ. i. corticis radicis solatri ʒ. i. ss. foliorum urti/
ce et seis eius ana ʒ. iii. foliorum utriusque pastina/
ce ana ʒ. ii. succi plantaginis lb. ss. mellis lb. i. et
fiat emplastrum ex dictis pro omnia valet Et respice in
simplicibus Aliud ad idem Rx. succi vel pulveris
genciane mellis albi ana ʒ. ii. licii ʒ. i. Et fiat
isto modo quod primo bulliat succus et mel usque ad spissi/
tudinem deinde addatur licium Aliud ad idem Rx.
radicis vitis albe ʒ. ii. salis subtilissime trite ʒ. i.
et fiat emplastrum Et si vitis esset sicca in pulverizatur
pulvis eius cum sale hoc namque est expertum Aliud
ad idem Rx. succi arnoglosse ʒ. ii. olei rosati
ʒ. iii. cere ʒ. i. et dissolvatur prius cera et oleum
deinde ponatur succus et fiat unguentum Epithima
quod valet si in loco esset mala complexio calida Rx. succi

virge pastoris extremitates mirti ℥ ii. Et isto° fiat
usus deinde ponatur super locum petia intida balnea
ta in hoc vino est stipticum vz in hoc mirabiliter la
nando locum et cataplasmando si ibi non fuerit mala
complo calida hec est recepta ℞. seis ro. foliorum mastic
e gummi eius an. ℥ i ß. granorum mirti cortic granorum
lentium an. ℥ i. aluminis rose combuste ℥ ß. et fiat pul
uis et aspergatur super locum vel bulliat cum vino et
lauet. Aliud est de mente auic. si mala complo
fuerit calida ℞. foliorum acetose solatri arnoglosse
an. ℥ i ß. coquitur lentes et sil' premisceant herbe
dicte et fiat emplastrum vel ex istis fiat lotio et est rep
cussiuum et confert in principio. Aliud auic. ℞. cucur
bite adhuste puluis foliorum ℥ i. foliorum oliuarum
siluestrium ℥ ii. farine ℥ iii. Et cum aqua fiat mixtio
Si autem corrosio fuerit valde magna et illa non valeant
nec possint remoueri precepit galienus vt ponatur pul
uis trocisci affodillorum vel puluis trocisci calcidonis
vel remoueatur cum arsenico sublimato et deforis
ponatur defensiuum factum de bolo. Vnguentum kyram
ad corrosionem maxillarum et ponitur hoc in complo de
vite alba ℞. foliorum vitis albe ℥ iii. aluminis ℥ iii.
vitrioli albi ℥ iii. [illegible] ℥ i. vitrioli
citri ℥ iiii. Et fiat mixtio. Aliud in vlceribus
antiquis et magnis. ℞. eris husti loti ℥ i.
eruginis eris ℥ i. battiture eris ℥ ß. mirre
℥ ii. vitrioli albi aluminis roce adhusti an. ℥ i.
aceti ℥ ii. mell. ℥ i ß. olei nucis ℥ iii. cere
℥ vi. Et fiat isto° primo bulliat battitura eris
cum aceto et melle et oleo donec consumetur acetum
et magna pars mell' et cognoscitur quod non fuerint sar
tago deinde ponatur cera et cum fuerit liquefacta de
ponatur ab igne et addatur vitrioli et alumen
et vltimo mirra. In simplicibus. Serapio primo dixit
quod cinis seis aneti et stipticitate eius curat vlcera
sordida et specialiter vlcera testiculorum et vlcera ani
et vlcera virge consolidat. Item ℞ cinis fimetorum
corrodit magis corrodentes. Flos affodilli decoctus
cum vino et oleo hec idem facit. De plantagine dixit
Serapio et auic. quod confert vlceribus corrosiuis omnibus
et prohibet dilatationem vlcerum corrosiuorum Et proprie
confert vlceribus intestinorum et abstergit saniem
et inflammationem remouet. Dixit etiam quod gentiana port
in vlceribus cum licio confert ei et curat vlcera corrosi
ua Et hoc vide ab auic. in capitulo de gentiana Et dixit
lac titimalli est conueniens vlceribus fraudulentis et
cancro et fistulis Et propter excellentem quantitatem que
est in eo caliditatis cum it loco cauterii. Et sic curat
vlcera corrosiua et putrida et administratur secundo tem
pore Et secundum modum et quantitatem secundum quod oportet aufert
duritiem in fistulis existentem Et cinis lacticiniorum habet
proprietatem quam habet lacticinia. Dixit etiam Serapio oleum
mirti antiquum confert vlceribus corrosiuis Et quidam
vtuntur eo in vlceribus neruorum. Dixit etiam folia sam
ne prohibent dilatationem vlcerum Et dixit etiam quod si fit
emplastrum ex foliis pastinace siluestris quod incipiunt cor
rodi confert. Dixit etiam folia vrtice et eius semen cum
melle idem operantur. Dixit etiam es vstum prohibet
vlcera fraudulenta corrosiua in corpore Et batti
tura eius prohibet vulnera corrosiua et incarnat et
consolidat ea Et dixit etiam totus eruginis eris est
quando ponitur in extremitate radii vel alius rei carnos

malas ab vlceribus tollit miscetur autem cum cerotis et
fit medicina que abstergit sine mordicatione et prohibet
ambulationem vlcerum corrosiuorum in corpore Et pro
hibet apparitionem vlcerum. Colcotar prohibet vlcera
que ambulant de loco ad locum. puluis est caliditatis et
est species vitrioli solus impositus aut cum aliquo vngue
to prohibet corrosionem. Dixit lapis frigius consolidat
et incarnat consolidatione et incarnatione bona Et confert
vlceribus corrosiuis et ingreditur in medicinas que fiunt
pro eis Et similiter si administratur solus aut cum melle confert
speciei sqnatie postquam ablutus est Et prohibet fluxum
humorum venientium ad illum locum. Guilhelmus de bri
sia approximat cum in actione mamille vsque
ad consolidationem. Et subdit Serapio de lapide fri
gio Aufert carnem superfluam ab vlceribus et incarnat
vlcera fraudulenta et consolidat ea et curat mala et
cancrenosa ex eis Item dixit sic Serapio Omnes species a
luminis et precipue iamenum quod est melius alumine corrodit
carnem superfluam in scabie et aliis vlceribus Et prohibet
vlcera fraudulenta non augeri Et videtur loqui de
combusto. Bartho. de varig. dixit etiam quod alumine potest
misceri cum fece vini et melle. Et quod semper ante hoc
remedium precedit ablutio cum aqua mellis. primo et pos
tea cum aqua maris Et post ponitur salgemma in vnguento
Et dixit etiam Serapio quod sal cum melle aut etiam sine illo
superaspersus vlcera corrosiua et etiam ambulatiua sanat
quia subito magis malas resoluit Item dixit de flore sa
lis et specialiter in passionibus virge. Veteres antiqui
dixerunt quod ad vlcera sordida et ambulatiua folia
oliuarum siccarum vel viridia imponantur Et Serapio et
Diasco. locuti sunt de columbari et siluestri Aliqui
dixerunt quod fieret cum melle Aliqui dixerunt quod cinis
ramorum eius et nucleorum eius confert Et similiter locio facta
cum lixiuio eius In talibus etiam vz vt dixerunt puluis
aneti vel cinis eius suppositus curat Illud idem facit
puluis seis eius vstus et superaspersus Et bar. dixit
quod locus primo lauetur cum aqua maris et quod cinis ille ponatur
cum melle Confert etiam istis vlceribus corrosiuis si sit
in neruis. Dico quod experientia et ratione si cinis fimi
torum vitis primo infusus in aceto et exsiccatus et as
persus super locum cito consumit magis corrodentes. Et in
radix affodillorum coquitur cum fece vini et fit emplastrum
confert vlceribus corrosiuis. Dixit bar. de varig. quod
flos affodilli cum melle vel vino cocto sanat ea.
Idem dixerunt antiqui de radice antiqua sicca testiculi
canis cum melle mixta Dixerunt etiam aliqui antiqui
quod radix nil multum vz. et est mirabilis operationis si in
istis vlceribus apponatur. Et idem dicendum de siluest
nisi quod est maioris acuitatis Et aliqui dixerunt de fruc
tu eius Ego tamen nescio qualis sit huius fructus herbe
nisi per fructum velimus intelligere semen eius quod credo
esse verum. Tal autem est herba cum qua tingitur et vul
gariter vocatur guado Et bononie multis reperitur et
artificialiter seminatur. Auic. dicit mundificant
vlcera testiculi canis et prohibent vlcera vlcera di
latari sine forame et incarnat vlcera fraudulenta
corrosiua Et Serapio et dias. et Bertho. et apulius idem
voluit decoctio radicis pentafilon vz ad vlcera am
bulatiua Et ego dico quod succus gentiane vz vel radix
eius cum melle Dixit etiam emplastrum ex foliis rubi prohi
bet ambulationem fraudulentam formice et valet hec

risipile Et per hanc causam confert vlceribus intestinorum
et cum hoc abstergit sanies Et si adest ibi aliqua mortifi
cacio extinguit eam Et etiam incarnat fistulas et
alia vlcera humida et antiqua Et subdit quod non est ei
aliquod melius in antiquis et nouis vlceribus Et deinde
dixit serapio prohibet ambulaciones franculetum.
Bolus armenus secundum ipsum prohibet ambulaciones pu
tredinis. Gal. dixit in 8°. de simplici medicina radix solatri
stringit vlcera mala et corrosiua Et per solatrum
ipse intelligit illam partem que vocatur morella Secunda in
tencio completur vt in aliis dictum est et si in loco fuerint
cauerna illa non conueniunt pro parte Et tunc recurre ad tracta
tum de cauernis Et primo cures cauernam vt iam sepe dictum
est deinde vlcus

Vlcus putridum notum est ex se ideo solum
pono curam et non aliud. Cura vlcerum
sordidorum quatuor habet intenciones sicut
iam dictum est in aliis. Prima est purgare ipsum
corpus Secunda est vitam ordinare Tercia est materiam putridam
remouere Quarta est locum consolidare. Prima intencio
completur cum medicina soluta secundum naturam humorum
peccantium Deinde purgare ipsum membrum cum ventosis
et sanguisugis Et valde dignum est ne cura ista tar
detur quoniam tarditas eius addit in maliciam. Secunda intencio
completur cum administracione sex rerum non naturalium Cibaria
stiptica sunt optima prohibencia putredinem Et in aliis
honeste viuat et rectificet complexionem membri conuenien
ter possibile Tercia intencio completur cum localibus Et si ergo
contingit quod corpora sint in putrefactione et in corrup
cione tunc necessarium est vt remoueantur cum ferro ignito
aut cum medicamine acuto Et remoueatur donec re
maneat caro sana Et cognoscitur ex bonitate sanguinis
quod ex bono colore ipsius Et cum fuerit factum hoc succurrant
cum butiro vt escara cadat Et defensiuum ponatur
circa partem sanam ne in loco inducat mala complo
cacia. Et multociens vt dicit Auicenna necesse est incidere
membrum ne putredo vlterius perambulat quod ad alia
membra pertransiret Et si autem non fuerit necesse apponere
cauterium fiant embroce cum aqua mororum aut cineris
aut sapatris aut opitato quod vino stiptico Serapio
dicit colantur putrefactiones prohibet Et dixit eis folia
vrtice cum sale putredines et pascencia vlcera cu
rant. Item dixit de foliis pastinace. Item dixit de
lacte titimalli vt dictum est in precedenti capitulo. Dias
dixit quod alumen et galla prohibet putredinem Et
dixit eis folia vrtice cum sale prohibet putrefactionem
Et dixit eis amigdala amara mixta cum melle.
Dixit etiam de ireo quod vlcera putrida et pascencia
tollit. Nota quod in hoc capitulo non pono alias recep
tas nec simplicia quia propter hoc recurre ad capitulum de medica
mentis quia ibi multa experta inuenies Et ad capitulum quod immediate
sequitur quia mirabilia experta inuenies Et videas ista
capitula quia vnum adiuuat aliud Medicamen quod prohibet
vlcera dilatari Et est Auicenna pro parte. Recipe puluis
seris insicati ℥ ij. farine or. ℥ iiij. boli ar. ℥ j.
aceti ℥ j s. Et fiat emplastrum et ponatur in parte sana
Aliud quod valet in corporibus teneris. Auicenna pro parte. Recipe
farine or. fa. orobi ana ℥ j. aluis corte ℥ j. et
cum lixiuio et succo cucumeris asinini fac emplastrum
Aliud theodorici Recipe carnium piscium salitarum
farine or. ℥ iij. aristologie lon. et squille pa
rum coquitur in vino et misceantur cum melle et su
perponatur Aliud Auicenna Recipe seris lim. ℥ j. vitrioli
albi ℥ s. radicis cucumeris azinini aristol. lon.
ana ℥ j. radicis sicle radicis caulis ana carnium
piscium salitorum et cum melle conficiatur sufficiat fac em
plastrum. Aliud Auicenna Recipe floris heris ℥ j. catapucie
maioris sui mira sole vel frene quod idem est ℥ ij.
vitrioli albi succi cucumeris azi. ana ℥ s. et cum
melle et aqua cineris fiat linimentum Aliud expertum
tum Auicenna Recipe dragaganti ru. ℥ j. calcis viue aluis
corticis granatorum ana ℥ vi. thuris gallarum ana ℥
iiij. cere olei quantum sufficit Aliud Auicenna Recipe alsurie
et vitrioli partes xij. colcotar x. draginta vini coquitur
cum aceto et ex eis fiat linimentum Aliud Auicenna et bru
ni. Recipe plumbi vsti heris vsti ceruse thuris mas
tici litargiri armoniaci oppoponaci ana ℥ ij. adip
rennum vacce rasine olei mirtini cere omnium ana ℥ iiij.
que sunt soluenda soluantur in aceto et terenda terantur
et fiat emplastrum Aliud ad idem Recipe vitrioli ci
tri ℥ iiij. vitrioli nigri ℥ x. vitrioli rubei ℥ iij.
aceti vini ℥ s. Et fiat bullicio donec acetum consu
metur et remaneat in forma lenticulis Et em
plastrum de melle cucurbita sicca et foliis oliuarum
siluestrium valet Et si in istis accidat cauerna ista dicta
non competunt vt est manifestum Et pro cura horum
cauernarum recurre supra vt dictum est Quarta intencio
completur vt dictum est in aliis et ideo ex te vide
vt expedit

Scias quod vlcera difficilis consolidacionis
se habent ad vlcera corrosiua et pu
trida et sic de aliis sicut supra dictum est in
ferius per hunc modum quia quodlibet vlcus corrosiuum
ambulatiuum est difficilis consolidacionis non tamen
econuerso quia non omne vlcus difficilis consolidacionis est
vlcus putridum vel ambulatiuum Et hoc est quod
dicit Auicenna Scias quod omnia vlcera difficilis con
solidacionis sunt preter corrosiua et putrida sicut est
dictum preter propter Et ideo quia sunt aliqua vlcera difficilis
consolidacionis que non sunt de genere illorum fuit necesse autem
hoc capitulum constituere Et nota quod non possum tibi da
re modum curacionis vt in aliis capitulis feci Sed tunc
oportet videre causam quare vlcera sunt difficilis consolidaci
onis et curacionis et secundum illam causam procede in cura tua
sit mala complexio tunc debes eam remouere cum contrario
vt inde habitum est in capitulo vi. vnde rectificacio
conueniens est causa multociens cure vlceris. Si
autem causa fuerit malicia sanguinis ex qua malicia non
posset caro generari. Immo totus sanguis in saniem conuertitur
Cura est vt dentur cibaria generancia sanguinem oppositum
Et ideo considera peccatum sanguinis an peccet in quanti
tate aut in substancia aut in qualitate Et secundum hoc prosequeris in
cibariis. Vnde si fuerit caliditas sint frigida cibaria
et ita per oppositum in aliis qualitatibus Si fuerit subtilis
cibaria sint grossa et econuerso Si fuerit multe quantitatis
flobothometur Si fuerit pauce quantitatis exhibeat
cibaria multiplicancia ipsum et in sermone vbi dictum est
Si si causa fuerit sordicies vel virulencia Recurre
ad capitulum precedens supra positum quod si causa quare non
consolidatur fuerit nimia siccitas de eo quod bonum est

q tu facias ipm sudare cu

q tu facias ipm sudare cu aq calida vsq quo sudet
membrum et epithimet cu pecia infusa in aq calida
aut membrum fricare facias vt humiditates currant
ad locum Et aliquociens vtile est replicare vnguentum
ta pica quod fit ex pice quod attrahit sanguinem vt locus
humectetur Et si causa fuit malicia complexionis
membri quod membrum fuit nigrum aut viride tunc debes
locum scarpelare et extrahere ipm sanguinem et apponere
ventosas et scarificare et ponere sanguisugas secundum quod
tibi videtur Deinde residuum desicca cum lixinio aut
spongia posita super locum Et si videris quod vlcus va/
rices terminet non consolidant vlcera talia nisi
varica illa abscindatur et remoueatur Et modum
diximus vobis alibi quod multis modis remouentur
Et si causa fuit fistula curetur curatione fistule Et
si causa fuit corrupcio ossis et quod sequitur ipm incide
mus et detegemus ipm os Et si fuit possibile aufer/
re illud quod est super os cum fricatione faciemus et sub
tilissime prosequitur De compositis valentibus
Hoc composuit h. Rx floris eris et climie conglutinacionis auri an. ʒ vi. gumme cipsi ʒ iiij. sal
gemme ʒ iii aristol. ro. minute thuris an. ʒ i.
Cere et olei mirtini quantum sufficit et fiat vnguentum
Ad idem dicit auic. Rx limature eris limatu/
re ferri an. partes equales pistentur cum aq aluminis
Deinde conglutinetur cum argilla rubea et comburatur in
furno Deinde administretur puluerizata Item ex
hiis que dicta sunt cum litargiro et oleo mirtino fiat
emplastrum quod est mirabile Et scias amice quod oleum
non ponitur in vlceribus nisi vehementis stipticitatis
et siccitatis sicut oleum mirtinum et masticinum.
Et si ponatur non ponatur nisi in vlcere contuso. quia
ponitur vt sedetur dolor quoniam tunc non est excusacio
quin ponatur Aliud auic. Rx eris vsti rasure sal
gemme an. ʒ ii. Cere olei mirtini quod sufficit et
fiat vnguentum. Aliud auic. Rx cere gummi pini an.
ʒ vi. climie auri ʒ iii. colcotar ʒ vi. olei quod
sufficit et fiat vnguentum. Aliud Auic. Rx merdasen
gi olei lb. ß. armoniaci ʒ ß. minuti thuris
ʒ ß. et fiat ex eis linimentum et moueatur conti
nue cum canna. In istis dispositionibus ab auctoribus
aliqua simplicia inuenio Et primo Dias. dixit
succus foliorum lilij comestus mixtus et decoctus in vasculo
lo nouo vlcera vetera medetur Et in omnibus vlce/
ribus ad cicatrizandum optimum remedium Et auic.
vult hoc de succo cuiuslibet sed vult quod in vase eneo
coquatur. Dixit etiam dyas. quod radix panacedonis
sicatrice inducit sicca et imposita vlcera antiqua
sordida purgat Et cordeon siccum et impositum
ad cicatricem inducit Et dixit etiam de cortice
capparis Et aliebas idem etiam dicit Et dicit sa/
pio de centaurea maiori quoniam si ipsa est recens
et emplastretur conglutinat vlcera et consolidat et
incarnat Et de minori dixit si tota cum foliis
emplastri imponatur incarnat et consolidat vlcera an/
tiqua Et subdit quod quando exsiccatur et administratur
in vnguentis incarnatiuis et exsiccatiuis fistulas
et vlcera profunda incarnat Dixit etiam radix op/
poponacis curat vlcera antiqua quando teritur et mis/
cetur cum melle Et vestit ossa denudata carne
Optimum autem in hoc est rasina pini antiqui
Et opoponac sit dissolutum in vino Et
si melli sit commixtum vlcera antiqua perducit ad
sanitatem Dyas. idem dixit. Dixit etiam sapio

quod viscus misceretur cum olibano curat vlcera an/
tiqua. Bartho. de varijs. dicit quod olibanum sit
tamen viscus et mel contrarium omnia sunt Et dyas idem
dixit. quod omnia vlcera antiqua plena sorde sanina im/
posita cum melle et abstergit et prohibet dilatacionem
ipsorum et mundificat et alia iuuamenta facit Et
dixit etiam de agresta secundum artem cum aceto aceto cocta
confert istis vlceribus Et dixit etiam aloes incarnat
vlcera difficilis consolidacionis maxime que fiunt
in ano et virga Et apparitiones quod fuit in hiis locis
quando dissoluitur et fit linicio cum eo et prohibet humores
qui fluunt ad locum et resoluit eos Et aloes succulentum
non ponitur in virga Et dixit etiam radix apij est
mirabilis et optima in hoc loco quando administratur
trita Et gal. et dyas. idem dixerunt de eo Et dixit
etiam terra sigillata conglutinat vlcera antiqua et desic/
cat ea et quando conficitur cum aceto forti et fiat ut lutum
conglutinat vlcera recencia ¶ Auic. dicit de barba
hyrcina folia eius cum exsiccantur consolidant et confert
vlceribus Et flos etiam omnibus illis est forcior. Dixit
etiam auic. de balaustia vera quod ipsa consolidat plagas
et vlcera antiqua Et excorticacionem que a fricacione
contingit per combustionem puluerizata. Spongia etiam
secundum auic. decoquitur cum melle et consolidat vlcera Et
similiter ponitur sicca super ipsa aut infusa in aq aut in
vino et exsiccat humida et antiqua vlcera. Apuleius
dixit herba sanacionum cum assungia veteri imposita
mirifice sanat. Aliebas dixit quod si aristolo/
ia puluerizetur super antiqua vlcera desiccat ea et sa/
nat maxime si ea distemperetur in melle Et loquitur
de radice Et dixit aliebas stercus canis comedentis
ossa cum melle primo exsiccatum confert Alkin
dixit quod hermodactilus desiccat vlcera antiqua et abster/
git ea. Auic. vult de albo hermo. ¶ Mesue dicit
de yreos quod ossa nuda vestit Et ego dico quod mir/
ra eodem modo operatur. Conuenerunt omnes veteres
quod ad vlcera antiqua et vulnera omnia difficilis
consolidacionis Et precipue frandulenta et humida secundum
bartho. terat in vase eneo et precipue facto ex here
rubeo cum pistello consimili vrina infantis cum mo/
dico aceto et sale vsti in domo calida donec co/
agulletur Et apponatur nam nichil est melius isto
Et gal. dixit quod hec medicina nominatur grisorella
Et bartho. dixit quod ista sola potest imponi vel cum
melle misceri vel cum cera vel cum vnguento secundum
exigenciam Et vult primo abluatur cum aq mellis
deinde cum aqua salsa Et hoc de isto capitulo

Fistula est vlcus profundum cauernosum
cum callositate carnis circumdantis ipm
a quo procedit vt plurimum sanies virulen/
ta Et hoc est quod dicebat in tumoribus preter naturam
Est autem fistula longus et strictus sinus similis aliis
sinibus constrictione et duricie paciens apte mun/
dificari et rursus emittens superfluitatibus vel sa/
niem virulentam propter superfluitatem illuc currentem
Et ex hoc patet quod sanies virulenta non est propria
differencia et essencialis ipsius sed callositas dicta cum forma
fistulari Nec obstat quod dicit magister arnaldus
de villa noua quod quando dicitur sanies fistularum sit aquosa
vel glutinosa seu prope qualitatis extiterit fistula
manet quod si non manet quod sit extincta ¶ Non
reputauit autem gal. neque albucasis dum dixerit

Fistula

Et non est in quibusdam horis humiditas ab eodem
emittens et in quibusdam horis abscindit humiditas
ab eodem. Et illud alicubi tenet atque brunus. Et
glosa magistri. Et Jamerius de duricie de qua incepit ro/
gerium et rolandum. Fistule autem sunt multiplices. Que
dam enim tendunt ad nervum, quedam ad ossa. Recurra
et recurre ad principium huius tractatus pro declaratione
huius. Et iterum quedam sunt in oculo, quedam in mandibu
la et quedam sunt pectore, et quedam sunt in gutture. Et
quedam in ano. Cause fistularum sunt ille que faciunt

Cause et signa

ulcera cavernosa. Sicut est etiam materia flatica visco
sa inepta motioni ut adhusta vel venenosa.
Signa generalia quod sit fistula a specialiter inherentibus quia ab
illa callositate et a forma fistule instrumentaliter
et ab accidentibus ut a fame mala et a dolore quia
in eo non est dolor nisi prius nisi ad nervum tendat.
Significat quod sit in carne ex grossa et viscosa et
turbida humiditate cruda que ab ipsa currit. Signifi
catur quod sit in nervis quia egreditur sanguis et quedam
fex. Significatur quod sit in osse eo quia ipsa sanies
est citrina et subtilis ut ponit avicenna. Et in hoc
iuvat probacio et locus et tempus. Et de hoc indicant
quia si est in loco nervoso vel ossuoso credat quod alte/
ravit ea. Et si transiunt anni credas quod est in osse.
Indicat etiam quod fistula sit difficilis curacionis maxime si
est profunda et antiqua que plures habet concavitates.
Et nota quod fistula que est in membro nobili vel prope
ipsum et que ad interiora penetrat ut ad pectus ven
trem vel vesicam vel ad aliquam de costis vel spondilibus
vel ad aliquam iuncturam puta manus vel pedes suspec
ta est et male curacionis. Cura illa in duabus con

Cura

sistit scilicet in regimine vite et particulari. Vite autem re
gimine tres habet intenciones. Prima est corpus purgare.

Regimen comune

2a est vitam ordinare. 3a est membra interiora
confortare. Prima intencio completur cum evacuatione humorum
peccancium. Consideratione tamen ipsius humoris peccantis
ut dicit brunus. Et ex colore loci cognosces humo
rem peccantem ut ipse met dicit, cum enim superhabundat ma

fla(gma)

teria flatica locus erit albus et mollis et putredo que cadat a fis
tula est aliquantulum alba grossa et multa. Cum vero si melia

melia

superavit livet locus et tendit ad nigredinem cum quadam
duritie et putredo est nigra vel livida. Si colera locus

colera

est citrinus et in punctione arsura sentitur et putredo ma
citrina. Si vero illud quod fuit superhabundans fuit san

sanguis

guis locus rubet / bene corpus inflatur et putredo san
guinolenta currit. Qualiter autem debeant hec membra digeri
et evacuari satis dictum est de apostematibus et ideo illuc recurre.

in interiori

2a intencio completur cum debita administracione sex rerum non
naturalium et specialiter cibi et potus consideracione tamen humoris peccan
tis secundum peccantium illum dietam et te ordinabis potus et

ex 2a cum non na
3a intencio

considerari bene. 3a intencio completur cum potionibus ad
fistulam probatis quarum prima est multum dilecta. Recipe agrimonie
pugillos iii plantaginis pugillos ii foliorum olive pugillum i sandant minu
tim et pistentur et cum vino albo coquantur et fiat colatura
de qua omni die in aurora ciatus unus administretur. Recipe
gentiane pugillos ii centauree pugillum i coquantur in vino albo
et administrentur. Regimen autem particulare quatuor habet intenciones.

Regimen particulare

Prima est strictum orificium ampliare. 2a fistulam auferre et
mortificare. 3a est locum mundificatum mortificatum mon
dificare. 4a locum mundificatum in carne. Prima completur
plurimum modum per forame ponatur tenta genciane aut
mili tre aut brionie aut dragontee aut de frustis
spongie bene torte et aptate secundum medulla sambuci
vel ebuli vel melegarii non presumas tentam facere quia
in extrahendo sepe franguntur et ideo ille tente debent ligari cum

filo eo quia si profundatur non potest extrahi sine periculo et
fiant grosse et longe secundum foraminis continentiam et sint
tente ille per 12 horas. Postea autem removeatur tenta et
si foramen fuerit dillatatum ex hoc erit completa prima intencio.
2a intencio completur vel per immissionem acuitorum et corrosivorum
aliquando per incisionem et cautizationem. 3a cum incisione
et callositatis remocione vel cumulsione. Primum modum
docet Guillelmus faciendo cum impositione tente tincte affodill.
Et rogerius docet cum tenta de cera et de sapone aut
cum tenta linita cum arsenico que non fallit. Brunus et
raynaldus de villa nova. Si autem fistule essent diversis
cavernis tunc oportet distemperare talia acuta cum aceto aut
cum aliquo liquore et mittatur cum clistere tali quod veniat
ad omnes profunditates et claudatur foramen et remaneat donec
suam perficiat operationem et hoc est quod dicit raynaldus fistula
tortuosa intricata numquam per   nisi felleis aut
nitrosis liquoribus imbibatur. Similiter et ad hoc valet aqua
fortis alchimistarum salis petre. Quoniam omnes fistulas morti
ficat et disrumpit. Avicenna et si impleatur foramen ex ra
dice scolopendrie quod liberatur. Aliud bonum. Recipe auripigmenti
sulfuris calcis vive equaliter et impasta cum sapone et im
ple fistulam. Avicenna si autem locus impleatur pulvere ellebori
nigri notum est quod curat, et dimittatur per tres dies secundum aliquos.
Et notum quod inducuntur apostemata et ideo considera. Cinis car
tarum de pappiro quia postquam aceto infunditur et postea exsiccatur
est eis utile valde. Et dicit etiam de cinere calcis vive. Et pul
vis etiam radicis pentafilon cum melle impositum valet.
Radix altee cum sale masticata et apposita fistulas
oculorum purgat et sanat. Et secundum bar. idem potest folia mas
ticata cum sale et supposita. Dicit radix aristologie rotunde purgat
fistulas et ad sanitatem perducit longa autem extrahit et car
ne replet. Constantinus radix yreos citrini confert fistulis
quando pulverizatur in eis. Et dicit yreos yllirica si fiat collirium
cum melle ex ea purgat fistulas et replet ea carne.
Et Serapio dixit decoctio yreos facit orire carnem in fis
tulis et ulceribus profundis et replet illas quando terantur et pro
iciantur in eas. Et quando ponitur cum melle et proiciatur mun
dificat eas. Et apuleus sic dixit. Recipe radicis gladioli
ana uncias iii et drachmas vi aceti quatuor duos adipis vulpis et
iii greces et in panno ligetis et in fistula ponas mirabiliter
sanat. Et dixit etiam quod betonica cum modico sale trita
et imposita curat. Et Galienus dixit de planta centaurea centumi
tres ineris quod fistulas nata est curare et duricies
antiquas mollificat et male morigeratum vulnera
curat. Et Avicenna dicit centaurea ponitur in emplastris
et consolidat fistulas et ulcera profunda et ulcera mala.
Et bar. dixit quod ad fistulas radix eius imponitur cum
vino et melle et aliquo unguento. Et Serapio dixit quando
folia ebuli recentia miscentur cum farina ordei et fit inde
emplastrum conglutinat fistulas et ulcera generata. Et apuleus
dixit succus plantaginis fistulis infusus mire sanat. Et
de minori plantagine dixit dicit cum assungia veteri fistulis
imposita fistule curat. Et de ipsa dicit Guillelmus quod fuit expertus
in pede infirmi iam fistulis perforato. Non autem erit
ad hunc fistula. Et alibi dixit cinoglossa sanat fistulas
que fiunt sub oculis et alias fistulas. Rogerius. Si mel coctum
dissolvatur in aqua tepida et destilletur per syringam in vesica
mundificatur. Mortificat fistulam vesice vero de partibus
fistulis durum loco suo. Et dixit bar. brasica cum ruta
et coriandro et farina ori fistulas intersit. Et alibi et
avicenna dicit quod suffumigium factum cum ea confert. Serapio ad
omnes fistulas confert aloes pulverizatum aut dissolutum aqua
Rasis cum felle bovis dissolutum in aceto confert. Dicit fel cap
ni cum succo porri fistulas curat. Si vero si fistula tor
tuosas multas habuerit et medicina per ipsam non transeat

nihil melius est quam supponere stercus caprinum cum melle tepido
quia omnem tumorem soluit sanie exhibit mundificat neruos
purgat et dolorem mitigat et fistulam sanat Et dixit etiam stercus
hominis ustum addito puluere piperis super os fistule occidit Rasis
hominis ossa combusta donec fiat cinis et tunc supponantur cum aloe
et impleatur fistula ex eis sanitatem prestabunt. Et dicit quod vulnera
difficile sanabiles et fistulosas propter reuma defluens sanat
testa ostrearum que comburitur et teritur subtiliter et lauatur et
administratur cum assungia porcina et subdit quod potest addi aliquid
ex medicinis incarnatiuis sicut est es ustum Auicenna posuit cinis
pellis mulaci et silicum super adustionem ignis et ulcera callida
cum non sunt cum apostemate et est melius exsiccatiuorum pedum a calcaneo
et coxare fistulam Et alio et 2o dixit quod bolus armenus solus
puluerizatus valet fistule Et bar. dixit quod ad fistulas et ulcera
profunda replenda fiat linimentum cum ipso Et et melle et
cum aqua mellis ablutis Et Guill. de brig. dixit quod utile est
stercus premissum sal quoniam magis exsiccat Alius Recipe sal tartari
costus et aquarum et facto puluere conficiatur cum melle et tortilis
in unge et imponat ossa fracta extrahit et malam car
nem corrodit et fistulam sanat Et Guil. ad fistulas
humidas utitur radice filicis illa maxime cuius color est rubeus
quam puluerizatur et desiccatur imponitur et hoc fit in fistulis diffi
cilis consolidationis. Experimentum Recipe fialam unam vini de maluasia et
in ipso bulliat ℥ i. croci sal modicum et bulliat usque ad
consumptionem medietatis ex hoc lauetur omni die et sanabitur fis
tula nutu dei Lanfrancus promittit eas curare cum agri
monia et sale sed non credo licet forsitan sit inuentum in
fistulis nouis in aliis non omnia etiam ista que sequuntur valet fistulis
Auicenna testiculi canis aperit fistulas quando teritur et imponitur
Dy. confert etiam radix dragontee quando ex ipsa cum melle
tenta fiunt collirium et immittuntur illas occidit et sic expertus.
Sapio lac titimali et sucum eius imposita fistulas istas
comedit Et dixit etiam ipse si vitriolum dissoluatur et proiciatur ad
fundum fistule sanat Aliud expertum quod posuit Guil. de brig.
Recipe vini maluatici et laua locum omni die et facta lotione
imponas radicem lapatii et habet radices rubeas et aliqui ali
quos vocant pacientia deinde inungatur cum unguento apostolorum vel
cum egyptiaco secundum quod videris oportunum Comedit etiam fistulas
radix aristologie rotunde quando abraditur et melle inungitur et intromittitur
Et non ut dictum est quod semper circa locum apponas defensiuum in
propter fortitudinem illarum medicinarum Auicenna si autem fistule fuerint
recentes possumus etiam locum lauare cum aqua maris vel cum
aqua saponis et aqua cineris et isto possumus premissa de arsenico
et de sale armoniaco et aqua sublimata et possumus ponere vit
olum Aliud ad idem Recipe arsenici citrini ℥ i. Et calcis viue
℥ iii incorporentur simul cum aqua calida et fiant trocisci et exsiccentur
et cum opus fuerit tere et utere Aliud ad idem vitrioli
Recipe elleboris albi centaurie radicum scolopendie yreos farinae
or. ana partes equales et terantur et fiat ex eis puluis et repleatur
ex eo fistula cum assiduatione quoniam sanat Aliud Recipe sucum celidonie
urine pueri ana ℥ iiii calcis viue ℥ iii arsenici citrini ℥ i.
confitiantur sic simul et urina bulliant in olla et calx cum eo
incorporetur et non superflue bulliat sed parum deinde desic
cetur et formentur trocisci Aliud ad idem Recipe calcis viue
p. ii arsenici citrini sulfuris viui ana p. i. et cum volueris
operari incorpora cum aqua cinerum ut est donec fiat sicut unguentum
et utere Recipe limature ferri arsenici citrini vitrioli cum
usti capillorum rossorum ana partes equales calcis viue contra ut
omnia terantur et puluerizentur deinde confitiantur cum melle dispumato
et fiant trocisci deinde rotundantur in loco quod ab humore tangi
non possint neque corrumpantur et cum volueris operari tere ex eis
quantum sufficit et utere Callositate remota ista valent de
mente auctorum vel valet in fistulis ubi non sit callositas
fistula quando accidit in intestinis aut vesice aut que accidit
membris principalibus vel nobilibus non curatur omnino

Et si accidit costis vel spondilibus dorsi vel fuerint iuxta
neruos vel venas magnas non curatur ymo omnino incurabi
les sunt. Verum fistula que est in neruo est difficilis consolidationis
quia non patitur solutionem nec medicinas fortes ut sanatur notum est
verum si ipsa fuerit in principio possumus ponere medicinas leues et non
fortes verum si ipsa fuerit in osse remoueantur ossa primo
tamen orificio dillatato et ipso discooperto exeunte et in capitulo
proprio loquar melius Et 2o modo alio et 2o completur per
incisionem Et inscidatur per hunc modum tenta linea aliquantulum
lata usque ad fundum ponatur deinde incidatur totum a fun
do usque ad orificium et statim propter fluxum sanguinis
repleatur locus cum albumine oui et rebus dillatantibus et
cum stuppis Et hoc facto cauterizet locum cum ferro
ignito aut cum potentiali facto de puluere affodillorum
aut arsenico Auicenna hoc fac cum argento viuo subli
mato taliter quod nihil callositatis nec corruptionis nec etiam
potest nasci remaneat etiam in ulcere Et circa locum semper ponas
defensiuum de bolo pluries dictum vel aliud Et signum
autem quod acuta medicina suam fecerit operationem est ulceris
tumefactio ut dicit rogerius et medicina moram habeat
per tres dies ut hic visus Cum autem fistula cauterizata
fuerit et desiccata succurratur cum medicamine mitigatiuo
sicut in primis cum oleo et vitello oui deinde apponatur
butirum vel aliquod unctuosum donec escara cadat
et insaniem queratur. Cumque sanies que prius erat indigesta
egreditur digesta et inviolata signum est quod fistula est
mortificata Et hoc dicebat arnoldus ex quibusque sunt
pro fistula sanie prima et perfecta emisit ibi fistula
iam est extincta Completur etiam illa 2a intentio per hunc
modum incidatur locus et ipso exeunte incisio remoueatur
caro illa mala cum rasorio usque ad carnem bonam quod
apparebit per puritatem carnis boni ut dicit Auicenna aut
cum medicina forti 3a autem intentio que est mundificare
locum et 4a que est locum mundificatum incarnare et
sanare completur ut iam dictum est in ulceribus aliis cauer
nosis Et ultimo notes quod fistula aliquotiens est in loco
quod ipsa non potest curari sicut est in membris sublimibus et in
vicinitate neruorum et venarum. Vel si eger est debilis
non potest sufferre penam vel timor ne remaneat
alia egritudo peior Tunc notes quod cura debet esse
palliatiua cum debita purgatione diuersione materie ad partes minus
nobiles et mundificetur ipsa a carne fraudulenta
et unctuosa deinde repleatur cum exsiccatiuis debitis
cooperiatur cum dyapalma aut emplastro nigro quoniam ipsa
remanebit quieta tempore longo dum tamen quod caueatur
ab aqua et a situ doloroso et a motu laborioso Et
istam palliationem et modum ponit Auicenna et arnoldus
et super eam rationatus est dum dixit meatus in naturis quod
diu manauit ut in fistulis antiquatis obturare negligas
absque timore grauioris inconuenientis nisi manatio consueta
ad proxima diuertatur.

Quia multotiens in ulceribus super excrescit caro
propter cuius excrementum impeditur consolidatio ideo
Auicenna in hoc capitulo vult dare modum remouendi istam
carnem superfluam. Iste ergo medicine que remouent car
nem malam quanto sunt minus mordicatiue tanto sunt me
liores propterea quia dolor est unum ex hiis que prohibent membra
a consolidatione et etiam est causa apostematis et propter hoc quanto minus
mordicant tanto sunt meliores Et non ut dicit Auicenna
hoc operatio est quia necesse est operari ne est carnem generare et specialiter
in ulceribus ut est notum ergo etc. Et hoc sensit Gal. 3o de
ingenio sanitatis cum dixit carnem creare et consolidare cum
actione nature fit amputatio et mundare opera carnem superfluam
non fuit actio nature Et ex hoc si bene consideres

habes rectificationem textus auic(enne) cum dix(it) nascentia eius
carnis e(st) opus ne(cessari)u(m) q(uo)d n(atur)a no(n) facit nasci sine sit cu(m) ad
iutorio medicine sine absq(ue) eius aux(ili)o e(st) q(uonia)m ne(cessariu)m et troci(sci)
calidiores quos ponit rasis ponit ut dicit auic(enna) sunt
boni si sunt recentes Si aute(m) fuerint antiqui no(n) valent
q(uonia)m si vis eos (con)servare ut dicit auic(enna) ponas in loco ne
aer attingat eos Et feces aceti apud aliquos sunt laudate
p(ro) quo notes q(uod) serapio in c(apitul)o de fece vini dic(it) q(uod) cu(m) fex
vini adhuritur h(abe)t virtutem diminutiva(m) carnium s(ed) de fece
aceti no(n) sic inveni(tu)r Vini ergo fex vini d(ebet) (con)mistrari cito
q(uia) eius virtus cito evanescit Ista g(enera)l(ite)r auic(enna) q(ui) dic(it) verbo
ap(ud) me no(n) e(st) sanum dupl(icite)r p(otes)t exponi uno m(od)o q(uia) no(n) est
sanu(m) q(uia) no(n) h(abe)t virtute(m) sufficientem p(ro)p(ter) hoc q(uod) cito destruit(ur)
virtus eorum / et lo(quitur) feces iste sic reservate no(n) faciebant op(er)us
de qua sit curandu(m) Et lo(quitur) ex iste fiant troci(sci) in forma
avellane et tunc virtus melius (con)servat(ur) ut dic(it) auic(enna) / dix(it)
q(uod) removet carne(m) mala(m) sunt sicut cortices eris (con)creata
adhusta et due sp(eci)es ceruor(um) s(cilicet) marinum et terrestris ad
husto(rum) cu(m) carnib(us) suis et fortius illo e(st) scoria eius et
glutinu(m) auri et colcotar et dragantu(m) et flos eris
Et notes bene q(uod) adhustio minorat virtute(m) eius et mor
dicatio(n)e(m) eius tollit et addit in corpore supfluitate(m) Auic(enna)
R(ecipe) alcali calcis no(n) extincte et dimittat(ur) in septuplo
sui aq(ue) in sole septe(m) dieb(us) et moveat(ur) o(mn)i hora donec
ingrossetur et fi(at) sicut lutu(m) et fi(ant) troci(sci) et administrent(ur)
Et ung(uentu)m viride et sp(ec)ial(ite)r factu(m) cu(m) salgem(m)a Et (con)clusive
omnes me(dicine) q(ue) removent carne(m) additam de naso q(ue) po
lipus d(icitu)r ad remotione(m) carnis addite ut d(icit) auic(enna) i(n) fine
huius capituli.

In hoc c(apitul)o docet auic(enna) remotione(m) quoru(n)da(m) accide(n)t(ium) q(uo)d
sequunt(ur) ad ulcera p(ost)q(uam) curata sunt Et accidens c(on)ti
nuatum vitia aliqu(a)n(do) non curant(ur) p(er)fecte ita q(uod) ex toto
removeat(ur) eius malicia Accidit q(uod) p(ost) (con)solidatione(m) p(er) temp(us)
aliquod disrumpit(ur) docet g(enera)l(ite)r h(oc) accidens corrigere d(icen)s
g(enera)l(ite)r auic(enna) Quando p(ost) corp(us) disruptione(m) est ut amputat(ur)
caro mala aut os quod sequit(ur) ad ea(m) deinde sic occu
pari in desiccatione eius s(ecundu)m quod scis Et remotio
carnis male debet fieri ut iam plures dictu(m) est Consi
deres tu(n)c carne(m) mala(m) q(ue) d(ebe)t removeri si fuerit circa supad(dita)
multe ut e(st) circa polipi reautre ad cap(itu)l(u)m p(er)fectu(m) i(n)m(edia)te
Si aute(m) ea no(n) fuerit multa tu(n)c removeat(ur) cu(m) aliqua
(con)busto vel no(n) (con)busto vel cum aliis s(ecundu)m necessitate(m) loci
Et aute(m) os fuerit corruptu(m) removeas corrupt(ionem) eius
ut diceret et c(on)venientia ossa sunt folia papaveris nigri em
plastrata cu(m) foliis fici et sambuci Semen etia(m) iusquiami
albi et calcadis equalib(us) p(ar)tib(us) emplastres deinde (con)serves
in 3(o) q(ue) in exsiccatione ut dictu(m) e(st) et (con)solidet(ur).

Innuit eradicatione(m) vestigioru(m) ulceru(m) et
vulneru(m) medicinis abstersivis forte(m) mundifi(cativ)is
et sunt (con)tinue cum prox(imitate) virtuti eius quod abstergit g(enera)l(ite)r
curet(ur) forte cu(m) forti et q(uod) mi(nu)s eo cu(m) eo q(uo)d e(st) minus eo
Mediane forte exsiccantes sunt sicut squama ferri
cu(m) lacca. Calx etia(m) et mel si liniant(ur) desup(er) stafisagria
et mel si superponent(ur) ad invice(m) et liniat(ur) u(bi) sunt calcan(thum)
et albugo ovi et arsenicu(m) et lap(is) pi(n)p(inalis) h(oc) faciunt
Mediane leves sunt fabe et farina ciceris et seme(n) rafani
et adeps azini in hoc e(st) valde bona et sp(ec)ial(ite)r si secum
assentant(ur) fabe vel seme(n) rafani Oleum de ulmo multu(m)
removet vestigia verberati et oleu(m) de tartaro et
si vis vide(re) ista recurre ad tractatu(m) de decoratio(n)e Ista
etia(m) attenuat vestigia ulcer(is) ut(ra) dixerit veteres q(uod)
si cicatrizes liniant(ur) cu(m) pulpa ficuu(m) q(ue) p(ri)us in aceto co
quit(ur) et p(ost)(ea) emplastrent(ur) supfluitat Delet etia(m) ulceru(m) a(n)tiq(u)as
cicatrizes serapinu(m) i(n) unctus cu(m) aceto q(uod) sepe fricat(ur) cu(m) eo

Et bar(tholomeus) de varign(ana) dix(it) q(uod) h(oc) fiat q(uonia)m cicatrix e(st) (con)fessa et mob(ilis)
et corpus e(st) tollerans me(dicinam) / q(uonia)m e(st) eg(o) dissolvat(ur) cu(m) oleo.
Mesue pulvis radicis cucumeris asini attenuat cicatrice(m)
fedam et removet vestigia nigr(a) q(ue) remanent p(ost) pustulas
Serapio radix cucumeris asinini administrat(ur) sicca tota et
mondificat morfeam et vestigia nigra que remanent p(ost)
(con)solidatione(m) Et auic(enna) voluit hoc de tota planta pulveriza
R(ecipe) stercus columbi cu(m) melle vel seme(n) lini tollit pelle(m)
sup(er) excrescente(m) a parte (con)sta q(ue) sequit(ur) delluadant et bo(n)
ficiant eas R(ecipe) cedria q(ue) pix cedri dicit(ur) delluadat
cicatrices Ite(m) aprunta dissolutu(m) cu(m) oleo de seme lini sup(er)
linita ulceru(m) delet vestigia Sic etia(m) cicatrices liniant(ur)
cu(m) corticib(us) olibani dissolute cu(m) melle delent(ur) R(ecipe) p(ur)
gat eius vestigia ulceru(m) oleu(m) de amigd(alis) amaris impo(s)itu(m)
cu(m) melle eq(ua)l(ite)r et in unctum oleu(m) de seme lini cu(m) oleo
de fistici mixtu(m) vestigia om(n)ium cicatricu(m) tollit Serapio
oleu(m) de cicuta (con)fert ulcerib(us) fedis q(ue) remanent p(ost) (con)so
lidatione(m) clavor(um) et dixit serapio R(ecipe) fex vini adhusta
et abluta cu(m) oleo illinita limpidat cicatrices Serapio
et G(aleno) sicut gruum ben aufert ulcera et cicatrices Et
bar(tholomeus) de varign(ana) dixit oleu(m) de been sive oleu(m) musceli(num)
q(uo)d id(em) e(st) misceat(ur) cu(m) modico aceto et nitro valet. R(ecipe) del
luadat etia(m) cicatrices nepita viridis cocta i(n) vino et
sup(er) emplastro. Et apiu(m) risus cathapla cicatrices (con)sumit
R(ecipe) radix vitis albe mixta cu(m) orobo et fenugreco a
sola fricata et ad colore(m) suu(m) reducit Sola radix camelontis
nigr(i) trita et mixta cu(m) suls sulfure mundificat impetigines
morfeam et cicatrices Farina lupinor(um) delet cicatrices
q(ue) fiunt a pustulis Serapio q(uod) laudanu(m) cu(m) vino linit(ur)
sup(er) cicatrices ulceru(m) meliorat dix(it) etia(m) fel tauri q(uod) cu(m)
melle misceat(ur) et linit(ur) curat ulcera et meliorat cicatrices
Kyranus fel thauri cu(m) testa ovi solutu(m) et i(n) unctum effic(it)
cicatrices eiusde(m) coloris Et dix(it) etia(m) kyranus fel testudinis
et albugo cu(m) melle sanat Et dix(it) (con)stantinus saliva hominis
maculas vulneru(m) i(n)uncta mundat et alcabas dix(it) lavet
maculas et albin d(icit) q(uod) sit saliva hominis ieiuni Rasis
stercus gallie cu(m) melle mor(sus) vngueti misceat(ur) cicatrices
mundat q(ue) fit ab apate q(uo)d d(icitu)r ignis sac(er). R(ecipe) sic guill(elmus)
certo aute(m) su(n)t experti q(uod) sperma ni(mis) le sup(er) i(n)uncti mire del
luadat cicatrices et dic(it) sed q(uonia)m fiunt cicatrices i(n) vulnerib(us)
assiduet(ur) eius in unctio positus illas delet Et subdit q(uod)
certe sicut et alia me(m)bra radicalia hunt suu(m) p(r)imu(m) ori
gine(m) a sp(er)mate et no(n) de sanguine erit ergo cu(m) abst(er)sio(n)e
sp(er)mati m(aioris) ipsam occulta(m) p(ro)p(ri)o(ne) ista sunt v(er)ba eius

Verius p(ro)p(ter) vehementia(m) s(ens)us corp(or)is et (con)tinuatio(n)e(m)
suam cu(m) cerebro accidit ex vulnerib(us) corp(or)is dolores
vehementes valde et lesiones valde magne s(icut) spasmus
et p(ro)pinq(ui)tas co(m)misset alienans no(n) est excusat(ur) q(uonia)m ille sit
ap(u)d nug(a)l(ia) Et cause si(n)t poi(n)t Ga(lenus) 3(o) teg(ni) Nervu(m) eius
et tenantes punctura p(ro)p(ter) plura s(ens)u(m) p(ar)ata sunt adve
care spasmu(m) s(ecundu)m quib(us) p(ar)tib(us) o(mn)ium dic(i)t(ur) doctores a(n)i(ma)li q(ue) sunt
acci(dentia) q(ue) sunt ap(er)ta (con)sequ(untur) ad illa vulnera Sunt e(ni)m trix
s(cilicet) dolor vehemens valde spasmus et p(ro)pinq(ui)tas c(ommissu)ris.
Et dolor sit accidens molestu(m) ap(p)ar(et) q(uia) dolor e(st) actus
et potens virtu(te)m (con)sternere Tu(nc) etia(m) q(uia) dolor e(st) causa
spasmi sicut dicit lex Et spasmus sit accidens molestu(m)
notu(m) est q(uia) spasmus e(st) eg(ritudo) in qua p(ro)hibet(ur) anhelitus
qui e(st) necessarius in vita Spasmus etia(m) no(n) accidit sine
lesione cerebri lesio aute(m) illa e(st) molesta et suspecta
Et p(ro)pinq(ui)tas co(m)missis sit accidens molestu(m) notu(m) e(st) q(uia) no(n) acci(dit)
sine lesione mag(na) facta i(n) cerebro et ex h(oc) p(atet) q(uod) ulcera
q(ue) fiunt in nervis sunt (con)sti(tuta) suspectiora aliis p(ro)p(ter) illa acci(dentia)
Et ex hoc p(atet) 2(o) q(uod) cura istoru(m) ulceru(m) diff(er)t a cura
aliorum ulceru(m) carnosoru(m) s(ecundu)m vulnerib(us) aute(m) nervoru(m) e(st) nece(ssari)o

no(ta) ma(teri)a de sp(er)mate v(iri)

Guilhermus

phibeat ne ista accidentia eveniant Et ideo galienus 3° de ingenio sanitatis de complexionibus morbi dicit quod si duo morbi complicantur vel plures complicentur debemus vacare ad magis suspectum et ideo non oportet nos attendere ad vulnus vel ulcus est si oportet etiam phibere ne illa accidentia mala eveniant In rebus etiam propositis ostendit avicenna cum dicit propter vehementiam sensus corporis et propter continuationem corporis cum cerebro Sed notes bene quod vehementia sensus est causa ut dolor in vulneribus vehemens accidat Et sic ergo galienus de accidenti dicens quod membrorum quanto est magis sensibile in multitudine passio maior quanto autem vehemens accidit passio in membro tanto dolor erit maior propter hoc accidit quod in vulneribus nervorum accidit maxime dolor propter vehementiam sensus quia est in eis quoniam nervus est principale organum sensus tactus medians quo defertur sensus tactus per totum Secunda causa spasmi est dolor ipse vehemens et est continuatio ipsorum nervorum ad ipsum cerebrum et ideo quia dolor vehemens est causa apertionis in ipso nervo Hec autem prima est causa spasmi 2° dolor est causa eventus spasmi propterea quod ex dolore accidit quod nervus refugit ab eo quod ledit nervus autem refugiens contrahitur in se ipso ad quam contractionem sequitur spasmus propinquo autem radicis accidit propter continuationem nervi ad cerebrum nam ex continuatione aptitudo est ut cerebrum paciatur et ad ipsum perveniat ex nervo aliquid materie vaporalis et fumosa calida ex cuius caliditate accidit in cerebro ratione permixtionis Et specialiter hoc fit quando nervo accidit apostema calidum ad quod febris consequitur etiam propter hoc accidit ratione permixtionis Notes etiam quod spasmus est duplex scilicet proportionatus ad materiam et non proportionatus ad materiam Iterum est duplex quidam de inanitione et quidam de repletione Modo ad propositum isti spasmi qui fiunt in hoc casu sunt proportionati ad materiam et sunt de repletione Et spasmus etiam causatur in cerebro duobus modis Uno modo quia fumi elevati ad ipsum cerebrum per nervos ratione virulentie retente et ratione sue male qualitatis est causa ut cerebrum moveatur motu compassivo ad expellendum ratione cuius causatur spasmus et illa materia non ratione repletionis sed ratione male qualitatis et ideo dico et concludo quod spasmus talis et per hunc modum causatur in punctura quia materia illa retenta et evaporantur ad cerebrum ratione cuius evaporationis et male qualitatis inducunt spasmum Et ex hoc patet solutio illius affo. 4° particule quibuscumque tumores in vulneribus apparent non valde spasmantur Et ex hoc etiam apparet expositio textus avicenne cum dixit et multotiens pervenit ad spasmum vulnera nervorum absque intentione lesionis prius id est absque antecessione doloris vehementis et illud patet ad sensum quod dolore non existente in loco vel ad minus magno causatur spasmus Alio modo potest accidere spasmus eo quod materia transmittitur cerebro per nervos ratione cuius repletionis materia illa imbibitur aliis nervis et causatur spasmus per totum et istud accidit ex debilitate virtutis regitive totius et hoc quia materia que erat in loco subito redit ad cerebrum et illud videtur esse quando tumor qui est in vulnere subito disparet propterea quia materia redit ad membra nobilia Et ideo fuit dictum supra quod si in illis tumor disparet est malum si apparet bonum quandoque Et nota istas dispositiones nunc dictas accidunt etiam isti vulneribus alie dispositiones que leviores sunt istis sicut est febris apostema vigilie et desiccatio lingue. hec dispositiones leviores sunt primis quia a leviori causa accidunt alie autem a fortiori Et est modo videndum Si spasmo superveniat febris utrum sit bonum vel non quia ypocras dicit febrem in spasmo meliorem quam spasmum in febre. Respondeo quod bonum est si febris superveniat et fuit levis quando ipsa curat eum in contrarium humores frigidos eum consumit a febre Si tamen ad febrem sequitur spasmus malum est quia signum est quod non supervenit propter aliud nisi propter repletionem Et iterum notes 2° quod febris potest supervenire spasmo dupliciter uno modo ut febris sit accidens spasmo et sic non est bonum quia signum est quod nervus iam apostematur Alio modo potest accidere febris non ut sit accidens vulneri sed supervenit per accidens putrefactionem ex aliqua materia putrefacta in venis vel extra et isto modo quia febris non supervenit

ratione malicie vulneris bonum est Et notes ut dicit avicenna quod similes dispositiones accidunt cordis musculorum et propterea si accidit vulnus extremitatis capitis lacertorum a quibus ipsa corda oritur propter quod notes quod corda nullus sentit propter originem suam et ideo sequuntur illa accidentia nunc dicta In medio autem non sentit et natura ordinavit hoc ut patet in c° de membris eo quia ipsa in medio continue fricatur cum fractura ne continue ratione illius fricationis causaretur dolor ordinavit natura ipsam illic non sentire ut clarum est Notes etiam quod ista accidentia non accidunt ita intensa in corda sicut in nervo eo quia nervus magis sentit ipsa corda Sunt dicit avicenna et quando apparent nervi et que sunt eis similia tunc si advenerit frigus spasmantur Una causa est quia frigus de se est causa spasmi ut dicit ypocras particula 2° afforismorum frigiditatem spasmos in frigido etiam quia condensant et congelant et inspissant substantiam nervi ut dicit avicenna propter quod accidit contractio nervorum ex qua contractione sequitur spasmus Alia causa est quia frigiditas est causa ut superfluitates teneantur in ipso nervo et non resolvantur ab eo hoc autem primo spasmat et etiam hec humiditas retenta ad cerebrum producitur unde contingit ex passione frigida spasmus in toto Sunt condicit avicenna quando nervi ledantur a rebus putrefacientibus ut patet 4° methaurorum putrefactio fit a calido et humido quia quando nervi generati sunt ab aliqua re humida que congelata est a frigido Nunc autem humidum quod congelatum est a frigido est aptum dissolui a calido quapropter nervus sunt nocive pulveres mollitive et alia que ignarus cirurgicus apponat Et hoc est quod avicenna vult dicere cum dicit et ad humiditatem preparant putrefactionem ex humiditate et caliditate humida et decoquitive in eo id est talis caliditas decoctione id est putrefactionem faciunt in membris Non autem dicit quod nervi sunt creati ex humiditate quia congelantur et coagulantur frigido Cum galienus dicit quod creati sunt a re humida non intelligit quod in genere membrorum sit materia nervorum humida ymmo in genere membrorum ex quibus generatur ipsa caro est siccior sed intelligit quod sunt creata ex materia humida id est sunt creata ab humiditate aliqua corporis natura sicut ex spermate et sanguine menstruo et omnibus membris supponitur quod materia que est res liquida humida fluida per actionem caloris naturalis virtutis informative in materiam spermaticam condensantur Et ex hoc patet responsio ad aliud quia aliquis diceret tunc quod frigidum mitigat opus nature Respondeo quod pura frigiditas non mitigat opus nature remissio calidum sic Et notes bene quod phylosophus in 3° de generatione animalium videtur ad litteram ponere quod ossa et nervi fiunt ab intensione caliditatis quomodo galienus fiunt a frigido Iste littere videntur contradicere Respondetur per hunc modum quando nos videmus in fictione rerum exteriorum causas fieri a calido et prius a calido et cum hoc remanet calidum Aliqua etiam sunt que sic se habent quod quantum ad fieri fiunt a calido in fine autem esse frigida sunt eo quia partes calide exalaverunt et frigide remanent coagulate et condensate a frigido remanent et causa hec frigida sunt Et sic est modo in quibusdam membris interioribus quando licet ipsa quantum ad fieri generentur a calido tamen in fine propter multam evaporationem humidi evaporat eius calidum unde remanet a frigido condensata propter quod quantum ad complementum corporis remanent frigida vel fieri a frigido et illo modo nervi et ossa dicuntur esse congelata et hec est intentio phylosophi et ideo isti non contradicunt et considera bene hoc Et subdit avicenna quod aque frigide nocent contrarie quia inducunt spasmum et calide ex hoc quia putrefaciunt et est notum et similiter oleum aliquod Et notes quod oleum non convenit quia putrefaciunt salvo quod in mitigatione doloris convenit quia ipsum est mollitivum et calidum Et notes quod istud oleum non debet approximari ad medium nervo existenti discooperto in volendo dolorem mitigare sed ad quod Et si nervus non sit discoopertus ut in punctura non curetis ipsum apponere in orificio vulneris propterea quia oleum non intrat ad substantiam nervi proprie et est apertivum et mitigativum doloris et ideo in punctura convenit et non aliter quia nervus in punctura

non appz et vide bene Alio etiam ponit in vulneribus
nervorum ut dicit litera auctoris quod aliquando est necesse apponere medicinas
in vulnere que grosse et terrestres sunt ut non possint penetrare
et ad substantiam nervi attingere nos scimus ponimus oleum et est
clarum ut eius virtus illarum medicinarum in substantia nervi penetret
que grosse sunt ponimus oleum Et notare bene debes quod dicit auctoritas
et sunt medicine resistentes qualiter intentum et purgatio solet
quibus preferunt hanc operationem Intellige ergo quod oleum non est
conveniens quia putrefaciunt et medicine purgantur non conveniunt quia
dolorem inducunt In ergo illa duo miscentur ad invicem fit unum
conveniens quia humiditas olei removet mordicationem medicinarum
acutarum et acuitas et stipticitas earum removet putrefactionem
olei Ex quibus ambobus fit conveniens medicina propter quod ex hiis
appz repletur esse causam quia venimus oleo in vulneribus nervorum
et tu vide. Et si contingat quod nervus apertus aut corpus est
difficilior quam si caro aperitur quia difficilius est resolutionem maiorem
existentem in nervis quam maiorem existentem in carne/ et hoc si apta
fuerint per viam resolutionis Et tamen si apta fiet per viam resolutionis
cura est etiam tardior in nervis quia nervi sunt substantia dure et
frigide quia maturantur tardior et istud concipit ex dictis in
tractatu de exituris Etiam si ulcera contingit in nervis
difficilius etiam consolidantur propter causas dictas nunc Ad has
causas adiuvat vehementia doloris qui consequitur plus dispositiones
istius existentes in nervis vehemens enim dolor prohibet
virtutem ab omni sua operatione cum natura pervertit Vulnerum ergo
que fiunt in nervis aut est punctura aut est scissio Et illa scissio
aliquando fit per longum nervi aliquando per latitudinem Et si fit per
latitudinem aut incidetur nervus totus aut non et totum hoc
est clarum Licet modo facta divisione istorum ulcerum comparare
ea ad invicem In punctura ergo dico quod sequitur accidentia peiora
Deinde est scissura in qua fit scissio nervi per latitudinem non
tamen ex toto/ deinde est scissio nervi ex quo totus nervus
inciditur secundum longum Et omnia illa declaro Pro autem quare
punctura est magis suspecta est quia in ipsa inveniuntur due cause
que sunt maxime nocentes apparet et spasmi in nervis
scilicet dolor et retentio illius virulentie que non potest ita fluere
et exalare sicut in aperta scissura Pro autem 2a clarum est
quod nocumentum in illo membro factum communicatur cerebro ex quo
contingit spasmus et hoc est quod dicit auctoritas vilis enim sanies
ledet ex vicinitate mense Ex quo patet ratio quare si nervus
totus inciditur accidentia non sunt ita mala quia si cutis non
timetur in loco non est possibilis quod id nocumentum communicetur cerebro
propter quod in ipso non sic timetur adventus spasmi Et hec
est causa quare in punctura vel alia incisione timemus
spasmum nos incidimus nervum ex transverso quoniam tunc
minus timemus spasmum verumptamen propter membrum operationem suam
Et illud vult cum Galenus in 3 de ingenio sanitatis et patet
ab auctoritate cum dicit et fit utrorumque necessarium multorum i tunc
abscindere vulneratum et puncturam cum totaliter et perveniunt ex
eo quies et separantur accidentia mala propter quod comparata sunt vulnera
nervorum ad invicem Iustum est modo comparare ad invicem ulcera
que fiunt in nervis que solent in substantia in nervis sicut sunt
nervus corda panniculus villus et ligamentum Dico ergo
primo quod vulnera magis suspecta sunt illa que sunt in nervis
deinde illa que fiunt in panniculis Deinde in cordis/ minora
vero fiunt in ligamentis De ligamento intellige illud quod
dicit Galenus de ingenio sanitatis dicit enim quod ligamentum est duplex
quoddam enim est ligamentum ossis quod coniungit os cum osse et tale
est membrum ignobile/ et vulnus factum in tali ligamento
non habet suspectionem et talia vulnera in tali loco indigent
et sufferunt medicinas fortes quia caro non est sensibilis Aliud
est ligamentum quod coniungitur lacerto quod pervenit ad constitutionem
substantie lacerti et quia tale ligamentum communicatur cum membro nobili
et sensibili si vulnus fiat in eo est suspectum quod debet curari
ut vulnus factum in membro carnoso Intellige 2o

de panniculis quod panniculi sunt duplices non distinguendum
panniculum a villo ex opposito quedam sunt qui dissolvuntur sunt per
musculos quedam sunt qui cooperiunt membra principalia Dico ergo
quod vulnera que fiunt in panniculis qui dissolvuntur sunt per musculos
sunt minus timorosa quam illa que fiunt in nervis Vulnera autem
que fiunt in panniculis membrorum principalium sunt valde timorosa
et de talibus non intelligit auctoritas hic Notes bene quod corde
sunt duplices quedam sunt panniculares et iste sunt late ad modum
panniculorum Alie autem sunt rotunde et ille habent maximam
distinctionem a panniculis alie autem non et in hoc potest esse error quia
medicus putabit quod vulnus sit in panniculo et non erit et tunc
erit error et tu consideres hic autem docet cognoscere per duo
signa primum si panniculus apparuit non appz in tali membro
villi qui deserviunt ad sensum si in corda que assimilantur panniculo
appz incessus villorum maxime secundum longum et hoc ideo quia corda
ipsa est composita ex villis nervorum et ligamentorum et propterea in
ea plus apparent villi manifeste quam in panniculis 2m signum est
quod corda habet maiorem duritiem et grossitiem quam habeat panniculus
Iste premissis intellige quod auctoritas dicit Et vulnera quedam
in panniculis sunt leviora eis que sunt in cordis/ nedum eis que
sunt in nervis et tu considera sanos panniculos ex testimonio
panniculi autem sufferunt suturam et specialiter dissecatus per mus
culos quia panniculus non est tante sensibilitatis sicut corda et
sicut nervus et ideo ligamentum et quia non est tante sensibilitatis possunt
procedere suendo et in carnando Et in ligamento quod ad la
certum pervenit necesse est quod maior adhibeatur cautela quia
sunt multum sensibilia Et hoc est quod Galenus dicit Galenus de ingenio sanitatis
Set vero ligamentum panniculorum scilicet que coniunguntur cum la
certo molestum est et non est pro suspectione hoc ergo caute
et diligenter curetur

Prius consilium est quare vulnera in nervis sunt suspecta
et posita est divisio vulnerum restat modo ponere
modum curationis eorum Et primo pono virtutes harum medicinarum
convenientium Medicine ergo quorum dicit habere has proprietates quoniam
primo dicit esse calefacientes 2o dicit esse exsiccantes 3o
debent habere virtutem attractivam quarto non debet habere virtutem
stipticam que est virtus quia attractive virtuti Dico ergo quod medicina
debet esse calida et non intelligas quod ipsa debet esse nimis
calida quia valde calida mordicant que mordicatio est causa conductionis
humorum ad locum et ideo temperata calida debet esse quia mitigat
dolorem in trahendo minus de loco et ideo frigida non conveniunt
quia congelant magis in loco Dico 2o quod medicine debent esse ex
siccative quoniam ipse prohibent ne membrum putrefiat ideo
ne nervus putrefiat etiam est conveniens complexioni nervorum
eo quod nervi in genere membrorum sunt frigide sicce ut ponitur
ab auctoritate Et dico quod debent Et hoc ergo patet quod medicine debent
esse sicce. Dico 3o quod debent esse attractive quia prohi
bent alle nimis ne materia congreget in loco quod in nervo
Et medicina talis est substantie subtilis ideo bene penetrat in nervum
grosse substantie et ex hoc oz quod medicina sit simplicium primum
ideo citius a nervo melius trahit humiditatem non ergo in
telligas quod hoc medicina debet esse attractivum absolute sed
intellige hoc medicina nervorum debet esse attractiva a ner
vo et sic convenientia sunt Dixi quarto quod medicina nervorum
non debet esse stiptica quoniam hoc prohibet extractionem humiditatis
ad exteriora et causat eam in loco Et principaliter debet
cavere in principio propter hoc quod in principio maxime timemus congregationem
humiditatis in nervo propter humiditatem que existit in vulnere Notare
tamen debes quod si in hoc medicina esset aliqua stipticitas cum ex
tersione forsan illud medicina conveniens esset ut est scoria eris
et ponitur hic a Galeno de simplici medicina tunc tale medicina
est conveniens nam tunc talis stipticitas non est prohibens at
tractionem humiditatis ad exteriora et cum hoc aliquid videtur esse
conveniens in prohibere fluxum humorum ad locum.
Cura autem istorum convenit ad curam istorum vulnerum

intelligere tamen et bene quod ille medicine ponuntur in vulnere nervorum propter necessitatem quoniam aliquotiens sunt multum sicce et aliquotiens debent esse parum sicce et aliquotiens multum calide et aliquotiens parum calide. Ubi quando quoniam videat in vulnere nervorum quod timor est de spasmo propter retentionem humiditatis in loco sicut accidit in punctura tunc debet medicus augere maxime in virtute attractiva humiditatis ad exteriora et in virtute exsiccativa et tunc non curet de medicina mitigativa doloris. Si autem videat quod in vulnere est maior timor propter vehementem timorem ex retentione humiditatis in loco sicut est in manifesta fixura tunc debes cavere ne apponas medicinas mordificativas et provocativas doloris et plus de exsiccatione curare quam de alia intentione ut non accidat putrefactio in vulnere que sunt vehementer exsiccationis et modice caliditatis et non mordicativa ut sunt minera alia lota sicut calx lota tucia et sic de aliis et intellige hoc nisi apparata sint in via resolutionis. Si autem timor esset de utroque quod de spasmo et de dolore, dico quod medicine que sunt magne exsiccationis et que prohibent spasmum debent apponi in loco. Alie autem medicine que mitigant dolorem debent apponi circumquaque. Et nota de his quod illa littera videtur esse contraria littere avicenne superius in tractatu de vulneribus et ulceribus ubi dicit quod medicina que ponitur in vulnere debet assimilari in caliditate et frigiditate complexioni illius membri. Et dicebat ipse assimilatum calidum valde calido valde et frigidum valde frigido valde. Cum igitur nervus sit complexionis frigide videtur quod medicina debeat esse frigida. Hic autem dicit medicinam vulnerum nervorum esse illud quod est calidum sicut sulphur. Pro dissolutione huius notes quod est loqui de calido dupliciter uno modo de calido virtuali alio modo de calido potentiali sicut loquimur modo in medicinis dicentes aliquid est frigidum in natura in se et aliquid dicitur quod est frigidum et calidum secundum quod virtus eius calefaciat et infrigidat. Eodem modo loquimur de nervis uno modo prout sunt in dispositione preternaturali que dispositio est accidens eis. Alio modo prout sunt in dispositione preternaturali sua. Et dico modo quod medicine que sunt frigide in virtute et potentia et non actu nocent eis. Et ratio quia nervi non digerunt frigidum quia sunt frigidi actu et ideo est quod omne membrum est calidum sive omne vivum est calidum. Sed dicuntur frigida quia parum habent caliditatis innate et quia ergo omnia membra sunt calida in actu omnia que sunt frigida in actu nocent. Videmus ergo hoc in animalibus quod animalia que modicum caloris habent a frigido multum leduntur. Animalia autem que habent multum caloris non leduntur a frigido et sic est de nervis ut est videre. Et ideo cum avicenna dicat quod frigidum est inimicum nervis loquitur de frigido actu quia illud frigidum actu nocet nervis et ideo omnia medicamina que approximantur nervis debent approximare sub forma vel actu caliditatis. Et ex hoc patet quomodo nervi conservantur quia non conservantur a calido nec a frigido prout sunt in dispositione sua naturali, et patet hoc considerantibus superius. Si autem nervi sint in dispositione preternaturali tunc nocent ea que sunt frigida actu et iam visum est et declaratum. Nocent etiam illa que sunt frigida potentia quia medicina ulcerum vel vulnerum nervorum debet esse mitigativa doloris et debet esse attractiva ut magis attrahat ad extra. Has autem proprietates non habent medicine frigide sed calide. Et hoc vult fo. de sco amando cum loquitur de virtute medicinarum calidarum. Sed adhuc ex dictis est dubium forte quia dixit quod medicine convenientes nervis non debent esse multum calide et infra dicit quod medicine convenientes nervis sunt sicut euforbium sulphur. Dicitur ut mihi videtur quod quando avicenna dicit quod medicina que convenit nervis debet esse temperata loquitur ubi nervus dicitur esse discoopertus quia facile medicina attingeret locum et nam si esset valde calida subito nervum destrueret. Et autem dicit quod euforbium sulphur conveniunt loquitur in puncturis eo quod nervus tunc non est discoopertus et tunc si ibi medicina debet penetrare ad nervum oportet ipsam esse valde calidam aliter non posset penetrare

Notes quod aliquando medicine grosse substantie conveniunt nervis sicut sacria eius. Et igitur volens eius operationem forte convenientem oportet ut ipsam permisceat cum aceto ut virtus eius penetret ad profundum. Et hoc dicit avicenna cum dicit et quandoque commiscetur quia tamen per se penetrare non potuit propter grossitiem. Notes bene diligenter quod usus aceti in medicinis nervorum non est nimius propter hoc quod acetum est inimicum nervis sicut ponitur ab avicenna 3o canonis cap. de aqua paleis. Et a Galieno 7o de ingenio. Acetum etiam est mordicativum et ut plurimum infrigidat que ambo sunt nociva nervis in medicinis est non continuum in vulneribus nervorum. Et scias hoc quod iam nunc dictum intelligitur in discooperto quoniam in medicina apponitur super eum et ideo abstineas te ab aceto. In medicaminibus autem nervorum in quibus non videntur nervi ut in punctura quia ibi medicina non ponitur immediate super nervum nec ad ipsum pervenit virtus nisi refracta valde quia in talibus oportet ut virtus profundetur valde tunc possumus uti aceto quoniam tunc nocet ratione sue mordicationis et iuvat ad desiccationem quando siccum est. Et per dictis igitur patet et est canon quem avicenna modificat videlicet quod vehemens medicina in vulneribus nervorum est necessaria propter alteram duarum causarum. Aut quia medicina vehementius penetret ad profundum sicut in punctura aut est necessaria propter rectificationem aliarum rerum cum quibus miscentur ut si sint quedam res que sunt nimis frigide vel etc. quod conveniunt nervis et volumus eas administrare quando in eis reperiuntur aliqua virtutes valentes tunc appono illas res cum aliis medicinis que sic vehementer caliditatis nam ex admixtione eius fit medicina temperata. Intentio igitur curativa in vulnere nervorum debet habere duo in genere una intentio est ad incarnationem. Alia intentio sumitur ab esse et essentia vulneris ut vulneris est. Alia intentio est prohibitio accidentium et remotio eorum quia igitur ista sunt molestiora quam vulnera hinc est igitur quod illa debemus primo removere quia quando duo morbi concurrunt ad invicem primo molestiorem debemus removere ut patet 4to de ingenio sanitatis. Primo igitur in operatione debemus ista accidentia prohibere deinde vulnera incarnare. Et hoc vult dicere avicenna cum dixit et quando accidunt vulnera non oportet ut properes ad incarnationem. Et subdit cum igitur accidit in eis istud et accidit securitas tunc incarna et hoc est quod avicenna prius nobis ostendit et post quas ostendit remotionem spasmi et curationem eius. Ostendit igitur cum quibus debemus sedare dolorem et cum quibus debemus prohibere apostemationem. Sedativa igitur doloris fit cum hiis que vere dicuntur sedativa et hec sunt super dicta medicine temperate calefacientes et mollificantes et olea calida anodina et adipes et vide supra in .c. proximo. Dubitatur autem fit remotio apostematis et spasmi quoniam illa apparent primo quia igitur illa fiunt ut in pluribus non ratione medicine sed potius ratione doloris debemus igitur prohibere ne ista materia currat ad locum cum mitigantibus dolorem prius tamen facta purgatione et flebotomia ut est expediens cum mitigativis nunc dictis. Secundo accidit illa ratione materie existentis in loco et que congregata est in nervo replens eum tunc oportet administrare ea que exsiccant humiditatem et virtute sua penetrativa abstersiva et attractiva humiditatis ad exteriora et cum hoc illa resolvunt potius apostema. Et illa sunt sicut emplastrum de farina fabarum orobi lupinorum ordei cum aqua cineris et cum syrupo acetoso facto cum melle. Illa prohibent apostemationem accidentem ab initio causa. Et hoc est quod dixit avicenna. Et similiter sit intentio tua etc. Et ideo notes quod ista approximantur in puncturis nervo existente discooperto quia ista sunt temperata calida. Et propter hoc dicit avicenna quandoque confert administrare illud quod est lene id est ad removendum humorem oportet approximare ea que non sunt fortis exsiccationis sed leviter exsiccativa ut sunt emplastra predicta. Oleum autem non debet approximari super nervum.

discoopertus et ipsum putrefaciat sed tunc in illo casu debet appo
circa locum Et de oleis dicit avic. quod sedes dolorem eorum
cum oleo aliquo subtilium partium in quo non sit stipticitas
intellige tamen quod hoc oleum non debet esse nimie stipticitatis
unde dicit oleum onfacinum v. etc. Et per oleum onfacinum non in
telligas oleum de olivis totaliter immaturis sed oleum de olivis
semimaturis intelligit etiam quod oleum non debet esse ni
mis debilis caliditatis quia hoc oleum tunc non esset sufficiens
Nota tamen quod oleum si apprimatur et ad sedandum dolorem tunc
non debet esse nimis calidum nec nimis vetus quia tunc res
sic calidus trahet materiam ad locum. Et oleum si quantitate
res dissolvens vel aperiens ut in punctura tunc in medio ca
liditatis debet esse et vetustatis et hoc est quod dicit Ga. G.
de ingenio sanitatis in hoc casu bonum est ut oleum sit tum
vel duorum annorum eo quod nunquam quod recens dissolutivum
sit unde quanto vetustius tanto dissolutivus est dolor tamen non
mitigabit. Nota quod dixi de mollitiva convenit in seda. de
doloris In isto casu non omnia mollitiva sedant dolorem
quia huiusmodi mollitiva in hoc casu non valent sed debet esse mol
litiva que ad siccitatem declinent vel ad humiditatem temperatam
prima non conveniunt quia putrefaciunt Exponit sunt canones
illos in incisione nervorum licet non ponit eos particulariter
Et primo scissura existente secundum longum Si ergo nervus
fuit discoopertus et fuit incisio secundum longum tunc cooperias
ipsum carne et super ipsum pone medicinas pungitivas ut
dicit avic. et non intelligas ut verba sonant quia iam dictum
est quod medicine tales non debent esse pungitive per medicinas ergo pun
gitivas intelligas exsiccativas fortes et tales conveniunt
vulneri nervorum in quo est necessaria maior exsiccatio quam in carne
Alia expositio et istam dedi etiam super quod medicine iste debent
esse pungitive ut sonat littera inmixtum debent esse cum aliis
que removent acuitatem ut oleum Et ista regula necessaria est
ubi non sit in vulnere dolor nec apostema ut patet Secundus casus
est de nervo inciso secundum latum Si ergo incisio fuit
secundum latum et totus nervus fuit incisus tunc necessarium est
suere ipsum ut dicit avic. Et non intelligas suere ipsum
nervum sed ipsum vulnus si non suitur non incarnatur hoc
vulnus Aut necesse est suere quia per hanc suitionem partes
nervi melius ad se invicem iunguntur ut dictum est supra
de vulneribus Alius casus est si nervus fuit incisus secundum
latum et non fuit totaliter incisus sed secundum partem et in eo
apparet res .i. est tale vulnus quod ad ipsum veniat transfu
sio et repletio aut apostema ratione doloris et ex hoc ti
metur etiam putrefactio propter humiditatem attractam repletam
nervum tunc procedere debes cum illis que ista prohibent
quantum est possibile et tunc non debes procedere cum istis que
incarnant et iungant partes vulneris quia ut dicit
avic. si aperitur et advenerit ei frigus provenit spas
mus et putrefactio et corruptio membrorum et est causa ut
perdat operationem suam Et ideo propter non oportet ut incarnetur caput
vulneris nisi post sanitatem .i. nisi tutus fuit ab istis
accidentibus que suspecta sunt Alius casus est de punctura
si accidit punctura amphetur et non loquor aliud quia
faciam capitula de iste ibidem canonibus Notes quod medicina que
convenit nervo discooperto debet esse fortiter exsiccativa
sine morsicatione et cum aliquali abstersione Et ideo medicine iste
que conveniunt debent esse absterse et si sunt absolute cum aqua ex
siccentur multum ne remaneat illa aqua causaret putrefactionem
Aut laventur cum lixivio vel aqua maris Et consideres
quod si medicina nocet nervo plus ipsa nocet nervo discooperto
quam cooperto et ratio satis manifesta est Si autem in casibus
predictis fuit tibi necessaria magis exsiccatio quia locus fuit fetus
et corpus sicca et humus fuit in loco et consideratione bene casum
tunc convenit sic tibi de colcotar et sicut thus et sbene
et galbanum Et si vis exhibere pone super locum marrubium coctum

in vino in hieme vel cum oleo rosarum in estate Et illa a quibus
debet se cavere si nervus fuit discoopertus sunt sicut aqua frigida
et oleum et alie res unctuose

Punctura est duplex quedam manifesta et quedam immanifesta
hec cura non indiget unctione nec etiam custodia mu
tationis sed indiget ut res infixa removeatur ut post illa cus
todiatur quo post illa debeat conservari patuit supius et dico
quod oportet conservari per hunc modum debes removere et prohibere dolorem
et prohibere apostemata que possunt esse et spasmi et pdmoem membri
Et ideo exhibeantur infixa patuit ut supra Cura ergo illa que
habet intentiones prima est ordinatio vite 2a remotio cause et
ut res doloris non currat ad locum. 3a est premunire
corpus ab accidentibus et maxime a spasmo Et notes bene quod
illa conveniunt omnibus vulneribus nervorum. Quarta est sedatio doloris
removere contagium et extrahere a profundo puncture // Prima
intentio impletur secundum avic. per hunc modum oportet quod dieta eius
sit subtiliativa quia ut patet accidentia que eveniunt vel possunt evenire
morbum faciunt propinquum vel per acutum et talibus convenit
dieta tenuissima que est parum dare vel quasi nihil ut patet
primo regimen acutorum et prima aforismorum Et notes secundum dy. quod tales
dieta sit quando accidentia supervenerunt et antequam superveniant
ad prohibendum eos venire et hoc vult etiam dyng Et oportet quod stra
tus eius humidus sit et mollis et stet in tranquillitate et quiete
ut dicit Ga. Tertia intentio completur cum flobotomia de parte opposita
licet corpus sit mundum Si autem corpus fuit cachochimum
cum medicina solutiva et considerata cachochimia fiat pur
gatio ut patet. 3a intentio est respicere et premunire corpus
a nocumentis. unde Ga. G. de ingenio et brunus complectitur
caput collum et dorsum totum cum oleo de lilio aut quod est ca
lidum ut docet Ga. si vulnus fuit a parte superiori Si fuit
in inferiori quia in tibia inungantur ascelle et inguina et
dorsum propter eandem quia nervi illi ab illo loco oriuntur
et ista prohibent spasmum Aliud G. in catagenis et avic.
eius autem conatus est removere apostema per hunc modum Rx.
calcanti ℥ .i. dragagant ℥ .vi. corticis thuris ℥ .i. galbani
℥ .i. cere ℥ .viii. olei tantundem aceti fortissimi p. ii.
terantur medicine sicce cum aceto per .x. dies et solvantur que
debent solvi et misceantur in olla et moveantur motu exquisito
donec equentur. Aliud avic. in 2o c. et G. ex parte ce
brum. Rx. farine ordei fabarum orobi et lupinorum ana
partes equales decoquantur cum aqua cinis et pone super locum
Aliquis tamen addit de melle et syrupum acetosum vel acetum
et valet Avic. et dyn. Si autem videris membrum ire in
via putrefactionis aut videris repletionem relaxantem et molle
ficantem substantiam nervi tunc convenit hoc Rx. farine orobi
aceti mell et aqua cinis ana quantum vis coquantur et bulliat
ad invicem hoc enim emplastrum removet humiditatem et removet
mollificationem et relaxationem factam in substantia nervi et prohibet
putrefactionem et ex hoc habes causam propter quam avic. quod incipit
iam satis ex hiis Quarta intentio que magis propria est puncture
completur ut dicit Ga. quod in loco ponatur medicine aperitive
Remedium autem infallabile est aperire cutim cum ferro vel
cauterio et melius G. et quando debes postea exsiccare cum
medicamine lenitivo potente penetrare ad profundum
qualis est oleum sambacinum ut dicit in c. non rosarum nec mir
tinum quia stipticant et non diaforant Et notes quod si oleum
sambacinum non invenimus nos debemus sumere oleum grossum
ut dicit avic. in illo c. glutinum albonum Et per oleum grossum
non intelligas sicut sonant verba quia fimum sed possumus in
telligere secundum oleum quod ut ponit supra in de simplicibus
c. de oleo talis quidem frx est calefactiva exsiccativa et resolutiva
et conveniens in apostematibus corporum siccorum Aliter etiam per oleum
grossum possumus intelligere oleum antiquum quod iam in sanum
est tale oleum est conveniens in punctura et debet administrari

cum medicaminibus in punctura propter quod Serapio in capitulo palli. dicit
quod si oleum antiquum non reperitur debes bullire oleum usque ad
spissitudinem mellis et vini ipso quod virtus eius est sicut virtus veteris vini
sicut oleum sic ingrossatum a calido efficitur fortioris virtutis
valet etiam in punctura oleum cum euforbio aut cum sulfure
quod illa trahunt a profundo et vel fimus columbinus propter eandem
causam consideratur tamen dispositionibus personarum. Valet etiam fermentum
quia multum attrahit et fortificatur cum cum euforbio secundum ne-
cessitatem. G. et avicenna. et illa dicunt esse calida et non frigida
quia nocet ut dicit aforismus frigidum inimicum nervis et avicenna
in capitulo predicto idem dixit et G. et avicenna terbentina et re-
sina per se in infantibus et mulieribus et aliis carnem mollem
habentibus valet Guido et brunus secundum dictis vero ista cum
modico euforbio valet Recipe cere p. j. terbentine pices al-
titrus p. ss. euforbii p. ij. et plus si vis fortius facere
Aliud quod vidi in duris Guidonis Recipe fece mellis per se in
mollioribus secundum alios ponunt cum euforbio Sapone oppo-
ponatur et mollias cum oleo et terbentina Albrunus
et Guido sulfur vivum non lapidosum pinxum cum oleo
ita ut fiat in modum unguenti spissum et videmus similiter
probatum est Aluezoar expertus est brunus et Guido Item
etiam calx multum valet extincta et in aqua multotiens et cum
oleo rosarum multum confert et tutia aa cum lota post ad
misceantur Et bar. de varignana Recipe salis p. iij. terbentine
p. j. et oleum quantum sufficiat ad liquefactionem et pinxetur
bona Guil. de varignana Et experientia scio quod si masticetur
frumentum et calidum apponatur puncture Et oleum solum bulitum
aut cum sale mixtum et ponatur ex dicto fervore statim super
complentur punctura cum predictis utilibus mire tollit do-
lorem Aliud experimentum ipsius quod habuit ab uno em-
pirico. Recipe armoniaci p. j. dyaquilonis p. j. thuris mastic-
cis ana z. j. cere ana z. ss. confirmant et usui reservetur in pun-
turis nervorum et cordarum subito sedat dolorem

Postquam facta est mentio de punctura restat facere
mentionem de incisione in principio Et igitur in-
cisio fiunt sine corruptione aliquis hoc indiget
sex intentionibus prima ut dieta ordinetur 2a. ut laxatur me-
3a prohibetur ne spasmus vel apostema proveniat 4a est quod cum cu-
ne suatur 5a. quod in loco dolorosi aliquid tenue stramen
apponatur 6a. quod aliquod medicamen sedativum et incarnativum
super nervum supponatur. prima intentio et 2a et 3a complentur
ut dictum est in capitulo in intellectu prelocuto. 4a intentio est
de sutura quod illa sutura sit utilis declarat dynus quia
per hanc suturam partes magis vicinantur quam si non fieret
sutura essent magis distantes et ergo peius et membrum
longius a sua intentione vere propter vicinitatem illorum ner-
vorum quam fit ratione suture minus de superfluitatibus aliena interponitur
et ita aliquis spiritus ad illam partem ducitur et transire et
cum hoc membrum magis decoratur 2o probat Guido
quod per hunc modum sive per hanc suturam nervus cooperitur
a carne et ergo a frigore magis defenditur et ita vult
avicenna in 4o cum dixit Et autem disrumpitur nervus
necessarium est suere ipsum et si non conglutinatur Et notes
quod de hac auctoritate in vero discordans. Dynus d. quod nervus
nullo modo debet sui et sic illam partem avicenne aliam exposuit et
ista credo quod nervus non debeat sui Dico tamen quod in sutura
debemus vicinare nervos quantum possumus propter causas assignatas
Et contingens est quod in sutura nervi vel ex sutura ita bene
consolidantur quod quasi nihil extranei cadit inter ipsos et tunc non
apparebit membrum fore lesum multum in operatione sua. Et
per hoc respondemus ad apparentiam Guidonis et lanfranci qui
dicit se vidisse nervos et tenantes incisos et cum illa
ponuntur in operatione sua Et tenantes notos et per hoc

sudarium bonum fortes si medicamentum tenantes ex consolidatione
tunc generatio non prohibet operationem quod cum parte illa quod est a soluta
continuitate usque ad juncturam potest membrum in motu et vidi
experimento hoc Si autem sit corda incisa in iunctura ut
membrum perdit motum et spatium iunctura illa patet quod in istam
motus est destructum in loco in quo debet fieri motus.
Alii vero ut Guil. et lanfran. et Guido videntur velle
quod nervus debeat sui propter dictum avicenne primo iste arguunt
auctoritate Ga. 3o tegni quod fecit mentionem de vulneribus et non fecit
mentionem sive dicendum inter vulnera nervorum et carnis quia
quod eodem modo curantur ffecit tamen mentionem de punctura
Item 2o G. in 6o terapeutice cum fecit mentionem de vulneribus
non de ipsa punctura et de nervo discoperto et hoc non
fuit nisi quod in nervis fit sutura sicut et in carne Item
3o. fuit ipsum per suturam partes ventris nervose conglutinantur
Item 4o dicit se vidisse in multis nervos et chenantes
fore incisos et eos ita fore restauratos cum sutura
et aliis auxiliis quod erat mirabile ipsos fuisse incisos
Volens salvare dynum iste respondeo et primo ad auctoritatem
dico quod ille sunt negative et locus ab auctoritate negative non
valet non ergo sequitur avicenna non dicit sic ergo non est Ad
aliud cum dicit de experimento de nervo dico quod nervus
cum nervo ita potuit esse unitus quod quasi nihil cecidit me-
dium ratione cuius spiritus animales ad aliam partem nervi transmit-
tuntur et ergo operatio membri apparuit bona Aliter dico quod propter
suturam nervi fuerunt ita uniti non dico quod nervi fuerunt
suti sed credo quod isti fuerunt incarnati et spatium in prius
quod si regenerantur per viam prime intentionis in prius et
ergo potuerunt incarnari non tamen ex illo sequitur quod debent sui
Ad corda similiter dico et eodem modo salvo quod debeas nominare
locum incisum ut dixi in ratione dini et in isto casu
ratione distantie a iunctura membrum non perdit motum ut
est videre experimento Et tamen possumus dicere quod corda possit
sui et specialiter in loco in quo in ea est sensus et quanto plus
elongatur a capitibus corporis minus sentit et in medio ubi fit
sutura esse cum corda quod si sentiret in motu continue esset
dolor ratione illius sutura quod non est ita natura ordinavit
ipsam illac non sentire et hoc vult G. in de iuvamentis
membrorum et avicenna in capitulo de membris Et ad auctoritatem avicenne
exponitur ut exposuit superius et est clara expositio Et quod
nervi non debeant sui arguitur quod in nervo non inciso
ex punctura causatur spasmus dolor et apostema ut dictum est
ergo et in parte nervi si cadit punctura augmentat illa accidentia
ergo et per nervi vel nervus nullo modo debet sui et ans
est avicenne tractatu de nervis. capitulo 2o. et contra etiam quod sicut est
de toto nervo sic est de parte cum quelibet illorum sit coopertus
carne et non denudatus et quelibet illorum vivat et nutrimentum
accipiat vel assignas mihi causam quare est quod si nervus non
incisus suatur cum non causabuntur illa accidentia dicta et
non in nervo inciso cum sint eadem nec nullam causam
poteris assignare relinquitur quod nervus nullo modo debet sui
quod voluit dynus et sui oppositus 2o in suitione nos debemus
prohibere dolorem quantum possumus sed si fit sutio nervi causatur
continuus dolor ratione cuius causatur apostema ergo non debet sui et
ans declaratur ex tactu nervi ergo continue erit dolor ergo
non debes suere Ad 5a intentio est de appositione tente ap-
ponatur ergo tenta suavis eo quod si non apponeretur posset
includi putredo super nervum et inficere eum et corrumpere
eum Et hanc intentionem intellexerunt alchabaz cum dicunt in nervis
non oportebit carnem inducere super. i. incarnare penitus
donec multi transeant dies quod ab apostemate et spasmo fuit
securus Rasis autem intellexit hoc solum de stricto vulnere
et avicenna hoc hunc sermonem ponit et est clarus sermo Ad
6a intentio in hac mentione est quod super locum apponatur

medicamine incarnativo et sedativo et est conveniens in omnibus vulneribus
nervorum Rogerius lanfrancus et Guido. Recipe centauree
minoris lingue canis lanceole pilosselle consolide maioris
et minoris ana m. i. Ximium terrestrium lb. s. olei vini
albi ana lb. i. pistentur simul et maneant ita separata per 7.
dies deinde pistentur cum eis sepi arietis mundati lb. i. picis
nigre rasine ana quarterium. i. armoniaci galbani opoponaci dissoluti
in aceto ana ℥. v. bulliant mediocriter quousque vinum
et acetum sint consumpta et colentur et postquam erunt sic co-
lata et quasi infrigidata addatur terbentine quarterium s. thuris mastic
sarcocolle ana ℥. iii. cere ℥. ii. ducantur cum spatula hoc
unguentum est eius probatum et mirabile et si cum illo
addatur millefolium sanius est Guido et vulnus fra-
ctura si ungitur cum oleo rosarum deinde ros ? vermium terres-
trium. Et postea aspergatur desuper pulvis consolidativus sutture
Et debes facere per hunc modum Recipe pulveris incarnativi
de quo supra facta est mentio in tractatu de vulneribus pul-
veris vermium terrestrium qui capiantur et exsiccentur et
pulverizentur ana ℥. i. et misceantur bene et aspergantur
super locum hoc mirabile valet in vulneribus nervorum
et postea ponatur unguentum supradictum et ligetur bene De
centaurea vero quod magis et difficile consolidabilia
vulnera conglutinat et sanat ut testatur Avicenna in 2° ubi
dicit quod si centaurea coquatur cum carne incisa coniungit
eam certe est mirabilis in hoc Et attendat medicus quod ner-
vus .i. vulnus non possit sui et sic in casu isto illa com-
petit in eius incisione Dyascorides et Serapio Ad nervos in-
cisos lumbrici qui inveniuntur in terra cum sint triti et
suppositi conferunt iuvamentum magnum et manifesto Avicenna
ad nervos etiam incisos ostrum purpurea trita
cum carne sua mixta cum thure et mirra aut cum pul-
vere molendini vel Et dixit Rasis Avicenna Galenus quod caro li-
mace trita cum pulvere molendini sanavit plagam magnam
que ad nervum pervenerat et erat nervus apertus vero
in dicto corpore illud fuit Et subdit quod medici antiqui Ga-
permiscebant carnem limacie cum mirra et aloe sin
autem per ipsam solam hoc operatur Gallia rubea tinctorum
ad vulnera magna convenit et ad nervorum plaga
tiones Guidam autem terunt eam et permiscent cum aceto
alii cum oximelle Avicenna folia caude eque nervos
incisos conglutinant et ulcera et vulnera mirabiliter
Et dixit etiam quod marcasita mulier vel iste vulneribus
nervorum incisis facit cum aceto imposita Et bar-
dix quod betonica conglutinat vulnera nervorum et re-
solvit ?? que est in ipsis Et dixit de radice narcisci quod
moderate et hoc convenit ad nervorum divisiones et
ad alia universa quecumque essent siccativa vehementer
absque mordicatione Et alii hoc intelligunt de radice
lilii quod dicitur yreos Et continetur in pantegni dixit quod ypo-
quistidos vulnera sanat maxime autem valet nervis
incisis vulnera et ulcera etiam que sunt in gula vel etiam
sanat onfancio quando liquefit cum cera vel vino cocto
non exsiccatur plurimum et dolorem mitigat Est autem
onfancio succus uve acerbe albe aut nigre coctus
et inspissatus ad ignem vel solem quod non tangat ros vel
pluvia

Si autem nervus appareat denudatus non oportet
huic nervo perditorum farmacorum illius afferre
et specialiter que per euforbium et per alia aliqua me-
dicina fuit non enim potest sustinere tales medicinas
Et satis in capitulo ulcerum de hiis dictum est sfacta ergo
purgatione et debita dieta ordinata et viso quod in loco
nullum accidens est quia nec dolor nec mala complexio nec
sanies multa tunc debes apponere illa Hbrunus et Avicenna
Recipe ??? lotum et permisce cum oleo rosarum in forma unguenti

Item etiam mel cum rasina et terbentina valet quia tunc omnia
illa lavare et mordacitas sua removeatur modo quo dixi
in 2° capitulo ubi Brunus et si apponas vinum coctum mirabile
est et si vis uti pluribus potes uti tucia lota et pul-
verizata super locum valet etiam calx bene lota pulverizata
super locum Et nota ut dicit Avicenna in ille capitulo glutinum albotim
nos debes considerare complexiones si complexio fuerit humida conveniens
terbentina Si siccior convenit rasina que siccior est terbentina
et si velles medium inter illa duo apponas aliquid olei
eo quod oleum removet siccitatem illarum rerum Et si vis habere
medicinam magis siccam apponas tuciam cum resina vel
euforbium et secundum quod plus vel minus poteris variare me-
dicinam in fortitudine vel debilitate Et post per Avicennam cum
dixit et oportet ut misceatur cum eo euforbium vetus vel re-
cens parum aut multum secundum complexionem corporis et eius ca-
lefactionem Ille autem medicine que sequuntur conveniunt in
nervo non discoperto quia in punctura et consimilia amorum
que incarnata sunt Avicenna unguentum basiliconis in vulneribus
nervorum vel et unguentum quod fit ex rasina pice nigra
et colofonia partibus equalibus secundum Sapion in antidotario
capitulo de unguento Dyascorides et nota bene quod illud unguentum competit
fortiter in casu secundum necessitatem psoriarum et ulcerum et cum
rasina aut cum sapino aut cum euforbio et vel Galenus
et Brunus Si autem quod in nervo esset necessaria lotio ratione
magne putredinis tunc cum toto removeas saniem quantum
est possibile deinde laves ulcus cum vino cocto quod cum
faba aut cum mellicrato aut cum vino dulci aut simplici
et iterum desicca illam humiditatem cum cotto Aliud mundi-
ficativum secundum Guidonem Recipe farine ordei mellis farine fa-
barum ana partes equales pulveris lumbricorum terrestrium et misce
Avicenna mundificativum aliud Recipe farine ordei fabarum cum vi-
tur sapini et misce et appone hoc facto in carnes
modo dicto et super petiam apponas basilicon ut dictum est
et prosequaris ut in aliis vulneribus iam dictum et ista etiam
valet ulceri que sequitur Avicenna radix narcisci cum melle
confert ulceribus profundis nervorum Et Sapio dixit quidam
utuntur oleo iuniperi in vulneribus nervorum Sapio Recipe florum
?? et misceatur cum melle et oleo rosarum et mirra
confert ulceribus eorum Sapio Recipe farine fabarum sine cor-
ticibus et coquatur cum aceto et melle et ponatur super vul-
nere nervorum Et Avicenna dixit butirum confert ulceribus
nervorum et implet ea Avicenna etiam est in capitulo de ulceribus
et multa valida illic invenies alterationem quarta capitulo inquantum
Et ultimo oportet cave ne super locum nervosum apponas
pultes humidas sicut ex farina frumenti et oleo et aqua
que ducunt membra ad putrefactionem Et ex istis dictis patet
que sunt illa que conveniunt in punctura et que in aliis dispositionibus
et per hoc patet solutio eius illius capituli glutinum albotim

Contusio vel conquassatio nervorum que fit cum so-
lutione partium aut non Et si fit cum solutione primo
ponas album ovi cum oleo rosarum quod indiget restrictione
cum stuppis super locum Et postea intende quod si illic fuerit dolor
sedetur cum sedantibus dolorem circa locum quia in loco vulnerato
non debet apponi que humida sunt Et si illic fuerit apta re-
moveas ut dictum est supra et patet Avicenna unguentum factum
ex olibano et mirra spectant hec ad hoc quia resolvunt
contusum et exsiccat vulnus Avicenna et Dyascorides Si autem do-
lor fuerit clamosus tunc fiat per hunc modum Recipe farine
fabarum mellis parum aceti et cum hiis adde picem liquidam
pix vero multum declinat ad siccitatem ideo per partem molli-
ficativam est unum a Sapione ponitur ipsam habere per partem
maturativam et ideo papir Galenus 6° de ingenio sanitatis
Brunus et Guido Si autem contusio fuerit sine solutione
continuitatis tunc fomentetur locus cum oleo calido dyafinicon

Item Ga. oxmel cum farina fabarum mult. valet. Ibn Sina
uti in gtusione pedis. Si vero dolor aliquis affuerit tunc
cum predicto emplastro pone primo liquidum et cum cocta bene fuerit
pone super locum. Et notandum quod hoc est gtenti in gtusione
nam et ante et est mirabile uti. Auic. et Ga.
Radix etiam lilij decocta ad idem facit iuuamentum. Rub.
bibitum cum vino odorifero usque ad . 3 . i . curat attractionem
neruorum. Radix aristologie rotunde cum aqua bibita plus omnibus
alia medicina gfert in attractione corporis sicut supra et alibi vo
lueriint. Serapio similiter gentiane quod ex ea bibitur . 3 . i .
cum aqua attractionibus corporis gfert et specialiter suauis radicis.
Et dixit etiam quod radix enule terre et mixta cum melle
et sic sit medicina ad hoc gfert attractioni et timoribus.
Et dixit etiam quod castoreum bibitur cum aqua gfert et attractioni
neruorum et succus radicis facit idem. quod ipsa radix usque
ad . 3 . ij . febricitantibus cum aqua et non febricitantibus cum vino.
Et dixit de centaurea maiori solum dixit quod gquassationibus valet.
Et Auic. ab eo dixit de centaurea et quod clisteri factum
est ex ea sedatur dolori neruorum et gtusioni corporis sed
minor est melior. Dixit etiam malua siluestris agrestis cum vi
no aut aqua bibita gquassationibus neruorum valet. Et
bartho. dixit quod isto modo ministrata gquassationes sanat
in exterioribus vero extrinsecus apponatur. Et dixit Serapio quod
sit emplastrum cum polio gfert gtractionibus neruorum et gtorsioni
corporis et laceratur. Et dixit etiam bdellium curat attractiones
neruorum. Et dixit etiam pix liquida gfert gtusioni neruorum
et cordarum. Et mesue dicit oleum muscatum gfert attractionibus
neruorum et ipse cum calce lota. Et Ga. dixit quod farina
fabarum in gtusionibus vero et vlceribus quod sunt secundum neruos
per oxmel farina appositum. Rho. sal trituratum et mixtum
cum melle sint et sulfure et suppositum gfert attractioni ner
uorum sint autem alie partes equales et vel ciphi omnia. Et
emplastrum factum de lumbricis valet si gtusio in neruo so
lo sit. Et sepra sunt folia vlmi in oleo decocta et ap
posita gfert subito. Et si autem neruus accidat duri
ties remouetur sic remouentur alie durities.

Contusio ipse non accidit neruis sed ligamentis
sed amplius neruus proprie ut se extendit ad ner
uos cordas et ligamenta. Contritio que est ipsa passio
ligamentorum et non neruorum et hic vult hali et est
Ga. 3o. de interioribus nomine neruum extendit ad ea .s.
neruum cordarum et ligamentorum. In hac dispositione secundum Auic.
aqua frigida non approximet quia ipsi inducunt spasmum
ut patet ex dictis nec aqua calida quia ipsa elongat
ligamenta non gruenit aqua aliqualiter. Dico tamen quod que
nunc in hoc casu illa quod sunt calida et stiptica eo quod
rone caliditatis resoluunt et ratione stipticitatis muniunt
sicut sunt oleum de spica oleum de mastice et similibus. Rp.
olei de mastice olei de spica ana . 3 . i . cere parum fiat
quod . s . et fiat vngentum. Et per hoc tamen hic dicitur in gtusione
et gtrusionem quod in gtorsione gueniret aqua calida
et frigida. In gtorsione vero non gueniret ye notandum
et est clarum.

Licet secundum aliquos antiquos incisio ossis soleat
vocari fractura nihilominus apud latinos etiam
sic vocatur. quod sit sine re incidente sed que autem fit cum
re incidente vocatur incisio. Est autem incisio ossis
incisio facta cum ense in osse aut cum alia re pforante quod
quandoque est penalis quandoque totalis et manifesta est quod non pre
lucinatur os quod vulnerat cauo et alie penale sup
iacentes que gingunt sepius accidentia. s. fluxus sanguinis et
dolor quod indiciunt de cura. Sicut fractura ossis. sunt ista
.s. quod os sic fractum sit pars manifesta. Et Ga. 3o. teg.
et 6o. therapeutice. ondit quod fractura ossis vel incisio non

restauratur secundum primam intentionem. 2a vero 2am gsolidatur
et ligatur per porum arthoidem ligantem partes ossis diuisi
excepto tamen os pueriale quod secundum primam intentionem gsolidatur.
Cause vero fuerunt assignate supra propter hoc dixit ypo.
in 7o affo. In osse denudato erisipila malum. Et
Ga. in gto dicit quod raro euenit et ego vidi. Amp
precedere quod frigidum nocet ossibus denudatis mirabiliter.
Rogerus et lanfrancus prima incisio totalis magnorum
ossium ut adiutorij coxe et duorum focilium ubi quod
excedit medulla est periculosa et ut pluries mor
tificans membrum et causa est quod in tali magna incisione
inciduntur vene artarie et neruum magis qui portabant
vitam membro. Non obstante quod Guil. hoc negauit propter
dictum Auic. in 4o quod dixit et quod dicit de incisione me
dulle quod mortificet est mirum. cum non est utilitas hic enim
medulla lenitas et viscositatem et non medicinam. Dixit aliqui
quod Auic. intellexit de fractura sic vulnere in qua credo
quod medulla non mediat licet elongationem possit. Et forte
intelligit ut dicat albucasis quod non moritur propter depdicti
medulle sicut testatur de vno iuuene. 30. annorum quem
curauit de porcione ossis cruris et ego etiam vidi de
brachio. Secundum operatur autem ne extrahat aliquod ossis
lesi cum violentia nec subito non quod expellit non cuiatur
quia fiunt accidentia fistula et timores spasmi et puncture
et febres ut dicit Auic. Melius est quod dimittere et naturam
iuuare cum aliqua medicina attractiua ut supra de extractione
sagitte fuit dictum quia quod subito et violenter extrahitur
et hoc ubi os fuerit magis. Et si sit paruum et fuerit nouum
statim tunc possum extrahere ut tamen fieri. In curatione
vulneris ossis 3es intentiones habet. prima est si sint extranea
mixta et frustula debet extrahere cum manu deinde lo
cum vnire cum reductione partis deinde suere firmiter
et profunde vulnus curatur. 2a intentio est claudere cum glu
tinatiuis medicinis et auxilijs medicinibus. 3a est ligare talle
vulnus quod quando erit non possit mutari absque hoc quod dis
soluatur talis ligatura et firmatura. 4o quod pars eius scuti
ab apparte rectum fiat taliter quod possit quiescere. Prima itemque
remotis ossibus et frustulis vel aliis mixtis est ut fiat
sutura mais supra dicta. Et quod ipsa sit vtilis probatur in
gtext. quod illud quod facit ad approximationem disiunctorum
et gsimilium adiunctorum et ad custodiam partis est vtile ut
patet 6o. therapeutice et inde fracturis patet sed sutura est huiusmodi
quod autem patet quod ipsa adiungit partes et gsimiles custodit et
sint loco ligature et astellarum et cum hoc pluribus ne
ter tribuatur illic quod multum est aduertendum quod etiam.
Melius autem magis vulneribus sanguinolentorum est sutura
est ligatura. Et Auic. autem et alibi et albucasis per
totum de fracturis cum vulnere ad illud praepart quod dictum est
Et Guill. theo. et aliis henricus idem voluerunt lanfrancus
autem qualiter regula gstituit quod in vulneribus in quibus ossa
sunt vulnerata nunquam debet cui super os per mediam gsoli
dari nisi os plenarie prius reparetur. Ergo autem cum primis
teneo et suam opinionem ut alii viri dicat et mihi bene
successit. Quia enim reparabit os nisi per carnem et per
medicinam nescias quod non nutrimentus a quo venit porus
artoydes in scisione ossis venit a carne cum sic nihil
autem nutrit vera mutatione nisi assimilet per ipsam epar
ad venas et a venis ad ipsa membra quod ad carnem deinde
ad ossa. Et de vtroque nihil reliquitur ex hoc positione
lanfranci non bona. 2a intentio complet quod facta sutura
in loco declinori ponatur tenta ut dictum est supra ut
si quid remanet possit exire ut frustula ossis aut sanies
desuper facto hoc ponatur puluis gseruatiuus suturarum
cum albumine oui in primis diebus vel ganti usque ad incar
natione ut patet supra de vulneribus incarnatiuis

Et si postq̄ posuis albu͡m oui p duos dies vel tres
dies p̄t loco eius si vis appone vngtm̄ factū ex ter
bentina et ex alijs puluib; incarnatiu͡is et pone sup̄
locū et in p̄cessu procurare te ad aliud s̄m qd̄ tu vi
des necessitatē. Tenta autē q̄ poni͡t in foramine sit ī
posita ī melle ros̄ in quo sit puluis incarnatiuus cū
tinctura q̄ s̄m auic͡ā cooperit ossa denudata. Et si os
sit denudatū cū puluere dicto et tinctura cooperiatur
et deinde tenta ponat͡ et desup vng͡m dictū ponat͡
stuppa balneata in vino stiptico calido vt est in alio
loco p̄allegato dixi. Si tn̄ tu apposuis stuppā cū
albu͡m oui nō esset expediens apponē stuppā balnea
tā in vino stiptico. 3a intentio cōplet͡ p hunc mod̄
Si os est totalit͡ incisum facta sutura vt das p̄ap
tradiu͡t excepto vulnē cū pāno duplato ī primis
dieb; infuso in albu͡m oui et posita in vino calido et
p͡ꝰ in vino stiptico calido. facto hoc fiat ligatura
cū binda longa et lata s̄m mēbrū et incipiat vsq;
fine mēbri inuoluend͡o vsq; p̄pe vulnus faciat eam
transire vulnus p ptem oppositam vulneris et deinde
ascendat ligand͡o versus corp̄ꝰ. qm̄ iterū descendat
et reuertat bipliciā ad pres inferiores quousq; sit
p̄pe vulnus et tunc iterū faciat eā transire p ptem
oppositam sup̄ aliam et adueniat ad locū ī quo incep
et ibi finire faciat et suat cū suis p̄inꝰ et ita rema
nebit vulnus discoopertū. Deinde hac ligatura cōpleta
ponant͡ due astelle bone polite et aptate vel tres
astelle s̄m mēbrū cooptē et īuente et ponant͡
talit͡ q̄ nō cooperiant vulnus et ligent͡ cū bindelle
si volu͡s mō quo diximus in ferius infracturis. s. cū
bindello apponens canulā deinde inuolue canellā
et sic in qualib; bindello ponat͡ canula et stringe
p hunc modū et nō dissoluat͡ donec sit curatus
nisi dolor aut pruritus aut apā cōpellat nos ad h̄
quod sufficiat dictū fuit ī sermone cōi et sup̄ius
plures et ī plurib; locis et ē manifestū. Et vulnus
ad ex. cū stuppas et bindell' ligēt et q̄lib; die
mutet͡ mundificet͡ et consolidet͡ et postea vt alia
vulnera tractet͡. 4ta intē͡o q̄ ē cōseruare post sal
uidem de illa intēe loquar in fracturis. ꝯ hic
gr̄a breuitatis reseco et obmitto

Multotiens accidit vt dicit auic͡. q̄ os corrū
pat͡ siue putrefiat aut ex solutiōe q̄ ex
incisione vel ex fractura vel ex dislocatiōe vel
ex excoriatiōe vel ex putre͡e vel ex aliq̄ alia dis
pōne. Et os dicat͡ corruptū p; p̄o ex tactu q̄
tactus eius et fricaꝰ eius erit cū sonitu q̄ cū fri
catio fit in re sanior tanto sonus ē minor 2m
signū qm̄ sanies q̄ egreditur erit citrina subtil' et
rōne huius habuimus in tractatu de vlcerib; q̄re illuc
vide 3m signū dicat͡ esse longit͡. temporis vn̄ si
vlcera fuerint antiq̄ cū aptione vel discoopertione
ossis signū est os fore corruptū. 4tum signū est
s̄m aliquas appositio spōgie sup̄ os vn̄ si spōgia
q̄ tangit os efficiat͡ nigra signū est corruptionis
ossis. Et cōsideres q̄ hoc sign͡m nō ē verū nisi in
osse corrupto et putrefacto in alterato nō diceres
verū q̄ tendit ad corrupcōē vt exptus sum. In cura
ergo ossis corrupti duas solas intentiones principa
les hēs p̄a ē remouē os corruptū 2a ē ipo re
moto cooperire ipz carne qd̄ remanz et si nō re
manz locū replere carne et p h' hēt cū 3ꝰ req
Inn̄ cos huius precptū vnacq; ea(re) cit(e) abscidē p̄l oz

deinde deuenire ad declaratiōē que facta ē cū illa cōstitue.
Pa intentio q̄ remotio ossis fit tibi mois p̄o remouet
cū cautio 2o remouet cū fricatiōe 3o remouet cū
serratura 4to remouet cū incarnatiuis facientib; ipz exco
riare. Et iste 4or mois cōplet͡ p̄a intentio. p̄o ḡo si os
fuit corruptum debes ipz inuenire q̄ locū incide͡ q̄
carnē et detegē ipz os q̄nt ē tibi possib͡le et hoc cū
rasorijs vel medicis fortib; supius dictis. Lanfrancus
autē post oēs fricatiōes et rasuras laudat cauteriū
actuale et bene q̄ si corrupꝰ ē ex humidite generate
ipz os nihil cū tā cito et infallibiliter desiccat et
p̄pe et longe sicut actual' ignis. Post cauteriū iubet
lanfrancus infundē locū cū oleo ros̄ calido post cauteriū
iubet Guido oleū ros̄ cū albu͡m oui pōni et vitello
et postea butyrū cū melle et p̄o butirū cū oleo ros̄ siue
cū melle ros̄ et desup vinū. De mundificatiōe ponat͡
vsq; ad ossis exfoliatiōē q̄re s̄m h͡ incarnet͡ os vt
nunc dicet͡. Dixi 2o q̄ remouet͡ os cū fricatiōe. Et
modus ē iste ossē nō existente detecto nec apto. īue
nias eū et detegas ipz vt nunc dictū est īmediate post
hoc frices eū cū raspatorijs vsq; quo tota corrupꝰ
sit remota. Et dubitat͡ mō ꝯ rndebit quō cōgnosces
si os corruptū ē remotū. Dic q̄ cōsideres p hunc mod̄
q̄ cū fricatio fit in osse et sic facta p ptē et sanguis
egreditur tunc arguas corrupcōē fore remotā si in fri
catione nō egrediat͡ sanguis tunc frices vsq; ad exitū
eius. Et nōie debes q̄ hoc verū ē vbi corrupꝰ nō sit
in toto osse. Si esset in toto osse hoc nō hēret verū
si verū hēt vbi sit in pte q̄ a pte sana sanguis egredit͡
facta fricaꝰ vsq; ad ipam. Et ex hoc habes dictū auic͡
verificatum q̄ d. curatio corrupcōis ossis ē eius fricatio
et facto hoc incarnes vt nunc dicetur. Dixi 3o q̄ re
moueat͡ os cū serratura in hoc casū in quo os brachij
vel coxe fuit totū corruptū tunc dicit auic͡. nō excu
sabo ē qm̄ totū illud os remoueat͡ cū medulla sua
et narrat albucasis q̄ fecit in crure fluentis . . . . anor
et hoc ego vidi in costa et in brachio in digitis tōtu hoc
Et notes q̄ ī volendo serrare debes hēre tentā et vide͡
cū ea quousq; discoopertū est et vsq; locū illū aperū
cū spongijs vel tentis alijs vel cū rasorio s̄m possibilitate
tū hoc facto debes hēre limas et incipē ab osse et li
mare ipz et hoc nō poteris nisi in plurib; dieb; et in
carnes vt dicet͡. Si vero fuit caput coxe vel anche
vel sicut spondiles tunc fuge qm̄ cura ē palliatiua vel
deb; esse. Dixi 4to q̄ remouet͡ os cū medicis facientib;
ipz excoriare et dicā in hoc illud q̄ veteres nō dixe
runt. Capio excoriat ossa in vna die et fragmēta
separat euforbiū suppositū ossi sed cū inponit͡ proxi
mat͡ caro circūdans cū aliquo cerroto vel pāno lini
ne adhuriat͡ illā eū adurer. Et aliqs. iā dix q̄ ē cū pun
cera cū oleo ros̄. G et alii radix petrosilini citissime
eleuat corticē ossis ī cāna imposita. Et auic͡ dix q̄
abradit ossa corrupta ppt vehemētiā. Et bar. de
varig. dicit q̄ tollit totalit͡ puluizata. Est autē peu
cedanū feniculi agrestis vel porcinus. Dyas. si ex radice
fiat emplm̄ et supponat͡ ossi cū vino extrahit ossa fracta
Et Guil. de varig dix q̄ ē exptus et vm̄ est. Apuleus
hēe dragontie radix cū assungia pmixta et īposita
mox ossa fracta educit et lapides extrahet. Gap. lignū
balsai cū yreos sicca expellit carias ossiū. Et dixit ēt
radix yreos siluestris extrahit ossa infixa carni et spinas
et sagictas et silia. Et idē intelligat͡ de radice gladioli
Et dixit etiā qm̄ cū ficub; sicce miscent͡ folia papauis
extrahunt ossa fracta. Ysaac ficus acerba frondib; papauis

siluinis mixta ossa fracta de vulneribus extrahit Et aui.
tn absolute dix quod folia ppinus secu mixta et adiuncta
etiam huic emplastro folia fici Et dix etiam balsamu conso
lidat ulcera et pp cu yreos et extrahit fracturas
ossium Serapio radix aristo. ro. exe infixa corpori et fra
ctura ossium Et uir iste fidel dix hic miru Si os capitis
tactu fuit vel plicatum statim da bibere patienti violas
tritas cu vino Et si dext pes lesa fuit violam tria liga
sub planta pedis sinist et si sinist sub dext et eadem
die os redibit Et dixit betonica du e humida consa
et supposita ossium fragmenta extrahit Et dixit etiam
cinis vermium terrestrium cu melle crudo suppositus
oia ossa fracta et etiam minuta exhibit Et Kyrang
abso dix quod fragmenta mandibularum sic vel abstrahit
lumbrici terre supposita Guill. Rx yreos siluinis p. I
florum eius p. 3 centauree p. I fiat emplastrum cu modico
mell et hoc emplastrum etiam sedat dolorem i pte et hoc est
expertum Multa etiam dicta sunt in capitulo de extractione spine
et ferri que hic valent Auic. Rx aristol. yreos mirre
aloes cortices plurium oppo. cantabri adusti Et ut dic
auic. et Symon Januensis e terra rubea ut arena
et no invenitur i bononia scorie eris cortices pini an.
aggregentur cu melle et fiat vngu Et ex hoc toto hoc totum
Auic. declarata in capitulo illo i quo dicit Cura corrupcionis
ossis est eius fractura et eius abscisio et serratura nam
necesse est cadere et devenire ad ultimum corruptionis eius
ut cadunt cortices pst aut cu auxilio medicamini
Pa. mirna denudant ossa carne cognoscimus magna et si
sic in eis difficiles attamen plura sepe fecerunt antiq ad
hoc utilia Antiq hoc dicit radix yreos sola et simi
mixta cu melle et pulvere molendini carne generat in
ossibus Aui. radix yreos yllirice pulverizatus cu melle ossa
denudata carne replet Et dix etiam ossa denudata que
no possunt carne vestiri capsia supposita curat na simil
itudine sue exsiccationis statim loco cauterii et facit carnem
oriri Et uestit ossa nuda carne radix oppo. et
flos eius et sapes Sed magis radix qui ex ea fit pulvis
et in ulcere ponitur Et ide facit in ulcere corrosivo et i eis
que vehementer indigent exsiccatione Alkf. opopponaci
ipsum i gummi plante de quo dix sic dixit antiq ulcera ad
sanitate producit ossibus nudis cu melle i positum carne
restituit Auic. pulvis etiam mirre sup aspersus cu vino
generat carnem in ossibus denudatis et consolidat et co
operit ea. Vngum oppo Guil. ad ulcera antiqua et
etiam ad illa in quibus ossa sunt denudata Rx armo
et si no habeas tollatur oppo. p. I rasure pani antiqui
de lino p. S. aloes litargiri mirre sarcocolle ana an.
quibus armo. aut oppo. dissolvatur cu vino superflue cu aliis
dissoluendis cu oleo ros. et melle p. equales Deinde reliqua
pulverizata subtilia cu aliis permisceantur i mortario et dum
agitantur superfundatur oleum et mel paulatim et sic fiat
usque quo ad unguenti formas reducantur vz hoc etiam ad fistulas
et vulnera fraudulenta.

Medicine conferentes ossibus fracte sunt iste et hoc
i locus ille cu mentio debeat curari et intelligas
hoc bene. Dix primo auic. quod ad fracturam et torsione
ossis epithima tale valet Rx bdellii fasioli rubei excor
ticati an. 3. x. lini 3. xx. liniatur cu albumine oui si fuit
apa caliditas Auic. Rx foliorum cipressi mirti et salicis
an. terantur et exprimantur et sumatur galle et rose et cepe
narcisi et sandali rub. et bol. ar. et laudanu et fenigrel
et terra sigillata et altea et mestis et acacia et mellilotum
et sansuci confice oia cu sucis predictis et appone. Et si
fuit notia aliqualis sup calefac. adde sansucu cinelam
et cipressum et fac emplastrum Aliud auic. si apa fuit i loco
et fuit fractura vel contorsio Rx fasiolorum excorticatorum
3. xx. bdellii balaustie acacie et emplastrentur cu albumine
oui et oleo de mirto Auic. Rx fasiolos bdellium al
tea et acaciam lutum aloes mirram et liniantur illa cum
aq mirti siue decoctione eius Kyrang ossa conquassata sanantur
dono dei si septem diebus bibatur ex succo foliorum vitis albe
et vino albo primum an. ptes equales Auic. succus foliorum
mastici et simil corporum decoctio sup ossa fracta illa restaurat
Et simil dix albana ponitur sup fracturam ossium sola cu ce
roto et oleum etiam vz et confert fracture ossium Et dix
etiam quod embrocatio facta cu decoctione mirti accelerat
ossa fracta. Dya. accelerat etiam consolidationem in fracturis
ossium decoctio foliorum lentis et embrocatio frequenter Et
oleu mirtinu restaurat etiam ossa illa et prohibet de fluxu
humorum in prin. Et Ga. dixit de cortice radicum ulmi cu
decoctione radicum fomentat oes fracturas radicum egentes
Aui. radix gladioli fracturis medetur ossa confracta ex
cludit et oia corpori infixa euocat Et quedam antiqui
dixerunt quod radix gladioli cu farina que in est parietibus
molendini et aqua marina mixta aut cum vino et apposita
ossa confracta consolidat et fidel ide dix. Alkf gumma arab.
meliorat ossa fracta qui fit emplastrum cu ea Et dixit
etiam sarcocolla restaurat fracturas. Serapio mumia
confert fracturis et conquassationibus que fiunt i interioribus et ex
terioribus et confert pectori et pulmoni et sedat dolore
qui fit in fracturis qui sumitur i potu et linitur cum ea
Et dixit etiam qui lana que no e sucida sic est illa que est
in extremitatibus coxarum et in collo animalium lauatur et infundit
in aceto vel oleo et emplastratur cum ea confert attritioni ner
uorum et fracturis ossium Et ras dix medulla ceruo
confert ad reparationem fracture Alieb. bol. ar. fracturis
prodest ossium si cathaplasmatur cu acacia Confert etiam
fracturis ossium no denudatis terra parietum et e illa
que inuenitur i cacumine fornacis vitri qui cum oleo dissoluitur
et apponitur. Kyrang ad ossa fracta manuum et dis
sinriam et oem passionem ani Accipe vini albi cotilas
tres succi foliorum vitis albe 3. I gallorum coriandro
3. iii. hec coquantur donec remaneat cotila una dis
sintericos lientericos oia quos humor sanat bibitio Guill.
de varig. experimentum Tolle violle radix vitis albe et
coquantur in oleo donec dissoluantur et pg. fiat ossibus
emplastrum Accidit multotiens ut ossa fracta no sunt rest
aurata ita quod membri figura fedatur que rectificare non
potest nisi frangantur iterum ossa et iterum uniantur ut g.
sine dolore et facile frangantur sumatur folia cauc
et i aq perfecte coquitur ex qua pg. cu die parvula fomentur
et embrocentur multotiens et ex dictis foliis coctis cu pin
guedine porci vel galline locus p. s. emplastretur hoc enim
partem generat et mollificat in tribus vel. diebus vel cito
ut possint ossa facilime iterum frangi et iterum debite
reparari hoc enim oem carnositatem et duritiem i pte
aliquanta mollificant et verum e quod experta sunt.

Mulotiens accidit ut dicit Auic. quod craneum fra
ctum et no curat ppt hoc quod craneum est res
dura sicca in eptum plicature Tam auic. e humida apta pli
cationi et p hoc scinditur craneum sepe et no curat et vi
di experimento No tamen quod contingat os etiam plicari ex contusione
facta in eo sicut patet i ipsis pueris que os corporum e molle et no
ita cito frangibile sicut os senum et i huiusmodi et pueris se
uidi plicaturam eius et i illo casu os hoc plicatur non
frangitur Et peritus medicus no debet confirmare fracturam cranei

quod si ignorauit accidet forte corruptio in osse et putrefactio
sub osse quia humor qui fuit sub osse subsistens putrefacit aut
humiditates que sunt super os descendunt ad inferius per scissuram
et superueniet febris unde sequitur mors et ideo videas bene
si os est fractum aut non Et hoc patet quia medicus non debet esse
solum occupatus in fractura cutis et carnis ymmo etiam procedere
ad fracturam Si ergo fuit occupatio in illo non fiet cura ymmo incidatur
ergo cutis primo Et nota quod in aliquibus casibus contingit os frangi
et tamen non est necesse cutem incidere in casu in quo cutis racione
percussionis vel incisionis sit incisa et dilatata sic quod fis
sura videatur tunc non est necesse cutem nec carnem incidere ¶
Et casus est in casu in quo homo sit bonorum humorum
et non superfluorum et virtus expulsiva ossis sit fortis et
fractura non sit magna neque multum nimia et cum hoc nimis
habeat expurgatum tunc possibile est quod sine incisione cutis et
fractura carnis et illud fiunt multa Et quia iste conside
ratio requiritur hinc est quod raro plures modum curantur ¶
Consideres bene etiam quod multotiens craneum est fractum
in una parte et non creditur ipsum fore fractum in alia cum mul
totiens hoc contingit ymmo sepe ex percussione cum re ob
tundente vel in casu frangitur in duobus locis et tunc si
non discooperitur sequitur mors et alia accidentia supradicta
Quia tamen aliquotiens est fractura in craneo et non est fractura
in cute et aliquotiens est fractura in cute pura tamen et est etiam
in craneo et ideo difficile est iudicare de hoc ideo videnda
sunt signa ex quibus cognoscitur fractura cutis cranei aut
et primo quod debes notare et considerare rem frangentem
quia fuit fortis vel quod cecidit de alto aut fuit ille percussus
cum re forti Aut etiam quod patiens erat aptus et
erat fortis et in motu non fuit impeditus et licet ex
istis cognoscitur fracturam cranei non tamen necessario quod sunt quod casus
fuit altus et magnus et craneum non fuit fractum Vel ergo
tota diversitas procedit et contingit propter diversum motum
lesionis quam recipit a patiente non ergo est hoc signum necessarium
2um quod debes notare sunt accidentia sicut apoplexia scotomia destructio vocis et vomitus Circa illa diligenter notes
quod illa signa non apparent in principio cuiuscumque fracture Sed
apparent si fractura fuerit magna vel aliquod pars ossis fuit
super craneum vel illic infixa Si autem fractura cranei
sit parva et penetrans tunc illa signa apparent postea per aliquod
tempus eo quod tunc humiditates que sunt in craneo vel sub craneo
putrefiunt et tunc fiunt ista accidentia dicta ¶ 3o notes circa
hoc signum bene omnia illa accidentia possunt advenire ex
percussione capitis craneo non existente fracto unde videmus
quod ratione casus vel alicuius percussionis frangitur vena pro medio
et non frangitur aliud ex aliquid et tunc spuit vel egre
dit vel mingitur sanguis ita contingit in cerebro quod ratione
casus contingit venam frangi aliquam dissolvatur in pannicul
ilis craneo non existente fracto quia illa mouebitur
ad putredinem quia expellitur a vena et quod illa non potest
expirare contingunt illa accidentia et contingentia mouentur
hoc notum est et visum fuit ¶ 4um quod debes notare
est contentus doloris quod si contusio fuit magna vel incisio
credibile est quod craneum sit solutum. Circa hoc signum
notes quod licet solutio continui sit parva contingit tamen os
fore fractum Et in illo casu si vis videre considerans locum
et habeas tentam tuam potentem per vulnus transire et
ducas ipsam ad os et super os ducas ipsam si inueniens
etiam super os inueniens resistentiam signum est quod os non
fractum et non sis contentus una reprobatione sed pluribus
¶ 5um signum quod debes notare est locus quod dolet in illo sepe
etiam ducit manum et cum tentas et manibus sentis te
nuitas in cute et cum hoc separat ab osse ¶ 6um signum
quod debes notare est quia si anhelitus retineatur humidi
videtur per scissuram egredi ¶ 7um signum quod debes notare est

qui si caput percutiatur cum virga sonat caput raucum ¶ 8um
signum est quod debes notare quia si filum capiatur cum dentibus et
stringatur et filum percutiatur sentitur dolor in loco et
sumpsi experimentum 8um signum est quia cum conantur frangere nodum
palee vel rem duram aliquo ledunt Nonum signum sumptum
est ab atramento quia si locus quod craneum cooperiatur atra
mento et postea remoueatur remanebit nigredo in scissura
quod cognoscitur fractura ¶ Quia facta est mentio de signis
fracture cranei restat nunc facere mentionem de signis fracture
et incisionis panniculorum Primum signum est quod in loco est
dolor et causatur scotomia vertigo et alia talia accidentia
2um signum est quod facies multum ruber et pulsatur oculi
rubent eminent et obscurantur ¶ 3um signum est quod a naribus
egreditur sanguis vel ab auribus et palato et hoc est satis
manifestum ¶ 4um signum sumptum est a lesione virtutum quod cum
difficultate mouetur loquela turbatur et angustiatur et totus
prostratus est et stupidus et febricitat rigescit et male
dormit nihil appetit nauseat et euomit male assellat
et male urinat ¶ Postquam posita sunt signa fracture cranei
et panniculorum Restat nunc ponere signa incisionis cerebri
Primum signum sumitur ab exeuntibus quia exit exit res quedam
globosa medullaris et non saniosa ut patet ¶ 2um signum est
quod deperditur ratio si vulnus est in interioribus partibus capitis
et memoria si fuit in posterioribus 3um signum est quod in
istis dicitur esse stupor et decipitur satis magis ¶ Sequitur
signa apostematis panniculorum primum signum est quod in eis causatur dolor
et eminet et turbatur et inflammatur panniculus et rubet
et non mouetur motu dillatationis et compressionis 2um
signum quod oculi eorum rubent et inflamantur et a capite
egredi videtur mobilitatur et obliquatur ¶ 3um signum est
quod calor non naturalis est et ideo febricitat et inquietantur ¶ 4um
signum est quod virtutes alienantur et spasmantur et frebrica
tur et freneticat ¶ Iudicia fracture cranei sunt peri
culosa apud omnes propter panniculorum et cerebri corruptionem hec
lesio est mortalis secundum ypocratem cum fuerit parva et ita expositor
galienus Et ideo accidentia mala ut febres acute tremor
spasmus alienatio sincopis abscissio vocis egressio oculorum
tenebrositas rubedo et strombositas oculorum sunt peri
culosa et mortalia Papule habent bonum si remaneant et
non remittantur ¶ Apulci dicit et auicenna et in vulneribus
quidem provenientibus ad panniculum cerebri accidit latus in
latere vulneris et spasmus in opposito Guillelmus de Saliceto
et propter hoc dicit Guillelmus quod neruum qui veniunt ad partem dextram
radicata sunt in sinistra et econtra ¶ Rogerius particula magna
in fractura ista cranei et accidentia mala expectantur
usque ad centum dies 7um autem legistas et Iudices ex
spectantur usque ad 40 quod talis est ultimus terminus acutarum
Et propter alios ut quatuor magistros tunc tales expectantur
usque ad 20 que est quasi terminus acutarum Paulus scias amice
diligenter quod nigredo que apparet in dura matre si cum
mello rosaceo colato vel cum melle non mundificatur signum
mortis Guido et rogerius vidas bene quod si fractura
cranei fuit in plenilunio periculosa est propter in soldatione
cranei apparitio carnis rubee bonum est et in vulneribus
capitis tumor parvus et sanies bona digesta bonum Item
in vulneribus capitis tumor magnus perparue si recedunt
et sine causa rationabili malum Et cum fiunt in fractura
cranei non fiunt iudicium per pulsum de morte vel sa
lute quia sepe erunt decepti Sed fiunt iudicium
per accidentia capitis scilicet quod incipiunt loqui unum pro alio et
pro certo hoc est signum mortis perdunt loquelam propter non
intelliguntur non audiunt et vulneris consilium et credatur hoc
quod verissimum est et expertus sum multotiens circa curam
huius 1o intendens Iter primum est corpus purgare 2a est
dietam ordinare 3a est ad localia et solutionem continui peruenire

cta e acci remoue. In p^mo ergo fiat flebo^a de pte
oppo^ta si etas et virt^s consentit. Et bene notes q^d i istis
casib^z et aliis p^mo videas si mult^s sanguis exiuit vel
no. Si mult^s i quantitate sanguis exiuit no fiat fleba de
pte oppo^ta. Etia videas si virt^s fuit fortis vel no. Si
fortis fiat flebotomia et etas consentit. Si debil no fiat fleu
botomia sed apponant^r ventose cu scarificatione. Come fiat
purgatio et debem^s purgare cu pillulis agregatiuis q^m ipe
euacuat a capite que in eis ingredit^r yera et euacuat ab aliis
locis bone alie medicine q ibi ingrediu^r. Pa^a uten^o fiat
p^r gra^de m. b. rebus no naturalibus bene se habeat. Pe de cibis et potu
cib^z sit bonu chimu et pauce quantitatis ut sunt oua carnes
et alia similia iste ubi sit debilitas virtutis ubi no sit debi
litas aliq^a comedet mica panis lota in aq^a aut far cõditu
cu amigdal aut panatellas sine carnib^z et sic de aliis
donec sit securus ab apatu. Potus sit aq^a cocta cu ordeo
et zucaro vel vinu limphatu valde et utat^r agresta de
vino granatoru et hoc totu sit donec sit securus ab apatu
Et sumope caueat a vino magno q^e nihil e q^d ita stat
ut capitur et ita ducat mat ad ipz sicut vinu. Cuan^o.
in eis sit cu pillulis coctib^z et clisterib^z et nulla repletio
sit donec etia sis ab apatu securus. Nullo^o habeat motu
sed quiescat in camera calida et respirat sumope se ab
aere claro et lucido et frigido. Et io auic^a dix Et stude ut
frigus no nuttet sine i ueniat velame q^m e malu et
timorosu. Et paze sup^a dix et in huiusmodi quide dispone
sumo i oi dispone o3 ut vehemet caueat^r frigus et restaure
q^m in eo e timor magnus q^m nihil peius est eo in ista
fractura. In aliis reb^z no naturalib^z et coitu anexis bene
se habeat et honeste. Et sumope dieta eius sit tenuis q^te e
ei possibile et sicut in prin^o et hoc e singulare preceptu et io
dix auic^a suprilia regim^i. Et 2^a intentio coplet^r p^r hunc modu
p^mo cu tu occurris fracture cranei et fuit fluxus sanguis
stringe eu mo dicto supius in cap^o ppo. Et magne pexime stetto
p^r duos dies vel tres et sic certus de fractura. p^mo capilli
remoueant^r cu rasorio et locus i ungat^r cu oleo ros. Et
no sic certus de fractura cranei considera signa posita in prin^o cap^i
ut sis certus et sumope caue ne multi dies transeant
vn auic^a dix et oportet ut no tardet^r illud in estate vltra
septe dies in hyeme vltra x. dies et quanto citi veloci^s est
meli^s et longinqui^s ab hoc ut accidant nocu^ta magna
No^a tn q^d illa die qua fractura est facta no debes velle cra
neum remoue q^m addes dol^r sup^a dol^r nihil peius et de max^e
q^m contingit apatu e dolor ut plurimu i de apatu i decla
ratiz. Si 3^a die aut 4ta vel 5^a opus tuu incipe ubi
sis certus de fractura eius vel fissura. Et p^r hoc habeas
eius auicenna et declaratione diuinu cu q^o indicat^r necessitas
remouendi aliquid et incidendi illud aut extrahendi ipz
tunc festinet et no expectet complemetu generationis puris
in loco hoc copleto fiant due fissure se secantes decto
qualiter i. cruciale et secet una altera sm figura
sectionis et o3 ut sit una duaru sectionu sectio p^ma
q fuit ex percussione vba h^c sunt auic^e. Hoc 2° copleto
eleues angulos ab osse sic q^d totu os discoopiat^r et
no incidat^r isti anguli sed eleuent^r ut dixerit multi
antiq eleuet^r g^o q^d totu os corruptu videat^r. Deinde
sub illis angulis ponas stupas balneatas in albumine sic
q^d ipsi anguli eleuet^r et io dix auic^a et o3 ut excoriet^r
sub angulis 4^or et discoopiat^r os totu eius generale.
Deb^z fieri. Quicq aliquis est dico q^d in osse contuso semp
debeat fieri incisio sm cruce siue ortogonaliter dico
q^d no vni si percussio fuit in superficie sup^a ea sm cruce
no facias incisione q^e tunc incideret^r musculi superflui et
crederet q^d esset ruptura triangulu g^o in hoc casu facias
i talib^z sicut consuetus sum ego facere deinde locis ligetis
ligatione conuenienti ad illud. Et ho^c 3° copleto sequenti die si no
accidit aliquid quod impediet te incipe cauare
et remoue ipz os et voluas ipz infirmu et resupines
sm figura fractur^e vn si fractura fuit in fronte su
pines eu si fuit in latere dext^o situes ipz sup^r latus
sinistru et sic de aliis deinde opiles aures cu coto
vel lana ut no ledat^r a voce. Et io dix auic^a ita
cu fuit mane si no accidit aliquid ex accidentib^z malis
tunc o3 ut incipias cauare os fractu et aliud etiam
q^m o3 ut facias sedere infirmu aut prepares ut supinet^r
sm figura fracture q contingit deinde opila aures cu
lana vel coto ut non ledat^r ex sono. Hoc situato q^d
capiat duob^z iuuenib^z ut teneant eu firmiter fuerit
hoc toto copleto videas si os fuit depressu et no separat^r
a circumferentiis tunc remoueas pte depressa laborans
a circumferentiis ossis depressi sani perforans usq^e ad profundu
ita q^d depressu eleues vel remoueas scdm q^d tibi videt^r.
Si aut crane^u depressum fuit et separatu a circumferentiis
conar^e aliquid remoue de sano craneo et mollificare de
pressum cu oleo ros ita q^d p^r remotione sani cranei et
p^r mollificatione leuit^r sine dolore et sine distensione et vl
ceratione miringaru et neruoru possis pes depressa re
moui a medico. Si aut pes depressa intrauerit cra
neu sanu aut pes illa q^e contriuerit e minor fractura
cranei aut maior. Si minor fuit mollifica illas partes
minore cu oleo ros et cu mollificata fuit extrahe leuit^r
et sine dolore et p^r g^a fiet ut diximus. Si aut pars de
pressa fuit maior fractura remoueas de osse sano tm
q^d possis illas partes depressas post mollificatione olei
ros leuiter et suauit^r extrahe et remoue. In hiis
tn oib^z considera virtute. Si virtus fuit fortis et etas
consentit in uno die vel duob^z fac opus tuu. Si virtus
fuit debilis i trib^z vel 4^or dieb^z opus tuu facias sm
q^d tibi videt^r. Si os fuit debile remoueas ipz i inci
soriis et cu rasporiis incipiens cu minorib^z deinde
cu maiorib^z incipiens tn semp de pte sana. Et io dicit
auic^a. Si os fuit debile ex na sui aut ex fractura
q accidit ei oportebit ut tu auferas ipz cu incisoriis
ponendo dicta diligentia et incipiens ab eo quod e latius
fiat primu^o ex eis ad incisoria suptiliora. Et notes
q^d os semp debz remoui in pte decliuiori ut sanies meli^s
expiret et io dicit auic^a et o3 ut sit incisio ex loco
conuenienti conuenientior quidam e agregans ad opus q^d estimas
q^d vir^s curat^r ex eo meli^s. Et no debz totu os
corruptum remoui. Et io dix auic^a et no conuenit
in oi fractura ut incidat^r os totu hoc n^a e possi^le
i. conueniens in oi osse. Si aut caput fuit forte perfora
auic^a cu trapanis maiorib^z deinde cu minorib^z perforans
perforationib^z multis vnu iuxta aliud ad continuitatem
vnius coste si q^d volueris expelle de osse postea cu
incisoriis separa de una pte ad aliam q^e de uno foramine
ad aliud quousq^e fuit os separatu et tunc ipz cu eleua
torio eleua et ipz cu digitis aut pinul^i tenaculis extrahe
postea vero cu lenticulari et malleo oes asperitates
applana. Et io dixit auic^a si caput fuit forte i p^r
ut perforet^r cu trapanis q noiant^r no profundantia et sunt
perforatoria quib^z est eminentia parua in extremis ex loco acuto
eoru ut prohibeat ea illa eminentia profundare et pene
trare ad syphac. Hoc toto copleto videas si asperitas
aliq^a remanserit q^d potis videre occulta fide vel ea
lesatus digitu tuu et ducas eum circumcirca et cu
digito senties asperitates et tunc illas remoueas cu len
ticula vel cu alio rasorio obtuso. Et io dicit auic^a
Tunc oportebit ut equentur asperitates ossis q fuit ex inci
sione et cauatione aut cu nouacula aut cu incisorio
q planat^r aeri eius. Et i docens nos remoue ipsum
os dix ga et pauli. Non oportet ut incidat^r ex osse

nisi illud qd' e inferius nam illud qd e ex eo diminutum
.i. grossius e vehemens cum ut auferatur totum in illo aut ex quo
extrinsecus scissure extensione pluria Nam illud quod accidit
non cum tunc ut consequens scissuras usque ad finem carnis Ista
operatione manuali posita antequam ad alia deveniam aliqua documenta
volo recitari ut sitis in hoc memores vos fratres
Primum e quod non fiat operatio in eo in quo virtus est debilis
quod secundum Ga. 2o aff. ubi indigestio non cum laborat .i. debilitas
virtutis Secundum documentum quod ante omnia premittatur de periculo et pro
testetur ut homo evitet sermones stolidorum Tertium e ut in
operatione illa fugiat commissuras quantum potest timendum enim
est de casu et lesione dure matris que illic alligatur et
habet sensum et etiam a venis arteriis et nervis illic
transeuntibus ut patet ex anothomia Quartum e et non operetur
putat se a plenilunio quod tunc cerebrum augmentatur et
ad craneum approximatur ut dicit Ga. in li. de diebus creticis
Quintum quod dillatatio fiat in loco magis declivi quod talis
e aptior ad expurgandum ut dicit Ga. 13o terapeutice Sextum
quod in dillatatione non consequatur finis fissurarum sufficit enim
secundum Ga. tantum auferre de osse quod sanies possit expurgari
Septimum e quod si os quod debet extrahi repugnet debet
cum oleo ros. infundi ad hoc ut taliter mollificetur
ut indolenter extrahatur Octavum quod circa quae potius de opere
expedit maxime in compressione et punctione panniculorum quod
ad illa communiter consequuntur apostemata et accidentia mala et timorosa
Hoc toto completo debes habere syndonem de grana et in fine
ipsam intingi partibus olei ros. et una mellis ros. colati et
fiat illud donec sis securus ab apostemate Si tamen velles
maiorem abstersionem tunc ponas … una parte olei et
tres mellis et hoc ubi non sit dolor Ubi tamen in processu
cessionis operis videris telam fore nigram quod dura matris
mixto humoris aliquibus corrupti quod sanguinis tunc mel
ros. solum pro appositione donec illa nigredo que e in ita
me. vel aliquam aliam rei sit remota Et ideo dixit
auctor et si nigredo apparet super velamen et e fortasse
in eo quod apparet de ipso et non e nocivus et fortasse
cause eius sunt medicine tunc cura ipsam cum melle ros.
commixto cum … mell ros. donec removeatur
nigredo Et si videris illam nigredinem posse removeri
tunc arguas panniculum fore putrefactum quem tunc debes
fugere Et ideo dixit auctor Si nigredo fuerit confirmata
tunc fuge Et videas diligenter quod si fractura fuerit in
aliquo loco a quo sanies non possit libere exire tunc
consilium meum est ut appositis medicinis apponatur spongia
et balneetur in vino stiptico et expressa et leviter apponatur
ne duram matrem impediat et hec spongia erit causa at
tractionis ipsius saniei et per tunc ipsa non debet versus
partes cerebri quod propter timorem eius Et oportet tunc in vulneri
bus a quibus sanies non libere exit ut in pluribus …
sunt propter inbibitionem ipsius saniei versus partes interiores
cerebri et hoc totum sum expertus Ne ergo imbibatur
spongia tali modo apponatur Deinde consequenter in granum
ponatur totum et in extremitatibus ponantur fila cum di
gestivo quod ne ipsa labia incidant Deinde ponatur
petia desuper infusa in oleo ros. Deinde ligetur ligatura
leviter ne panniculi comprimantur et ideo dixit auctor Admitte
desuper ligaturam latam et non stringas ipsam nisi cum
continue quod teneat pannos tantum Alii timentes de compressione
pannorum et ligaminis apponunt post appositionem medicine
circumbilem … et firmant eam ex omni latere super
os et tunc ista prohibet compressionem panniculorum Hoc toto
completo medicine capitales apponantur Et auctor dicit quod
sunt yreos farina orobi et minium olibanum aristol. et
cortices radicum oppopanacis mirra sarcocolla sang. dra.
et omnes exsiccativi sine morsicatione Et subdit circumcirca

cum oe ulcera Cum ergo fueris securus de apostemate iste medicine
capitales apponantur pulveres capitales secundum Ga. sunt isti Rx
yreos yhirice farine orobi thus minutum aristol. corticis
radicum papaveris et appone super duram matrem Rolandus vero
huic pulveri addit mirram sarcocollam et sang. draconis Alii
vero ut Guil. et Lanfrancus illi pulveri addunt mirtillos et
nucis cipressi Alius pulvis Rx mirre thuris draganti gummi arab.
ana ʒ .i. san. dra. farine orobi mirtillorum ana ʒ .ij. fiat pulvis
Conbellatus et in estate melior e aliis Certum quod ex isto pulvere
potius unguentum fiat et addas rasinam et iste e modus componendi
oleum quod vis ad ignem et ceram et rasinam secundum quantitatem
et dissolve et deinde pulveres apponantur et fiat unguentum Emplastrum
quod desuper apponitur herminii de betonica fiat sicut betonica
sicut plantaginis sicut apii colaturorum ana ℔ .i. coquatur et postea
usque ad succorum consumptionem oleum addatur terbentina et fiat emplastrum
Aliud de centaurea Guidonis Rx centaurie minoris
ana .vj. temperetur per unam noctem in vino albo deinde coquatur
ad consumptionem medietatis deinde coletur et colatura bulliat usque
ad mellis spissitudinem de quo accipias ʒ .i. lacte mulieris ʒ .ij.
terbentine ℔ .i. cere nove q. .i. et fiat emplastrum et mira
bile est et ista sunt experta Unguentum mundificativum loco istorum
pulverum alii tamen utuntur unguento mundificativo quod sic fit Rx
matrisilva recentem et fac ipsam bullire in vino usque ad
medietatem et deinde coletur et in ista colatura addatur oleum
et cera et bulliat usque ad consumptionem vini et pone ipsam
super duram matrem generat multum carnem Alii alii utuntur
unguento de gummis elemi quod composuit petrus de ebano
et pomum sic dictum e Aut ponis super petram magnam
cooperientem totum desuper autem appones Aut unguentum ra
sinum aut basilicon secundum etatem et complexionem Si autem caro
mala generaretur super duram matrem removeatur ut dicit
Rogerius cum pulvere hermodactilorum aut cum pulvere hermodact.
et alumine combusto simul mixto Alii removent eam cum unguento
apostolorum et sic etiam ipsam multorum consuetum removere cum unguento
viridi Et hoc parato consolidet locum cum cerotto maiori
vel minori ut tibi libet Et attendat ut fractura cranei
sit per … conclusionis tunc consilium Ga. e ut curetur ut
… dictum est Et quod istum casum hec per manibus meis …
feci et facto narrabo vobis in vulnere una quod sic se ha
buit mulier quedam cecidit de alto et percussit cum puncta caput
istius et branus craneum fuit aliqualiter contusum et scissum
et oculari scissum e et tactus illud iam indicat Primo
ergo fiant cuncti cum pillis de yera vel cochie et alie di
versiones fiant sicut cum clisteribus ante suppositoriis
et ventosis et hoc totum fit ut elongetur materia a loco …
cum non causat dolor nec locus aperitur et hoc sentit
bene auctor in 3o in c. de sedatione ex percussione et tale ser
monem posuit et verum est Hoc fit emplastrum quod queritur est hic
Rx pulvis ros. pulvis balaustiarum cipressi calamus aromaticus
lentium cavolle mellilotum ana ʒ .s. bol. ar. … ana
confirmentur cum vino et addatur oleum ros. et oleum de lilio
in forma emplastri et da ei in potu sudores cum aqua et decoctione
eius Aliud quod conveniunt in principio Rx foliorum mirti balaustiarum
corticum granatorum ana ʒ .s. coquantur in vino et ipsis pistatis
addantur aliquid muscilagine galle ligni aloes calamus aromaticus et in modum
emplastri capiti apponas et erit per utile valde Contra cum
fueris securus de apostemate et tunc illud emplastrum quod
materiam illam exsiccat et non permittit eam ad cerebrum pene
trare et si esses certus quod humiditas aliqua non penetrat
ad substantiam cerebri nos non removeremus ipsum os Sed quia
timemus de humiditate illa quod ipsa non penetret ad substantiam
cerebri hinc e ergo quod removeres ipsum os Si tamen scissura
e parva valde contingit e ipsam posse curari sine remotione
et de facto sic e et multi antiqui sic fecerunt ut probabit
Et ideo factum cure et divisionem et conformationem loci conati

humiditate illam resolvente cum emplastro cuius una forma talis est et tunc nullus timor est de nascimento cerebri humiditate non currente ad locum illum. Recipe baccarum lauri cimini ana sal masticis thuris atque cbellarum farine fabarum ana coquantur cum vino et apponatur et hoc multum mihi placet et aliis placuit. Continua cum fixis secura de mundificatione ossis tunc incarnes cum vel respergas secundum necessitatem quam videris et cooperias ipsam carne modo dicto in alio tractatu et non recapitulabo et omnia illa sunt expressa in prima parte. Facta expeditione de incisione cranei cum ense vel sagitta multotiens accidit ut cranium scindatur cum ense vel sagitta quem primo videas si foramen latum sit quod possit ipsa sanies exire vel non si sit sequeris cum prohibentibus apparatum et dolor modo dicto supra et mundificetur et incarnes eum modo dicto. Et si aliqua pars ossis que frustra aliqua ibi fuerint removeas cum lenticula vel alio instrumento. Et si autem modo quod scissura sit ita parva quod non possit fieri operatio tunc debes facere ut dictum est quod scindas locum secundum crucem vel alio quod secundum figuram triangularem et removeatur os in parte declinori ut sanies possit exire et postea procedas in opere tuo ut dictum est supra. Et modo accidat ut quis vulneratus fuerit cum sagitta considera primo locum perforationis et etiam infixionem sagitte si locus fuerit in superficie vel infra non timeas quod non est timor de cerebro vel aliqua via mundi debes os removere quod cerebrum non attingit usque ad locum illum. Et ideo dicit Galienus fractura ossium capitis aliorum ossium difficilior est quoniam omnia ossa capitis franguntur et proprie vehementer non restaurantur sed necesse est quod extrahatur secundum quantitatem fracture ut virus egrediatur ne cerebro inferat lesionem quia ergo cerebrum non attingit usque ad illam partem non est necesse ipsum os removeri ab illo loco ut predixi. Consideres etiam infixionem sagitte si ipsa sit infixa super superficiem periculum est et videas bene si penetraverit cranium aut si non penetraverit perpendas ex ferro bona estimatione. Primo autem quam removeas sagittam abscindes capillos postea dilatata vulnera cum rasorio ut sagitta exeat ne in extractione sagitte causetur dolor in lacertis et musculis et nervis circumstantibus propter hoc dilatetur ante extractionem eius. Extracta sagitta procedat medicus cum flora et sanguificatione secundum quod sibi videbitur debere et fortificetur infirmus et cum clisteri et cum extersionibus extrinsecis et intrinsecis et in infusionibus et aliis rebus et fiat ut dictum est in aliis in capitulo predicto. Et si ubi usque ad profundum cranei penetraverit perpendas ex sagitta et etiam quod in illo accidit alienatio. Considerantes in hoc casu extractionem sagitte cum cerebrum fuerit lesum et ideo quod spiritus qui sunt in cerebro per tunc exalant et calor naturalis deficiat et per consequens spiritus et motus et ille modo moritur. Et si videris quod alienatio dimittas sagittam usque ad finem vite. Et si videris ipsum loqui et bone memorie tunc removeantur capilli et incidatur cutis et extrahatur sagitta et molliatur membrum cum oleo et fiat flebotomia de cephalica partis opposite et extracta sagitta impleatur locus cum pecia infusa oleo rosato et melle mixtis et ponatur alia pecia inter duram matrem et cranium ne ex motu cerebri panniculi eius fractura cranei exeat et ex contactu partium asperarum ossis lesi inde panniculi ledantur et ne etiam ex contactu illo panniculi aperiantur quam aperire possit esse in futurum causa mortis. Ego autem de primo dico vidi unum de placentia cuius nomen erat anthonius qui cum sagitta fuit vulneratus inter duo supercilia ex opposito nasi et intravit sagitta ad quantitatem quatuor digitorum et breviter in paucis diebus ad sanitatem pervenit modo quo dictum est supra et non mirum quia sagitta penetravit infra cranium. De secundo dicto vidi alium et theutonicus erat juvenis .20. annorum et erat cum sociis suis et socii sagittabant et breviter vice una exivit sagitta de balista

et percussit istum in capite retro et breviter ille cecidit ad terram et numquam locutus est et ego autem videns hoc dimisi eum et nolui sagittam extrahere et in tribus diebus mortuus est. Et hoc de fractura cranei secundum modernos et quomodo operatio sit dicta. Restat modo in hac parte ponere discordias de modo operandi inventas inter doctores famosos de fractura cranei. Et in hoc multiplex discordantia arguit difficultatem curationis. Nam isti doctores scilicet G. paulus qui allegantur ab antiquis et in nemine cirurgia sua autem albucasis rogerius jamerius brunus Guill. de salicetto videntur indifferenter in omnibus operari discooperire trepanare et spaliando ossa ipsius capitis cum instrumentis ferreis procedere debere. Et isti tales fundant se super illo communi quod est necesse detergere et desiccare ipsum os ut virulentia que infra cranium continuatur convenienter possit mundificari et desiccari et istum modum operis insequitur et moderni et omnes insequuntur hunc modum. Alius est modus operantis a eorum antiquorum qui curabant fracturas istas cum emplastris et isti fuerunt anselinus de janua alii paduani et alii bononienses et Guill. de burg. et fere omnes gallici et anglici procedunt incarnando et consolidando cum suis emplastris et potionibus et bono vino et ligatura fundantes se super illo communi quod si possibile sanies sine ossium expulsione expellere esset melius quod fieri possunt cum meis propriis quod secundum modum illum non generatur sanies sicut secundum modum aliorum primo inhibetur saniem et generatio ipsius. Et hec posito probatur ratione sed remotio ossis et elevatione eius raro fit propter aliud nisi ut virus et sanies bene mundificetur et non aggregetur sub panniculo nec inter particulas fracti ossis tunc si timor non esset de hoc non procederent cum detectione et elevatione ossis ut dixerunt isti de prima opinione. Et inquirentes sic adulterantur sunt res que habent virtutem vehementem attrahendi ad exteriora non solum humiditatem et virulentiam ymo etiam habent virtutem attrahendi frusta ossium de ossibus que remanent in vulneribus ut dictum est in capitulo proprio ex quibus potest fieri sufficiens mundificatio et exsiccatio virus sine aliqua detectione particule ossis. Etiam autem sic secundo habetur in tertio particula aphorismorum et in quarto illius aphorismi quibuscumque in vesicis et ventrem decidit in quarto quod fortis virtus nihil resistit in expulsione quod dato quod materia sit grossa et vie sint stricte videmus enim quod materia apparet que est grossa transmittitur ad unum locum detentum ossa etiam corrupta expellitur et etiam materia que in concavo pectoris ut in pleuresi imbibitur in substantiam pulmonis expellitur per os. Hoc totum fit ex fortitudine virtutis. Videmus etiam in fracturis ossium quod sanguis qui egreditur ab eis et collocatur inter carnem et ipsum os a natura consumitur et expellitur. Si igitur ex opere nature ista fiunt multo fortius poterit virus et humor qui in vulnere in fractura cranei mundificari ad exteriora absque elevatione et detectione ossis et particule eius et proprie cum fieret adiutorium ab emplastris que virtutem habent vehementer attractivam eorum que sunt ad exteriora que tale vulnus convenienter cum emplastris curari potest sicut dixerunt isti et fecerunt. Emplastrum conveniens secundum istos mirabile in fractura capitis cum contusione ossis et debet poni hoc emplastrum inter duas pecias et applicari toti capiti ita tamen quod ubi videatur maior contusio ibi cum novacula prius fiat profunda incisio ut quod per emplastrum attrahitur locum respirationis inveniat cuius hec est receptio. Recipe baccarum lauri baurach rubei sal armoniaci aristologie rotunde radicis cucumeris asinini gluten albotim xilobalsami omnium ana aurei x. adipis caponis aurei iii. Fiat oleum de lilio quantum sufficiat ad conglutinandum medicinam terantur medicine sicce et cbellentur et fricetur unctis manibus fricans cum forte oleo de lilio fiat ut cum pinguia fuerint omnia bene refrigerentur. Laudant alii mediocrem addiderunt huic operi in fracturis mirabilibus cranei et in omnibus etiam operibus eius ossis brachii et cruris hominis mortui le
aurei autem x. scabiosi aurei ix. et isti tales dicunt hoc emplastrum mirabile.

sugit eni hoc empl'm ubi necesse e et stringit qd necem
e egredi et ex hnt ossa corrupta et squillas et telas
et spinas infixas mollificans cu purgaon sine mollific' et
i p'us et qfert ad sigillacoz vulnerum et ad renoue' mebroz
et h' q dicta sut aut intelligunt apd nos et apd altos se-
cu' pmissa euoe mo quecu. Poto qua iste dixit esse mi-
rabile i vulnib' capitis et colli q sut ab umbilico supius
isti e. R' opii casoi z .i. zz albe z .s. melegete z .i. gar
elli .iz. pipis cu' gin. ii. ost terant et cbellent et fluent
in tb .l. opii vini albi ponit mell' tt .i. et cu moto ipius
vini bulias et cu bulierit tollant et de pulue' pdco in
tantu qtitate misceat eide q no sit minus forte s; sit boni
sapois et delec. Ad bibendu p'q totu vi'n residuu cu
spcb' et melle iponat et pluries agitet don' clarificet. p
colatoriu distillaps. Iste etia ponit unu puluez q cu hac
potione deb' dari infirmo et e R' pionie valeriane ga-
riofilate gentiane foliorum pipinelle et pilosellae ai' pt q
de gentiana de qua accipiat tm qntit de duab' aliis herbis
aut qntt de oib' fiat g'o ex hoc puluis libis p' et radicibus
exsiccatis. Modus mixtionis huius pulueris cu potoe e
iste. Accip' de h' puluere qntit cu trib' digitis cap'e pot et
pone i pdicta potoe clarificata sig' crucis p'us faciens sup
potione q'libz vice et da i noie patris et filii et spu' sa-
ncti in noie sce et i diuidue trinitatis ame'. Dex' dni fec
virtute dex' dni exaltauit me dex' dni fecit virtute no
moriar sed viua et narrabo opa dni. Castigans castigavit
me dns et morti no tradidit me. Post tu fiat oro deuota
ad deu ut cu pdicto puluere sanet i fu'ri. Sit ita mixto
puluere qu potoe sic infirmo tribuas nullo q'a die vul-
neratois si 2a vel amplius qn vocatu i mane cu infirmus
comede vel bibe voluit p'o dati sibi ciatu unu plenu de
potionis cu puluere. Aliuz dare i meridie aliu in sero cu
cenare voluit. Et sic dare tres ciatos p uos oi die om'b'
dieb' sp' aute cu addatis poniu dicte oues pdcas et vsi
Si g'o qtingat infirmu hanc potione bene tenere
et no reiicere scias q cu pdco auxilio bene sanabit
Si g'o eiciat illaz ter tu' dixi fidel q desperes de ipso
no aute si semel vel bis illaz reiciat. Veru qliqcumqz
et qn tu cicqz illaz reiciat cu oi auxilio cyrurgico seq
in casibus et aliis sunt p posse et oibz iste assensio vn'
mgr Guill. de varig. Multi alii antiq ut rogerius
et qua' mgri in fractura craniei et i oib' vulnib' in
diuide approximabant succum aut decoctione istaz rez
R' rubee maioris qsolide maioris et minoris plantag'
canabis caul' rubei herbe rubbertii pedis columbini qnq
ligne camil pipinelle pilosellae ai' et ex oibz istis fiat
succus et det aut decoctio eius facta cu melle aqua
et vino q' s et desup ponebant foliu caulis rubea de
mane et sero ligabant. Et qsueuerut tales mgri dicere q
si potio illa euomit malu sig'm e et si retinet bo'm e et
exit talis qual' fuit p vulnus et iudicio meo ita admiuat
eosde. Etia theo'us et henricus etiam in fractura cranei
poniones dant sed illa empicta sut. Credo tu q ga. et auic'
nullibi h' dixit licz locus ab aucto'te nega'tiue no teneat. Et
q illa via e pbabilis ut declarant rones et expe'tia istoz
possit curad fractura cranei sine remo'e et derot'e ossis
dico tu q illa via i plib' no sufficit. et via alia s. b. et aut'
e tutior. Et q p'dca posit sic possibil declarat. na i illa cau
tam inten' in p'o est ne illa hu'or aggreg' int pte ossis
scissi nec ete aggreg' sub osse et sup panicul et ibi detinea'
et putrescat. Arg' mo sic e. possib' illa hoiez esse bonoz
hu'oz no solu i quali s; etia i qtite rone q no est timor de
attractione hu'ozum ad locu et cu h' virtus expulsiua eit fort'
et cu h' me' habens attrahe' hu'orem ad ex' ponit et
hu'o exeuns erit pauc q cura eit possibilis. Et q q'i
modo no sufficiat declar' possib' e maz fore multus

et hu'ores pluri esse mala in corp' cu pte' cuius si empla ponent'
sup locu fiat attractio mat' ad locu ppt quaz attractoez
sequitur mors. Et etia et sequit apoplexia vn ut pz loqt
doc. docet i p'us approximare oleu ros' sup sit os fore
toti qtusiz stat etia ips fore qpssiz sup duramrez
Stat etia fore i fixaz et rone cui' est necesse ips remo
ue' Pro posito illa no e sufficiens. Quia tu isti mgri
viderunt aliquos et forsitan multos liberari tradiderunt
illud sufficere i oib' qd no e veru. p isti nesciunt disti
guere vulnera capitis et io nesciunt vide' ubi empla co
ueniunt et multos aliqn interficiunt. Posito aute ga. et auic'
e tutior. s. detege' et remoue' ips os qm illa via
salubrior est i oibz fracturis alia aute via no //
Aliq alii mgri ut henricus et theo'us et lanfrancus
viaz mediaz tenent. Et licet isti via media tenea-
dit tu. Theodoricus incarnat fracturas cranei cu
potione et vino et stuppis henricus sine potioe
cu emplis. Ambo isti mgri in antiquis fracturis te-
panat et elevat. Lanfrancus q int oes doctores et
mgros melius dixit. et huic credo q i hoc casu debes
pcede incarnando cu liciniis intinctis in oleo ros' s.
i duab' ptib' olei et una mell' postea pcede cu
mundificatiuo et cu puluere capitali. Excepit tu doctor ille
et mgr singularis duos casus i quib' no incarnat. p'm
casus est ubi os dicit esse depssiz ut in qtusione. S'us
casus e ubi os pmit et pungit duraz matrem sindar et se
iste doctor in fundamento istaz ponuz. Primo i isto ca
sibi debes os remoue q hu'ores q' illic multiplicant melius
exeunt et etia os e qtinuatu melius. Etia si e infixu ti
more e de apostemate rone cui' e melius remoue' vt breuit
dicaz si os e depssiz pmit ips cerebz et pcib' eius
ips augeri q ips cerebz augetur et magnificat in
plenilunio et de crescet qre sequit apa vel dolor deinde
apa deinde morto. Si os non pmit aut no sit infix
uz no debes remoue' qre q i remotione eius cu ferro
pt causari dolor et p qns apa et multa acciden'a alia
q mala applicatione ferri et mala applicatione rerum q pnt
esse nimis frigide aut mala applicatione aeris q nihil peius
rone cui' melius e parcere sine detectione. Et iudicio meo iste
modus huius viri est valde bonus et tutus est. Et h'
no e aliud dicere nisi q in scissura aliq no debes ips
os remoue' pp causaz a me assignataz ab eo p pr
sed potius ips cu pulu purgari et hu'ores illas re-
moue' cu emplis et potionibus et hoc satiz operatus
ut dictu e cui' tu oppositu dixit mgri nri ut ga-
et auic' et paulus qui dixit i scissura debere ips os re-
moue'. Et p mo illo et recepte tenuitas ad capit'
manilaturis de vulnere cu qtusione et pura fractura
Et vide ille quod fiendu e i p'o dic s'c et esse stare
ab apate. Deinde quod fiendum in aliis temporibus
Quod tu ex dictis istoz dimittat senti'a tantoz
viroz e maluz scibit eis in de alimentis p'o i initio est
vini palliis crede sine dentia de'. Et habebas dixit
in 2o sermone pte 2e dispositionis regalis. Durius
e vn inuenire q nouus experimentes sit experiendo eis
medicinaz in corpib' hoim periculuz iminet ciuz
et i periculis maior color et pbabilior via e tenenda
et pp hoc auxiliante rex omi opifice no discedemus
ab opione galieni q ista fuit pmi ypo ut ipe
in 6o terrape'ce testat. dicens q i ipsis vulneribus que
in capite fiunt scriptus e lib integer ab ypo. et dicit ea
q ei geret in eis. Et si prolongaueris sermone in h'o
non miremini q necem est q ubi magis iminz periculu
cautius et multo longius est attendeduz // opinioni
tn lanfranci magistri excellentissimi adhereo. A

Postq̄ facta ē mentio de cura fracture cranei rel
iat nos facere mentionē de vno accidente qd' aduenit in
fractura cranei .s. de remo[ti]one apat[ie] diximus et quia
signa posita sunt supra io no replico Cause illius apatie
sm auic. sunt iste p[rim]a p[otes]t esse aliqua pars ossis pungens
ipm panniculum rōe cuius causatur dolor et g[e]n[er]at apām 2a
p[otes]t esse aggrauatio rerum q̄ ponunt[ur] sup cerebrum et cū hoc
ligatura stricta nimis 3a cā p[otes]t esse frigus qd' est
i[n]imicum eius et oibus mēbris neruosis 4ta cā p[otes]t esse
multitudo cibi aut etiā nimia potatio q[uia] illa nimis re
plent cerebrum rōe cuius causatur dolor et apatia Alie sunt
cause intrinsece vt replec[ti]o nimia humorum peccantium solo
q[uantita]te aut cacochimia q̄ in corpore illo repit[ur] et mala
cōplo existens in loco Cura ergo consistit in duobus i
remotione cē et remotione morbi Et io ga. dicit 3o
regni vnāquāq[ue] cām oz p[ri]mo abscindere zc. Pro quo si
causa fuerit extrinseca vbi g[rati]a fructus ossis debes ipsa
remouere Aut si fuerit alia ex causis dictis ipam remo
ueas et io dix auic. Et si cā fuerit apatie calida ē
medicatio tuē oz vt abscindas aliam causam velociter 2o
q[uod] si cā fuerit intrinseca q[ue] corporalis tunc remoueas eam
cum flebotomia nisi aliquid impediat te et demū debes
corpus purgare sm qd' tibi videt[ur] / deinde subtilia reg[imen]
q[uia] me alia hoc volui et ē et sic expressus Et no q auic.
dicit solum de flebotomia et no dixit de alia purgatione q[uare]
quia sanguis ē in maiori q[uantita]te omnibus aliis humoribus et
magis fluxibilis Et etiam p flebotomiam ceteri humores euacuant[ur]
et io dix et fiat flebotomia Et totū hoc innuit auic. cū
dixit et si cā fuerit occulta tunc stude in remotione
eius et flebotomiam administra si no sit aliquid prohibens
Ad hoc a minutione cibi Et hoc completo ad localia deue
nias et p[ri]mo qui mā ē in fluxu administrentur ea q̄
virtutem hnt infrigidatiuam et repercussiuam et cū hoc ha
beant virtutem aliq[ua]lem mitigatiuā .i. oleū rosarum Et io
dix auic. Et regit[ur] qd' conuenit apaticis calidis ē ut
embrocatio cū oleo Et aute mā fuit in fluxu et p
post fluxum debes administrare q̄ hnt virtutem reso
lutiuam et sunt mollitiua et mitigatiua doloris sicut
ē aqua i qua decocta sit altea fenugrecum et semen lini
administratio adipis galline vel q[uod] inungatur caput et
collum et spondiles dorsi et no solum admittatur circa
partes capitis ymo circa totum et i aure oz distillare a
liquod ex oleis q̄ calefaciunt et ebullitionem sedant
vt oleū ro. et oleū viol. et hoc totum dixit auic. cū
dix Aut aq̄ in qua bulita sunt altea et fenugrecum
semen lini et camomilla et sicca et administra emplastrum
factum ex farina zc. Et si apā calidum p[er]seueret
et no sit aliquid prohibens debes dare medicinam solutiuam
semel Et io q[uia] p[ri]mo fecimus flebotomiam 2o solutionem ē hoc
Primo fecimus flebotomiam q[uia] flebotomia euacuat humores du sunt
in motu et io nos debemus p[ri]mo facere flebotomiam Solutio
ventris euacuat humores dum sunt fluxibiles et hinc ē
q[uod] in p[rim]is fecit flebotomiam cū solutio vt mā q̄
ē in loco euacuet[ur]. Et io dixit auic. q[uod] si apā ca
lidum p[er]seueret et no ē aliquid quod prohibeat sume
medicinam solutiuam solutiuas semel et fiat illud nam
diuinus ypo. precepit.

Explicit feliciter lib primus practice cyrurgie magistri
petri de argillata deo gratias.

Postq̃ est facta mentio de apa̅tib;
et exituris vulnerib; et de nervis
et de fractura cranei s̄m Avic̄
Restat n̄o face mentione de alijs
apatib; de quib; Avic̄ nō fecit me̅
tione in 2° q̄d supius fuit deni
Dico g° quod licet apā sit tumor p̄ter natura͂ f̄c
vicio humor̄ vt dixit Avic̄ 2ᵃ p̄ ¶ Apā etiā
est repletio porositat̄ mebror̄ cōsimiliū facta
contra natura͂ Et illa diffini° apat̄ est bona et cla
ra consideranti ¶ Triplice͂ g° modū curationis
meret ipm̄ apā ¶ Nam oportet g; p repulsū eius
q̄ fluit ad mēbrū fiat sanatio et p̄mi̅sio ne fiat
apā et hoc ut plurimū cū frigidis et stipticis fit
licet in apate frio cū calidis stipticas possim̄ face
¶ Curant 2°° apata p resolutione eius q̄d de
fluit q̄d quide͂ p sicca cōplebit̄ calida aute͂ ut
in plurib; ¶ 3°° curant apata ad maturatione͂
cū illa ad vlcus devenire op; Hoc g° calle pro
cedens ad expressione͂ cōceptus Dico q̄ in omni
apate a p̄ncipio cōpetit repercussiva q̄r expellit
mā̄ et fieri apā nō p̄mittit p̄terq̄ in casibus
conditionat̄ in p° libro et conditionandis p̄eri
culū eteni͂ est in illis casibus mā̄ retropelle͂ vt e͂
et erit vide͂ consideranti Cū g° apā est in sui aug
mento tūc repercussiva cū suis resolutivis sint
mixta In statu vō sint molliora resolutiva In
declinatione resolutiva fortiora sint sicut et causā
videbis infra deo dante Quare g° frēs dilc̄issimi
dante auxilia distinguatis nō nisi circa t̄pra apa
tū q̄ circa diversitates ip̄or̄ Et istū mod̄ habuistis
directe in libro p° tractatu de apatib; et illic vide
receptas et videbitis q̄ veru͂ est

Postq̄ p̄m° s̄mo vl̄is cōpletus est Restat
n̄o 2° face mentione͂ de hijs que p̄hibent
ipm̄ apā in p̄n° Et s̄mo me° in hoc erit
vl̄is Et de h° multi doctōes et mḡri scripserūt in locis
diuisis diu̅sa P̄° g° dixit Avic̄ nil detumesce͂ facit
apata et confert exituris duris et malis in mēb̄s
Et vl̄r confert omni apati in p̄n° et forti erisiple͂
et administrat̄ cū farina ordei sup ea Et dya. dixit
folia iusquiai et cataplasmate adhibita oēs hei tu
mores p̄hibent maxi͂e cū polenta mixta et farina
Et possim° intellige͂ cū farina ordei Et dixit etiā q̄
rubus canis s. folia eius apata curat Et bar de
varigna dixit q̄ semp miscat̄ acetū et oleū ro. Dix̄
etiā dias q̄ folia mandragor viridia cū polenta
emplāta in oī apate sūt p̄sidiū singulare Veru͂
etiā ille dixit q̄ paritaria oēs tumores cōpescat et h°
e͂ in cor p̄n° Et hoc est q̄r ip̄a s̄m gal̄ et dia. est
friā et stiptica Et vide de qua paritaria loquit̄ q̄r
de cōi nō loquit̄ Et habatas dixit de herba tribuli
dicit sic prodest p fluxu nicer ad menbr̄ et adue͂
tū apatis prodest ¶ Sed apules dixit sic absolute
tribuli iposita omne͂ tumore͂ sp̄gūt Et gal̄ dixit
radix spine albe cataplāta tumores contrahit Et
aliq̄ veteras dixerūt q̄ aq̄ decoctionis spine fome͂
tata oēm tumore͂ cōpescat Et dia. dixit radix ei͂
tumores spargit ¶ Et sapio dixit condisi cōm co
cū farina ordei et vino curat et resoluit apata
in cor p̄n° q̄n fit inde emplm̄ Multa p̄ticu
laria dicta sunt supra

Sermo tercius vl̄is apatib; post p̄n°ᵐ vel
q̄n iam cōfirmata in quib; t̄pib; indiget
resolutione et stipticitate vel sola resolutione vt
declarātū fuit p° capl̄o ¶ Ha. in hoc sic dixit
in 7° de meta domestica p̄pter huioi g° cōplex°
herbe queda͂ cont̄ apata cū farina ordeacea su
p̄ponit q̄ calamitū hoc face nequit eo q̄ vehe
mētius calefacit illa verba sūt gal̄ ad lr̄am
Et dixit etiā gal̄ in eode͂ libro et ypopia i. livor
sanguis sub oculo melius est aute͂ ī vino decoque͂
et cataplasmare ipm̄ et viride mg̃ q̄ sicc̄ū est
melius ¶ Guil. de varig̃ᵃ dixit cicutam° etiā cū
polenta et aceto cocta et emplāta oēs sp̄git tumo
res ¶ Ha. etiā sic dixit et triticū masticatū mul
ti rusticor̄ botorib; sine ordiol̄ apponūt cōsimit
eni͂ ipm̄ q̄r digit̄ velocit̄ Qs si infundat̄ in
aq̄ nō confert sibi p̄ala g° et salivas sibi mit
ti iuvamentū prestat Mollib; aute͂ et pinib;
pane͂ sibi apponūt Consūt eni͂ oīa sicut triticū
masticatū et ypopia sive humores oculor̄ et ab
os extrinsecos hūores Et hanc sine͂ cōfirmat
alkis ¶ Dixit n. ista in xi° de butiro facto ex
lacte vaccino q̄d ipm̄ est digni° et laxative
potencie Ideo vtim̄ eo in bubonib; et alijs
locis Dias. dixit scordion maq̄ coctū fome͂
tatōe facta oēm tumore͂ et dolore͂ loci tollit et
ossis fracti Et dixit eciā de radice satirionis et
p̄p̄ie de ista que sicca vocat̄ q̄ cūplasmate
adhibita tumores cōpescat Dixit eciā radices
cuiuslibet lapacy apata in mēbo nata excludūt
Et dixit eciā dias. folia pini trita et cataplāte
adhibita tumores spargit Etiā dixit folia lau
ri aprian aut polente misceant̄ oēs tumo
res spargūt ¶ Et bar de varig̃ dixit de hoc q̄
misceat̄ in friis corpib; cū medulla panis fru
menti vel fermēti Et in calid̄ cū ptisana adiu
vat eni͂ ad subtiliand̄ et resolvendū apata et
p̄p̄ie fomentū et maxi͂e illa que fiūt in infe
riorib; corpis Amp dixit dias. folia coris
marini apposita curant Et dixit etiā folia
ebuli et sambuci apata spargūt Idem dixit
de folijs bulbi vomici decē cataplāsta adhibita
tumore͂ spargūt Et dixit itez q̄ sit mixtū cū
aceto et assungia veteri Et dixit dias. etiam
succus mēte silvris s̄mo gallinaceo p̄mixtus
apatib; confert Ite͂ voluit q̄ pollines frume͂
ti cū melle cocte tumores spargūt Et sili° fur
fur subtile cū farina eius Et dixit itez farina
frumēti īpositū tumores oēs cōpescat Et cū ru
ta coctus tumores spargit Vult eciā q̄ fermētū
frumēti tumores plantar̄ spargit pustulas
corpis minute emendat Et dixit itez pollenta
ordei cruda accepta et aceto īposita tumores
spargit cū mellilotо et papave͂ inposita infla
tionib; p̄dest Et maxi͂e si fiūt cocta cū fene
lini et ruta et fenugreco Et dixit eciā seme͂
ozimi cū poleta et oleo ro. cataplāte adhibi
ta cū aceto modico modico tumorib; opitulat̄

Et sm quosdã alios veteres tollit humores max
frios et calidos etiã in principio. Ozimũ gariofi
latũ et semẽ etiã ipsius qñ tp̃at' cũ pollenta
et oleo et supponit' ¶ Item dixit amomũ cũ
aq̃ cataplasmate adhibitũ et cõmixtũ sedat ¶
Et dixit etiã de pomis tumores atque humores
ex aq̃ cocta et cũ assungia trita cõpescit Et for
te loquit' de folijs etiã forte fatuit poma auste
hor ¶ Mar dixit q' idẽ possint cortices pomi
arboris mali Item dixit q' adeps positus aut
mixtus cũ cinere aut calce tumorẽ tumorẽ
tollit et sit porcina adeps Et dixit etiã q' case9
bubul9 coagulat9 oĩbus tumoribus medet' suppo
situs et maxĩe oculis ¶ Et serapio dicit qñ
de radice vitis albe cũ rob fit emplm̃ resoluit
apata et aperit ea in quibus est sanies et hoc
est verũ et pbatũ ¶ Et dixit etiã folia yreos
habentes florẽ croceũ vel albũ conferunt oĩbus
exituris .i. apatibus qñ sunt in augmẽto et op3
q' decoquãt' cũ rob vel vino et fiat inde empl3
antequam maturet' Et idẽ possunt folia narcisci
sm bartho. Et dixit etiã in c° de saliua. qñ
masticat' frumẽtũ et ponit' sup apa ruſticorum
mollibus sufficit sola saliua cũ masticacõe pa
nis Et dixit item qñ fit empl3 cũ sumach et
aqua phibet apata que accidunt a percussione
siue a casu. et phibet viriditatẽ que puenit
inde. et excoriationẽ que fit a scalpellacõe in
cute Et decoctio eius qñ ponit' sup exituras
phibet apatacõem earũ Et item dicit qñ linit'
cũ stercore boũ herbã suã comedentiũ mẽbrum
apatũ confert eis Et item dicit stercus ca
nis comedentis ossa pmiscet' cũ medicinis reso
lutiuis et confert iuuamẽto magno Et idẽ
dixit alkakũ Et multi etiã dicunt q' sangs
edi ansis et anatis conferunt apatibus Dixit
etiã q' ius ranarum elixatarum colligit'. est conueni
ens apatibus antiquis que sunt in dorso et corde
phicit' sup ea Vult etiã q' qñ folia pini te
rũt et ... ... et fit empl3 sedat apatis
dolorẽ ¶ Almans dixit calam9 aromaticus resoluit
apata Dicit etiã q' sup tumores fiat emplm̃
cũ rafano et aceto trito Et dixit etiã sando
nicũ phibet apata et carbunculos sedat Vult
etiã q' decoctio caltane conferat apatibus cali
dis et frĩs et flegmaticis propter suã exsiccacionẽ
Et dixit etiã anisũ confert tumoribus et apa
tibus extremitatũ Et dicit etiã crocus resoluit
apata et linit' cũ erisipila Et dixit etiã fex
vini nõ adhusta ẽ bona inflacõi sola et cũ
mirto etiã valet Item dicit oĩa ponũt' in
emplis apatũ ¶ Constatit'. dicit malua ĩ
vino cocta scrofulas et apata et tumores
mamillarum curat. Maiorana tumores etiã
omnes corpis et oculorum cataplãte adhibita
spargit cũ polenta iposita maxĩe Et vrtica
vel semẽ eius ad oĩa apata vel pustulas
cũ aq̃ pluuiali iposita ẽ singulare psidiũ
Et dicit etiã constantin9 miliũ assiz et

in sacco positũ et suppositũ dolori et tumori
desiccat et resoluit sine molestia ipm̃ Et dixit
etiã nigella mixta cũ pice aut pruidinis posita
sup scabiẽ aut impetiginẽ. aut qualecunque cor
pis apata illud curat ¶ Apul'. dixit cucumeres
agrestis cũ polenta aspsa tumorẽ spargit Et dix'
etiã folia viole purpuree et axũgiẽ pari pon
dere contusa tumores et oẽs collectiões dissoluit
Et sm plẽs veteres viola alba siue radix eius
qñ flos nõ possit haberi cũ melle mixta et sup
posita oẽs tumores tollit et pustulas etiã scas
Et dixit etiã herba iusquiami albi tonsa cũ ster
core ouino et modico aceto tumorẽ genuũ et
tibiarum et etiã vbicunque fuit dolor tollit Et dixit
etiã de herba lapatij q' si ipa ptusa cõtusa fuit
cũ axungia et facta magdaleon et posita sup
petiã sup apata mirifice opat'. q' aut spar
git aut facit collect93 et aperit vuln9 ¶ Alkiffus
dixit de solatro alkekengi sit et est ex medicinis
quarũ succus bulit in igne et confert apatibus cor
pis tã intrinsecis q' extrinsecas Et qñ linit' su
p apata extrinseca pfert eis Et dixit etiã q' ami
sum valet apatibus. que sunt in extremitatibus di
gitorum manuũ et pedũ Et dixit etiã nucleus
nucis veteris masticat9 et apposit9 sup apata
vetera curat ea ¶ Dixit etiã sic. accipe talpã
viuẽtẽ et contẽ eã tã diu manibus q' moriat'
et portet'. nõ sinit bubones nec apata alia ori
ri ¶ Tyrann9 dixit pellis rane cõbusta et tri
ta et cũ aq̃ supposita et linita apata nascencia
sanat ¶ Maliabas aũt dixit q' fex vini con
sumit apata.

Sermo quartus vniusalis est iste. multociens
accidunt apata mala et fraudulenta que nõ
agnoscunt' p spẽm sed p ipm̃ genus q' mala sunt
et quãque p spẽm cognoscunt' sicut formica essera
carbo vel pruna et sic de alijs quare aliq̃ vniuersa
lia hic dicam de istis talibus nunc sic in gñe p quibus
in pticulari fiat recursus ad pmissa vt nõ scien
tes pticulariter apata mala cognoscẽ sciant ad min9
ipa vlr curare. Albertus dixit ad oĩa venenosa apa
ta valet sangs cerui bibit9 ¶ Maliabas de hoc
dixit ad oĩa apata putrida caro marinorum astra
corum cõbusta et cũ aceto et aq̃. vel cũ aceto et mel
le mixta confert iuuamẽto maxi° Et dixit etiã
allciũ tumores suspectos cũ adipe resoluit ¶ Se
rapio dicit cinis ostrearum subtilissime tritus
qñ solus administrat' confert apatibus fraudulentis
et qñ conficit' cũ aceto et melle confert iuua
mẽto frio apatibus frĩs et hic cinis valet ad
carnẽ putridã que est in vlceribus. Hoc etiam
opat' cocleorum purpureorum a quibus accipiunt'
blacce bizancie Et dixit etiã sic Stercus capre
est calidũ resolutiuũ. et confert apatibus frau
dulentis sicut sunt apata genuũ. et dolores
et scie. qñ miscet' cũ farina ordei. et miscet'
cũ aceto vel conficit' et ponit' sup locũ maxĩe
in corporibus solidis et duris sicut sunt corpa rusti
corum Et qñ illud stercus adhurit' et tũc est ings

resolutiu et curat apata. Et etiā miscet' cū
emplis resolutiūs sicut est emplm qd' fit ad
apata radicū auris et testiculor. Et dixit
etiā q flos et folia papauis cornuti cōferūt
multis apatib; Sz opz q caueat in approxi
mando. postq mūdificata fuerit apata q
abstergūt abstersione forti quousq dissol
uāt carnē. Dixit etiā q radix testiculi canis
mūdificat excituras sordidas. Et qn est sicca
curat apata fraudulenta putrida. Har.
dixit omib; apatib; fraudulentis sicut est
carbunculus et antrax et cancer conferunt
ostrata. et cancri etiā marini et fluuiales
triti viui et suppositi. Et silr cinis eorz cū
oleo suppositus et illud est valde bonū et vti
le. Dixit etiā Auic q sanant illi quib; acci
dūt apata mala et carbūcula et almizer
et scabies et prurit; bibitione lactis cū in
cōplexionib; eorz nō fuit q corrūpat ipz
et cōuertat ad colerā. Guil de varigna dicit
ad omēz pustulā malā et ad omē vlcus
confert herba sancti laurentij que alio no'e
dicit' herba venti qn cocta applicat' loco
Et subdit q cinis eius bulit; cū oleo in
lucerna et supposit; confert in oī apate
qd' incipit ex corp'e mala. et h' expertz est.
Ras dicit apatib; corrosiuis stercus hōis
tritū cū ruta sicca sup apa corrodens vel
in quo corrodit' caro positz sanat. Verū
si talia ad praticoz vulnez viam transiue
rūt recurre ad p'mū librū.

Postq sermones vles cōpleti sūt qui vti
les sūt ad p'mū librū et etiā ad istū 2m
nūc particularis accedā ad illa q apatib; gue
niūt. Et iste mod' scientificus est q via doct'
ne a cōmunib; debes incipē deinde ad singularia
deuenire. Primo g° noto q in oī apate debes
considerare duo. s. futm fieri et factū. Futurz
fieri est mā que currit ad locū. Factū est illud
q iā est in loco. Cura p'm dico q repercussiua
cōpetūt que phibent materiā venire ad locum
q confortant menbz ipm vniendo. Et notes
q licet corpus sūt mūdū adhuc repercussiua
cōpetūt. remissiora tn q si corp' nō sit mūdū
Et rō quare cōpetūt remissiora corpe existe
mūdo est. q locus vbi apat' gnat' debilitas
ex cursu illi' mie mē sc'pm 2a p' q mēbra for
te ad mebz debile suas mandat supfluitates
gnat' menbz ex recepcōe istaz humiditatū vel
humoz debilitat' et recipit supfluitates. vt g°
nō recipiat repercutim' ab intra. Et vt scientia
meli' habeat' hui' caphi' replico casus in quib;
nō debem' repercutē q mā ree snomultitudinis
nō recipit repercussionē. Primo g° euacues 2° rep
cucias. 2' casus est in locis emūctorijs non
debes repercutē timētes reditū mēz ad int'. Et
ille casus tenet se ex pte mēbri. 3' casus est
si mā est multa viscosa et grossa nō debemus
repercutē timētes ne mā lapidet'. Qz cōsidem'
gal' in 3° teg' dicēs. et nō recipit plenū existēs
corpus repercussionē. 4' casus ē si mā sit venenosa
vel etiā furiosa nō debes repercutē et ps mā. 4'
casus est si mā sit cōculcata et cōtusa in loco et h'
ne mā pl' cōculcet' illic et corrūpat'. et gnr cor
rūpet mebz. 6' cas' est si nā pellit māz p viā
crisis nō debes repercutē et h' est ne mā redeat ad
intra. et nouā recidiuā faciēt ad locū adtrahere
que ē peior sua radice. Primo debes illā māz ad
locū adthē. licet illa cris nō sit vera. q mā nō eua
cuat' tota vbi debet. que est vna ex cōditōib; cris
bone. vt gal' vult in cōmēto illi' affo. p° p'tic'. Ea
quor cris fit. Et in 4° casu habes quale in apate
fco a causa p'mitiā nos nō debes repercutē vt vo
luit haly. et Auic. Et ex istis habes glo gal' in
3a p'tic'la de ingenio sanitatis. vbi dicit q in apate
duo intendim'. s. futm fieri qd' phibet' cū repercussi
uis et fctm q remouet' cū resolutiūs. Illud intelli
gas nisi aliquid ipediat te sicut sūt cōditiōes dicte.

Postq g° apa indiget repercussione dico ut dix'
Auic q humectatio in p'n° est timorosa i apatib;
et hoc dcm hab; veri i apate q est a cā ante
s. q repercussiua cōueniūt i p'n°. In illo qd' est a
cā p'mitiā ut in cōtusione humectatio cōueit i p'n°
ut patuit. Primo dico tn q in vno casu i apate
fco a cā p'mitiā corpe existe mūdo vel ipo non
existe mūdo purgato tn' prius. possum' apponē rep
cussiua. et h' in casu in quo egritudo sit magna vt
g° phibeat' fluxus materie ad locū ne apa augeat'
possum' apponē repercussiua. q p pte iuuamētū
erit maio' nocumēto et talia sūt lenia et cōfor
tatiua et modico tpe debēt apponi et cōsiderare cūz
Et rō Auic sentiens hoc dixit q in h' casu
mollificatiua debēt apponi. s. vbi apa sit a cā p'mi
tiā et q raro repercussiua dixit q mollitiā cōueniūt
Pro quo nota q repercussiua sūt duplicia. q'dā sūt
q apponūt' sup locū. quedā sūt apponūt' circa locū
Et talia sūt stiptica confortatiua et talia debēt appo
ni in oī apate vel possūt apponi circa locū. et hoc sen
tit Auic in cap° de carbūculo et Bruno de saluato
hoc etiā vult. Et rō Auic dixit primo mi' illa q
illa repercussiua cōfortatiua possūt apponi in p'n°
apatis puenientib; a cā p'mitiā. Notes etiā q licet
corp' sit mūdū adhuc debz fieri euacuatio et hoc
si egritudo sit mag' et h' euo nō fit nisi rē diuisiōis
vt g° diuicat' mā facis euōem cū solutiō vel flebo
to°. Considera tn q repercussio in talib; corpib;
dz esse minor q in alijs corpib; nō purgatis p'mo s.
q'n aduenit apa vel anq' aduenīat. Et cōsidera
causam et videbis q verū est. Et rō quare facis
repercussionē ē q illa mā que curreret ad mebrū
multū debilitaret mebrū et lederet ipm. ne g° hoc
faciat mā repercutiūt' et in repercussione diuidit'
ad multas ptes q expellit' ad int'. rec cui' vtm
reddit' valde fortis sup eam et ipam resoluit
et reducit ipm ad benign'm si potest reduci q
vtus est potentior sup māz sic diuisaz q sup
ipam vnitaz. Etiā caliditas ē fortior valde
ad int' q ad ext' vt notū est quare mā illa sic
repulsa bn regulabit' q resoluet' vel bonificabi'
purgacōe tn sp' p'mo precedente. Et h' sentit Auic
in ca° de nodis vbi dicit q sup nodos nos debem'
ponē plūbū et ipm stringē sup ipm nodum

de repercussiuis

ubi [illegible]

rōe cuiꝰ strictiōis diuidit mā ad multas ptes
rōe cuiꝰ virtus virtus ipam michꝫ resoluit
et in tali casu fricatio valet etiā qꝛ ipā diui
dit maꝫ in plēs ptes quare mā resoluit Et iō
ex sola fricatē vidi aliquos curari ¶ Notes
bn̄ qꝫ repercussiua nō ponūt vt mā que ē in loco
retropellat̄ ſꝫ vt mā que ē in fluxu nō fluat
Et hec ē cā quare in pn̄o et augmēto po
nimꝰ repercussiua qꝛ mā in illis corporibus ē in
fluxu. Ponūt etiā ut cōfortēt mēbꝫ quā
dixit gal in teg. et repellut vasa cōfortata
stipticis farmacis Vnde gᵒ ꝓpter fluxū rep
cutiꝰ ſꝫ postq̄ fluxit resoluimꝰ qd̄ collectū est
Patet gᵒ qꝫ ꝓpter fluxū mē fluentis cōpetit rep
cussio mē vō fluxe cōpetit resoluᵒ Vnū tn̄ vob
recordor vel duo tacta sup tn̄ in pᵒ hᵒ mᵒ de
flegmōe Pmū est ut respiciatis ne illa repercussi
ua denigrent mēbꝫ rōe sue magne fricatis sic
qꝫ mēbꝫ corrupant 2ᵐ est ne rōe huiꝰ etiāꝫ
mā nimis in loco ocultet̄ vel alie dispōēs ma
le fiant et curā istoꝫ habuistis supiꝰ in cᵒ dicto
quare stante necitate vide illic ¶ Postq̄ declā
tū ē quō in pn̄o fiat repercussio qꝛ in pn̄o
indigeꝰ vna sola intencōē qꝛ repcutē maꝫ q̄
fluit et est cōsiꝫ est in quibꝫ casibꝫ nō debemꝰ
repcutē ¶ Restat mō vidē qd̄ fiendū est ī aug
mēto Et dico qꝫ in augmēto due intencōēs habent
vna ē phibē ne plus de mā fluat alia ē resoluē
qꝫ fluxū est Vnde gᵒ in augmēto nō debeꝰ solūꝫ
repcutē qꝛ mā cōcultaret in loco minꝰ qꝛ timor
esset de corrupcōe mēbri Nec etiā debeꝰ resoluē so
luꝫ qꝛ talia sūt calida et attraherent nimis de mā
quare gᵒ ille medicine sīl debent misceri et ex istis
duobꝫ sic mixtis fit vnū cōpositū nec intelligas
qꝫ ille medicīne in hᵒ ita refrangant sicut ī tyriaca
pmo in hᵒ exemplō quelibꝫ istoꝫ verū fuat naturā
et cōplexōēꝫ suaꝫ et stat quelibꝫ istoꝫ in sua virtute
ita qꝫ nā vtit̄ mēna stiptica in repcuciendo et reso
lutiā in resoluēdo Sic gᵒ verū est qꝫ in augᵗᵒ de
beꝰ vti resolutiūs mixtis cū stipticis qꝫ voluit Auic̄
Et notes qꝫ talia resolutiā debent ēē mollificatiā
et rō est qꝛ mā in augᵗᵒ est aliqualit̄ cōpacta et in
durata quodāōꝫ a repercussiuis positis in pn̄ Et ideo
debent apponi talia que emolliūt et tenerificēt maꝫ
et rarificēt poros et abilitet ad resoluōēꝫ paulatiꝫ
et nō subito qꝛ tūc resoluē et relinquē grossiuꝫ
Quare gᵒ sequit̄ qꝫ talia sūt resolutiā mollitiā et
nō resolutiā exsiccatiā ꝓpter cāin a me datā Etiāꝫ
talia resolutiā mitigāt dolorē Vt ayt Auic̄ eo qꝫ re
solutiā sūt cōpacta et talia sūt mitigatiā doloris Sic
gᵒ talia cōpetūt et ꝑ hᵒ pꝫ expō tex Auic̄ cū dixit
vtī mollitiā sine humectatōē sūt ad dilatandū po
ros et ad sedandū dolorē In statu etiā dico qꝫ talia
resolutiā dicūt̄ ēē mollifiᵘᵃ ꝑ quo intelligaꝰ qꝫ ista
tuō habet tria tpa ſ. pnᵐ et in ꝓpoīte nō distinguo
ipm ab augᵗᵒ statū et declinacōēꝫ Pn̄ᵐ autēꝫ
eius ſ status cōuēit in pn̄o vlī et declinatio eiꝰ
cū declinacōē vlī In medio autē habet suūꝫ verū
ēē Et hoc cōsiderans Auic̄ dixit In statu fac vnire
mollificatiā et locus ē de pn̄ciᵒ ipius status qꝫ fuat
naturā ipius augmēti Et dicit etiā et fac eā pura

hoc autē refert ad statū ipiꝰ Et ꝑ hᵒ tollet appōs
cōtradicᵒ in tex Auic̄ Et nota qꝫ ex hoc habes qꝫ in
pn̄o status cōuenīūt illa que cōueniūt in augᵗᵒ fi
nali statꝰ dico qꝫ cōueniūt illa solū q̄ mollificatiā
sūt repercussiā vō nullo cōueniūt qꝛ iā tota mā est
fluxa q̄ indiget sparacōē q̄ resoluat Talia autē
sūt mollitiā solū q̄re ec Stipᵗᵃ vō cōcultarent maꝫ
in loco q̄re nō cōueniūt qꝛ iā tota mā est fluxa que
indiget sparacōē ut resoluat ¶ In declinacōē autē
cōpetūt sola resolutiā ideo dixit Auic̄ Et exsiccatiā
sūt que sanāt in fine l in declinacōē Intelligas
mō bn̄ qꝫ illa resolutiā sine exsiccatiā debent ēē reso
lutiā calida et nō debent ēē friā exsiccatiā eo qꝫ phi
berēt ꝑ pte resoluᵒ cū fritas inspissat Et hec ex
siccatio debꝫ ēē in declinacōē qꝛ in augᵗᵒ pcesserūt
que sparauerūt maꝫ resolucōī ideo in declinacōē
resolutiā pura cōueniūt Et hec mēne resoluūt
totā maꝫ in fine et si aliqd̄ remanet illud est mo
dicūꝫ Et iō Auic̄ dixit Et si dimittit aliqd̄ ſ. qꝫ nō
sit obediens resolucōī Illud nō est nisi modicū rōe
qꝫ resoluit illud cui ē acuitas Et iō qꝛ tūc mā q̄
debet resolui ē modica nō timeꝰ qꝫ resoluat sub
tile et relinquat grossiꝫ

Istis taliter cōpletis deuenio tractaē ad
ꝑticularia et ad illa q̄ cōpetūt in flōne et
in herisipila Et in vndimia et alijs curatibꝫ co
de cursu Et pmo nō qꝫ mēne repercussiue sūt cōtrie
attractiē et est mēna cuiꝰ ꝓpcietas ē ꝓpt fritatem
suaꝫ ut in mēbᵒ faciat venire frigus et ut in
spissent et cōstringant pori in eā rōe cuius
phibet̄ recepcio mēi in eo Et etiā 2ᵒ debeant
esse stiptica appꝫ qꝛ ꝑ stipticū marie phibet fluxꝰ
ad locū Et adiciens gal in hᵒ de ingenio sanitatis
dixit fluentia stiptic sedant Et gᵒ debeant ēē
cōfortatiā mēbri declāt gal 3ᵒ teg de curacōē
apātū Et replent vasa cōfortata stipticis farma
cijs Sic gᵒ appꝫ qꝫ ille mēne debent ēē friē stiptice
et cōfortatiē ¶ Nota 2ᵒ pn̄ qꝫ licet mēne rep
cussiue debent esse friē alit̄ et alit̄ tn̄ qꝛ in flōne
stiptica cōpetūt rōe qualitatis sīlr et etiā rōe phibi
tōis fluxꝰ eiꝰ Et ita dico qꝫ herisipila et vndi
mia et sic de alijs Pro quo notes diligent̄ qꝫ in
flōne cōpetūt illa q̄ stiptica sūt et eis illa q̄ sūt sue
cōplōis qꝛ oīs cura fit ꝑ cōtrariū 3ᵒ teg cū aūt
mā flōnis sit calida et huīda cōueniūt friā du
plica de cā pᵒ qꝛ friā sūt 2ᵒ pn̄cipalꝰ qꝛ stiptica
sūt et phibent fluxū mē 3ᵒ qꝛ mē cōriant que ē
calida quare gᵒ talia debent ēē friā in pn̄cipio
debent 3ᵒ eis esse esse sicca rōe mē q̄ est huīda rōe
cuiꝰ sit maior cōpō et resistencia ꝓpiꝫ mē ne flu
at ad locū Exᵐ huꝰ sūt sicut rose bal austie mirt
galla cortex granatoꝫ bolar terra sigil et
sic de alijs et vide ꝑ te In herisipila mō dico
qꝫ cōueniūt friā et stiptica ſꝫ illa debent ēē huīda
pmo debent ēē friā rōe stipticitatis 2ᵒ rōe mē que
est calida 2ᵒ debent ēē huīda nisi ipa herisi
pila sit vlcerata qꝛ rōe huīditatis magis oppo
nūt mē que est sicca qꝛ colerica est vt patet
Et forsan debent esse maioris stipticitatis q̄ fri
tatis vt dicit Auic̄ Et ubi bn̄ nota qꝫ dixit forsan

ad ostendendum quod hoc non semper est verum Exemplum huius est
sicut virga pastoris cucurbita sempervina portu
laca et sic de aliis et vide per te In aliis autem apostematibus
quod in undimia dico quod repercussiva competunt mixta
cum calidis primo repercussiva frigida sunt ut dictum est 2o
calida que misceantur materie opponuntur et non sinunt ipsam
ad locum venire quia omnis oppositio fit per contrarium 3o debet
esse sicca quia materie et qualitati eius opponitur que est humida
Exemplum huius sicut nota quod conveniret similiter rose balaustie
sandali et sic de aliis mixta cum croco vel camomilla
vel aneto et sic de aliis dixit ¶ In aliis autem apostematibus
mollibus sclirosis et in aliis similibus competunt repercussiva que
sunt frigida mixta tamen cum calidis propter rationem innominatam dictam
in tertio loco Et consequenter humida convenit quod materia est
sicca que indiget humectatione propter suam resistentiam et vide
exemplum per vos metipsum de hiis ¶ Nota 3o principaliter
et diligenter quod repercussiva fortiora competunt in herisi
pila quam in flegmone quia materia est magis subtilis et magis
apta imbibi in membro quare stipticitas debet esse
fortiora ne ipsa in membro imbibantur Tamen hoc debet
esse frigidiora quia illa materia est valde calida que indiget
per suum oppositum frigidis valde Et similiter undimia quam in un
dimia materie stiptice debet esse fortiores quam in cancro
et aliis eodem cursu currentibus patet modo quod stip
tica fortiora debent poni in herispila quam in aliquo
alio apostemate deinde in flegmone deinde in undimia
Stiptica grossiora debent poni in apostematibus mollibus quam
in aliquo alio apostemate. Notandum est quod aliquando sunt apostemata
que cursum currunt cursu colere quia cum colera potest
misceri flegmatica colerica vincente potest misceri sanguis ipsa
vincente et similiter melancolia colera vincente Et si vincat colera
ipsum sanguinem vocatur herisipila flegmonides. et si flegma vo
catur herisipila undimiades et sic de aliis Et eodem
modo dico de sanguine qui secum misceantur alii humores
et similiter de flegmatica et melancolia et patet ¶ Considerans
etiam quod quia infinitis modis potest sanguis misceri cum
istis aliis humoribus et ita colera quia infinite possunt
esse mixtiones diverse. infinite possunt esse species eorum
apostematum ideo extra considera ex dictis in quibus apostematibus
aliis a predictis repercussiva competant fortiora vel
debiliora. non autem omnia possunt scribi et hoc extra considera
Nota est quod licet formica corrosiva et ambulativa
fiat ex materia colerica non naturali tamen in istis et similibus
apostematibus in principio non competunt stiptica sed humida quia
locus ulceratus est in istis apostematibus quia stiptica sicca corpo
tiva et frigida. primo stiptica competunt ne materia fluat
ad locum 2o sicca competunt ratione ulceris quia canon est
quod omnia ulcera indiget exsiccatione propter sua ex continuo
ne 3o frigida conveniunt ratione oppositionis et repugnantie
ipsius materie que est calida ¶ Nota ulterius quod licet ig
nis persicus et pruna differant solum secundum magis et
minus repercussiva fortiora competunt in igne persico
quam in pruna. ratio quia materia est calidior et subtilior
hinc est quod repercussiva fortiora conveniunt In pru
na vero cum sit materia talis cui multum admiscetur de
melancolia quod valde indicat forma sua que est valde
depressa et non elevata modo hoc arguit magis grossi
ciem ut declaratum est in primo huius tractatu de exituris
et vide illic dico ergo quod repercussiva non debet esse
nimis intensa in istis apostematibus quia materia hec participat
aliqualiter venenositate non tamen tanta sicut carbunculus

quia repercussiva remissa competunt et frigida est non
multum intensa competunt ne materia multum congeletur
in loco que est grossa per partem ut iam dictum est Et nota
quod hoc quod dixi non solum valet ad utilitatem huius libri
sed est ad utilitatem primi tractatus primi libri ad que
illa capitula necessaria sunt Et ad utilitatem est tercii
tractatus primi libri

Postquam aliqua universalia et etiam particularia po
sita sunt Restat modo ponere capitula specialia
de apostematibus Et primo capitis Et in cura illa loquor
ut lanfrancus de aliquibus que apparent in capitibus puerorum
Et in primo in hoc capitulo et in aliis noto mihi generalia
ita quedam utilia ad curas illorum Dico ergo quatuor sunt
a quibus sumuntur indicationes curationes. scilicet complexio membri
compositio et positio Et complexione primo sumuntur actiones cura
tivas quia calidiora calidioribus indiget adiutoriis
sicciora siccioribus et humidiora humidioribus etc. quare
primo complexio prenotetur. carnosiores ergo secundum hoc breviter
indiget siccari quia humidi sunt sicciori vero longius
quia complexio sua sicca est et hoc ut eius complexio fuerit Dixi
2o quod ex positione sumuntur actiones curative. quia corporum alia
sunt rara alia spissa. Aliter enim rara et aliter cum
spissa medicanda sunt Raritas enim arguit facilitatem
eductionis spissitudo autem difficultatem eductionis Et
dicit avicenna fen 2a doctrina 2a modo 2o ubi de habi
tantibus in locis frigidis et calidis loquitur dicens quod habita
tores in locis frigidis sunt fortiores et maioris audacie
et melius digerentes quare virtutes eorum fortiores
Et per oppositum dicit in alio modo de habitantibus in
locis calidis quia isti tales faciliter solvuntur et alii
difficulter et ex hoc potes notare raritatem Dixi
3o quod ex virtute sumuntur actiones curative Ex virtute namque
sunt applicatio et directio actuum farmacorum et do
mesticorum. Sensibilia namque membra velut oculus
nervi vel etiam panniculi aliqui ut dura et pia mater
acuta. nec gravia sustinent farmaca. Dixi 4o
quod ex positione sumuntur actiones curative. nam membra aliqua
ponuntur in superficie et aliqua in profundo Et que po
nantur in superficie levius medicina operatur et in eis Et
in profundo. medicina debet esse fortis eo quod antequam
ad locum veniat multe partes in via evanescunt
quare medicina debet esse potens et avicenna sic loquens
et exemplum fecit de pulmone in capitulo primi s. 2o
nota quod egritudines que recipiunt denominationes a mem
bris ad hunc sensum quod si materia flegmatica fuit in capi
te et loquor in apostematibus faciet talpam Et si
illa venit ad ymaginationem transiret ad oculum ob
talmiam faceret flatum Et ad gulam squinantiam
Et ad manus cyrogram faceret. si ad pedem podagram
materia faceret. et sic de aliis humoribus est dicendum
3o nota ut notat avicenna in 2a fen primi doctrina 2a modo
componitur causarum apostematum quedam veniunt ex materia
et quedam ex dispositione membri Que vero sunt ex dis
positione membri parte sunt repletiones ex sex rebus non
naturalibus que non sunt ex dispositione membrorum parte sed sunt
ex parte virtutis membri expellentis et ex debilita
te partis recipientis Aut propter naturam suam sibi ad quod
sic meatum fecit sicut emunctoria Aut propter suam laxi
tatem sicut caro laxa que est post aures. et in in
guine et subascellis Aut propter debilitatem membri
non potentis digerere quod ad ipsum venit. Aut

propter percussionem que in ipso magis retinet. Aut propter nocumentum quod est in ipso. Aut quia resolutio deficit respectu huius quod solebat propter exercitium. Aut propter calorem extraneum qui est in ipso. Aut propter paruitatem eius sive membri non potentis recipere quod ad ipsum mandatur. Iste sunt cause apostematum in uniuersali. Isto viso venio ad factum. Hec aquositas que reperitur in capitibus puerorum non fit nisi dum infans est in vtero mulieris. Vel cum est noviter natus et fit ex humiditate menstruali aquosa que nimia multum et nimia ipsius pueri non potuit retinere. Vel ex debilitate ipsius virtutis vel ex mala qualitate ipsius humiditatis. Et potuit ipsa virtus ad ipsum caput expellere. Et attende quod hec aquositas aliquando ponit se inter craneum et cutem quare tunc medicus non perpendit nec sentit ipsum os. Et aliquando ponit se inter syphac et cerebrum quod inter duram matrem et craneum. Et hic est difficilioris curationis et magis periculosa quoniam prima. Cura huius est hec. Aliqui antiqui curant istum modo. Certo quod in superiori parte capitis ipsorum puerorum ossa non continuant nisi post longum tempus. Illic igitur incisiones isti videbant secundum longum. Aliqui secundum figuram triangularem. Aliqui secundum crucem vt erat eis visum. Et hanc aquositatem isti non extrahunt in vna vice sed in pluribus. Et confortant caput ipsum cum confortantibus vt eis est possibile. Et illa erat cura istorum. Et extracta aqua de loco isti consolidant locum et ipsum vnguunt et inungunt ipsum caput cum oleo de aneto et de camomilla et cum illo auxilio nimia residuum rectificat. Et hoc si materia sit inter craneum et duram matrem. Si autem aquositas fuerit inter craneum et cutem omni die fiat inunctio cum oleo de camomilla et sulphure. Et sic fit ut dixit guilielmus de saliceto et lanfrancus qui in hoc ipsum insequitur. Recipe olei de camomilla ℥ iii vel de aneto secundum lanfrancum. sulphuris ℥ i misceantur insimul et de hoc calido bis in die fiat inunctio cum oleo de sulphure predicto. Si autem per hunc modum curari non potest quia ista non sufficiant fiant cauteria potencialia et primo super frontem fiat in angulis eius vel in alio loco vt tibi melius videtur secundum dispositionem egritudinis vt aqua possit melius exire et extrahe ipsam aquam omni die paulatim et paulatim ne virtus ipsius pueri deficiat quod valde timendum est. Et claudas foramen decenter cum tentis. Et liges post hoc caput cum ligaminibus decentibus. Et hoc cauterium punctuale si non sufficiat tibi facias aliud vel alia in parte posteriori capitis sic quod aqua possit libere exire et secundum voluntatem tuam. Et vltra hoc dicit lanfrancus quod postquam aqua est euacuata desuper ponatur lana aut stuppa infusa in oleo aut vino tepidis et expressis et fiat ligatura

In capite accidit testudo siue talpa que ut dicit rogerius adheret craneo et ipsum contaminat. quare melius est ipsum dimittere quam tunc ipsam curare et hoc vbi os fuerit corruptum. Et lanfrancus et guido dicunt se vidisse hominem qui habebat talpam vlceratam supra prora capitis cum corrupcione ossis. adeo quod ita perpendebatur pannicularum motus. Et si locus esset discoopertus cui dedit consilium et regimine palliatiuum et recessit. Signa testudinis sunt tumor eius est satis magnus et mollis et non est durus. Et propter hoc differt a nodis et conuenit cum eis quia chistim habet in quo materia continetur et in capite oritur et non alibi. In cura igitur illa vbi os non fit contaminatum vel alteratum habes tres intenciones. Prima est purgare et victum ordinare. 2a est materiam de loco extrahere. 3a est locum consolidare. Primo igitur quia materia illa est humida et pinguis conueniunt pillule de yera vel cochie et et pille de agarico. que euacuant a capite et a pectore. Syrupus etiam de sticados in hoc etiam valet si fuerit expediens et respirat se a rebus humidis a superfluitatibus comestionibus. Et ieiunet quantum potest et vigilet quia illa exsiccant. Et ab aliis rebus humectantibus quoque facere abstineat. 2a intencio completur per hunc modum. Quoniam vt dicit brunus omnia apostemata que fiunt in capite incidantur secundum crucem siue sint dura siue mollia. Incidatur igitur locus ille secundum crucem vt melius possit fieri excoriacio. incisio sit tamen superficialis vt kistis non incidatur. et extrahatur tota materia cum kisti quoniam si aliquid remaneret rediret vt nodi vt est supra satis dictum de hoc primo libro capitulo proprio de nodis. Et si aliqua pars kistis remaneret tunc medicamine acuto debet remoueri. Aut est cum putrefactione potest remoueri modo dicto in primo libro capitulo de nodis. Et si notes bene quod tale apostema aliquociens deuenit ad saniem et specialiter in pueris et hoc est quando secum miscetur multum de sanguine vel de colera. Et hoc est causa quare apostemata flegmatica aliquando deueniunt ad saniem. Et si contingat quod os sit corruptum in modica quantitate et velles remouere ipsum fac vt est dictum in de fractura cranei. Et si os fuerit valde corruptum tunc fuge quia timor est de morte. Intencio 3a completur per hunc modum quia hoc pacto debes locum mundificare cum vnguento apostolorum vel viridi. Et facta mundificatione debes carnem generare. Deinde locum sigillare vt dicetur in sequentibus

Cospinaria non fit nisi in capite et specialiter in pueris pro maiori parte. Et fit sepe et vt plurimum ex flegmate dulci quod declarat viscositas similitudo saniei et albedo eius. Et aliquando fit ex flegmate mixto cum sanguine quod declarat etiam eius color qui est rubeus. Et cito ad maturacionem deuenit. Et aliquando fit ex colera et melancolia raro tamen. vnde raro videtur citrinitas et nigredo in eius sanie vt patet. In cura illa habes duas intenciones. Prima est locum maturare. 2a est ipso maturato aperire et locum consolidare et in hoc capitulo non loquar de purgatione quia hoc quasi semper accidit pueris quibus non conuenit purgacio cum solutiuis. Si tamen posset fieri fiat cum euacuantibus ipsum flegma vel alium humorem secundum necessitatem. Intencio igitur prima completur per hunc modum pro tuo posse vares maturatiua et non permittas ipsam vlcerare. Nam sanies ex maturacione vltima requirit acuitatem et venenum et destruit lacertos capitis et cutem et disponit sic locum

et cum difficultate curat^r locus et hec fuit sen^tia
guil' de saliceto ¶ Maturatiu Guil de saliceto ℞
cepas coctas sub prunis nūo iiij. vitella ouorum
coctorum et durorum nūo iiij. sub prunis mundentur
et pistent^r sil' et optīe incorporent^r et addat^r cum
eis de axungia porci vel de butiro tm̄ sicut est
medietas totius et ponat hoc sup locū ¶ Itē etiā
℞ radicū maluauiscī mundati cocti in aqua et
contusi et pistati optīe tm̄ quātū est illud qd'
est factum cū cepis misceant^r sil' et h^o ē optimum
Et si vis alias receptas maturatiuas recurre ad
vnū capitulū primi libri intitulatū capitulū de me
dicinis maturatiuis et inferius alias habebitis
2^a inten^o cōplet^r p hunc modū Apostemate existente matu
rato incidas et apias locū Et multi incidunt
diuersimode quia aliq' incidunt sm crucē. et hoc
nō est bonū quia hec incisio multū impedit later
tos capitis Aliqui alij incidunt sm figurā trian
gularē. vt guil' de saliceto Ego aūt incido so
lū sm qd capilli incedunt et cadunt quia sm longū
et bn̄ in illo apostemate sp mihi bene successit apiu
tm̄ bn̄ lare quātum potui Et h^o etiam sentit guil'
de saliceto. facta incisione et sanie euacuata
dicit guil'. qd locus impleat^r totus de albumine ouor
no mixto et trito cū vino tenui et petijs bal
neatis existentibus in h^o vino et h^c dicit ipse sit generale
in oī incisione apostematis Ego aūt et alij moderni
nō operant^r eo mō Eo facta incisione pono stup
pas cū albumine oui et hoc vbi constet mihi qd nō
male sit qualitatis Vbi aūt constaret qd eēt ma
le qualitatis illud vt dicit possit fieri et eēt valde
bonum ¶ Facta incisione et fluxu sanguinis stricto
fiat s. mundificatio illo^o ℞ mirre. ℥. j. sarcocolle
℥. ij. farine or. ℥. iiij. mell' qd sufficit Si aūtē
illic esset caro putrida. vel illud nō sufficeret
mundificet^r cū vnguento apostolorum vel viridi. Facta
mundificatiōe incarnat^r cū isto puluē ℞ thuris
mirre ℥. ß. preos ℥. ij. draganti. ℥. j. puluerizent^r
et cribellent^r vel incarnet^r cū vnguento rasino
qd valet in pluis et in locis carnosis eo qd parum ex
siccat Facta incarnatiōe cōsolidet^r cū isto puluē
℞ nucis cipressi ℥. j. mumie. ℥. ß. pul' gallarum.
℥. iij. draganti ℥. ß. puluerizent^r. vel possumus con
solidare cū greco maiori vel minori vel talibus

Apostemata nō saniosa accidunt in capite
et illa sunt diuisa quia aliq' sunt que sunt ficus
et aliq' sunt q sunt nodi et aliq' sunt que sunt
durities Et cure istorum diuersificant^r Si fuit ficus
cognosces quia pes eius est subtilis et superficies lata
erit. et nōiat^r ficus ad similitudinē ficus quia ei assimila
tur. Facta purgatiōe mēi fleu^tis et mlice si etas
consenserit et alia fiat incisio circa radicē et post
incisionē cauterizet^r radix eius vsqz ad os. Facto
hoc sup escarā ponat^r butirum donec ipsa cadat et
remota escara mundificet^r locus et ipso mundificato
incarnet^r et consolidet^r mō dicto in alio caplō.
Si fuit durities cognosces quia habet pedē et sup
ficiē cū equalitate et in hoc differt a ficu quia ista
talia fuit ex mā mlica vel ex fleu^te grosso indu
rato vel ex vtroqz. Facta purgatiōe si etas cōsenserit
et alia incidat^r locus sm triangulū et totum

qd est int^r de malo euellat^r et de corrupto p posse
Hoc facto locus impleat^r cū albumine zucarino et tenuis
cum locus mundificet^r cū vnguento viridi vel aplorum
Et si fuit necesse vigorare cū potes cū modico
egipciaci. facto h^o incarnet^r et consolidet^r modo
pluries dcō in alijs caplis Nodi vō et glandu
le curant^r vt dcm̄ est in p^o lib^o ca^o pp^o et illic
vide Et nota aliq' generalia in apostematibus capitis
primum est vt oiā fumosa et vaporosa phibeant^r
et est in alijs capitis passionibus ¶ 2° nota qd in
euocatione matere calide appat^r elect^m succi rosarum
cum aq' nenufaris et pillē innabolaorum et de fu
mo terre Ad euocem vō frigide matere cōueniunt yera et
pillē cochie et aurec etiam cōueniunt ¶ 3° nota
qd in apostematibus existentibus circa ollam capitis tria
spālit^r appant^r. primum est qd in principio talium apostematum
nō apponant^r repercussiua forcia propter propinquita
tē membri principalis Eo repercussiua debilia debent
apponi vt oleū ro. et alia similia. 2^m est qd qn talia
saniant^r nō expectet^r mora in apiendo ne sanies
cōtaminet cerebrum et ledat eum et idē dico de esse
eius quia posset ledi vt etiā de talpa dcm̄ est ¶ 3^m
est qn apostema est magnum debet fieri apertio sm triangu
lum vt melius mundificet^r et debet fieri ad modū typh^e
importantis ¶ vt locus mundificet^r cum angulus sit v̄
sus superiorē vt sanies melius exeat Et illa docu
menta habes in apostematibus capitis et p hoc habes
dr̄iam inter apostemata capitis et aliorum apostematum
alterius loci

Sequit^r de apostematibus tunice superioris cōmuictiue
et cornee Et primo dico de obtalmia que
est propria passio oculorum vel proprium apostema. Vnde gal'
in p^o de acci et morbo dicit qd est flegmon cōnuc
tiue et ipsius cōmuictiue est passio p se Ophth aūtē
sm accidens est egritudo vt dicit tex' gal'. et ita
voluit omēs qd sit apostema cōiunctiue Aliq tm̄ diffini
unt obtalmiā et dicunt qd est apostema calidū cōmuc
tiue Nam q'mus obtalmia causet^r ex humore
frido vt ex fleu^te et mlica tm̄ vt patebit propter
motū sanguinis et spūū ad oculū calefiunt humo
res vel etiā quia putrefiunt ideo supfaciunt et non
sunt calidi nisi de p se. s p accns et hoc etiā dcm̄
est in p^o h^o ca^o de exituris Cause obtalmie nō
variant^r a causis aliorum apostematum vtilibus et ptium
nisi in tm̄ qd rema magis diriuat^r a capite
qd in alijs apostematibus aliorum mēbrorum ¶ Cause primi
tiue obtalmie st' sicut fumus puluis ventus sol
acuitas rei. que immittit^r in oculo omīa illa
prnt causare obtalmiam vbi illa euenīat corpori
pletorico ¶ Si humores mō currat ad locū ex
operatiōe istarum causarum tūc vocat^r obtalmia
Si aūt ista occurrat oculo et humiditatem
oculi causant alijs humiditatibus nō currentibus
tūc vocat^r nō vera obtalmia et cura ē facilis
Nota tm̄ qd sunt duo modi obtalmiarum. Quidā
enī est nō ptransiens terminū maliciei s in
illo est sola rubedo cū quadā humectatiōe Quand'
est magna ptransiens terminū in magnitudine in q
rubedo cooperit pupillā et cōiunctiuā sil' et cor
neam. Obtalmiarum iterū quedā est ex sanguine
quedā ex colerā. quedā ex fleu^te et qdā ex mlica

Signa obtalmie ex colera sunt dolor et calor et
fortis et acutus et rubor floridus in oculo et mul
titudo lacrimarum cum acuitate et paucitate lippi
tudinis in oculo et infra oculum sentit puctu
ram et mordicationem ac si arena in ipsa esset Et ideo
quia signa colere considera Signa obtalmie ex
fleumate sunt multa inflatio cum remissa rubedine
calores et dolores lacrimarum grossitudo absque acuitate
gravitatis in corpore et reliqua signa fleumatis considera
Signa obtalmie ex melancolia sunt paucitas ruboris
et tumoris et humiditatis et color eius est fuscus
et alia signa melancolie considera Et scias amice ut
alias dixi in hoc libro quod non solum debes considerare
morbum sed etiam tempora morbi Et tunc scies apprima
re ea que necessaria sunt Et pro quo nota quod obtal
mia habet quatuor tempora scilicet principium augmentum statum et decli
nationem Et tempora obtalmie distinguuntur penes accidentia
et non penes digestionem materie ut sic dicam quando accidentia
sunt parva et sunt incipientia tunc est principium Quando autem
augmentantur illa accidentia et currunt de oculis et nari
bus lacrime tunc est augmentum et tunc illa materia indigesta
est Quando autem est magis furia illorum accidentium est status
Quando autem abscinditur fluxus notabilis et humiditates
sunt pauce et spisse et palpebre coniunguntur tunc est de
clinatio Et scias bene hoc amice quod obtalmia quedam
est capitalis que a capite procedit Aliqua stomachalis
que a stomacho procedit Et si fuerit capitalis declaratur
quod caput est grave et dolor est in eo Et si ad
est rubedo et calefactio et dolor et pulsatio circa
frontem et tympora cum extensione et venarum re
pletione et inflatione significatur quod venit propter vela
mina extrinseca et propter zinzimas interna Et quando
predicta non assunt scilicet rubedo calefactio et dolor
et pulsatio Cum adest continuus fluxus et sternutatio
et pruritus in naso et palato velut propter rem
extrinsecam Et si est stomacalis est cum nausea et vo
mitu ac conturbatione stomachi Notes iterum bene quod
dolores oculorum sunt acuti et molesti Inquit Gal.
quo incantur Nullum sinthoma ita molestat labo
rantem sicut ille Et ideo cum magna diligentia est se
dandus dolor et Zoda quando secum coniungitur scilicet cum pas
sionibus oculorum Scias amice in actu precisto
quod si remedia in obtalmia non conferunt et es opera
tus ut debes attendere Scias quod reuma
descendit ad oculum Aut quod materia retinetur infra
tunicas Aut scabies est in palpebris que continu
at obtalmiam Amplius scias quod species obtalmie
habet periodos et paroxismos sequentes anologiam et
materiam ex quibus fiunt 2o de differentiis febrium Iterum
scias quod obtalmia est morbus contagiosus et transit
libenter de uno oculo ad alium et omnes hoc volunt
preterea scias quod obtalmia secundum Bernardum de Gordonio
non est negligenda quia si male curatur malas relinquit
dimittit reliquias sicut rupturam cornee et macu
las et pannos radiosos Cura obtalmie ma
ioris et minoris non variatur secundum magis et minus
quatuor habet intentiones Prima est victum ordinare
2a est in materia ante 3a est in quieta 4a est in cor
rectione accidentium Prima intentio completur per hunc
modum Diminuat primo cibus et potus serotinus
maxime vitet etiam vaporosa Et eligat cibos
parva et laudabilis nutrimenti dimittat carnes

et vinum in principio et hoc in materia calida et in forti do
lore Et super cibum accipiat aliquid coriandri a de
citoniis ut fumi reprimantur ut etiam non ascendant
ad caput et stet in loco obscuro et coram se teneat
pannos virides nigros atque blavios fugiat cla
ritatem atque splendorem fumum pulverem atque ventum
Coitum atque iram evitet non iaceat super ventrem
suum sermo semper teneat caput altum ventrem laxet
Sompnum diligat et quietem nullo gravet oculos
tactu et aspectu 2a intentio completur secundum materie diver
sitatem quando materia est sanguinea fiat flebotomia de cepha
lica partis opposite et hoc dum materia est in fluxu fiat
de vena frontis vel tymporis postea dum est fluxa
Si materia fuerit colerica fiat purgatio cum electuario succi
rosarum distemperato cum aqua nenufaris Si
materia fuerit fleumatica cum pillulis cochiis fiat purgatio
vel cum aliis dictis in precedenti capitulo Siropus eius
si materia fuerit calida sit de nenufare cum aqua eius
vel violatus Si materia fuerit fleumatica vel frigida sirupus
de sticados conveniunt cum decoctione capitali vel cum
aqua maiorane Diversiones fiant evacuando
et dolor capitis extendo et cum flebotomia et aliis me
diciniis cuicumque humori appropriatis Et fiant etiam cum
clisteribus acutis et fricationibus et ligationibus doloro
sis factis in extremitatibus et cum ventosis et can
tarellis super spatulas positis vel in fontanella
capitis et cum emplastris super caput positis de milio
et sale et stercore columbino Et Gal. 13o terapeutice
docet incidere venam tymporis et frontale et stern
guere eas cum aliquo corrosivo aut eas ligare in du
abus locis et postea incidere in medio et incarnare
quod non facere ego Guido dicit emplastrum restrictivum
ipsarum humiditatum sic fit Recipe bo. ar. farine lentium
gallarum psidie acacie aloes thuris ana et incorporentur
cum albumine ovorum et illa ponantur in tymporibus vel in
fronte et illa reiterentur donec habeas intentionem
Aliud ad idem Gerardi de solo Recipe acacie sanguidraconis
ana ʒ i. bo. ar. ʒ ii. fiat pulvis et incorporentur cum
albumine ovi agitato quod sufficiat Et nota quod iste due
recepte valent quando materia descendit de capite ad ocu
los et in obtalmia calida Et ultimo nota bene
quod alia competunt in principio alia in statu alia in declinatione
In principio competunt repercussiva dominantia et debent
esse sedativa doloris In augmento competunt repercussiva
cum paucis resolutivis In statu competunt repercussiva
mixta equaliter cum resolutivis Et nota quod hic est sermo de
statu capiendo statum quo ad accidentia Et propter hoc rare
frater tollit contradictionem que apparet hic et in primo capitulo ubi
dicitur quod in statu mollificativa competunt que leniunt resol
vunt materiam et mollificant eam quare in declinatione
melius resolvitur Et Avicenna illud idem videtur velle in
capitulo de flegmone Dicas ergo amice quod ille superius fuit lo
cutus de statu quo ad digestionem materie sicut amice hic autem
loquor de statu quo ad accidentia in quoniam adhuc
fluit quia adhuc illa que repercussiva sunt conveniunt pro
parte et considera bene in hoc In declinatione vero competunt
sola resolutiva quocumque modo capiatur declinatio In
principio ergo quando materia est calida conveniunt illa que materie acuita
tem et inflationem removent et reprimunt ut sunt aqua ro. al
bumine ovi portulaca trita et supposita endivia
solatrum psilii mucillago et collirium album in quo
est opium ut vult alcabas valet quando dolor est in ocu

In principio
in ca ca

io Et nota bn opinz visuz ebitat et nisi qn do
lor supat de appoi Et de simplib loquor primo
deinde ve̅niaz ad mag̃ cp̃posita. Constantinus dixit
succus platagis farina or. t̃mixtis et oleo ro. sa
nat apãta maxi si in ocul fuerint Serapio vio
la ofert inflaco̅i oculi et loqr de folijs siue ponant
sola siue cu̅ farina or. Et dixit etiam qn̄ sumach dis
soluit in aq̃ ro. confert in pri° obtalmie Et dix
itez flos ciconiorz quierit in emplis que fiunt in
apatib oculorz Voluit etiam q caro mellonis matu
ri qn̄ fit emplm̄ cu̅ ea sedat apãta calida oculorz
Voluit itez q qn̄ fit emplm̄ cu̅ cucurbita sine cum
rasura cortic confert apa calis oclorz Et dixit
fructs citoiorz et flos eis valent et sanguine tollunt
in obtalmia Dixit etiam folia tapsi barbassi aurosi con
fert apatib calis oclorz in pri° cocta in aq̃ Et dix
itez sempviua cu̅ polenta or. valz in pri° et ar
dore et tumore tollit Et dixit folia endiuie em
plata valet ardori et apatib oculorz in pri° Dixit
etiam foliorz succus oleastri phibz tumore corn ec
dixit auic spodiu̅ cofert apa calis oclorz i pri°
Et dixit succus memite cu̅ aq̃ ro. obtalmie con
fert in pri° Et dixit etiaz ex lactuca fit emplz
obtalmie Et ide dixit de portulaca et dixit q nigre
dit in alcohol et dixit q minus usus eius facit
amide pan̄uz in oculo Et dixit etiam q pomu̅ cito
niuz assatu̅ ponat in obtalmia et valz Darth
de vaig̃ pomu̅ coctu̅ crudu̅ in pri° valet Cor
tu in aug° valet vel assatu̅ Confert etiam vehe
ment obtalmie calẽ mucillago psillij apata cu̅z
aq̃ ro. et fomẽtata Collıriu̅ valz in pri° fm
Jo. mesue Rx ceruse ablute ʒ. j. amidi ʒ. s. gu̅mi
arab. dragagãti an̄ ʒ. ij. et fiat colliriu̅ cu̅ aqua
ro. et fomẽtet vel cu̅ albu̅ie oui valet agitatu̅
et dispumatu̅ et toto emplet locus Valet
etiam fm guidone in pri° albume oui valet agita
tu̅ et dispumatu̅ et stillatu̅ in oculo cu̅ penna bn̄
mu̅da valet etiam lac mulieris stillatu̅ ab vbe in oclo
vnde si mora fiat in ciato vel alio loco acetositate
acq̃rit et no̅ ita valet Gerardus de solo dixit
Rx aq̃ ro. electe ʒ. j. albu̅ius oui fortit agitati et
dispumati qntu̅ sufficit et misceant et vna gut
ta ponat in oculo cu̅ pen̄a mu̅da Aliud Rx cito
niorz mucillaginis psillij dragagãti an̄ ʒ. j. albu̅is
oui fortit agitati lactis mulieris puella lactantis
ʒ. j. q mag̃ frigid est et misceant Lapis ema
thitis sup cote vel sup ligno ebani cu̅ albu̅ie
oui vel lacte fricet et iponat cu̅ mucillagine
fenigreci fructo valz etiam Cura aug et statu
In aug° ꝯpetit lac mulieb mucillago citoiorz
et fenugrei extracti cu̅z aq̃ ro. Dixit Sapio
qn̄ folia scotai coquat cu̅ vino et fit emplm̄
ex eis phib cursuz humorz ad oculu̅ et phibet
siue resoluit apãta cala siue fleu̅ et ideo bn̄ va
let Et dixit q in apatib magnis q accidunt i
oculis et vlcerib eorz mag̃ valet lentes cu̅ cor
tice malignati Et dixit etiam q qn̄ ex florib
vel sumitatib abrotanu̅ q alie ptes inutiles sut
aliquid misceat cu̅ citonijs et cu̅ pane et fit
inde emplm̄ curat apãta calã oculorz et hoc
valet plus in statu Dixit auic sanat obtal
miaz lentes qn̄ st trite cu̅z corona regia citoio
et oleo ro. cu̅z emplat oculus et valet plus
in aug° Et si emplet cu̅z mellioto et citoio et
oleo ro. plus valet in statu Et dixit etiam qn̄ cu̅ ab
sinthio fit emplm̄ confert obtalmie Dixit etiam
qn̄ adhurit serratura ebani sup sartagine de
inde ablunt confert obtalmie sicce oculi et scabiei
eis Dixit dyas. lenticula solu̅ cu̅ mellioto et ci
tonia cocta et iposita tumore oclorz curat Dixit
itez q obrotanu̅ cu̅z cu̅ mal citonijs ac cum
pane et iposita valet Dico ego q valet in
statu cu̅z citoio et in declinaco̅e cu̅ pane et cau
sa est nota Et bitholo dixit q hoc reme
diu̅ confert qn̄ apa no̅ est magnu̅ et si e magnu̅
cu̅z pditis addat cortex malignati aut ro.
Ysaac dixit auic gal. q si lac misceat cum
mellioto et celidonia et oleo ro. cataplas fato
calni apa oculi dissoluit Guil de vaig̃ polui
tritu̅ cu̅ aq̃ ro. et suppositu̅ valz Confert etiaz
fm ipm apatib calis oculorz gña a folia mirti
cotta et cu̅ subtili farina or. emplata reprimit et
eni et confortat et dolore sedat et spe qn̄ cu̅ fari
na or. misceat mirti et si cu̅ farina frumeti mis
cet valet Dixit etiam cuapora fta cu̅ sandos
ipo decocto obtalmiaz resoluit qd veru̅ est et
expertus Dixit etiam q sandonici euapora obtal
miaz resoluit et hoc dixit auic Et hoc dixit
q p sandonicuz intellexit totam spem eius q est
absinthiu̅ roman et e cu̅ alis Et dico q illa dicta
a Guilo valet in declinaco̅e statu vel in pri°
declinadis et cu̅ patet intelligeti Constant
mirta cu̅ farina frumeti vel cu̅ farina or. et
lacte valet Collıriu̅ albu̅ rasis in q est sarco
colla Rx sarcocolle nutrite cu̅ lacte asine gu̅i
arab. dragagãti an̄ ʒ. ij. croci ℈. j. et fiat pulvis
et incorpet cu̅ aq̃ pluuiali Inuenio diuer
sitaz int doctores vtz sarcocolla ꝯpetit i aug°
Ras et guido dicut q ꝯpetit et no̅ dicut aliud
collıriu̅ vale in aug° Bernardus de gordonio
et mesue dicut q ꝯpetit in declinaco̅e Ego aut
dico q sarcocolla ꝯpetit i declinaco̅e sola ipa
de pse posita Et ro. q ipa e cala et sicca in p°
gradu et talia no̅ ꝯpetut in aug° vel statu
s in declinaco̅e Et hoc voluit bnard et mesue
Si tn̄ ipa esset nutrita cu̅ lacte a esset cõmixta
cu̅z aq̃ pluuiali tuc dicere q ꝯueniret in aug
mento vt dixit ras Et no̅ miz q ro̅e lactis
vel aque efficit stiptica et parz resolutiua et
illa ꝯpetut in aug° Et adhuc dicerez q co̅
ueniret in statu ipsa tn̄ nutrita q tanta e
eius exsiccao vel plus qntu̅ e eius stipticitas
et talia ꝯpetut in statu Et vide dicta in pri°
capli et videbit q verum est Gerardus
de solo Rx thutie bn̄ ppate cu̅ fo̅c subtilit
puluizate an̄ ℈. j. aque ro. electe ʒ. j. vini
albi ʒ. s. fiat colliriu̅ et aliq̃ ponat in oculo
debet agitari et extrahi frigus et ponatur
in oculo vna gutta illa medicina reputatur
et resoluit et dolore mitigat Et illo reme°
suz vsus et bn̄ successit mihi Collıriuz
albuz halciabat Rx ceruse ablute ʒ. j. amidi
ʒ. s. climie ʒ. ij. gu̅i arab. olibani an̄ ʒ. j.
opij ℈. j. et fiat colliriuz cu̅z aq̃ feni Dixit
Mesue Rx ro. rubearz recetiuz mu̅datarz a
capitib et fustib q. iij. viride eius batitur eius

an̄ ʒ ij spicenardi ʒ ij mirre ℥ s gūi arab
cathimie usto et lote an̄ ʒ xxiiij croci ʒ vi
opij ʒ iij pistent et cū aq̄ pluuiali fiat sief
Sief citrinū alexandri ℞ amidi ʒ xxi sief
memite ℥ i sarcocolle dragaganti gūi arab an̄
ʒ iij croci ʒ ij s mirre ʒ i opij ʒ ij et con
fice cū aq̄ plu. Optimū enī est tale collirium
In declinacōe huius obtalmie dico q̄ valet spon
gia infusa in aq̄ decoctionis camille melliloti et
expressa et sup oculū posita resoluit enī materiā
que ē in oculo et illo vtor ego. Balneū est
et fomentacio pura cū aq̄ decoctionis rosarū camil
le melliloti et fenugreci valet etiā spongia po
sita in istis et expressa et sup oculū posita
et hoc tangit gal' in comēto illius afforismi dolores
oculorū meri potio. Et Apio qn̄ radix deco
ctione decoquitur in aq̄ donec consumant' due ptes
aq̄ et liniunt' oculi sedat apostema calidū et folia
eius illius emplastrata hoc faciunt et hoc valet qn̄ materia
declinat Et dixit etiā qn̄ fit emplm̄ de apio
domestico admixto pane cū quo sedat apostema
calidū oculorū Et abrotanū illud idē facit q̄
calidū et siccū ī 3º gradu. Et dixit etiā qn̄ fit em
plm̄ cū maiorana spargit apostema oculorū maxime
cū polenta mixta et īposita Et alij antiqui
dicunt q̄ nullū existit melius in obtalmia re
mediū q̄ pulegiū desiccatū et puluerizatū
et oculis collirizatū cū vino vel aq̄ feniculi
Et Gulielmus de varignana dixit antiquitus antiquorū q̄ obtal
mia resoluit' si sup decoctione stradosi oculi etiā
ponant' q̄ certo experimento inuenit vtilissimū
Et Collirium guidonis ℞ tucie pparate ℥ i anti
monij pparati ℥ i margaritarū ʒ ij coralli ru
bei ʒ i s seriti erudi de foloxello ʒ s fiat
puluis subtilissimus et ponat' in pixide erea et
ponat' in oculo Et Puluis rubeus rasis ℞
sarcocolle nutrite ʒ iij sief mente ʒ ij aloes
ʒ ij croci ʒ i mirre ʒ s et fiat puluis Iterum
dixit q̄ si rozina pini antequā sparma effun
dat sup calefaciet et cū bombice more emplastri
oculo supponat' cū patit' mitigat apostema.
Cura obtalmie frigide Et si accidat
modo q̄ obtalmia sit frigida raro tñ accidit hoc tunc
debes facere euacuationem cū pillulis euacuantibus maxime
flegma Et dieta sit breuis sic vt patet ex tactis
sup in hoc cap. Et hoc sto conuenit ista ī primo
℞ ro. rubearū conquassatarū ℥ s fiat sacculus
et infundat' cū vino albo actu calido et bene
spersus ponat' sup locū Et dixit mesue
sief de spica multū valet ℞ sarcocolle ʒ v
spice rosarū croci an̄ ʒ ij amidi aloes gūi
arabici dragaganti an̄ ʒ i opij ʒ s et fiat
sief cū aq̄ plu. In augmento vero et statu fiat
istud ℞ foliorū maluarū aneti an̄ m i co
quat' in vino et ponat' sup oculū Et Guil.
de varignana dicit q̄ hoc maturat et resoluit ℞
mirre aloes storacis bol ar. farine fenugreci
lupinorū an̄ ʒ iij farina or ℥ ij et incor
pent' cū oleo camillino Et ponat' sup locū
bis in die. hoc enī emplm̄ curat consuetudine
in declinacōe. Aliud qd competit ℞ mucilla
ginis gūi arab. mucillaginis fenugreci an̄ ʒ ij

sarcocolle nutrite in lacte mulieris spicenar. tutie
et cinamomi aloes castorei subtilissime puluerizatorum
an̄ ʒ s misceant' et fiat collirium cū lacte mu
lieris Multa dicta sunt in cura obtalmie calide
in declinacōe frigide vero et causa ē nō consideratū
Et cū aut signa huiusmodi apostematis maturacionis appa
reant fomentet' oculus cū aq̄ decoctionis fenugreci
et melliloti et emplet' cū medulla panis infu
sa in vino et expressa. Notandū q̄ nunquam medicus debet
penitus sanē in oculo cū sanies habeat malas
qualitates et specialiter q̄ acquirit virositatē. tunc
enī corrodit. timor enī esset de corrosione tunicarū
ipsius oculi Sz insensibilē et insensibilē resolutionē
et consumpcionem materie debet penitus medicus In pas
sione illa queret aliquid vini in principio tñ quantitate
parū mixtū vnde vinū ppter coagulata dissoluit
et ppter suū motū grossissimū exit Et in quo illius afforismi
dolores oculorū meri potio lauachrum purum flobotomia
et farmacia soluunt Et gal' infra. Calefactio vero
salubrior et a molestacōe ē salubrior vel remotior
aut enī curacōis est significatiua cū ipsa eadē cura
Et cum materia deficit q̄ clausū superat curat
et dissoluit Sz si adhuc euauerit et calefactio
subierit eadē hora dolor quiescit Et post multo
maiorē adhuc vini nobis innuit plenitudinē adesse
corpori Sz ergo inuestigari vt si corpus sit plenū
humoribus flebotomia fit vno et eodē malo adest
aut farmacia Et ex hoc ps verificatio illius afforismi dolo
res oculorū meri. Dicit tñ gal' q̄ istos ponebat in
balneo et verū est istis existentibus purgatis q̄ reli
quit illius materie q̄ remanserit post purgationem resoluit
quare etc. Et Cura intencio est remouē accidētia
q̄ accidunt in ipso primū accidens ē dolor Et 2m est
debilitas visus causata ex appropinquacōe narcoti
corū habentū dolorē remouē vel mala compl. cau
sata ab eis 3m accidens est vigilia superflua 4m
accidens est remocio saniei post corruptionē 4m accidens
ē Inanitudo q̄ etiā indiget cura. Primo ergo pono
remouendo dolorē in materia calida Et Mesue dicit
sedet' dolor cū albumine oui conquassato cū aq̄ papa
ueris mucillago etiā psillij cū eadē aq̄ extracta a
cū succo pomorū madragorū et lactuce idē facit
Et qn̄ necessitas adesset ponendū etc. de opio nō
tñ sunt multiplicanda narcotica in principio q̄ tardant
statū et declinacōem et maturacōem et tñ hoc nocent
visui vt dictū est Item laudauit mesue collirium
album cū opio cuius est hoc ℞ cerusse albe ʒ viij a
midi ʒ iiij gūi arab. dragaganti an̄ ʒ ij opij ʒ i
et fiat collirium cū aq̄ ro. vel albumine oui Et Di
cit azaramus hoc valet ℞ papaueris plantaginis an̄
ptes duas croci mirre aloes an̄ ptes equales terant'
cū succo auricule muris et lacte mulieris puel
lā lactantis et administret Et Et alexander dixit hoc
valet ℞ climie post lote deinde vste et extincte in lac
te mulieris ʒ x cerusse ʒ viij scorie ferri ʒ iiij
opij ʒ ij dragaganti gūi arab. an̄ ʒ iiij et confice cū
aq̄ pluuiali et expertū ē q̄ remouet dolorē in materia
calida Et Auic. dixit de opio q̄ ē succus papa
ueris nigri et sedat dolorē obtalmie et apostemati eius
cū lacte mulieris Plures tñ antiquorū in obtalmia
nō fuerunt vsi ppter nocumentū q̄ visui infert
Et dicit etiā q̄ succus coriandri distillatus sedat pul
sacōem in oculo et ppter cū lacte mulieris et albu

valet in magno expuls. dolor. etc. Et Sapio dixit
q coriandr. h^o fiat propter magnam vim reprcussiuam
q habet Et guil. de varig. expto est h^o Itm dixit
cui q sucus flor. Jusquiami albi valet in dolore
prauo ¶ Alkis dixit q iusquiami sucus mitigat
dolorem oculi aurium et matricis qui fit ex calore.
Sucus est expssus a coronariate cum semine suo
qui est viride et exsiccatum in sole et postea suppo-
situm oculo optimum est in dolore ipsius Cum autem neccitas
est magna fiat Rx papaueris nigri vel albi pte .i.
croci et vitelli oui assati pte .s. et supponat oculo
¶ Serapio qui opium misceat cum vitello oui assa-
to et croco confert apostematibus calidis oculorum et dolorem re-
mouet Verumptamen vitandum est in doloribus oculorum
et aurium quia debilitat et induat surditatem ¶ Et
Bertholomeus dixit verum fiat h^o in forti dolore solum
existente in apostate calido Et dixit etiam Sapio qui dis-
soluitur modicum ex albumine oui in oculi tepido
sedat dolorem eius Dixit et Dias. q ardorem exting[uit]
et dolorem compescit Sextus plato oua cocta cum
lactis exiguo et croci et sup lanam posita ad oculorum
dolores prodesse dicit Et dixit etiam caspinus caseus re-
cens suppositus omnes dolores et punctiones tollit
Et quidam dixerunt q apostati calido oculi doloroso et eius
palpebre oleum ro. cum lacte mulieris et vitello oui
mixtum qui fit ova in pecia ponitur dolorem et sop-
num mitigat Et lactucis mandragore appositum cum
aliis medicinis valet Dias. Albumen oui ocu-
lorum extinguit ardorem et dolorem compescit Et dixit
alhabas q si vitellum oui misceatur cum oleo ro. et
emplastretur cum eo oculus dolorem sedat Et bartolus
dixit Gypsum solum cum albumine oui confectum dolorem
oculorum et precipue in principio sedat si sit ablata spuma p[er]
agitatorem ¶ In obtalmia causat dolor de ma-
teria q sic remouetur et multi doctores multa dix-
erunt Dias dixit azimum cum vino bibitum dolo-
res oculorum mitigat Et dixit etiam q semen ozimi
non gariofilati si bibatur in vino et emplastretur super
oculum tollit dolorem pulsatiuum facta semper purgatione
et idem facit herba eius Et dixit etiam herba sisami
in vino cocta dolorem compescit Et dixit crocum miti-
gat dolorem mixtus cum collyriis ad h^o Et dixit caoil-
la cataplasta oculorum vicia et dolores tollit Et
dixit etiam absinthium dolores oculorum cum dulcore elix-
ii et impositum magnum auxilium prestat Et dixit de san-
tonico que est tertia species absinthii secundum ipsum q melle
admixto medetur doloribus sine sub oculos quas greci
ypopias vocant Et autem ypopia tumor circa minorem
vel angulum oculorum qui remanet declinare de dolore
oculorum quem Et dixit etiam pulmo leporis suppositum
oculis mirifice tollit dolorem ¶ Rufus dixit ozimum
fluuiale in vino coctum et emplastratum dolorem tollit
Et dixit etiam apium domesticum impositum in emplastris
dolorem oculorum ¶ Apuleius dixit herbe betonice
radices cum aqua decocte usque ad consumptionem tertie partis ocu-
lis fouet. Ipsius etiam folia trita sup frontem et
in oculis apposita mirabiliter sanabunt oculorum do-
lores Et dixit etiam si cum herbe satirionis succo et
melle optimo inunges lippitudinem et dolorem tollit
sine mora ¶ Guil. de varig. valet dolori magno
et pulsatiuo absinthium cum vuis passis coctum et
sup emplastratum cum vino valet et sum expertus Et
euaporatio etiam facta cum vino decoctionis eius est vul-
nerata in hoc casu Et aliud solum ipsum emplastratum cum vino
valet et etiam sum expertus ¶ Et dixit Sapio qui fit
emplastrum cum ruta sup oculum sedet dolorem et eius
tumorem ¶ Kyranimus dixit pulmo leporis
tumores oculorum tollit inuncte ... et suppositus
Et bar. dixit q sit recens quantum pot. Adeps etiam
vulpis est bona in omni dolore oculorum et aurium.
¶ Constantinus dixit cantarides posite sub
mento cum aceto et pasta dolores doloribus oculorum
valet. tribuit enim humorem et caput mundificat
Et modum sit quantitas et absque capitibus et mudis
et mora sit hora una vel usque quo vesica sit facta
ipsis remotis apponatur folium caulis et dimittatur
sic locus donec perhiniat postea consolidetur Si autem
ex istis narcoticis causetur nocumentum quod debilitas
visus vel mala complexio remoueatur cum fomentatione
decoctionis camomille melliloti et fenugreci ut dicit Mesue
Aliquando elongatur obtalmia sic q generat sa-
nies retro corneam que indiget curatione remotionis
Unde Iesus sief de thure valet q sic fit Rx cerusse
ʒ. viij. opii sarcocolle nutrite ana ʒ. i. dragaganti
gumi arab. ʒ. iiij. thuris ʒ. i. fiet sief cum aqua feni-
culi vel rosata ¶ Mesue sief Rx armoniaci
croci ana et fiat sief cum aqua pluuiali et cum mual-
lagine fenugreci Et si cum istis non curatur cum diafor-
ticis et consumptiuis ad que similiter confert stuphe
infusiones et collirea data in declinatione et frigida
obtalmia Et collirium de mirra multum laudatur
et omnia etiam que laudantur in curatione aque vz sicut
oppoponacum euforbium et silia ¶ Et balsamum
in h^o est mirabilius omnibus Et ideo si potes ipsam
resolue de consilio Jesus et alchoati est q scindatur
locus cum spatumine pino sup corneam inter pupillam
et album et extrahatur virus ¶ Lippitudo ge-
neratur in obtalmia que sic curatur ut dicunt doctores
Sextus plato dixit si homo cura sua lauauit
et de corpe suo usque ad pedes aque deduxerit
ac de utraque manu oculos tetigit non lippiet. i.
non habebit lippitudinem ¶ Auenzoar dixit
experientia noui q abluere oculos cum aqua ro. co-
seruat oculos a generatione lippitudinis Et Sa^o
dixit q omnes alii vetres siluestres q plus aliis medicinis
lippitudinem tollit et expellit sarcocolla nutrita et
maxime cum zuccaro albo mixta et amilo simul si
inde fiat sicut alcofol et proprietatem eius habet maximam
in obtalmiam Et bitholomeus dixit q in obtalmia
ipsa nutrita misceatur cum albumine oui sed in lippitudine
cum zuccaro et amilo Et nutritur sic sarcocolla in lacte
azine et dimittatur ibi quinque diebus quaque die lac
permutando deinde cum albumine siluestris proprie sit tamen sarco-
colla prius trita Dixit etiam Sapio Grumum oliue
siluestris confert obscuritatibus visus et absque ...
lippitudines oculorum cum ex eo fit alcohol Et
Bitholomeus dixit idem pot grumma oliue domestice.
Verumptamen prius debet nutriri cum lacte sicut nutritur
sarcocolla Dixit etiam Sapio dragantum confert
ulceribus oculi et lippitudini eius qui teritur et dissol-
uitur et colligatur cum aqua eius et ponatur in forma pul-
ueris Et cortex olibani confert etiam lippitudini
Et dixit etiam qui distillatur de succo plantaginis
in oculo confert lippitudini et dolori oculorum ¶ Dixit
autem Diasco. Collirium factum ex foliis vel floribus
rubus cum melle mixtis et hoc si humores currunt

vitri vel auri at oculos multum valet. Dixit etiam succus mente in aqua resoluta per nares impetus lippitudinis restringit. Et dixit iterum succus saturionis cum melle oppositus inungens lippitudinem et dolorem tollit sine mora. Et Ypocras dixit sanguis columbe calidus infusus plagas et disrupciones oculorum sanat. Et dixit etiam fel lupi calefactum et modicum coagulatum oculis inunctis purgat eos super omne collirium. Et dixit cerebellum remouet sordicies oculorum. Constantinus dixit marcasita si teratur et ex eo fiat collirium soluit grossam lippitudinem oculorum. Et dixit quod petra molendini similiter operatur. Rogerius dixit aqua sublimationis agrimonie verbene feniculi rute rosarum foliorum gallitrici id est sclaree capilli veneris super alembicum primo de bono vino albo et claro hec scilicet aqua visum clarificat tumorem palpebrarum de causa frigida remouet lippitudines oculorum exsiccat et maculas frangit et lacrimas exsiccat. Et fortius operatur si predicte aque addatur pulvis mirre et aloes. Nota quod in isto capitulo reperiuntur ista tria scilicet sief collirium et alcohol. Sief est pulvis plurium rerum incorporatus cum aliquo liquore in forma dura. Collirium est pulvis subtilissimus incorporatus cum aliquo in forma liquida. Alcohol est pulvis subtilissimus solum et non mixtus cum aliquo liquore. Et nota quod ex sief fit alcohol et collirium et ex illis fit collirium et ex collirio illa non fiunt

Aliquando accidit apostema in cornea sicut in coniunctiva que apostemata curantur nec plus nec minus sicut illa apostemata que fiunt in coniunctiva sicut obtalmia. Precipitur ergo primo ut fiat flebotomia et alie purgationes ut dictum est in capitulo de obtalmia et similiter dieta eodem modo ordinetur. In principio horum apostematum vel pustularum conveniunt repercussiua domestica ut etiam dictum est in capitulo de obtalmia. In augmento competunt repercussiua cum paucis resolutiuis. In statu competunt resolutiua mixta equaliter cum resolutiuis. In declinatione vero competunt sola resolutiua et inuenies omnia illa in capitulo antedicto. Si autem illa apostemata vel pustule non possunt resolui maturentur ex cataplasmatibus collirijs et alijs oportunis. Et nota bene quod si apostema fuerit super pupillam debes considerare bene locum fractionis ipsius apostematis si rumpitur in medio vel supra sine fallo perdet visum. Et si rumpitur versus partem inferiorem vel inferiorem possibile est quod videat. Et sepe hoc totum vidi et non est hoc propter aliud nisi propter cicatricem generatam in medio pupille et tunc non videt. Si sit generata in inferiori parte et non capiat totam pupillam tunc per partem videbit. Et non est inutile esset post generationem saniei cum puncto flebotomi in parte inferiore aperire ut sanies egrediatur et tunc non esset timor de perditione visus totaliter quia tunc aliqua pars pupille remanet sana que est causa alicuius visionis. Et qualiter illa ulcera debeant consolidari dicetur infra in proprio loco. Nota tamen secundum Ihesum aliqua documenta in passionibus oculorum. Primum est quod cum passionibus coniungitur sorda et dolor et fluxus illa prius sunt sedanda antequam oculi curentur et hoc supra dictum est. Secundum est quod est dictum Galieni quod nulla operatio fiat in oculis donec caput et corpus sit purgatum et hoc etiam dictum est supra. Tertium est Iesu et Albucasis quod dies particularis operatio delinquatur et in dolorose et omnino quo est possibile fiat ut dolor euitetur. Quintum est cum fluxus. Albucasis. Quintum est quod operationes fiant in loco claro et non ventoso cum capite firmo et postea in loco obscuro stet. Quartum est Azarauij quod in applicando medicinas est applicare vires quantitates. Sextum est quod medicine sint multum bene depurate et preparate et ad ultimum trite et cribellate. Septimum est quod ante operationem medicatum oculus lauetur cum aqua calida. Octavum est quod quis non incedat ad operationes nisi sit subtilis et ingeniosus et bene videns et manus habeat firmas et quod aliquando videant operari illa omnia habeat operans in mente sua et ista notando non errabis. Ad preseruandum visum accipe partem unam aceti et lactis mulieris mellis viridis eris ana et pone in cacola vitrea vel terrea ad ignem et decoque semper mouendo et terendo cum manubrio cupreo rubeo donec fiat spissum sicut mel et nigrum et fiat alcohol. Acuit visum et confortat et eradicat albedinem oculorum. Aqua pro oculis. Recipe ceruse ʒ x lauate pomp. sarcocolle ʒ iii amidi ʒ ij draganti ʒ i opij ʒ s. Terantur predicta subtilissime et ponatur in metreta una ribolosine et bene misceantur et ponantur in vase vitreo ad solem et dimittantur per xx dies et misceatur semel in die. Si est in hyeme coque ad ignem in uno lebete cum aqua in quo positum sit predictum vas et de ista aqua ponatur due vel tres gutte in oculo bis in die et conseruabitur in sanitate

Accidunt apostemata super palpebras oculorum quorum unum est nodositas aliud ordiolum. Et signa nodi sunt satis nota et visu. Et generantur ex materia viscosa flegmatica dura grossa infixa in palpebris. In hac cura habes tres intentiones. Prima ipsum corpus est purgandum. Secunda est resoluere. Tertia est locum mundificare. Prima intentio completur cum purgatione. Fiat ergo purgatio cum pillulis cochie vel de yera vel turbit preparato. Secunda intentio completur hoc modo. Si vis ipsum resoluere primo mollias ipsum cum fomentationibus factis cum aqua calida. Deinde cataplasma cum diaquilon gummato cuius receptam supra habuisti in capitulo de scrofulis. Ihesus dicit fiat resolutio cum oppoponaco serapino armoniaco dissoluto in aceto et si vis adhuc alias receptas recurre ad primum librum ad capitulum de nodis et ad capitulum de scrofulis. Utatur ille dieta bona et bibat vinum lymphatum. Carnes pullinas elegatas aues prius comedat similiter carnes castratinas et edinas et de perdicibus usque quo possit redire ad suam consuetudinem. Et si non possit resolui videat ad quam partem magis declinet vel ab interiori vel ab exteriori. Si ad exteriorem incide ab angulo ad angulum vel a lacrimali ad lacrimale quantum est necesse ut exeat. Et hec incisio est bona secundum rugas et elonga te a pilis quantum potes quia illa pars est male consolidationis et excorietur et extrahatur quantum est possibile. Et suatur si est necesse et desuper ponatur albumen oui. Et modum suitionis habuisti supra hoc post eius exemplo. Et si aliquid remansit remoueatur modo dicto in secundo capitulo. Et mundificetur cum unguento apostolorum vel cum puluere affodillorum et hoc remoto et mundificato incarnetur et consolidetur secundum necessitatem. Nota tamen quod isti nodi aliquando sunt mellini et alij sunt ex materia flegmatica mixta cum multo sanguine vel colera quod indicat color eius quia valde rubeus est tunc in isto casu procedat cum maturatiuis et valet specialiter unguentum mollificatiuum. Deinde ne ps

mundificetur ne per terminis remaneat et consolidetur ipso tamen apto primus et sanie extracta et in isto apa te huic modum tenui et successit mihi bene

Ordeolum est apa parvum simile ordeo quod in palpe bra oritur et quia hoc apa non est aliquid periculum nec alicuius importantie non pono solutionem et dictam ordinem. Dicit autem avicenna quod ordeolum sanat serapinum cum aceto dissolutum et inunctum. Alia littera dicit armoniacum aqua. Avicenna etiam dicit farina ordei cum galbano aut fermentum aut panis calidus iteratus super ipsum tollit etiam ordeolum. Emplastrum factum ex foliis affodillorum coctum cum vino vel fece vini et idem potest radix eius. Et galienus dicit fermentum masticatum ieiuno et hoc est in corporibus diversis et rusticis aut panis masticatus et hoc in corporibus mollibus consumit et resolvit velociter apata. Et Dias. dixit flos vitis silvestris scilicet labrusce combustus in testa panaricia ordeorum sanat. Et dixit etiam fermentum frumenti addito sale ordeolum consolidat. Et farina frumenti cocta cum vino ordei facit. Confert etiam ordeolo iam maturato catarino cum sale et aqua mixtis et suppositis. Et Diasco. dixit quod cum aqua salsa misceatur. Et Tyrannus dixit quod coctis fermenti de capitate et tritis et palpebris supposita ordeolum sanat similiter et campestres. Aliter dixit quod tritis supponatur oculo et fricentur ubi est ordeolum valet multum. Emplastrum guilhelmi de salireto. Recipe cere nove ℥ s. aloes ℥ ij. olei ro. quod sufficit ad incorporandum. Per emplastrum ipsum resolvit et diminuit et curat ipsum cum facilitate

Apostemata aurium quedam sunt calida quedam frigida et primo de calidis erit sermo. Istorum autem apatum quedam fiunt in profundo et quedam in superficie et quedam in radice auris. Et habet causas et signa ut alia. Et ad illa apata ut dicit gal. dicit quod sequitur febris. Alii dicunt ut avicenna dolores aurium fortes sunt periculosi ad quos sepissime sequitur febris et alienatio et sincopis et mors et magis perduntur ex dolore adolescentes quam antiqui. Unde iuvenes in vij. diebus pereunt. In hoc casu dixit suppurationem expectare possunt. Senes autem ultra transeunt et eorum apata suspirant. Et totum hoc provenit propter sensibilitatem eorum. Et hoc verum est in apate existente in radice auris et in nervis eius. Signa huius apatis sunt dolor acutus et fortis cum quadam punctura et gravedine et quod febris sequitur cum a principio et locus calidus est ad tactum et rubeus vel citrinus. In cura ista quattuor habes intentiones. Prima est in victu. 2a est in materia antecedente. 3a est in coniuncta. 4a est in accidentibus que aliquando prevalent in ordine curationis. Prima intentio et 2a complentur nec plus nec minus sicut dictum est in obtalmia calida. et ideo illic vide. 3a intentio completur cum medicinis domesticis frigidis in principio apatis ut gal. precepit ut ponatur in principio apatis eius oleum ro. bulitum cum aceto usque ad consumptionem aceti. Et Halyabas concedit in principio collirium album cum lacte dissolutum. Avicenna et halyabas laudaverunt illa vice post vicem lac mulieris post 3um diem. Dixit enim halyabas granata dulcia cum vino deinde terantur et fiat ex eis emplastrum auri confert et apatibus eius. Alii cum vino granata cortex dulcium et sambuci apponunt prodesse dicunt et expertum dicunt ut guil. de varig. Et Sapio dicit avicenna et gal. et quod albumen ovi distillatum in aures infrigidat apata et mitigat dolorem eius. Et Ysaac et Sapio dicunt quod si ex succo corticum cucumeris in aure calide distillet mire dolorem placat et apatum repugnat. Et Bartholomeus de varig. dicit de albumine ovi ipsum conferre in omni apate nervorum. Cura augmenti dicunt post principium concedit mucillaginem psilij lini fenugreci et aqua volubilis decoquit dicunt quod confert in hoc. Mesue dicit distillet in aure mucillago se. citoniorum aut fenugreci aut altee aut seminis lini. Cura status In statu concedunt vaporationes mixtorum virtutum velud est decoctio ro. camomille mellilotum administrata cum embotto. et cum in vice oleorum declinantium ad equale caliditatis ut est oleum amigdalarum. Et Ga. laudat basiliconem dissolutum cum oleo ro. si adhuc esset caliditas et si est remissa caliditas cum oleo nardino docet apponere. Avicenna dicit quod caliditas est remissa tunc distillare vice post vicem cum stilo aut cotto involuto adipem vulpis tepidam aut anatis aut butirum. Et Aut medullam cruris vituli dicit mesue de illa esse expertus. Et si apa quietat ad saniem tunc istud laudatur a mesue. Recipe farine fabarum ordei camomille mellilotum violarum altee decoquantur in aqua cum oleo camille et fiat emplastrum. Et Item hoc resolvit et maturat secundum ipsum. Recipe farine fabarum et fiat emplastrum cum caulibus et oleo et lilio et sapone. Item diaquilon mixtum cum oleo de alcanna et si non invenitur cum oleo de camilla vel anetis fiat. Recipe adipe galline butiri vaccini loci catine adipis caprine mellis olei de psillio lilio ysopi humide ana partes equales et fiat ceratum et ponatur calidum in aure. et linatur in circuitu expertum est et sedat dolorem. Et guil. de salireto dicit Recipe malvavisci cocti mundati et optime mesi et pistati lib. j. farine fenugreci et seminis lini florum camille ana ℥ ij. butiri ℥ iiij. vitella ovorum numero x. et incorporentur optime et simul misceantur et super locum ponatur calidum. hoc enim emplastrum maturat et resolvit et dolorem removet. Et nota quod aliqui illorum conveniunt apati existenti ad exterius aures et aliqui conveniunt apati existenti ad interius. Et ideo considera bene. Et 4a intentio que est removere dolorem sic completur. Et primo gal. laudat trociscos factos de opio castoreo et vino cocto dissolutos cum eodem vino tepefacto et fricentur cum lana molli imponatur. Et dicit oleum ro. amigdalarum in quo vermes terrestres vel porcelliones qui reperiuntur sub lapidibus in cortice granati sunt buliti et ex eo tepido in aurem stilletur confert. Et similiter si totum pistetur et supponatur confert. Et oleum de se. cucurbite. Et oleum de nenufar et papaveris incerta tepida valent ut dicit Avicenna. Ad hunc dolorem laudat oleum ro. viol. verum oleum viol. dicit esse magis sedativum doloris quam oleum ro. propter mollitiem que est in eo. Et ego dico quod lac mulieris tirum aqua solatri etiam removet dolorem et aqua solatri cum oleo ro. et hoc si fuit cum mala complexione calida. Et dicit etiam Avicenna lactuca agrestis est res que multum confert dolori auris. Et dicit cum est necessarium aliquid narcoticum magis inconveniens est. Et est memite cum aliquantulo opii mixtum et lacte mulieris et intus positum. Et dicit etiam

Auriū qn̄ fortior ē pulsus et dolor et timet̄ ex
eis spasmus et nō est ex eis excusa° a mollitiuīs
et in hoc nō est aliquid sicut butirū vaccinū an/
tiquū tale factum Et dicit etiā albumē oui si pōnat̄
solū in aurē inest ꝓprietas mirabil' in tollēdo do/
lorē auris Et dicit vermes terrestres bulliūt̄ in
oleo ro· qd̄ distilla in aurem Et dicit etiā ꝙ coquit̄
limatie in oleo amigdaꝝ et distillet̄ in aurem
et confert Et dicit etiā qn̄ coquit̄ aranea alba
grosse tale in oleo ro· et distillet̄ in aurē sedat̄
dolor Auēzoar oleū de vitellis ouoꝝ valet
dolori et appar exitus saniei · Dias· dicit suc
cus paritarie ·i· herbe vitri cū oleo ro· iniectus
dolorē remouet Et gal' hoc idē dicit Et dicit etiā
iusquiamꝰ albꝰ dolorē auriū mitigat Sapio d.
ꝙ fit sternutato͠ꝛ ex folijs bliti qꝫ ex succo eiꝰ
et melle mūdificat cerebꝝ et confert dolori auris
Ego autē ꝯsueui mūdificare ipm̄ caput cū suc
co ciclaminis vel aq maiorane vel rute hoc mltū
valet Et dicit etiā succus plantaginis distillatꝰ in
aurē ꝯfert dolori Et dixit tela aranee alba et
dura qn̄ coquit̄ in oleo et distillat̄ in aurem
sedat dolorē Et dicit etiā ꝙ opiū misceat̄ cū
oleo ro· et mirra et distillet̄ in aurē ꝯfert do/
lori eiꝰ· Hali dicit ꝙ hoc ꝙ dicit Sapio ī meᵗᵉ nō
debꝫ fieri· nisi apud vehementiam doloris· s· qn̄ ti/
met̄ de casu virtutis et in dolorē calō habet
locū Et dicit etiā succus iusquiā albi et semē eiꝰ
exsiccatꝰ valet dolori auris· Mesue dicit et
si aliter excusari nō potit cū modico castorei cū
opij apponat̄ Apuleius dicit ꝙ succus herbe
iusquiā appositus cū oleo ro· mirifice dolorē tollit
et vermes si habuerit necat Et dicit mandragora
cū polenta īposita auricule dolorē sedat et loquit̄
de radice· Ryramꝰ et alchindus dicūt ꝙ co
quit̄ aranea q texit ī parietibꝫ cū oleo ro· dol'
sedat· ffidelis dicit ꝙ si scarabei q delectant̄ in
stratis in stercoribꝫ bouis vel equoꝝ terant̄ cū oleo
ro· et calefiat in cortice granati si oleū ī aurem
mittat̄ et fex extꝰ emplat̄ tollit dol' Et guil'
de saliceto R̄ olei mostille opij mādragore iusquiā
papaueris al· se· apij an̄ ℥· ij· terant̄ oīa et
misceant̄ cū oleo illo dicto de camomilla Ego autē
dico ꝙ succus folioꝝ salicis bullitꝰ in cortice granati
instillatꝰ ꝯfert Et valet etiā succus solatri plātā/
ginis endiuie et de alijs scdm necessitatē rōne sic etiā
ꝯparare Et silr̄ etiā sternutato͠ꝛ frā cū succo etiā valet
emigrānee et dolori eiꝰ et auris Auic̄ dicit de fune
pampini cuiꝰ nomē ē volubil' distillat̄ succus eius
in aurē cū oleo et ꝓpe cū oleo ro· et qn̄ apta est
calida Et ꝯfert sede antiq̄ Dixit etiā amigdale s.
bone dolori auris et ꝓpe oleū eiꝰ Et idē dicit dias
Et dixit etiā Auic̄ cicado͠ꝛ ex summa coꝝ est ꝙ sedat
dolorē auris et ponit̄ in medicinis eiꝰ Et scdm ve/
teres oleū de cinamomo immissū auri dol' tollit Dixit
etiā G· dissoluit̄ in oleo de ben uel de keiria et
distillat̄ in aurē dolēsam Et dixit etiā ꝙ oleū de
ben cū pinguedīe anatis ꝯfert dixit ꝙ oleū de
lilio ortulano ꝯfert Oleū etiā in q sīt cocta folia
cussus immissꝰ auri dolorē de cā frigida tollit Et
dicit etiā oleū scorpionis ad dolor' auris valet
Et oleū decoctionis scarabei dissolutū ī aurē dolorē
tollit Et etiā oleū decoctionis anime et porcellio͠ꝛ
dolorē auris tollit Dixit etiā ꝙ si vrina capre
ā tauri dissoluat̄ cū mirra et hoc subtilit' distille/
tur in aurē ꝯfert dolori eiꝰ Sola etiā vrina capre
distillata ꝯfert dolori auris Et dicit etiā si spoliū
serpentis coquit̄ in vino et ex eo tepido distillet̄ in
aurē ꝯfert dolori auris Et d. etiā Auic̄ Et nō ꝙ in
dolorē illo nō ꝯueniūt narcotica qꝫ nocerēt rōne sue
frigiditatis nisi timeat̄ de sincopi vel de morte Am/
philus dicit herbe frigide edere succus mūdificatissi/
mus cū vino stillatus medet̄ dolori auris· Constantinꝰ
dicit succus folioꝝ persici vermes interficit et dolorē tollit
Et id etiā succus mēte cū melle mixtꝰ in aurē mis/
sus dolorē de flegmate et ventositate tollit Dixit
etiā lauda͠ꝛ cū oleo ro· mixtū et in auribꝫ distilla/
tū dol' oīo tollit Dixit etiā adeps collecta ex pul/
mone lepōis cū oleo rosaceo dol' tollit Dixit etiā
piscium pinguedo dol' aur' tollit ex frigore Dixit
etiā fel vacci͠ꝛ mixtū cū oleo ro· ī aurē īpositum
dolorē sedat ex frigida causa· Hali dicit succus mēte
domestice tollit et potest misceri cū faba Et dixit qn̄
radix peucedani feruit ī oleo ro· et illud distillet̄
in aurē dolorē antiquū ipiꝰ sedat Et dixit ꝙ
oleū de baccis lauri cū oleo de ben īponat̄ Et
dicit adeps collecta ex pulmone vulpis dolorē
tollit ex quacumqꝫ cā Et dicit ꝙ sepe salso vicendo
est cū adest humiditas plurima Et dicit etiā ꝙ si spo/
liū serpentis masculi bulliat ī vino potio dol' tollit
Sapio dicit qn̄ succus mēte misceat̄ cū melicrato
ꝯfert dolori auriū Dixit etiā ꝙ lauda͠ꝛ stillatum
cū vino ꝙ dicit̄ ydromel uel oleo ro· vꝫ Dixit
etiā ꝙ spuma mellis distillat̄ in aq vel vino in
aurem sedat dol' eiꝰ et ventositatē q est ī illa· et
sibilum et ꝯfert humiditatibꝫ currentibꝫ ad eam
Dias succus folioꝝ cinamomi agrestis dol' tollit Et
dixit etiā oleū bullitū ī granata radice affodilloꝝ
et tepide immissum ē ī dolore auris remediū sin/
gulare Et dixit etiā oleū de baccis lauri dol' auris
tollit et ꝯfortat auditum et ꝯfert tinnitui·
Dixit etiā ꝙ cū pinguedo anseris misceat̄ lana
sucida adusta et ex licinio īponat̄ dolorē au/
rium tollit causatū a mā difficil' resolutiōis
Itē dixit adeps collectꝰ ex pulmone vulpis et
solutꝰ et immissꝰ ī aurē dol' ipiꝰ mirifice tollit
Adeps etiā galline qꝫ sola vel cū cepe mixta et
auribꝫ emplāta dol' ex frigida cā tollit Rasis dicit
ꝙ oleū amictinū et succus aneti ꝯferunt dolori auris
facto ex māa mitica Dixit etiā ꝙ adeps vulpis ē
iuuatiua ad dol' aur' Itē dicit ꝙ si sit salsa ē magis
iuuatiua Halicbas dixit oleū de radicibꝫ rafani
domestici ꝓdest dol' auris q fit a frigore et ventositate
Dixit etiā ꝙ sola vrina buballina ī aurē īposita
dol' tollit Sextꝰ plato dicit oleū in quo bulliti
sunt articuli vulpis immissum dol' auris mirifice
tollit Itē dixit fel apri in cortice malignati tepe
factum et stillatū ī auribꝫ ꝓdesse dicaꝰ dolori ipaꝝ
et pruriginē tollit Et gal' dixit auc̄ᵗᵉ appollonis
viscera terre decocta ī oleo· auriū mitigare vi/
det̄ dolorē Quidā autē iubet misceri cū adi/
pe anseris viscerā terre· Viscerā aūt terre scdm G
sunt lombrici terrestres Et guil' de varig· dicit
dol' auris tollit succus affodilloꝝ addito sibi thure

mirra vino et melle qn instillat auribus confert
Et ista valent qn dolor e ab acuta ma i sba cartil
laginis Et in sba nervi expansa et maxime in prin.
defluxus eius Et nota q illa q dicta sunt removent dol
propter mala oplexionem calida in loco existente et aliq propter
tortulas nature et aliq propter ventositatem

Accidit aut apa frigidum in aure Cuius signa
sunt manifesta ex signis positis in cap. immediato
q illa signa opposita sunt illis Et doctores de illo apa
te mentione no faciunt de carte sz de carte de eo loqr
In cura illa habes intentiones 4or. prima e in dieta 2a in
ma ant. 3a i ma quieta 4a i remotione accidentium pa.
intentio oplet p hunc modum respiciat se a humidis
rebus sicut sunt brodia rape lactuce spinachia tide res
piciat etiam se a piscibus et ab auibus i aqs viventibus
et in vino duro se respiciat 2e Vtatur go carnibus
pullinis edinis castratinis et vitulinis Et si fuerit
sine febre odiant fercula sua cu speciebus 2a intentio
oplet p hunc modum vtatur pillis cochijs vel de yera
vel de alio solutivo vt tibi videtur Cyrus eius sit de stica
dos cu aq maiorane vel cu decoctione capitali 3a in
tentio oplet cu capitalibus In prin. go valet cinatum
dulce in vino coctum de ni solum sit tencat et sup locum
fiat emplm. Dias dixit et solat et pane fiat empls
et ponat sup locum Sapio sucus origani recent cu
lacte mixtus sedat dol et valet in prin. Vnu tn
monone pono gnale ad capitulum pcedes et ad ho qe
de mete aut et est q illa q apponunt i aure no
sunt nimis cala ver nimis fria ne instrumentum au
ditus qd e instrum valde nobile destruat nam p ipa dot
trima acquirit In aug.to oleu de spica valet si in
aure pcicat Ite oleu de absinthio valet et i aure
ponat et sili alia q cala sunt cu aliqli stipticitate valet
Et aliq q dca sunt vale in prin. i aug.to etiam valet Vide
al etiam alias receptas p te postq vexatus cax hes
In statu valet oleu amig. amararum et valet alia
olea cala et sicca s no excessive cala Et mesue d.
distillet adeps galline q anseris q anatis Aut me
dulla cruris vituli et exptu e et fui expertus sepe
Aute dicit sucus vue oranglete domestice ofert
dolori auris Et qn sucus eius miscet cu oleo et distil
lat in aure ofert et loquit de succo fructus qui est
sup eius extremitate Et dicit etiam qn olibanum distillat
i aure cu vino ofert Et dicit etiam galbanum cu oleo
de lilio dissolutum et immissum sedat dolore frigidum
et sine ipedimento resolvit Sucus immissus valet
et mudificat aures et apit meatus auditus Et hoc
etiam dicit Sapio Sucus prassii administrat i medias
ad antiq. dol auris Et administrat qn sunt nate me
dicine q mudificent instrumenta auditus et ptes que
veniunt cu nervis et duobus panniculis cerebri ad p
ficiendum auditum Dixit diasco solum dictum sucum
pmisceri cu oleo ro Var dicit solum dictum sucum
possit misceri cu oleo de sambuco vel cu oleo yrino
vel cu oleo ro vel cu oleo amigda amararum Sapio
dicit sucus sinapis valet in ho et oleum eius et sucus
seis et fm aut Var dicit q oleum decoctionis dra
guntee i cepe granato i iectum dolore de cu fria tollit
Si accidat mo q illud apa sit ad ext aure qz in
radice eius videas an sit flecmaticum an no facta pur
gatione semp tunc appones maturativa Et matura

tiua in ma flecmatica etiam Rx allea cocta sub pruinis
mudata repas coctas sub pruinis mudat an lb. s.
vitellos ovorum nro v assungie porcine ʒ iiij
malvavisci ʒ j misceant oia et ponat sup locum
Et totum ho intelligit si tendit i via exiture Et
alia maturativa dcta in p.o li.o ca.o p.o conveniunt Si
tendit i via resolutionis tunc fiat eodem mo sicut dcm e
i pmo ho cap.o de bubone Et no sis ausus appone
repercussiva pp affinitate q habet cu ipo cerebro
Si aut ma sit cala p oia facias vt dcm est i cap.o
de bubone et no erit tibi error Et gra brevitatis
obmitto recapitulationes Facta maturatione apiat
Et 2o restrigat fluxus sanguinis cu albumine ovi 3o
digerant labia 4o mudificet 4o incarnet vlno si
gillet Certa intentio oplet p hunc modum q ali
quotiens causat dolor q pvalet cure apatis q re
nate est ipm removere Alk in ho dicit q sucus
sicle distillatus i aure tepidus valet dolori frio Et dixit
etiam q absinthium cu rob vini coctum valet dolori
aurium suppositum Dixit etiam oleum bulitum i granata
radice affodillorum donec oleum minuat et tepide
instillatum dolore auris mirifice tollit Dixit ego
q si radix lapatij vel seme eius cu oleo ro i vase
duplici bulliat additio vino et instillet i aure a
fiat suffumigium dol auris frigidum tollit Nota tn
q aliq illarum q mitigant dolore i aug.to aliq i statu
Et io vide qn e nate applicare applicatis et appla
illa alternatis videantur q sepe vnum aliud iuvat
Si aut ma sit ventosa requirit q multa dicta in ho
cap.o et alio valet et ideo plege et invenies Vn
guentum mesue ad ho Rx ellebori albi castorei costi
an ʒ j rute mit piperis longi an ʒ j et p ij cu
forbij ʒ j et terciam ptem Rx succi radicum q to
medut q sunt radices fortes succi porri olei nardini
olei aneti an ʒ j coquet ad osup et vte Et
affronitrum qd nitrum vomit removet illud ex ma
ventosa et apit Et vtq ellebori et vtq astrologia
ruta centaurea radix cucumeris silvestris radix
brionie pari et costus cardamomum cubebe hec oia
removent ventositatem Ex o pz q apam q fuit p9
aure curant sicut bubo quare illic vide

Post aurem Aliqn accidit apata
dura que indiget cura et remotione In
cura illa habes duas intentiones prima e in dieta et
i purgato 2a i resolutione eorum et i remotione Dieta
sit talis respiciat se ogaliter a rebus friis et humidis
Et q no fiant illa apota nisi a ma viscosa grossa
Signa eius sunt nota q ex visu et tactu eius cognoscitur
Purgent isti cu turbit ppato vel cu ofectione ha
mech vel cu yera rufini vt tibi videtur 2a in
ten.o oplet cu resolutis Ideo dixerunt aliq antiq
q apata fria q fuit p9 aure resolvit sucus corti
cis arboris mali cu nitro et butiro tritus et suppo
situs Seme lini lenit apata q fuit p9 aures cu
aq cineris Alk dicit ficus sine cocte cu tota
delet tumore sub auribus Et dicit etiam qn semen
dauci misceat cu farina et cera maturat apata
dura et apam aurium sub radice eorum existentium
Et dicit etiam remollit apata dura grossa q fuit
in radice aurium et dumac maxillarum et testiculorum
Resolvit etiam apata dura p9 aure q fuit propter

tasionem vel percussionem. Unguentum viride quod cum cortice suo terit et superponitur. Sapio dicit quod fit emplastrum cum ficubus siccis tritis et coctis et yreos et mitigat apostemata maturat que fiunt in radice auris. Ysaac dicit et Sapio farina ciceris alborum proprietatem habet ad apostemata et testiculos induratos resolvit. Dias dicit orobus apostemata dura et testiculos induratos resolvit. Bartholomeus ponit emplastrum ad hoc. Recipe yreos, mitigat calidum ana partes i, medulle ficuum decoctarum in aqua duplum omnium permisceantur cum pinguedine porci. Ad idem. Recipe radicis yris silvestris et pone superiorem et illam cum farina lolii et ydromelle malaxato fiat emplastrum et ponatur super locum. Dixit etiam farina ciceris cum melle resolvit apostemata dura post aurem. Et ego dico quod unguentum viride bene tritum cum aloes et mirra et olibano donec veniat ad emplastrum ut mel valet proprie et proprie. Si sint mixte cum sanguine tunc ad extremitatem veniat. Ponantur ergo maturativa et aperiantur et bene mundificentur ne cistis remaneat. Modo scito in capitulo proprio primi libri.

Quia antiqui de apostematibus nasi paucam dixerunt, paucam enim de eis loquar. Signa apostematum calidi sunt nota ex dictis in capitulo de obtalmia et ideo non recapitulabo. In cura illa habes tres intentiones: prima est in initio, secunda in medio augmenti, tertia in quieta. Prima intentio completur nec plus nec minus sicut dictum est in apostemate calido aurium. Secunda intentio completur per hunc modum. In principio ponatur medicina repercussiva ut dicit Mesue: oleum rosarum, oleum de mirto, aqua rosarum. Aliud ad idem. Recipe succi solatri, granatorum, arctosoror, aque rosarum ana partes equales, olei rosarum partes ii et conquassentur cum modico camphore et inungatur. Ad idem. Recipe mucillaginis psillii, citoniorum, albuminis ovi, conquassa cum oleo violato et infrigida. Utere quia bonum est quia utile et expertum. In augmento valet hoc de melle haemech. Recipe farine ordei rosarum. Camphore drachmam i, confice cum aqua rosarum vel succo granatorum arctosorum et inunge inde et est probatum est. Et si vis alias receptas recurre ad capitulum de apostematibus aurium calidis que in hoc casu alternatim legantur illa duo corpa. In statu dias ysaac. Et in declinatione valet aloes lotum cum aqua. Et dicit etiam sal succus prassii naribus instillato sanat pustulas eorum. Dixit etiam litargirum cum oleo rosarum mixtum pustulas narium extirpat. Sapio dixit ligni granati confert ad bothor nasi. Concludo ergo ego quod quecumque conveniunt in bothor aurium puta etiam hic convenire quare vide. Si vero modo ille pustule vel apostemata ad saniem devenerint tunc valet illa. Dixit Mesue dissolvatur dyaquilon in oleo et apponatur digerit autem. Et ego intelligo hoc de dyaquilon sine gummis. Mucillaginis etiam dissolute in oleo maturant. Ancillago radicis lilii cocta et trita cum pinguedine gallinea porci et de oleo amigdalarum confert in hac hora. Et si de apostematibus frigidis velis vide recurre ad capitulum de apostematibus frigidis aurium et apostemata frigida nasi ita cures.

Cura polippi sive ulceris nasi cum carne addita et superflua. Quedam sunt quorum caro est mollis pendens et apud Avicennam appellatur abarbet. Et secundum Galienum vocatur ozena et est secundum Avicennam aliquando tantum crescit que crescit quod exeat a palato et aliquando a naso. Quedam quorum caro non est separata a substantia nasi dura nec pendens sed adherens quod a Galieno dicitur polippus et ab Avicenna dicitur cancer. Utrum tamen Avicenna dixit quod cancer et emoroides dicuntur quando caro mala sit post egestionem in capite et catarros et emoroys. Si autem accidit ex claritate nasi et incipit ad quantitatem fabe vel avellane cancer vocatur. Istarum emoroydarum quedam sunt et fiunt ex carne alba et molli non dolorosa et cura est facilis. Et quedam fiunt ex carne rubea dolorosa ex qua egreditur sanies. Et iste sunt difficilis curationis propter suppositionem debito regimine et curatione cum localibus procedatur. Primo dico quod si caro fuerit mollis videas si ipsa fuerit in alto vel non. Si vero non capias ipsam et incide et si aliquid remanserit quod non sit possibile incidere rade ipsum cum facilitate. Et si sanguis impedierit te restringe ipsum in modo dicto in primo libro. Et Avicenna dixit quod rasorium fit sicut embola et totum conterere lavetur cum aqua et aceto. Si vero modo illa caro fuerit in alto tunc est tibi necesse ut capias filum et trahas ipsum per nasum et contra suatur per os. Sit tamen in extremitate fili acus plumbea sic quod per os exeat. Deinde extendendo conducatur totiens filum donec tota sit consumpta et incisa caro. Et si tamen ungeretur filum salsamento aliquo vel aliquo liquore salso non esset malum aut cum aliquo liquore forti. Et aliqui ut quidam magistri dicunt quod quando non est possibile extra dicare illam carnem quod bonum est scindere nasum usque ad os. Deinde removere carnem et cauterizare. Deinde sanant locum et consolidant. Rogerius autem incidit illam cum ferro calido ponendo ipsam super cannulam eo quod infirmus abhorret ferrum calidum. Et iubet Rogerius apponere tentam infusam in ruptorio. Et circa nasum ponere defensivum. Deinde remota escara cura ipsum sicut alia curantur ulcera. Polippus autem durus ulceratus et toto genere est periculosus. Nam ipsa est de genere cancrorum absconditorum quos melius est non curare quam curare ut dictum est et sufficit cura blanda. Si tamen nasus est bene tractabilis boni coloris sine tumore potest curari. Si autem esset male tractabilis mali coloris et spasmus cum tumore fuge curam ut dicit Avicenna in libro secundo tractatu de polippo non ulcerato.

Sed fiunt etiam apostemata que fiunt in labiis sicut et in aliis locis. Et signa eorum patent in capitulis precedentibus. In cura illa habes duas intentiones. Prima est in evacuatione et quiete. Prima intentio completur secundum necessitatem loci quia materia calida vel frigida evacuatur modis dictis in aliis capitulis secundum necessitatem. Secunda intentio completur per hunc modum. In principio ponantur repercussiva sicut oleum rosarum, oleum mirtinum, succus arnoglosse et cetera secundum necessitatem. Et ex istis facias unguentum ut tibi libet. In hoc apostemate calido Ysaac dicit: in statu hoc valet aloes lotum cum aqua. Et dicit etiam quod in pustulis siccis cera mixta cum oleo rosarum vel violato valet. Et credo quod valet hoc remedium in principio vel in augmento sandali cum rosis et gumma arabica. Et cerusa preparata ovata cum aqua rosarum et applicata valet et credo potius in augmento quam in statu. Licet in statu declinatione posset dici valere et dicere quod valeret in augmento quia repercussiva commiscentur cum resolutivis unctionibus et hoc convenit in augmento. Si tu diceres quod illa valeret in statu et declinatione ego tunc dicere quod repercussiva illa ut oleum rosarum non ponitur ut repercutiat sed ut conforetur locum ad quem multe materie se fluunt. Et Palat capitulo secundo. Alkif dicit. Ciceris confert ad apostemata que fiunt in ore labiis et auribus que sunt dura et quando fit emplastrum cum melle desuper. Constantinus dicit litargirum cum oleo rosarum mixtum pustulas

narium et labiorum extirpat ¶ Ysaac composuit hoc unguentum
Rx ceruse ʒ iii cere ʒ iii litargiri cathimie
mastic argenti ana ʒ ii s olei ro. quantum sufficit
et fiat unguentum ¶ Unguentum bartholomei apri pluribus
usum omnium ana et cum oleo ro. fiat unguentum et applice-
tur loco.

Aliquando accidit nodus in labiis
qui nisi precidatur non curatur In cura illa
habes duas intentiones ¶ Prima est purgatio ut dictum est 2a est ex-
tractio materie de loco ¶ Prima intentio completur cum turbit
preparato vel cum confectione hameth ut tibi videtur necessi-
tas 2a intentio completur per huiusmodi Accipias nodum
totaliter inter duos digitos manus sinistre et comprimatur ad
exterius si vis extrahe ipsum abscinde pellem cum rasorio
et cum apparet recipe cum uncino vel alio et eradica
ipsum Deinde imple ipsum locum cum alumine zuccarino
vel albumine ovi Et si fuerit necesse scinde et remove
aliquid de pelle vel sucore facere ut deinde est alibi in
proprio loco Et si aliquid remansit de kisti curetur
infra locum cum unguento egyptiaco vel viridi ut
chistis tollatur vel alio removeatur ut deinde est in
modo proprio et illic recurre

Ulia de apostematibus oris antiqui pauca locuti sunt
et pauca est apostemata repperiuntur parum de eis
loquar Et illa apostemata quandoque fiunt a materia descendente a
capite et quandoque est propter stomachi infirmitatem et quandoque
propter aliam consuetudinem Et illa apostemata est generant ex
dolore dentium longo propter attractionem materie ad locum do-
lorosum Et illa apostemata aliquando cito curantur aliquando tarde
Signa autem horum apostematum nota sunt ex signis dictis
in aliis capitulis quare illic vide ¶ In cura ista
habes duas intentiones Prima est in dieta et in materia ante-
2a est in quieta Prima intentio completur sicut dieta et
purgatio sint secundum naturam materie et morbi ¶ Aliud in hoc
non loquor quia clarum est ¶ 2a intentio completur sic Aliqui
antiqui dicunt quod confert apostematibus talis cum incipiunt
collutio facta cum oleo novo de olivis et maxime
de olivis silvestribus sit autem tepidum in collutione ¶
Avicenna facit et dicit fiat collusio cum aqua ro. vel cum
lacte acetoso vel cum aqua mirti et decoctio balaustiarum
et aqua arnoglosse et infusio glandium et succus
portulace valet hoc ad apostemata frigida quando in hoc sunt bu-
lite balaustie et blacte bizantie sed cum oleum illud
talium apprimetur Et ego dico quod folia rubi masti-
cata conferunt et specialiter in calidis ¶ In auguste dicit Avicenna
fiat collusio cum oleo arboris mastic et oleo mir-
tino et in unoquoque ponatur mastix et oleum in quo
bulit mastix et rose Avicenna oleum ro. in quo bulita sit
spica et rose sicce et mastix ¶ In statu dicit Avicenna
valet aliter et specialiter in apostematibus gingivarum calidis
et duris Et succus yreos foliorum olive et fex vini
et succus rute ¶ Dixit etiam Avicenna multi curant gingi-
vas sine tumores earum cum butiro et nos experimenta-
vimus cum ipse in gingivis stantium et liniunt eas
cum eo quando volumus quod dentes eorum nascantur cito et
sine dolore et confert eis et aliis apostematibus quod oris
In declinatione ista valet ¶ Kyrannus dicit quod teste
murium marinorum combuste solute cum melle curant
gingivarum et nascentias curat Serapio dicit mi-
tius curat gingivas sine tumore alumine lamentum
et apostematibus virulentis multum utile est ¶ Avicenna dicit
Colcatar multum valet in apostematibus gingivarum et con-
stringit eas Et valet hic illa que dicuntur inferius

in modo de dolore lingue et de apostematibus oris quare
ergo illa capitula alternatim videantur quando necesse est Et hoc
quod dicit Avicenna de zinar verum est si apostema sit calidum
et valde profundum Si autem apostema non sanetur isto ingre-
diatur cantio et melius est ut suatur oleum fervens cum
lana involuta in extremitate tente et totiens fiat
donec detumescat gingiva verba sunt Avicenne Si autem apostema
sit ex humiditate superflua facta purgatione corporis ut dicit
Avicenna ut in principio colluatur os cum oleis calidis et
cum melle et oleo et rob Deinde administrentur re-
solutiva fortia donec multotiens ut patet.

Aliquando accidit dolor in gingivis et non mirum
quia aliquando ad illum locum fluit a capite et aliquando
a stomacho per viam evaporationis Et aliquando vapores cor-
rupti transmittuntur et faciunt apostemata mala que apostemata
illic expertia aliquando sunt difficilis curationis quia et illic do-
lor aliquando accidit Et Serapio primo dicit tribulus cum
melle masticatus dolorem tollit super inbrect ¶ Constantinus
dicit dolorem tollit zuccarum ro. cum vino vel aceto
coctum si inde os lavet vel gargarizet ¶ Albis dicit
aluminis scissi iamenum valet dolorem virule et gin-
give et auris et pruritum testiculorum Avicenna dicit
cornu cervi vel capre adustum donec albescat ab-
stergit dentes fortiter et stringit gingivas et se-
dat dolorem gingive inflate Et dicit succus fructus
et foliorum rubi sanat dolorem gingive et specialiter recentis
Et alibi dicit Et oleum quidem arboris mastic ha-
bebit virtutem vehementem in sedando dolorem gingive
et specialiter recentis et sibilantis et propter eius iuvamentum in dis-
positione doloris

Capitulum de apostematibus lingue scilicet de apostemate
calido frigido duro ¶ Raro accidunt apostemata
calida lingue quia mollia sicut quandoque
dura Signa omnia istorum patent In cura apostematis cali-
di habes tres intentiones prima est in dieta 2a in evacuatione
antecedentis 3a in evacuatione cause coniuncte Prima ergo sit die-
ta subtilis 2a est evacuatio fiat ergo flebotomia in principio de
cephalica Deinde in augmento si fuerit expediens de lin-
gua Deinde fiat purgatio cum solutivo ¶ Avicenna dicit quod
in principio apostematis calidi si fiat gargarisma de aqua solatri
confert apostematibus lingue Et dicit quod si patiens tenuerit
sub lingua succum endivie aut lactuce aut succum solatri
lac acetosum et aqua ro. aut aqua in qua in qua sint cocte
ro. et succus virge pastoris omnia illa in principio valent.
Galienus in 2o terapeutice consuluit gargarizare succum endivie
et cum ipso solo curavit ipsum Mesue dicit quod si aqua ro.
et aqua plantaginis gargarizentur valet Item succus
coriandri valet in principio cum aceto Item sumach et
lentes cum modico camphore et aceto in decoctione ro. ut
Serapio dicit quod in augmento epatica valet cum melle et
prohibet fluxum humorum ad ipsum Item valet in apostemate
calido ¶ Item epatica cum aqua ro. gargarizata valet in
principio ¶ In statu procede cum scamabi et melle ro. et
aliquantulo sinapis Item dicit quod si sinapis teratur
et misceatur cum aqua et temperetur cum melle per dimidium
et fiat inde gargarisma confert apostematibus lingue
ex radicibus eius ¶ Fidelis dicit quod si lingua vel gut-
tur infletur et super induratur saphirus liberat eam
¶ Mesue dicit quod in fine proceditur cum decoctione ficuum
sale armoniaco aut baurach ¶ Avicenna si autem ad matu-
rationem devenerit fiat gargarisma cum decoctione
liquiritie et sint etiam decoctio ficuum fenugreci passularum et
feniculi Et subdit quod si apiatur administretur

Si apostema huius loci sit frigidum flegmaticum
et ut in pluribus sic est. Et causa apparet
manifeste. purgantur cum pillulis de petra de cochijs.
In principio dico quod valet decoctio spice et decoctio mas
ticis et absinthij et rosarum cum aceto vel aqua rosarum.
In augmento ego dico quod decoctio istarum rerum facta cum
vino valet. In statu dicit avicenna valet radix
feniculi combusta et administrentur ei. Et vasis con
sulunt quod lavet os cum aceto decoctionis 33 et piperis
ut materia resolvatur et desiccetur. Reuma est etiam bonum
et consideranda tamen ex te cum conveniunt istis temporibus

Si apostema huius loci fuerit durum quod sepe contingit
tunc oportebit ut subtilietur regimen et cibus
fiat bonus. Et subdit avicenna fiat etiam vel eiciatur hu
mor cum peris magnis predictis et administretur gar
garismata subtilia et teneatur in ore infusio seu
greci et decoctio eius cum ficubus et granis lauri cum pas
sis enucleatis et teneatur in ore lac muliebre et
aziminum et rapuntium et decoctio dattilorum et ficuum cum
vino dulci et vino de uvis passis.

Nunc de dolore lingue dicamus purgantes
pillula que valet in dolore gingivarum et
oris et uvule. Hic etiam valeat quare pau
ca dicemus. Et pro dolore lingue tollit decoctio petrasilo
ex radice eius quoniam fit cum eo collusio. Et mesue dicit
auctoritate hameth. Recipe sumach foliorum mirti foliorum ro
sarum ana. bulliat in aqua usque ad medietatem consumptionis
et ex hoc fiat gargarisma tribus vicibus in die. Deinde
hoc facto utatur hoc. Recipe spodij gallarum rosarum ana terantur
et utatur hoc namque valet dolori eius oris et radicum
lingue et tumori faucium et gingivarum. Ad idem
recipe anuli alius famen seis rosarum croci mirre ana
terantur et ex hoc pulvere parum misceatur cum aqua et melle
et fiat gargarisma et illud teneatur in ore hora una.

Ranula est apostema quod oritur sub lingua et est simile
glandule dure. Cuius color est similis colori corpo
ris et colore superficiei lingue et venarum que sunt in ca
Et dicunt aliqui quod quando lingua elevatur apparet alia
lingua. Et propter dolorem in loco accidit febris
et inflatio in gula et sequitur aliquando mors. Et hoc apostema est
simile rane ut dicit avicenna. Ideo ranula vocatur. Cuius
causa sunt humiditates fluentes ad illum locum. In cura
illa habes tres intentiones. Prima est in purgatione et
vita. Secunda est in medicinis localibus aptis illam ma
consumere. Tertia intentio est in operatione manuali. Prima in
tentio completur hoc modo. Primo fiat purgatio modo dicto in
aliis capitulis cum pillulis cochijs vel de petra et fiat
fleubotomia si est opus. Dieta sit sicca exclusive ne
ille materie multiplicentur et currant ad locum et in omnibus
honeste se habeat et consideret. Secunda intentio completur hoc
modo. In principio ranule et est utile si cum sale armoniaco
et galle fricetur. Et dicit guilelmus de varignana sanat eas
ranulam atramentum ustum et mixtum cum hermodactilis
applicetur quod expertum est. Et avicenna dicit recipiatur in
illa medicine corrosive maxime resolutive. et in quibus
est superflua exsiccatio sicut sal armoniacum et acetum
et sal. Et fricatio cum flore eris et dragaganto et sic
de similibus. Et dicit quod si fuerit origanum et cortex grana
torum et sal et fricetur cum eis lingua infantis pa
tientis ranulam sanat. Et dicit ex eis quod expertum
sunt mea sunt dragagantum adustum et hermodactili
contritum albumine ovi et positum sub lingua. Et
medicine eius quod dicuntur in alcola valet que fortes
sunt. Tertia intentio sic completur si per hunc modum domi
curari non potest erit expulsio ab operatione manu
ali. Et guilelmus de saliceto dicit incipias uncinum et ca
pias ranulam fortiter et in sorio incide eam qua remo
ta permittatur aliquid sanguinis exire. Quo facto ponatur
vitriolum cum quo sit atramentum vel alumine zucarinum
cum sale et dimittatur per aliquod tempus. Postea abluatur
locus cum vino et aceto mixtis et actu calidis. Hoc enim
exsiccat ranulam et removet. Post hoc abluatur locus
cum vino decoctionis mirre usque ad finem et ista est operatio
manualis. Et albucasis dicit quod oportet ut aperiatur os
infirmi coram sole et consideret ranulam. si est magna
que fusca et dura sine sensu et non tangatur tunc quia
est cancerosa. Si vero non fuerit talis sed alba et bene
tractabilis tunc capiatur cum uncino et scindatur cum spa
tumine subtili et liberetur ab omni parte et extrahatur.
Quod si superveniat sanguis abstergatur cum spongia et si
est necesse ponatur vitriolum. Et dimittatur operatio
donec sit restrictus. Et si operatio non sit sic completa
redeatur ad ipsam usque ad eius complementum. Deinde
colluatur per unum vel duos dies cum aceto et postea
cum vino decoctionis mirre colluatur donec fuerit sanata.

Amigdale sunt carnes dure nate in radice
lingue tendentes ad superiora ac si essent
due auricule parve et sunt carnose nervose sicut
due glandule. Istis quandoque accidit calor cum apos
temas causa. Item et talis quod prohibetur anhelitus. Et
quandoque mollificatur una et non apostematur et indi
get ea tunc quod constringit eam et exsiccat. Ista vbastet
principalis. Ego opinor quod pillula que valet apostematibus
uvule hic valeat quia simplicia illa alternatis videantur.
In cura illa habes solum duas intentiones. Prima in
purgatione. Secunda in localibus. Quantum ad primam de fleubo
tomia dico et de solutione ventris sicut et in aliis. Secunda intentio
sic completur in principio. Cum factum fuerit cum lacte gargar
isma confert apostematibus amigdalarum. Et quandoque ovum durum
deglutitum confert apostematibus amigdalarum. Et hoc dicunt quod con
fert ad apostemata calida ipsum infrigidat et repellit et meliorum
sine suspitione confortat. Et aqua solatri gargarizata con
fert. Et semen rosarum et folia eius utilia sunt in operatione fortis.
Dixerunt antiqui magistri quod tumori amigdalarum et tussi
et perforationi puerorum confert lumino paulatim cum
melle. Aut gargarisma fiat cum decoctione eius et valet
in cum frigida. Et ego dico quod valet eis in calida in statu
vel post statum. In augmento ex paritaria fiat gargarisma
et amigdalas ut dicit avicenna. Et dicit etiam tedria linitur
super guttur amigdalarum ambas et do carum. Et dicit
quod fabe misceantur cum melle et farina fenugreci confert
apostematibus gutturis et duarum amigdalarum et intellio in emplastro.
Cura declinationis dicit serapio quod fit emplastrum cum bul
bis assatis sub cinere calido mixta cum capitibus pisciculorum
parvorum qui dicuntur stringi resolvit apostemata. Etiam va
let de mente avicenne que sunt fortis resolutionis sicut succus
cucumeris agrestis ciminum centaurea et nitrum rubeum cum mel
le. Aut solum valet eis colatur et mel cum sale valet
si misceatur. Sed avicenna ad finem devenerit valet decoctio
ficuum et fenugreci et altee et sic de similibus si in
ore retineatur.

Ad fauces descendunt humiditates ab ipso ca
pite quod contingit illum locum apostemari
ut notum est. Signa apostematis apparebunt tibi ex dictis
in aliis capitulis et dicendis. In cura illa habes duas

q ranula

intenciones prima est in vita et purgatione 2a est in localibus
Quantum ad primam intencionem fiat flobotomia de manu con
sequenter de lingua si opus fuerit et consequenter fiat pur
gatio secundum necessitatem materie apostematis 2a intencio completur
hoc modo. In principio dicit aliquis quod ex succo coriandri
et aqua fiat gargarisma. Et dyas. dicit quod de succo nigri
solatri quod miro modo valet in tumoribus faucium. Serapio
dicit quod fit emplastrum cum psillio et aqua eius et aceto et aqua
frigida confert apostematibus faucium. In augmento dicit serapio confert
succus mororum quando miscetur parum mellis et est bonus ad prohi
bendum fluxum humorum ad membra et ulceribus serpentibus
et apostematibus calidis que fiunt in faucibus. Et bar. dixit
de granis stafisagrie cocta cum aceto reuma stringit
et tumorem frangit. In statu et declinatione illa va
let. Dias. dicit succus sinapis cum melle mixtus tumorem
faucium mitigat et secundum ipsum etiam confert linimento factum
cum litro dissoluto in aqua et melle. Et dicit etiam si fau
ces unxeris cum cedria tumorem tollit. Et Serapio
idem dicit. Et dixit etiam pix humida tumorem faucium sedat
Dixit etiam mel cum sale mixtum et linitum faucium sordes
sanat. Addiuntur etiam hic que dicentur in capitulo de apostematibus
oris et que dicta sunt in capitulo de apostematibus amigdalarum. Si vero
ad saniem deuenerint vide quod dictum est in aliis
capitulis et idem fac

Accidunt apostemata in uuula vel uua quod idem est
propter materiam descendentem per collatorium ad locum
illum quare illa causatur apostema quod aliquando est calidum
vel frigidum secundum descensum materie. In hac cura habes
duas intenciones prima est in purgatione 2a in localibus
prima intencio completur per hunc modum. primo fiat flebotomia
de manu 2o de lingua si opus fuerit 3o purgetur
caput secundum necessitatem humoris peccantis. 2a intencio completur
per hunc modum. In principio competit gargarismus factus ex de
coctione prunorum et ramorum eius. Et confert tumori uuu
le et coquantur folia eius in vino et fiat gargarisma et
abscindit fluxum humorum currentium ad uuulam. Et succus
prunorum agrestium quando maturantur et exsiccantur fiat
hoc. Similiter aceti minorat uuam et abscindit gar
garisma ex eo factum humorum adiuuatur et sanat uuulam
que occidit. Et ad idem valet lac. Et dicit quod de istis medi
cinis sunt alumen galle et balaustie et ambo granata
cocta usque ad dissolutionem. Et dicit sinapis addatur et bal
neetur vel liniatur locus ille cum succo acacie et hoc in principio.
Et gal. dicit in 7o cum oritur in extremitatibus foliis vel germinibus
recipitur aliqua stipticitas manifesta cum recipitur gargarizando
fuit sanatum flegmonum quod est secundum uuulam et parasamaz
et est locus in gutture qui est inter duas vias. In augmento
conueniunt illa si ex succo foliorum ebuli fiat gargarisma
cum eo confert squinantie et uuule in augmento. Et garga
rismus etiam factus cum aceto decoctionis lapacii et radicis eius
uuule tumorem compescit. Dy. dicit pix humida intus
tincta cum penna uuule sibi medetur. In statu et declinatione
Dy. dicit succus origani viridis gargarizatus tumorem
tollit et uuule et ulcera oris curat. Serapio dicit
quando fit gargarismus cum succo foliorum urtice curat apostemata
uuule facit quod facit pioria in epilia. et confert aspe
ritati gutturis antiquam et quando dissoluitur cum aqua et bibitur. Puluis
quod fuerit collata curat raucedinem vocis que fit subito
Et quando dissoluitur cum aqua et miscetur melli et linitur inde
apostema uuule intrinsecus resoluit ipsum. Auic. dicit alo
es est conueniens adustioni et inflationi facte in uuula
dicit etiam assa efficit emplastrum fenugreci in apostematibus. Et
dicit etiam capita piscium salitorum et siccatorum conferunt

uuule apostemose. Et dicit etiam cum flore eris tangitur
palatum cum melle propter apostemata gule et uuule. Dixit
etiam quando sal miscetur cum melle confert apostematibus uuule et
duarum amigdalarum et ad curandum humiditatem ad gingiuas
Et dicit bar. quod gargarizetur et dissoluetur magis. Et etiam
ex tribulis que faciunt sua proprietate in apostematibus proficiunt
omnium et vnee et duarum amigdalarum et omnium mem
brorum gutturis iuuamentum maximum est ut sumantur
fila et proprie tincta cum sanguine vipere et prefocatur cum
eis vipera deinde circuidetur eis collum eius quibus
aliquid horum apostematum id enim confert iuuamentum mirabi
le bonum. Fidelis dicit cinis indiarum areti uuulam
inflatam eleuat et exsiccat. Cum autem propter humiditatem
superfluam est uuula augmentata cum alumine dissoluto
in aqua fiat linitio. Si contingat illa apostemata non resolui
sed amplius tumescat et dolor multiplicatur. prouenien
dum est ad genendum maturationem sic apozima dattilorum
ficuum et uuarum passarum et radicis lilii. et rosarum. Et
quando premiscetur eis aliquid confortantibus ipsum membrum
ne cadat putrefactio in integrum et destruat ipsum
membrum. Vbi genera sicut est balaustia mirra cyprus
rosa et silia et quecumque horum videbitur magis oportere
ponatur. et postquam fuit maturatum apostema et mundificetur

Accidit dolor in uuula sicut in aliis locis et ali
quando accidit sine apostemate. Kyranus dicit hoc
apostemati pichi gestatum ad collum omnem dolorem dentium
aufert. squinantie et uuule. Et dicit etiam tota terrestris
testudo combusta et cum melle bibita dolorem uuule sanat
Fidelis dicit radix malue euulsa que postea non teti
git terram suspensa collo pacientis morbos uuule tollit.
Auic. dicit gumma arabica secundum omnem modum amis
sionis confert uuule dolori. Et gal. dicit gumma
alba eandem virtutem habet cum arabica. Ysaac dicit
succus mororum acerborum et maxime coctorum cum faba
et madiorum ad gutturis vel faucium dolorem multum
confert. Idem dicit de succo sumachie cum dolor est
a colera vel sanguine. Non dubito ego quin aliquis valet
dolori auris et gingiuarum et lingue valet etiam hic

Apostemata accidunt ori sicut et aliis
partibus eius et hoc potest esse propter materiam descen
dentem a capite ad locum illum. vel a membris descen
dentem propter fumos eleuatos a corpore qui ad os tranferuntur
et illuc congregantur et faciunt apostemata. Aut per viam pau
latine congestionis apostemata ista et alia fieri possunt
In cura ista habes duas intenciones prima est in curam antecedentis que
in purgatione. 2a consistit in localibus. prima intencio comple
nec plus nec minus sicut dictum est in capitulis in intentionibus suprascriptis
2a intencio completur cum localibus. In principio competit morea
acetosa. et prohibet apostemata oris et gutturis ut dicit
alchimisto. Dy. dicit rubus tumores oris compescit maxime
si cum aceto folia eius masticata fuerint confert etiam in principio
istis tumoribus folia alcanne masticata. In augmento
confert folium cipressi masticatum tumorem enim oris
compescit et etiam absinthium et rose masticate prohibet
materiam ad locum deuenire et exsiccat aliquiter. Lac
etiam confert floni oris sicut alibi scriptum est super etiam
Dy. dicit arofactiua folia prune constrictiue virtutis
sunt adhibita flonibus oris valet et si etiam cum vino
decoquuntur et fiat gargarisma ut. Confert etiam butirum
linitum sicut dictum in capitulo de apostemate gingiuarum. In
statu et declinatione dico ego ista valent. Et dicit serapio
Aloes confert apostematibus faucium et radice lingue et

gingivarum et aliarum putredinis. Constantinus dicit quod omnibus apostematibus oris et in qualibet parte sanat. Serapio dicit absinthium misceatur cum melle sale nitro et linitum cum eo paulatim et confert apostematibus oris.

Fistule fiunt in partibus oris et fiunt propter materiam in partibus stomachi et capitis. Et quando fiunt in febribus et quando apparent iste pustule nigre in morbis acutis et isti moriuntur in sequenti die. In cura illius habes duas intentiones. Prima est materiam antequam purgare. 2a est quietam removere. Prima intentio completur sicut dictum est nec plus nec minus sicut in apostematibus aliis partium oris. In vita bene se habeat secundum naturam nostram et honeste vivat. 2a intentio completur cum medicinis frigidis in principio acetosis et stipticis. Mesue dicit rob de ribes et rob de moris silvestribus valet. Dixit etiam aqua decoctionis mirti et sumach valet et lentes excorticate cum aceto et extremitates vitis et rubi valet. Item aqua granatorum acetosorum, spodium et galla et rose et acatia et coriandrum humidum viride. Avicenna dicit succus lactuce solatri virge pastoris portulace extremitates vitis. Et subdit et plurimorum quidam infantium sanantur cum zuccaro taberzeth et camphora. Serapio dicit lignum granati cum vino facta collusione oris valet. Rasis de alhabas dicit quod masticatur folia rubi stringit gingivam et sanat alcolam et similiter fructus eius maturus et est mora. Et ego dico quod succus uve acerbe confortat omnia membra oris et ipse non coagulatus vel alcole et coagulatus et dissolutus cum aliquo rob stiptico valet etiam alcole. Constantinus dicit acatia valet erisipile et igni sacro et pustulas oris curat. Et dicit etiam succus quercus nervice valet contra pustulas oris. In angelo valet illa que ex sit nunc dicit Avicenna: galle anthere tamarindi et duo sandali et dragantum lentes lutum armenum et cortices glandium et cimia. In statu et declinatione Albucasis: alumen de pluma et est idem quod alumen vel sassus quod misceatur et melle et aceto et teneatur in ore tenet dentes motos in ore ne cadant. Et valet pustulis et vesicis oris et palati. Et dicit quod tegula furni usta mixta cum aceto valet pustulis oris. Alhebas dicit folia nucis muscate posita pustulis que sunt in ore etiam si sunt ulcerate. Cum folium buglosse comburitur confert fluxibilibus dentium et gingivarum et alcole et ipse quam accidit in ore puerorum et omnibus caliditatibus que fiunt in ore. Et Avicenna dicit quod idem potest buglossa non combusta licet debilius sit et operetur debilius. Avicenna dicit celidoniam et corticem nucis muscate et cyperum et croci et mirram et cypressum et buglossam et piretrum gariofilatam mictasterum et gallam expedit que meretur. Et Serapio dicit omnes species galle conveniunt si humiditas esset nimis magna et nimis humectaret et calida esset superflua linitio facta cum sanich oredei mixta cum croco sale et melle valet. Et Avicenna dicit cum linio tangatur palatum et valet. Et si hec passio accidat pueris et credis quod sit lac tunc altera nutrix vel ad contrarium ut lac infrigidet.

Nunc sequitur sermo erit de dolore oris. Dicit folia olivastri dolori oris masticata competunt. Serapio dicit succus rubi maturi perfecta maturatione curat dolorem oris. Et dicit etiam collusio oris cum aceto calido idem valet. Apuleus dicit quod collusio facta cum aceto decoctionis stafisagre omnem dolorem oris putredinem que curat. Isaac dicit apozima radicis et seminis sparagi ore loto dolorem amputant. Albucasis dicit quod betonica valet dolori oris et squinantie. Istud etiam quod dictum est de dolore lingue supra auctoritate Mesue hoc etiam valet in dolore oris.

Apostemati colli sive gule sunt duplicia. Quedam sunt in membris extrinsecis continentibus et quedam in intrinsecis contentis. Prima assumunt nomen generis et vocantur simpliciter apostemata vel potius glandule et pustule que curantur ut alia. 2a vero habent nomen proprium que squinantia vocantur et proprium modum curandi habent. De squinantia primo dico quod est apostema gutturis et partium oris et viam aeris et cibi impediens. Cuius species secundum Galienum signantur 4or. Et secundum alios tres et hoc in libro de interioribus. Prima species est quando in lacertis ipsius membri est apostema et nunc non apparet sensui sed manifestatur per maiorem offensionem transglutitionis et. 2a species est quando apostema est in lacertis intrinsecis versus spondilas. Item quod apostema apparet solum intus versus fauces et amigdalas que operiunt linguam. 3a species est quando apparet tumor in musculis intrinsecis et extrinsecis. 4a species ponit Galienus in libro interiorum quam vocat sinanosam que fit propter dislocationem primi et 2i spondilis colli. Alii dicunt quod tres sunt species squinantie. Prima est que non apparet intus neque extra in gutture et est cum dolore maximo. Hec autem species in 2a vel 3a vel 4a die interficit. 2a species est quando apparet intus et non extra et illa est minus mortifera quam prima. 3a species est que apparet intus et extra et illa est diuturnior aliis. Et nota principaliter quod illud apostema ut plurimum est de materia sanguinea cuius signum est plenitudo venarum et rubor faciei et magnus pulsus. Aliquando potest causari a colera cuius signum est color citrinus faciei. Aliquando potest causari a fleumate cuius signum est albedo faciei et multitudo saliue. Et aliquando fit ex melancolia et raro cuius signum est fuscedo faciei et oris. Et alia signa sanguinis colere flegmatis et melancolie sunt supra posita que considera. Et tamen quare raro fit ex fleumate et melancolia quia isti humores non habent illam virtutem penetrativam quam habent sanguis et colera. Conveniunt autem omnes species in quadam difficultate operantur secundum transglutitionem et respirationem. Signa squinantie sunt ista. Isti cogunt stare erecte et linguam extrahere et potius sepissime ascendit ad nares. Et Avicenna dicit quod habent odorum cessionem et habent lingue difficultatem et habent locutionem cum naribus. Signa mala timorosa sunt defectus fortis et transglutiendi magna difficultas et extrahunt linguam et spumam emittunt sicut equi fatigati. Color est malus in lingua oculis et in labiis et etiam extremitatis frigiditas et sudorem frigidum habent et cordis defectus habent. Signa bona sunt sopnus quies transglutitionis alleviatio doloris anhelitus et transglutionis non difficultas et malorum signorum. Et nota ut dicunt squinantia potest terminari altero trium modorum. Primo per resolutionem insensibilem quia materia est pauca et subtilis. Aliquando fit flebotomia universalis et particularis et gargarismis curatur patiens a tali materia utrius resoluit quod remansit. 2o terminatur per conversionem eius in saniem sicut quando apostema maturatur et sic nunquam potest maturari seu terminari infra 4or dies et hoc quando materia est grossa et multa. 3o terminatur per transmutationem materie ad alium locum vel ad stomachum vel pulmonem. Et signum est nausea vomitus dolor stomachi. Si ad pectus signum est tussis tremor cordis quod materia ad cor fuit delegata. Unde in 4a afforismi dicit Ypocrates conversis squinantia ad pulmonem guttur

in septem diebus moriuntur. si vero hos effugiunt empi-
unt. Curatio istius apostematis consistit primo in victu 2° in
materia antequam. primo in quieta. 2° in actionibus ¶ Prima materia
completur per hunc modum. scilicet quod utatur eadem dieta superius in
aliis apostematibus secundum quod mesue vult sint contenti in principio
cum ydromelle et aqua zuccari ¶ Deinde procedat ad aquam
lentium excorticatarum et ordei extinguitur cum sirup
et acetositate. Deinde deveniendum est ad ius ciceris
cum aqua ordei farine. Deinde ad sorbitiones farine
fabarum et ex melle et colaturam furfuris cum melle
Post hoc veniat ad vitellos ovorum et silia et millo
repleat se. Et venter eorum semper sit laxus. Sompnus
eorum sit mensuratus. Nam in multitudine sompni tenet
subita suffocatio. quare caveat ut parum dormiat et sepe
excitetur ¶ 2a materia completur per evacuationem et divisionem
cum flobotomiis et medicinis solutivis secundum magis pecca-
te et cum clisteribus acutis et fortibus fricationibus factis
festinanter. Hoc est quod egritudo propter membri opportunitatem
non dat indutias. Fiat ergo fricatio et ligatio extremita-
tum. Et statim clistere. postea intromittendo fiat flobotomia
de saphena. Deinde eadem die vel 2a sub lingua
si virtus tolleraverit. et secundum mesue possumus facere de
brachio. Considera casus et videbis. Consequenter
de dyaprunis. dyacatholicon acuitur cum
succo rosarum ¶ Si autem colera est cum sanguine. primo
fiat purgatio colere deinde flobotomia. ¶ 3a materia completur cum
localibus. In principio convenit aqua ro. cum aceto et aqua infu-
sionis sumach. et aqua coriandri humidi et succi
Et ex eis est aqua granatorum acetosorum et dulcium
tritorum cum toto suo et succus solatri cum se ro. est
mirabilis et similiter succus citoniorum et sorbarum valet
Succus mori secundum Avicennam gargarizatus valet squinantie
Et Sapio dicit quod fit gargarismia cum aceto calido.
abscindit cursum superfluitatum venientium ad guttur
et confert squinantie et casui uvule ¶ Item valet hoc
Rx sirupi de papavere dyamoron ana ℥ I. aque
ro. ℥ II. misceantur et fiat gargarismus et actu
frigidum applicetur. In augmento convenit dyamoron
in quo virtus mori et nucis ponetur et cum predictis ad-
misceantur balaustie et galle et se ro. et albumen et
tunc convenit in augmento ¶ Mesue dicit agrestus
succus cum predictis liquoribus est iuvamentum sublime.
Ad idem valet succus sumach linitus circa locum quod ad
extra papit Avic. poni in oleo olive ¶ Et in augmento
ponatur cum oleo amigdalarum dulcium et oleo olive et
similibus aliis ¶ Cassia fistula dissoluta et gargariza-
ta cum aqua solatri vel coriandri. et mucillaginem psillii.
squinantie valet ¶ Alii dicunt absinthium gargarizatum
cum aceto valet squinantie. Decoctio ficuum cum cortice granati
valet et lac quod sumitur ex semine papaveris cum aqua ro. valet
Et ex eis est succus solatri expurgatus bibitus mane
et sero secundum mesue. [illegible] testarum ovi. Similiter valet
mucillago psillii cum coriandro et cum vino et me-
dio cum phoc. Et ista nunc dicuntur plus valere in principio
Ad idem liquiricie uvarum passarum mundatarum ab
arillis ana quarta I. caricarum pinguium ℥ III. semis
citoniorum. se. papaveris albi ana ℥ I. ordei munda-
ti quarta I. mellis ℥ II et fiat decoctio et clarificetur et
fiat gargarismia. In statu competit quod resolutiva sint
cum aliquantulum stipticitate et ideo valet mel ro. cum aqua solatri
Aut mel cum aqua endivie vel lactuce. Pulpa cassiefistule
cum melle gargarizata et cum rob mori valet. Et
lac ex eis confert. In hac hora lenit eum et dolorem
sedat et proprie lac caprinum et azine et proprie calidum. Et
quando administratur cum cassiafistula quod cum medulla eius con-
fert gargarizata et bibita. et proprie cum zuccaro et aceto
et mirra. Et proprie valet rob morarum cum eis. scilicet aceto
et mirra valet. Decoctio ficuum et dactilorum et
fenugreci et aceti cum eo quod est sicut mirra valet
Et similiter lac caprinum cum stercore canis albi Et melle
cum aqua mellis et modico synapi valet sirupus
acetosus cum radice rafani vel succo eius. ¶ Cura
declinationis est illa. Que conveniunt secundum mesue sunt
ista. scilicet lac mori. baurach. mirra crocus pirectrum
synapis assa fetida. rafanus stercoris canis albi
et proprie qui comedit ossa. Et stercus infantis qui
comedit lupinos. et stercus yrundinum combustarum et
silia. Et ex istis diversi doctores diversa dixerunt
Alii dicit sic. Radix rafani silvestris in aceto de-
cocta et gargarizata confert. quod aperit squinantiam. Dicitur
etiam synapis valet apostematibus et etiam inflationibus que fiunt
in gula et intelligitur quod ex ea trita et mixta cum
vino fiat gargarisma. Et dicit sal armoniacus
squinantie valet cum sufflatur deintus. Item dicit quod si
porcelliones cum melle et pane ponantur in ore
Et bar. dicit quod illi vermes. prius pulverizari et
gargarizari et conferunt ¶ Ry dicit radix rafani
in aceto et melle cocta si gargarizetur. squinanticos
curat et elixa cum melle idem facit. Et multi
veterum dixerunt. quod squinantiam resolvit semen
rafani. et cortex et folia quando contunduntur aut
ex eo talo fiat gargarisma ¶ Et dicit idem
Ry. piper squinanticum confert maxime melle inmixtum
seu inmissus ¶ Et bar. dicit quod mel sit dispumatum
et gargarizatur quod resolvit magis. Et ego dico quod
gargarismus factus cum melle et oleo primo et
maxime factum cum speciebus valet exigue. Dixit etiam quod
sal cum melle valet squinantie. Sapio dicit quando ysopus
sicca fuerit cum decoctione ficuum est bonum squinantie.
Et dias. dixit quod de solo ysopo gargarizato dixit
etiam Sapio. quando ficus coquitur cum aqua et melle
et fit cum decoctione ¶ Istud gargarisma confert apostematibus
gutturis et amigdalarum et squinantie et utilis me-
dicina valde ¶ Dicit etiam quod quando fit linimentum cum
pice liquida et melle confert apostematibus nervorum et
apostematibus que fiunt in canna pulmonis et meri
Et bar. dicit. quod conferunt omnibus similibus apostematibus. Item li-
nitum et extra applicatum. Dixit bdellium solvit
apostemata que sunt facta in canna pulmonis dissolutum
cum saliva hominis ieiuni mirifice dissolvit. Et
Avicenna dicit quod liniatur palatum. Et dicit etiam
Sapio. fel testudinis confert (etiam porcelliones
cum melle triti. et leniti conferunt squinantie ¶ Ry-
ran. nidi yrundinum cum aqua soluta et colata et
emplastrata collo et faucibus tuberose et squinantiam
perfecte curant. Et bar. dicit quod potest dissolvi cum oleo
ro. Et Avicenna dicit cinis yrundinum si cum ipsa
tangatur palatum confert. Et Sapio hoc dicit. Et
Gal. in xi° dicit. Multi faciunt cineres ex pullis
avium combustis et miscent cinerem illum cum melle
et liniunt squinantiam. Et dicit Gal. et Sapio quando
solvitur. et fit inde pulvis et accipitur ex eo ʒ I.
Et Avicenna dicit aur. I. et in potu detur cum aqua
confert squinantie et apostemati gutturis et uvule. Et similiter
faciunt pullorum yrundinis quando additur. Etiam in hoc
casu valet hoc quod est Rx cineris yrundinum

croci nardi vitree an ℥ j. confice cum melle et fiat
gargarismum. Et Gal' hoc sensit quod valet squinantie et apostemati
gutturis et uvule. Et Gal' dicit et Sapio dicit
quod quoque stercus infantis sumatur qui per tres dies
pane mediocriter salito comedet et fermentato et
lupinos dulcoratos. et carnes gallinarum et anatum
et vinum vetus bibit. Et omnibus istis inmoderata quantitate
sit usus. ita quod bene digerantur secundum Gal' in 2°. exsic-
cetur istud stercus et misceatur cum melle silvestri secundum
Gal'. et linatur cum eo guttur et palatum. aut
solum cum digito apprimet palato ut dicit Avic.
Aut detur in potu secundum Sapionem confert squinantie
magno et mirabili modo. Ita quod a gloria excusat
ut dicunt. Et Dyas. dicit absolute de stercore huma-
no cum melle mixto et hoc expertum est et verissimum
de stercore infantis cum melle permixto. Et tamen
dicit quod hoc stercus si sit tritum et cribellatum et ama-
sassatum cum melle et impositum in gula. Et similiter valet
ut dicit Guill' de Varig. si in gula insuffletur. Idem
etiam operatur stercus canis applicatum palato dicto canis
comedentis ossa. Et Gal' tamen in x. dicit quod debet
misceri cum aliis medicinis et dicit quod debet habere
quod plurima experimenta. Et tamen dicit quod illud stercus
sit siccum et collectum de mense Julii et misceatur
illud etiam cum decoctione gallarum. et cum vino granatorum
Et Sapio dicit illud colligatur. quando canicula as-
cendit. Avic. dicit quod hoc stercus ponatur ad pa-
latum. cum digito ad squinantiam. Albucasis dicit quod
confert squinantie que est ex humiditate. si teratur
diligenter et insuffletur gutturi. sicut cataplas-
ma cum melle deforis. Tyrannus dicit quod cum
melle inunctum gutturi et corpori squinantos perfecte
curat. Fidel' dicit quod hoc stercus canis misceatur
cum stercore hominis cum melle felle tauri et emplastretur
multum valet. Et Betho. dicit quod solum mixtum cum melle
valet non solum in squinantia sed etiam in aliis apostematibus propter
sui exsiccationem. Et Avic. dicit mirabile valde auxi-
lium. et est quod accipiantur fila plurima tincta ex sanguine
muris. et cum eis vipera strangulet. et postea vi-
minibus involvatur. in circuitu patientis fiet per
ipsum iuvamentum maximum et mirabile. Et Guill'
de Varig. dicit hoc valere. Rx cassiefistule dissolutam in
succo coriandri viridi et totum hoc dissolvatur cum
mucillagine psillii. et fiat gargarisma. Emplastrum
quod debet applicari extra gulam. Rx mellis stercoris
canis comedentis ossa. cimeros. omnium an cocleare
unum. sal modicum et fiat emplastrum. Aliud et est
emplastrum. Rx. merdasengi ℥ j. ponatur super
ipsum ex oleo sisamino et oleo viol. quousque coa-
guletur. postea Rx mucillaginis seminis altee seminis al-
nuti. ℥ v. ova tria. gummi amigdalarum ℥ j ß. infundantur
in aqua coriandri die ac nocte et ponatur radicum
et melliloti an ℥ ij. violarum siccarum. farine ordei an
℥ iij. agitentur omnia et permaneant percussione donec
fiat corpus unum. et ex hoc fiat emplastrum. Si accidat
modo quod materia non resolvatur sed ad saniem deveniat tunc
illa que dicentur de mente auctorum valet. Mesue
dicit Rx. farine ordei seminis lini. an ℥ j. dactilorum
ficuum siccarum pinguium. an ℥ j ß. nucis panis
quarta ß. coquatur omnia in rob. et pistentur et fiat em-
plastrum et impinguetur cum modico butiri. hoc est
bonum. Rogerius dicit. Rx nardi benedicti absin-
thii an ℥ j. farine ordei seminis lini. an quarta ß.
mellis ℥ ij. assunge porci quarta j. coquatur et pistetur
et fiat emplastrum. Lanfrancus dicit. Rx radicem viri-
dem et fac bulire illum in aqua diu et postea cum cri-
bra colla et in colatura coquatur radix lilii malva-
visci et bonie et folia malvarum viol' paritarie. Et
pistentur fortiter et incorporentur cum eis fermentum
bonum. ac farina seminis lini. an quod sufficiat bulliant
et in fine addatur oleum vetus assunge sine sale mo-
dicum et fiat emplastrum miraculose. solvit et maturat
omnem squinantiam. Et subdit quod cum istis semper fit gar-
garisma cum aqua et vino decocto et melle decoctionis
radicis altee ficuum. seminis lini fenugreci et similium.
Et Guill' de Saliceto. dicit Rx malvavisci mundati
cocti et incisi frustratim. lb j. farine fenugreci seminis
lini. an ℥ j. vitellorum ovorum coctorum sub panniis
cum cortice numero v. butiri ℥ iiij. incorporentur simul
et fiat emplastrum hoc valet ad extra antequam ad ruptura veniat.
Hoc toto completo et maturato aperiatur cum sagittella
et mundificetur cum mundificativo de apio dicto in primo hoc
Si autem non apparens rumpatur cum unguibus vel
fricando si est possibile. aut etiam cum gargarismis ma-
turativis et aptius vero est decoctio ficuum et dactilorum
fenugreci addendo fimetum feniculi. Et secundum
Ameth Bautach in experimentis stercus perdicum et lupini
et semen sinapi. Et Roges dicit fiat frustum carni-
um bovinarum semicoctum et liget cum filo firmo et
longo et faciat quod transglutiat et cum erit in transglutien-
do trahe filum et tunc rumpetur cum violentia. Illud idem
dico ego quod potest fieri cum spongia apto apostema mundificet
cum gargarizatione et fiat cum melle vino et aliis similibus

In hoc loco quandoque cadit dolor qui aliquando fit
ex apostemate et aliquando sine apostemate illa valet. Et
primo si dolor sit fortis fiat gargarisma cum lacte
tepido et id est laudatum apud omnes. Ad idem valet
syrupus viol' papaveris et mucillago seminis lini psil-
lii et seminis citoniorum dissolutum cum aqua stipticum et ros
plantaginis et solani. Et Halabas laudabat ad
hoc solatrum et cassiamfistulam cum aqua hordei dissolutam. Si
autem esset tanta strictura quod non posset loqui sine
transglutire ut melius loquatur ponatur ventose circa col-
lum et canales amplientur. Et quandoque dicit Avic. intro-
mittatur cannula facta de auro et argento et similibus
adiuvando ad inspirationem et quod confert in distilla-
tione deglutitionis et anhelitus compressio spatularum et fo-
tus. Et in ante non separat de evasione dicit quod aperiatur
canna pulmonis super epiglotum inter duos anulos
taliter quod possit anhelare et dimittatur sic per tres dies
et non ultra donec transiverit consuetudinis malitia et
postea suatur et incarnetur. Et hoc etiam videtur velle Albu-
casis. Et Avenzoar oportet quod ista prodictam in una expira-
probavit. Si autem in loco non sit apostema illa valet
in dolorem gule. Isaac dicit de succo mororum acer-
borum et maxime cocto cum sabba et modico zuccaro quod ad
gutturis vel faucium vel uvule dolorem multum valet
Ad idem dicit de succo spinachiorum. cum dolor adest
a colera vel a sanguine. Et Avic. dicit succum tamari-
ndi est conferens ad dolorem gutturis. Alkindi dicit cube-
bas sunt bone dolori gule. Sapio dicit piperella est
conferens dolori gutturis. Avic. dicit bdellium est
conferens canne pulmonis et apostematibus eius et tussi antique
et dolori lateris. Dicit iterum Sapio mumia
confert dolori gutturis cum decoquitur in aqua decoctionis
saturegie. Et Avic. dicit quod dissolvitur cum rob de mo-

vis. a' cum decoctione lenticule. Et kyranni' dicit quod
rostrum pice gestatum ad collum omnem dolorem dentium
squinantie et uvule aufert

Cura squinantie frigide complet cum quatuor intentioni/
bus modo dicto in capitulo de squinantia calida pro
prie. 2a intentio complet per huius modum fiat purgacio
de pillulis de yera de cochiis. et tua semper intersit
mensurare medicinam ut in omnibus. 3a intentio complet
per huius modum. fiat gargarisma cum aceto et aqua ro.
et decoctionis morsus dyaboli. et est herba multum valens
Deinde in augmento cum rob nucum et dyamoron confor/
tatum cum eo quod est sicut galla et allumen et acacia et
similia cum oximelle. Demum in statu ascende sicut ad
dyacinamomum spicam et piretrum et assam et illa pone
misceri cum dyamoron et gargarizare. Pulveris genes/
tre cum melle ro. mixto cum aqua decoctionis eius. feni et dau/
ci et dosis sit ab ʒ i. usque ad ʒ i s. Verum dyascorides
contusa virga genestre et extracta ʒ i. bibita. Sq/
Confert et radix rafani silvestris
natiuus mediante. Confert et radix rafani silvestris
cocta cum melle et superponatur. Cum ultra dicta sunt superius
in alio capitulo quod huic pone replicari et vide. Si videris materiam
induratam tunc mollificetur cum dyaglon dissoluto cum pin/
guedine galline. sicut cum alio dicto de scrofulis. Si autem
ad saniem deveniat ponatur olea ad exitum et alia necessaria
Unguentum maturativum Rx unguenti dialtee. qr. s. mu/
cillaginis fenugreci seminis lini. ʒ ii. medulle cassie fistule
cum oleo amigdalarum dulcium. ʒ ii. et Rx
micarum cum. ... Emplastrum et alia maturativa pone
emplastrum et ponatur super locum et alia maturativa pone
apponi. et in propria parte vide in primo libro in capitulo de medicinis
maturativis et alibi etiam. Deinde si opus fuerit aperiatur
locus et mundificetur et consolidetur modo convenienti

Botium est apostema sive excrescentia in gula ex
materia humectante in magnam malam guisam. Albucasis
dicit quod botium est duplex. quoddam naturale et quoddam non naturale
Naturale non recipit curam. Item botium non naturale est duplex
quoddam est quod est intrinsecum. et quoddam quod non est intrinsecum
in venis et arteriis. Dico modo quod botium quod non est
intrinsecum in venis et arteriis et est non naturale re/
cipit curam. Dico etiam quod botium magnum quod occupat
magnas partes et amplas est dimittendum. Arnol/
de villa nova dicit botium quomodocumque extirpetur est
verendum quod cum incisione et corrosione fit. Vertum
passio a multis vocatur regionalis et hereditaria. In
cura illa habes tres intentiones. prima est in vita 2a in
materia antecedente 3a in coniuncta. Prima intentio complet hoc modo
Istis subtrahetur regimen et abstineat se ab aqua et ab omnibus
cibis indigestibilibus frigidis. Et sit panis eorum bene
coctus et fermentatus. Caro eorum sit edina agnina vitulina
cocta et fermentatum. Caro eorum sit edina agnina vitulina
et vinum eorum sit clarum in substantia et aromaticum
in odore. 2a intentio complet cum solutivis et aliis. Utatur
turbit preparato cum ʒʒ. modo dicto in scrofulis eo quod e/
ducit fleuma grossum a gula. 3a intentio complet
duobus modis. Uno per incisionem. alio per resolventes
Per incisionem curatur iste. ut dicit rogerius fiant
due sectiones cum ferro calido una fiat secundum longum alia
fiat secundum transversum. Et omni die extrahatur aliquid ad ex/
teriora donec penitus totum et materia sit consumpta. Si tamen
aliquid remanserit cum pulvere affodillorum removeatur
vel cum aliquo simili post incarnetur. Et nota quod est supradictum
ut tu accedas ad eum qui intrinsecatum est cum ferro
ne nervi vel arterie vel vene incidantur quare
in istis fiat ut dictum est et dimittantur. Si autem
non sit intrinsecatum et liber sit a venis et arteriis

scindatur cutis et discarnetur. et ipsum cum suo folliculo
tollatur et extrahatur et curetur. Et si aliquid de folliculo
remanserit vel cum putrefactivis modo dictis in nodis remo/
veatur et curetur. Postea autem si tibi videtur removeatur
cum corrosivis caute tamen ut dictum est in capitulo de scrofulis
et illo modo extirpetur. 2o modo complet 3a intentio cum reso/
lutivis. Et doctores diversi diversa dicunt. In hoc huius pervisi/
siones multas et effectus paucos. Rogerius dixit et
ordinavit electuarium tale Rx radicis viticelle cucurbite
agrestis calamenti pulipodii brusci spargi aristologie ro.
radicis acori radicis pareri radicis tapsi barbassi spon/
gie marine pallie marine ana p. i. adusta spongia
et palla reliqua pulverizentur et conficiantur ad modum electuarii
cum melle de quo prepit aliquantulum pone sub lingua
cum vadit dormitum. De mane autem detur pars potionis
facte cum vino decoctionis radicis mellisoli et tapsi bar/
bassi pulipodii betonice brance ursine et in talibus
dant per x vel per xii dies vel plus ut sibi libet et ut
etiam videbit exponere et iubet cum predictis lac porce post
mos fetus lactantis recipe et expertum est. Et hoc dimi/
ttum est et in hoc multum valet purgacio per vomitum. Emplastrum
ad hoc Rx radicis rafani cucurbite agrestis lapatii
stafisagrie coquatur et super locum ponatur. Alia emplastra
resolutiva et maturativa que est superius in propriis capitulis
Dominus fecit pulverem de spongia combusta ossis sepie
salis gemme et radicis celidonie. piperis calamenti ʒʒ
bedeguar nucis cipressi pallie marine. ana et isti
pulveres teneantur sub lingua cum vadit dormitum
cum vel modico aceti vel aqua vel siccis sine liquore et hoc
sunt experimentis et verum est. sed multum extenuat hominem

Gudusatur aliquando apostema sive inflacio in tota
facie cuius nomen est burtiga. Et secundum vulgus
res gutta rosacea. Et aliqui vocant guttam rubeam
Est tamen differentia inter guttam roseam et guttam rubeam
ut patet et patebit inferius cum loquar de decoratione. Et
differentia est illa quod gutta rubea est apostema et tumor magnus
in facie vel in parte eius. Et gutta rosea non est apostema
sed quidam rubor superficialis plerumque sepe. Et ut in pluribus
hec egritudo fit a materia venenosa et calida a qua elevantur
fumi et veniunt ad faciem et inflant eam et causant
in mulieribus sepe ex retentione menstruorum. Et signum
quod materia est venenosa est quod sepe cadunt pili superciliorum
et barbe et excoriatur facies in decimatione. Et
aliquando non est ita venenosa et tunc non cadunt capilli
Et aliquando et cutis semper excoriantur et cadunt de facie
furfures. Signa huius sunt quod cum hec passio incipit
accidunt pruritus in facie. et in loco in quo incipit causatur
eminentia et postea multiplicantur et sic fit una inflacio
universalis de tota facie et inflamantur ita oculi quod quis vi/
dere non potest et multiplicatur in tota facie rubedo et
pruritus et febris accidit sepe. et hoc si materia sit cali/
da. Si autem materia sit flegmatica quod esse a materia flegmatica posset fieri
et sepe vidi non apparebit signa dicta quia nec rubedo
nec pruritus apparebunt sed sola inflacio. Et cum fiat impres/
sio cum digito remanebit vestigium ut in ydropisi fit
Et aliquando materia est mixta et considera mixta signa eius
Cura huius consistit in tribus intentionibus. Prima consistit in
vita 2a in materia antecedente 3a in coniuncta. Prima intentio sic
complet. Utatur mica panis lota in sucro ... et
farre et comedat lactucam et portulacam cum forti a/
ceto et cucurbitam cum agresta bibat vinum de granatis
vel aqua cum mica panis usque ad finem. Postea pau/
latim recedat ad naturam suam et bibat vinum liphanum

et pullos comedat si fuit necesse cum et portulacam et
lactucam. Secunda intentio completur flobotomia si etas consenserit
ut sepe presuppono vel cum ventosis in spatulis scarifi-
catis et fiat purgatio cum pillulis de fumo terre et quando
omni mane utatur aqua casei repre. quam ad materiam acutam
valet. Item sirupus de nenufare cum aqua eius vel etiam
fiat eius clistere cum decoctione cum in quo dissolvatur sene epi-
thimi ana ℥ i. et tamarindi mell. ana ℥ ii. Tertia intentio
completur in localibus epithimetur quo locus cum succo solatri
et oleo rosarum et aceto mixtis et perdat usque ad finem
Lavetur facies cum aqua decoctionis rosarum et camomille. Item valet
oleum violarum cum succo lactuce. Et dico et unum valet est oleum
de papavere cum succo endivie. Dico etiam quod valet oleum
de nenufare cum succo arnoglosse et super parum aceti ponatur
Dico etiam quod succus citrulli valet cum oleo rosarum vel cum oleis pre-
dictis et parum cere in forma unguenti et hoc expertum sumus. Item
unguentum rosarum et populeon valet et tu ex te considera alias
compositiones et ex te facias ut tibi videtur. Contingit etiam
aliquando quod fumi qui elevantur a materia flegmatica quare apostema
erit flegmaticus et facies non erit rubea. Dico tunc quod pillule
cochie vel de yera multum valet. Et tamen ad alia
curentur ut cancer. Et dicta in talibus sit tendens ad
caliditatem et similiter res locales. Et curam cancri domi-
nis phisicis dimitto et ad capitulum prius recurre. Etiam
dico ego quod potest curari ut undimia quere vide hoc in primo
libro capitulo proprio. Apostemata autem faciei famosa curantur
sicut apostemata dorsi et nihil habent proprium quare de hiis ni-
hil loquar

Apostemata dorsi in causis signis et curis
cum aliis apostematibus conveniunt. Unum tamen nota quod illa
periculosa sunt propter propinquitatem spine seu nuce
que est vicina cerebri et ab eo oritur ipsa. Unde silentur
in virtute et vivo unum propter hoc dicitur nisi de utilitate
particularum. Et apostemata nuce sunt similia sinthomatibus cerebri
et ex hoc potest intelligi quod in talibus est malum repercutere
sed sola repercussiva domestica debet apponi. Signa
calidi sunt rubor inflatio loci et dolor vehemens et acui-
tas figure et eminentia satis magna et febris aliquando
in generatione sanici et sic totum declaratur in excursis
Cura huius consistit tribus primo in regimine. 2° in cura
antecedentis. 3° in cura coniuncta. Regimen eius per complemento
prime intentionis sit sicut dictum est in tractatu de squinantia
Secunda intentio completur isto modo fiat flebotomia si opus fuerit
et humor calidus quod colera curetur modo dicto supra. Tertia intentio
completur cum localibus. In principio competit repercussiva
lenia sicut oleum rosarum. cum succo arnoglosse et aliarum
rerum domesticarum propter causam dictam. In augmento ponatur
oleum rosarum et fiat emplastrum resolutivum et repercussivum
In statu ponantur emplastra maturativa et vide ea in capitulo
2° primi libri. Maturativum Guill. de Saliceto Recipe
repastinacas sub prunis duas. vitellos ovorum .ii.
axungie liquefacte sine sale vel butiri ℥ iii. ayalna-
nisci a ℥ i. incorporentur omnia simul cum oleo de aneto vel
camomillino et postea ponatur super locum usque ad perfec-
tam maturationem. Item valet emplastrum de malvavisco.
Cum ergo hoc saniatum fuit non expectetur saniatio ad
incidendum et incidendo caveatur origo nervorum. Nam
eorum punctura et incisio est periculosa. Si vero apostema sit
frigidum cum timbit preparato vel cum pillulis de agarico vel
sic. sed in principio purgationis inungatur locus cum oleo
rosarum et camomille et anetino. In augmento inungatur locus
cum oleo de spica vel de lilio. Item valet hoc. Recipe farine. Recipe
farine seminis lini mellilloti et cum fiat emplastrum et
incorporentur cum oleo camomille et rosarum. quare ponitur oleum rosarum.
considera que dicta sunt et habebis causam. In statu ponatur
maturativum si fuerit opus. Et hoc est emplastrum tale. Recipe
caulis libram unam vel duo et coquantur sub prunis tria
capita alleorum et coquantur simul et tundentur et pistentur
in simul et incorporentur cum eis ℥ ii. terbentine. ℥ iii. mellis
et farine seminis lini et fenugreci. et incorporentur cum oleo
de aneto et fiat emplastrum. Maturato apostemate mandatur
ut dictum est immediate sed tamen respiciendo originem nervorum

Quandoque accidit tumor aliquis in dorso qui
vulgari nomine dicitur natta. Et est magnus carno-
sus et mollis. Et nota quod in tali apostemate non est dolor. Et si
est dolor in eo est parvus. nec est calor neque pulsatio
Et aliquando tantum crescit quod superat omnem partem corporis. Et tale
apostema accidit precipue in humeris et aliquando in aliis locis. Cura
huius consistit in duobus scilicet in purgatione et in remotione natte
primo fiat purgatio ut cum pillulis aggregativis vel cum electuario
ut tibi videtur. Removetur autem sic incidatur locus secundum
crucem et excorietur ab omni parte deinde exprime eam et
extrahe. Aliqui ligant eam cum corda scilicet partem inferiorem
et postea excoriant et extrahunt carnem. Hoc facto
cauterizetur locus quando solet causari fluxus sanguinis
Et aliqui sunt qui non cauterizant ut vidi nec causatur
fluxus sed si causatur cauterizetur. Hoc quidem dictum est verum
si natta non fuerit multum inviscata. Ideo semper considera
inviscationem eius. Si autem fuit grosse radicis quia inves-
cata tumor est de eius incisione. Unde natta aliquando pen-
dent ut testiculi pendet quando radix eius est valde sub-
tilis tunc in illo casu non expedit excoriare sed cum spa-
tumine vel aliquo re ignita incidatur iuxta corpus cum
integritate sua et consolidetur. Nota tamen quod si excorietur necesse
est incidere illam pellem ut labia pellis cum pelle se tangant
ne se superequitent. Et aliquando fit sutura aliquarum partis
ut ille partes incarnentur et diminuatur foramen parvum
et incarnetur per eam partem et consolidetur residuum modo
convenienti ut quando dicitur in de ulceribus

Gibbositas causatur et inde passio dorsi est
et illa solum causatur. Est enim gibbositas ele-
vatio spondilium ad extra ex quo curvatur homo
et leditur in motu. Et licet gibbositas non sit apostema tamen
quia aliquando fit est ab apostemate de eo facio mentionem. Et quia
sit postea patet quia licet sit tumor preternaturam quia apostema naturam
non est facta merito huiusmodi fluctuum illic non debet dici
apostema. Triplex est gibbositas quedam est que fit versus
partem interiorem et contrarium vocatur et eius causa extrinseca
potest esse casus et percussio et intrinseca potest esse apostema in
spondilium musculis extensis trahens ad se lacertos quare
fit contractio et similiter potest esse vere cum fit contractio.
Causa gibbositatis que fit ab extrinseco et percussio dislo-
cans viam spondilium. Intrinseca causa dicitur humiditas re-
laxans ligamenta et nervos cum quibus ligantur spondiles
ratione cuius spondiles exeunt. Alia est causa ventositas
penetrans spondiles et dillatans. Alia causa est tussis et asma
et hoc dicit ypo. 6a particula afforismorum illo afforismo quibuscumque
gibbi et asmata et tusses fuerint ante iuventutem pereunt
Alia causa est apostema in musculis exterioribus et de facto mentionem
modo. Signa huius gibbositatis de quo loquimur sunt quia in
loco est dolor et super calefactio et dolor ille est quietus
et in hoc differt a gibbositate que fit a vento quia eius dolor
est motivus scilicet de loco ad locum. Ille autem est quietus et man-
sivus in uno loco. In cura illa habes tres intentiones
prima est in victu 2a in purgatione. Tertia est in localibus. Prima

meteno oplet hoc mo Respirat se a cibis g(ro)ss(is) frigidis et vitat cibis subtilium chimoz et bono vino et a legu(m)ibus se respirat. 2a mteno oplet purgacoibus fiat purgacio cu(m) pillis de hermodactilo maioribus et si expedit flobia de basilica Item dande sunt res diuretice et maxime fiat sc(ilicet) oximel q(uo)d p(otest) fieri et aq(ua) seminu(m) comunium et alia diuretica cu(m) aq(ua) mellita. 3a mteno oplet p(er) hunc mod(um) Inungat loco cu(m) oleo sambucino In quo storax liquida et castoreu(m) et euforbiu(m) sunt dissoluta Et frequenter locu(m) inungat Rasis dicit aqua calida in q(ua) decoctio sit metrastre sambucus et sticados arabic et illa aq(ua) de alto sup(er) locu(m) p(ro)iciat(ur) et e(st) embrocatio Item fiat inunctio cu(m) oleis mlis sicut cu(m) oleo de spica de lilio de castoreo et sic de alijs Et aut(em) fiunt puerorum balnea et fricatio sufficit vt dicit rasis Et in mo ap(ost)a et dictu(m) recurrat ad p(ri)m(u)m libru(m) ad c(apitulu)m de sephiros et illic vide Si tn gibbositas e(st) co(n)firmata fuge q(uia) no(n) curat(ur) Ego aut(em) vidi gibbositate(m) in vno scolari et tussi vt dicit ypo. fieri et no(n) fuit curatus De alijs mois gibbositatis no(n) facio metione(m) et dominis phisic(is) dimitto hoc tn cap(itulu)m debuit poni in lib(r)o de decoracione

In adiutorio fit ap(ost)a sicut et in alijs locis et eode(m) mo p(ro) quo no(n) q(uod) adiutoriu(m) homo planta et spatule ide(m) ip(so) portant Signa horu(m) apatu(m) nota sunt ex dictis in c(apitul)o de ap(ost)atibus caxis dorsi quare illuc vide et fiat flebot(omia) et solu(tio) ventris vt ibi dictu(m) est Et dieta eius etiam sit vt dcm e(st) in dicto c(apitul)o et in emplis et alijs fit etia(m) vt dcm e(st) illic Nota tn q(uod) q(ua)n(do) fit sanies no(n) dolor et facta cessat Et aliqn hec sanies no(n) eleuat in cu(m)piz ymo pellis est eleuata aliq(uantul)o quare illuc no(n) apparet sanies Et multi decepti sunt credentes q(uod) illic no(n) sit sanies vel q(uod) illic sit alia egritudo Et vidi h(oc) in filio Joh(ann)is de fructibus Et ideo causa quare no(n) apparet sanies in loco carnoso est illa p(ri)mo q(uia) locus in quo g(e)n(er)at(ur) sanies est valde spissus et neruosus q(uia) no(n) eleuatur 2a causa e(st) q(uia) sanies que gnat(ur) est valde spissa quare no(n) pot eleuari ad p(ar)tes superiores quare illuc e(st) dolor et no(n) sentit(ur) sanies Et istos mos tangit y. 6a p(ar)ti(cu)la affo(rismorum) affo(rismo) illo Quibuscu(m)q(ue) i(n) corpe sanies facta no(n) manifesta(tur) hijs p(ro)pter spissitudi(ne)m saniei aut loci no(n) manifestat(ur) Et gal(enus) in cometo dicit q(uod) p(ro)pter vtru(m)q(ue) esse pot Et to fac vt dixi in de exitiris s(cilicet) tangas locu(m) cu(m) duobus digitis p(ri)mo cu(m) dextro 2o cu(m) sinistro Et q(ua)n(do) co(m)p(ri)mis vnu(m) eleuas aliu(m) Si fuerit ondationes dicas et argnas q(uod) illic e(st) sanies Et nota bene facta maturacoe incidat(ur) locus et fiat incisio s(ecundu)m longitudine(m) adiutorij Et caueat neruos et musculu(m) grossu(m) q(ui) e(st) sup(er) adiutoriu(m) hora incisionis. Facta incisione extrahat(ur) sanies p(ro) p(ar)te si fuit multam q(ua)ntitate(m) vel tota si fuit parue q(ua)ntitatis et i(m)pleat(ur) locus cu(m) albu(m)i(n)e oui et vitello si timuerit dol(orem). Postea mudificata cu(m) sarcocolla mirra et faba or(d)ei et farina or(d)ei et melle et fac vnguentu(m) et incarna et co(n)solida s(ecundu)m necessitate(m).

Sequitur modo de dolore spine spatularum et humeroz Et ponam hic in hoc breui ca(pitulo) aliq(ua) q(ue) app(ro)p(ri)ata sunt dolori spine et humeroz et q(uo)niens tn q(uod) illa q(ue) in sequenti dicentur de dolore dorsi h(ic) valet

Alius aut(em) auic(enna) q(uod) spinachia valet dolori spatular(um) Un(de) dicit auic(enna) q(uod) p(ro)fert dolori dorsi sanguineo Et dicit etia(m) q(uod) fenugrecu(m) est bonu(m) dolori spatular(um) Dicit etia(m) in radice filipendule q(uod) ip(s)e valet dolori spatul(arum) dorsi spine et matricis Rasis dicit q(uod) azari valet dolori spine et […] ancharu(m) Et io aut(em) q(uod) ad dolore(m) q(ui) fit i(n) humeris a frigiditate causatu(m). dicit est a mea subtili tollit longa fricatio fricu(m) oleo et vino Ego co(n)sueui facere vng(uentu)m ex oleo anetino et camomillino et laurino et cera et aliq(ua)n(do) pono oleu(m) de ruta et sup(er) locu(m) dolosu(m) inungo cu(m) fricatione bona et p(ro)ficit in veri si fuit fra vel ex frigore Et no(n) q(uod) ex istis simplicibus potes facere co(m)posita vt notu(m) est et applicare

Consequenter sermo est de dolore dorsi. eget aut(em) hic dolor sicut et alijs auxilijs p(ro)pens Et h(oc) cap(itulu)m debet in ap tractari de apatibus dorsi q(uo)d p(ro)pter pono vt veteres posuerunt Auic(enna) sic dicit 2a Seleos confert dolori dorsi et decoctio radicis vel seis sizeleos in vino vel aq(ua) fra et bibita e(st) efficax co(n)siliu(m) de dolore dorsi q(uod) a vetositate vel fleu(ma)te co(n)globata causat(ur) Dicit etia(m) bibat(ur) decoctio sparagi p(ro)pter dolore(m) dorsi et sciatice Et dicit si radix apparat vz ad dolore(m) […] et stringit dorsu(m) et neruos et ip(s)is multitudo stringit lepe(m) Ad eade(m) etia(m) dol(orem) dorsi valet maiorana bibita et emplata et quoq(ue) adm(in)istrata Et auic(enna) dicit q(uod) ponat(ur) in cerotis Rasis dicit q(uod) oleu(m) de ruta vz dolori dorsi bulitu(m) a mouetur. Dicit etia(m) oleu(m) de eufor(bio) e(st) mirabile in dolore dorsi Et dicit etia(m) sepius vasi co(n) vetositate flentis crudi et dolori dorsi offert Mesue dicit oleu(m) de pipibus offert ad dolore(m) […] dicit etia(m) oleu(m) vulpinu(m) e(st) medicamen nobile ad podagra(m) et arteticu(m) et dol(orem) dorsi et renu(m) Oleu(m) etia(m) costinu(m) vt dicit auic(enna) valet dolori renu(m) ex vetositate et fssa cu(m) adipe anseris silu(est)ris Constantinus dicit Catto comestus renes calefacit et dorsi prodest dolori dicit etia(m) de herba tribuli ylion mitigat et dol(orem) dorsi si clistere ex eo fiat cu(m) decoc(tione) ipsius. Pille ex p(ar)te ad dolore(m) genu(m) et dorsi. R aloes agarici an(a) aur(is) j. semi(nis) hermel 3 in collonquide 3 j salis indi turbit an(a) 3 j oficiant(ur) pille cu(m) aq(ua) porri dos(is) e(st) a 3 j vsq(ue) ad ij Auic(enna) etia(m) dicit sic sup(er) ime(m)o ca(pitulo) sunt ad istud vtilia quare adm vue cap(itu)la p(ro)quirantur

Quoniam dolores qui in collo contingunt ad dolore(m) membroz neruoz reducunt(ur) dign(um) existimo vt de ipso fiat metio. licet i(n) ca(pitulo) de ap(ost)atibus colli debuit h(oc) p(r)incipiu(m) situari Dicit dy. capill(us) ve. co(n)triti cu(m) granis pipis vini vel de sere coriandr(i) grana vini cu(m) op(tim)o vino dat(ur) ad bibendu(m) Et p(oste)a debet infriari i(n) balneo Et ide(m) dicit apuleius de folijs politrici. Vetiu(m) dy. dicit adyantu(m) et capill(us) ve. et politricu(m) ide(m) sunt Ordin(e) aut(em) apuleii Ide(m) est politricu(m) et adyantu(m) et aliud e(st) capill(us) ve. et hoc credo. Rasis dicit cicuta dol(orem) colli sedat sciaticis et arteticis auxiliat(ur) cu(m) melle cocta cataplasmate adhibita Et subdit […] colli et sto(machi) et lo(n)giomi salubererime curat mac(er) in oleo cocta Ide(m) valet facere folia lauri sibi addita Dicit etia(m) petroselinu(m) inflamacioes stomachi et colli co(m)pellit Simplicius dicit herbas betonica(m) cu(m) vino

Cap(itulum) dolorem dorsi

Pill(ule) p(ro) dolorem dorsi

Cap(itulum) dolorem colli

hic v(ide) de cicuta

decoque et da bibere quantum est porro eque recipiter.
Ysaac dicit decoctio mediana et seminis spagi valet contra dolorem
dorsi ex humida ventositate ortum. colli quoque dolorem
mitigat. Avicenna dixit nux et folia cipressi sunt bona
collo cum ex eis fit emplastrum Et subdit et confortat ner-
vos. Albucasis dicit asfronitrum misceatur cum cera et oleo
ro. valet tortioni colli et nervorum Considera modo ex te
que valent in dolore in materia calida vel frigida vel mala
complexione frigida. vel humida et sicca et ex istis simplicibus po
teris multa composita ordinare ut dixi capitulo 2o

Unde apostemata colli

Apostemata huius loci timorosa sunt racione loci
et concatenationis ossium adinvicem Nam molli-
fiunt ille locus de levi Et illa mollificatio dat impe-
dimentum in operacione universaliter. quare omnis custodio
est timorose curationis in eo et male curationis Si hoc
apostema fuerit calidum cognoscetur ex narratione in alio capitulo
simile si fuerit frigidum Cura ista consistit in rebus
tribus ut iam dictum est in aliis capitulis scilicet primo in dieta
2a in purgacione 3a in localibus Circa primum intencionem
debes notare quod isti tales aliquando sunt cum febre. si sic
et apostema sit calidum regatur cum rebus frigidis et temperatis usque
ad generationem saniei. valet cum succo ordei et
farre facto cum lacte amigdalarum et cum lactucis et
spinachiis et aqua cucurbite et cucurbita condita cum
agresta et vinum sit limphatum Ita quod maior pars
sit aqua vel utatur vino granatorum cum aqua frigida
Si febrem non habuerit regatur cum carnibus conditis
cum agresta et cucurbita Et carnes sint edine
vel avium parvarum et sic de aliis 2a intencio comple-
tur flobotomia facta ex parte contraria vel ventose scarifi-
cate in spatulis et fiat purgacio cum electuario succi ros.
vel alio solutivo educente coleram. Intencio 3a comple-
tur istis. In principio fiat inunctio cum oleo ro. et par-
boli ar. Item succi herbarum frigidarum ut sucagarno
glosse solatri semper vive endivie valet Item valet oleum
violaceum de nenufare si materia fuerit colerica In augmento
fiat inunctio cum oleo ro. et ex te alias formas similes
compositas poteris facere In statu vero hoc Recipe farine
seminis lini farine fenugreci ana ℥ i pinguedinis porci
butiri ana ℥ i s. malvavisci m. i incorporentur omnia
et fiat emplastrum. et hoc valet si materia saniet. Alie
forme dicte supra in capitulo de apostematibus dorsi valent fieri
maturatione Incidatur secundum longum et impleatur locus
incisus cum albumine ovi mixto cum oleo ro. Nota tamen
quod in isto casu non debes expectare plenam maturationem
ne saniei relaxat nervos ne etiam imbibatur in nervis
ratione cuius esset timor de fistula. Hoc completo mundi-
ficatur cum unguento apostolorum vel cum hoc Recipe mirre ℥ i
mell. lb s. farine ordei quod sufficit ad inspissandum
Si autem apostema sit frigidum utatur bonis carnibus sicut
edi pullorum castrati Comedat blitem et aquam accipiat
pisces bonos electos et sic de aliis. Purgetur cum
pillulis de agarico vel cum pillulis de turbit vel cum hermo-
dactilo preparato. In augmento ponatur emplastrum de camomilla
et melliloto. et farina fenugreci. et seminis lini ros. ana m. i
incorporentur cum oleo ro. et camomilla. In statu com-
petit hoc maturativum Recipe cepe lilii duo et coquantur
sub prunis. capita alleorum duo pistentur illa et
misceantur simul pinguedinis porci sine sale. farine
seminis lini et fac emplastrum. Hoc facto incidetur locus
nec expectet completam digestionem Et impleatur primo locus stupis
infusis in albumine ovi postea ponatur vitellum ovi cum oleo de

camomilla et cum mundificetur modo dicto et incarnetur

Cura nodi colli

Pro nodositate et duricie existentem in loco debes
considerare remocionem ne officium brachii removeat
quod membrum officiale est. Primo ergo purgetur et sepe
cum turbit preparato vel cum pillulis de hermodactilo vel consimilibus.
Dieta sit bona et respiciat se a frigidis et a leguminibus
et in aliis rebus melancolicis et fleumaticis. Hoc facto
super loco ponatur diaquilon cum gummis quod magis
mollificat et resolvit. et vide supra in primo libro rece-
ptas et similiter valent que dicta sunt supra in capitulo de scrofulis
et que dicta sunt in capitulo de sephiros. Curare per cura
illa vide illic. De nodositatibus et duriciebus iunctu-
rarum que remanent post dolorem articulorum. in fine capituli
cum loquar de podagra sermonem universalem et particularem
faciam quare hic refero gratia cedimus.

De apostemate ex flebotomia

Quandoque accidit apostema ex flebotomia quod sepe visum
est quare indiget cura ut sic curetur Dicit
Avicenna quod bonum est quod ex alia parte diminuatur si virtus
tolleraverit. Consequenter in principio ponatur unguentum de
cerusa. Contra locum epithimetur cum oleo ros. et viol.
et succo herbarum frigidarum. Item valet hoc Recipe albumina ovorum
olei ro. ana. conquassentur bene adinvicem et stuppa
infusa in hoc ponatur super locum. Item ego dico quod
valet oleum ro. ubi vermes terrestres fuerunt et
emplastrum etiam fiat secundum necessitatem. De emborisimate
et matre sanguinis. non facio mencionem quod feci supra
in libro primo capitulo de fluxu sanguinis. quere illic tractatum

Nodus ille ut plurimum fit propter laborem
et commotionem et extensionem superfluam in loco
ubi concurrunt humores a quibus humoribus resolvitur
subtile et remanet grossum et induratur. Ita quod ap-
paret oculis Et nota quod id durum quod nodus aliquando
cedit tactui et aliquando non. Et curas illas sic procede
ut in primo libro etiam dictum est. facias speram planam plum-
beam maiorem quam sit circumferentia totius nodi Et
etiam facias tres speras planas stupeas involutas
in albumine ovi dissolutum sit parum aliis zuccarum
et salis parum. et ponas unam et speris stupeis super
nodum. postea pone speram plumbeam. postea alias
duas stuppas in albumine ovi et alumine zuccarino
et hoc facto stringas et involvas locum comprehendendo
omnes speras cum binda. cuius latitudo sit circa
duos digitos. et non plus et firma locum bene cum binda
et decenter. et dimitte sic per tres dies. et in fine trium
dierum solve locum et vide quid operatum fuisti. et sic
de 3o in 3m facias donec nodus totus dissolutus sit

Apostemata huius loci calida vel frigida vel sani-
osa cognoscuntur sicut apostemata saniosa cognoscuntur
et aliorum locorum Et signa posita in aliis capitulis vide
In cura illa habes tres intenciones. prima est in dieta 2a
in purgacione 3a in localibus. Prima intencio completur sicut
dictum est in aliis capitulis similibus. 2a intencio completur
per hunc modum. Si apostema fuerit calidum fiat flobotomia de ce-
phalica alterius manus vel fiat scarificatio in spatulis
et hoc totum fiat si opus fuerit. et solvatur venter ut
dictum est in capitulo de apostematibus dorsi 3a intencio comple-
tur in principio statim et declinacione ut in capitulo de apostematibus
dorsi etiam dictum est Maturetur etiam si opus fuerit
ut illic dictum est et incidatur locus et non expectet

cplera maturatio propter nervos ipsius manus et imple at locus terbentina et vitello ovi per tres dies quousque mundificetur ex unguento facto ex melle mirra et farina ordei vel cum unguento apostolorum. facta abstersione incarnetur cum pulvere thuris mirrhi. Signa fracturae cognoscuntur eodem modo ut dictum est supra et dieta et purgatio fiunt ut dictum est supra et maximo etiam. vz. est hoc Recipe farine frumenti olei quod bibat in aqua decoctionis radille et ponatur super locum et in aliis procedatur ut dictum est supra

Solet circa manus menosa et fleumatica nasci que a multis cyragra dicitur. Istud apostema est fleumaticum quare causas et signa vide in capitulis de apostematibus frigidis et fleumaticis. Verumptamen nota quod cyragra est duplex. quedam naturalis et confirmata et antiqua. que non recipit curam. Cura cyragre curabilis non differt a cura aliorum apostematum flaticorum nisi quia propria quedam auxilia habet et indiget. quia cauterizatione secundum incessum rasere cum cultello non incidere ne redeat Notandum tamen ne sit error quod aliqui per cyragram intelligunt podagram manus ut ita dicam. Sed ego in hoc non intelligo apostemationes frigidas in manu vel tumorem ut melius loquar frigidum in manu ex materia fleumatica ut multis appet tempore hyemis. vel propter frigus tumescunt manus In cura illa habes intentiones sicut et in aliis. prima est in dieta Recipe in cum an. 3a in quinta. Prima intentio compleatur respiciendo se a rebus frigidis et humidis. et a leguminibus que illa multiplicant flegma. Utatur ergo bono vino odorifero bonis carnibus supradictis. Secunda intentio compleatur cum hermodattilo et pillis fetidis que educunt flegma ab illis locis Tertia intentio compleatur per hunc modum secundum aliquos magistros montis pessulani. Recipe mulium rubeorum tribulorum marmorum. ana ad. ii. coquitur in lixivio cineris sarmentorum et aliquantulo aceti et salis et fiat emplastrum Ad idem fiat bursa de bono corio et impleatur de bono lixivio cineris fraxinorum sarmentorum atque filicum cum modico sale et aceto et in eo manus imponatur et ligetur et claudatur quod nihil exeat et ipsa in aqua calida in alio vase sepe haec fiat. et in hoc tantum teneatur quod manus detumescat. Aliqui alii magistri primo balneant cum aqua decoctionis sgnati vel aliqua altiorum subtiliantium postea istis cum pice et cera applicatur et violenter attrahendo mollificatur manum. quam cum suffumigant et stufant cum fumo elevato ab aceto et in tecto super lapidem molarem ignitum Ultimo emplastrant isti magistri cum galbano et armoniaco et [illegible] modicum Aliqui alii magistri accipiunt spongias infusas in lixivio forti calido In quo sit alumen sulphur et sal et ligant eas s. spongias strictas vel stricte ut in vindemia est dictum. In omnibus enim dispositionibus et sitibus manus ad alteram manum cum fricationibus ducitur et aliis etiam modis et possumus facere cauteria cutellaria in fine si fuerit opus et multum vz Experimentator sal bullit cum vino et cum fece vini desiccata que tartarum nominatur est ex sublimioribus medicinis ad faciendum detumescere a frigore manus inflatas Si laventur manus ex eo aliquot diebus et est ex nobilioribus repertum est Et predicta cura terna possunt fieri in cyragra rapiendo cyragram per podagram manus. et specialiter ex frigida. et in statu et declinatione eius

Nascuntur circa iuncturas digitorum apostemata fleumatica et nilita et specialiter corrupta et coadimata in loco nodoso. cuius subtile convertitur in venenum et ledit ligamenta etiam os et committitur ad vulnus. Et hoc materia infiltratur undique in loco. quia in iunctura et circa iuncturam Et nota bene diligenter. quod hec materia non cedit tactui quia frigida est sanies vel sue grossitiei. quare tu decipiuntur medici. et non credunt ipsum fore saniatum quare tu corrumpit os et ligamentum Signa huius sunt primo dolor est in loco et locus est cinericius vel fuscus Et aliquando apparent vene circa locum plene sanguine Et sepe habui istam curam per manibus. et numquam potui esse ita sollicitus. quin os vel ligamentum sepe corrumperetur et in tali apostemate fit sanies et in loco est Et est locus ad tactum durius nec sentitur inundatio. quare decipit sepe nos. primo rumpitur locus. et tunc sentimus certi de sanie. Cura huius apostematis consistit in tribus. s. in dieta purgatione et localibus Dieta huius sit talis. quod utatur bono vino odorifero liphato carnibus pluries dictis Respiciat se a rebus generantibus in hac. et utatur aqua ciceris. et farre et ovis sorbilibus Secunda intentio compleatur cum turbit preparato et pillis et hermodattilo quia materiam educunt a iuncturis. pille etiam de lapide lazuli vz. Purgatur etiam cum hac decoctione Recipe ellebori nigri ʒ. i. polipodii ℥. iii. mirabolanorum indorum ℥. i. sene epithimi et dulcorentur cum ʒ. iii. zuc. et detur ante diem Tertia intentio compleatur localibus Inungatur locus in principio Et dicit Guill' de saliceto cum oleo de spina et cum oleo de lilio Et facta maturatione desuper ponatur unguentum dyaquilon cum gummis Si contingat locum ulcerari quod ut in pluribus fit est mundificandum locum cum unguento apostolorum In quo sit parum pulveris affodillorum Aut cum eo ponatur realgar vel ponatur parum arsenici Ego autem consuevi cum unguento apostolorum in hoc casu ponere salsamentum parum Et facto hoc consuevi super locum lavare cum lixivio et facta locione exsiccare locum Deinde apponere consuetum unguentum apostolorum cum egyptiaco vel unum illorum de per se secundum necessitatem Et consuevi ter vel quater emundare ipsum in die. et adhuc cum difficultate salvatur digitus et os. primo et in pluribus os corrumpitur Ego autem habui unum notarium de plebe. cuius nomen erat petrus. et feci modo narrato iam et mutabam ipsum bene mihi die et nocte septem vicibus. et breviter non potui defendere os a corruptione tanta fuit putrefactio. Et caro undique fuit separata ab osse. Ego vidi sic in superficie digiti dillatari non dillatando foramina alia que erant in digito Et cum hoc esset cepi cum mul/tis. quod primum est et incepi volvere ipsum et feci sic per quatuor dies et in fine quatuor dierum extraxi eum. Hoc facto cum pulvere replevi illud foramen carne. et re/mansit tota carnositas digiti. et hodierno die cum illo digito scribit Et iste est modus removendi os si totum fuit corruptum. et non totum sed per partem cauterizetur et removetur. et raspetur et incarnetur modo dicto in capitulo primi libri Et si non fuit corruptum facta incisione ponatur mundificativum. facta incisione si opus fuerit de sarcocolla et mirra. dictum supra. et incarnetur et con/solidetur modo dicto

Istra apostemata sunt multe calitatis. quia fuit a materia calida acuta colerica non adhuc sanguinis. et tale apostema oritur in fine digitorum et nervorum manus et ligamentorum. quapropter etiam hoc facit fe. continua et cor/rumpit os digiti multotiens et [illegible] et totum digitum Et emittit saniem subtilem et fetidam ut plurimum Et Avicenna et Guill' dicunt. quod interficit quod non vidi. et fe. et sincopim inducunt quod vidi Signa sunt rube/do vehemens in loco et acuitas apostematis quia materia calida multum elevatur in cutem et dolor est vehemens et acui/tas et continuus propter hoc totum brachium Et aliquando ascendit ad cor et ad cerebrum et aliquando accidit sincopis et casus appetitus Cura huius consistit in tribus In di/

cta purgaróe et localib; pma intẽo oplet ħ mõ
fiat flõia et scarificatões · fietaſ consequit et alia
oportuna · Et purgaº fiat cū elec° de succo ro·
et clistē lenitiū fiat in quo ponat' cassia extracta
Dieta eius sit talis · vitatur abis friis et respuat se
a reb; grauantib; coleraz · vtat' mica panis lota sacc
portulaca lactuca · Et si debet esset comedat pullū
alteratū cū agresta vel cucurbita vel alijs sibilibus
et sic cōplet' 2ª intẽo · 3ª intẽo oplet' hoc modo
In prº fiat inunc° cū oleo ro· vel cū alijs silib; sic
cū oleo mirtino vel cū succis herbaz · Itẽ aceto et bo
lo ar· et mucillagiē psilij vz · Guido dicit et albucas
qp valet galla viridis cū aceto multis et curat dolorẽ
Et valet caphorā cuz aceto et oleo ro· et cū vngt° ro
vz · Auic^a at sic laudat caphorā absolute · In augº
et statu · acetuz cuz faina or· vz multis · Etiā acetuz
cuz furfure vz · Etiā acetū cū faina fabaz vz valde
Etiā acetū cū fa· lentiuz · Et silr oleū ro· cū istis fa
rinis in modū emplī vz · Albucas dicit si at dolor
adesset remoueat' sic · Rx olei ro· ℥ i· opij ī sacā
an ℈ i· seis apij ℈ s· aceti ℥ ij· et incorpent' cū
oleo rosato · Si vō collectionē fecit sapit' qp ma
turet' cū mucillagiē psilij mixta cū alia adipe
Illud maturatiū Guill' de salicito · Rx· vitella tuz
vel iiij· ouorz cocta fa· fenugrē seis lini· an ℥ i·
butiri recentis et incorpent' oiā sil' et fiat emplīm
ffacta maturacõe apiat' pura pforaº et cuetur qd
ē in ipso et mūdificet' cuz melle et farina lupinorz
et incarnet' cuz aloes · qui ē de melioib; medicinis
ad hº · Ego aut' cōsueui incarnare cū mirra vel aris
tologia · Si vō vlcetur et prcedet vlcerāco ī manū
cū puluē affodillorz · d' cū croco rubedinis dicti ī
pº hº d' cuz arsenico desiccet' · Ego at cū egipciaco
aliqlt' confortato vel diminuto aliqlt' operor
sm necessitatem

Sub azellis fiūt apata roe expulsionis mē
a corde Et gº p viaz ctiis fiūt talia apata
Signa eius si mā eius fuit calida locꝰ rubet et tumet
vehementer et dolet dolorē acuto · Signa eius si fuit
mā friā locꝰ nō rubet et tuor eius nō habet acutē
et ex illo nō multū dolet · In cura ista habes tres in
tetões · pª ē ī dieta 2ª ē ī purgaº 3ª ī localib;
1ª intenc° · pma inten° oplet' cū cibarijs bonis et bono vino
odorifero lunphat' · Vtat' ēē boragine feniculo et
farre · Et nō q' ego nō loqr' hic de apatib; venenosis
qp de ill' in cº de apatib; seu de apate venenoso pmi
libri fen iiij ncione et vide illic tractco et no de venenoso
2ª intenc° loqr' · 2ª intẽº oplet' cū flõia de basilica pt' opposite
vel fiat ventosacio in spatulis vt tibi videtur · Et pur
gaº fiat cū dyasinicone · Ego at cōsueui facē cū pil
3ª intenc° lis agregatis · 3ª intẽo oplet' p hunc modū · In prº
nō apponant' repercussiua qp locꝰ ē emunctorius Et in
talib; locis repercussiua nō cōueniūt (nec debet apponi
q' mā repelletur ad cpm cor et timor ēēt de morte
Vtat' gº oleo anetino mollitiuo cū pingue' galline
et oleū de lilio silr' vz · Et intelligas semp factā purgaº
Itē valet etiā oleū mollitiuū vel aliud in quo lana sit
infusa et supponat' · In augº et statu Rx· faine
malue melliloti fenugrē an ℥ i· et incorpent' cū o
leo de aneto et malue · Itē vz oleū de malue cū sale
Valet etiā aq' calida cū sale cataplāta · Et nō qp si hoc
apa sit sm seminz ctiis tūc attractiua fortia pnt
apponi · Vn ypo· pº affo' dicit Videcitq; nā repit
inde ducē oz et p cōueniētia loca · Si aut' sit apa
ppter rē extrinsecaz · qr roē vlceris extremitatis a' ppter
aliqd causaz pmitiuā et sit triplicº mē cuo est
radix curōis · et minoraco abi (et eius subtiliaco
vt dicit Auic^a · Et nō bn̄ qp in isto casu ppter refrenaē
cursuz mē in pnaº pnt applicari aliq' alteratiua
cōfortatiua vt oleū ro· oleū mirtinū · et hº factā
purgaōe vlt · In nullo alio casu debes apponē frīa
pmo mollificatiua · Licet henricus dicat qp factā purgaº
possis repercussiua domestica apponē · Et nō qp sicut
in expulsione mē est timor reditus mē ad mē
i· ad mēbra pncipalia · Sic ē timor ex mollificatiuis
attractionis supflue quorz amborz securat euacuaº
vt dicit Auic^a qp cōsiderās ea 3º m · ¶ · Dicit pa
rotide i· apa p9 aures licet sint de gñe flõnis pti
cularī cōsidera attractiuis vtētes si nihil iacōe dig^{ni}
pfuerit hij et ventose afferentes · Aduertendū tn̄
qp si vehementez impij bnt illud qp fluit nihil opet'
q; totū nature dimittit9 ne ex vehementia attrōis
dolor vehemēs appndat hominē vt ppter ipm vi
gilie fiant et fe· adueniat et virtus dissoluat' · Mitti
gare magis tūc congruit et repaē nō debet cata
plasmata vrentes mitigatiū qbuscūq; cū moderacōe
caliditatē et humiditatē hntib; · Hoc viso si mā nō resol
uat' cū resolutiuis · qp cū dyaqlon et alijs resolutiuis
supius dictis et applicatis tempib; dictis tūc congruit
maturatiū tale · Rx faine frumēti cū aq' et oleo
inspissent' et ponant' sup locū ¶ Itē Rx malua viscū
mūdatū cocti optime · Rx· i· farine seis lini fenugrē
an ℥ ij· vitella ouorz tria cocta sub prunis cū coca
butiri ℥ iij· incorpent' et fiat emplīm · ffacta ma
turacõe apiat' locꝰ cū ferro et tota sanies extrahat'
si fuit modica · Si vō multa ī plib; vicib; et hº
sit singulaē documētuz ī oib; · Si aut' quis timet
ferrū ipo cōsente bene maturato supponat' ruptoriuz
de cinere cerri et apiat' · Et si inciso fiat locus im
pleat' stuppis balneatis in albuie oui · 2ª at visitaº
ponat' de vitello oui cū terbentina et paz cū faina
or· et croco et hº sit gñale ī oī visitaº · postea mūdi
ficet' et incarnet' · et cōsolidet' sm necessitatē loci
et disposicōis eius

Si mā huius apatis sit friā cognoscis p signa
dicta sup' dcā in pnaº pcedētis capli · Et ī cura
illa habes tres intētões sicut sup' dcm ē · s· in dieta p'
gaōe et localib; · Dieta eius breuit' declinet ad ca·
Et respuat se a reb; friis grauātib; flā · 1ª intẽº
oplet' cū solucōe ventris · Accipiat gº elect^{ii} indiz
vel dyarab cū turbit vel pillās de agarico · 3ª intẽº
oplet' cū localib; · Inungat' locus cū oleo de lilio
vel anetino et malue et nardino et sic de alijs silib;
Deinde si nō resoluit' fiat hº maturatiū · Rx cepe li
lij · capita alleorz tria cocta sub prunis incorpent'
cū eis ℥ ij terbentine et mell' · Rx i· faine seis lini
fenugrē an ℥ iij et incorpent' et fiat emplīm et ca
lidū ponat' sup locū · ffacta maturaº apiat' locꝰ
vt dcm ē et mollo mūdificet' et sic de alijs

Apostemata autez dicta Cephiros ca vo
cat · fugilia aut' dicit Auic^a in locis dictis
Et difficilia sūt ad curandū et curacōe scro
fularz ea pcapit curare · Ca· in fº tetrapen' · Alij
tn̄ dicunt qp istorz apatū aliq' sūt scrofule · aliq' lu
riaces aliq' nodi · et aliq' carnositas · et talia fiunt

et mā inlita indurata vel ex flem^a grossa ī durițe. Et nō teneri q illoꝝ quedā sunt sacculi3iet quedā nō leuit mouent^r vt ē infiltratōis eoꝝ cū eoꝝ. Si talis est duratio est scrofula tūc in loco sit duriciés et globositas multiplicate in vno loco. Si ē nodositas ē globositas vna et duricies ē vlt^r scrofulaꝝ. Si est carnositas ē tū sparsio sine globositate ī loco et planicies forme. In cura illa tūc tres intēcōes vt in alijs s. in vita purgatōe et localibꝫ. Prima intēc^o cōplet^r bonis cibis bono vino limphato paꝝ respirat se a rebꝫ melācolicis sm cu^s posse. Sc^a intēc^o cōplet^r p hunc modū. Fiat purga^o cū pillis vel cū turbit ppato vel cū yera rufini. Fiat etiā purga^o cū decoc^e thimi et epithimi dicta. Tercia intēc^o cōplet^r h^o mō. Primo Auic^a approbat emplm̄ factū de cinere limacaꝝ cū adipe. Et Gal' cū hijs ponit melancti agninis et ipm̄ laudat. Et Guill' de Saliceto dicit diaqlone cū gūmis debē approximari. Et dicit etiā emplm̄ factū cū melle terbentina et faina fi lignis valē. Alia aūt dicta supa de scrofulis vꝫ qr̄e illic recurre p cura illa. Si vō locꝰ maturatꝰ fuit apiat^r sapient^r et extrahat^r sapient^r q ē in eo et iple/at^r locꝰ cū albumē oui. Deīn mūdificet^r cū vnguēto aploꝝ vel viridi vel cū pulue affadilloꝝ vel cū realgar vt videbit^r tibi necesse. Et dicit nōnulli apiat^r sapient^r ne kistis remaneat ī loco si kistū habet deīn incarnet^r et consolidet^r. Incisio illa fiat sm figurā lunarē. Ps aūt sequit^r sm recti et ita intelligo

Apostemata maillaꝝ quedā sunt ppa et quedā nō ppa. Non ppa sunt sicut coagulacio lactis ī maillis et ingrossacio ptr nām. Apata calā a fria humꝰ ptr hūt signa et causas apatū cōm supius dictoꝝ. Et nō q ad gnāōs ipoꝝ apatū fiat retentō menstruoꝝ. Et ad curand' eā multis facit puocaō eoꝝ et flōia saphe^e. Nec hūt ipa apata aliq̄ signa et iudicia ppa q semp ī istis apatibꝫ ē aliq̄ calitas doloꝝ atq tumoꝝ. Et in talibꝫ apa^b timēdū ē de mania. Iuxta illud affo^m mulieribꝫ quibꝫ ad maillas lac nō guent^r. Cura istoꝝ apatū nihil habꝫ ppū. nisi q repcussiua debet eē domesti ca ppter vicinitatē cordis. Pmiss cuōibꝫ vlibus et ptricularibꝫ etiā debitū dicta. Ad localia remediū ē In pmo aūt ponat^r oleū rosaꝫ actu cū calidiꝫ sumꝫ cādi^e cū aceto et sibi silia vꝫ. et tn p te vide Et faina fr̄. fabaꝝ cū oximelle vꝫ. et folia solat^r cū oleo ro. Auic^a dicit q valet etiā emplm̄ factū ex semē iusqami albi. etiā ex folijs eiꝰ. et h^o dico in apatibꝫ maillaꝝ. In augt^o vꝫ emplm̄ factū ex semē iusqami albi cū polenta et vino. Adulphꝰ dicit q emplm̄ factū ex semē iusqami albi cū polenta ordei vꝫ. Sapio dicit q cicōnia cocta ponat^r in emplis maillaꝝ de p se vel cū alijs rebꝫ fris valet ī pric^o. Et si cū aliqbꝫ calidis misceant^r valet ī augt^o. Auic^a dicit q thus et cortex eiꝰ mixte cū chimolea et oleo ro. cōfert apatibus ad hoc qn̄ mā adhuc fluit. Sapio dicit q in statu qn̄ mā ē apta resolui valet h^o emplm̄ factū ex opio domestico admixto cū eo pane et posse pmisceri cū polenta ordei vel cū faina lētiū. Si

autē tibi videt^r nō posse resolui s; potiꝰ saniē facē maturet^r cū emplis dictis et cū illis que digerunt. Emplm̄ Auic^e. Rx. mice panis ℥. iij. faine fabaꝝ radic^s altee añ. ℥. i. s. faine fenig. ℥. i. ouoꝝ coctoꝝ vitellos tres et adde paꝝ de croco mixtū. paꝝ asse/rende paꝝ et fac emplm̄. Albucasis dicit q ipso apa/te exīnte maturo apiat^r sm rotūdū sup publicā ne vene incidant^r vt ē cuiꝰ mulieres lactare non pūt et in loco nō ponat^r tenta grossa ppt dolorē. Et nō q si sanies exiuerit ī multa qntitate tūc mu/tetur ter in die vel ter in nocte. Aut plus aūt minꝰ vt necē est. Et nō repio velociorē modū q sit iste et in isto casū solebat antiq ponē tentū de pēna anseris ut sanies posset cōtinue egredi. Apatā ista sepe fuit a mā fria et ideo ea cognosces ex supdic/tis pmiss vlibꝫ et dicta sm q oportet. Ad localia deuēremediū est. In pric^o oleū de spica et oleū de lilio et oleū ro. cōueniūt. In augt^o de spica et de lilio soluꝫ. Guill' de Varig. dicit molles etiā tumores terra indi/gnitudinē dissoluta cū oleo ro. et liniti dissoluit. Nota q oīa que cōueniūt in apatibꝫ testiculoꝝ con/ferūt et apatibꝫ maillaꝝ et cō^o et io altnatiꝫ vi/deant^r. Aliqn̄ illa mā q est ī maill' indurat^r et hoc est vel q mā inlita est vel q subtile resolutūꝫ ē et grossiꝫ remāsit. Aut q mā a fris coartata ē in loco quare mā indurat^r. In cura remedio ad localia pmiss tn̄ vlibꝫ et debita dicta. Pr^o Rx. rafani decocti in vino dulci olei ro. vitello oui et sint qntitꝫ tibi videt^r et ponat^r sup loco. Dias. dixit q aq̄ marina calā. et fomēto adhibita durities spgit et tumores maillaꝝ cōpescit. Et Aui/cē^a dicit q ad oēs duriciē maillaꝝ orobꝫ vꝫ. Sapio dicit q faina orobi mollificat apata dura maillaꝝ īdurata et coagulata a frīō si cū melle ponat^r. Emplm̄ etiā factū ex frumē/to et oleo durū apa maillaꝝ soluit. Dias. dic^e q frumentū coctū in aq̄ et ruta durities ma/millaꝝ ppt lactis coagula^os ī mollicie cōmu/tat. Et dixit idē furfure frumenti cocto cū vi/no cū oleo et aq̄ mixtū. Guill' de Varig. Em/plm̄ factū ex carne nucis cū melle et ruta dura apata maillaꝝ dissoluit. Ampulinꝰ dicit q herba caulis siluestris cōtusa et cū assugia īposita discutit tumorē et dolorē maill'. Et si collectio fiat spgit. Dias. dicit q radix cocta et adhibita tu/morē cōpellit et duriciē soluit. Itē herba carne/pithecos fomētata duriciē maillaꝝ dissoluit. Ga. et Sapio dixerūt. q si ipa folia īponant^r viridia vel sicca sicut ncātas indicat cū polenta .i. terra de q̄ fiūt scutelle mixta ī maillis mulie/rū cōfert. In maillis viroꝝ ponat^r radix. Itē ad dissolu^os lactis valet h^o emplm̄. Rx. sal ℥. i. rute absinthij. añ ℥. i. coaguli leporis vel edi ℥. ij. fiat emplm̄ et supponat^r. Itē poto aq̄ mell' ℥. iij. aceti ℥. i. lac et sanguinē dissoluit. Kyrānꝰ dixit q stercꝰ murium ī aq̄ dissolutū ī vncti maillaꝝ duriciē et dolorē ac tumorē soluit. Itē dixit magr̄ iste q stercꝰ capre tritū cū vino veti et suppositū oēs tumores genitaliū et vlcerū pfecte sanat. Auicēna dicit^r in duricie testicu/loꝝ et h' valet cō. quare ista capla adiuicē re/curre. In cura pmissa cuōe vli et pticulari

cuz debito tempore. Ad localia veniendum est. Iste ma
mille non efficiuntur ita magne nisi ex pinguedine illa
generata. Cura eius perficitur hoc modo. Incidatur locus secundum fi
guram lunarem et excoria locum et extrahe illam pinguedi
nem. Hoc facto iunge pellem cum pelle et abscinde partem
eius si pellis unius lateris superegrediatur et aliam fac su
turam ut pellis cum pelle iungatur et suere et aggrega
admvicem et incarna modo dicto superius. Et si modo re
manserit aliquid pinguedinis propter mollificativa
infusioni aut propter fluxum sanguinis tunc appone medicam
aciui donec corrodatur. Deinde consolida locum. Coa
gulatio lactis ut plurimum fit a frigore in mamillis quia a calore
dissolvitur. Hec autem egritudo fit in mulieribus lactantibus
quia illis temporibus accidit retentio menstruorum. Rema
nent illis contingit generari lac. Et aliquando in virginibus
retinentur menstrua et ad mamillas transeunt et convertuntur
in lac et si non convertuntur in lac convertuntur in sanguinem.

Venerat etiam pilus in pupilla mulierum
hoc huiusmodi quia calidum agens in lac separat ali
quam partem subtilem ab aliis que ascendit ad pupillam ma
mille et fiat pilus. Et hec egritudo cognoscitur quia mu
lier lactat et dolet in mamilla et cum exprimitur non exit
nisi subtile cum difficultate vel quia in mamilla est lac vel
que menstrua retinentur. Quare tunc potest accidere apostema. Cura
ista consistit in tribus scilicet in dieta evacuationibus et localibus. Primo
abstineat se a carnibus et a vino et ab omnibus multiplica
tivis sanguinis ne etiam lac multiplicetur. Secundo fiat pur
gatio et flebotomia et excitentur et provocentur menstrua.
Tertia intentio completur cum localibus hoc modo. Primo fiat inunctio
cum oleo ro. calido. Guido dicit quod videlicet hec decoctio et
ipsum resolvit. Recipe aquam in qua decoquitur ciclamen et api
um menta et calamentum et ex ista decoctione fiat embro
catio. Guillelmus de Saliceto. Recipe coaguli edi vel agni
ʒ iii fermenti de milio vel de siligine vel de ordeo
vel de farina fabarum lb. s. storacis ʒ i. ponantur in
aceto forti per horam et adhuc plus. Et cum disso
luta fuerint incorporentur cum fimeto et addatur oleum ro.
ponatur. Emplastrum mirabile videlicet solutivum factum et proba
tum. Recipe farine fabarum farine ordei ana ʒ i. coaguli
edi ʒ i. storacis ʒ s. dissolvatur storax prius deinde
incorporentur cum oleo ro. et fiat emplastrum et calidum
super locum ponatur. Primo loco inuncto cum oleo ro.
Et credo quod verum est et expertum est. Unguentum
et succus calamenti valet etiam ut dicit Lanfrancus.
Rasis dicit quod si fenugrecum amassatum quando est in aqua
mox emplastri supponatur in mamillis lac prohibet coa
gulationem. Avicenna. Si quoque tria grana cere transgluti
antur ad modum fabe lac in mamillis dissolvunt. Et
Alchiffus hoc confert et sic dicit sic cera alba. Avicenna
dicit quod coagulum leporis dissolutum in aceto et su
perpositum mamillis lac mirabiliter dissolvit et est expertum.
Et etiam cimini triti et suppositi mamillis conferunt.
Si autem contingat quod lac sit iam coagulatum et iam apa
ratum sit in loco ex illo lacte sic coagulato tunc ista
valet. Avicenna dicit et alia apostemata sanat menta em
plastrata et precipue si flegmon est ex lacte vel sanguine. Dicit
etiam quod apud apostemata mamillarum maxime quando lac est coa
gulatum in eis valet emplastrum factum ex farina fabarum
et furfure ordei. Serapio dicit quod fabe debent esse
sine corticibus suis. Galenus in 8° capitulo de fabis dicit et

testiculorum et mamillarum est emplastrum bonum. Habet enim hoc
particulare in medicamine infrigidandi cum flegmonat et maxime
quando lacte coagulato flegmonat et lac extinguitur
ab hoc cataplasmate. Alkindus dicit quod farina fabarum
cum farina ordei emplastrata super flegmonem facta ex passione
que ex coagulatione lactis curat. Dixit etiam quod quando furfur
decoquitur cum vino et super apostemata talia mamillarum scilicet
quando lac ibi coagulatur videlicet. Et sub auctoritate Avicenne et ma
defit cum vino et fit emplastrum ex eo et secundum Avicennam cu
rificat apostemata flegmatica et assimilia. Et Serapio dixit quod
furfur coctum cum aqua idem. Ysaac dixit quod furfur potest
coqui in oleo et aqua mixto aut cum vino et supponi. Secundum
Bertholomeum vero potest coqui tantum cum aqua et aceto et ruta. Avicenna
dicit quod caseatio lactis fit duobus modis: uno modo a frigore
alio modo a calore. Et dicit quod ex medicinis removentibus ca
seitatem calidam est acetum vini cum aqua et oleo ro. calefacta
et linita desuper. Folia etiam solatri confecta quibus fit em
plastrum aut folia alkakengi aut fructus eorum et precipue quando
cum eis miscetur mirra et crocus. Item acetum et oleum viol.
sumantur et fiat ex eis epithima. Avicenna dicit quod ex
medicinis removentibus caseitatem frigidam sunt sicut assidu
atio embrocationis aque sive cum aqua et prohibet sanies tamen
feniculi et semen feniculi et omnes species que provocant
lac sunt de illis in quibus decoquitur malva et anetum et
balsamita et fenugrecum et abrotanum et castoreum. Et ex
oleis de lilio narcisinum et oleum de costo. Et ex medi
cinis temperatis bonum est ut sumatur panis de simila or
dei et carata et fenugrecum ex semine lini contritum de vino
quoque quantitas quam manus clausa tenet et fiat ex eis em
plastrum. Et ex eis que conferunt caseationi sunt ut supponatur
spongia infusa in aqua et aceto tepidis et mirra cum pane
et aceto et aggregentur et menta cum aceto et pane est bona.
Et ex eis que aperiunt opilationem lactis in mamillis est aqua ordei et
thus et fel leonis. Aut sumatur mel storacis calamite
et misceantur cum oleo viol. et ungitur ex eo mamilla
quoniam cum eo resolvitur caseatio. Et sorbeat sive bibat aquam
cauliculi quoniam iuvativa est.

Apostema calidum huius loci cognoscitur ex rube
dine loci et ex dolore pungitivo et ex figura
eius que acuta est. Premissis vero ubi et dieta. Remedium est
ad localia. In principio fiat inunctio cum oleo ro. Item succus
arnoglosse et oleum mirtinum valet. Nota quod repercussi
va debent esse debilia et domestica propter vicinitatem
cordis. In augmento ponatur oleum ro. Si autem devenerit
ad saniationem ponatur hoc maturativum. Recipe malvavisci
mundi minutim incisi lb. i. fenugreci seminis lini mollis ana
ʒ ii. butiri ʒ iii vitellorum ovorum nuo tria incorporentur
et calide scilicet super loco ponatur. Hoc enim emplastrum resol
vit maturat et dolorem removet. Facta autem matu
ratione aperiatur locus et incisio fiat secundum longitudinem
istarum costarum quia incisio eo modo incedit et in
istis non expertum dico ne sanies ad intra devinado
fistulam pariat. Nam dicit ypo. in principio pronosticorum intus
et extra repuerit malum. Et Avicenna hoc dicit de extremis
et Galenus in commento illius aforismi sic verificatur quia nisi non inve
niet locum in quo se apponeret et super que caro posset
generari quia generatur fistula vel ulcus difficilis consolidationis.
Apostema frigidum huius loci cognoscitur ex colore pellis non
immutato et non dolet sed gravedinem et ponderositatem sentit
in loco et figura eius est plana occupans multum de loco
in quo loco multa continetur sanies. In cura predictis

ulceribus corrosivis et dicta. Remedium est ad localia. Primo igitur
ungatur locus cum oleo de spica et de oleo rosarum vel de lilio
et mirtino. In processu fiat inunctio cum oleo de spica
et de lilio et sic de aliis. Aut fiat emplastrum ex farina se-
minis fenugreci malve et cum oleis dictis incorporentur et
fiat emplastrum quod supponatur usque quo fuerit maturatio.
Facta maturatione aperiatur locus in loco declivori et mundificetur
et consolidetur sicut dicetur in capitulo de ulceribus et cetera. Ulcera
mamillarum sequuntur apostemata vel duritiem earum. Quare expedit
duritiem et apostemata illarum curare. Hec enim cura consistit
in tribus scilicet in dieta purgatione et localibus. Dieta autem sit
sicca et a superflua comestione et potatione patiens se absti-
neat et sit quieta. Non utatur exercitio. Et portet mamillas
ligatas collo ne ipsa debilitetur ex gravedine eius debilitate
qua humores currunt ad locum et illa ligatura fiat cum
fascia facta ad formam bireti et cetera. Mundificetur post locus
cum farina ordei terbentina et melle rosarum vel unguento apostolorum.
Nota quod duo faciunt honorem medico. Primum est quod orificium
sit in parte inferiori. Secundum est quod fiat crebra mutatio. Aliter
cura erit longa. Et facta mundificatione incarnetur et
sigilletur iuxta regulam. Si vero cum ulcere esset apostema ut sepe
accidit cum orificium est in parte superiori vel aliqua alia
de causa tunc amplius utaris cum pulvere [?] Appone
et finaliter quod orificium ulceris sit in parte inferiori si possibile
sit. Si autem durities est cum ulcere et cetera. Pro remotione eius re-
curre ad capitulum superius de duritie mamillarum. Et preter
hec dicta invenio alia valentia de mente auctorum. Serapio
dicit quod quando radix affodillorum coquatur cum fece vini et
fit emplastrum confert ulceribus sordidis et apostematibus mamillarum
et testiculorum. Dixit etiam quod oleum [?] vel
oleum rosarum vel oleum mirtinum [?] est quietens valde
apostematibus mamillarum et est expertum et cetera. Galienus in quarto dixit quod est
singularis medicina in pudibundis testiculorum et mamillis. Quod
ego etiam sum expertus et cetera. Confert etiam ulceribus mamillarum sco-
ria argenti et auri trita et subtiliter apposita et cetera. Rasis dicit
quod optimum unguentum est factum ex fricatura plumbi cum oleo. Fa-
cio enim conducere oleum in mortario plumbi cum pistello plumbi
usque ad spissitudinem et tunc utor ego. Et nota quod quecumque
dicuntur in ulceribus testiculorum conferunt et valent in ulceribus
mamillarum. Et sic hic dicta valent ibi. Capitula illa ad
invicem videantur. Et quecumque ulceribus virge et ani et etiam
labiorum ulceribus valent vel conferunt et econverso quia quecumque conferunt
labiis et ulceribus labiorum conferunt ulceribus virge et
ulceribus papillarum. Ad hoc autem cum expedit recurratur.

In stomacho generatur apostema sicut in loco extrinseco
sicut et in aliis locis. Et illa nihil habent proprium
nisi quod in locis istis non debes ponere aromatica propter
communitatem quam habent cum membris nutritivis. Sed nota quod
hec apostemata [?] toti corpori necessaria et de istis
apostematibus est sermo. De intrinsecis hic non proprie loquor.
In cura illa habes tres intentiones sicut in aliis scilicet in di-
eta purgatione et localibus. Unum tamen nota quod in istis caute
debes procedere ne locus induretur quia talia facilius indu-
rantur et indurata facilius inducunt ydropesim ut
dicit etiam Lanfrancus. Prima intentio consistit in dieta quare
[?] eius sit bona et carnes eius bone et faciles digestio-
nis. Et breviter dieta sit ut dictum est in aliis apostemati-
bus istis. Secunda intentio completur cum purgatione. Purgatio
autem sit lenis quia omnis medicina evacuat cum electuario de
cassia nisi sit in toto repletio. Tertia intentio completur
cum localibus. In principio ponatur oleum rosarum cum oleo mir-
tino. Halyabbas dicit si sandalus albus supponatur
in principio apostematis calidorum maxime stomachi prodest. Avicenna
dicit absolute sandalus resolvit apostemata acuta et
[?] et [?] ex eo herisipila. Et dicit etiam chi-
molea cum aceto posita super stomachum calidum folia rosarum em-
plastrata valent ut dicit Rasis et cetera. Emplastrum factum ex foliis
vitis silvestris sive sanuch cum sanuch ordei videlicet apostematibus
stomachi ex caliditate ut dicit Avicenna. Et succus foliorum eius
valet dolori eius. Serapio dicit apostemata calida stomachi et eius
inflationem sedat emplastrum factum ex foliis et capillis vitis
domestice quando ipsa coquuntur et apponuntur cum sanuch.
Item in augmento oleum mollitivum cum oleo de absinthio videlicet
eo quod confortativum est et cetera. Item etiam oleum de aneto cum oleo
de mastice alba quod stomachi et ventris et intestinorum
et epatis flegmonibus competit. Item oleum nardinum
cum oleo de cinamomo et oleo absinthii videlicet. Si vero
ad saniem pervenerit ponatur arthomel [?] panis [?]
melle et misceatur secum oleum de absinthio aut de
mastice videlicet etiam emplastra supradicta maturativa.
Et facta maturatione incidatur locus secundum longitudinem
et in hoc differt ab apostematibus costarum in quibus incisio
fit secundum quod coste mediant. Si autem materia sit frigida in
principio facta purgatione convenienti et dieta conveniente fiat
inunctio cum oleo de spica vel oleo de mastice vel de
absinthio et lilio. Et Avicenna dicit quod maturativa est
valde bona. Et Halyabbas dicit quod calamus aromaticus
confert istis et ydropisi et apostematibus epatis frigidis et cetera. Rasis dicit
dyaltea cocta cum axungia porci vel anseris vel [?]
et terbentina tumores frigidos medetur. Ex istis simplicibus
componas emplastrum et appone in loco. Si fuerit necesse ma-
turetur cum maturativis dictis in aliis apostematibus et incidatur modo dicto.

Durities in stomacho fit ex humore adhesivo
[?] ad melancoliam vel ex materia sicut ex flegmate vi-
treo et colera adusta ut patet. Cum igitur stomachus sit una virtus
communis necessaria toti est necesse illam duritiem removere que
est cum eius. Nota tamen quod illa durities est duplex. Quedam
est cum febre et quedam sine. Illa que est cum febre mortalis
est ut in pluribus et credo quod illa sit causa. Quia illa duri-
ties impedit digestionem et operationem stomachi ratione cuius cibi
male digeruntur et mali humores multiplicantur ratione
cuius sequitur febris. Deinde in processu mors. Si autem
hec durities fuerit sine febre minus timorosa est. Sed tamen est
cum suspicione et timore. In cura illa habes tres in-
tentiones sicut in aliis apostematibus est dictum. Prima intentio
completur cum dieta dicta. Dieta sit talis utatur bono
vino et claro odorifero et bono. Et carnes sint
bone faciles digestionis. Brodia etiam dentur quia facilius
digeruntur. Secunda intentio completur cum solutivis. Evacuatur
igitur materia illa cum confectione hamech vel cum pillulis de la-
pide lazuli vel alio dicto superius. Evacuatio si potest fieri vomi-
tu fiat. Et est bonum quia materiam minuit. Tertia intentio
completur hoc modo. Fiat inunctio cum oleo de spica con-
tinuo aut de absinthio. Serapio et Avicenna dicunt quod
ysopus sicca bibita cum vino etiam solvit apostemata dura
intrinseca. Dicit etiam bdellium iudaicum bibitum et
decoctum ad apostemata dura et intrinseca videlicet. Halyabbas dicit
est molliens dura apostemata que sunt in stomacho et epate et
confortat ea si accidit frigus et debilitas. Rasis dicit
inunctio cum oleo mastichino duritiem tollit. Et Bar-
dicit quod talis inunctio confert ad omnem ipsius constitutionem
frigidam. Et Guillelmus de [?] dicit quod etiam pulvis
alabastri cum aliquo oleo mollitivo sicut est oleum

ramo vel anetum vel hyssopum tollit duritiem. Diaquilon cum gummis etiam in hoc casu valet. Oxicroceum et diaquilon incorporentur cum pulvere yreos et cum oleo de absinthio et apponatur super locum actu calidum ut dicit Guido. Valet alia etiam resolutiva et mollificativa supradicta in capitulo de scrofula et in capitulo de sephiros. Valet et Guillelmus de Varignana unguentum ad hoc composuit. ℞ olei rosarum ℥ i ß, succi extremitatum absinthii, olei nardini et masticis ana ʒ ß, pulveris extremitatum squinanti, spodii, cassie lignee, sandali, citrini, galange, ana ʒ ß, terre quantum sufficit, et fiat unguentum. ¶ Ergo aliqui non possunt comprehendere. Ideo vult quod hoc unguentum valet duritiei epatis et stomachi; et quando apponitur epati prius capitulum tarmanus balneentur in aceto, deinde apponatur; et quando apponitur stomacho prius ungantur manus oleo mastichino. ¶ Multa etiam dicuntur in capitulo de duritie splenis que etiam hic erunt utilia. Ideo hec emplastra semper requirantur adiuvare; tunc valet emplastrum de ceptis vel malvavisco et ponatur calidum super locum et fiat incisio ut dictum est et similiter in omnibus aliis ut iam dictum est.

Apostemacia hoc membrum est principale et eius operatio est necessaria toti et communis omnibus membris. Unde est quod omnia apostemata in eo sunt timorosa et suspecta. Signa calidi ex dictis plurimis sunt manifesta et similiter signa frigidi. ¶ Calida apostemata sunt ex colera aut ex sanguine vel ex alio humore currente cursu eorum. Frigida apostemata sunt ex flegmate vel melancolia vel ex alio humore currente cursu eorum. ¶ Cura illa consistit tribus sicut sepe dictum est, scilicet dieta, potione et localibus. Prima completur cum rebus declinantibus ad frigidum si febris fuerit. Utatur ergo farina ordei, farre, mica panis lota in aqua, et aqua ciceris, lactuca, spinachiis, cucurbita, portulaca et sic de aliis. ¶ Si autem esset sine febre bibat vinum album limphatum, comedat carnes edinas, pullinas condita cum rebus frigidis iam dictis. Secunda intentio completur cum florida de manu composita vel similiter rifica fiat in naribus. ¶ Item fiat enema cum tali decoctione. ℞ polipodii ℥ iii, ellebori nigri ʒ ii, fumi terre, sene, epithimi ana ʒ i, cuscute ʒ i; pistetur polipodium, finiatur et bulliant in ℥ vi aque vel vini et in fine decoctionis addatur sene, epithimi et coletur et illa colatura detur patienti ana diem. Et addatio zuccari ℥ ß et magis adhuc educit. Constantinus dicit succus sterigni potatus calida apostemata in epate et in aliis membris curat. Et dixit etiam succus lupuli cum succo solatri optimus est flegmoni quod est in epate et splene, icteritiam curat et calitatem extinguit. Alii dicit si bibatur succus alkekengi cum rotula calida sicut utilis est epatico epatis. ¶ Alia iterum dixit squinantum apostemati quod in epate prodest et in stomacho. ¶ Dat dicit flores squinanti maxime valet in apostematibus epatis et detur cum vino subtili aut aqua passularum aut cum aqua endivie sicut res indicat. Tertia intentio completur cum localibus. Confortantia ergo conveniunt que sunt debilia ut oleum mirtinum, oleum rosarum de absinthio non puro sed mixtum cum aliquo oleo anodino. Et oleum de mastice etiam valet. Item Alababus dicit si sandalus ponatur super partem albus in principio apostematum calidorum maxime prodest stomacho et epati. Et qui dicit in capitulo de mastice alba epatis flonibus

et stomachi et mastice intestinorum valet. Item dicit quod cauda equina bibita et emplastrata valet tumoribus et apostematibus epatis. Si autem ad maturationem devenerit ponatur emplastrum de malvavisco cum farina seminis lini et camomilla et pinguedine porci sine sale. Valet etiam farina frumenti cum oleo et aqua; maturat ratione olei et farine et resolvit ratione farine et lucidat aqua. Facta maturatione aperiatur locus in loco decliviori et extrahatur sanies. Modo pluries dicto. Et impleatur locus prima die cum stuppis balneatis in albumine ovi et cum digerant labia cum vitello ovi et terebentina mixtis. Postea mundificetur cum unguento apostolorum vel cum unguento de mirra et sarcocolla ut tibi videtur et incarnetur et consolidetur et hoc est generale in omnibus.

Si materia fuerit frigida cognosces ex dictis in aliis quare recede. ¶ Cura ista habet tres intentiones sicut et cura aliorum apostematum. Prima ergo completur cum dieta debita. Dieta ergo tendat ad calitatem. Utatur micis ex diis vitulinis, bono vino albo odorifero parum limphato. Et utatur feniculo, borragine et petrosellino et sic de similibus. ¶ Secunda intentio completur cum pillulis de agarico vel cum diagridio de turbit. Dias dixit quod serpillum bibitum valet tumoribus epatis et splenis et eorum apostematibus. ¶ Tertia intentio completur cum localibus. Primo in principio et inungatur cum oleo de spica vel de lilio cum quibus ponatur parum olei de absinthio ratione confortationis membri. Avicenna dicit quod mastix et oleum eius statim prodest. Item in processu valet hoc quod farine seminis lini, fenugreci, camomille, melliloti ana incorporentur cum oleo de absinthio et de spica et ponatur super locum. ¶ Constantinus dicit de camomilla in pantegni epatis apostemata curat si ex ea epithimetur. Avicenna dicit calamus aromaticus cum semine apii et melle confert apostematibus splenis, epatis et colice. Serapion dicit quando spica celtica bibitur cum decoctione absinthii confert apostematibus epatis et stomachi. ¶ Ad apostemata illa frigida dat Guillelmus de Varignana valet spica de India quando cum absinthio et passulis in vino infunditur et ex eis fit sirupus et bibatur aut fiat decoctio et bibant. ¶ Si autem locus ad saniem devenerit compleatur locus cum emplastris iam dictis in aliis apostematibus frigidis. ¶ Item valet hoc. ℞ melliloti lb i, farine fenugreci, seminis lini ana ʒ i, picis liquide lb ß, olei ℥ iii; liquefiat pix cum oleo et incorporentur cum farinis et addatur pinguedo porci sine sale et fiat emplastrum. Facta maturatione aperiatur locus in parte decliviori et permittatur tota sanies exire. Si vero fuerit multa et in stomacho fiat ut dictum est in aliis.

Pluries accidit in epate sicut in stomacho et fit illa durities sicut dictum est de duritie stomachi. Et quia illud membrum est principale timor est ne ipsa impediat operationem membri quod membrum operationem exercet necessariam pro toto, qua impedita potest sequi ydropisis et mors. In cura illa habes tres ordinare scilicet dietam, potionem et localia. Dieta eius ordinetur sicut dictum est in duritie stomachi. Secunda completur cum purgatione; fiat ergo purgatio ut illic est dictum est. Tertia intentio completur cum anodinis. Item valet emplastrum Mesue cuius descriptio est hec. ℞ melliloti ℥ vi, florum camomille, fenugreci, cinnorum lauri, radicis altee, absinthii ana ʒ iii, armoniaci ʒ x, storacis, bdellii ana ʒ iii, terebentine ʒ i ß, fiat emplastrum.

guiz mio ℥ ij. sepi capne tasme. an ℥ ij ſ. cere
℥ v. olei sambucini. olei de spica q̄ntitz sufficit
misceant et cōficiant oia et fiat emplm̄. Valet
etiaz cerotiz Ga. ysopi humide valet ecc durities
nervoz iuncturaz lenit eas. Cuius forma e ista
℞. cere citrine. ℥ iij. olei camille olei yrini. an
℥ vi. spice ℥ i ſ. croci ℥ i ſ. terbentine ℥ i. masti
℥ ſ. ysopi humide ℥ 80. et fiat cerotiz. Valet ecc
cerotiz pauli ad ea q dixim9 et hoc est. ℞. armonia
ci ℥ x. bdellij ℥ v. spice ℥ iiij. croci ℥ i. masticis
aloes olibani an ℥ i. cere ℥ iij ſ. sepe et medulle
vituli. an ℥ ij. ysopi humide ℥ iiij. ystaleon q̄ntu
sufficit et hoc expto sepe. Aliud Guil de salic
q valet ad oez duritie. ℞. galbani serapini op
pōci. an ℥ i. farine fenugr. seis lini. an ℥ ij. ter
bentine lb ſ. olei camill ℥ iiij. fa frumenti q̄ntu
sufficit ad inspissand et ponet ad igne postea
addat terbentine et colet et deinde incorpet
et fac emplm̄. Et guido dicit q sic si huic addat
oleu ro vel oleu de absinthio cet melius qz virtu
epatis ↄfortat. ¶ Constant dicit armoniacu cuz
succo acetoso ↄposito emplastrz. et sup duru epar
et splene positz mox duritie curat qd visuz est
et expt'z. Vngm̄ ecc Guill de varig q point i ca
de duritie splenis hic adducat qz mirabile est.
Albus dicit radix tamarisci decocta cu vino et a
ceto bibita valet dolori epatis et mollificat duritie
epatis. Auic dicit been confert duritiei epatis
et splenis. qn bibit cu aceto mix. cu eo podo
℥ ij. ¶ Alhebas dicit est molliens apata dura. q sto
et epate accidunt. Et ↄfortit ea si accidat frigus
et dolor. Et alij dicunt q decoc rute et agnicasti
bibita epar et splene induratu sanat. Et si cuz
istis curari nō posset. s ad saniez devenerit incidat
et fiat vt dcm̄ est sepe in alijs

Apostemata fiunt in splene. ¶ sicut
et in epate. Quoru curae cadem
et loqr de saniosis. Quare qu videant cause et
signa et cu videris dieta cud et localia sunt vt dcm̄
est i apate epatis calō et friō. ¶ Michilos alia po
sita a doctoribus dicta et primo Auic dicit qn fructus
rubee tinctoris bibit cu oximelle resolvit apa
ta splenis. ¶ Sapio dicit qn ysopus sicca decoq
in aq cu ficubz et melle et ruta et dat i potu
ↄfert apatibz splenis et epatis et pulmonis et apa
duris. Etiā splene inflatu curat. Et alhebas d
camedreos pdest apati splenis. Et bar. dicit
cinis ymanie cu oleo ro. malaxatus et appositus
ↄfert. Ista at nō resolvunt et i statu et declinaoe
vz. Sapio dicit q farina fenugr miscet cu aceto
et nitro resolvit tumore splenis. Et dicit ecc se
nasturcij. resolvit apata splenis. et dicit hoc qn
cu melle fit emplm̄. Et auic dicit seme rafani
cu aceto resolvit apata splenis. ¶ Et dyas. dicit
succus sinapis ad ext positus tumore splenis resol
uit. Vult aut q i ponat cu aq vel melle. fm
qd dispō ei9 indicat.

Accidit i splene durities sicut i alijs mebris
Cuius cura a cura duritiei differt epatis
qz in duritiei splenis pcedit cu fortioribz q in
duritie splenis. In cura illa habes tres intenciones
s in victu et purgaoe et localibz. Prima intencio et
2a ↄpletur vt dcm̄ est i pdictis capitlis de
duritie epatis. ¶ 3a intenc9 ↄplet hoc mō. pͦ
videlz vt dcm̄ est emplm̄ de mellloto sup scriptz
qd hic et i oi alia duritie vz. Valet ecc vt dcm̄
est cerotu ysopi humide desc̄ptu. al descp oe Ga. et
pauli. Valet ecc hoc de mente Guill. et Gui. ℞.
armoniaci serapini. bdellij oppopō. an ℥ i. olei
de spice ℥ v. terbentine ℥ ij. farine fenugr. se
lini. an ℥ i. farine lupinoz. q̄ntu sufficit ad
incorpandu et ipsis gumis dissolutis fiat emplz.
Dixerut tn alij q locus primo abluat cu aceto
deinde pone emplm̄. Auic dicit absinthiu cōfert
duritie i melius in emplō positu et suppoint. Sapio
dicit Auic Ga. q ad duritie splenis h e ppe cum
apate. est cortex capparis et scolopendria et cortex radic
tamarisci. et ei9 sumitas. et oz q oia illa coquant
in aceto squillitico. et sili decoc i aq tamarisci
bibita extenuat splene. Et dicit ecc q centaurea
minor confert mirifice duritiei splenis. qn ap
ponit ext vel sumit in potu. Auic tn absolu
te dicit de centaurea. Albus dicit qn accipit cinis
tamarisci et etiā vitis et pasta synapis. dauci et
armoniaci cu aceto fco emplō vz ad duritie splen
Auic dicit polūz cu aceto e epithima quiescens
apati splenis et duritiei ei9. Halabas d. fimus
caprarum spleni pdest apatibz si diligent misceat
cuz aceto vini et emplet plinu ↄfert apatibz
duris. Et Guill de varig dicit hoc 2m vale. ℞.
radicis tamarisci silvestris. passularum pollici et lin
gue cervine. et cortic radicis capparis. an. coquit
in aq suffit vsqz ad ↄsup duaz pciu aq et ad
dito melle et aceto q sufficit fiat sirupus. Sirupus
ecc factus ex radicibz tamarisci et passul e vtilis
in hoc casu. Vnguentu alkale in duritie splenis
mirabile ponat totalit herba acuta i aceto cuz
lb ſ. armoniaci et p ix dies dimittat. ¶ Nona ac
die bulliat ad igne donec armoniacuz dissolvat
postea colat p pannz forte. Ista liquorositas
bulliat bene ad igne et addita cera et oleo fiat
vngm̄. Et dicit hoc esse vngm̄ cicute potissimu
cont splene et cont dura apata et arteticam teste
etiā ↄstant. ¶ Vnguentz kyrani mirabile. ℞.
stercoris vaccini sicc cribellati lb i. cere ℥ vi. suc
ci cauliu ℥ vi. ova cruda tria. olei optimi lb i.
sulfuris ℥ i. terede tere et liquada liqua. tr solut
et depositis ac liq factis mitte ova. et ex hoc vngto
spleneticos et epaticos et ydropicos. curabis. et po
dagricis vz. Valet ecc in bernia acsa. Et Guill
de varig dicit. ℞. succi adiantus. nimellagus q
habet ex radice filici. an lb i. succi extremitatu
tamarisci ℥ ij. olei yrini lb ij. ysopi humide
℥ xv. aceti ℥ ij. armoniaci bdellij. an ℥ i ſ. cere
citrine ℥ i. bulliat succi et acetuz. et oleo du
plici vase vsqz ad ↄsump acoti et succoz. pos
tea addant reliq et fiat vngm̄ resolvit apata
dura et scrofulas. Vngm̄ q posuit venerabilis
vngr iste in duritie sto hic ecc adducat quia
valet summe. Confrō de ruta dy. laudat que

stomachi excitat digestionem et splenem attenuat vicia
pectoris epatis renum mitigat. Rx. rute viridis
ʒ vi. ciminum piperis nigri mirre ana ʒ vi. ciminum
aceto maceretur. Deinde assetur et vniuersa trita et
cribellata melle optimo subigatur. Et si vis digestionem
dico ego addas de pipere. Si conspicies vetustatem
adde ciminum. Et Galienus vomitum hoc electuarium. Et quidam dicit quod
melius est ponere piper album quam longum et vult quod ruta
non sit sicca vel viridis. Et si contingeret ad saniem de/
venire fac vt dictum est in duricie epatis in omnibus.
Si per hos modos non poteris curare precepit Albucasis et con/
sulit quod in istis locis quando in eis frigiditas et humiditas
multa et curationes alie non valent. Cauteria tria
vel quatuor secundum magnitudinem splenis vel epatis fiant
que non multum penetrant cutem. et hoc est vnum de
omnibus istis duriciebus scilicet epatis et splenis. Alii magistri
dicunt istorum cauterium fiat secundum modum scissionis secundum
longitudinem corporis non recipientis nisi partem de pelle
hoc enim completur quod compleri non potest per emplastrum

In umbilico nascitur eminentia que
licet vt in pluribus vel aliquando non sit apostema
tamen quia propter ipsa eminentia est apostema. tamen
tamen apostema in illo loco. Eminentia vmbilici que sequitur
viam herniarum testiculorum sicut de illis in parte dicetur
quod quedam est zirbalis quedam intestinalis. quedam ventosa
quedam humoralis. quedam emboresmalis sanguinis propter
rupturam alicuius vene vel arterie in sanguine ma/
nantis. Cause harum passionum sunt ventositas la/
bor vel saltus clamor et sic de aliis similibus. Signa
quando eminentia est propter intestinum vel zirbum tunc sinus
vel eminentia est diuisa. et color loci non variatur
a colore corporis et est lenitas absque dolore. Et quando
comprimitur locus ingreditur et redit et auditur sonitus
aliquando in eius impulsione et labore locus magnifi/
catur. Cura ista fit duobus modis scilicet si eminentia
sit intestinalis et tunc non est apostema vno modo cum medicinis
alio modo cum incisione. Cura cum medicinis consistit
in tribus vt sepe dictum est. Prima est in dieta. Respirat
scilicet a leguminibus et ab omnibus ventosis et azimis et ab
acutis. Item vtatur in comestionibus suis de consolida
maiori. In secunda intentione fit lenitio cum cassia vel
cum pilulis cochiis vel cum aliis lenibus medicinis. Tertia
intentio completur cum ligaturis et aliis localibus fiat ergo
ligatura cum plumaciolo quadrato Et desuper precipit
rasis quod ponatur thus cum albumine oui et cum co/
tone vel stuppa inuoluatur et super locum ponatur et
ligetur. Et ego dico quod si huic addatur pars galle vel
pars ancore vel psidie quod melius est. Ego autem vidi
puerum trium mensium et curatum cum arnoglossa et len/
tibus decoctis et super locis ligatis. Et sepe vidi hoc
valere. Rx. picis nigre ʒ ii. picis grece ʒ i. mumie
ʒ iii. sanguinis draconis boli armeni mastic nucis
cipressi glutinis piscium ana ʒ ii. thuris ʒ i. hec fiat
picis ad ignem et cum liquefacta fuerint deponatur ab
igne ne comburantur. et incorporentur pulueres aliarum
rerum agitando semper cum spatula Et iungatur ma/
nus cum spatula et fiat magdaleon et ponatur super
locum. sic quod teneat totum locum et ista firmet sic sit
per locum sic quod eminentia non videatur et nihil exeat

Idem dicat ipse sumat de isto puluere omni die mane. Rx.
nucis cipressi mumie ana ʒ s. cadmie ʒ ii. gariofilorum
galange ʒ ii. ana ʒ i. sanguinis draconis ʒ ii. mirtillorum
ʒ s. et de isto puluere sumat omni mane ieiunus stomacho.
Et ex istis tamen pulueribus omnibus cum melle et zuccaro potest fi/
eri electuarium. Alio modo curatur intestinalis et zirbalis secundum
aliquos doctores cum ferro. Primo fiat lenitio ventris quod
non dicunt. hoc facto ex erigatur patiens coram medico et
retineat anhelitum et exeat eminentia tantum quantum potest
et tunc signetur in circuitu eminentie cum atramento et
resupinetur patiens et reintrant intestina et zirbus
ad intus et incidatur in circuitu signi secundum primam partem.
Deinde cum vncino forti affixo in medio circuli signi
et inuisi eleuetur totum mirach et ligetur cum forti filo a/
suatur vt dictum est in sutura ventris bene et fortiter ca/
uendo ne apprehendant aliquid de intestinis. Vnum tamen
precipiunt isti propter maiorem securitatem vt prima ligatura
aperiatur et ponatur digitus in loco et videatur si intestinum
est reductum vel non. Si non reducuntur et suantur vt dictum est
illi inuisuli adiuuere. Si inueneris zirbum accipe cum
vncino eum et incide superfluitatem eius que ad eminentiam
diuinat et sine. Nota tamen quod illa operatio est difficilis
et tediosa et periculosa et hec operatio non debet fieri nisi
in pueris vel adolescentibus fortibus. Et istam operationem num/
quam vidi vsque modo quare expertus eam dimitto. Dico tamen
quod melius est cum medicinis operari vt sepe vidi et feci.
Si vero eminentia fiat propter ventositatem tunc tactus eius
est lenis et in impressione auditur sonus et rugitus
et cum pacitur additur sonus vt tympanum. Dicit in illo
casu valet ciminum bacce lauri furfur et alia que
dicentur in modo de tympanite. Et ex istis possumus facere
emplastrum et apponere super locum. Quando vero propter carnem
fit eminentia vmbilici tunc remanet diuisi sicut scilicet
locus remanet durus secundum quantitatem vnam. Si vero emi/
nentia est propter humiditatem tunc est eminentia lenis et non
occultatur quando opprimis illam nec auditur sonus quando sentitur
quod. Et naturalis si eminentia fuerit istis duobus modis
tunc oportet ... eminentiam vt dictum est et ex/
trahe sanguinem et humiditatem quam inueneris in loco. deinde
consolida locum. De apostemate sanioso huius loci non lo/
quor. quia curatur vt apostema costarum quare vide illud

Est autem ydropisis apostema et inflatio
ventris quantum spectat ad ipsum cyrurgicum
ex materia aquosa aut ventosa infra spaciositatem
ventris circa virtutis digestiue generationem scilicet epatis. Quapropter non
de minoribus a Galieno dicitur sine lesione epatis numquam fit
talis passio vnde est propter lesio epatis. Patitur namque epar
duobus modis. vno modo per perpetratum alio modo per colligantiam et hoc
innuebat ypocras pronosticorum. Consurgit autem ab epate aut
ab aliis membris talis passio Et talis conditio in epate dicitur
circa et infrigidatio seu caloris naturalis diminutio secundum a
frio de per se et vmiuore. A calore vero per acutis et calore
resoluendo calorem naturalem spiritus epatis. Et hoc sensit gentilis
in tractatu quem fecit de hoc. Et ideo dicit bernardus de
gordonio quod nulli mirabile est. Et si in ydropisi de cu/
calis in eadem parte est caliditas et frigiditas. vnum tamen naturalis
et aliud preternaturalis. vnum naturale et reliquum forte vnum
apparens et aliud occultum. Et istud idem ego de ydropisi
ex cum fratri assero vt in ascite est vide. Et quod apparet
de mente gentilis in modo de quibus patet primo quomodo morbi

continuu putr esse in eodem qr in ascite febriens e mala
gplo fria epatis et e mala g° calida epatis vnde febs
que est. Dico aut qr vna istarum egritudinum e mediocriter
remitti. et isto° no est ironuciens. Inconveniens enim quam
bo sint i mendi. s vnu mediocriter remitti. Dicitur
aut ydropisis ab ydrops quod e aq. pisis passio. quasi
aquosa passio. ppe in ventre vt dicit bernus. Signa
speriem tenui sunt inflao et mala coloratio faciei et
extremorum et debil superfluitatum expulsio. Signa
gpa ascitis sunt demacratio partium superiorum et inflao
inferiorum. Et si venter agitetur sonat sicut vter semiplenus
aq. Et alia signa apatis aqsi gsidera dicta i p°
lib° et vide illic. Signa yposarce sunt tumor vlis
totius corporis. Et si cum digito gpmatur dimittat cavernas.
et venter no e ita inflatus sicut i aliis specibus. Signa
q recipiunt a pulsu et ab vrinis et ab egestionibus et ab
aliis rebus expulsis d. phisici dimitto quare ab eis. In
ydropisi sunt illa iudicia ypo i 2° pnostico quod omnis ydro
pisis i acutis febre malum ydropis que sequitur fere gtinua
vix vel numquam curatur. Ydropis in g°ere mala et sunt
mala quare e disgiuencia partium i omnibus mebris. Ydropis
que puenit ab epate e peior illa q puenit a splene
vel ab aliis mebris. Inter oes spes ydropis ascites
e peior. yposarca minus mala. tympanites media
inter duos. Et quia ydropisis e morbus difficilis. ideo
de ipsa parum pmitte debes. In sola ascite operatio
cyrurgica habet locum quare illas duas spes dnis phi
sicis dimitto. De ista cura i inicio multos mos opan
di et spaliter loqr de ipsa spe q ad cyrurgiam ptinet
vt videtur. Primus mos gsistit in rebus s i dieta cibo
et localibus. 2a mte° gplet hoc mo. Dieta eius sit
vt dcm e i apatibus frigidis sz sit magis sicca et de
siccativa quam illic sit dictum et no recapitulabo vide i
aliis caplis. 2a mte° gplet cu purgationibus que
cu pillulis de reubarbo que evacuant ma3 ab epate. De
septe die tamen fiat purgao. Item est sirupus yrosopotatus
de mane ad qntitatem duorum cochlearium sume purgat
eos et superius et inferius et exptu est. Ideo oz quod sirupus
sit depuratus. et pot dari cu aq mell. vel cu pulvere
zucari. Et Guido dicit aq distillata a mediamis cor
ticibus radicis camine et floribus sambuci e optima. Est
purgao pcisa multis vz que fit isto. R. cortic in
dicis apii. et feni et ameos. et squinati an 3 v. rosar
rub. spice an 3 iii. coquit in lb i aq donec ad 3am
ptem redeat et detur in potu. Et mediante de cantari
dibus toricetis p adustionem sp gui cerasorum admix
tione datam i vino i qntitate grani pni valde iuvat
ypticos et ydropicos quia multam qntitatem humiditatum
evacuant p vrinam. Et ego dico quod cantarides cu aqua
[illegible] con vz abscisis alis et capitibus et valde pro
cur et exptis sz et qntitas sit 3 i. Et Alia quod educit
aq expta sunt ista. R. vsnee. dico ego ortr i quer
cubus et est qui i modum lane vel capillorum. Et addat
aliquantul pulveris fumiterre et aq decoctionis ipius et mo
dic 3uc rub. Pulvis est 3uccus vsnee a quarte parte
lb vsque ad tres idem opatur et facit detumescere ventrem.
Aliud quod educit mirabiliter aq ydropicorum. Animal de va
e hs. tollatur buffo silvestris que i nemoribus reperitur
et scindatur sup ventrem et sup rene patientis ponatur
et ligetur educit mirabiliter aqsitatem ydropicorum p via
vrine. Rasis dicit generaliter quod gfortetur epar cu trociscis de ber
beris cuius hec e forma. R. succi berberis 3 iii. sandale

seis citrinis. seis portulace. an 3 iii. ro. 3 ii. reu
barbar 3 i. spice 3 s. et fiant trocisci et detur vnus
cu syrupo acetoso. 3a mte° gplet localibus. Con
fortetur epar ad ext cu sandal et ?ao° aq ro. et cu
vino potico. In oibus aut pdictis quando e caliditas pter
nalis in epate. tunc addatur lactuca endivia et epa
tica et venter emplastretur cu emplastro quod fit de farina or
dei stercore ovino cipero sulfure bolo armeno atque chi
molea limaturis tritis cu testis suis et i corpanis [illegible]
lixivio et pa? acetu et gfricent ad solem et i hoc
e mirabilis caliditas solis. Multa alia possent poni
s i aliis recurrentes ad dnos phisicos. Si autem cu istis
no fiat curao tunc oz vt dicit albucasis quod tu facias hoc.
Cautiza cu multis cauteriis clavibus no multum psundabis
velut cutis i circuitu vmbilici fiant 4or i epate sple
ne et stomaco fiat tres. Et i spondilibus fiat duo cultellaria
sm longum liga et dimitte ea apta tempore longo
vt aqsitas p ea posset purgari. Si autem cu istis no fuit
curatus et fuis rogatus pmissa pnosticatione de periculo
et cu hoc incisis ifirmum forte et no debilem. et incis
ipm iuvenem et no senem neque puerum et quod no habeat
tussim neque fluxum neque aliquod aliud accns quod opaes
ipediat. quod debet fieri cu ferro duce auctore ahebatis
et albucasis. Incidas a parte anteriori sub vmbilico
p tres digitos. Et sic ex parte splenis incide a sinistr
et hoc vt possit ifirmus iacere sup parte no dolorosam
et sup fissuram vt aqsitas no fluat sine vetositate
Et modus opationis e vt tu ponas patientem rectum cora
te. aut sedentem sic pt stare. Et sint ministri retro
sustinentes eum. Et cu manibus aq ad locum ducentes
s inasionis. Deinde tu pellem ventris p spacium
vnius digiti due et trahe et cu rasorio vel alio in
strumento incide vsque ad locum vacuum taliter quod aqua
exeat et exire posset. Et tunc antequam aliquid no bile
de aq exeat. pellem dimittas et claudatur vulnus
sic factum vt phibeat vt aq no exeat quousque cu
modico panis ifuso i vino vel consili patiens
sit refocillatus. Et postea pellem superius trahas et ca
nulam ex ere vel argento iponas. et de aq no multis
s qntum virtus ifirmi potest sustinere exire pmittas
Melius e enim nisi subsiste quam exgsitus hic evacuare
et ifirmum ad mortem ducere. quare ergo paulatim evacuetur.
Memor sis semp quod oi evacuationi admixtus e spus et virtus
Et postquam extraxeris aliquam parte extrahe canulam et di
mitte pellem descendere et claude vulnus et liga et no
pmittatur donec ad aliud die pueniatur. Et iterum con
forta et nutrias patientem cu cibariis et potibus electis
et subtilibus odoriferis et coffortativis. In altero die p
eundem modum opar. Et sic vltra donec maior ps
aqsitatis sit extracta. Deinde p eundem modum gsolida
et si aliquid remansit cu exsiccativis dictis exsicca
Caveatis incidatis vsque ad syphac. Deinde ex [illegible]
do descendunt modicum et ibi pforat syphac et p[illegible]
vt dictum est fere totum tamen ad idem deveniunt. De ty
panite et yposarca no loquor quia dnos phisicos pti
neat quare ad eos recurre.

In inguine accidunt apata sicut sub axell
roe expulsionis epatis quod ma3 superfluitatem ad
illum locum trasmittat. Et quia de illo i p° l° feci me
tione. ideo quod auctores fecit mentionem hinc e quod hic di
mitto. Et p illo capitulo et apate recurre ad p[illegible]

toralia

libru et vide quid sit faciendu. Vnu tn dico tibi
q qn id apa incidit cu sagittello no multu p/
fundes. eo q sub cute statim transit vnus neruus
et vadit ad coxas. et id i anothomia videt. qz si
incidatur claudicat psona illa. Et ego cognosco in
patello vnu fore incisu. et claudicat hodierno
die. quare respicias te ab illo periculo ad qd soni
nt deuenerunt ignorantes anotomias illius loci

Hec passiones sut difficilis curatois. qz fiat
sp a ma multa. a qua e resolutu subtile
vel ex flegmate grosso vel diu coagulato a frigido et
i simlibus ia dcm est. ob qua causas tarde curant
qz ma eoz tarde resoluit. Tn aplcs hs psideras
in pblematibus dicit. ppter quid e q apata et vlcera
ptiu supioz cito curant et apata ptiu iferioz
difficulter et apata ptiu mediaz medio. Et videt
q ho no est ppter aliud nisi qz ad pte supiore
transit ma subtil apta cito resolui. et p oppom
i ptibus inferioribus. In me af medio qre q. Vnde
cura psistit i dieta potoe et localibus. Dieta eius sit
calida et hu'ida. et respiciat se a rebus melacolicis
et a legumibus et a carnibus bouinis et sic de aliis
2a intetio pplet ho. Purget cu turbit ppato cu
pillis fetidis. 3a intetio pplet cu localibus. Inun/
gat locus cu oleo de spica vel oleo de lilio. Item
diaglon cu gummis pticiie ponat sup locum.
Ite et valet emplm de gummis qd e positu i duri
cie splenis et alia dca supius i pluribus locis vbi locutu
sumus de duricie. Valet et illa q dixi i po ho tro
de scrofula valet qre illic vide et recurre sepe ampla
adiuuie vt sepe dixi qz vnu adiuuat aliud

h'nia testicloꝝ

Hernie testiculoz quedam dicunt ppe apata
et quedam n. Et de hiis que dicunt
ppe apata erit sermo hic. de aliis aut alibi fit s/
mo. Et psequat in hoc sicut ego feci de ppris pdro/
pisi. qn de oibus specibus feci metione. Et causa e
nota. Vnde hernia huoralis e apa calida vel fri/
gidu samosum ex huoribus no multu declinantibus
a naturaie in bursa testiculoz generatis vel ptentis
Pro quo nota q spes hernie sunt multiplices qda sut
huorales qda aqsa qda carnosa qda ventosa qdaz
zirbalis Et incipio mo ab hernia huorali cuius
signa et causa sunt eade cu signis et causis alioz apa
tu alioz mebroz. Excepto tn q illa mebra sut
sensibilia mebra multu et i loco inferiori posita
et qr ue eminentia emutoria et abscosa sunt valde
et cito putrefactibilia et ad ondend viroda diffi
cilioris sut curois. excepto etia q aliq habeat
auxilia ppa i purgaoe. Et no q ma faciens hat
herniam e in sba burse. Et illic sepe sanat
sepe resoluit et sepe indurat. Vn patet q ois
tumor factus in bursa testiculoz motu huoris pot
dici apa et pot vocari hernia et tu considera
hoc q veru est. Cura vo huoralis samose tres
habet intetoes. sicut ia dcm est i aliis apatibus calidis
et no replico. 2a intetio pplet cu purgatiuis
lenibus. ne ma trahat ad locu. Et pferunt mag/
nifice vt vult auic. Et si ops fuit flebotomia et
fuit in pno principii fac de coi vel de epatica.

Crant ma sit in loco fac de cauetula pedis i pte do
mestica quia illa cuant ab illo loco vt notu est. 2a
intetio pplet hoc mo. In pno apponat ebimolea
cu aceto no obstante q testiculi sut mebra pricipale
tn. qz no sut nccia ad adesse indiuidui s speciei
possumus talia postponere. Ite oleu ro oleu mirti
p nt appoi et alia dicta i aliis apatibus. Et in resolucoe
hanc maz apponat fa fabaz et aq caulis. Etiaz
consueui ego ma existe cala i volucoe resolue appone
fa fabaz et oz cu oleo ro. et aq cineris sm tn nature
opantis et intencoez. Si tn dolor fuit i loco folia
iusquiami optinet locum apposita pricipatu. Considera
tn si dolor fuit tc male pplois vel tc me tocaliu/
te i loco et tunc illa q debet apponi nota sut ex dictis
in po ho tro de sfoia. Si vo ad maturacoez deue/
niat ponant putrefactiua ia dca et apiat locus.
et i aliis fiat vt dcm est. Caueo tn q fare debes
remotus foramine ab ano qntu potes timore fis/
tule ani que leuit iuxta anu generat vt ex furu/
culo vidi fistula ani fore generatam et ideo psidera

Aposterna huius loci quicq sut frigida signa
quoz ia nota sut ex dictis alibi. Cura eis
consistit in tribus vt dcm e. s in dieta purgacoe et
localibus. Dieta eius declinet ad calm. et respiciat
se a rebus fleumaticis et ab aliis frigidis vt ps. Purgao
fiat cu lenibus medicinis. ne ma trahat ad locu
3a intetio pplet ex istis. In pmo pueit oleu ro.
et camoll et anetum. Et i augto pueit faina fabaz
cu oleo mirtino et paz. In statu pueit fa fabaz
et ordei et semi ponat fenugreci et ciminu et cu
tertio incorpent vel cu oleo de ruta et laurino
Et ex istis vel aliis consimilibus aliqs formas facias ex
te. Si aut ad sanie deueniat maturet vt dcm est
i aliis apatibus friis. et incidat vt dcm est Ita q
aptura sit remota ab ano qntu possis timore
fistule. 2a intetio pot esse cura accidetia et spali/
ter ea hoc qz ma sepe indurat. Si tn hoc contingit
mollificet vt pluries dcm est. et vt apata alia et
mollificant. Auic tn hinc appat furfur q tri/
turat et cribellet et q cu oximelle. In qo armoniacu
cu sit dissolutu pficiat et sup locu calm ponat
et reiterit assidue. Est enim pueniens vt dicit oi du/
ricici i oibus fiat ligatura vt testiculi retineantur
vt no grauet locus sic q causet loca dolor. et attrahat
ma cala. suffumigaueraz locu cu decoctoe malue
Et ex ista decoctoe lauabaz locu donec dicta decocta
erat frigida postea sup locu. In ma cala opponeba
emplis de fa. fabaz et oz et isto remouet duri/
ties. potest et fieri locio cu decoctoe altee. Et isto par/
to sup locu appone emplm illud. Vnde dico ego pt
fieri si maturatiua misceant cu resolutiuis sicut si cu
farina fabaz. et oz et olei ro. misceat altea cu
aliquibus sua decoctoe et alia silia pnt apponi et tu psidera

Hernia aquosa est apa aquosum i bursa testi
culoz. et causat a ma illa descendente inferius
Est at duplex quedam e sparsa p totam bursam. qda
no e sparsa s inclusa in sacculo. ac si esset ouum
Vnde dicit Albe. que pot dici p dicliuium vsq ad
inguem et ego vidi Et guido dicit q hc aquositas

aliquando intrat foramen syphac· propter quod vidi multos
deceptos credentes esse rupturam· Cause huius her/
nie sunt debilitas virtutis digestive epatis Et ad hoc
adiuuat regiminis malicia vt supra dictum est in capitulo
de ydropisi· Signa hernie aquose sunt inflatio et gr/
auitas cum mollicie et splendor cum lucidi(ta)te et reditu tac/
tui et sonat vt vter plenus aqua· In cura illa sunt tres
intenciones vt dictum est· prima minucio et 2a complet(ur) vt
dictum est in ydropisi· Prima intencio complet(ur) hoc modo
facta purgacione et ipso ordinato bene in sex rebus non
naturalibus· Inungatur locus cum oleo costino vel cum oleo de lilio
Item emplastretur locus cum emplastro dicto in c(apitulo) de splene vt vis
mulsam et vide vt dictum est illic Item valet hoc de mente
Auicenne· Rx mir(re) ʒ iiij· cere ℥ ij· olei ℥ ij· piperis granorum
lauri an(a) ℥ 2b· et fiat ex eis emplastrum Aliud ad
idem Guil(helmi) de salicero Rx sulfuris ʒ iij· rasine lb. s(emis)
lithargiri aluminis zuccarini an(a) ℥ vi· olei ℥ ij· dis/
soluatur rasina cum oleo et colet(ur)· et cum infrigidatum
fuerit incorporetur puluis aliorum rerum· et in fine addatur
aliquid aceti cum eis et hoc frigido ponatur super locum
calidum et hoc sum expertus et mihi bene successit Si
autem per istum modum curari non potest· precipit Auicenna et
Guil(helmus) de salicero· quod locus aperiatur cum fleubotomo lato vsque
ad aquam et extrahatur aqua et ponatur tenta in loco ita
quod aquositas que est in loco possit exire Extracta aqua clau/
datur foramen et super locum fracture· quod in inguine
ponunt emplastrum constrictiuum sepe cum bracali dicto in de cura
hernie vmbilici· ne aquositas per didimum descendat quod
per alium locum descendere non potest Et si redierit aqua per vi/
menses vel per tres vel per aliquod tempus dicit Albucasis et
quod illa operacio reiteretur Ergo autem habeo vnum de
montanis cum illam operationem facio· de quarto in quartum vel
de 6o in 6tum sicut quod aquositas ad bursam descendit et
antiqua est et solum ipso et isto perfrausit vitam suam· Oportet
tamen breuius quod facta incisione videatur si testiculus sit
corruptus· quod cognoscitur ex fetore et mala complexione et
colore· deinde dicit quod didimus ligetur supra et incidatur
et ipso inciso per maiori securitate cauterizetur vt in hoc dicit
rogerius Et iste est modus per quem hernia intestinalis
curatur et hoc toto completo consolides locum vt dictum est
in aliis locis Incidendo tamen cum fleubotomo caueas et
sis cautus ne testiculus tangatur quoniam timor esset de sui
corrupcione Et alcabas et albucasis a medio burse vsque
prope inguinem aperiunt et aqua extracta ita didimum con/
solidant quod aqua amplius descendere non possit Et istum
modum obserua et marie in illa aqua que inclusa est in
chisti deinde facta incisione ad confirmandum folliculi
modicum de arsenico appone cum coctione Deinde post
casum escarum locum consolida Aliqui tamen magistri cum cauterio
hoc faciunt et ponunt in pectine et locum aperiunt vsque ad
didimi concauitatem· et ipsam aquam extrahunt· et locum con/
solidant Aliqui vero alii magistri cum cauterio actuali hoc fa/
ciunt· sed iste modus mihi non placet licet ab aliquibus ac/
ceptetur Sed quocumque purgatur quod aquam extrahat bonum
est et ex te eligas modum tibi magis placidum Vnum
tamen tibi recolo· quod illa que dicta sunt in primo huius in capitulo de
apostemate aquoso hic valet quare illa recurre ad inuicem

Hec apostema non est nisi tumor causatus in bursa
testiculorum a materia ventosa illic currente Signa
sunt quod tumor iste aduenit subito et pellis testiculorum
lucet et est splendor cum lucidi(ta)te et leuitas est cum
resistencia que non cedit tactui Et ego credo quod illa ra/
ro sunt singularia sed coniuncta vt in pluribus sunt· sed a predominanti
fit iudicium· In omni hernia timendum est de articulis
quod diuturna mora rerum aliarum mixtam ipsos alterat
et corrumpit ipsos vt volunt doctores famosi Causa
autem harum herniarum est debilitas virtutis digestiue epatis
et malicia regiminis Et pro complemento istorum apostematum
recurre ad primum librum ad capitulum de apostemate aquoso et vento/
so et vide que ponuntur illic et hic valet In cura
ista habes tres intenciones· prima est in vita 2a in purgacione
3a in localibus prima et 2a intenciones complentur vt dictum
est in capitulo precedenti huic immediato Respirat tamen se
a leguminibus et aliis ventosis vt sunt castanee etc· Virtus
digestiua eius confortetur cum electuario dicto in capitulo de du/
ricie splenis· cuius nomen est electuarium de ruta vel con/
fectiones de ruta Clisterizetur cum oleo in quo decoctum
sit cimini anisum feniculum et ameos et amonium
et parum mellis· Item eciam clisterizetur cum vino in quo
bacce lauri sunt bulite vel alie res dicte vel aliquid car/
3a intencio complet(ur) hoc modo· In principio vz oleum
de aneto oleum de ruta oleum laurinum oleum costinum
oleum nardinum vt dicunt doctores Ex istis possu(n)t
fieri emplastra s(cilicet) ex cimino ruta et calamento aniso
feniculo et cum oleis dictis incorporentur et per aliis
dictis recurre ad emplastrum de apostematibus ventosis
dictum in primo libro Et Guil(helmus) de salicero· hoc emplastrum
composuit· Rx cimini ℥ j· ameos amomi· seminis
feni· api dauci fu· fabarum baccarum lauri cum quantitate
vini sufficienti ad liquiditatem et misceatur acetum cum
hiis et ponatur ad ignem et cum bulierit addatur pul/
uis omnium aliarum rerum· Et cum inspissata fuerint
omnia frica inuncto cum aliquo oleo supradicto supra
locum ponatur actu calidum· et sic per vsum curabitur
Vnguentum Kyranni de stercore vacce positum in capitulo de
duricie splenis hic vz· Var(ianus) de varignana· Hoc em/
plastrum composuit in materia ventosa et aquosa· Rx bdel/
lii ℥ ij· baccarum lauri ℥ j· olei laurini quantum ad
aggregationem sufficit· Hoc valet ad herniam aquosam
et ventosam Et ego dico quod si huic addatur semen
ameos et anisi et feniculi et oleum anetinum valebit
melius ventose conuenit· Ga· et dias· et alb(ucasis) et
Guil(helmus) de bdellio· Dyas tamen dicit· bdellium siciliense
in crepatura testiculi· quod cum saliua hominis ieiuni
fit emplastrum vel vnguentum Vult hoc eciam de bdellio
Et dicit sic Ga· quidam vtuntur eis et marie ar/
moniaco in trochis· i· in habente aquam in orem
quod in bursa testiculorum ieiuna saliua Et Guil(helmus)
de varignana dicit Ego autem experimento inueni vtili/
mum Et alb(ucasis) dicit quod bdellium remollitum cum
aceto quod fit emplastrum et ponitur super herniam con/
fert multum Et Auicenna dicit mattalis que dicitur
morella confert facta incisione huic aquose
et ventose Ego autem non inuenio ab aliquo quod
hernia ventosa debeat incidi.

Hernia carnosa dicit Gal(ienus) in de interioribus
preter naturam dicit esse tumorem carnis na/
te in extra ipsos testiculos Et hernia venenalis
dicitur esse venarum preter naturam in eis· i· mixta

testiculos origo. Cause horum sunt humorum grossorum
ad locum currentium habundantia. Est autem causa
huius debilitas loci. Signa carnose sunt duricies
et inflatio et longo tempore incipit. et cum tangitur totum
corpus movetur. Et quod tunc nullo modo minuitur. et est
gravedo sine dolore. et quando tangitur quod est infra tes-
ticulum movetur. Signa verucose sunt venarum
contractarum ad modum vitis repletio et testiculorum mol-
lificatio. Iste hernie sunt difficilis cure apud albu-
casim et periculose ad operandum. quapropter videtur
quod earum dimissio melior est quam extirpatio. De hoc
inveni multos nostros curatores. In hac ergo cura de-
bes dietam ordinare calidam et siccam. Iste duabus
intentionibus purgationis et completis. dicunt aliqui quod apponantur
mollitiva et resolutiva dicta supra in pluribus locis. Si
autem hoc non succedit tibi bene quod fuit rogatus de cu-
ra. tunc postremo fiat de periculo. Opera quoque artem
iuxta doctrinam albucasis. et si caro posset tunc a
testiculo separari extrahe. si vero non non. Aut ipse-
met testiculus est corruptus aut non. si vero non consolida
locum. si sic liga supra dicimus et scinde et sue
et cauteriza sicut fit in hernia intestinali deinde
consolida eo modo. Brunus dicit quod si caro fuerit
incisa cum testiculo et consolidata et secum indurata
extrahe testiculum. quod inde debes dicimus et sue et
cauteriza modo dicto. Et Guil. de salicero dicit quod
antequam fiat incisio. primo locus mollificetur cum oleo de spica
et dyaglon ad scrofulas. Facta mollificatione scindatur
pellis cum rasorio et carnositatem quam inveneris remove-
as a testiculo. Et si testiculus non fuerit lesus dimitto
ipsum cum tota carnositate quod si remaneret corrumperet
alium et non consolidaretur. Et si testiculus extrahatur di-
dimo non inciso dico ego sue. et si non extrahatur sue
Et hoc vult etiam Guil de salireto. Et subdit insuper ille
quod super suturam ponatur pulvis ille. R. san dracon.
mastic. dragag. ana. terantur et cribellentur et cum vitel-
lo ovi et albumine per diem unam super vulnus dimittatur
Et ab illa die ultra ponatur pulvis tantum usque ad finem
sine albumine. Et subdit quod ille est optimus modus curationis
carnose. et per illam viam non recepit curam. Sicut quod in mul-
tis temporibus fuit visum et nobis manifestum. De hernia
intestinali non loquor quod non est apostema.

Hec apostemata fiunt a materia que descendit a mem-
bris superioribus et ibibitur in locis illis. Et ut
scitis. nutritiva membra expellit superfluitates ad
membra inferiora. quod generatur illic ibibuntur et tumorem
propter naturam faciunt. In cura illa habes tres intentiones
scilicet in dieta purgatione et localibus. Signa non ponam
calidi vel frigidi apostematis Quia ea dixi in capitulo apostematis
osei et aliis sunt nota quare non recapitulabo.
Prima intentio et secunda complentur ut dictum est in preallega-
to capitulo quare non recapitulabo salvo quod flobotomia in principio primo
fiat de basilica ut dicit brunus. Postea si opus
fuerit in augmento vel statu de saphena a parte domestica
fiat flobotomia. quoniam illa vena emanat a matrice et a tes-
ticulis ut dicunt magistri. Et tertia intentio completur ut dictum
est in capitulo osei. quare que conveniunt hic et illic ideo non
recapitulabo illa et illic recurre. Illo tamen non
obstante ponam aliqua que illic non sunt posita Et

Guil. de varignana et dicit primo dicit quod emplastrum factum
ex foliis iusquiami albi cum polenta confert apostematibus
calidis testiculorum. Et constantinus dicit folia mirti
cum oleo ro. tumentes testes sanant. Et constantinus dicit
Et Guil. de varignana. etiam dicit oleum mirtinum confert
In augmento valet ista. dicit dyascorides Radix lilii mix-
ta cum foliis iusquiami et polente trita tumores tes-
ticulorum tollit et alii dixerunt quod si cum semine papaveris et
farina tritici fiat emplastrum confert apostematibus calidis
testiculorum. In statu Ga. primo dicit in primo de alimentis
quod ad apostemata calida testiculi confert emplastrum factum ex fari-
na fabarum cum sanich ordei et oleo anetino vel camomil-
lino. Diascorides dixit. farina fabarum cum suis corticibus
coquitur cum vino curat apostemata testiculorum. Et dicit
etiam quod si fit emplastrum ex carne passularum. cum farina
fabarum et cimino confert apostematibus calidis testiculorum
Et huic emplastro bar. addit pinguedinem antiquam
Et hoc emplastrum resolvit apostemata et maturat ea que
resolutioni non sunt parata. sed maturationi solum. Dicit
etiam serapio cicera alba que splantur orobo resolvunt
apostemata calida testiculorum que sunt dura et curat cicatri-
ces malas. quando administrantur cum melle. Dicunt autem
effunde in aqua antequam administrentur cum melle et
postea fiat emplastrum et sunt experta utilissima. Et de hoc
dicit ysaac. Cicer album apostemata dissolvit maxime
que in testiculis sunt et retro aures. Et dicit etiam sequitur
quando fit emplastrum cum ruta et foliis lauri confert apostematibus
calidis testiculorum. Et ego puto illud fore utile in de-
clinatione apostematum calidorum quod in fine sola resolutiva con-
veniunt Serapio etiam hoc offert apostematibus frigidis in
augmento. Apuleus dicit Ciminum tumores et fervores
testium cum uva passa tritum vel cum fabe pollime
curat hoc apostema. Sed dyascorides voluit quod ciminum sit
domesticum et omnia sunt in emplastro. Nota bene quod omnia
que valent in apostematibus mamillarum. et etiam in apostematibus testium
videlicet. quare illa capitula alternatim videantur. quod vicissitu-
dinarie se habent ut sic dictum. quod illa que competunt apostemata
testium et sit de frigido et de duritie eodem modo loquor
Si vero per hunc modum non curantur. ponantur emplastra
maturativa superius dicta. In capitulis aliis apostematum calidorum
facta sanie aperiatur locus et non permittatur sanies in-
tus quod corrumpit testiculum. quod postquam corruptus fuerit
non consolidabitur locus. nisi extrahatur ut medici est
Et ego vidi in uno pompaio in quo unus testiculus
fuit apostematus et ad duritiem declinavit. demum ad saniem
Deinde testiculus fuit corruptus Et si debuit liberari
fuit necesse quod testiculus extraheretur et sic fuit curatus
Remota sanie cum melle et mirra et farina orobi in-
carnetur et consolidetur

Si contingit quod apostema sit frigidum. cognosces
per signa aliorum apostematum iam dicta. In cura
habes tres intentiones ut dictum est alibi. Purgatio
fiat cum pillulis de agarico vel turbit preparato vel cum
hermodactilo preparato Et tertia intentio completur hoc modo Et
dico primo. quod illa que dicta sunt in capitulo de apostemate frigido
osei hic valent Dico secundo quod illa conferunt hic. quod ca-
pitula alternatim videantur. Et dyascorides dixit. radix bran-
ce ursine collo ligata. tumorem testium confert. et in hoc sola
proprietas est in causa Et dicit apostematibus testiculorum mollibus

confert trita et tollit dolorē coxe qñ folia eius cum folijs lauri terunt̄ et supponunt̄ Dico ergo quod si apata sint dura addant̄ istis aliqua pinguedo mollificans fiant nā et dispō loci requirit Dixit etiā vue passe cū polline fabe testiū tumorē spergit Dixit etiā sal vue passe assungia mixta ad iuncte illud tumorē testiū solvit Kyrannus dixit radix vitis albe cocta tumorē genitaliū et oēs vlcera dissipat et spargit Dixit etiā stercus capre cū vino veteri coctū et suppositū tumores articulorum et genitaliū et vlcerū pfecte sanat et vin Auicenna dicit si ex radice affodillorum et fece vini fiat emplastrū valet apatibus testiculorum Et bar. dicit quod idē pōt emplastrū ex floribus affodillorum decoct̄ in vino Confert etiā emplastrū ex floribus cardi bñdicti cocti in vino Dixit etiā Auicenna Emplastrū factū ex mētastro et calamēto mōtano addito fermēto butiro et sale cōferunt apatibus testiū Dixit etiā fiat emplastrū cū fabis et vino sup apata testiculi Et dixit etiā administret̄ cimin̄ cū aceto et oleo et farina fabarum sup apata testiculorum pro mo melle et oleo administret̄ Dixit etiā castoreū removet vetustatē maturas et eius frigus testiculi Constantinus dicit apozima mēte sanat apata testiculorum et eius dolorē Sarapio dicit bdellium solvit apata testiculorum et alia et ē calid̄ et sicca in 3° Et dicit etiā quando cū oleo miscet̄ semē lini fenugreci et ruta cōfert apatibus testiculorum Dixit etiā quando stercus capre adurit̄ ē magis resolutiuū et curat apata et etiā miscet̄ in emplastris resolutiuis Si enim testicul' fiat in vnc° cū felle tauri dicto ego et melle cōfert apatibus et dolori testiculorum Verum est quod h° que dicta sunt cōferunt apatibus calidis quare ista capla sunt vicissitudinaria quare ergo legant̄ sil Si ergo ex dictis in ca° cōsci sp̄alit in pte ista nō cōferunt nec etiā illa nunc dicta maturet loco ḡm quod eius dispō requirit facta tn̄ purgacōe pmo cū maturatiuis dictis in alijs apatibus frigid' Dixit tn̄ Sarapio de h°. quando sal miscet̄ cū origano et fermēto maturat apata testiculorum facta maturacōe extrahat̄ sanies Et nō pmittat̄ diu quia testis corrupet̄ facta apertura et mundificacōe incarne et consolidet̄ &c.

Quoniam aut̄ apata dura sequunt̄ mltotiēs ad apata calida et etiā frigida Ideo de eis mētio fienda ē merito Unde at̄ fiunt iste duricies et e et ex quibus ma sepe dictū est ideo nō replico pmissa debita dieta et purgacōe vt in alijs locis similibus ē dictū dicta ista valē. Et p° Auicenna dicit armoniacū dissolutū cū aceto dissoluit et lenit apata dura testiculorum Dixit etiā emplastrū factū ex agno casto et p capite ex semine eius cū butiro et sale molliunt̄ duricies testiculorum Sarapio pix liquida linit apata dura et maturat satis plusquam faciat sicca mixta cū mirra equali pporcōe et duriciebus matricis et ani et testiculorum apatibus subuenit et curat Dixit etiā semē herisimō cōfert duriciebus antiquis que fiunt in testicul' et mamill' Et gal in xi° dicit quod mollificat scrofulas i. apata pō aurū Kyranus dixit pix liquida cū cera maturat apata dura huius loci. Dixit etiā stercus coctū cū vino veteri et suppositū oēs tumores gēitaliū et vberū pfecte sanat Dixit dyas. pix liquida mixta cum polline ordei et lotione infantis i. cū vrina infantis nō polluti valet Et bar dicit quod oleū piceū in h° valet et ē fortius Et dicit etiā oē orobū potados et testiculos induratos dirigit Emplastrū etiā factū ex cineribus albis factis in cal° imcōr valet dicto ego et expertus sum Dixit etiā dura apata testiculorum mollificat et resoluit sordities. quod in parietibus balnei repit̄. et sup sordicies alucarijs et vocat̄ mū. et hee sordicies calide applicant̄. Albucasis dicit tuderi mollit apata dura et magna. quando fiunt in radice auriū et etiā duriciem mamillarum et testiculorum. Var. de vāig. dicit quod cū folijs agni casti et pinguedine porci cū oleo fiat emplastrū tollit scliroziz testiū et Guil' de varignana dicit sināt̄ furfur et inde sufficient̄ terat̄ donec p cribrū subtile cribellet̄. Demū misceat̄ cū armōiaco dissoluto cū oximelle et loco parū calido applicet̄ Et assidue sup locū assiduet̄. sic iterat̄ et mirabile est in apatibus duris testiculorum. Dixit etiā quod apata dura mat̄ testiculorum et ani mollificat mellilotū bulitū. et dolorē coxe sedat Si volu illud magis sedatiuū apponat̄ semē papaueris Et si volu magis mollificatiuū addat̄ fa. fenugreci et semē lini et vitella ouorum decocta Et si volu illud maturatiuū addat̄ farina molēdini. et mucillago cusscute Confert etiā magis in apatibus calidorum. quando addunt̄ vitella Exemp at hic et vbi fiat mētio de testicul' requirat̄ quod sup̄ dictū est de dispōibus similibus mamillarum et sic quando illic dicunt̄ hic requirunt̄ quia illa capla vicissitudinaria sunt quare simul plegant̄

De apatibus virge

Quantū ad curaz dixerunt veteres quecumque cōferunt in apatibus testiculorum cōferunt apatibus virge. Auicenna dicit quod apatibus virge melius cōpetunt stipt̄ica in pri° ca° quam apatibus testiculorum quia testiculi plus de pricipatu optinent Item dixit quod cortices cū rosis siccis et lentibus quando coquunt̄ in aqua donec dissoluantur deinde terbentina cū oleo ro. misceant̄ et applicent̄ cōferunt apatibus calidis virge Item dicit quod chimolea cōfert cū aqua solatri apatibus calidis virge Vnguent̄ populeon et solatrū multū valēt in hoc casu Dias. dixit quod succus foliorum vmbilici veneris et eius cataplasmatē cū vino inuncta. aut fermēto adhibet̄ tumorēz virge spargit. Dixit etiā quod sole lentes cū oleo ro. tumorē ani et virga veterē curant Item de pomis. dictū in ca° de moro et ficu valet. Fidelis dixit quod si virga inflet̄ et doleat misceat̄ cera cū oleo et succo portulace et apponat̄ et ē expertū Dixit etiā quod farina cocta et cataplasmata tumorē virge tollit Albucasis dixit de stagno si stagnū fricet̄ ad lapidē cū modico vino et oleo oliue apatibus virge pdest quando sunt vereda Guil' de vāig. dicit Experiencia scio quod apatibus virge et oīuz genitaliū cōfert oleū fumacōis in mortario plumbi vt al' dictū est Et si veniunt̄ ad saniez maturet̄ et apiat̄ ut dictū ē in alijs apatibus De apate frigido et duro virge. curat̄ sicut curant̄ apata frigida mamillarum Recurrat ergo ad illū tractatū et p dieta et purgacōe deinde cū localibus Amphus dixit quod betonica cū vino trita valet tumoribus virge et doloribus Fidel' dixit coquat̄ betonica in vino et valet Albucasis dixit quod succus origani curat virgā inflatā Et si contingat quod tale apā sit acetosa vt sepe accidit

rtteſia

in dispoē carnis vz h° Guil de varg. Re. ossium dat
tiloꝝ ptes duas aloes p i gterant cū aceto et suppo
nant Si aūt apa sit durū ponat furfur et ind
ficient terant donec exeat p cribꝝ deinde inuiscat
bene cū armoniaco dissoluto cū oximelle et i loco paꝝ
calo apponat assidue sup locū et h°ē exptū Que
dcā st in duricie maillaꝝ etiā h quenit et testi
Si aūt accidit dolor gsiderā sic vōē gcultacōes mē
qꝫ tūc valet q dillatāt poros et st resolutiā mol
lificatiā Auic d s aūt sit pter malā gplōem
tūc fomētacō ex folijs maluaꝝ et jusqaī valet
Itē vz oleū viol et albumē oui · insil mixta · Itē
medulla panis albi i lacte ifusa mixta cū vitello
ouoꝝ semi coctoꝝ cū modico opij et croci et icorpet
cū oleo de papaūe · Petrus de argillata i apatib
q st vt plimū cū aliqli duricie faciebat suffīgiū
et gnē embrocacōes sic bulliat cdere et cū remota
sit ab igne teneat virga sup bullituā et recipiat
fumū · hoc fcō p duos vel tres · appoit emplm fem
ex faina feugreci scis lini mellilotī · fcō tn p9
suffinigio dcō · et hoc pbauit plúries psertī in
vno fratre · q hebat pellē ppucij inversatas et in
vna nocte cū isto ad suū locū reuersa est Appone
bat aūt facta suffūigacōe emplm de mellloto sup9
Nota tn qꝫ foramē virge teneat aptū cū tenta
de cera vel de pāno Et i isto casu semp fiant li
gature ad sustentandū virgā et ligetur ex trāsuso
Si mā putrida veōsa retinet ad mt ppucium et
pellē virge · causant pustule et retinet qn vir
copt cū fetida muliere inficit ppuciū virge et
putrefit et aliqn denigrat et mortificat sbā vge
q restauracōes nō recipit · nisi illa corrupcōe remota
Et loco absterso fiūt pustule · hoc mō qꝫ mā ppu
ciū et pellē retinet mē · q nō pūt exalare et tūc
putrefiūt et venēositatē acqrūt et fiūt pustule
albe et rubee Guil de salicero dicit qꝫ i pncō cū
ista occurrūt ofortet locū cū aq decocōis mell rosati
colati Et ts fcō embrocet locū cū vino et aceto mixtis
In quo vino decocte st galle nuces cipssi et hoc fiat tēn
donec malicia corrupcōis sit remota · valet ad h° vn
gtm de pomis dcm̄ sup9 i ca° predēti · Petrus de
argill dicit qꝫ fiat locio cū aq oꝝ vel cū aq decocōis
mell rosati colati Quo fcō fiat decoc° cū balaus
tijs corticib9 gnatoꝝ et rosaꝝ Et sic exsiccarī nō rem
dirū ille pustule · Idē mgr faciebat aqa viridez
Isto° Rx aq solat qntū vis et infūde i ea
viridis qntū tibi videt Ista aq mūdificant aliqntu
lū Deinde accipe totū balneatū i illa aq et fac cer
bzā apposicōes huius coti sic balneati sup loco · et de
let enī tales pustulas et cōsolidat et ē exptū Vnū
tn vobis mcōro qꝫ anq fiat ablutio cū vino stipco
pcurētis purgacōes qꝫ aliter pacienti eueniet bubo
nes i inguinib9 · qm mā q veniebat ad locū repellit
i cōcauitatē inguinū · et illic fiant bubonē et extitu
raꝝ Qui vult se pseruare ab isto nocumēto de
bet post coitū talib9 mulierib9 facē locionē mēbri
cū aqua frīa si nō reppitur talā Et si loco deueniet
ad cancrenā pter hoc recurre ad capitm de cancre
na · qꝫ illic posite st medicine fortes et mediocres
et cū cautio actuali potes etiā curare qd ē melius
et tucius remediū sequt

In hoc loco sepe generat nodus et est porrus
Sed de nodo nūc erit smo · De porro eni s
mo posterius cū loquar de decoracōe Si vis ergo no
dū remouē capias ipm cū digitis Et si sit i loco ve
noso et arterioso qꝫ locus iste ē satis venosus et artiosus
vt ē vidē · diuas ipm cū manu extra illū locū artio
sum et venosum tūc hoc fcō incide pellē sup nodū
et extrahe ipm totalit qꝫ gpme digitū quē habes
sub glandula fcā incisione et exibit · Ipsa vō exnte
extracta sue pellē nō negligēs tn qꝫ videas si pellis
eqtat pellē vel nō · si sic incide et sue sicut de nodis
dcm̄ est in p° libro Si vō nō sue et sup nodū ponas
puluerē sang dra et draganti eqliter cū albumē
oui et sic fiat vsqꝫ ad incarnacōes gpletas

Transeamus modo ad apam vulue
postqꝫ factū ē mētio de apatib9 virge Et p°
de calō dico qꝫ oiā q dicta st in cap° de apa
te canioso virge hic vz · quare illic vide Dieta et
purgac° fiant vt dcm̄ ē q 3a intēo oplet cū localib9
et pter illa q dicta st dico illa confert Sapio liba
maluauiscī cogt cū mellicō ā vino et terit cū pin
guedīe anatis et glutino albotin et fiūt inde nascalia
cōfert apatib9 calis matricis Et Guil de varg dicit
decoc° eius faciunt silr et mundificant supfluitates ptris
et h° exptū est Et Var de varg dicit qꝫ hoc etiā facit
radix cuiuslibet altee · nā resoluit apam calā matricis
et maturat illa q resolucōi nō obediūt · et ofert oplōib9
q in venis matricis existūt Et pōt etiā coqui cū vino
melliorato et silr cū sepo anatis et glutine albotin ·
Dixit etiā sapio qꝫ radix lilij terit et miscet cū aceto
ā cū folijs jusqaī et faina fenugreci gfert apatib9 ca
lidis intestinoꝝ et matricis · Var de varg · huic em
plō addit oleū rosa · Et dicit qꝫ idē pūt folia lilij Et
vz h° qn apa ad augmētū deuenit Et liliū sit albū
silvestre Aut sit siluestre liliū cuius flores st siluestres ·
Apatib9 etiā calis vz emplm fcm̄ de mirto et faina
cocto et supposito hoc vz in augmēto Et si mā sit
sanguinea vz in pncō et augto Albu dicit qꝫ succo mā
dragoē et faina oꝝ fit emplm qꝫ vz i augto Et d etiā
sic si fiat sessio i decocōe folioꝝ et scis agni casti valz apa
calis matris Dixit etiā qꝫ spica nardi decoqt i aq et se
det in ea gfert apatib9 calis q fiūt i matre Et cōstant
dicit qꝫ h° dolorē eius tollit Decoc° etiā radix sigrāti et
floꝝ in certa p mfr9 vz Auic dicit sicut cassia ex
decocōe sigrāti confert apa9 calis matris Et silr cū dis
tillet in ea · ā euaporet aq eius · Decoctio ysoppi
etiā vz floribus matris Dixit etiā Auic fit ex huiori
clistere ad apam calā et durā i intestinis et matrice et
testiculis Si aūt ad saniē deuenerit fac vt dcm̄ ē i ca°
de apa9 virge Si dolor adesset fac vt dcm̄ est.

Si vero contingat qꝫ apa sit frigidū fiat in
duab9 intēcōib9 sicut dcm̄ est in apate frīo
virge qꝫ ista cāpla viasitudīnaiā st · Quātū ad 3am
intēcōez fiat vt dcm̄ est illic · dicētes cum aliq que
hic queniūt · q a magris nostris ponūt · vn aliq an
tiqui dixerunt qꝫ radix pastinace silu̾is vel scis eius
tritū bulitū cū vino inflacōes sedat · Ysaac dicit si
faine nigelle · 3 · v · cū vino tpāte bibant cū apozi
mate fenugrēci oplōez matris auferūt et a viscos

et gross illam expurgant et apostemata dissolvit. Dixit etiam
sessio facta in decoctione seminis lini dissolvit apostemata matricis.
Dixit etiam quod sint cataplasmata cum adipe anserino apostemata
vulve dissolvit et maturans ad sanitatem perducit. Avicenna
dicit calamus aromaticus bibitus cum melle et semine apii ad
apostemata matricis valet. Dixit etiam quod omnes spice prohibet aposte/
mata matricis sedendo in eis. Dixit etiam laudanum dissolvit
apostemata matricis sanat suppositum in pessario. Serapio dicit
fiunt ex decoctione fenugreci sessiones mulieribus et conferunt
dolori matricis accidenti ab apostematibus eius et eius corroborationi.
Dixit etiam clistere factum cum amurca olei confert ano
apostemato et collo matricis. Dyas dixit succus fenugreci ad
tumores et constitutiones matricis fomentata adhibetur. Dixit
etiam bdellium matricis tumori et inflationi suffumigatione
succurrit. Et dicit etiam pulegium fomento adhibitum tu/
mores matricis tollit. Alkindus dicit quod longo tempore
sedeant in decoctione seminis lini et valet sicut decoctio fenugreci.
Dicit etiam soda resolvit apostemata matricis et est calida et humida
ipsum sit. Constantinus dicit cataplasmata facta ex calamo
aromatico curant apostemata vulve. Dicit etiam oleum de a/
migdalis amaris dolorem vulve et suffocationes et torsionem
et apostemata in ea nata curat. Dicit etiam oleum de yreos
apostemata nata in vulva curat et dissolvit. Dicit iterum
succus menthe mixtus vel pessarizatus et super pectinem
cataplasmatus menstrua provocat putridos humores vulve
desiccat dolorem eius tollit apostemata nascentia in ea flegmatica
curat. Rasis dixit lana muncta in oleo lilii celestis
in matrice immissa valet constitutioni matricis orificii et eius
spasmo et apostematibus que fiunt in ea. Mahebas dicit de
flore kepri cytrini sic solvit apostemata que fiunt in ea ma/
trice si cataplasmetur eo locus pilorum. Dixit etiam aristologia
longa dissolvit matricis grossitiem et loquitur de radice.
Mesue dicit oleum de storace confert dolori matricis
et renum et vesice et calefacit eam. Conferunt etiam infla/
tionibus flores et folia viridis benedicti bibita in vino dul/
ci et cataplasmata. Cum autem ad saniem devenerit maturetur
et mundificetur ut dictum est in apostematibus saniosis virge et con/
solidetur eodem modo ut dictum est salvo quod si apostema esset in
loco quod non posset videri tunc medicine consolidative
et mundificative per pessarium mittantur et sic intellige.

Durities accidit in matrice frequenter aut ex pos/
tione apostematum calidorum aut frigidorum et hoc est ut
plurimum. Et aliquando hoc non accidit et est rarius. Fiunt autem
iste durities aut ex adustione humorum calidorum aut ex resolutione
subtilis remanente grosso aut ex adustione humorum
frigidorum vel ingrossatione eorum. Dieta ordinata et pur/
gatio facta ut dictum est in duritie testiculorum. Dicit Alkindus
quo ad longa quando ponitur lac ficuum cum amigdalis laxat
ventrem et removet duritiem matricis et etiam ani. Et dicit Avicenna
de ficubus cum amigdalis comedantur duritiem mollit. Dicit
etiam ciconis durities confert matricis et eius constitutioni. Et
dicit etiam abrotanum duritiei confert matricis bibitum et
more emplastri suppositum et ponatur ex eo usque ad ʒ. v.
Dixit iterum storacis confert duritiei matricis et provocat men/
strua et aperit matricem. Dixit encatisma factum ex decoctione
mivusilibus prodest. Altee maxime si addatur sibi farina fenu/
greci duritiem matricis remollit. Et subdit quod ponatur cum
glutino albotin et duritiem matricis. Et confert coartationi
eius et similiter solum decoctio eius et idem dicit de semine. Dixit
etiam lactuca agrestis confert apostematibus duris in matrice suppo/
sita et sedendo in aqua ipsius et est calida et sicca secundum ipsum.

Dixit etiam ysopus humida resolvit durities que sunt in
parte vesice et matricis et confert frigiditati renum. Dixit
etiam ex butiro fit clistere ad apostemata calida et dura in in/
testinis matrice et testiculis. Alkindus dicit fit sessio in
decoctione malve et remollit duritiem matricis et etiam ani.
Et Serapio dicit quando ficus sicce coquuntur cum fenugreco in
aqua ordei et fiunt in ea sessiones conferunt duritiebus
matricis. Et Bar. dicit quod sint pingues et potest fieri
ex eis emplastrum et mollificat apostemata dura matricis.
Dixit iterum quando radix tribuli in aqua decoquitur et fit
encatisma in quo sedeant mulieres laxat durities
matricis et dillatat orificium eius. Et quando semen eius
bibitur cum vino facit hoc. Dixit etiam quando fit nasale
cum storace et etiam bibitur confert coartationi matricis et
provocat menstrua. Et Bar. dicit idem potest fenugrecum
factum ex ipsa. Dicit quod cum elixatura fit encatisma
in quo sedent mulieres confert duritiebus matricis
et aperit orificium eius. Dixit etiam miscetur fenugrecum
cum adipe anseris et fit inde nasale mollit duri/
tiem matricis et coartationem eius. Item dicit yreos elixatur
et fiant itaque sessiones in decoctione eius confert dolori
matricis et mollit duritiem eius et aperit orificium eius
quando stringitur. Et Dyas dicit de yri yliria secundum
autem Avicennam laternum oleum pessarizatum tumoribus
duris matricis confert. Dixit etiam Serapio ysopus
sicca valet ad duritiem et frigiditatem que sunt in matrice
et renibus vesica et epate confert stomacho et epati.
Item dicit confert in confectione nasalium et confert duri/
tiebus earum. Et Bar. dicit quando misceatur cum pinguedine
anatis et oleo yrino confert. Dixit etiam pix humida
maturat apostemata dura plus satis quod faciunt sicca
mixta cum mirra equali proportione et durities matricis
et ani removet. Et Alkindus dicit pix humida potest
misceri cum cera. Et Dyas dicit quod sit mixta cum
polline ordei et urina infantis nondum polluti.
Et Bar. dicit quod oleum picis est fortius in hoc. Dyas
dicit storax bibita duritiem tollit et pessariis ad
hibita prestat effectum. Dicit etiam de storace calamita
que mellita est sic quod duritiem habet duras matricis
et duritiem relaxat nervorum scrofulas tollit bra/
chos iuvat. Dixit etiam sessio facta in aqua decoctionis spice
rivusilibet et marie celtice duritiei matricis confert.
Dixit etiam de opoponaco quod potest calefacere et relax/
are et mollire habundanter durities et inflationes
tollit. Et aliqui dicunt quod radix opoponaci confert
duritiei et ventositatibus quando fit encatisma cum eo
et quando supponitur. Dixit etiam matricaria cuius folia similantur
foliis camille et vocatur bononie marella herba
fomento adhibita durities et tumores solvit. Et Avicenna
vocat eam vehnen et resolvit durities matricis et
aperit opilationes. Et aliqui magistri dicunt quod folia porrorum
non transplantatorum coquuntur cum aqua matricarie et ace/
to et sedent in decoctione illa mulieres confert coartationi
orificii matricis et duritiei eius et confert etiam quando propter hu/
miditatem excrescentem in matrice fit passio. Aqua decoctionis
pulegii tollit duritiem matricis et eius suffocationes
confert ventositatibus eius et eius ascensui ad superiora.
Et quidam dixit in 7º de decoratione sesimini et prope
floris. Idem dicit etiam oleum de lilio est aptissimum ad
duritiem matricis. Et idem vult de foliis et ra/
dicibus lilii et similiter quando coquitur radix eius cum oleo

ros. nō enim par in cerotis matricis et similiter oleum yrinum. Et Constantinus apozima coctule facta de fenugreco valet duriciei vulue in sessione. Ras. dicit quod oleum anetinum mollificat duriciem epatis. ubicumque fuerit sive fuerit in matrice sive in aliis membris. Dixit etiam quod ex cerebro vituli vel cervi fit pessarium mollificans apostemata dura matricis. Et Pessarium dm Ras. Rx. adipis anatis medulle cruris cervi vel vaccini bdellii mell' croci vitelli ovi assati fecis olei de liliorum ana. partes equales dissolvantur in vino et fiat pessarium expertum. Hyppocras dixit radix altee agrestis decocta cum oleo et adipe coturnicis deinde cera addita et pruriginem et ad omnes passiones muliebres valet. Sexto plato dicit adeps gruis cum adipe anseris matricis duricies et compressiones dissoluit. Et Guil. de varignana dicit sessio facta in decoctione radicis peucedani duriciei oris matricis confert. Et dicit etiam quod quando duricies est in collo matricis quod frequenter putatur esse cancer. et aliquando putatur quod sit lapis in vesica. quia ex hoc urina frequenter retinetur. Rx. amarantum et coquatur bene in oleo et exprimatur et fiant ex eo pille vel pile filo ligate et supponantur aut supponatur involute in panno raso. et hoc est mirabile. Et si duricies matricis foris ad tactum per ventrem appareat sicut multotiens a pacientibus apparet cum abortiunt. Tale fiat predictum amarantum in tegula et ventri supponatur. Et dicit etiam quod experimento habuit quod mulier quedam habens menstrua et duriciem matricis comedebat in frittellis ex foliis malue in quantitate mixta cum foliis millefolii. et plantaginis in parva quantitate et sanata est plures a menstruis et a duricie matricis Ulterius hoc dico ego quod si vult hoc fiat nasale prodesset valde multum

Quoniam secundum sententiam doctorum moris est ut sepe duricies convertantur ad cancrum. Et visum esse puto. Cum quidem duricies accidit in illis locis iustum est etiam quod aliquando fiat cancer. Et ratio est manifesta ex pluries dictis. quapropter de eo nō fit mentio Et quod superius secundum fuit mentio. s. in primo libro. Ideo hic in dieta et purgatione fac ut dictum est illic. Et quantum ad 3am intentionem que sequitur secundum sententiam diuini ypo. Quibuscumque cancri absconditi fuerint. nō curare melius est. Curati enim citius pereunt nō curati vero longiori tempore perficiunt. Quia cancrum talem impossibile est curare ideo solum quod doloribus eorum confert iuxta sententiam doctorum et magistrorum practicorum solum ponam. Et si quis tamen vellet alias medicinas vadat ad librum primum capitulo primo. Albucasis dicit quod emplastrum factum ex foliis malue admixto modico oleo amigdalarum quietat dolorem cancri et cancros matricis. Dicit etiam quod si fiat amurca olei cum cera et in vase eneo cum vino buliat et ex eis fiat cerotum et applicetur vel misceatur prodest. Et dixit etiam quod si supponatur matrici suppositorium factum ex adipe anseris et laudano hafro admixto confert dolori cancrorum matricis. Et dixit etiam quod pessarium factum ex lacte lactantis puellas et modico saphrani in quo sit infusum aliquid ex opio secundum necessitatem doloris cancrorum matricis confert. Et dicit quod in purgamentis id quod in balneorum canalibus adunatur si teratur et cum oleo ros. misceatur et cera et fiat spissum et de hoc matrix extrinsecus emplastretur utilitatis manifeste prodest contra cancrum qui est in matrice. Et Guil. de varignana dicit

Et in ani estiuatione et diffinitione fiat tunc cum bleta ex foliis altee viridibus coctis perfecte positis in aqua mellis deinde trito cum modico olei ros. et fiat emplastrum quod certe utile est. Confert in hoc casu papauer viride cum coriandro viridi et virga pastoris et stanno contrito. Deinde omnia cum oleo ro. mixta superemplastrentur. Et Confert etiam in hoc casu si fiat clistere mitius ex aqua tepida et oleo ros. et lacte mulieris. et aqua portulace et coriandri viridis. hoc namque dolorem cancrorum compescit ut inde dixit hali Et in tali dolore si fuerit hoc accidens quia exeunt sanguinis. quare tunc fiat clistere cum succo ypoquistidos et bolo ar. et cerusa plumbea dissoluta cum succo arnoglosse. Expertum Guil. de varignana. Lac impositum cum aliquo cinere sicut est cinis fornacis in quo es purgatur vel aliud simile multum confert scilicet de

Apostemata ani

cum aliis apostematibus magnam habent quietem. Et ideo signa sunt nota ex dictis quare nō recapitulabo. In cura ista habes quatuor intentiones. s. in victu purgatione localibus et in actiuitatibus. Dieta sit talis sicut dictum est in capitulo de apostematibus testiculorum. Et flobotomia et purgatio fiat ut dictum est in aliis capitulis. 3a intentio complectur hoc modo. In principio ut dicit Auicenna confert emplastrum quod fiat ex lente citonio et mellicrato et oleo ro. et est valde utile Et si fuerit necesse ponantur galle et cortices granatorum. Rasis dicit solum lentes cocte cum oleo ro. tumorem ani compescunt et uicia vertuntur. Et dicit etiam solum galle emplastrate et cocte conferunt luna in merito magis. Et sapio dicit quod sint galle nigre vel rubee et sicce et nō videns Et gal. dicit quod sit galla que sit flaua. unum dico. quod quando volumus paruam stipticitatem ab eis nos coquimus eas in aqua. et quando maiorem Et coquimus eas in vino stiptico. Et Constantinus dicit quod grana mirti puluerizata cum lacte valet tumoribus ordeorum et similiter vulneribus in ano et apostematibus In augmento et statu dicit bar. de varignana quod mixta cum farina ordei decocta apostemati calido ani et matrici confert Et Auicenna dicit mellilotum cum lentibus et gallis confert apostematibus istis Et constantinus dicit mellilotum apostematibus ani et vulue cum vitello oui et farina fenugreci et semine lini prodest Et sapio dicit quando mellilotum coquitur cum mellicrato valet Auripigmentum cum oleo ro. mixtum confert emoroydibus et botor ani. Et dicit sapio Et constantinus dicit quod curat emoroydes et pustulas ani. Sapio dicit cerebrum anseris domestice cum ipso adipe et fenugreco et mellilo decocta vel inde suppositum ragadias emoroydes omnes et tumores curat. In declinatione ista competunt. et in parte status Emplastrum factum ex foliis rorismarini cuiuscumque speciei sit. valet apostematibus ani Et Auicenna dicit matricalis valet apostematibus ani calidis Et ego dico quod ista duo emplastra cum oleo laurino vel de ruta valent Et gal. dicit in viii° de licio quod ipso utimur bonis ad liuores quiescit in oculo et ad flegmones que in ano fuerit et ad oris vlcerationes Dixit iterum Auicenna bdellium resoluit apostemata ani Et quando fit ex eo suffumigium valet etiam ut dicit hypocras Ras dicit oleum psittacorum mirabiliter valet apostematibus ani Bar. de varignana dicit. valet hoc emplastrum de polipodio Rx. polipodii recentis et coquatur et postea cum axungia anatis ponatur et confert tumoribus qui propter emoroydes eueniunt. Addidit valet emplastrum de pomis suppositum in tumoribus de apostematibus testiculorum Et si ante ex istis nō resoluuntur fiant maturatiua dicta superius Galienus quod in maturatiuis istis. per isto loco addatur capsicum

barbasso quia proprietatem maturativam habet ad hoc. Item ponatur in ea mellicratum et fenugrecum quia omnino ad ipsum virtutem habet. Facta maturatione adhuc non completa bene fiat incisio tumoris fistule et in tali loco aperitiones fiant semilunares ut fames melius exeat. Quartum intentio est actualiter remouere dolorem. Si vero hic fuerit dolor tunc valet quod dictum est in capitulo de apostemate famoso virge. Valet tamen valet illa vitellus oui cum croco. Secundo albumine oui cum oleo roseo vel conquassatum. Tertio vitellus oui cum mellicrato et oleo roseo. Quarto vel vitellus oui cum albumine sit conquassatus. Et loquor de dolore facto a mala complexione calida. Et non quia illa que dicatur in capitulo de tumoribus emoroydarum etiam valent hic. Quare cum pla illa adiuuicem comparantur. Si autem dolor sit ex materia congelata vide quod dictum est in primo libro capitulo de flegmone.

Si autem materia illa sit frigida signa sunt manifesta et dieta et cause similiter. Dieta et purgatio fiat ut dictum est in capitulis immediate scilicet in capitulo de apostematibus osei et apostemate testiculorum et etiam virge. Quare ea. Dicunt tamen hic pauci quod quod dictum est immediate scilicet in decimaoctauo apostematis huiusmodi loca tali valet hic. Dicunt aliqui quod ad inflationem annimarum vel ruta cocta in aceto et aqua bibita et adhuc magis vel si sit cocta cum oleo. Confert etiam apostematibus ani frigidis et ventosis longis ex oleo de kerua et inunctum. Et dicitur dicit quod flos sanguinarie confert apostematibus ani. Et certum est quod confert frigidis. Et non bene quia in capitulis predictis habentur multa simplicia ex quibus multa composita possunt fieri. Quare ex te considera compositionem et ordina secundum necessitatem.

Ut moris est frequenter in ano et in aliis partibus fiunt apostemata dura propter causam assignatam in aliis apostematibus duris. Quare illam resecto. In cura illa habes tres intentiones ut sepe dictum est. Prima et secunda fiat ut dictum est in aliis apostematibus duris. De tertia dicit Sapio pix humida maturat apostemata dura plus satis quam faciat ficus mixta cum mirra equali proportione duriciem intestinis et ani sanat. Ad ultimam autem sufficit dictum supra in capitulo de duricie intestinis et capitulo de duricie membrorum genitalium et etiam in primo libro quod hic valet. Quare de ceteris illa non recapitulare. Vide ergo quod dictum est et secundum necessitatem appropinquabis.

Capitulum de moro et fico in ano. Morus nichil nisi excrescentia carnis que raro assimilatur moro. Et ideo dicitur morus. Et in hoc dicit Auicenna quod tuthia confert moro ex eo facto emplastro. Dicit etiam quod si ruta ponitur in vitro super morpheam albam et super verrucas et moros valet. Dicit etiam quod capita sardellarum adhusta eradicant verrucas et moros. Dicit etiam quod fel asini siluestris eradicat moros. Sapio dicit quod si fit emplastrum cum thimo et aceto euellit emoroydas que fiunt in ano et verrucas et abscindit excrescentias malas. Item dicit de conchilo marino a quo accipiuntur blacte bisantie quod quando ipsum adhuritur cum eo quod est ad mitram ipsam et cum ponitur super carnem superfluam ani corrodit ipsam et puto quod loquitur de moro. Rasis dicit quod emplastrum factum ex stercore caprarum cum melle suppositum carni eminenti que dicitur caro remorzea. Guil. de Varignana. Cinis thimi appositus curat moros. Et cinis eius adhuc fortius et hec omnia faciunt propter exsiccationem suam. Guill. dicit quod stercus caprarum cum melle et aceto suppositum ad idem valet. Serapion vnguentum de pomis. Item mala citonia lignosa partibus interioribus purgata

tunc per crocum dimitte vi et decoquitur in parte et cum excoriatis tunc deinde cum pulpa panis terantur donec in cerotum reducantur mollescant. Hoc etiam valet si in loco fiunt pustule.

De fico. Ficus est ex materia grossa que descendit ad locum illum et convertitur in carnositatem. Signa fici sunt hec: habet pedem et figuram fici et non emittit sanguinem sed aliquando ab eis descendit quedam humiditas. In cura ipsius habes tres intentiones. Prima est dieta. Secunda est intentio euacuandi. Tertia est localium exhibitio. Diuersis vtibus ad locum illa deueniendum est. Fidelis dicit quod ficus si sit intus succus cum pimpinelle da potum. Si autem sit deforis potest et emplastrum. Dicit etiam quod cinis cortice salicis cum aceto appositus verrucas et porros tollit et sic expertus. Si autem ficus sanguinat tunc dicit ipse Fidelis quod folium salicis contritum cum lacte caprino bibatur quinque per triduum. Kyranus dicit caput merulle et etiam piscis sit combustum et puluerizatum et suppositum ficus et ragadias ani curat. Item vir iste dicit cephalia piscis caput eius pistum et combustum et cum melle inunctum ficus tollat et emoroydas curat. Galienus et Plato dixerunt quod si cinis capitis caprinis supponitur sine fiat reprimentem ficus. Item emplastrum de pomis quod dictum est supra valet multum. Si autem pistum modum non curat tunc ligetur cum filo taliter stringendo quod scindatur vel remoueatur cum ferro vel incidatur et cauterizetur et hoc facto mundificetur locus et incarnetur. Si autem ficus sit intra tunc in loco ponatur vetoso quia inversabit ani tunc apparebit ficus et cum apparebit facias id quod dictum est supra.

Consequenter sermo erit de tumoribus qui causantur in ano ex emoroydibus. Tumet ergo aliquando ex multa grossa illuc currente. Primum tumor indiget resolutiuis cum exsiccantibus quia tumor est apostema sicut dictum est de hernia aquosa. Dieta ordinata et frequens purgatio fiat ut dictum est in alio capitulo precedenti. Dicunt doctores in tertia intentione illa. Et primo alius dicit quod semen aneti si quis bibit et fecit emplastrum super emoroydes excrescentes arctet siue sanat eas. Dyascorides dixit semen aneti in cataplasmate adhibitum condillomata soluit tales tumores. Et dicit semen paritarie cathaplasmatum condillomata spergit. Dixit citonia cruda cathaplasmata ad sanitatem ducit tumentes etiam emoroydas secundum aliquos nigras sanat folia et summitates marubii quod declinat ad rubedinem preparat ut dicit Dy. Dyascorides dicit quod prassio siue de foliis marubii nigri qui sub cinere calido permittitur donec fiat sicut marcida et apponatur sanat condillomata. Apuleus dicit herbam marubii comburit et cinerem eius confricata condillomata sanabitur mirifice. Dixit itaque Dyascorides plantago tumor condillomata deprimit. Dixit etiam cinis vinacie et cinis sarmentorum vitis cum aceto malaxatus et impositus tollit tumorem emoroydarum et condillomata et moros. Dixit etiam oleum mirtinum valet talibus tumoribus. Et bar dicit quod fiat in primo dixit etiam de radice rubi quod condillomata soluit. Et bar intellexit hoc de curatura eius. Et Dyascorides dixit quod emoroydibus subueniunt supposita. Apuleus dixit hoc rubens in vino usque ad tertias vel usque ad consumptionem tertie partis. Et de eo vino fouebit condillomata et omnia vicia sanat. Dixit etiam Dy. de ouo omnium dolor vel condillomata ani ad sanitatem perducit. Et bar intelligit de ouo crudo mixto cum croco. Et Sapio dicit vitellum oui calefactum quando miscetur cum eo mellilotum

confert apatib; ani et emoroydib; Sapio dt. empl;
fcm ex folijs rorismarini coct' i vino vel oleo posit'
valet Et dy. ide dicit Confert etia radix petrosili
i aceto cocta et trita cu pingue anat vel galline
et supposita Dix etia Sapio emplm fcm ex polipo
dio gst Et dy. dt. de radice ei9 gdillomata ani sol.
Et Bar. dicit q sit recens et coqt cu assungia ana
tis misceat et supponat et sic cofert tumorib; q ppt
emoroydes adueniut Dix etia Sapio qu fit empl;
cu thimo et aceto euellit emoroydes q fiut i ano et
verrucas et abscidit superexcresca mala Et bar.
dicit q sit iposit9 gsumit emoroydes Ysaac dix
porru coctu in aq et sup emoroydes emplastru
tuores ex humiditate resoluit Albu dt. fum9 seis
porro; desicat emoroydes et ficus varus et tap
sus barbass9 coquet i vino Et dicit vir ille cu
anacardo fumigant emoroydes et exsiccat Dixit
etia tont emoroydes et ficus varus et tapsus barbasso
coquet in vino et fiat encatisma i. balneu vel
fomentu Dixit erugo ferri scriptura gte suppo
sita extiguit fluxu sanguis et exsiccat emoroydes
Fyrang9 dix fim9 caninu cu terbetina suppo et
gdillomata et emoroydes curat Dix etia sterq mu
ris sup aspsus exagodas i. emoroydas delet i tb;
dieb; oportet at eas pliri cu vino. dicut aliqui
vernix gdillomata ani gpescat Et bar. dt. q sit
mixta cu oleo Et albu dt q ho facit qu fumigat oleu
de cucumere asinino vz et fiat ionc Et Guil. de va
dt. auripigmentu cu oleo mixtu et inunctu emoroy
pdest Et Sapio dicit q sit gbustu et gfert emoro
ydib; et bothor ani Et constat dt q pustulas ani
et emoroydas sanat. Vnguentu dy. de pomis
supi9 positu valet etia hic ad emoroydes tumetes
q st sicut morus Rao et alij mgri sciut hoc
gferre Rx. pinguedis anat anseris et galline an.
dissoluat et tut cu alba resina pini et olibano
et galbano an. et cu oleo ro. q sufficit et cera ff
vngtm Cinis bubonis mulces aspsus et cu aliq liquore
vel sine gdillomata exsiccat et dolore tollet expts e
Et assidua lauacois i paz cu vrina ppa pacie ts
illas mire exsiccat et dolore sedat expts e multocies
Millefoliu etia gtusu cu albumie oui applicatur
frandit enim emoroydes Renu cu sola axugia
porci terat ita q h fricet Si vo mti9 sit cu
digito itromittat fricado fortit visus spena Et
dicit pulius Ymodattilo; qn gficit cu succo marru
bij rupit emoroydes tumetes Et ide facit radix
astrologie cu origano emplaria

Apostema coxarum et tibiarum
no variant ab alijs tuorib; alio; apatu
nisi q an rotula genu no fiut apsiones
pfunde qui ad hoc sequitur accidetia mala a quib;
pauci liberat vt dt. henricus et diui Et isti ho expi
meto suo affirmat Et taliu signa manifesta sunt
ex dictis in ca. de apatib; huiti et ex alio; dictis
et cause etia ex illo ca. manifeste sut. In dieta et p
gatioe fiat vt dcm est in illo ca. et i alijs silib;
Saluo tn q i flora in illis aliqn fit de vena ped
In localib; etia fiat vt dcm e in ill. In incisione
aute csideret gcatenatoes et inolucioes neruo;

et corda; et ligamento; illig loci. q valde timo
rosu est ffiant incisiones scdm rugas vt dt. Guill
de salicceto et no pfunde vt sic piculu nichg eu
tabit Et si tibia vel coxa fuit scdm rectu incidat

Aliqn tumet genua ex ma. milica vel flatica
q cu difficultate remouet et dolet Quare
illa vt dicut doctores vz. Rx. aloes agarici an. aur. i.
seis hermel ʒ. ij. collogntide ʒ. ij. ß. sal' indi turbit
an. ʒ. j. cofiecant cu aq porri. dos e a ʒ. j. vsq
ad ʒ. ij. Et de dieta no loqr q notate ex dictis
In localib; dix apules herba alba fusgai trita cu
stercore ouis et modico aceti fca qu malagma
iposita genuu tuore vel tibia; tollit et etia vbi
cuq fuit Et halebas dix folia platani viridia
cofert apatib; genuu Et costatin9 dicit stercus
vacci cu aceto mixtu et appositu genuculo; tuo
re et dolore tollit qd' sui expts Et ga. dicit i 8o.
de lapide gagate fui vsus eo i cronicis iflaturis
difficile solutiuis q i genu oriut Et ipe i sep. de
simplici loques de stercore caprino dicit huc smone
Ego in habete sup genu cronicu tuore difficile
solubile vsus sui eo p oxicratu cathaplasmari
iubens faria ordeana imixta stercori et mirabili
adiuti9 e ho Et subdit Erat at rustic9 ho iste In
q. fcm e hoc Et dt. q i alijs silib; ptib; et silibus
tuorib; vsus est h et sile multiplir pfuit. Dy.
dt. ad duriciem tumore et dolore apponat stercus
cap cu faria ordei et pusta et mirra celeritate
ipm sanat Et guil' de va dt. q expt' est post
mustu ex sola aq picta sup vmatiuz Sapio
dicit q sterq cap'nu est calm et exsiccatiui siue
resolutiui Et gfert apatib; fraudulentis sic st
apata genuu et dolori iuctura; et fau. qu mis
cet cu faria or. et aceto et gficit et ponit sup
locu max. in corpib; duris et solidis sicut sut
corpa rusticoru9 Soluit oes tuores genuu
et omnes alios tuores difficile resolubiles Item
plin Rx. lapidis gagate p. i. marcasite p. ß. ster
coris colubini et capzini an. pte ß media oma
misceant cu pinguedie porci antiq et modico
oleo ro. et aceti et fiat emplm

Multociens apparet vene in tibijs q varices
vocant et gnant in aratorib; et onera por
tatib; Causa at ista; varicu e sangs grossus
melacolic9 et flatic9 adustg q ad ista descedit lon
ppter ipi9 multitudie; a ppt labores fortes Cura
hab; tres intecoes pma vt dt. albucas abstineat
se a cibis grossis et melacolicis vt st carnes vaccine
lentes et caules et tritic9 coctu panis azim9 vinu
grossu dulce et gfect. etia de melle et sic de alijs 2a
intecio gplet ex flobia de basilica et exioe cu pillis
de lapide lazuli et yera rufini et pillis de hmodat
til maiorib; et cu pomitu semel i ebdomada.
3a intec. gplet cu localib; q st scriptura desicatia
resolutiua fortit Cui9 for infrascribit Guil. de
salicceto Rx. nuces cipssi fa. galla; cipssi mumie
mastic thuris. dragati an. ʒ. j. boli ar. ʒ. vi.
farine ordei ʒ. v. incorpnt cu albuie oui et ad
dat in fine aliquid aceti et fiat empl; et pona
tur abrasis pilis sup locu et dimittat p tres

dies vel quatuor vel plus secundum quod paciens potest pa-
ti nam quanto maiorem facit prosecutionem tanto effectum facit
maiorem. Cum istis ergo dictis quod cum regitur flobotomia et cum
pluribus prohibetur ne augeantur. Rasis epithimia sicut or-
dinavit et dixit quod lavetur locus cum aqua decoctionibus scilicet
caulium sticados arabica lupinorum fenugreci stercoris
caprini et cum aqua cineris coquuntur omnia ista et lavetur
locus in ea. Recipe aloes mirre acacie ypoquistidos alumi-
nis ana dissolvantur in aceto et ex eo lavetur locus. Alii
magistri solent lavare locum cum aqua fabarum et chimolea
et aceto. Modus sectionis varicum est multiplex
unus modus est ut vena apprehendatur cum uncino in duobus
locis distantibus per duos digitos vel tres. Et ista appre-
hensio potest fieri cum uncino vel cum tenaculis et tunc pe-
netrant carnem et pellem et stringunt et ligant in parte
superiori primo. Deinde illud idem faciunt in parte declivi-
ori per duos digitos. Facta ista ligatura scindunt
partem mediam istarum duarum ligaturarum et statim ligatu-
ram inferiorem removent et sanguinem partis inferioris evacuant
per partem et superiorem partem cauterizant vel cum ferro vel arse-
nico vel alio cauterizant. Deinde escara remota
locum consolidant et ligaturam removent cum eis apparet
Et hunc modum vult Guido. Non nulli facta ligatione
non movent ligaturam sed incidunt et cauterizant locum
Deinde escaram removent et incarnant deinde tollant
ligaturam. Facta tamen ligatura parum post flebotomant
venam illam in cavicula pedis et extrahunt sanguinem secundum
posse. Alii magistri facta ligatura modo predicto ponunt
ruptorium in quantitate quam putant urere venam. Deinde
ponunt butirum vel axungiam sine sale et escaram remo-
vent paulatim et non violenter. Deinde locum incarnant
et consolidant. Nota tamen quod ruptorio apposito per primum
diem debes facere flobotomiam de vena illa in parte inferiori ut
puta in cavicula et facta flobotomia lato et extrahe sanguinem
Et ratio huius est quod sanguis ille non conservaretur in loco illo
propter suturam vene quod non potest influi calor cordis venis
quo mediante conservantur illic attingere quod putrefiet in vena
debes ergo illum evacuare. Et intellige bene quod modus est bonus
et expertus. Insuper nota quod aliqui facta appositione cauterii et complete
operatione emplastrant locum cum albumine ovi et bolo ar.
Et est valde utile quod ex hoc removetur mala complexio inducta
a cauterio et removetur dolor et locus confortatur quod partes
eius uniuntur quare sanguis et alii humores non ita fluunt
ad locum et escara tardius cadit. Tunc enim vena com-
busta melius et tucius unitur. Magistri autem moderni ap-
ponunt cauterium super genu in ortu vene et est caute-
rium de cane ferri et cum illo comburunt venam et pos-
tea elevant escaram assatam cum assungia sine sale vel
cum butiro. Et in sequenti die apposito cauterio faci-
unt flobotomiam de cavicula pedis et extrahunt sanguinem et
faciunt ipsum bis si opus est. Et antequam escaram remo-
veant bene ligant venam in parte superiori quod tunc
est ne crepet et sanguis exeat et iste modus est verus.
Alii magistri incidunt pellem super venam et incarnant ve-
nam. Deinde capiunt eam et ligant ipsam in duabus partibus.
Deinde scindunt illam in medio et a parte inferiori extra-
hunt sanguinem cum flobotomia deinde incarnant. Scias quod iste
modus non est tutus nec bonus de eo non curo dice-
re aliud. Sequitur elephancia

Elephancia capitur duobus modis. Uno modo large
et est inflacio pedum ex quacumque causa sive a
casu sive a percussione sive a fluxu sanguinis
elephancia vocatur. Alio modo elephancia capitur stricte
et proprie et est tumor extensus in cavicula pedis et in tibiis et
coxis. Et hoc sepe vidi quod causatur ab humoribus grossis
flaticis vel melancolicis in tibiis in porositatibus pe-
dum vel tibiarum vel coxarum et de ista est sermo hic. Nota
tamen quod ista passio accidit in coxis et tibiis et pedibus
et cum isti humores currunt vel ad illa loca influunt
et causatur tumor et apostema quod est difficilis remocionis
et resolucionis et cronicum est. Causa huius apostematis
est sanguis grossus niger melancolicus secundum philosophum vel est flegma
grossum vehementis grossiciei. Aut materia ex ipsis mix-
ta. Signa eius quod fit a materia sanguinea grossa sunt quod
caliditas est apparens in tactu et tenebrositas est in cor-
pore et apparet aliquid ex eminenciis. Si vero fiat ex
materia flatica grossa. Signa sunt grossitudo carnis
et pedis sine rubedine et sine caliditate quo ad tactum
sermo quia est ibi aliqua frigiditas et non apparent in membro
eminencie. In cura illa habes tres intenciones. Prima in
purgacione 2a in victu 3a in localibus. Dico primo quod
si materia fuerit sanguinea fiat flobotomia de basilica lateris
oppositi. Et hoc in principio egritudinis et consequenter apponantur
ventose secundum necessitatem. Si materia fuerit flatica grossa

Exemplum primum sicut est yera rufini et confectio hamech
Exemplum 2um sicut sunt pillule de hermodactilo [illegible] Et quidam
magister barmitus de noto dixit quod bonum est in omni ele-
phancia ut utatur trifera minori. Cuius dosis sit ʒ ii
et thuris et ʒʒ ʒ s. Circa 2am intencionem compleatur isto modo
Respiciat se a cibo multi nutrimenti sicut carnes
vaccine et porcine. Et respiciat se a confectionibus de
melle et a caulibus et a tritico panno in aqua et a
pane azimo et a vino grosso. Et utatur ergo contentus cibis
sorbilibus pauci nutrimenti qui generant sanguinem
subtilem. Et generaliter respiciat se ab omni cibo genera-
tivo humoris melancolici vel flatici si opus fuerit. 3a
intencio compleatur per hunc modum non stet recto nisi pe-
des eius fuerint ligati cum fascia stringente. Et ego
solebam ipsam balneare cum vino stiptico et exprimere
eam et fasciare totum pedem secundum quod oportet. Item alii
faciunt cum liquoribus dictis in capitulo immediate precedenti
scilicet cum aqua fabarum et chimolea. Item aqua cineris
decoctionis sticados arabica lupinorum et nitri valet
eis ut dicit Rasis. Aliud quod valet eis Recipe mirre aloes aca-
cie ypoquistidos aluminis ana dissolvantur in aceto et cum
istis fiat epithima cum fascia incipiendo a cavicula sur-
sum usque ad genu stringendo. Si autem materia fuerit flatica
purgetur cum pillulis de hermodactilis. Facta purgacione
utatur dieta dicta in illo capitulo. Circa ad 3am intencionem
fiat ut dictum est in 3a intencione precedentis capituli. Item
fiat emplastrum guilelmi de salicero dictum in capitulo de vari-
cibus et alia sequencia ipsum valent in hoc casu. Item va-
lent isti vomitus ut materia flatica grossa que est in
stomacho evacuetur. Hoc facto mitigatur locus cum oleo
de castoreo et de costo et laurino solum quod est maioris
virtutis quam omnes isti sunt et ratio est quod remissius remit-
tit intensum. Si ergo oleum de costo sit calidius

omnib; ill. et seců oleū de ruta vel aliud oleū efficat.
vini et illis duob; minus calidū q̃ oleo de costo que p̄
vel. fiat fascia de lino ad 2ᵒʳ digitoꝝ latitudinē
et infundat in lixiuio fc̄o ex cinerib; corticis quercus
et vini albi addat. et ex fascia balneata et expssa
fasciet. locus et stringat. Itē est bonū pede tenē
in stufa fcā ex rebus resolutiuis vt sunt ruta lauri
ebulus stercus caprinū camomilla anetū. et sic de aliis
Et p̄ sibi nūc dictis recurre ad capitulū de cyragra
et p̄ pte ista. q̄ illic dcā sunt valēt. et vide p̄ te Re-
cordare tn̄ vini in actu presentio Et si passio fuit
confirmata vel magnificata multū. cura ē īpossibilis

Pro intellectu dicendoꝝ. declaro
aliquos t̄mios vt negociū melius intelligat.
Dico q̄ reperiūt isti t̄mi gutta artetica. sciatica
et cyragra Et gutta et artetica idē sunt. vt dicit
gordonius in pp̄o cᵒ. Sz dicit gutta a fluxu huoꝝ
et artetica dicit ab articulis siue iuncturis Et illa
s. gutta et artetica hn̄t sp̄es. s. sciaticā. Et dicit
sciatica a scia. et podag. dicit a pede Et passio
aliaꝝ iuncturaꝝ dr̄ artetica Et gal. hoc totū voluit
Cyrog̃ pp̄e nō ē artetica. s passio manuū. vocat
flātica de qua sup̄ feci capitulū. gᵒ alīq dixerūt
q̄ ē passio iuncturaꝝ manus Isto nōto dico q̄ gutta
siue artetica sic diffinit. Artetica siue gutta ē do-
lor iuncturaꝝ ex fluxu huoꝝ ī iuncturis gn̄atus
Et hᶜ videt velle ga. 6ᵃ pt̄ˡᵃ affoꝝ Eunuchi nō poda-
grizat. neq̄ calui fiūt vbi dicit q̄ fluere huores
ad iuncturas passio hᶜ fit Et vlt̄ dicit q̄ si huores nō
fluerēt podagra nō fieret Et hᶜ passio vocari po-
terat apa q̄ vt p̄z ē bn̄ t̄iōz pt̄ naz viro huoꝝ
Vt voluit alkebis Thas āt in lib° suo de doloē iunctu-
raꝝ videt velle q̄ tal. passio posset fieri ex mala
cōplōe siue mā. tn̄ hᶜ raro accidit. vn̄ mala cōplō siue
mā raro accit et repit vt videt velle ras 2ᵒ colligz
p̄mo dicit ip̄e nō posse ymaginari Et gentil et alij mi-
ta de hᶜ dixerūt s hᶜ dimitto tp̄ fcīi ip̄emes. conclu-
dēdo cōclusionē intētaꝝ de mēte ga. et halie. q̄ po-
dag. siue gutta ē apa ex fluxu huoris Et si ī loco
repit mala cōplō sine mā ī pede gn̄a excepli. dico q̄
nō sit podag. q̄ illic nō ē fluxus huoꝝ. cuius oppoitū
dr̄ ras Et hac sentēā confirmo 2ᵒ. auc̄te ga. ī 3ᵒ
micanū. vbi dr̄ q̄ mā habūdās q̄ facit artetiaz
reumatizādo et īplendo iuncturaz et ligamēta lata
de foris extēdit oēs neruos et pāniculos. q̄re īfert
dolorē et nō spasmū. Hac rōez ēt confirmo auc̄te ga.
pt̄ˡᵃ 6ᵃ ī cōmētoilli affo. cōbusciiq̄ tumores podagrici
fiūt. hn̄ ī xl. Dix̄ p̄mo vbi tumores podagricas
ex huorib; sunt habūdātib; ī cōtatenaᵒ taltancoꝝ
descēdētib; Confirmo ēt et 2ᵒ. auc̄te ga. ī 4ᵒ affo.
muliier nō podagrizat vbi dr̄ aute ī affo°
p̄cedēti. podagrā nō esse ex sola neruoꝝ defcōne
mostrauī. nisi huores ad pedes currerēt 4ᵒ ēt con-
firmo auc̄te eius ī cōmēto hui9 Eunuchi nō podag.
vbi ī cōtᵒ dicit. qū ī princi° nō fiūt podagrici nisi
nū huores ad pedes descēdūt. q̄ si nō flueret et crescēt
passio hᶜ nō fiēt. p̄z gᵒ cōclusio. Nota q̄ guttaꝝ
q̄dā est ex mā calā. q̄dā ex mā friā Et q̄dā est
clamosa molestissiā Et q̄dā ē tollerabilis et quieta

Et ab istis duob; s. mā et dolor sumūt actus curationis
Cause hui9 passionis sunt duplices. vles et p̄ticulares. vles
cause sunt reumata. Cause spales aūt et cōnita et p̄xi-
ma vt sepe dictū ē. ad cerebra et mādata hāt māz. cōtinū
ad flemma ē cerebꝝ et stoᵐ. Cōtinū ad colerā sunt vene et epar
Et cōfirmans auic̄. dr̄. hoꝝ at huoꝝ. plimū ē supfluitas
2ᵉ digestionis et 3ᵉ. Et has mō dicebat auic̄. eē tres s. causā malē
q̄ efficietez vocat 1ᵃᵐ cāz dicebat eē istmētalē. q̄ dicebat
eē latitudinē meatuū p̄ q̄ mā trāsit facilis 3ᵃᵐ causā
dicebat eē debilitas v̄tutis mēbri rōe cuius fit recep° mē.
Pᵃ cāz declat p̄ ga. ī cōᵗᵒ illi9 affo. mulier nō podagrizat
si mēstrua nō defecerit Et ga. ī cōᵗᵒ hᶜ declans. dicit q̄
v̄m fuit tp̄e ypocratis. mulierib; podagrā nō cōtingē
nisi mēstruis deficiētib;. q̄ gᵒ mē tūc mlt̄e retinēt. q̄
expellūt ad ptes ignobiles Erit gᵒ cāz malē Et tūc fit
gutta vel podag. 2ᵃ cāz declat p̄ ypo. ī illo affo. eunu-
chi nō podagrizat Et rōez dr̄ ga. q̄ nō coeūt. neq̄ hn̄t mea-
tus latos. p̄ quos mā descēdit erit cāz istmētalē 3ᵃ cāz
tangit a ga. ī cōᵗᵒ illi9 eunuchi nō podagrizat. vbi dicit
q̄ necessariū est habē pedes debiles et iuncturas vn̄ gn̄at.
podag. Et dicit ga. ex nimio exercicio ex nimia qete
ex nimio coitu. q̄re debilitat iunctura vt dr̄ ga. ī cōᵗᵒ illi9
affo. 6ᵉ pt̄ˡᵉ cōbuscūq̄ eni cerebꝝ sursuz gerit Mēbra
eni cū deficiūt a mēbris s. viciniis huores recipiūt maxīe
subtiles sic colerā et humiditas aq̄sa. q̄re cū iuncture sunt debiles
ab illis recipiūt et fit podag. Et erit 3ᵃ cāz. Hoc cōfirmat rōe
q̄ si quis debeat eē epilenticus ēnecce p̄mo q̄ cerebꝝ debili-
tet. deinde epilenticus fit. Ita si quis debeat eē podagricus necē
ē q̄ iuncture debilitent p̄ᵒ. deinde mā fluit et podag. fit
Hoc cōfirmo auc̄te ga. ī cōᵗᵒ illi9 affo. Eunuchi nō podagrizat
Vltimo v̄bo dr̄. s. mā eni q̄d maculatū fuit nātio pedes
filioꝝ debilitat. passione duplicata et parentes cū mā
ex sui culpa. q̄re patet intentū Concludēt gᵒ 1ᵃ cāz q̄ est
debilitas loci. q̄ dixi sup̄ q̄ mēbra mādatīa hāt māz
ex q̄ fit podag. ē stoᵐ epar et vene Sz dices q̄ splen
ēt nō mittit ad iuncturas calidaz. sic stoᵐ flā. et epar co-
lerā. et vene sanguinē Rñᵒ ego. q̄ q̄z rarissime vel qn̄ nūq̄
fit podag. ex mā calida. q̄ difficile ē q̄ mā illic descēdat
Ideo de splene nō feci mētionē q̄ trāsmittit eāz Hoc cōfirmat
auic̄. cū dr̄. Raro splenetici et calidi fiūt podagrici Nota
ēt q̄ hᶜ passio rarissime fit ī vno huore solo. p̄mo fit ex ill.
cōmixtis q̄ p̄miscet colerā cū flāte et mutaᵒ ē subita hui9
passionis. ondit mās ellas cū vetositate aliq̄ales assoriari
Sig. istius passionis sunt nō ex dictis ī alijs capitulis Dico tn̄ p̄ᵒ
q̄ ex colore pn̄t cognosci. vt q̄ sit causa vel nō isto°. q̄z
rubedo arguit calitatē. albedo frigitatē Dico 2ᵒ q̄ ex tac-
tu potes cognoscē. q̄z si ex tactu loci p̄cipit calidus sup̄ est
q̄ mā sit calā 3ᵒ dico q̄ potes cognoscē ex applicatiōne
cibarioꝝ et medicinaꝝ 4ᵒ potes cognoscē ex etate. q̄z
etates arguūt calitatē vel frigitatē 4ᵒ ex v̄tute seu habi-
tudinē corporis. 6ᵒ ex regiōe 7ᵒ ex tp̄e potes ēt cognoscē co-
plōez. Illa nota sunt. auic̄. āt vlt̄ hᶜ dix. Considēt dolor
si fuit valde acutus et nō multū duratiu9 et de die ī die
arguas māz calāz Et si vō dolor fuit durati9 et non
multū acutus et fuit circa noctē arguas māz friaz Et sbd.
q̄ oz cōsiderare cōsuetudinē s. pacientis. et vrinā vtꝝ fuit
alba vel rubea vel q̄uisq̄ mō Et ēt alias supfluitates
et egestiōes vtꝝ sint colite vel nō Bernardus de gordonio
ī pp̄o cᵒ cōsidēt. vtꝝ locus si rubet dolet et calet et de-
lectet frigidis et tristat cū calidis Et si p̄ssit dicta

calida vel eius complexio et etas et alia particularia que conveniunt
in caliditate. arguas et dicas quod gutta sit calida. Si tamen
e contra arguas. et dicas quod ipsa est frigida ut notum est. Non
tamen de mixtione materie. quia sepe miscetur calida cum frigida quoniam
equaliter et hoc quasi semper fit. quare facit nos errare sepe.
Et ponit difficultatem tamen in signando quam in curando. Si vero
materia sit sanguinea vel colerica vel melancolica. vide. etiam ex dictis
illius postquam frigida est in metro de morbis primo et 2o de musa. 3o vero
de signis. Videndum est de iudiciis sive pronosticis. 2o. 6.
et ypo 6a particula illius affo. quibus eunuchi tumores podagrici
fiunt hii in 40 diebus etc. ypo. videtur velle quod podagra
vel gutta finitur in 40 diebus. Et Ga. in commento dicit quod huius
tumores non pertransiunt 40 dies si paciens fuerit obediens.
Et subdit causam caliditatem in carnosis locis tractatur. id est ut acuti
morbi. qui in 14 diebus. Et subdit assignando causam. quod
natura carnis rara est et tenera humiditatis vicina. Et
subdit veram causam in corde et nervis tarde collectionem recipit
et tardius etiam dissolvitur. et ex hoc patet iudicium. Notandum
quod si videris contra in gutta. varios apparere motus. quia materia
que habebat receptum ad nervos ad alia loca redit et illa loca
dimittit quare bonum est. Et nota quod iste passiones plurimum mo/
ventur in vere et autumpno. In vere propter habundantiam humorum
in hyeme generatam. In autumpno autem propter eius maliciam et
latitudinem meatuum in estate factam. Aliquando movetur in
hyeme propter frigiditatem comprimentem. et in estate propter caliditatem dis/
solventem ut notat ypo 3o afforismorum et Ga. Hec passio sepissime
commovet febres. et cansat sepe coleram ut vult Avicenna. Amplius
omne membrum in quo est dolor nocturnus et diuturnus madescit
et attenuatur. hoc est manifestum in ulceribus. raro est in principio
quod virtus debilitatur. vel cuius attractio nutrimenti ad membrum
diminuitur propter eandem causam et non solum illa diminuitur
sed etiam digestio particularis illius membri leditur. quare nutritio membrorum
diminuitur. Item scias quod consuetudines iuncturarum. postquam in/
presse sunt in membro licet actus afflictionis removeatur. tamen ap/
titudo in eis remanet. Item licet in membro non sit dolor re/
manet tamen in loco quedam debilitas propter quod a facili causa ad dolorem
devenit. Et ex hoc dicit Avicenna. propter confirmationem eius omnis inmo/
derata qualitas diu existens in membro. actu ipsum debilitat
et hinc est quod fiunt velocis recidine. Et tamen dicit in diver/
sionibus. quando dolor iuncturarum aliquando perveniunt ad asma et pa/
ralisim et apoplexiam et turbationem et aliquando ad mortem subitam
Et hec passio hereditaria est ut videtur velle Ga. in commento
illius afforismi. Eunuchi non podagrizant. ubi dicit sperma cum
maculatur nutrio pedes filiorum debilitat. quare hereditarius est.
Postquam illa visa posita sunt. venio ad curam huius passionis
In cura illa habes tres intentiones. prima intentio est ad preservandum
antequam veniat. 2a intentio est ad curandum. dum iam infestat
et ledit. 3a intentio est ad resolvendum. dum afflictio cessat. Item
prima intentio que est ad preservandum habet tres intentiones. prima
est ut materia non generetur. 2a est ut generata expellatur. 3a ut membra
mandantia et recipientia rectificentur. Circa primum ad regimen
preservativum. propter primam intentionem que erat de vita. ut materia ut generetur
et specialiter frigida. Adduco afforismos illius dignissimi Arnoldi de
villa nova. qui de hac materia pre aliis summe dixit. primus autem afforismus
pedes podagricorum excellenter offendit infrians et faciens
et tuare. 2us est de albo lactenis porcellis sive fluviales
aquaticae aves. nec non vetustissime galline feriunt inferiores iuncturas
3us pisces valvales et anguille iuncturis superadiciunt et
caliditati qui lac animalium cum vino et cibo sumunt. 4us
est potus qui non spectat ad verum iudicium sunt iuncturis

administrat gravamina lesionis. 5us est sicut avarus veter
opprimit omnes artus. sicut cotidiana largitas fovet eas. 6us
omnis fatiga deambulando et pedum suspensio leditur iunctura
8us est in dormientibus nimis. ledit articulos decubitus
resupinus. 9us extremis artubus excitat inviridia tempestate
10us et ultimus. passibilitas iuncturarum et maxime pedum
nequaquam usum nocentium in quantitate nobili tollerare. Et
ex dictis Gal. in commento illius afforismi Eunuchi non podagrizant. Intel/
ligitur etiam hoc per maiori parte ut dicit Arnoldus. Item cra/
pula ebrietas indigestio ac exercitium et purgationis amissio
et immoderatus coitus faciunt podagricos. Et ex hoc clare
habes per maximam intentionem que est prohibere ne materia generetur.
2a intentio que erat materie generate expulsio sit complenda.
primo fiat flobotomia in vere et autumpno. Si materia sang/
uinea sit et fiat antequam incipiat et fiat in parte
ex latere opposito. Et venerabilis magister Arnoldus docuit
purgare cum dyacartamo cum hac recepta. Recipe pul/
veris dragaganti carnis citoniorum confectorum cum zuccaro ℥ ii.
albi hermodactilorum. ana ℥ iiii. medulle cartami
℥ vi. dyagredii ℥ iii. turbit electi ℥ i. mane generati
mellis ro. colati et dispumati ana 2as ℥ s. panis
zuccari ℥ xvi. et fiat electuarium. dosis est ℥ iiii. Alia
solutiva sunt a mesue et a nicolao. sicut sunt pillule de her/
modactilis et pillule fetide et hermodactili preparati. omnia
ista evacuant a iuncturis. pillule etiam quas invenit magister
ber. de varignana. quibus utebatur filius suus. Et guil. de
varignana. preservatione sua et optime se preservabat. cum et hoc
ipso utente regimine bono. Et erat a mensa calida
et sunt ille. Recipe. aloes ℥ i. mirabolanorum citrinorum ℥ ii.
scamonee ℥ i. esule dravas partes ℥ i. turbit boni
℥ i s. mastic ℥ s. hermodactilorum ana ʒ i. formentur pillule
cum succo citoniorum. dosis est a ℥ i usque ad ℥ ii. Et Si
autem esset afflictio. dicit Ga. quod istis possumus addere
℥ addendo de hermodactilis ʒ i. et sunt perfecte. Pro
3a intentione perficienda. que erat confortatio membrorum. quoniam
tamen ad iuncturas ponit. Arnoldus de vil. no.
afforismos aliquos. primus est In eis alutos pedibus nunquam
deest rubor perpetuus 2us est salvia parum cocta et
crebro sumpta In fine refectionis ministrat recessa. fir/
mamentum nervis et omnibus iuncturis. 3us est flores
amigdalorum nec non mirti et camomille et mellilotti
atque rosarum semper prosunt iuncturis. 4us acorus et e/
dera non arborea sed terrestris. semper iuncturis omnibus
amicantur. 5us nux iudaica iuncturis et nervis
preceteris terre nascentibus est multipliciter amica. 6us
qui sepe calcat uvas. a musto recenti. balneat
pedes suos rarissime podagrizat. 7us verbena ges/
tata recenter trita columnas pedum iuvat viribus occultis
8us celeste signum. dolores pedum fugat inveteratum
9us addit a rasi nulla medicina in conservatione a dol/
ore iuncturarum est ita iuvativa. sicut urine puerorum
Et habebis hoc confirmat in sermone primo 2i libri regalis
dispositionis. Et Avicenna in 2o primi quod si vino dimi/
tio utitur digestionis 2e et 3e superfluitates purgantur
Et adeo patet quod brodium ciceris rubei et quod in
est convenientis. Circa primum ad membra mandantia
percipitur administrare electuaria et emplastra. et alia aux/
ilia confortativa. Et hec de regimine preservatio et prima
intentione principali. que erat ad preservandum antequam veniat

egritudo et dolor ¶ 2ª intencio que est ad mitigandum
eum infestat actu quod est principalis intentio. Quatuor
modis complet. prima consistit in victu. 2ª in materia antecedente
que debet evacuari et diverti et purgari. 3ª consistit in materia
coniuncta que debet primum repercuti et post evaporari
4ª est sedatio accidentium. ¶ Quantum ad primam intentionem huius
2e intentionis principalis que erat in victu. precepit avicenna
in 4º et cum omnes que auferunt vinum et que subtrahunt
carnes et maxime in colera. Utantur mellicrato in quo ponantur
quinque radices et hoc vult avicenna. Dicit cum diuretica do/
mestica si materia surserit optinuerit dominium. ¶ Aliqui tamen
magistri ut bartholomeus de noto. dicunt quod illa non competit
quia ponunt materiam terminatam magis in fluxu et ideo non
competunt. Considerata quod potest defendi quod diuretica compe/
tunt et hoc vult gerardus de solo. Cum tamen materia non est
in fluxu sed ¶ ut in precipitatione. tunc dico quod ista
diuretica competunt ut dicit gerardus. Isti autem respiciunt
se a vino. Cum autem ab ipso non possunt se abstinere sit
grossum a principio cum multa aqua. Quantum ad 2am intentionem
que erat prohibere fluxum conceditur vomitus et clisteria acu
ta in quibus sit benedicta. et etiam cum diacartamo
vel cum pillulis de hermodactilo preparato et fiat flebotomia si
materia sit sanguinea ut dictum est. Et guilelmus de varignana ut ipse
met fatetur fuit podagricus tempore afflictionis utebatur ipse
istis pillulis. Recipe turbit ʒ. i. hermodactilorum ℈. i. fiant
pillule cum electuario succi rosarum. et dosis sit ʒ. i. Verum illis
acceptis sumebat ʒʒ radicum et zuc. ʒ. s. Et licet cum
non ponatur pono ego. quia ʒʒ. et zuccarum preparant. Sed
Quantum ad 3am intentionem que est materiam posse repercuti et e/
vaporari. Dico ut in aliis apostematibus. et ut in primo huius
libri dictum est. quia in principio procedatur cum repercussivis non quibus/
cumque sed domesticis ne materia retrapellet et miscendetur. Et
ne fiat obediens resolutioni ut dicit avicenna. Sed in augmento po/
nuntur admixta illis scilicet repercussiva et resolutiva in equali licet
quia repercussiva debent vincere. ¶ In statu autem illa cum licet
ponuntur. Et in declinatione cum puris resolutivis. et talis
fuit intentio galieni et avicenne in locis pluribus dictis. ¶ In principio
igitur illa competunt. Cum aqua frigida endivie. rosarum plantaginis so/
latri et decoctione sandalorum. cum modico aceto fiat lini/
mentum. ¶ Item ceroturum et oleo rosarum. et terra lota scilicet et
lavatur terra ut perdat partes suas acutas. et ideo terra al/
ba frigidior est et cetera. ¶ Item mucillago psillii cum al/
bumine ovorum quorum ambo simul valent. et infundantur
et mulier scilicet. et supponatur et sepe removeatur et appli/
cetur. Aliud ad idem. Recipe sal rubei boli armenici. psidie
eruginis ferri. opii. ana. conficiatur cum aceto et aqua rosarum
et misceantur cum succo coriandri. Item aliud ad idem. Recipe
ossium combustorum lavatorum et desiccatorum cerusse quod
creditur esse hermodactilus amidi. cerusse. ana partem i.
conficiatur cum aqua rosarum et camfora. Et hoc potest valere in augmento.
Item oleum violarum. oleum rosarum. cum albumine ovi vel cum lacte
mulieris. et lac cum albumine ovi est scilicet ¶ Item avicenna est dicit
ex endivia fit emplastrum podagre et confert. Dicit est succus
iusquiami et mecheplantaginis adhibitus tumorem podagre spergit.
Semen etiam solum podagricis auxilium est. et recenta fo/
lia ut cataplasmate imposita tollunt dolorem. Et dicit ite(?)
radix viole albe in aceto podagre medetur. Et bar
dicit quod sunt trite in aceto. Et bar. de varignana quod si
podagricus et tempore afflictionis decoquatur in aceto et illud
acetum apponatur scilicet et est magis resolutivum. Et dicit

dyascorides folia semper vive podagre imposita singulariter pro/
dest est. Et dicit est semen papaveris cum lacte mulieris et
panem croci podagris subvenit. Et dicit est lac mulieris cum pa/
pavere et cera imposita illa manifestum prestat auxilium. Dixe/
runt aliqui quod folia papaveris coquuntur in aqua et exprimuntur
et miscentur cum oleo rosarum confert. Et idem potest mucillago quando
cum eis infunditur. Item decoctio salicis et folia eius est emplastra
conferunt podagre et hoc est expertum. Et bar dicit quod huic potest addi
acetum decoctio carab. que est species salicis scilicet ut vult avicenna
Et guilelmus de varignana dicit fiat emplastrum cum farina ordei. et cerotorio
et aceto confert podagre calide et prohibet fluxum huiusmodi ad locum
et est expertus. Alii dicunt quod radix umbilicularis coquatur cum radice
arnoglosse et ponitur super podagram sedat eam. Sed opium
cum lacte misceatur et liniatur statim dolorem tollit. Dixit est
Alii et sapio dicit quod hoc maxime facit quando miscetur cum lacte
mulieris et croco. Et bar. dicit quod hoc fiendum est solum pro vehe/
mente dolore in actione ine et non ad multitudinem. Ista
potest fieri omni tempore et dolorem removeat. Item dicit apuleus de
umbilicaria que est semper viva maior posita cum farina ordei. Serapio
dicit cum lacte mulieris misceatur succus papaveris frigidi et cera
et oleum et cum eo liniatur. Et dy dicit quod facit maxime auxilium
Et bar dicit quod fiat cum cera alba aqua omnes partes acute sunt reso/
lute et frigide remanserunt et tollit vehementiam doloris et confortat
Confert est podagre terra sigillata dissoluta in aqua addito
modico olei rosarum et aceti et supposita. Et sapio dicit quod liniatur cum
erugine ferri et aceto super podagram confert. ¶ In augmento
autem cura est talis. Et primo dyascorides dicit hoc valere. Recipe farine ordei
ʒ. iij. farine rosarum ʒ. i. farine lentium ʒ. i. coquatur cum oxisacro
et addatur cum oleo rosarum modicum et apponatur. Dyascorides dicit rasu/
ra cucurbite viridis cum pane mixta et supposita in podagra
maxime est presidium pro optimo et sic expertus. Dixit est de lentibus
lenticule cum polenta ordei. podagre imposita scilicet. Et secundum avicennam
comeste nocent nervis conferunt apposita cum resolutione et con/
fortatione. Item est scilicet emplastrum de farina ordei. et cerotorio dictum est
in principio. Dyascorides dicit acetum cum assungia hircina scilicet prohibet
fluxum et resolvit. Serapio dicit quando fit emplastrum cum lenticula
aqua dulcis et sambuci ordei. confert. Et subdit quando fit emplastrum cum len/
ticula maris confert iuvamento magno. Dixit est medulla
fabe sine cortice quando coquitur in aqua et permiscetur cum assungia por/
ci confert podagre. Et idem vult galienus. et dy. dicit quando faba coquitur
et miscetur cum adipe anserino aut ovino recenti dolorem podagre
rum et artheticorum et dolorem nervorum et contractionem sedat. Fi/
delis dixit. Cinis ossium vetustorum caballorum cum aceto compositum
dolorem tollit et confert. ¶ Cura status et declinationis sic. Recipe
mirre aloes croci ana. dissolvatur cum aqua caulium cum endivia
mixta et si addetur farina ordei. esset melius. Et galienus dicit. Recipe aloes
ʒ. i. succi centauree ʒ. s. thuris mirre opii mandragore
ana ʒ. i. agregentur cum vino dulci et dissolvatur cum lacte et
inungatur locus cum penna. Recipe mucillaginis psillii. et seminis lini
et fenugreci et farine ambo cum ceroto frigido et oleo emolliente
agregentur et ponatur super locum. Consulunt multi antequam ponatur
fomentetur membrum cum aqua calida et dimittatur ibi per x horas
Dy. dicit acetum cum modico sulfuris et vino mixtum et suppositum
tepidum confert. Et idem vult sapio et avicenna dicit quod acetum cum
brodio cum sulphure super podagram confert. Et iterum dixit dicti
fex. fervoris podagre cum nitro et aceto restringit et molle
et plantago. Et secundum apuleum cum sale modico trita et apposi/
ta confert podagre et dolori omnium nervosorum membrorum. Fidelis
dicit succus radicis filicis cum oleo rosarum. in aceto immixta nimis
confert podagre calide. Sextus plato dixit. caprino adipe pe/

des mitigat podagram leniorem facit Et fidelis sermo dixit ma/
tula (?) terrinea dierum occidat et ex sanguine eius liniat podagram
optime confert Et dicit etiam catulus in magno dolore assus et scissus
per dorsum calidus applicetur et valet Et kyranides dixit de adipe
foce et guill. de varignana dicit expertum esse si tollantur rane putei
fluviales et excorientur preter caput et decoquantur in aqua
usque ad totalem dissolutionem carnium deinde cum tali decoctione podagra
vel cyrogra embrocetur mirabiliter dolorem tollit Et dicitur etiam hoc
unguentum esse utile Tollantur rane predicte et excorientur et no/
nies cum aqua dulci laventur deinde ponuntur in aqua lapidea et
in solo oleo quantum sufficit coquantur cooperto vase cooperto usque ad
dissolutionem fere partium carnium tunc illud oleum coletur per pannum ra/
rum et cum manibus fortiter exprimantur carnes ranarum et di/
mittantur infrigidari et ex dicto oleo pedes podagrici et mem/
bra dolentes et alie iungantur et confert multum
Et experientia est quod oleum hoc unctum locis nervosis mi/
re operatur

Si contingat quod materia sit frigida facto ut dictum est superius
et dieta eius ordinata scilicet quod caveat se a rebus frigidis
grossis et ab aqua frigida et a fastidio et ab inebriatione et a
coytu Respiciat se cum fuerit satur et post comestionem ne
ingrediatur balneum Conveniunt ista repercussiva in principio Recipe
savine nucis cipressi ossium adhustorum ana partes equales aluminis
partem unam dragaganti sextam partem eius cum vinis pisticum quantum sufficit
et fiat emplastrum Rasis dicit Recipe olei nardini storacis mirre
aloes acacie secundum quod tibi videbitur et misceantur cum aqua
gallarum corticum et decoctione mali punici intinctura apatibus et fiat
linimentum Aliud Recipe nucis cipressi mirre mastices thuris
ana ℥ s. dragaganti gummi arabici ana ℥ ii. aque salvie lb. s.
pulverizanda pulverizentur et fiat emplastrum hoc emplastrum ponatur
super locum et alia semper fiunt purgationes ad ipsum membrum Et serapi/
on in aceto coctum vel in aqua multum confert Et bar. dicit quod confert
in aqua frigida in principio et refrenat idem acetum Apuleus dicit herba
marrubium cum oleo rosato confert et alias fortes potest habere ex dictis
in principio huius membri de unguento que illuc vide Et illa dicta nutrito/
peccaturum in principio et augmento Cum stringet declarationis confor-
tatum
Competunt secundum Avicennam hoc post Recipe stercoris bovini calidi quantum
volueris et calide applicetur Et serapio dicit quod ex stercore caprino
et sepo antiquo fit emplastrum confert podagre Et experimentatur plato scilicet dixit
Recipe sepi caprini ℥ xvi. sinapis ℥ iiii. mixtum et linitum tollit
dolorem podagricum frigidum et valet in hoc multum Emplastrum est illa compo/
sitio Recipe mucillaginis fenugreci seminis lini ana ℥ i. butiri sine
sale ℥ i. s. olei sisamini olei rosati ana ℥ ii. Cimini medius
cinnamomi ℥ s. cere quantum sufficit et fiat unguentum Item sacculus facto
de semine lini conquassato et bullito in aqua fortiter expresso valet Recipe
vitella ovorum bene agitata pulveris hermodactilorum ℥ i. mis/
ceantur et fiat emplastrum Item dicit rasis Recipe stercoris liquidi castorei
euforbii mirre aloes acacie et ex hiis omnibus cum vino veteri
fiat emplastrum Post tamen embrocetur locus dolorosus cum aqua calida de/
coctionis malve melliloti et aneti Cum ... locus quod ista mitigant do/
lorem ex materia generante in loco isto modo quod ipsam resolvunt et con/
sumunt que causat dolorem Dixit etiam rasis sepum hirci cum ster/
core caprarum et croco quando ponitur super podagram dissolvit et
dolorem tollit Serapio dixit quod adeps vespertilionis misceatur confert
Et dicit rasis de sepo yrci Et bar. dicit succus rute cum folia
cum melle suppositum multum valet et hoc qui timet de fluxu
materie ad locum nam trahit materiam a profundo Et dyascorides dicit ad
frigidam podagram et maxime in principio suum valet oleum de cucumere asini/
no et valet ad consumendam materiam Et avicenna dicit fit emplastrum ex
radice cucumeris asinini confert in podagra Et dixit etiam ra/
dix dragontee cum stercore vaccino dolorem podagre tollit

consumendo ipsam materiam Emplastrum de ruta dixit etiam valet
Et dicit ruta silvestris mixta cum olibano et cera maxime in
podagra existente antiqua Et antequam ponatur primo lavetur locus
cum aqua calida Et dicit etiam serapio quod sulfur vivum linitum cum
aqua et melle super podagram confert Et bar. dicit quod talis iunctio
vel balneum factum ex hiis fiat corpore evacuato et frequens fiat
iunctio vel ablutio nam iuncturas desiccat et fortes facit et
in fine doloris frigidi et in debilitate iuncturarum supponitur non
valet hoc remedium Et avicenna dicit quod piper cum sale armoniaco
confert in dolore podagrico Mahabas dicit quod stercus bovis cum
stercore caprino et cimino cum cinamomo (?) misceantur et incorporentur
cum melle et emplastrentur Et insuper dicit quod post locus cum aqua decoctionis
malve melliloti aneti maiorane centauree et similium embroce/
tur Et rasis almansor dixit Recipe agarici bdellii storacis
cum vino veteri dissolutorum ana partem i. fenugreci seminis lini ana
partem s. misceantur cum oleo costino et fiat emplastrum Dyamus
ad candem materiam dicit Recipe aloes ℥ i. mirre ℥ s. salis ʒ ii.
croci ʒ i. farine lupinorum ℥ i. furfuris subtilis ℥ ii. mellis
partem s. aque cimini quod sufficit ad incorporandum et fiat emplastrum et
vidimus reclamans in quibusdam contortionibus nervorum et podagre
confert etiam materia podagre que non est multe caliditatis Cinis
ramorum ficus vel foliorum mixtus cum vitello ovi croco aceto
et cera Et dixit etiam serapio quod fit emplastrum cum pulegio solido
et assiduetur donec rubeat locus ut cutis confert podagre Et
bar. dicit quod post fiat evaporatio cum aqua malve vel melliloto
et tunc dissolvit materiam et extrahit a profundo Et avicenna hoc dicit de
calamento Et dicit etiam ex fermento fit emplastrum cum uve passe
et oppoponaco confert flos rosmarini cum fa. ord. i
et aceto si loco iungatur cum melle et aspergatur nasturtium
dolorem antiquum podagre tollit Et dicit etiam serapio quod muskes
pistantur et misceantur cum fa. fenugreci et aceto fiat em/
plastrum confert Et dicit etiam quod fit emplastrum ex oppoponaco et
oleo confert podagricis Et bar. dicit quod non timet de fluxu
materie Et constantinus dicit succus cucumeris asinini coctus cum
aceto prodest valde In resolutione autem huius materie valet etiam aqua
vite et oleum benedictum ut notum est Contingit materiam esse
mixtam que tunc dolores sunt ambigui sicut dictum est Dico
quod quod medicine debent permisceri secundum mixturam operantis Et
hoc tamen obstante pono aliqua alia utilia posita a doctoribus
diversa que valent in passione ista et resolutiva sunt materiam consumunt
Rasis in divisionibus iubet accipere micas panis siliginis
et vitella ovorum atque crocum confectum cum lacte et saba Et
mezoar dicit Recipe farine ordei lb. i. cum nucis cipressi
quam una conficiatur cum oleo et aqua Albucasis dicit Recipe farine
seminis lini aneti malve ana ʒ x. bdellii storacis liquide ar/
moniaci galbani ana ʒ v. olei de lilio quantum sufficit dis/
solutis gummis cum aceto fiat emplastrum Et ego dico quod si
capiatur urina et bulliatur sal secum multum valet Et guido
dicit succus ebuli scissatus cum oleo rosato ponitur valet Unguentum
gil. in gatingensis in fine de ranis Recipe olei radicis
cucumeris agrestis lb. ii. olei maiorane albane terebin/
betine galbani et medulle ossium cervi ana quarterium i. ranarum
trium mixto sanguinis testudinis duarum balsami ʒ ii. coquantur
ranae et sanguis testudinis cum oleo et colentur et reliqua mis/
ceantur et fiat unguentum Unguentum de vulpe ipsius mesue
Recipe vulpem integram in minoribus eius et pone in vase
cum aqua salita vino et oleo et ultra hoc pone in illo vase
salviam et rorem marinum iuniperum anetum origanum
et maioranam omnia ista bulliant usque ad vini consumptionem
et aque et tamen bulliant quod caro vulpis ab osse separetur
et postea in torculari exprimatur et coletur et ex illa
colatura fiat unguentum Unguentum de vespertilionibus secundum

balsim. Rx. vespertilioni numero vij. et pone in caldario
et coqui in aqua pluviali et coque usque ad medietatem et
postea cola et pone tantundem olei ros. et superiora salicis
et coque usque ad consumptionem aque et cola et fiat unguentum. Et habeas
autem de estate faciebat balneum et in decoctione addebat capas
porros et cepas et erucas et caules et feniculum et a
pium et multis unguentis anseris thadei bononiensis. Rx.
anserem pinguem deplumatam et mundatam de interioribus et
farciatur cum carnibus pinguium gattarum saltorum cum sale com.
et sale nitro et sale armoniaco et salgemma atque alume ana
℥ ß. ad lentem ignem assetur et quod distillat retineatur et ex
illa fiat unguentum. Et alii magistri dicunt quod in farsiamento ist-
ius ponitur pinna pes columbinus pes corvinus et hermodactili et
Theodericus et addit paritaria ruta marubium radicem
cucumeris agrestis folia edere et eius gumma et distillatio
cuius est magis preciosa in materia frigida antiqua. Emplastrum
rasis de formicis. Rx. terre formicarum cum ovis et cum
℥ iiij. far. or. et fabarum ana ℥ j. ros. ℥ ß. malve man-
dragore ℥ vi. coque malvam ro. et mandragoram in lb iij
usque ad aque medietatem et cola et confice alias medicinas in
mortario pulverizatas habendo tamen albumina ovorum et duo
vitella et hoc maxime in materia calida. Et Lanfrancus quod ista
in sciatica duntaxat quod fortificetur cum synapi et cum oleo ipsius
et fermentum et similibus et magis a principio tribuit. Et non
ut dicit albucasis aliqui fiant cauteria actualia vel potentialia
circa iuncturam vel in medio ut dixit. Et quatuor magistri
dicunt quod permittatur fluere materia per dies xxx. quod est tenuis arte-
riarum cum foliis caulium edere terrestris donec sit siccatus.
Et ypo. in illo afforismo 6e particule quibuscumque tumores podagrici fi-
et finis est quadraginta dierum nec transeunt si sint bene curati. Et
Certa intentio quod est removere accidentia que illi passioni accidit
sit completa. Et primo quod in loco est dolor sepe de colica que
accidentis podagre est sepe dolor. Ideo isto loci duobus modis
remedietur. Uno modo cum evaporativis et resolutivis supra
dictis et dicendis et hoc est quod ille dolor causatur totaliter ex con-
culcatione in loco et aliquotiens a materia cum mala complexione calida
et a materia conculcata in loco causatur dolor quare conveniunt
anodina quia ille dolor non causatur a mala complexione frigida
de ipso non facio mentionem. Alio modo movetur dolor ille
cum narcoticis et quod in hoc casu melius est permiscere opia-
ta cum evaporativis et in hoc remedio convenit rasis Ga.
et Avic. Rx. mice panis albissimi et misce cum lacte vac-
cino donec fiat sicut unguentum et pone quartam partem croci
et quartam partem ipsius opii et opium sit tantum quantum est quarta pars
ipsius croci et confitiendo fiat sicut linimentum et apponatur
ut sepe renovetur. Et Aliud. Rx. aque ros. lb j. opii
croci ana ℥ ij. misce et applicetur. Lanfrancus addidit
ponit linimentum et caseum confectum cum aqua ro. Et guido
ad idem dicit. Rx. capitum papaveris albi cum semine et corticibus
suis mundati olei ana p. j. seminis iusquiami p. iij. illius
bulliant in lb j. aque usque ad consumptionem medietatis. Et de-
inde colentur et in colatura addantur mucillagines psillii
fenugreci seminis lini extracte cum aceto quantum est colatura
olei ro. cum albuminibus ovorum quantum est medietas et fiat li-
nimentum in quo infundatur pannus lineus et frigidus applicetur
et quando cito calefit renovetur. Et pro verificatione recepte
adduco ego aliud quod dicit ypo. et Ga. in commento quinte particule
illius afforismi. In articulorum doloribus et tumoribus sine ulceratione et
podagra et spasmo horum plurimum frigida multa infuso
refrigidat attenuat et dolorem solvit. Dicit Gal.
frigida sicut dicit apparata frigida iuvant calida et rubicunda
et sanguinea. Et in fine dicit unde sic propter quod frigida suppo-
sita hiis stuporem cum sensu tollit dolorem minuit. Aliud
accidentis sic causatur medicine que debent approximari resolvendo
particulariter sic approximentur. Primo aliquotiens nimis resolvunt
quia subtile resolvunt et grossum remanet si quando hoc contingat
difficile est illam removere. Lichulos reducit cum mollitivis et
resolutivis domesticis et caute sunt similia data sunt in capitulo de scleros.
Et rasis in libello suo de iuncturarum passionibus ponit modum cura-
tionis cum marcasita in aceto extincta. Item ponit hoc speciale.
Rx. armoniaci opoponaci galbani. bdellii sulfuris nitri
synapis piretri ana p. j. coquitur liquefiet oleum sil. et gum-
me cum aceto bulliat et fiat emplastrum et supponatur loco post mol-
lificando. Ad eandem intentionem dicit illud valet. Rx. bdellii cum
aceto et modico de rob. et melle dissoluti ℥ iij. olibani op-
oponaci armoniaci mirre ana ℥ j. ß. olei muscellini ℥
iij. olei antiqui pinguedinis galline anseris anguille ana
℥ j. pinguedinis vituli ℥ ij. confice et fiat unguentum. Valet etiam
diaglon parvum et magnum quorum receptio superius habuimus in primo hoc
et ilhe unde et malaxentur cum oleo costino. Et Gal. viij. sim-
plicium farmacorum detestatur quod caseus antiquus coctus cum iure
tibie salite porci impedendo cutis cum violentia extrahit lapides
gipseos et mollificat duriciem iuncturarum et expertum est
et rasis dicit quod hoc expertum est et probavit sed addit nasturcium.
Item aliud. Rx. bdellii armoniaci dissolvantur in vino veteri et
confitiantur cum storace et semine lini fenugreci ana quantum omnes.
Item Rx. armoniaci opoponaci terebentine in aceto ana ℥ j.
pitrisnanal. ℥ j. ß. misceantur malaxando cum oleo costino
et fiat emplastrum. Similiter oleum iuniperinum et costinum et balneum
sulfureum et hoc semper fiat in solutionibus cum mollitivis ut loco
proprio dictum est. Quod in primo huius capitulo de sclerosi. Hoc est etiam balneum
bonum. Rx. foliorum lauri maiorane rute ana m. j. florum
camomille florum anthos utriusque ana ℥ j. coquantur et bulliant
in aqua et fiat fomentatio et hoc purgato mollitis precedentibus

Apostemata dura et saniosa huius loci generata
per saniosa curantur ut dictum est superius de apostematibus talium
locorum. Dico si autem sint dura fiat purgatio modo dicto mali-
cie apostematibus similibus. Et facta purgatione et dicta ordinata valet
illa que dicta sunt in capitulo precedenti. Pro cura istius seu accidentis
in aliquo loco vel in iuncturis ex materia dura resolvunt illa.
Primo emplastrum factum ex foliis tasassi consumit humiditates in iunc-
turis cessato dolore. Et si tu timeres de nimia resolutione
apponas poletum seu item caules mixtim cum rubea et cori-
andro et fa. or. et sale trita vel medulla panis salita
et suppositi dissolvit tumores articulorum. Bulbus etiam coctus
cum vino et melle et suppositus tumores tollit. Et dicit etiam herba
senationis tumorem et dolorem pedum tollit et nervorum cum assu-
gia veteri. Et Diascorides dicit stercus caprarum cum vino veteri coctum
et suppositum tumores articulorum et genitalium et vulnerum et
lumborum perfecte sanat. Et Gal. in xi. de simplicibus de lima-
cibus tritis cum conchilibus suis in tumoribus iuncturarum et arteri-
arum. Et in ix dicit Gal. de calcanto. Palam ergo quod exsic-
care perfecte potest humidas carnes consumens quidem caliditate
et humiditate siccitatem non congregans et constringens substantiam.
Et voluit etiam Ga. in libro de tempore quod in talibus tumefactionibus
fiat infusio frictio facta cum oleo sale et aceto vel etiam quod ap-
ponatur spongia nova vel antiqua abluta cum lixivio sale
et nitro et cum aceti parum et applicatur. Et Aspaltum etiam cum cera
malaxatum et suppositum tumores sciaticos et podagricos tollit.
Tollit etiam sciaticos unguentum quod est utile ad resolvendum reliquias in
apostemate calido. Forma talis. Rx. cere dissolute cum oleo de lilio
et admisceantur mucillagines fenugreci seminis lini et fiat
linimentum. Et Aliud quod est expertum. Rx. cere p. j. olei aneti.

pt. v. fiat vngt̃ cū subtili puluē medulle et si volūs
magis forte adde pinguē gallinie vel anatis Et si
volūis illas medicinas operari pō tene mēbrū ī aq̄ donec fi
at rubeū et iungat̃ p vi horis dimittat̃ sicut ite
fiat cū aq̄ et iterū iungat Expertū ē est q solū frustū
spōgie vel frustra posita aceto et loco applicata tales
tuores dissoluit et expertū Ly cinis ostreatorum cu sicute
cinis spōgie coquit̃ cū vino stiptico siue potius pūicita
aq̄ modica et inde pedes lauet̃ pisso semp suffumigio
fco cū aceto proiecto sup lapides molares calidos Et hec
est adducunt p pte q dicta sunt ī pō lo cō de vndi

Hec duricies accidit rōe dissolonis vel rōe solu
tionis cōtinuitatis vel fracture Et illa sigā nō sunt
et io signa nō pono Iudicare tn̄ habes de illa duricie
qm̄ si locus fuit marasmatus tal' q fricādo nō rubeat
locus te tunc ē suspecta et si debet meliorari tēp9 re
quirit̃ magis Si igitur in loco deficit̃ māa curet̃ cū
incisiuis vt dt̃ duricia ista p9 mollificatiōē vtilis cura
poratur cū lapidibus ignitis et extinctis cū aceto et fiat re
solō vt dcm̄ ē sup cao de schrosi et ī cao de scrofula
ad qd̄ caplm p cursibus ē recurrendū Si at ibi nō est
māa cōpiis vel modica sit semp fca purgatiōe pcedat
isto Cū in pmis locus mollificet̃ cū aq̄ decoctionis pedum
et capitum castratorum et vel mutonum Et illo sicut vsus
in extēdēdo et trahēdo mēbrum ppt vnū qd̄ vidi operari
dicit est mollificet̃ locus cū musto cōn multū mollificat
Et est cū aq̄ mucillaginosa decoctionis radic' altee vlmi
medulle fenugreci et seīs lini Recipit at guil de vargn̄
q antequā iste solutiā ponat̃ locus pō embrocet̃ aq̄ calida
donec rubeat Deinde resolutiā dca ī alio cao et duri
da applicet̃ et patet cū hiis ex dictis Istis pactis
ponat̃ hoc emplm Ry dialtee lb s olei laurini olei
mastic olei de bdellio olei de ben olei musceli olei
nucis indice an̄ q̄r ℥ i. assungie strucii anguille taxo
nis galline vel asini medulle cruris vituli an̄ ℥ i.
bdellii ysopi humide storac' liquide an̄ ℥ s. pinguedinis
testiculorum castorei ℥ ii. cere q sufficiat et fiat vngt̃
Et iungat locus iste ppe ignem cū vngto isto Deinde
applicet̃ hoc emplm Ry cere puri diaglon an̄ q̄r i.
assungie asini q̄r s. laudani ysopi humide galbani oppo
ponaci armoniaci bdellii storac' calamite mastic' sarco
colle dissoluant̃ cū vino et sit q̄ntitas an̄ ℥ s. assungie
aquile vel anguille strucii sepi olei de lilio terbentine
an̄ ℥ s. fenugreci seīs lini et croci an̄ ʒ ii. et fiat
emplm et supponat Et gn̄a dyaglon adhuc sunt sufficiencia
Venerius voluit q aq̄ sanguinis humani septies distillata
ē et ad hō laudata Et veteres aliq dixerunt q oēs du
ricies iuncturarum dissoluit armoniacū appetitate q̄ ē in
ea et cōfert ipi soli bibitū et est mixtū cū aliis medicinis
Et ras dt̃ q dcit̃ cū succo marubii et sticados mixtis cū
decoctione aq̄ marubii viridis et camedreos Et dt̃ q debet
dari sepe vim ī artetica q̄ ē ex humore grosso Serapio
dicit armoniacum q̄n fit emplm cū eo cū pice et melle est
soluit humores putrefactos ī iuncturis Albucasis dt̃ q pot
fieri emplm ex ipo et melle et oleo Constantinus dt̃ est
Armoniacū cū oleo vel oībus duriciebus dissoluendis dissoluit
enim nodositates q̄ fiunt ī mēbris et iuncturis Sapinum
dissolutū cū succo capparis et aceto et superpositum idē facit
Auic' dicit viscus lenit iuncturas cū tanta cera qn̄titas

et ipse et sit in eq̄li pondē de rasina pini Auicenna
est vsnea resoluit duricies iuncturarum et sil' est decoctio
Et dicit est camepitheos resoluit duricias podagre
Alibi dix̃ cōfert ad duricias eminencias q̄ fiunt ī iunc
turis Emplm̄ fcm̄ de pomis stiptices scptum ē ī capa
cani Et alibi dix̃ de eo q delet scrofulas et duricies iun
turarum et nodos Confert nodacionibus et cōtractionibus ner
uosorum membrorum quasi tamen in ē difficilis resolutionis
Radix narcissi mixta cū melle ā cū oleo ipius emplasma
ta Serapio dix̃ granati siluestris cū aceto cōfert spasmo
et mollit duricie iuncturarum Et dt̃ est sic q radix kei
ri citrini curat duricie Et capata iuncturarum dix̃ est
virtus medulle est qd̄ resoluit et mollificat duricies
et putrefactiones neruorum lacertorum et humorum q̄ sunt in
corpe Et illa q̄ melior per expriencia est medulla ossis
ceruī et medulla vitule et bouis et magnorum hircorum
Et postea ē arietina Et dix̃ est sic Insi canarum ē que
mens q̄n curant̃ capatibus antiquis q̄ fiunt ī cordis qn̄
comphiat̃ sup eis Confert est duriciebus iuncturis earum
fm Auic' Et marc' ī antiquis corporibus stercus caprarum
et marc' mixtū cū aceto et fa ordei qd̄ fm9 expti
Et gal' dt̃ ī xi et oēs semti sunt ipm q curant̃ tales
antiquos cū aq̄ decoctionis cancrū porcorum salitorum et ex
co sup nodositatibus iuncturarum Et ī duriciebus corporum
emplm nā illas rūpendo exhibit et ab eis p' sil' gipso
fm ipedimentū Et dix̃ q experto fuit Et fuit caseus
vetus ex lacte vaccino valde pingui et est acuis sbē
ppt pinguē et vetustatē Et dt̃ q ī hoc casu ex mar
ime firmamentū Et rasa' auic' sua ī hac mixtura dis
soluit solū cū aq̄ decoctionis pedum porcorum salitorum et dix̃
se fore sepe expertū hoc Et idē p oia dt̃ Auic' Et
fm Auic' caseus p' dissolui cū oleo et fm ipm
ē magis firmamentū ī hoc Vngt̃ bartho de vargn̄
dissoluēs tales duricies qn̄ recentes sunt sedans eciā
dolorē in loco Dissoluat̃ diaglon cū oleo nardino
et cū pcia supponat̃ cū embrocatione fca cū decoctione
malue altee medulle et extremitate absinthii

Licet in podag̃ facta fuit mētio de dolore
eius in q̄rta mētiōe hic tn̄ de dolore podagre
et dolore iuncture eius spale caplm facio cōpletis illo
& interiis Primo fca purgatiōe mō dco ī cao de poda
gra calida vel frigida fm necitate dico illa valē Ry dix̃
radix sunt pme spēi q̄ dicit̃ canacetū ē et maualis
fm multos cōmesta cū melle tn̄ cito dolore sedat po
dagricū Et apuleus dt̃ q dcit̃ p9 cenā Et hac dicit
q dcit̃ in sexto loco cene Dicit est de ambrosia q̄ est   ·i· ambrosiana
spēs arthimesie q folia eius ī podag̃ sunt singularē   Ist vnguento facta
psidiū Dico est q succus ipius ben si cū yriopllita   ex omnibus expertus
mixtus et ī cataplate īpositus et mulsa bibita dolori   ego m' retentus
podagricum tollit Dix̃ est q aristologia ro cū aq̄ po   fra M
dagricis dat̃ Et habebas dix̃ de ea astrologia ro
q cōfert podagricis et spasmo q̄ fit ī lacertis si cū aq̄
bibat̃ Et Auic' dt̃ q aristo' cōfert cōstrictiōi
lacertorum et ē cōueniens epithia sup podagrā et ppe
ro Dix̃ est dyal succus cassie i rute siluestris mixtus
cū olibano et cera an̄ maxime ī podag̃ existit
auxiliū Ideo antequā apponat̃ locus lauet̃ cū aqua
et sup locū mī9 duabus horis dimittat̃ Dicitur
est alius rute dico ego vel folia cū melle valet

Et bar. dicit qñ ma est difficil' resolois et nō time
t. de fluxu mē et tūc trahit maȝ de pfundo | Et si
at timeat ꝯ superflua calitate. fiat cū sauich. solū
aut melle semī addito | Dixt est recens murca non
cocta podagris et artetīcis medicat calida fomēta͡ce
apposita. Ipsa naq; calefacit sine mordicat͡e et est
stiptica. Dixt emplm̄ sordeon ī aceto coctū vel
mixtū ī aq̄ oīb; podagricis ofert Dixt est rapa
cocta. et ipa cū adipe porci. nō salita admixta
dolorē podagricuȝ tollit Et bar. dt. ꝙ rapa acu/
ta potat in frigida. et dulcis in calida Dico
ego ꝙ decoc͡o raparꝫ. et ipe rape emplata con/
ferunt in podag͡ Dixit est folia herbe scabiose
sicca et iposita mature in podag͡ pstat effectū
Et dixt est herba verrucaria q' verrucas extirpat
et vocat͡ eliotropion Et sm̄ bartho debet mis/
ceri cū alijs vng͡to vel coqui ī aq̄ et fermētari
resoluit enī huīa illā caliditatem Et dt. etiā fo/
lia popli oībusti cū aceto malaxata et apposita
dolorē podagricis reprimit Dixit est vua passa
sine nucleo iposita pmo cū trim podagris max͡e
medicat͡ cū oppoponaco Et Alex dicit de vtraq;
catapucia. q̄ ventrē soluit et vomitū puocat
vehemēter quoq; podagre ofert Apuleo dt. her/
ba camedreos si in puluerē mollissi͡m redacta ē
cū aq̄ calā in podag͡ mirifice mitigat͡ pstat
Et dixt iterū ad podagrā betonica decocta vsq;
ad cōsūpcōem 3͡e ptis. aq̄ potui data et ipo/
sita mirifice dolorē tollit Et sapio dixit qñ
ex eo toto fit emplꝫ ofert podagre | Et dyasco
dixt ꝙ iniecte dolorē tollit Et bar. dicit ꝙ ini/
re dolorē tollit / qñ ma nō fluit et tūc resol/
uit ꝙ iā fluxit Ite dicit Apuleo ad pedū do/
lorē et neruorꝫ herba marubij. cū oleo pmix/
ta. pungentis eaȝ sine mora sanabit Et dyas/
dicit succus marubij. cū melle illitus neruos
locis optimus est Et dicit est apuleo Corme/
tilla trita cū oleo pmixta. tercia die dolorēȝ
tollit pedū. Albubas dt. galāga ofert colice et
podagre frigide Auic͡a dicit peonia. ofert
podagre. Sm̄ est Auic͡a si fiat emplm̄ ex tumo
dattilo siccū sedat dolorē podagre. Sm̄ sic di/
cit Auic͡a Cū ex eo fit emplm̄ multociens indu/
rat et in lapidē maȝ cōuertit et ē oferēs et
fortis creta. Dixit est radix dragontee cū ster/
core vaccino iuȝ sup͡ podagrā et iuncturaꝫ dol'
Dixt est ꝙ fermēto fit emplm̄ doloī qui ē in
inferiori pte pedis | Constantin dixit. Apozima
amomi optim͡ ē epileticis nefreticis et podagris
Et Auic͡a dixt. amomi decoc͡o bibit͡ ad podagrā
Dixit est succus fructꝰ cucumīs asinini coctꝰ cū
aceto frīo podagre appositꝰ eaȝ celerit͡ curat
Dyas. dicit ad ↄsumēdaȝ maȝ ī oī pte parꝫ sen/
sibilē cū oleo et cucume asininino sup poda/
grā fiat inūnc͡o et h͡o valet ī podag͡ frigida
Et Auic͡a dt. fac emplm̄ ex cucume asinino sup
podagrā Sapio dicit qñ fit emplꝫ cū oppo/
ponaco et oleo confert podag͡ Et bar. dicit
ꝙ valet in causa friā. qñ de fluxu āplius nō
timet͡ Et dicit emplm̄ de radice ciclamīs est
cōueniens ↄtorcōi neruoꝫ et podag͡ et dicit est qñ
fit emplm̄ cū bulbis solū et cū cis et melle ofert do/
lori iuncturaꝫ et podag͡ Dixt est radix dragōtee mo/
ris si emplēt͡ cū stercoē bouino ofert podag͡ Et bar/
dicit ꝙ sole radices idē pñt et hortotū facit maȝ
ↄsumēdo Dixt est qñ mules pistant et miscent͡
cū farina fenigreci et aceto et fit inde emplm̄ cōfert
podag͡ Et bar dicit ꝙ ī hoc casu pcedat euaporaco frīā
cū aq̄ decoc͡is camomille et mellilote et tūc dissoluit
maȝ et illā trahit de pfūdo ad cutē Et Auic͡a dt. lim/
at͡ ex calamēto podag͡ et suffumigat ex eo Et est
loca p͡9 inungat͡ cū melle. deīn puluis nasturcij
tritꝰ supaspgat͡ antiq͡ dolorē podag͡ subito tollit
Et est dt. sapio si cū sanguie mēstruo liniant͡ podagra
curat dolorē eiꝰ Et dicit adeps vasi qñ miscet͡ cū ster/
core capōno et cū croco et ponit͡ sup͡ podagrā cū lana
succida cōfert podag͡ Et sm̄ auic͡a sciatice Dixt est sa͡
qñ sulfur viuū linit͡ cū aq̄ et nitro sup͡ podagrā ofert
Et bar. dicit de hoc ꝙ fiat corpe euacuato. nā iuncturas
exsiccat et fortes facit. et vȝ in fine doloris friī et in
debilit͡ Ideo vȝ h͡o remediū Et Auic͡a dt. pectus ē solꝰ
armoniaci ofert in dolorē podagrico Dixt est sapio qñ
sal miscet͡ cū oleo et supponit͡ cōfert Dixerūt ve/
teres et ipe gal'. ꝙ radix aristologia ro. bibitꝰ cū aq̄
podagricis cōfert ꝙ maȝ puocat p vrinā. ꝙ nō fac/
rē esse. ꝙ dolorē causat vt sȝ expertꝰ Consuit aut
me podag͡. q̄ nō est multe caliditatis Cinis ramorꝫ fici
vel cinis foliorꝫ mixtū cū vitello oui croco aceto
et cera suppositꝰ Et idē facit cinis ficus siluestris.
Et ras dicit cepiȝ pri cū stercoē capōno et croco
qñ ponit͡ sup podag͡ dissoluit dolorē Albertus
h͡o emplm̄ cū croco facit et sm̄ aliquos cepiȝ hir/
ci cū aceto illinitaȝ dissoluit dolorē podagricuȝ
et credo hoc in cā calida Sextꝰ plato dicit cepi ci/
prini. ȝ. xv. sinapis ȝ. iij. mixtis et illinitis tollit
dolorē podagricū frigidū Et dixerūt est veterēs ꝙ
stercꝰ vaccaꝫ in folijs calefactū et calide applicatū
iuuat in podag͡ iuuamēto magn͡o Ad puisionē
aut istaꝫ dispōnū fiunt q̄ dca st͡ ē in ca͡o de poda/
g͡ et vide p te.

Quoniam superius dixi medicamenta de dolore ↄfe/
rentia. nunc de eo mencionē faciā Incipiens tn̄
pmo. a dolorē coxe. qui dolor est ī musculis coxe et
nō alibi Et h' differt a dolorē sciatico. q' est ī neruo
coxe. pmo fiāt purgac͡e vt mei ↄsuetudo ē Apuleo
dicit herbe betonice. ȝ. ij. cuȝ mulsa potui data
et febricīti cū aq̄ calā dolorē lūboꝫ et coxaꝫ diuꝰ
sanat Dixt est sic ad lūboꝫ et coxaꝫ dolorē h'ba
senationis tensa ī aq̄ calā ieiuno. potui dabis vali/
dissime valē diuꝰ. nec pgnanti dederis Et herba pu/
legij et pip eq̄ ponderib;. trito ī balneo ↄfricabis
vbi dolorē habet mirifice sanabit Alex dixt allenū
valet doloī frīo coxaꝫ et costaꝫ Constantin dt. epithima
ipiꝰ camepitheos dolorē femoris et coxarū tollit
Dyasco dixt radix matricarie trita cū assūgia et a/
ceto mitigatū sanat dolorē coxaꝫ Et bar. dt. ꝙ dolor
coxarū factꝰ ex laxitudine vel ventositate. a' huī/
ditate subtili inclusa in vill' tollit Et est dicit ꝙ
tota herba ofert simplr̄ ipata et nō solū radix.

Et dyo. dicit etiam de succo seminis sinapi mixto cum aqua et
melle sicut dispositio indicat et coxe dolor et vesicas et
pustulas digit. Et dixerunt etiam isti quod succus asso
dillorum mixtus cum oleo et coxis inunctis dolorem
ipsorum tollit ¶ Et gentilis de var. g. dicit ego autem in do
lore coxarum et cruris in parte carnosa scio experientia
multa hoc esse utile. Anxidora et mastix bulliant
in oleo modicum et ex eo postea coxe ungantur Et
si addatur modicum de opio est mirabile ¶ Dolor etiam
coxarum qui quandoque constrictus esse videtur curatur optime cum
illo unguento. Dico ego Rx. mucillaginis fenugreci. seminis
lini ana. et cum modico succi aneti et succi caulium
et olei viol. et cere quod sufficit et fiat unguentum

Scio infallanter quod multa dicenda inserta in
capitulis universalibus de dolore juncturarum quae ad
dolorem applicantur genuum existunt utilia quare cum ex
pedit ad illa capitula recurratur ¶ Nam hic solum dicemus
aliqua quae solum ad ipsorum dolorem et tumorem specialiter
veteres laudaverunt ¶ Albucasis dixit decoctio ypericon po
tata valet dolori genuum Et dicit etiam valet dolori genu
antiquo ¶ Et ego dico quod bibatur sicut dictum est in dol.
dorsi ¶ Serapio dicit quod oleum de nuce indica vetus
cum confert dolori genuum et bibitum et linitum et maxime
quando miscetur cum oleo nucleorum persicorum. quando de uno
quoque administratur ℥ j. aut cum ℥ j ¶ Avicenna dicit
emplastrum ex oliviis oleandri decoctis in oleo valet in dol.
dorsi et genuum ¶ Rahebas dixit folia platani viri
dia contusa conferunt apostematibus genuum Et dias dicit
quod genua inflata curat ¶ Albucasis dicit albar et pla
tanus idem sunt ¶ Apuleius dicit herba fusgam albi cum sa
cum stercore ovino et modico aceto sanum quod malagma
imposita tumorem genuum et tibiarum tollit. et etiam ubi
cumque fuerit tumor genuum et tibiarum et alibi Con
stantinus dixit stercus vacce cum aceto mixtum. et tumori
geniculorum appositum tollit dolorem et tumorem et dol.
sedat ¶ Et Albucasis dixit quod ad dolorem genuum et ad diu
turnum tumorem apponatur stercus caprinum cum farina ordei
pistum et mira celeritate sanat quod expertum est Est
autem pista vinum limphatum quod fit post mustum ex
sola aqua proiecta super vinacia Et galienus in x° de sim
plici loquens de stercore caprino dicit hunc sermonem
Ego autem in habendo cronicum tumorem super genu dif
ficile solubile usus sum eo per ordinatum cataplasmati
iubens ordeaceam farinam permiscens stercori et mira
bilis est adiutus homo Et subdit Erat autem rusticus
ille in quo feci hoc Et dicit etiam quod omnibus consimilibus
partibus et consimilibus tumoribus usus est eo. et similiter multi
pluries profuit ¶ Serapio dicit quod stercus caprinum est in
durum resolutivum confert apostematibus fraudulentis sicut sunt
apostemata genuum et dolorem juncturarum et scias quando miscetur
cum farina ordei et cum aceto et conficiatur et ponitur
super locum maxime in corporibus duris et solidis sicut sunt
corpora rusticorum Et galienus in 9° de lapide gargate dixit
fuit autem usus ipsis cronicis inflationis difficile sa
nabilibus quae in genu oriuntur Solvit etiam tumores ge
nuum et omnes tumores alios difficile solubiles hoc
emplastrum ¶ Rx. lapidis gargatis. partem j. marcasite partes
ij. stercoris columbini et caprini ana. partes iij. omnia mis
ceantur cum pinguedine porci antiqua et modico olei

ro. et aceti et fiat emplastrum. pillule septem in capitulo de
dolore dorsi hic valent quare vide ibi

Scribam consequenter aliqua in hoc capitulo quae in
dolore juncturarum calido valent in ultimo ¶ Dyasco
rides blete potatus valet artetice et doloribus junctu
rarum Et dicit etiam dolorem vehementem juncturarum
et etiam omnem dolorem sedant folia mandragore ¶ Cortex
radicis ipsius quando teritur fortiter et supponitur et cum
polenta est mirabile in hoc casu solum sed etiam intensum
dolorem factum in brachio per vulnus cubiti et tumorem
Et dicit etiam folia papaveris decocto et cum ros. trita
morbis articularibus liniuntur ¶ Et mesue dicit quod
oleum quod fit de floribus et summitatibus. et foliis pa
paveris sedat dolorem calidum et sompnum facit Et
albucasis dicit quando miscetur radix mandragore cum farina
ordei dolorem artetice mitigat. et quando teritur cum aceto
et supponitur ¶ Cyragram curat et hoc sum expertus Con
fert etiam mixta et farina ordei et aceto similiter Et similiter cum
alfita frumenti tollit hoc mirabiliter. scilicet dolorem igneum
qui quandoque apparet in membris Et idem albucasis absolute sic
dicit. de semine papaveris nigri et si teritur ex eo ca
taplasmetur languida membra sedatur eorum dolor
Et avicenna dicit jusquiamus sedat sua stupefactione dolorem
pulsationis Dixit etiam albucasis. sandalus rubeus conficitur
cum succo umbilicus veneris vel semper vive vel portulace
vel lenticule artetice calide et apostematibus calidis valet et
prohibet ne humores fluant ad locum Et dicit etiam
digito manus in anulo valet dolori manuum et artetice
Et dicit etiam avicenna panterum. quod etiam hoc facit in manu
retenta Et etiam hoc dicit rahebas. et secundum rahebatem
spasmum ipsorum mitigat ¶ Avicenna dicit folia platani
doloribus juncturarum sunt utilia et apostematibus calidis in etiam
et proprie geniculorum et secundum ipsum est planta frigida et sicca
Et dicitur muscus ponitur super podagram et dolorem
juncturarum calidum valet ¶ Folia etiam semper vive contusa
et apposita in principio artetice calide proprie optimum sunt reme
dium In frigida artetica ponatur cum sepo caprino ¶ Albucasis
dicit quod etiam conferunt mixta cum farina ordei et
confert cyragre ¶ Et idem potest umbilicus veneris. quod secundum ipsum
est semper viva minor ¶ Serapio dicit quando fit em
plastrum cum psillio et oleo ro. et aceto et aqua confert
dolori juncturarum Et avicenna vult quod psillium sit
frigidum et confert omnibus doloribus calidis ¶ Mesue
dicit quod oleum de ranis confert dolori artetico et
podagro calido solum Et oleum mirtinum super in
unctum confert artetice ¶ Embrocatio etiam cum jure
piriarum ranarum decollatarum et eius remittarum (?) mulierum
sedat dolorem arteticum quod sepe sum expertus ¶ De
embrocatione et oleo earum Et galienus laudavit in
principio dolorem juncturarum cuiuscumque sit locus ¶ Inunc
tionem factam cum aliquo oleorum infrigidatorum confricatorum
usque ad spissitudinem in mortario plumbeo sicut est
oleum mirtinum vel ros. vel citoniorum vel consimile
Et ego dico quod solum in illa causa calida confert amplius
illud licet illud sepe fuerim expertus in cancro vel
cerato vel in aliis apostematibus frigidis et mollibus et bene
successit mihi ut viderunt aliqui socii ¶ Ad pre
iusionem igitur in causa frigida Rx. aloes succotrini tertiam
partem ℥. turbit. ℥ tertiam partem ℥. et sextam partem altius

esule duas ptes ʒ. mastices sexta p ʒ. ℞ ʒ. xij.
pte ʒ. mirabol' kebulorum ʒ. j. scamonee ʒ. s.
fiant pille cum succo citoniorum ¶ Ad pulsiones
in eam calidam sunt hec pille ℞ aloes sucotrini ʒ. ui
mirabol' citrinorum ʒ. iij. informent' pille
cum succo solat' dos est a ʒ. j. usque ad ij. ʒ.

Dixitat gn̄s sermo de dolore juncturarum frio
et in ultimo de eis loqui. licet quod dem sit et dicitur
aliquem valeret que ampla adiuvare requirunt. preser-
vat a dolore. et dolorem removet infusio genestri
in potu data. nam magis removet seu evacuat. que
in juncturis tenet. et eam que est in venis ¶ preser-
vat etiam ab illo dolore omnia provocativa urinam
et plus illa que fortiter provocant et magis adhuc
quae trumbos et grossos humores per urinam edu-
cunt. Et preservatur ab eisdem radix meu genesta
et similiter eius emplastratio facta extius. bibita etiam
provocat et applicata extius exsiccat juncturas
Serapio dicit quod qui radix meu teritur et miscetur
cum melle et conficitur inde looc confert dolori jun-
cturarum Et ego dico quod omnia diuretica valent ut dixi
tamen Et regimen attenuans dicte ab egritudine
juncturarum preservat Et dicit qui fit emplastrum cum
mellissa prodest Et idem albucasis. et dicit quod radix
narcisi admiscetur trita cum melle. et fit inde
emplastrum confert dolori nervorum pedum et tortioni
et dolori juncturarum Dixit etiam urina asinina est
conferens est conferens qui miscetur cum medicinis
ad dolorem juncturarum ¶ Dixit etiam qui fit suffimi-
gium cum castoreo et sumetur in potu et fiat in vino
confert tremori et thetano et dolori nervorum et
juncturarum Et halichabas dixit absolute de ranis
Et avicenna dixit de rana rapte domestice ¶ Voluit
etiam quod qui limacie cum cortice suo teruntur et ponunt
super capita juncturarum et dimittantur donec per se ca-
dat exsiccant exsiccatione forti. et conferunt Et bar-
dixit. qui cum farina or. vel polenta ponantur et va-
lent hec in causa sciatica et subitum. nam subito con-
sumit materiam. et aufert dolorem ¶ Dixit dyas. obulus
unus agarici bibitus dolorem juncturarum tollet. Dixit
etiam. Ad diversos dolores mitigandos et tenuiandos desic-
candum in quolibet loco datum cum oleo de radice
cucumeris asinini fiat inunctio Et subdit quod est sa-
lubre omnibus doloribus frigidis Et idem dixerunt de o-
leo laureola. et est oleum de mezereon omnia illa
valent et similiter oleum de ben. Rogerius dixit. ad omnes
dolores artheticos frigidos. oleum de eodem super omnia va-
lens at doctrina ab eo quaeratur ¶ Mesue dicit
oleum de cerusis et oleum de piperibus ad dolorem jun-
cturarum valet et colice Et dixit etiam oleum de eufor
est solempnis medicina ad dol' frigidos Et oleum de syna-
pi confert doloribus istis Et doctrina omnium istorum
oleorum quaeratur a mesue ¶ Similiter etiam quod oleum de sese-
lini est egritudinibus ani. medicina magna et
dolori pulsatiuo ¶ Et gal'. dicit in septimo de simplici
medicina quod oleum decoctionis cela'. est in dolore jun-
cturarum validum remedium Dixit gn̄s dyas. folia
iusquiami contusa et imposita articulorum dolorem tol-
lunt ¶ Et avicenna dixit semen iusquiami est valde bonum
in dolore juncturarum et expellit pulsationem que est in eis
Et dicit etiam bulbi campestri dolori juncturarum et poda-
gre maxime prestat essum Et bulbus vomitivus repe. ba-
nosium ¶ Mesue dicit euforbium bibitum secundum modum
emendationis eius est medicina magna dol'. qui vadunt et
veniunt per juncturas Et avicenna dixit quod misceantur
cum potionibus factis cum speciebus. que sunt sicut piper et nardus
et similia et conferunt sciatice Dixit etiam squilla secundum
quem modum administrationis confert juvamento magno
egritudinibus juncturarum. et yctericie et dolori renum
et vesice confert etiam sciatice et arteticis bibitum propter
quod fleuma plurimum purgat et deponit ¶ Omnes
doctores conveniunt quod in dolore juncturarum hermodactili
a proprietate conveniunt et conferunt. et propter in horis fluxum
ut dixit avicenna Dixit etiam albucasis. quod si fiat emplastrum ex eis
viridibus conferens arteticam mitigat dolorem subito et
si sepe utatur indurat illa capita Dixit etiam quod testi-
culi vulpis habent eandem virtutem Et dicit quod etiam
armoniacum facit mitigare dolorem et facit dormi-
re Et avicenna dixit armoniacum confert dolori sciatice
et phorum inunctum et bibitum cum melle et aqua or ¶
Serapio dicit proprietas armoniaci est conferre sciatice
et podagre et dolori juncturarum quae fit a fleumate visco-
so. qui datur ex eo aureus unus postquam resolutus
fuit in decoctione Et bibitur simplex et mixtum cum
aliis medicinis Et albucasis dixit qui pix dura miscetur
cum melle. et fit ipsius ps v.a mell. p. iij. tollit dolorem
calidum et frigidum Dixit etiam albucasis de ruta silvestri quod
confert paralisi et sciatice et dolori juncturarum bibita
et more emplastri supposita. Et talis ruta est tapsia de
qua dicit Sarapio quod ad omnes dolores juncturarum frigidos
si fit cum ipso inunctio. confert juvamento magno
Et Sarapio etiam dicit qui ruta coquitur cum aneto sicco
et bibitur confert dolori juncturarum Dixit etiam albucasis
qui fit emplastrum cum synapi confert artetice. et est
in summa omni dolori frigido antiquo qui volumus trahere
deforis humores frigidos antiquos et viscosos Dixit
etiam contra arteticam et podagram ex frigiditate incipit. radice
acute in pasta postea scisse per medium ponatur
super arteticam certissimum est remedium ¶ Avicenna dicit
opium est narcoticum sedativum omnis doloris sive bibitum
sive illinitum Et potio eius sit quanta sit lenticula
unum hoc malum facit dormitionem suam Dixit etiam embro-
catur decoctio canlium in dolore juncturarum. Dixit iterum
radix altee cum adipe anseris valet dolori artetico
Et albucasis dixit quod ipse cum adipe anium sedat dolorem
juncturarum Dixit etiam avicenna qui vulpis coquitur in
aqua et embrocantur juncture dolorose ex ea confert
vehementer Et similiter oleum qui urina decoquitur in eo
primo hoc est valde fortius Et huic sententie concors est
gal'. in xi. de simplici Et kyranis dicit quod coquatur
cum oleo antiquo. et dicit quod curat omnes arteticos miran-
bile Et avicenna dixit quod ex hoc fiat balneum corpore
purgato ne humores trahantur ad juncturas Et
mesue dicit. oleum vulpinum est medicamen nobile
ad arteticam et podagram Voluit etiam quod sessio fra-
in pelle leporis confert in omni dolore juncturarum
Halichabas dicit de sene fenugreci quod prodest omnibus
doloribus exterioribus Dixit etiam. quod si aqua coquatur
cum adipe porci et teratur et ponatur optime prodest

Dixit etiam stercus caprarum tritum cum aceto suppo/
situm dolori iuncturarum prodest. Avic. dixit stercus
camelli prodest dolori iuncturarum et apatibus carnis
Et dixit etiam stercus stercus columborum suppositum do/
lori iuncturarum est conveniens. Et Gal. dicit in 9°
de stercore columborum silvestrium et etiam ego sepissime
utor eo in multis. Dicit inquit cum semine nasturcii tri/
tum et cribellatum vice synapis in egritudinibus vel fieri
indigentibus est conferens. Et Ga. dicit. Novi quosdam
comprimatis ossa vsta ignorantibus ne fastidaret arteti/
cum curasse vel sanasse. Et Kyranides dixit tollatur muste/
la que capitur mortua et coquatur in oleo donec dissol/
vatur et cum cera quod sufficit et sit unguentum. Et dicit etiam
sic habere magna medicina ad arteticos et ad omnes
passiones nervorum et ad cyragram valet. Et dicit
etiam rato domine administrat mox empli. Avic. hoc
etiam dixit. Fridis dixit balneum decoctionis formicarum
cum ovis suis et etiam terra nidi antiquam guttam sanat
decoctio radicis sparagi cocta et bibita prodest a dol.
isto. Et Palladius dicit in precedenti etiam valet et prodest
Et item etiam ebuli radicis si bibatur usque
quod sit expertus. Et item
ad 7 in tempore quietis preservat ab artetica. Et
in tempore doloris etiam subito confert et etiam est mirabile
notetur tamen quod multum educat per secessum. Cranium etiam
regum quod teritur et cum iure galli confert in dolore
iuncturarum et colice. Et dicitur etiam experientia quod si vul/
latur catulus pinguis abiecto capite et pedibus et intes/
tinis pfrustratim mediatur et usque ad dissolutionem
sic coquatur in aqua deinde colligatur pinguedo que
supernatat infrigidato iure tollit dolorem arteticum
et hoc in calida facere videtur. Et idem expertum pinguedo
pinguis aut catuli simili applicata

Hoc modo capitulum facio de hiis que prohibent
materiam venire ad locum cedens ad precedentia
valet. Avic. dicit in hoc omnes species pirorum sit stiptice
et sic mitates in emplastris retentivis materie. Et alibi
dixit emplastrum pirorum prohibet fluxum humorum ad membra
decurrentium. Et sm Dyascorides per se decoctio. Et idem dicit
Avic. de foliis pomorum et dicit etiam nespule tenent omnem
fluxum. Dyas. etiam dicit folia et flores nespili et mori
rubi leniter stringit. Sapio dicit galla fortificat
membra laxa debilia et prohibet materiam ad locum venire
Mesue dicit galla inmatura est magne potentialitatis
et utilis contra fluxum humorum. Et alibi dixit quod sit retinere
et constringit et exsiccat omnem humorem et prohibent
ipsum ad locum venire. Et Dyas. videtur velle de clixa/
tura sive bulhaqua eius. Dixit etiam Avic. fit ex
ordeo emplastrum de citoniis et aceto super podagram et
prodest et prohibet fluxum superfluum ad nervos sive ad
iuncturas. Verum Dy. sic dicit farina ordei aceto infusa
et cum pice dura cocta articulorum emma abstrinet
Et Bar. dicit quod idem est quod iuncturas vehementer
confortat et exsiccat et vias constringit. Et dicit etiam
Dyas. tribulus confert omnibus membris ad que fluunt sup/
fluitates a humores. Et dicit etiam portulaca reprimit
a iuncturis reuma et maxime coliticum trisinu/
tat. Et dicit etiam herba ambrosiana cataplasmate
adhibita omne reuma compescat. Dicit etiam Avic. mir/
tus omnem fluxum retinet ad membra. Et quod fit

fumigatio cum ea in balneo confortat corpus et exsic/
cat humiditatem et superfluitatem que sunt sub cute. Et
dixit emplastrum abrotani prohibet attractionem materiarum
Et dixit etiam ex pentafilone fit emplastrum ad fluxum
et sedat. Veteres etiam aliqui dixerunt quod sabba
frigida ex agresta vel succo extremitatum vitis prohibet omnem
fluxum. Avic. Corpus terra sigillata prohibet fluxum
humiditatum et effusionem illarum. Experientia scio ego
quod salgema contritum cum oleo communi bullitum fricatis iunc/
turis exsiccat illas et multum ab artetica preservat. Ite
dico quod si sal bullitum esset cum oleo rosarum et citonio et
cum aliis convenientibus sicut sunt extremitates rubi et
pice silvestris et cum aliis etiam in isto etiam novaris mira/
bilia iuncturas et maxime calidas confortat et ab arte/
tica preservat prohibet etiam cum hoc fluxum materie ad partem
et per maiori notitia huius capituli recurre ad capitulum
Kyranides de medicinis prohibentibus materiam fluere ad locum
et in capitulo alio de medicinis prohibentibus materiam fluere
et ad stomachum venire. Et multum possum scribere
hic de dolore nervorum et de dolore sciatico et de
multis aliis que dimisi physicis relinquo

Apostemata calida et frigida et dura fiunt
in pedibus sicut et in aliis locis. Calida apa/
ta curantur sicut apta calidum aliarum iuncturarum
et locorum et similiter frigida. De undimia satis dictum est
in primo hoc et breviter de istis cito me expedio quod
de eis nihil quod novum invenio. De talo tamen aliquid fa/
cio mentionem et paucam quod paucum de eo invenio
Et de illis apatibus duris satis dictum est circa de eis
tractio. Et primo Sapio dicit in hoc lac ficus silvestris
et succus foliorum eius similiter lac et extremitas ficuum tri/
turarum quod ponuntur super verucas quod dicitur capita
clavorum evellit eas et aperuit. Et Bar. de vai. dicit
quod cum eis parum olei addit. Dixit etiam Sapio quod fit
emplastrum cum ficubus siccis et tritis coctis et pirolis et
nitro maturat apata duriaret clavos. Et fm quod
da liniatio frigida cum solis ficubus acerbis confert verucis
et speciebus earum. Dicit etiam quod farina fabarum miscetur
cum fa. fenugreci et melle resolvit clavos et etiam apa/
ta que fiunt in radice auris. Et idem dicit psaac. Dy.
dixit assa mixta nitro ruta et melle clavos tollit
Et idem per se cum carieis et tritis aliis. Dixit etiam
nigella lepram callos et porros et verucas et apata
tollit et in alio loco videtur velle quod sit mixta cum
urina. Et dicit in 9° de melongia est ac melongia
nigella. Et dicit Sapio de ea quod fit emplastrum ex te/
sis super durities que fiunt in iuncturis pedum quod dicitur
calli aufert eas. Et quidam antiquus dixit eas dixe/
runt quod fa. nigelle cum fa. antiqua mixta et suppo/
ta post ablutionem pedum cum aqua calida callos tollit
Callos etiam qui apparent in corpore tollit emplastrum fem
ex foliis rute et carne passularum dulcium. Callos
etiam tollit bursa pastoris trita cum pinguedine porci
veteris et supposita. Alibi dicit quod obviunt cortices
salicis et miscetur cinis cum aceto acerrimo et ponitur
in verucis et super cotondis et in bothorbus similibus capi/
tibus clavorum i. callis et verucas eradicat ea quod fit
cum ea linitio. Et vere sepe in porris sit expertus
Et dicit etiam sic. Et par lacerte aris clavos sanat
super emplastratum. Et dicit etiam fel vacce clavos et cal/

nis nrē cutē pit et splēdificat faciē. Rx ranis dicit
radix vitis albe mixta cū farina orobi et fenugr.
purgat clauos et lentigines et maculas eas nigras
et cocta cū oleo ad idē eas valet. Et dico ego radix
cardonis quibus pāni aptantur. In vino cocta et con/
tusa cū melle clauos infixos et verucas sanat
Recepta hec valet. Rx. cepe vnū contratur cū adipe
galline et vz sume vt dicit dyasco. callos facit ex
strictura calamenti qd' aliqui vidi vtile. Vermicula/
ris eas trita et supposita callos tollit vt dicit aliq
se esse expertos. Item vz hec. Rx. petiaz vnā carnis
et subtilē et inuoluatur callo. deinde sup petiaz illā
ponatur calx viua. Et postea ligetur alia petia siue
fascia. hoc autem facit callū cadere. vz eas mirabile hec
Rx. aq tartari p. iij. saponis nigri p. j. argenti
viui prius vigesiaz. bulliant oīa insimul in ciato sup
prunis et cū bullint subito ponatur ciatus in aqua
frigida. Ita tñ q aq nō egrediatur ipm sed vt feruor
solummodo extinguatur. Et hec facies nonies. callus
autem remouet. Et ponatur sic in mane sup loco fri/
mone frigida. Deinde si sero lauetur locus cū aq calida
et abradatur locus deinde inungatur. deinde abra/
datur et lauetur primo cū aqua calida et sic fiat do/
nec sit remotus. Et ne ignoras aquā tartari q
hoc modo fit. Rx. tartarū et pone ipm sub pru/
nis et sine ipm vri donec albescat. Postea pone
in sacculo lineo in loco humido suspēso. et suppo
ne sacculo ampullaz. Et illud qd' egreditur erit
aq tartari. Valet hec etiaz in mundificatione pelle faciei
vt in decoratione dicitur.

Explicit liber secundus de passionibus a ca/
pite vsque ad pedes feliciter.

Capitulum vnguentum de rapa. expertū in tumefactionib
ac vlcerib et scissuris siue bugantis. q fiunt in pe/
dibus siue manibus propter frigus. Rx olei ros. ℥ iij.
cere albe ℥ ß. pulueris mastic thuris. mirre. anā
ʒ ij. ponatur ad coquendū sub cineribus in rapa conca/
uata. Et de dō vnguento vngatur locus et perfecte sana
bitur. Dyas. decoctio raparū sanat scissuras
pedū et manuū q fiunt propter frigus. si pes aut
manus in ipsa teneatur. Et illa decoctio frequentata
tollit frigus manuū et pedū. Idē facit rapa
cocta et emplastrata.

Deo gracias

pulues carnatiuus optimus et gnatiuus carnis. Rx aloes thuris
mirre sarcocolle. anā ʒ ij. sanguis drā ʒ j. farine orobi aristologie rotunde
genciane anā ʒ ß fiat puluis.

Aliud. Et creatio carnis cū emplis
quenit ... et tardior ... cū pul
uib dissiccatur et celerior

In casu et offensione ventris. nō de quadā puella duorum annorum bononie. nā cū curreret habebat
... violenta et impetus a bombis et obumant per lecto q erat in strata sua donan ... Et
bones procerunt ipas in ... et tota anterior pars ... transiunt sup ventrez eius et
sup regiones splenis et stomachi / et capta fuit a sincopi et a retētione vrine et oīa visiba
et vesicaz compressit fuit mecus vocatus et repit ipaz sincopizantē et scitus fuit fieri ... ... nz
fricationes et alia q fuit viuificatiua. deinde inungebat totū corpus / et partes lesas cū oleo ross
calido. Et emplauit corpus puluē mirtino qui aut ... in me ... quem in ... confortiuē
...ri et prohibitiue ... ... q loca firmat et confortat et a punctis ... defendit ... sero fecit
... ... ad ... ... et ... cassie propter mollificationes feces existentes in visceribus compressas
... sepe die fecit hanc vnctionem circa corpus et partes lesas. Rx olei de spica ℥ ß olei sabucini
℥ ij olei de thamarisco olei camille anā ℥ j. adipis anatis ℥ ß misce et bulliat oīa lento
igne. et fassiauit cū dca vnctione. Et fecit fieri clistere in sero cū decoctione ... et anisi et
feniculi et mo... cassie. ... ... sepe hoc applicauit emplastrum circa ... partes lesas. Rx florum
sambuci siue florum camille. anā m. j. melliloti absinthij pulegij calamenti anā m ß bulliat
perfecte in decoctione altee et malue. q. s. vsque ad debitā consumptionē. fiat ... farine ordei subtilis
puluerizati ℥ iij. rosarum ℥ ß spice ʒ ij. mastic olibani storacis calamite anā ℥ j. et impinguetur
... sambucini ℥ iij olei spice olei camille anā ℥ j et ... emplastrum singulare magnū ...
vnctiue et confortans hec et sic perfecit plurib diebus et sanata fuit et viuit ... ... accepit
... ... a mense in suo ... et expendit sup carnem et applicauit
corpi. et cū nutu dei vadit vbique deo gratias

Postquam in libro primo factum est mentio in uniuersali de vulneribus. Nunc in 3o libro mentionem faciam particulariter de singulis membris compositis. Multa enim in primo libro non recapitulans. Ergo itaque causa breuitatis et notans istum ordinem obseruo, quia auicenna in 2a fen in uno capitulo de capitulis ulcerum simul apostemata et vulnera et quia de apostematibus facta est sermo modo de vulneribus loquar. Et quintus sermo erit de ulceribus propter ab illa duo consequuntur ulcera.

De vulneribus capitis sine fractura cranei mentionem faciam obmittens alia vulnera cum fractura de quibus factum est mentio in primo libro huius. Dico igitur primo quod talia vulnera capitis aut sunt simplicia aut non. Vulnera illa dicuntur simplicia in quibus est sola intentio incarnatiua sicut si esset incisio sine deperditione alicuius partis. In quibus est sola una intentio scilicet incarnare. Vulnera illa dicuntur non simplicia in quibus sunt due vel plures intentiones curatiue scilicet quod deperditum est regeneretur et locum consolidare. Dico ergo quod si vulnus fuerit cum deperditione carnis debes primo in visitatione stringere sanguinem. In 2a visitatione debes apponere digestiuum factum ex terbentina et vitello oui parum croci quia dolorem mitigat. Et alij apponunt parum farine et c. Et hec appositio debet fieri donec labia saniem protulerint. Et cum labia vulneris protulerint saniem debes mundificare. Et nam si sanies fuerit grossa absterges cum melle rosato vel cum farina ordei et parum melle vel cum alio mundificatiuo. Si fuerit virulenta subtilis mundificies et desiccabis cum unguento apostolorum vel alio ut tibi videtur. Nota tamen quod fac solutionem ut tibi videtur in continuo et stricto fluxum sanguinis cum albumine oui vel cum alijs dictis in capitulis de fluxu sanguinis. Debes locum iungere cum oleo rosato vel succis herbarum frigidarum sicut lactuce et semperuiue. Et in eodem tempore fac flebotomiam de parte opposita si sanguis parum exiuit et virtus fuerit fortis et etas consenserit apponantur ventose. Et si in multa quantitate exiuit sanguis dimitte flebotomiam et utaris scarificatione ut tibi videtur. Et similiter soluatur venter cum medicina lenitiua vel electuario cum clisteri ut et tibi videtur necessitate. Facto hoc utatur dieta frigida. Quare respiciat se a carnibus et a vino puro et ab alijs calefacientibus donec ab apostemate sit securus. Facta purgatione per flebotomiam et solutionem ventris et dieta ordinata et digestione facta in labijs et materia existente mundificata ut dixi debes carnem generare cum unguento vel puluere dictis in capitulo de medicinis generantibus carnem in primo libro. Et non bene quod medicina generatiua non debet apponi in aliquo loco nisi locus fuerit primo exsiccatus et extersus quia materia mala carnem generaret ut dixi est in primo libro. Carne existente generata consolides locum modo dicto in primo libro. Et modum sigillandi et medicinas sigillatiuas habuisti in primo libro quare illa non recapitulabo hic et illic vide. Et nota quod illum modum non recapitulabo aphorismus tibi in hoc libro quare bene videas quia remittam te sepe ad istum locum. Si autem vulnus sit simplex sutura sepe est necessaria. Ista propositio probatur. Illud est utile multum vulneribus capitis quod facit permanere partem distantem in appropinquatam in idem. Et cum hoc prohibet alterationem aeris que est inimicus neruorum. Sed sutura est huius ergo ut habetur 3o regimenti ergo illa generaliter. Et tamen videtur de mente domini auicenne in 3o de fractura cranei dicens in vulneribus vero in quibus non est nisi fissura sine ex plurima. Et apparet cum eo illud intelligitur quod est ossis non est nisi cortex multotiens sufficiunt strictura et ligatura. Et parum inferius subdit. Deinde aggregentur inter duas extremitates vulneris et suentur si est necesse et puluerizetur desuper puluis capitalis. Illud idem dicit guilhelmus de salizeto in capitulo de incisione ossis cum ense dicit. Si autem vulnus cum ense et similibus quando dilatatum fuerit quod pellis pendeat et non possit alteri parti adherere per se suatur cum filo duplicato inserato. Istam suturam concesserunt etiam alij solempnes ingeniosi ut lanfrancus henricus et guido. Et ego confirmo experimento quia sepius feci suturam in capite ut socij mei viderunt et inde bene mihi successit. Quare sileant socij mei aliqui qui reprehendunt alios. Et dicunt quod sutura in capite non debet fieri. Miror de eis qui antiqui sunt aliqui eorum et practicauerunt toto tempore vite sue et nesciunt quando in vulneribus capitis debet fieri sutura siue non. Et licet ignorantiam suam deberem tacere tamen propter socios meos nolo istum modum tacere. Dico ergo ego quod vulnus existens in capite vel in lateralibus vel non. Si est laterale et fuerit pendens ut caro tunc debet suj. Vnde vulnera lateralia sepe vidi pendentia cum parte ossis. Iunxi partem cum parte et sui et incarnatum est in paucis diebus. Et sui sepe in h[illegible] et mihi semper bene successit. Vidi etiam i[illegible] tatella in uno quod totam pellem vel magnam partem pellis capitis fore ab osse eleuatam et reposui eam et situaui ut debuit stare et sui et incarnata est. Quare refero quod si pellis fuerit eleuata in parte anteriori vel laterali semper debet suj. Si autem vulnus fuerit in prora capitis et in parte superiori sic quod pellis non fuerit eleuata sicut quod vulnus fuit in sursum vel deorsum non ex transuerso non deinceps suere. Et tamen addico ego quia si vulnus esset in parte superiori contingens est humiditates multiplicari que non possunt aliquo modo euacuari quare timor est de putrefactione cutis siue panniculi vel ossis licet enim foramen aliquod dimittatur apertum nisi fiat expressio non egredi quia expressio impedit consolidationem. Quare non debet vulnus in illo loco suj. Et hanc sententiam sentit galenus ut patet ex dictis suis. Et hoc etiam voluit auicenna cum dicit aggregentur inter duas extremitates vulneris et suatur si fuerit necessarium. Et non dicit si fuerit necessarium. Ex hoc non suturam debere fieri in prora capitis nisi pellis sit pendens ut dixi quare et c. Et quomodo fiat incarnatio modo vel modis iam dictis in libro primo quare illic iam vide. Si autem vulnus fuerit punctale quod factum fuerit cum telo vel puncta ensis vel cum sagitta nunquam incarnetur. Sed procedatur modo dicto in prima parte huius capituli et illic vide. Si autem os fuerit detectum ex vulnere cooperias ipsum modo dicto in primo libro in capitulo de denudatione ossis.

Faciei est membrum decorans hominem quare sic tractetur quod uniones et cicatrices non sit

vulnera simplicia
vulnera non simplicia ta 9

[illegible] quod mitigant dolorem

[illegible] mundificant
unguento

turpes Et io ubi est possibile sue cum petiis panno(rum)
ut dictum est in primo libro fiat Si autem non potest sui cum
petiis et postquam illa fuerit carnosa fissa suere debes sicut
in separatore punctorum Si tamen post facies fuerit sana su-
tura palpebrarum suere debes Et causa est non quod non
times de humiditate loci Si autem nullo modo posset suere
habeat infirmus in capite officium vel birretum de panno li-
neo forte et bene firmatum in capite Et cum ista suatur
ligatura habentes maxillaram et interius modo quieti
ex dictis Si autem fuerit cum puncta aliqua quod cum telo vel
sagitta vel vulnus fuerit valde profundum facias ut im-
mediate dictum est // Iste notis de vulneribus oculorum
primo mentionem faciam ¶ Omnes autem doctores
conveniunt quod vulnera oculorum sunt timorosa propter ipsum
visum et propter proximitatem quam habent cum cerebro In tantum
quod dixit benevenutus quod vidi sepe aliquos vulneratos
in extremitatibus oculorum amittere visum ex oppilatione nervi
optici Et vidit eos alios ad cataractam devenire Et
non mirum quod si humores ad oculum veniunt secundum dictum Galieni
oculi et actus ipsius a fortiori // Si vulnera in substantia o-
culi fiant sunt magis timorosa // Vulnera illa que
fiunt in oculo aliquando fiunt a sagitta aliquando fiunt a virga
aut ab aliqua re pungente cornea vel coniunctiva quorum de
curis ista pars loquar Et primo de vulnere facto a sagit-
ta // In cura illa habes tres intentiones prima est in victu
2a est in purgatione 3a in localibus Prima intentio com-
pletur hoc modo Utatur ipse farre cocto cum amigdal(is)
vel farina ordei cum cucurbita vel lactuca vel por-
tulaca Et aliquando utantur mica panis lota in aqua
Et hoc donec fuerit securus ab apostemate Si vero fuerit
debilis utatur carnibus edinis pullinis vel avium nutri-
entium se in campis Et utatur vino limphato Cum
autem fuerit tutus ab apostemate utatur bonis carnibus et bo-
no vino eo quod illa generant bonum sanguinem et per consequens
humiditates 2e bone generantur que sunt cause consoli-
dationis Licet henricus dicit oppositum cui in hoc non
credo et vidi causam quod videbis quod verum est // 2a
intentio completur hoc modo fiat flebotomia de parte opposita si
etas consensit et dispositio loci Et nominatim dico dispositio loci
quod ex hoc loco potuit tantum exivisse de sanguine quod
solum ventose sufficient ¶ Purgatio fiat cum electuario
de cassia si non fuerit febris vel si materia non curreret ad
locum multum vel fiat cum pillulis de yera vel cum yera
simplici vel cum pillulis cochiis vel cum aureis vel cum
illis de luce que appetitum habent ad oculos Et syrupi
dentur secundum dispositionem capitis et aliorum membrorum Et non
loquor in hoc plus quod omnia accidentia advenientia et dispositiones
non possunt scribi ¶ 3a intentio completur hoc modo quod si sa-
gitta fuerit in loco vel apparet vel non si apparet sagitta
capiatur in cannula sua cum tenaculis suis et moveatur
hinc inde quod a dextris in sinistram et post hoc recte extrahatur
Et postea locus impleatur cum oleo ro(sato) et vitello ovi quod
multum dolorem mitigat et locum confortat Et circa locum
apponatur defensivum secundum sepe in primo libro Et ponatur
oleum rosatum cum bolo ar(meno) vel succo herbarum sicut sunt succus
morelle endivie lactuce semperviue Et sic de aliis do-
nec fueris securus ab apostemate Et in loco in 3a mutatione
vel 4a que erit 3a dies ponere debes farinam ordei cum
melle ro(sato) // Facta mundificatione incarnetur et con-
solidetur locus modo dicto in primo capitulo Si autem sagitta non appa-
reat modo dicto observata dieta et purgatione et aliis

prohibentibus apostemationem in loco debes apponere oleum ro(satum) et
tenerum et balneatum in oleo ro(sato) Et non mireris quia cum
locus est valde debilis ratione olei dilatatur Et si non dilata-
retur ex hoc ponas tentam de spongia vel ponas [illegible]
melligarii ut aliqui dicunt nec propter aliquid ad intus [illegible]
quod medulla illa cito frangitur ut scis Hoc facias [illegible]
sagittam extraxeris si est possibile modo dicto Si autem [illegible]
inveneris cum instrumentis tuis et ingeniis tunc natura [illegible]
operari ne quod natura operatione sua non cessabit circa [illegible]
expellere donec ipsa apparuit Et illud vidi sepe [illegible]
fecit Et non mirum quia natura facit hoc quod semper illud quod est
naturale sibi temptat conservare et manutenere Illud autem
quod est preternaturale sibi vel non congeneris temptat expellere Et si non
in modico tempore in multo tamen Et hoc verum in vulnere existente circa
oculum Si autem vulnus est in oculo a virga vel ab aliqua re
pungente vel vulnerante cornea vel coniunctiva observatis
dictis in primo quo dieta et purgatione tunc conveniet hoc collirium
℞ boli ar(meni) ℥ i thuris sanguinis draconis gummi arab(ici) ana ℥ s(emis)
terantur et cribellentur et misceantur cum lb i aque rosate Et post
hoc ponatur in ampulla una vitrea et hoc vitrum suspendatur
in vase pleno aqua Ita quod non tangat fundum neque extrinse-
cas vasis et bulliat sic per horam postea ponatur ab ig-
ne et addatur huic toti ℥ ii vini clari de granatis et
dimittetur sic per noctem et post hoc coletur et ponatur in oculo
in die bis vel ter Ipso tamen existente aliqualiter tepido quod aliter
visum noceret Et de illo curavi habui multos nam habui
unum in burgo galerie habui alium in burgo capse et cum
illo collirio liberati sunt Vel recipe primum in principio occurrisset si sanguis
exivit pone albumen agitatum ut dixit yesus Si autem
in oculo fuerit percussio et non exivit sanguis tunc collirium
de miphorum et thucia vel cum aqua ro(sata) Si est cornea vel
coniunctiva perforata tunc collirium praedictum vel et sine expertus
Benevenutus laudat albumen ovi bene agitatum in mor-
tario et ductum in fortiter unguentum Et vocat hanc medicinam
virtute a deo datam Non tamen quod si ibi effundantur humores ratione
percussionis secundum destructionem actus ipsius oculi et vidi et tunc
non habes nisi oleum conglutinare ut sepe feci cum collirio
primo Licet gal(ienus) in 4o de accidenti et morbo dicit se vidisse
se illum puerum qui punctus fuit in oculo graphio ex quo
effusa fuit consistens aquosa humiditas et liberatus est Et ego
credo quod hoc fuit de raro contingentibus Et rabbi moyses
qui de hoc tractat dicto gal(ieno) Et dicit quod hoc est de mirabi-
libus suis Sed ego credo quod gal(ienus) fundatus est super hoc quod illi
humores non sunt membra spermatica Et talia per viam praedictam in-
tentionis possunt restaurari ut voluit in 2o tegni quare si ille
humores egressi sunt vel aliqua ab oculo illius pueri non mirum
neque ipsos restaurari hoc fuerunt verba gal(ieni) Sed dicet aliquis
ex visione et solone dicit gal(ienus) in 4o de accidenti in capitulo de causis
accidentibus visui visus videtur velle illos humores esse membra
scilicet cristallinus vitreus et albugineus Et videtur quod non quia non
carnem forme declaratur autem gal(ienus) in ipso met loco Et videtur quod
sanguis qui transmutatur in membra sanguinea per parvas et fa-
ciles transmutationes transmutatur in membra Sed sanguis re-
cipit in hiis longas et grandes transmutationes ergo non sunt membra
carniformia Sed non sit spermatica probatur quod membrorum
spermaticorum totaliter deperditorum non restauratur aliquid ut gal(ienus)
in loco predicto dicit quo 4o et 2o ¶ Item nullus istorum vere nutritur
quod ad nullum illorum transeat vena vel porus deferens nutrimen-
tum quare 2e ¶ Ad oppositum est mens doctorum Et probatur ratione
quod oculus est membrorum organicum quod membrorum integratur ex
humoribus et tunicis Sed omnia integrantia membrum orga-

intus sunt membra. Alii quoque humores et tunice intestinant membrorum
quod oculi uti quod humores et tunice sunt membrorum. Prima questio quoque de
hoc. Humor cristallinus est animatus probatur. humor cristallinus est
principalissima pars oculi quoque est pars animata quia tenet et hoc quod
quibus pars principalis membri est pars animata quod probatur quod propter eam
operatio principalis membri certamen perficitur. Item quoque cris
tallina animi patitur per contrarietatem probatur quod contingens est humorem
albugineum esse opacum non comprehendentes visibilium. Ad cristalli
nam in debito modo portabitur. quo posito in esse egrotabit
cristallina quoque etc. Item tunc sic si cristallina per contrarietatem patitur
quoque aliquid aliud membrorum per proprietatem patitur sed nullum aliud
egrotat nisi albugineus humor quoque ipsum est animatum que secht
2o quod humor albugineus est membrorum et per idem potest dici de humore
vitreo quare sequitur quod omnes humores sint animati probatur.
Item quoque deperdito non restauratur nisi in puericia ut iam dixi
tamen in animata omni tempore restaurantur ut patet in unguibus humores
quoque tempore potest non corporis dicitur. quod in casu est sola generatio
ut dixit galienus 2o tegni et hoc non mihi gelidet. Dico
quod isti sunt principales partes membri organici ut dixi quoque et
membra et hoc non satis persuadet. Ad omnes dico primam
vel sunt membra spermatica vel ad illam reducibilia. Et
ad argumentum dicitur quod spermatica membra totaliter de
perdita non restaurantur dico concedendo. Et ad galienum dico
quod ille humor totaliter non fuit in puero illo deperditus. Et
si totaliter foret deperditus restauratio non foret possibilis
unde osse brachii existente deperdito secundum se totum nullo modo
restauratio est possibilis sic dico de humoribus quare etc. Ad
2m dico quod non omnia membra spermatica tiant. tamen ipso necesse
est omnia membra spermatica sunt dura immo aliqua sunt mollia
ut patet. Ad 3m dico quod nutritivum et nutrimentum accipi
et recipitur in eis sicut in aliis membris spermaticis quod nutri
mentum per vias insensibiles vadit ad illa membra. quare ta
lia membra virtute sensitiva habent solum. Et amplius in istis non
me extendo quia nimis longum esset declarare.

Dixerunt doctores quod si palpebra incidatur quod suatur
cum acubus acutis et hoc non est propter contrarietatem
que est in oculo. unde recta non potest ita bene mitti per partes
illas. licet cum recta posset suere sed non ita bene. Et quia
hoc capitulum nihil habet proprie ideo de eo me cito expedio
Ideo nota quod cum palpebra est incisa totaliter tunc difficulter
consolidatur quod locus est valde cartilaginosus et incarnatio
nunquam fit bona patet quod membrorum est paucae carnositatis. si sola
pars superficialis sit incisa illa bene incarnatur. quare consolo
tum illum suere debes et apponere debes pulveres incarnativos
et albumen ovorum quassatum cum oleo rosarum. et pulverem illis
et superponere vel incarnare potes modis aliis superscriptis
in primo huius loco proprio.

Nasus aliquando vulneratur quia frangitur quia teritur
et conquassatur. hic tamen proprie agitur de incisione nasi
quod plurimum hoc accidit contra tamen colonus loquatur sicut in capi
te locutus sum. Nasus est abscinditur secundum totum et aliquando
non sed tenet se parte. Si secundum se totum abscinditur non potest
incarnari. Item aliquando vulneratur secundum longum et aliquando secundum
latum. Si nasus inciditur secundum longum vel latum si vulnus
fuit strictum et sine deperditione alicuius cutis et carnis tunc
sufficit sola ligatura vel si illa non possit fieri suatur
conductus tamen postea bene partibus. Recordare tamen quod debes fa
cere flebotomiam vel ventositatem secundum necessitatem et dispositionem
pacientis Et purgationes eius facias ut videtur tibi necesse
quod si repletio est in toto facias evacuationem. Si replecio

sit in capite solum cum pillulis de yera vel aureis vel co
chiis facias Et per hoc completur prima intentio. In dic
ta restaurant ut dictum est supra in tractatu de vulneribus oculi
et per hoc completur 2a intentio. Si quoque nasus incidatur secundum
longum et incisio sit stricta tunc sufficit sola ligatura vel
sola appositio pulveris. Si in naso fuit secundum longum et latum
vel os est scissum vel non. si non conducas partes et suas
ut supra dictum est et incarnetur predicto modo in primo huius. Si os
fuit incisum vel est separatum ab origine ossis vel non
Si non est separatum et est aptum conduci conducas carnem et
ossa adinvicem et sue et incarna quod sepe incarnatur et
sepe feci. Videas tamen aliquid frustum ossis esset se
paratum vel aptum separari a toto osse cum digito et illud
amove. Si non est possibile ipsum conduci tunc removeas ipsum
et incarna ut in sequenti dicetur. Si os modo propter partem
esset separatum ab origine ossis et tunc illud move subito
et violenter et conducas carnem illam super originem ossis
et sue et incarna. Et isto modo ego feci in capite feci
in digito feci in tibia et semper bene successit mihi.
De remotione dicunt aliqui quod debet removeri subito
in principio vulneris eo quod in removendo eum causatur
dolor et vulnus novum quare ne illa causentur non debet
moveri post principium sed solum in principio. In quo illa duo sunt
scilicet dolor et vulnus. Et huic credo. Isto facto defensivum
debet apponi circa locum et super locum et defensivum est tale
Recipe succi morelle sempervive ana ℥ i ß. olei rosarum ℥ i.
boli ar. ℥ ß. aceti ℥ ii. misceantur invicem et cum peciis
ponatur super locum. et facias hoc defensivum donec fueris
securus ab apostemate. Si contingit quod non possit fieri sutura
quia acus recta tunc ponatur ipsa in igne et cum fuerit supra
lesa curvetur. et tunc conscribis in operatione quod facies su
turam et incarnes modo vel modis dictis in primo huius. Item
quod vinum salvia multum incarnat locum istum ut voluit mul
ti magistri. Et ego credo quod istud vinum vult esse supernaturale
vel artificiale. Si contingeret modo quod vulnus esset ali
quantum antiquum sic quod non essent labia sanguinolenta et
velis suere debes inspicere labia et facere ipsa sanguinolenta
et tunc suere debes modo dicto et procedere sicut dictum est. Si
autem videris quod post principium vulnus indigeat aliquo mun
dificativo tunc mundifica cum melle rosarum mixto cum farina
ordei vel terbentina mixta cum melle. Postea mundifi
catus incarna locum cum pulvere thuris vel cum alio pul
vere generante carnem sicut yreos vel aristologia et sic de
aliis. postea hoc consolida locum cum pulvere nucis cipressi et
ablutio est facta cum vino calido stiptico. Si contigit
modo quod vulnus sit cum deperditione carnis convenit
generare carnem cum re que sic fit. Recipe thuris mirre ana
℥ ii. farine fenugreci ℥ ß. resine ℥ i ß. et olei quod
sufficit et fiat unguentum. Item valet iste pulvis
Recipe masticis thuris mirre draganti gummi arabici ana
℥ ii. farine fenugreci ℥ ß. misceantur. Et intelligas
postea facta digestione in labiis cum vitello ovi et terbentina
et abstersione facta contra locum sigilles cum grosso vino
vel cum unguento de minio vel cum pulvere qui sic fit
Recipe nucis cipressi cortice granati minimum ana ℥ i.
pulverizentur et cribellentur. Si vulnus modo esset ex
transverso nasi ita quod nasus esset ex toto incisus
potes tunc suere iuncta bene parte cum parte. si non vis su
ere cum ligatura tene partem iunctam parti. Et de tali li
gatura invenio multas discordias. Primo dicunt lanfran
cus et theodoricus quod locus ligetur cum duabus ligaturis

vna ponitur sub naso et ligetur capiti. Alia ponetur super
nasum et teneat medicinas super locum. ¶ Rogerius et Guil-
lielmus cum vna binda incisa per medium vbi possit nasus
ingredi nasum. ¶ Henricus istos modos reprobat et dicit
quod si fascia esset strictior quam oportet tunc nasum difformaret
si latius quam oportet tunc nihil operatur. Quare tenet dicit melius
esse dimittere ligaturam nihilominus credit ligaturam de subtus
et non desuper. ¶ Ego autem de ista altercatione parum curo quia
in facie non potest dari certa regula de ligatura quare quilibet
faciat secundum quod per suum ingenium melius inuenire poterit.
Tamen ego imponerem vnam cuffiam in capite bene strictam
et ligarem nasum vt dicit Guillielmus. Et binda illa sueretur
cuffie et credo quod hoc sufficeret quantum ad ligaturam et isto
operatus sum. ¶ Istis est non obstantibus dico quod melius est
suere et incarnare modo dicto et non obliuiscatis quod in
naso ponatur vna canna de penna anseris quod aer et
sanies possint habere respirationem suam. Et aliqui ponunt v-
nam in qualibet nare de stuppa vel de pecia vel de lig-
no. Et ego quod hoc fiat propter aliam causam videlicet vt pars nasi
cum alia parte bene coniungatur quoniam si iunctio non est debita
forme nasi tunc claudetur vel tortuosum remaneret
quare in processu difficultas esset in attrahendo et expellendo
aerem vt supra emittetur hoc ponunt tentam. ¶ Si autem na-
sus esset conquassatus ita quod os esset contusum quod dixi me
dicturum de hoc tamen dico quod operatus sum quod frustra ossis
debent equari cum digitis et ponere digitum in naso et
ipsum eleuare et gradatim ponere tentam in naso vt ossa
deprimantur et gradatim puluilli balneati in albumine oui
ponatur cum stuppis et in processu ponatur oxicroceum vel
ponatur puluis volatilis molendini boli armenici et sanguinis
draconis et cum oleo rosato fiat vnguentum et in xiiii diebus sperat
plus de restauratione ossis nasi. ¶ Si vero esset in naso co-
tritio curetur vt alie contritiones et in hoc non sto quia recur-
ro ad primum librum in tractatu de contusione et attritione.
¶ Si autem vulnus ferri fuit cum sagitta considera vt sagit-
ta sit apparens mollifica locum et conforta ipsum cum oleo
rosato calido et fac stomachum prima die et fac clistere et die-
ta eius sit frigida. ¶ Secunda die attendas ad infirmum et
nisi debilis sit vel alia causa te impediat capias cannulam
sagitte cum tenaculis dentatis et firma bene tena-
culas et gradatim volue sagittam cum tenaculis a dextris
et a sinistris. Et postea reducas sagittam ad locum
in quo fuit primo et sic recte et naturaliter et sine diffi-
cultate poteris extrahere eam cum viam sibi fecit et reuo-
lutione a dextris in sinistros et contrario. Et cum sagitta
si non fuit nimium fixa poteris primo die mouere eam
nisi aliud impediuerit te. ¶ Sagitta extracta non
conmodo dolorose impleatur vulnus cum petiis et stu-
pis infusis in oleo rosato calido et vitello oui et hoc vsque
ad tres dies vel quatuor et post quatuor dies incipe mundi-
ficare vulnus cum farina ordei et melle rosato. Et si do-
lor adesset addatur farina fenugreci fiat mundificatio
incarnetur et consolidetur sicut in illo capitulo dictum est.
¶ Si autem sagitta nullo modo fuit visui manifesta inquire
de ipsa et si eam non inueneris via alia super mollifica
locum et conforta cum oleo rosato vsque ad consolidationem vul-
neris. Et si poterit vulnus consolidari per viam istam fa-
cias quoniam isto modo sepe consolidat vt videtur vel locum
teneas apertum vsque ad perfectam apparitionem sagitte
quoniam multotiens natura expellit eam ad locum conuenientem
et tunc sepe extrahitur per se sine difficultate vel sine
modico vel manifestatur sic quod extrahi poterit. ¶ Si
autem non appareat sed manifestatur tactu et non visui
conaris tunc ponere in cannam sagitte oleum rosatum et molli-
ficare locum vulneris cum eodem oleo per tempus. Et cum fuerit
visum tibi locum fore mollificatum pone vncinum vel
trebellum vel aliud instrumentum in cannam sagitte
vt tibi videtur et bene ipsum comprime. Et tunc volue
vncinum vsque partem anteriorem et commoue sagittam et
eam extrahe si sit possibile. ¶ Si extrahere non poteris iterum
redeas ad mollificationem loci et dilatationem eius quod post
primam experientiam debes conari locum dilatare cum tentis
et cum spongia vel aristologia et aliis habentibus dillatare.
Et apponunt vitreolum in loco cum oleo rosato et spallit in
cannula sagitte et gradatim extrahe sagittam et iam dum
persequeris isto modo ter vel quater quod ista extrahatur isto modo
et nequaquam dolose extrahatur isto modo. ¶ Si autem sagitta bar-
bulata fuit capiantur barbule cum tenaculis si poterit
vel in barbulis ponantur penne anserine non incise nisi
in vna parte et tunc capiatur sagitta cum tenaculis et ex-
trahatur quoniam barbule non possunt infigi in carne. Et non
quod moderni habent trebella et ponunt ipsa in cannula sa-
gitte et tunc sagitta exit. Et non pono compositionem illius tre-
belli quia nota est omnibus. Et sagitta extracta mundificetur.
Et si mel cum farina ordei non sufficerit quod sepe carnosi-
tates orte sunt in loco tunc mundifica cum vnguento viridi vel
apostolorum deinde consolides modo dicto supra.

Ista membra scilicet aures et labia nihil habent proprium
ab aliis membris. ¶ Quare si aures vulnerantur
et nulla sit deperditio in eis suantur et incar-
nentur cum puluere incarnatiuo et albumine oui mix-
to cum oleo rosato et hoc si fuit vulnus in substantia auris.
¶ Si autem fuit deperditio carnis differant labia primo
deinde mundificentur et tertio impleantur carne et quarto con-
solidentur et hoc est dictum in primo modo huius libri. Et generalis
est in omni vulnere facto cum deperditione carnis. ¶ Et eodem
modo per omnia fiat si vulnus fuit in labiis. ¶ De vno tamen
auiso te quod in sutura bene iungas labii partem
cum parte labii ne in eo nasceretur eminentia que
difformitatem faceret in labio. Et iam illam dif-
formitatem innatam in labio cito curaui. Et primo
incidi illam difformitatem et partem illam labii sic emi-
nentem et consequenter locum sic consolidaui et remota
fuit illa difformitas et illud feci in via noua
in vna domicella. ¶ Si autem vulnus auris per punctum
instrumenti esset cum sagitta factum debes considerare
si sagitta penetrat vsque ad substantiam cerebri vel non.
¶ Si penetrauit coniecturam habere poteris per hec
signa quoniam omnibus efficitur rubei cum mutatur alienatio
cum vigilia cum vomitus aut causatur tremor aut
debilitas sensus. ¶ Cum autem certus fueris de
hoc siue extraxeris sagittam siue non est mortale
et hoc ego vidi in fratre iuuene de argillis qui per-
cussus fuerit non in aure sed in partibus circunstantibus
cum vno baculo acuto et pertransiuit vsque ad sub-
stantiam cerebri et ego cognoscens hoc fugi et pro-
nosticatus fui de morte. Et aliis medicis di-
misi et breuiter ad mortem deuenit. Dico
tamen quod melius est sagittam extrahere quam ip-
sam dimittere cum protestatione tamen ne ad infa-
miam vulgarium deuenias. Et modum extrac-
tionis habes in primo libro in tractatu de
fractura cranei quare illuc vide et modum
extractionis habes in primo libro et ibi poteris videre.

Si autem sagitta non penetravit usque ad substantiam cerebri pi
culum tamen est quod ipsa non penetravit usque ad nervum quod pos
sit auditum amitti In isto quoque casu extrahatur sagitta et con
ferantur labia vulneris et mundificetur et incarnetur et con
solidetur ut eciam dictum est supra Et licet in principio capituli de dieta
nihil sit dictum tamen in isto dico dieta sit firma usque ad octo
vel x dies quantum tutus eris securus de eventu apostematis Et
locus inungatur circumquaque cum oleo rosato bolo armeniaco terra sigillata et
cum eis addatur parum aceti Succus eciam herbarum frigidarum in hoc
valet Et fiat flobotomia in principio si opus fuerit et similiter solu
cio et in processu semper sit solutus de ventre cum clisteri vel alio modo

Vulnera colli quedam sunt in sola carne quedam sunt in
ossibus spondilium quedam in ligamentis lateralibus
quedam in venis quare de istis in presenti sit sermo. Primo quod notes
antequam ad curam devenias quod si nervus vel corda colli
incidatur rarum est quod collum habeat liberum quoad motum eius
Et hoc dixit rogerius. Apulleius dixit quod si vulnus veniat
usque quo veniat nucha mortale et terribile videtur Unde
dixit galienus xii° de utilitate membrorum passiones nuce
similes sunt passionibus cerebri Si autem vulnus non venit
usque ad medullam adhuc timendum est de lesione nervorum
et membrorum ad que delegantur nervi Item ulterius vulnera que
pertingunt reversivos perpetuam generant raucedinem Et
dicunt aliqui quod si attingunt ad quedam nervum qui transit
iuxta aures quod numquam talis eger generabit Et credo
non posse esse quare in factione spermatis generativi concurrunt isti
spiritus scilicet animalis vitalis et animalis naturalis et ex istis in testi
culis fit unus spiritus qui dicitur genitivus cum ergo spiritus animalis
debeat deferri a cerebro ad locum oportet quod deferatur mediante ner
vo qui nervi finiunt cerebro dilatacione sunt vene capiti
et arterie cordi Cum ergo nervus ille transiens per aures
sit nervus deferens spiritum animalem pro generacione spermatis genitivi
et pro quamvis actus generativus quod erat declarandum Preterea
vulnera arteriarum magnarum et venarum magnarum sunt
periculosa quia cito exalat sanguis et spiritus quare sequitur mors
Iterum dico quod vulnera trachee arterie sunt periculosa et me
rito eciam quod habent fundamentum vite necessarium et tamen hoc sunt difficilis
consolidacionis et hoc est quia sunt transitus cibi et potus et aeris
In cura illa habes 4or intenciones. Prima est in dieta 2a in
curacione 3a in localibus 4a in accidentibus. Prima completur ut se
pe dictum est Caveat tamen iste se a vino respiciat quoniam
nihil mundi impedit nervos sicut vinum nisi alia causa te
impediat. 2a intencio eciam completur ut dictum est in aliis capitulis
De flobotomia tamen dico quod si multa quantitas sanguinis exivit
dimittatur tamen flobotomia et ventose tunc sufficiunt Si non fiat
flobotomia etate et aliis consentientibus Quantum ad 3am intencionem
dico primo quod si vulnus fuerit in carne et fuerit sine deperdicione
eius tunc coniungas partem et suturam facias et dimitte locum
declinacionem aptum et illic pone tentam primo cum vitello ovi
postea pone cum terbentina. considerantes tamen necessitatibus generaliter in
carnes modo debito sepe Et circa locum ponatur defensivum de
bolo armeniaco et de succis herbarum secundum tamen necessitatem Si autem
hoc vulnus magnum et longum fuerit cum deperdicione carnis
solum tamen consideracio tota tua sit in confortacione loci circa vulnus
et restauracione pellis vel carnis de quibus iam sepe factum
est mencio Si modo tale vulnus fuerit cum deperdicione ossis
separati tunc move ipsum et incarna modo debito iam Pul
vis incarnativus Recipe thuris ʒ i farine fenigreci dragan
ti gummi arabici mumie ana ʒ ii cribellentur et operentur
Si autem non potest manutenere coniungas duas partes vulneris
et sue ut dictum est Si vero vulnus fuerit cum lesione nuce consideran
dum est ad quem transeunt nervi orientes ab illa parte si amiserit sensum

et non vel motum in toto vel in parte Si talia membra
non amiserint motum neque sensum tunc coniungas par
tes et fac modo iam dicto ut dimittatur locus aptus ubi
est lesio nuche et conforta nucham cum rosato et melle et ter
bentina et farina fenugreci mixtis et hoc calidum pone super
locum et de melle rosato mixto cum oleo de mastice et
oleo de lilio facto cum speciebus postea hoc appone quare necessario
parte incarnet et consolidet locus Si vero amiserint
sensum vel motum in toto vel in parte tunc quod nucha fuerit
lesa curet tribus incarnativis et confortativis ipsam et
cum melle rosato et therebintina et farina fenugreci vel cum melle
et oleo de mastice et de lilio mixtis et hoc usque ad
ipsius nuche incarnacionem et postea incarna vulnus et consolida
Semper autem conforte locus circa vulnus cum oleo rosato vel succo
herbarum frigidarum vel cum alio defensivo Si vulnus
non fuerit sine effusione nuche tunc a principio digeras
et conforta locum cum vitello ovi et oleo rosato usque ad tres
vel 4or dies postea mundifica ipsum cum farina ordei et
melle rosato mixtis et incarna demum consolida Si
vero fuerit vulnus secundum latitudinem quare ex transverso cum
lesione nuche tunc quamvis semper membra amittunt sensum
et motum et amplius non redeunt et tunc in illo casu debe
mus confortare locum multum Et debet curari locus
incarnare unum naturam ex confortacione sua facere illud
quod impossibile est medico facere Et non mirum quia forti
bonitate nature nihil est impossibile tunc in illo casu incar
na locum et conforta ut dictum est Michael lafrancus
dixit quod locus confortetur cum oleo rosato et desuper ponatur
in principio vitellum ovi usque quo fuerit dolor sedatus Postquam
in loco fuerit sanies mundificetur et incarnetur cum illo
Recipe mellis rosati colati ʒ iiii farine ordei ʒ ß terbentine
ʒ iii tere rasine ana ʒ ii thuris mastices ana ʒ i
mirre sarcocolle mumie ʒ ß olei mastice ʒ iii
et fiat unguentum Si vulnus modo fuerit non cum lesione nuce
sed cum incisione vene a qua exivit sanguis minimus
tunc dicunt aliqui quod locus conducatur usque ad locum vel
venam a qua exivit sanguis cum sutura Deinde super su
turam ponatur pulvis iste Recipe sanguinis draconis boli armeniaci dragaganti
gummi arabici ana ʒ ß terantur et cribellentur et ponatur
super locum Deinde ponantur stupe balneate super locum
ut locus cum sutura firmius maneat super venam et super
locum a quo sanguis exit pone pulverem de gipso vel de
mumia cum albumine ovi et iterum vel Et istud eciam dicit guill
Recipe rasuram carte tele aranee et fiat cum istis et albumine
ovi emplastrum Si cum istis consolidari non potest cauteriza locum
quia in parte vene cum cauterio habente formam rotundam et super lo
cum pone generaliter albumine ovi Et si ista non sufficiunt tibi
recurre ad primum librum ad capitulum de fluxu sanguinis Si vul
nus fuerit in collo cum sagitta et tamen fuerit cum lesione nuce
tunc scias quod membra inferiora perdent sensum et motum tunc in illo
casu intencio tua sit in extrahendo sagittam Et primo volue
ipsam a dextris in sinistram cum tenaculis Et generaliter coniun
gas ipsam ad locum suum et tunc extrahe ipsam et extrahit postea
cum mollifica locum ut dictum est supra Et si fuerit opus inci
de locum parum ut ipsa sagitta possit exire Et ipsa
extracta impleas vulnus cum vitello ovi et oleo rosato calido
in hyeme et frigido in estate et hoc facias per duos vel tres dies
Locum procedas cum melle rosato et pluribus incarnativis. generaliter
procedas cum rebus habentibus plus carnem inducere Et est sar
cocolla mirra aloes unguentum apostolorum et sic de aliis ut me
dico videtur Et eodem modo procedas si vulnus cum sagitta
fuerit sine lesione nuche Nota tamen aliqua generalia Omni
generale est quod si vulnus fuerit in nuca in parte in qua oriunt

nervi nobiles sunt sed nervi euntes ad spatulas et
qui ad brachia et alii euntes ad tibias et per totas illas
mortale est ¶ Et similiter si vulnus fuerit in nucha in parte illa
In qua oriuntur nervi a cerebro sicut a spondilibus costarum
super est mortale. Propterea prius declaratum nam sensus et motus sunt
necessarii in vita cum ergo deperdantur videtur quod sequi debeat mors
Propterea prius est nota et licet hoc sit verum et medicus hoc videat
non tamen debet medicus negligere infirmum. ne a laycis reprehendatur si liberaretur quoniam ut dictum est nam sepe operatur
illud natura quod medico est impossibile. ¶ Et etiam utatur medicus pronosticis ne a sophisticis reprehendatur. ¶ Non argumentum generale quod
si in vulneribus nervorum nobilium vel cerebri vel nuche
si supervenerit rigor sive sit cum febre sive non mortale
¶ Si rigor fuerit cum febre et vigiliis et destructione appetitus
et frigiditate ipsius corporis et amentia mortem dico significare sine dubio ¶ Si tamen omnibus istis supervenerit fluxus
ventris et illa moveatur bonum quod arguitur virtutis fortitudinem

Vulnera gule timorosa sunt sive sint cum ense
sive alio. sive etiam sint alio secundum longum sive
secundum latum ¶ Et hoc non est propter aliud nisi propter
cannam pulmonis cuius nomen est trachea arteria. aut propter
cannam stomachi cuius nomen est meri ¶ Et propter duas venas
magnas. que sunt a dextris et a sinistris. quarum nomen est
guidegi. sub quibus etiam venis collaterales sunt due satis magne arterie. Propterea nota quod iste vene et arterie immediate
diriguntur ad cor ex eorum nocumento per viam gurgitationis sequitur
nocumentum pulmonis et cordis recte cuius sequitur mors ¶
Vulnus canne stomachi est periculosum etiam sed non tantum. quia cibus qui
debet attrahi non attrahitur etiam debito modo quare etc. ¶ Et homo
diutius vivit sine cibo quam sine attractione aeris ¶ Dico
ergo quod vulnus canne pulmonis est periculosissimum ¶ In cura
ista habes tres intentiones. Prima est in cuce secunda in dieta
tertia in localibus. Prima completur cum cucurbitis velibus vel cum cassia
vel electuario eius vel dyapassitone vel alio secundum necessitatem
¶ Cyrurgicus etiam secundum casus et accidentia adveniencia ¶ Et
similiter fiat flebotomia de parte opposita parva vel magna secundum necessitatem patientis ¶ Secunda intentio completur ut iam dictum est
Abstineat ergo a carnibus et a vino magno et ab aliis
multiplicantibus sanguinem donec fuerit securus ab apostemate
Post hoc utatur ipse carnibus bonis iam sepe dictis et bono vino odorifero limphato tamen ¶ Et hoc adiuvat multum
in generatione carnis ut dixi in primo libro. vinum potum respiciat
se a brodialibus rebus et a fructibus et in aliis etiam honeste
se habeat ¶ Tertia intentio hec. ¶ Et primo si vulnus fuerit
in guidegi fiat flebotomia in brachio ut sanguis diversificatur
a loco illo ne recte compassionis ad cor transeat quia illa
duo membra colligantiam habent mirabilem ut dixi ¶ Propterea quod non
diligenter quod vulnus parvum in illo loco dicatur esse cum mortis
recte compassionis illorum membrorum. quia oportet sepe sonetatis curas habere vel sollicitudinem ut dictum. dixi etc. primo. primo modo.
Unde tempore meo vidi quendam anglicum qui conductor
erat lanceorum centum cuius nomen guillelmus qui fuit vulneratus in gula cum sagitta et quamvis ista ut videbatur non
penetrabat pellem gule primo dico vobis quod unus laycus
dixisset ipsum forte vulneratum et mortuus est incontinenti
¶ Et hoc non est propter aliud nisi propter vulnus factum in guidegi Vidi etiam alium percussum cum pugillo super locum illum et sincopizavit et quamvis ad mortem devenit ¶ Doctrina ergo totum pervenit quod nocumentum quod est in illo loco generatur cordi quare
concludo quod flebotomia convenit et alia cordialia defendendo cor
a suffocatione et resolutione spirituum ¶ Si sanguis fuerit magnus
et in omnia considerata quia omnes contingentes non possunt tibi scribi

¶ Si tamen cum eo est fluxus sanguinis curre ad illa que dicta in precedenti modo de fluxu sanguinis vene et ad primum libri ¶ Si
modo vulnus fuerit in canna pulmonis debes conducere partes cum
sutura et manutenere locum quod suturatum cum albumine ovi
et oleo rosaceo et cum pulveribus incarnativis in primo libro similiter instruxi
et stupa balneare et super hoc pone quamvis sciat dyagum
et ponat in ore et colliquatur paulatim ¶ Et sic transglutiat paulatim ¶ Et idem dico de vulneribus meri quod suantur
et incarnentur et obsuentur que dicta sunt in primo libro tractatu de vulneribus et illic vide ¶ Si vulnus fuerit cum pauci
predas sine sutura ut dictum est in aliis capitulis ¶ Si
vulnus fuerit cum parum predas sic factum fuerit cum sagitta
tunc videre debes si in eius extractione fuerit periculum vel non
¶ Si non extrahas ipsam et ipsa extracta impleas locum cum
oleo rosaceo et vitello ovi et in aliis fac ut dictum est
Si autem fuerit periculum vel ex parte vulneris magnitudinis
vel ex parte loci tunc debes locum mollificare et incarnare
ut dictum est ¶ Et etiam dilatare si opus fuerit ¶ Isto facto extrahas sagittam et impleas vulnus cum vitello ovi et oleo
rosaceo. tertia die ponas mel rosaceum cum farina ordei post mundificationem consolida et incarna // Pro quo nota quod ego vidi quendam
vulneratum in gula et sagitta penetravit gulam
et hoc fuit propter venas guidegi. non tamen fuerit lese tamen
sagitta fuit extracta cum sollempnitatibus iam dictis et ego
fui et apposui ex utraque late tentam infusam in vitello
ovi et oleo rosaceo. et postea feci faldas de stuppa et balneavi in albumine ovi et oleo rosaceo et incarnatum est in
paucis diebus ¶ Vidi alium vulneratum in gula cuius
nomen est matheus et brevitur ferrum sagitte remansit fixum in spatula ¶ Ego autem videns ferrum non posse
haberi timui et non curavi de visitatione illa et breviter stetit per aliquos dies deinde ad mortem devenit homo ille.

Vulnera istorum membrorum nihil habent proprium nisi
pronosticationes et ligaturam et situationem. Vulnera
ergo huius loci timorosa et suspecta sunt propter nervos qui
descendunt ad brachia ¶ Et suspecta etiam sunt de dolore et
amissione sensus et motus brachiorum ¶ Et quod locus iste
est valde dolorosus hac de causa cito apostematur ¶ Propterea nota
quod tremor accidit istis vulneribus et sic cum febre timor
est de spasmo ¶ Non est ista. nam rigor non fit in vulneribus
nervorum principalium nisi materia currat ad locum quia materia cum
fuerit locum vulneratum imbibitur. membris illis et facit
tremorem ¶ Et si sit multe quantitatis facit et apostema ¶ Et si
talis materia supercalefit facit febrem quare concludo quod dolor
huius loci sedetur quoniam dolor est causa omnium horum. quoniam est
causa attractionis materie ad locum et per consequens causa tremoris et
spasmi et febris. et est causa apostematis omnia non sunt quare etc. ¶
¶ Et si bene consideras Iste locus habet multas colligantias
cum spina mediante cartilagine ossis spatule et habet colligantiam cum torace mediante osse furcule et cum cerebro mediantibus
nervis et hoc totum patet ¶ In cura ista habemus tres intentiones vel quatuor si volumus Prima completur cum purgativis ¶ Secunda cum
dieta. ¶ Tertia cum localibus. et quarta cum reductivis accidentia que
accidunt istis que sunt sicut febris. dolor spasmus et duricies
post consolidationem que remanet ¶ Prima et secunda intentio
complentur modo dicto in precedenti modo. et illic vide ¶ Tertia intentio
completur hoc modo. quia debes considerare an vulnus sit magnum
vel parvum ¶ Si magnum debes concludere partes adinvicem et suere. et talis sutura non debet esse fortis propter magnitudinem
et propter pondus ipsius brachii sutura dicta in primo libro
quod fit isto ¶ Primo incipiat labra vulneris similiter et non
annodet ¶ Deinde iterum cum acu penetret ad partem adversam

pe[n]itus penetrauit et tu capies illa duo fila et tu ano
det Ista sutura est multum fortis. Hoc pacto dimittat p[ar]te
declinior[em] ap[er]tam Et sup[er] sutura[m] appone puluerem istu[m]
incarnatiuu[m] qui sic fit ℞ boli ar[meni] aristologie mastic[is]
ana ʒ i sangui[nis] draco[nis] q[uod] arab[es] ana ʒ ij terebellet[ur] cu[m] pe[n]na
et q[uan]do ope[r]iet[ur] de[inde] sup[er] puluere[m] ponat[ur] stuppa in
fusa i[n] albumi[n]e oui sil[icet] q[uo]d cit[ius] et par[um] istius pulueris cu[m]
albumi[n]e oui et oleo ro[sarum] apponat ℞ et iste est melior mo
dus incarnandi qui repit[ur] ut sepe expertus sum In loco
aut apto apponat[ur] tenta pri[m]o die infusa i[n] vitello oui
et oleo ros[arum] si placet si no[n] dimittat[ur] oleu[m] ros[arum] et hoc
p[er] duos aut tres dies. Deinde apponat[ur] mel ro[sarum] cu[m] fa
re mixtu[m] Si tu[m] maior extorsio necessaria fuit addat[ur]
terbentina mirra et sarcocolla et hoc fiat qu[ousque] fuit securus
de gra[nu]lac[ione] apa[tis] ℞ Circa aut locu[m] ponat[ur] defensiuu[m]
ex bolo ar[meno] et terra sigil[lata] et par[um] aceti. facta mu[n]dific[a]
tio[n]e et habita securit[ate] apa[tis] [con]solidet ℞ Si modo co[n]
tingit q[uod] vulnus sit paruu[m] no[n] [con]sulas p[ar]tes s[ed] fac ut
dictu[m] est q[ua]ntu[m] ad mu[n]dificatio[n]es et incarnatio[n]es saluo q[uod] in
istis p[ro] mu[n]dificatio[n]e potes uti vnguento apostolo[rum] ut dicu[n]t
multi alii Et ego tu[m] ecs hoc dico Et h[oc] ego oport[et] et
h[oc] fr[ac]to bo[n]o digito[rum] i[n] labiis vulneris ℞ Ligatura hume
ri sic fit fascia sit plicata i[n] duob[us] capitib[us] vsq[ue] mediu[m]
q[uo]n[iam] sub azella par[um] stuppe ponat[ur] de[inde] ponat[ur] h[ec]
fascia et ascendas cu[m] fascia sup[er] humeru[m] Et reuertas cu[m]
fascia sup[er] spatulam sic te[n]e[n]do faciendo cu[m] fascia[m] et re
uoluas fac[ie]m sub assella illa et iteru[m] ascendas ad spa
tulas alias. et sic facias donec ligatura sit [com]pleta
Si vero vulnus fecu[m] sit cu[m] sagitta mollifica cu[m] oleo ro
[sarum] calid[o] de[inde] apponas et apias vulnus si op[u]s fuit postea
cu[m] tenaculis extrahas q[uo]n[iam] ut dictu[m] est deinde i[m]pleat[ur]
locus cu[m] tentis balneatis i[n] oleo ros[arum] et vitello oui Et
circa locu[m] ponat[ur] defensi[uu]m ne locus apost[emet]. et q[uo]n[iam] mu[n]di
ficet[ur] modo dicto i[n] aliis capit[u]lis et incarnet[ur] et [con]solidet[ur]
Lo[cus] interio[r] [com]plet[ur] sicut dictu[m] est in pri[m]o h[oc]. Vn[de] si duri
ties esset remoueat[ur] sicut dictu[m] est i[n] pri[m]o h[oc]. et etia[m] i[n] p[rimo] h[oc].
i[n] multis locis Et similiter si apa[tis] se[n]tit frigidat[ur] vide q[uod] dictu[m] est
i[n] pri[m]o libro Et gra[tia] breuitatis no[n] repetitulabo. q[uia] redi
osu[m] esset illa sepe replicare et fastidiu[m] moueret i[n]tel
ligentibus q[ua]re [et]c[etera]

Sepe vulnerat[ur] locus iste cu[m] ense ex transiso
et incidit[ur] sepe musculus cordis q[ui] mouet cor
dis brachiu[m] et amittit motu[m] et cadit ma
nus i[n] racheta eius et restauratio[n]es no[n] recipit iste neruu[m]
Et hoc accidit no[n] solu[m] ex vulnere ensis dicit etia[m] ex
vulnere facto cu[m] sagitta et telo Et vidi i[n] uno cuius
nome[n] erat Iacob[us] peroti q[ui] cu[m] telo fuit vulneratus
i[n] adiutorio et vulnus penetrauit ex vtraq[ue] p[ar]te adiutorii
nec os fuit lesu[m] s[ed] solu[m] ille musculus mouens cordas
brachii et i[n] gutture manus i[n] racheta cadebat et hodier
na die cadit et p[er]dit motu[m] et no[n] sensu[m] ℞ Si modo
vulnus fuit s[ecundu]m longu[m] no[n] est timor de amissione mot[us]
nec sensus nisi aliud fuit ex defectu medici male sciencis
ip[su]m i[n]firmu[m] regulare et ex p[ar]te ipsius i[n]firmi no[n] curat
de se ℞ In cura ista habes 4or intencio[n]es. Pri[m]a est i[n] pur
gatio[n]e 2a i[n] dieta 3a i[n] localib[us] 4a i[n] accide[n]tib[us] ℞ Pri[m]o [er]go
euacuet[ur] corpus s[ecundu]m [com]plexione[m] vel cu[m] lenitiva vel cu[m] medi[ci]na
s[ecundu]m necessitate[m] Et clistere i[n] talib[us] fiat q[uo]q[ue] o[mn]i die Et flobot[omi]a
fiat si sanguis multus no[n] exiuit et etas [con]senserit Si
vero multus exiuit fiat sola appositio ve[n]tosaru[m] ℞ 2a

Intentio [com]plet[ur] hoc modo Videas et consideres si i[n]firmus
sit debilis si no[n] vtat[ur] lactucis borag[ine] spinachiis por
tulaca cucurbita si temp[us] adesset (si no[n] adesset temp[us]
vtat[ur] farre cu[m] amigdal[is] riso panico et milio et consi[mi]li
b[us] grana[n]tib[us] paucis sanguinem ℞ Potus eius sit vinu[m] de g[ra]
natis mixtis cu[m] aq[ua] ut tibi videt[ur] et sic etia[m] aq[ua] cocta
cu[m] zuc[car]o solu[m]. saluo q[uod] i[n] [com]mestione r[ati]o[n]e [con]suetudinis
vtat[ur] vino bene temp[er]ato et hoc sit g[e]n[er]ale o[mn]ib[us] Si aut[em] de
bilis esset et afflict[us] vtat[ur] ip[s]e carnib[us] edinis q[ue] sint
cocte cu[m] cucurbita endiuia vel portulaca et similibus
Et vtat[ur] etia[m] carnib[us] pullinis vel vitulinis similiter p[ar]atis
Et si appetitus esset vtat[ur] carnib[us] auiu[m] degentiu[m] in ar
borib[us] vel pratis assatis i[n] tegula ℞ Tercia inte[nti]o [com]plet[ur]
hoc mo[do] ℞ Considera [er]go pri[m]o si vulnus fuit paruu[m]
a[ut] magnu[m] ℞ Si fuit magnu[m] [con]ducas p[ar]tes cu[m] sutura
forti et i[n]carna mo[do] dicto sup[er] cu[m] stuppis et puluillis
No[n] tu[m] vnu[m] g[e]n[er]ale q[uod] si vulnus fuit ex transiso et vul
nus fuit p[ro]fundu[m] et velis suere sue cu[m] punctis duplic
atis de quib[us] dictu[m] est in vna cura p[re]cedente Et racionem no[n]
assigno q[uia] assignaui i[n] p[rimo] h[oc] tractatu de vulneribus
Si accidat mo[do] q[uod] neruus sit incisus dicunt aliq[ui] et g[e]n[er]al[iter]
de salicete q[uod] neruus d[ebet] suui cu[m] neruo ut i[n] eo fiat co
glutinatio et ego dico ut dixi i[n] pri[m]o h[oc] q[uod] neruus cu[m] ner
uo no[n] debet suui. S[ed] dein[de] bene suere carne[m] cu[m] carne
suere et iungere neruu[m] cu[m] neruo q[ua]ntu[m] possis et r[ati]o[n]es
et causas dixi ibi sup[ra] q[ua]re dimitto et vide illic Si
aut[em] sutura si no[n] posset [con]ducat[ur] p[ar]tes q[ua]ntu[m] pot[est] con
ducta et [con]seruet[ur] [con]ductura et i[n]carnet[ur] locus et her
[con]ductura ut na[tur]a melius i[n]strume[n]tis mediatib[us] et i[n]stru
me[n]to artis restauratio[n]es i[n] membro facere posset ℞ Circa
aut[em] locu[m] p[ro]cedat[ur] cu[m] [con]fortatiuis et p[ro]hibentib[us] apa[tis]
donec securus fueris ab eo Et loco neruoru[m] fac tale
mu[n]dificatiuu[m] ℞ farine lupinoru[m] mell[is] ros[arum] colati
terbentina ana et fiat vng[uentu]m vel fiat hoc ex melle ro
[sarum] et mirra et hoc facias si vulnus hoc requirat ℞ Ista
aut[em] remouet sordicie[m] et putredine[m] a neruis et illa
no[n] ponant[ur] in vulnerib[us] neruoru[m]. nisi p[ost] securitatem
apa[tis] q[uia] ista mordicant forti[ter] et abstergunt et fac
iunt mag[is] currere ad locu[m] Si aut[em] vulnus esset paruu[m] p[ro]ce
das i[n] omnib[us] ut i[n] aliis capit[u]lis dictu[m] est Et p[ro]hibeas
ne locus apost[emet]. et gra[tia] breuitatis no[n] recapitulabo Si
mo[do] vulnus esset fc[tu]m cu[m] sagitta nisi requirit aliud nisi
extrahat[ur] leniter et suauiter facta mollificatio[n]e et dillatatio[n]e
si opus fuit Et ipsa extracta illa hora i[m]pleat[ur] locus
vel vulnus cu[m] oleo ro[sarum]. et i[n] mu[n]dificatio[n]e et i[n] aliis fac
ut dictu[m] est ℞ 4a Inte[nti]o q[ue] est remoue[n]s accidentia q[ue]
accidunt. [com]plet[ur] p[er] istu[m] modu[m]. q[uia] sepe accidit vul
ni apa[tis]. vel r[ati]o[n]e medici male op[er]antis vel r[ati]o[n]e egri
no[n] quiescentis In sex reb[us] no[n] na[tur]alib[us] debito modo
q[ua]re huic os succurre[re] Et licet dixeri[m] in dictis
de remotio[n]e hui[us] accidentis q[uo]d est aduenti apa[tis] q[uia] re
misi ad p[ri]m[u]m libru[m] vbi de hoc fit mentio p[ro]pter aliquid
loquar succinctus de accidente ℞ Pri[m]o [er]go si vides apa[tis] acci
dere vulneri ventre[m] soluas ut tibi videt[ur] necessitas
2o si op[us] fuit fac flobotomia[m] ut tibi videt[ur] ℞ 3o dieta
sit tenuis ne i[n] eo fiat multiplicatio hu[m]orum q[ui] curre[n]
p[ote]nt ad locu[m] et esse causa maioris apationis q[ua]re [et]c[etera]
4o cu[m] localib[us] defendas locu[m] ne hu[m]ores recipiat sic
cu[m] bolo ar[meno]. terra sigil[lata] et modico aceti ℞ Ist[ud] oleu[m] ros[arum]
cu[m] bolo ar[meno]. p[ro]hibet etia[m] hoc Succi libari fruct[u]u[m] hoc
faciunt sic[ut] succus endi[uie] semp[er]viue et sic de aliis Et
ex istis ut tibi videt[ur]. potes facere emplastru[m] Si tame[n]
apa[tis] no[n] possit p[ro]hiberi q[uo]n[iam] cadit cu[m] istis m[u]l[t]is dictis
et febris assit arguas malu[m] q[uia] corrupc[i]o[n]es membri

vel morte vel debilitate mebri vulnerati et ho
clarum est. Et no indiget alia declaro. Si go sit
apa in loco qr medicus no potuit ipm curare vel
qr medicus ipm invenit vel quocuq sit debet me9
ipm removere anq vulnus curet. no negligedo tn
vulnus. Et videat ho po medicus si apa sit aptus
removeri cu resolutivis et infrativis siccis. Si sic
procedat cu illis. Et nonr dico cu fris et siccis qr ta
lia apata qiter st cu mala oplexo. talia pmo semp
cure fria et sicca opetunt et vt ma q est i loco re/
solvat. Et te quecit fa. fabarum. fa. or. rosarum ar/
noglossa bolo ar. terra sigil. et oleu ros. oleum
de mirto que ex istis fiat emplim si tibi videtur
Si mo apa no possit removii cu istis pmo. esse ap/
tum saniar te saniet ho mo. Rx. farine fenugri
seis lini. ℥ iii. ancti moille. ai ℥ ii. malvavisci
lb. s. assugie porci liquefacte. q. s. bulliant buli/
eda et incorporent cu oleo de lilio et mlo sup apa
ponat. Ist alind Rx. farine fenugri. seis lini ai.
℥ iii. pinguedis ℥ v. fa. or. ℥ ii. bulliat bulieda
et incorporent. cu oleo de moill. et calida sup locum
ponat. Si accidat mo qr i loco sit dolor itollerabilis
sicut accidit in generatoe saniei. vel aliquo alio modo
no multum loqr de isto accide qr sepe locutus sum
i po ho. tn dico qr pt embrocam cu aq calida decoc.
malve vel altee qr illa aperit poros et facit mag
exalare et locu mollificat. Vel alit pt fi si dolor
cu emplis vel aliis no cessat. Rx. boli ar. papaveris
et ifundat in oleo ros et papaveris aceti. Deinde infu/
dat capi triti. ʒ. i. iusquiami. ʒ. i. et cu isto fiat in/
unctio moto at dolore aplus no fit cura. Apate
maturato aperiat cu flomo si est nece vel si potes
fac vt sanies apatis ad orificiu vulneris veniat
Fm aptione procedas vt i aliis sepe dcm est

Vulnera huius loci quando fuit i pte domestica
brachii et aliqn in pte siluestra directe in
curvatura brachii quocuq sint vulnera talia sut
periculosa pmo vulnera ptis domestice st periculosa
pp venas et arterias magnas que illic transeunt et ho est
clarum. 2o vulnera ptis silvestris st periculosa pp rota/
tenacoem et infiltratoem nervorum et cordarum et ligamen/
torum ossa illa hnt diversas figuras que si locus vulnerat/
de levi pp amittit figuram. In cura ista habes 4or
intencoes vt in cura aliorum vulnerum. Prima ho oplet
cu purgatoe vt tibi videt nece. 2a inte. oplet vt
sepe dcm est. 3a inte oplet ho. osidet medicus
vulnus si fuit i pte domestica conare sanguinem restringere
pp multas venas et arterias que illic assut. Et ostringat
mo dco sup in cao de vulne i collo vel alio vt fuit
nece. Si at ptes fuerit divise et no fuit sanguis
oducant cu sutura mo dco sepe et incarnet et con/
solidet. Si at oductura no fuit necia prohibeat
apa et digerat labia et mundificet et incarnet mo
dco. Si mo vulnus fuit i pte silvestri qr i pte exteriori
brachii. et vulnus fuit magnum et latum oducas et oser/
vas ptes vt dixi et locu defende ne apa generetur
Si mo sagitta penetravit locu. te extrahe ipam mo
dco et procedas i oibus vt iam in aliis capitulis declaratu est
Unu tn dico vobis de ligatura qr si vulnus fuit in
pte domestica te debes plicare brachiu vsq pectus
et ro est manifesta qr te labia vulneris ad invicem

melius oiungunt et osolidant. adiuvante qre oglutinat melius
Si at vulnus fuit in late sinistro te p opposito debet pli/
cari brachiu. Ne go fiat plicao versus pectus oveniens ad
inter brachia pone astellas ne labia vulneris disiungant

Vulnera huius loci st non timorosa sicut vulne/
ra cubiti. Et ho sit veru declaro ex practica vn ex
vulneribus cubiti vidi aliquos mori. ex vulne at ma/
nus nuq hoc vidi et causa ho pt i prio capli predictis
Causa locus manus no e ita dolorosus sicut locus cubiti quia
nervi manus no st ita sensibiles et ho videt expto. Dico
tn qr no obstante ho qr dcm e. vulnera manus aliquando apan/
tur qr vulnera cubiti et ho e ro qr manus e mebrum
valde debile et eius nervi ipius st valde infistrati aliquam apat/
titus locus ille et ho videt expto. In cura ista habes
intencoes que dce st i aliis capitulis. po. inte. et 2a oplent
vt dcm e sup. Unde tn dico vobis qr semp fortitudo
et debilitas ifirmi osidentur et fm ho dietet. Tertium
ad flobotomiam fiat ipa ex late opposito semp si etas et virtus con/
senserit. Et si magna qtitas sanguinis no exivit. Et ho
semp sit generale i oi vulne. 3a inte oplet ho. vide/
as ergo pmo si locus indiget sutura vel no / si sic co/
ducas ptes et suas. Ego aut narrabo vobis modum
meu operandi in hoc. Ego vo semel habui vnu cta/
venu qui fuit vulneratus i manu cu ense et vulnus
fuit inter anularem digitum et mediu. Et fcu fuit incisio
ex vtraq pte manus vsq ad iuncturam manus et brachii
Ego aut occurrens huic loco incepi prius suere locu et
incepi in pte superiori manus et feci puncta aliqn dupli/
cata vt bn ps manus cu pte iungeret. de quibus pluris fe/
ci in isto ho. cao de vulneri humeri mencione et eius i
pmo ho. tractatu de vulneribus. Fcta sutura i pte superiori
manus / feci suturam i planta manus et posui manum
sic sutam sup stellam vna balneatam cu oleo ros. Deinde
sup locum posui stuppas albas balneatas i albumine ovi
et oleo ros. ex vtraq pte manus et ei feci flobotomiam dimi/
nutam qr satis magna qtitas exiverat. Et quo ad dietam
precepi sibi qr no comederet carnes neq ova neq biberet
vinum nisi esset limphatu. et ho feci donec securus fui ab
apate. Et in pte declinari vulneris dimisi foramia
et illa iplevi cu vitello ovi et terbentina po. deinde
mundificavi cu vnguento aplorum. Deinde i alia visitatione
sup vulnus posui pulveres incarnativos [et desup posui]
stuppas balneatas mo dco. Et circa vulnus aliqn po/
nebam oleu rosatum cu bolo ar. et aliqn sine et ho feci
vsq ad opletam incarnacoem. facta incarnatoe indurain
carnem cu vnguento aplorum et cu alume ombusto et cu vnguento
de minio osolidavi et ho totu fuit opletum directe in
xx. diebus et talis hodierna die vivit. Vidi eciam aliu
qui voluit acuere gladiu cu rota que voluit. cu aqua
Et qualitercuq fuit gladius exivit de manu illius et tota
planta manus fuit incisa ex transverso. Ego occurrens isti
manu eius sui cu punctis no duplicatis et feci vt dcm e
nu et liberatus e in paucis diebus. Salvo tn qr amisit
motum digitorum qr corde oes manus incise fuerunt ex transverso
Si vulnus no indiget sutura et fuit sup manus vel
digitos. pma die ponat oleu ro. mixtu cu vitello
ovi et terbentina. Et ho totu fiat vsq ad 4tum vel quintum
dies et postea ponat mel ros farina or. et ho eciam p
4or dies. Et si opus fuit induret caro cu vnguento a/
plorum vel eciam mundificet cu eo. Deinde osolidet. Si
vulnus fuit cu sagitta et penetravit manu ex vtraq

pte sagitta extracta et sca purgacione et dieta ordinata
in vulne ex pte inferiori ponat tenta ¶ In pte ex supi
ori pno tn tento ponant s ponat maior i pte q de
clinat vsq inferius ¶ Et tente ille sint infuse i oleo ro et
vitello oui et terbentina pp neruos ¶ Alia at duo ponunt
pp dolore et vt labia digerant ¶ Et sup locu ponat stuppe
balnate in albune oui et oleo ros ¶ Et isto mo defendet
manus ne apet et ne saniez faciat ¶ Et residuu manus
iungat oleo ros vel de mirto mixto cu bolo ar. et silr
digiti et brachiu ¶ Et pt ex poi sup vulnus emplz stup
tiui qd phibet generacoez apatis et saniei et incarnat ¶ Et
silr vinuz stipticu de qb alibi feci mencione et p modo
dimitto ¶ Et cu tu fecens ho p octo vel p x dies in qb
fit incarnatio ¶ Et si locus no fuit apatis forcia illa
incarna et co solida ¶ Illud ex dixi vobis ho centies
ego feci ¶ Et ho sit generale ne du in manu s ex in br
chio et i adiutorio et in coxa et i aure ¶ Et i omib
illis locis cu isto mo operandi habui honore ¶ Et gra
breuitatis no narro vobis casus ex multos vobis pos
siz enarrare ¶ Vnu tn no ex si vulnus fuit i vno
digito et no fuit mansus totus musculus iferioris vel
superioris ossis remanentibus tn iunge os cu osse et sic
et incarna mo dco ex sepe hoc feci ¶ Silr si focile
vnu brachii sit incisuz silr sepe feci tn triscendu est
ad quartu intencoez ¶ Quarta intentio q est remoue
apatione vel dolore si fuerit completur mo dco i cao
de vulne adiutorii et illic vide ¶ Et mo durities rema
net ps consolidacoez tn remoueat mo dco in po ho
et i 2o et licet feci fuit inetio sapius ¶ Vnu tn
vnguetu pona Rx. assungie porcine pinguedinis anseris
et galline et anatis an ℥ iii cere ℥ i litargiri
℥ i olei gns ℥ iiii farine fenugri se lini an ℥ i
bdellii oppopoi mastic thuris an ℥ s dissoluat
gumme et oia liquefiat cu gummis ad ignem Ita ex bn
incorpata sint colent et gnr i vase ponant ¶ Et
hac intencoe feci ho emplm pt poi sup locu ℞
litargiri triti ℥ iii olei com ℥ viii mucillaginis feni
greci se lini an ℥ vi mucillaginis maluauisci ℥ iii
accipiat primo litargiru podcu et ponat ad ignez
cu oleo dco et pmittat bullire agitando semp cu
spatula qo diu ex recipiat spissitudine ad modu em
pli et tn deponat ab igne et fit emplm supscriptu
Multa aa possez narrare q dca sit que resecco gra breui

Capittulum de vulne thoracis Nunc magister
u aun nec habebas de isto vulne nihil scrip
serunt licet aliq dca a gal iueniant 4o et 2o terape
¶ Et aliq magri ps ipm multa dixert int quos magna
e discordia quaz s vobis succincte narrabo ¶ Inuenio
duas s opiones de vulne capsali et thoracis ¶ Vna
opinio d ex tenta debet i poi in vulne et locus debet
teneri aptus cu tentis et apiri debet si ops fuit et
p quas locus talis debet mundificari cu vngtis emplris
et lauamentis ¶ Et p ista opinione adduco ista racoez
ex si ma retinet in concauitate pectoris extra roe vul
neris cet timor ne ma ad cor trasiret vel ad aliquod
mebrum et putrefca induceret morte ¶ Aut roe suffo
cacois ne igr ho retineat ista ma et vt melius exire pos
sit pcipiat isti medici vt locus teneat aptus vt ma
possit exire et extraai de nuo quorum isti fuert solep
nes medici s rogerius rolandus guilhelmus de salıceto
et Jamerius et cum hr brunus sequit eos in ista cura
¶ Tenentes aliaz viaz dixerunt ex vulnera debet sinere
incarnari et no debet poi tente ¶ Et fundat se sup
hoc ex nisi certissime claudat vulnus timor eet ne spus
vitalis citissime exalaret ne igo ho contingat precipi
unt locu sui ¶ 2o intco est ista naz ex apertura vul
neris aer frigidus subingredit et confudes ipos spus
et eos conturbas e ca mortis ne igo ho fiat fiat vt
dcm est ¶ Silr mo accidit de vulne capitis s cranei
naz talia vulnera multis ledunt ab aere frigido in
tm aliqn ex sequit mors ¶ Et de nuo quorum e henricus
de almania ¶ Theodericus eps ceruiensis et multi alii
moderni magri ho faciunt ¶ Ego multociens feci et mihi
bn successit ¶ Volens istas opiones ad concordia addu
cere ¶ Statuo istu distinctioz s ex vulneris thoracis qdam pe
netrant ad stbaz interiora s ad spaciositate pectoris
¶ Quedam no penetrant ¶ Et vulneru penetrantiu qdam st
cu vulne mebrorum principaliu interiorum vt dyafragmatis
cordis pulmonis et mediastini ¶ Et qdam st sine vul
ne mebrorum interiorum ¶ Et istorum vulnerum qdam st in qb
parum a nihil sanguinis cadit i concauitate pectoris vel
alterius concauitatis ¶ Et vo si bn consideres in istis distinctoibus
stat concordia opioum et vitas ¶ Dico 2o quantu ad ea
q causant ista vulnera st oia q st apta pforare et
incidere vt sagitta 2a ¶ Dico 3o quantu ad signa vulneris
penetrantiu sig st ¶ Primu sig anhelitus pius ex rone
neris penetrantis p vulnus euidatis ipsum cor no est
tanta necia attractio p anhelitu que e prius ¶ 2m sig
e qm qn nares et os claudunt aer egredit p vulnus
taliter ex si ponet flama candele prope vulnus moueret
vel totaliter exterminaretur moueret ¶ Signa cordis
vulnerati st ista s magna sanguinis exeuntis et extremorum
frigitas et sudoris copio et sincopis et locus vulneratus
sub sinistra mamilla ¶ Signa pulmonis vulnerati
st ista ex sanguis e spumosus rubicundus et exter sup
calefit et tussit et locus vulneratus e circa latera ¶ Signa
vulnerati dyafragmatis st anhelitus spissitudo et
tussis sonans e magis dolosa alienatio spirituum
du rigor et dolor pungitiuus et locus vulneratus e circa
costas mendosas ¶ Signa q sanguis descendit i concaui
tate pectoris e ex sanit et corrupit ¶ Ire illud ypo
Si sanguis in ventre effundat necio e putresi et i sani
ez conuerti ¶ Sigo st hec concauitas podus iuxta falsas
costas sputu putridu cu multa tussi et incipit
febrire ¶ Et dixit Jamerius et melius q exit p os
mirabiliter fetet ¶ Et silr aer q exit p vulnus fetet
¶ Dico 4o quantu ad iudicia ex illa vulnera q pene
trant a pte dorsi st periculosa plusq illa q st i pte an
teriori pp venas et artias magnas transeuntes p dorsu
et pp neruos orientes a nucha ¶ Et ex pp mediu et cu
naz pulmonis q est a pte posteriori magis situata ex
i pte anteriori ¶ Et ex pp nuca cuius lesio reputatur
no parua ¶ Et ex pp cordis ligamenta q dorso ligant
forti ligacoe vn ex parua ca possunt ligamenta ledi et
p ons mebra qr cu dca mebra ledunt iferunt mor
te a periculu ¶ Hoc at no accidit ex vulne anteriori
que cc ¶ Illa q no penetrat no st periculosa.

Cura taliu vulneru habet tres intencoes
Pa e in purgacione 2a i dieta 3a i localibus
Dieta sit subtilis vtat in potu aq or et vino gna
torum ¶ In cibo vtat ptisana ordeacea farre condito

cu3 amigdal' dulcib3 vel aliis cõsilib3 Et vtat^ur
tali dieta donec fuit securus ab apa(ostem)ate / Cũ aũt
fuit securus ab apate et sanies incipit gn(er)ari
q(uia) tũc infirmus debilitat^ur / dent^ur carnes edi vel pul
lo(rum) elixato(rum) et ferculũ ei(us) sit de brodio dicto
cõdito cũ vitellis ouo(rum) Et vinũ sit albũ clar(um)
odoriferu3 lĩphatũ cũ aq̃ ro(sacea) vel sim(ilis) Cũ aũt
sanies incipit exsiccari tũc vtat^ur bonis carnib3 pulli
nis et agnellinis Cũ aũt timueris de febre tũc adde
debes vel diminue in vino et carnib3 s(e)c(un)d(u)m tenore
virtutis Et tu debes vide(re) si vulnus fuit pene
trãs et vtrũ aliq(uo)d mẽbro(rum) intrinsecũ fuit lesu3
an non Et si mã ad int(er)ius fuit collecta an non et h(oc)
poteris cognoscere ex signis sup(er)ius Et si cognoueris p(er)
signa q(uod) vulnus sit penetrãs sine lesione mẽbri in
trinseci / et q(uod) mã illic nõ sit collecta tũc dico q(uod) loc(us)
debet incarnari cũ emplis pulu(er)ib3 et aliis incar/
natiuib3 Et tũc nõ ponat^ur tenta Et sic p(er) viã p(ri)me
intẽcõis curabit^ur et h(oc) voluit henric(us) de almania
Theodric(us) et alii moderni et q(uod) tẽta nõ debet põi q(ui)a c(um)
loc(us) nõ debeat teneri apt(us) ostẽdit^ur qm tẽta põit^ur
ad hũc finẽ vt si mã esset recepta posset p(er) vulnus
euacuari / mõ p(er) casu3 stat q(uod) nulla mã sit reclusa g(ra)^o
frustra teneret^ur vulnus aptũ Et si mã eet pauca
s(e)c(un)d(u)m q(uan)titate natã carni resolueret et enabit. Nec etiã
de loco dubitat^ur q(ui)a forti v(ir)tuti nihil resistit nec
aliquid ei ĩpossibile vt sã dcm̃ est / Vñ nã nõ solũ
facit transire p(er) pãniculos s3 etiã p(er) mediũ ossis vt
dicit gal. sep(ti)^o affo(rismo)^(rum) / In vulnere penetrante s(ecundu)m q(uo)
mẽbro(rum) intrinsecũ aliq(uo)d ledit^ur si mã intrinseca ĩ illa des/
cendit eodẽ mõ curat^ur. Cp3 ad int(er)ius oz q(uod) dent^ur ine^ne
viscose et cõglutinatiue et h(oc) dicit gal. 4° terap(euti)ce
Cessare igit^ur oz oĩno tentare de p(ar)te p(ro)p(ri)a extror/
su3 farmaca et ea q̃ bibunt^ur p(er) aq̃ et vinũ subtile
sic(ut) est dyapapauer dyadragantũ / Ad ext(er)ius aũt emb^o
cacõez cũ vino et emplã desiccatiua sicut dyapalma
rosa et embrocacões Et gal 2° terap(euti)ce loquens de
vulnerib3 intrinsecis dicit Oporteat in oĩb3 intrinsecis p(ar)ticulis
Iudicamẽ^o ẽ eligere q(uod) dcm̃ assuetissima vel calmãa fir/
mata fuge võ et auerte ea q̃ p(ro)pria s(un)t vt erugo eris
ponfilos cõtũ thucia litargiriũ et cerusa et aluminã
Terra dcm̃ est ĩ 3° de cõplexionib3 et simpliciũ farmaco(rum)
et ab aui(cenna) 3^a p(rim)^i q(uod) licet cõsolidacõez mẽbri extrinseca
nihilo(minus) irritat et aperit mẽbra intrinseca Eligere
vero oz cibaria siquidẽ in cicatrice duce(re) vel cõgluti/
nare volueris q̃ s(un)t austera et viscosa et ĩmordicatiua
veluti s(un)t ypoquistidos balaustie. Galla psidia tin
sigil. rose acatie citonia extremitates rubi mirtus et
sic de aliis. Dare aũt oz ista ĩ decoctione aq̃ vel vini vel
alio vt tibi placet / Nota tũ q(uod) si pulmo vel dyafragma
vel mediastinũ fuit vulneratũ / Istud ẽ mortale q(ui)a ta/
lia mẽbra cõsolidacõez nõ recipiunt / q(ui)a aq̃ s(un)t s(u)p(er)ma ca
aliq̃ s(un)t ĩ cõtinuo motu / Nõ tũ a ista racionali cura
desistas q(ui)a nã medico ĩpossibilia sepe facit Si i
vero vulnus sit capsale Et cognosces p(er) signa dicta q(uod)
mã ad int(er)ius descendit. tũc nõ tardes ei(us) deductioẽ
p(ro)ut p(ri)mo dixit gal. Tota intẽcio tua sit ĩ dillatare vt
libere sanguis et sanies intus gn(er)ata possit p(er) vulnus
exire Et tẽta q̃ ponit^ur sit ãpla exterius ne cadat
ĩ vulnus tñ melius ẽ ea3 ligare cũ filo ne ĩ capsa3
cadat Cont(r)a vulnus iungat^ur cũ defensiuo s(cilicet) de bolo
ar. ne locus apost(emet). Tamẽ de h(oc) defensiuo dico vobis
vini q(uod) si fiat cũ mo(rtariolo)^(?) cete albe ẽ valde singulare et
melius q(uam) sine cera. Hoc facto p(ro)cedas cũ mũdificatiuis
ad int(er)ius et aliud ad extra Mũdificatiuũ q(uo)d iniciat^ur
cũ cyringa ẽ h(oc). R thuris mirre farine lupino(rum) an(a)
ʒ. s(emis). mell' ros(ati) colati ℥. s(emis). flo(rum) camille ℥. i. vini albi
lb. i. bulliat oĩa ĩ vino et colent^ur Et h(oc) colaciũ cũ in
strũ. i. cũ cyringa ĩ capse ponat^ur s(e)c(un)d(u)m q(uan)titatẽ q(uam) ĩfirmus
posset tollerare. Quo facto voluat^ur ĩfirmus sup(er) diuersa
latera postea inclinet^ur sup(er) vulnus vt vinu3 positu3
int(er)ius exeat et tociens vinũ ponat^ur q(uod) exeat clar(um) Gã ga/
meruis p(re)cipit q(uod) ĩponat^ur vinũ vel medicamẽtũ reuolue(n)/
do corp(us) huc et illuc et ext(ra)he liquore Et cõsiderã q(ua)n/
titate et q(ua)litate et tociens facias q(uod) vinũ exeat claru3
Rogerius dicit q(uod) paciens ponat^ur sup(er) discum et ad huc
illuc reuoluat^ur duccẽdo ma3 et ext(ra)hẽdo ipa3 p(er) vulnus
Si aũt infirmus talẽ reiteracõez nõ possit sufferre
facta p(ri)ma appõe dicti vini tũc sup(er) vulnus ponat^ur h(oc)
empl(astru)m R mell' ros(ati) col(ati) ℥. vi. terbẽtine ℥. iiij. farine
ordei q(uan)tũ sufficit ad inspissandũ. et p(ro)cedas bis vel semel
ĩ die abluẽdo et ponẽdo emplã donec sanies fuit ex/
siccata / et fac vt ĩfirmus dormiat sup(er) vulnus vt ex co
currat q(uo)d in eo ẽ aggregatu3 et cõgregatu3 dixit albucasis
q(uod) si p(re)terierit tres dies vulnerato Et nõ accidit ĩfirmo
spasmus nec tremor cordis malus neq(ue) anhelitus et sitis
ra Et videas ei(us) dispõnes bonas tũc scias q(uod) vulnus est
sanũ et virtus ẽ fortis cui nihil ẽ ĩpossibile // Cũ videris
ista dcã albucasis vel scis illa q̃ dcã s(un)t. s(cilicet) lociones et
emplã et sanies fuit exsiccata tũc minuas tentu3 et
incarnas locũ cũ ĩcarnatiuis et cõsolidatiuis Ite p(er) os
potes dare potionẽ restaurãtẽ cõsti(tutam) nepite gariofilate
pipinelle pilosille et extremitates rubi et ex caulib3 et
liq(ui)ricia et rubea tincto(rum) cũ vino et melle q(ue) Potio q̃
remouet sanguinẽ. R reubbi costi indie rubie tinctu/
re aristologie an(a) ℥. i. et fiat puluis de q(uo) administre/
tur ʒ. i. quolibet mane p(er) ix. dies cũ ℥. i. syrupi ace
tosi. et cũ ℥. i. aq̃ morsus galline Et nõ q(uod) morsus gal
line magnã habet ĩ h(oc) p(ro)prietatẽ Et oĩa q̃ valẽt in
casu et offensione valẽt etiã in h(oc) casu cũ effectu Si i
cũ s(e)c(un)d(u)m fuit eminẽs et loc(us) sit apostemosus Incidat^ur
loc(us) secure s(e)c(un)d(u)m lõgitudinẽ costa(rum) et ea(rum) rugacõez
et sanies ext(ra)hat^ur paulatine et nõ p(ri)^a cuiõe vel incisi
one et h(oc) fit ne ĩ subito exitu saniei ĩ magna q(uan)titate
v(ir)tus deficiat et sincopis vel mors ĩfirmo accidat s(e)c(un)d(u)m
incisione ĩ eminẽcia apparẽte. statim an(te)q(ua)m magna q(uan)titas
exeat ĩplicat^ur vulnus cũ tẽta balneata ĩ oleo ros(ato) et
melle ros(ato) mixtis Ita q(uod) tenta penetret vsq(ue) ad interiora
et ĩ seq(uen)ti visitacõe sanies possit libe(re) exire et locus
intrinsecus posset mũdificari absq(ue) aliq(uo) ĩpedimẽto
liget^ur tñ tenta cũ filo ne int(er)ius ingrediat^ur. et sup(er)ius cu
binda ne ext(er)ius egrediat^ur // Hoc facto lauet^ur vulnus cũ
vino simpl(ici). vel cũ vino decoctionis deinde re(rum) sup(er)ius in isto
c(apitul)o. Et sup(er) locũ ponat^ur emplã dcm̃ Et circa locũ po/
nat^ur de bolo ar. cũ oleo ro(sato) et aceto Et cũ tẽta fiat
ving(uentu)m et h(oc) facias vsq(ue) ad p(er)fectã exsiccacõez saniei q(uo)^o
facto incarnet^ur loc(us) cũ puluere facto ex thure mastice
et mirra eq(ua)lit(er) mixtis Et si vis de istis puluerib3 fiat
vnguentũ cũ mo(rtari)^o cere et oleo ros(ato) // Isto tũ nõ obstante
a vulnere a vulnere antiq(ui)^o ext(ra)hat^ur tenta et mũdifi/
ret^ur loc(us) cũ vngtõ ap(osto)lo(rum). et loc(us) ille cõsolidet^ur q(ua)n ci
tius potest Si aũt penetracio vulneris fuit dubia
nec p(er) tentas ĩfusas ĩ oleo ros(ato). nec in(strumen)to aliq(uo) re. po
tuit manifestari. tũc dico q(uod) oportet cõsideracõe cõuenientẽ
costa(rum) et p(ar)te vulneris vel cõuenidis ĩfirmi. et etiã con/
siderare si pacienti superueniat febris et debilitas appetit(us)
et vigilie et mala resolu(ci)^o reuolu(ci)^o. de late(re) ad latus

seu contusionis revolutionis. Si autem nullorum signorum fuerit nec
plus maior ipsorum signum est tunc quia natura est fortis et tunc non time
as hanc lesionem quoniam natura cum industria boni .i. cum auxilio
medicus manifeste curabit divino favente auxilio et tunc
non est necesse ut procedat cum medicinis dictis in dicto capitulo. Si vero
signa apparuerint omnia pro maiori parte considerium est si infirmus
est debilis et male appetens et male dormiens. quoniam tunc
mortale est et nihil facies nisi modo tali. Si vero infirmus
habuerit virtutem fortem et cum hoc viderit medicus infirmum
tollerare infirmitatem suam bene et competenter tunc est necesse
ut medicus faciat vulnus novum in loco inferiori declivi
usque spinam et sit foramen tantum elongatum a spina secundum longi/
tudinem costarum et sit incisio secundum quod coste incedunt.
Et foramen illud dicunt doctores debet fieri inter quartam et
quintam costas. et non inter 3am et 4am. ¶ Facta autem nova inci/
sione ponatur tenta infusa in oleo calido usque ad profundum
et hoc facias quousque incipiat apparere sanies. Et cu/
neas ne hora mutationis sit longa immo sit brevis quantum
sit possibile. Et caveas ne aer ingrediatur vulnus neque respi/
ratio offendat et debilitat membra interiora. Nam talis
longa expiratio ducat infirmum ad defectum et etiam ad sinco/
pim. Cum autem sanies incipit apparere mundificetur tunc locus
intrinsecus per novum vulnus cum vino decoctionis mollis fa/
lupinorum tritici micre et mellis rosarum quantum sufficit. Co/
quitur in vino et fiat colatura de qua cum syringa proi/
ciatur. .ib. .i. deinde volvatur et revolvatur infirmus et inclinetur
super vulnus ita quod predicta decoctio exeat et postea ponatur
tenta infusa in oleo ro. et supponatur mundificativum
deinde super quod emplastrum. Sit tamen tanta ut tenta semper
ligetur et sit tante quantitatis quod aer non possit a vulnere
expirare propter causam dictam. Et cum videris saniem exsiccari
tunc dimitte tentam in carne vulneris autem antiqui hoc est vul/
nus quod erat prius dimittatur claudi quia vulnus novum sic
mundificatum excusat antiquum ab omni periculo. ¶ Quod autem
ista cura sit rationalis probatur per Galenum 4o terapeutice qui causam
fecit Rome in quodam faciente apa in thorace sicco iam
empiro. In quo fuit necesse aperire et os coste putrescens
abscindere. Dixit ergo Galenus assuevimus melliratum infundere
per vulnus sine per ulcus. Aliquando quidem multum tussire eis
accidebat in paciente pericula. Multotiens quidem agitare
quiescere aliquando vero cum nostro sagacissimo adducere decoctum
melliratum. Item probatur per Avicennam 3o canonis de empimate
quo estimavi in pleuresi magis plurima et non modo
desiccatum in 4or diebus neque in paucioribus primo fecit in/
dere in ptisim tunc necessarium est incidere fi cum incisa
minuto quod proficeret pertus in loco saniori et exsiccetur
inde et extrahatur paulatim et abluatur cum aqua mellis. Si talia
vulnera fuerint cum sagitta extrahatur leniter quantum potest. Et
si fuerint penetrantia aut non penetrantia regatur per ut dictum est.
Et si cum hoc nucha lesa fuerit procedas in lesione eius per quod
nota quod medicus debet timere de extractione huius sagitte quia
forsan ipsa est fixa in vena chili ramificata ab epate su/
pra vel in uno trunco ipsius vel etiam in arteria adorta ra/
mificata etiam ab epate superius vel in uno trunco ipsius magis
quare in extractione ipsius sagitte infixe in vena vel arteria
sequitur magnus fluxus sanguinis et per consequens mors. Si autem illa
vulnera non exsiccantur tempore quo debet exsiccari signum
est quod locus ille est ad fistulam vel quod in alio loco est mala
dispositio prohibens consolidationem. Si autem locus ille est ad fis/
tulam recurre ad quartum librum in quo fecit mentionem
de fistula ¶

Vulnera que fuerint in stomacho aut sunt penetrantia
aut non sunt manifesta. Si sic cognosces cum
proba sive cum tenta tua. Si modo stomachus fuerit
vulneratus sic quod totam substantiam suam cum sagitta vel ense vel
telo penetrantem cognosces quia chilus exit. Et cum loquor
de vulnere quod fit super stomachum et quod fit in substantia stomachi. Dico
ergo quod vulnera que fuerint in tali loco aut sunt in substantia stomachi
aut in musculo cooperiente stomachum. Si in stomacho aut penetrat
totam substantiam stomachi aut non. Si sic cognosces quia emittit
cum sputo sanguinem et chilus egreditur per foramen. Si non
illa duo signa non apparebunt. Si vulnus fuerit modo in
musculo cooperiente stomachum aut penetrat illum musculum
et non tangit substantiam stomachi. Aut non penetrat substantiam
ipsius musculi. videbis cum tenta tua. In cura ista
habes tot intentiones quot in aliis vulneribus dicte sunt. Prima
completur cum evacuatione si opus fuerit vel cum clisteri. Et
suppositoriis. Et ista duo sepe fiant et cum flebotomia si ex/
pediret vel cum ventosis appositis secundum necessitatem. Secunda in/
tentio completur eodem modo. sicut sepe in aliis capitulis est dictum.
Tertia intentio completur hoc modo quod consideres vulnus si fuerit in mus/
culo cooperiente ipsum stomachum. Et si fuerit magnum co/
ntinuas partes et sue. Et locum decliviorem dimitte apertum
ut sanies possit exire. Et in aliis necessariis fac prout sepe
dictum est supra. nec oportet ponere defensivum tamen locum quod
stupat satis bene prohibet apostationem loci. Si modo
vulnus fuerit parvum ita ut non indigeat consutura dico
quod postquam non fuerit penetrans vulnus in eo non erit dubium
nisi per errorem medici permittentis ipsum vulnus apostemari.
Consideres ergo vulnus si fuerit cum sagitta ipsam extrahe et
breviter hoc fiat quod locus non est ossuosus. quo extracta im/
pleatur locus cum oleo ro. calido in pene mixto cum vitello
ovi. Et ita etiam faciam si vulnus fuerit factum cum ense
et similibus. Et confortetur locus cum oleo rosarum bolo ar. et
aceto. Et similiter hoc potest fieri cum succo solatri semper vive et
lactuce et etiam endivie. Si vero vulnus istius loci ad substantiam
stomachi penetraverit sive fuerit cum sagitta factum. sive cum
alia re primo extrahe sagittam leniter. Et si post extractionem
emiserit sanguinem cum sputo vel vomitum sanguinis signum est
quod sagitta penetravit usque ad intrinsecam oris stomachi et
tunc iudica vulnus mortale et propter affinitatem quam habet stomachus
cum cerebro ut videtur in anothomia timere est de spas/
mo et de dolore. Et quia membrum illud est valde nervosum
impeditur valde consolidatio et etiam quia officium suum destru/
itur quod est necessarium toti corpori quod est appetere cibum et dige/
rere pro toto. sine quo vita stare non potest ponitur vulnus
mortale. Cura ergo ipsum hoc. Primo conforta locum ad extra
cum oleo rosarum. absinthio mirto et citoniis. omnia illa con/
fortant stomachum et fac ex istis unguentum ut tibi videtur. Et bibat
vinum decoctum vel aquam plantaginis deinde procedas cum
mundificativo de terbentina sicco et fa. or. et vitello
ovi et intingas tentam cum illo mundificativo et non
presumas ponere tentam in substantiam stomachi. Sed ponas ipsam in
foramine sicco in musculo cooperiente ipsum stomachum et fac ipsam
penetrare usque ad substantiam stomachi quia usque ad superficiem eius.
Deinde post tres vel 4or dies vel quinque ut tibi videtur in/
carna locum istum. Recipe citoniam vinum thure masticam
quod sufficit et fac bullire et ista bullitura utatur. Sed
sumat vinum stipticum cum illa bullitura et multum in/
carnat. Item etiam aqua plantaginis multum incarnat cum thure
et mastice quia mastix specialiter habet confortare et incar/
nare stomachum et etiam cum isto potest curari. Item multum
valet etiam ablutio facta de vino et iam aliqui curati sunt per
illam viam. Item cauda equina pulverizata in hoc mira/
bilis ut voluit Galenus. Si modo vulnus venit usque ad medium

sbe oris sto. qd scies q cu saliua no emittit sanguinez neq cu vomitu exit est interioris periculi et sanationis certe erit tunc dico q debet curari sic immediate dcm est quare illic vide et curet tentaz vt dcm est ne tangat sbaz oris Et incarnet ille locus pro posse quanto cito potest

Vulnera istius loci vel istorum locorum s. epatis splenis et renum mortalia sunt vt dicit ypocras dicens vesicaz incisaz etc. galienus in co. et sic auicenna confirmat. quare de istis parum loquor / Signum q vulnus sit in epate est q vulnus sit in latere dextro sup costas mendosas. et a loco exit sanguis multus Signum vero vulneris in splene est q vulnus est in latere sinistro infra costas mendosas et a loco exit sanguis grossus melinus multus // Signum vero vulneris renum est q ab ipso loco exit sanguis aquosus et tamen hoc est locus et regio ipsorum indicat In cura ista habes tres intentiones s. purgationes dietaz et localia // Quantum ad primum fiat purgatio cum lenitiuis clistentibus et suppositoriis et aliis. quoniam largitas ventris est necessaria fiat flobotomia vel dimittatur vt apparuit operanti quare in hoc no pono nec do nec dare possum regulam 2a intentio completur vt dcm est sepe in aliis capitulis // 3a intentio completur hoc modo q si vulnus fuerit in regionibus epatis vel splenis et no in sbam sumitatem debes vt dcm est sepe vel incarnare et consolidare si sutura no fuerit necessaria Si modo vulnus fuerit in sbam epatis est mortale saluo q si fuerit in vna parte inferioris penule vbi no sunt vene. No est ergo mortale vbi sunt ille vene capillares nisi multus sanguis exeat Et generatio est ipsius sanguinis impediatur que fit in venulis illis Sed ergo vulnus fuerit illic et epar vel splen exiuerit intromittatur. et cum hoc factum fuerit fiat sutura in syphac et mirach et no impedias te de vulnere illorum membrorum q no requirunt operationem manualem Et talia vulnera relinquuntur operationi nature et mortalia iudicentur Facta sutura conueniens sutturaz cum puluibus incarnatiuis et stuppis balneatis cum albumine oui vel cum aliis vt tibi videtur. et consolida locum. Post autem et locus consolidetur sumat aquam decoctionis thuris et masticis et ponet eam in vino et oi modo quo post vtatur ea // Sed queritur modo aliquis. quid fiet de isto sanguine remanente intus syphac et intestina. Dico ergo q natura ipsum resoluit vel ipsum transmittit ad inguina et ibi nominum apostema facit / quare pro cura eius recurre ad primum librum q ad capitulum de bubone. Nicholaus pone sup locum maturatiua et munde locum et mundificatiua et incarna et consolida vt dcm est Et si natura no posset vnum duorum facere esset signum mortis et mirabilis loci et debilitatis nature Sit ergo in istis largitas ventris q maxime necessaria est cum clisteri vel cura Sit autem illa lenia et no fortia Et sic vulnera renum similia istis isto curentur vt dcm est //

Quia in ventre sunt due partes s. continente et contentes. prout in anothomia huius apparuit fuit declaratum Vnde aliquando vulnus fit in parte continente quandoque in contentis // Item vulnera ventris quandoque penetrant ad interius et quandoque sunt no penetrantes ad interius Et iterum quedam sunt talia q ab eis nihil exit de membris interioris et aliquando exit zirbus et aliquando intestina et aliquando zirbus et intestina Cause vulneris huius sunt extrinsece sicut lancea sagitta ensis et oe id qd est aptum perforare locum Signa q talia vulnera penetrent vel no habentur per visum et probatur Signum q zirbus est alteratus q videtur sba eius alterata et color eius est liuidus vel niger Signum q intestina sunt lesa et incisa est exitus stercoris ab eis Signum q sint subtilia vel grossa incisa sunt a loco. nam sup vmbilicum sunt subtilia et subtus vero grossa Et etiam in latere sinistro grossa et in dextro subtilia vt in anothomia videtur // In cura illa habes quattuor intentiones Prima est in purgatione 2a in dieta 3a in operatione manuali et in localibus. 4a est sumitate accidentibus // Primo ergo fiat flobotomia si no exiuit magna quantitas sanguinis et hoc si etas et virtus consenserit Et si no potest fiat scarificatio et sufficiet Purgatio fiet cum clisteribus mollificatiuis vt feces no indurentur et in aliis sis sollicitus 2a intentio completur cum debita dieta Vtatur ergo rebus frigidis vt farre miliio lactucis et aliis similibus dictis alibi et hoc si fuerit virtus fortis et hoc fiat donec fueris securus ab apostemate Si autem cessat debilitas tunc brodia carnium conueniunt et carnes edi pullorum et auium montanarum et similia // De 3a intentione et 4a no loquor q in dicto meo satis locutus sum in primo libro tractatu de vulneribus de cuius cura facit mentionem Auicenna quare sunt necessarie secundum te nore primi libri mentionem facit illic ergo vide Vnum tamen volo dicere hic q no dixi in primo libro // Accidit sepe cum homo cum lancea est vulneratus ex vtraque parte corporis et occurrens isti. debes considerare aspectum eius et fortitudinem eius et an sit febris et an multa contingant Si autem in omnibus bene se habuit iudica q neque intestina neque mezenterion nec vena kilis neque vena adorti neque nucha sunt lesa Et in isto casu debes bene locum incarnare Et debes bene locum cum vino stiptico lauare Et in isto vidi multos et audiui de multis q fuerunt liberati Et si sanguis remanet ad interius / natura ipsum resoluit et transmittit ad inguina et generatur illuc apostema vt dixi in primo capitulo eius Et isti tales semper sunt largi in ventre Et iam istum casum habui in manibus in vno de argillo q cum lancea fuit vulneratus et penetrauit lancea ex vtraque parte et bene curatus est et hodierna die viuit Si vero videris istaz penetrationez fore cum debilitate virtutis et cum febre Et cum aliis accidentibus malis. tunc iudica illud vulnus malum. Nam sagitta vel lancea aliquando tangit membra intrinseca et tunc mortale est / et aliquando no et illud est salubre contingentie sunt / ergo considera ista Vnde vidi ergo vnum hominem fore vulneratum cum vno gladio in ventre infra vmbilicum et no intrauit vulnus nisi ad locum intestinorum et in tribus diebus fuit mortuus Et no miror q omnia eius accidentia predicta fuerunt mala Estimaui ergo q aliqua vena in ventre esset fracta Et forsan q vene mesaraice fuerunt fracte et hoc ex magna habundantia sanguinis q vidi in ventre

Vulnera s. femoris et inguinis quandoque fiunt cum sagitta / aliquando alio Et vulnera istorum locorum quandoque fiunt in contentis membris. sicut in vesica et in matrice Et quandoque fiunt vulnera illa in continentibus sic in masculis et syphac continente intestina ne ad bursas testiculorum descendant // Signa q vesica sit incisa habentur per exitum vrine et per locum in pectine designatum Signum vulneris matricis est q a partibus inferioribus vt per vuluam exit sanguis et etiam locus hoc declarat qui est in femore Sed matrix non possit vulnerari a parte anteriori vel posteriori quin etiam no vulneretur vesica aut intestinum rectum. quoniam in anothomia vidi s. mulieris et propria manu feci / matrix collocatur inter intestinum rectum vnde dicit mundinus q intestinum rectum est culcitra matricis quare etc. Iudicatur ergo de vul/

ne vesice qm ipm sit mortale Vn dicit ypo. vi. affo.
vesicam incisam. ¶ In cura illa habes tres intenciones vt
in multis aliis capitulis e. dictum fiat flobotomia si opus fuerit et ventosas
etiam consulo vel scarificet vt tibi videtur. purgetur
cum lenitivo vel aliis medicinis lenibus vtatur sepe clisteribus
vel suppositoriis vt tibi videtur. Et breviter bene se habeat
in largitate ventris secundum quantitatem assumptorum et etiam plus vt
aliquid in superfluitate expellatur. Dieta infirmi bene
sit ordinata modo dicto donec sit securus ab apostemate Et etiam
in aliis rebus non naturalibus honeste se habeat de potu sepe
dictum est. Et de aliis que illa non recapitulabo. 3a. in
tencio completur hoc. Considerans primo an vulnus penetret an
non Si non penetrat et sit necessaria sutura tunc sue locum
et medicina modo dicto sepe Si non sit necessaria conductura
digeras labia et mundifices et incarnes deinde consolida
prohibeatur tamen ne in loco generetur apostema cum defensivis dictis
Si vero vulnus penetrat videas si vesica sit lesa an
matrix si mulier fuerit dum patiens supra tenens
ne intestina descendant ad bursam. Si vero vulnus pene
travit usque ad vesicam et fuerit cum lancea sagitta mollificantem
primo locum Et amplia locum si opus fuerit et ipsam extrahe
Et in loco pone vitellum ovi et oleo rosarum Cum ergo vidis
hoc vulnus quotienscumque in vesica iudica ipsum mortale quod
cognoscis ex signis in primo capitulo Et ratio que est mortale
hec est quia est nervosa et talia non recipiunt incarnacionem
que est 1a. 2a. quia urina est acuta cum ergo ipsa invenit foramen
non sine acuitatis semper dilatat illud. que prohibet conso
lidacionem Sed quamvis hoc sit racionale quod dictum est nihilominus pro
cedas In curam modo dicto racionali et cum modo et ingenio pro
cedas et intendas circa incarnacionem loci et in confortacione
ipsius Et prohibe etiam quantum posses ne in loco generetur apostema
Incarnativum sit hoc Rx. mell. ros. colati. lb. s. thuris
mastic. dragaganti ana. pulverizent et misceantur Conforta
tivum est hoc Rx. boli ar. cum ro. et parum aceti et locus circumquaque
inungatur ¶ Et nota quod in ipso vulnere neque circa ipsum vulnus
non ponas oleum pone quia omne oleum nutrimentum conditionis sit
impedit consolidacionem Et ex hac causa vitatur oleum ros. omni tempore
in vulnere vesice Et ego etiam dico quod iste respiciat se a po
tu quantumcumque possunt ne urina multiplicetur. quod est causa prohibens
consolidacionem Et a diureticis etiam quia sunt causa multiplicacionis urine
Et potus eius sit stipticus Et in potu suo vtatur decoctione mastic.
Et vtatur etiam cauda equina que multum incarnat et vino ci
toniorum et aqua endivie et mirra etiam sine speciebus Et syrupo
etiam de mirto et zuc. ros. et similibus vnde dicit gal. No. sim.
fac. Cauda equina est utilis in ulceribus intestinorum stomaci et ve
sice Et auicenna posuit ipsam in 2o incarnativam et cum medi
cinis incarnativis numerat Dico etiam quod cum syringa post pro
hicias vinum stipticum et decoctionem thuris usque ad interiora
vesice Et puto quod hoc erit valde utile. non dubito ego
quod illa duo prohibent prohibita et similiter multa alia Et vide per te
Et nota quod dixi quod debes procedere in cura illa licet videris
urinam egredi per hoc vulnus et reputant mortale est et hoc quando
ex dubio tibi vulnus potest esse in collo vesice incarnacionem
recipit et curacionem que fac vt tibi dixi cum pronostico tu
tuo scilicet quod tu times illum non liberari Et ego vidi virum
qui voluit vindemiare super salicem unum et cecidit de sali
ce et intravit virum lignum quod erat ligatum cum una vite
bene per spannam cum dimidia Et fecit foramen prope anum
et ex isto foramine exivit aquositas Et breviter feci quod dictum
est et curavi ipsum et omnes mirati sunt Erat ergo vulnus in col
lo vesice Si vero vulnus in matrice tunc locus melius potest consolidari
quia matrix est magis carnosa quam vesica vt in anothomia vi
et vidi que non ita pronosticum debes ¶ In isto casu ergo
procedas per omnia vt dictum est in vulnere vesice videlicet circa

incarnativis localibus et localibus quibus illic vide. Si autem ex
parte quod sit continens intestina vulneratum fuerit quod scias
ex descensu intestinorum inferius tunc conari debes ex
parte reducere si possibile fuerit cum sutura bene forti Et
ego dico quod in isto casu debes facere ipsum iacere supinum cum
capite depresso et cum pedibus altius ne locus sit subtilis ab
intestinis opprimatur quia compressio potest esse causa quod locus non consolidetur
nec incarnetur. Hoc pacto super loco pone pulverem
conservativum et incarna modo vel modis dictis sepe Et isti
tales semper habeant ventrem largum quod utile est semper dictum
consolida locum modo dicto.

Quia vulnera testiculorum virge et vulve nihil
habent proprium ab aliis vulneribus membrorum carno
sorum de eis propriam facio mencionem vt est notum. Signa
istorum vulnerum per visum satis nota sunt In cura ista habes
tres intenciones. Prima intencio completur cum purgacione ventris cum
medicinis mollitivis vel cum clisteri vel alio modo vt tibi videtur
Flobotomia fiat de vena communi vel epatis si mulier non sit in loco
Si in loco sit fiat de cavicula pedis scilicet in parte domestica
quia illa evacuat de locis illis. 2a intencio completur etiam modis dictis
quod respiciat se a cursibus et a vino Et ab aliis multiplicantibus
sanguinem donec sit securus ab apostemate Et in aliis rebus
non naturalibus bene et honeste se habeat Et specialiter in motu
3a. intencio completur hoc. Considera vulnus et vide si indige
at sutura an non Si indiget sutura conivas partes et
suturam consue modo dicto et in aliis fac vt dictum est pluries
Si autem vulnus esset non indigens sutura Tunc prima visita
cione impleas vulnus cum oleo ros. et vitello ovi et hoc fac
per unam diem vel duas et hoc verum est si tu occurreris in principio
vulneris Deinde postea pone terbentinam cum vitello ovi
usque quo locus saniet. Deinde ponas extersivum si fuerit
opus de melle ros. et fa. or. et terbentina Deinde si caro
fuerit mollis cum unguento apostolorum deinde incarnet et consoli
detur. Si autem vena esset incisa consolida eam sive constrin
ge vt sepe dictum est etc.

Hec vulnera scilicet tinche et sua non sunt timorosa
multum nisi propter magnitudinem membri et
nervositatem et propter lesionem ligamenti propter cuius lesionem se
quitur in fine curacionis sepe claudicatio ¶ In cura illa
habes tres intenciones sicut et in aliis que non recapitu
labo. Prima intencio completur cum purgacione et flobotomia si videtur
necessaria operante Largius sit tamen in ventre. 2a intencio
completur cum debita dieta donec sit securus ab apostemate
Et in aliis honeste vivat Et sit dieta frigida Et sit potus
aqua or. 3a intencio completur hoc modo Considera si vul
nus indiguerit conductura et conivas partes et fac suturam
duplicatam secundum tamen profunditatem vulneris quod vulnus possit
esse tam superficiale quod sutura conducta sufficeret Et in aliis
fac vt dictum est Si vulnus non indigeat conductura tunc
considera si factum sit cum sagitta vel alio modo In vulnere ponas
vitellum ovi cum terbentina Et in aliis fac vt dictum est
sepe Si vulnus fuerit cum sagitta et intravit os cum
ingenio extrahe mollificando ergo primo locum cum oleo ros. ca.
et dilatato vulnere si opus fuerit Prima extrahe impleas
vulnus prima visitacione cum vitello ovi et oleo ros. mixtis
Et circa locum ponas boli ar. cum succo solatri vel semper
vive vel endivie cum pauco aceti In 2a visitacione
ponas in vulnere et super vulnus mundificativum tale quod
maxime removet dolorem Rx. mell. ros. lb. s. fa. se
minis lini feni greci ana ʒ ii. medull. or. ana ʒ i. mi
sceantur sil. Pro quo nota quod in illo vulnere istius loci totam

Intencio sit in istis duobus s. in prohibendo apa et in prohibendo dolorem qui in illo vulnere non incidit dubium nisi per hec duo. Deinde hoc pacto mundifica locum et consolida secundum necessitatem et disposicionem loci etc.

Vulnera coxe redduntur timorosa propter lacertos multos et musculum illic existentem a quo oritur corde venientis et facientis ad motum cruris et pedis. Ad cuius composicionem veniunt a cerebro nervi portantes compassionem doloris inducti a vulnere loci ad cerebrum a quo compassione dolorosa sepe advenit spasmus. Et vulnus hoc est timorosum propter venas et arterias coxe a quibus cum egreditur sanguis propter institucionem earum cum difficultate constringitur. Et si non constringitur infallibiliter sequitur mors. Et ego dicam tibi illud quod ego vidi in eo. Et primo quia dixi quod a musculo illo coxe oritur corde facientes ad cruris et pedis motum. Narrabo tibi illud quod ego vidi. Nam vidi unum non peritum in cirurgia qui accessit ad unum suum amicum qui habebat pustulam inflatam silvestri parvam infra genu et ait illi Ego volo te liberare. Et ille confidens se de illo dixit sum contentus. Ille autem imperitus cepit ruptorium in magna quantitate et posuit super locum nec scivit regulare ipsum et breviter combussit totam carnem et cordas venientes a musculo coxe et transeuntes ad musculum cruris et cum hoc alteravit ipsum os et statim cecidit pes nec ipsum elevare potest nec ducere potest ipsum sursum nec deorsum nec mirum quia pes et genu et alia membra moventur motu voluntario et quia talis motus fit mediante musculo et cordis cum ergo unum illorum instrumentorum deficit et motus deficit etc. Vidi etiam multos qui habuerunt incisionem retro in musculis coxe et cecidit pes quia nervi et ligamenta venientia ad locum inferiorem fuerunt incisa. Dixi 2o quod ad eius composicionem veniunt nervi portantes passionem doloris inducti a vulnere. Ergo illud dicam quod etiam vidi unum stipendiarium qui habebat unum cutellum parvum. Et breviter iste gladius dum incideret unum parvum lignum cecidit cum puncta super genu bene per tres digitos et perforavit parum pellem secundum apparentiam. Iste autem nihil curavit de isto vulnere parvo et stetit ac si nihil esset. In fine autem 4or dierum incepit ille dolere et taliter processit ille quod pervenit ad spasmum. Et breviter amisit ille motum illius genu. Et stetit per menses et menses antequam liberaretur. Et hoc non fuit propter aliud nisi propter nervum illum vulneratum. Dixi 3o quod illud vulnus fit timorosum propter venas et arterias transeuntes per ipsum. Vidi etiam et fui in cura ipsius dum fui iunior et breviter fuit vulneratus cum sagitta in medio coxe sic quod una vena fuit fracta. Et ego cum uno magistro meo fui in cura illa. Nos autem non potuimus restringere venam illam neque cum pulveribus neque cum cauteriis actualibus neque etiam potencialibus neque aliquo modo. Et breviter ex magno fluxu sanguinis mortuus est homo ille. Omittens ergo cura illa venio ad curam. In ista ergo cura habes tres intenciones ut sepe dictum est. Prima completur cum solutione ventris fractionum medicinis vel clisteriis vel alio secundum necessitatem et humorum corporis dominium. Sit ergo largus donec sit securus ab apate. Flebotomia fiat si magna quantitas non exivit et si etas et virtus consenserit. Et ventosaciones fiant in natis si opus fuerit. 2a intencio completur hoc modo. Dieta illorum semper declinat ad frigiditatem. Utantur ergo cucurbita farre spinachiis et lactucis. Et si illi fuerint debiles utantur carnibus alteratis cum cucurbita lac-

Sit vero quod est
magnum nocumentum
quia musculi mediante
quo fit motus volu-
ntarius

tuca vel portulaca. Vinum eius sit limphatum cum aqua cocta. Vinum granatorum etiam in hoc valet. 3a intencio sic completur. Consideres primo si vulnus fuit magnum vel parvum. Si ergo fuit magnum et indiget sutura conducas partes distantes cum sutura et super suturam ponas pulverem consolidativum ipsius suture et dimitte in parte decliviori os vulneris apertum per quod sanies vulneris exsiccetur vel mundificetur. Et in ore illius vulneris prima die ponas vitellum ovi cum oleo rosarum vel terbentina vel cum fa. or. et in crastinum modo dicto pluries. Si autem vulnus fuit profundum valde sic quod musculus fuit incisus ex transverso et nervi. Tunc dicit Avicenna quod non debes suere et verum est quia illi musculi semper retrahuntur et elongantur ab invicem in parte inferiori. In superiori autem parte racione suture se constringunt quare in parte inferiori non incarnantur et illic retinentur superfluitates. In parte autem superiori conglutinantur. Quare est necesse in processu locum aperire. Ne ergo hoc accidat precipit quod in tali casu non fiat sutura. Si modo nervus fuit incisus dicit Guil. de Salice(to) quod debes suere nervum propter raciones deductas in primo huius tractatu de nervis. Et ego dico etiam quod cum acu debes capere carnem et non nervum. Et in tali sutura debes coniungere bene partem nervi incisam cum alia parte racione cuius tactus inviscatur a natura una pars cum alia. Quare fuit una pars nervi et alia pars incidit medium extraneum. Ita parvum quod adhuc spiritus animales per partem poterunt ad illam partem nervi transire quare illud membrum poterit habere suas operaciones et specialiter quantum ad motum et sensum. Et considera bene istum modum quia melior est illo Guill. Si vero nimius fluxus sanguinis te impediat primo et prima visitacione constringe ipsum cum rebus et modis dictis supra in capitulo de vulneribus colli et etiam in primo libro in capitulo proprio. Facto hoc sine locum quod sanguine constricto et in aliis fac ut sepe dictum est. Nota tamen quod non debes esse ausus in locis nervosis si vulnus fuit profundum sine amplius ponere tentam que attingat sive tangat nervum. Immo ipsam pone circa orificium vulneris solum ne os vulneris claudatur. Nam ex tactu nervi vel profunditate tente usque ad profunditatem tangitur nervus et fricatur ex quo tactu et fricacione causabitur dolor in loco et currunt humores ad locum et apostematur locus et forsitan sepe post sequitur mors. Si vero vulnus sit parvum quia non latum considera modo si multum penetrat vel non. Si non cura ipsum ut sepe dictum est. Si autem multum penetrat considera si os est fractum vel non vel si vulnus penetravit membrum vel non. Si autem vulnus sit profundum et os fuit fractum cum telo vel alio modo cura per tunc est difficilis valde et difficillima et longa et non est sine periculo magno et tedio magno et labore. Quare ergo conducas partes ad invicem s. ossa et conglutinentur. Et non negligatur vulnus ne sanies penetraverit inter ossa illa racione cuius impediretur conglutinacio. Dieta eius sit valde stricta etiam quies sit valde magna et hoc sit donec sis securus ab apate. Hoc facto consolidetur vulnus. Et si contingat locum apari ut sepe vidi in coxa et brachio. O quantum tedium et quantus labor in talibus non conglutinatur ad invicem et est necesse tunc ipsa frustra extrahere et non consolidatur locus quare modus iste sepe parat fistulam. Tres ergo morbi sunt complicati s. fractura ossis vel ulcus et apa. Dico ergo ut dixi in primo huius recurre illic pro maiori noticia quod primo a loco debet removeri apa et modum habuisti supra in loco allegato. 2o dico quod illa frustra ossis debet removeri quia vulnus debet dilatari. Et quanto illa ossa tardius extrahuntur tanto levius extrahuntur quia ossa illa non habent nutrimentum quanto maiorem moram faciunt in loco tanto illa a carne magis separantur. Quare facilius extrahantur et cum minori dolore et hoc sum sepe expertus. Et modum extractionis ossis habuisti in fine

primi libri m° capitulo que hic admitto Parto hoc deinde
debes locum mundificare et incarnare cum locionibus et pul
ueribus et unguentis secundum oportunitatem loci Et de hoc non
plus loquor Si uero uulnus fuit primum et penetrauit
membrum ex utraque parte et uena non fuit tacta tunc precipe illi
dietam magnam et quietam magnam et pone tentas paruas
ex utraque parte balneatas in oleo ro. et uitello oui in primo
deinde sit balneata uel infusa in terbetina uel alio° ut e
nec uulneribus et incarna cum stuppis balneatis in albumine
oui et pone defensiuum circa locum ne uulnus apostemetur In pau
cis autem diebus incarnetur Et sepissime habui coxam cum ba
lista penetratam et cum telo et curaui hunc modum et bene
successit michi Cum foramen sit strictum et continuum tunc non
presumas per uiam primam intentionis curare quod incarnare Et
iste unus est de casibus quibus non debes incarnare nominatus
in p° lib° tractatu de uulneribus primo modo ergo si tu occurris
curatio tamen primo primam et 2a intentione uulneris fluxum san
guinis stringe Et 2a visitatione ponas tentas balneatas in
vitello oui et oleo ros. deinde procedas cum terbetina et
oleo ros et vitello oui Et hoc donec sis securus ab apostemate
Et non obliuiscaris quod circa locum fiat defensiuum de bolo etc.
vel aliud de succis herbarum Deinde procede cum mundificatiuo facto
de melle ros terbetina et fa. lupinorum Et fiat si opus
fuit mundificatio cum unguento apostolorum et forte erit melius
Deinde locus consolidetur Si tamen accidit quod locus apostemetur tunc
cura apostemationem sicut dictum est supra in m° de vulnere adiu
torij quare illuc vide 2°

Vulnera genuum quia habent maiora ossium liga
menta et cordarum et neruorum et infiltrationem
corporis sunt in bassiori loco aliorum membrorum ad que propriores
descendunt humores Ideo vulnera illius loci sunt periculosiora
vulneribus coxarum et tybiarum quod considerans Auicenna dixit
vulnera que incidunt in genu apud rotulam sunt mala et ad ea
sequntur accidentia mala a quibus pauci liberantur Nota est

vide ...

quod continuantur in genu quidam nerui nobiles venientes
a cerebro et nucha ex vulnere quorum sequitur dolor in
tollerabilis cito ad quem sequitur aliquando mors vel spasmus
Et aliquando ita debilitatur membrum quod non potest defendi cur
sum humorum Et per consequens non potest prohiberi apostematio loci Et
tunc huius causatur rigor qui arguit sparsionem materie ma
le super totum ad quem sequitur sepe mors a febris Nonne
vides tu quod si percutias genu cum aliqua re causatur dolor
ita magnus et in tantum quod apparet illi mori Et non est
hoc propter aliud nisi quod illi nerui vel corde contunduntur
Etiam vidi sepe quod aliquis percussit genu in aliqua re vel
percutiebatur et non sequitur dolor et hoc non est propter aliud ni
si quod nerui illi vel corde non contundunt tunc Intentio
illa habes tres intentiones sicut alias sepe dictum est Prima
completur cum solutione leniti vel clisteribus Et ergo semper
largius ne humores fluant ad locum 2a intentio comple
tur modo dicto sepe quod utatur dieta frigida donec sit securus
ab apostemate Et 3a intentio completur hoc modo videas primo an
vulnus an vulnus indigeat conductura vel non Si indi
geat conducturam suere locum et dimitte partem decliuiorem
apertam ut sanies posset expirare et in aliis fac etiam
ut dictum est sepe Pro quo non omnium generale quod in talibus
vulneribus que fiunt in locis ossuosis debes antequam partes conduntur
imponere digitum et palpare si os sit incisum vel non
si non sue tute Si sic videas si os sit separatum per partem vel
secundum totum Si secundum totum extrahe ipsum Si fuit separatum
per partem tunc sue locum et comprime ipsum os et incarnabitur

Si tamen frustra parua essent que non adhererent remoue
antur Deinde suatur et incarnetur modo dicto Si autem
vulnus fuit strictum factum a sagitta vel telo vel alia
re acuta sine fuit vulnus usque ad os sine non ext
hatur ipsa sagitta obseruatis regulis superius dictis de modo
extractionis et in illo loco non possimus ponere tentam ni
si in orificio vulneris ne locus claudatur Et in vul
nere tali ponatur oleum ros calidum quod sua oleaginitate
dilatat vulnus ne claudatur et etiam hoc sedat dolorem
confortat locum Ponatur ergo tenta parua in orificio vul
neris balneata in oleo ros quod oleum supplet locum tente
Vaz ex profunditate illius tente in vulnere propter neruosi
tatem eius si tangitur ex tenta statim fiat dolor ad
quem sequitur accidentia superius dicta infallibiliter Fa
cias ergo illud quod dixi cum tenta et oleo donec sis
securus ab apostemate Et non obliuiscaris quod defensiuum
ponatur circa locum post securitatem apostematis procedas
cum mundificatiuo facto ex melle ro. terbetina et fa.
ordei Et potes addere parum olei ros Et forte erit
valde utile Si post mundificationem caro rema
neat mollis ratione olei vel unctuosa tunc remoue eam
cum unguento apostolorum et post exsiccationem et mundificationem
incarna et consolida

Vulnera cruris parum differunt a vulneribus
brachij Nota tamen quod in superficie cruris sup
focile illud in parte anteriori reperiuntur lacerti
neruales descendentes a genu in medio et a cerebro vnde
quando vulnus fit in loco illo cum sagitta vel sitibus pe
riculosum est et sepe moriuntur Vidi ergo vnum qui ibat
venatum et percussit tybiam in vno loco ligno et vulne
rata est ibi et cucurrit tantum de materia ad locum quod locus
ille fuit totus putrefactus et cancrenatus et breuiter mor
tuus est et visitaui ipsum bis et non amplius Nonne
vides ergo quod si quis percusserit tibiam in aliquo loco cau
satur dolor intollerabilis et hoc non est propter aliud nisi
quod neruus conquassatur et aliquando fit percussio magna
in tybia et non causatur dolor in ea et hoc non est propter aliud
nisi quod neruus ille non tangitur nec conquassatur
In cura illa habes tres intentiones sicut iam sepe dictum
est Prima completur cum solutione ventris et clisterijs et
suppositorijs Sint ergo isti semper largi in ventre
ne materia ad locum currat Fiat flobotomia de basilica dextra
vel sinistra secundum locum vulneris Considerata tamen virtute
et etate et fluxu sanguinis a vulnere 2a intentio comple
tur hoc .s. in dieta frigida et hoc sis securus ab apostemate
3a intentio completur hoc modo Considera si vulnus sit la
tum vel paruum si latum conducas partes ut sepe dictum est
Si tamen forte esset incisum aliud modum debes tenere
quem in scapula m° dictum Si vulnus sit paruum quod strictum
et fuit factum a sagitta extrahe ipsam Et si intrauit os
mollifica ipsum cum oleo ro. calido posito in orificio vul
neris et fac ut in aliis sepe dictum est Extracta sagit
ta pone in loco tentam infusam in oleo ros et circa os po
ne defensiuum de bolo vel de succis herbarum frigidarum
Et postquam dolor separatus fuit et securus fueris ab apo
stemate tunc in loco et super locum pone hoc mundificatiuum
Rx. mell. ros. etc. terbetine et farine or. et ex istis
fac vnguentum Si tamen carnositas illa esset vulnerata sic
quod vulnus penetraret usque ad vtrumque latus tunc fac per
omnia ut dixi in m° de vulnere coxe In parte correcte ista

Sicut in principio facta fuit mentio de incisione
istorum ossium et non de fractura licet supra

aliquid sit tactum de fractura cum vulnere quod tamen in hoc
loco illud capitulum debuit principaliter situari Compel
let tamen aliquid dicere remittens ad illum locum pro cla
riori notitia Dico ego breviter quod incisio focilium et
adiutorii aut est completa sic quod totum focile vel totum ad
iutorium sit incisum vel non Si non tunc manu vi
deas si alique frustule ossis sint remote Extrahe
ipsas frustulas Deinde extergas vulnus bene a sanie
hoc facto capias labia vulneris et coniungas ad invicem Et
incarna modo dicto sepe et cum defensivo defende ne lo
cus apostemetur et in aliis fac ut sepe dictum est Lanfrancus
voluit hoc primo voluit ipse quod primo os resparetur
deinde incarnaretur Et guillelmus Theodoricus et albucasis
et henricus voluit modum predictum quos ego sequor Et
ego habui sepe vulnus in focile et in adiutorio brachii
cum incisione ossis et feci ut dixi vobis et mihi bene
successit Et habui semel in digito manus unam incisio
nem cum remotione partis ossis et ego recepi labia remo
to osse et ego sui et feci incarnatio illius carnis
cadentis virgentis os cum osse Et isti omnes hodierna
die vivunt et non novo eos gratia brevitatis Si modo
focile vel adiutorium est totaliter incisum et excat me
dulla tunc indiget illud incole et utrum pluribus incidetur
membrum fiat primo sutura ut dixit doctor aliquis
deinde ipsa facta capiatur pannus duplicatus et ponatur
in albumine ovi et supponatur et non vulneri Deinde
fiat ligatura et incipiat in fine membri revolvendo
usque ad prope vulnus Et cum fuerit prope vulnus facias ipsam
transire per partem oppositam vulneris deinde ascendat liga
do versus corpus Et iterum revertatur binda ad partem in
feriorem quousque sit prope vulnus Et iterum faciat ipsam tran
sire per partem oppositam super aliam Et veniat ad locum
in quo incepit et fiat cum suo principio et sic mane
bit vulnus discoopertum et invenite et ponatur taliter quod
non cooperiant vulnus et ligentur cum bindello In quo
ponatur cannule ille et revolvatur Et sic in quolibet
bindello ponatur una cannula et revolvatur et stringa
tur illo modo et non dissolvatur nisi prius sit curatus
nisi dolor vel apostema vel pruritus compellat nos Cum
quo succurratur dictum est in primo libro sermone com
in pluribus locis Et cum tu feceris hoc stuppatas bal
neatas in albumine ovi pone desuper et mutes ipsas
bis in die Et in foramine quod dimittas captum po
ne tentas infusam in oleo rosarum et vitello ovi Postea
cum mundificatum predas prohibe g° in loco generationem
saniei quantum potes Deinde in aliis fiat ut sepe dictum
est Nota tamen quod antequam illa fiant tunc prime intentiones
debent precedere primo fiat purgatio cum medicinis clisteribus
et suppositoriis vel cum vetos secundum necessitatem 2° sit
dieta debita secundum tamen necessitatem infirmi.

Cum vulnerantur navicula pedis cum sagitta
vel alia re infert maiorem supra fracturam ex
duobus primo ex natura sue compositionis quia quorundam ossium et
nervorum unio ad iuncturam et ad foramen eius Sunt
enim ibi multa ossa unum vocatur navicula alium
os calcanei deinde sunt tria ossa propria quando cum leduntur
ex vulnere magno vel parvo amittunt positionem natu
ralem propriam quare formam amittit Quod forma et positio
restaurationem non recipit Et si recipit tamen difficulter
recipit eo quod medicus non potest ea pertractare ratione pravitatis
corporis et ratione occultationis eorum 2° propter unum magnum
nervum in loco illo positum mediante quo ossa illa

cum ligamentis ad invicem continuantur et motum et sen
sum recipiunt Tamen cum locus leditur per vulnus locum inducitur a
lesione illa nocumentum in membro quod cum difficultate a me
dico removetur vel male removetur In cura ista habes tres
intentiones sicut in aliis est dictum Prima completur cum eis sicut in aliis
sepe est dictum 2a completur cum debita dieta et breviter sit frigida
donec sit securus ab apostemate Si autem infirmus est debilis utatur
carnibus conditis cum herbis frigidis 3a intentio completur hoc modo Consi
dera si locus iste indiget consutura partium conducas partes sicut
iam dictum est de sutura Et si nervus fuerit incisus conducas
ipsum modo dicto in capitulo de vulnere coxe et comprima suturam cum
pulvere dicto et stuppis balneatis in albumine ovi Et si alio modo
incarnaveris quod cum stuppis dimitte foramen apertum in parte
declinori si opus fuerit et in alio foramine ponas vitellum
ovi cum oleo rosarum vel terbentina cum oleo rosarum quousque dolor
est remotus Deinde procedas ut in aliis est dictum Si modo vulnus
sit strictum quod factum cum sagitta vel alio primo locum cum oleo rosarum
calido et in illo loco non presumme incidere pellem eo quod nervi
isti sunt valde insiltrati in loco illo et superficiales ne incidatur
ex transuerso nervi isti qui sunt nervi ad motum et ad sensum
facta mollificatione extrahatur sagitta et impleatur locus ex oleo
rosarum calido ne vulnus claudatur nec aliquo modo audeas profundare
cum tenta ratione illius quod dictum est supra in capitulo de vulnere femoris
quod profundatio illa possit esse in apostemate Cum autem fuerit se
curus ab apostemate tunc mundifica locum cum melle rosarum calido cola
et farina ordei et continue ponatur defensivum usque ad perfectam
consolidationem totius loci Et ratio est quod ista sunt membra depau
perata a calore quia maxime a corde distant et est quod sunt macu
lata multis quare necessarium defensivum Facta mundificatione
incarnetur et consolidetur.

Vulnera illa pedis non sunt periculosa nec inferunt
periculum nisi propter dolorem et apostemationem Ad quam se
quitur aliquando rigor et febris et spasmus propter lesionem me
brorum venientium a nucha et a cerebro ad illum locum
Et propter affinitatem illorum membrorum si dolor in eo continuetur
posset sequi spasmus et per consequens posset sequi mors In
cura illa habes tres intentiones sicut etiam in aliis est dictum
Prima completur cum debita purgatione secundum modos sepe dictos
Et cum flobotomia facta de parte opposita observatis conditionibus sepe
dictis et scarificatio fiat in naticis secundum quod videtur operanti
2a intentio completur etiam cum dieta que sit frigida et cum potu
frigido donec sit securus ab apostemate nisi virtutis debilitas
te impediat 3a intentio completur hoc modo Videas primo si
vulnus sit latum vel non si os non sit incisum et nervus sic
conducas partes ut dictum est in capitulo de vulnere coxe Si non
sit incisus eodem modo conducas partes et comprima suturam et
fac ut in aliis dictum est Precipias autem ut ille pedem elevatum
tunc teneat ne humores ad locum fluant Et circa locum ponatur
defensivum et cum istis curabuntur tales Et isti tales semper
largi sint ventre cum clisteri vel suppositorio Et nota hoc
generale quod in casu in quo infirmus nollet clisterem sicut sepe
reperitur tunc continuo ego dare pillulas rotes que acuate sunt
cum parum scamonee et agarici et pro certo melius operantur
quam clistere Si vulnus non fuerit modo latum sed strictum fuit cum
sagitta vel alio extrahe primo sagittam secundum modum supra
dictum Si vulnus penetrat ex utraque parte tunc incarna
ipsum ut in capitulo de vulnere coxe dixi Et ego habui unam
puellam in burgo galerie que penetravit semetipsa
sibi pedem suum cum uno veru cum quo assantur carnes Et
breviter curavi ut dixi et mihi bene successit Si modo
sagitta non penetravit extracta sagitta impleatur locus
sive vulnus cum oleo rosarum et in orificio vulneris ponas

tentam primam ne ortificium claudatur. Et non pone
tentam propter causam supra assignatam. Et defensivum semper
ponatur super locum vel circa de bolo ar. vel de succis her
barum frigidarum vel de oleo mirtino et ros. quia illa operantur.
Postquam hoc mundificetur si opus fuerit cum melle ros. et fac or
dinem incarnet et consolidet ut sepe dictum est.

Si canis vel aliquod aliud animal mordeat ali
quem. Considera primo dispositionem canis, si rabidus
fuerit vel non, et tunc secundum dispositionem cuiusmodi
cum aliis predictis. In cura ista habes tres intentiones sicut
in aliis sepe dictum est. Prima completur hoc modo. Si morsus fuerit
quis a cane vel ab equo vel azino vel hiis similibus et
non sit canis rabidus, purgationes facias cum solutivis vel
lenitivis vel clisteriis secundum tamen dispositionem patientis ut sepe
dictum est. Si tamen canis esset rabidus noli dare medicinam
solutivam attractivam ne venenum trahat per corpus. Sed
medicina sit solutiva velut cassia et clisteria fiat. Et sit
per eandem rationem ne fiat flxa. Et quia signa supra in primo
libro posui in uno capitulo, ideo hic non repono. Et pro supplemen
to istorum capitula illa recurrant ad iuncte. Secunda intentio
completur hoc modo. Si canis fuerit non rabidus vel fuerit ali
ud animal non rabidum tunc dieta eius declinet ad fri
giditatem donec sit securus ab apostemate. Et vinum eius sit lim
phatum. Si autem canis fuerit rabidus utatur ipse carnibus
pullorum elixatis cum agresta vel cucurbita vel cum lactu
cis. Carnes etiam edine convenient vel castrati et perdicum
talis caliditate. Et bibat ova sorbilia et vinum eius sit al
bum odoriferum limphatum tamen, et hoc totum fit ut spem
gaudium generet. Unde Avicenna primo quarti tractatu de febre pestilenti
precipit tales bene cibari et frequenter propter causam dictam.
Et in cibariis ponatur de isto pulvere. Recipe cinamomi car
damomi croci ana. Prima intentio sic completur. Si canis
non sit rabidus tunc valet hoc emplastrum ut dicit Guill.
quod removet morsure maliciam. Recipe unum cepe pistetur
et incorporetur cum ʒ j scordeonis et cum ʒ j s. furfure
salis olei ana ʒ ij ros. ʒ iij fiat emplastrum. Aliud.
Recipe cepe unum sal. ʒ ij olei ʒ j mell. ros. ʒ ij mis
ceantur et fiat emplastrum. Circa locum autem semper ponas de
fensivum sepe dictum. Hoc facto mundificetur et consolidetur sepe
locus. Ego autem habui in una cura morsus equi asini
et canis, et uno tempore istos curavi. Et in morsura ca
nis que erat in brachio pressi cum defensivo de bolo et
oleo ros. Et in vulnere apposui primo vitellum ovi cum terbe
tina, deinde mundificatum et mihi bene successit. In illo
autem morsu ab equo feci istas duas intentiones primas et po
sui defensivum et non potui aliquo prohibere apostemationem,
tanta fuit morsura illius equi, et fuit tanta quod unum
frustum ossis fuit extractum. Et vacavi in apostematis re
motione cum unctionibus et emplastris, quod emplastrum fuit de
farina or. et lentium ana et ros. et de pinguedine ana cum
oleo ros. et remotum est apostema. Postea pressi cum terbe
tina solum, deinde mundificavi et curatus est. Iste enim
morsure equi sunt veluti contusiones quia dentes sui non inci
dunt primo, contundunt et conquassant. Illum autem morsum ab
azino non habui a principio. Ille autem habuit tibiam ab
azino dilaceratam et unus empericus in ipso suturam fecerat
et totus locus fuit cancrenatus. Et non debebat ipsam suere
quia regulam habes in primo libro quod in contusione non debes
suere. Illa autem pellis erat dilacerata et contusa et
ut cancrena curavi illum locum. Prosequor modo

In cura isto parto quia emplastro illo posito supra
locum debes mundificare, deinde incarnare et con
solidare. Si autem canis fuerit rabidus procedendum est ut
dicit Gal. tertio terapeutice. Dixit enim quod a fera pungente
vel mordente dolor fit. Contingit duplex esse curationis intentio.
In evacuare et extrahere venenum et alterare quod dolor
operatur. Veneni autem omnia que calefaciunt et sua calefactione
extrahunt vehementer evacuant, quemadmodum ventose
et in carne cum quibus aliqui operantur. Quidam attrahunt
ad se venenum sugendo per os ipsum. Aliqui autem cauteri
zant locum ut malicia veneni removeatur cum ferro igni
to. Alii deplumant pullos vel aves in anum et super
locum apponunt. Et si moriuntur dicunt venenum fuisse
extractum. Item bibat omni mane ut dixit Guill. usque
ad mensem talem potionem. Recipe gentiane ʒ v thuris
ʒ j cineris cancrorum adhustorum ʒ x terantur et cri
bellantur et detur de mane cum aqua frigida. Item valet hoc
emplastrum. Recipe mirre galbani oppoponaci asse fetide
sapini piperis ana ʒ s. mentastri calamenti ana ʒ j
stercoris columbini arietis ana ʒ ij. Dissolvantur gumme
cum vino et incorporentur omnia cum melle et oleo antiquo
et fiat emplastrum. Et in hoc capitulo non loquor nisi ut cirur
gicus. Et si ut phisicus videre volueritis sequere Avicennam in
sexta et rabi moysen qui ipsi plene de omni veneno menti
onem fecerunt, unde ergo vide eos per te.

Quia superius fuit facta mentio de punctura et
multa illic sunt dicta hic parum loquar remittens
te ad illum locum quia ad primum librum tractatum de nervis
quere, est utile sepe ut capitula ad iuncte requirantur. Et quia satis
facta est mentio de incisione nervorum et de nervo dis
cooperto hic de eis nihil dicam. Cum perforatio facta est
cum spina sic quod foramen est clausum sic quod non appareat
timorosa est quia propter dolorem humores currunt ad locum
et apostematur locus ad quod apostema sequitur sepe destructio membri
secundum totum vel secundum partem et hoc sepe visum est. Et pun
tura nervi fit etiam dolor quia humores currunt ad locum
et spargunt per membra et imbibunt nervus. Et ex continu
atione nervi cum cerebro cerebrum compatitur et debilitatur
et recipit humores. Observatis igitur premissis duabus intentioni
bus scilicet debita purgatione et debita dieta, venio ad loca
lia. Dico ergo quod tu debes aperire puncturam cum oleo vel
cum ferro vel cum aliquo. Invenio tamen dubium utrum oleum
debeat poni in vulneribus nervorum vel non. Et in hoc
casu invenio duos modos dicendi. Unus modus est qui dicit
quod oleum debet poni in vulneribus nervorum et est Guill.
Alius modus est qui dicit quod oleum non debet poni in vulneri
bus nervorum et fuit Dynus et videtur Avicenna etiam dicere
et Guill. Nos autem cum subtiliori consideratione ponimus et
posuimus temporibus longis in principio illarum puncturarum frigidarum
in membris nervosis oleum ros. Et hoc quia oleum ros. habet
oleaginitatem qua dilatat et potest calefieri actu qua
caliditate penetrat et stipticitatem suam confortet ne membra
superfluitates recipiat, cuius ratione dolor removetur. Et
subdit per rationem hoc corporis que dicunt quod oleum malum est
in vulneribus nervorum eo quod eos corrumpit et marces
cit. Sed confitendum est quod longus usus usque ad finem
vulneris bene mollitiem suam totam induceret mollitie
in nervis quo corrumperentur. Ista sunt dicta Guill. Et opinio
Dini fundat se super hoc quia Avicenna dicit liquefac
tione nocet et sit calidum et sit oleum aliquod. Dixit
Dynus ex hac littera quod oleum non convenit quia putrefaciunt

salvo q in mitigatiõe doloris convenit quia ipsi est mol
lium Et ideo oleum dicit ipse dyng nõ debere approxi
mari ad nervum existentem discoopto in volendo dolorem
mitigare sed ad cutem Et si nervus nõ sit discoop tus
sicut in punctura nõ timeas ipsum oleum ponere in orifi-
cio vulneris. propterea q oleum nõ immediate ad substantiam nervi pervenit.
et est aptivum et mitigativum doloris et ideo in
punctura convenit et nõ aliter quia nervus in punctura
nõ apparet Et si bene consideres dicta istorum possunt
concordari quia credo q nervo existente discoopto nõ
debemus apponere oleum simpliciter sed cum aliis medicinis
sicut dictum est et declaratum loco suo in primo libro et
hoc voluerunt ambo isti magistri ¶ Et ipso nõ existente apparente
discoopto possumus apponere oleum per aliquos dies Et licet
causetur aliquale nocumentum caveatur tamen inflamationem
quod est maius nocumento quia aperitur locus ut materia ibi
ta nervus possit exire confortatur locus et multotiens
multa mala evitantur quia pro tunc possumus apponere
oleum quare concludo ergo q nervo discoopto existente ma-
nifeste nõ debemus apponere oleum donec discoopertura
possit esse quasi manifesta et nõ amplius Et ex hoc haec
concordiam Nõ est q Guill. dicit q nervus discooptus
in loco in quo est discooptus amisit proprium sensum sine
propriam naturam et complexionem et propter hoc nervus discooptus
fit insensibilis et securi super partem istam possumus appo-
nere medicinam Ergo at nõ credo hoc. Et experientia
ad oppositum quia nervus discooptus aliquantulum facile ledit
unde dicit ipse q vulnere existente in loco nervoso. nos
autem non debemus tentam longam ponere. ne ex tactu ner-
vorum causetur dolor et spasmus. nõ ergo amisit ner-
vus ille proprium sensum Et dicit ut tollatur impedimentum
q debemus procedere isto modo in cura Et per isto videtur textus
dicere tamen dicit q medicine que conveniunt nervis nõ debent
esse multum calide et hoc in tractatu de nervis et hic
locus est in nervo discoopto Ubi autem in tractatu
isto dicit q medicine convenientes nervis sunt sicut eufor-
bium. et hoc dicit ipse nõ discoopto quare ergo concludo
q medicine fortiores conveniunt in nervo coopto. Non
ergo habes dicere. sicut dicit Guill. q nervus denu-
datus perdat sensum et complexionem propriam ratione illius compe-
tit in discoopto medicina fortior Et si diceres
q sensibile positum super sensum nõ causat sensationem
sine medio. hoc modo est medium mediante quo causatur
sensus Et illud medium est humiditas existens in nervis
et sic causatur sensatio utroque Et licet secundum philosophos pos-
set dari alia ratio tamen ista in presenti sufficiat Consequen-
ter modo in cura ipso oleo existente dilatata si securus
fueris ab apostemate et conveniunt illa que removent unctuo-
sitatem et maliciam mollitiem causatam ab oleo ut est
unguentum apostolorum unguentum viride Quare concludo q
oleum rosarum usque quo fueris securus ab apostemate in punctu-
ris nervorum utile est propterea quia dilatat omne vul-
nus strictum et exsiccatum et dolorem removet de ner-
vis. Et quo tamen nõ q dolor ut sepe dictum est remo-
vetur duobus modis Uno modo removetur dolor cum ano-
dinis. ut cum farina seminis lini fenugreci camomilla et
malvavisco. Et ex oleo anodino camomillino et de
oleo quod omnia anodina sunt Et intelligo quod horum verum
est si dolor fuit ex caliditate materie in loco Secundo remo-
vetur in loco cum calidis si dolor fuit ex frigiditate
et removetur frigidis si dolor fuit ex caliditate

et nõ mirum quia omnis cura fit per contrarium 3o tegni et primo c.
modo Tertio removetur dolor cum stupefacientibus sicut
est opium iusquiamus et silia et mandragora cum emplastro et mo-
dico aceti quia acetum facit virtute talium penetrare Et nota
q illa nõ debent multum continuari. Et dolore existente re-
moto debet illa amoveri Nam per longum apponere illorum
posset membrum infrigidari et mortificari quare nõ sunt po-
nenda illa nisi propter necessitatem maximam. Dico ergo q in
punctura potest poni oleum rosarum cum euforbio vel castorio
dico tamen q si multum timeas de apostemate solum oleum rosarum ro-
bene calidum apponatur Si autem nõ timeres de apostemate
multum tunc oleum rosarum cum euforbio convenit vel cum casto-
reo Si vero in punctura existat apostema tibi incide pellem
ut materia liberius posset exire Deinde in loco pone oleum
rosarum calidum ut foramen dilatetur. Nõ negligas tamen q circa
locum ponatur defensivum ut oleum rosarum cum bolo vel aliud de-
fensivum. Et fiat etiam floria de parte oppositum ut tibi dedi in-
telligere in principio primi capituli in prima intentione Deinde
mundifica locum cum unguento apostolorum vel cum sarcocolla mir-
ra et farina lupinorum mixtis cum melle rosarum Deinde
incarnetur et consolidetur Si tamen aliqua hic tibi deficiant
recurre ad primum librum in tractatu de nervis in capitulo de
punctura et vide Et similiter si aliqua tibi deficiat vide hic
quare impla illa alternatim videantur et hec de modo
et per consequens de toto 3o libro.

Deo gratias

Explicit tercius liber de vulneribus in particulari
a capite usque ad pedes Incipit feliciter liber quartus

Quia supra facta
est mentio de apatibus
contusionibus obustionibus et
vulneribus ad q sequitur ulcera
fiet modo hic de ulceribus
loqui incipiens a capite
et qui vult bene pscrutari
inveniet quod vult inter roes
roes dens in simone con de
ulceribus de quibus fuit facta mentio in primo libro tractatu pprio
est dicta specialis indicationum cura et pnosticatio et mon
con. Et si de ulceribus velis multa gratia et pulchra videre
recurre ad pm librum tractatu pprio et hac gratia brevitatis non
recapitulabo quia illa capitula conrundens alternatim videas

Primo ergo ab aliquibus conibus incipio de ulceribus
deinde ad particularia descendam. Ponam ergo in
uti. que in ulceribus capitis sunt laudata a docto
ribus deinde ad particularia licet descende. Sapio dicit
de omni parte quando pulverizatur super ulcera capitis que fiunt
in cute capitis curat ea. Dicit enim et alia ulcera que
fiunt in capite. Et sim dicit idem pro pte sine balaustie.
Dicit etiam Sapio. lupinus ad extra positus confert impeti
gini et ulceribus capitis. verum dicitur dicit quod confert humidis
et verum est et patet ex oploc lupini. Alius dicit quod
aqua decoctionis lupinorum exterius posita confert etiam impeti
gini et ulceribus capitis. Dicit etiam Sapio quod lignum
balsami decoquitur in aqua et vino et precos sunt con
fert ulceribus capitis. Dicit. dicit ipum solum etiam idem pro
et mundificat ea. Apuleus dicit ad ulcera capitis
mentam tritam imposita desiccat humiditates. Tyas. dicit
quod nasturcium domesticum cum cartamini lenitum cum
melle lichinas purgat et ulcera capitis. Et dixit etiam
de alleo domestico. Alleum domesticum magnam vim
habet et ideo est ex eo magna utilitas cum suis
testis attritum corpus ptes et ulcera curat in capite
Sapio de hoc dicit quod cinis allei miscetur cum melle
curat furfures capitis et ulcera eius. Rasis dicit
oleum sanapis valet ulceribus capitis puerorum. Dicit
dicit. mirra spergitur super ulcera capitis et desiccat
Et dicit etiam ficus immatura sanat ulcera capitis
pulverizate. Et ysaac vult quod sit mixta cum aceto et
nitro. Et dixit etiam fit emplastrum ex altea ulceribus capitis
cum urina et confert eis valde quod propter optimum est et expertum
in nucha. Guill. de varig. dicit etiam cola ponitur
in emplastris ulcerum capitis et confert et specialiter cola de
piscibus. Sexto plato dicit quod capilli infantis cum aceto
sanat ulcera capitis etc.

Nunc mentionem faciam de hiis que absolute
ulceribus capitis humidis conveniunt. Et in hoc
Sapio dicit multa. dicit quando ruta miscetur
cum aceto et oleo et conficitur cum cerusa confert ulceribus
humidis que fiunt in capite. Dixit etiam quando mellilotum con
ficitur cum bolo et cum gallis et miscetur cum vino et lini
untur ulcera humida que fiunt in capite curat ea omnino. Dixit
etiam emplastrum factum ex foliis rubi canis curat ulcera hu
mida capitis. Et dixit etiam ficus sicce teruntur et conficiuntur

cum nitro fr. et aceto et sale et fit inde emplastrum resol
vit ulcera humida capitis. Bartho. de varig. dicit quod
si radix lilii silvestris albi coq addatur farina orobi
vel lupinorum amarorum tollunt etiam hec furfures capitis
Et ulcera etiam talia que indigent exsiccatione cum oleo de nar
cisso solummodo fiat inunctio et misceatur cum medicis ad
hoc convenientibus dico ego quod utilis erit. Dixit etiam Fa.
quod oleum de kerva quod de cicuta maior confert ulceribus
humidis que fiunt in capite. Dixit etiam quando coquitur fenu
grecum et colatur et abluitur caput ex decoctione illa con
fortat capillos et mundat eos a furfuribus corporis et con
fert ulceribus humidis que fiunt in capite. Dixit etiam dicit.
cinis capillorum veneris in licinio mixto furfures au
fert et cum hoc eradicant ulcera humida que sunt in capite
Mahabas oleum mirtinum est utile ulceribus humidis que
fiunt in capite. Tyas. dixit. ulcera humida multis
sanat bleta cum albumine mixta et supposita. Dico ergo
quod talia ulcera sanat inunctio facta cum melle et alumine
Et ex hiis simplicibus multa composita potes ex te componere

In capite sepe fiunt ulcera quorum fames mel
li assimilatur unde et mellina vocantur. Et sunt alia
ulcera que favina dicuntur ad similitudinem favi. Et alia
sunt putrida de quibus omnibus in hoc modo loquor. Et quod
amplius tibi sit necesse. Recurre ad pm librum ad capitulum
de nodis. quia ibi dicta sunt aliqua que hic non dicuntur. Primo
tamen observatur ulceribus. quia dieta debita et purgatione ut est
necesse quando vulnera non debet propositum primo proponi quia
aliter operatio esset frustra. Unde dicit dicit. universa
lia non obliviscaris ut per ea valeas particularia opa
ri et hoc sit generale dictum. Dixerunt veteres aliqui quod
ad ulcera capitis humida que dicuntur favus quando sunt ipa
recentia et facta in corporibus puerorum coquitur in vino ali
quod stipticitatem habens semen lini et inde fiat ablutio.
Sanat etiam ulcera illa radix altee et pprie silvestris
cocta modicum cum farina fenugreci et emplastrata
Et si addatur ex oleo onfacino facto ex floribus vel ex
semine olive est melius et hoc in corporibus nobilibus. Bulbus
etiam ex vino mixtus ulcera favonia capitis sanat.
Succus etiam rute et folia eius sicca mixta cum succo ma
ratri munditus. ulcera multum humida quorum humiditas
est sicut mel sanat. Nitrum etiam pustulas capitis et fa
vus valet. Sapio sic dicit si fiat emplastrum capitis
cum olivis maturis curat ulcera fraudulenta. Et dixit
etiam quod in ulceribus capitis humidis confert terbetina cum
balaustiis mixta. Et bar. dicit quod potest misceri cum
succo balaustie. Dico ergo quod hoc unguentum humorem
corruptum qui est in cute vel barba sanat. Ysalis
usti et pulverizati zucari an. et conficiantur cum oleo
et iungatur. Et nota etiam ego experientia quod si locus inun
gatur cum pinguedine porci que invenitur in mesenterio
decocta sub prunis mire tales humores corruptos
in cute tollit et cutem mundificat et consolidat. Et
pro isto vides etiam quod dicetur in capitulo de assaphati. et specialiter
de uno in unguento in fine capituli.

Licet supra libro 2º facta fuit mentio de talpa
et testudine. Cum tamen ad ulcera quandoque devenit
de ossis corrupti fistulam parit in capite et talem
fistulam semel ego vidi in uno famulo Ioachim de
orretis Et nullo modo vulnus potest claudi et non mirum
quia os erat corruptum. In cura ista habes tres inten
tiones. prima est in purgatione. Primo ergo fiat purgatio

cum pillis agregatiuis que euacuant a capite et per eorum
ingredientem in eis deinde a residuo Et christiani
non obliuiscantur In quibus ponit rerepigorum ℥ j
Dieta enim sit talis. nam sit valde stricte si non febri
at utatur farre milio et panatella et vino limpha
to et non comedat breuiter res calidas si non fuit cu
ra ab apate | Secunda intentio complet hoc quia consi
dero si tale ulcus est in grossiori aut non Et si sic
dicit Rogerius quod melius est tale curam dimittere
quam prosequi Et ut dicit melius est palleare quam curare
Nichilominus quantum ad modum curandi vel palleandi in
casu quo paciens affectaret et requireret tunc debes
totam cutem separare ab osse Et inde quo ipsam in an
te et in angulo eleua ut dictum est in de fractura
cranei et quantum totum os respareret vel aliquo remoue
atur vel eleuetur a dura matre | Ipso osse existente
eleuato et ipso existente bene equato mundifica locum
cum melle rosarum pone parum olei rosarum in principio
Dico ergo quod non esset malum ne locus apostemetur ex
conductura ferri Et summo opere caue ne in conduc
tura ferri coduntis siue tangas duram matrem quam apos
temaret et posset sequi mors. Hoc facto incarnet
et consolidet locus ut alibi dictum est | Jamerius tale
puluerem sic constituit Rx. gallarum saluie mirre an.
℥ ij et fiat puluis. Vnguentum nigrum quod basilicon
dicitur In generando carnem multum valet. Vnguentum ceteris ta
sinum valet in hoc ceteris si puer vel mulier fuit Et
ideo est quia loca quanto sunt sicciora tanto indiget medi
cinis siccioribus pro generatione carnis Et ceteris quanto sunt
humidiora tanto indiget medicinis humidioribus
Probatur hoc quod medicina generatiua carnis debet esse sicca
in primo respectu membri cui applicatur Ergo si
membrum sit valde siccum medicina debet esse siccior illo
membro. quia sicca in primo gradu illius membri sicut humidi
et non absolute. Ergo patet ante probandum scilicet quod quanto
membrum est siccius tanto indiget medicina forciori
Et quanto membrum est humidius tanto indiget medicina
humidiore pro generatione carnis in eis Et vide hanc materiam
in primo libro de medicinis generantibus carnem Ergo habes
modum qualiter fistule que sunt in capite curantur
vbicunque sunt in capite | Alia autem ulcera que sunt in ca
pite nichil habent proprium ab ulceribus aliis quare de eis
nihil loquor aliud nisi quod talia ulcera mundificentur
quia si sanies fuit subtilis exsiccetur cum vnguento apostolorum
Et si fuit grossa et viscosa adherens ulceri cum melle
rosarum remoueantur vel cum alio extersiuo deinde caro
generetur cum generantibus carnem et consolidetur cum ergo minor
et aliis pulueribus Et pro maiori et clariori noticia re
curre ad primum librum ad capitulum proprium quia ad capitulum de
medicinis extersiuis et ad capitulum de medicinis generan
tibus carnem et ad capitulum de medicinis cicatrizantibus

Post formicas malas et herisipilas et alia
ulcera et pustulas male curatas in facie et
maxime in lepore nasi et genis et labiis contingit sepe
accidere ulcus corrosiuum serpiginosum horribile et feti
dum quod noli me tangere vocatur. et est de genere cancri Solet
esse accidere ex istis male curatis cancrena et esthiomenos
los. et ista tota die accidit | Cause istius ulceris sunt
adhustio humorum et specialiter adhustio colere. quare cum in
istis apparatibus supradictis adhuritur colera et malum
Et adhuritur sepe ex ignorantia curantis non appli

cantis debitas medicinas quare fit cancer ulceratus Sig-
num eius sunt corrosio mordicatiua et ardor et pruritum
et virulenta est fetida et sordes mala. Iudicium quod
quod eradicatio erit difficilis et quod est morbus contagiosus
in aliis membris | Causa eius quia quanto magis tangitur
magis multiplicatur. et propter hoc noli me tangere nominatur. Et
facies propter sui debilitatem materias malas recipit quare est dif
ficilis eradicationis | In cura ista habes tres intenciones
Prima est in purgatione 2a in dieta 3a in localibus Prima
intentio complet hoc modo. Considerato quod materia adhusta
et colerica. vt in pluribus vel flegmatica adhusta vel forsan
sanguis adhustus. fiat purgatio cum electuario de succo rosarum vel
cum pillis de fumo terre Vel cum confectione illius nigri ha
meth. que omnia euacuant materiam adhustam | Syrupus sit de
fumo terre vel violarum vel endiuie vel simplex syrupus aceto
sus vt videtur operanti | 2a Intentio complet vnico verbo
quia illa materia est calida et sicca. breuiter eius dieta sit frigida
et humida et breuiter a calidis et siccis se abstineat etc.
3a Intentio perficitur per hunc modum Cum inope videat me
dicus si exsiccare posset. lauetur primo locus cum aqua aluminis
et cum aliis eodem modo exsiccantibus. Nam ipsa membra confor
tat quia stiptica est. et hoc primis duabus membris pro
repletis Nam stipticum est. 13o terapeutice co volumine quod eua porro
tua formata multitudine existente in corpore particulis quam
busdam attrahendo impleret magis quam euacuaret Et
Galienus dicit 3o tegni quod unum est hoc habens preceptum effluen
tium vnum quod quorum abstinendo prius Deinde sit deueniend
ad eam quo factum est effundimento Valet ceteris aqua rosarum et
aqua plantaginis omnia ista exsiccant et confortant. sicut et aqua
aluminosa et cum ustis post porri aqua cineris Et conclusiue
valet ista que sunt frigida et sicca vt decoctio capitum mir
tillorum capsuli plantaginis psidie balaustie mirabolanorum bel
liricorum et emblicorum et non obliuiscaris quod circa locum po
natur defensiuum Et facta lotione cum decoctione predicta super
per locum potes ponere hunc puluerem. Rx litargiri plum
bi usti antimonii eris usti coralli spodii psidie et
super locum ponatur | Hoc ceteris vz Rx. succi rubi folio
rum arnoglosse ana. .m. j. farine ordei. ℥ ij. bulliant in
aqua pluuiali et incorporentur cum oleo mirtino et si
in loco fit apta bonum est hoc Ista fuit intentio Jameri
Et consideraui quod omnia vel multa dicta in primo libro tractatu
de ulceribus in capitulo de ulcere virulento. hec valet quare
capitula illa adiuuare requirant Dixit tamen Theodoricus
quod si illa non valeret quod super locum ponatur linimentum
ferri de succo linarie vel plantaginis cum sal gemma
Circa cum tamen ponatur defensiuum de bolo vel petra
balneata in succo alicuius herbe frigide et renouetur
ter in die et hoc fiet per tres aut quatuor dies | Cum morbus
bus fuit extinctus cognoscis per carnis bonitatem
Mundificetur cum succo apii et melle et farina or
dei mundificatis incarnetur et consolidetur. Vnum tamen re
cordor vobis quod si illa exsiccauerit. signum est illa va
lere et cum illis prosequeris Et si non permuta te ad alia
Et hoc dicit Auicenna in capitulo de ulcere virulento Si autem
morbus non sit istorum extinctus tunc curatur morbus iste
vt cancer ulceratus curatur. Primo cum incisione curetur
et caueas bene quod totum incidatur cum radicibus suis aliter
nihil valet primo erit nouissimus error peior priore quia
adhuc rediret Et post incisionem exprimatur vt sanguis
melancolicus extrahatur et post cum ferro ignito cauterizetur.
2o remouetur cum corrosione que totum exstirpet. Nam
forti egritudini fortis debet applicari medicina iuxta

sententiam ypo. p° affo^r Ad ulcera egritudines &c. Et in
hoc arsenicum non habet par ut alibi dictum est. Caueas
tamen locum ubi operaris in quantitate arsenici hoc parto mi
tiget^r dolor et remoueatur escara. Mortificato ipso
quod cognosces per bonitatem carnis et caretiam virulentie
in carna et consolida. Caute tamen procedas cum mordicatiuis
et cum mundificatiuis quia fibribus et neruis est locus et ossa
spongiosa et cartilaginosa sunt et faciliter alterantur. Et pro
prie aqua fontis cum pena scruris adaptatur quere operaris
cum illa si libet tibi. Et pro clariori notitia huius recurre
ad primum librum ad capitulum de cancro ubi de ulcerato feci
mentionem etc. At non loquor hic capitula alternatim videatur.
Si autem alia ulcera fiant in facie illa curantur sicut et alia
ulcera aliorum locorum quare de illis nihil est proprium.

Postquam feci mentionem de ulceribus quod accidit vel acci
dere potest toti faciei et cuilibet parti que de nobis me
minisse. Modo faciam mentionem de ulceribus cuiuslibet illarum
partium faciei. Et primo incipiam a palpebris. Saepe ac
cidit scabies cum ulceratione ut saepe vidi et videtur. Et
licet hoc capitulum potuit situari in tractatu de corrosione
hic tamen situaui ipsum in tractatu isto. In cura ista ha
bes tres intentiones. Prima est in purgatione fiat purgatio
cum re euacuante humores acutos facientes scabiem et ulcera
ut electuarium de succo rosarum et pillule de fumo terre. Syrupus
sit de fumo terre vel viol. Fiat tamen necessitatem sine magna
ad oculum currente. Et completur prima intentio. Consueui
etiam mentionem facere cum pillulis de yera que cum ʒ ij vel
cum ʒ s et ʒ j electuarii de succo rosarum misceatur in
corpore et fiant pillule. Secunda intentio consistit in debi
to regimine. Respiciat se a capulis et a vinis. Vitet
ipse rebus non habentibus humectare multum nec recipit
humiditate multum repleatur. Tertia intentio completur cum
localibus. Et primo dicat Rasis quod fel cerui terrestris si
fiat cum eo collirium et immittatur oculis confert contra
lepram oculorum. Et lepra est idem quod scabies mala corporis. Si
nis conseruatorum vsus loco primo sicut lauatur thucia et
tritus subtiliter vel scabiei et ulceri superciliorum. Cinis etiam
lane succide cum radio imposito valet scabiei palpebrarum.
Dixerunt alii quod erugo ferri subtiliter trita et cum radio
immissa confert. Serapio dicit quod lapis ematites dissol
uatur in aqua granatorum valet ad scabiem oculorum. Auicenna
dicit quod adhuratur serratura eboris super sartaginem
deinde abluitur confert ulceribus antiquis et obtalmie sic
ce et scabiei oculorum. Serapio dicit si mollia decoquantur
in fo^r emplastri et supponatur scabiem ulcerosam sanat.
Confert etiam thucia lota in aqua mirabolanorum citrinorum
scabiei et ulceri palpebrarum. Confert corrosioni
palpebrarum succus foliorum oliue et maxime siluestris cum
zucaro mixtus et cum radio impositus. Pro quo tamen nota
quod aliter et aliter lauatur thucia. Unde in egritudinibus calidis
cum aqua rosarum lauatur et in frigidis cum vino potenti. Et in
istis cum mirabol. lauatur valet etiam lenium suppositum.
Et hoc si ille egritudines non fuerint multum antique
fricetur tamen primo cum foliis ficus locus et postea vngatur
cum licio dissoluto in aqua. Postea feci mentionem de sim
plicibus medicinis. De compositis modo loquar. Si scabies
fuerit grossa et commiscetur fiat ulcus debes remouere
asperitatem cum foliis pariter et non permittatur et non
permittatur quod locus efficitur tenere. Aliqui tamen primo
apponunt spumam maris zucarum deinde lauant ista.
Recipe ceruse viride eris ana p. j. terre colorate multa
cum vino albo multum bono et succo ruti usque quo

ad spissitudinem clari mellis et utere mane et sero.
Aliud quod valet ad scabiem. Recipe sandaraci ʒ iij eris
usti ʒ ij mirre croci ana ʒ j piperis ʒ s et est leue.
Si vis fortius facere ponas floris eris vel salis ar
moniaci ℥ s. Damerch dicit confectio sanans sca
biem oculorum et consumens pannum et vngulam. Recipe flor.
eris colcotar adusti spume maris ana ʒ ij tar
tari ʒ iiij baurach salis armoniaci arsenici rubei
sublimati ʒ j et fiet sief cum succo celidonie et ad
ministretur. Item sief conferens scabiei et pruritui
et sebel et humiditati superflue in oculis. Recipe ceruse
croci gummi arab. ana ʒ vi armoniaci agreste ana
ʒ j s. conficiatur cum aqua pluuiali. Sief etiam viride ut dicit
Rasis valet ad scabiem ad sebel et ad vngulam et ad
tenebrositatem visus. Recipe floris eris ʒ iii colcothar
adusti ʒ ij arsenici rubei cum succo rute dissoluti
ʒ j s. fiat sief. Et si sic non sanetur radantur granu
la cum spatumine obtuso et postea in oculo instilletur
aqua cimini masticati ut oculus non incarnetur.
Deinde cum puluere citrino posito in obtalmia calida
curetur et desuper in hyeme cum amigdalis amaris
in estate cum vitello oui et oleo violato valet aqua
rosarum in qua sit modicum cuporose ut de viride eris
aut secundum alcotim de alume et croco est utile. Collirium
beneuenuti. Recipe thucie alexandrine ʒ iiii ana ʒ x ij
rosarum rubearum sine pillis puluis ℥ j coquitur
ad lentum ignem cum lb ij boni vini usque ad consumptionem
medietatis et coletur et usui fiet. Et si adderetur aliquid
de antimonio et ere usto esset melius. Et quandoque fiat
euaporatio cum spongia infusa in aqua calida et panno cale
facto et demum super locum ponatur hoc emplastrum. Recipe fa
senugrecum lb s. puluis ro. ℥ j puluis mollis et co
quitur et colatum inspissetur cum vitello ouorum.
Auicenna laudat hoc emplastrum de maluis. Sanies ante
extergatur et pars thucie preparate. De ulceribus
frontis et superciliorum non loquor quia nihil habent proprium
et curantur ut alia ulcera quae curantur.

Ulcera oculi fiunt a quibus humores acutos calidos
mordicantes locum, aut per apostemata vel pustulas
vel excituras illic uenientes. Aut etiam per vesicas.
Et licet multe sint species secundum doctores et specialiter Galienum.
Nihilominus quia non multum diuersificant intentiones cu
ratiue ideo de pluribus omnes illas dimitto. Et plurimum
ulcerum oculorum comprehendantur in tribus speciebus. In pra
uis et virulentis et maximis et cancrosis immediatis
et sordidis. Pro quo non ut dicit Yesus et Auicenna. Si
ulcera sint in coniunctiua apparet rubedo. Si vero sint in
cornea apparet in loco.
Iudicatur de ulceribus illis quod si fuerint maligna dirumpetur
cornea et eleuabitur vuea. Et per consequens tumor erit
de perditione oculi. Et ad talia ulcera sequuntur cyca
trices albe eo quod illa sunt membra spermatica que non
recipiunt consolidationem per viam prime intentionis. Quare est
necesse aliquod medium interuenire. Iterum dico quod si cum
ulcere coniungatur dolor capitis vel obtalmia primo
remoueatur obtalmia et dolor capitis eo quod oculus
patientis fatigetur. Deinde venio ad ulceris
curam. In cura illa habes quattuor intentiones. Prima in
tentio est in vita. Secunda est in minutione. Tertia est in lo
calibus. Quarta est in accidentibus quia accidentium correctio pri
ma et secunda intentio complentur ut dixi in libro 2° capitulo de ob
talmia et ibi vide. Saluo tamen quod si passio sit super

dextrum oculum dormiat super sinistrum ut dicit Avicenna
ne sanies corrodit tunicas oculi neque clamet neque ster-
nutet neque vomat. Et subdit quod fiat assiduatio
solutionis ventris omnibus quartis diebus cum eo quod educit super-
fluitates acutas et post illud tota tua intencio
prohibere materiam reumatizantem venire ad locum et etiam re-
movere dolorem quantum potes. Prima intencio complet hoc modo
considera si pustula sit apta vel non. Si non aperias
cum aqua fenugreci aut melliloti que aperiunt festinanter ut
dicit Jesus. licet tamen de hoc in 2° libro sit dictum satis
Si locus sit aptus mundificetur cum melle rosato distillato
in eum vel cum syrupo de melle ut dicit Avicenna. Post
mundificationem repleatur locus carne cum sief albo. Cuius hec
est recepta. Antimonii scehedenegi ana ʒ x. acacie ʒ iii
aloes ʒ i. fiat sief ex succo rubi. est autem sublimis.
Aliud sief faciens nasci carnem in ulceribus et prohibens
exitum uvee. Recipe climie thucie utriusque multociens cum
aqua pluviali cerusse antimonii olibani ana ʒ i.
mirre ʒ i. sarcocolle sang. draco. aloes opii ana ʒ i ß. et
fiat sief et administretur et expertum est. Sief etiam de plumbo
ut dicit alcoati et mesue replet et consolidat ulcera
oculorum. Recipe plumbi usti antimonii thucie ablute calca-
cumenon gummi arab. dragaganti ana ʒ viii. opii ʒ i ß.
et fiat sieff cum aqua pluviali. Pulvis olibani ut dicit
Avicenna replet ulcera carne et cinis ostreorum ablutus
et plumbum ustum ablutum. pix pulverizata cum zucaro
et immissa in oculo cum radio ulcera oculorum et mixta
cum melle est melius. Et galienus in 1° dicit quod fumus oli-
bani et thureis huic simonem.
olibanum utitur in sieffis ad obtalmias adhuc autem
ad eas que competit oculis et que reumatizant et ulcera
habent etenim purgantur hec et carnosantur ab eis.
Dixit etiam ipse in nono de lapide ematite. Ipse autem ulceribus
que sunt in oculo confert ipse quod de solus contritus et impositus
Et idem dicit Sapio. et dyascorides et Avicenna dicunt quod consoli-
dat et abstergit ulcera quando administratur cum albumine ovi
Et bartholomeus dicit quod lapis emathites sic primo ustus
ablutus et mixtus cum melle et modico thureis. Et galienus
iterum dixit in ix. pomfilix omnia ulcera et vestimenta se-
nat. miscentur illa in collyriis que conferunt ad reuma
quod est in oculis et ulcera in ipsis sanat. Avicenna sic
dixit Olibanum consolidat ulcera oculi et replet ea
et maturat apostemata antequam in eo. Et dicit mirra resol-
vit saniem in oculo absque mordicatione. Et bar. dicit
iterum Aloes confert ulceribus oculi et apostematibus eius et do-
lori ipsius. Et dicit etiam lac lactuce silvestris abstergit
ulcera cornee. Et lac lactuce domestice est illi propinquum
Et dicit etiam quod ex tuciam fit collyrium cum melle mundifi-
cat ulcera oculi. Et dicit etiam sterrum limatte adhustum
confert ulceribus oculi. Et Sapio dicit fumus olibani replet
et mundificat ulcera oculi. quemadmodum facit fumus
mirre et storacis. Et dicit mirra ingreditur compositiones
collyriorum que sunt ad ulcera oculorum et ad maculas
que sunt in eis et replet ulcera oculi et confert obscuri-
tati visus et asperitati palpebrarum. Et dicit etiam dragantum
confert ulceribus oculi et limpitudini eius quando infunditur
et distemperatur dissolutus collirizatur vel cum melle et
zucaro. Ego credo quod aqua dissolucionis eius utique quando ulcera
sunt munda sit enim consolidat et prohibet ulcera dillatari
Et etiam quando armoniacum miscetur cum melle mundificat
ulcera que sunt in oculo. Et dixit etiam ossa dattilorum com-
busta et cinis eorum extinctus valet ulceribus oculorum et
confert etiam ulceribus antiquis corporum et humoribus fluentibus

antiquo cursu. Dixit etiam quando fit alcohol cum floribus et sum-
mitatibus papaveris cornuti confert ulceribus que sunt in cor-
nea oculorum et eius caligini. Et dicit etiam lentes conferunt
ad ulcera magna oculorum parate ut dictum est in obtalmia
Et dicit quando lapis emathites fricatur super cote aqua rosacea.
et illa fricatura fiat linitio et confert ulceribus oculorum et quando
fit ex ea pulvis subtilissimus et pulverizatur in ulceribus
aufert carnem superfluam et consolidat ulcera oculi. Et dicit
Antidotarium aufert sordiciem ulcerum oculorum. Et dicit battitu-
ra eris ingreditur in commixtione medicinarum oculi et
desiccat ulcera que sunt in eo. Et dixit de climia metallica
id est omnis metalli et ipse quando lavatur ipsa fit medicina que ab-
stergit cum temperamento sine mordicatione. Et confert ulce-
ribus que sunt in oculo que indiget medicina que replet carne. Et
alibi dixit quod ipsa confert ulceribus longis corporis et ulceribus humi-
dis multa humiditate et putridis que sunt in corporibus mu-
lierum. sicut etiam sunt corpora infancium et eunuchorum.
Sy. dicit de pulvere olibani sic vulneribus oculorum me-
dendo succurrit. Et sibi modo fumus mirre facit et storax
quia siles sunt natura et virtus est una. Constantinus dixit cor-
tex ovi pulverizatum tenuissime pannum rupit et ulcera sanat
Et dixit corallus ulcera sanat et pruritum oculorum tollit
Et bar. dixit quod sit pulvis coralli adhusti et mitti cum
modico pulvere zucari et imponatur. Et dicit etiam cathiam argenti
usta visum mundificat et desiccat sine morsura vulnera
oculorum replet et alia vulnera exsiccat. Sed cathia auri
magis exsiccat et clarificat visum et lota vulnera ocu-
lorum sanat sine molestia. Dico etiam ego quod litargirum lotum
et impositum vulnera oculi carne replet et scoria stagni
confert etiam in hoc et ponitur in loco meda sengi. Habib
dicit lapis marcasite qui de terra portatur si colirizetur
ex eo solvit saniem que est in oculo. Et dicit etiam Si plum-
bum ustum abluatur desiccat sine morsura et est medi-
cina utilis ulceribus pessimis et maxime oculorum desiccat
enim corporum humiditatem et cycatricem subducit. Et dicit cerusa
prodest obtalmie si misceatur oculorum medicinis cicatrizat
corporum ulcera. Et minchaz autem ulceris et albedinis eius sanat
hoc Alcohol. Recipe cerusse folii eris combusti ana ʒ i. dra-
ganti ʒ iii mirabolanorum indorum citrinorum corallorum margari-
tarum zuccari tabarzeth ana ʒ i. terantur subtilissime et immit-
tantur. Et ex istis simplicibus potes facere collyria et sief
et alcohol ut tibi videtur. 4a intencio complet secundum naturam
accidentium unde si sit dolor removeatur ut dictum est in ob-
talmia. Et si sit obtalmia vide etiam illic et sic etiam de aliis
accidentibus.

Quandoque ex corrosione in ulcere existente in oculo rumpitur
cornea. Itaque apparet quedam elevatio ipsius uvee
et licet multe sint species ut dicit Avicenna tamen de ruptura
cornee manifesta cum apparentia uvee mentionem faciam
Sic ergo in cura ista fiat si opus fuerit cum fricatione et caput
et totum corpus purgetur cum evacuantibus humorem illi corpori
predominantem. Cibi eius sint boni chimi et sint frigidi vel
temperati et cum consideratione. Localia valentia sunt sicut sunt citonia
et lentes decocte cum melle. et sicut aqua granati et olive
et vitellus ovi. aut granatum minsum decoctum cum pau-
co aceto et aqua agresti et biscoctum et ex inde fiat emplastrum
Et valet compressura bona et ligatura in hoc casu. Lapis
etiam emathites cum albumine ovi multum valet. Et sieff ema-
thites est mirabilissimus. Recipe lapidis emathites abluti
ʒ iiii. cerusse climie ana ʒ ii. eris usti amidi gummi arab.
dragaganti opii ana ʒ i. et fiat sieff cum succo foliorum
olive. Et si egritudo fuerit antiqua de uno vel duobus annis

non approquinquas stricturam cum lamina plumbi et dicit
aliqui quam hec egritudo ut dicit yesus non recipit curam
Et si volumus oculum decorare dicit aliqui ligari eminentiam
cum filo de serico et infra et conforta oculum usque quo ca
dit ipsa et filum //

Fistula in lacrimali fit ut plurimum ex apostemate pro
dicto guttab ut dicit avic. in c. de karab. Car
bat illud apostema ad aperiendum vim sanies eius acquirit quandam
mirositatem non cuius ulcerant usque ad os et fit fistula
et quandoque exit sanies per lacrimale et aliquando per extremum mirandum
per utrumque latus Et aliquando exit per nares et aliquando trahit
ad os et ad carnem Signa fistule sunt quando in loco antiques
sit apostema / 1º quod in loco est quedam callositas et durities
et est profunda 2º quod a loco egreditur sanies serosa et glu
tinosa tamen quando premitur quod oculus sit obtalmia quod rubei Si
autem fuerit in carne et in osse cognoscitur per impositionem
tente aut taste / quod si sentitur asperitas est in osse si autem non
est in carne / Hec cura est multum difficilis primo os
namque est velut carta ut apparet in anothomia 2º est dif
ficilis propter propinquitatem oculi quem oportet custodire / 3º quod illa
pars est valde sensibilis ut est videre in opere / 4º vero quia
ad locum currunt multe superfluitates que cum difficultate
exsiccantur Caue tamen quantum potes ne circa palpebram
rumpatur quoniam locus remaneret difformis et semper lacri
male flueret / et ex hoc patet quod cause huius figure est
humor grossus qui in longo maturatur tempore propter malignita
tem acquisitam rumpit os / Cura ista habet tres modos
obmittendo ulibi dictos in cº fistularum / primus modus est
repercutere resolvere et maturare hoc totum secundum sua tempora
et aperire quod est apertum / 2us modus est mundificare lo
cum quoniam est mundificatum 3us modus est mortificare
fistulam que est confirmata // Maturativum
convenit Recipe farine or. croci aloes mi
re ʒ i. f. Et conficiatur cum oppo. dissoluto in
aceto maturat enim et de se rumpit Si
autem non aperitur per se aperiatur cum flenbo. lon
ge tamen a lacrimali propter causam dictam
Et hec de prima intentione / 2a intentio
est mundificare fistulam cum aqua vite mel
lita Et inter omnia mundificantia inveni
o ista tria / Primum est avic. 2m ras.
3m Guilhelmi de saliceto. Primo dicit
avic. sumatur sudor perundinis inventus in
ventus in parte interiori eius et parte propinquiori
radici eius que grossitudine quandam habet
et congregetur sive colligetur tantum de ea quod
ex ea posset impleri profunditas. deinde
cooperiatur hec aliquo unguento appropria
to huic et mutetur bis in die et postquam
erit satis mundificata consolidetur et etiam
subdit quod expertus est sicut mente / Ras. di
cit hoc collirium Recipe thuris sarcocolle alo
est sanguinis draconis balaustiarum anti
monii aluminis ana partes equales et de flore
eris addatur quarta pars omnium et fiat
sief cum aqua pluviali / De isto tamen col
lirio facit avic. mentionem cum dixit deinde di
stilletur in eo collirium algarab quod filius
zacharie sibi preparat et propter de illo quod
dissolutum est cum aqua gallorum / Istud col
lirium est tante virtutis ut dixerunt doctores
alii Et rasis quod fistulam sanat in una ebdo
mada Recipe ipsam ita disponit quod ipsam

occultat per aliquos dies / Alii doctores dicunt
hoc collirium occultare fistulam Ego autem fuit
expertus hoc collirium et non inveni illud quod ipsi
dicunt Et credo tamen quod istud forte fuit quia
os erat corruptum Guill. dicit quod mun
dificetur cum unguento de flore eris aluminis et
melle Est autem hoc unguentum egiptiacum
Aut mundificetur cum pulvere affodillorum
de quo facta est pluries mentio Et post
mundificationem consolidetur cum consolidan
tibus Simplicia convenientia dixit
avicenna quod lac lactuce agrestis impositum
in fistulis valet Et dixit etiam quod folia mal
navisci cruda masticata cum sale et
supposita multum conferunt fistulis et propter
prius et in oculo quod expertum est esse verum
Et Sapio idem dixit de foliis malue con
venit ambo quia faciunt nasci carnem Et dixit
etiam folia rute cum aqua granatorum sup
posita multum valet Et dixit crocus cum
aqua valet et sine cessatione proinctetur
expertum est Sapio dicit quod emplastrum fac
tum cum foliis plantaginis et sale confert
succus arnoglosse cum bombice sive coto
oculo apponatur et infra dies tollit vul
nus sive fistulam oculi Idem facit succus un
gule caballine appositus Primum ergo
sum expertus Et de plantagine idem
dixit dyas. Et hoc dico de plantagine
minori apponatur eodem modo Et sanabitur
o caute Alkindus dixit quod anaglossa
i. lingua canis sanat fistulam que est sub
oculis iuxta nares et alias fistulas / Sa
pio dicit quod cidarusum coctum cum aceto era
dicat fistulam que est in lacrimali quando administra
tur in principio Et dixit quod oleum nucum an
tiquum confert fistule lacrimali quando administ
tur in principio Et dixit quod nux antiqua mas
ticatur et apponitur valet / Bar. dicit quod
nux vetus contrita cum cortice suo et apposita
cancris et carbunculis confert etiam lacrima
le oculi multum confert / Alk. dicit quod agres
ta coagulata secundum artem quando miscetur cum
aceto valet fistulis oculorum et si non pos
sunt curari isto modo signum est quod os est corrup
tum Et tunc necessaria est 3a intentio que est
mortificare fistulam primo ergo dilata
locum cum rasorio vel alio instrumento ut
vi et quantum potes elongetur a lacrimali Et
tale dilates ut os videatur et si fuit cor
ruptum cauterizetur cum ferro rotundo
per cannulam deinde sedatur dolor cum infrigi
dantibus et procuretur casus escare et
exfoliatio eius ut dictum est in ossium libro
Alii mortificant eam cum tenta posito in
aliquo causato Et ponunt super locum per
motus magis diligit ut dicit lanfrancus
quod cauterium non sic mensuratur sicut ferrum
ignitum Sed tu vis hoc facere custodi
oculum cum rebus frigidis ut dicit avic. secundum
f. cum spongea infusa in aqua frigida Alii
quod tamen faciunt cauterium cum cauterio po

et fiat ut materia descendat ad nasum. Ego iam
vidi unum curari isto modo et Guilhelmi
de Saliceto et ceteri loci mundificant et
incarnant et consolidant et ista videlicet est in-
tentio Avicenne in capitulo de garab cum dixit. Et
quando corruptio nasi est in osse et fiat foramen
sed aut non potest fistula aliquo modo
curari tunc palliet in medicine curet. Rasis
clisterizetur et abluere medicamen ... et
cineres fornacis in qua purgatur es misce
aloes mellite addito capillorum ... et confice cum
vino et administretur cum albumine ovi pro
adiuvamento si non proficiat hec cura ita
cito sicut vellet vel ita cito ut fiat vel
let infirmus non turbetur conterrituri ne
qui formidet quoniam non solum in istis casibus sed
in aliis que hec cure longe sunt ut
sepe probavi

De dolore oculorum

Ad dolores oculorum qui aliquando impetu-
ose veniunt aut a causa extrinseca
aut a causa intrinseca sicut in thema
lorum humorum. Primo de dolore
provenienti ex passione
multi veteres dixerunt quod vitellum ovi
cum nigro positum multum confert et per in-
genium intelligunt encastrum cum quo scri-
bitur et probatum. Aliebas dicit quod si vi-
tellum ovi misceatur cum oleo rosarum prodest il-
li cui passio accidit. Et Avicenna et al-
kindi dicunt si vitella ovorum cum cro-
co et oleo rosarum misceantur conferunt pas-
sioni oculi valde. Dyascorides dicit
quod ovum crudum et est vitellum ad al-
latum faciat ad dolorem oculorum cum cro-
co et oleo rosarum. Rasis dicit quod vitellum ovi
coctum cum oleo rosarum mixtum oculo suppositum
sedat dolorem. Sapio quod vitellum ovi ex-
tractum quando miscetur cum croco et oleo rosarum confert
pulsationi oculi. Bar de Varigna dicit
quod quando timet de fluentia eius ponatur ole-
um rosarum. Quando autem generatur amplior resolutio
addatur crocus. Sapio dicit etiam quod albugo
ovi miscetur in doloribus oculi in quibus est
necessaria medicina que non corrodat neque
mordicat sicut sunt dolores oculorum. Et quando
distillat medicina ex albumine ovi
tepido sedat dolorem calidum oculorum et
expertum est ponendo secum parum lactis mulie-
ris cum albumine lactantis femellam.
Item Sapio dicit quod folia betonice tri-
ta et emplastrata super frontem mirabiliter do-
lorem oculorum sanaverunt ymo volunt
doctores medicine quod omnibus viciis ocu-
lorum conferat et confert. Constantinus
dixit quod betonica cataplasmata oculis les-
is accidit. Et Avicenna dixit ponatur
fructus et aqua salicis super passionem
pupille. Ad dolorem oculorum causatum
ex ventizante materia ad oculum et eminere
etiam ipsis pupille quoniam omnia hec causa-
ta fuerunt a causa et passione Rasis fa-

bat thuris masculi rosarum quantum sufficiat et
confice cum albumine ovi. Hec omnia simul mixta
oculo supponantur. Sed dicit huic amplius ad-
dit vinum tamen ... memoro quod purgatio
sine flo... fiat secundum necessitatem pacientis et di-
eta debita ordinetur. De ulceribus nasi in ulcera et fetore oris

De ulceribus nasi modo loquar primo
in uli dixerunt aliqui quod aloes pul-
verizatum et naribus insuffla-
tum ulcera eorum sanat et corro-
sionem etiam eorum confert. Avicenna dixit quod a-
qua ciclaminis cum felle generis fit capiturgium
et delet torturam et valet ad ulcera nasi-
um et dixit etiam quod radix apii confert pu-
tredini narium et oris et colli. Et dixit
etiam quod cinnamomum assumptum cum sale ar-
moniaco et aceto et alumine confirmat et insuf-
flatur naribus et impletur os aqua ut non pre-
mat ad guttur prohibet fetorem naris
et fetorem narium in ipsis tollit. Sapio
dixit quod quando succus granatorum granatorum et
propter acetosum coquitur et permiscetur cum
melle confert ulceribus que fiunt intra nares.
Bar dicit quod succus ... quod idem est quod cum
sus immissus naribus confert polipo et ulceri-
bus putridis narium. Ulcera etiam narium ca-
vosa et corrosiva prohibet succus vue semper-
vive serpentine naribus immissus cum lana
vel cum spongia et idem operatur semen eius.
Sapio dicit quod auripigmentum citrinum
si permiscetur cum adipe resolvit excituras et
etiam est unguentum ulceribus et fiunt in naso et
ore et ulceribus aliis. Dixit etiam quod pul-
vis vitrioli ponitur in naribus et mun-
dificat ulcera eius. Et Avicenna dixit quod
confert fistulis nasi et secundum Bar interficit ver-
mes qui sunt intra cum immittitur. Et at-
tingit quod fetor esset ex ulceribus istis et non ex
alia causa tunc dico illa conferre fetori na-
rium et oribus putridinibus primis que fiunt
in eis generaliter sicut iam dictum est etiam
capitulo insufflati valet et Sapio dixit
quod succus summitatum edere nigre ad ca-
ssus positus in aure purgat fetorem put-
redinis in aure et corpore. Amplius
dicit quod succus si bene colatur et hoc expe-
rtum est et idem dico de succo yreos quod etiam
fetorem tollit. Unctio etiam facta
cum oleo facto ex floribus yreos cum istis
bis fetorem aurium amittit. Consti-
dicit quod spica in vino cocto et lavato in
dicto vino intincto et naribus immisso
valet fetori narium. Et Mesue dicit quod ca-
piturgium factum ex oleo de cucumere a-
sinino valet ad fetorem narium. Et Ga-
dicit in primo quod urina asinorum est ex me-
lioribus lavationibus et ex melioribus infu-
sionibus ad fetorem narium. Et Avicenna
dicit de urina cameli et succo cucume-
ris asinini cum pauco lacte capiturgium

sit nam plurimas supflu a capite chue et
fetorem afert quod vilissimu e et aut e expertus
sint tam purgationes necie facte / Vlcera
que fiunt i naso quedam fiunt sine carne supflua
quedam sunt virulenta quedam sordida queda
corrosiua et quedam crustosa / Cae vero ho
rum vlcerum vapores acuti a mali a humores
a capite q sunt acuti valde vlcus corrosiuum
facientes aut putridum a virulentum / Cogno
scunt ista vlcera ad sole ut dicit alibas ap
ertendo naris si non aliter cu speculo pro puncta
peri / Cura aut ista h3 has intentiones pa
e purgare 2a dietam ordinare 3a humori pec
canti 3a vero intentio psint cu solibus / Et dico
primo de mete auic q nasus e membrum humidum
aure et situs oculo q q cura eius pxia
sit curatione auris et oculi q q ut sit me
dicine exsiccantes vlcera nasi maioris exsicca
tionis q medicine exsiccantes vlcera oculi
Et G. in tercia naribus no quid multo siccio
oculi minus vero q auribus q ee farmatum
Si mo vlcus fuit virulentum valet vnguentum
de litargiro si addatur scoria plumbi vel de p
lumbo vsto / Et sil dico de vnguento de cal
ce et de vnguento de plumbo / Vnguentum G. d
flor eris e bonum mundificas vlcera famosa
et ipa consolidans et hic e recepta R cere 3 m.
olei fa de oliuis non maturis 3. vi. floris
eris pulverizati sic alcohol 3. ii. et fiat ex
eis vnguentum et vtere cu liamo et aliquando ad
das vel minuas de flor eris s q exigit
necitas / filius sapionis dix. q h vngtm
e cferens vlceribus nasi et e expertum R cerusse.
merdasengi plumbi merdasengi plumbi vsti
ana q̄tum vis terantur et abluantur postq fuerint
trita pluribus vicibus deinde fiat vngtm cu oleo
mirtino et vino diu terendo i mortario ne
oleum ne vinum isundendo donec impinguetur
Aliud aut. R lb. 1. merdasengi scorie plumbi
vsti ambor ana 3. iii. misceantur cu vino et oleo
mirtino ista enim exsiccant et phibent ad locum
venire / Si aut vlcera sint crustosa locus debet
lauari cu vino et melle decoctionis camomille
mellilott nasturcii elbi et mare et si cu lixi
vio lauatur et paz mellis vel alius eet bonum
et post lotione mundificatur cu vnguento apostolo
rum / Et dicunt aliqui magistri q si tenta de radi
ce acori infusa diu i oleo [illegible] i q scia
monea fuit dissoluta optime mundificat et
sanat si ex eo vlcus sine fistule imponatur
/ Quatuor magistri i h dixerunt q si demen
ta atque agrimonia et oculo xpi trita ad
iuicem cu axungia porci fit mundificatum opti
m h q mundificatione facta consolidetur cum
vnguentis alb ut dictum e i alia particula i mete
posita / Si vero vlcera sint corrosiua fiat re
medium G. po dicit ipe q capiatur de fructibus
malorum granatorum sanz austerorum dulcium et acetosorum
et aut ista materia infusa fruscatum
et exprime succum ab eis repone aut o succum
i vase de pistro et ipm bullire donec medie
tas consumatur lana aut vel lichinium i isto succo
sic bullito balnea et i nare ponatur Si aut

succus iste impissaretur sic agresta que fit
artificialiter et i naribus insufflare eet valde
Auic etiam h dixit s de granato acetoso
solum loquitur fuit / Si aut vlcera eent de ma
agita a maligna valet h expertum R spi
alius salle nitre croci ana arsenici paz
misceantur et administretur / Si aut h no va
leret troci an daronis et caliditoris poi
ti a me i ca de formica distepati cum
vino valent et multa alia dicta i ca huius
/ Si mo accideret q i istis vlceribus eet dol
or magnus et vehemens tunc conuenit vngta
alba posita i pa pte hora addatur tamen eis pa
ru opii q aut no mitigaret dol / Auicen
dic q valet eet h vngtm R plumbi vsti ablu
cerusse et merdasengi ana q tum vis et fiat
vngtm cu cera et oleo ro / Si tam apponas
paz opii forcius operabitur / Et no q loco sco
rie plumbi ponit plumbum vstum / Si aut
vlcera sicca sine essent ragadie sine fissure
aut R medulle cruris vituli mucilla
ginis feis citoniorum dragaganti olei anugelli
et cu cera fiat vngtm / Item valet h R
ysopi adipis anatis adipis gallie adipis
cerui mellis ana et cu cera fiat vngtm et e
vnguentum optimum in casu isto

Consequens sermo mo sit vn
lis de same et ulcere aurium
Et primo dicit G. i octauo de
centum modia iuuat vlceribus q sunt i aure
et same exsiccat ipe de masculia e vin
q apud id dic de succo eius et alter
dicit de virga pastoris q centumnodia vo
cat et exsiccat same aurium / Sap dixit
de decoctio foliorum suach distillata i aure pbi
fluunt sanies et ipam exsiccat et h idez dicit
auic / Dixit etia agresta confert auribus a
quibus emanat sanies et barbo d. q misceatur
cum melle et mundificat et abstergit et si
dolor assit imponatur cu pauce vino nam sic
mitigat et confortat / Et dix iterum sapio q
pix humida misceatur cu oleo ro confert aure
a q egreditur sanies et viam vtraque pix apposi
ta cu olo ro q sepe sum expertus et opa
tus / Et iterum sap. dix. et applica no quia
media videt q vrina multis exigit curat
cum ea vlcera pfunda et ulcera plena multa
sorde et administrant eam i vlceribus aurium
et dic q vrina veto e melior q recens
Et G. i xo dic q vrina hois solum confert auri
bus q sanie emanant / Alibas sic dixit
vrine puerorum q no nouerint coitum formiso
ant sanies q ab auribus fluunt desiccant
si instrant cu corticibus granatorum / Et etiam
alibi dix vrina cerui distillata auribus earum
et medetur vlceribus / Dixit etia sanguis porci
sedat dol et curat vlcera q sunt i auribus et
confert / Et dicit q succus fu cussus distill
atus i aure curat humidus que currit ad
eam q sunt inveterate et curat vlcera

que sunt in ea et naso Et Giul' sic dixit
de flore nissis et ciromca sanat ceuta antiq
secund aures et nares Si vo acus appareat
cu oleo dulci misceant Dya dixit radix af
fodillorum dol' aurium et sanie vino adhibito
et olibano et mirra et melle detergit Et
fidelis idem dixit de succo affodilloz aut
cu thure melle et vino et mirra distillatur
i aure confert sanei Dixit etia qm succus rad'
pnis feniculi tepidus auri immissus confert pu
tredini aurium et vermib9 Et dixit etiam
flos salicis aurium sanie purgat Aliquando aurium
vlca et sordes delet succus foliorum
salicis si miciat' melius i h' magis vltimu
reputatur Et dic etia succus folioz nucis i au
rem tepidus instillat' et confert sanei i aure
Dixit etia confert licium vlcibus auris Et Sap
io dic licium confert fluxui antiq9 saniositatis
aurium et bar. d. q dissoluat' et immittatur
Et dic amic sanie et vlca sanat et dol' au
ris cu succ meite et opio et castoreo ad
ministrat' Et dicit etia likimu inolutu i melle
et pycea i sarcocolla et impositur sanie ex
siccat et sibulu remouet et id dix' alk. dix'
etia fel prcinu et taurinu conferunt vlcib9 re
centibus i aur Et bar. d. q id colet' cu melle
et imponat' et q ista qntitas diuisificetur
f diuisitate qntitatis sanei et sensibil' et
uiz cor9 Et dixit etia q caltantu e ex sum
ma medicinaru Et Sapio dic q constringit
sanguinez fluete ab ipa et bar. dic q sit vit
olu q dr colcotar et cu melle misce' et cu
likimo impona' et si solu insuffle' erit actio
fortior et sanat etia h vlca auris putrida
Const' dicit succus iuiurial' plurib9 pus i au
rez descende et si lauet' ex eo sanat ul
cra antiq auris Et dixit et succus lupuli
aurib9 instillata mudat eas ab oi putredie
Et alieb dix q sanat vlca q i eis fuerunt
Et dixit etia succus mirti auribus instilla
tus humiditate eaz exsiccat et apostem
pust dme mudat Et Sapio dixit succus
mirti distillatus i aure ex q emanat sanies
et confert Et f dias' id pt vinu mirtinu et
id f alk. et bar. decoctio folioz mirti pt et
silr eius oleu et vult etia rasis vbi dic q o
leu mirtinu iiectu i aurib9 i quib9 e venenu
illud exsiccat Dix etia confert q semie danete
cu vino et oleo mixtu et guttatu auribus
instillatu dol' eoz sonita et putredine cur
at Alk. dixit succus folioz oliuaru valet
sanei aurium et vlcibus eaz Et dicit eti
am vapor absinthei curat sanie aurium
Dix etia mumia confert saniem q manat qm
pond9 grani xillocarate cu oleo et succo
agreste tepid distillat' Rasis dic si cu
mucillagine limatrarim pona' thus donc
i grosset' modicu erit medicina mutatia et
desiccatiua vlcez et apostematis aurium desic
catione vehementi Et dic eius oiu spe
cieru testudinis combustaz confert i cura vlcez
puenietiu ex apostematibus in pte aurium
et cpe cu aqua mellis et p testudinem

videtur intellige limatias f[...] q multi
antiq' faciut h' ad antiqu fluxu sanei ex au
rerat' baticura ferri pius combusta et cu aceto
misceat' et imponat' Et G. tam dicit de ipa i
nono Etiam vo q maxie et subtilissimaz facies
eam i aceto trita acrimo ac demu coq's ad
aures sanie manatis ducita siccatiua medicia
ut mirati fuerut q' viderut ipaz confici ac diffi
derut an expectam auris posse pati hanc
mediana Et bar. dic q idez pt erugo ferri
et adhuc magis i qntu pt subtilitate s bue
magis exsiccat vni amic sic dix' de ipa qm
erugo ferri i ter' cu forti aceto et coquit' in
ipo e illud acetu medicina sanei antiq cur
renti ex aure Ex istis ergo ex te proce
das ut tibi videtur

Scissur labioz loquelam impe
diut quonia multa mala senu
excis faciut et aliq assumut nut
mentu homo aut ex illis confert simone
q ergo scissur curande sut scicura ergo sci
ssur habes duas intenones pma e mud ante
que e salsa purgar 2a e scissura et lonu
curar pa inte' cplet' p huc mo capiat pi
ll' de filo fre 3 i ul' 3 iii et spra sit de fu
mo terre cu aq eius et respiciat se a salf
et ab acutis 2a inte' cplet' p huc modu que
ab antiquis reputat' difficil' Const' dic galla
cu stipite brusci distemperata scissuras labioz
sanat Et Sapio dix qm ex foliis fructuu
et radice vitis albe cu sale mixtis i forma
cerupli et suppoint' curat scissuras labiorum
Et dix etiaz radix polipodii trita cu melle
mixta et supposita scissuras labioz sanat
Et alk. dixit cu mastix misce' cu olo ro.
et cera alba et fiat vngt valet scissuris
oris Et fidelis dixit q mollificet mastix
cu albumine oui crudo Et rasis dicit q oleu
ro. mixtu cu succo plantagis valz scissuris
hamech dicit q si fum9 musciu p embotu
veniat ad aures vimes od occidit et ad fede
labii i. scissura valet Dy. dic azina adeps
rimas labioz et totius vulta frigore factas
optime sanat Sextupl' dix adeps capsine
repnz ad scissura labioz fac remediu Et
Sapio dix adeps anatr et gallie conueniut
scissuris labioz Et auite dix adeps tis
anseris valz ad scissuras labioz et faciei
biras dix q cerebru anseris domestice cum
medulla cui iuctu labis scissuris eoz coueit
Dix etia pellicula oui que yme dr scissuris
labioz confert Et iar' dic de pellicula anfis
et pauois Et Giul' de var dic q h e expta
Aut dic sordines q aur egdr iucta scissuris
labioz conf Et Giul' de var dic tera' radix
portulace sicca et cu melle mix' supponatur
labioz scissuris et confert Aliud ad id iuga'
scissur labioz cu oleo de frumento qd sic
fit pona' frumetuz sup lamina ferream
et cu illa lamina ferrea ignita comprimat' no tn
multuz et emanabit oleu Aut frumentuz

excorticatum p alebium sublimet cum oleo ro.
et succo agreste tepido instillet i aure Et inge
iste dicit q membrana que i concavitate cane re
perit que e alba scissuris labiorum confert mul
tum et e verum / Unguentum bar. ad scissuras labiorum
et q fiunt i cruribus equorum q dicuntur rape R
cere citrine adipis anatis ysopi humide olei
ro. p 1. draganti amili micalla sucis cito
morum m. p s. Gallarum cinis pilorum caude equi
sulfuris plumbi usti an. p 1. s. terant et mis
ceantur et fiat unguentum quo prius locus i ungatur
dem pulvis iste superaspergatur R gallarum mas
tices cinis pilorum caude equi plumbi usti corticis
granatorum ceruse dragaganti corticis thuris an. p
eqles / Infundant oia p die et nocte i vino
pontico et postea exsiccentur. oia sup laminam
ferream et postea terantur et fiat pulvis subtilissimus
Ego aut de isto unguento quod nunc pona vidi
i una nocte effectum R litargiri argenti mirre z s.
pulverizentur subtiliter et cum cera virginea et oleo
et parum mellis fiat unguentum vin i puis dimino
de z z. Cum aut debz ungi appoi pmo locus
sulma panetis bene madefiat postea cum penna
ponatur unguentum ita q tota scissura impleatur et ext
stineat et mane aute aq. tepida locus lavetur
Magnas etiam scissuras papillarum mamil
larum sanat simili mo appositum In scissuris
etiam manuum factis a frigore ipse solum illud
fricari iubes sine salma et no solum illud cons
sic sanat sz etiam manus decorabit et i raga
dis ani et i scissuris virge et aliarum prium cor
pis illud valz / Democritus dicit hoc fore exptum
ad scissuras labiorum R fiat furfuris et pilorum
caude eq. p eqles et combur sup laminam
ferream et commisce cinere eorum cum melle et i unge
locum sero et mane usquequo sanetur / Mesue d
hoc fore exptum R gluti albo mell. masticis
ysopi humide an. p eqles fiat sicut cerotum et
utere. Aliud ad id s. ipz R gallarum ceruse an.
p 1. amidi dragaganti an. p s. confice cum adipe ga
llie optimum sufficit et utere sicut prius Dyas. dix.
R. gallarum et pulvis sic alcohol et misce
cum melle et utere Et Guil. de saliceto dicit
R adipis gallie anseris liquefacte et colate an.
z. m. rasure terbentine an. z 1. cer. z s. farine
fenugreci z. ii. argenti vivi z. s. liquefiat sime
et cera ad ignem et colentur et misceantur cum adi
pibus predictis et fenugreco et i fine addatur argentum
vivum extinctum et iungatur pmo locione facta ex de
coctione sulfuris fruterre et rosarum / Aliq.
cauterizant locum cum lamina argenti ul aurical
ci ul fiat adustio cum alume ferri mollificatum
i loco humido et ponatur hoc alumine sup scissura
et dimittatur p hora hoc aute cauterizat locum
ut ferrum ignitum / Illud aut qd dixi i scissuris
narium sz adducatur qm hic valet / Rogerius
dix. et alii cum eo qd oleum qd dixit a mideo
nucis dum comburitur misce cum applicatur san
at eas / Alb. dicit et docet cum puo cautiorau
tizari dem curare / Nota q de ulceribus labiorum
hic no facio mentionem sz habeas q illa q
dicentur in ca. de ulceribus oris et palati eius
valent hic et sic illa que dicentur i capto
de ulceribus virge hic valent q illa hic
no scribo q alternatim pquiratur illa ca.

Sermo nro in hoc loco sit de ulce
ribus gingivarum et palati Pro nota q illud
quod bar vim bar alti et no q si
aliquid defecerit hic complebitur cum sermo erit
de ulceribus oris q illa ca. alternatim videantur /
Dyas. dicit elixatura rubi cames tritas gingivas
a putredine sanat / Et const. dicit licium oris
pustulas et gingivarum putredines sanat Et
dicit licium unitur ad flegmones qui i ano et
ex ulcerationes habent Et bar. dicit q licium
dissolvatur cum aq. mellis Et const. dicit spina
rose et semen eius pulverizatum putridas gi
gingivas sanat / Auic. dicit tribulus e bonus
gingive ulceribus putridis et tollit dolorem earum
sz applicetur coctum cum melle et oleo ro. et in
ra const ulceribus gingive Et bar. dicit qd id
flos citrius et mixtus solum cum melle et postea
ad usum cum aq. tepida dissolutus curat ulcera
oris et gingivarum et malum earum compescit / Dias
dicat flos vitis silvestris i. lambrusce et vidis
ulceribus oris et gingivarum utilis e et addito
melle corrumpit gingivarum et ulcera curat dixit
etiam dias. si dentibus plurima fuerit in gingiva
caro et ulcera fecerit purpura marina combusta
et reducta i pulvere purgat et mundare facit
et cortices combusti hoc faciunt de sz tam i de
coratione dentium aliquid dicam / Confert etiam
ulceribus palati que fiunt ab humore fluente et
etiam ad gulam agresta dissoluta cum vino ul
aq. et gargarizatur Cum ge tes ... sint
difficiles curatur ad cam de fistula lacrimali
et fiat ut dictum e

Accidunt ulcera in ore que ali
qn sunt putrida ul sordida
uel corrosiva ul aliqn ad cor
pestiomenum pervenit ul cancero
sa uel fistulosa sunt et de omnibus nro sit sermo
et pro de ulceribus sordidis et putridis loquamur
/ Iudicatur go humor ma ex visu et tactu et
ex colore qm si materie fuerit rubee arguitur
sanguis si citrine arguitur colera Si nigra arguitur mlia
p quo no q talia ulcera sequitur ad alcora
q ad pustulas et apostemata oris / Nota
2o. q ulcera oris sunt difficilia ad curandum
q sunt i loco calido et humido i quo cito
multiplicatur corrosio et putrefactio et etiam locus
e valde ineptus p appone medicinarum Et etiam
q salina ul'tus medicetur cum medicamis et
operatione earum prohibet ut sum ego exptus
i uno / Cura ista tres hz intentiones prima e in
dieta 2a i purgatione 3a i localibus / Prima inte
ntio pz qm dieta et vita dantur ordinari
sm materiam peccantem un si materia fuit colerica abs
tineat se a rebus colericis Si fla abstinat
se a flamaticis Si mlia a mlicis et hoc totum
clarum e ut pz ex sepe dictis 2a intentio
completur hoc mo fiat purgatio sm humorem

pectantem ut sepe dictu e et similit flen
bo fiat aut de vena existente sub lingua
qm euacuat ab or et a postetibus Unus et
silr digat ma q ipa pectat cu syr sibi
appato ¶ Tercia intencio aple hr mo et pmo
loquar de ulcib putidis et sordid Si ma
sit colica curent illa cu rebus par excic
cantibus sicut sut cortices nucu recenciu et
nuc cipssi et specialit fuctus illar et i v
terra pom hr ¶ Auic aut dic lentes vale
et sumach et similit valet aq plantagis
et ros ¶ Mastica tibi valet etia et acta
tia ro et spodiu valz et fac illa collucr
In pmis aut dicit G ego aut i piul legen
tem cu pauco pane et medulla cerunna aut
vitulia po ego et fructus stipticos cu tibis mis
tco velut sut citonia et nespule et aliqn de
lactuca endiua et ptulaca admistro et fa
cio eis collue moderate stiptic sicut sumach
et ros ¶ Dix aute illa valz forcius sicut sunt
pulus ro et Gallar et silib ius et cu stip
ticis mediciis opacio mirabil i alcola Dic et
camfora e mirabilis opacionis i alcola Si
tn ulca sut sint putida et ex ma flatica ul
milita fiat collucio cu vio stiptico a melle a
cu vino decoctionis celidonie cipssi cipi ma
tast Galie cron atz mirre ¶ Et dic Auic
adiuuar i vtsq mebis fris cu extsinis et ex
siccatis et ape i flatici et cu psolutis fortis
psolucionis et exsiccacionis i mlici sicut
e farina orobi et mel cu gall et rasura p
gamei c i h magni simat et ape qm misce
cu aceto et dragantu cu aceto ¶ Ad ulca ca
lida R sems ro sumach amili se portulace
lentiu excorticatar spodii sang al alcine
balaust an p eqles cafor ptis vini qrtar
et admistret ¶ Aliud hamech i corpib
teneris exptu R amili ʒ vi spodii mette an
ʒ ii sems ro ʒ iii croci ʒ i ruriti tabret ʒ
iii cardaor ʒ i ca for ʒ i s ter quodlz
p se et fac collucione cu vino citonior In
flamico ulce R orobi gallar rasur pgamei
an p i mette cortices radicis capparis colcotar
an p s Alius balaustiar an p vini ʒ iii ptes
alcanne ʒ s afice cu aceto et melle et vte
r applica sup morbo expulue eor dein coll
ue cu aceto et melle i flamico Et i coll
colico ulce R sief mette spodii sems
plantagis capita ro nnob citnior folior
oliuar siluestriu sitar aluminis rameri an
terar et admistrent sicut dixi ¶ Aliud p
mesue R corticu radicu capparis gallaru
mette mirre ʒ s pipis adusti caliditois an
ʒ ii catar obustar ʒ ii arsenici ʒ ii s fiat
ex eis puluis subtilis ex vna pte fiat fricao
et ex alia fiat linimetu et po s ea frustr
carte madefacte et ardans sup ea Et
plura sunt in ca de ulcerib gigiuar dca
q afferant ad istu locu ¶ Si ma sit acuta
sic q causet ulcus corrosiuu fca purgone d
mesue hr R sumach ro an aur i spodii ali
us balaustiar an aur s ramich ʒ s et ac
cipe ex eo et misce cu rob citonior et fiat
ex eis oris collucio ¶ R s ipz R gallar alius

balaustiar bulliant in rob citonior et fiat
collucio et aliqn necessariu e pone de flore eis
ul de alia forti medicina ut colcotar / Item vap
pulus gallar alus balaustiar et sup locu fri
centur Et cinis almegereo hab ppetate in
alcola mala Et alumi puluizatu et aq erea
et fex adusta et mala fca purgacoe valet
hic s Gap R folior oliuar folior citri sic
cor acacie an ʒ vii alius ramen colcotar
an ʒ ii croci ʒ i terant et admistrent ¶ Ad
ad idem R arsenici rubei pret an p eq
les terar cribrent et confice cu aluba et
oburant et admistrent ¶ Si tam ulca can
crosa cent i gigiuis ipis pus fricatis et sit
in or q ca illa adiuuet videant et exprim
a sanguine lauet cu aceto squillitico decoctiois
folior olme dein linia cu tali medicare R
vtrusq alus adustor salis Gallar psidie
copular glandiu Gariofilor nuc mus aristol
ro ossis dattilor tibiar cancror adustarum
an p i puluize et cu aceto dco et melle m
sca et fiat linimetu a puluis et admistret
Et si illa no valent consilu caliditois a anda
rois du in pmo libro valz et apponant aut
ract affodillor a aq fortis ¶ Si aut esz fis
cula sic q corrup eet in osse siue gigiua re
moueant si e nete dens et dilatetur volnus
et mortificet fistula cu aq forti a cu arsem
co sublimato ¶ Et si fistula isto mo no potit
mortificari discooperiat os et totu quod corrup
tu fuerit cu acu argentea ul aure a cautin
ret ut fuit nete et sepe dns pcure difficile
e tam curare ppt saliuam ut sitz expts Si
tame eet dolor cure intis et extis extis cu
oleo ros ¶ Cu aut fistula fuerit mortificatam
et nuda tuc tuc pcedatur ad incarnandu
abluedo os cu vino et mellis decoctionis th
uris cu linimeto fco de thure mirra et sarcol
la mastice sandra et melle ros ¶ Si tam caro
addita i or eet dura cancrosa no tangas
curando s palliando Si mollis et bn tracta
bilis fuerit cauteria si fuit nete p mor dictu
i naso Et si possit ligari cu filo via esset securi
or ppt sanguis et infirmi timore ¶ loquar
mo de simplicibus valentib in ulcib oris
et gigiuar indrm i calid et fris ¶ Sapio dic
tribulus misceatur cu melle et curat alcola ¶ Et
apud dic de hba elixa et trita cu melle
omis ois putredies curat ¶ Et bar dic q m
tell de tribulo siluestri / Dixit etia folia
et somitates rubi curat ulcera oris masticar
¶ Dy dic sepe cu pane comestu ois ulcib me
der Et dic flos vitis siluestris sive lambrusce sic
cus et vidis ulnibus oris et gigiuar et ul
ca curat ¶ Et dicit etiaz q i qntio flosculi an
teq ex eo malignati figura formet que gri
balaustias vocant maxie e vtilis ulcib oris
Et dic etiaz sucus malignati expssus et cocti
melle admixto ulcera ois et nariu curat
et dolore auriu tollit ¶ Consti dic camomil
la masticar oris ulca sanat Et Gap dic q cu
rat alcola / dix etia q mora spinea valz ulcib
oris et palati et e fructs rubi ¶ Dix etiaz flos
in ore retentus oris ulca sanat et maxie cu

lenticul et cam

lentical' et camfora mixt. Et dicit etiam spodium cum rosis pulverizatum valet ulceribus oris et gingivarum. Et alibi dicit solum spodium sanat et desiccat pustulas in ore puerorum natas. Rasis dicit ore ablutio cum oleo ro. valet eis ulceribus et vesicis et ego dico quod et dolorem mitiget. Alk. dicit quod cicorea valet ulceribus oris quando masticatur et tenetur in ore per longum tempus. Et dicit ciprus confert ulceribus oris quando admiscetur siccis et teritur et est bonus gingivis. Avic. absolute dicit de radice eius et dicit quod licium ponitur in medicinis illis. Et dicit quod semen stafisagrie miscetur cum melle et valet ulceribus oris. Et apul. dicit quando coquitur cum aceto et fit collutio omnis putredinem omnem tollit. Dixit etiam succus lingue bovis sanat ulcera oris et valet gingivis sanguinolentis. Idem dixit apul. Et G. dixit in x. quod lac coctum cum ferro ignito quod est melius quam cum lapidibus. Utilius est ad ulcera oris. Et omne lac in quo est extincta igneitas cum lapidibus calefactis confert ulceribus interiorum membrorum et specialiter illis que fiunt in gutture et canna pulmonis. Dixit etiam solum butirum sufficit ad sanationem plurium ulcerum predictorum in corporibus mollibus. Medicina composita dyoscoridis terantur malagranata cortice desecto et ex hiis succus exprimatur et coquatur usque ad consumptionem tercie partis et cum ad sextarium devenerit. Est autem sextarium ab. lb. ii. Recipe croci ℈ vi. aluminis scissi ℈ vi. mellis optimi lb. i. hec medicina proprie vicia oris et ulcera sanat mitigat etiam ulcera narium et vicia aurium expurgat ulcera in genitalibus curat. Si ulcera sint non putrida et difficilia dicit dy. succus plantaginis ulcera putrida sanat gargarismo et alii dicunt quod cum oleo et sale fiat collutio. Dixit etiam ad omnia ulcera oris difficilia radix capparis et cortex eius ulcera sanat. Dixit etiam quod planta aspalti cocta in vino illa ulcera sanat. Sapio dixit succus morum maturorum confert multum in medicinis oris. Et bar. dicit quod ad ulcera oris tollatur succus mori celsi coagulatus in vase eneo super carbones et mixtus cum aqua plantaginis ori imponatur. Adhuc fortius si apponatur alumen fissum galla et piperis et mirra et semen croci. Unum hec competit in corporibus siccis et ulceribus que antiqua et difficilia sunt. Et dicit etiam quando alumen combustum et specialiter iamenum miscetur cum melle confert ad alcola. Et bar. dicit quod confert ad ulcera difficilia que sunt in ore. Dixit etiam quando auri pigmentum citrinum miscetur cum oleo et adipe resolvit excaras et est conveniens ulceribus aliis. Hec autem sunt semper ulcera difficilia. Ysaac. d. tollatur succus malignati acidi pistrati cum cortice suo et cum melle coquatur usque ad spissitudinem unguenti hoc itaque fricatum rasuram gingivarum et omnem fetorem expellit. Et Sapio dicit hoc conferre ulceribus oris. Kyranus dicit quod et omnis ferrea medicina convenit quod fel testudinis confert ulceribus malis que fiunt in ore puerorum et fraudulentis. Et bar. de vas. dicit quod mel administretur cum eo et totum dissolvatur in aqua et inde lavetur extra sine aqua quod est verissimum et expertum. Rasis dicit quod cinis limacarum et ostreatorum confert ulceribus putridinis oris et id dixit kyranus et Sapio. G. dixit in octavo tunica in ulceribus oris famosa est medicina

pulv. sive ipsa per se ipsa imponatur sive cum melle dispumato. Alibi dixit bolum ar. convenire ulceribus putridis in ore et avic. dicit quod convenit alcole. Et si modo ulcera sint corrosiva quia cancrosa vel herpestiomena dico illa composita duo valere et illa simplicia. Et in omnibus dispositionibus predictis hec est universalis. Recipe utriusque arsenici s. rubei et citrini calcis gallarum aluminis ana partes equales. Ex hiis pulverizatis cum aceto mixtis fiat trociscus. Cum autem necesse fuerit sumatur ex hiis ℈ s. et fricentur ex eo gingive optime et sic maneat parum. Deinde oleum ro. teneat in ore. Hec autem sanguinem sistit et omnem putredinem et omnia ulcera exterminat et in toto corpore et herpestiomenum tollit. Ad idem Recipe tartari albi ℥ iii. limature auri ad pondus trium solidorum bononiensium vel bonorum cinaoi optimi ℥ s. auripigmenti cariofil. melegetarum ana ℥ i. Fiat pulvis qui mittatur inter duo folia ficus sub prunis ignis dimittatur una nocte. Mane autem quod invenitur globatum teratur. Ex hoc itaque pulvere gingive putride et alie partes oris fricentur. Nam statim sanatur dentes confirmat et fetorem oris tollit. Avic. dicit quod glans plumbi ambulativa alcole quando ulcera sunt ambulativa quando aduritur et administratur. Idem dicit de cinere papiri. Dicit etiam cerotum factum ex arsenico confert et specialiter ex rubeo herpestiomeno existente in ore et aure et ulceribus eorum. Sapio dicit fungus consolidat et incarnat alcola et confert ulceribus corrosivis et ingreditur in medicinis ulcerum que fiunt in ore. In cap. de ulceribus corrosivis fit mentio ab illis. Kyranus dicit cinis yrundinis cum melle inunctus ulcera que sunt in gutture et in lingua et omnia depascentia et cancrenas perfecte sanat. Si modo ulcera sint cancrosa illa convenit. Dixerunt aliqui quod collutio oris facta cum decoctione betonice multum valet. Kyranus dixit quod vidit curare linguam maradam et cancrosam ut et gingivam cum solo succo foliorum vitis albe. Apponentis deinde erat aspergentes yricon siccam et repletum est ulcus carne. Miseos autem est species vitrioli sed sub rubeum est. Et consimiliter conferens alk. qui dicit quod pulvis vitrioli ponitur in inflationibus gingivarum et plagis malis et valet multum quando fit emplastrum cum eo ut valet cancris oris et fistule que fit in ore et ulceribus narium. Sapio et constantinus dixerunt bolum ar. valere in cancrosis ulceribus que fiunt in ore et putridis. Et G. dicit in commento quod convenit maxime famosis ulceribus que sunt in ore. Multa etiam alibi dicta sunt que valent etiam sed quia capitulo sepe adiri distinctum.

Excoriationes quoque gingive et partes palati sive ulcera quia de eis licet loqui que excoriationes proveniunt quoque a causa prima sicut a comestione rerum valde calidarum. Et aliquando proveniunt ex humoribus valde acutis colericis quia illi purgentur et alterentur ut sepe dictum est et et dicetur. Illo vero pacto quia facta purgatione dicit constantinus quod ossa mirobolanorum trita et pulverizata dentibus laxatis et gingivis excoriatis optime medentur. Dias. dicit si autem sint cum ulcere tunc sal

cu melle illas tollit. Et affodill' qr radix
eius masticat' excoria^{c}i gignat et palati
sanat. Et dic' asst q flos malignati valet
ad excoriationem palati. Et idem dic' de gnus
vidibus mirti. Et id dt pe cinc papi. fidel'
dixit si lingua sepe lavet' cu decoctione
bedegnar dentes firmat' et gigiue corrose
et excoriate sanantur

S Iaut excoriatur gingiue et ptes
palati sic et de lingua et cu hic
simidit. Et qr illa meb' habent
diuersa appata cal^{a}. facta purgatioe si
expedit venio ad localia. Et p^{o} dic' mes
ue q si scissur' i lingua fiat fiat zterio in
or albuginis zrentis oui zgssati cu oleo
ro. confic' illis. Et dic' eciā masticat^{o} portu
lace cu aceto zfert scissuris lingue et vissi^{o}
sui exptus. Item valet R. puinxtio R mucil
laginis psilly dragat' gui arab. an. ptes eq
les syr' viol' p. ii. tamarindor' p. iii. sīis por
tulace assi p. i. spodii pt vini^{9} z^{a}s ptez tam
for ptis vnius octauaz ptera^{r} tinoe vlta
et linat' ex ea sup scissuras oi hora p
cedente collutioe fca ex aq. ro. et aceto
aut acetosit^{te} cit' et aq. ro. Iamec dic' h^{o}
vale R semis f portulace semis rosarum
amidi zucc' tabez et spodii citri balaus
ciarum eo draganti te' et zfice ca cu ro. et
viol' et iuge ex qo zfert cum corpatib' tene
ris. Kyran dix' q cebru anseris domesti
ce ca q sut circa lingua sanat. Et aut i ling
ua excoriaciones qstaut sanat empicam
x cu melle. Neq dubito ego q illa que
valent excoriacioi gingiuaz et palati cad
eciā zfert excoriacioi lingue de q dcz e. bar.
de varia dic' h^{o} for exptū ad scissuras
lingue fiat decoctio or' passul' ligrici
psilly don' ad spissitez deueniant. Ex hac
decoctioe p^{o} frequet' fiat collutio p9 h^{o}
teneat' s' linguaz R mucillaginis psilly
gumi arabici p eqles syr' viol' p. ii. ta
marindor' p. iii. semis portulace assi p. i.
spodii ptis vnius z^{a}s comfor p. i. et octaua
tene terant' don' simul misceat' et adminis
trent' scissuras et denigrationes lingue et
spasimu zhentez ipaz ita ut phibeatur
deglutio q oia accidut i febre longa aut
acuta sanaui cum collutioe fca. pino aq
or. decocta et excorticata et bfez cortice
eiecta ablutioe p^{o} et pgea itez ordio bul
lito cu radice ligrici unde et i fine addi
to modico zucco et p9 h^{o} fiat collutio
cu olo viol' i quo dissoluta erat mucilla
go dragati albi et cu hus fuila iugeba
extra ubi dolor ppiebatur cu oleo viol'
et butiro et e mirabilis opationis

U Lcera lingue sepe fiut et fca pur
gatione et pra ordinata p cius
cura reuertat' ad ca^{m} de vlceibus
oris et ad ca^{m} de vlceib^{9} gingiuaz et aliaz
ptiu oris. Ois vlcibus naq zferut h g^{o} to^{3}
nena adducant' et qpe adducat' h illud qd
dixi i ca^{o} de scissuras labior' de pruritu

Dico etiam hoc for exptū in vlcibus
oris qr palati et lingue ubi illa vlcā fuerit
expulsiuis R saturegia et fac ipaz bullire
i vino et cu illo fiat collutio sepe in duob^{9}
ul' trib^{9} diebus erit curatus. Et hec e me^{a} qua
isti pbri sti gregorii fanut pueris habentib^{9}
pustulas in ore et vin e et centies sū exptus

A Ccidit sepe q ipa vuula apost^{e}
rōe cui^{9} necte e ipaz incide et p ons
ipaz vlcerat'. fca incisione et ipa
exnte vlcata dico illa vale fns vulibus
Sapio dicit ego aut administraui lapide
frigiū p9 incisio' vuule et statim fui usus
eo i ipa don' fuit zsolidat' et curata. Et
bar. dic' q lapis iste vst^{9} et ablutꝰ et subti
lie tritus. Et Guil' de va' dic' q pt appoi cu
melle. Et G. dic' i nono de cura carganeo
naq incides solo stati usus fui et usqz ad
clausio' sepe valde stricta cicatricez no aliter
faties tam h9 li' q alior' vlcator' loq^{r} h
de vuula. Nichil aliud dico qr no inuenio
ad appatū h zcurat' ad ca^{m} de ulcib^{9} oris et
sufficit qm illa hic valent qlit aute vuula
debz incidi infra^{9} i sequti h^{o} dicaz. –

U Lcera colly curant' isto mo facta
purgatioe cum euacuatioe ab illa
pte cum turbit pparato ul' alio mo
ut appz tibi necte. Et qr no inuenio
medicinas appatas huic loco ideo de eis
alit no facio mencio'. Nō tn q i isto loco
fiut sepe scrofule et ipos accidit vlcerari
eo qr cum mā flatica pt mā collita pmisci
qr pt sanari. Et g^{o} vlcat' cura e zmouere
ipas cum tota cistula ut dcz e de nodo. Remo
uetur etiaz ul' cum putrefauis ut asugia et
aliis ut tota mā cu cisti putrefiat ul' re
moueat' cu fortib^{9} medicis ut cum salsam
to vigorato ul' cum alia me^{9} forti. Cum cau
tela tame ne neru^{9} ul' vea incide' ul' des
truat' et dico qp h vlcā huius loci sut cancro
rosa. h^{o} toto pacto extgas locū cu vngue
to vidi ul' a^{o} ut t placz et carne gene
ras et isto mo cures. Et sit illud id dico de
nodis. Cum aut veniet ad sanie putre
facies vn cos cum putrfauis ut tota cistis
putrfiat bene. Et com fco h apias et p
cedas q itez cum corrosiuis et putre facti
uis ut to. cistis zmoueat' et zsolidetur.
Et nodus fuit melliua ul' fauosus zcurr
ad p^{m} librum qr illic satis de eo dixi. Et
tame ztingeret q illa vlcā fieret cancero
sa ul' alia similia tūc dixerut aliq q ami
gelle dulces cum melle p mixte et trite sub
ueniut vlcibus cancerosis q aliq sunt
expti. Sapio dic' q lenires coqut' cu aq
marina curat herpete et herisipulaz et ulca
cancerosa. Fometario fca cum farina lupi
nor cocta cum aq. valz. Dias. dic' semē bau
cie siluris impositu cum melle v. Dic' etiam
de radice agrimonie et vidus trita et iposita
curat. Et apul' dix' centaurea maior trita
et imposita sup ulca cancerosa v. et tuore
fi no pmittit. Et G. sic dicit de lacte animalli

abstergit aut ulcera carbunculosa et cancro
sa quoniam tale fac fortit et abstergit linimentum apo
stemata natum est si quis ipse et mesura co unilis
dixit etiam in nono et sapio quod oleum ro. uel
mirti uel citoniorum uel rose uel aliud frigidum est
mirabile ad ulcera cancerosa / dixit etiam in no
no de plumbo usto sit ista hec eadem medicina
scilicet plumbum ustum bona medicina est ut s. d. malemorige
rata cum aut locum fuerit multo magis ad
expleacionem et clausionem ipsorum optima fit medicina
Convenit aut ipsum et per seipsum omnibus non non
mixtum cum aliquibus / Et subdit maneat
autem desuper spongea ex frigida aqua madefacta
que postquam siccata fuerit madefiat / Aliud idem
dixit sapio et subdit quod misceatur cum oleo ro.
confert ulceribus difficilis consolidacionis et corro
sionis et unilis utique eius est silis ut ita tunc
bar. dicit tollatur scoria plumbi lota et sibi
addatur omne pars una et addatur sibi mel
et hec operatio est fructuosa in ulceribus que sunt
in locis difficilis consolidacionis sicut ang. uga
maille et iuncture et supponatur spongea
sicut patet ante dixit / Et etiam dicit sit in nono
est aut pomfelix si lota fuerit medicina
secundum propria omnia que nate sunt siccari sine mo
lestia primum ad cancerosa ulcera ydonea non ro
ad omnia alia mali moris Et aut dicit de
tuna Et s. in x°. d. de lacte mulieris valere
si coctum fuerit cum lapidibus uel ferro Et q
plato dicit sterca hominis combustum valet / kiran
dicit urinam hominis valere

Ista nichil habent proprium quod pauca
loquar de eis primum tamen timosa sunt
grandia nuche curentur quod sic et
alia ulcera curatur et proprium tamen ta
men nota quod illa ulcera quando penetrat et sit
recurre ad p. lc. ad ca. de uulnere penetra
te et facies ut dictum est illic uel ut dicetur in se
quentibus / Si aut ultra esset fistulatum quod uulnus
transmiserit ad os uel ad uerum recurre ad p.
lc. ad ca. de fistula quod si sint putridum
uel virulentum ad propria ca. p. lc. recurre

Ista ulcera nullam habent diversi
tatem ab aliis ulceribus quare
fiat ut dictum est in aliis et in
istis nichil aliud loquor quia satis dic
tum est

Ulcera que sunt in pectore et que
non penetrant curantur ut alia quod
de illis nichil est loqui nisi quod si
sint putrida recurre ad p. l.
si fistulosa ad eundem librum et sic de aliis
/ Et si necessaria fuerit incisio fac eam obser
vatis condicionibus de modo incidendi / Si non pene
tret ulcus sine fallo esset fistula uel sanies
quod non requirit curationem sed sufficit palleacio etiam ta
men esset penetratio modum habes in libro 3°. //
Cura tamen palleativa est ista Et primo regimine
sit bonum ut dictum est in uulnere capitis purgatio
fiat sepe cum pill. acut. aut quolibet fortificatis
ne materia multum multiplicetur. Si quando occurrat similis
videas continue si materia aggregatur ita quod impediat mo
tum anelitus et non possit expirare tunc dilatet
foramen cum tenta de genciana ligata ne ad
concavitatem pectoris cadat ut canula possit
per foramen intrare et continue mundificetur plenien
do ipsa mellicratum ut videbatur s. hec terra ap
ennice ac vinum mellitum uel aliquid aliud de
lamentum lavamentis dictis in cura uulneris pectoris
ad que locum recurre quod ista materia. Et non quod medicina
acuta ut videcis in istis locis non intretur / Si
aut non possit bene expurgare aperiatur ut
dictum est ibi inter quartam et quintam costam et procuretur illud
uulnus de novo factum cum unguento apostolorum
uel aliquo mundificatiuo ulceris antiqui Et dicit consupta
collositate fistulari cum istis uel cum cauterio consoli
dari permittatur / Aliqui aut dicunt cardo fullo
num uel radicem eius tritam cum melle mixtam
mane et sero in quantitate nucis valere unum auro
is iste colliget carsosus i. cardo fullonum calidus
in 2°. et siccus in 3°. mundificat omnem putridinem
per urinam coctum cum vino et a toto corpore removet
fetorem et qualitatem habet removere et abstergere
a tota specie omnem putridinem et est medicina ci
baria et boni saporis Et multa alia put
dia que dicta sunt s. in c°. de ulceribus putridis
et inde ulceribus profundis et cancerosis quod
ad illa ca. recurre ut est superius necesse

Ulcera maillarum sequuntur ad apostema
ta uel ducunt carnem quod expedit
illa curare / hec namque cura consistit
in tribus / primo in dieta / 2°. in pur
gatione / 3°. in localibus // Primo ergo
dieta sit sicca et abstineant a superflua
comestione et potatione et sint quiete
et non utantur exercitio magno et portet
illam ligatam collo ne mailla debilitetur
ex gravedine eius debilitatione que currunt
humores ad locum et hoc fiat cum fascia fra
in forma. cuffie purgatio fiet cum pillis auctis
coribus uel aliis ut s. v. et hoc frequenter lo
calia sint ista primo loco existente incisio in
mundificetur locus cum farina ordei terbentina et
melle uel melle ro. uel, unguento apostolorum
ut est necesse / Pro quo nota quod in hac cura duo
faciunt honorem tibi / primum quod orificium uulneris
sit in parte inferiori / 2m. quod fiat crebra mutatio
et ubi ista deficiant cura erit longa / Facta
mundificatione locum in carnes cum unguento ba
silico uel alio modo ut s. v. necesse deinde locum
sigilla / Si tamen cum ulcere esset apostema ut
sepe accidit tunc emplastretur locus cum fa. or.
fabarum et volubili incorporata cum oleo ro.
uel cum aliis dictis in primo libro in de cura apo
stematum mixti cum ulcere / Si tamen locus esset
difficilis consolidacionis ut sepe accidit
uel quod fundus ulceris fuerit in parte inferiori
et orificium in parte superiori / Vel aliqua alia de
causa tunc dico ego quod conveniunt aque viti
cum pulvere ostracorum et esset valde facere quod ori
ficium sit in parte inferiori si adesset possibili
tas / Si tamen esset durities cum ulcere pro
remotione eius recurre ad eundem librum de

duritie maillarum / Post illa dicta inuemo a.
vasis de mente doctorum Sapio dicit quod radix
affodillorum coquitur cum forte vino et fit empla-
strum cum ea confert ulceribus sordidis et aposteme-
tibus maillarum et testiculorum et carbunculis
et aliis exituris / Dixit etiam quod oleum tre fri-
cationis plumbi uel rosarum uel mirtinum uel atomo-
rum est confortes valde apostematibus et sum ex-
pertus / Et G. in nono dicit quod est singularis medicina
in pudibundis testiculis et maillis quod etiam
sum expertus / Confert etiam ulceribus maillarum
calamina auri et argenti trita subtiliter
et apposita / Dixit Dya. quod optima medicina
est unguentum factum ex fricatura olei cum plumbo
Ergo aut facio conterere oleum in mortario plum-
beo cum pistello plumbeo usque ad spissitudinem olei
et tunc utor eo // Non tamen quod quecumque dicentur
infra de ulceribus testiculorum confert et valet
in ulceribus maillarum et sic illa hic dicta ibi illic
tamen ergo adinuicem videantur / Et quecumque ul-
ceribus ani conferunt et virge et etiam labiorum
ulceribus confert et hic est et papillarum ibi est
adducantur ergo hic non expedit //

Ad fissuras papillarum dicit
rasis quod conburatur tortuca et mis-
ceatur cum albumine oui et lacte
asine et locus inungatur et tollit has
fissuras papillarum / Et bar. dicit quod testa ille-
curis et preca in corporibus duris imponatur cum
albumine oui et in teneris cum lacte / Unguentum
etiam vinum sepiu(m) s. de fissuris labiorum
est etiam in fissuris papillarum in papillis sicut
ibi dictum est debet applicari Et breuiter dico
ne illa que dicta sunt amplius replicentur quod
omnia illa que valent in fissuris labiorum et in h.
valent quod illic vide sic etiam puto hic conferre
que infra in isto libro de ragadiis ani dicentur

Quia ad omnia ista dicta in
maillis sequitur dolor ut ipsi sci-
as succurrere aliquid loquor licet
debuerim de eo loqui in 2° libro
tractatu de apostematibus maillarum / Sapio
dicit lactuca sedat dolorem maillarum in remo
comesta et loquor de siluestri Et alii hic idem
volunt de domestica / Dyas. dicit ad dolorem
maillarum ebulus cum oleo rosarum et chiolea est
pressidium simile Et Sapio dicit quod hic confert ad
apostemata calida maillarum que fiunt post partum
/ Fidelis dicit si caput maille balsamo inun-
gatur dolorem tollit Canapis etiam sue siluestris dolorem
maillarum tollit / Dyas. dixit ad maillarum infla-
turas et dolorem ipsarum vitellum oui crudum cum la-
na impositum est utile Et Sapio dicit sic de
dolore et timore maillarum leporis coagulum cum
melle impositum remittit dolorem Et kiras dicit
stercus muris cum aqua dissolutum et inunctum ul-
cerum dolorem et duritiem ac timorem tollit /
Pronostica huius videas ex qua complexione prouenit
dolor an ex mala complexione calida an
ex frigida uel coniunctione materie uel ex utraque
et sic in remediis procede ut tibi dicta inten-
cione / Dico etiam tibi breuiter quod ne carte in
uanum impleantur quod quecumque dicta sunt

valere in dolis testiculorum hic etiam val-
ent quod illa adinuicem videantur

Ulcera que non penetrant curantur
ut alia ulcera communia et nichil proprium
istis inuemo quod re. / Verum illa ul-
cera aliquando penetratiua sunt et in ge-
nere fistulorum mittantur ad que parum valet curatio
sufficit ut confluentia contrarium possit confluari cum bo-
no regimine et conuenienti potione et mundi-
ficatione / Et pro maiori declaratione huius recur-
re ad illud quod dictum est in c. de ulceribus et illic
vide et operaris / Si tamen ulcus esset magnum
et hoc sit dictum generale semper videas an sit sor-
didum uel putridum uel virulentum uel cauinosum
aut fistulosum an cancerosum et sic de aliis
et tunc hoc viso recurre ad primum librum ad capitulum
proprium in tractatu de ulceribus et ibi operis ut
illic est dictum tibi et hoc sufficiat hic et in
omni alio membro

In inguine sepius accidunt ulcera que
nichil etiam habent proprium sed quod in eis
ista curatione facias quod sint lota et quod
in omnia illa sobrie viuat et non am-
bulet et principaliter semper corpus
sit solutum / Ista ulcera non habent proprium cum omnibus
generaliter curentur sic cum unguento apostolorum cum
alumine et cum basilicone uel cum alio puluere
generante carnem in loco / Et quia tamen accidit
quod in loco ulcus efficitur cauinosum quod laborem
multum habes et sepe habui tunc nil melius
est quam recurrere ad capitulum proprium ut superius dixi in capitulo
in medio / Consueui illa lauare cum lixiuio et ali-
quotiens cum vino saptico quando volumus locum
confortare ne superfluitas recipiat et s. locum
appono stupa balneatam in primo met vino /
Contra lauo cum lixiuio si fuerit necessaria exsiccatio
uel cum aqua mellis si fuit necessaria extersio uel ap-
pono cineres ficus quae dico ex exigentia forcia
necessitatem dico dum pono in lixiuio alumen
et aliquando appono cineres ficus quae dico forat
incarnare uel puluerem limaciarum conbustarum
cum aqua vite et sic ultra procedo donec locus sit
consolidatus facis tamen purgationibus et vita
ordinata ut semper in meo sermone presuppono
Et per istam viam curaui unum qui habuit ulcerum
inguine in profunditate unius palmi de quo omnes fue-
runt mirati quando tentabam cum proba de profunditate
ulceris Et non solum oportet hic fieri primo et in omni
alio ulcere similis necessaria conuenientie curatu eius et est
clarum videas ergo alia ponuntur et ampliantur
dicta alibi et sufficit tibi quod multa alia
ponuntur et amplias secundum planta secundum intencionem
tue operationis

Ulcera virge aut fiunt ex inordi-
nata fricatione aut ex apostemate
aut ex inordinato tactu aut ex ul-
ceribus male curatis / Premissis hu-
libus ad localia remedium est primo si esset sola
excoriatio aut sola supercalefactio sufficit la-
uare locum cum aqua rosarum uel plantaginis aut cum
unguento stiptico / Si vero sint pustule quas
aliqui vocant tarolli conueniens eos remouere

cum aqua viridi fra ex viridi eius et aqua ro. vel plantaginis ad hoc experta est parum mordicat aqua viridis pulvis est melius combusti optime valet. Si autem vulnera fuerint nova virulenta et quodammodo corrosiva tunc aloes est medicina sola optima. Et similiter valet plumbum ustum et climia abluta cum vino et tutia et litargirum et cerusa. Si autem indigueris fortioribus es ustum cortices pini et lapides ematites valent ad ulcerationem virge. G. dixit cinis carte de panno combuste alius combusti nam bite sicce aduste ana et apponatur super ulceribus et si ex hiis cum thetima fiet unguentum bonum esset et iterum si ex eis cum cera et oleo de mirto fiet unguentum adhuc est bonum et dico optimum. Avic. dixit quod si velles exsiccare fortius recipe aloes sarcocolle thuris lapidis ematitis corticis cane combuste gallarum balaustiarum acacie ana pulverize et cum oleo ro. fiat unguentum. Et si ulcera essent ad penesam inter pellem et preputium doctores volunt quod mens abluatur primo. In casu isto lavi locum cum vino et melle ro. ... cum vino stiptico fra semper purgone ego consuevi lavare cum aqua viridi eius et bene michi successit quia ulcera fortiter exsiccat. Si tamen tu non potes dispensare istos pulveres cum vino vel cum lixivio et pone intus cum spongia vel cum alio instrumento. Removeatur apostema si cum potes ut in loco suo dixi removeri autem isto modo primo fiat decoctio cinis et ... fiat suffumigium cum illa. Et multum valet in removendo apostematis flegmatis. Et confiat desuper hoc emplastrum recipe camomille meliloti et fenugreci rosarum ana m. i. bulliant in aqua et lixivio ut tibi ... et fac emplastrum et superpone. Si autem ulcera fuerit antiqua cancerosa putrida tunc curatur isto modo recipe vini albi lb. i. aque plantaginis aque ro. ana ℥ iii. auripigmenti ℥ ii. floris eris ℥ i. terantur ista subtiliter et misceantur cum hiis et fiat collirium hoc enim mortificat desiccat et sanat. Si autem indiges fortioribus tunc troc. affodilli et andaronis conveniunt et arsenicum est conveniens ut dictum est in cancrena. Curam autem vulnera venenosa ab uno capite ad aliud pluribus vicibus cum lixivio et cum melle primo et tertio cum lixivio et alumine adusto et ... cum lixivio et pulvere ostratoz et cum deo dante bene successit et erat hoc ulcus a capite virge usque ad pectinem inclusive et erat ... et curatum est et plures fera sic et multos curavi. Et si aliquid deficit recurre ad capitulum de ulceribus cavernosis. Et si locus est cancrenatus defende partem sanam cum unguento de bolo et aliis dictis in capitulo de cancrena et cura illa illic recurre. Hoc facto mundifica locum cum unguento apostolorum vel cum mundificativo de apio dicto supra in capitulo de carbunculo deinde generativa carnis et consolida. In isto casu sepe contingit fluxus sanguinis quia si supervenit fac restringere cum pulveribus dictis in capitulo de fluxu sanguinis. Aliqui fuerint faciunt pulverem de alumine filtro combusto et de pulveris gallie combustis et albumine ovi desuper cum bona applicatione manuum et ut dictum est in loco proprio. Si autem hoc non valeret remoto sanguine appone arsenicum et hoc fallit dumtaxat dum cadat per venam et aliud expertum posui in capitulo proprio.

De dolore virge. Dolor cum cum populeone si fuit ... calida vel cum succo solatri mixta in farina panis ordei et cum albumine ovi et oleo viol. et aliis frigidis sedans. Si autem dolor est cum consultationis materie in loco valet embrocatio decoctionis malvarum et silium et emplastrum de camomilla et fenugreco et semine lini et aliis ... cursu eorum. Si necesse fuerit remove materie fric. valet oleum de terra. Et si frigus fuerit vehemens oleum de euforbio dissolutum cum eo si cum istis esset apostema. Et pro remotione apostematis ... recurre ad tractatum de ulceribus in ... Simplicia convenientia sunt dixit Sapio et alii antiqui quod aloes incarnat ulcera que sunt difficilis consolidationis et maxime que sunt vel fuerint in illis locis quibus dissolvuntur ... et sit luminatum ex eo. Avic. dixit quod aloes est conveniens ulceribus difficilis consolidationis et precipue in virga et ano et ore et et in fistulis. Constantinus dixit de ipso quod habet proprietatem consolidandi omnia ulcera et virtute desiccandi ac mundificandi eorum putredinem et maxime vulnera testiculorum et preputii sanat. Dixit etiam quod decoctio radicum ... in primo confert ulceribus que sunt in eis et quando teritur radix eius cum oleo veteri et inungitur cum ea curat et confert ulceribus virge. Dixit etiam quod scoria argenti est bona ulceribus virge quod coagulat eius ulcera et consolidat ea et est sicca attractiva. Const. dixit quod anetum assum pulverizatum valet ulceribus antiquis mulierum que sunt in pectine et vulva. Sapio dixit quod tria species aneti est quod confert ulceribus habentibus plurimam saniem quando teritur et pulverizatur in eis et precipue quando in membris genitalibus fuerint ulcera et ea que sunt in eo ano antiqua incarnat cito et consolidat et intelligo recipe aneto combusto. G. in nono dixit quod si in mortario de plumbeo teratur fortiter oleum ro. vel mirtinum vel ... aut dixit Sapio donec oleum ad aliquam spissitudinem veniat et ulcera genitalia ex eo inungantur confert valde. Sapio dixit quod illud medicamen in ulceribus que sunt in virga pectine et ano et emorroidibus confert valde. G. in nono dixit quod in omnibus ulceribus malignis et etiam in cancrosis laudavit pomfiligem in virga ano vel aliis partibus ubi sanies et exsiccatur querit sine mordicatione. Est autem pompholix quoddam quod efficitur ex ere et tutia dissolutum. Halii dixit quod calx viva imposita virge confert et fortificat ulceribus virge et vesice valet pondus ℥ i. distempera parum cum lacte mulieris et tunc fac cum ea ... Guil. dixit quod pulvis solus arna glosse apposita valet ad ulcera virge penile et genitalium. Aliud ad idem recipe tutie lote p. ii. plumbi usti p. i. ambo super lana plumbi cum succo plantaginis et solatri et oleo rosarum diu agitentur donec pinguescat et ro. appone.

Dolor accidit sepe in femore et
licet conferant illa que in dolore genitalium
conveniunt tamen aliqua appropriata ut vete-
res posuerunt dicam. Constantinus dicit
aporiam camepitheos cum melle potatus
dolorem femoris et coxarum tollit. Et dixit etiam
ypericon doloris femoris aufert. Et apuleius dicit
ad pectinem mulierum herbe iusquiami albi
succus mixtus cum croco datus in potione
mirabilis est. Serapio dicit aristolochia rotunda fomen-
tata confert dolori pectinis accidentibus a ventositate
grossa cruda et hoc probatum in vino decoctam
est quod expertum est. Apuleius dicit herbam urticam
decoque vide cum oleo et cera fac ce-
rotum et in panno lineo ponas dolorem tollit.
Avicenna dicit maiorana posita in cerotis tollit
dolorem inguinum et dorsi. Si dolor sit ratione
contusionis pervenientis similibus hic epithimentur cum
herbis que sunt sicut violarum nenufar et psillia et
in pressura cum malvas altee et camomille em-
plastra. Si dolor sit racione apostematis cura
apostema ut dictum est in primo libro. Et valet absinthium
emplastratum et radix iusquiami ligata inguini
ut dicit apuleius.

In virga fiunt fissure que licet sit ra-
gadis tamen quod pauci pauca dixerunt
de hoc in canone quod continue in ragadiis
ani et fissuris aliis competunt et hic
de hoc conferre quod pro complemento huius curre ad
illa capitula in illo meo libro. Et appropriatis est ut
sumatur climolea et cimia et alcana et
tuta nutrita cum dragaganto et cera et vitello
ovorum et oleo rosarum et ex hoc fiat unctio post
aliis curre ad loca dicta. Si autem pellis
virge sit nimis curta et quando eius elogano
hic dicit alii quod partes intret balneum
et in eo trahat pellem et ungat cum melle
et sale et hoc faciet sepe et augebitur

In testiculis sepe fiunt apostemata que
nunc sequuntur ulcera et de illis est nunc
meo loco. Et quod in capitulo de ulceribus mami-
llarum sunt dicta multa que et hic conve-
niunt ideo hic aliqua appropriata ponam. Et semper
ut alicubi dicitur prius preposita purgatione et de-
bito regimine et multa alia que hic non dixi.
Emplastrum factum de ciceribus albis que orobo assi-
milatur confert quando apostema durum fuerit
et pervenit ad ulcus et utilissimum est ut expertus
sum sepe. Et alii a me experti sunt confirmat et
testiculum a putredine quod est expertum.
Avicenna dicit terra cimolia id est terra stelle
facit ad ulcera testiculorum et dubiorum dismenorum
et testiculorum ulcerum autem ipsum solve cum
aqua et sic administretur contra oleum ne exsic-
cetur. Serapio dicit quando radix affodillorum coqui-
tur cum feci vini confert ulceribus sordidis et apos-
tematibus testiculorum et mamillarum. Et G. dicit
in nono capitulo de plumbo de oleo agrestino vel
eo vel mixturo confricato in mortario plumbeo
sicut dictum est de ulceribus mamillarum est sine
presidium. Et dixit in X° de lacte si quid unitur
eo in ulceribus testiculorum et maxime quando corrupti
sunt cum lapidibus vel cum ferro quando ob solo

utimur vel etiam mixtus cum aliis convenientibus et
specialiter cum lacte mulieris intelligitur. Et dixit in X°
de omnis utetur ita albume ovi non solum in oculis
sed aliis etiam que suavissimis eget medicinis sunt
et necessario omnia malemori genita. Rasis dicit
caro testudinis trita cum farina ordei et pulvere
molendini curat ulcera testiculorum et pro testitu-
dine cum intelligo ostraciti vel limatura. Si autem ex
corrosione est in cute testiculorum fit hic dixit albi-
fel bovis valet excoriationem cutis testiculorum
quando inungitur. Et nota quod que dicentur infra capitulo de
ulceribus ani hic et valent et econverso.

Ulcera ex emoroidibus sequuntur
quod ex eis accidit sepe fluxus san-
guinis et corrosio loci ipsarum ulceratur
et hic licet de ulceribus loquamur. Emoroy-
des autem sunt dolores et tumores et inflaciones
dolorose generate ex fluxu humorum in capitibus
venarum emoroydarum unde in ano fiant quamvis bene
que emoroydes nuncupantur ut dicit auctor ho-
die. Et emoroys grece vel id est fluxus sang-
uinis latine. Exigit autem sanguis ut expur-
gantur homines et mulieres et aliquando naturaliter
et hic loquendo de naturali proprie quidem. Fluxus in
menstruorum est naturalis proprie quod ordinatus est ad co-
fusacionem fluxus autem iste pervertat a multis eg-
ritudinibus non obstante tamen quod dicit G. in de
accidenti et morbo quod omnis fluxus est malus ex-
cepto menstruali. Emoroidarum multe sunt
species et per consequens earum multe sunt differentie quarum
quedam sumuntur a materia quedam ex parte loci et quedam
ex parte anexorum. Ex parte materie sumuntur differentie
quod ab omnibus humoribus possunt fieri excepta co-
lera unde aliqui sunt moles et iste sunt a san-
guine grosso. Aliqui sunt uvales et iste sunt a mel(ancolia).
Et aliqui sunt vericales et iste fiunt a medio-
cribus humoribus. Iste autem omnes species nomi-
nantur a similitudine rerum a quibus assumunt nuncup-
acionem hec vero ex nunc autem in tertio canone. Ex parte
loci quod quedam sunt manifeste et quedam occulte.
Et ex parte anexorum quod quedam sunt manifes-
te fluentes et quedam aperte et quedam non aperte.
Aliqui dixerunt ut multi antiqui ut G. quod quando
fluit ille emoroydes nunc ipse emoroys nuncupatur.
Cum autem timet et nichil emittit condilomata
nuncupantur. Cetera autem emoroydes per doctores
et specialiter per rabymoysen est habundantia g-
rossi sanguinis ut plurimum fit etiam ab aliis
in natura tamen melius approximatis ingrossatur
at et adveniunt humores ex malo regimine deinde
ex sua ponderositate ad inferiora descendunt
et replent venas illas que sunt in regione ani et
calefaciunt et dolorat locum ex quibus inflam-
mantur et faciunt fluxum. Causas autem excitat
male materie acute circetes ad locum aut
acute medicine sicut sunt aloes scamonea
et consimiles illis ut dicit mesue. Signa earum
non sunt per visum et tactum et si fuerit ad
intus multum adiuvat instrumentum huius dilatare
locum et vocatur speculum quod cum ipso aperitur
et dilatatur anus. Ad eas autem consueverunt
sequi dolor et gravitas ancharum et dorsi
et faciei coloratio mala et ut plurimum veniunt
periodice de mense in mensem vel de quatuor in
quatuor vel de anno in annum. Si autem moderate

venium conferunt et infirmi bene ferunt tunc
non sunt restringende quia prefugantur totaliter lep
ra mania stranguiria et a quibus metaroliis
Si autem superfluat et non conferant restringantur
quia male tollerat paties et incurrit ydro
pem aut ptisim et ideo dixit ypocras 6a particula
afforismorum emoroydas antiquas sanans nisi una
relicta fuit periculum erit aut ydropem aut
ptisim fieri / Notandum etiam quod si dolor fuerit
in emoroidibus et cum illi non curentur cum
locus apostematur et cavatur fistula / Cura gene
ralis emoroydarum est duplex scilicet universale et par
ticulare Universale scilicet tres intentiones sunt
in vita quod non generatur sanguis grossus melancolicus
2a est in materia ante scilicet quod si generatus in do
mestice expellatur 3a est in potionibus et
aliis dictis que desiccant et sanant ipsas
compleratur cum dieta ad mitigationem / sex rerum
non naturalium et eis annexarum quas velle
pertractare esset nimis longum et communis philo
sophus quod nunc dimitto / Sufficiunt tamen que
tibi a quibus isti debent cavere tantes
emoroidis secundum rasis in 2 almansoris sunt isti scilicet fa
be acetum caules lentes dattili pisses
grossi carnes bovine capre et salite
carnes avium aquaticarum capita animalium
caseus antiquus panis azimus et male
coctus sal et omnia acuta et illa que dicta
sunt in apostematibus melancolicis non sunt bona / Ca
veant et isti a constipatione ventris / Se
cunda completur si modo accipiant tales trypha
catolico aut diacassia aut pillulas de bde
llio quarum hec est receptio secundum rasim / Recipe mirabo
lanorum bellicorum kebulorum indorum ana 3 i m capa
parum 3 iii nasturcii 3 ii liquiritie rasine ana
3 i bdellii 3 xv cum succo porri fiant
pille dosis est a 3 i usque ad 3 ii / Tertia
intencio completur hoc modo Recipe mirabolanorum in
dorum bellicorum emblicorum lavatorum cum aqua
buglosse usquequo dimiserint eorum amari
tudinem 3 v radicis tassibarbassi 3 ii 33
anisi galange nucis muscate olibani ana
3 i aloes spice syriaci ana 3 s scorie
preparate et cocte cum aceto 3 i penidiarum
lb s panis zuccari lb ii aut plus si fuerit de
licatus et fiat electuarium / In cura ista particul
ari duo intenduntur prima est quod si nimie fluunt
quod constringantur 2a est quod propter dolorem re
dere / Prima nota dicit raynaldus de villa no
va cum rebus completur primo tales vitet acu
ta et acuta et inflamancia ut ira coitus
et exercitium forte vitatur autem de rebus stip
ticis non ante cibum sed post propter constipationem ven
tris ut sunt citonia cocta et pira amidum
risum et ordeum pedes et auricule porco
rum et vinum grossum stipticum et aqua fer
rata et post vel in mena citoniorum sive speci
ebus / Radix tassibarbassi in syrupo acetoso
valet ad extra aut applicetur / In estate aut
valet sacculus ex rebus predictis croci et una
mirtillorum et bulliat in vino et exprimatur
et sic applicentur aut super sacculo illo post
sedere Rasis apposuit trociscos de karabe cum

simach / Avic pro quod apponantur ventose
in spaciis intus aut et extra licinia de pilis
leporis et tela aranee et pulvere facto ex aloe
et thure et san. dto. balaustia et similibus
incorporatis cum albumine ovorum / Avicenna restri
ngit fluxum sanguinis quod utilissimum sit expertum
in fluxu sanguinis menstrui ut dicit etiam rosa
anglicana ulla alia exponere si sed omnis
pluries dimitto / 2a completur cum mitigantibus
dolorem / Mitigatur autem dolor secundum magistrum raynal
dus multiplicatur secundum quod a multis causis causatur
quandoque causatur propter sanguis exuantiadi comple
tionem quandoque propter excrescentie impulsionem quandoque propter
earum inflationem quandoque propter siccitatem et du
ritiem egestionum / Dolor ratione ex retentione sanguinis
commovetur sine mitigatur perfecte ut causa doloris
tollatur quod fit si sanguis que conatur natura ex
pellere expellatur per illas partes scilicet per emoroydas
festinandum est ut ille partes aperientur fit autem
triplici modo 1o cum flebotomo 2o cum sang
uisugis appositis 3o cum medicinis Est
tamen melior medicinarum saluum fieri ut cum
eo fricentur emoroidas donec aperiantur Et suppo
natur aloes cum trociscis Avic autem dicit simar
pulpe colloquintide 3 iii olei amigdalarum a
marum 3 iiii fiant ex eis licinia longa et in
tromittatur in ano et deponatur de quinque in quinque
horis / Si vero tardetur operatio consulit raynal
dus de villa nova quod flebotometur vena
magna secundum dorsum pedis existens Et si de
illa nequit fieri consulit fieri de basilica / Dixi 2o
quod dolor fit etiam ratione excrescentie impulsionis
et in proposito calefactoria mollia que suaviter
insensibiliter detumescere faciunt superfluum sanguinis
resolvendo conveniunt / Dixit etiam raynaldus
quod cum istis possumus facere suffumigium et pos
sumus facere balneum cum appone sacculorum
et spondearum / Medicine que bulliunt in aqua
sunt iste scilicet folia linguae canis viole vel bis
malve ana m. violarum ana 1 melliloti fenugreci
lb s cum isto ego appono tassubarbassum /
Rasis autem accipit sepe lilii albi coctum et
tritum cum butiro vaccino non salito et cali
do supponatur / Avicenna laudat mellilotum
et lentes excorticatas coctas et cum vitello
ovi et oleo ro. mixtas Et dicit quod aliquando appo
natur draquilo mellitum cum adipe anseris cum
aliquantulo croci et apii / Aliebas fecit emplas
de camomilla melliloto et porro coi et radi
ce bismalve imbr coque in aqua et post in morta
rio terantur et ovi vitellum supermisceantur Dein
farina fenugreci seminis lini ana bedellii et adi
pis gallie parum addatur et misceantur omnia et fiat
emplastrum / Raymoises dicit butirum coctum et dispu
matum ductum in mortario plumbeo quousque nigrescat
se est mirabile in sedatione doloris et sed sunt ex
pertus de non cocto et ducto in mortario usque
ad nigredinem Et si misceatur oleum camomillarum
in quo resolutum est bdellium est mirabile et uti
le etiam axungie gallie et anatis in hoc valet
/ Ego dico quod tio suffugio iam dicto ego appo
no butirum ut dicit rabymoyses Et guil. de
saliceto ponit hoc unguentum Recipe olei ro. 3 iii cere

ʒ. i. croci. ʒ. ii. opii ʒ. i. cortic mandragore ʒ. s. et
fac unguentum / Aliud alexandri quod ponit
et lanfrancus expertum R. litargirii triti
croci an. p. i. teran et confica cum vitello ovi
et mucillagini psillii et oleo ro. Et si vis in
promittere infundas bilinum i hoc et intro
pone ad ex. aut ponatur cum penna vel cum
pil. s. longum ego aut habeo alia exp
ta sed ea sufficiant quod puto quod illa expertis
sunt. Si aut sunt verrucales sic quod rore ex
cessive et retentionis sanguis fiat dolor
dico quod valent que dicta sunt et remedium p
finitur / Si sunt vesicales vitellum ovi agi
tatum cum oleo amigdal. aut butiro cum
aliqua mucillagine mixtum. Si sunt mora
les exsiccativa sine mordicatione puta ve
lut pulvis fris de tassobarbasso vel pla
taginis vel radice tanaceti adusta conficta
cerusa et litargiro. Si isto modo non remo
veantur tunc laudat raynaldus ut auferantur
paulatim cum fricationibus coriosinis quia sit
salnitrum salgema fex vini adusta et in
corporata cum melle / Alii movent eas ni rerum
calidionis Alii dicunt ut radantur cum ferro vel
aut brunis et alii / Si sunt occulte extra
eas cum ventosis et aliqui cum digito et eas
infindunt et aliqui ligant eas filio et con
talis stringunt quousque per se cadant et sp
si autem sunt una dimittatur apta propter illa
que dicta sunt / Si dolor sit propter duritiem fe
cis utatur rebus lenitivis et de. an prandium
ʒ. i. cassie partes inferiores laventur cum aqua de
coctionis malvarum et ungatur anus cum oleo
ro. / Hic aut multa possem ponere que dimis
ptrias dimitto et etiam dimitte modum aperi
di eas et etiam modum restringendi fluxum ea
rum / Et de exsiccatione earum modo dicam
apparatu licet non dubitem ego quod que dicta sunt
in dol. ani valent quod pauca et sola
apparata ut iuxta ponam / Serapio dixit si
uteris meum fco ex oleo mirtino vel ro. vel
citoniorum vel oleo ro. fricato sup laminam
plumbeam cum pistello plumbeo usque ad spissi
tudinem olei in apostemationibus que fiunt in
virga pectine et ano cum ulceribus confert
valde / Dixit etiam quod plumbum ustum mixtum
cum oleo ro. confert ulceribus ani et emorr.
a quibus fluit sanguis / Dixit etiam erugo eris
mixta et cocta cum melle et mundificat ulcera
sordida et emorroydas duras / Dixit etiam lac
convenientius ulceribus ani que fiunt ex humoribus
acutis mordicantibus venientibus ad locum
illum et propter hanc causam confert emoroydibus
et ulceribus intestinorum

Ulcera fiunt in ano sepe quia in fiunt
apostemata et vulnera quia et ulcera licet
unique semper durent de ulcere et
vulnere et idem dicunt esse / Commissio demto
re et aliis nervis incipiat a localibus et a
simplicibus apparatis et compositis Sap. dicit
olibanum confert ulcera fraudulenta que fiunt
in ano et in aliis membris quando cum lacte mi
scetur et inde licinium administratur. Et

constantinus dicit quod pulvis olibani in hoc cau
etiam valet / Dixit etiam Serapio anetum bene
confert ulceribus habentibus plurimam saniem quando
teritur et pulverizatur in eis et ipse quando fuerit in
membris genitalibus ulcera que sunt in ano cito
consolidat et confert ulceribus recentibus que sunt in
ano / Dixit etiam lapis frigius confert ulceribus que
fiunt in pectine et ano / Bar. vult quod lapis primo
sit ustus et ablutus et subtiliter tritus et solus
vel cum melle imponatur. Solus quando quando est magna
humiditas exsiccationis et stipticitatis quando aut
non imponatur cum melle / Dixit etiam quod plum
bum ustum mixtum cum oleo ro. confert ulceribus
ani et emor. a quibus fluit sanguis Et
s. Dixit aloes conglutinat ulcera difficilis consoli
dationis maxime que fiunt in ano et virga
Dixit etiam in x° quod lac impositum in ano ulcera
iuvat et dolor cedat et apostemata et id
facit lac in dol. femoris per annum. Et dicit
etiam sic s. quousque vero ulcera que fiunt in ano sa
nantur propter acres humores dolentes sed flores
et ipse h. vult de lacte mulieris Et dicit
Serapio idem / Et dicit iterum in xi° vere albume om
nino solum in oculis sed in omnibus aliis que suavissimam
eget medicinam quia sunt ulcera que sunt in ano
et pudibundis Et id vult dy. de toto ovo
Et aut dicit quod ova conferunt excoriationibus ani
et pectinis Et dicit etiam s. in x° vina absterg
et delet ulcera que plena sunt multis humiditatibus
et sordicie et in mundicie et multo magis
quando habent aliquid saniosum Et secundum Serapionem ul
cera virge cum sic parum perdurant ingerunt
Et iterum dicit in nono cap° de plumbo quod oleum
mirtinum vel agrestum aut ro. vel pominum
quando confricata sunt in mortario plumbeo cum
pistello plumbeo ulceribus ani conferunt Aliqui
autem dixerunt quod ulcera ani recentia sa
nat cinis sarmentorum vitis et in pectis tam
plus sit locus et id per ipsum per cinis quattuor
Et bar. de variana dicit quod cineres isti
confusi in aceto et exsiccati conferunt ulceribus
ani factis ab emulsione emoroid. / Et si
alii constringunt sanguinem quod preter rem ema
nat / Et dixerunt etiam genera minti pistata
cum lacte valent tumoribus oculorum et ul
ceribus in ano et aposteribus / Et dixerunt etiam
genera gnatorum coquitur et ipse aceto forti
et miscetur cum melle confert ulceribus ani et oris
et panaritio et ulceribus fraudulentis et
ulceribus que fiunt infra nares Et bar. dicit quod
pulvis gnatorum et propter acetosorum cum melle
mixto et imposita ulcera ani mundificat et
consolidat / Scoria plumbi confert ulceribus ani
et plumbum ustum sanat et alume scissum
quando cum melle miscetur et supponitur Auripig
mentum etiam cum oleo ro. mixtum et inunctum ul
ceribus ani confert multum Avic. dicit fel tau
ri valet ad ulcera que sunt in ano / Et alii dix
erunt si ulceribus ani et maxime sordidis in omnibus
ulceribus que plurima mundificatione indiget con
fert fel tauri cum melle mixtum et appo
situm et horum appositio insequitur vel permutatur
qualitatem saniei et insensibilitatem loci et
nervis coris et sic potest via fellis variari.

Galienus dixit auctore G. Fuit quidam qui ac-
cipiebat capita piscium et dessica-
bat et pulverizabat super ulcera ani et cura-
bat ea et sic utimur eorum non non est minus
calida. Hec autem apparata sunt huic ulceri
a me scripta contra apposita facias

Fistule fiunt in ano racione apos-
tematis existentis in loco illo quod
non bene regulatur quia continetur humores
male qui ubique corrodendo procedunt et cal-
lum faciunt et efficiuntur fistule. Ego vero ut
plurimum vidi ex apostematibus prius illic existen-
tibus neglectis ab infirmo et male curatis
fistulam provenire. Istarum vero fistularum quedam
sunt penetrantes ad intestinum quod in recto
quedam vero non sunt penetrantes ad intestinum set
tendentes ad alia loca. Illarum fistularum
que penetrant in intestinum quedam sunt que pene-
trant scilicet anum et in margine ipsius apparet ipsum per
unum digitum vel duos aut tres in margine ipsius.
Ille autem que non penetrant ad intestinum
set ad alia loca quedam tendunt versus ossa
anchearum et caudam et quedam versus vesicam et
et radicem virge. Hee sunt enim due que in cura
ista faciunt dificultatem. Signa istarum fistula-
rum sunt duricies preexistentes in loco atque
nodacio et ulcera alia que quandoque aperiuntur et quandoque
clauduntur et ex eis egreditur virus aquosum sive
serosum. Et profunditas eius manifestatur
cum tenta aut de ferro aut de capdolo vitis
vel alterius herbe. Si penetrat usque ad in-
testinum signum habetur quia per foramen eius exiunt
feces et ventositas. Etiam agnoscitur isto modo
ungas digitum tuum cum oleo de olivis et
ponas ipsum in ano deinde pone tentam in fistula
et si penetrat senties tentam cum digito et hoc
clarum et manifestum est. Si autem fuerit in musculo
ani tunc ille eius infirmus non potest bene tenere
feces nec etiam potest anum bene stringere nec aliam
rem in ano positam potest stringere. Et si tendit
fistula ad vesicam cognoscitur ex nocumento urina-
di. Et si tendat ad partes ossium clarum est.
Dicunt aliqui quod si fistula ani non faciat mag-
num tedium dimittatur et teneatur munda
quoniam cum fistula hac plerumque ipsa stat loco emo-
roidarum et est velut emunctorium. Aspicius si
fiunt intra anum et dico scilicet anum per tres digitos
quia in medio musculi non curentur eo quod peior egri-
tudo quam sit exitus voluntarius fetorum per foramen
causaretur quam exitus fetidus involuntarius causaret.
Alie enim fistule que non penetrant set incedunt
per carnem iuxta anum non elongando multum ab a-
no possunt curari. In cura ista habes 3 inten-
tiones: prima in vita, 2a in purgatione, 3a in localibus. Prima
completur ut dictum est scilicet cum debita administratione sex
rerum non naturalium ut cibi et potus. 2a completur cum
medicina evacuativa. 3a completur hoc si foramen
sive fistula est in carne solum et alibi tunc
tu debes dilatare foramen cum tenta de genci-
ana et mundatur caverna deinde cauterizetur locus cum
cauterio actuali vel potenciali ut dictum est. Ego
autem operor cum unguento egipciaco. Brunus
et Theodricus volunt quod hoc fiat cum cauterio ac-
tuali hoc tamen fit ut caro callosa que est in loco
removeatur deinde incarnetur et consolidetur locus. Si
autem fuerit penetrans ad intestinum quod agnos-
ces ex supradictis tunc tu debes isto modo curare primo
per fistulam ponatur acus plumbea cum filo deinde
extrahas acum per anum cum digito et stringe filum
donec tota illa caro cum intestino sit fracta et
desuper ponatur medicamen quod prohibet dolorem.
Aliqui iungunt filum cum aqua forti et ruptorio
et sublimato apponendo scilicet quod hoc mitigat do-
lorem. Alii vero capiunt filum illud et supra carnem
apponunt ferrum ignitum et comburunt partem donec
filum totum exeat et tunc removent escaram et
locum consolidant. Alii ponunt gamaut sine fi-
lo in fistula et faciunt penetrare puncta per
anum et extrahunt per anum deinde constringunt sanies
cum stuppis balneatis in aqua et parum aceti for-
tis expressis et albumine ovi fortiter conquassatis.
Item sequenti die imponunt tbetiam lota cum aqua
decoctionis plantaginis vel aqua rosarum et sic faciunt
per aliquos dies deinde labia indurat et cicatrizat.
Ideo ergo expedit facere sicut Brunus dixit et Theod-
ricus quod dicit quod post illa incisione fistula mor-
tificatur et callositas illa destruitur quod non con-
venit. Comprehendatur ergo post mundificationem cum cicatrizativis
apponatur semper pecia balneata in vino stip-
tico ne locus recipiat superfluxum impedientem conso-
lidationem. Loquor de medicinis simplicibus huic
casui convenientibus licet satis in capitulo fistularum
dixerim. G. dixit in nono de simplici quod per solam
apposicionem pulveris boli armeni in fistula ani etiam
sine appositione tente auferens vel tiore vidit
ipsam sanari. Barde vai dicit quod bonum est quod
fiat lotio fistule cum aqua cinis et maxime cum
aqua cinis fici et melle. Petrus de Argillata dicit
se esse expertum cinere fici mirabiliter consolidari.
Confert etiam in ulceribus et fistulis solus cinis
fermentorum vitis impositus et non sit ablutus.
Lixivium etiam factum ex istis mirabiliter valere
dicitur in istis fistulis et etiam in aliis ulceribus indigen-
tibus exsiccatione. Item addidit valet cinis et lixi-
vium foliorum et extremitatum quercus. Constantinus
in Pantegni dixit quod papirus in aceto infusus va-
let in fistulis in ano. Fiat namque ex eo tenta et balneetur
in aceto et imponatur et dimittatur donec sit ex-
siccata; exsiccat namque humiditatem. Serapio dicit
quod quoniam fit dissolutio cum succo plantaginis confert fistu-
lis que sunt in ano. Dixit etiam quod cimicum sepe pon-
suffumigatur anus dessiccat fistulas que sunt in
eo. Item ut hic experimentum tollatur radix vitis
albe et coquatur perfecte cum rob donec fiat sicut
cera et locus impleatur cum ea. Dias etiam dix-

Fistula

q valet h. Capiant radices cardor cum
quibus panni pparant et coq bene i vino
et pasten. donec fiat sic mel deinde ponat
in vase eneo curat namque fissuras que sut
i ano et emoroidas interiores si ponat cum
toto i fistula ani curat eam

SAgadie fiut i ano sicut i virga
et i matrice. fris unlibs afert
fometatio cu aq. decoctionis
maluarum et radicis eius atque seminis lini
deinde fiat inunctio cum isto vnguento qd e ra
sis R olei ro ʒ. iii. ceruse ʒ. ß. plumbi ʒ.
ii. amidi draggl an ʒ. i. opii cafor an.
ʒ ß. ouor duor si sumo albus et fiat
vngtu lanfrancus et h scripsit / Dix et Sap.
q cpi radix kepri cum inisce cu cerotio
facto ex decoctione radicum cardor i fine
cap. pcedetis afert ragadiis ani / bar. dic
q oleum de camomillis solum aut cu adipe
h / Et rasis d. q oleum psicor mirabilit
fissuris et apostematibus ani afert / Me
sue dic q oleu de semine lini egritudibus
ani e medicina mag. et egritudibus emoro
diar et ragadiar et dolori pulsatiuo con
fert / Auic dic q cinis cancror fluma
lium adustor ragadiis ani pfert suppositus
/ Ite valet pinguedo anguille q tollit isto
abscidat caput et cauda et asset et pingue
illa colligat et ex ea iugat ragadie /
Dyas. dix. licium mirabilit fissuras ani et
ragadias curat Et R. Sapior afert raga
diis ani et tenasmoni si dissoluat cu pingue
anatis

MVltotiens ex multis disponibus
existentibus i ano accidit dolor
i eo et intestino recto qr de eo hic
loqui. Auic dic de h. q semi squille tritu
et positum i vase sicco et pmixtum cum melle
et comestum leuit vm et afert dolori ani et in
tes et stoi et afert dolori pungitiuo / Dias.
dix. farina orobi cum aceto cocta sup pecti
ne imposita torsionibus vesice et stranguri
is et dol ani medet. Et dix Auic decoc
tio rosar siccarum afert dol itesti recti / dix
etiam succus folior vitis siluestris licet
tamen e conueniens dissinterie et dol ani
ex talibus et fructus eius e bonus ano. Et dixerit
aliq. q dol ani cedat et consolidat vulnera eius
flos euiscimaioris i. altee tritus cum mulsa vel
vino et suppositus / Idem fac. dialtea ut dias. dix.
magis tamen flos eius cum vino vel elixatura
eius vel floris / Idem fac. inunctio fca cum oleo
de camomill. mixto cu adipe anseris vel ana
tis Confert etiam timori ani / / Mesue dicit
inunctio fca cum oleo de psicis valet ad id
dixit de oleo de camomill. q afert dol ani et

vesice / Et etiam oleu de seie lini e me.
mag. egritudibus ani et dolori pulsatiuo eius
Sapio dix. q si fit clister cum malua est
conueniens mordicationi intestinor ani
Et bar. dic q omne dol. ani cedat et
oppe cu croco / Et si dolor sit rone ra
gadiar semine agrestii coctum et sup em
plastrum dol tollit ut dic Sapio / Et dix.
etia q adeps porcinus conuenit dolori ani
lac et ipositum ut dcm e i cap. de ulceribus
ani dolore tollit. puto namque q oia q
valet i dol. emoroid. et i dol. genitalium
hic etia valeant qr vide ca.

VLcera i matrice et collo eius fiunt
et no mir qr i loco illo fiunt
apostemata et exitum qr rem. Et
licet multa dca sint i de ulceribus
virge que etia h valet et i de ulceribus ani
tn aliq. appata tenuc mebro pona posi
ta ab antiqs meis / Dix. Auic oleu vetus
pparatum cu aq. agreste afert cum ex eo fit
clister vlceribus ani intrinsecis et silr ma
tricis / dix. etia cessio fca i decoctione ab
rotani afert ulceribus matricis / Et dix. crocus
afert ulceribus frauduletis matricis cu ad
misceat cum fauo a cum medulla cu du
plo ipius de olo. Est aut fauus busta in
q. apes mel faciunt medulla aut faui
e mel et cera / Dix. etia portulaca afert
vlceribus matricis vini s aliqs intelli. p ulcere
adusto / Ty. dix. de succo virge pastoris
q cum vino coq. et melle ulcera nec apes
cat / dix. etia amurca olei ulceribus nec
affert sanitate et matricis putredinem ex
cludit si cum oleo onfacino fuerit mix.
et cocta et iniecta / Fex etia olei antiq.
putredinibus matricis afert / Dix. etia q pru
rigine matricis tollit iniectio sco cum butiro
ut tollit etia vlcerationes si tamen vetus
fuerit et no boni odoris / Dix. Sapio flos
vitis siluestris q vulgarit dr tanua mixtus
cu melle croco et olo et mirra afert ulceribus
matricis / Et dix. radix aristol. ro. facit nas
ci carne i ulceribus matricis et aliis ulceribus et
maxie h. facit longa qm ipa e debilio
ris subtilitatis Et dix. etia ligni gnati
afert ulceribus putrid. et humoribus q fluut
i collo matricis / Dix. etia qm pez aizat
matrix cu via hominis. p h dilatari
vlcera q sunt i ea / Et sanat etia ulcera matricis
alumen mixtum cu melle et appositum et
oppe aq. eius mix. cu melle / Const dix.
de semine aneti q ipm assum et puluiza
tum valet ruptis apostematibus et antiqs ulci
bus maxie q fiunt in pectine et mulieris
vulua / Dix G. i x. fiat clister cum lacte ad
ulcera q sunt i matrice a cu eo solo a mixto

cum mediante convenientibus eius eis ex
eunt lac multum. Multa etiam dicta sunt de
ulceribus et universali in primo libro quod hic vaz
et etiam quecumque valent in ulceribus genitalium
et hic vas; quare videas illa capitula obvia tamen
purgatorii et alia dicta in aliis capitulis

Scissure quoque in collo matricis fiunt
similes ragadiis que fiunt in ano
que non solum per se ipsas ledunt sed etiam
pollis et matrices apostematis sunt causa. Con-
stantinus dixit quod melliorum ulceribus vulve et matricis
et ani cum sappa cataplasmatum vel cum vi-
tello ovi vel cum pollie seminis lini vel fenugreci
pondere. Et dicit etiam pix liquida cum cera equa-
li pondere mixta sanat ulcera vulve. Serapio dicit
alumen et specialiter iamenum et bonum doloribus qui
fiunt in collo matricis et scissuris eius. Raz
dicit quod scissure sunt difficilis consolidationis
nisi apponatur alumen cum melle. Avicenna dixit quod
pulvis tucie subtilissimus in vitello ovi sepis-
sime impositus. Ego autem talia curavi cum vidi
eis et aqua solatur ut scriptum est de ulceribus virge
quorum conferunt scissuris et ragadiis ani etiam
in scissuris vulve conveniunt in parte de similibus
ad silia transeundum est. Multa dicta sunt superius
valere que hic silet vel et per totum

Ulcera que fiunt in coxis tibiis
genibus et pedibus nichil habent
proprium ab aliis ulceribus communibus quia
si sunt putrida ut putrida curentur. Si sor-
dida curentur et sic de aliis ut dictum est in primo
libro de ulceribus in communi et illic recurre. Unum
tamen scias quod illa loca indiget maiori quiete
aliis propter promptitudinem descendendi humores
ad ipsa. Aliqua tamen communia ponam que ab antiquis
posita sunt. Dixit dias. mastix cum axungia cu-
rat ulcera tibiarum vel rupturam eius. Dixit
etiam ad modestissima ulcera tibiarum et cancro-
sa ficus sicce cum flore eius imponatur. Utile
tamen est cum eis permiscere calcantum ut dicit
Avicenna etiam de ficubus crudis i. acerbis sic. Cru-
de vero trite et cum calcanto mixte ulcera
tibiarum curant. Et Serapio dixit ficus in ma-
cie cum melle conferunt ulceribus antiquis a quibus
emanat sanies similis melli. Et Raz dixit
quod ulceribus molestissimis tibiarum et etiam
cancerosis valde confert ficus carice pingues
multum cum flore eius ut dictum est et con-
tuse et supposite fortissime omnino exsiccat.
Serapio tamen dicit quod decoctio radicum
adarcis... super tibias confert ulceribus que
fiunt in calcaneis et pedibus propter frigus.
Et dia. quod decoctio cum oleo magis operatur.
Et quod radix trita cum oleo et inuncta cum ea
facit hoc et confert ulceribus virge et pomum in
medio que mundificant ulcera sordida.

Dicitur etiam experientia quod ulcera putrida ma-
la que fiunt in cruribus sanat cardo benedictus tritus
cum axungia porci non saluta et imposita. Sat
etiam quod ulcera difficilis consolidationis in cruribus
facta sanat stercus bovis recens applicatum
uni super eo quod considerari oportet semper sit inuncto cum
unguento facto ex thure mirra et sarcocolla facto
ex oleo mirtino. Scitur etiam quod unguentum factum ex
stercore canis cum lacte cocto cum ferro est mira-
bile in talibus cancrosis ulceribus et fistulis difficilibus
tibiarum et specialiter decoctione precedente cum aqua
decoctionis radicum adarcis sicut dictum est.
Scitur etiam unguentum de minori hoc valere cuius re-
ceptam quere in primo libro in primo capitulo. Aliud se-
cretum scio quod modo hic non pono sed impressum
ponam. Si accidit modo quod os sit corruptum tunc
tu debes implere locum caustico aliquo ut caro illa
mala removeatur et circa locum pone defensivum et
continue removeas carnem illam mortificatam cum buti-
ro et caulibus piscatis. Et postquam caro cecidit
os radatur et removeatur usquequo remaneat mun-
dum. Et si necesse fuit cauterize ut dictum fuerit in primo
libro de osse corrupto et post ut alia curetur. Sic cau-
tamen quod totum os fuerit mortificatum et tabefactum
dimittatur quoniam incurabile est. Ego in remotione huius
ossis findo cute et carne usque ad os et cum
serapo separo carne ab osse et facto hoc cum ras-
patorio operor. Caveas tamen concavitatem caus-
tici quod periculum est in concavitate ut vidi. Ego autem
vidi unum scolarem novum practicum quod aliorum sco-
larium volunt curare de uno apostemate in coxa
specialiter inguine et apposuit ruptorium in multa
concavitate et cum totam coxam perfunt cum illo rup-
torio. Ego autem illa cura fui vocatus et cum
vidi illum iudicavi ipsum fore moriturum et
hoc fuit ex illo ruptorio tamen in lectis tenui
propter scolarem illum satis mihi notum

Ex itinere etiam quoniam excoriationes que
illa conveniunt. Primo dixerunt aliqui
de coctio betonice facta in vino et
supra in pomi pluribus itinerantes ab excoriatione.
Et Serapio etiam dixit sic audiente dias. Et putat
quidam quod si viator faciat baculum ex ligno
agnicasti quod deferat secum in itinere suo custo-
dit eum ab offensione ad lapidem et ad alia
et ab excoriatione que fit propter confricationem nervorum.
Scissuras etiam et excoriationes in coxis et
pedibus propter sudores sicut in itinerantibus sepe
contingit sanat pulvis foliorum rosarum et simi-
pulvis seminis super aspersus. Avicenna autem dixit rosa con-
fert ulceribus et papule abrasionibus in coxis et
generat carnem in profundis. Easdem etiam mirabi-
liter sanat canis solearum calciamentorum veterum
fractorum ut vidi et dias. voluerit quod expertus sepe.
Et id circa naturis operatur. Serapio dixit litargirum
confert excoriationi que accidit in coxis propter fricationes
in itinere. Et Raz dicit quod in hoc est melius aureum litar-

grum. Et dixit quod sit ablutum et cum oleo
mixtum et inunctum corporibus mollibus in du-
ris post porri folium et hoc est expertum sepe //
Dicit quod coquus pulvis terre super aspersus excoria-
tiones factas ex fricatura propter iter vel aliam
causam tollit in corporibus duris. Et que dicentur in hoc
sequenti capitulo hic etiam valent quare videantur alterna-
tim

Nunc autem sit sermo de hiis que
conferunt et laudantur per veteres
excoriationibus et attritionibus que a cal-
ciamentis contingunt aut cum nimis scalpitur
propter pruritum aut propter motum. Secundum veteres ex-
coriationes talis que a calciamentis cantur sa-
nat pulmo porci vel agni vel versi cum
calide applicatur et non sinit eas apostemari
pulmo etiam arietis istas sanat et proprie cum
fuerint in calcaneo et secundum sextum placones tollit
etiam earum dolorem. Et G. dixit super in xi° pulmo
agninus et porcinus excoriationes factas
a calciamentis sanat. Et Simplex idem dicit de
pulmone apri etiam cum ulceratur. Et confert
etiam ulceribus et duritiebus propter stricturam cal-
ciamentorum factis pulmo leporis sictus tritus
et appositus. Et idem est post pulmo apri
Et idem etiam excoriationes a calciamentis
factas sanat cinis solearum calciamentorum ve-
tustorum impositus. Et etiam si propter sudorem fiant
fiant. Et Serapio dicit quod hic cinis attritiones
que fiunt propter calciamenta sanat. Et G. super
dixit in xi° veteres autem pelles ustas semper
convenire lesionibus que ex calciamentis contingunt
et quidam opponere quodam hoc faciunt. Serapio vult
quod de pellibus ustis tollatur illud quod fuit infra
de solea inferioris sotularis cum aduritur
et vult quod solee sint de cute arietis et con-
solidat excoriationes que fiunt in coxis cinis
iste. Kyranides preterea iterum gallinae recens ...
tum sanat attritiones que fiunt propter calciamenta
Et dixit etiam cortex ovi assatum cum mixto
contritiones pedum ex calciamentis factas sa-
nat. Avicenna dicit ponitur cinis pellis mul-
orum plurimum super adustiones ignis et super
ulcera calida que sunt sine apostemate et
in medicina excoriationi pedum a calciamento
et coxarum et fistularum. Et autem dixit suc-
cus cepe cum pinguedine gallie confert stricturis
ris que fiunt in pede propter calciamenta que dicta
sunt in precedenti capitulo in isto etiam dico valent

Fiunt scissure et excoriationes fre-
quenter in pedibus et calcaneis propter frigus
et in vulgari nostro dicuntur lebugante
et si indigentis pedum fieret sit illa valeret.
et in hoc dicit Dyascorides. Aqua marina sola calida
applicatur scissuras factas propter frigus in membris
sanat bene hic valet antiquus vlcera. Dixit etiam

semen citri tritum cum aqua et super aspersum
scissuris que fiunt in pedibus propter frigus
est illis presidium simile. Confert etiam scis-
suris eorum decoctio apii agrestis tepida
applicatur. Dixit etiam decoctio raparum
cum pes in illa tenetur sanat illas scissuras
Et ego dico quod illa decoctio frequentatur
tollit frigus manuum et pedum. Et idem
facit rapa cocta et emplastrata. Dico etiam
quod inunctio facta cum oleo rosarum bullito in rapa
concavata istas sanat et si sint ulcerate
Etiam oleum bullitum in concavata radice af-
fodillorum et superinunctum easdem scissuras
sanat. Pulvis pulmonis leporis etiam est
pulmo apri ulceribus que fiunt a frigore
convenit. Serapio dixit lentes cocte in aqua
marina scissuras que fiunt propter frigus sanat
Et Dyascorides dixit quod maxime sunt presidium
Dixit etiam quod aqua decoctionis orobi super
scissuras perditas sanat eas. Et dixit
Serapio decoctio radicum adiantis pinitur
super tibias et confert ulceribus que fiunt in eis
et scissuris que fiunt in calcaneis propter frigus
Et cum radix coquitur cum oleo antiquo
et iungitur cum eo facit hoc. Dico ego et
hic sentit Dioscorides cum dixit quod radix coquatur
cum oleo et prodest magis quam decoctio. Et
dixit etiam folia dragontee coquitur in
vino et ponitur super scissuris que fiunt a fri-
gore et liniant. Avicenna absolute dixit
dragontea linitur cum vino super scissuras
frigoris. Et Dyascorides dixit elixaturam radi-
cis eius prodesse. Dixit etiam decoctio blete
et radicis eius pinitur super scissuras que fiunt
a frigore. Et dixit etiam olibanum mix-
tum cum axungia porcina curat scissuras pe-
dum que fiunt a frigore. Et bar. dixit quod
confert thus et cortex thuris mixtus axungia
porcina electa et supposita scissuris pedum
que fiunt propter frigus confert. Dixit etiam cum al-
umen iamenum in aqua coquitur et linitur super
excoriationes que fiunt a frigore confert
Et bar. dicit quod valet ad morem que ante ulceratur
existit quare matrem reprimit fluentem. Et idem
credo ego quod faciat alumen de rota //
Avicenna dicit ficus acerba cum teroto apponitur
super scissuram frigoris. Dixit etiam apium
sativum confert scissuris frigoris. Confert
etiam secundum ipsum inunctio facta cum oleo de citoniis
Et proprie dicunt aliqui mixtum cum oleo a-
migdalarum dulcium. Dixit etiam cinis cancrorum
fluvialium suppositus loco sanat dictas
scissuras. Avicenna Apuleius dixit herba umbe-
lica veneris trita bene et in oleo decocta
admisceas ceram cum calcantho et speciei contum
sufficiat et facimus cerotum si imponis scis-
suris mirabilem rem dicimus esse. Et Dias
dixit succus foliorum eius cum vino curat

cas. Albabas dixit si squilla cataplasmetur sup pedes ... e sassuris q fiunt a frigore. Et Sapio dixit si illud qd est medio cepe squille coq in oleo et dissolvi i eo rasina pini et pon i sassuris pedum q fiunt ppt frigus curat eas. Et apud dix q si illud quod e i medio squille sit i vino fervefcm et suppositum curat illas. Et dicit bar. q coq usq ad dissolucionem ipsius et pde. Et alii dic oleum muscelinum valet sassuris eius i tpe hiemali. Sanat etiam mel silvestrem hns odorem thimi coctum cum albumine ovi et supinctum. Solum est mel coctum pt si i corpibus duris. Rasis dicit unus cantrorum abustorum mixtum cum melle coctus sassuras pedum manuum et ani et excoriacionem que fit a frigore et tamen valet. Dixit etiam emplm factum ex ungul asini abustas cum oleo curat sassuras tunc provenientes a frigore. Silr pt pulvis cpis eius cum oleo mixtus et emplastus. Et d aut id pt cruscepis carnis asini. Sextuplo dicit pulmo leporis arsus et linitus curat sassuras ex frigore. Ego aut credo et scio q unguentum nrm septimi s. cap de sassuris labiorum de sassuras manuum a quibusque cum sanat silr pedum et aliarum ptium. Thus etiam pinus si sandar p ventre et loco calidus applicet sanat excoriaciones fctas in calcaneis ppt frigus. Dicitur etiam q cantabrum i vino coctum et suppositum duritiebus que fiunt i manibus et pedibus illas sanat.

Pertam aut breint an h cap de sassuris que fiunt in pedibus sponte et excoriacionibus et sit primo mei hi q'ti libri cit finitus. Sapio dix si samum linitum confert sassuris sinis in pedibus et illas mollit et idem volunt aut. Et id pt de oleo de sisamo. Iste aut sassure fiunt a siccit. Et dix etiam q ficus crude terantur et misceantur cum calcanto offert sassuris tuum. Et si bar idem put ficus manu. Dixit etiam fit empl ex poplipodio et offert sassuris digitorum. Et bar. dic q coq in aq vel in oleo et fiat linitio vel ablucio et consolidat sassuras manuum et pedum et aliarum ptium corporis. Dixit Sapio q accipitur ex sandarata et oleo ro. et linit ex eis offert sassuris que fiunt i mebris manibus et pedibus. Et id similit dix de sene et exptum e. Dixit etiam q mel coquitur et ponitur sup sassuras calcaneorum pde si pulvizatur cum tepo capno tempe. Dixit etiam mirtus sicca cocta in vino valet ulceribus manuum et pedum. Dixit etiam oleum mirtinum valet sassuris et ragadiis et sicce scabiei et sassuris ani et emoroidarum. Et bar. dic oleum mirtinum et seme mirti et exprimitur eius cocte i vino dulci lavacione fcta cum eo et ill suppositis sanat sassuras pedum q fiunt ppt iter et etiam manuum que fiunt ppt opera aliqua rei dure. Dixit etiam omnis medulla cervinum valet sassuris manuum et pedum laudabilior at cervina deinde murorum et capre sunt ei h plurimum sicce. Rasis dicit cerotum ex cera alba factum cum oleo ro. curat sassuras manuum et pedum et valet ubi sit ardor et pruritus et e unguentum ro. cerotum h. Dix et oleum de mastice curat sassuras manuum et pedum. Dix et canis marini posim sup sassuras provenientes in mebris si offricentur et supponatur singulis diebus valet tamen hic. Et ego dico q si sassure fuerit ppt humorem calidum vel ppt siccitatem q tunc conferunt. Si aut ppt frigus amis eorum valet. Amic dix ex lacticiis asini fit empl scrofulis cum adipe linit sup excoriaciones. Dix etiam linit ebs albus et niger cum lacte et ad extraciones valet et fit cum nigro evacuatio. Dixit etiam aristot. e mundificativa ulcerum sordidorum et malignorum et excoriacionum et generat tam carnem et cpe longa. Et subdit q'n e cum preos repelet ea carne et locis de radice. Dixit etiam amis solus scotami cortex pomi s. excoriationes et sup ulcera profunda et sanat. Exptum e q si tollatur radix vitis albe aut sumitates ipsius terantur cum sale et supponantur. Unguentum etiam s. septimi in de sassuris labiorum etiam confert in hoc casu. Et spalit unguentum ... pe va. fiat aut in illis purgatio semp ut i aliis cas dein e cum medicina evacuante in adusta.

Post purgationem fac hanc ablucionem R ungule caballine barbe yrcine eximitur tubi lapani an. coquantur in aqua ex qua fiat ablucio. Unguentum ad idem si no fuerit ulceratio R tuthie ablute dumne argenti plubi usti omnium an. terantur subtilit et cum oleo ro. sup laminam plubeam cum pistello plubeo fricentur usque quo ad mellis spissitudinem reducatur et ex hoc locus inungatur cum penna. Si aut ulceratio sit in loco dicti pinella dicta ... pulvis addatur tuthi R stercoris pueri exsiccati p. i. pulvis tortium cucurbite sicce sicuti liquirit an. p i s. fiat pulvis et addatur par pulveris ... et magis extergit. Aliud ad idem R lane succide usse ypoquistidos sicca lactute an. p. i. sic f mixte p 3a oli ro. et mirti q'tum sufficiat ad mollificandum addito modico vini granatorum. Exptum etiam e q tinus foliorum glandium cum melle sanat mirabilit sassuras q fiunt

sub pedibus // quando sunt cum ul
ceribus // Et si vis videre de ulceribus
quere supra in capitulo proprio etc.

// Explicit liber quartus de ulceribus
a capite usque ad pedes // Sequitur
quintus de decoratione omnium mem
brorum a capite usque ad pedes etc.

camomilla. Item unguentum decoctionis rosarum camomille fenugreci. Item etiam valet oleum de semine lini quod crustas facit cadere. Valet etiam multa supradicta in libro quarto de ulceribus melius et specialiter illa que posita sunt in fine capituli quod illa habent attrahuntur cum est opus nec debes presumere in lectinum ponere aliquod stipticum purum quod periculum est de reditu mei ad membrum principale quod ad ipsum caput sive cerebrum.

Allopitia fit in cute capitis et est cutis feda tamen casu capillorum fedis cum vulpibus et ulceribus assimilatur. Et dicit Avicenna quod propter malam materiam in cute manantem et in originibus radicis capillorum fit quod corrumpit radices originum pilorum corrodens eas et prohibens nutrimentum bonum eis. Et dicitur secundum Galienum allopitia a lepos grece quod est latine vulpes unde vulpibus solet advenire unde sine pilis sunt et etiam canibus solet evenire. Pro quo nota quod allopitia fit aliquando ex humore colerico flegmatico et sanguineo. Cognoscitur autem totum hoc ex colore cutis et habitudine totius unde in colerica cutis est citrina et in sanguinea cutis est rubea. Nota 2o quod in allopitia cadunt capilli et casus capillorum est accidentalis. Casus autem capillorum qui est in calvitie est naturalis depilatio que reperitur in [ ] et mulieribus etiam naturalis depilatio reperitur in ethicus 2a specie aut 3a et talis non curatur. Quare considerans habet allopitia propositionem 6ta aphorismorum dicit quod calvi fiunt hiis varices innascuntur in quibus vero calvus existentibus varices magne innascuntur rursus capillati fiunt. Et commentator Galienus dicit in commento quod aphorismus intelligitur de allopitia tyria et tinea unde notum est quod si quis habuerit allopitiam varices non innascuntur magne quia multa materia currit ad caput faciens allopitiam. Sed si habenti allopitiam varices innascuntur magne tales efficiuntur capillati propter quia materia que faciebat allopitiam transit ad varices quare illi capillati fiunt quare removetur materia illa opilans poros per quos materia pilorum transivit vel verificatur in canitie accidentali in naturali autem non. Nota 3o quod si in allopitia locus depilatus non rubet ex fricatione nulla est spes curationis qui humores boni ad locum non veniunt ex debilitate loci quare etc. Si autem locus rubet ex fricatione curetur locus et quanto plus rubet citius curatur quia signum est ad locum currere humores multos et bonos quare etc. Et etiam dicit Avicenna in capitulo proprio. In cura ista habes tres intentiones prima est in universalibus 2a in localibus 3a in accidentibus. Prima intentio completur cum dieta et cum dieta sit secundum dominium humoris peccantis quia tamen ut in pluribus materia est flegmatica purgetur cum blanca de sepe nycolay et ideo dicitur blanca quia blancos humores eicit. Capitis purgium etiam fiat secundum quod oz quia cum succo bletis aut alio modo. 2a intentio completur cum localibus. Pro quo nota quod allopitia est duplex quedam recens et quedam antiqua. Recens autem curatur prohibendo ne materia in loco recipiatur sicut cum repercussivis domesticis sicut cum aqua decoctionis rosarum mirti

et capillorum veneris. Lavetur caput deinde radatur et epithimetur cum hoc. Recipe succi extremitatum mirti succi olivarum silvestrium ana ℥ ii bulliat in olla cum ... usque ad consumptionem medietatis deinde cola et infunde in eo dum erit calidum laudani ℥ ii et per duos dimitte dies deinde infunde super ipsum oleum mirtinum et vinum stipticum donec in spissitudinem mellis reducatur deinde aromatizetur cum gallia muscata ℥ i confice et fac linimentum de quo inungatur per tres dies postea lava et cum panno aspero exsicca. Deinde redeas ad unguentum ungendo donec appareat sanitas et istum modum approbat in casu capillorum. Galienus in [ ] primo. Et etiam dicit maximum autem quod oportet procedere ad remotionem omnium capillorum et fricatione et postea inunge cum tali quod habet virtutem attractivam et congregativam commoderate quo etiam non acceptavi nec cogitavi melius est farmacum in casu capillorum quam illud quod est mixtum cum laudano vel lentiscino et cum stiptico et si non est magis mirtinum per lentiscino si misceatur laudano. Allopitia sepe sanat sola cura quod sepe expertum est. Rasis ad hanc intentionem composuit hoc. Recipe capillorum veneris mirti corticum pini absinthii rasurarum ut possint teneri ana ℈ i. laudani ℈ ii. ... ℈ v. ... pulverizatis rebus cum oleo rafani et vino veteri misceantur et fiat linimentum de quo in nocte epythimetur et de mane caput lavetur hoc enim sanat. Allopitia antiqua curatur hoc modo. In ista antiqua oportet evacuare et resolvere cacochimiam antequam ad curam cutis veniatur non tamen fiat hoc cum quibusdam calidis ut non exsiccetur neque comburatur cutis. Et ad hanc intentionem Galienus in 2a [ ] dicit quod raso capite lavatur cum aqua decoctionis camomille ... et eligit capsiam recentem quam Avicenna videtur appellare gummam rute silvestris. Et dicit se quesivisse Galienus in hoc capitulo quod est radix. Et caulis eius debet frangi cum oleo ... Post capsiam eligit synapi nasturtium sulphur spicam ... nitrum et alle... semen ... oleum laurinum radices ... cum corticibus eius adustas picem liquidam stercus muris et ursi. Vero ad similia ex quibus diversa composita potes habere. Damascenus dicit azarabaccum allopitiam in principio emendat. Dicit etiam azarum cum vino allopitiam emendat. Serapio dicit quod mixta cum vino aceto et pice et superponitur in allopitia et curat eam. Et secundum Avicennam mixta cum solo aceto et vino idem facit. Et Barbarus dicit quod fiat asa ... et ruta ... mel ... omnia cum vino mixta et solvit ... que prohibet ... pilorum. Avicenna dicit succus capitis facit nasci pilos et raro reperitur ei par. Et dicit ... capil... cum aceto et oleo confert allopitie et tyrie. Dicit etiam ... cum synapi curat allopitiam et idem dicit Serapio. Idem dicit bleta confert allopitie et loquor de succo. Dicit etiam apium silvestre confert allopitie. Et idem dicit de oleo et ruta laurino et ruta. Rasis dicit in ... cinis ... preparatus cum pice liquida allopitiam curat per locum fricetur ut dicit Rasis. Et dicit stercus galli tritum cum aceto positum super allopitiam auxilium prestat. Et dicit allopitie est medicina optima illa que fit

ex crust. ericior marmor et gallis rubeis ac
amigdal amar et ex vnoq siat p. 5. et de se
cor. mur p. 5. terat totum cum aceto multum
et si hoc supponat loco allopitie curat ea. Sim
opat cinis croci cum mur scz mur cum cepo
ursi. dic est sed mur est maior simatis cum
sueco alleor a'crucc et cum sueco nasturcij
Alz dic q pot dispai cum oleo solum. Et bm har.
pot misceri cum aceto solum. Et sapio dic q multu
est magni simatis et cum cepe mixtum. Et Sera-
pio dicit q cinis corticu eius curat allopitia
cum empto sco cum ea et q pot cinis radicis sim
Auic. Et Serapio et Auic. q cordant q et dixerunt
q si cutis crutij et testis cinis cum pice liqd mis
ceat curat allopitia. Et id dr ras. dic est deco-
rio crutij marini mixto cum pice liqda. Et Se-
rapio dic indix nenufar. ppc inq. qm qficit cum
pice liquida absterget allopitiam. Sz dr galienus
in viij et Auic. dcez dic radix alba nenufar
sicta allopitia emedat cum pice liqda. Et Con-
stantinus dicit sucus foliorum mirti valz pilis
a capite et volantes et allopitie. Dic si capil. ve.
epithimet cum oleo et aceto valz allopitie.
Dic est euforbium tpatum cum oleo veti curat ve-
terem allopitia. Et. dic de mec qipa pistata
cum melle a' saba valz et loquor de viridibus
Et ego credo q loquat de folijs eius curat allopi-
tiam. / Halab. dic si cum cepe narcisci fricet
caput et trita diligent cathaplasmet qfert
allopitie. Si aut qburat veile e. Dic est
si cum eidaine fricet caput qfert. Sedm
est halabatc. si totum caput lepor et mare
maris sim Auic de lepore marini vrit et
misceat cum adipe ursi et aceto curat allo-
pitia si caput inde liniat. Et galienus in
xi. solum hoc miscet cum adipe ursino Ras
solum cum aceto. Dic est halab. si cinis in
ne dispert cum melle no modicu allopitie
prodest. / Ras et kyran dicunt q debet
ee inne pue. / Ras dr q locus post fricet
/ Ysaac dic castanear cortices ustae
puluizati et cum saba distpiti ad oleositatem
in mod empli impositum corp capillos q-
fortat et augmentat et q allopitia valet
/ Dixit plato dic stercus galine cum spina
pi equis ponderib / cum aceto geritia et capiti
bus imposita allopitiam curat

In allopitia et tinea cadunt capilli
quare in genere eorum e mo loqui. Pro
quo pmo no. q allopitia et tinea
pmo dnt inquo nois ut in alijs caplis
est dem. 2o dnt q in allopitia no est ex-
coriatio cutis in tinea aut est excoriat
cutis qz. 3o. / Nota. 20 q pili est vapor siccus
a corpe eleuatus et p poros cutis exiens ab
ae desiccatus. Vn gno pilor sim ga. est sic
illor q de terra prodeunt. / Cause eorum sunt q
ut habet 20 de qplonibz. Efficiens causa e
calor nalis agens in mam ipam resolueus in
vapore. Ca mal. e ipe vapor siccus. Causa
formalis est ipa porositas cutis. Causa fi-
nal. e decora. et vtilitatis ale. Ex quibus
pz in spitienti quare eunuchi et mulieres
no hnt barbam et quare eis no fiunt calui et
quare no cadunt in extenuatis et qsuptis quare
et crispantur et diuiso colore colorantur. Pz etiam
qz in aliquibz locis hnt detrimentum augmentum
et in aliquibz no et multa alia que de pilis
solent dici pnt soluti que dimis physicis dimitto
Pili ergo sic gnati si cadunt a barba vel a
capite sic regnant sim rasim locus fricet cum
pano aspero vel cum cepis usqz ad inflatione
caliditatis vel ardore loci et in illa nocte sic
dimittat. Et si locus ampullauerit inungat
cum adipe anatis aut galline et no fricet aliqbz
diebz et tunc si nasci ceperunt fricet cum aspero
pano sepe qualibet die et addat sepe. Et isto liceat
inungat. Rx aq decoctionis cauille lb. j. olei de lecepi
lb. 5. coquat ad qsumptionem aq et olei et vsui reserue-
tur. Ad allopitia etiam fecit epithima mirabile
Rx spume maris ℥. x. kunach sulphuris q no
tetigit ignis gumi rute agrestis euforbij
ana ℥. ij. stafisagre cantarid ana ℥. j. puluere
et cum fuerit olei antiqui. Et line ex eo post
fricationem. Et si locus ampullauit fiat ut. s. Et
si causa est calida vult Gordonus q precedat
cum corticibz amigdal. auelanarum nucum stercor
caprarum assati puluizati et cum melle et aceto
in forma linimenti qficiatur precedente raspatione
et fricatione. Et si pdicta no suffitiunt ad me-
dicandum cutis iubet Auic. q si post fricationes
factas cum pano aspero et cepe locus no rubet q
apponantur ventose et sanguisuge et scalpellet
locus cum acuibz pluris et toties reiterentur
auxilia donec videb p resolutionem sanitate
loci et planitatem cutis et tunc cessandum e. Et sed
hoc valet hoc. Rx carnium limacum et san-
guisugarum apum vesparum salis usti. pties p. eql.
Et. pone in vase vitreo hnte multa foramina
in fundo et pone sub eo vas vitreum sine fo-
raminibz et manebit post dies humitas qtinet in
vase et lini locum de ea post fricationem facit
pilos nasci et curat allopitia et caluitia. Et ad
eandem intentionem valz. sic dic. Rx cineris abrotani
℥. x. venenum cantaridarum ℥. iij. lucidam ℥. iij. aue-
lanarum qbustarum ℥. ij. gallarum ℥. j. terantur cum
oleo veti post fricationem et inungatur locus /
Aut pona simplicia aliq et pmo q valent
in allopitia et generant pilos. Et q solum pilos ge-
nerant. Dixerunt aliqui antiqui et post si caput
inungatur cum oleo decoctionis abrotani sanatur
caput ab allopitia et pili generantur in ea idem
facit ipm coctum in oleo de rafano aut de
kerua / Constantinus dic cinis abrotani cum oleo
vetusto mixtus allopitia sanat si locis pilos no
hntibz occurrit / Et Sapio dicit de hoc
cinere q misceatur cum aliquibz vnguentis subti-
libz. Aliud e oleum de kerua oleum rafaninum
et oleum antiquum et facit nasci pilos qui de-
fert eorum ortus. Et silr qm diffunditur in oleo
designato q in oleo solo facit pilos oriri
Sapio dic cinis radicis affodillorum curat
allopitia qm post fricatur locus cum pano aspero
et post fit emplm. Et qtitatis pilos in allo-
pitia facit nasci. Et bar. dic q in sole liniat

cum aceto Ysaac cortices castanearum usti et
pulurizati et cum saba temperati capiti adolescentum
in modum cathaplas. impositi eorum capillos con-
fortat augmentat et quod allopitia valet Consta-
tinus dicit Alume pistata cum melle aut saba et capi-
te madido loto allopitiam et alias passiones prohibet elon-
gat quod capil. et crescere facit et credo quod loquitur
de folijs eius Serapio dicit fit emplastrum cum bleta
ad allopitiam qua radiuntur capilli et facit oriri ca-
pillos in allopitia et hoc vult de viridi bleta tamen
dicit quod scarificatio precedat Alii dicunt quod sola facit oriri
pilos in allopitia Rasis dicit ursi cepum et fel
si in eo vngatur allopitia in modico tempore inducit
pilos Et Ga. dicit fricando sepe in allopitia cinis
facit pilos oriri quod spumam maris Dioscorides dicit
hijs quod solum faciunt nasci pilos Et primo dixerunt alii
quod siloes vngatur cum oleo in quo sit squilla bullita usque
ad dissolutionem sic ipsius facit renasci pilos in allopi-
tia et tyria Et secundum auicennam sola squilla illinita et frica-
ta ydem facit Et dixerunt quod ortus pilorum in allopi-
tia accelerat siloes fricetur cum gumma rutesiluris
et cum gumma tapsie secundum Auicennam et halicabate et secundum
Auicennam vero inuenitur sibi par. Et eius pot lac eius secundum
Auicennam et halicabate Et serapio dicit quod ex cortice
rape lac modo eius liniatur super allopitiam facit renasci
pilos in ea Et bardit quod fiat fricatio cum cortice
viridi ad sucum Dyas. dicit raphanus capillo al-
lopitie initiatur temperatus cum melle et restituit Et
serapio dicit quod raphanus miscetur cum farina lolij et
facit renasci pilos in allopitia et abstergit bo-
thor Alii dicunt testudo marina combusta et trita cum
vino et oleo confecte faciunt pulchros capillos et
fanticum si fricetur capitis et facit eos crescere
Dixit etiam quod combuitur cornu serpentis et ponitur super
allopitiam facit crescere pilos et meliget spolu pnar.
culi Et dicit de bibionibus miscemus quasciut in
vrinatia sic aggregat ipsos et terit et fricat
locum allopitie facit nasci pilos Et haliabas dicit
si inuisci combuntur cum melle super allopitiam ca-
pillos producunt Rasis dicit sang. testu-
dinis iniectus capiti allopitiam curat furfures
et abluit Et dicit fimus tauri allopitiam inspissat
Et dicit etiam si erugine ferri liniatur et aceto super
allopitiam antiquam facit oriri pilos in ea Et bar.
dicit quod si ex eo fiat et laudano et costo emplastrum
et applicetur idem facit Et auicenna dicit caput leporis
marini vstum generat pilos in allopitia precipue cum
adipe ursi et in tyria valet Cum ergo ex eo fit
emplastrum sic est. s. ipso ceruas exente abradit pilos
Valet etiam hoc vnguentum Recipe cineris capillorum humanorum
humanorum ʒ. i. fecis olei de sene liui ʒ. iiij. mel
despumati ʒ. iiij. mirre ʒ. i. ʒ. puluerizetur mirra
et omnia simul misceantur et fiat vnguentum :

Impetigo et serpigo secundum Auicennam premantur
adinuicem de ceruua autem auicenna non facit
mencionem Sed dyas. de ea loquitur et
ad impetiginem possit reduci ut credo
quod auicenna intelligat Sunt autem iste dispositiones
infectiones cutis equales differentes secundum magis et
minus solum et ideo de omnibus facta capitulum de per se
Et primo dicit papias quod impetigo est scabies
sicca cum asperitate rotunda forma habens Ysa-
iunsechus dicit quod impetigo est quam greci vocant
lichinam latini vero ceruam Nascitur ex humore
melico rotundo .i. habente forma rotundam in superficie.

cutis cum pruritu et asperitate que cum per cutem cepe-
rit ambulare serpigo vocatur Vide ergo quam
diuersitas secundum magis et minus et vide etiam quod ceruua
sub impetigine potest locari Ergo autem credo et sic est
quod impetigo absque qui appellatur volatica et ut plures
est in collis cum forma rotunda ut anulus et etiam in aliis
locis vidi Causa huius egritudinis est humiditas mixta
cum sanguine grosso vel fleumate salso que via ad cutem
expellit et corrumpit eam ut dicit Auicenna Et talis
humiditas est vehementer ignita et propter hoc sunt cum
pruritu et ardore ut dixit theodoricus et sepe
apparet in hieme ut dicit Auicenna eo quod frigus
dirigit et coartat tales materias ad cutem ut dicit
Jamerius In cura istarum habes tres intentiones
Prima est in dieta 2a in purgatione 3a in localibus
Prima buiusque complet hoc modo Abstineat se a rebus
dulcibus salsis et amaris et vitentur humectantibus ipsum
corpus ad intra et extra et causa est non quod illi humores
sunt aduiti et propter quos sitti 2a intentio completur in
medicinis euacuantibus ipsum humorem adustum Primo
si sang. peccauit fiat flobotomia Secundo fiat cum pillulis
de fumo terre aut dyacatolicone aut cum conficie
hameth Syrupus sit de fumo terre aut endiuia
vel acetosus aut alio modo secundum tamen materiam peccantem 3a
intentio completur hoc modo et primo dicit ysaac mel.
coctum et colatum loca impetiginosa mundificat
suppositum et precipue cum farina farine temperatum Et auicenna
dicit misceatur cum aceto Et bar. dicit Mel curat
impetiginem si addatur costus vel pireos Sanat
etiam minima impetiginem puerorum in materia sublimi
tum Et autem minimam superfluitas cere quam apes
abiiciunt de domicilijs suis Et Auicenna dicit sordi-
ties aluearium abstergit impetiginem Et bartho.
dicit quod pars aceti misceatur Auicenna dicit quod gum-
ma prunorum siluestris cum aceto illinitum curat im-
petiginem Sed dicit dyas. de gumma ysicei cum
aceto illinita Item dicit halabas de gumma pini
Serapio de asa. et similiter in corporibus siccis Sed
addatur pars piperis et rute Dixit etiam Auicenna
quod panis cum aqua et sale coquitur et miscetur
impetigini epithimatum cum aceto Et idem dicit de
rubea tinctorum Et dicit etiam quod de insano fit em-
plastrum cum melle eradicat vlcus cancrenarum intr
et similiter operatur super impetiginem Dixit etiam
caro arietis adusta super impetiginem ponitur et
sinapis cum aceto Serapio dixit Pix liquida au-
fert impetiginem mixta cum mirra equali portione
Idem facit thus dissolutum cum oleo rosarum Dixit
etiam quod grana berne id est casia apuntie maiores te-
runtur et fit emplastrum cum eis curat impetiginem Dixit
etiam flos cartami si teritur cum aceto et linitur super im-
petiginem aufert eam omnino et est crocus ortulanus de quo
idem dicit Auicenna Et Galienus lichim curat omnes
impetigines superlinita Et lichim est herba
crescens super petras antiquas sicut in puteis
antiquis et est viridis et hoc sum expertus illam cum
aceto miscens Et galienus sic dixit in x°. de saluia
hat secundum saluiam jeiunus et nutrices infantium sanat
impetiginem profundis digitis puerorum domum
fricantes infectam cutem et hoc faciunt frequenter
Et Auicenna dicit quod hoc facit saliua cum camfora illini-
ta Alii dicunt oleum frumenti valet statim impe-
tigini sed prius loca fricentur postea inungatur Dicit
etiam quod fit linitio cum acetositate citri confert im-
petigini et aufert Dixit etiam linitio galle cum aceto
super impetiginem et aufertur cum Dixit etiam propter

rubeum eradicat impetiginem et videtur velle quod
sit mixtum cum cortice mali. Dixit etiam quod bleta
linita curat impetiginem. Avicenna dicit cum melle lini-
tur. Dixit dyas. succus sileranis et semen eius sicca-
et recens impositum maxime cum salsa mundificat cutem.
Dixit etiam radix lappatii cum illa et proprie ortulani coc-
ta et cruda cum aceto mixta et linita curat im-
petiginem et proprie si locus lavetur primo cum aceto et
nitro. Ego curavi quandam impetiginem ulcerosam
xx annorum cum aqua lilii distillata et linita de super
quinquies et aut septies in die. Pruritum autem ipsius
sedavi cum oleo de nuce et pulvere sulphuris sil.
decoctis inungendo bis aut ter in die. Et impetigo
quamdiu delata fuit et spatium xx dierum pruritus in dul-
duobus. Pas. dyas. dixit et alii medicantur bene im-
petigines mederi. Et quidam dicunt quod est urina et
quidam quod est vinum. Rasis dicit quod stercus leporis liquefac-
tum cum aceto si ex eo inungatur impetigo curat
eam. Et lycinum id est de stercore vulpis. Sulphur
abstergit impetiginem et proprie cum aceto quod sit expertum.
Dicit ollant cortices rubee malaxentur et fricentur
tollunt impetiginem et morpheam albam et breviter
omnem fedum colorem cutis quod est expertum. Ungentum etiam
factum ex cera que sit rubea cum cinabrio et oleo
rosarum cum est solidum sanat impetiginem. Dedit
ebel mesue oleum de frumento de iunipero oleum
ovorum et de serpentibus appropriantur serpigini et oleum
de tartaro inter ista optinet principatum. Hen-
ricus dicit impetigini sive volatice confert valde
auripigmentum pulverizatum confectum in silicum lapide
nigro et applicatum liniendo super volaticam et cito
liberabitur et talis medicina est fortis et mordens
et expertissima ut probavi multotiens. Et ut
scias sicut oportet applicando tale medicamen super
locum bis vel ter. respice quod talis volatica facit et
crustam caveas amplius applicare medicinam
talem //

Pascorinas in areolis suis de zerna
fecit mentionem quare de ea est loquar. Est
autem zerna impetigo ulcerosa solum et in
hoc differt ab impetigine in qua non est ulceratio.
Unde ergo solum differt secundum magis et minus. Fit autem
zerna a materia adusta et salsa magis quam impetigo.
Et ab aliquibus vocatur impetigo agrestis //
Dieta ordinetur ut dictum est in impetigine et
facta purgatione est modo dicto. Venio ad localia.
Dyas. dicit. Aqua marina zernas scabies
et prurigines fomento adhibita tollit et maxime
lentiginibus adhibetur. Et dicit etiam mel coctum cum
alumine liquido et super inunctas zernas tollit.
Et dicit etiam quod stercus alucarum ap. valet ad idem. dicit de aceto.
Dixit etiam sit lignum olive agrestis silvestris in foco
impositum ardens humorem acrem mittit qui illi-
nitus medetur furfuribus et impetigini agresti.
Et gumma et pini silvestris cum aceto solum infec-
tis zernas tollit. Dixit etiam thus cum pice et luce
gimentum curat zernas et araneas et puto quod
aranea sit serpigo. Lotio etiam facta cum cinere fici sicut
scribitur supra capitulo de assaphati hic valet quare
vide. Dixit etiam dyas. radix enim lapatii lepras
et zernas cocta et cruda apposita valet. Pan-
sicus infusus in aqua salsa et super fricatus tollit
zernas. Dixit etiam lolium mixtum in fimo et sale
et impositum zernas agrestes limpidat //
Serapio dicit quod lolium miscetur cum sulphure
et aceto curat impetiginem ulcerosam quod

sim expertus. Et secundum bar. sola farina lolii cum
aceto mixta hoc potest // Et alibi dixit nigella quam
lolium vocant item operatur. Semine cartami cum melle
illinitum zerna emendat et lepras et lentigines.
Aliud. Ex alliis favi mellis rute ani misceantur
et liniatur zerne ipsas limpidat. Non dubito ergo
quod multa dicta in precedenti capitulo hic etiam valent et
ecce quare alternati videantur :—

Serpigo ut dixi non est nisi impetigo
ulcerata perambulans unde serpigo vocatur
ad similitudinem serpentis quia sicut serpens non quies-
cit sic nec serpigo sed ambulat et non quiescit.
Et ab aliquibus vocatur ignis volaticus. Cause et
signa sunt nota ex dictis in impetigine quare
non resumo. Dieta et purgatio fiat modo dicto
quia ille egritudines ut dixi non differunt nisi
secundum magis et minus. Dico ergo quod confert serpigini
oleum de frumento oleum de vitellis ovorum et urina
hominis sicut dictum est de impetigine. Confert etiam
radix lapatii sicut dictum est supra de cura im-
petiginis // Alii dicunt quod mel coquitur cum
aceto recenti et ungitur impetigo et serpigo
sanat eos // Avicenna quidem dicit cepe squille posite
confectum cum melle super allopitiam et serpiginem.
Et dicit affodillus confert allopitie et serpigini
et proprie cinis radicis eius // Et alzaravi dicit
butirum confert serpigini quod vidi verum // Mesue
dicit oleum de iunipero confert serpigini et
cancro. Et idem dicit de oleo fraxino. Ego non
dubito quod multa dicta in capitulo de assaphati et in
capitulo de impetigine et in capitulo de zernis
hic conveniunt quare hec vide et non recapitulo :—

Sequitur de morphea et albaras. Fiunt
autem hee passiones ex defectu virtutis nu-
tritive vel propter quod non assimilat nutrimentum
inducto in colore et hoc propter debilitatem con-
tingentem in virtute nutritiva ex peccato complexionis alterate
in loco ex causa intrinseca calefaciente locum. Et
Avicenna 3° colliget de accidentibus virtutis digestive
membri dicit quod causa morphee pro maiori parte
est debilitas virtutis distinctive operationis. Et in
hoc reprehendit galienum qui virtutem discretivam non
ponit et avenzoar eam posuit aut propter debilita-
tem virtutis attractive splenis et propter malam complexionem
membrorum et aliis propter cibos et in capitulo de accidenti-
bus splenis tunc effunditur cola nigra cum sanguine
et aliis etiam expellitur a natura ad cutem et fit mor-
phea nigra et propter hec accidentes fiunt omnes egritudines
scilicet. Unde in albaras cum fit fricatio cadunt
furfures unde indicatur defectus virtutis assimilative
et cum hoc sunt materie aduste quod indicat pruritus.
Et ita morphea est cutis plana defedatio ma-
culosa. Ex quo patet quod in morphea non est ul-
ceratio aliqua in principio licet in processu
et maxime in variis. Et in albaras quia morphea
alba cutem inficit in profundum. Et nota quod
morphea absolute prolata intelligitur de nigra
ut in pluribus. Alba autem morphea est albaras.
Et ab aliquibus vocatur baras et est morphea
difficilis curationis vel alias in aliis incurabilis est.
Et de istis multi multa dicunt et maxime arabes divisiones
ponunt ut lanfrancus tamen ad istum intellectum
prosequar primo faciens capitulum de morphea
nigra deinde faciam de albaras. Signa

harum egritudinum nota sunt ex hiis que dicta sunt ut
dicit bernardus de Gordonio. Morphea antiqua
et que occupat multum de loco et que cum fricatur non
rubet neque cum pungitur emittit sanguinem est in-
curabilis aut cum magna difficultate curatur. Recen-
ter est et cum conditionibus curabilis est. Morphea nigra
supposita debita dieta et evacuatione facta cum epithimo
leone vel cum pilulis de fumo terre ut est dictum in capitulo
de impetigine et aliis. Venio ad curam factam cum flobotomia
si opus fuerit. Dolentibus optimum ut dicit rasis est ut
sumatur epithimi ʒ. i. cum duobus ciatis aque calide
omni mane. Cura localis est ista ut dicit rasis. Recipe se-
minis rafani et eruce contrita et confecta cum aceto.
Deinde locus balneetur ipso tamen post balneato. Ha-
liabas precipit capere cepe unum vel duo cum aceto
et ad solem cum ipso cathaplasmetur. Et gordonius
precipit ut fricetur locus cum panno aspero et post-
quam locus epithimetur cum auripigmento rubeo pis-
tato cum succo fumiterre et in crastino lavetur
cum aqua furfuris. Rogerius composuit hoc. Recipe
tartari fuliginis ana ʒ. ii. salis nitri sulphuris vivi
ana ʒ. i. auripigmenti albus sal utriusque ellebori
ana ʒ. s. pulverizentur omnia cum succo fumiterre et
abrotani et lapatii acuti et pane porcini
et sapone nigro cum oleo in mortario et incorpo-
rentur talia et fiat linimentum et locus morpheatus
liniatur. Et si ista non valent fricetur locus et post
fiat fricatio cum cepe et aceto et locus cauterizetur. Ipse
Recipe cantaridum ʒ. i. pistentur et incorporentur cum ʒ. i.
fermenti et aliquantulo aceti vini et liniatur hoc
super locum per horam et plus donec locus sit vesicatus
et glosatores Gordonii dicunt quod facta lotione desuper
ponatur mel anacardinum vesicas elevat. Dico quod
ponas caules. Et fomenta cute videas si infectio
sit profunda. Et sic tunc reficies cum salsamento.
Dico ego quod aliqui fatiunt cum arsenico incorporato
cum altea. Modus meus est placabilior. Deinde hoc
facto locus incarnetur et consolidetur cum unguento citrino
et de litargiro sive mixtis et tepefactis. Venio ad
simplicia. Haliabas dicit semen eruce si teratur
et misceatur cum aceto curat morpheam. Et dicit
etiam semen rafani et cardui illinitum removet mor-
pheam nigram. Et aliqui apponunt de melle et ace-
to ut rasis. Dixit etiam si cepe narcisci teratur cum
melle et ponatur super lentigines grossas ac
morphea nigra extirpat eas. Rasis dicit cinis
cornu vacce mixtus cum aceto si inungatur ex
eo morphea nigra solis quam curatur. Et aliqui
dixerunt quod mixtus efficacium in aceto dissolutum
et aceto fricatum morpheam nigram curat. Et
multa dicta sunt in impetigine que etiam hic valent.
Dicatur ergo capitula reserve quia opus erit et necesse

D

Dicemus de morphea alba sive albaras que
est morphea difficilis et incurabilis. Un-
de quis usque tenet quod iste infectiones que sunt
plane et non habent equalitatem neque ulcerationem
vocantur morphee. Et ideo in primo capitulo dixi quod
morphea absolute capitur pro nigra et alba
et albaras qui vitiligo. Et in. Dicit ergo secundum
magistrum et nunc secundum aliquos corporis morphea alba
que est facta curationis non ulcerata in profun-
do vocatur morphea alba que est facta curationis non
ulcerationis in profundo vocatur morphea alba
et si sit ulceratio valde in profundo vocatur alba-
ras. Cura ista consistit in hiis in dietatione

et localibus. Dieta corporis sit sicut dictum est in passionibus
flegmaticis quia flegma est causa huius dispositionis. Pur-
gatio fiat cum pilulis cochiis rasis aut cum ihera
in qua sit collocintida. Et avicenna dicit quod isti tales
diminuentur a flobotomia et causa est nota. Venio ad lo-
calia. Precipit rasis quod liniatur ad solem cum linimento
facto ex satirregia quam credo esse capsiam et ex ru-
bea et ebulo et synapi. Theodoricus dixit quod quedam
mulier pisana omnes morpheas curabat isto
modo. In primis lavabat locum morpheatum cum
aqua frigida decies. Postea cum isto unguento un-
gebat. Recipe cineris serpentis combusti in olla nova bene
cooperta ʒ. i. litargiri usti gallarum radicis famule
solearum antiquarum plumarum galline nigre omnium combustarum
ana ʒ. s. arsenici calcis vive argenti vivi ana ʒ. ii.
Conficiantur omnia cum aceto et fiat sicut unguentum quo locus
inungatur bis aut ter aut amplius prout videbitur
expedire. Post autem mittatur in balneum et cum
intrabit balneum cum psilotio facto ex quatuor partibus calcis
et una arsenici cocti cum aceto et aqua et postquam
sudavit in balneo lavetur locus et cum isto unguento
dicto inungatur et erit curatus. Si autem per istum
modum curari non poterit signum est quod mala est for-
tis impressa et potest vocari albaras. Et tunc vero hoc.
Recipe cantaridum ʒ. s. pistentur et incorporentur cum
ʒ. i. fermenti et ponatur super locum morpheatum
et plus dimittatur quam in nigra morphea quoniam
magis illa est plus infixa et infecta. Et ut dicit avicenna
non debes hoc facere in cauterio actuali ne vesti-
gia in loco remaneant. Deinde curetur cum unguento
carnis generativo sicut cum unguento de litargiro et
consolidetur locus. Si autem per hunc modum curari non
poterit precipit avicenna ut locus tingatur cum ista
tinctura. Recipe litargiri calcis gallarum alcanne dra-
ganti ana confitiatur cum melle et aceto nigro et
fiat linimentum. Venio ad simplicia et primo
ad ea que conveniunt morphee albe. Et primo dixe-
runt aliqui antiqui linimentum ex propriis ruta et
nitro ana cum aceto tollit morpheam albam et
omnem feditatem que forti eget abstersione. Et
serapio dicit quod ruta sola nitro superficiata idem facit.
Et vardus dicit quod succus genciane cum aceto dissolutus
et locus inde fricetur tollit maculas corporis.
Ad morpheam etiam albam fiat fricatio in sole cum omnem
radicem affodillorum et maxime quando magis augetur sed
prius bene fricetur morphea cum panno aspero. Et preter
etiam cum sola radice fricari ut dicit serapio. Et radix
capparis cum aceto abstergit morpheam secundum se-
rapionem. Rogerius dicit oleum de firissimo herbam
specialissima mor morpheam albam solvere et in
ipso pilos denigrare. Alii dicunt morphee albe
acido intense ut lepra putredo cantarides cum ace-
to epithimare est remedium. Et gualtherus de
varignana dicit nos sumus experti quod cortices radicis
rubee cum aceto malaxate et superfricate illam
tollunt. Revertor ad simplicia que conveniunt in
albaras. Et primo dicit avicenna quod confert ad mixturam
hec decoctio lupinorum in albaras. Et dicit etiam napellus
delet albaras linitus et bibitus et similiter lepram
et alienum sit hoc remedium a me secundum causam notam
nisi et ideo potest secundum aliquos napellus mensis quod
secundum eundem vitet et zedoariam. Et dicit si fricetur
cum foliis mandragore albaras per ebdomadam dele
et ipse si inunctum linide et leves. Dixit etiam
folia et stipites kebekegi ana confectum vis deste-
runt albaras eradicat et albedinem unguium

Est aut apiu siluite siue rampinu Et dix' auic'.
de cortice platani q in ipa est virt absterssionis
et exsiccationis et q ȝfert albaras Iter dix' est
sic q adustu e ex cortice eis est bonu si albaras
liniat Et dix' est sic dr q calcanei porci qu ex
eo fit liniment sup albaras ȝfert Et urina
azini et hois ȝfert excoriatoi pruritui et alba//
ras et pcipue cu nitro et aq acetose Et dicit
est sulphur e ex medicis albaras ppe Et dicit
gumma tapera ȝfert albaras Dix' est melana//
cardi ȝfert albaras // Serapio dix' succi caulium
qn miscet cu vitriolo et aceto et linit sup
scabie et baras ȝfert ei // Dyasco. dicit idem
de succo fici Et dixerut alii veteres q radix
rubee tinctor cu aceto trita et suplinita tol//
lit impetigine et albaras Et dixerut q radix
serpentarie illinita eradicat baras Et dicitur
q caro arietis adusta et linita albaras tollit
// Serapio dix' qn amiar miscet cu glutie
albor. et ere usto et nitro aufert scabie ulce//
rosam et baras Et no q plures dixi q ex istis
simplicibus potes ȝposita ordinare

In facie due dispoes apparet vna nalis
alia pt naz Naturales indiget ȝseruate si
pulchre sint ut in exemplo est albedine
custode custodire vel rubedine vel imist dis//
pones albiores vel rubiores faci Que vero
pt naz sut indigent correcte ut e pustulatio et
maculatio Vnde gal ponit dra int comatica
et decoratione p medicina Comatica pars no
est licita nisi pp honestate Vnde gal. ubi sup
quedam in delitiis existes decorates seipas mulli
car de presentib aliquid dare sibi farmacu
dedi Quedam vero honestiores fuerut et sig
sani et cupidi fugiebat a suoru maritoru mo//
lestiis desideratos alis uti Decoratura et li//
cita satis pz h et apud h intu facio Et pmu ca
sit ad remouend lentigines lentigo ut pz est
macula exns in facie diuisa a faciei colore Et
in viris rubeis mlier quare in eis expedit illas
occultare Et dr lentigo q in cole quasi et qua te
lenti silis Et in hoc multi multa dixerut Et po
henricus pro ista dispoe ȝponit istam aqua Rx tar//
tari calcinati lb. j. masticis camfore ȝ. s. impaste//
tur in albumie ouoru et ponat in alembico Et fit
aq ros distillet Auic aut de hoc ȝposuit istud
Rx litargiri ȝ. j. olei antiq. ȝ. ij. coquat donec
dissoluat deinde suat mucillago fenug et sy//
nap. ai ȝ. ij. bdellii mirre ai ȝ. v. proiciat
sup litargiri et oleu cocta et agitat fiat vel
dyaquilon Vnde valet lac virginis q fit de
litargiro in aceto albo bullito et ott filtro
distillato et cu aq in qua sit sal bullitu vel cibi
de rota et ex istis duob liquoribus Facit vnu
et erit albu ut lac Et io dr lac virginu q
virgines et domicelle vtut isto in isto casu
et e optim // Rasis aut et Auic. dicut Rx
ops argenti viui ȝ. j. amidi ȝ. iij. terat
vltra ȝtritte donec mlt appeat de in promat
tum desup decte melonu toto valde et faciei
liniat valde cu eo oi nocte p vij dies et in
mane lauet cu aqua tepida no est cu parpi
mundificat Si isto mo no curat ad caplin
de morphea sut remittendi Venio ad simplitia
// Rasis dix' in faba e linitio q lentigines
extirpat Dix' est si ex lacte tapsie epithiem
extirpant no tn opz ee amplius sup locu vna
hora aut duab postea lauet cu aqua fur fur.
Et sm ipm hanc tapsiam dicat ee ruta siluestr
et de gumma eis id dix' ȝstantinus // Dyas. dix'
farina fru. mixt cu melle lentigines tollit
Tollit est lentigines seme nigelle tritu cu radi//
ce pir et cu aceto illinitu Dix' est mphang
cu melle lentigines curat Lentigines est curat
radix dragontee sup illinita // Auic dix' ciceri
abstergit lentigines Et dix' est amigd. amare
sup lentigine ponat et ȝferut Et seme eruce
et aqua ipi cu melle ȝfert lentigini et dicit
galbanu eradicat lentigines // Constāt. dicit
liniu lentigines faciei emedat Et malua maior
lentigines emudat Aqua est bletes cu aceto q//
fricata et fomentata est cu ipis lentigines sanat
Iteru dicit cortex oui puluizata et cu seme
melonis mixtis tollit lentigines faciei Constāt
est adeps anatis purg pinguis et adeps azini
// Rasis dix' de stercore ouis cu melle illinito
lentigines fortis aufert // Abes dix' stercus
passeris mundificat lentigines faciei // Serap
dicit qn bulbi miscet cu melle et oleo oliuaru
ȝfert lentiginib // Spec est experienta q
mut. facta cu oleo de semie coti sanat len//
tigines et silr pustulas calidas que fiut i
facie Et silr cortices pedu caponu et galinaru
qn calefacti sut sub aurib et excoriant sup//
ficiati cati lentigines abstergut

Pannus in facie mulieris et viri sepe fit
qui deturpat facie quare licet ipm remo
uere Pro quo no q pannus sit coloris est
q cu lentigine h pannus est i multe quatitatis et
occupat multu de loco lentigo aut no et i
hoc dimit quenit et illa et satis patet Acut
est pannus in pgnatib in facie et in puerpio
existib Ego no dubito ego affirmo q que dca
sut oia in pti precenti caplo de lentigine
ȝposita et vale h Et nedu ȝposita h multa
simplitia dico valere sic est illud q dix' henricus
et Auic. quare illa no reaplo et pro illis illuc
vide qm sut necia et no replico // Venio ad
simplitia ex quib fiat alia ȝposita ex te Auic.
dicit In panno et in aliis macul corporis et mor//
pheis ȝfert purgo facta cu auella mellica Eius
aut potio est kyriath. j. cu vino dulci a q ei
melle et qus recipiut. ȝ. ij. de eis et terut et
ponit in vino dulci et dimittit spatio quod
pno Postea sequit vi illu cu lentib et ordeo
et carne galline et sus illud sorbet Et qn
addit scamonea Dix' est quattuor coste abstg
pannu linita cu aqua et melle Et dix' croci
ortulani mundificat pannu et morphea Spiat
fiat linitio cu ȝpao. ȝfert ad pannu Dix' est
radix crispe dragontee aut ȝpentarie abstg
pannu et morphea et lenticulas puas et
inugines et ppe cu melle // Auic linitio
fca cu oleo de keria ȝfert panno Et amigd.
amara posita sup pannu ȝfert et radix ipi
coquit et ponit sup pannu et est medicia fortis
Dix' cicla ȝfert panno cu ex foliis eis admisce//
emplu p lotione loti cu nitro Dix' est buf
siluestris abstgit pannu et morphea et sm veritate

est res fortis ad sorditiem eius quam est et emplastrum ita
tollit in paucis diebus // Item est aqua calcis tollit pannum
bibita. Et est erugo ferri supposita panno cum vino
aufert // Item est semen rafani aufert vestigium passi
onum et panno. Et similiter dicit de scie been et oleo
eius // Et galienus dicit pannum et vestigia cutis
aufert linitio ex reubio et aceto et purgatio
facta cum eo // Et auicenna quod lilium aufert panno et len
tiginibus et radix eius // Serapio dicit quod ex scie
lini fit emplastrum cum ficubus et nitro delet pannum
et pustulas faciei // Mesue dicit oleum de cerusa
mundificat et expellit feditates cutis delet pa
nnum et lentiginem // Item dicit de cancro ma
rino de eo quod adustum est abstergit lentigines
et pannum et stercus hircini illinitum delet pannum
et est expertum.

Accidunt in corpore quandoque essentialiter quandoque ma
cule nigre aliquando secundum partes diuersas que sunt
velud lentes in quantitate sed parum maiores
et ego sepe illas vidi. Accidit autem hoc ex pro
sanguinis et omnes tales que ex sanguine sunt
sunt nigre ex mortificatione sanguinis in cute
Dico ergo quod tales maculas tollit linitio in
cute facta cum aceto et melle. Unde nimius usus
aceto extirnat // Mesue dicit oleum de cucumere
agrimo delet pannum et vestigia nigra que sunt
in toto corpore delet calamentum et per se decoc
tum in vino et illinitum. Et delet est offusca
tionem que accidit sub oculo. Et secundum constantinum tal
linitio oculi maculas tollit. Et dicit peonia
abstergit vestigia nigra in cute. Dicit et ni
gredinem tollit et pannum vitellus oui coctum
et suppositum // Ypocras dicit vuapassa vino addi
ta maculas nigras emendat // Puleg dicit
pulvis baccarum lauri illinitus aut secundum quosdam
mixtus cum nitro et aceto et sic illinitus tollit
eas // Alii. sanna emplastrata mundificat ni
gredinem cutis et sorditiem corporis et faciei
// Serapio dicit quod radix vitis albe est mixta cum
oleo orobo et fenugreco et ex ipso linitur cutis
mundificat eam et abstergit et aufert vesti
gia et bothor. Dicit est quod quod sola radix vitis
albe eius pot humectata per cutem cum aqua frigida
et si radix est in aceto infundatur. Et dicit est
sputum hominis ieiuni abstergit maculas corporis
Kyranus dicit fimus yrudinis cum felle capre
mixtus alphos leprosos nigros tollit. Et aut
alphos secundum ypocras nomen macule absolute
Diascorides plato dicit fel taurinum illinitum impe
tigines nigras tollit et faciem limpidam facit
Et id dicit kyranus. Rasis dicit quod sanguis nigrarum
gallinarum aufert maculas nigras et ferrias
et lentigines et huiusmodi a facie et maxime simi
cta. Et ei lac vaccinum cum baurach rubeo reddit
faciem formosam et efficit colorem mundum et bo
num // Alii. sic dicit si macule nigre umbrose
pessime cum sanguine leporis inungantur remouentur
Nigredinem est que fit sub cute a sanguine conge
lato tollit aspectum dissolutum cum aceto et in
unctum sanguinem dissoluendo

Macule iste sepe sunt et specialiter albas vidi
sepe et non ita vidi rubeas pur. vidi
secundum [illegible] vidi citrinas. Ego dico quod cinis
radicum affodillorum cum aceto illinita maculas
albas tollit et non cinis sed et radix eius fricata
hoc est facit // Ypocras dicit maculas albas tollit
corticis mori apparet cum aceto mixti et fricati in
sole // Dicit est radicem rubee tinctorum cum aceto illita
maculas albas mittit. Et galienus in vi. elison al
phos albos et epiliuos i. maculas factas a sole
vel aborsum mundificat. Et elison secundum auicennam est al
quasen // Serapio dicit quod cassia lignea miscetur
cum melle et linitur humiditas lactea que apparet
in facie aufert eam. Et kyranus dicit fimus corui
suffumigatus albos alphos et albam lepram sanat
// Rasis dicit macule albe que sunt signa lepre si posu
erit super eas spina caledum sanat. Tollit est ma
culas albas galbanum bonum et mixtum cum nitro
et dissolutum cum aceto et suffricatum. Ut sup
est pix cum sale mixta et linita maculas alb.
delet et loco salis pot poni sola mirra //
Circa maculas rubeas sic dicit rasis si sepe tri
tum cum adipe misceatur galline delet maculas
rubeas. Et dicit est quod stercus columbarum tritum mix
tum cum farina ordei et semine lini et aceto [illegible]
quod rubore qui dicitur rosa. Si macula sit et
viridis tunc dicit albucasis et rasis. Radix infani sil
uestris mundificat omnem maculam viridem ubicumque
sit in toto corpore. Vide pro ista macula [illegible]
infra querunt cap. de signis percussionum et cica
tricibus affatum

Effila secundum ypocras est nomen cuiusdam macule
a sole causate et est ab ortibus et partibus et
secundum papiam effila absolute est pannus. Ego
autem in hoc capitulo facio mentionem de effila
causata a sole de alijs est facta mentio supra
Et primo dicit auicenna linitio facta cum albumine oui
preseruat colorem faciei a mutatione que pot fieri
per solem et hoc id epithima remouet cor
ruptionem coloris factam a sole et ego scio quod
alique mulieres ponunt cum albumine oui aggre
gata. Rogerius dicit quod specialiter oleum de tartaro
solent et maculas et pannum per partes remane
tes remouere et abstergere // Ypocras dicit succus
solis agrestis cum melle illinitus purgat maculas
a sole ingestas quas greci effilas vocant
// Ypocras dicit est excoriatur radicem [illegible] et ex
[illegible] succus eius capiatur donec sit sicut mel et in po
[illegible] et remouet maculas que sunt a sole quod
aborsum. Et dicit narcissus melle mixtus effilas
detergit. Et dicit aqua costi vel succus eius ad ef
filas facit. Et dicit est de radice vitis albe si ap
proximet sic dictum est in capitulo de lentigine
et tu illic vide. Et gal. dicit in 8o botrus vitis
siluestris abstersiue virtutis est ut effilas sive
maculas fortes et talia que sunt in superficie cutis
sanat. Et dicit est sic ibidem ad omnes operationes
extrinsecas granum been aceto gaudens fit eius
valde efficax. Ita ut lepras abstergit et multo
magis que minora sunt hijs lentigines alphos
et effilas emendat. Et ego dico vobis quod non
dubito quod que panno aferunt et effilis et cete
ra que in capitulo requirantur in a dinc

Cum autem talis liuor ex congelatione et
mortificatione san. sub cute contingat siue
liuorem dicamus siue mortificationem vel
congelationem sanguinis aut malum mortuum id in primis
sit primo. Pro quo non quod tales liuores ali
sunt a percussione et vene cuius fluit sanguis illic
congulatur et remouetur locus niger. Causat est

liuor quia in loco uno sanguis exiens sub cute
congelabitur vnde cum de mane aut alio tempore locus
apparebit niger et hoc non est nisi ex defectu
complexionis membri que debilis est in regulando illum
sanguinem et liuor iste vocatur male morto
Et ego vidi sepe. Recipe primo primum dnum. Recipe succi maio-
rane arsenici citrini olei camomille ana aut partes
equales et fiat unguentum quod sum expertus in liuore orto
ex percussione // Damaquilon cum gummis est
laudatum est apponere panno in vino et deinde locus em-
plastretur deinde locus cum farina frumenti cocta cum oxi-
melle mixtus valet. Locus tamen primo fomentetur cum
aqua decoctionis rosarum et fenugreci. Aliqui appo-
nunt cerusam. Aliqui unguentum de cerusa ad liuores
vnde percussionis et hec omnia approbata sunt //
Dyas. dicit quod aqua marina tepida liuorem tollit
Et Auic. dicit resoluit sanguinem congelatum sub cute
Tollit etiam liuorem succus agrestis cum melle illinitus
Et ego dico emplastrum factum ex farina lupinorum et
aceto tollit liuores et precipue in principio quando materia est pro-
funda. Dixit etiam psceps elixa et impositas liuores
corporis emendat. Et dicit etiam nepita viridis ca-
thaplasmata adhibita liuores detegit. Et dicitur
etiam sic ad liuores tollendas herba sandonicon
magis imponitur et panno imposita corpori infundi-
tur vel cum melle ponitur. Dixit etiam sal cum melle
impositum liuores corporis tollit. Litargirum
etiam dealbatum hoc facit // Apuleus dicit succus
maiorane cum melle additus liuores detegit
Et ego dico quod succus maiorane cum auripigmento
liuores oculorum detegit quod sepe sum expertus. Dixit
etiam apuleus in libro herbarum Radix spine albe
succulenta id est succo plena cathaplasmata liuo-
res aufert. Ego etiam dico quod cinis allei cum mel-
le impositus liuores tollit. Recipe bulbum et misce
cum vitello oui et melle et aceto et malaxetur
et super locum ponatur et si intrum apponatur fortius
operatur dico ego. Dixit etiam apuleus carnana de-
cimo sit masticatum et impositum liuores
tollit et deponit. Dixit etiam absinthium in aqua
coctum et panno impositum si corpus tenere fuerit
cum melle. Dixit etiam mauriatum tonsa et imposita
liuores tollit // Auic. dicit acetum cum melle
additum super inunctum liuores emendat. Dixit
etiam Auic. de gumma tapsie confert occultationi
sanguinis non tamen dimittitur super locum per horam. Et
similiter confert panno // Serap. dicit tuisce
tapsie cortex aut succus eius cum olibano confectus
et ministretur super liuores et aufert eos. Et aut
ut dimittatur duabus horis aut et auferatur deinde
infundatur super locum aqua calida et aufert
lentigines et impetigines. Albu. ponit corticem
tapsie et laudanum et succum et ceram cum olibano
Et bar. de vapsor. vult quod tollat cortex tapsie
et olibanum aut confert liuoribus qui fiunt ex percussi-
onibus. Et dicit quod laudanum est melior cortice. Et dicit
quando unguentum ponatur et locus perlauetur cum
aqua calida // Dixit etiam Auic. Calamentum
confert occultationi sanguinis mortui. Et dicit ameos
appositum cum melle confertur ex eo emplastrum super oc-
cultationem sanguinis. Et dixit de absinthio cum
melle et est optimum. Dixit etiam sinapis aufert
occultationem et vestigia sanguinis mortui. Albu. dicit
lilium valet liuoribus et maculis. Sapio dicit
excoriatur radix cicadis et extrahitur succus eius et
coquitur donec sit mel et reapponitur cum quo
si liuores qui sunt in corpore liniatur auferetur
// Dixit etiam reubarbarum tollit liuores et impetigines

quam liniatur cum eo et aceto. Dico etiam ego quod aloe
cum succo tritum liuorem tollit cum melle mixtum. Rasis
dicit si in loco non fuerit vulnus neque dolor sed
dolor liuidus remanserit locus emplastretur cum folijs cau-
lis aut rafani vel mentastri. Si locus isto mo-
do non curetur tunc cum arsenico citrino vel cum lapide
lazuli et thure et armoniaco cum succo coriandri
aut apij multis vicibus epithimetur. Et galenus
laudat decoctionem ameos et ysopi cum lacte et
vino // Henricus quod si cum succo radicis nape agrestis
misceatur modicum de aloe epatico et liniatur
locus ter aut quater in die infra duos dies
curatur

Sunt in facie et cute quandoque asperitates quedam
que etiam quandoque sunt cum squamis quibusdam
et quandoque in cute fiunt quedam durities et
callositates similes callositatibus quas in manibus
operarij habent. Asperitates itaque cutis tollit
puluis pumicis adusti vel non adusti cum mel-
le mixtus et linitus fricando. Et ego dico quod
multum utile est si locus primo mollificaretur //
Dyas. dicit Asperitates cutis sic accidit in scabie
tollit oleum raphani inunctum. Mesue dicit oleum
de frumento impetigines cutis et asperitates sanat
Et oleum de amigdalis dulcibus asperitates lenit gutturis
et pulmonis et omnium partium extrinsecarum et omnes
durities et siccitates membrorum lenit et fructu-
rum et oleum de amigdalis amaris lenit asperitatem
et delet faciei pannum. Et dicit etiam oleum zizanij
lenit durities et asperitates squamas etiam in facie
tollit ablutio facta cum aqua camomille. Et etiam ego
credo quod quandoque furfur ibi conuenit et conueniunt in
hoc casu. Durities etiam cutis de qua deinde est tollit
oleum de frumento et oleum zizanij sic statim
deinde est. Et cathaplasmata etiam durities tollit sordities
cere que munda vocatur mixta cum cinere vitis et
supposita // Halab. dicit medulla ossium hominis
remollit dura membra // Unguentum quod durities
et callositates que sunt in manibus et facie cu-
rat. Recipe pinguedinis porci libram 1 medulle cornu
ʒ iiij vitella ouorum vj murre ℥ 3 j et fiat
cera cum oleo violarum. Deinde cum eis alie species
confitiantur. Et hijs ergo locus inungatur premissa
lotione cum aqua calida donec locus rubeat

In facie siue cute fiunt frequenter scissu-
re quibus veteres sic consulunt dicentes quod ad scis-
suras faciei confert linitio facta cum adipe
galline. Et Rasis dicit quod faciem reddit luci-
dam // Dyas. dicit quod omnium species apij id est timea ex-
purgat stigmata vel maculas a cicatricibus
tollit. Et subdit quod tollit crepaturas quas greci
stigmata vocant. Et dicit adeps asinina et ti-
nois labiorum et totius vultus frigore factas
optime sanat // Auic. dicit adeps anseris scissuris
faciei conferre // Serapio dicit gluten piscium
scissuris quod faciei hoc est dissolui cum aqua calida
et liniri // Ysaac dicit quod litargirum cum oleo
coctum in modum unguenti scissuras cutis diurnas
ex eo mixtas sanat celeriter. Et dicit confectus
// Halab. dicit oleum mirtinum scissuris et leui-
remedium est. Et ego credo quod multa dicta
super libro quarto de scissuris labiorum hic etiam
conueniant quare vidias multa experta
que ibi sunt posita — ;

Gutta rosea est rubedo extenia similis ru-
bedini cum qua incipit lepra et plurimum
apparet in facie specialiter vel circa et in pomis
maxillaribus que quandoque est cum inflatione et
vocatur a guilhelmo de salicetto butiga vel gutta ru-
bea aut in vulgari gutta rosa de qua .G. .2.
libro fecit capitulum et quandoque est sine inflatione quandoque
cum pustulis quandoque cum crustis et tunc est de genere alfa-
ti ¶ Et generatio eius est ex flegmate salso aut aliis
humoribus adustis et quandoque materia est mala et valde
acuta quare locus ulcerat ¶ Signa materie ex
qua fit habentur per formam et colorem eius et per vi-
rulentiam quam emittit ¶ Iudicium huius dispositionis
est quia huius morbus est contagiosus et signum previum
ad lepram et hoc est indicatum secundum rasim quia mul-
tiplicatur in yeme et in frigore et causa est ut
dicit ¶ Auicenna quia frigus coartat vaporem plurimum
¶ Iudicatur etiam quod est difficilis curationis et eradica-
tionis propter proprietatem quam facies habet ad reci-
piendum materias causa sue raritatis et debilitatis
ut alio libro supra est dictum quare antiqua non
curatur nisi raro ¶ In cura ista habes tres in-
tentiones ¶ Prima est in dieta secundum humorem fa-
cientem morbum quia aliquando materia flatica salsa facit
morbum quandoque colerica adusta et quandoque sanguis
adiuvat ¶ Abstineat tamen iste a vino forti puro
et caveat se a speciebus et rebus acutis ut ab alleis
cepis pipere synapi et a rebus salsis frixis et
assatis combustis et a nimiis vaporosis et a coytu
et ab omni caliditate et frigiditate excessiva
¶ Secunda intentio completur cum purgationibus et electuariis
et ros et hoc optinet principatum ¶ Diversificatur
fiat cum fricationibus et ventosis et cantaridibus
et ruptoriis retro spatulas et sub mentone
¶ Et flebotomia fiat de manu et de vena frontis et
de vena nasi conceditur ¶ Et applicatio sanguisu-
garum in loco et totum hoc est clarum considerantibus
causam ¶ Tertia intentio sic completur ¶ Pro quo no-
ta quod aliquando gutta rosea est antiqua et tunc frigida
et sicca competunt et aliquando est nova et tunc
alterativa plus competunt ¶ In primo valet hoc ℞
succi agrestis et portulace et plantaginis et albu-
minum ovorum cum albumine ad modum aque rose distilla-
te infundatur in eo panni et desuper applicentur
et sepe removeantur ¶ In principio fiat hoc
℞ ¶ In antiqua vero fiat stufa cum camomilla
melliloto rosis vel floribus nenufaris ¶ Et post le-
nem abstersionem unguatur cum unguento albo et cit-
rino in quo modicum de argento vivo et sulphure
et alumine cum oleo de tartaro sint incorporata
¶ Et guilhelmus de salicetto ad eam composuit hoc ℞ lac-
tis citri ℥ .iii. ceruse quantum sufficit ad inspis-
sandum predictum succum argenti vivi extincti
cum saliva ℥ .s. incorporando fiat unguentum
¶ Theodoricus dicit hoc valere ℞ boraginis ℥ .ii.
farine ciceris fabarum ana ℥ .i. s. camphore ℥ .i.
cum melle et cum felle sepe fiat crocus ¶ Ego aut
utor aqua vaginali dicta in cura de serpigine et alia di-
cenda infra de decoratione faciei ¶ Ego etiam sepe cu-
ravi hanc passionem faciliter ubi cum aceto et
sulphure et balneo misto petia panni et pono
desuper loco loco sine quibus oleum pono de tar-
taro et multum valet ¶ Unguentum aliud guilhelmi
de varignana ℞ olei de rapha[n]o olei de vitell[is]
ovorum olei de frumento ana ℥ .i. olei de seme
citri ℥ .ii. misceantur et ad .x. ℥ . oleorum ad-
dantur pulveris ossis sepie ℥ .iii. sulphuris vivi

℥ .s. ¶ Et guilhelmus de varignana dicit ego autem tale opti-
mam experientiam habeo et probata ℞ aque rose aque florum
lilii celestis ℔ .s. misceatur postea ℞ camphore pon-
dus denariorum .ii. teratur per se et cum aquis predictis
agitando misceatur et omni die agitando in sole
teneatur et quanto ista aqua plus tenetur in sole et agi-
tatur tanto est melior ¶ Ex ipsa quod facies liniatur ¶
¶ Aliud est expertum meum sulphur cum modico salis
dissolvatur in aqua rosarum et ex hoc liniatur per .x. dies
qualibet sero vel mane postea ¶ imponatur mane
cum tollit istas pustulas et virulentiam ipsarum et
sanguinem flegmatis fluentem et faciem reddit lucidam
¶ Hoc est conveniens faciei cum aceto et sulphure sulphure
solum et multum proficit ¶ Aliud est ad idem ℞ sul-
phur vivi ℥ .i. litargiri ceruse ana ℥ .s. camphore
aur. .i. axungie porcine recentis et colate ℥ .i.
succi pomorum citrinorum ℥ .i. terantur secundum quod possunt per se
¶ Deinde omnia in mortario simul misceantur et in ¶
vase vitreo conserventur ¶ Ex quibus postea facies lini-
atur ¶ Illud bonum ℞ betonice scabiose sileris montani
plantaginis celidonie ana sublimatur ex eis aqua sic
fit aqua rosarum ¶ Ex hac cum facies est bene abluta
primo cum aqua calida et tersa bene madefiat cum ista
aqua et si cum istis non recedat dicta dispositio vesi-
cetur locus cum appone cantaridarum mixtarum cum
sepo et post locus cum cicla mundificetur deinde conso-
lidetur ¶ Ad idem expertum tapsia pulverizetur bene
et cum butyro misceatur ex quo postea facies liniatur
ubi est rubedo infabit ergo tunc locum et tunc
desuper ponatur folia caulis et emanabit aqua in illa
et hoc pluribus diebus fiat ¶ Postea locus cum isto
unguento unguatur ℞ butyri camphore boracis .i.
argenti vivi sublimati euforbii thuris albi spica
gummi arabici ceruse draganti armoniaci sar-
cocolle aluminis zameri ana ℔ .i. coaguli leporis
℔ .s. terantur terenda et in aqua rosarum confirmatur
macerata fiat postea accipe duo vitella ovorum parum
coagulentur magis fermenti et cum eis pulveres
incorporentur ¶ Et cum isto facies sepissime liniatur
cum aqua rosarum . ;

Pothor nomine quidem secundum ¶ Auicennam et sua etiam
interpretatione omnem pruritum capitis importare
videtur et specialiter importat apata prava
que ut plurimum alba videntur et vulgariter
cossi dicuntur ¶ Et quia huius descendant curatio eo
de eis est primo ¶ In cura ista habes tres
intentiones ¶ Prima intentio completur hoc
modo videas si iste pustule albe aut rubee fu-
erint si albe sunt a materia flegmatica ¶ Abstine-
at se ergo a rebus flegmaticis que sepe notare sunt
¶ Si autem participat aliquali rubedine abstineat
se a rebus acutis et salsis et a nimia etiam comes-
tione ut in fine mentem quod transmittitur ad faciem
possit a facie transmutari et assimilari quare unde
superfluitates pustulas credo ergo sunt quinte
digestionis superfluitates ¶ Secunda intentio completur
hoc modo utatur pillulis de yera que evacuant
materiam flegmaticam et similiter pillule agregative valent
quia in eis est yera que evacuat a capite et hoc
si materia fuerit flegmatica ¶ Si autem pustule parti-
cipant aliquali rubore tunc signum est alicuius
acuitatis et tunc pillule de fumo terre et confectio
hamech conveniunt ¶ Flebotomia etiam conveniret in isto
casu et appositio ventosarum et sanguisugarum si me-
sanguinet participaret ¶ Tertia intentio completur
hoc modo et quia in uno alia simplicia a doctoribus
valentia ponuntur illa absolute et alia alibi . et

lacteis invenio valeat Ideo primo loquar de
primis 2° de 2is et sic 3a intentio erit completa
primo dyas. dicit farina orobi cum melle mundificat
ulcera et bothor Dixit etiam quod fit emplastrum ex semine
nigelle et aceto aufert scabiem ulcerosam Confert
etiam secundum plures ad omnem maculam et bothor infantie
et proprie secundum quosdam eius decoctio facta usque ad subtilem
dissolutionem et proprie in aqua pluviali quod sepe sum expertus
Etiam id possunt lupini cocti cum nuce cipressi et
emplastrati Serapio dicit quod farina lolii miscetur cum
raphano et aqua facit nasci pilos in allopitia
et abstergit bothor Et bar. voluit hoc esse verum de
facie infantium addito ad medicinam acetum Dixit
etiam quod radix vitis albe immixta cum orobo et fenu
greco et ex ipsa abluitur cutis mundificat et abster-
git eam aufert pannum et vestigia nigra et bothor
Dixit serapio et succus eius confert
speciebus morbilli et bothoribus que fiunt in corpore
sicut variole et similibus Dixit etiam serapio teritur betonica
cum axungia et aqua et confert bothoribus Et
dicit quod ruta miscetur cum nitro et fit inde
emplastrum removet bothor Et bar. dicit quod aliqui
addiderunt butyrum ad mollificationem et dicit etiam lac
est quod in quo est extincta aquositas cum lapidibus
confert pruritum bothori et malitie chimorum
Expertum est quod sigillum quedam lucida parva rotunda
que quasi sunt in forma fistici et de ultra partibus
marinis portantur ponantur in succo limonum et
pomorum citri nostrorum et dissolvantur ut aqua Vi ergo
ex his fiat linitio mirabilis coloris auferunt
Si autem bothor sit album ex materia flatica
Dixit serapio Crestre quod accipitur agnino been quod
miscetur cum urina aufert botor flegmaticum
Et plures alii dicunt de been quod confert bothoribus
lacteis cum aceto et saphati Et dicit serapio
quod cinis allei miscetur cum oleo curat bothor
lacteum et impetigines Et dicit quod confit emplastrum
cum galbano aceto et nitro confert bothor
lactee et impetiginem Et dicit etiam quod fit li-
nitio cum sanguine calido leporis mundificat
morphea impetiginem et botor lacteum Et
dicit etiam de spuma que agglutinat ad vites et ad ca-
nnas et ad alias herbas quod ipsa est bona ad sca-
biem ulceratam et ad bothor lactea Et dicit de dua-
bus speciebus spongie marine et ipse conferunt ac-
cipiendo botor lactea

Postquam primo factum est de remissione rei
per naturam exeuntis in faciem lz faciem
in commixtione de conservatione albedinis
et rubedinis ut est ipsam custodire
vel albiorem aut rubigdiorem si licitum sit vide
probat Gal. primo afforismorum in afforismo illo in perturbationibus ventris etc.
Color autem corporis
humorum dominium dominantium ostendit si non in
profundo accubuerit Pro quo notandum quod bonus
color est floridus ab humoribus bonis
sanguineis tractis ad superficiem cutis Color autem
malus a malis fit humoribus ut nigris a melancolicis
albus a flegmaticis citrinus a colericis Et si videas bene
plures omnia ista declaraverunt in de ulceribus Unde
habens ulcera et fuit mali coloris tarde curatur
unde hoc exemplum ex dictis Et autem extrinsece iuvant
ad mutationem coloris bonum color adhibitus et bal-
nei commissio et usus acuti et malorum aquarum
sunt ad nigredinem trahentia Et frigus et
coitus et tristitia et cetera longe ad colorem

album faciunt Comestio rerum citrinarum ut amicus
et comestio rerum salsarum ad citrinitatem faciunt
Vinum tartari quod voluit facere esse citrina lavatur
cum decoctione ameos quod in illo colore declinat
Et per hoc dicit Jo. de sco amando super nycolaum quod
quedam faciunt bonum colorem sumpta interius et
quedam hoc faciunt sumpta exterius sive posita ad exterius
Quedam faciunt hoc quia generant bonum et subtilem san-
guinem ut ova sorbilia et brodia bonarum carnium
vinum aromaticum et cibi bone substantie Quedam autem quod
sanguinem spergunt et dilatant ad exteriora ut species piperis
et croci ubi usi fuerint modestis colorem faciunt
bonum Quedam quod faciunt mundificationem sanguinis ut
trifera maior mirabolani lupuli et fumus terre bonum
colorem faciunt Que autem exterius faciunt bonum colo-
rem faciunt hoc cum attractione et absterssione ut sunt
linimenta et ablutiones accepte ex farina fabarum
excorticatarum ciceris orobi ordei frumenti amidi
rizi et similium Rasis et azarabius tales pulveres
convenerunt facere Recipe farine ciceris citrini fabarum
ordei farine fabarum dragaganti seminis raphani
ana distemperentur cum lacte et de nocte facies epithi-
metur et de mane cum aqua calida decoctionis
violarum siccatarum aut furfurum lavetur Et si adde-
retur cum illis radices lilii sicce narcissi yreos
et si fierent trocisci qui distemperentur cum lacte in
necessitate esset valde utile Illud plures Recipe sapo-
nis lb. j. arsenici lb. 5. resolvatur in lb. iij aque
deinde proiciatur desuper thuris mastici nitri ana
3. 5. mell 3. v. teneatur omnia in vase vitreo ve-
hementer et commisceatur de nocte Id est the-
dorus facit pulchram dealbationem proprietate cerusa
distemperetur cum aqua limpida per mensem ad solem
calidum quolibet die colatur et aqua removeatur Et
in fine dimittatur exsiccari et tale vocatur
dealbata cerusa et preparata de qua recipe p. v
yreos mirabolani boragis ana p. j. camphore. sarcocolle
minii argenti vivi sublimati ana p. j. terantur
subtilissime et molliatur super lapidem mar-
moreum et incorporetur cum aqua rosarum et fiat
pulvis aut trocisci et serventur Et quando erit necesse
distemperentur cum oleo de tartaro et postea lini-
atur Dealbat etiam facie hoc quod expertum sum sepe
Recipe litargirii quantum vis per unam et pone
in aceto albo clarissimo vel distillato camphore.
aliud sal. cerusa ana modicum qua p. 5.
minusi grande. parum ut habeat odorem bo-
num bulliat in pignatella modica ebullitione
deinde cum filtro coletur et servetur usui Deinde
Recipe aliud rochete adusti quantum vis et bulliat
in aqua deinde coletur et servetur Deinde misce
has duas aquas adinvicem secundum quantitatem quam
vis operari et habebis aquam albissimam Aliud
ad idem Recipe argenti vivi sublimati 3. j. ponatur
argentum vivum in uno ovo per parvissimum
foramen Postea cum aliquo obturetur foramen
et coquatur in aqua usque ad duritiem eius albedi-
nationem eius Postea extrahe argentum vivum
ab ovo et misce cum argento sublimato in pa-
rapside vitrea in qua non sit macula Et
agitetur quadam die in sole pluribus horis cum ba-
culo mundo et quando modicum aque cum digitis
superaspergatur et hoc fiat donec bene materia
albescat Et quando stat per mensem aut plus ponatur ad
hoc secundum tuum velle teratur et ponatur in am-
pulla plena aque sublimationis novissime. flores
albi sit aqua lilii tamen ergo hoc fiet sic lac

Et hoc itaque post ablutionem faciei et exsiccatam
facies liniatur subtiliter et una linitio quandoque sufficit
pluribus diebus Et etiam ego dico quod mastix decoc-
ta in aqua decoctionis orobi candidam faciem
facit si ex illa lavetur. Alii dicunt si pulvis ossium
sepie confitiatur cum unguento citrino et liniatur
facies dealbat eam. Dixerunt plures sicut dicit azim
num lac si cum favo mellis sit inunctum omnes ma-
culas de corpore eicit et cutem candidiorem facit
Quidam dixerunt quod adeps leonis cum oleo rosarum cu-
tem faciei servat a vitiis candidiorem que facit.
Chimolea secundum dyas. dissoluta cum aqua si facies
inde liniatur bonum colorem prestat

Ego in isto capitulo mentionem faciam de hiis que
rubefaciunt faciem dimittens illa que citrinant
faciem quia ad meum propositum non pertinet et
dimittens etiam si nigrificeat. Et primo dico quod lini-
tio facta cum affronitro et spuma nitri inuncta cum oleo
viol. et aqua faciem rubefacit. Et baurach assatum
etiam illud idem facit. Dyas. dicit cardamomum us-
tum et sinap. ruborem facit corpori hoc autem dilu-
cidat faciem et ipsam abstergit et colorem facit
bonum cum permixtione rubedinis. Recipe farine ciceris
albi farine fabarum amigd. dulcium dragagantum.
ʒ. ij. radicis vitis albe ʒ. j. s. fiat troc. cum albumine
ovi. Cum ergo vis usum eorum lini unum ex eis
super faciem cum aqua ordei et dimitte per duas
horas et ablue cum aqua furfuris clarificat
faciem et omnem feditatem cutis et fit inde color bo-
nus cum permixtione rubedinis. Si vis etiam arti-
ficialiter faciem rubeam facere capias verzinum raspa-
tum cum vitro et facias ipsum bulire cum vino
albo et post cum illa bulitura tangas maxillas
aut alia loca ubi vis facere colorem rubeum Et
si huic addatur color grane hoc erit melius et
tunc facias sic. Recipe verzini raspati ℥ j. grane
℥ s. bulliatur cum vino et fiat ut dein est
iste color est permansurus et licet abluatur
facies remanet color iste

Iam nunc de hiis que colorem bonum ef-
ficiunt Et dico quod medicina boni coloris
in facie generare non est nisi ipsam in facie
ruborem permixtum cum quadam albedine vel cla-
ritate generare ut habetur 2o. tegni. Dico quod
omnes species mirabolanorum cum ex eis emblici quandoque mis-
centur et ponitur in eis parum amigd. dulcium
et miscentur cum melle conferunt sinapi? in a
egritudinibus iuste et flemmatice et colorem
faciunt bonum. Avicenna mirabol. nigri clarifi-
cant colorem Et qui fit sepe usus mirab. indorum
faciunt colorem pulchrum et prohibet canos ne
veniant ante tempus. Dyas. dicit ficus sicca iu-
vat eos qui colorem pallidum habent. Alii dicunt
hermel. bibitum clarificat sanguinem de colo-
re et bonum facit colorem Et dicit etiam origanum
expellit coleram rubeam et humores grossos et
meliorat colorem Et dicit etiam sic vinum in quanto
quanto est antiquius magis stringit ventrem
et bonum facit colorem Et abso. dicit de vino
vinum bonum colorem efficit. Serapio dicit
gumma carasi in mane bibita cum vino lim-
phato bonum colorem efficit et auget vim et
est expertum ut dicit etiam satis sit quod in dicitur assa-
tis suis meliorat colorem eius Et dyas. dicit
quod sepe fit usus eius Et bar. dicit quod terre ex ea omni

omni mane aut die quantum est granum ciceris cum
ovo sorbili vel aqua mellis et hoc facit quia ca-
liditate et subtilitate sui sanguinem vehementer
movet ad cutem Et propter hoc in decoratione que
accidit propter frigiditatem aut opilationem alicuius que
in extremitatibus venarum existunt facit id miscetur
aut cum cibis aut cum melle quia ipsa per se est tan-
ti ~~horroris~~ horroris quod ipsam per se natura expelleret Et
dicit Serapio quod acetum squilliticum melio-
rat colorem et addit et fortificat et similiter squilla
interius apponatur et per se supta cum trifera
dissipata cum vino subtili aut aqua sicut oportet
Et secundum Avic. idem facit sirupus squilliticus Et
dicit etiam acetum ʒ. j. accepta malum colorem emen-
dat Et alii dicunt ʒʒ. pulverizatum facit colorem
expellendo coleram rubeam et flegma suavitate no-
more meditiarum solutivarum Et dicit etiam eruca
efficit colorem bonum. Alii dicunt ysopus inuncta
cum cartamo laxat ventrem et facit pulchrum
Et Avic. dicit potus ysopi sicce bonum colorem effi-
cit Dicit etiam cum lavatur facies ex aqua ejus clari-
ficat faciem ... unius eius usus continuat
eam. Mesue dicit oleum de croco colorem efficit
bonum. Rasis dicit radix vitis albe assata bonum
colorem faciei inducit et facit tensam superficiem
Et Dyas. vult velle quod sit cocta in oleo donec
albescat colorem bonum efficit rugas que in multis
descendunt et lentigines purgat Et autem brio-
nia vitis alba et cucurb. agrestis idem. Serapio etiam
Dyas. faciem decorat et in multis bonum efficit colo-
rem frica. facie cum foliis madragore et per se
mandragore masculine. Avic. dicit usus lactis
bibi valde bonum efficit colorem faciei et per se quando
sumitur cum zucaro Et alii dicunt quod per se hoc operatur
lac ovinum Et ego dico quod hoc etiam operatur lac
caprinum ubi lac mulierum et cum suo colore naturali
sit exhibitum quod sepe sum expertus et in una muli-
ere nunc operor et cum hoc etiam inpinguat.
Avic. dicit stercus columbarum bonum colorem effi-
cit et dissolvatur in aqua et liniatur facies et idem
potest stercus locuste et similiter stercus lacerte Chi-
molea etiam dissoluta secundum dyascoridem cum aqua
si facies inde liniatur bonum colorem prestat Caro
anitis et pinguedo clarificat colorem

Faciam modo mentionem de hiis que delucidant
et clarificant faciem. Serapio dyas. faciem faciunt
candidam et nitidam et abstergit omnem
~~...~~ maculam farina orobi albi et grossi ple-
num arte in qua autem delucidat cum aceto et ab-
stergit maculas. Fit autem sic farina eius
infundatur orobus in aqua et postea coquatur usque
ad comp... separationem corticis postea teratur et cri-
belletur. Dicit etiam semen rape silvestris misceatur
cum farina lupinorum ciceris et fabarum ista omnia
limpidant faciem Delucidat etiam faciem caro-
melonis una cum seminibus suis trita et cum farina
inuncta Et dico ego farina ordei aut ciceris
cum qua postea lavetur facies hoc operatur et
est expertum. Serapio etiam de hoc dicit caro
melonis mundificat cutem et per se semen eius
quando siccatur terit et cribellatur et admiscetur
cum lavacro corporis Et idem dicit Gal. in 8o. de
simplici medicina Et Avic. vult de carne
melonis et per se de semine eius. Aqua ordei sine
extione corticis cocti usque ad consumptionem medie
ipsius quando ordei est pars j. et aque partes xv. puri-
ficat faciem et valor morphee. Lotio etiam facta

cum aqua decoctionis lupinorum usque ad consumptionem
ipsorum clarificat faciem et idem est facit fricatio fari-
ne lupinorum cum aqua pluviali ¶ Rasis dicit oleum
rafani clarificat faciem et vz morphee ¶
¶ Dyascorides dicit de oleo masticis quod dilucidat faciem et
maculas delet Ducens pris et preos clarifi-
cat faciem linitus et precipue si addatur farina fabarum
aut ciceris Radix lilij faciei est mundificativa abluit
et tersam reddit trita pulverizata cum melle ut dicit Serapio
Et bar. dicit sit lilium silvestre album et potest cum aqua
sola tepida teri et inmisceri ¶ Dixit plo dicit sit
fellis capri ac. ʒ. i. farine lupini et mell ʒ. q.
commixtus in unum ex eis faciei linias et limpida-
mente efficitur Et dicit taurinum fel illinitum faciem
limpidat Rasis dicit adeps galline et anatis quem
ad mulierum clarificandum ¶ Quidam dicunt quod adeps leonis
cum oleo rosarum cum faciei fricatur a vitiis candorem quam fricat
et dilucidat est faciei ista aqua Recipe argenti ʒ. i. argenti
vivi sublimati est ʒ. i. ponatur argentum vivum in uno lapide
cum primum foramine et coquatur diu in aqua usque ad
eius duritiem Postea extrahe argentum vivum de ovo et
misce istud cum argento sublimato in parapside vi-
treata in qua non sit macula et agitetur quam diu
sole cum baculo mundo et quam aspergatur modicum aque et
hoc fiat donec totum manifeste albescat et quam
stat per mensem antequam perveniat ¶ Deinde tritum ultro
teratur et ponatur in ampulla plena aqua sublimatorum
florum nenufaris albi et lilij et totum hoc fiet sic lac Et
post ablutionem faciei et exsiccationem facies subtiliter
liniatur Et sufficiet quam una sola linitio pluribus diebus

Postquam est facta mentio de medicinis que faciem
dilucidant facta modo mentione de hijs que
faciei abstergunt Credens ego multa dicta ʒ.
capitulo de lentigine et panno hic est valens ¶ Avic.
ergo in hoc sit dixit frumentum mundificat faciem
et eius farina Dixit est Serap. siluris est bonum emplastrum
sordiciei ¶ Dixit est Avic. de semine agni casti quod
mundificativum est coloris Et radix lilij mundificat
faciem abluendo et tersam faciendo et remouet corruga-
tionem eius ¶ Serapio vult quod ipsa sit trita cum melle
Et dicit est acetositas eius abstergit colorem et aufert
vestigia nigra ¶ Rufus dicit vitis alba assata bonum
colorem faciei inducit et tersam superficiem facit Dicit
est succus radicis ciclaminis cum faba mundificat cutem
Dixit est quam Serap. miscetur cum melle et adipe et cum
oleo dissoluatur mundificat faciem ¶ Mesue dicit
ex succo cucumeris agrestis et farina fabarum fit
linimentum bonum abstergens sorditiem faciei et fedi-
tatem cutis Dicit est oleum de mezereon abstergit fe-
ditatem ¶ Et oleum de frassino et oleum de ouis
¶ Dyas. dicit fiat emplastrum cum folijs veruscus sambuci
et aufert sorditiem corporis Dicit est elymolea dis-
soluta cum aceto faciem abstergit ¶ Rogerius dicit
oleum de tartaro abstergit maculas que remanent post
partum et faciem mundificat Et ego dico quod oleum de tar-
taro sic fit Recipe tartarum puluerizatum et infunde in
aceto et postea ponatur in panno lineo in stuppa
et in aqua ante et decoquatur sub cineribus deinde
ponatur in scutella terrea vitreata per tres noctes
statim quod scutellas et declinis et distillabitur quedam
guttas nigra vergens in subrufum colorem que dicitur
tartari oleum ¶ Aqua tartari fit isto modo ¶ Pone
tartarum sub prunis et sine ipsum uri donec albes-
cat post pone ipsum in sacculo lineo suspenso et
suppone ampullam Et collige aquam que egreditur
et erit aqua tartari ¶ Aliud expertum quo utuntur
mulieres bononienses quod est expertum primitus cum pellem

faciei et relinquit aliam albam et lucidam et aufert om-
feditatem que est in ea Recipe aque tartari ℥ iij. sapo-
nis nigri liquidi ℥ j. argenti vivi ℥ iij. bulliat
omnia insimul in ciato super prunas et cum bullierint
subito ponatur ciatus in aqua frigida facta tamen quod aqua non
ingrediatur in ipsum sed ut inferior solummodo exti-
guatur Deinde iterum bulliat et iterum extinguatur
et hoc fiat nouies et ex illo facies fortiter fri-
cando inungatur et multum supponatur de ipso et te-
neatur nocte diebus quatuor super faciem et balneo facto
postea cum ipsa facies bene rubet et sudat fricetur
leniter cum aliquo panno lineo mundo et cadet cutis
superior alia remanente munda et candida ¶
Unguentum est quod callos extirpat sim mane supponatur
eis In sero autem cum aqua calida lauetur et cum cul-
tello radatur quod totiens fiat donec aboleatur totaliter
et postquam primitus est pellis faciei subsequatur illius
alterius usus unguenti et erit effectus mirabilis ¶ Recipe anguil-
lam et precipue marinam et excoria illam et incide eam
in plura frustra et laua ipsam bene Deinde compone pas-
tillum unum hoc modo Pone unam petiam lineam
magnam super crustam inferiorem pastilli deinde pone
solum unum anguille et aliud suppone ceruse bene
cocte Postea solum sit medulle vituli et gradatim
imple pastillum cum petia reuoluta cum crusta
alia superiori et tunc pone pastillum in furno et
sine donec anguilla sit bene cocta Et tunc accipe
pastillum et discoperi ipsum a crusta superiori et le-
ue totum quod est in pastilla sursum cum petia et colli-
ge de per se quod subtile est et sine expressione per petiam
egreditur postea exprime petiam cum manibus et collige
per se quod expressione egreditur feces autem per se reserve
Et primo itaque propter sui subtilitatem pone de die
Sed quod 2a expressum est propter sui grossitiem ponatur
de nocte Hoc itaque unguentum sive cum primitus
primi sine non mirabiliter delucidat faciem Et eas
defedationes cutis tollit feces est inuicte scissu-
ras faciei manuum et pedum sanant et curant

Plurimum querunt de rugis que in facie fiunt ante
tempus debitum senectutis et in fine fa-
ciem reddunt antiquam Et quia iste fiunt
a siccitate dicam illa que prohibent siccitatem fieri
Deinde que sunt illa que rugas extendunt
¶ Alb. dicit aqua casei cum tanto vino bullita
in cortice granati donec consumatur prohibet corruga-
tionem faciei ¶ Serapio Sumamentum olei zi-
zanij est nam ipsum distringit extendit rugas
cutis et mollit eam Avicenna dicit quod oleum de
tartaro remouet rugas faciei Eius autem doctri-
nam vide in capitulo precedenti ¶ Dyas. dicit oleum
amigdalarum cum puluere radicis lilij subtiliter pul-
uerizate cribellate et parum olei rosarum recte facto modo
unguenti tollit rugas faciei ¶ Avic. dicit oleum
amigdalarum amararum cum melle et radice lilij et cera
liquefacta conferunt rugis faciei est panno Rasis dicit
oleum de amigdalis Et ego dico quod bonum est secundum
per miscere aliquid viscosum ¶ Alb. item dicat
quod ex oleo de lilio abluitur facies mundificat
et aufert rugas faciei ¶ Serapio dicit radix
lilij cum melle trita aufert rugas faciei ¶
Frat. dicit ad rugas tollendas omnem corrugationem
de facie remouendam teratur radix cucumeris
agrestis et cribelletur et cum eo facies lauetur
deinde cum sola aqua frigida et hoc fiat per
triduum et mirum erit Cyranus dicit radix
vitis albe assata bonum colorem faciei inducit

et tensam super illic et secundum aliquos cocta cum vino et illinita hoc facit. Et bar. dicit gluten piscium dissolutum in aqua ex qua facies lavetur extendit faciem. Et ung. de litargiro bonum est ad rugas faciei. Avic. litargirum dealbatum fem. de litargiro cuius color est rufus et illud reinsiccet cum pinguedine azime et succo radicis cane et oleo de fistulis aut de semine lini et fiat ung. et alii fit cum pinguedine anatis aut galline. Et pilosi dicit ut mulier clarum et tensam habeat faciem succum morsus galline cum melle et litio et aceto acerrimo et radice sufflimas et ex eo mulier faciem purgat tensam faciem habebit. Et multa alia dicta sunt in aliis capitulis que hic conveniunt quare cum expedit vide.

Plinius dicit. Creatus est homo rex omnium animalium et factus erectus superius. Alia vero animalia humilia et dimissum caput sunt ad illum. Sic ad instar sensus exteriores ut visus sui specialitate est rex. Alii autem sensus ut subditi sunt huic. Et ita etiam organum visus super omnia alia organa sensuum aliorum est in supremo collocatum. Creavit autem ei altissimus auxilia duo scilicet supercilia et palpebras palpebras. Et ita per supercilia fit visus acutior et a nocumento rerum ab alto possibilium in oculo cadere defensaculum existunt palpebras ut cooperturam constituunt oculo ut a nocumentis contingentibus et a rebus etiam possibilibus in ipsum cadere defensaculum sibi fiat. Dicta autem de dispositionibus superciliorum et palpebrarum solum faciendis ad fedam et pulchram dispositionem oculi dimittens tamen multa dicta in aliis libris et primo dicta de illis que pilos generant in superciliis. Et pro notitia huius recurre ad capitulum supra positum quia isti convenientes pro multis hic necessariis. Et Alb. dicit quod cinis granis uvi. dicit lentisci facit crescere capillos vel pilos in superciliis. Et dicit qui ungit plumbum cum stagnum cum pinguedine aliqua cum manu si fricet supercilia confortat eos augmentat eos et retinet. Et Constit. dicit si in mortario plumbeo cum pistello plumbeo teritur sigillata cum aceto et melle et sepo ansermus sit terra est bona pilis superciliorum cadentibus. Et Rasis dicit splen azini assum et tritum et liquefactum cum sepo ursi alia hora liquid vini et alleo donec fiat ad spissitudinem mellis. Item si ex eo suppositum supercilio depilato renascuntur pili. Et id dicit albertus de adipe azini. Quere autem super capitulo de prologo et multiplicatione capillorum quia hic etiam valent.

Sermo modo sit de casu pilorum palpebrarum. Serapio dicit quod mulieri dactilis immiscentur cum nardo aut spica nardi confert calvis palpebrarum et mundificat carnem superfluam earum et mundificat ulcera. Et Aviz. dicit sic adurit os dactilorum et extinguit et abluit et stat in alchool loco tutie et retinet pilos palpebrarum et facit eos nasci cum nardo et cum spica nardi. Et est bona in ulceribus oculi et ortu pilorum. Et Gal. dicit collirium factum de spica humidate salis flegmatis desiccat pilos palpebrarum confortat et facit nasci pilos in palpebris quod ponitur in alchool et viridis forsan in hoc est fortior. Et Dyas. etiam Sapio quod palpebre depilantur per aliquos humores acutos et remanet quod non augentur pili nec multiplicantur. Et lapis lazuli desiccat humiditatem istorum humorum et locum infrigidat. Et ideo ad hoc ut teratur multum et administretur in modum pulveris. Et Dyas. etiam Sapio et fus. Et multi quidam medici ministrant fumos qui fiunt ex fortibus speciebus que sunt in

medicamine palpebrarum quod in eis est egritudo et que pili que dicitur sulach et est egritudo cum qua pili cum duritie et rubore cadunt et olitatum et tumentia hoc operatur. Et etiam dicit Sapio quod fumus predictus administratur in colliriis quod preparantur oculis et in unguentis que faciunt nasci pilos palpebrarum qui ceciderunt et debilitati oculorum et lacrimis. Et dicit etiam quod ysopus humida miscetur cum adipe anatis confert pruritui lacrimali oculorum et grossitiei palpebrarum et pilis cadentibus ab eis. Et Gal. dicit in 9° de simplici de armoniaco et etiam ipsum preparatum terentes et pulverizantes utimur succi ad augmentum pilorum qui sunt in palpebris cum quadam ab humorum acredine decadunt qui nec crescunt nec sumunt alimentum nam sumentes has acredines ad naturem ceterasiam conveniunt membrum cuius est ad ministerium ad augere et producere et confortat membra. Et Gal. etiam dicit in 7° ex de cineribus lignorum et sic dicit et lignum conveniens et nutrit et etiam cinis et sic. si qui libanoti est et thus qui vocatur stomis fortior est hiis. Ad hunc vero magis cum cedri et thus autem acrioribus quidam in pilis nomine palpebris. Aviz. dicit lapis lazuli in hoc per proprietatem bonos efficit pilos palpebrarum a proprietate qua habet in hoc est ultimum. Et Serapio dicit quod infrigidat palpebras quod palpebre depilantur per aliquos humores. Et Dyascorides dicit solucinme crescere facit capillos confortat et capillos et aliis delegat. Et sic mastix que est cum gummi. Et Sextum ad recuperatem pilorum palpebrarum hoc anthimonii ℥. vi. nucleorum dactilorum combustorum ℥. i. amili ℥. ii. folii ℥. i. terantur et cribellentur et administrentur.

Forma autem non solum generacio pilorum in palpebris sanare et in superciliis. Verum etiam quomodo ortum prohibetur. Cum sunt evulsi et per se eorum qui orbicularum ortum. Et ideo de hoc dicam in hoc capitulo. Aliqui antiqui dixerunt quod ova formicarum supposita loco unde pili palpebrarum et superciliorum evellitur et superfricata prohibet ortum pilorum. Et Serapio dicit est marinum quod quilat cunis primi pus quod ponitur super pilos palpebrarum et superciliorum evulsos absumdit eos et videtur dicere de opio qui ibi dicit ex verbum galieni in xi°. Et aut de sanguine ranarum viridium ranas quas bresos quo vocat auferent quod post evulsi sunt pili superciliorum non amplius eos oriri cum experientie subdiderim mulier falsum. Et Aviz. dicit quod sicut sanguis ipsius loco impiatur dicti pili evulsi non amplius nascuntur. Et Serapio dicit sanguis vespertilionis mutuus pilos palpebrarum evulsos regenerare non sinit. Albertus dicit fel yrci palpebris et superciliis suppositum depilatis facit apparere quia acutissimum est et forte facit id in aliis pilis. Et veteres etiam dixerunt sumatur cineres quorumque pilorum adustorum et misceatur cum alchitran id est cedria et inungantur loca et ortum prohibetur eorum pilorum qui pungunt oculos. Et Rasis etiam dicit sanguinem foliorum cinere et aceto solue et pilos palpebrarum evelle et unge et ultra non renascuntur. Rubigo etiam ferri suppilata loco ortum prohibet eorum locorum. Multa etiam sunt dicta super de prohibito ortu quia hic valent quere cum expedit alibi vide.

Sepius contingit ut pili palpebrarum orbicularis nascantur quare ex eorum revolutione accidit ut oculum ingrediatur et pungat

Et pro cura ista serapio sic dicit quod mastix facit
adherere pilos et intellige cum aliis et cum stilo
liquefactus imponatur nam ex hoc pili orbiculares
adherebunt aliis et dicit quod gumma eadem facit adhe-
rere facit pilos palpebrarum qui pungunt oculos.
Et sim galienus id operatur albumen ovi et maxime
mixtum cum olibano pingui. Et dicit gal. quod olibanum
nimis anaquinum et siccum. Et dicit G. iuvamentum
eius in hoc est propter viscositatem que est in eo et non propter
eius complexionem. Et iste modus est ut pili inequales redu-
cantur ad equales cum visco mastice thure et dra-
ganto dissoluto cum albumine ovi et iste est modus albu-
casis. Alius modus est ut pili evellentur cum pin-
garolis et post cum limatura ferri cocta cum aceto
liniatur vel cum sanguine ranarum aut alio modo de
super dictis ad prohibendum ortum pilorum. Et guillh.
de valencia dicit quod si ipsi evulsi sunt et cum stilo in
loco ortus pilorum ponatur mucillago limaturarum nam
ipsa agglutinat et rectificat locum pili et facit
cum aliis adherere et non nocet oculis ut dicit ef-
ras et hoc est expertum. Alius modus est ut ipsis
evulsis fiat fricatio loci ut desiccetur materia cum sicut
de vitreolo ut dicit thesaurus et hec est recepta ℞
gummi arabici dragaganti aloes ana vitreoli ef usti
tutie piperis amidi rubee tinctorum battiture
eris combusti ana ʒ ii. san. dra. acatie ana ʒ i s.
thuris spice lilii galle combuste ana ʒ i sarcocol-
le armoniaci ana ʒ iii dissolvatur armoniacum cum
aqua putei et sucus pomi citrini et alia bene
pulverizentur et fiat sief. Alius modus est
ut ipsis evulsis et palpebra eversata locus pi-
lorum cum cauterio subtili cuius caput sit eurinum
cauterizetur et postea super oculum albumine ovi cum oleo
rosarum mixtum cum cotone apponatur. De pedi-
culis huius loci satis dictum est. Sed hoc de nigro
istos pilos secundum thesaurum unctio facta cum oleo et
pinguedine anseris in plumbo fortiter fricato

Relaxatio palpebrarum est elongatio palpe-
brarum superius usque quo non posset elevari et
forte augetur intantum quod displicet et pili
intrant oculum et ledunt ipsum. Causa cum dicit thesaurus
est habundantia humorum vel humiditatum. Et alcoatim dicit
quod aliquando est ex lesione musculorum moventium palpe-
bras et aliis vidi. In cura ista habes duas
intentiones. Prima est ut cum praticus vis
est ut fiat purgatio cum pillulis cochiis vel lauren-
tiis aut de luce. Et dieta eius sit prescripta quod satis patet.
2a intentio completur cum localibus. Et primo videas si fu-
erit antiqua aut recens. Si recens unge pal-
pebras cum hoc quod desiccat et restringitur sicut
memite aloes crocus mirra acatia et aqua istorum.
Si fuerit antiqua et ista non valent cures eam
isto modo ut dicit alcoatim incidatur pellis palpebre ad
formam folii mirti intantum in quantitate que suf-
ficit elevetur quando pellis ingreditur cum pelle.
Capiatur ergo pellis cum manu aut alio modo et
cum forficibus incidatur et iungatur pellem cum pelle
cum acu quod suatur inde cum pulvere incarnativo
incarnetur et consolidetur. Alius modus est ut fiat cum cau-
terio actuali curvo et postea consolidetur. Alius vero modus
ut fiat cum cauterio potentiali. Pone ergo super
cartam bombicinam ad quantitatem mirti super palpe-
bram et teneat cum digitis tanto tempore donec eger
sentiat caliditatem et mordicationem caustici. Deinde
elevetur cum butiro arsura et postea consolidetur et in-
carnetur ut sepe in aliis dictum est. Et vero quando hec
vel in ista quod in consolidatione vel incarnatione fiat de
loco decurtat. Sit contractio in palpebris vel eius

ipsa evellatur et sic de aliis similibus

Reversatio palpebrarum est earum separatio taliter
quod oculum cooperire nequit et est similis oculo
leporis. Fit autem ex mala cicatrice palpe-
brarum vel sectione vel ex spasmo lacertorum aut ex
carnositate generata infra eas. In cura ista habes
duas intentiones. Prima est facere purgationem et
ordinare dietam secundum materiam peccantem ut sepe dictum
est et ex te cogita. 2a intentio completur hoc modo. Con-
sidera si hec dispositio fuerit ex siccitate aut non. Si
fuerit ex siccitate oportet humectare palpebram cum
oleo et cum balneo mucillaginis fenugreci et pingue-
dine galline. Et ista experta sunt ut dicit Avicenna. Si
autem ista non valent tunc oportet ut dicit alcohali incidere
palpebram et extendere eam et ponere in scissura
lichinia tenentia plagam apertam taliter quod generetur caro
et pellis contractum sustinebat. Si autem provenerit a
carne superflua propter hoc precipit thesaurus eam consumere cum pul-
veribus corrosivis ut est sief viride et aliis
similibus. Aliqui autem faciunt cum cauterio actuali
quod laudo precipue quod baculus non ledatur etc.

Palpitatio fit quandoque in palpebra ipsa nam fit a
ventositate inclusa in palpebra et quia
multa dicta sunt .S. in primo libro conferre in
ventositate quod in capitulo de apate ventoso et in capitulo
de hernia ventosa illic ergo queratur cum opus
fuerit hic autem pauca scribantur. Avicenna tamen dicit spiritum
reumum generat palpitationem palpebrarum. Et dicit eius urina
hominis quando coquitur cum melle in vase eneo absterget
albuginem oculi et confert palpitationi. Multa emplastra
embrocationes et unctiones possunt fieri ex rebus
carminativis et patet

Accidit sepe cadit palea aut pulvis que amo-
tione indiget eo quod visum impedit.
Aliquando cum radina munda removet ea que
sunt in oculo quod illa que sunt in oculo adheret
illi et loco eius aliqui faciunt cum visco. Et aliqui faciunt
oculum cum aqua calida aut tepida et quando immit-
tunt multum de lacte mulieris. Et si ista non valent
aperiatur locus quod elevatur palpebra et removetur pa-
lea cum re. Vel cum molectis ut iam sepe feci
aut alio modo ut est hic et patet satis.

Sunt enim iste excrescentie preter eme-
cuse maxime in lacrimali et quando sunt dure
dicuntur de genere verrucarum et quando molles
sunt et sanguinolente sunt de genere ficuum et emo-
royd. moralium. Si fuerit verruca cum cauterio
potentiali removeatur respiciendo semper oculum.
Si morales removeantur cum ligatura et in-
cisione vel cum medicinis causticis. Ego et in re-
sidui procedas in confortatione loci vel cum albumine
ovi quod in mala complexione calida optinet principatum.
Deinde locus consolidetur et hoc de albumine ovi fit
ne locus apostemetur. Et si aliquid carnis rema-
serit corrodatur et desuper pone totum balneatum
in albumine ovi ut apostema quiescat. Et fac
sic quando eminentia carnis accidit in lacrimali ve-
rumptamen oportet ut caveatur ne veniat incisio ad car-
nem naturalem et accidat inde cursus lacrimarum ut
in proprio capitulo dicetur et hoc sufficiat.

Mutheris in 3o de accidenti et morbo dicit ego
oculorum et illas que nocent actioni visus et
iste sunt duplices nam queda sunt vel

toti oculo ut sunt apostemata et inflationes quedam particu-
lares ut egritudines palpebrarum panniculorum et
dispositio mala ipsorum spirituum. Et ideo Galienus de acciden-
te et morbo dicebat. In speciebus quidem actibus triplex
est similitudinis dictam unaquamque in primo organo velut
in cristalloyde patientis. Altera in spiritu visivo a cerebro
per nervum opticum descendente. 3a coadiunatibus
ut sunt omnes alie particule. Et subdit quod iste egritudines
quedam sunt complexionales que sunt in consimilibus partibus quedam
vero in organicis partibus quedam vero comunes que in utrisque fiunt.
Et licet iste egritudines possunt esse in omnibus partibus melius
propter naturam oculi quam accidunt in eis quod suscipiunt proprie-
tate que magnam diversitatem facit in curando. Et ideo
dicebat Ihesus quod quedam erant egritudines oculorum que mul-
tum erant quiescentes aliis membris ut male complexiones
solutiones et apostemata quedam vero proprie ut lacrime pannicu-
li cataracte et sic de aliis. Multe namque fuerunt pas-
siones oculorum nam Ihesus dicit eas fore 98. Acho-
ali dicit eas fore 40. Albuzaram dicit eas fore 60.
Alchanamo solus dicit quod ipse medicatus est 60. et
attestatur quod Galienus posuit 100. et quinque. Almansor posuit
99. Bienvenutus de paucis tractavit. Hic autem fit
mentio de aliquibus de apostematibus oculi et de ulceribus
iam facta est mentio. De autem harum egritudinum et
similium cause sunt primitive antecedentes et quiete
quas Galienus in toto libro interiorum simpatias et ydio-
patias idest per passiones et proprias vocavit. Complexio-
nales sunt que veniunt ab alia particula. Proprias vo-
cat quando veniunt propter causam propriam in eodem membro ex-
sistente. Que quidem cause generantur ab humoribus
a malo regimine in corpore generatis et ex ipsorum
oculorum debilitate ut dictum est sepe. Signa
oculorum apparentium sunt satis manifesta velud et signa
aliarum egritudinum. Que vero occulta sunt maxime
indigent perscrutatione interiorum primo iudicatur etiam quod
sunt difficiles eo quod oculus est intricate compositionis
ut patet in anathomia et eciam hoc est sensibilis particula
ut 3o tractatu et medicamina que competunt ei sunt artifi-
ciositatis magne et eciam hoc multe dispositiones in
primum sepe coniungunt. Cum istarum dispositionum oculi-
licet quinque intentiones. Prima est in rebus aliquibus
observandis. 2a est in materia ante que indiget
curatione. 3a est in vita ut amplius materia que peccat
non generetur. 4ta est in materia coniuncta ut ipsa re-
moveatur. Regule observande sunt iste. Prima quando cum
egritudinibus oculi coniungitur zoda et dolor aut
fluxus quod illa sunt primo sedanda antequam ad curam egritudinis
oculorum procedatur. 2a est nulla operatio particularis
fiat in oculo quousque caput et corpus fuerint
purgata et rectificata. 3a est quod omnis operatio
particularis in oculo est delicatius et mollius
quo sit possibile exercenda. 4ta regula est quod
operatio fiat in loco claro non ventoso. 5a est in
applicando melius est multiplicare vices quam quantitates.
6a medicina oculi sit bene depurata et prepa-
rata ad ultimum trita et cribellata aliter enim plus
lederet quam iuvaret. 7a est quod ante operationem me-
dicaminis oculus bene lavetur cum aqua calida. Ultima
regula quod non accedat ad operationem nisi sit sub-
tilis et ingeniosus et bene videns et manus habeat
firmas. De 2a 3a et quinta intentione dicetur hic
secundum singulas egritudines.

Lacrime ut dicit Bienvenutus veniunt per lac-
rimalia in quodam foramine parvo quasi insensibili
in fine pilorum ex quibus lacrimatur oculus
totus et ideo dicit Avicenna quod est egritudo in qua oculi
sunt semper humidi et infecti humiditate aquosa

a capite ad oculos descendente. Et Ihesus dicit quod aliquando
descendunt per venas exteriores et aliquando per interiores. Et
Halialbas dicit quod aliquando descendunt per venas exteriores et
quandoque per interiores. Et Halialbas dicit quod quandoque descendunt ratione
rarefactionis pellis oculi et aliquando ratione compressionis unde
dicit quod si spongia est plena aqua et fiet compressio ex-
ivet aqua ita est in proposito. Pro quo nota quod lacrime
sunt duplices quia quedam voluntarie et de istis non est
sermo et quedam involuntarie que causantur duobus modis vel
virtute continentie et digestive oculorum sicut accidit incipi-
entibus morti et de talibus non est sermo hic et de istis
loquitur Ypocras in primo pronosticorum. Alie sunt que causantur
ex multitudine materie et descendit a cerebro ad ocu-
los ut patet in senibus et in aliis habentibus oculos
valde humidos. Causa harum dispositionum est repletio
capitis et totius corporis aut oculorum debilitas naturalis
aut accidentalis vel abscisio vel diminutio car-
nis in lacrimali aut cum pruritu. Signa harum
sunt satis nota. Materiam autem ipsarum cognoscit patiens
nam si sentiunt lacrime frigide significat quod materia
est frigida. Si autem sentiunt lacrime calide sig-
nificat quod materia est calida. Iudicant auctores propter hoc
quod que sunt naturales et propter abscisionem carnis in la-
crimali non curantur et non bene. Et que veniunt a
parte intrinseca sunt difficilis curationis ut testatur Al-
choati. In ista materia habes duas intentiones. Una est
universalis alia particularis. Universalis intentio que est de dieta et
purgatione completur ut dictum est supra in de ulceribus
oculi et in obtalmia quare illic vide. Sed bene-
nutus dicit quod in hoc casu diversio licet provocativam
et ob hoc laudat cauteria posita super summitatem
capitis. Et cauteria in fontinella brachiorum et sec-
tiones facte retro collum sunt etiam utilia multum dicta.
Confortatio et desiccatio capitis secundum Galienum hic habet lo-
cum cum abrotano et storace. Avenzoar scalpellationes
aut synapizationes super proram capitis in hunc mo-
dum ordinat. Recipe cicadarum maris piperis corticis et
commisceantur cum aqua rosata vel alia secundum temporis
cum et infirmi dispositionem et dicit quod est experimentum
suum et fuit patris sui. Rabi Moyses in suis
afforismis etiam hoc accepit. Non obliviscaris tamen
quod principaliter competunt experimenta domestica ut est
aqua rosarum album ovi et sic de aliis. Particularis
intentio sic completur. Et primo dicit Ihesus hoc alcool
valere. Recipe lapidis ematitis marcasite lote tutie prepa-
rate ana ʒ. i. margaritarum ℈. 5. succi mentie aloes
ana ℈. i. terantur et cribellentur et fiat alcool. Et
Gerardus de Solo dicit hoc succus valere. Recipe tutie ablute
et infuse in aqua mitri ʒ. i. corallorum albi et rubei
sanguinis draconis. sebesten modicum combustorum sumach gallarum
aloes mastices cum aqua infusionis draganti et
gummi arabici dissolvatur in aqua et fiat inde colli-
rium. Illud Avicenna et Mesue expertum. Recipe succi gra-
natorum acetosorum cocti usque ad consumptionem medietatis
lb. 5. aloes succi mentie libras ij. croci ana ʒ. iij. ingi
gr. vj. misceantur et ponantur in vase vitreo ad sole
per 40. dies. In causa frigida vero hoc conferens ad
lacrimas et ad humiditates et etiam ad relaxationes
et gravitates palpebrarum cuius forma est hec. Recipe
capitum vissiarum sine sale adustarum antimonii tutie
albe et viridis ana ʒ. ij. camfore ʒ. 3. piperis ʒ. i. mag-
infusum sit aloes aut aqua feniculi. Aut aqua
ferri in qua aloes sit infusum nam stringit in oculos
et addit in visum et lacrimas stringit quod expertum est.
In simplicibus loquor. Et primo Constantinus dicit betonica
potata lacrimas stringit oculorum. Apuleus dicit quod
ipsa contrita facit claritatem ut parte oculorum lac-
rimas auferat. Dicit etiam Constantinus antimonium pulverizatum

et instillatum lacrimas stringit Et in senibus
habentes oculos humidos eos incolumes reddit et
omnes maculas curat maxime si parum musci addatur
misceatur cum eo Et bar. dicit quod lacrimas exsiccat
que sunt cum acuitate aliqua Et quod in misceatur cum
immittitur cum albumine oui aut cum lacte et colliri-
zetur // Dyas. dicit sarcocolla potest lacrimas stringere
et quodammodo faciem hylarem facere et rem oculorum
prohibere Et alibi dicit quod cum croco sit immixta col-
lirium est factum ex radice croci et lacte mulieris
lacrimas stringit et rem oculorum prohibet Stringit
etiam lacrimas succus foliorum oleastri collirizatus
Dicit dyas. miscetur collirijs est nobilibus Et dicit
etiam opium potest sistere lacrimas collirijs immixtum
Et dicit psillium in aqua infusum oculis lacrimalibus
cito prodest Et quidam cum aqua rosarum instillagines
preparant et conferunt sunt cum sit nimium calida
Halab. dicit sicut succo cepe narcisi collirizetur
oculi lacrimas stringit fortiter Dicit etiam lacrimas
stringit pulvis coralli rubei Et serapio dicit quod vi-
sum abstergit et lacrimas desiccat desiccatione
forti // Constantinus dicit quod lacrimas siccat et pruritum
oculorum tollit Et linus dicit quod confortat oculum abster-
gendo et exsiccando humiditatem fixam in eo et proprie
quod est ad hunc exeo et abstergit ulcerum vestigia
et est quiescens lacrimis // Serapio cinis uue acerbe
uste in olla rudi subtiliter trite et pulverizate et cri-
brate et imposite tollit ardorem et lacrimas Et dicit
quod aqua decoctionis psillii oculis sepe lotis lacrime sic-
cantur Rogerius dicit aqua sublimationis florum
eufragie incipit palpebras tuefactas attenu-
at et maculas tollit vel frangit cum eius cum sit fri-
gida Et guillhelmus de varignana dicit Ego autem mirabile
experientiam habeo in sedatione pruritus oculi et des-
tructione lacrimarum et est succus herba quam multi di-
cunt esse de genere pedis columbini que in lapidibus
et sectis crescit ut plurimum eius folia sunt rotun-
da sicut folia malue sed sunt sicut petrosilinum divi-
sa ad albedinem et habet multos ramos ex una ra-
dice subtiles et rubeos et flos eius est viridis
et acutus sive in acutum tendens Hec contundatur
et sint drachme ii. ciorum. ℥. ii. thutie sublimate trite
℥. ii. salis ℥. i. vini boni subtilis et albi quarta
una ad mensuram bononiensem et in vase vitreo servetur
et de gutta una oculis collirizetur posita in lac-
rimali non erit effectus eius mirabilis

Fiet autem quandoque primo de pruritu et corrosione
lacrimalis qui fit a materia acuta illuc descen-
dente i. fiat purgatio cum electuario succi rosarum
cum pillulis de hiera vigorata cum succo rosarum Et
dicta ordinata secundum debitum Dicam que ingenio eam
quiescunt et constringunt lacrimas Dixerunt aliqui
antiqui quod pruritum tollit oculum aloe cum vino mix-
tum secundum quosdam non exsiccant humiditates oculorum
// Serapio et dyas. dixerunt quod aloe mixtum
cum melle aufert pruritum oculorum et lacrimas
et bar. miscet ipsum cum melle et vino // Dicit
etiam dyas. insime fumus pruriginem compescit et lacri-
mas et stringit Dicit etiam aqua decoctionis cum
spica oculorum pruriginem aufert Confert etiam pru-
rigini lacrimali secundum dyas. cinis lane siccate sub-
tilissime cum radio impositus Dicit etiam albumine
oui oculorum extinguit ardorem et dolorem compescit
// Serapio dicit comburatur ebanum in olla terrea do-
nec fiat carbo deinde abluatur sicut abluitur
mediluca est autem medulena lapis niger et est com-
quiescens oculo et pruritum eius Et dicit quod confert

collirium factum de sumach pruritum oculorum Et
dicit agresta facta secundum artem confert pruriginem
oculorum etiam confert ad pruriginem palpebrarum
Et specialiter dico de albumine oui et tollit etiam asperita-
tes que sunt in eo Cum pruritus est qui apparet
in oculo ex materia flegmatica salsa secundum serapionem
vi. mirifice acatia mixta cum alijs medicinis
oculi Fumus etiam pruritum a flate salso sedat succus
etiam cepe mixtus cum thutia et impositus // Apuleus
vmbilicus cum polenta imposita tollit ardorem
et tumorem oculorum // Fidelis dicit pumex ex-
tinctus ter in vino oculis immissus ardorem et
lacrimas tollit // Sedum // Auicenna multum prodest
corrosionibus lacrimalibus fumus elevatus a ligno
pini et confert fluxui lacrimarum secundum serapionem et
galienus dixerunt et dicit stercus lacte pruritum
albuginee confert et acuit visum Et dicit cum
lac mulgetur in oculo confert obtalmie et nocu-
mento menstruorum calidorum effusorum ad oculum et asperitatem
// Halab. dicit climia argenti si comburatur et lavetur
purificat visum et desiccat morphea oculorum
Multa etiam dicta sunt supra capitulo de pruritu et
scabie palpebrarum in libro quarto que etiam hic conveniunt
quare illa capitula in adinvicem videntur Et preterea
que dicta sunt in capitulo de vi... lacrimarum ad
pruritum oculorum et ad lacrimas valent

Ardor et incessio fit sepe in lacrimali et
fit a materia calida valdeque remotione indi-
get fiat ergo purgatio ut in omnibus talibus
debet fieri cum electuario succi rosarum aut alio modo ut
tibi placet distempera cum aqua fenugreci aut endi-
vie Dieta autem declinet ad frigidum et humidum
et cum est novo Pro vero huius dispositionis gal.
sic dicit de folio viole suppositum ventris confir-
matione faciente vel in oculis // Dyas. dicit
ossa dactili ustione oculorum tollit preparatur
aut sit sepe deinde est qua cum melle // Serapio
dicit lac caninum cum succo coriandri impositum
oculo tollit ardorem // Apuleus et folia man-
dragore recentia cum polenta tonsa oculis
supposita feruori oculorum validissime prosunt
Et dicit vmbilicus cum polenta impositum tollit ardo-
rem et tumorem oculorum Rogerius dicit aqua
que a vite incisa in vere colligitur punctiones
oculorum et arsuras removet quia cum calida fuit
Et ergo dico quod lac aquasiatum cum albumine oui bene
mirabiliter

Humiditates in oculo fiunt duobus modis
vno modo scilicet humiditas que descendit a capite in
oculos ex defectu virtutis assimilative
vel ex malo regimine Alio modo scilicet materia que ascendit
a stomacho ad caput scilicet cum vapores illi
aquam convertuntur et ad oculum descendunt Sed
diceret aliquis quomodo isti vapores convertuntur in aquam
cum caput totius caliditatis agregate sit complexionis
calide et humide Respondeo quod licet totius caliditatis
agregate sit complexionis calide et humide tamen in
capite sunt quedam partes frigide a proprio in complexione
ad medium generis quibus si occurrerit vapor ali-
quis condensatur a frigiditate illa et in aquositatem
convertitur Si autem vapor iste occurrerit parti calide
non condensatur Tertio etiam modo potest causari humiditas
in oculo scilicet male assimilatione ipsius oculi et etiam
patet // In cura ista habes tres intentiones
Prima consistit in purgatione capitis aut stomachi vel
alio modo secundum quod materia ad oculum descendit vn[de] :/. scilicet

si causa fuit caput cum pill. cochijs purget. Secunda intentio complet cum dieta debita secundum necessitatem me- dicinis ad siccitatem declinans. De 3a intentione parum loquar quia ad nos phisicos pertinet. Et ego etiam multa dixi in capitulo de fluxu lacrimarum que valent. Fetis igitur dictis supra et confortationibus membrorum. Dixit Constantinus sucus rute cum aloe mixtus oculi humidis prodest. Et Auicenna dicit aloe prodest cursui anguli lacrimalis et exsiccat humiditatem eius. Dixit iterum Constantinus sucus radicis affodillorum cum modico mirre et croci in vino decoctus fit optimum collirium contra humiditates oculorum et palpebras se mundantes. Auicenna dicit in antidotario etiam valent oculo mollificato et confert in ebis que confluunt fco ex eis alchool. Fidelis dicit quod cinis rosarum combustarum oculos siccat et sanat. Alii dicunt quod combu- ritur cadia marina et ponitur in oculis desiccat humiditates oculi et stringit sanguinem.

Ingrossatio et eminentia oculi fiunt tribus modis. Auicenna aut propter inflationem et repletionem materie aut propter vehementem coartationem quam thesus vocat suffocationem sicut est in vomitu et clamore et in labore partus. Aut propter vehementem mollificationem lacertorum eius et mineralium eius fit a causa contraria cum elatius et consumptivus ut in ethica et in febribus pigilantis aut a causa contristante aut aspismo. In cura ista habes duas intentiones una universalis et alia est particularis. Prima complet cum purgatione. Fiat ergo purgatio cum pillulis cochiis. Dieta sit ut dixi in capitulo de obtalmia ventosa. Fiat embrocatio suffuse collirium. Secunda intentio complet hoc modo. Rx primellorum et olive foliorum et mali fiat petia aut bombix et ponatur super oculum. Albucasis apposuit hoc. Rx acatie aloes thuris sarcocolle ana et fiat ex illis linitio lamina plumbea etiam posita super lo- cum valet. Auicenna dicit quod ex medicinis conferentibus in egressione et eminentia est ut fiat emplastrum cum farina fabarum rosis thure et albumine oui. Lapis ematitis cum albumine oui valet multum. Citonia etiam cocta cum lentibus multum valent. In materie et profunditate oculorum regimen ethicorum multum prodest. Et fomentare multum locum cum lacte tepido et aqua dulci tepida et mungere caput cum oleo viol. et emplastrum factum ex amido croci floribus vino et lacte cum medulla ouis aut bouis prodest. Valascus de strabositate oculorum.

Strabositas oculorum est visio tortuosa et obliquatur et transponitur humor cristallinus et propterea totus oculus vel ad altum aut ad superiora aut ad inferiora. Unde dicit Galienus 4to de accidenti et morbo. Strapud latera in illi digni vel noctis vel sursum aut deorsum duplicatur omnia apparere- putant. Et causa quia species rei vise non vniuntur ut dicit vnum et quod non vniuntur non est dubitare visio et causa facit patet. Fit obliquitas sursum quam ex- trinsecus ut assiduitas aspectus ad partem illam ad- quam fit obliquatio ut facit impressio cum digitis facta sub oculis. Et apponitur lumen aut picture ad vnam partem maxime in pueritia propter quam eam dicitur nutrices se multum cavere. Etiam fit ab intus ut propter spasmum aut paralisim ut etiam contingit in zoda forti epilia tortura. Que aut fit in pueris rectificatur per paruum aspectum ut si candela aut aliquod lucidum vel coloratum ad oppositam partem ad quam respicit ponatur. Et thesus

laudat aquam pulmonis colliziratis. Et Auicenna laudat turturis sanguinem puluizatum et distillatum in eis secum. Dixit etiam quod in strabositate facta ab humido conse- caput purgatum fit etiam ex succo foliorum olive. Et dicit etiam quod in causa sicca frequenter supponatur oculo cum pannus albus oui et olei rosarum cum pauco vino et diebus pluribus teneatur. Sed in aliis vero si accidat propter aliquam egritudinem cum illa est cum illarum curatione.

Oculus strabonis, oculi et propter pupilla. Secundum Auicenna confert in egritudine maxime propter percussionem vel casum supponatur emplastrum factum ex farina fa- barum rosis thure masculo et albumine oui. Serapio posuit hoc emplastrum sine thure. Et dicit etiam Serapio quod confert eminentie oculi. Et dicit ossa dattilorum cum melle conferunt exitui oculi et cum succo foliorum olive et propter siluris et sucocatum cum mixtus. Vel Auicenna sic dixit succus foliorum olivarum confert egressioni oculorum et vlceribus cornee et fluxui sed domestica sunt quedam tenuiora oculo quod siluria sed ideo possunt folia contrita. Et decoctio foliorum facta fomentatione est valida. Dixit etiam Auicenna mirti folia sedant obtalmiam et exitum oculi. Si autem est eminentia pulpe solum tunc conferunt que ei- sunt in hoc capitulo oculo eminenti conferre. Et propter est plumbum quod fit ex farina fabarum et aliis. Alii dicunt lapis thucia est frigida et sicca et cum in medicinis ponitur oculorum et creditur quod stringit pupillam est dicit.

Postquam facta est mentio de egritudinibus aquilonis oculorum et de egritudinibus in quantitate et figura oculi quod dispositiones pertinaces cadunt quam in oculis ex parte colorum ipsorum dicto in hac parte mentione de ipsis facta incipiendo de remo- tione albedinis oculi et hoc est quod frequenter infantes nascuntur cum superflue oculi glaucitie siue variis. Et dicit Gatinei secundum Dyascoridem quod qualis pupilla tingi non erit sine. Rasis dicit si puer nascatur cum oculis variorum colorum cum lactatur cum muliere nigra statim per dies v. aut vij statim assumet oculi colorem ad nigredinem. Aliqui antiqui dixerunt quod si caput pueri liniatur cum cinere auellanarum facit ut oculos tales nigros. Et Dyascorides sic dicit de auellana quod aliqui dicunt quod cortex eius cum corio illinitus oculos gatti nigros efficit. Serapio vult quod auellane comburant et cum oleo capita puerorum inungantur. Et Bar- dicit quod solus cortex inungatur et sicut dictum est apponitur. Serapio dicit elmolea ad- miscetur cum alchool ad denigrandum oculos. Sed aut glaucedo oculorum ex egritudine est tunc fit. Dixit Alii quod aqua croci distillata in oculis valet hominibus qui habent oculos glaucos ex egritudine. Et Auicenna dicit fit ex croco alchool ad varietatem accessitatem in egritudinibus. Ego etiam dico quod quia tingit albedinem oculorum de qua mentio dicitur etiam conferunt in hoc casu. Et ista et aliqua que dicitur in capitulo de remotione acuitatis oculi hic valent et propter quod dicitur illic de gumma oliuarum que etiam oportet videre.

Quando causantur quandam albedo quedam in oculo et albor que tamen non sunt vestigia vlceris sed ab aliqua subtili humore causantur ad oculum defluxi et de hac in primo diximus. Et cum purgationem et dietam ordinatam ut in capitulo illo suppono. Serapio dicit quod cyamus cum vino mixtum et aufert. Visus hunc tamen lactea que est in oculo oleo de fenugreco iuncto.

Apuleius dicit de albore qui est in oculo herba ros marini succum commisce cum melle antiquo et si inunges liberabitur. Fidelis dicit si succus edere terrestris in nares eiusdem patientis immissus capite vehementer infixo excludit alborem. Constantinus dicit stercus muris valet albedinibus oculorum pulverizatum et in oculis immissum. Rahab dicit urina hominis albedini prodest oculorum. Serapio dicit fex vini antiqui quando teritur cum oleo de alcanna albedinem abstergit oculorum. Dixit et margarite sunt convenientes in alcool et conferunt albedini oculorum et delent albedinem que est in oculo. Item quia fortificant nervos oculorum. Alexander dicit quod cathimia auri confert albedini oculorum. Et ego non dubito quin dicta sunt in precedenti capitulo de remotione cicatricis huic valent et precipue quod dictum est de gumma olivarum. Si quis autem vellet oculum dealbare fiat quod dicit rasis quod pulverizatur de pulvere ossis corticis in eius cicatrice propter albedinem que accidit in oculis eius. Sit ergo finis timentes deum amen.

Premisso capitulo cicatricum et particularium quod in hac disposicione oportet procedere sicut in aliis solum dicta particularium approbata que in hac intentione sunt per auctores. Pro quo nota quod macula rubea non est aliud quam sanguis coagulatus et adherens coniunctive et causa est duplex que est extrinseca ut percussio et punctura vene cuius vena frangitur et currit sanguis usque coniunctivam et ibi more congelatur ibi. Causa intrinseca potest esse habundantia sanguinis cuius vene aliqua pars resudat in ipsam coniunctivam aut aperitur ipsa vena vene minime mordicationis vel acuitatis cuius vene potest esse macula rubea in coniunctiva. Et contra hoc dicit serapio quod distillant sanguinem columbi dum est recens et calidus in oculo quando in loco fuerit tursa id est egritudo sanguinis et quidam penna extrahunt ab ala et [strikethrough] sanguis exprimunt quidam in ea in oculum aut scindunt sub ala eius et sanguinem accipiunt qui egreditur et calidum imponunt. Et sanguis ex ala videtur auctoribus magis laudare. Et Alexander dicit quod ponitur talis sanguis in oculo quando ibi sunt vene rubee aut caro et dicit est Serapio quando distillatur in oculo loco sanguinis huius oleum rosarum facit idem nisi quod oportet quod distilletur oleum calidum secundum caliditatem sanguinis. Sanguis autem iuvamentum in hoc non est nisi propter caliditatem cum sue complexionis temperamento. Alexander dicit omnibus bene valet rubedini oculorum. Ficus dicit quod sit positus in aqua lotus multotiens et cum albumine ovi et aqua rosarum confectus. Et confert etiam humoribus calidis in oculo. Et serapio dicit quod aqua lactis curat apostemata calida oculi et sanguinem qui venit ad oculum ipsi miscetur quoniam cum ea medicine que fiunt hoc. Alexander etiam dicit medulla masticata in hemorrhoicis ciminio valet contra sanguinem oculorum decurrentem. Et dicit etiam si masticetur ciminum et oculis imittitur de eis sanguinem mundat. Et alibi dicit masticatur ciminum et ponitur cum oleo et distillatur super ungulam et coagulatum sanguinem in oculo. Et dicit etiam collirium factum ex succo semperviue valet rubedini oculorum et sanguinem tollit. Avicenna dicit quod ysopus sicca cocta in aqua et emplastrata confert etiam tartari. Ficalis dicit pulmo ovis aut arietis appositus super oculum calidus sanguinem cito tollit. Dixit etiam absinthium recens tritum cum albumine ovi et suppositum oculo sanguinem et rubedinem de quocumque humore sit tollit. Si autem offuscatio sit in oculo a sanguine congelato tunc Avicenna dicit ex sale gemme cum oleo aut passulis et melle et fenugreco in modo emplastri suppositum fatiunt obscuritati visus et palpebris. Iohannes in capitulo primo sit dicit quod in principio macule rubee ubi est sanguis congelatus ad repercussionem debet distillari albumen ovi bene agitatum in oculo et per oculum bene impletur ad extra cum bombice infuso in albumine ovi et oleo rosarum et quando sanguis dissolvatur modis dictis. Sed quia cum sanguine columbi aut turturis ut dicit Ghemirdus de solo Alexander cum isto Recipe olibani salis gemme ana ℥ i pulverizentur et dissolvantur in lacte mulieris et fiat collirium. Aqua etiam rafani dum distillatur in oculo valet. Suffumigatio etiam facta ex decoctione ysopi apii et origani valet. Rubores etiam oculorum consequuntur quandoque in modum potatorum apparet tollit hoc. Recipe rute rosarum siccarum ana m. i. bulliant in vino albo deinde colentur et colature addantur aloes epatici ℥ ii. thutie ℥ i. litargiri argenti ℥ ss. hec omnia pulverizata cum predicta decoctione bulliant usque ad consumptionem duarum partium deinde colentur et erit hoc oculi collirium.

Dolore autem oculorum quando corruptus in oculis est et qualiscumque sit et cuiusque partis sit a morbo veteris [illegible] facit ubi Avicenna dicit oleum de fenugreco bonum colori corrupto. Et precipue in albis oculorum ictericia tollit acetositas etiam et oculus collirizetur ex ipsa. Ysaac dicit tollit succum granorum acetosorum oculis immissus. Succus etiam bliti per nares attractus citrinitatem oculorum tollit. Pulvis etiam cordisi tenuis cum lacte mixtus et naribus attractus citrinitatem oculorum tollit et ictericiam ex oculis et facie. Alexander cologonia curat yctericiam oculi quando fit sternutatio ex aqua decoctionis eius per nares imposita. Serapio dicit fit sternutatio cum succo persici veteris ad monstrandum colorem infectionis corporis in oculis facto capitis purgio. Sed non dubito quod multa alterare ad frigiditatem ipsum epar etiam valent ut sunt sandali dyarodon albis et huius descriptione in antidotario mesue. Flobotomia etiam de vena epatis ipsum multum infrigidat quia colera non ita ascendit ad partem superiorem. Aqua etiam rafani distillata est in hoc medicina summa. Similiter oxymel compositum et eupatorii compositum cum aceto et ieiuno stomacho est medicina optima. Nota tamen quod in principio citrinitatis oculorum valet aqua rosarum. In processu vero valet etiam lotio loci cum aceto albo in quo sit bullita camomilla. Ego etiam non dubito quod multa ponantur a phisicis sicut a rasi viatico et gordonio et sic de aliis que pro optime valent sed ista sufficiant cirurgico.

Postquam est facta mencio de egritudinibus angulorum oculi et de egritudinibus in colore restat modo mencionem facere de egritudinibus coniunctive. Et quia de aliquibus supra in secundo libro et quarto dictum est ut de apostematibus et ulceribus nunc dicta de ungula secundum intentionem Avicenna que videtur esse excrescentia quedam pannicularis procedens a lacrimali super coniunctiva usque ad corneam et pupillam. Verumtamen pluries oritur a lacrimali dextro quia a parte nasi et aliquando a parte sinistri sed raro. Alii dicunt

q̄ vngula sic diffinit᷑ Vngula est excrescentia
exens in quictiva exens ince. int dispōe nervosa
Et scḋm eos dicat᷑ media quia nō ita est dura sic
nervus neqꝫ ita mollis sicut caro Et hec passio
aliḣ est accidens q̄ꝛ ad aliū morbuꝫ sequit᷑ et aliḣ
est egritudo et fit a mā fleūtica vt plim gros//
sa coagulata in quictiva fluēte ad oculuꝫ et
tunicas illas penetrante vīe sue virtutis Et al//
choati ponit duas dispōnes vngularū vnā
nervosaꝫ et aliaꝫ ponit carnosaꝫ q̄ Aliꝫ ponit
adiposaꝫ sꝫ posuit ipaꝫ sub carnosa q̄ quid est
alba sicut hiūs albe vel vini vt dicet᷑ quia
nō capit vnctū sꝫ abscindit᷑ quū temptat᷑
elevari Et pp hoc dixit Aliꝫ q̄ vngule erat
variorꝫ colorꝫ quid eni erant colorꝫ citrini quid
rubei quid fusci fusti vergente ad albedinē
Et dicebat q̄ quedā erant recentes et leves que
velociꝫ dividunt᷑ et elevat᷑ et quedā antiq̄ et
sunt que nō ita sunt facilis sepationis Cause
vngularꝫ scḋm benevenutū sunt humores fleūtici
grossi viscosi a malo q̄ q̄ regie gñati Dig//
carꝫ sunt satis nota p̄ ea q̄ dcā sunt Vm · thesḣ
ponit diaꝫ int panniculuꝫ et quictivā Et int᷑
carnē lacrimaleꝫ et vngulaꝫ que nota sunt ·
Circa ista piculosa est q̄ꝛ piculuꝫ est in eleva//
do vngulaꝫ ne cornea aut quictiva rūpatur
et eciā piculuꝫ est in incidendo q̄ nimiḣ diminuat᷑
de carne lacrimalis q̄ lacrime fluat ppetue //
Consulunt itaqꝫ thesḣ ut caute elevet᷑ et resi//
duū cū medicinis ḡsumat᷑ paulatiē q̄ꝛ nō tota
vno mō aut alio mō removet᷑ vin recte
rat᷑ ut dicit thesḣ In cura ista habes
duas intentiones Prima est mollibꝫ sampl//
ticularibꝫ Intentio · vlīs ḡplet᷑ sic fiat purgō
sicut fcm̄ est in obtalmia frigida et sicut dicet᷑
in cā° de cataracta Dieta cors declinet ad
calidā et siccaꝫ eo q̄ mā est fleūtica 1° inte//
tio ḡplet᷑ hoc modo vtitis si vngula ē anti//
qua aut recens si recēs ḡplet᷑ mollificando
abstergendo et dissolvendo fiat ergo mollificō
cū vapore et aut balneo aque calide ut dr
Aliꝫ et abstergat᷑ cū collirio expto ḡfit//
te ere vsto et calcadis et felle yrci ptibꝫ
equalibꝫ misceant᷑ et fiat colliriū Et ego
dico q̄ si secū miscet᷑ aliquid mellis eet
melius Ad eand intētionē ponit thesus
hoc sief vtile vngule et sebel et vestigiis
scabiei lacrimis et obscuritati eius formate
ista Rx sereth loti eris vsti cathimie ar//
genti sal · indi baurach viridis eris piperis
longi aā · ʒ iiij · piperis albi et nigri spice
nard aā · ʒ viij · aloes zucotini spicenar//
di gariofil · aā · ʒ · xiiij · s · bellirici aā · ʒ ·
ij · terant᷑ et cribellent᷑ et molliant᷑ et fiat
sief cū vino et aqua feniculi · Dure aūt
et antique removet᷑ cū elevatione et sepacōe
et ppē q̄ est levis remidationis et sepatio//
nis nam que est alia pducit ad nocumē//
tū eciā ut dicit Aliꝫ Cura ergo sic ap//
ta palpebra cū ferro sic q̄ nō invset᷑ sus//
pendat᷑ vngula p̄ mediū cū viello et
suspendat᷑ supius si fuit necc̄ium aut zon
bicim fiat et ipa suspensa incidat᷑ sub ca//
lintea et excoriet᷑ et elevet᷑ levit᷑ et i//
geniose et postea incidat᷑ cū forficibꝫ ca//
vendo corneaꝫ ut dcm̄ et carnē lacrimat
deī in oculo distillet᷑ sal et ciminū

madefcā et nō incarnet᷑ deī sup oculuꝫ
ponat᷑ albūm ovi cū oleo ros ne ex oculus
apostemet᷑ et moveat paciens oculuꝫ ut
nō inviscet᷑ et in tribꝫ diebꝫ remittet᷑ Re//
siduū q̄ remanet removeat᷑ cū sief viri//
di et de calcanto Et licet gerardꝫ de solo
hūc modū ponat fuit tn̄ iste mōꝫ thesus
Pmōꝫ est alb̄ · et alcoati et haliab · et bru//
ni apiat᷑ palpebra et elevet᷑ vngula cū
viello et int ipam vngulaꝫ et quictivā
ponat᷑ filū de serico vel seta cū acu · subti//
li curvata et qn̄ capias setā ex duabus
capitibꝫ et excories vngulaꝫ primo vsus
pillam deī vsꝫ lacrimale et post ut dcm̄
est cū forficibꝫ incidat᷑ ut dcm̄ est in
primo mō quē precedat᷑ Loquar mō de
simplicibꝫ et quia invenio aliqua simplicia
valere in vngula soluꝫ et aliqua in panno
et in vngula et in primo faciā mēcionē ab//
hisque in vngula et panno ḡveniūt Circa
primū primo dicit dyascorid In vngula
ḡfert succus radicis dragontee collirizatꝫ
cū melle Et dr eciā succus marubii ḡfert
peterus oculi putredinibꝫ et obtusioni visus
vn̄ ḡfert Et ēa dr de succo prassii in cā°
ppō itaq̄ scḋm ipm̄ aliud est prasiuꝫ et aliud
marubiuꝫ lꝫ galienꝫ velud q̄ sint idē et os
moderni Aliꝫ dr vngulis ḡfert succus
liquiricie vel radix ipius subtilissime dissolu//
ta qn̄ ex ipis cū melle fit colliriū et ex
corporibꝫ mollibꝫ valet Serapio dicit succus
eius granorꝫ granatorꝫ acetosorꝫ ḡfert vn//
gule oculi qn̄ cū eo fit colliriū Et bar · dr q̄
attrahat᷑ sicut mel vel zuccariū Et dicit eciā lac tin//
timalli est ḡtra vngule oculi Aliꝫ dr q̄ masti//
ticat᷑ ciminū et de ipo succo ponit᷑ in oculo
vbi est valet et stringit sanguineꝫ qui ex
vngula provenit Sapio eciā dicit sal aufert
carnē superflua que crescit in eo et flos
eris visū ḡveniet hebetudinibꝫ et maculis q̄
fiunt ex ḡsolidacōe vlcerꝫ cornee Et bar · dicit
q̄ vrat᷑ et terat᷑ subtilissime et cū albumē
ovi collirizet᷑ Et dr eciā erugo ferri cum
aceto ḡfert vngule oculi et bar · dr q̄ sit
subtilissime trita et q̄ cū melle misceat᷑
Confert eciā in vngula dissolutiū in aqua
vel lacte aut albumē ovi quassato et in
missiuꝫ Confert eciā hoc ad caliginē et
visū qui est ex aqua et principiū cataracte
Haliabas dicit sic de semine carvi si masti//
ticat᷑ et exp̄mat᷑ aqua eius et impellit᷑
in oculo in quo est vngula et petia ē
et pannus prodest ei et amputat ab eo fluen//
tem sanguinem :

Aucenna dicit panniculꝫ est accidens in
oculo ex inflacōe venarꝫ apparentiū
in supficie quictive et cornee int tex//
turam ipaꝫ et apparentia sicut nebula fu//
mosa et est cū pruritu et lacrimis et vlceri//
bus et palpebrarꝫ grossitudine et scabiosite
et eciā lucis offensione Aliꝫ dixerunt q̄ sebel ē
morbꝫ officiat caulatꝫ a replecōe venarꝫ oculi
et materie quictive . et primo ē egritudo in via
quia est opilatio ex multitudine grossi san//
guis Et est in figura qm̄ in oculo ē tra//
bositas rōe repletionis humorꝫ existentiū

Alius est morbus hn in quantitate qua fit eis
additio pt naz Alius est morbus in quali-
tate qn sut vene plene sanguine alteratte
totiz Alius est in situ qn in supfitie oz
ee aliquid q est in profundo Est aut duoz
modoz ut dicit Aviif quid e qui venit per
venas intriores et quid q venit p venas ex-
triores Si aut illa dispositio est p venas ex-
trinsecas tuc est rubedo magna in fatie et
dolor est in fatie et in supcilijs Si aut illa
dispo est p venas intrinsecas tuc qn cadut
ad solem est iter mutatio et dolor in pro-
fundo Dixe tn iusis q scabies et sebel
sut graues et malsibiles dispones et
vix curabiles et hoc est pp sanguinez exis-
tentez in illis venis ineptiz resolutioni
Et p Aviif d. q est ex morbis hereditarijs
et q de uno ad aliuz mutat plezaz et nuq
minuit In cura istas habes tres inten-
tiones Prima est in rgie vli 2a in dieta
3a in ptiulari Purgo et dieta fiat sicut
est dem ca. de obtalmia et in lacrimis ac
ulceribz oculoz et illic vide et sibi floia et
diuisiones eodem mo fiat 3a intentio fiat
cplet eodem mo sicut dem est in qto lib.
de scabie et io procura ista recurre illic
et io rasi ponit curam scabiei et sebel simul
Alcohol fiem ex cortice ouoz fcetum gal-
linaz x. dieb in aceto dissp distpatoz
et postea in umbra desiccatoz tritoz et
cribellatoz vel fiat alcohol ut in sebel
et est expertiz et Aviif alcoati et azarnes
hoc quiedaut Ad eand intetione quie-
pant sicut viride positiz . s. ca. de sca-
bie vz est iste puluis R. pip zz. mirob.
citrinoz indoz remotis ossib ai. z. v. aloes
zucotrin z. i. s. spice nard z. vi. mirz. z.
b. castichgnee gariofi ai. z. ii. sal. ar-
moniaci z. i. terant et cribellent i
mod pulus De simplicibz dicit serapio
gariofi intrant in medicinis q acuut
visuz remouet aut visi obscuritatez
et cferut sebel Aviif dicit qn cinnamu
masticat cuz sale et distillat sputu sup
scabiez et sebel et ungulaz abscisaz pro-
hibet adherentia eius

Sequit nc de passionibz cornee et
quia de aliquibz .s. fca est mensio
hic de alijs fatia mencione Intel-
ligend q macula est quodammo genq ad
vestigiuz seu cicatricez et ad albuginez et
panniz et nebulaz relaz lenticulaz siue sig-
plaz Diffrut aut sm magis et minus quia
in subtilitate et grossitie supfitie et pro-
funditate Nubes aut fit ex subtiliori
et acutiori ma qua aliqua illaz et io reo-
uet citius Et e nubes qn videt aliqui q ha-
beat rotiz in oculo et hoc no est nisi ex
ma flemmatica que est sup cornea im-
pediens visuz Macula fit ex grossiori
ma q albugo et io magis profundat Si
aut omes iste dispoes albedines que
sut que nocet visui Et istaz albedinu quedam
sut subtiles que no transeut supfitie cor-
nee Quedam sut grosse que pma aut
scdam cortice transeut Cause aut pmitive

sut calor et offensio multa apa frigus et calor
excessiuus Causa aut sut humores grossi
flemmatici in oculu descendentes Causa quiete
ta ipsaz est ma in loco inuiscata et indu-
rata aut cicatrice que post consolidatoez re-
mansit Signa maculaz sut no. ex vi-
su quia macule sut ex diuisim cataractaz
et sanei et albedinis cristalline que sut
retro cornea et sut sine cicatrice Nam
dem est ulcera cornee sut alba quinque
aut rubea et eis sut sine eleuatione no. Ad
dram bothoz que sut eleuata Signu
aut q sit cicatrix habet p forame oblon-
giz et p ulcus et p illa que pcesserut
Macule aut cicatrizales no pnt curari
et minime qz membz est spmaticu In
cura ista habes duas intentiones una e in
dieta et purgone 2a est in localibz Dieta
sit sic in apatibz frigid. oculi li. 2o. Et dicit
in cataractis et eodem mo dico in cure Et no-
miz quia fuit iste dispones a ma fleuca
salita q in maculis thes dicit q purgatio
no hz necitatz locuz nisi oculus supcalefiet
q ctingit facilr in maculis venatis quaz ma
a cerebro descendit 3a intentio cplet sic
et spalr cuz macula est recens et abstergeo
cuz lingua ut fatiut sepe mulieres Aviif
et alcoati dicut q sufflugare cuz aqua calida
et uti balneo cfert et id est qz p huc mod
digerit et hoc aliqui fatiut cuz decoctione fa-
baz et alij cu decoctione feni. et alij cu decoctione
malue et alij cuz decoctione bismalue et alij
cuz decoctione palee Et collizet loca oculi cuz
aqua ppinelle rubei et centauree mixta cuz
melle zucca ligne passerine et vulgus ea
arundinaria vocat et facit mirabilia in isto
casu Et eis dicit duis ho. et gordonius id testat
Et aliq fatiut colliriu ut Aviif cuz succo ppinele
rubei et centauree minoris fca desicca z. ij.
mell. z. i. et id ponit bernardus de gordo-
nio Aliud gerardi de solo s. spale R. ff-
cos prunoz sicc. pulugati z. s. fam
mellis q sufficit ad incorporand dispet cu
aqua eufrasie et fiat colliriuz Aliud ad
id viatici R spice nard z. ii. zucci z. i.
fiat puluis subtilissimus Rogerius dicit
hoc valere R ceruse lote p. ij. floz. eris
p. i. terant trita ultima et ponat in
vase uitreo cuz uino albo et succo rute
et celidonie et dimittat p die et nocte
et postea p pannz distillat colet et fiat
aqua que in oculi ponat Si aut macula
fuit grossa et venosa cilu doctoz est q
premissis vlibz colligant ille vene et sup
cunctiua incidant et fiat que dicta
sut in ungule eleuatione Alie aut ma-
cule grosse in quibz no sut vene fortibz
egent medicinibz quare ergo egeant ut mol-
lificent cuz euaporatione decoctionis palee
ordei viol. camomille mellilotti maluauisci
et fenug. et cuiq decoctionis pottaz oculus fo-
mentet Quo facto abstergat cuz puluere isto
R ossis sepie z. i. zz. z. s. pip. z. i. fiat
puluis tm subtilis et sup maculam modicu
imponat et clauso oculo cu pulpa digiti
sup palpebram aliqualit fricet et oms medi-
cine eradicantes ungula et sebel et scabiem

sunt maculis quecumque. Et propter hoc dicit Jhesus
quod intentio tua sit quando volueris eradicare quod post
ingressum balnei utatur siccis viridi deo de sca-
bie. Si macula fuerit adipina accipe spatiume
subtile et rade cum eo maculam illam cum subti-
litate. Deinde pone colliria abstergentia et toties
reiteretur operatio super illud donec removeatur nisi
in collo sit dolor aut apostema et tunc primo curentur illa
et postea reiterentur. // De simplicibus sic dicit
Avicenna eciam quod anacardium confert et collirium ex eo
factum colliquat humiditatem superfluam oculi. Dixit eciam
gariofilus abstergit visum et confert panno si ex
pulvere subtilissimo fiat alcohol. // Secundum Avicennam pi-
perum qui est in pupilla tollit livorem et maxime in-
dicum et abstergit corneam et secundum quosdam sit cum
melle recenti mixtum et collirizatum. Et dicit eciam
ebanum abstergit pannum oculi et albuginem. Dicit
eciam cinis nucis pomi loco tucie et confert panno.
Vis balsami sinapis quod trita et mixta cum melle
et croco cum lacte mulieris collirizatur. Adeps
vipere eciam quod omnis ostium cum carne sua usti
et flos salis. Hec omnia tamen per se quam conjunctim
conferunt panno // Conferre dicit serapion. Abster-
git oculum a panno et ab humore grosso cato-
dix. Et cortex ovi collirizatus et oculis immis-
sus pannum rumpit et ulcera sanat. Serapio
dicit sal armoniacum diminuit albedinem oculi
sive pannum. Que vero dicit in hoc capitulo de
hiis que conveniunt ungule et panno ideo de eis
non loquar. Confert ungule et omni macule
grosse oculi lac ficus quando cum melle coquatur et
fit inde collirium et idem potest succus foliorum et ex
ustione eius. Et in hoc et in omnibus est fortior
succus silvestris. Et dixerunt eciam aliqui antiqui quod
ungule et panno collirium factum ex succo trifolii
confert cum melle est scire eius. Confert eciam un-
gule et panno piper longum quando assatur. Non dubi-
to eciam quod ultima que competunt in panno ungula et
sebel eciam hic conveniunt quare videas illa capitula
mactenus cum opus fuerit

Cataracta est quedam macula panicularis que
est intra oculum coram pupilla qua visus
prohibetur humiditate extranea descendente in
oculum quod pro infirmitate corporis in oculo congelatur. Secundum
humiditates alii descendunt de humiditatibus ipsius o-
culi et maxime ab humore albugineo ut dicit Ga-
leno. De accidentibus alii descendit a stomacho ad cerebrum
informa sunt postea intrans oculum in aqua
convertitur. Hec autem humiditas ut dicit Jhesus aggregatur
inter corneam et uveam. Secundum tamen galienum quarto
utilitatum particularum aggregatur inter albugineum et
cristallinum et de hoc modo non disputo. Intellige
tamen quod cataracta secundum tria sua tempora tria sor-
titur nomina quantum enim ad sui principium dicitur
ymaginatio sive fantasia qua facit apparere
in aere diversas res que non sunt. Quantum autem
ad sui medium dicitur aqua descendens gutta quasi
nebula quod videtur ante pupillam ut nebula aqua. Quan-
tum vero ad sui finem dicitur cataracta oculi qua
prohibet lumine solis. Hec namque cataracta secundum Ga-
ubi supra diversificatur quantum in quantitate quantum in substantia
quantum in qualitate. Secundum quantitatem quia quedam quantum est
ita magna quod occupat totam pupillam et prohibet
totum visum quantum autem non occupat nisi partem et
tunc res videntur diversarum formarum unde res videntur
lunares fenestrate et oblonge. In substantia vero sunt diver-
sitates quia quantum sunt subtiles et molles et tunc videntur
res ~~obli~~ obumbrate ac si pannum esset super oculum
et alii videntur res similes cordis pilis muscis et
~~?~~ ascendentibus et descendentibus et lucentibus
secundum quod materia movetur. Quantum est ita grosse sive quod formas rerum
non apprehendunt. In qualitate eciam diversificatur
quia quantum est citrina quantum nigra et serena. Avicenna autem
ponit .6. varietates colorum cataractarum quia dividit
albam et margaritalem et gipsealem. Cause istarum mar-
garitarum quedam sunt primitive quedam antecedentes et con-
juncte et sunt note. Nota quod distinguitur cataracta
a gutta serena quia in cataracta videtur macula infra
pupillam. Signa cataractarum confirmatarum sunt
conturbatio pupille minoratio visus apprehensio colorum et
fantasiarum. Signa argumenta causam ex qua cata-
racta procedit habentur quando minorum et breviter
sunt tria quia si procedit a cathocimia ventris yma-
gines in ambobus oculis apparet. Primo cognoscitur
secundum tempus si enim tribus aut quatuor mensibus steterit aut
in amplius tempus et nichil apparet nebulosum
in oculo a ventre procedit. Si autem ex ab oculis
venit. Tercio cognoscitur per prodromum si enim contingit
fantasia alia que solet magis post digestionem et as-
sumptionem medicinarum et sentit homo adventus fan-
tasiarum mordicationem in stomacho a ventre procedit.
Si autem visio fantasiarum non solet nec per bonum
regimine ~~nec~~ nec per eiloes scire oportet hoc esse non
per passione sed per dispositionem propriam. Et cum hoc in capite
sunt dolores fortes et cum hoc est lesio virtutis
imaginative ut eciam bene declarat Ga. quarto interiorum
et pro maiori notitia vide illic. Et Ga. eciam
quarto de accidenti et morbo satis pertractat hanc materiam
quare eciam illic vide. Debes scire quod gutta sere-
na non curatur quia est opilatio nervi et materia mala
inepta ad operandum. Debes eciam scire 2º quod cataracta
que non dilatatur clauso oculo per aliquam compressionem et
confricationem et nichil videt est malus dura et anti-
quata quare non est subtilis acui nec potest bene
deponi ut dicit Ga. quarto de accidenti et si deponatur sta-
tim revertitur et reascendit. Debes scire 3º
quod cataracta que cum dilatatur per fricationem non constrin-
gitur sed remanet et adhuc retinet formam rerum
et non transit 3 annos est nimis tenuis et non
confirmata et ideo non subitum deponi quia non posset
duci cum instrumento qui instrumentum transiret per eam
sicut per aquam congelatam. Debes scire 4º quod catarac-
ta que est boni coloris aerei aut tendentis ad quan-
dam rubedinem et reducitur ad suam formam
quando dilatatur et videt aliquam claritatem aut lu-
lucentiam est mediocris et satis confirmata que
est obediens et subiacebit ad operandum. Debes
scire 5º quod cataracta cuius pupilla nec per fricationem
nec per sufflationem nec per oculi clausionem non dilata-
tur non est acceptabilis quia est cum opilatione ~~nervi~~
nervi optici et postquam deponetur non videt aliquid.
Debes scire 6º secundum benevenutum quod cataracta
nigra et serena et eius pupilla est tota dilatata est illauda-
bilis. Debes scire 7º secundum alcoatim quod in cataractis que fiunt
in hominibus habentibus oculos malos aut in habentibus dolo-
re in capite aut in oculo vel tussim sternutationem
reum vomitum aut aliquam infirmitatem molestam non est
operandum quia est periculum de commotione accidentis et recidiva
cataracte. Debes scire 8º secundum Jhesum quod cata-
racta que fit in ~~?~~ aut percussione non est laudabilis.
Non ergo securus in opere cataractarum quia inve-
nies parum proficiunt et operatio cum acu est satis

delitosa quare omnes valentes viri operum cum fro-
ssoribus fingunt tempus egrum ad deponendum cataractam
debet esse serenum quietum septentrionale non meri-
dionale ut dicit thesus et debet fieri de mense
maij vel circa et de mense septembris quia tunc cor-
rumpitur tempus non est multum calidum nec frigidum ita ut
ledat patientem. Instrumentum quo deponitur sunt acus
et debent esse mediocriter subtiles et longe et manu-
brium debet esse longum aptum ad tenendum et aliqui di-
cunt quod sit boni de ferro bene tractabili. In cura is-
ta habes tres intentiones. Prima est in dieta
2a in purgatione 3a in localibus. Prima intentio sic completur
et primo debes scire quod cataracta indiget duobus dieta bona
confirmatione et operatione cum ferro. Tamen in confirmatione si
quis vult eam curare cum medicinis oportet quod teneat bonum
regimen et bonam dietam in 6 rebus non naturalibus. Declinet
ergo ad caliditatem et siccitatem cum subtiliatione et quod satis dictum
est de ipsis in oculis de apparentiis frigidis et de obtalmia
et supra. In summa tamen dico quod caveat in cibariis
que in se habent res aggregant quarum prima est ut caliditatem
cibariorum fugiat et ut sanguis ab eis generatus non sit
flegmaticus. 2a est ut confusionem et vaporositatem fugiat
ut non offendat stomachum nec caput. 3a est ut constrictiva
fugiat vino laxet ventrem ne materia vir per vires
congregetur et propter hoc frigidum et humidum aer et panis
crudus et azimus et legumina et caules alea frigida
et carnes grosse et potus aquis turbulentis et omnia
que sunt a medicis prohibenda. Rasis dicit in speciali quod ea
cuta sunt cepe allea sinapis eruca et porri nocumentum
in capite adducunt et oculos obfuscant propter caliditatem quia sunt
vaporosa. Et avenzoar dicit fugiat autem tales abstinea-
mus cerevisia sobrietas in potu et usus feniculi de
quo dicit democritus valere. Et gumesdo eufrasie mi-
rabiliter dat sanitatem. Et dicit mesue et loquor experimentum per
eius assatum collirizatum valet in oculo. Item avicenna ex-
citare oculos in legendo litteras non subtiles et in res-
piciendo picturas perficit et corroborat visum ut dicit
Rasis. Et submergere oculos apertos in aqua decoctionis
croci confert ut dicit avenzoar et est probatum. Et apertis
oculis submergi et ingredi aquam claram et stare
per horam. In visu confortativo laudat avicenna propter hoc humec-
tare et estivo tempore tamen quod illa aqua non sit frigida et
sit in vase vitri disgregat autem visum. Et inspicere for-
titer in oculo agni silvestris disgregat aquam ut dicit
avenzoar. Et speculum de calibe laudatur et est perfectum.
Et arnoldus de villa nova dicit viriditas herbarum aque
perspicuitas gemmarum partes visitas oculos reficiunt. Et fri-
catio pedum lotio capitis ac pectinatio materias ab oculis
et a capite evacuant et divertunt. Et dicit quod frequens in-
spiratio pueri quod scivit feniculi aqua acutum masticata
fuerit in oculis aqua digerit confirmat et siccat. Et ideo
consulebat thadeus ut illa fungeret de semine feniculi
anisi amcos siler montani ana gariofili cubebarum
piperis longi mirabolani citrini emblicorum eufrasie rute
et betonice et de hijs potest fieri pulvis et electuarium
et uti sero et mane sine potu. 2a intentio completur
cum evacuantibus evacuetur materia cum iherapigra et cum pillulis
cocheis aut aureis. Si purgas sit de sticados cum
aqua maiorane si materia sit in capite. Si vero materia sit
in stomacho fiat de absinthio aut de menta et millefolio
fiat flo.. in illis. Et causa est quod illa materia est flegmatica
que non indiget evacuatione sanguinis que est frenum eius.
Item potest expurgari caput cum pillulis de castoreo
dissolutis cum aqua maiorane. Et hec est quod dicit
avicenna. In precedentibus vero in aqua oportet ut in capite
et corporis mundificetur deinde venas ad mundificandum
capud cum gargarismis caput purgatur et masticatis

tionibus et post illud fiat frequenter valde ut dictum est
scriptum est. In oculi putredine a contraria capitis bonum regimen
quod aperit in cataracta confirmata et in casu in quo sit suspitio
quod non sit bene firmata utatur et capitis et aliis rebus prohibitis
supra ut in ea addatur et fumor fiat et hec est quod dicit
avicenna. Et confirmatus autem ut fiat cura cum instrumento propter
hoc ut aqua ut mittatur piscibus inlectatis deinde fiat cura.
Secundo regimen quod convenit post deponere est quies silentium et
obscuritas et iaceat in lecto capite elevato et parum
comedat. Et quod comedit sint mollia non indigentia concussio-
ne ut fercula et ova sorbilia. Et aqua sit potus eius ut de-
dit thesus et vinum acerbum. 3a intentio completur hoc
modo. In principio antequam aqua sit congelata fiat cum medicinis
maturativis subtiliativis et consumptivis et incipiat primo
avicenna a lenitivis sicut a feniculo cum melle et oleo. Et si
oleum est de balsamo est species in illo. Et gal. laudat
collirium de fellibus et aliud est quod in hoc casu est mi-
rabile. Recipe spicenardi aureos x croci aureos viij mas-
tici ad pondus omnium confitiatur cum melle et oleo de similiter
decoctis. Expertum est ut dicit gal. guillelmus de varignana
quod cerebrum ovis quod desiccatur et cum ipso fit collirium
aut ex ipso inuncto cum melle confert ad idem facit hoc
caputpurgium. Recipe succi bletarum silei radicum acori omnium
depuratorum ana et fiat caputpurgium ex eis cum
felle taurino et succo ... aut pulvere omni eodem
quod inmittitur in clisteri fellis et ipsis naribus insuffletur.
Item valet ad idem ista sacculatio. Recipe spice aloes masticis
piperis cipi nucis muscate ana et fiat pulvis grossus ex
quo sacculus impleatur et locus sacculetur. Stricto-
rium super tempora ad idem. Recipe aloes cinis lane non
ablute ana partem i pilorum leporis partem s. sacri incense thuris
minuti ana quantum sufficit terenda terantur et cum albumine
ovi et aliquantulo aceto conglutinentur inmisceantur et in tem-
poribus applicetur. Et guillelmus de varignana dicit Ego
habui a fide digno et fuerunt mihi pluries in manu
sua quod tres sanavit homines cataractam completam
que cum hijs fuerunt deposite sine acu et est pul-
vis iste. Recipe liquiritie nucis ana drachmas ij galange ana
drachmam i semen feniculi siler montani seminis petroselini ana
drachmam i rute sicce amomi ameos carpobalsami tur-
bith boni ana aureos ij sene aureos iij piperis longi drachmam i
cinamomi nucis muscate cubebarum carvi ana drachmam i aloes epa-
tici aureum i zuccari tabarzet quantum sufficit et fiat pul-
vis et dosis eius est coclear unum cum vino calido et potest
accipi omni hora diei. Et si sepius erit melius. Post vero
aliquot dies ab usu pulveris tollatur fel hominis qui
ab egritudine non sit mortuus sed gladio occisus et dissol-
vatur cum tiriaca balsamo bono et moceat collirizetur et de-
ponetur quidem cataracta si deus voluerit. Si autem
cataracta est confirmata subtrahatur acu tunc fenestr-
ione et diversione percluta et ipso die ieiuno
existente et consulato et sano et omni alia passione
privato luna crescente et non in arcta pergrante
altero oculo ligato constituatur in loco bene claro apta
liter super scapulam bene firmatum ipsum equitando et
retro ipsum sit bonus minister qui teneat bene suum
caput firme. Et sedeat magister aliquantulo altius ipso pa-
tiente in eodem scampno tenendo patientis manus
sub genua et cavantes cum tibiis suis et tunc
aperiatur oculus patientis operetur in dextro oculo cum si-
nistra manu et insuffletur in eo ter aut quater
ut cataractara motum cum colore recipiat.
Deinde precipiat patienti ut vertat oculum versus nasum
et teneat ipsum firmum et cum nomine ihesu christi intro-
mittat ipsam acum in medio coniunctive et torquendo
ipsam et pungendo et perforando quousque precipiat
acum fore in vacuum et post vertat acum versus corneam

Et quando videbis acum intus per corneam et impinges eam intus
usque ad medium pupille et aliquantulum plus et tunc quod
modo plicando cataractam reponat ipsam inferius et ibi
teneat eam cum acu quantum dicere posses pater noster ter aut bis in misse-
re. Et si cataracta resurgat toties depone eam cum
acu quod inferius remaneat caveto tamen de dilatatione uvee
Et postquam bene confirmata fuerit et non resurgat extrahe
acum volvendo eam sicut eam intus immisisti et tunc ad manife-
standum artem tuam obumbrato oculo cum caputio suo
vel alia re ostende sibi aliquid ut dicas quid est iste
et quando super oculum ponatur de coto balneato in albumine
ovi et ligentur ambo oculi ut unus non moveat alium
et quiescat et ducatur caute ad locum obscurum et sit
quietus et teneat caput altum primo per diem in lecto
comedit et non remittetur usque in tertium vel usque in
quartum diem ut dicit Iohannes et tunc removetur ut pluri-
bus modo in die et non aperiatur oculus usque ad 9 dies
Et si cataracta rediret post primam mutationem et seda-
tione laboris iterum deponatur si est possibile per eandem
formam et per eundem modum. Loquar modo de simplicibus
et primo incipiatur ab istis quod recipio de fellibus. Dyas.
dicit cataractas futuras fel prohibet et tollit etiam
caligines oculorum collirium factum cum melle testu-
dinis terrene mixto cum melle cocto sine fumo
Et idem potest in principio capite purgato ex eo factum et proprie
ex felle testudinis marine. Sprianus dicit fel mag-
ni vulturis cum succo prassii et melle sanat omnes
caligines. Serapio dicit fel scorpionis marini et
galli silvestris magne virtutis sunt etiam utilia multum
ad aquam descendentem ad oculum. Et Galienus dicit idem
potest fel perdicis. Serapio etiam dicit fel scorpionis
marini quando comeditur aut bibitur fuscorum laxat
dolorem et confert aque descendenti ad oculum et
obscuritati visus. Avicenna dicit fel omnium animalium virtutem
de rapina quenit et proprie siccum et quietat dilatationem
pupille et initio aque. Alkindi dicit omnia fella valent
in principio aque descendentis ad oculum sed prius debet
corpus purgari. Et ego dico quod illa curatio valet sicut
dixi in capitulo ultimo. Venio modo ad alia simplicia
et Dyas. dicit primo ossa sepie glaucoma hominum vel a-
nimalium in oculis sufflando abstersa detergit
Idem etiam sic flos vitis silvestris lambrusche scilicet combus-
ta in testa cataractam solvit. Avicenna dicit si fiat
alcohol ex cerebro yrundinis mixto cum melle
confert descensui aque ad oculum et proprie cum passio est
in principio. Consuetudinis quod sepe est expertum. Secundum
autem Avicennam cum aqua descendit ad oculum et maxime
secundum quosdam grossos et viscosos humores Serapinum
est una de melioribus medicinis. Et Galienus dicit quod
debet misceri cum hiis aliis colliriis et etiam ab-
stergit oculum a panno causato ab humore grosso
Et confert etiam ad obscuritatem visus et attenuat vesti-
gia ulcerum et dissolvatur cum amigdalis amaris vel
ruta et administratur ad ea que dixi. Et barbarus dicit
confitiatur sief ex eo et succo feniculi vel rute vel ex
aliquo ex fellibus animalium vinctum de rapina. Et
cum opus fuerit dissolvatur super toto cum albumine ovi
vel lacte vel mucillagine fenigreci. Et Rasis dicit de
omnis quando ex eo colliruntur oculi aque patientes confert
Et dicit etiam oleum balsami est bonum aque descendenti
Alkindi dicit succus rute silvestris cum succo maratri
et melle valet obscuritati oculorum et incipientibus ca-
taractis. Alkindi dicit quod fit alcohol cum rore ma-
rino et melle confert aque descendenti. Et secundum multos
etiam est mutatorium fenum cum oleo dissoluto etiam
idem facit. Dicit etiam Alkindi et Avicenna cum eo quando de ni-
gella trita fit caput purgatum cum oleo primo
prohibetur initium aque. Et Dyas. dicit hoc de sola
nigella et sic dicit Alkindi. Climia auri confert albugini
oculi et est initium aque et confortat oculos et climia
argenti est sibi proxima sed est superior. Et ego dico
quod collirium factum de alume scissa 3. capitulo de ungula
his etiam valet. Serapio dicit gumma asse fetide quando miscetur
cum melle et fit ex eo collirium acuit visum et
aufert aquam que descendit ad oculum in principio eius
Et barbarus dicit facit hoc exsiccando eam. Halatus dicit
succus feni si collirizentur oculi prodest et caligini visus
Et Avicenna dicit quod proprie hoc facit gumma eius. Avicenna dicit in
prima parte capituli Avicenna alii capitulo Avicenna. Agaricus si
sumitur est omnibus aliis medicinis securior et subtilior
ipse quidem curat aquam descendentem ad oculum sua
proprietate in principio descensus eius

Dilatatio pupille est duobus modis. Una est
naturalis sicut illa que fit a principio generationis ut in
multis oculis glaucis videtur et illa est semper ad naturam
Et causa est quia in illis uvea oculi semper est dispersa quia dispersa
est debilis. Alia est dilatatio pupille accidentalis et illa est
duplex nam quedam fit a causa intrinseca et quedam a causa extrinseca. Illa causa
intrinseca potest esse multis modis. Uno modo ex multitudine
humoris albuginei ut in oculo claro dilatatur cor-
nea et clarificatur uvea, vel ex multitudine spirituum. Alio modo
potest etiam causari ab humoribus aquosis fleumaticis relaxantibus
uveam tunicam ut in paralisi et relaxatione membri sive sit
cum apostemate sive sit sine apostemate. Alio modo potest causari a fumis
acutis materia pungentibus tunicam uveam in una parte eius
et non in toto quare elongatur una pars eius et ideo foramen
aliud magis ut patet quod una pars corrugatur elongatur ad aliam
et similiter dico quod constrictio pupille est duplex quedam est naturalis et quedam
est accidentalis. Naturalis semper est ad bonum quia visus unita fortior
est separata dispersa. Constrictio accidentalis fit duobus modis. Uno modo
causatur ex inanitione et tunc ipsa uvea tunica extenditur a centro
ad circumferentiam et tunc pupilla magis minor. Alio modo causatur racione
repletionis ut racione humoris grossi positi inter tunicam
et uveam et propter quod constringitur uvea interius non magis foramen
ita magnum. In cura ista habes duas intentiones
una est in universalibus et alia in particularibus. Prima intentio
completur cum evacuationibus fleumaticis et hoc si dilatatio fuerit racione
humoris fleumatici. Fiat ergo cum pillulis cochiis pur-
gatio facta digestione cum sirupo de sticados et similiter
valent pillule auree. Dieta eorum sit calida et sicca
Dicta tamen dilatatio fuerit racione inanitionis sit quod pars lesa
et exsiccata exhibit potest sanari tunc non recipit curam
Ideo etiam quod hic non est sermo de dilatatione naturali sed solum de
non naturali. Secunda intentio completur cum localibus et primo habes
sicut de fellibus et non est quod ipsum removent illam
materiam ex qua fit dilatatio. Serapio dicit quod ad
dilatationem pupille supponatur farina fabarum
confecta cum vino et confert. Et barbarus dicit quod illud
vinum sit stipticum. Et ego dico quod si volueris plus
stipticare quod facias emplastrum cum cortice suo. Abu-
zoar dicit quod passus est dilatationem pupille in dextro
oculo et ex precepto sibi facto per quendam oculistam ut
videtur recepit in oculi sinus aque rosarum fecit et sana-
vit. Avicenna dicit fel rapacium et proprie siccum confert
dilatationi pupille et initio aque. Sed aut fiat
dilatatio racione inanitionis tunc in principio competit hoc emplastrum. Recipe
farine fabarum farine ordei ana ℥ j. olei rosarum
ʒ ß. vitellum unius ovi bene agitatum misceantur
omnia cum succo endivie quod sufficit et fiat emplastrum
Magis resolutivum ut gratia exempli. Recipe farine fabarum
ordei pulveris camomille ana ʒ j. pulveris thuris
ʒ ß. olei de camomilla olei rosarum ana ʒ ij. vitellum
unius ovi bene agitatum et fiat emplastrum.

De debilitate visus pauca loquar licet ad decu
ratam multum faciat quod ad dominos meos
dominos phisicos quare ad eos pro istis recurre
inchiles aliqua dicam Et primo dico quod nocumentum
et debilitas in visu fit a particulis intrinsecis ipsius
oculi uno namque modo fit a mala dispositione ipsius pupille
quia nimis ampla ut in declaratione dilatationis pupille
patuit quia spiritus disproportionati veniunt ad pupillam
unde nocent Et Galienus dicit et quod de accidenti et morbo quod
semper est nociva et etiam quia est nimis stricta et
constrictio que a nativitate est laudatur et que est
ex tempore vituperatur ut etiam dicit Galienus ibidem Secundo provenit
vel ab humoris albuginei quia nimis grossus aut sub
tilis in substantia aut alteratus in colore sepe causa
multarum fantasiarum Tertia causa potest esse et provenire
vel ab humoris cristallini quia nimis grossus quam subtilis in
substantia aut alteratus propter indispositionem ipsius Quarta causa est propter humo
rem vitreum propter eius est dispositionis Quinta causa est mul
titudo aut paucitas subtilitas aut grossities ipsorum
unde scribit Galienus de accidenti et morbo quod si spiritus fuerint
multi et subtiles tunc videntur a longe subtilia et
discernunt Si autem sunt pauci et subtiles tunc
videt et discernunt a prope unde spiritus isti tales non
indiget multa subtilitate nec multo lumine nec motu
forti Sed spiritus qui sunt pauci tunc non videt de prope
nec a longe vel a remotis Et causa est quia tales
spiritus non possunt sustinere multum lumine nec parum
nec magnum motum unde in eis non fit vere visio
aliquo modo Patet quando spiritus sunt multi et grossi non
vident nisi a remotis et non a prope eo quod spiritus non
subtiliantur nisi ex magno motu Non ergo vi
dent a prope sed a remotis Ex quo patet quando spiritus sunt
in quantitate debita et qualitate et bene clari
quod tunc fit bona visio Si in tantum multum clari
isti spiritus tunc illi tales multum bene viderent
de nocte ut bufones bubones et sic de aliis
et isti tales non bene vident de die et causa est
quia spiritus illi ingrossantur de nocte quam de die Alia causa
debilitatis est propter nervum opticum que est distensus
et opilatus Et causarum dispositionum alia est in substantia
ipsius oculi et alia est concausata a capite vel a stomacho
et tales sunt egritudines corporales que proveniunt
a crapula aut indigestione et a cibariis grossis et
ventosis et a dormitione nimia capite inclinato
et longa mora inter tenebras et vento frigido et
fumo et similibus Alie sunt ex manifestatione ut nimia
minutio vel ventosatio retro collum coitus super
fluus longa egritudo nimia inspectio clari
solis et lune et speculorum Omnium istarum rerum pertinet ad
altiorem scientiam de brevitate pertranseo volens opus cir
rurgicum solum pertractare et quia huius cura ad
dominos pertinet phisicos ideo brevius in hiis me expe
diam Consistit ergo si debilitas visus sit rec
minutionis et confortetur locus cum otio et quiete
et cibariis humectantibus et balneis et fome
rationibus factis circa oculum cum aqua tepida
et lacte Si autem fuerit propter res replentes tunc
intendatur ad dietam terminiter et ad purgationes
dictas capitulo de cataracta Et clarificetur locus
cum collirio de fellibus animalium unctuum ex rapia
et balsamo Et non quod hic ego solum pona causa in hac
passione valde utilia et primum est eductio super
fluitatis a corpore toto et maxime a capite quia
fortificat visum et omnes sensus retardans canitiem et
iuventutem conservans Recipe corticum mirabolanorum citrinorum
kebulorum et emblicorum pulverizatorum et cum oleo
amigdalino frictetur et postea dissolvantur deinde

cum aqua zuccarata totum lavetur donec suam deposuit
amaritudinem ℥ j turbith albi et nudi ℥ ß mas
tices liquiritie ℥℥ galange cardamomi ligni aloes ga
riofili piperis cubebarum macis pilorum spice seminis
feniculi ana ℥ ß zuccari tabzeth ℥ iiij pinearum
nucum ℥ ß mellis despumati quod sufficiat fiat electuarium
de quo post mediam noctem detur semel aut bis
in septimana et quantitas est ℥ ß Recipe Alia est confectio ad
dens in visum et conferens tenebrositati eius et
est ipsius melius Recipe eufrasie seminis rute ana ℥ bis
se siseleos calamenti pulegii ℥℥ cubebarum nuc
mis ana ℥ v cristalli margaritarum ana ℥ ij se
bran martis serpentis usti ana ℥ j ß croci ℥
ij balsami ℥ v zuccari quod sufficit fiat electuarium
de quo detur quolibet mane ℥ ß Recipe item collirium
acuens visum et conservans Recipe succi feniculi lb ij
mellis lb ß aloes zuccotrini piperis longi armoniaci
ana ℥ ij succi rute lb j tutie preparate ℥ j mis
ceantur et pulverizentur in olla vitrea ad solem ad
vj menses et abiciatur fex et conservetur Vel aqua
feniculi rute celidonie eufrasie ebene etcetera Et non
quod ista non valent omnia de recurrere ad ocularios
Collirium fentium est antimonio conservat sanitatem oculi et
stringit retro subaz Rasis dicit quod oculi sanitatem
conservat tuthia cum succo sanguinis fugaza confecta Vinum
eufrasie bibitum aut pulvis eius cum ovo sorbili
mirabiliter visum reparat et si legere non potest sine ocu
lariis legere potest sine ipsis et oculi senis iuvenes
cit Fit autem vinum sic de eufragia Capiatur
eufrasia et ponatur in vino novo quando bullit et
dimittatur stare donec bullierit deinde coletur vinum
et usui conservetur Succus etiam feniculi est mag
ni iuvamenti sive sit succus herbe sive succus
seminis aut etiam radicis Succus etiam acori oculis in
missus clarificat visum et Haliabbas dicit quod
hoc hoc fit si sit a materia tenebrosa Serapio
dicit quod miscetur fel cum aqua feniculi et melle
acuit visum Multa alia simplicia invenio
que dimitto dominis phisicis.

Conditor omnium deus unicuique potentie
sensitive proprium organum assignavit ut per ipsum
proprium actum possit exercere Ideo se habente
sua natura et operatio potentie ad debitum perducetur
finem sicut est in patre humanum ordinatum Cre
avit ergo proprium organum potentie olfactive deus ca
runcula scilicet cerebri mamillaria que super foramina narium
debite sunt collocata Et olfabilis qualitas simul
attracta cum aere inspirato ad ea proveniens sit
percipiatur ab illo Et si foramina narium contingat non
debite se habere et operatio narium oppilatio causa
in naribus a materia fleumatica que ad partes illas proveni
ens impedit sensum olfactus indiget igitur amotione
Pro quo notandum quod opilatio nasi ut in eo patet proposito
fit duobus modis una est carnosa et de illa dictum
est satis in libro 2° cum facta est mentio de polipo
Alia est caritatoria et de ista est sermo in proposito
fit ergo a materia fleumatica talis opilatio De catarrhum
atoria quia non est ad propositum nostrum non loquar
In cura ista habes tres intentiones Prima est
in dieta et purgatione 2a in localibus 3a in re
motione causarum accidentalium adveniencium ex apparatu
illarum medicinarum localium Prima intentio completur cum
pillulis cochieis que evacuant materiam fleumaticam aut cum
aureis Dieta eius sit talis Abstineat se a re
bus fleumaticis et ab opere rerum frigidarum et a loco
frigido et humido Tertia intentio completur cum localibus
in hunc modum Aliud quod vult cum ... galofilatum

fortius aperit opilationes cerebri et nares opilatas a grossis et viscosis humoribus quod solo olfactu operatur et in cibis est frequentatus. Et est dicit Auic. semen est ex-
fortius aperientibus colatorium. Pequinum aut ipsum in aqua et ipsam decoctionem calidam attrahas per nares. Idem est facit abrotanum similiter coctum et per nares attractum et confert opilationi narium et cerebri ut dicit Auic. Dicit etiam nigella aperit colatorium vehementer maxime infusa in olfactum aut quod ex ipsa fit fiat caputpurgium. Sinapis est similiter Auic. aperit fortius colatorium. Pedum est Auic. euaporatio facta cum aceto calido fortius aperit opilationes narium factas a materia opilante et est expertum. Dixit etiam Auic. omne fel immissum naribus ipsarum valet aperit opilationes a pluribus que est in ipso. Serapio voluit tamen hoc particulare de felle testudinis. Et dicit etiam Auic. urina cameli aperit opilationes colatorii cum vini vehementi. Constantinus dicit gariofilatum naribus applicatum opilationem narium et cerebri aperit. Et Alb. etiam dicit quod aperit opilationes narium quiescitum et odoratum. Dixit etiam sic si caput quod est lotum cum vino zinzibrio a capo-zinatte fricet narium aperit opilationes. Et aut zinziberum menta aquatica et balsamita idem. Dixit etiam radix seneci rubei masticata humores per nares purgat. Alb. dicit sicut abrotanum nares humoribus opilatas remedium affert. Aperit enim opilationes narium. Piretrum est vehementer aperit opilationes narium et colatorium. Et bar. dicit quod coquatur mag. vel oleo et naribus attrahatur et idem potest fumus decoctionis eius per nares attractus. Et gal. dicit quod succus eius nares purgat et idem dicit simplicium viride de celidonia minore. Succus etiam dragontee naribus immissus narium obstructioni confert. Sed intelligendum sit quod applicetur quia omnia quia oportere ponitur sunt mordicativa et sepe mordicationem in naribus inducunt quod indigent remotione. Et ego dico quod attractio olei rosarum per nares tollit hanc mordicationem quod expertum est et idem potest decoctio catabris. Et odor palis multum valet et oleum de cucurbita valet sic abluantur nares cum aqua calida. Expertum bar.
Recipe gariofili piretri staf. agrestis cardamomi nigelle omnium ana partem quartam succi quod omnia fiat pulvis et naribus insuffletur. Et guilhelmus dicit ego sum expertus ad opilationes infantium aceti quod lenitivo fecit intra nares cum solo butyro et utilissima.

Olfactus quidem impeditur vel male movetur propter de organum infectum olfactus sicut duas carunculas que sunt in superiori parte nasi et ille sunt organa odoratus. Si ergo sit humor putridus res que sunt odorifere percipiuntur putride ut patet de gustu. Et si fleuma quidem sit in organo odoratus res fetide apparebunt odorifere. Ledeatur aut tribus modis scilicet diminute corrupte et ablate. Lesio diminuta vocatur quando res percipiuntur sicut sunt sed non tota parte. Ablatio est quando nullus odor percipitur et hec per magnam organi lesionem et propter malam complexionem siliter humidam vel propter opilationem narium. Lesio corrupta est quando percipitur odoratum aliud quam est ut si quis percipit res odoriferas et percipit fetidas vel econtra. In cura ista habes duas intentiones. Prima est mondificativa et purgative. Secunda est in localibus. Prima intentio completur ut dictum est capitulo precedenti et Secunda per te completur hoc modo fiat attractio pulueris euforbii et sinap. remouet namque opilationem et provocant sternutationem et isto modo expellunt superfluitates a cerebro et stomacho valent etiam vel succus radicis porri

quo sit piretrum infusum. Alb. vel oleum nardinum in quo sit de castoreo et de euforbio mixtis et subtiliter pulverizatis et ego non dubito quod in multa dicta in capitulo precedenti hic valent quare per te vide. Dico tamen unum quod si vis tenere os plenum aqua quando fiunt attractiones istas cum tunc medicina non posset tunc ire ad palatum melius operatur. De simplicibus pauca loquar et quod dicta sunt sufficiunt et tamen aliqua hunc loco apparata repeto hic aliqua dicam. Ex simplicibus magis multis laudatis per veteres in diminuto olfactu est ruta olfacta et caputpurgium est factum cum ipsa et idem potest Serapio. Est nigella et maxime in aceto infusa et trita et insufflata in nares et in hoc casu mirabile et proprie cum oleo antiquo inuncta et imposita. Romptus cum imponitur patiens os suum plenum aqua teneat et nigellam superius teneat et sugat quantum potest. Alb. dicit omnia fella valent in diminutione odoratus et aperiunt opilationes cerebri. Alb. dicit si verna terrenum instilletur naribus illius qui odoratum perdidit est manifeste prodest.

Quoniam sternutatio fit ex illis que opilationem aperiunt et nocumento olfactus confert merito quod dicta est de sternutatione. Que propter enim nos sepius nunc persistentes viam sternutationem provocare sicut ipsa frequenter operatur in finibus egritudinum cerebri. Multi antiqui sic dixerunt omnia fere acuta per os supta conferunt sternutationi sicut cepe allium porrum vinum et silia quod omnia inca fuga sunt agenda. Sinap. est quaesita sternutationem commouet. Et Alb. et Serap. dixerunt quod sinap. trita et naribus imposita facit sternutationem videtur aut ex hiis que exterius applicantur in hoc casu laudata sunt hec que omnia sunt dicta capitula facta velibus sicut sit intelligere in dicto capitulo. Seri parum porans cucumer azinini sic pulverizate sansucus succus mente pulpa coloquintide galla muscata elleborus piper oleandri. Particulariter aut dicit Auic. quod flos oleandri facit sternutationem et dicit etiam quod odoratus elleborus albus qui pulverizatus sit excitat sternutationem. Et dicit etiam ex lauro quod tritum est bonum sternutatorium. Quod hec est vel nigrum suum odoris fortitudine facit sternutationem. Dyas. dicit laureola sternutamenta provocat. Et ego dico hoc facit pulvis foliorum aut seminis laureole insufflatus per nares. Et gal. in sexto terapeutice dicit eunuchus quam apii sit dixe iudice vel excitata sternutatorium est farmacum. Serapio dicit basiliconis quod quando odoratur facit sternutationem. Alb. dicit quod pomi nigella inter nares cum oleo de lilio facit sternutare. Et dicit etiam quod succus maiorane attractus per nares facit sternutare. Constantinus dicit oleum de nucibus facit sternutare. Sed aut cum est calidum magis nos sternutationem provocare semper similiter Auic. quod decoctio rosarum ipsa odorata sternutationem facit. Et dicit Auic. quod decoctio rosarum vaporem reprimit. Alb. dicit quod que hunt cerebrum et stomachum calidum rose faciunt cessare sternutationem et provocant ventum et coriza. Et quod pili qui sunt in medio rosarum cessare faciunt sternutationem. Et in hoc casu folia mirti cum aceto et succo viticellorum et agresta et camphora quando cum oleo confusio naribus insufflatur et nenufar odoratum et solatrum et papaver aceto in naribus attractum sternutationem mouet. Et gesse dicit oleum de semine cucurbite sternutationem facit

maxime nilus et marmach. Vel odoret aqua si caput in
fundatur et cum modico aceto et ipse n° ... —

Accedit aliquando sternutatio per nares que ex hoc
se auferendam credit de quo in primo dictum
capitulo. Primo nota quod causa sternutationis est
fuerit acutus mordicans virtutem expulsivam nasi vir
tute conatur illa expellere et ea causa motus ille qui est
sternutatio et aliquando causatur a repletione nimia humoris fleu
matici venientis ad locum illum movens virtutem expulsi
vam et tunc causatur sternutatio et talis ubi sternutationes
arguunt capitis alterationem et per consequens repletionem et ex hoc
per potentes caput humidum venientes ad solem in eis
causatur sternutatio et ideo est quia colliquantur a
sole humiditates et descendunt et causatur sternutatio.
Si cum istis habes duas intentiones prima consistit in
purgatione secunda in localibus. Prima intentio completur hoc modo si materia
fuit frigida purgetur cum pillulis cochiis. Si autem fuit
calida fiat isto modo Recipe pillularum cochiarum ℈ j. electuarii
succi rosarum ʒ j ß. informentur pille. Secunda intentio completur
hoc modo cedat sternutatio secundum gentilem de valesco cum
eis que patientem distrahunt ab accidentibus ante
subito advenientibus. Serapio dicit quod sternutationes
et cum frigida odorifera calida sunt multociens ... et
calida ad caput conferunt. Et sunt odorifera sicut
calidorum et galle muscate et silium. Et dicit eciam si
folia calida ponantur in nares sternutationes cedunt.
Et Rasis dicit cum causa sternutationis fuit frigida succus
basiliconis appetitum illam cedat. Et mesue dicit cum sternu
tationis causa est calida olea frigida naribus attracta
aut capiti infusa a naribus immissa illa tollunt sicut est
oleum rosarum oleum de salicibus oleum de cucurbita et folia

Fetor anhelitus et corruptio aeris exeuntis a na
ribus vel ab ore qui communiter fit propter eam exeuntem
ut sunt corruptiones putrefactiones ulcera narium
et gingivarum dentium et membrorum propinquorum. Et aliquando
fit propter causam delegatam a stomacho et pectore ut quodam de acuto
et morbo dicebatur et est a cerebro et in proposito de fe
tore nasi sit sermo. Digmoscitur autem quod fetor sit in naribus
hoc modo teneat ille os plenum aqua et tunc si
sentiat fetorem ore exeunte pleno ex cerebro procedit
et cum hoc ubi fetor est grossus et indicat quod materia sit
calida per ardorem et puncturam et indicatur frigida per
figurationem eorum. Nota tamen quod fetor hanelitus propter stre
tturam foraminum colatorii est incura. Sed in cura
ista habes duas intentiones prima est in purgatione secunda
in localibus. Prima completur cum purgatione secundum materiam
illam peccantem ut dictum est. Dieta autem sit talis ca
veant isti ab omni re putrefactibili ut est mala pars
mala caro biscocta pisces et lacticinia et fruc
tus molles et olera cucurbite caules et maxime
pepones et legumina et omnia brodia et cepe et allea
Bona autem sunt eis omnia acuta et acetosa velud gra
nata citrina acetum porri et ... frutex
per utantur apio nam ut dicit Rasis eius frequens gestio
omnibus aliis melior existit. Aromaticum est rosa
multum vel. Gargarizatio est in aqua in qua sit de ga
riofilis cinamomo ciperi calamo aromatico ...
foliis mirti lauri xiloaloes zandali ru
bei zucaro rubeo vel isti tales sunt sobrii et
lorio pedum sit erectus. Secunda intentio completur hoc modo
Si fetor procedit ratione ulceris aut opilationis
vel pustule curetur ut iam in propriis capitulis dictum
est. Cura tamen omnibus fetoribus est mundificare et
abstergere nares et os et vias hanelitus appa
rens ad hoc. Et ad hoc laudat mesue collutionem

collutionem cum vino odorifero decoctione cum vino decoc
tionis mirti ciperi calami aromatici xiloaloes balsa
mite rosarum sal gemme. Et Rasis laudat et ponit
gallia spica gariofili et urina azimorum. Et si illi
non valent sunt occulta fetorem cum pillulis Avicenne
cum hec est forma Recipe gariofili galange ana
ʒ ß piretri ʒ iij aloes ʒ ij fiant pillule cum vino
de quibus cum mane materie transglutiantur due alie
autem due in ore teneantur. Non loquar de
simplicibus ut mei moris est secundum Avicennam ...
consumptum cum cum aceto et sale armoniaco et
aluce cum terit et insufflatur in naribus et
impleatur os aque ne veniat ad guttur prohibet
fetorem narium. Serapio sit dixit quod succus summi
tatis nigre ponitur in naso purgat fetorem pu
tridum qui est in eo. Avicenna dicit quod succus sit bene co
latus et aliqui dixerunt collirium ex succo yreos
tollit narium fetores

Quoniamus perfecto animalis deportatur ubi auditus
provenit deus quod instrumentum ut corpus non in gene
ratione sit perfectum homini tamen propter doctrinam et scientiam
quam exercet civitatem ... maxime doctrinam acquirit secundum
Galienum dicentem potius nam vivere sit eius instrumentum
est auris sicut et aliis partibus corporis possunt accidere
nocumenta de quibus decrevimus dicere. Incipiens
tamen primo a surditate aurium hic proprie dispositio maxime opa
tioni auris vel obsturatione cum auris sit instrumentum proprium
auditus. Et primo debes notare aliqua et primo quod egri
tudines aurium ut dicit Galienus quarto de accidenti et mor
bo sic se habent quod aliqua sunt in instrumentis auditus
aliqua autem in coadiuvantibus sicut que sunt forame
anfractus et tuba auricule quedam sunt in virtute
a cerebro descendente. Et dicit Avicenna autem iste
egritudines sunt secundum discrasiam maxime frigidam
aut secundum solucionem unionis preparate ut ulcera aut
secundum obstructionem ab intrinseco factam a apate aut
alio liquore et ventositate seu sanie vel sorde
unine vel verruca a panniculoso seu carnoso ge
nere superinducto et est ab extrinseco veluti ab
aranea pulice aut lapillis siliquo inutilis et
aqua submersa ex quibus quedam materie quod de egritudinibus
aurium quedam sunt primitive quedam antecedentes et
quedam coniuncte. Signa passionum aurium localia
non indiget quarto. Ut Galienus quarto de accidenti
interiorum quedam enim que non apparent per nocumentum
auditus apprehenduntur nam qui non audiunt parvas
voces neque vix magnas surdi sunt aut
surdi paulatine efficiuntur. Qui autem apprehe
dunt sonos fantasticos aut plumosos lan
guosos et sibulosos tinnitum propter permutationes au
ditus patiuntur ut dicit Galienus et Avicenna. Causa autem quando fit
designatur a suis sinthomatibus ut si ab apate
et tunc est cum febre et dolore et gravitatibus
et pulsationibus et aliis accidentibus dictis supra.
Si materia sit frigida sentitur gravitas cum frigiditate
et si calida ardor et punctura et accessit febris
sanguinis aut colerica eius materia ascendit ad
aures ut in quarto dicebatur aforismorum. Si a vento
sitate tunc est cum sono et timtu. Si ab ul
cere tunc est pruritus dolorosus. Si autem fuit
a verruca aut re aliqua ingressa scitur per patie
tem et inspectam ad solem eius hente aure
et applicando cum speculo. Aut si fuit aliqua
causa per eius motu cognoscitur. Iudicatur ab Avicenna
quod surditas naturalis a complexione causa procedit ab opila
tione supfiniali extra et illa que est accidentis. Cura

uncoz parmicoz et que est ex cicatrice apute udi
tato nõ curat' Judicat etiam q surditas accidētal.
nõ curat' q gñz incipolat' et allenuatur hz potest
curari pp. tuit ppo. q̃ affore quibȝ surditas
fit fellicis supuenientibȝ egrōnibȝ quiescit Jn
tellexit aut' h͡s de surditate accidentali q̄ est asc
bre ex colē ascensione Jn cura ista habes
duas intētiões Pma est in dieta et purgac'
2a in localibȝ Pma intē' cõplet' sic est in po
libro de cap̃itibȝ eius et sil' dolor eodē ro fouet
2a intē' sic cõplet' et pmo debes nōre aliquas
regulas utiles valde Pma ē q̄ illis ptinere
fiat in aure et spalr' acutū et doloroṽ angi
corpȝ sit cautuz 2a est q̄ oms opa aurium
q̄ pueniunt ppue ad intū fiat suauit' et i
dolorose ppt' nerui intrinsi cõplitatū 3a est
q̄ oīa que ponūt' in auribȝ sint tepida nõ
calida neq frigida in excessu 4a q̄ sint li
quida ut melius intromitt' intret et cuet'
5a est q̄ nō intrectuz nõ sit intē aure ultra
z. horas 6a est q̄ pp fuerint inesta sicut
et iaceant sup ptem sana et cooperiat' fora
mē auris cū lana aut cū coto 7a q̄ nihil impo
nat quousq̄ impositū fuit extractuz Pcendo
se sup pte egrā et inunda cū proba et pano d'
coto et sternuta^te absq forti inspuitte 8a q̄
medicator auriū hēat instrā sua apta ad sua
opatiões ut sunt stila curitiā et lauatoria
et hēat lanā cotonē spōgeaz
et vīseu prout sūt necā ad sua opatiōes Jstis
notatis videas cum surditas fuit apta aut ubi
curet' ut iā dictū est sup in capl'is suis Jn
pposito sit pmo de surditate puenient' ratē
mē replent' caput fiat ergo suffumigaº cuz
vīo albo decoctionis rute cala^l' pslopp. sang
suge centauree betonice foliorȝ lauri sticad'
auris maiat' spica nardi et fiat suffumigatoriū
cū cānula et olla stricti orifitii Et Ga. dicit
appollonius iubet apponē vrinā bouis cū zasui
pte de aceto et parum quid de mirra cõtrita et
cuz cāna stufe imponat' cõuoluat' cuz lana a'
pano ne offendat aurez nec cōfer et titas
eis Loit tū pl' apponit oleuz de camomilla
oleuz de aneto et oleuz de amigd' amarus et
de costo et oleuz nardi et oleuz de raphano
Et alius apponunt fel accipitris et balsamū et
succuz iusani depuratuz Et ad eand intē' ez
posuīt vas hoc valere et mes hoc et hec ꝯt
Rx pulpe colloq' ʒ. ij. absinthij. aristo. añ
ʒ. ij. costi baurach añ ʒ. β. castorei et fiat
suff cuz disselle vaccino et dissoluat' qui
erit necē cuz oleo amigd' amarorum Aucē
dīt hoc fore expertuz Rx castorei ʒ. iij. intris
ʒ. i. β. fiat cerotuz cuz succo rafani Et alex.
dicit q̄ ambulare p loca multuz arenosa cõfec
cis et clamare et excitare vos cuz voce cla
mosa ē utile et dicit Aucē Juuat dicebat
Ga. qui patitur dolore eget quiete in vehē
motu et est tūspēe in grauiz dispoz qua pa
tiunt' surditatē si surditas fuit pp sorditie
remoueat' cuz stilo et mundificet' cuz añ mel
litata Aut ponat' licinia linita cuz melle
aut oleo de castilla Uoss'r nō de simplicibȝ
dimittēs multa alia cõposita dimisimus d.
psipes. Et fiunt aurē si radix sauine bulliat
in cacabo ferreo cuz oleo zizanino donec in
grescat et ex illo tepido distillet' in aurem
vz q̄ surditate Libel quid q̄ hoc ē fructus
sumpti excorticati aut semē albuz q̄ ponit
q̄. spēs est coctuz est in cathina ferrea donec
ingrescat in oleo zizanino aut in oleo de sese
lini et mictes in aure vehē' surditati cõfert
et auditum acuit Si aut Hn bar. acetuz acutuz
et cõfer. dīt acetuz squilliticuz auribȝ īmissū vez
cõuitati audituz Et dīt est sal gēma admis
cetur melli et distillā in aurē et mundificat
eā et desiccat eā est q̄ confortat auditū Et dīt est
castoreuz cõfert surditati fine bar. de bulgs.
affirit expertuz baccē lauri purgate sīl' pūt
decoqui cuz oleo anetino et cuz oleo de amigd'
amaris q̄ sīl' in ceota in aure cōferunt surdi'
Sapio dīt oleuz de baccis lauri et ipe bacce
lauri tol' aurē tollunt et confortant auditū et q̄
ferunt tinitū vermes cū ingrescunt in cathia
ferrea addat' s' ex succo porroz et fiat cato q̄
est medietas olei Et si fortius volumus cū baccis
lauri ponat' medietuz de oleo nigro aut ex
radice calamis Dyas. dīt succus baccarū lauri
auriū surditatē mouē nō sinit ingruos
suos cuz vino et aqua rosa cõpescit Et
bar. dicit succus baccaz lauri est pot' impo
cuz oleo de been Oleū aut de been et
oleuz misceb^ris sīl' idem Confert aut fri
et dolori frigido aur' et est attractus pruris
Dyas. dīt succus foliorum ebuli surd' fomēto ad
hibitus cõpescit sīl' fomētuz factuz ex decoc'
sambuci in aqua Et silit' succus eius in aure in
stillatus vz Tollit est Hn Dyas. surditatē oleuz
bullituz in grauitate radicis affodillorum et auri
in aceto uz Et aut singlē psidiuz Jlle dicit
succus sepe instillatus in aurez vz q̄ surditatē ti
nitū saniez et aqua cadentem in aure Si aut
in aceto coquat' ebulū niger et illud acetū auri
tinitum sibilū tollit et vigorat auditū Hoc aut
fiat dīt Guilh. cuz de plenitudine cereb' nō tie'
cõfert vīnū sepe hic sumes expertū Aucē dīt.
absolute q̄ eius decoc' distillet' in aure Const
dīt sic absinthiū tritū cuz felle taurino auribȝ
imiectuz audituz confort et sonitū ab eis ex
cludit Alij dixerunt radix vitis albe et nigre
ferent vel est in hoc cū eximia medicina
Dixe est cõstant pinguedo piscium valz surdi
tati et dolori auriū sinitonitate Rpra q̄. dīt
fel lepor cuz adipe vulpis liqfcn surditatē
sanat Ras dīt cē'rum lepor liqfcn cū oleo et
in auribȝ instillatuz audituz reduent Et dīt
est cē'rum leonis cuz oleo liqfcn et in aure
dolente instillatuz audituz reuocat Et dīt
est sang. lupi cõfert surdi' prime cū oleo
mixt' et in aure distillatus

Sonitus et sibilus cant' in aure quā et
sin intus fiunt sz pas. cat' extrā vero
sa extra in cerebro ex frigiā acre cõplo
nalez aurē ex eius cõfract' cat' sonus Cat' est ex
trā extra in ipo ascendente ad ipm capt' et au
rem et rfrangit aer ipm aerez cõplonalem
aur' et cat' sonus et sibilus Causat' est ex
acutate spūs et subti' spūuz et ho max' cat'
in heunis sz aut' rmouet' max' cū ingros
sat spūs et ipm spm et cuz mo cō opi. p'ecto
in aure ex ingrossat spm est et tū sepe picitu
sz eū alijs frigid' possit fieri Jn cura soni
ventosi habes duas intē'es Pma ē cura et
dieta 2a in localibȝ pma cõplet' ho ino pmo
abstineat se a rebȝ frīs flentibȝ et a rebus

multiplicantibus ventositate Vtatr ergo sicut
Purgo fiat cuz therapia et cu pillis de pe
ra aut cocheis aut aureis Sm tm necitatez
Vz est multiz usus auree alexandrine sicut
purgatiorbz q suz sepe ex pte 2a intentio
cplet hoc mo et primo vz oleu de rafano
oleuz de costo oleuz de castoreo oleu de scorpionibz
et etsoa alia olea dca in pcedl ca. Est valz decoc
betonice et fo liorz lauri et baccarz eius et sansuci
centauree et fenu et marat bulit in vino deinde
fiat suffumigiu p canna ut dco in ab ca. Est vz o
leu in quo sit bulitu castoriu vz est oleu de bacc.
lauri vz et succus baccarz lauri // Const dt sal ar
moniacuz cuz aceto mixtuz auribz instillatuz sol
tuz gravitate et vetustate aure hutz est ad os
currentu exsiccat Et certe q oia simplicia pro
maiori pte et qta dca sz in pcedl ca. h est va
lent quare recurre ad ca pletiuz pro eua illa
et illa h no recapitulo Et multa est dixerut
d. phisici et spale tharum in hac passe genu facit
quare ad eos pro alijs recurre

Sepe humiditates que exeunt ab auribus
q sanies pcipue no sz ab alie hutas ut i aliqbz
sepe vidi ita aut inveterat hoez quare
desit lz loq. Dieta et purgatio fiat ut dem est i
alijs caplis pcedentibz veto ad 2am intentionez Antiq
alis dixerut q oleu de piros cuz aceto auribz imis
suz prohz fluxuz illoz Et dixerut q oleu ca
nap. tepidu missuz a pcetare aures exsiccat //
Sapio dt qd terebentia misce cuz melle et oleo cfert
humidi exeuntibz ab aure et pruritu Et bar.
dt q sit oleuz amigd. amarar et q om sint
ptes equales Dix est absinthiu mixtuz cu mel
le cfert auribz a quibz egrediuntur humiditates Et
cst dt succus eius auribz instillatus aure fluentes de
siccat Et Sapio dt de succo tepe distillato i aure
Et Auic dt q distillet in aure pp qucdone capitis
et tinitu et putredinem aurium et aqua Dix est
Sapio qd oia aluia et pcipue saniem mixta cuz
succo vge pastoris cferunt cursui humiditatiz
ad aures Et bar dt Sm Seriaz alumen et diu
q est aluia post pmisceri cu aqua plantagis et
vz est hc qd ulcera putrida sca sz in aure Item
est dissolutu in aq et vino aurium humiditates exsic
cat Dix est Sapio qd spica int dissoluta i
aqua et vino et distillat cuz aceto mundificat
supfluitates que st in ea Et bar dt qd supfluitas
sit subtiles distillet cuz vino et qd sunt grosse
distillet cuz aceto Dyas. dix pix ad aurium
fluore cuz oleo ros adhibet Dix est mirra
cuz vino mixta aurium fluxuz curat Dix est
de croco fle fluoribz aurium cuz lacte quenit
et bar. mis hc de radiaibz / Aliqui antiq dixe
runt q vil antiquu in quo flores d folia salicis
sint bulita et cortex eius intromissa auri eius
humiditate exiccat / Auic dt succus aneti q
st dolor aure mitigat et desiccat humores eius
Et Dix asstuit succus olivarz silvestrium et exsic
cat et sunt ex eo troci et rcitatur ad curandum
fluxuz aure

Sang. ab aure sepe egreditur q cui q lz
succurrit dicit ut multi antiq dixerunt
Dyas. dix succus foliorz oleast fluori sang
atq hudz aurium i fine aure quet fit est ad
sang narium Et bar. dt q sit cuz vino cfert
Const dt succus vge pastoris auribz instillatus
pustul curat est sanguinis ab eis fluente desic
cat Et Auic dt velle q imponatur cuz vino
et in dt de succo arnaglosse Auic dt succus
bedarugi immissus sic cauterizans quiet Et dt
est succus porri immissus cuz aceto in hoc casu
est mirabilis Et dt est q sicut mentis intus immissu
sanguinez aurium tollit et in dt de opio Et dt
est licium immissuz auri sangui ipius cfert Et dt
est coquatur granata cuz aceto et exprimatur
et expressio immittatur et cfert huic fluxui
Dicit est q ex stipticis cfert decoc. gallarz
cuz aqua aut aceto immissa Dt est q decoc.
rubi cfert qd miscetur cuz ea vinu d acetuz
et est decoc. foliorz masticis in ipsi cfert et
coagulum leporis cuz aceto immissuz e mirabile
Et instringet sanguinem aurium Et dt est su
matur duo renes taurinq et aliqd de adipis
saliti et assentur in inc. assa et aq eorz
exprimatur in aure et est exptuz Ras dicit
fel taurinuz aqua ce guttet in aure cuz lacte
mulieris stringit fluxum sang.

Multiplicatur sordes sepius i aure q ibi est
sm naz no debet q q lz mundificatur
in hc ca. dicemus faciunt etenim sepe opi
latione aure et pagus surditatem / Const.
dt succus lupini auribz instillatus mundat eas
ab omni putredine / Haliab dt q aure mundat
a talibz sordibz q aggregant in ea succus rute
calefactus in cortice granati et auri instillatus
Et cedar est dolore in sonitu et tinitu et inf
ficit vermes Dix est intromittatur p aliquot
dies licinium tinctuz cuz melle et involutu
in pulve aristo rotunde Nā illas abstergit et
cfort auditum et prohibz est sanie q generatur in
ea Dix est q cinis vitis albe et nigre feretis
vinu e exima medicina et ex medicinis cfe
rentibz abstergens sordez aure et exsiccantibz
ulcera eius et cferentibz odoratui Dt est sal
gema admiscetur melli admistratur tepid
in aure et mundificat ea et desiccat ea et
cfortat auditum / Dyas. dic affronitu et
nitru est vitamin sordities aure cuz aceto pur
gat / Alle. dt album alibz est eximia medicina
abstergentiu sordities aure Et Auic calcantuz
est eximia medicina abstergentiuz et mundificatiuum
aures et interficit vermes et aufert dolori aure
frie Et bar. dt q sit vitrioluz dem colcotar
et est vitriolum nale q melli miscetur et cu
oleo imponitur

Vermes in auribz sepe fiunt ex defluxu
humorz ad aures vel sepe generantur a
muscis illic morantibz vt alius ulceris
illic existentis Pro remotione eorz Dyas. dt oleu
bullitu in granata radice affodilloz quousqz
ex ea minuitur aliquid et mixtuz auribz v
mes interimit Oleuz est de amigd. amarz
hoc facit Oleuz de scorpionibz in hc casu est
vna de sublimioribz medicinis Ras dt oleuz
de absinthio auribz immissuz vermes et lumb
cos interficit Ysaac dt si succus frondiu psici
imponatur auribz vermes interficit et in dicit
Sapio et Sm cst est dolore tollit et in por
Sm mesue oleuz nucleorz psicorz / Ypiles
dt i h be metastrice succu cuz vini austeritate
ducibz auribz missuz vermes natos necare
dicimus Et gat succus cala. I coppe motam

auri immissi vermes interficit et idem potest succus corti-
cum eius Avicenna et Serapio dicit idem de succo nepite
Haliabbas dicit succus fumiterre distillatus in aures
vermes interimit que sunt in eis Dixit etiam urina
hominis calefacta in cortice granati intromissa
vermes necat Et Serapio dicit hoc de urina hominis an-
tiqui urina etiam tauri cum mirra mixta vermes
interficit Succus etiam caulis per se vel cum [illegible] auri immissus
confert puri ipsius et vermibus Avicenna dicit succus rute
calefactus in cortice granati et instillatus mun-
dificat eas et vermes interficit Succus etiam cen-
tinodie distillatus in aure idem facit secundum Avicennam
et vinum decoctionis [illegible] albi hoc idem facit ut dicunt
quidam antiqui et expertum est Sepe etiam expertum
est a me in [illegible] casu quod si auris patientis asungia
impleatur porcina et patiens in sole faciat super
aurem patientem et caput bene cooperiatur pannis
et ibi diu moretur cum insurget elevetur asun-
gia vermes ingressi invenientur axungie adhe-
rentes

Pruritus insequitur quamvis ceteras passiones precedas
quare pro dispositione precedentium rememoratur sit et
dentium secundum descriptionem et fundatum operantis
et quia ad curam pruritus ducens et pauca de
hoc loquar Serapio dicit quod si fici sicce coquuntur
cum sinapi et mittitur decoctio eius in aurem
tinnitum confert aurium Et alibi dicit quod si fici cruci
terantur et misceantur cum sinapi trita et cum aqua et
una gutta distillatur in aure tollit tinnitum aurium
et pruritum Et dicit etiam Serapio quod centaurea misceatur cum
melle et oleo confert humoribus emanantibus ab aure
et pruritui Et Razis dicit quod sit oleum amigdalarum et quod
omnes sint partes equales Sextus Plato dicit
fel apri in cortice mali granati tepefactum instilla-
tum auri prodest dolori ipsarum et pruriginem tol-
lit Multa etiam sunt dicta secundum in capitulo de pruritu
palpebrarum et lacrimalium que si debite apponerentur
erunt et hic utilia Consideria [illegible] bene quod omnia illa
capitula dicta aliqualem colligantiam habent quare al-
ternatim videas cum est opus

Aqua sepe in aure cadit ex balneatione et audi-
tum impedit indiget ergo amotione Et Avicenna
precipit ut cum cannula sugatoria puerorum sugatur
vel quod exsiccetur deinde infundatur in aure oleum amigdalarum
dulcium Et aliqui dicunt quod in ventre ipsa resolvatur
igneo calore Aliqui capiunt frustum spongie li-
gatum cum forti filo et mittunt in aure et post
imbibitur aliquid de aqua extrahunt Pauca sunt in ta-
li capitulo de hoc ideo pauca ponam Succus sepe secundum
Avicennam immissus confert et tollit gravedinem capitis
et aquam que est in aure tollit Sextus Plato dicit an-
seris adeps cum succo cepe mixtus bene auri in-
funditur et prodest aque que est in aure Un-
dique et plus conferunt quam res simplices immisse
sunt sunt [illegible] et suctiones

Intrant autem aurem quandoque res dure ut in pue-
ris quare amotione indiget Albucasis dicit in hoc
quod si res dura est fixa intromittatur aliquod
[illegible] et post provocetur sternutatio aut tussis
et super pedes a parte auris saltando vadat aut etiam
fiat percussio cum palma Sunt autem ad hoc elargare
et trahere aurem cum omni ingeniositate et si hoc
non valet limatur stilus aut tenta cum aliquo visco
et imponatur et si hoc non valeret extrahatur cum
molestia aut cum uncino lato parvo [illegible] plicationis

Sin autem modo lapillus non possit haberi et si timor
de apostemate aut spasmo ne preveniant precipiunt
magistri quod in radice auris incidatur figura luna-
ris usque ad lapidem extracto suatur et incarne-
tur locus ut in aliis ulceribus est dictum Si autem
non sit timor de spasmo et lapis non possit haberi
modis predictis operatori non dimittatur ut alii
ego feci Si autem fuit res ut granum quod postea
ingrossatur vult Albucasis quod si non potest extrahi cum
ingeniis dictis quod cum aliquo spatumine subtili
frustratim incidatur Si autem sit fuit animal et non
potest extrahi vivum vult Albucasis quod instilletur auri
aqua in qua dissolutum sit aloes aut succus ab-
sinthii aut calamenti aut acetum forte et ipso mor-
tuo extrahatur cum ingeniis iam dictis aut cum im-
pletione aque

Os quod in animalibus generaliter habet utilitatem
aut per ipsum animal alimentum assumat per fiti
aut aut plura animalia suas voces et so-
nes per ipsum homo vero solum per ipsum profert ser-
monem quod sibi inter animalia proprium existit dein-
ceps vero de dispositionibus suarum partium Rursum autem os
de se non positum existit secundum concavitatem quandam
importat et qua et in qua diversa membra
existunt ideo talem ordinem servabo quod de labiis vo-
bis primo occurrentibus quare de eis hic non lo-
quar Loquar ergo primo de dispositionibus dentium que
occurrunt et postea de ... vel loquar de particulari
Passiones dentium mutantur ab Haliabbate in 9a sue
practice dispositionis de regali libri primi Corro-
sio congelatio dormitatio limositas seu feditas
casus seu commotio et apostema propter quod non patiuntur secundum rem
que apostemata assimilatur dicit Avicenna et intelligitur per illa
[illegible] corrosio seu putrefactio ut dicunt quidam scola
Cause quod nocumentorum dentium est mala complexio et
solutio continuitatis que quandoque fiunt propter causam existentem in dente
aut in membris adherentibus eis quandoque propter causam circa
accidentem aut sic aut aliunde eis deveniat Itaque in
talibus dispositionibus inveniri fieri et sonum esse et istorum est
causa triplex ... ut casus et percussio et malitia
regiminis et sunt humores superflui que causa est ipsorum
dispositio in dente facta Signa passionum dentium sen-
sus non Omnibus enim evenit apparet quod perforantur
corroduntur et nigrescunt et corrumpuntur et quandoque
nec calida nec frigida tolleratur et quandoque ex alto illorum
accidit dolor et ad hoc adiuvat conferentia et nocentia
temporis et regimine preteritum In curatione dentium datur
duplex regimen universale et particulare vel secundum duas inten-
tiones unam in vita aliam in evacuatione In vita sic
se habeat non utatur putrescibilibus sicut pisces et
lacticinia et caveat res excessive calidas et etiam
frigidas excessive precaveat vinum immediate post cibum et non
masticet res duras In purgatione apparatur pera
et gerapigra ex cephalica et venarum et labiorum et
lingue et dentium cum scarificationibus et caputpurgiis
et desiccativis ventosis et capitis confortativis et bonum
et educere flatus habitare cum pinctis [illegible]
est etiam bonum Quantum ad regimen particulare dicendum
est scire quod iste cure sunt magis curabiles temporibus
apparatu semper tenetur est ut tales operationes per me[illegible]
dirigantur a me Postea scias que specialia dentium
sunt multiplicia et fiunt multiplicem scilicet per collu-
tionem per gargarismata masticatoria impletoria
vaporationes linimenta fricationes suffumigationes
eradicationes cautrizationes caputpurgia distilla-
tiones et per manualem operationem Dixit Albucasis

oz istos hre instru(men)ta ut rasoriu(m) rasp(at)oriu(m) spa-
tumi(n)e re(cti) et curvu(m) et levato(r)i(um) simplex et
c(um) duob(us) ramis tenaculas dentatas et probas
et limas et sterpellos et terebellos et multa
alia instrume(n)ta

Dolor dentium

Dolor dentiu(m) fit multis modis fit na(m) a ma(teria)
cal(id)a et alii a ma(teria) fri(gid)a et alii f(it) (com)itate(m) alti(us) me-
bri et alii r(ati)o(n)e apostemat(is) gingivar(um) et alii
r(ati)o(n)e v(er)mi(um) et alii r(ati)o(n)e corrupc(i)o(n)is eor(um) et de omnib(us)
istis dolorib(us) loquar incipie(n)s a dolo(r)e fc(t)o a ma(teria) cal(id)a
fact(is) vlib(us) de(n)tis in ca(lida) d(ic)o. Auic(enna) d(icit) aqua nimis
cedat dolore(m) dentiu(m) calid(um) et m(agis) f(rigi)d(a) q(uan)d(o) sit in ore
retenta. Dr(ac)e et fit collut(i)o os cu(m) succo aceto-
se ad dolore(m) dentiu(m) et sil(iter) cu(m) decoc(tio)ne ei(us) in vi-
no et s(ecundu)m ip(su)m est fri(gid)a et sicca in 2o gradu //
Dic(it) et Auic(enna) collut(i)o os ex aceto in quo cut(is) ser-
pent(is) decoquit(ur) ad dolore(m) dentiu(m) // Mesue d(icit)
est no(bi)le medicame(n) p(ro)p(ri)e(ta)t(e) q(uod) est i(n) eo. Serapio d(icit)
q(uod) fit cu(m) succo radic(is) cucumb(eris) collutio (con)fert do-
lori q(ui) infriat (com)plete(m) // Dyas(corides) dic(it) succ(us) misure
cortic(is) cucumb(eris) dolore(m) dentiu(m) mitigat si diuti(us)
in ore teneat(ur). Ite(m) Auic(enna) sic dicit q(uod) ex succo
cucumbit(is) fit caputpurgiu(m) ad dolore(m) dentiu(m)
et (con)fert valde // Alb(ertus) dic(it) q(uod) cu(m) decoc(tio)ne tassib(arbassi)
bassi ablu(i)t(ur) os valz ad dolore(m) dentiu(m) // Apuleo(s)
d(icit) folia olivar(um) dotilia s(unt) ad dolore(m) dentiu(m) sico-
quat(ur) in aceto. Et decoc(tio) solatri in aceto est
in hoc expta. Decoc(tio) est fca ex radice planta-
g(in)is et aceto id(em) pot(est) et id(em) d(icit) de plantag(ine) minori
Et masticat(io) huius radic(is) id(em) pot(est) et sil(iter) d(icit) po(test)
decortic(are) mori // Serapio ti(bi) d(icit) decoc(tio) corticu(m)
et folior(um) mori q(uod) fit collutio cu(m) ea (con)f(er)t dolori
dentiu(m) // Sicul(us) dicit lictura in oleo cocta (con)f(er)t
dol(ori) dentiu(m) // Rasi dic(it) rana fluvial(is) coquat(ur)
in aqua et aceto et multu(m) tollit dolore(m) dentiu(m)
et id(em) et d(icit) Auic(enna). Dr(ac)e et cornu cervi coctu(m)
cu(m) aceto si p(er) os moveat(ur) dolore(m) dentiu(m) remove(n)t
// Halabas dicit dolori i(n) dentiu(m) prodest acetu(m)
Nota ti(bi) q(uod) in natur(is) calidis no(n) eliget aliquo
sup(er) acetu(m) q(uod) a galie(no) in p(ri)mo sim(plicium) medicina(rum) e(st) probatu(m)
et io(hannes) da(masceni). auct(orita)te archigenis porit acetu(m) calid(um)
cu(m) calis querere. Vn(de) et dicebat Auic(enna) in 2o d(e)
cura(tione) egritudi(nu)m capit(is) q(uod) acetu(m) erat (con)e(ni)e(ns) omnib(us)
materis na(m) ei(us) infrigidatio pot(est) frangi a levi ca(lore)
et r(e)ma(net) ei(us) profu(n)datio et incisio et h(oc) est cu(m) ad-
ministrat(ur) i(n) i(n) reb(us) frigidis et ex hoc colliget(ur)
q(uod) dicit(ur) q(uod) acetu(m) nocet de(n)tib(us) et q(uando) miscet(ur) cu(m)
aliquib(us) calidis p(er)dit illa(m) oper(ationem) su(am) v(idelicet) hoc de
mente Sapionis. Rx seminis portulace coriandri
sumach letiu(m) excorticator(um) sandal(i) cit(ri)nor(um) pi-
retri camphe o(mn)i(u)m an(a) p(ar)tes eq(ua)les fiat troc(isci) cu(m) succo
sola(ni) et lini(atur) dente(m) dolorosu(m) cu(m) vino dissoluto i(n)
aqua ros(arum) // Halab(as) in ca(usa) cal(ida) imp(o)nit acetu(m) cu(m) aq(ua) ros(arum)
aut sumach cu(m) mo(dic)o camph(ora) et multa alia p(ro)ut pot(est)
q(uod) plures dimitto.

Sepe fit dolor a ma(teria) fri(gid)a et de isto dolore
multi multa dixeru(n)t. Et p(ri)mo loquar de (con)f(ir)m(at)is
obs(er)vat(is) purgonib(us) et dicta (con)i(m)i. Et
hoc ego exp(er)ie(n)t(i)a (pro)p(ri)a: collutio fca cu(m) vino decoc-
tionis ortice dolore(m) toll(it) et gingivas (con)fortat.
Sp(eci)o est exp(er)ie(n)t(i)a si fiat collutio cu(m) aceto decoc(tio)nis
salis (com)busti dolore(m) dentiu(m) tollit. Vetu(s) est exp(er)i-
entia q(uod) morella frixa in oleo et suppo(sit)a loco
(com)pati dolore(m) dentiu(m) removet. Vi et ex (com)ine
calcanei vacce fiat linitio dentib(us) (con)f(er)t dolorib(us) corp(oris)

Aliud ad id(em) Rx pa(r)itarie mecurial(is) mediocre vi-
tor(um) ʒ. xvi. (con)tenitatu(m) origani preos pire(tri) piperis
an(a) ʒ. iii. petroseli(n)os ysopi succi mente an(a) ʒ. ii. cor-
nu cervi et capri an(a) ʒ. i. fiat pulvis de quo fri-
ce(n)t(ur) radices dentiu(m) humidaru(m) et no(n) siccaru(m).
Aliud Rx piperis asse fetide opii mirre castorei p(ar)tes
eq(ua)les (con)ficiat(ur) cu(m) melle. Et aqua decoc(tio)nis foliis b(ene)
petari ʒʒ. piretri et salis est (con)ve(niens) et modo (con)fectio-
nis de alleis q(uod) est iste Rx allei spic(e) v. olibani
ʒ. i. s. mirre ʒ. i. bulliat in vino ad forma(m) liq(ui)di
mellis et tepidu(m) teneat(ur) in ore. Heben Mesue
testat(ur) q(uod) Gal(ienus) d(icit) q(uod) terat(ur) alleu(m) et teneat(ur) in
radice palme manus sanat dolore(m) dentiu(m) et e(st)
expertu(m). Auic(enna) (con)cedit acetu(m) decoct(io)nis coloq(uinti)de
aut aristo(logie) a(ut) piret(ri) a(ut) asse fetide a(ut) sinap(is) corticu(m) cap-
paris corticis pini mentastri (con)disi et vitellu(m) ovi
assatu(m). Et pane calid(um) sup(er) dente(m) applicatu(m) m(u)l-
tu(m) v(alet). Et aq(ua) ardens e(st) in h(oc) q(uo)q(ue) opt(im)a et Auic(enna)
laudat evaporate(m) an(te) cibu(m) p(er) duas horas a(ut) (con)t(ra).
Cu(m) sale et milio aut cu(m) oleo calefacto a(ut) empl(astru)m
cu(m) his q(ue) s(un)t s(ci)l(icet) malua anetu(m) camomilla sauie
lini et fenugreci. Laudat et suff(umigium) suffu(m)igeris
cu(m) (se)m(in)e coloq(uin)tide et (se)mi(n)e sinapis et s(e)m(ine) lactuce
pe et silib(us) et gerdit vna cu(m) vasi distillatorio
in aure q(uod) sequit(ur) ad dolore(m) dentiu(m) dolor aur(is)
cu(m) aliquo oleor(um) sedativor(um) ut camu(m) d(e) sambuci
castoreu(m) et silia. Aliud q(uod) v(idelicet) (con)tulit de purg(at)is.
Rx scamonee mirre croci costi an(a) ʒ. i. cu(m) suc-
co agreste et modico opio fiat troc(isci) ponderis
aur(e)i i. et lavat troc(iscos) de scamonea et liniat(ur)
dentes. Dyas(corides) dicit decoc(tio) fca ex decoctio(n)e
radicu(m) ebuli nigri et ipsi(us) retentio sup(er) dente(m)
tollit dolore(m). Decoctio est radicu(m) quinq(ue)folii in
aq(ua) et aceto fca usq(ue) du(m) 3a pars remaneat du(m)
dens est sanus et sine aceto du(m) dens est les(us)
in ore retenta dolore(m) dentiu(m) tollit. Collutio
est fca ex decoc(tio)ne radic(is) lappacii in vino aut
aceto dolore(m) dentiu(m) tollit. Elixatura est radic(is)
cucumeris agrestis ore retenta longius arcet
ut d(icit) Dyas(corides). Radix p(ro)p(ri)e siluris decocta et
in ore retenta dolore(m) dentiu(m) mitigat. Sapio
dicit q(uod) fiat in aceto et aqua. Auic(enna) d(icit) radix
acori valde (con)fert ad dolore(m) dentiu(m). Et acorus
masticat(us) a(ut) collutio fca ex eo. Et d(icit) decoc(tio)
corticis pini in aceto est iuvans q(uando) collut(ur) ex
eo os ad dolore(m) dentiu(m) et s(ecundu)m aliquos id(em) pot(est)
decoc(tio) pini. Et Dyas(corides) d(icit) id(em) de foliis ei(us) coct(is) i(n)
aceto et d(icit) et q(uando) collut(ur) os ex aceto in quo
decoquit(ur) folia ordei cedat dolore(m) dentiu(m).
Dr(ac)e est mastica(ti)o venar(um) tinctor(um) et radicu(m)
(con)fert dolori dentiu(m). Serapio d(icit) q(uod) fit collu(ti)o
cu(m) succo folior(um) ebuli cedat dolore(m) dentiu(m).
Dr(ac)e est cortex radicu(m) capparis masticat(us) dolo-
re(m) dentiu(m) tollit et p(ro)p(ri)e v(idelicet) decoc(tio) ei(us) in aceto
aut vino s(im)il(ite)r ti(bi) cortices retentes et id(em) fit
decoc(tio) serpi s(ecundu)m Auic(enna) id(em) pot(est) succ(us) ei(us) s(ecundu)m
Dyas(coridem). Dr(ac)e est radix malua(visci) cocta in aceto
et mastica(ti)o ei(us) id(em) pot(est) q(uod) e(st) expertu(m). Dr(ac)e est ra-
dix betonice cu(m) coquit(ur) in vino a(ut) aceto et cu(m)
eo fit collutio o(mn)ib(us) (con)fert dolori dentiu(m) et
aufert humiditate(m) gingivar(um). Dr(ac)e est collu(ti)o
fca ex aceto bullito in pomo coloq(uin)tide (con)ca-
vato et luto involuto aufert dolore(m) dentiu(m).
Et s(ecundu)m Auic(ennam) pot(est) coloq(uintida) in aceto bulliri. Et
Gal(ienus) in 2o d(icit) q(uod) radix celidonie masticata
tollit dolore(m) dentiu(m). Et Dyas(corides) d(icit) de foliis
maioris celido(nie). Et bar(tholomeus) d(icit) de radice utriusq(ue)
celidonie in dol(ore) dentiu(m) v(idelicet) (con)fusa in aceto

Apuleius dicit herbe rorismarini radix masticata dolorem dentium tollit sine mora aut si succum eius tenuerit in ore mox sanabitur. Fidelis dicit radix marrubii recens sic masticata dolorem dentium tollit sine mora. Alle. dicit decoctio foliorum lauri cum aceto ad dolorem dentium valet. Dixit etiam ysopus sicca in aceto cocta dolorem dentium removet. Ypsa ac dixit piretrum pulverizatum in aceto mixtum desuper dentem positum dolorem tollit. Constantinus dicit decoctio origani cum aceto collutione facta dolorem dentium tollit et hoc de origano maiori est verum. Sextus platonicus dixit dens canis combustus et in cimina vini decoctus usque ad medium vini os collutum tollit dolorem dentium.

Si dolor sit in dente racione materie apparentis sanguinarum fasias cuocas et divisiones sani de qua sali bi factus vlibi inprimo. Hunc apparentis teneatur aqua rosacea in ore et ad idem valet aqua plantaginis. Ad idem valet iste aque etiam cum modico camfore. Valet etiam vinum stipticum cum rosis balaustis mixtum et oleo rosaceo retentum in ore. Secundum aug. fiat hoc. Teneatur aqua rosacea et plantaginis in quibus sit aliquid de mastice vel de vinis passis etc. Si autem est dolor cum istis addatur aliquid opii quod removet dolorem vel aliquid aliorum narcoticorum secundum necessitatem si materia sit frigida inprimo vel oleum rosaceum cum mastice dentium vel vinum in quo sit alumen de rocha. Valet aut valet decoctio ysopi et calamenti farine semis lini et camomille. Si autem venerit ad maturationem fiat cum decoctione uvarum seminis lini ficuum et fenugreci et teneatur in ore donec apiatur et mundificetur cum melle rosaceo et vino. Si autem dolor est racione materie ventose existentis in radice dentium curretur ventositas cum decoctione ciminis et semis cicute et galbano et serapino.

Frequenter accidit dolor in dentibus per vermes et precipue in molaribus qui generantur in eis et que dolorem antiquum sit dixerunt quod radix celidonie in dolorem dentium facto a vermibus sit dictum est in capitulo de dolore dentis a materia frigida. Collutio etiam facta in hoc casu cum aceto calido confert in hoc casu sit dens est in c. de dol. dentium a materia calida. Alle. dicit sit suffumigium factum de oleastro super dentem ubi est vermis interficit cum recepto fumo per embotum. Fidel. dixit suffumigium factum cum iusquiamo receptum ad dentem per embotum vermes occidit et dolorem sedat. Alle. et aut. dixerunt quod suffumigium seminis porrorum expellit vermes et interficit quando miscetur cum alzitran et mitigat dolorem dentium fiat autem cum emboto. Ego scio quod suffumigium factum ex semine porrorum sufficit in conversione et interficit de vermes de dentibus. Borax autem confert dolori dentium facto a vermibus dum autem est cum aceto subtiliter trita. Et dicunt etiam aliqui doctores quod utrumque borax scilicet artificialis et mineralis hoc facit mineralis tamen est melior artificialis autem est grosso colla et vocatur secundum aliquos capistrum auri sive gluten auri eo quod aurum auro conglutinat.

In dentibus accidit sepe perforatio racione cuius in eis accidunt mirabiles et fiunt dolores indiget ergo tales amotione doloris. Fidel. in hoc dixit quod farina nigelle in dente posita perforato cito illum. Et dicit etiam si dens qui est corruptus si in ipso ponatur aliquid quod ponitur nisi galla dolor cedat. Et bar. dicit quod frustrum galle propter non perforate ponatur in corrosura dentis. Dixit etiam serapinum immissum et contusum concavo denti dolorem tollit. Dixit etiam quod cerebrum perdicis concavo denti immissum ipsum rumpit et dolorem tollit. Auic. et sapio dicit quod gumma olivarum silvestrium confert dol. dentium corrosorum quando eo impletur. Et dicit etiam sic aucf origanum est bonum concavitati dentium. Et etiam cum aqua ysopi distillatur in dente corroso cedat dolor et confert dentibus corrosis. Et gal. in viii. dicit lac sive succus pace dani id est fenu. agrestis in loco corroso dentium impositum statim dolorem tollit. Et etiam facit in dix eius imposita secundum alle. Et etiam dicit gal. in viii. collutio ex radice titimalli in aceto dolorem dentium factum ex corrosione removet et si una gutta lactis titimalli in loco corrosionis ponitur statim tollit dolorem sed obturetur statim locus cum cera quia alio si non si caderet super gingivam aut linguam statim ulceraret eam. Et etiam dicit gal. et serap. dic lac titimalli cum farina frumenti mixtum et in foramine dentis positum illum frangit. Et bar. dicit quod radices titimalli appositi idem faciunt quod lac sive fotilia debilia licet. Ayas. dicit oppoponacum in loco corrosionis positum prohibet corrosionem procedere de dente et sedat dolorem eius. Dixit etiam cinis et ramorum ficus et precipue silvestris in corrosuram impositus sicut lenticula aufert dolorem. Dixit etiam cinis ramorum ficus et precipue silvestris in corrosura impositus sicut lenticula aufert dolorem et similiter lac eius et succus radicum et ipsius angi frondescat secundum auic. imposita idem faciunt ipsa subito exsiccat magis ut cauterium. Serapio dicit si galbanum ponatur in corrosione dentis statim dolorem tollit et hoc operatur in corrosis dentibus et in molaribus. Et secundum bartholomeum potest imponi solum et cum vino dissolutum. Dixit etiam assa ponitur in corrosione dentium et sedat dolorem eorum et frangit dentem et si coquatur cum ysopo et ficubus in aceto aqua ad gargarismo quod miscetur thure facit hoc idem quando tenetur in ore et hoc est probatum.

Necessitas me cogit ut fatear sit instructio dentium quando necessaria sunt ut hic in hoc proprio capitulo ponam eaque absolute corrosioni dentium sunt salutaria quod volunt veteres conferre. Primo ego dico quod aqua ardens que fortis in dente debet poni cum cautela ne tangat caro. Valet etiam valet decoctio in vino usque nepte aut decoctio usque salvie aut usque calamenti et peretri seu pipis et quando impleatur cum gallia et cipero mastice et mirra et sulphure et armoniaco et assa fetida. Et auic. dicit quod collutio oris facta cum mirra vino et oleo quod firmat dentem motum valde et confortat et prohibet corrosionem dentium et ramorum huiusmodi quod verissimum et expertum est. Tyranus dicit ad dentes molares et molas etiam marcidas et concussas credabis cum divino medicine quod te non lateat. Recipe succi borraginis vitis albe coclearia duas corticum radicis mori ℥ vj coque usque ad dimidium et fiat ex eis collutio oris per tres dies vel quinque vel vij et numquam in molaribus dolebis. Serapio dicit quod quando ebus albus teritur cum cortice suo et ponitur super dentem

corrosiuum confert Et gal. dicit ellebori nigri super rasuram den-
tium positus eam celeriter curat Aueb. sic dicit de
alleo tritum vero si dispergatur cum aceto et melle mo-
laribus utile est Auic. dicit collutio foliorum tamaris-
ci cum vino confert dolori dentium colluto ore
cum eo et prohibet corrosionem eorum et propter fructus
eius et non quod si ista non valent burelletur cum scalpel-
lo vel lima et moueatur pars corrupta Et dila-
tetur foramen ut non remaneat cibus Et si illud non
valet cauterizetur cum ferro ignito ut sepius feci
et comburatur pars illa corrupta Et si ista non valent
tunc non est alius modus nisi extractio eius cum caute-
la ut dens non frangatur quia radix eius tunc remane-
ret quod esset malum et locus foraminis impleatur panno
aut pecia et cum extrahatur

Secundum gal. de minoribus congelatio dentium
in genere doloris dentium nominatur non immerito igitur
de ipsa fiat mencio et sic de ea pauca dicatur
De hiis igitur que congelacionem dentium optime tollit est
portulaca masticata quod non ab eius qualitate sed a proprietate
sibi aliud agit Et de ea dicit gal. quod frondes eius
congelatis dentibus prosunt Et alii et auicenna dixerunt quod
hoc est propter quod leniunt asperitatem dentium // Auic. dicit
quod bedarogi id est cyminum fluuiale remouet congela-
tionem dentium Amigd. quoque amare masticate
mastix et nux et auellane cera et caseus et vitel-
lum oui durum similiter dentium congelationem remouet et
similiter fricatio dentium cum sale et cibi masticatio
dentium tollit masticatione

Sepe accidit dentes fieri commotos et corrup-
tos in quibus nulla speratur restitucio quare illos
eradicare oportet Et primo in hoc Auic. dicit quod si
folia oliuarum siluestrium bulliantur in aqua agreste do-
nec fiat sicut mel et in hoc dens corruptus
liniatur per seipsum cadit Et dicit etiam ex sale virtute e-
ius fertur facit dentes eradicatio facile Lac equi-
le etiam radicibus impositum valet in eradicando dente
et etiam dicit Auic. dixit etiam et eradicatione dentis
commoti fiat ad hoc corpus rane et eius pinguedo
Et dicit etiam Auic. existimo quod sit rana petrosa et
non domestica illa que in hoc casu est utilis Et
ait Sepes est ex hiis que testantur medici et experi-
mentatores quod circa dentem alium qui ipsa sint in
cibo potu aut pastu // Rasis dicit quod si radix sicca
tergi tergetur et in lana inuoluatur ut denti applicetur
sine dolore cadit dentes Et alibi dicit collog...
eradicat dentes et videtur velle quod hoc faciat oleum
decoctionis eius distillatum et impositum facile
facit eradicationem dentis Et dicit etiam si vine passe
adiungantur dentibus mortis de facili eradicant
eos // Isaac dicit radix mori pistata in aceto
ponatur ad solem per quadraginta dies relinquatur exsiccetur
et in puluere redigatur dentes exsiccatos et putridos
euellit // Fidel. dicit quod fiat de capsula de gumma
que colligitur ex radice mori et componatur de-
te putridum sine dolore extrahit Et dicit etiam fi-
delis si radix iusquiami nigri ferro calefacta
denti applicetur et radicibus eius cito de per se cadit
Caue tamen ne alios dentes tangas quia caderet et
id faceret tibi bacca fricata super dentem Item ... de a-
nimea olei quando ipsa cocta sunt et cum aqua agreste
tamdiu bullierit donec fiunt sicut mel et postea
ex ea dens liniatur corruptus facile de per se cadit
et id facit faex olei preparata similiter et propter olei fac-
ti ex oliuis immaturis

Nunc dicamus aliquid de ortu dentium in infantibus
sit Auic. dicit in cantica sua loquens
de regimine infantis et ponatur mel in
ore eius liniatur et fricatur ex ea palatium lin-
gua eius et gingiuas et addatur aliquantulum liquiritie et
thuris Et gal. dicit id dicit hoc totum est ut sit facilior
ortus dentium et ad suauitatem et loquendum // Rasis
dicit borax mitigat nascituram dentium et habet mi-
rabilem proprietatem ad hoc Et dicit etiam quod cerebrum galline fri-
catum denti puerorum facit nasci sine dolore Et
secundum bar. id facit cerebrum pulli per se cornu cum melle
mixtum Dixit etiam dentes ursi suspensi pueris den-
tes educunt sine dolore et id dicit de dente vulpis
appenso collo Et id dicit de dente varioli quod est
piscis marinus Rasis dicit quod oculus cancri suspen-
sus super pueros facit facilem exitum dentium eorum Dixit
etiam cerebrum leporis tritum et gingiuis dentis infan-
tis confirmat Cyrani dicit quod gingiue fiunt molles et
absque lesione educuntur dentes Et serapio asse-
rens hoc confirmat dicens quod hoc est notum apud
omnes et hic non solum habet hanc proprietatem hoc
cerebrum sed etiam oleum mel butyrum et alia multa
talia que habent virtutem faciendi nasci dentes in-
fantium Et gal. in xii. id vult quod totum caput
sit elixatum vel assum ut mos est et dicit si-
cut tamen excellens est ipsum pre ceteris similis melli bu-
tyro et ceteris que conueniunt orientibus dentibus infan-
tium Et dicit ga. in x. de butyro secundum pro-
producentibus dentes sepius mixtum non vnum
melle subtiliat gingiuas per quas fit eorum
exitus // Butyrum secundum Gal. cum melle mixtum
et suffricatum est optimum in facilitatione ortus
dentium et aufert dolorem et mordicationem quam
tunc habent infantes // Sextus plo. dicit de canino
lacte si dentes frequenter tetigeris sine dolore
nasci facit

Sicut autem ortui dentium facilitatem et iuuamen
sic autem eos natos confortare ut firmi et in
motus perseuerent et propter cum in ipsis aliquando
aliqua commotio propter multas res Primo propter carentiam
humiditatis et multe non curantur et quedam propter cor-
rosionem carnis gingiuarum et cura illa est
remouere illam malam dispositionem gingiuarum //
Item fit propter percussionem aut casum et quedam propter hu-
miditatem lubricantem neruum et ligamentum dentis
In frigida commotione ... eius fricata fiat flora
et alia oportuna dixerunt antiqui illa valere
Et primo dixit Auic. commotos dentes balaustia
fortes efficit et etiam piper cum aceto confert dentibus
// Serapio dicit myrrha cum sorbis cum aceto et oleo
et facit duas vtilitates // Rasis dicit quod solum mirre
certum est dixit de proprie et puto quod a radice
ipsius consolidata dentes confirmatur Et dicit aqua
in qua oleum oliue decoquitur gingiuis prodest
et dentes motos firmat Et serapio collutio
facta cum aceto squillitico et in mane ex squilla
sicca dentes commotos corroborat et odorem
oris bonum reddit Acetum etiam decoctionis pirorum
siccum eo fiat collutio et fiat in ore stringit
dentes commotos et secundum bar. id potest vinum
stipticum decoctionis ipsius Dixit etiam quod si fit col-
lutio ex decoctione foliorum et corticis et radicis
mastices stringit dentes commotos et autem hoc ligni
spes lentisci et quod ex radice huius ligni fit
dentifricium abstergit dentes et Rasis dicit
quod succus foliorum eius in ore retentus id facit

Dixe est collutio fca cum aqua salsa in qua coque//
sit olive stringit gingiuas et dentes motos
Et sapio dicit qm mastixe ducat p os stringit
dentes victos et sm quosd corrosos et est sm
ipsi collutio cor cu ipa cfirmat gingiuas et
dic est qualeq indica fortificat dentes cmotos
et gingiuas sua stipticite Constl dt ossa im//
rab ctrita et puluizata dentib laxatis et gingiuis
excoriatis optime incidit Dixe est de apozima//
te tberis lato ore huores de gingiuis fluentes
desiccat et dentes molles firmat // Sitrelis
dixe sios sepe lauet cu decoctione bedegar dentes
firmat et gingiue corrose sanant // Dexers//
plato dixe cornu cerui cbustu dente qui mouetur
tur firmat siquis pro dentifrigio eme ei sit
usus Et haliab uult q cinis ei misceat
cu vino Et id dt dias ad dentes ut nuqua
doleant aut cmoueant cornu cerui limare
fac et limatura coque in olla rudi aqua que
post coctione est in olla tene ubi e dolor
Ras dt cornu capri mememus si ex hoc cine
fricet dentes firmat eos et gingiuas lax//
as corroborat Et id si calcanu tute cburat
et cu cine isto cfricent dentes et gingiue
laxe firmat eas Et sm haliab id pstt ossa
cbusta bonis et ossa cbusta porci // Aliqui
dixerunt vetes q puluis coralli appo est sumu
incofortatec dentiu et gingiuarum Collutio est
fca cu vino aut aqua infusionis eruginis ferri
gingiua laxa cfortat et dente et pp hoc motos
cfirmat et ego dico q fortius operat si collutio
fiat cu aceto q fortius exsiccat // Bar dt q col//
lutio fca cu solo aceto calido in quo bullitu
sit alumen dentes motos cfirmat ut e est
dem Deic est expto q si tollat gallarum p. ii.
mirti pp vna corticu granatorum vreos
an p. i. hc bulliat in aceto cu quo postea fiat
collutio oris Et galienus narrat gelio arthige//
nis q ponat in rad radicem ei alumine cu thu//
re et croco et cypsso Ras aut cposuit hoc
Re balausti ros gallarum cipssi sumach p. i. alum
p. s. limat sup gingiuas et in alio lo//
co a ponit addit alcanna ypocistis et morb.
et cu aceto iubet fare trocis et fricare dentes
radices

Ollitos quid dentes et firmos sic sil. cu
gingiua absterge et pulc fac ex factis
ubi stipi sit fiat collutio cu decoctione
mentastri et piperis et postea vtat isto medicamine
p modu dentifrigii Re ossa sipie gallorum ma//
rinorum alborum spume maris cornuu ustorum ni//
tri alumis sal gemme sulphuris usti yreos aris//
tol radicis canne cbuste et fiat fricatio Et
est ista aqua experimento probata Re sal arm
sal gemme an lb s. alumis zuccarini q. i. pul//
uizet et ponat in alebico vitreo et ff aqua
cu q dentes de pecia scarlate fricet Sed id
bz aqua fortis et q opet isto mo pot bombicis
parum in capite unius stili et ponat in aq for//
ti leuiter et dentes tangat respitido tn sup
gingiua q timor est de adustione earum et
dentes efficient albi et ego sum sepe exptus
De simplicib nuc loquar et primo dic dyas.
q fricatio dentis cu ligno viridi lentisci decorti//
cato acutes cutes candidos facit // Sera//
pio dic qm ex ramis arboris mastic et e spes

lentisci fit dentifrigiu dentes abstergit // Dy//
as et ois dicit q pumex ustus et fricatus dentes
abstergit Et dic sapio pumex no ustus stringit
gingiuas et qm fricant dentes mte abstergit
eos Et Ga. sic dixe in qrto de pumice videt ad
clarificare dentes no soluz posita sup aspitatez
// Serapio dic radix aristo. ro. abstergit de//
tes et qm fit emplm ex herba ei yreos et
melle abstergit dentes Et dyas. dicit q den//
tes et gingiuas ab omni putredine mundat
Et apuleus dixe q pmitie dentiu et gingiuarum
mundat. Et bar. dt q ex puluere aristo. et vino
austero fiat fricatio Dixe est sapio cinis ostra//
corum marmorum cu sale mixtus abstergit dentes
abstersione forti quonis exsiccet gingiua et c//
fert vlceribus ei putridis et aliis vlceribus Et ali//
bi dic serapio ustus testarum ouorum galliorum cu
qm cburuntur calefaciunt adurunt et abstergunt scabie
vlcerata morphea et dentes Et Gal. dt in xi. de
ostreis sic Sed dentes clarificat talium cinis
no soluz pp virtute abstersiua sz pp aspitate subs
sicut pumex et tegula cu sale ro om hui//
usta faciunt purgatioz dentiu fortius et efficacius
ut laxas gingiuas exsiccet Et dic Gal. ibid de
testa sipie q puluis vtat trita et subtiliata de//
tes clarificat // Auicenna dt capilli hoim adusti abst//
git dentes Dixe est sic de cancro marino q de//
co adustu est abstergit dentes delet pannu
et lentigine Et sm sapio sic dixe puluis cor//
ticis cancrorum marinorum cu sale mixtus abst//
dentes et sm ipm est inter lapides // Dixe est
auic. ipe ro sole testis ostreorum marinorum purpu//
reorum hoc id facit Dixe est auic. vitru tritu
abstergit dentes et sm eu est inter lapides //
Dixe est auic. sal ustuz mundificat dentes Et
sm serapione solu sal ustuz clarificat dentes sz
hoc faciat melius mixtu cu puluere ostracorum q
si incofortatec et exsiccatec volumus adde adu//
gamus ciperum et cornu ceruinuz si aut in ab//
stersione spuma maris aut medulla sipie ad//
iungat et cu aceto mixto fricet gingiua dentis
et eos cfortat // Dyas. dt pumex ustus et frica//
tus dentes cfortat // Sapio sic dixe sapiex no
ustus stringit gingiuas et qm fricat dentes m
abstergit eos Et no bn q si eu iste no pnt fieri
abstersiones sic q limositates sit in dentibus raspa//
torijs bn in dentibus remoueat et si ctingat q de//
tes sit nimis magni vel q unus impediat
aliu q unius exeat aliu vel aliorum impediat q
obliq oriat cura eorum tunc est secare eos et
limare et magnitudine remouere et ita remouet
obliquitas et equitatio eorum et satis patet
Et in equis spalis fit hoc hnt dentes valde
magnos ita q tunc appeat antiq et illa est ca
quare cgnoscit antiquitas equi et magni limat
eos et purificat ut appareat tunc iuniores
et sic no peri in hoc decipiunt

Transeo nunc ad dispones alias oris et me//
brorum propriorum ut dentium est supius membra
dentium no dicat ut ex hoc pars posset
sibi attribui sz grauitate magis quam oris quia et
in qua multa membra existunt in quibus ccurrant
multe dispones ccurrentibus supradictis quas ccur//
ricas oris accidere Sed sub hac nunc qn frangentes
os aliquot tunc membrorum et dixi in hac pte
de dispones nunc ei et pote fluxu nunc ad os

Mulie me quia ad os fluunt et inuiscorant hoc
de que dispensar cirurgici sepe interrogat // Cura
ergo ista est facta purgatione ut oz de dictis ordina
// Dyas. ergo volunt quod omnis species galle trite et pl-
uerizate humiditates prohibet que fluunt ad gi-
gingivas et ad omnes partes corporis cocte in vino aut
aqua pluvi quod exigit necessitas me. Dixit etiam si fruc-
tus primi eleratus fuerit et pulverizatus vulnera
curat et gingivas et fauces rectificantes Et
non quod ipse intellexit de silvestri primo Et quidam dixe-
runt quod collutio facta cum lacte mulieris et radice
ei prohibiti rectita oris // Dicit etiam dyasco. quod ad
omnes partes oris succus rubi utiliter adhibetur et ergo
ego similiter hoc dico de mora rubi Et Auic. dicit
succus foliorum rubi sanat os calidum Et bar. dicit
decoctio rubi preservat os ab omni putredine
Et folia eius masticata dico ego aperuit tuoribus
oris ... Dicit etiam Dyas. sic.
Auic. aut viridis cortex exterius et expressa
et cum succo qui eicitur cocta cum melle solet
fieri ad oris vitia et bonum est Et dicit vinum
mirtinum fauces et gingivas gargarismo suo
ad sanitatem perducit etiam dicit alu. et post sellum
et fimeus gingivas et uvule et faucibus et oris
sic ut sit commixtum cum sale duplo et aceto //
Dixit etiam succus foliorum oleastri fluori sanguinis atque
aliorum humoribus quiescit // Serapio dicit succus mo-
rum quando miscetur ei pars mellis est bonum ad pro-
hibendum fluxum humorum ad membra Et plinius
dicit succus mori coagulatur expressus in vase ereo
in sole aut igne positus et fit stipticus Et ego
dico quod si mel infusus aut etiam alumine sensim
aut aliud simile ori fit quietans medicamine eius
eius ulcera pascentia et ad sanitatem perducit et
faucium dolores tollit // Auic. sic dicit terra si-
gillata prohibet catarrum et cursus oris et gin-
give Et Ga. sic dixit in vii. de ponis vite
habebis utique cum austeris et acidis ulcera consolidare
et flegmones que sunt in ore et recipitur
illud quod fluit Et constantinus dicit succus foliorum
brusci in ore retentus oris vitia mundat Apul.
dixit radice herbe astule regie cum vino trita
et potui data et in ore retenta ad omnia vitia oris
statim beneficium facit Et dixit etiam ad oris beneficia
et lingue herbam pentafilum in pulverem reducta
mixta mell. os perfricta vel linguam arterias vel
fauces purgat // Aliqui antiqui dixerunt
une acerbe succus omnia membra oris confortat quando dis-
solvitur cum aqua et vino aut aceto prout requi-
rit necessitas me. et fit inde collutio fortis eum
stringit et exsiccat et sic de aliis

S Aliua more sepe in multis multiplicatur
ex repletione capitis aut stomachi facta pur-
gatione ut sepe dictum est et dicta ordinatione conveni-
unt ista // Auic. volunt quod roob lentisci multum
confert in multiplicatione salive in ore et similiter ad
ulcera oris // Ideo etiam dixerunt quoniam san-
sucus Est aut sansucus et maiorana per sed ...
Serapio dicit decoctio ligni granatorum ventre
stringit et absumit saliuam Et dyas. dicit radix
rafani cocta tussientes et sputentes medicatur //
Alk. dicit cynamomus confert hominibus qui sepe sputunt Et sapio
idem dicit quod mirab. ... emblici et etiam bellirici
absumunt sputum Ras dicit sebenech i. herba
sancte marie et ... fluxum ab ore infa...
fluentem confert Et dixerunt antiqui quod gingivas
a quibus fluit multa saliua restringit omnia aluma combusta

et post alumine fameum Ego non dubito quod quando
dicta sunt in precedenti capitulo hic etiam conveniunt quare
cum expedit vide capitula //

F Etorem aut oris tamquam quando nazarum et turpe au-
ferendum est pre posse non fit aut fetor
iste ab ulcere existente in ore sive in pulm-
onis et ab aliis pravis dispositionibus Et quia fit a
materia mala existente in stomacho vel in pulmone
In cura ista habes duas intentiones Prima est in
dieta et purgatione 2a in localibus Prima intentio
completur hoc modo scilicet materia putrida sit in stomacho curetur
cum pillulis de agarico Et syrupentur secundum dis-
positionem patientis Curata materia dixit alz. quod aqua frigida
est bona fetori oris et totius corporis et precipue
quando pars vini miscetur cum ea Dixit etiam calamentum
facit bonum anhelitum et bonam eructuationem et
digerit cibum et dicit cipi efficiunt ... odorem
bonum et dixit etiam mellissa bonum facit anhelitum
// Avenzoar dicit quod comedere persica agrestia est quod ... quamvis
fuit multorum nocumentorum sunt tamen stomacho vitio
procedentem removent fetorem et nullum aliud in
eis scitur in eis scilicet fumanetum Et bar. dicit
quod persica matura et illa quando comeduntur et maxime
pira que coctanis similantur consumunt humitatis cor-
corruptas et prohibet alias ad stomachum fluere
Dyas. dicit fetori oris a stomacho causato confert flos vitis
sambuci bibitum cum vino Pulvis etiam satire-
gie bibitus et similiter eius decoctio fetorem oris tollit
cum causa est a stomacho // Dixit etiam mirra in ore rete-
nta et masticata oris fetorem tollit et bonum
oris facit odorem // Serapio dicit quod mastix
masticatus facit oris odorem bonum et stringit
gingivam et bar. dicit quod illud facit cum vino bibita
Et dyas. dicit quod confert ~~...~~ eructuationibus fetidis
masticata Et dicit serapio nucis muscate aro-
tizat stomachum et oris odorem efficiunt bonum etiam
galanga odorem efficit bonum Et dicit etiam folium
ponatur sub lingua ad efficiendum odorem bonum
oris quod sunt experti et semini quod confert masticatum
Et collutio facta cum decoctione corticis citri aut
succo eius facit odorem oris bonum Et alz. dicit
folia citri oris fetorem fugant odorem allei et
cepaperum etiam compescunt Et dicit etiam sapio fetorem oris
tollit et putredinem aufert collutio facta cum
aceto squillitico et post facto cum squilla non sicca
Et bar. dicit quod sepe fiat collutio Et ego dico
quod aceto misceatur aliqua aromatica stiptica quod multum
confert Unde dico etiam quod oximel fiat cum ea et
cum aromaticis conditur et bibatur quando ex ipsa cum
melle fiat corrupta materia reprehendit consumat feto-
rem oris qui procedit a stomacho // Dixit etiam sapio quod
cum asa gargarisma cum mellicrato confert fe-
tori anhelitus puto aut hoc conferre quando causa
fetoris est a spiritualibus // Ysaac dicit cortices me-
lonis pulvis oris fetorem tollit si ex eo lavetur
Et bar. dicit quando causa est in ore fricetur pul-
vis eius cum vino odorifero si vero sit a stomacho
detur in potu Auic. sic dicit ex bonitate
cinamomi est ut vincat omnem odorem post sumptum et
non sentiatur cum eo sicut alius odor Et dicit
macis odorem bonum oris efficit Et dicit masti-
catio ligni aloes reddit oris odorem bonum
Dicit etiam quod auri in ore retentio ipsum aufert feto-
rem // Dixit etiam alui. quod si sit fetore oris ...
aut quod sit dissolutum cum aqua Volt etiam
apium comestum efficiat bonum odorem oris cum allo
et masticatum et deglutitum Exceptum est quod ...

decoctionis absinthei cum corticibus citri oris removet
fetorem qui est propter rem putridam existentem in stomacho.
Et ego non dubito quod multa dicta sunt in capitulo de
fetore nasi hic etiam quando competunt in illis vide capitulo de filibus

Cetera quando fetor oris a causa extrinseca fit
a ut potus vini et esus alleorum et ceparum
et huiusmodi de quibus quod hic dicemus Avicenna dicit
quod fetor oris qui contingit ex esu alleorum et ceparum et
huiusmodi aufert ruta masticata post ipsa et post deglutita
Rasis dicit quod in hoc multum potest quando etiam post comesta
et comestis masticata et deglutita et postmodum
aceti sumatur. Eundem etiam fetorem tollit coriandrum
masticatum et deglutitum sive sit humidum sive
siccum masticetur aut sorbeatur fabe etiam et lentes
plus assate et masticate eundem fetorem tollunt
Serapio dicit de proprietate zedoarie quod tollit
odorem alleorum et ceparum // Constantinus dicit in pan-
tegni folia etiam masticata fetorem oris tollunt
odorem alleorum et ceparum compescunt Ego non hesi-
to quod cinnamomum et fere cetera dicta in capitulo precedenti sal-
te aperte conferunt in hoc casu Ego etiam dico quod
masticatio porrorum odorem ceparum et alleorum tollit

Ex pe fluit humiditas ad gingivas re-
r et inepte fuit fluunt enim a capite repleto
et sepe causant dolorem dentium et apata Et cu-
ra consistit in dieta et purgatione 2o in localibus
fiat purgatio cum pillulis cocheis aut aureis Et
corrupizent cum sirupis desiccativis et dieta
eorum sit sicca // Quantum ad 2m dicit serapio se-
mine rose cum pulverizatur stringit gingivas et
similiter eius succus et cum decoctione aut decoctum
sabba // Dicit etiam serapio omnes species galle plurime
prohibet humiditatem que fluit ad gingi-
vas Et avicenna sic dicit quod prohibet cursum hu-
miditatum corruptarum ad linguam et gulam et con-
fert infantibus et prodest cum aceto et similiter dyascorides pro-
hibet fluxum humiditatis ad omnes partes oris
Et bar. dicit quod coquitur cum aqua aut vino similiter nam
vitis fluxus ex eo et os in eo lavetur aut
fiat gargarisma Et dicit etiam quod amigdale dulces
comeduntur cum cortice suo ex timeri stringunt gin-
givas et cedant quod accidit sive fluat in ore pro-
pria ponticitate et acetositate Et dicit erugo fer-
ri stringit gingivas cum aceto Et dicit quod fit cum
colatur cum vino solo collutio oris prohibet defluxum
humiditatis ad fauces et gingivas Et idem dicit
bar. miscetur cum melle et linitur et tollit hoc
etiam corrosionem gingivarum et potest etiam coqui in vino
stiptico aut aceto mixto et ex eis tepidis fiat
collutio oris exsiccat hic etiam gingivas laxas Dicit
etiam serapio quod sal miscetur cum melle confert cursui
humiditatum ad gingivas Etiam dicit pumex similiter
arte combustus stringit gingivas. Comburitur autem
sic pumex frustatim ponitur super carbones donec
rubeant postea extinguitur cum vino bono odo-
rifero 3o vero solum sit virtus si non exti-
nguatur in vino // Dyascorides dicit fructus sepium si
fuerit elixatus et gargarizatus viam et gingivas
curat // Arefactum etiam folia constrictive sunt virtutis
adhibita oris flegmonibus et ceteris que huius
operis constringi. Similiter halyabbas sic dicit de foliis pru-
ni si sugatur prodest eorum masticatio decursui
in gingivis maxime que est agrestina id est silvestris
Et dyascorides dicit succus mali granati coctus gingi-
varum vitium et dentium compescit Similiter bar.

vitis velle loqui de flore suo granati comestici
Et dicit etiam granum stafisagrie vitium gingivis abstinet
et tumores faucium spargit Et bar. dicit quod sunt in
aceto cocta et in ore retenta // Alle. dicit botri
rubi et fructus et folia masticata stringunt gingi-
vas et dicit idem de aqua frigida // Avicenna dicit
terra sigillata prohibet catarrum et cursum eius
et gingive Cetera etiam dicta sunt supra prohibentia
fluxum nocivum ad os hic conferunt ista capitulo vitetur tediositas.

Gingive efficiuntur sanguinolente quibus antiquitus
sit succurrebat tempore Avicenna dicit
ad sanguinolentiam gingivarum balaustia est bona Et
avicenna cortex vitis silvestris et radix cum melle mixta
sanguinolentiam stringunt gingivam et de dolore eius
dicit serapio quod mixtum cum melle croco et oleo rosarum
et vocatur ab ipso vitis hec tanna Et idem dicit de foliis
eius quod masticata stringit gingivam et decoctio
abrotani idem potest similiter ipsum Halyabbas dicit de radice
arnoglosse sic amputat sanguinem a gingivis
si masticatur et si os cum aqua decoctionis colluatur
Serapio dicit de succo eius et dyascorides dicit de plan-
tagine minori Et serapio dicit collutio cum agresta
coagulata similiter arte gingivis laxis et a quibus
sanguis fluit confert // Dyascorides dicit acetum gin-
givas sanguinolentas subvenit // Constantinus autem dicit
de foliis mirti quod os ablutum ex succo eo-
rum mollitiei gingivarum et fluxum sanguinis
in eis stringit et desiccat et bar. dicit quod id
facit collutio facta cum sirupo mirtino quod est ex
aqua et vino decoctionis mirti Et idem dicit
folia pruni cocta cum vino et gargarizata
sanguinem dentium stringunt maxime mixta de pru-
no silvestri Terra etiam sigillata stringit fluxum
sanguinis adiuvat etiam quod dentes etc. de aliis in
alio capitulo et vide per te quia multa ibi dicam
alia ab istis hic etiam conferunt

In ore sunt due principalissime particule
complentes duos actus ad quos ordinatur et
est lingua per gustatum et dentes masticatione
reliqui post continuatur et cum hic quod est verbis eius
a ore dictum de dispositionibus quidem quod facta est mentio
de dispositionibus lingue nunc loquar simpliciter aut
lingue ut et simpliciter aliarum partium sunt in
simplici dictum si in actione debilitatem ablatam et corrup-
tam ex dictis Egritudines autem lingue impedientes
pro. dictis sic aut apata inflatio sive magnificatio
ranula spasmus paralisis seu mollificatio et bal-
buties Et licet de aliquibus sit dictum et de aliquibus
pertineat phisico similiter pro ipsis ad cirurgicum
quando habetur recursus de aliquibus modo loquar
Spasmus autem est contractio et retractio lingue
ad suam originem qua impeditur eius actus Causa
est humor replens nervos illos aut siccitas exsic-
cans et manens nervos qui ligamentis ... Cu-
ra autem constat in duobus in evacuatione et dieta 2o
in localibus Purgatio autem fiat cum pillulis cocheis
fiat etiam cum masticatoriis et caputpurgiis. Dieta eorum
sit sicca et utatur rebus non malibus tendentibus
ad siccitatem Sirupus etiam sit de sticados et aliis
salvie et yrie 2a compleatur cum collutionibus
factis ex calamento origano sinapi feniculo pipe-
re piretro et aliis que dicentur post in paralisi Confe-
runt etiam cataplasmata facta ex his que sunt sicut
centaurea mellilotum sticados et anetum et pla-
no loquar diminutis residuum dictum phisice et hic in

spasmo humido sic dem. Cura aut siccitatis et ia
nitionis est bona humectatio et bona refusio cum bonis
cibis et tepidis collutionibus et unctionibus colli et
capitis cum oleo nenufaris et violarum et cum infusione
aque calide et tunc omnia olea frigida et humida. post aut
cum mucillagine fenugreci et altee. Et si posterius
cum istis ungatur collum aut etiam si caput fuerit cum
istis embrocatum, sibi confert. Cura fili lingue
est ista. Et primo nota quod filum lingue est ligamentum
ligans linguam cum parte inferiori oris et vocatur ytalice
el filelo. Et sepe mulieres iste ponunt manum sub
linguam in ortu pueri et filum illud rumpunt aliter
pueri numquam bene loquerentur et aliqui obliviscuntur vel
mulier in illo non est docta. Cura ergo secundum al
bucasim est quod incidatur. Deinde ponatur licinium pali
quot dies cum vitriolo vel consolidet. Aliqui time
tes venas sub lingua existentes ut dicit Avic. in
mittunt filum cum acu et ligant. Deinde per se rumpitur.
Lanfrancus consulit quod cum rasorio argenteo igni
to incidatur et tunc sibi cautizetur. Ego aut aliquando
feci istam operationem et solum posui manum in ore
et cepi linguam et ipsam elevavi et cum gammat
incidi et non fui aliter operatus et curatus est. Nec
debes timere quod locus reincarnetur ut dicit alkindus.
Primo vero motus lingue quia semper est in motu. Secundo
vero humor ibi existentis. Tertio quia res que incidit
est spermatica:—

Balbuties lingue potest provenire a spasmo et
ulceribus et aliis passionibus lingue ut
plurimum tamen provenit a paralisi et humiditatibus in
nimis existentibus ac musculis cum subiacent lingue. Cum
est signum sit paralesis quia et defluxus humoris ab ore
nec directe potest pronuntiare neque loqui ut dicitur
proprio illo affo. Trauli et dyaria maxime capitur
longa. Primo nota quod sicut spasmum curat sic et ita
est balbutie. Secundo nota quod paralisis cronica et balbuti
es naturalis numquam perfecte curantur. Meliores in pueris
cum ad adolescentiam veniunt sepissime rectificantur
ut Avic. Cura ista consistit in tribus: primo in pur
gatione et dieta ut debitis. Secundo in confortationem capitis.
Tertio in localibus. Prima intentio completur sicut dictum
est in alio capitulo. Consimiliter tamen fiat cum clisteribus
acutis et ventosis retro collum. Secunda intentio completur
cum emplastris desiccantibus super totum caput fiant
aut cum hiis que sunt sicut sinapis. Recipe nucis tor
refacte sal bacce lauri ameos marati piperis gariofili
et alia que confortant caput desiccant reuma. Et
cautria super caput ex lateribus et retro collum sunt
laudata. Et Valascus hoc composuit emplastrum et ponitur
super collum. Recipe camomille melloti maiorane ana ℥.
vi. terantur omnia et cum cera et oleo sambucino fiat
emplastrum ad cameram interiorem vel unguentum fiat de
oleo costino et oleo vulpino ad hoc est supremum et
oleum balsami et terebentine. Tertia intentio completur cum gar
garismatibus et collutionibus oris et fricationibus
lingue cum eis. Dicitur procedendo a debilibus
ad fortiora. Et intentio ab oximelle squillitico qui
est sublime in gargarizando. Fiat aut pius fri
catio lingue cum eo quod est sicut sal armoniacum ℥.
recipe et postea erit collutio melior. Aliud meus quod
resolvit humiditatem aggregatam in lingua eius fortis
ista. Recipe origani sambuci ysopi ℥. triti piperis
ciaomi costi sinapis nigelle ana confitiatur cum
oximelle squillitico et vino cocto quod est labia
et gargarizet diebus quinque. Lanfrancus recitat
quod ipse restituit loquelam cum herbis et melle et
sex generis clari et lucidi cum foliis ysopi. recompassis
et confectis de quo posuit sub lingua quatuor vel quinque
fabe. Et ego dico quod ego restitui loquelam uni mu
lieri factis purgationibus cum decoctione salvie in vino
facta collutione ex eo quod de continuo in eo mans
musceatum. Aliud ras. Recipe salis amici piretri stafisagrie
sinapis piperis zuccari equales terantur omnia
et fricetur cum eis lingua subtus et super in die
multotiens. Valascus aut cum fricat cum pinguedine
sinapi et piretro conterit. Salvia ruta calamentum
herba paralesis ros marinus semen basilitonis et
caulis agrestis summa in hoc habent proprietate Avic.
constituit has pillas factas cum castoreo asa feti
fetida et terebentina et hoc est summum ut dicit Avic.
et pillule de castoreo appareant et tyriaca et confectio
anacardine et assiduatio loquendo. Et fricatio li
gue cum sal gemma festinat loquelam. Et guttis
de lingua vel fiunt istis pillis. Recipe oppoponacis
myrre asse odorifere ana ℈ i. terantur donec fiat sicut
pulvis incorporentur ut fiat pillule sicut ciceris et
ponatur sub lingua una post aliam. Et assuefiant gar
garisma cum sinapi et balneatio cum aqua salsa.
Alkindus dicit ad paralesim lingue. Recipe mirre ℥. i. et cum
decoctione origani confecta et tene in ore per longum
tempus. Cum Avic. dicit anacardina confectio super linguam
liniata et similiter intus assumpta et ad posteris cum modo
emplastri appositum est confert quoque et mollificatio
lingue. Avenzoar dicit quod usus columborum silvestrium
ut scripsit capitulo de palisi confert ei cui accidit in
fectio loquele. Et Constantinus dicit tamen masticatum cum
stafisagria vel origano flegma deponit de ca
pite attrahendo. confortat quia lingue alleviat.
Dyascorides dicit masticatio facta cum affodillo et me
dulla pinus mixtis corpore cuato palesi lingue
confert. Et aut affodillorum spica nitri et bau
rach. 19

Scias quod omnes egritudines que uvule
accidunt ut plurimum causantur a materia fluente
ad uvula eo post dicto fluxu in hoc dicam
capitulo. et primo in hoc casu faciam purgationes cum
pillis cocheis et aliis a dictis et sit eius dieta
sicca ut patet. Curatum ad localia dicit Plateareus. Gar
garisma factum ex radice et frondibus mori plus
fluxum humorum ad uvula. Alkindus dicit folia primi
si coquatur cum vino et gargarizentur amputant
fluxum humorum ad palatum et guttur. Et Avic.
dicit quod prohibet fluxum fieri ad utrumque amigdolas
et uvulam. Serapio dicit dragagantum administratur
in medicinis tussis et asperitatis canne pul
monis et vocis ablationis et cursu catarri
ad uvulam quando fit ex eo confectio cum melle et ponitur
super linguam et transglutitur quod de ipso dissolvitur.
Et dicit etiam quod agresta coagulata per artem confert cocta
cum melle aut vino dulci nervus qui sunt in lateri
bus gutturis et palato et uvule et dicit etiam hoc de
aceto calido et ego etiam dico et credo quod omnia
que prohibent materiam venire ad os et ad gin
givas et valent hic quare videas capitulum alterum.

Restat modo dicere de casu et relaxatione
uvule que actum transglutionis et respiratio
nis impedit ut dicit Gal. in 8.o Carnosa
quedam particula in alto oris apparet cum apperit quis
os et linguam depresserit aque similitudinem colump
na seu in moveda a nobis aut dicitur uvula inu
cipitatem accipies. Dicitur aut ab aliquibus uvula
ad similitudinem vite que est ingrossatio columpne
in una extremitate cum subtilitate alterius extremi

vacat et appz subtilis aput radicē ex quo actus impedit
et appz subtilis aput radicē ex quo actus impedit
respirationis Causa aut huius passionis est
mā calida aut frigida descendens a cerebro per
modum reumatismi Signa causus uvule sunt max
ima pa(r)tione oris cum depressione lingue be
rupris caliditas mē cognoscit p rubore et ardo
re et frigiditas p sumatteq deorq Pro. pnosticorum
Gal. dicit quod eius incisio ē periculosa precipue qn ipa ē
flegmonata et tota equal. quia ad eius incisionem
sequit fames aut fluxus sanguinis q posset eē ca
suffocationis et mortis qn aut inuescit albes
cit et ē inequal. et radix subtiliata et extremis
ingrossata tunc incidatur. no tantus ē timor Caue
at tamen ut dicit alb. q si fuit nigra aut fusca et
dura sine consensu ne ferro tangatur quia periculum
est sup parietes ne locus cancrenet Est tamen necesse
quod cum magnificatur et cum medicis no curat q i
ctoque ad ls. ut suffocat. repentina evitetur de
duobus enim mal. minus malum est eligendum Uvule q
no habent in una via ad salutem lz sit fallax velit
aut nolit oportet ut discat pillaz Valab. tamen vult
q ipa no incidatur tota quia nocumentum fieret
patienti magnum et pectoris offitia Curatio
ista habet duas intentiones Prima ē in dieta et
purgatione Secunda est in localibus Prima complet non
plus nec minus sicut dcm est. 8. li. 2o. de squi
nantia Et dieta eius sit eodem modo quia decrevit ad
siccitatem Ad desiccandum aut mām reumatizatam et
uvulam relaxatam concedit p rogerum et suas glo
satores et magistri pueris q sup mole capitis pona
tur ad quantitatem unius denarii de scarlata
qua sit modicum thuris picis et masticis et in ad
ules. precipit michi q pili trahatur donec dislo
cetur Dicit aut melius ideo. meo q fiat
cauterium in summitate capitis ut in rerum est
concessum et sa feci Secunda intentio complet duobus mo
dis unde cum medicinis aliis cum instrumentis Cum medi
cina sit qn mā est calida gargarizet aqua rosarum
cum aceto ut volunt rasis aut et applicet pul
uis iste lingua depressa cum digito aut coclearis
Rx ros. sandal. balaustiarum an. camfore modi
cum Cum aut mā est frida iubet gargarizare
alumine et sirupum acetosum et sinapim et sal
armoniacum et alumine Rogerius ponit emplastrum
pirethri piperis gallas et balaustias Et ego dico
q ad cuius intentionem multa q dcā sunt in squinantia
auxilia hic valent quare videas qn op Experim
entum est et laudatum in casu uvule ut teratur
duo grana sic sunt cum totalitate sube et cum
succo fiat gargarisma Pulvis est bonus
ad idem Rx baulasti. ʒ. ii. alumis sameni ʒ. i
et. camfore an. ʒ. i. et ʒ. s. ʒ. unius fiat pul
vis subtilissimus et applicetur applicetur cum proprio co
cleari Alius pulvis in casu uvule qn est pp
gargarizatio consilio q applicatur Rx emaci ʒʒ
piretri balaustiarum corticum granatorum foliorum ros
sorum caulium an. terat et fiat pulvis Dyas.
dicit porrum relaxatas uvue sanat in sorbitio
pristine datum Et credo ego q loquatur de suc
co porri Et dicit est dimaggi stillati uvule sub
venit multum aut q sit melle mixtum et sit electuarium
fiat q sub lingua teneatur et transglutiatur Dioscorides
dicit folia flores et mora rubi sunt stringunt

uvulam dicentur facere et assa prodesse una sus
pendit gargarizata Et bar. dicit cum aqua
mellis gargarizet Et dicit est dyus decoc. suc
co corticum mali sit una ueniente cum mellicrato
relevat Et dicit est ante gersi. cinis radi
cum caulis iacente una subiectus tollit et eo
dico q facit hoc exsiccando humorem ibi exi
stentem Et dicit est cinis aneti radicis uvulam
elevat inflatam et exsiccat Et dicit est Sirel.
q totum ovum coctum donec sit durum corti
ce ablato prisum modicum raso unici apponatur
et statim unam elevat Et guill. dicit q ad uvu
la elevandam calidissimum sal ligetur in panno et
alligetur fotanello pari colli et multum valet
Sempr. dicit succus ebuli aut sambuci gar
garizatus omnem frigidam humiditatem uvue re
solvit et siccam relevat et idem pot succus
seis eius in aqua decoctus Et idem dicit qn fit gar
garisma cum aceto calido absconditur cursum
humiditatum venientium ad guttur et confert
squinantie et casui uvule Et dicit est qn vermi
cule porcellionis teratur cum melle et li
nitur cum eis conferunt squinantie et relaxationi uvu
le Et bar. dicit q potest siccari et pulvis gar
garizari Secunda intentio complet hoc modo cum instrumentis
et hoc si ipa cum medicinis no posset curari
Dicit alb. q secetur patiens coram medico in so
le apto ore et compressa lingua cum paleta ad hoc
apta apprehendatur cum uncinis et cum forficulis
obtusis incidatur Deinde aq cum aceto detur ad gar
garizandum Et ego dico q si poneretur galla
alu.l aut bitolum pp sanguinem melius esset et
si sanguis superflueret ponatur ventosa retro
collum Et tirotes de barabe post dat p cum aq
plantaginis et infirmus iaceat sup faciem suam
Et si aliquis sanguis descendat curetur curatione
sua iam habita tractatu de contusionibus li.
primo Tertio incidatur cum ferro calido isto modo
ut dicit velle lebens medicus habeat cannula in ca
pite in eius aliquo latere sit fenestra et
in illa intromittatur uvula et postea p cannula intro
mittatur ferrum ignitum ad modum scalpelli
factum ut acuto cauterizatur incidatur Alio
incidatur cum cauterio potenciali isto. postquam uvula
fuit comprehensa in fenestra predicte cannule impo
natur cum proba involuta ē caput cum panno
aut cotono aqua fortis q medicatur acutu fac
tum cum sapone calce et arsenico dissoluta
cum aliquo liquore et teneatur sup uvulam
ad medietatem unius hore usque ipa sit alte
rata et post gargarizetur oleum rosatum
quia infra tres dies cadit ut dicit Avic. Caveat
tamen ne aliquid medicinarum acutarum cadat inferi
ne tangat alias partes quia lederet eas per aut
incisione et mundificatione cum vino mirra
et thure sanetur

Accidit quandoque est sine apostemate putrida et ca
lida intrinseca alia defluente ad gulam
et max in pueris qn dormiunt ut se
pe vidi et appz se p ipi suffocetur Causa
mā descendens a capite ad gulam Cura
tio est sicut purgatio et dieta debita ordinata
ut dixi in precedenti ca. Veniendo ad localia
Avic. dicit fac gargarisma cum caulis succo

aut cum decoctione ipsius cum oleo sisamino et con-
fert prefocationi. Et dixit etiam succus corticum nucis et
rob eius prohibent prefocationem super gargarizata. Et
Halab. dixit cortices nucis exteriores virides si co-
quantur et fiat decoctio rob prodest strangulationi
que fit ex humiditate et flegmate. Et dicit etiam Avic.
gargarismus factus ex ysopo sicca confert prefocationi
intrinsece. Et ego dico quod decoctio eius cum ficubus
et melle valet prefocationi. Et dicit etiam cassia fistula
cum aqua coriandri et spica et muscillagine psillii confert
prefocationi. Dixit etiam si infans decoquatur cum oxymel-
le et [illegible] fiat ex eo gargarismus confert prefocationi
et in ipso est nocumentum cum lingua gutturis. Dixit
etiam tangere palatum cum melle et gargarismus
facere sanat prefocationem et ambas amigdalas. Et idem
post gargarisma factum ex decoctione ipsius et confert ho-
mini [illegible] in pueris. Et dicit aque cepe cum melle
confert prefocationi. Et dicit etiam quod cum ex absinthio fit
emplastrum interius palatum confert prefocationi intrinsece.
Et [illegible] non dubito quod multa etiam que dicta sunt in capitulo
de squinantia huic etiam conveniunt quare cum expedit utere.

Pervenit accidit hominibus ex potu aque impulse
accepte in qua sanguisuge aut ranunculae
multiplicantur quod ex illis tunc glutiuntur. Adhere-
tes autem sanguisuge intrinsecus gule et meri sunt
causa multorum nocumentorum que decet [illegible] cognoscere.
Gule et iste est dicendum. Avic. in libro dicit pacientem
calidam bibitam extrahit sanguisugas de meri ipsum
etiam lenitum aquam cum parte corporis illas removet. Et
secundum Avic. etiam illa in hoc sit medulla est posita
in aceto et potata. Dixit etiam assa cum ex ea fit
gargarismus eradicat sanguisugas gutturi an-
nexas. Et idem Serapio. operatur gargarisma factum ex
assa dissoluta in aceto et suo etiam odore assatur
illas [illegible] excludit. Serapio dicit quod succus ex sicco
[illegible] simul in potu sanguisuga adheret
gule cadit. Et dicit etiam quod succus salicis in ea properat
in expellendo sanguisugas et etiam conglutinare
vulnera recentia. Et etiam idem dicit Avic. de succo
garab. quod est species salicis. Dixit etiam quod ubicumque
ubi adheserit sanguisuga non solum in gutture
allium applicatum vel comestum illam expellit. Et
Gal. sic dixit in x. de cimicibus quod cum aceto [illegible]
sanguisugas bibitas [illegible] sanguisugas. Rasis tamen post
alleorum super cineres [illegible] cimicibus. Et
Avic. dicit quod possunt bibi cum vino aut aceto. Ru-
fus dicit fumigat tamen sanguisugas cimices [illegible]
tuit. Rasis dicit si [illegible] lingua sicca gazeli id est
[illegible] per fistulam suffumigetur cadit sanguisuga.
Et alii dicunt quod sal [illegible] ponitur cum suc-
co ruce et [illegible] eradicat sanguisu-
gam gule. Albi[illegible] dicit si locus ubi adheret sanguisu-
ga sale confricatur fortius statim sanguisuga deci-
dit. Et alii dixerunt quod [illegible] apponitur sup-
[illegible] facit eas cadere et alii dixerunt de sputo
[illegible] ranunculas que bibuntur sic dixit Serapio sanguis
testudinis marine cum sumitur in potu cum vino
et cum coagulo leporis et cimino confert bibenti ra-
nunculas.

Sicut sanguisuge ex inordinato potu
deglutite gule adherent a causa strangula-
tionis esse possunt sic et spina piscis vel os aut bo-
lus magnus aut ferrum cum inordinate sumuntur etiam
causa strangulationis esse potest. Est tamen quandoque cura-
[illegible] talium vomitus. Et [illegible] aliqua apparata [illegible]
Gal. sic dicit in suis secretis quod deglutiatur frustum
carnis bovine pelliculose non superflue cocte liga-
tum prius cum filo forti et longo [illegible] cum filo
subito extrahatur adherebit sibi spina vel os et egre-
dietur. Et idem facit frustum spongie siccum ligatum de-
glutitum et extractum et siccum ficus sicca et pinguis.
Et in ipso dixit stercus gatte contritum recens [illegible] et
illinitum faucibus sine difficultate extrahit spi-
nam. Et expertum ad hoc est ut tollatur candela
cerea equalis grossitudinis et longitudinis suf-
ficientis que in gulam leniter impingatur. Deinde
etiam leniter extrahatur, extrahet enim secum spinam gule
infixam. Hoc enim impingit bolum in gula reten-
tum. Et expertus est ad bolum in gula retentum
est ut percussiones fortes fiant sepius super col-
lum aut etiam iniectiones alicuius rei impingentes
bolum ut dictum est de candela aut alicuius lenis
etiam duri instrumenti sicut cornu aut ligni [illegible]
et sic bolus infra pingetur. Et ego sepe feci cum
potu vini. Si autem acus aut ferrum deglutita
extiterit sicut dicit Serapio magnes est bona eis
qui deglutiunt acum aut aliquid ferreum. Et similiter
[illegible] ei qui bibit scoriam ferri aut eruginem.

Vox autem ipsa a multis membris est et
gutturis et propter [illegible] pulmonis factio-
ne et est fortitudine recipit et frequenter propter
dispositionem [illegible] pulmonis contingit propter quam fit
rauca propter quam oportet [illegible] et similiter et
alias que per nares exeunt. Expedit ergo ipsam
suscitare cum causa pulmonis subito tollitur factis .j. aliqui
purgationibus si expedit ut dictum est in aliis capitulis
et ordinata dieta. Et de vino in libro dixerunt aliqui
antiqui quod vox statim clarificatur et ipsius rauce-
do tollitur si assa bibatur cum mulsa et aqua mell.
ut dixit Dyas. et sic asperitatem arterie longi temporis
aut vocem amputatam curat. Item autem secundum Avic.
[illegible] gargarizari et de ipsa aliquid deglutiri
et sic etiam confert asperitati gutturis antique. Et
bar. dicit subito illa que habet odorem horribilem
quia in ea est virtus fortior excitandi membra. Si-
militer et hoc maxime facit cum [illegible] cessat. Dyas.
dicit si ex urtice et melle fiat looch vocem clari-
ficat nam secundum bar. arteriam lenificat et humidita-
tes consumit que causa raucedinis est. Et etiam dicit quod sicut
rasina [illegible] et fiat pillule sicut catapucia de
una aut due teneantur in ore et lambendo de-
glutiantur asmaticis medicatur sunt vocibus obtu-
sis et prohibet etiam descensum catarri. Dixit etiam
Dyas. de scordeon id est allio silvestri. sic cum
coriandro et ficubus datum tussim et suspirium
mitigat pectoris raucedinem emendat ipsum
per se datum aut cum faba quod ad vocem pertinet
[illegible] sicco utiliter existimatur.
Et dicit radix ireos trita et [illegible] in aqua rau-
cedinem vocis a catarro factam mitigat. Avic.
dicit quod storax vocem clarificat cum lenitate ve-
henienti arterie. Et confert storax valde ad rau-
cedinem vocis si bibatur. Et bar. dicit quod etiam storax
liquida sola vel mixta cum terbentina facto
looch cum melle vocem clarificat sed sub lingua
teneatur et eius aqua deglutiatur. Et dicit carthamus
[illegible] pectus et clarificat vocem. Et idem [illegible]

inesue de oleo eius Et dixerunt est de alleo quod
qualitercumque comestum vocem clarificat Et dicit Auic.
asperitatem tollit ex canna pulmonis sinapsia
et cum aqua mellis bibita Et Sapio dicit quod iam fa-
cit gargarisma ipsius Et bar. dicit quod potest looch
factum ex ipsa et dicit est semen coctanorum confert asperitati
pulmonis et mucillago ipsius seminis humectat
ipsam cannam Serapio dicit mucillago seminis ci-
toniorum cum zuccaro lenit cannam pulmonis et
humectat siccitatem eius Et dicit est Auic. mucil-
lago psillii lenit pectus et confortat ipsum Et dicit
sebesten lenit pectus et guttur et ego dico quod
ex eis fiat looch et zuccarum meccilcon Et dicit
Auic. quod butyrum lenit pectus et maturat superflui-
tates in eo per se cum melle et zuccaro et amigd.
amaris Sapio dicit quod precaulum eruce folia mas-
ticatur et deglutiuntur succus eorum restaurat vocem
amissam Et dicit grungarium admiscetur in
medicinis tussis et asperitatis canne pulmonis et
abscisionis vocis et curis catarri ad uuulam
quod fit ex confectio cum melle et ponitur super lin-
guam et deglutitur quod ex eo dissoluitur Et secundum
Dyas. vocem eius repat raucam Et secundum bar. potest
dissolui cum zuccaro et debet poni sub lingua et
deglutiri aqua eius Et apuleius dicit quod iam potest radice
eius maltica et ipsius decoctio est ut debilius
Et Auic. dicit liquiricia lenit cannam pulmonis
et mundificat eam et confert pulmoni et gutturi
et clarificat vocem Et alb. dicit succus liquiricie
mollificat duritiem meri gule pulmonis et ve-
sice et debet teneri sub lingua et transglu-
tiri Et decoctio recentis vel sit succus Serapio dicit semen malue est bonum asperitati pectoris
et pulmonis Et bar. dicit quod tussim et asperitatem
pectoris que est propter siccitatem mollit decoctio florum
et decoctio foliorum malue cum zuccaro sumpta
aut eius looch magis autem in asperitate utile
est semen Et Auic. dicit quod folia et flores mal-
ue tollunt asperitatem canne pulmonis tamen dicit quod se-
men eius est melius in remotione asperitatis eius
Et Gal. dicit in vii quod omne sorbile sanat asperita-
tem gutturis que fit propter clamorem vel propter humorem
acriorem non solum mitius supertum sed est ex apperta-
tum nam propter suauitatem sue substantie mitigat fortiter
et sanat illas Et dicit est de genere pini viridi siue
est aut farmacum appropriatum nam propter suauitatem
sue substantie ad leniendum asperitatem proueniens est et
quod percipue infusum in aqua acredinem deposuit
qualibet Et Gal. dicit nuclei pini si sicci fuerint
valet asperitati vocis ex siccitate et in hoc genera
maiorum pini sunt sicciora et effitatiora Et
alb. dicit quod valet tussientibus et asperitate pectoris
humidis ex frigiditate et siccitate Et Gal. sic
dicit in vii gummi cerasi quod est licet quandoque utile
cum omnibus gummosis et in mordacibus farmacis
quare ad asperitatem arterie quiescit Et Sapio dicit gum-
mi cerasi quietat asperitatem canne pulmonis et cu-
rat tussim antiquam Et Dyas. dicit quod portice lenit
sicut cum vino veteri debet insorbiter resoluta
Alb. dicit radix liquiricie et succus eius clarificat
vocem et mundificat trachea arteriam Looch est
factum cum squilla assa secundum artem et melle cocto
raucedinem vocis aufert et iam potest accetum squilli-
ticum post ductum secundum alb. Dicit est carnes
gallinarum meliorat sensum et clarificat vocem si sit
sumentes Et Auic. dicit absolute de carnibus
gallinarum Dicit est quod similiter sunt stiptice et
in maturi sanguis acuitatem extinguunt et
si ad maturitatem tempus peruenerint pectus et
pulmonem humectat Et iam est tamen zuccarum sunt
calidi mediocriter remolliunt gulam et valent
tussi et prouocant urinam et molliunt ven-
trem et sunt bone comestione ardori urine Et zuc-
carum est lenit ventrem et gulam Et Auic. dicit
zuccarum lenit pectus et remouet eius asperitatem
Et dicit est succus cantabri expressus cum aqua et
oleo amigd. vel asperitati pectoris meri et tra-
chee arterie et pulmoni et tenue fleuma de
pectore purgat Et alb. dicit amigd. dulcis
lenitatem gutturis faciunt Et dicit est pulpe vue
passe sine arillis comeste valet trachee arte-
rie pulmoni et tussi et renibus et vesice et in-
telligo de recenti Et dyascoridis carnes vue
passe comeste asperedines artiarum dilenient
et tussientibus subueniunt Et dicit est spinathia
temperatus suo confert calidis et frigidis hominibus et
asperitate gutturis et pulmonis et tussim
eminuat Constantinus dicit pruna cum vino cocta et
gargarizata vicii capitis et asperitatem gutturis fe-
sang. ne dentium stringunt et maxime si sint
silvestria Ysaac dicit apozima boraginis cum
melle et zuccaro bibitum asperitati pectoris et
pulmonis et gutturis vel Et secundum Auic. gar-
garisma factum ex decoctione pentafilon vel Et
mes. dicit oleum de granis persicis lenit pec-
tus multe asperitatis et iam facit oleum oleum de
semine lactucarum Et dicit oleum violarum as-
peritate lenit pectoris et pulmonis Dicit
est oleum de nuce indica lenit pectus et
pulmonem et clarificat vocem Auenzoar dicit
comestum raphanos aut caules remouent rauce-
dinem vocis Multa alia possunt dici simplicia et
composita que omnia pluries omitto Et non bene quod ex
istis simplicibus sit huic membro vel membris
appropriatis multa quantum potes facere si velis
discurrere que non pono et sic sit dictum ge-
neraliter in omni capitulo

Sed cum accidit ut vox quasi subito perdatur
et hoc contingit racione paralisis lingue et
aliquando racione materie descendentis ad partes inferiores
unde vocem causatur sepe sincopis et hoc contingit
racione humiditatis loci aut racione colliquationis
aliarum humiditatum que inligantur lingue intrat
et loquela deficiat Quidquid contingit racione paralisis
tunc cura huiusmodi sicut vide illic Si vero racione
colliquationis humiditatis que facta sit a febre aut
racione multitudinis fiat purgatio cum pillulis co-
cheis et syrupum zuccarum cum syrupo de sticados et
cum aqua saluie et rute et dieta eorum sit sicca
ut patet Hoc dico vero ad localia et quia
pauca muccio putanus loquar Dicit fuel.
quod vocem et loquelam subito amissam restaurat
pulegium cum aceto tepido datum potum et naribus
applicatum Et dicit est quod puluis de farina sili-
ginis facti cum aceto decoctionis rute quando liquefiat
datur ad sorbendum ore apto loquelam amissam
restaurat et est effectus mirabilis Bart.
est quod assa de sandaraca et caules conferunt
ut recte percedenti Alb. dicit quod saluia siluestris

conferunt illi qui subito vocem perdidit in febre. Si casus vocis fuit a suffocatione catarri descendentis in sincopim, faciens tunc sic: expertum est ventosa magna et cum multo igne capiti adherens catarrum relevat et subito sincopim tollit et vocem recuperat. Ex hoc ergo tamen dico quod omnia acuta superficiata eam faciunt. Et dico etiam quod multa conferunt hic que superius sunt dicta tractatu de parte de compositione lingue et specialiter quod est de grossitudine et mollificatione lingue. De egritudinibus lingue et dorsi hic non loquor quia de gibbositate sunt locuti in 2° libro licet primo ille qui deberet situari et alia et plura non occurrunt.

In homine et in aliis animalibus reperitur membrum aliquod superfluum et specialiter digitus in homine. Et similiter generatur membrum magnum et parvum. Generatur autem membrum magnum a materia superflua transmissa ad locum pro generatione ipsius. Patet ergo membrum diminutum generatur a materia diminuta et membrum parvum a parva materia licet virtus informativa fortis aut debilis ad hoc concurrat. Parvum non existente multa materia et virtute existente forti informativa poterit membrum generari magnum et similiter si materia sit pauca et virtus informativa debilis generabitur membrum parvum. Et non solum concurrit multa materia et virtus fortis ad magnitudinem membri sed etiam oportet quod materia sit obediens motui et apta extensioni. Unde ex parva materia potest membrum generari magnum quia virtus informativa erit fortis et materia apta extensioni et ita etiam per oppositum multa materia virtute informativa existente debili et ipsa existente inepta extensioni membrum generatur generaliter parvum et generatur etiam sextus digitus in homine et quia sperma particulares decisi a digito patris qui cum spermate miscetur quia a quocumque membro deciditur sperma qui postea occurrentes materie disponunt ipsam per generationem omnium membrorum contingit modo quod materia existente multa et superflua ista sperma pro generatione digiti magni aut parvi occurrunt duabus membris unius materie debito modo occurrunt et tunc generabitur digitus bene completus et alii materie non debito modo et tunc generabitur digitus iste diminutus in quantitate et figura et ultimo ulterius dimitto dominus philosophus. Pro cura ista non tantum Galieni 3° tegni quorum particule superhabundat 2° quod modus remotionis est iste in iunctura excarnetur cum rasorio et postea iunctura disiungatur et digitus removeatur et cum pulveribus constrictivis et albumine ovi sanguis restringatur et curetur aliorum vulnerum cura curetur. Alii vero facta incisione cum oleo fervente locum adhurit et ex hoc ut dicit provenit securitas corruptionis et exitus sanguinis et nascitur super loco incisionis caro et cutis dura.

Galienus dividat primo de accidenti et morbo quod membra que superfluunt aut sunt de genere eorum que sunt secundum naturam ut sextus digitus aut sunt ex toto genere preter naturam ut sunt botia membra mortua et putrefacta. Causa superhabundantie corporis est multitudo materie benigne cum superhabundantia virtutis fortis. Digna autem corruptionis membri in cancro de cancro et estiomeno.

sunt dicta quare illic videantur sunt non. Dico tamen et nota quod si membra predicta non abscindantur et multiplicetur corruptio sic quod veniat ad ossa grossa coxe aut adiutorii non est ingenium ad curandum ut dicit Albucasis quia tales relinquendi sunt deo et sanctis. Et ego dico quod sunt relinquendi presbiteris. Iuxta Galienum 2° aphorismorum quia morituri solis pronosticus presbiteris sunt relinquendi et habeas hoc pro solatio. Videamus ergo illa non quod si cura illa fuit sic quod ipsa non posset corrigi cum repercussivis neque scarificationibus neque aliis auxiliis dictis ut in estiomeno oportet ut illud membrum incidatur usque ad sanum ut evadat eger a morte totius corporis maior enim est mors totius corporis quam unius membri. Modus incidendi est iste incidatur locus infirmus et dolor et incidetur supra corruptum. Ligetur ergo locus sanus et teneatur firmiter per ministros et separetur ab osse cum rasorio et cooperiantur labia cum panno ne a serra ledantur et tunc serretur ossa subtiliter et perfecte et membro separato cauterizetur sanum cum ferro ignito ad hoc apto aut cum oleo fervente ut dictum est in alio capitulo et ligetur et ut alia vulnera curetur. Si autem fluxus sanguinis affluit restringatur cum pulvere constrictivo aut alio ut dictum est in 2° suo capitulo. Theodoricus vero precipit apponi medicinas obdormitivas ut non sentiat incisionem ut est opium succus morelle iusquiami dragontee cicute lactuce. Unde isti succi imbibuntur in spongia nova et dimittatur ipsam ad solem siccare et quando est necesse mittunt illam spongiam in aqua calida et dant eam ad odorandum usque quo capiat sompnum et ipso obdormitato faciunt operationem et quando completa est cum alia spongia infusa in aceto naribus applicata expergefiunt vel sucum rute naribus et auribus aut etiam feniculi et evigilant. Alii autem aliter faciunt. Faciunt enim scarificationem et apponunt arsenicum et super partem sanam ponunt defensivum de bolo et alia defensiva. Deinde membrum mortificatum involvunt multipliciter in sparadrapo et sic retinetur membrum donec iunctura sit colliquata donec membrum per se cadat quia honestius est medico quod per se cadat quam quod si incideret et infirmus tormentaretur. Corpora mortua per aliquod tempus possunt custodiri a putrefactione multipliciter et primo voluit quod tales mortui clisterizentur cum medicinis acutis sicut cum colloquintida ipso existente declivi postea ipso existente recto comprimatur venter et totum stercus egrediatur. Deinde fiat aliud clistere de aloe mirra et acatia galliamuscata aloepatico sandalo ligno aloes cinamomo cum aceto et aqua rosacea dissoluta et hoc intromittatur totum intestinum. Deinde anus bene ligetur cum multis ne liquor iste exeat. Deinde in aure naso ore argentum vivum mittatur cum hoc enim custoditur quod non defluat etc. Deinde corpus cum alluta que est pix nigra liniatur. Deinde totum corpus cum sparadrappo facto cum pice nigra rasina colofonia thure mastice storace gummi arabico dragaganto et pulvere. Fiat dicto ex quo fiebat clistere et ex isto sparadrappo involvatur quelibet tibia per se usque ad anum et quodlibet brachium et postea residuum corporis usque ad caput et sparadrappum firmiter suatur et cum pice liniatur et brachia et latera suentur et pectus secundum longitudinem humeri ligantur. Deinde sequitur super

sup totum corpus de puluere ex quo fiebat
2m clistere et loca uacua impleantur cum
stuppis inuolutis in hac medicina 2a clist(er)e
et post totum corpus inuoluatur cum aliqua qua-
titate spadrappi primi et suitur cum partes li-
niantur et post iterum puluerizetur sup(er) et iterum cum
alio panno iterato inuoluatur et suatur postea
dere cum bindis fortibus firmisse sicut ligatur
balle ligari debet inuoluendo Deinde in capsa plu(m)-
bea ponatur bene clausa et linita cum ferro in calido
et in qua capsa ponatur herbe odorifere ut rose ma-
iorana mente balsamita aut ponatur in capsa de cy-
presso et firmetur cum circulis ferreis in quibus sint
sex anuli ad leuandum et portandum Et dico ego
quod iste modus non debet fieri in summo pontifice quia
facies manus et pedes debent fieri uideri sed iste
modus fit in hominibus qui portantur de una ciuitate
ad aliam | Tertio preparantur corpora mortuorum statim
cum sunt mortua per uentrem aperitur et uiscera omnia
extrahuntur et uenter cum puluere dicto et multa qua-
titate salis et cinerum impleatur Deinde suatur et
inuoluatur cum spadrappo ut dictum est et sibi
uiscera custodire laua et munda et de sale sup(er)
aspergatur et in olla plumbea sua et pone in capsa
Dico tamen unum quod primus modus est magis securus 2a aut
tercius satis pro pinguibus | Si tamen uenter est in-
flatus dicunt aliqui quod uenter debet perforari cum cultel-
lo uel alio modo purgatur ut uentositas et aquo-
sitas ualeat exire Ego narrabo modum quem ego
tenui in summo pontifice papa alexandro quarto
quidem qui in bononia obiit Precepi primo ministris
ut sentiret uentrem a pomo granato usque ad
os pectoris respirare tamen ne intestina rumpantur
Secundo hoc inueni remum intestinum et ligaui ipsum in
duobus locis et quod in medio incidi quod excarna-
ui omnia intestina usque ad duodenum et iterum in-
cidi ipsum primo facta ligatura ut semper erat de recto
et sic habui intestina munda et sine fetore Deinde
inueni extraxi ipsum epar capiendo ligaturam eius quod
renes et omnia in una capsa fuerunt posita De-
inde transiui ad spiritualia et remoui pulmonem et cor quod
est cum omnibus ligamentis suis Deinde ligaui meri et
amoui stomachum | Hoc toto facto aliqui uoluerunt
attrahere linguam et nesciuerunt Ego incidi ipsam
sub mento et extraxi linguam per locum illum cum
trachea arteria Deinde amoui arteriam adorti et ue-
nam trilis | Hoc completo sic cauus bene ipsum cum
spongiis Deinde posui in uentre suo multum
de aqua uite et tota substantia intrinseca ex illa in
qua fuit lota et sic pars gula incisa | Hoc
facto remoui aquam uite cum spongia et iterum aliam
posui et iterum fuit remota Contra hoc facto uen-
tre fuit repletus istis puluibus Recipe mirra aloes
acatia muce cipsi aliptam muscum sandalum
longum aloes cuminum alumen sang(uis) dra-
conis bolum ar(menum) terra sigillata | Postquam totus uenter fuit
istis puluibus coopertus posui de bombice et antea sup
bombicem ponebam pulueres et sic per istum modum
totus uenter fuit plenus Deinde ministri suerunt uen-
trem cum acu sicut pellipari suunt pelliceas et sic
gula plena puluibus fuit suta Deinde habui
balsamum colliquatum cum albumine oui et bombix
fuit intincta et in balsamo balneata et in
ore ipsius posita et sic factum per in naribus et am-
babus eius auribus Contra hominibus spadrappum fac-
tum ex cera et parum terebentine et totum corpus

fuit in isto spadrappo inuolutum et liquatum
et sic tibie et cura fuerunt inuoluta et sic
brachia Et in isto spadrappo de per se tamen a cor-
pore Deinde fuit indutus ut summus pontifex
et stetit per 8 dies sine fetore aliquo intes-
tina munda et alia membra intrinseci fuerunt
sepulta et iste modus est securior omnibus aliis
facies autem potest liniri et lauari cum aqua ro-
sacea ualde salita hoc enim prolongauit putrefactionem

Quia curigici consueuerunt uacare in grossi-
tate et attenuatione membrorum hinc est
quod de eis mentionem facio quam quis in tan-
tum carnositate sine pinguedine uertitur corpus
quod non posset ambulare sine tristitia nec tangere
anum nec calciare se propter tumorem uentris nec
respirare dicitur grossum et plerumque totum sed una
efficitur totaliter excellencia ut dicit de accidenti et mor-
bo dicitur quod causa huius est plenitudo Et in uisio de cu-
stodia sanitatis sanitatis adiungitur fortitudo uirtutis
assimilatiue et fortitudine uirtutis attractiue Secundo
non quod hec dispositio est mala ut ypocras cum dicat
in exercitantibus ad summum Tertio non quod licet exte-
nuatio sit difficilior ad curandum quam ingrossatio
et cum non quia extenuatio fit cum dispositionis
contrarie ingrossationi uero ratione rei accidentalis modo diffi-
cilius est contrarie rei dispositionis grauare quam rem
accidentalem superadditam remouere et satis patet
consilio michaelis periculorum et nimia grossities
ad sustinendum quam ariditas et hoc est quod dice-
bat ypocras 2a afforismorum Grassi ualde secundum natu-
ram secundum Galienum in quinto tales sunt frigidi et stric-
tas habent arterias et uenas et licet sangui-
nem et spiritum habent paucum quare calor in eis pau-
ca occasione corrumpitur cito Et cum hoc secundum
auicennam sunt expositi apoplexie paralesi pulsui cordis
ydropisi mali habitudini sincopi et febribus
malis famem et sitim non possunt tollerare quare
infero quod optimus est moderate carnosos esse
secundum uita in humido consistit ut dicit Aristoteles non aquo-
so sed unctuoso et aereo ut dicunt glosatores
Circa ista habes duas intentiones prima est
diminuere sanguinem qui multiplicatur Secunda est
diminuere materiam siue resoluere quantitatem Prima
completur cum urina subtili et cum medicinis urinam
et sudorem prouocantibus ut sunt ruta et gen-
tiana eius aristologia rotunda gentiana polium centaurea
Rasis dicit quod ad idem facit acetum et medicine
laxatiue ducentes flegma ut dicit hali Secundo theodori-
cum et exercitia acuta sint laudata per Galienum libro
de subtilianda dieta | Tertia intentio completur per
balnea artificialia uel naturalia qualia sunt illa ut si in aqua
ponentur de floribus salis de sale quidem secundo bal-
neo fumigatur et cum aliquo acuto ut est oleum
cucumeris agrestis gentiane aristologie et similibus
et non comedat in balneo sed ieiunet et ante bal-
neum dormiat et quiescat Auicenna tamen dicit
secundum primum doctrina quarta capitulo ultimo In primis regi-
mine est ut descensus cibi a stomacho eius
et intestinis sit uelox ne compleatur meseraicarum
raptarum suctio in ipso et ut cibus quod sumit
sit multe quantitatis et pauci nutrimenti et frequenter
post balneum quod antequam comedat et exercitium eius
sit festinum et olea resolutiua et de electua-
riis super quiescentibus est trifera minor
et deinde de lacte et yrrica et ieiunus bibat

acetu et aluminis ꝯtingit. Item qꝛ vnum membrum sit grossius alio quo autem curatur satis dictum est.
Et pot intelligi ꝑ illud qꝫ dictum est in ca° de cirurgia et de elephantia que duo ca^la in 2° libro ponuntur et illic vide in cura huius diuersio tamen in hoc casu fiat ad membrum aliud cum ponere et ligatura et aliis remediis diuersis ut dicit Auic. et satis patet

Extenuatio fit in ipso corpore sicut et ipsa ingrassatio vnde corpus dicitur macrum quando liquefit et deperitur sicut in ptisi dicitur arefactum et macrum et plerumque non totum sed vna dicitur tal. ptica. Et causa huius est membri indigentia et in 6te de ingenio sanitatis dicit Gal. quod causatur debilitas virtutis attractiue membri et assimilatiue eius. Et Auic. in 4to dicit quod addant aliquis res extrinsece ut vsus cibi subtiliantis et quies moderata. Ista ut dicit 2° primi diuinitatis exercitium cadit in ethica. Oppositum virtus attractiua in quiete et destituitur a labore ira angustiis et vigiliis fame et diurna siti. Et Gal. 3° tegni dicit et actiua aere exterminant corpus et exsiccant et ad hoc etiam facit ligatura stricta et constrictio pororum a frigido et sicco excessiue ut dicit Auic. in 4to tractatu de decoratione aut est dolor a passione interiore ut dicit Auic. de podagra longa membrum extenuatur et vlceratio profunda male curata ut suo loco fuit declaratum. Non potest ut dicit Gal. 3° tegni primas et solidiores partes corporis non est possibile humores facere et propter hoc est dicebat vij terapeutice. Perfecta disposicio insanabilis existit cum perfecto completa fuit et istud est fuit in pectus ca°. nimia grassities periculosior est nimia ariditate ad sustinendum metilosi difficilius est curare ariditatem quam grassitiem ut patet in predicto capitulo ex dictis Auic. confirmatur per ypo. macies que in multo tempore extenuatur corpora 2°. Ex quibus patet quod ariditas longa et habituata quam sequitur male curata solutionem profundam nunquam curatur satis autem est si quis prohibeat et siccari in noc. 3° tegni. Cura ista completur tribus intentionibus prima est ad generandum multum de sanguine bono. 2^a est ipsum sanguinem trahere ad membra. 3^a est ad corroborandum virtutem nutritiuam ut sanguis attractus retineatur et incorporetur. Prima intentio completur cum dieta bona que est et consapitis quiet vnde dicebat Gal. 10° terapeutice quousque eum permutare volumus extenuatos quibus vnum dabis grossum pathna cibaria et exercitia non acuta et fractione moderata. 2^a intentio completur hoc pro vnde Gal. in 6° libro regimine sanitatis dicebat an balneum inatus non valere mollibus sicut ex asperis fricare corpus ad ruborem debeat deinde fricatio dura non multum deinde exercitiis non quinque siccatis vires ita ut prolixe moretur postea in oleo mittatur breui afferri cibaria in methilos alibi gradatus balneum est post cibum ut ix° terapeutice. Et si opilationes contigerint ad hoc confestim precipit per semel dare cappares in principio cibi nisi sit gens grauer. Et Auic. dicit et fricatio ei adhibenda est ante balneum que sit media inter asperam et lenem donec rubeat cutis deinde fricatio fortior fiat postea emplastrum ex pice supponatur deinde tempore exercitetur postea balneetur deinde siccetur manibus exsiccetur postea paruo inungatur oleo.

deinde cibum sumat sibi conueniens et si tempus etas et consuetudo tollerauerit frigidam super se infundat aquam. 3^a intentio completur hoc modo ut etiam dicit Gal. 6° regimine sanitatis cum eo quod calefacit carnem et non euaporat quod conductum est ad carnem sanguis ut est oleum de spica liquefactum. Si vero quietus et frigidam contexit balneum in hoc vtere simul cum pocio multum proficit in hiis qui difficulter nutriuntur particulis et plus quam infrigidatur superius memorata. Et autem ut est dolor et constrictio particule et sic de singulis. Gal. quam ꝑ mel superungens particulam ut ꝑ pe. tera dicit euenit quando eum hoc pluries aliquibus membris solis ut sum vidi fit aut de pice nigra sola aut rasina associata equalibus partibus dissoluitur et distenditur super alutam aut in tela imbibitum emplastrum et non est offerre hiis labores corporis multotiens sed in yeme quandoque bis in estate aut semel sufficit continuo ꝑ tres aut 4^or dies et si oportuerit fiunt hec ꝑ plures fricatio aut percutiat percutatur aut fomentatio et cum vngulis percussio donec videntur eleuari carnes et confestim cessare ꝯ antequam incipiat dissolutorari et post horam attam quaedam violentia eleuari et post inungatur cum oleo pice et postquam membrum coopertum ꝑ horam quieuit iterum redeat ad opitatem et hoc totum fiat donec sit curatus. Et Auic. dicit bonum in membro exercitium portando aut trahendo rem difficilem et ponderosam et ligamen diu cum fascia ligari stricte ut nutrimentum non recipiat sed ad particulam videtur arefactam. Vide hoc ꝑ rasim Auic. et haliabas ordinatur confectiones cibaria potiones clisteria et balnea ad impinguandum quod ad me tamen cirurgicum non pertinet

Contusio et attritio sepe accidit vnguibus et quando ex attritione sub ipsa fuerit sanguis mortuus aut sanies que omnia indigent remotione. Cura contusionis factis vbi sit fit secundum Auic. emplastrum cum foliis mirti et granatis in principio videlicet hic ut in apparet deinde fiat linimentes cum cerotis factis ex adipe galline anatis et anseris et vsi cum oleo de camomilla vel de lilio aut de aneto et hoc vz in statu. Ego consueui apponere vbi pellis non fuit fracta et ita in hoc capitulo intelligo ceram nouam cum anno et ad hec vz pannum vnum nouum bulitum in aceto et suppositum. Si aut sanguis est mortuus sub vngue aut sanies tunc dicebat haliabas quod cum adipe capraris et sulphure resoluitur et ego dico quod illa que valet in male mortuo de quo supra facta est mensio hec etiam valet et illa vz fortius aliqualiter cum sulphure aut alio modo. Dico etiam quod cera cum cinino et puluere costi sanguinem et saniem resoluit et etiam adeps anatis que est melior et siccitatis cum puluere euforbii hanc operationem faciunt resolui findatur vnguis cum facilitate fissura aliqua obliqua ut dicit Auic. ut egrediatur quod est sub ea et aliqui fricando aperiunt cum vitro et aliqui cum mordicatiuo

Gibbositas et curuitas corporis indiget correctione quod manum indecorat. Primo ergo debes facere purgationem melie cum yera rufini ut tibi patet quod ex multa materia incurrente exsiccantur partes ille in tantum quod contrahuntur et efficiuntur curue deinde mollificetur locus cum pinguedine omnium vel etiam

mollificet cum dyaquilon siue gummis et vnc
meillag[inis] ingrediencium mollificat Post fos la
mina plumbea supponatur ut inprimat carnem et vn
guem teneat eleuatam Et confert tumoribus vnguium
in[]? fen[]? cum solo butyro

Necessitas vnguis non sunt pauca singulis
enim cum necesse est extremitates digitorum per eas que
necesse est illas apodiare et res minute est melius
apprehendunt per illos et preterea est scalpere et mundare
corporum ab omni sorde quam aggregatur in ipso Vnde est
tamquam arma vtitur homo frequenter quare nocumentorum
corporis sicut et aliarum partium corporis ex absentia non
aut solum nocumenta propterea operationum possumus
inuenire ex vnguium defectu sed fedum reddit corpus
si vnguibus assunt egritudines Vnde in eis contin
gunt scissure corruptiones et alie dispositiones que
amotione indiget Et in hac dispositione valet dyaquilon
cum oleo amigdalino et de mastice et oleo de ben
et vuis passis et granis suis mundis Serapio
dicit quod attritum vnguium et scissure ipsarum valet
emplastrum factum de sepe lini et cum melle Idem est
operatur semine nasturtij mixtum cum sepe lini et
melle aceto ad opponens pectus scilicet ad scissuras
et asperitates ipsarum // Auicenna dicit apium siluestre confert
scissuris vnguium // Aqua est sublimationis foliorum
emaglosse sola imposita scissuris vnguium illas
mirabiliter sanat Sanat et scissuras que sunt
in vnguibus equorum

Vero Vnguibus frequenter accidit excoriatio quedam et fe
ditas quedam quam est in toto vngue quare solum
in radice vnguis et quando est in toto vngue tunc
dicitur leprositas vnguis contra tamen multotiens illos facit
cadere ut noui illius loco nascantur et ego dicam
primo de 3o 2o de 2o in 1mo libro venitur ad
vngues leprosos Et dicit est guillelmus de vtique picem
cum sibi pondere cere quod vngues leprosos sa
nat Et dicit semine cypressi in aceto coctum
illud facere Dyascorides est dicit medulla seminis oleas
tri mixta cum farina et axungia curat vngues
illos Serapio Serapio dicit leprosos vngues
sanat allium mixtum cum lubricis terrestribus et
desuper emplastratum Et dicit quod allium coquitur in
aqua et linitur super vngues leprosos confert //
Dyascorides sic dicit In vnguibus qui leprosi fie
rent caprinum stercus ad mixtum sandaraca
suppositum cum tormento sanat

Ego pauca loquar in hoc capitulo quod pauca in
ueni Bar. dicit quod excoriatio que fit in radicibus
vnguium curat radice sperag acetose cocta cum aceto
vel sicut est plata et contra panaricium fiat emplastrum cum eo
quod fiat linitio cum aceto et nitro super loco in sole
Dyas. sic dicit radix rumicis lapatij cocta et
cruda cathaplasmate adhibita leprosis et carnosis
curuis vnguibus confert Contingit est aliquando fieri circa
vnguium augmentum carnis superflue quod tollit lac
titimalli impositum de quo sic dicit Serapio lac
calcis titimalli aufert carnem que crescit in lateri
bus vnguium et alibi dicit quod stercus ouium vel carnis
vnguium Serapio dicit quod fit emplastrum cum sa
le et sauich ordei cocto cum melle ad flexi
bilitatem vngularem et vlcera corrosiua et
mala carnem et superflua vnguium remouet ego
semper cum aluminis combusti et

Multotiens expedit facere cadere vngues
in prauis dispositionibus ut noui pulcriores nas
cantur // Dyas. dicit vua passa contritos
vngues tollit imposita Et dicit est cedria
cathaplasmate cum aceto aut vino leprosos vn
gues tollit et secundum Gal. cedria et facit idem Dicit est se
men lini cardamo et melli mixtum leprosos vn
gues expellit et dicit fex vini masculi supra
adusta et cum rasina pini supposita vngue leprosum
excludit Dyas. est dicit atriplex cocta et cru
da scabios vngues sine iniuria vlceris detrahit
et dicit item aluminis scissum aut humidum siue liquidum
cum melle mixtum et suppositum facit leprosum vn
guem cadere et sanus postea renascitur Et dicit etiam
sulphur viuum cum aceto admixtum et terebentina per lepro
sos vngues excludit Et galienus in virtutibus de pice
vtraque sic dicit ista aut et leprosos vngues eij
cit Et dyas. sic dicit pix impetigines et lepro
sos vngues despuat cum equali pondere est
Et bar. dicit quod cum pice et cera est sal potest mis
ceri Dyas. est dicit vitrum mixtum cum pice et sup
posita leprosos vngues excludit Et Sarapio dicit
sic eradicat vngues leprosos succus mente
suppositus et secundum Sap. idem est celidonia minor
et mentum Et bar. dicit quod idem potest habere et contusa
et supposita Et dicit est Dyas. celidonia minor ex
cludit vngues leprosos succus mente suppositus
et idem dicit Gal. in 8uo Et guillelmus de varignana
Alios similiter experti quod caro passularum enucleatarum
trita et cum oppoponaco mixta et supposita vngui illum
cadere facit Post casum autem vngule sic e
[]regione locutus Ad pollicem et vngulas
incurabiles cum vngule maioris digiti exci
derit et sunt incurabiles et si ruitur dattilis
contritos infusis in vino albo et masticatos sup
pone alij solos alij cum oleo ros. Cum autem vn
guis sanus est natus tunc illum fortificat visci
quercini cum calce et rob mixtus et suppositus
ut dicit serapio.

Macule que sunt in vnguibus quamuis non no
ceant tamen non est fiat in operationibus quia turpiter sunt
facte et manum fedam ostendunt decet
nos illas amouere Serap. dicit quod misceatur
viscus cum auripigmento citrino vel rubeo et positum
super maculas vnguium aufert eas et quando cum rob.
et calce miscetur et fortificat eas Et dicit
quod medulla que est oliua matura nigra cum
farina et cepo misceatur et eradicat eas.
// Auicenna dicit Arsenicum misceatur cum pice
vestigijs vnguis confert Ille dicit quod si non era
dicat signa alba vngue vnguium Et quod dixe
runt quod auripigmentum combustum et maxime rubeum mix
tum cum pice et suppositum tollit arbores vnguium
et ego dico quod sicut huiusmodi pice et alijs aliquid
aceti addatur et misceatur super igne est medi
camen improficuo superfluus est consumit que feditas
facit primo et in tertio corpore acro humiditas
consumunt quod vnguium nutrimentum aufert propter quod
cadit vnguis et aliquando generatur tollit est hoc
vnguium omnem feditatem vnguium Dicit est folia
kebelzengi recens contrita cum fricati sup
vngues arborem eorum tollit Et aut kebikenge
grati an apium siluire et secundum Auicenna cantaris
supposita vnguibus arbores Et alibi vult
quod cum ea ff. curotum Laudat est gluten piscium.

b

et seme lini cum nasturtio et per se cum arsenico
rubeo. Alli. dicit quod miscetur sulphur cum gumma lenti
sci valet macule albe que fiunt in unguibus. Et dicit
quod experientia seminis lini quod fit ex ea emplastrum mire eam
confert. Et constantinus dicit quod poma cipressi cocta cum ace
to et cum lupinis auferunt arbores unguium. Et sera
pio idem dicit de nuce cipressi et idem prout folia eius et
si in ungue extiterit et in. tunc cum epithimate facto
ex semine eruce et aceto unguis epithimetur
multotiens. Ras. mundificat ea cum eruca et aceto.
Diaqua dicit quod non possunt cum medicinis corrigi et
nocent minabiliter auferantur ungues. Et de medi
cinis fortibus ad eradicandum est oleum et oppoponaci
et serapinum ut dicit Aui. Decem autem aui. sitat
visci quercini ℞ s. cantaridarum ℞ iiij. calcis ℞ s. quod
fiat et appone et si cum eis apponeretur arsenicum
esset melius

In extremitatibus fiunt quedam defedationes
ut sunt porri verruca et callus et non primo
quod ille nomina imponitur unum verruca est similis
quasi ad porrum et ad callum. Verrucarum tres
sunt species quedam enim sunt fundate inmobiles et
sine dolore et has aui. vocat magna et quidam
illas cordines vocant et istam speciem aliqui vocant
Iste autem verruce late dure et immobiles et modicum
habiti et non sunt tante elevationis sicut porri.
Alie sunt mobiles in radice debiles que ut plurimum
inebres accidunt et per se cadunt et cum premuntur
dolorem faciunt similem morsibus formicarum et
iste ab aliquibus vocantur myrmecie sed sunt porri
Alie sunt aspere in superiori et si erunt pilose et
iste vocantur thymi que silantur similes thymo
et iste dicuntur porri in extremitate sua divisi cum
asperitate. Clavus autem et callus aput me sunt idem
et de isto feci capitulum in fine 2. libri et in
illis vide. Haliab. in sermone octavo practice sue
dicit quod verruce sunt pustule parve nimium dure
et rotunde in superficie corporis et quedam sunt
porales que sunt incise et ramificate ad modum capi
tis porri quedam sunt clavis non incise capitis et
radicis ad modum clavis et quedam sunt corrinales que
sunt quedam additiones spisse ungulares nascentes
super iuncturas et corporum extremitates ut dicit
auicen. Gal. primo de egritudine et simptomatibus
xiij. terapeutice vocat attivocordines. Causa autem
istorum est ut dicit Gal. 2. de regimine sanitatis for
titudo virtutis expulsive que ad cutem transmittit
humorem ex toto per naturam. Humor autem ille
est multum grossus aut flegmaticus salsus in me
lancolia conversus. Haliab. dicit quod a duobus fiunt humo
ribus a flegmatico et nitroso indurato non putre
facto fiunt autem in omnibus membris et maxime in mani
bus et pedibus. Et fiunt isto modo quod difficile
est sepe quia materia multum delegatur ad unum
membrum quare isto modo multiplicatur. In cura
ista habes tres intentiones prima est in primo
genere 2a est ut illa materia amplius non generetur 3a
est ut materia generata extirpetur. Prima intentio
completur cum eductione flegmatis et melancolie evacuentur g°.
cum decoctione epithimi et agarici ut dicit
Haliabas et alio modo prout tibi placet fi
at autem flebotomia si iste habuerit sanguinem aptum
quantum in meliam et per illam aui. precipit fieri
flebotomiam. In 2a intentione loquar in capitulo quando
verruce generat quo ad medicinas et galienus
dicit in 8° de lacte titimalli. Et precipue consta

virtute titimalli attivocordines et formi
cas et thimos tollit. Sapio dicit lac titi
malli quod miscetur cum verrucas aufert eas
Et alli. etiam dicit idem de lacte anabule que est species
titimalli. Aui. etiam dicit succus porrorum cum
sumach confert verruce et alli. solum dicit de succo
porri. Et sapio dicit quod emplastrum factum ex porris
et sumach aufert verrucas. Et Ras. dicit quod sit
succus porrorum non transplantatorum. Et dicit aui. succus
cicle quando absconditur verrucas et alli. dicit lac ficus
silvestris curat et consumit verrucas. Dyas. dicit
quod fricatur verruce cum mirra et thure vehe
menter delet eas. Dicit etiam ruta cum nitro posita
super morphea alba verrucas et morum. Dicit
etiam aput silvestre confert scissuris unguis verruce
et scissuris frigoris. Dicit etiam aui. haste resolvunt
verrucas et thimos quos thimum. Et dicit etiam cepe cum melle
eradicat eas verrucas. Dicit etiam bulbus linitur cum
vitello ovi super verrucas et confert et autem bulbus
cepe bausiz. Dicit etiam radix vitis albe absconditur
verrucas et bothor lenia. Et dicit etiam aui. semis
ligni karab. cum aceto exsiccat verrucas et in
cidit eas sive sint incise sive non et est species
salicis et Haliab. dicit hoc de cinere corticis. Et
ego aliquando feci hoc cum medium prunstenij. cinerem
cum aceto forti et aliquando profuit et aliquando non de
siccat autem hoc medicamine fortius sive mor
sura. Aui. dicit etiam stercus cameli mundificat
et destruit verrucas etiam que magne sunt.
Et dicit etiam stercus stellionis tritum eradicat
verrucas. Serapio dicit quod fit emplastrum cum
thimo et aceto evellit emoroydas que fiunt in
ano et verrucas excrescentes malas. Alli. dicit
anacardus eradicat verrucas et idem dicit de mel
le anacardi. Et dicit etiam sit si medulla panis
calidi ponas super verrucas et teneas ita ibi
calida sit post sustinentie postea detur ad comedendum
tollit verrucas. Et dicit nigella aufert verrucas
in vesas. Et dicit etiam quod fit emplastrum cum catha
putia minore trita super verrucas eradicat
eas et hec etiam vocatur palma christi. Et dicit fricatio
cum portulaca eradicat verrucas appetitu et
non aquosum et guttis dicit per fiunt corpus verrucas
illas prius radicatas incidendo. Dicit etiam quod
comburitur melegia et accipitur cinis eius et ponitur
super verrucas eradicat eas. Et Fieri. dicit
aqua que egreditur de vite vinifera viridi a ca
pite grosso quod super subtili igne ponitur et li
nitur verruca et porros facit eas cadere. Dicit
etiam de lacte titimalli sicut gal. idem post semen
eius et folia sicca. Dicit etiam stercus aquile super
ligatum tollit verrucas et illas eradicat. Et
alli. dicit quod ponatur cum calore suo. Et Ypocras
dicit idem facit sanguis ipsius suppositus et ego dico quod
stercus ymurus cum ex eo fit emplastrum cum aceto
verrucas dissolvit cum aceto idem facit. Et dicit
etiam Ras. stercus omnium cum ex eo fit emplastrum
cum aceto verrucas et variolas quedam dicuntur assare
sanat. Et emplastrum factum ex eo et melle fortiter
sanat eas. Haliab. dicit stercus passeris distemperatum
cum sputo hominis si eo verruce cathaplasmentur ex
tirpantur. Et dicit etiam apuleus lignum limacie rubee
scisse per dorsum cum sale delet verrucas

Porri etiam sunt verruce quando indiget amotione
et vide ex qua materia fiunt et quo isti debet
purgari in precedenti capitulo et hoc obmitto

vocantur et a galieno mirmitie. Cura ista
fit duobus modis uno. cum medicis alio. cum
opatione manuali. Cum medicis dixerunt aliqui
antiqui quod de genere brucarum tollit ita quod non radi
citus euellit radix apii siluestris suppo. et hoc
max facit illa planta que est similis ficute et
putant aliqui quod sit apium risus. Ista ga. d. in 6to
de folijs eius et cinis cathaplasmatus acrocor
dines et mirmitias tollit. Tollit etiam omnes
brucas et callos et porros cinis corticum
salicis confectus cum aceto acerrimo et suppositus.
Serapio dicit quod porros et brucas et callos eradicat
cepe cum sale inmixtum et suppositum. cum solo
melle. Et simus cepe. Est cepe misceri cum a
dipe galline et tollit callos qui fiunt per calcia
menta quod est non puile. Dicit etiam quod squilla
assatur et liniuntur cum bruce confert eis. Et bar.
dicit quod cum talibus bruces retortis que dicuntur cornua
ad pinas plus cum cocta cum oleo et postea linita
in aceto. Et dicit quod ruta linitur cum intro et fit
inde emplastrum aufert bothor dura et postea
brucas que dicuntur mirmice. Et dicit quod bulbus ad
mistitur cum vitellis ouorum confert bruces que
ducuntur in ossa. Est mel anacardi omnes bru
cas et porros tollit. Tollit etiam brucas et
porros puluis nigelle cum aceto fricatus. Tollit
etiam brucas et callos qui non inuetati sunt
thymus cum aceto forti mixtus et suppositus. Et
ego scio quod lac celidonie suppositum callos et
brucas postquam radicatus incidunt tollit. Const.
dicit stercus muris positum cum aceto super porros et
bruces stercus etiam lacte et stellione superpositus
confert illis. Et gal. dicit et similiter omnes doctores quod
stercus pecudis et arietis cum aceto illitum illinitum b
rucas tollit et porros. Ras. dicit quod emplastrum fenu
greci cum melle et suppositum bruces et curat h.
aumenti cum et remouet ea fortiter. Et serapio confert
dicit vrina canis super brucas et porros valet.
Et dicit etiam vna cantarus suppo. bruces et call. illa
delet. Et serapio dicit cantarides ingrediuntur in
medicinas que euellunt brucas dicas capita clauorum.
Et gentilis de fulg. dicit experientia certa scio quod
fricatio chimorum cum cortice calido pedum capo. m
vel gallinarum qui sub cineribus calefiunt et exco
riantur mirabiliter chimos et omnes porros tollit.
Et ego dico quod si quis habuerit lignum in quo diu
steterit oleum aut pinguedo ut cooptorium olle olei
et illud comburat et ex illo liquore egrediente in
ungatur porri curantur et expertum est. Fit si ille
liquor calidus. Ego etiam scio quod succus cucumeris agr
estis appositus curat porros ponatur tamen defensiuum
circa locum. Dixi 2o. quod porri et bruce poterunt
curari per cirurgiam et per opatione manualem et primo
in hoc. dicit Iamerius quod linitio facta cum fermento
de spalta et est dissoluta cum capitello quod cum
lacte ficuum ipsos curat. Auicenna hoc fecit cum
lacte titimalli quod cum oleo de anacardo aut
supponatur ruptorium de calce et sapone. Haliab.
aut ipsis apertis cum vngue a sagitella de cantaridibus
ponit in saltum modicum de arsenico et non
fallit. Ego autem et multi alij capimus tentam
et in capite eius ponimus parum bombicis et ponimus
in aqua forti et tangimus eos et consumunt et consu
burit illa aqua eos et isto modo curantur porri quod
sunt in pelle cooperiente preputium et illequi sunt
in labijs vulue inhibentes coitum. Ras. dicit eos

cum filo aut cum cera ligari et post remotione
punctali cauterio cauterizetur aut cum medicina acuta
ipsis plus semper alle. in dentu sequens et radicitus
euulsa. Et ego dico quod bruce que in pedibus fiunt
abradatur pars superior deinde dicitur defensiuum for
te cum petia de corio ponatur circa locum corio
perforato et tunc in isto foramine ponatur una gut
ta sulphuris ardentis. et dimittatur extingui
in loco et postea desuper ponatur cerotum quod remo
ueat escaram deinde consolidetur et curabitur et hoc
sentit auicenna in quarta quarti quod si accipiatur lignum
et incendatur in igne donec inflametur et
apprimetur bruces exsiccabuntur et totis una fiat
hoc vice post alia donec deleatur deinde ponatur
butyrum donec perse cadat quod verum est

Quia feci mentionem de dispositionibus faciei
et aliquis partis discooperte quod de dispositionibus mali
quod iste partes deleantur decori ideo de
amotione vestigiorum que remanent post remotionem
illorum vlcerum est loqui. Auicenna fit emplastrum ex
nucibus recentibus super vestigia percussionum cum
pane. Semen etiam sisamij confricatum delet vi
ditatem percussionum et sanguinem congelatum qui ab
eis accedit et ita etiam facit oleum in eis immis
sum. Emplastrum etiam factum ex aqua et sumach
prohibet viriditatem aduenientem in parte percus
sa. Cicatrices etiam facta que ex percussionibus
remanent delentur si cum rafano liniatur aut
cum fece eius mixto cum melle et postea in bal
neo. Mesue dicit puluis radicum cucumeris
asinini cum melle attenuat cicatrices fedam
et remouet vestigia nigra que remanent
post percussione. Serapio dicit farina lupinorum
delet cicatrices que fiunt a percussionibus et confert
et liuorem palpebrarum clarificat. Albu. dicit me
dulla panis mastica minuta aufert omnes
maculas factas in toto corpore et in facie
a percussione. Et dicit etiam quod radix tenera et
dissoluta cum aceto et supposita impetiginem et
maculas factas a percussione sanat eas. Aloe etiam
confricatum signa percussionis delet. Vnguentum
etiam citrinum nicolai cicatrices pulchras facit
et vide a nicolao desceptorem eius quia opus est
multum longa. Multa etiam valet quod dicit serapio
2. ca. de liuoribus cutis et super isto libro
ca. de liuoribus oculorum. Manus autem asperitatis
sit amouetur in mulieribus que delectantur habere
manus molles. Primo ergo laues cum aqua
saponis bene deinde habeas vnguentum de farina fabe
mel et duas ipsum cum manibus fricando
eas donec usque ad tota consumptionem mell
et manus tue efficientur nitide et molles et
hoc fiat sepe secundum necessitatem

Quia aphisicus de sudore fit mentio cum
in de accidentibus febris loquitur et pauca
de eis dimittens hanc materiam eis sepe cum
est eius sudoris quod per loca genitalia et quandoque est
superfluum ut aliquis etiam educes qui fiunt per loca genitalia
indigent ergo amotione talis et sudor quandoque
colericus et aliquis flegmaticus et propterea cognoscitur ex
sapore eius et tunc tinctura panorum et aliquis est
fetidus et cognoscitur ex sudore eius. Fit autem
sudor ex multo humore et in corpore peccante
de quo a natura expellitur et aliquis fit ex nimia gestione

fca de sero Vn tales sudat de nocte ut expi
mento sepe habui et est affo. 4e. pticule Sudor
ex sompno factus r. et Auic. hoc id dt 2a. f
iiii ca. de hijs que prouenint ex sompno
et vigilia Alia de sudoribus dimitto d. psi
cis in 4a. affor. et 2a. 4i. Serapio in hoc
dicit q vinum qfert hijs qui sudat multum qn
potat et maxe albu bonu vetus et boni odoris
Et ego dico q sudor est colericus pp coleraz
exitez circa venas Et ea est q vinu illas
ducit p vias urine et no solu qt vinu s
et alia diuertica Dyas. dic vinu mirtatum
mirifice prohibet supfluos sudores q sm
ipm sic fit R. foliorum et summitatum et fructus
an. an. x. qntitatem et ponat in tribus mo
dijs vini et bulliat usq ad qsup. modij
vini et tunc colet et vsui sruet Et ego dico
q hoc vinu est sanat qgiuas relaxatas et
aures saniosas Est aut modius sm papia
mensura et ysidore mensura qtines lb. xliiij
et alia mensuraz mult minore ex pti potes.
facere Et Auic. dixit decoctio seminis mirti in
butyro prohz sudore et reficit rasuram
venarum Deniq dt pulu. foliorum mirti in bu
tyro prohz sudore eius qui lz cardiaca dya
foreticaz supaspsa et qfortat ipm Et alb.
dic qn folia mirti recentia trita ponunt
sup ventre stringit ventris sudore et q
fluxum humorum Et ego dico q oleum onfan
cinu prohz sudore et frigus ne cito pene
tret qz poros qstringit Dico etiam q sucus
citoniorum aut decoctio ipsorum vel oleum ipsorum su
dore et oez eicit absentiu et id pnt flo
res et folia et semen eius Spica indica sm
Auic. et Sapione puluizata sup corpus eorum
qui sudat prohibet sudore eorum e qtrario tra
et aliqui dixerunt hoc de spica romana et
de spica nardi silu Dyas. dt saphirus in
potu receptus qtinet sudore et id facit bi
bitus Dyascor. dt sulphur viuu corl. supasp
sos sudores tollit supfluos Et ego dico q
qfert sudoribus frigidis solum qz humiditate
illaz supflua ex qua causat sudor resoluit
Dico etiam q si sudor ille est ex debilitate virtu
tis qtentiue no valeret q sua resolutione
adderet in defectum virtutis Alb. dt litargi
rum stringit et prohz sudore Multa etiam
alia ut dixi vobis stringunt sudore ut oleu
ros. viol. nenuf. pp uer oleum de madra
gora a. de salice vngu. albu ro. populeon

Sudor fetidus in corpe causat fetorez
et qnz est ex sudore assellaz totus
qnz vo ex sudore assellaz et alij ex
sudore pedis de quibus in septi loquar cap.
Nos mensione facta de hijs q faciunt cor
pe reddere factus purgoribus si sit necesse
Dixerunt aliq antiqui q fetore sudoris
et totius corporis et assellaz tollit decoct.
lappe fca in vino bibita et sic dt dyas.
et ego dixi q hoc e pp prouocatiuu vrine
qn a lubis retinet et humoribus gross
et qsuetudo eaz qz alr ipam no expmo solz
fetoris et Gal. mult in 8uo q sit decoct.
radicis eius et apulies hoc id dt Dixe etiam dias.
azarum id est baccara Vnctionibus pro bo
no odore miscent Dixe. etiam vetus q bonuz
q bonu odore facit linitio cuz puluere gariofili.
Auic aut abso. dic q rosa reficiat fetore sudoris
qn in balneo administrat Est dic lutum spice
est abluens corpus et e bonu ad bonu odore facie
dum Alb. dt aq frida est bona fetori oris et to
tius corporis et pes. qn pars vini miscet cum ea
Est dt de ligno aloes et fit puluis de eo et fricat
mulieres totum corpus pp bonu odore et faciunt
etiam est suffumigiuz addito thure Ras dt R.
rosas quas no tetigit aer aur. j. spice aur.
vj. mirre aur. iiij. ss. tes. et liniat in bal
neo in vmbra et teneat in vase bn obturato et
puluizari sup corpus post balneum vel liniri sm
necessitate et sunt quidam qui addunt ad illos trocis.
radice yris blacte bizantie costi an. z. iiij. et
id voluit etiam dyas. Confecto est apud. sup po.a
in princ. huius lib. ca. de denigratione capillos
hic valz qre vide q ipaz no recapitulo. cum no mos
meus est no recapitulare

Fetor assellaz et inguinum sepe multi
plicat vnaz hoc fedus q remoue decet
fac ubi si opus sit dixe Auic. q fetorez
assellaz tollit mirra illinita cu vino et alume
mine Et Rup dt qn mirra cum aceto miscet
et liniunt cum ea bz ad fetore assellaz Et bar.
dic q qn querit exicco. misceat mirra cu
alume Tollit etiam fetore sudoris assellaz folium
mirti sup fricatum cum vino Et Auic etiam dic
sic Et qstant. dic in panthegni pistacia vrnec
et sub assellis posita fetore tollit Et dixe. iterum
Rupio litargirum ablutu aufert fetore assellaz
et quod sudore sit aut puluizatum et appositu
aut cum melle linitum sm btholomeum Pap
dicit omne alume et pp e Jamenu qn asselle
et pectus liniunt cum eo aufert fetore ma
xime eorum Et bar. dic Auic. dyas. q alume
assum a hunc solum aut cum amurca inmixtu
et appositum fetore manuum et assellaz tollit
Iuecaz etiam dca sunt in cap. precedenti inmedia
hic etiam valet quare vide et ista etiam medio. meo
fetore pedum tollunt quare vide cum est opus

Sermo meus sit de mamillis tamq de pertinentibus ad
dictis pectori et quia mamille alij sunt p
ue et alij nimis augent et nimis molles
qnz ideo de istis sit mo sermo Et primo de illis q
mamillas plubz augmentari Prohz etiam cicuta
qn tota planta cum folijs et semine terit et
ex ea emplastro. assidueat in eis Emplastrum etiam fit
cum folijs Jusquiami albi et oleo ros. prohz excres
centia mamillaz Constan. dt thus mixtum cum
vmbilico veneris et acatia et aceto spatum sup
vbere puelle nondum menstruante cathaplasma
tum no sinit eas magnificari Et alb. dt auic.
galieni qn mamille fricant cum aqua ferrea vel
ferri i. cum aqua in qua extinguit ferrum
no crescunt mamille et id accidit de testiculis Ras
dt si ex sanguine menstruo virginis vngant capita
mamillaz alicuius virginis mamille no crescunt ei vel
aut no crescant mamille in iuuenc. no tangant
neq fricent sz teneant bene stricte et liniant
cum aqua frida et aceto

Mamille qnz sunt nimis elongate a pec
tore alij sunt molles nimis ut in fabis
mulieribus az remote ergo indigent

Ysaac Ffidelis dicit cicuta emplastrata sup mamillas fac-
dulas puras et stantes Rasis dicit q testa ouorum
pdicit trita et cum cera cathimia valde cominxe
et iniuncte mamillas laxas et cadentes corrigit. Et
vnguentum vnum septimum sup eo de rugis faciei quod est
amigdalarum et oleo de piros mamillas laxas erigit
et cadentes. Si terra molaris dissoluatur cum aceto
ad id vz. Item si cum istis a dextris se ponatur alumen
galle aut psidia fortis est valde et decoctio pi-
nearum in vino stiptico. Induunt autem mamil-
las et ipsas eleuant. Valet etiam aqua prunellorum
supposita mamillis ipsas namque eleuat et indu-
unt. Valent etiam omnia que sunt frigida et sicca com-
plexionis et stiptica ut sunt citonia et planta eius
prima et etiam siluestria pira et poma siluestria et
plante eorum et poma granata et planta eius et
albumine fuath terra sigill. bolo ar. et sic de
aliis. Ego autem credo quod omnia que dicta sunt in pre-
cedenti capitulo hic etiam valent et eius quare cum oportet
requirantur illa. Dico etiam ego quod omnia que prohibet
augmentum mamillarum prohibeat augmentum testi-
culorum

Sicut mamille reddunt in puellis nimis mag-
ne sic et alie nimis parue. Magnificatur
autem mamille cum tactu fricatione et non
nimium et multum de sanguine trahitur ad locum eoe
fricationis. Item etiam teneatur large et non stricte.
Item vz etiam balneum vero calidarum ad se trahe-
tur sanguinem et emplastra picata valent. Accipe ergo
de pice et mirra partes equales et extendantur
sup aluptam vel pannum fortem tamen post balneo vz
etiam inunctio aut linitio facta cum melle coc-
tionem cum que erat causa attractionem prohibent
inuenit ad locum. Valet etiam oleum cum pice disso-
lutum. Et breuiter dico quod valent omnia anodina ex
que sunt attractiua cum resolutione non queunt
ut inuenit Gal. in 6to de regimine sanitatis ut sunt caod
la melilotum fenugrec semen lini oleum de ca-
momilla et de aneto et de lilio etc. Accidit quandoque
quod papilla est ita profunda quod puer non potest eam
apprehendere et ut ponatur ventosa parua. Aliqui
ponunt copula glandium calefactam valde aliqui
sugunt eam cum cannula pur ergo quod extrahatur
sufficit ad effectum

Mamille egent quandoque exuberantia lactis nam
lac frequenter exsiccatur in eis et puero
nato deficit nutrimentum. Huic autem dis-
positioni succurrerunt antiqui adaquam primum namque or-
dinatur mamille. Serapio in libro dicit oximum ge-
nerat lac et id facit oximum fluuiale secundum auicennam.
Et dicit etiam malua augmentum facit in lacte et
proprie summitas eius et ipsa etiam cocta cum radicibus
quando illa decoctio bibitur prouocat lac exuberantie.
Etiam lac faciunt folia et semen altee quando bibuntur.
Laudat etiam Serapio inguina et multiplicatione
lactis apium et apium aquaticum et eruca et feni-
culum et anetum herbe tamen sunt viridis et non sic-
ce quia tales lac exsiccant. Dixerunt tamen de aneto
sicco quod cum in aqua bullierit et bibitur decoctio
eius prouocat lac. Et Rasis dicit quod extinguit
libidinem. Dixit etiam quod feniculus domesticus generat
lac quando sumitur in cibo et semen eius etiam hoc facit
quando sumitur in potu et etiam decoctio feniculi agrestis
et proprie radicis et foliorum eius etiam prouocat lac.
Dixit etiam rafanus et proprie siluestris auget lac. Et

bar. dicit quod eius usus sit frequenter. Dixit etiam citer
augmentum prestat in lacte. Dyas. sic dicit cauliculus
copiam lactis infundit. Dixit iterum radix et
folia papaueris cocta cum ptisana lac membris au-
gent mulieris. Xim ga. vult velle quod sit omnium.
Et dicit etiam sic sorbitio facta ex farina fru-
cum aqua in qua semen feni est decoctum lac mul-
tiplicat. Et dicit etiam de succo baccarum brionie v-
uitis albe quod lac uberibus siccis reddit. Et bar. dicit
quod id facit succus baccarum datus cum ptisana
Auicenna dicit quando aqua or. bibitur cum semine feni facit
habundare lac. Et dicit etiam quando bibitur succus vitis albe
cum frumento decocto facit exuberantiam et hoc est ex-
pertum. Dixit etiam puluis seminis agni casti facit
multiplicare lac minuendo spermata sicut eius potus
a ʒ ij usque ʒ iij. Et dicit de dactilis immaturis quod
facit habundare lac. Dixit etiam Auicenna bland.
malis mamillas fricare facit multiplicare lactis ʒ.
primi capitulo 2o. Dixit alba. basilicon prouocat
coitum et lac facit augere et post dicit quod excit-
at sperma et lac. Et ad hoc ego dico quod hoc
est primum quod datur viride aut siccum. Dixit etiam quando
receptum de medulla melongiarum decocta ʒ.
j. cum vino dissoluitur datur quod ad potum mulieri
non habenti lac prouocat et vene fecit. Dixit etiam
quando caseus sine sale recens coquitur in aqua et datur
lactanti mulieri lac augmentat. Rasis dicit
si des omni die in potu de semine psillii non tri-
usque ad ʒ. v. cum vino facit lac multum. Albertus
etiam dicit si cristallus cum melle potetur dat lac
mulieri. Et bar. dicit quod post ipsum bibat et est ex-
pertum et bononien hoc remedium habent

Lac sepius in mamillis tamen exuberat quod multi-
tudine eius est nimis sit causa multorum et generaliter aliis
nocumentis est necesse exsiccare quod generatur in mamillis
dicit quod semen apii domestici exsiccat lac. Sap.
dicit semen nigelle quando pluribus diebus potatur ex-
siccat lac. Et bar. dicit quod bibatur cum aceto li-
phato et dicit etiam quod lac in mamillis exsiccat in
addest necessitas exsiccandi. Emplastrum factum cum
sola farina fabarum et suppositum mamillis vz quod ex-
pertus sum autem cum sandalis etiam misceatur etiam
dicit opus quod etiam bar. dicit quod non sit adusta. Et
gentilis de ungula dicit flos autem cum fomen-
tatione hinguli lac etiam in mamillis exsiccamus.
Coquatur caules in aqua et super eis suffu-
gent mamille et eorum caules supponentur.
Omnia etiam que dicta sunt supra libro 2o de apostematibus
mamillarum et coagulatione lactis hic etiam valent querebat
illud capitulum cum opus est

Galienus in primo et 2o sinthesis et est.
Hernia est egritudo in qua intestina
aut zirbus dislocatur et egreditur
ab interioribus ad carnem mirach proprie in di-
dimo et oscheo siue testiculorum bursa. Et
auicenna dicit quod sepe descendit in eo monoculus
intestinum quod est solutum et non ligatum. Cuius
tres sunt species ut testatur ipsemet galienus
in libro de tumoribus preter naturam vna est zirbalis alia
intestinalis et 3a est composita ex ambabus.
Et quedam illarum quandoque est parua que usque ad o-
scheum siue bursam testiculorum et haliab
vocat ipsam crepaturam. Causa autem immediata istarum
dispositionum est ut dicit auicenna scissura aut dis-
locatio. Scissura autem fit aut per casum aut

percussione aut conamine laborioso aut clamo-
re magno aut coytu inmoderato. Dislocatio
aut fit propter humiditatem lubricantem ut dicit haliab.
aut propter humiditatem corporis ut dicit Auicenna et illa potest
moueri a causis primitiuis ut uult auicenna. iuuamen-
te repletione et usu ciborum grossorum humidorum
et uentosorum. Signa autem rupturarum secundum
auicennam sunt additio tumoris in loco materie et ap-
paret in decubitu et specialiter hoc apparet in motu
ex compressione hanelitus et tussis et resupinatione. Et
sicut digitis compressis redit ad locum ut dicit rasis.
Autem fuit propter dilatationem meatus paulatim des-
cendit uel etiam in inguine deinde in osceo descendit
sine motu laborioso. Si autem fuit propter scissuram
subito et cum dolore uenit et multotiens descendit
ad aliud locum quam ad diuidinum quam ad carnem
inmathiam aut ad bursam testiculorum aut ad
coxam iuxta uuluam et in superiori parte uentris
ut in umbilico prout dictum est de uentrali
ruptura. Si autem descendit intestinum reducatur
cum digitis cito cum quadam gurgulatione. Si autem
cum hoc non descendit ita velociter neque cum gur-
gulatione aliqua. Nota aliqua in hac passione utilia.
Primum est quod homo rupturam non uiuit sine pe-
riculo quia si contingeret quod intestina descenderent
in osceum cum fecibus indurati nunquam reduci
ceret et ita patiens moreretur et ita ego vidi
mori mulieres et uiros et alios. 2o testatur
Aliquos ego uidi curari in etiam in isto casu
ut dicam uobis in fine istius capituli et est
securum ut isti faciant se curare aut nunquam di-
mittant brachale. 3o nota ut dicit Auicenna scis-
sura in ruptura non curatur per desiccatiua neque
alio modo ut haliab. 10o sermone 2a parte. 4o
nota quod dilatatio quandoque curatur per desiccatiua propter
quod sit tenera quia noua ut in pueritia non
autem curatur quando est antiqua ut in senibus et dicam
quod nunquam uidi cum medicina cum incisione sic.
Theodoricus in hoc dicit quod illi qui dicunt ipsam
curari omni tempore deceptores sunt. Et guido
dicit ego nunquam uidi saltem magnam et completam cu-
rari. lanfrancus iactat se in hoc curasse
cum medicinis unum sexagenarium et alium
quadragenarium de magna et completa ruptura.
Considera nunc tu in hoc primus tu magister
credo. Brunus tamen dicit quod si ipsa fuit ex ge-
neratione non curatur cum medicinis et hoc est
uerum et ratio est in principio consideranda. 5o nota
quod licet curatio rupturarum cum incisione sit
possibilis est tamen ambigua et periculosa ut
uoluit alii. primo propter spasmum. 2o propter dolorem
3o propter fluxum sanguinis. 4o propter timorem in-
cisionis intestini. 5to propter periculum amis-
sionis generationis et propter hoc dicit lanfrancus quod
multi magistri cursoribus dimiserunt. 6to nota
quod incisio non debet fieri in homine debili neque in
sene neque in homine male complexionato et in homine
masculoso. Sufficit tamen tales preseruari
cum medicinis et dimittere eos uiuere cum sua
hernia. Primo non debet fieri in homine debili quia do-
lorem neque passionem potest pati et per eandem rationem non
debet fieri in homine sene. Nec etiam debet fieri in homine
male complexionato quia tales sunt semper repleti et super-
habundant in superfluitatibus quare timor est
de apostemate loci nec etiam intestinale quia timor
est de noua apertura propter tussim. 7o nota ut
dicit brunus et guilhelmus quod non fiet ista cura

per incisionem nisi per hominem qui uiderit eam in bo-
no magistro fieri et cum hoc quod habeat bonum ingenium
et quod habeat instrumenta apta ut est rasorium acus
cauteria puluis constrictiuus et sic de aliis. 8o
nota quod tempus ueris et autumpni et sub canicula et
ante caniculam purgationes sunt moleste. Cura ista habet
duas intentiones. Prima consistit in mundificatione
et dieta 2a in localibus. Prima intentio completur
cum medicina euacuante ipsum corpus ut cum dia-
finicone pillis aggregatis et clisteriis donec
corpus sit bene mundum. Isti autem in commestione sint so-
brii et a magna potatione se abstineant nam
facta incisione ipsi cum febre sunt. Dormire et isti
quieti ualde per aliquot dies et abstineant se a
cibo inflatiuo ut sunt fabe et dimittant fructus
recentes et rapas quia illa nimis lubrica sunt. panem
azimum ciceres et carnes porcinas et pisces et
caseum et lac dimittant. Non potet nisi aquam puram
nec uinum nouum aqua ferrata et uinum grossum
conueniunt eis. Auster et pluuia grauat eos. non
saltet neque clamet et teneat uentrem mollem
cum clisteriis. 2a intentio completur duobus modis
uno modo cum medicinis alio cum cirurgia et ma-
nuali operatione. Primo remittantur intestina
cum manibus ipsis intromissis facias ipsum ele-
uatum esse cum tibiis et cum capite depressum
quibus fomentetur locus cum uino et aceto decoc-
tionis gallarum nucum cypressi et aluminis. Deinde
apponatur desuper in loco in quo apparet tumor em-
plastrum extensum in aluta in forma scuti et mittetur
de nouem diebus in 9. Et nota quod in eleuatione em-
plastri debes tenere digitum et locum ne propter adhe-
rentiam emplastri intrachelencis et antequam moueat
se de loco fiat renouatio et cum ligetur emplastrum
cum brachali artificiali facto de panno complicato
cum scuto pro secundum quantitatem rupture et habeat
cingulum ligatum retro et ligetur stricte et cum
cotone defendatur ne brachale ipsum excoriet
Et quando illi uolunt assellare teneant manum strictam
super locum et si sint pueri portentur et non mo-
ueant se nisi minus quo poterunt. Comedant admini-
stretur potio sua de mane constrictiua siue conso-
lidatiua cum uino nigro stiptico et sic isto modo
continuetur per 40 dies. Recepta emplastrorum et potionum
Emplastrum de pelle arietina quod omnibus est hoc
Recipe picis naualis ℥ vj colofonie ℥ iij litargi-
ri oppoponaci galbani bdellii mastices therebentine ana
℥ j boli armenici sanguinis draconis thuris sarcocolle alo-
es succotrini mummie aristologie centauree utriusque
consolide sumach uberum nucis cipressi gallarum spodii
uirium et restrium ana ℥ iij sanguinis humani glutinis
piscium visci quercini ana ℥ j ß pellis arietine
cocte cum aqua pluuiali et aceto usque ad consump-
tionem lb ß. dissoluantur gumme cum aceto et confitiantur
omnia cum glutine liquefacto et fiat emplastrum. Emplastrum
aliud Recipe auicenna brunus et theodoricus Recipe nucis
cipressi acatie gallarum balaustie ana ℥ v. draganti
mirre sarcocolle thuris gummi arabici ana ℥ ij
subtilissime puluerizentur et cum aceto incorporentur
et fiat emplastrum et applicetur cum panno. Potio istis
quae est ista. Recipe de tribus consolidis sal sigilli sancte
marie utriusque plantaginis ualeriane pimpinelle
ana ℥ j nucis cipressi mirtillorum cicoree rubee assi
fructus tamarisci sene nasturtii cymini preparati
cum aceto coriandri ana ℥ ij fiat puluis de quo detur
omni mane ℥ j cum uino nigro stiptico
Eleuatio quibus potest esse in isto. Recipe pulueris mirtillorum

pulvis plantaginis. utriusque consolide gallarum ba-
laustiarum mumie centauree ana ʒ. ss. et cum
melle fiat electuarium et isti pulveres possunt poni in fer-
culo et cibi eius et possunt capi de mane cum brodio
aut vino nigro. Aliud emplastrum ℞ mumie co-
le carte ana ʒ. j. boli ar. aloes ana ʒ. ss. masticis
thuris draganti gummi arabici ana ʒ. ij. navalis ʒ. v.
colofonie ʒ. j. terantur cola in aceto per horam
postea liquefiat ad ignem cum pice navali quibus liquefactis
deponatur ab igne et incorporetur cum pulvere aliarum
rerum et fiat magdaleon in aqua frigida. Magnus
est iste suppositorius ... ut dictum est et ipso iacente
et quiescente per 30 dies reductis intestinis ac-
cipiat quolibet mane et sero unum ... Immature
talibus cum vino decoctionis epatice terrestris
et super locum rupture per xvij dies de quo in
... ponat emplastrum de oxymate consolo-
ne pulverizatum et cum apostolicon malaxando
et cum emplastrum factum de ruptura et ligetur cum
brachali dicto et curabitur. Dico 2° quod isti rupte
curantur per cirurgiam et manualem operationem hoc
autem fit multis modis. Isti autem qui curant
cum incisione incidunt carnem et didimum to-
taliter aut pro maiori parte postea consolidant
et in meatu illo generant carnem duram et callo-
sam ut intestina defendere possit. Ista autem operatio
fiat multis modis unus modus est alberti et ha-
liabbatis et eos insequitur Rogerius et sui expositores
res et Jamerius et Brunus et Theodoricus et Guilhelmus
de Saliceto. Ponitur ergo patiens super discum
aut bancam capite depresso et ano elevato
et ipso bene ligato et intestinis bene reductis fin-
datur oscum secundum longitudinem et extrahatur testi-
culus et excarnetur didimum quantum potest deinde
ipsum capias cum forficibus non incidentibus sed
ipsum tenentibus et tenentibus trahendo bene ipsum
quousque didimum cum testiculo incidatur quod ...
suatur didimum cum filo grosso sicut suunt so-
tulares quod si ... ita alte sicut est possibile
quod aliter semper in inguine semper apparebit tumor
suatur tamen primo deinde incidatur. Et quod cauterizetur
pars didimi suta bene. Deinde totum reponatur
natur interius et capita filorum cum quo suisti
remaneant extra et impleatur locus cum albumine
ovi et pulveribus constrictivis. Et firmetur bene
locus cum ligatura et iaceat eger supinus cor...
et non removeat se et clisteribus utatur ut
intestina sint munda a superfluitatibus. Deinde
locus impleatur cum axungia non salita. Donec
escara cadat et tunc filum exibit quod tenuis-
tim sutura. Et est multum et tunc signum est in-
carnationis quando locus consolidetur et incarne-
tur ut alia ulcera et defendas locum ne apos-
temetur quantum est tibi possibile. Alius modus est
alberti Rogerii Brunii et Theodorici patiente col-
locato modo dicto ducas testiculum usque ad
os pectinis et signetur locus secundum quantitatem in-
testiculi ad medio et reducto testiculo per
medium signi transversaliter cauterizetur cum cau-
terio rotundo totiens quousque ad os pectinis
perveniatur et postea cum albumine ovi impleatur et quousque
escara removeatur. Deinde curetur ut alia cu-
rantur ulcera. Alius modus est Theodorici et cum
potest munditius et ... est et multi alij ma-
gistri et est modus operandi cum cauterio potenti
aliquem modum dicam parum post. Alius modus est
Rogerij et est quod cum acu ponatur cordula sub

didimo secundum transversum per medium loci signati
et parvo ligno supposito ligetur totum et non
cesset cordulam stringere donec cordula libere ex-
eat et didimum cum carne sit incisus. Alius
modus est per elevationem et cauterizationem ossis pec-
tinis et modus est iste incidatur initiatus caro ap-
prehendatur tenaculis laqueis et elevetur didimum et
cum ligato cum ... et cauterizetur sub didimo
fortiter usque ad os pectinis et postea ut alia ul-
cera curetur et iste est modus ponit Lanfranc-
cus. Alius modus est quod isti incidunt carnem initiatus
et ligant didimum aliqualiter cum filo auri sic-
ut dictum sunt ... et dimittunt intus et
ita corrugatur et stringitur didimum per lon-
gum tempus. Nota quod aliqui istorum modorum sunt
medosi et alij non. Primum quarti non sunt medo-
si secundum alij sunt. Et non est quare ista cura est medo-
sa quia potest sequi et sequitur eadem egritudo ex duo-
bus ultimis modis. In primis vero quarti modis
non sit quod forame totaliter per quod intestina descen-
dunt removetur. In duobus autem ultimis modis
removetur quare etc. Propterea non bene consideran-
dum incidatur cum cauterio. Et servare utrum
sit testiculi dico quod cura est medosa. Dico er-
go cura debet esse perfecta quod ut verius praeservatur testiculi
possunt autem homo cum uno testiculo generare ut
iam vidi unum mulier sunt castrati et genuit
et multi oriuntur ex uno testiculo solum
ut iam ter ego vidi et generant licet ergo testi-
culus ille recipiat aliqualem influentiam a partibus
sibi vicinis tamen cum aliqualiter extenuatur. Et ma-
et pro certo ego puto istum modum securiorem
fore cum cauterio potenti. Propterea non bene qui-
ta operatio non debet fieri in ruptura magna
secundum parva sit. In magna autem fiat cum ferro
et non dicit ... iste primum movet quod
nullo modo huic apponentur ferrum. Nota est quod
modus iste qui fit cum ferro ignito est bo-
nus sed ignis est horribilis et multi antiqui laudant
illum de cauterio potenti. Nota etiam quod medicum
esse dominum de cauterio quia melius est multipli-
care vices quam quantitates. Et dicunt aliqui
quod arsenicum in hoc licet principatum bonum
tamen est ipsum corrigere cum opio aut succo solatri
aut caulium quando operatio redditur securior. Modus
ergo operandi cum cauterio est valde bonus et
honestus non usitatus hodie propter imperitiam ope-
rantium. Fiat ergo in istis purgatio debita
dietaque ordinata prout oportet est. Resupi-
netur patiens et reducatur intestinum et radatur
totus locus inguinis. Deinde ducatur testiculus su-
perius quantum est possibile super os pectinis et signetur
cum incausto aut carbone circuitus testiculi
et reductus testiculus in bursa ponatur rupto-
rium ad quantitatem unius parve castanee quod fit
de calce viva et modico de sapone et saliva
super locum signatum in medio ossis pectinis prope vir-
gam ad unum testiculum cum circulo de pa-
no incerato aut de aliquo glutine facto totaliter
et non transeat ultra signatum et ligetur fir-
miter cum bona binda ad modum brachalis et non
moveatur de loco ubi positum est ... dimit-
tatur ibi per unum diem naturalem. Deinde mane solvatur
ligatura et removeatur causticum et in-
venietur magna escara et incidetur per medium
vel in medio secundum quantitatem unius grani in ... trans-
versum et fiat fovea aut caverna in qua ponatur

quantitas medii grani frumenti arsenici puluerizati repressi cum succo aut apio tamen quantum erat arsenicum aut inuolutum in modico cotone madefacto in saliua deinde cooperiatur cum cathone et inungatur circa cum populeon et desuper ponatur pannus infusus in aqua et aceto cum albumine ouorum et ligetur cum binda scutali et firmetur retro cum brachali et iaceat super dorsum in loco de matarazo et quarta die potest pannum renouari et videre si intestinum sit reductum corrosiuum tamen non remoueatur donec de duobus aut de tribus diebus usque quo dolor fuerit quietatus et corrosiuum remittetur iterum augmentum fone as magis siccando quam incarnando propter sanguinem et ponatur de puluere ut prius et escara remoueatur incontinenti quantum est possibile ut videatur libere et operetur in profundo et ista combustio fiat quousque caro in mirach tota sit corrosa usque ad dimidium quod cognoscatur per inflationem burse testiculorum et per dolorem partis posterioris et quia in scissura videtur substantia alba et erit dindimus ita strictificatus quod digitus non poterit intrare per bursam ad dindimum ut solebat nec ex tunc intestina possit descendere et non quod hoc totum est factum in duabus septimanis postea vero procuretur escare sibi placet cum axungia aut butiro cum aliquo alio unctuoso per unam partem et quando ceciderit escara videbitur dindimus albus ad modum unius canalis Tunc facto ponatur de puluere arsenici magis depressi in uniori quantitate cum cathone super dindimum et defendatur ac etiam mitigetur cum fortibus ut est oleum preparatum usquequaque mandragore coque dindimus est magis sensibilis quam caro et maiori indiget mitigatione et magis cauta operatione propter venas et neruos qui sunt extra cutem Defendatur etiam bene ne corrosiuum tangat partem sanam et isto ita preparato stetur usque ad 2am mutationem et tunc fundetur similiter longum et in fouea ponatur cum cathone de puluere et ita contineatur donec totus dindimus aut eius maior pars sit corrupta quod quando erit in duabus septimanis et cognoscatur hoc per maiorem tumorem testiculorum et maiorem dolorem dorsi et partis posterioris Et non bene quod restringatur pro dindimi magnitudine ut melius corrodatur facias quas ante tres figuras fiat aut similiter longitudine in quibus ponatur de corrosiuo semper cum cathone et si contingat modo quod aqua descenderit inferius in ponatur partem probatum per medicinam dindimi versus bursam et tunc eleuatur bursam cum manu ipso urente et quando procuretur casus escare ut dictum est et quando locus erat in modificatus et appellatur caro rubea tunc incarnetur locus et curetur curatione aliarum ulcerarum quando tunc signum erit quod dindimus sit totus mellis et maior cum equale paulinum tamen et cum brachale per xxx dies Ego autem inueni quod unus phisicus tenebat alium modum quando ponebat ruptorium super locum et non faciebat eos qui escare primo per cuiusquam aut castrum trisiebat et obliuisceretur molestie corrosiui Ego tamen non laudo hoc nisi fuerit securus quod intestinum non posset amplius descendere Et cum hoc magis ille medicus procurabat casum escare quod erat facte et ipsam diminuebat carnem ex se Inuitio sua erat ut apparet quod escara descenderet carne

a reiteratione corrosiui Ego autem non reputo hoc bene factum et ideo quia stante escara satis difficile est scire quando erit opus operatio in dindimo et quando erit completa Postquam escara sit remota oculus et tactus testificantur veritatem tunc operationis octo determinatas et isti tamen bene succedebat Ego etiam inueni aliam operationem tutiorem et breuiorem et modus iste remota carne usque ad dindimum ut dixi et etiam caustico apposito semel super dindimum ab illa hora ultra suam operationem faciebat cum cautorio cultellari et comburebat dindimum Et enim opus breuior et securior valet autem ad hoc primo ad fluxum sanguinis 2o ad maiorem perfunctationem 3o ad remotionem escare quia cauteria retentum semper redeunt de escara procedente Eligas ergo ex te illud quod placet tibi isto modo Concomitantium accidentium ut alia accidentia mala et errores sunt istis verbo te succurrere Primo contingit quod apponitur plus de corrosiuo quam oportet lauetur tunc locus cum oleo rosarum aut violarum aut nenufaris 2o contingit quod bursa testiculorum sit inflata et dolorosa succurratur cum emplastro facto de maluis violis et plantagine cum furfure lenibus aut oleo rosarum Si autem non potest resolui sed ad saniem deueniat maturetur cum axungia porci et galline et semine lini et radice maluauisci et similibus Et si saniem fuerit aperiatur in bassiori loco et mundificetur et sanetur ut alia ulcera 3o contingit fluxus sanguinis molestus quod bene cum dindimo contingit cui succurratur cum puluere constrictiuo sepe dicto in proprio capitulo cum albumine oui aut etiam succurritur cum puluere vitrioli et calcis non extincte aut etiam cum arsenico preparato modo dicto Contingit febres primo semper ego vidi illos febricitantes regantur isti tunc cum sirupo violarum aut simplici acetoso aut cum aliis pro ut alii febricitantes reguntur 4to contingit quod isti sunt tussientes quibus succurratur cum dragaganto aut diapenidion et pectus inungatur cum butiro et oleo violarum vel aliis similibus que videas necessitatem Etiam contingit quod isti sint apti in inguine et non in bursa testiculorum quibus succurre cum medicinis et ligamentis et iaceat nec moueat se Ego istis solebam facere unum brachale Et capio unam fasciam longam et in uno extremo pono plumaceolus factum cum bombice et super crepaturam pono emplastrum deinde deinde fasciam reuolutam voluo inter coxam et inuoluo super plumaceolum et sic reuoluo quousque et stringo deinde suo capiti quod tenebat inter in manu deinde suo fasciam insimul ne una pars ab alia cadat Deinde suo partem que voluitur coxe cum parte superiore coniungere ipsum et sic de xv diebus in xv dies muto ipsum Sit autem fascia ex panno se relaxante

Castratio quidem in homine est necessaria propter multas res destruit aut in homine illud naturale per spem quam fuit humana Hec autem fit 2bus modis uno per attractionem alio modo per incisionem Operatio que fit per attractionem fit isto modo fiat ut sedere in aqua calida donec testes mollificentur et pendeant deinde contere eos tale cum manu quod sub manu tua non appareant amplius et hec castratio est puerorum quiescens Castratio autem que fit per incisionem fit duobus modis unus est ut incidatur virga cum testiculis fit autem isto modo ligetur virga cum testiculis in radice sua deinde

in loco ligationis cum rasorio totaliter incidatur et curetur aut alia ulcera. Modus alius operandi est ut testiculi cum manu intrahantur ad inferiora et ligentur et sit incisio mediante super utrumque testiculum sectione una et excoria donec egrediantur. Deinde amputa eos et sue vulnus et cura ipsum curatione aliorum vulnerum donec curetur et iste modus bonus est. Alius michi non placet.

Hermofrodita est passio valde innaturalis et turpissima in viris species aut in brutis sunt tres. Prima est que apparet in cute testiculorum inter quod est inter duos testiculos in figura quasi sit vulva mulieris et sunt in ea pili. 2a species est per eundem modum preter quod fluit urina. 3a non est silis quodammodo et sed non exit urina. In mulieribus autem est una sola. Est autem super vulvam mulieris in pectine et pendet illa virilia sicut in pueris pendet et sunt tria corpora quorum unum est sicut virga et duo sunt testiculi. Et omnes iste species curantur et sanantur preter illam que fit in brutis ex qua exit urina. Et modus curationis eius est ut leces illas carnes lectione superfluas lectice qua non remaneat ex ea aliquid. Deinde cum locum ut alia ulcera curantur vel sanentur.

Lapis non solum generatur in renibus et vesica fiet in intestinis ut Ga. p° et 6to interiorum et in epate etiam et in aliis membris ut de se ipso halabas dixit. Et ideo fineque primo pes. Ego de hoc vidi unum lapidem pro certo. Cirurgici vero non habent se intromittere de lapide renum nec aliam partium intrinsecam cum binfine cyrurgie illa non possit curari. Gratia tamen necessitatis aliquid dicit. Generatur enim lapis in vesica secundum halab. in corpore humano et materia grossa viscosa coadunante meatuum strictura ea sanitate et a calitate loci effectualiter ut clare declarat Gal. super illo verbo credo mihi chilo assumente quod viscosum quod meatus quidem secundum renes sunt stricciores exterioris. Natura morum facies magis grossum et viscosum partium est generare porrum. Stat autem ad hoc maxime ipsorum renum aptitudo unde caliditatem exerte pungitiva nimia etiam rebus exeuntibus aliqualiter coagulata a caliditate renum fit lapis. Et sapio et sui binarii dicebat quod caliditas inmoderata cum materia grossa est sufficiens pro generatione porrorum et per calitatem inmoderatam intelligo egressum naturalis non tamen preternaturalis. Et propter hoc caliditas multum excessiva in renibus in iuvenibus est generativa lapidis subito et calidi pueris non multum in renibus et in vesica in diuturnitate hoc lapidem generare. Et effectiva generationis lapidis est caliditas renum licet sicces materie sit maior ea. Materia autem lapidis generatur a crapula et ab indigestione et a materia grossa ut in fine dicitur de dieta debilitas autem virtutis expulsive et viarum opilatio sunt causa retentionis materie labor renum et vesice et vis renum calidarum sunt causa calitatis excessive. Signa lapidis renum sunt egressus urine paucus turbidus et arenose plene arenulis rubeis cum quod ardore et dolor maximus in renibus et aliis et multotiens stringitur dolor usque ad pedes et testiculos et cum ea cum quod obdormitatur a parte renis in fine. Signa lapidis vesice sunt ista dolor est in vesica pruritus et capitis virge et erectio sepissima urina cruda alba tenuis et urina difficultates et sicut hoc dubitetur resupinentur patiens et elevatis coxis quatiatur et mingetur aut

eis intromittatur canula argentea aut tenta et lapis tanget et retrocedit et mingetur. Hec omnia dant notitiam lapidis et via curationis ostendit ut primo intelligas. Nota etiam patiente bene curato si ponatur digitus in ano et sentietur lapis durus vel mollis et retrocedit et mingetur lapidosum quod mingere desiderat. Nota etiam quod dolor renum multum similatur dolori colico propter quod doctores fecerunt inter se discensiones. Lapidum quidem renum et vesice dicunt unum lapis renum est levior declinans ad albedinem. Pro quo nota quod ypo. dicit epidiarum. 6te nefreticos non vidi sanatos super 6ta annos et 6ta afforismorum nefretici et quos eis vesica dolet laboriose in senibus debiles enim sunt et ideo cum illis passionibus moriuntur ut dicit Gal. in quinto. Nota 2o quod qui habent urinam grossam et arenosam raro incurrunt lapidem licet si subito efficiatur tenuis significat lapidem generatum cum aliis signis ut dicit binardus de gordonio. Nota 3o quod lapis in vesica et renibus est ex hiis que hereditantur propterea et quod lapis renum senibus plus advenit et lapis vesice infantibus et hoc sequitur eos generaliter et maxime donec intrant infantuli et pubertatem. Lapis in renibus aut vesica raro accidit mulieribus ut dicit aucter et sunt de egritudinibus longis sive patiens se mense ad annum et tota huius non est amplitudo venarum. Nota 4to quod lapis parvus in vesica magis est propinquus ad retinendum urinam quod figitur enim in meatu quod magnus qui velociter reducitur a meatu. 5to nota quod in renibus non ... lapis incidi in vesica aut est periculosa incisio propter spasmum et fluxum sanguinis et propter fistulam. Nota 6o quod propter ista tria istam artem periti dimiserunt cursoribus. Nota 8vo quod lapis magnus non potest incidi sine periculo vesice plus autem propter periculum non comprehendi cum ut vite alle. Si enim lapis incidendus est medico enim tunc est incidendus. Caveat igitur se diligenter ut se non intromittat de incisione lapidis nisi sit expertus et viderit a bono magistro ut dicit bruno et theodericus. Nota 10o quod non debet incidi homo antiquus nec homo debilis nec ethicus nec dolorosus. Etas autem ad incidendum est inter annos ut dicit lanfrancus. Tempus autem aggrediendi est ver et autumpnus. In cura istarum duo intenditis. Prima est in purgatione et dieta 2a in localibus. Prima completur cum medicamentis evacuantibus humores grossos sicut est benedicta pille aggatiue pille de agarico et cum diaolibano diacatholicone. Frangit materia cum oximelle simplici aut diuretico et si forum vide tunc faciendus de syrupo cum quibus radicibus. Potest etiam fieri sirupus cum istis herbis. Re. saxifrage tribuli marini et campestri cedri ysopi granorum iuniperi baccarum edere se. fenug. apii petrosilini ameos dauci seminibus frigidis i m. di. sigua. florum camomille genieste cum aceto squillitico et melle fiat sirupus et addantur radices quinque et aque cicerum. Nomen eius quem non enim novum dimittit in quamdiu ecclesiam fla. generata in isto que in diuturnio accessu erat parata ad venes lapidem curare. Et vide de virilibus pticula. Ga. precepit in mense semel fieri. Dieta eorum sit talis dimittat omnia que possunt lapidem generare ut sunt secundum unum et aucter cibi grossi qualis est panis azimus et crudus et carnes veteres et avium paludestrium pisces et fructus aceti et

Vide lapidem

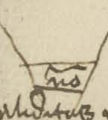

caliditatis renum et causa effectiva lapidis

: renibus

caliditas multum excessiva generat lapidem

Signa lapidis renum

Nota quod obdormitatio fit in parte lapidis

Si urina aliquis grossa raro generat lapidem

Nota quinto

In renibus incisio lapidis non fit sicut in vesica

Hec sunt que possunt de talibus

Hec generant lapidem

...ic cerde de arena
...no mirabilis avenzo
...e aprum laudat

Nota arnoldi de villa
nova ad calculum

...funt multa laudata apud quilbertum
contra calculum

et viridas et rasos humidus aque turbida et vinum
grossum et gravatum abstineat se ab omnibus viscosis et
et difficilis digestionis et ab omni crapula et omni replet.
et ita voluit iohannes libro divisionum. Ficus aut et
amigdale fistici cappares fructus passule et similia
in pluri usu et citius possunt approximari. Unde
enim virtute diuretica lapidem frangitivam et vi-
ticas laudat. Auenzoar et agregator confirmat.
Alia aut sunt magis violente utpote ut sunt pule-
gium feniculum ius cicerum rubeorum. Ista aut in-
ter usum in cibo debent administrari ne adhurant
sanguinem et renes calefaciendo ledant. Et etiam
ne velocitate lotionis cibum indigestum deducant
ad epar et ad loca urine. Arnoldus aut dabat
hoc. Recipe terra nigra sive rubea et molle
ante macerata per noctem sive in duplo aqua deinde
bulliat duabus ebullitionibus cum modico petrosilini et
addito pulvere nardini et cetera et cum vino albo ad-
ministret. Multi alii additione faciunt de com-
minuic mutatis et de cinamo in yeme et
aliqui apponunt in hyeme succum limonum aut
arantiarum aut semen melonum mundificat enim tal.
potio venas capillares epatis et renum meatus
et ita preservat a calculo ut affirmat Constantinus.
Latinum Psaccinimum sunt ex quibus valentibus Co-
plo aut locorum calefactio corrigi cum oleo rosarum
viol. scorpionum et epithimate de sandal. et
aquis frigidis. Abstineas tamen te a nimio usu
sive excessu istarum. Pro initio complexione hoc
modo et primo dolore infestante fiat balneum
in quo decocte sint iste herbe. Recipe lingue
canis manipulos iii. viticoli sive paritarie manipulos ii. sca-
tionum manipulum i. capilli veneris manipulum semis. Licet concassata bulliat
unico per fervore magis sufficienter deinde totum in
conchas ponatur et addatur libra i. vini albi et cum
fuerit tepida sedeat infirmus ita quod aqua attingat fere
usque ad umbilicum. Hoc enim mirabiliter operatur mi-
tigando dolorem et viam sive meatum dilatando
cum tamen appropinquatur modicum. Hoc completo ut
tunc fortiores medicinas possit approximare
utpote diuretico aliquo ut diacatholicone et
diminutis medicinis attractivis. Isto quoque modo
possunt dari medicine diuretice lapidem et diu-
retica post exitum balnei ut est decoctio quam ponit se-
cundum Ga. vi. simplicium. Et Avicenna 3o. primi ultra
omnia laudant decoctiones petrosilini et Ga. ibi primo mul-
tum laudat ista que non sunt calida secundum medium
ut radix sparagi rubi et betonica poleum et
rubea et barbarucie bononiensis. Similiter laudat
inter gbustum. Avicenna in 3o. enumerat radices costi
radices rubi semen altee radices apii tribuli
scolopendrie virga pastoris poleum pentafilon
camepitheos radices raphani et apii gra-
na piperis lapidem iudaycum et cinerem scor-
pionis leporis et sanguinem yrci et fimum co-
lumbi. Caveas tamen et videas quod sint bene cor-
recta et quantitas sit parva quia ulcerant
vesicam. Et non quod est ex istis possunt fieri. Et
Avicenna dicit quod ad hoc ordinantur ista potione.
Recipe milii solis ℥ v. capil. ve. ℥ vii. petrosi.
℥ viii. ficus albi numero vi. decoquatur cum libris
vii. aque et bibat libra semis cum exit a balneo.
Sapientes experimentum ad hoc sublimie. Recipe semen
melonum milii solis dauci citri gbusti ana
partes equales terantur et cribellentur et detur
ex eo ℥ iii. cum aqua decoctionis ciceorum ni-
grorum. Aliqui fecerunt istam aquam expertam. Recipe

filipendule libra vii. stafisagrie cum radice quinque
de omnibus conquassentur et ponatur in alembico et fiat
aqua et detur ℥ i. Auenzoar vir magne expe-
rientie fecit hoc. Recipe lapidis iudaici gincie
utriusque lapidis spongie corticum melonum et li-
quiricie ana ℥ iiii. avellanarum ℥ i. dauci citri ble
marini gbusti cum alkitran ana ℥ x. pinearum
mundatarum amigdalarum excorticatarum ana ℥ vi. syrupi de
liquiricia quantum sufficit fiat electuarium et in qualibet libra ponatur
℥ ii. opii balsami quod in hoc ut dicit est de melio-
ribus medicinis ponatur in vase vitreo dosis ℥ vi.
omni mane cum syrupo viol. et quadriplo aque
calide. Arnoldus hanc composuit. Recipe milii sol.
anisi aniceos maratri dauci carvi petrosilini apii
cimini aneti levistici cardamomi piperis longi sile-
ris modani seminis prunierum seminis melonum seminis mal-
ve granorum iuniperi baccarum edere seminis sparagi
et nuclei nucleorum persicorum radicis stafisagrie
℥ ii. galange spice nardi calami aromatici galange
liquiritie cipi acori sandal. alborum lapidis iudaici
spongie rasure eboris maxillarum lucii ana ℥ semis
electarum preparatarum quantum potest ℥ i. sanguinis
yrci preparati partes duas fiat pulvis de quo detur
de mane ℥ i. cum vino albo. Rasis etiam consimile
ordinavit. Recipe seminis melonum carpobalsami seminis
rafani dauci petrosilini ana ℥ i. corticis radicum
capparis corticum oppoponaci amigdalarum amararum
baccarum lauri squinanti spice cipi cassie lignee
scolopendrie aristologie rotunde gentiane azari corduci
bdellii armoniaci sagapini piperis acori mirre
ana ℥ semis dissolutis gummis in vino subtili fiant
pillule et dosis est ℥ semis cum aqua ciceorum. Et quia for-
tificatur illud medicamentum cum balsamo balsamum
autem frangit lapidem ut dicit Gal. 6to simplicium.
Avicenna aliud medicamentum ponit expertum ut dicit
Recipe cinerem vitis cineris scorpionis cinerem radicum
capparis quibus cineris leporis lapidis spongie sanguinis
yrci yrci corticum ovi lapidis iudaici acori
ana partes equales petrosilini dauci pulegii gruaria
seminis altee piperis ana ℥ semis conficiantur cum melle et
confectionis dosis est ℥ iii. cum aqua decoctionis tribulorum
et ciceorum nigrorum. Ego etiam dico quod si lepus capiatur
et comburatur secundum se totum et detur pulvis iste ad
quantitatem unius coclearis mirabiliter valet quod est expertum.
Ido idem experta sunt scilicet genestre exhibita in po-
tu cum vino subtili. Ido idem etiam expertum est si gasel-
li nuces quando nuces incipiunt oriri triturentur
et exhibeantur mirabiliter valet. Ego sepe dedi
cum aquis diureticis cantarides in parva tamen quantitate
et laudantur etiam a gerardo de solo et a guillielmo de
saliceto. Consuevi etiam dare confectionem philantro-
pos de specierum iii. et vidi receptam a nicolao et
data cum vino albo aut cum aquis diureticis. Et vidi
bonum effectum. Post aut exhibitionem medicine
frangentis lapidem et educentis laudatur etiam unctio
cum oleo scorpionum quod dicit Avicenna in 4to can.
Scorpiones in suis nativis sunt in lapidibus
generatis in renibus et vesicis optimum remedium
quando lapis generatus est. Et etiam theodoricus facit hoc emplastrum
quod loco. Recipe herba scuationum paritariam
folia cucumeris silvestris folia malva porros
caules morsum galline et similia et fiat emplastrum.
Venio modo ad operationem manualem una est operatio
alia ducatio et non incisa. In primis igitur
elevetur intestina et intestinus incurvatus saltat
quasi fixus et moveat se hic inde ut lapis ad col-
lum vesice trahatur. Deinde preparetur sampinum ad

locum lucidum et in una extremitate sedeat unus qui teneat patientem an se eius tamen coxe imbrida ligentur ad collum ut tota vesica sit declivis ad inferiora. Aut vir qui tenet eum accipiat eius crura et maxime si fuit puer et levet ad superiora nec dimittat ipsa donec operatio compleatur. Deinde unge cum oleo digitum sinistre manus et intromitte eum in anum patientis et cum alia manu tua comprime vesicam super pectine inferius et perquire de lapide et quando stat sub digito tuo duc eum paulatim ad collum vesice. Deinde comprime digitum ipsum et impelle eum versus inferiora scilicet versus locum ubi vis incidere et precipe ministro tuo ut extendat testiculos et virgam ad superiora cum manu sua et cum altera manu amoveat cutem que est sub testiculis aperte qua sectio debet fieri et tunc incide super ipsum lapidem inter anum et testes non tamen in medio sed uno a latere sinistro et sit sectio secundum longitudinem extrinsecus ampla interius autem stricta secundum quantitatem tamen qua sit possibilis egressio lapidis. Deinde intromitte uncinum acutum et extrahe lapidem et multotiens vidi compressionibus digiti lapis egreditur absque intromissione instrumenti predicti // Albucasis dicit: si vero lapis est plus quam unus prime et imprimas manum ad os vesice deinde super ipsum mitte et per hunc modum impelle primum et sic similiter facias si sint plures duobus. Et extracto lapide purifica locum et suas et super ipsum ponatur pulvis constrictivus cum albumine ovi. Et ligetur firmiter et extendantur pedes et non solvatur usque ad tertium diem ut voluit Rogerius Parmensis. Post incisionem ponitur vitellum ovi in yeme et albumine in estate et aliqui alii ut quattuor magistri apponunt farinam cum stuppis. Ego autem aliter oportet. Nam intentio mea est statim in incisione stringere sanguinem et cum hoc locum incarnare et prohibere apostemata. Ergo melius est in omni tempore operari cum albumine ovi quam cum farina et vitello ovi in yeme ut dicebat alii. Verum tamen ergo in yeme apponere vitellum ovi cum albumine ratione frigiditatis temporis et ratione mitigationis doloris usque ad incarnationem. Vitellum autem ovi putrefit et putrefacit quoniam calidus est et humidus compositionis talia autem non sunt incarnativa ut patet suo loco. Insuper velis intelligere de farina volatili que valet constrictiva et tempore autem cure paciens potest uti vino albo sed raro sitque eius sorbicium et bibitum cum aqua ferrata simplicium. Comedat etiam sobria et cibaria eorum sint electa pauca et superfluitatum. Si lapis non sit in mulieribus et sit necessaria extractio sed raro contingat et non est inpromptu quia orificia illarum partium sunt magis lata et superfluitates fleumatice minus retinentur et ergo minus generantur lapis in eis. Veruntamen curatio in mulieribus est magis difficilis et ideo quia locus lapidis in mulieribus est magis remotus a loco incisionis quam in viris quare est necesse ut in mulieribus incidatur magis profunde et in hoc est timor ut dicit Albucasis. Si ergo assit necessitas oportet te primo considerare si mulier sit virgo an non quia si fuerit virgo. Virgo ponat medicus digitum suum sinistrum in ano et querat lapidem cum ergo invenit eum ponat eum sub digito suo et gradatim ad inferiora pellat sicut processit narratio donec ducatur cum usque ad radicem coxe. Deinde incide super ipsum sicut dictum est in viri incisione. Si autem mulier corrupta fuerit precipe mulieri vel medice facias ut mittat digitos suos in vulvam et perquirat lapidem et premat eum ad inferiora donec veniat ad radicem coxe et extrahe ipsum ut dixi supra. Si autem contingerit quod lapis propter eius parvitatem venit ad virgam ligetur versus vesicam ut non recedat et postea incidendo extrahatur aut tenaculis longis et gracilis imponatur et capiatur et extrahatur. Aut ut dicit Albucasis gracile terebellum imponatur et cum illo frangatur et paulatim extrahatur quod appetit in sanguis aut in parte inferiori ubi magis eminet lapis incidatur secundum longum et extrahatur et suatur et ut supra curetur et prohibeatur apostema quantum est possibile. Et si dolor sit ponatur in balneo lenitivo et inungatur cum oleis lenitivis quale est oleum aneti vel et sic de aliis. Dixi secundo quia cura ista quamvis est principalis quoniam periculosa sive medicosa hoc autem contingit quia lapis est ita magnus quod non potest duci ad collum vesice in quo saluberrime potest fieri incisio cum collum vesice sit carnosum et pars illa potest incarnari. Vesica autem non quia est nervosa et est locus urine. Non ergo consolidatur. Tamen sepe vidi aliquos qui fuerunt incisi et aliquid de vesica fuit incisum et numquam locus fuit consolidatus. Et super locum illum semper egreditur aquositas. Isti tales infelices sunt semper inepti. Unde Ypocras Amphorismorum dicit hoc vulnus esse mortale cum dicit vesica incisa et cetera. Et hoc est contingit periculum esse dosa. Et si esset in antiquo aut in alio non potente aut non valente sustinere incisionem sit hoc modo ponatur paciens in balneo mollificatio. Deinde cum cathetere est catetere tenta vel proba et in summitate eius est quedam grossities sit propter ut ne ledat vesicam vel collum eius aut cum argaria id est siringa inuncta cum butyro aut cum oleo intromissa per virgam impingatur de collo vesice usque ad fundum eius aut etiam fiat cum digitis intromissis et immissis per anum et id facit non autem permanet lapis diu in fundo vesice. Immo redit sepe quare cura ista medicosa est. Multa alia similia et que sunt experta que dimittis prolixitas obviantis.

Si propter detinegatur urina propter lapidem existentem in viis urine aut propter materiam grossam illic existentem quare oportet illis scire subvenire. Et Galienus de farmacorum ponit cantarides abscissis capitibus et aliis cum aliquibus diureticis et rasis almansor administrat balneum et unctiones et embrocationes super pectine virgam et pitones et iam est predicto alterius capitulo sunt posita illa quare non recapitulo. Sed facio te scire illa. Et quod magister Jordanus physicus faciebat iniectionem cum siringa de balsamo quod certum est in vesica. Theodoricus faciebat cum oleo de petroleo. Avicenna et alii moderni faciunt cum oleo scorpionum. Alius faciunt cum stercore columbino dissoluto vel colato et iniciunt. Alii autem provocat urinam detentam in ungendo pectine et renes cum axungia cornuali aut cum galbano posito super caput virge aut alleis et cepis. Et etiam suppositorium de salvegenia fit etiam imponendo pediculum in foramine virge aut cicindelam in eunt cum rei sui motus per foramine penitus virtute expulsivam. Et thezaurus pauperum similiter medium

posint. Et dico ego radix vasam aut lappatij pe-
tros et vrtice cocta cum vino et oleo frixa et
sup pectine applicata laudatur in vrine prouo-
catione et est expertum. Si aut cum istis medicinis
mingere non pot tunc cum instrumento fiendum est ut
dicit haliab. ix°. simoe 2°. pt. et s'm auic. et al-
bucasim. ff. ergo isto modo sedeat patiens sup
sedem et ipso balneato aut fomentato cum aqua
aut oleo intromittatur cyringa p' virgam exte-
sam versus ventre suauis usque quo sit prope anu de-
inde inclinetur virga cum toto instrumento versus
vesicam donec sentiat lapidem cadere in vacuum et
intelligatur esse in vesica. Et si sint arena aut
humor grossus flegmaticus egrediatur cum vrina
qui impediebat exitum vrine. Et si via sit ex-
coriata sit quod exeat sanguis collirium album cum lac-
te mulierum intromittatur. Loquar modo de simpli-
cibus que habent remouere tinbos et globos opilan-
tes vias vrine. Cum aut preseruatio sit per euacuatione
dicam primo que confortant vesicam ne tales sup-
fluitates recipiat grossas. Const. dicit folia cy-
pressi in puluere redacta cum modico mirre et
vino bibita vesicam ne malos humores recipiat
confortat et stranguriam curat. Auic. aut hec
folia solum dat cum vino et dicit quod est confert
difficultati mingendi. Dyas. dicit corium cipressi
et semine et folia cum dulcore bibita cum mirra
vesice reumatismum compescit et dissurijs me-
detur. Et dicit est auic. radix cipi confert distil-
lationi vrine et debilitati vesice valde et fri-
gori eius vehementer. Et sic operatur in renibus.
Sapio dicit azarum prouocat vrinam confortat
est renes et vesicam. Modo accedo ad prin-
cipale propositum et dico quando vrina retinetur
propter opilatonem alle. dicit cynaglossa prouocat
vrinam inclusam. Pulmo est foliorum mille fo-
lij prouocat est vrina et tollit opilationem factam
ex humorum habundantia et idem pot vini cum aqua
decoctionis eius et Ga. dicit camepitheos men-
strua et vrina mouet et grossities humorum
incidit et eas que in visceribus obstructiones
expurgat. Const. dicit succus rute cum oleo
coctus et super pectine inunctus vrina prouocat
et eam ab humore grosso detinetur. Haliab. dicit
si castoreum profundatur sup virgam strangu-
riam sanat et ex que ex grosso et viscoso
humore et flegmatico et sic de alijs.

Non solum vrina oportet prouocare cum persistit
in sacculo detineatur sed est oportet sanguinem
qui in vesica congelatur extrahere et hoc sepe
accidit ex medicine lapidis vbi sang. transit in
vesicam et cadit accidentia mala et est propter mala cam
congelatur sang. in vesica. Dico ego quod pulegium
bibitum sanguinem congelatum in vesica elicere. Ma-
tricaria est fortiter vrina prouocat et sanguinem
est in vesica eliquat sed decoctum cum aqua mellis.
Dyas. dicit quod ad sanguinem congelatum in vesi-
ca et ipsum est prouocandum flos cimini carmei
cum elixatura apij est preseruatum singulare. Cimis
ysopi humide datus in potu sursum super decem et cal.
de congelatione lactis et hoc li°. 2°. sanguine conge-
latum in vesica eliquat. Alle. dicit quando bibitur ex
blacta bizantia pondus ʒ. j. cum aqua calida sanguinem
congelatum expellit de renibus et vesica. Multa est
dicunt physici et speciales in cap. de congelatione lactis in
mamilli que hic valent.

Contingit nos aliquando vrinam stringere oportet et
hoc ex nimio vsu medicinarum apitiarum cum
innolutarie preter naturam egreditur. Sequo dicit
auic. been. inspissat sanguinem et non currit
in venis et ipsam vrina inidrat. Et dicit est nes-
pila confert incontinentie vrine. Et sub'. auic. de
lente et non prouocat penitus non ergo appreciet
ei qui habet lesionem in vrina. Et dicit est fungi fa-
tuum est possimum difficultate vrine et difficul-
tate partus et menstruorum. Sapio dicit coralli disso-
lutus medicatur cum aqua bibitus. Et dicit est pro quibusdam
dicit stringit vrina exitum vrine et voluntarie.
S'm auic. summa medicina est scoria ferri inmersa cum
vino aut in eo aut pluries in ipso extincta ac
similiter trita et bibita confert aut inax si plurimum in vbio
radix eiusle sit cocta et bulita et confert etiam
si in dicto vino actu calido sedeat patiens. Alle. dicit
gland. sunt sunt que ventrem stringunt atque vrinam.
Et bar dicit ego expertum certa scio quod vrina mingitur
grossa et spissa si ff. sirupus ex decoctione nenufaris
et si bibitur statim illa vrina constringitur et clarificatur.
Et dicit non dubito si ex decoctione radicis nenufaris
albe ff. sirupus et bibatur idem et fortius operatur. Si at
frigore est in causa lign. aloes prohibet fluxum
vrine que fit a frigore et debilitate vesice. Sapio
et galf hoc dicunt. Et fit li. dicit galanga retinet
vrine fluxum factum ex frigiditate renum et vesice. Scor-
deon est s'm oem modum quod administrationis confert
impotentie administrationis vrine quando frigiditas aut
humiditas est in causa.

Ardor

Ardor frequenter accidit in vrina et causa est impositio vrine
retentionis vrine et fatiat inctionem de-
ijs dispositionibus que ex vsu medicinarum contrarium lapi-
di iste dispositiones causantur quod de eis fatio mentionem
quod cirurgicus istis sciat succurrere et guil. dicit nos
sumus experti in ardore vrine ut tolla qr. pinee
ac et seminum amij mundatarum an. et coquatur cum rob
quantum qua sufficit et sumatur ex eo a ʒ. iij. f
usque ad v. cum aqua zuccari dissoluto. Aliud expertum
ad idem Rx sem. citrulli cucurb. excorti. ʒ. iiij. se-
minis lactuc. portul. an. ʒ. ij. succi liquiricie ʒ. j. ros.
ʒ. s. Amidum ʒ. s. mirtillorum lent. excorticata-
rum an. ʒ. j. terantur et cum succo portul. aut cum
mucil. psillij ff. trocis. quorum quilibet sit ʒ. j. et sit
dosis ʒ. j. Et si vis ipsos magis facere constrictiuos
istis adde succum prequilidos. Et subiunctum iterum dico
quod ad tutelam et confortationem vesice optimum est
addere in trociscis ex folijs cipressi ʒ. s. mirre ʒ. s.
Et si addatur aliquid opij erit fortissimum. Aliud
quando ardor est propter acuitatem vrine Rx se. cucumeris
℞. iij. qr. pinee ac. mundatorum ℞. j. sebesten
℞. s. zuccari quantum sufficit et ff. tragea et detur cum
aqua zuccari aut ordei. Aliud in ardore vrine
mirabile Rx se. citrulli cucurb. mund. an. ℞.
equales se. lactuc. portulace an. ℞. s. succi li-
quiricie puri quarta ℞. vnius terantur omnia et cum mucilla-
gine psillij aut succo portulace ff. trocis quorum quilibet
sit ʒ. j. et detur vnus in mane cum mellicrato
aquoso aut cum aqua zuccari aut cum aqua decoctionis
lactuce et sunt isti trocisci vehementer extinctiui
sitis. Secundum auic. decoctio radicis altee confert
ardori vrine et intestinorum et s'm alle. confert la-
pidi. Rasis dicit oleum de nenufare. clisterizatum valet
arsure vrine quod ego expertus est vtile. Mesue oleum
de seme cucurbite et de se. citrulli et melonum
ardori vrine sunt efficatia.

Quandoque mingitur sanguis et contingit quandoque ex debilitate retentiue vel sequestratiue eius vel ex plaga et hoc totum potest contingere ex magno vulnere frangentium lapidem quare hoc potest et accidens lapidis renum sicut et perfecta Albucasis dicit quod si bibitur lingua canis stringitur fluxum sanguinis prouenientem a renibus Serapio dicit propo quilibet vehementissime stringit sanguinem qui egreditur cum vrina sanguinea et stringit mumia que ex ea bibitur usque ad ℥. iij. cum vino Dicit etiam Rasis. vnguentis ad mictum sanguinis cum vrina et plaga in vesica aut virga et bibit quousque coaguletur scilicet cum in principio tincture vrine exit sanguis Recipe. rob. de vino et bibat quousque coaguletur postea sume ex eo lb. j. et cum farina siliginis misce et da cotidie ℥. v. est enim sepe expertum Sirupus ad mictum sanguinis qui prouenit ex multitudine corporis Recipe plantaginis. seminis eius portulace. ex (?) mirti viridis omnium ana ℈. ß succi liquiritie. radicum eius seminis. anisi feniculi. infusum in aceto et torrefactis. ana aureos ij seminis. papaueris seminis. lactuce ana aureum. j. conquassentur omnia et infundantur in lb. j. aque et coquantur usque ad consumptionem tertie partis et cum zuccari. lb. ß. fiat. sirupus dosis est a ℥. j. cum ℈. j. pul. huius Recipe boli ar. barabe terre sigil. ana ℥. ß. pul. subtilissimus Ad vrinas et grossas sanguineas que sunt sicut turbida brodium citrinorum rubeorum hoc pulcherrimum est expertum Recipe rubee tinctorum granorum alkekenge etc. ana ℥. j. seminis quantum ad pondus omnium zuccari albi ℥. iij. terantur et conficiantur electuarium cum sirupo dosis in ieiunio quantum sicut castanea cum vino albo Aliud ad hoc expertum Recipe marubii ℈. ij. aceti fortis ℈. j. misceatur et ex hoc bis vel in ieiunio sumatur usque ad ℥. j. Ego conueni dare trociscos de carabe dissolutos cum aqua plantaginis et vidi esse enim bonum Et desuper ponatur emplastrum de lentibus et plantagine. Rasis cum oleo rosarum pannus tinctus ex hoc in aqua

Quandoque accidit in renibus tanta calitas vel etiam siccitas eius vt fit tanta attractio corporis quod vix retentiua renum nequid regulare donec ex hoc corpus disponitur ad ethicam Ego posui ista capitula tibi sequentia ad lapidem renum aut vesice quia que accidunt sunt illis dispositionibus et ego pauca ponam in istis capitulis secundum ordinem eorum Nota quod potus in hac passione nullo modo debet negari Et ex simplicibus laudauerunt antiqui extremitates vitis et salicis et citonia et mala granata portulacam virgam pastoris spinam et que sunt illis similia et tu eciam vte simplicibus sanas composita velle tuo Rasis in suis expertis et tractatu de oleo quod oleum rosarum sit proprie in iuncta descriptione ipsius describitur est multis mirabile in dyabetica passione bibitum cum lacte caprino Et galenus laudat multum aquam ordei cum rob. fructuum Laudat etiam galenus hoc sirupum receptum Recipe spodii xilobalsami cassie. santal. portul. seminis. dragaganti. amili tetrabuth id est fungi nascentis in radice rose canine sine vbe hircine secundum aurelium eius succus exsiccatus est ypoquistidos (?) seminis coriandri boli ar. omnium ana ℥. iij. zuccari ℥. j. terantur et cribellentur et confitiantur cum gelauiabin et reponatur et sumatur ex eo omni mane ℥. j. per se aut cum aqua rosarum et tartarum emplastrum Trocisci qui conferunt iuuamento magno in dyabetica passione sunt Recipe acatie ℥. ij. rosarum siccarum ℥. iij. balaustiarum ℥. iiij. gummi ℥. ij. dragaganti ℥. j. terantur et cribellentur et confitiantur cum muscillagine psillij et dentur cum aqua frigida Emplastrum ad idem Recipe farine ordei infundatur in oleo rosarum et modico aceti quantum sufficit et fiat emplastrum et postea addi semina portulace et rasuram cucurbite. et solatrum et similia frigida aut etiam non calida apponantur

Plinius (?) quidem de vlceribus vesice que etiam contingunt ex mala apposicione cantaridarum et aliorum similium Albucasis dicit quod curauit quendam mingentem sanguinem et plus quam per 4or annos fuit passus syrupo facto ex solo dente equino cum zuccaro Vinum dulce confert vlceribus renum et vesice Dicit etiam liquiritia confert ardori vrine et valet ad vlcera renum et vesice et scabiei ipsius Et albucasis voluit hoc de succo ipsius subito Et dicit etiam Aucenna flos altee confert vlceribus vesice et renum bibitus et linitus cum oleo decoctionis florum malue bibita aut puluis eorum cum vino aut aqua Et iniectio facta cum eis confert vlceribus vesice Ysaac (?) bar. dicit radix magis quam alie partes Aucenna iterum sic dicit lac caprinum vlceribus vesice conuenit Et Serapio dicit omne lac in quo est extincta aquositas cum lapidibus calefactis confert vlceribus inferiorum membrorum et proprie illis que fiunt inguine et canna pulmonis vesica renibus et intestinis et administratur lac cum melle ne inflatum faciat ac sup(er)dicta Butyrum iniectum vlceribus vesice confert Aucenna etiam dicit quod confert in orificijs vlcerum vesice Dicit etiam aucenna mumia confert ad vlcera vesice Ego et alij vtimur trociscis de alkekengi illos damus cum julep aut cum lacte vngue(n)tum optimum et expertum ad vlcera Recipe lithargiri cerusse plumbi terre sigil. succi liquiritie. corticis thuris et amoniaci omnium ana ℈. j. galle corticis mandragore ana ℈. j. ß. puluerizentur subtiliter et cum albumine oui super laminam plumbeam cum pistillo plumbeo diutius agitentur et cum siringa iniciantur Super vesicam aut et virgam fiat fomentum cum aqua decoctionis rosarum corticis papaueris et psidie (?) vtriusque

Vlcus creauit in virga instrumentum generationis sicut virga et testes pro virga aut tamen (?) pro sufficientiis concubitus spermatis virile quod actiuus principalis generationis exit ad mulierem tamquam ad locum aptum quoniam impellitur Testes aut secundum medicos perficiunt vltimum in spermatis dispositionis que etiam conuenientia secundum posse generandum efficere Aliorum aut non dicitur secundum sunt sicut appensorium delatiue spermatis in hoc suo gressu sicut faciunt textores qui suis telis alligant aliqua pondera ut tela dilatetur et abilior fiat (?) Sole Dicit ergo dicamus de eis conferentibus ad eorum ornatum Principium locum pectinis et illarum partium diu voluntas pilis conuenit Fiat emplastrum a farina fabarum.

Dicit enim dicit galenus multum loca in pubertate rimam absque pilis sunt aut absque cortice fabe Et aucenna dicit consilium quia cepe emplastratur tale emplastrum super locum rasum idem facit Vnus siquis consideret de eis aureos. magis videtur loqui de cortinibus emplastris Et sextus plinius sit dicit equi spuma si pectine pueri liniatur pili non crescunt eiusdem non generantur post dicta Ego quod non est vtendum tali medicina Et tamen dicit iterum viperinum adeps alarum muctos (?) pilos nasci non sinunt non est aut hesitandum quin etiam malis locis valeat Quidam aut dixerunt quod si locus post inungatur lacte canis nunquam ibi oriuntur pili et prohibet ortum pilorum in illud Contra tales dicit gal. in tertio capitulo

de lacte pari est vide qui sup[er] servit ip[su]m lac can-
nu[m] prohibere celere ortu[m] pilo[rum] in pudibu[n]-
dis p[ro]p[ter] q[uo]d h[ic] o[mn]i pubeat inungat[ur] mentis sue Cu-
ius q[ue] que dicta sunt sup[ra] de prohibic[i]o[n]e ort[us] pilo[rum]
emulo[rum] competunt in hoc cau[sa] ergo cu[m] exp[er]i[mento] vitat[ur]

Exc[re]scenciam reputo existe[n]te[m] sup[er]flue in vult[u] exc[res]-
ce[re] testiculos quare est h[ic] pauca dicta quia
pauca inuenio Emplastrum fiat ex folijs cicute
trit[is] cu[m] semine suo q[uan]d[o] virid[e] est cicuta si
testib[us] administret[ur] eo[rum] excrescentia prohibet
Et gal[enus] d[icit] in q[uar]to q[uod] si ferru[m] sup[er] cote fricet[ur]
et ista fricatura sup[er] testes liniat[ur] eo[rum] sup[er]flua
excrescencia tollit[ur] Et in capitulo de cote d[icitu]r lac
virginu[m] mamillas ad tempus tuet[ur] s[ed] prohibet et
testes pueo[rum] Et ego dico q[uod] o[mn]ia q[ue] prohibent tumo-
rem in mamillis et tumore[m] testiu[m] prohibent
quare alt[er]natiu[m] vitant[ur] Multi putant mag-
nitudine[m] virge ee ornatu[m] corp[or]is coit[u]s et in hoc
laborant ut suis vtat[ur] hoc accidat Et Ian-
ucl[us] et alios medicine doctores ip[s]a sup[er]-
flua magnitudo impedit g[e]n[er]a[ti]o[n]e[m] quare ee
hoc nimis ee sollicitu[m] vtile no[n] reputo Tam[en]
q[uia] ars me[dici]ne hoc docuit nu[n]c aliqua dicam
Dyas[corides] dicit seme[n] coriandri genitalia cres-
cere facit et gal[enus] d[icit] q[uod] hoc co[n]mestu[m] id fac[it]
Nam appositu[m] q[uo]r[um] potius ageret Rasis
qui plus alijs in hoc studuit voluit q[uod] fri-
catio mebri fc[t]a in die multo[rum] que ocin i[n]-
iectione sp[er]ma peccat virga augmentat et mu[l]-
tu[m] et max[im]e est vtil[is] fricatio q[uan]do in actu re[s]-
ctionis virgam fricata cu[m] aqua calida mane
fit Post fricatione[m] vero inungat[ur] cu[m] oleo viol[arum]
dissoluto in cera Dic[itu]r est i[n]s[uper] q[uod] virga mag[nificat]
si decies in die fricet[ur] cu[m] lacte ouino Di-
cit[ur] virga epithimet[ur] multu[m] cu[m] lubric[is] terrest-
rib[us] exsiccat[is] et trit[is] et cu[m] oleo sambucino
multu[m] crescet et sit[er] involuat[ur] in frust[um] pelli[s]
q[ua]n[do] pix est abiecta ab vtro et cu[m] oleo calido
multo[rum] in die fricet[ur] virga et dimittat[ur] don[e]c
est calidu[m] Cu[m] vero est frigida auferat[ur] -
Multu[m] excrescat virga est Re sulphur[is] citri-
ni et pipis an[a] equales p[ar]tes et cu[m] melle
puro misceat[ur] et epithimet[ur] cu[m] quodam sic
virga p[er] hora[m] p[er]manserit aqua calida lauet[ur] Et
d[icitu]r i[n]s[uper] q[uod] si hoc regule puer vtat[ur] virga ei[us]
in inales mag magnitudine[m] crescit[ur] p[ro]p[ter] fa-
tias et vtrasque p[ro]ficiunt testes et mamil-
las q[ua]n[do] h[ec] h[ic] est valebunt

Pruritus genitaliu[m] p[ro]p[ter] frigidi[ta]te[m] metu[m]
in manium et locu[m] quia[m] infert interdu[m]
et ergo res est p[ro]pt[er] na[tur]a[m] res indiget
amouere Auic[enna] d[icit] q[uod] si est prurit[us] in geni-
talib[us] lauet[ur] loc[us] cu[m] aqua decoctionis folio[rum]
et stipitu[m] salvie et prurit[us] cedabit[ur] Et alb[ertus]
dic[it] q[uod] tollit pruritu[m] mirus. Et Dyas[corides] dicit
id cu[m] auic[enna] Et apules d[icit] q[uod] cu[m] talis aqua
confricat[ur] tollit pruritu[m] ventris et ani Et albi
dic[it] est apules sit salvia in vino decocta
pruritu[m] verendo[rum] vtriusq[ue] sex[us] tollit Et bar[tholomeus]
dic[it] q[uod] h[ec] p[ro]p[ter] faciunt folia et stipites salvie
salvie Alb[ertus] d[icit] famentu[m] valet prurit[us] testicu-
lo[rum] hoc est tollit pruriginem verendo[rum] Re
dragag[anti] cinami et litargirij an[a] terat[ur] cu[m] aceto
et inunat[ur] hec vnguentu[m] soluz tollit scabie[m] siccam
testiu[m] Si vero apiu[m] addat[ur] tunc tollit pruri[tum]

Et gruth[us] d[icit] Hoc in hoc cau[sa] sum[m]a exp[er]tu[m] ut loc[us]
ex succo ebuli tepido inungat[ur] et cu[m] p[ost]e fuit
exsiccatu[m] suat[ur] oleu[m] ros[arum] q[uo]d tam diu sup[er] lamina[m]
plumbea[m] cu[m] pistello plumbeo sit fricatu[m] donec sp[is]-
sit[udinem] acquirat ex aqua postea loc[us] inungat[ur] Tollit
est ardore[m] et exsiccatione[m] que fit in genitalib[us]
succ[us] pomo[rum] stipticoru[m] vel portul[ace] Et e[go] no[n] du-
bito p[ro] vng[uentum] ros[arum] camph[orat]um cu[m] modico aceti vi[n]u[m]
et sit[er] populeon et vng[uentum] albu[m] et succus mo-
relle et plantaginis Dico t[ame]n semp[er] factis purgatio-
nib[us] in hoc cau[sa] semp[er] c[um] est necce

Valde interens e[st] q[uod] h[omi]o sit iuuenis vel me-
tate co[n]sistentie q[uod] in p[r]ima senectute et no[n]
posset coire et sp[er]ma cu[m] mulier sit iuuenis
ergo illo mo[do] succurriat[ur] Ysaac d[icit] si ex fab[is]
sine cortic[ibus] cortic[ibus] Iu[n]o fiat calidu[m] reb[us] ap[ta]
ut pipe longo ʒ ij aut oleo amigd[alarum] p[re]fata sit me-
dicina ad coyt[um] op[er]ator h[ic] aut auxiliu[m] sp[er]ma et
ventositate[m] multiplicat Sapio d[icit] q[uod] aug[men]t[um] fac[it]
in sp[er]mate et in lacte Et alb[ertus] d[icit] farina cicer[um]
in lacte cocta prouocat coytu[m] q[uando] sepe comedit[ur]
Auezar d[icit] brodiu[m] cicer[um] rubeo[rum] h[oc] coytu[m]
prouocare Serapio est dic[it] Eruca gn[er]at ven-
tositates et id fac[it] ventositate[m] virge et gn[er]at sp[er]-
ma ex et excitat libidine[m] et q[uod] agrestis melior
est fortior domestica et id facit semen eius
Et bar[tholomeus] d[icit] q[uod] semen ei[us] viride comedat[ur] et p[ost] sala
bibat[ur] Et d[icit] Sapio radix et semen rape gn[er]at
ventositate[m] m[agi]s inflatiua id mouet libidine[m]
et auget in sp[er]mate et id p[otes]t decoctio cocta et
comesta Dic[itu]r est m[agi]s[tr]i est d[icit] q[uod] auget in sp[er]-
mate et coytu[m] et Ben alb[ertus] id fac[it] ʒ ij coytu[m]
et d[icit] est galaga co[m]mouet et auget sp[er]ma et
q[uando] frustu[m] ei[us] tenet[ur] in ore facit erectione[m]
magna[m] et auget in sp[er]mate multu[m] Et dic[itu]r
est in pipe albo cu[m] acuitate sua et h[umi]ditas
q[uod] auget in sp[er]mate Ysaac d[icit] amigd[ale] dulces
cupiditate[m] veneris accendu[n]t si cu[m] folliculo suo
nuch[e] melecl[a] teuoret[ur] Et alb[ertus] d[icit] cyco et
p[ro]p[ter] cu[m] zucco sp[er]ma auget statim Et dic[itu]r
amigd[ale] dulces auge[n]t coy sp[er]ma et sic[ut] faciunt
nuces auelane et fistici Et bar[tholomeus] d[icit] q[uod] viride
amigd[ale] sunt illeque sp[er]ma multiplicat et coy-
tu[m] augent Et d[icit] est bar[tholomeus] q[uod] fistici recentes
cu[m] vino bibiti aut aqua a[ut] melle a[ut] zucco addito
coytu[m] excitat Et mes[ue] d[icit] oleu[m] de amigd[alis]
dulc[ibus] confert e[t]hic[is] et impinguat sp[er]ma Alb[ertus]
d[icit] de auellanis q[uod] comeste cu[m] aqua mellis co[n]fe-
runt tussi antiq[ue] et iuuat ad sp[er]ma[tis] et coytu[m]
Dic[itu]r est de matrisilua sit folia ʒ j s[emis] dieb[us]
bibita genitalia scia ho[min]is nutriunt Auic[enna] d[icit]
pini matur[us] excitat coytu[m] et p[ro]p[ter] q[uod] ex ei[us]
nutritu[m] est Hec aut[em] doct[ri]na querat[ur] ab eo
2o ca[pitulo] Et d[icit] est semen p[orr]ic[orum] domestici cu[m]
melle auget sp[er]ma Et d[icit] q[uod] zizaniu[m] fragit[ur]
et co[n]dit[ur] cu[m] semine p[orr]ic[orum] et sete lini cu[m]
equalitate augmentat sp[er]ma et coytu[m] Et d[icit]
est lingua canis libidine[m] auget et sp[er]ma Et
Sapio d[icit] q[uod] mesti p[ro]p[ter]etas sibi q[uando] e[st] im[m]e cu[m]
nucemusca[ta] Et dic[itu]r azarap adauget in sp[er]mate
Et dicit caro gallinar[um] adauget in sp[er]mate
Et dic[itu]r caro p[er]dic[um] adaugz in coytu[m] Alb[ertus] d[icit]
q[uod] mu[m] bombic[is] adaugz sp[er]ma Dic[itu]r est bauite
sp[er]mati[s] acuitate[m] tribuit Et Ras[is] d[icit] cu[m] cora-
phani et p[ro]p[ter] siluestris incitat coytu[m] et auget
in desiderio coyt[um] et in sp[er]mate Et bar[tholomeus] dicit

Rubrica Multi putant

no bo

h[oc] auget coytum

ad re

q hoc ppe facit seme eius cu semine eruce bi-
bitu cu vino dulci Dix etiam cepa habet aliquid
humiditatis vn auget spma et coytu Dix etiam
testiculi apri bibiti venere incitant. Et dicit etiam
lac annulat coytu si bn digeratur et sanguinem
augmentat et spma Et dic etiam ova incitant coy-
tu et pecte passerum et columborum Et quid dixe-
runt q ova tenula pparata in aqua cu puluere
zz. et supta cu vino dulci coytu roborat Ras
dicit gallina alba cocta cu ... cep albi donec
sit bn cocta si comedatur caro et bibatur brodium
addit in appetitum coytus Et dix etiam pulli
columbarum addunt in coytu et calefaciunt re-
nes et addunt in sanguinem Expertum e q si tol-
litur semine lini p. i. s. pip p. s. et cu melle
fiat confectio aut solus puluis ex hiis factus cu
vitello ovi sorbeatur libidinem auget et spma
Et scit etiam q grana pini maiorum excorticata
et silr gra. zizanii excorticata qm cu zuc-
caro aut melle confitiunt semper rgrit disposito pa-
tientis in frigore aut calore dantur multiplicat
spma Et silr etiam gra pini magni qm cu pas-
sulis enucleatis teruntur et ex eis cotidie sumuntur
z. i. cu vino dulci coytu incitat Itm fiat
confectio cu zucaro et melle et radice enule cam-
pane et granis pinearum et zz. et ff. confectio
et dentur ex ea z. ii. usque ad vi. cu vino dul-
ci aut saba Et multa alia huius expta et
maxe a gal. inter secretis que gra brevitatis obmitto

ad coitum

Vido sepe vidi iuvenes no potentes coyre
ex defectu erectionis virge qd iuvenibus
valde indecens est Ista tm cala sibi in-
vices sunt utilia quare alternatim videatur Alb.
dic pulice recentes virge erectionem e me dat Aliq
antiq voluerunt q ad virge erectionem multum fac
eruca a sua pprietate et in ho silvis est potior
q domestica et semine magis q herba Et dic
alb. ... aliquantulum subtile gnat ventosita-
tem et io facit satiriasim i. virge erectionem Et
dic qm frustum ex galanga tenetur facit erec-
tione magna et etiam comesta fac auge spma
Et dic etiam porrum provocat appetitum et sati-
risim et succus eius et semine sanat hoiem qui
no pot coyre et reduc eum ad prstinum statum.
Dix etiam Kyrianus si ho sit p frigiditatem et membrum
sit dissolutum et languidum tunc fac hoc. R. seis
eruce z. xv. cumin z. viii. pip z. iiii. se. por-
tul. z. ii. hec tria confice cu melle de quo su-
matur mane et sero hoc enim optimum est Auic
dic infusio ciceris de mane bibita virga fortiter
erigit et infundatur tota nocte cicer in aqua
calida et mane dat illam potu Semine etiam
pastinace cu vino dulci bibitum iuvat ad vir-
ge erectionem Ras dic q asa ... cu mel-
le et ex eis ... i. ... p ii. horas ... co-
ytu fortiter virgam erigit Dix etiam mellissa
insufflata faciei virgam erigit Dic etiam ras
cu formice pparatur ... ho ... ad erec-
tionem virge fit enim ex formicis ... ... hunt
alas et corroborant coytum Sumantur enim for-
mice magne habentes alas et ponantur in vaso
vitreo et infundatur super eis oleum ... et sus-
pendatur ad sole quinque diebus Deinde colatur et pro-
iciatur formice et inungatur cu eo ... et vir-
ga et inferiora pedum et est bonum ad corroborationem

erectionem virge Et dicit fiat oleum de lilio
et ponatur in euforbio pip ... et sinap
omnium ana et ex hoc virga testes et omnes
partes anteriores et posteriores inungantur et
virga erigetur Et ego dico q in talibus
est bonum sepe cavere maxime flemmaticos hanc
erectionem impedientium

Quia aut mulieres in coytu delectationem
querunt io hic ac ... dica que delecta-
tione causant Avic dic q pip et zz.
cu melle mixta faciunt delectationem in coy-
tu Rameth dic si vis q mulier p delecta-
tione coytus virum alium nunquam velit accipere tunc
accipe fel ... et fel lupi et exsicca
utrumque et postea cu vadis ad coytum dis-
solve ex eis cu oleo calido et inunge vir-
gam Et dicit ... et silr ha-
meth si tollatur de ... mediorum
inter parvos et magnos et inungatur virga
statim qd deinde est accidit mulieri ppr superflu-
am delectationem quam habet et sub... et expertus sum
... ras dicit si vis ut mulier no habeat
rem nisi tecum accipe q cadit ex capite
eius et fac pulverem deinde acc. adipem ...
et aliquantulum de felle galline et omnia adinvicem
confice et inunge virgam Et sub... comburere eos
capillos et tere vehementer et pone supra
virgam et subdit si quis fel galline po-
nat super virgam suam et statim coeat
cu uxore sua no diliget alium puto q hoc
sit ex delectatione sua quam causat Kyranus
dix fel aurati piscis inunctum membro libidi-
nem et delectationem magnam in coytu prestat
Et dicit etiam adeps piscis salsi delectationes mag-
nas facit solutus cu melle et inunctus
et ... etiam inunctus facit id Et ras dicit
item si virga inungatur cu sterore ...
deinde coeat cu uxore diliget eum semper Ego
aut scio si fel apri inunctum virge delectationem
magnam in coytu prestat Quod etiam affirmat
fidelis et excitat voluntatem coytus Et id etiam
facit fel verris secundum ipsum fidelem

Multi veteres posuerunt maleficia
posse fieri Est aut maleficium in hoc
loco illud q fit ne vir possit cu uxore
iacere et certe secundum quosdam facile fit et
maxe cu virgo primo vadit ad virum Est aut
hoc opus dyabolicum et contra legem divinam
subtrahitur enim naturalem amorem qui inter virum
et uxorem naturaliter esse debet de quo in presenti ca-
pitulo dicitur quare ppr perfectionem operis aliqua dicam
secundum quae talis qualitas amoveatur Dixerunt aliqui q
arthemesia super limine domus suspensa facit
ut nullum maleficium fiat illi domui et dixe-
runt etiam q squilla integra in limine domus
suspensa facit ut nullum maleficium fiat
illi domui Dixerunt etiam q squilla ...
limine domus suspensa tollit maleficium ut dicunt
... Et dixerunt etiam quidam q si maleficiatus
biberit aliquam herbam que creverit p medium ...
lapidis pforati maleficium tollitur Et dixe-
runt etiam q radix ... a maleficiato portata
solvit omnia maleficia eius Et fidelis dicit si
maleficiatus solvitur cu dente hominis mortui solvit

It ego ... audivi ... lepor...

no ...

maleficium. Et dixerunt sang. canis nigri linitus omnibus parietibus domus in qua est malefi ciatus tollit illud. Si quis est sit ligatus ut non coeat fel corvini accipiat mixtum cum sisamelon quo ungens totum corpus adiu vat. Et si quis maleficiatus ad amandum aliquam aut aliquis stercus illius qui diligit ponit in so tulari dextro amantis et calciando se quando odorem sentiet solvitur maleficium et expertum est. Et dicit Constantinus quod si corallus teneatur in do mo solvit omnia maleficia. Et Guilhelmus de Bi viaco dicit. Ego autem expertus sum quod si maleficiatus mingat per anulum cum quo uxorem suam desponsavit statim solvitur maleficium et potest cum illa coire.

Aliquando contingit ut post coitum involuntarie sit egestionis egressus quibus accidit tremor membrorum corporis post coitum ego scio quod in istis cum bo ontia que ventrem stringunt de quibus copiose dicit philosophus. Confortatur virga post et emplastra stipticorum confortantium lacertos debitos aut unum stipticum aut et alia cuius virtus et semen agni casti et silia et oleum de spica romana. Et Avicenna laudat oleum nardinum et oleum de cipres so et oleum de lamina. Hec autem unctiones fiant hora que est post coitum. Ego et dico quod ipsi tales antequam vadat ad coitum feces expellant pro posse. Hoc autem suppositorium homo coitus sibi subitat. Accipe vamith et est confectio de qua fit gallia ciperi balaustie gummi arabici ana partes equales terantur et fiant formule si miles ossibus dactili. Ego in hac dispositione simplicia non inuenio ideo ea non pono. Avicenna in quinto dicit et qui z. iii. accipit de oppoponaco cum succo maiorane per dies iii. valet tremori qui fit in coitu et eis qui aliqua agitatione tremescunt cum vino potatum.

Est aliquibus eorum potestorum ut faciunt in religiosis viris mereetis et eis ap petitum ut ergo illis et monialibus remove atur appetitus coeundi hoc capitulum ordinavi in ad eorum honestatem facit et quia huius sunt duplicia quedam faciunt hoc sperma congelando et quedam sperma exsiccando ideo primo de primis loquimur. Avicenna dicit multa et primo dicit aqua frigida est bo na illi cui sperma defluit nimis. Et dicit etiam agrestum pomi citri facit in volutate coeundi in mulieribus. Et dicit est granatum abscidit libidinem. Et dixerunt veteres quod portulaca appetitum ab scindit libidinem et aliqui antiqui est invenit quod augmentum facit in coitu. Et ego dico quod hoc facit. Caplos calida et sicca valet ipsam calidis et siccitatis remittit que erat causa consumptiva spermatis. Avicenna dicit de tormentilla super ros in loco pro hibet coitum. Et Avicenna dicit quod abscindit et fluxum. Avicenna dicit semen lactuce bibitum exsiccat sperma et cedat coitum et fluxum et pollutionem et frenat facie aqua decoctionis eius cum lentibus in potu efficaciter. Et dicit Avicenna quod semen nenufaris diminuit pollutionem et frangit desiderium coitus cum ex eo bibitur z. i. cum syrupo de papavere et congelat sperma cum proprietate sua que est in eo et prope radice eius. Et dicit fratris quod succus radicis eius bi batur xl. diebus cum aqua et id faciunt viri silva et silfidio de sotie viplare quod cum aqua bibitur extinguit libidinem. Et dicit Avicenna solatrum est

ex hiis que prohibent pollutionem. Haliabas dicit lactuca concupiscentiam coitus aufert et semen eius fortis est conmistio tamen eius frequens visum debi litat. Et Galienus dicit semen nenufaris potatum reprimit fluxum et secundum plures id potest succus radicum. Ipse est radices cum aqua bibitur. Et si ex decoctione eius bibatur cum oleo de papavere congelat sperma cum proprietate sua que est in ipso et prope radice. Constantinus dicit odor camphore passive sensus libidinem tollit. Item po tum melius operatur. Ysaac dicit farina fabarum in gestu pulverum apposita stringit libidinem. Et Galienus dicit de gallia consuetam quod omnibus fluxibus possibilibus gomorree resistit. Et dicit Galienus in quinto autem ypocratis quod si supplicetur renibus lamina plumbi ita quod non amoueatur abscondit pollutio et libido. Et semper ideo dicit autem Galienus quod ipsa ligetur stricta super pectine et tunc prohibet pollutionem in sompnis et infrigidat infrigidatione maxima. Alsan tiqui dixerunt quod si super pedes assidue emplastrum factum ex cicuta trita cum semine suo abscindit omnis pollutio. Et sic si ex semine eius emplastretur virga prohibet erectio. Et bar. dicit quod ideo tollit gomorrea que cum excessu caloritatis exit. Et dicit quod si genitalia sepe cum succo iusquiami epithi mentur totaliter flamma luxurie contingitur. Dixerunt et quod flores salicis arboris populi bibiti omnem ardorem libidinis refrigerant et usque corpus assi duant. Et id potest semen salicis similiter dico et alia sunt que prohibent coitum sperma exsiccando. Avicenna in hoc dicit lapatum minuit coitum radice eius sicca et eius semine illa exhibita. Et Haliabas dicit acetum sperma minuit. Et dicit semen ruthe cum vino bibitum exsiccat sperma et abscindit ipsum et deicit desiderium coitus et quod conubitus et Alli. dicit que ruta comeditur aut potatur abscindit sperma. Et est dat vinum in quo decoquitur et de icit desiderium et exsiccat sperma. Et Haliabas dicit semen rute denegat appetitum. Et dicit quod folia rute silvestris prope hoc faciunt comesta. Et dicit Galienus de ruta silvestri quod adiositates que sunt ad ve nire deimet. Et bar. dicit quod si ex semine rute bi batur conditum cum vino consumit vias spermatis et coitum compescit. Et est autem acetum in fletu sperma quod fit dicitur ex eo aut secatur in eo. Et dicit et de coriandro quod est ipso ipso huius et quod succus frangit virtutem coitus et erectionem virge exsiccando sperma. Item Alli. dicit quod coriander infunditur in aqua cum zucco abscindit virge erec tionem et sperma. Et Guilhelmus de Valg. dicit Nos sumus experti ex eo plurimum z. iii. aut dos aut v. cum zucco et sperma in potu. Ysaac dicit aucte Galienus quod proprietas agni casti est defectio defectarie et evernare libidinem et concupi scentia notificare inflatione auferre atque libi nem non solum semen potum aut cibo sumitur sed etiam si alicui iacenti substernatur. Et Galienus dicit quod si oportet torrefactus assumptus. Et Alli. dicit quod oportet hoc bi bitur cum mentastro et evaporatur exsiccat sperma et quando aliquid ex stipitibus eius sternitur sub dorso prohibet pollutionem et erectionem virge et suf ficiat ex eo mulieres cum adest appetitus fortis. Et dicit Galienus in septimo semen canapis est exsicca tivum in tantum ut si multum comedatur. Et Avicenna silo dicit de semine et corticibus eius. Thomas dicit de poleo quod eius venereas extinguit. Et Galienus utique dixit radix canis maior nullam habet alius habere sive fluitatem aut ventositatem humiditates et propterea venat

nos de ... ferri ... brasseis

tuta ... orach...

de remouendo appetitu coeundi

hic vide contractatem de portulaca

hic vide de matre silua

non provocat. Rasis dicit si quis suspenderit ranam que
decollata est et desiccata et apportavit pondus auri
.i. in pulveribus aut vino prohibet eum ab excessu
mulierum multo tempore. Expertum est ut dicit guillelmus
quod si fiat anulus ex ferro cum quo aliquis est occisus
et portetur prohibet pollutionem et gomorream portantis. Quod ultimum experimentum cognovi efficiat immo
bilem portantem et prohibet virge erectionem in ipso.
Ego de talibus empiricis infinita nescio que omnia di
mitto quia pauca pono non fictum expertum et commune.

In sompnijs frequenter fiunt pollutiones ex magna
caliditate renum vel ex retentiva debili quibus
in hoc capitulo succurrendum est. Et Galienus dicit de semine
lactuce quod bibitum gomorream, id est spermatis effusionem
prohibet, unde est sompniantibus datur. Et Ysaac dicit
quod eis succurritur summa caliditate que pollutionem. Et
Serapio dicit de eo quod abscindit distillationem humiditatis
spermatice et confert pollutioni que fit in sompnijs. Et
ex rebus que sunt contrarie spermati sunt semen lactuce
quando bibitur cum aqua. Idem dicit quod fit semen lactuce
silvestris et succus eius est secundum debilius. Et Alexander dicit quod
lactuca mortificat semen ipsum et sua potentia proprie
mortificat calorem naturalem et sperma congelatur. Et
dicit Serapio auctoritate Galieni quod si lamina plumbi ligetur
stricte super pectinem prohibet pollutionem in sompnijs
et infrigidat infrigidatione manifesta. Et Galienus
de ipso sic dicit si est distillatum plumbum sompnos vene
reos prohibet. Var. hoc dicit de plumbo usto tollit etiam
pollutionem fratrum in sompno et in hoc fortius operatur
semen nenufaris et similiter radix eius bibita et proprie radix
alba. Et Serapio idem dicit de eius semine et radice quod ab
scindit et fluxum sanguinis spermatis quecumque accidunt in vi
gilijs quocumque alio modo. Avicenna dicit quod in lapide emathis
est proprietas restringendi gomorream et lapis iste cum
non est ablutus est calidus in primo gradu et siccus in
2o. Unguentum bonum in hoc casu expertum a me. Recipe seminis
iusquiami mandragore ana pondus .i. opij croci pondus .i. bulli
ant omnia in oleo in duplici vase et cum cera fiat un
guentum cum quo omnia genitalia ungantur. Adducatur
etiam hic quod scriptum est super de anulo ferreo. Videntur
tibi ista capitula admirari quia sunt utilia.

Quoniam coytum omnes prohibentur virge erectionem pro
hibere ut religiosis honestis utile est. Hoc autem
bene pertinent vnde papismus est involutaria virge
erectio et causa est ventositas inclusa in nervo ca
vernoso generata a cibis ventosis et a frigiditate cum gene
rante ex qua condensate prohibentur exitus ventositatis.
Saturiasis est appetitus et voluntas et desiderium
erigendi virgam ut supra patuit in hoc tractatu
et de ista materia loquitur capitulo 6to mulierum. Avicenna dicit
bibatur in erectione virge que superflua sit et nenufar lac
tuca et camfora. Et dicit quod etiam frigida actu applicentur
ad virgam sit cum aqua frigida et decubitus in strato ro
sarum et folia. Hanab. dicit ruta est ventositatis
dissolutiva et inflationis contrarie impedit ardorem coytus
prohibens erectionem membri. Ysaac dicit quod proprietas
agni casti est defendere libidinem et concupiscentiam mor
tificare non solum si in potu aut cibo sumatur sed
etiam si alicui lectis substernatur. Constantinus dicit virga in
uncta gumma iumpi erigi prohibetur et dicit etiam si virga
ungatur cum oleo in quo sit camfora dissoluta non potest
erigi. Emplastrum etiam ex cicuta factum tritum cum seme
eius positum super virgam illam erigi prohibet. Avicenna
dicit teneatur super pectinem lamina plumbi plumbi virge

erectionem. Ego multa alia possem ponere sed vide
Galienum in de secretis quia ista hic pro nunc sufficiat.
Rasis tamen dicit si quis quod formicas cum suc
co affodillorum decoxerit in potu quod alicui dederit
remissus erit omnibus diebus vite sue. Multa etiam
dicta sunt supra in capitulis plerisque que hic adduci possunt.

Expedit multociens delectationem que est in coytu
extinguere propter illam que est in ymaginatione
exit per quam quis vadit in passionem amoris. Quod dicit
ab Ysaac ciros est extinctivus delectationis. Cucumeris
naturam dicta sunt quod refrenativa libidinis et dimi
nutiva delectationem omnium coytum diminuit. Intelligunt
autem omnia ista libidinem vitam agnus castus portu
laca semen viole camfora farina fabarum lamina plum
bi zaphirus rana radices cum affodillis. Et Alexander
dicit contra passionem heroicam quando potatur parum de me
dico domestico preparato cum aqua mitigat enim
amorem antequam augmentatur. Ysaac dicit melius quod ciros
iuvat et curat et ne in cogitationibus profun
detur est bibere vinum bonum temperatum odoriferum. Unde dicit
sic auctore Rufi vinum est medicina fortis timoris. Et
tibi et heroosis. Et dicit gaudere cum musicorum ins
trumentis confert heroosi et similiter videre ortos fructiferos
per quos aqua clara defluat et omnia videre que de ex
titia ad planitatem conveniunt et dicit etiam Ysaac quod heroosi
confert loqui cum amicis delectabilissimis et iacere
cum feminis seu cum maribus pulchre forme.

Matrix aliquando est lesa in situ et sita eius vel
nimia eius apertio conceptionem impedit ut
dixerunt multi antiqui doctores. Aut est modo
huic appositi succurrere. Avicenna dicit quando fit emati
ca in decoctione cassie lignee vel dilatationem matricis
et etiam eius lubricitati et similiter fumus. Constantinus dicit recipe
ʒ .i. galle et ʒ .i. squinanti pulverizare in panno li
neo aqua infuso inclusa vulve supposita virgi
neum dolorem restituat annos quos vicio coi lapsos
revocat. Et Rasis dicit sola glandium decoctio
potest os matricis constringere. Et dicit Rasis quod os matricis
constringit euforbium tam fortiter ut prohibeat
fetum egredi etiam super medias aborsum fa
cientibus ut voluit etiam Avicenna. Alexander dicit conficiatur
semen rute silvestris quando fit magdaleon cum farina
lolij aut zizanie stringitur os matricis quando est nimis
apertum. Alexis dicit Recipe aque pluvie aque rosarum et in ea
bullias de thure cum gumma arabica et de galla
et de cortice sorbi et de rosis et mulier se ex
terius abluat et cum bombace aut panno se undique
cathaplasmet. Et pone pulverem balaustiarum masticis et
thuris mirre zedoarie ʒ ʒ. castorei et mo
dicum musci mittatur in vulva et stricta mo
dibiliter apparebit. Et Galienus guillelmus ego autem sic con
strinxi os matricis cum isto medicamine et cum
rumpitur apparet virgo. Recipe gallarum alumen squinanti fo
liorum lilij cipi balaustiarum corticum granatorum
medietatem nucum corticum medianorum castanearum
et glandium conquassentur et in aqua coquatur.
Et hac ergo aqua lavetur mulier multociens et epi
thimetur et ponatur in vulva multociens cum coto
exsiccat enim hic fomentatio humiditatem currentem
ad matricem. Clarificat vel hoc Avicenna. Recipe pulveris cor
ticum pini pondus iiij. alumen pondus .ij. cipi pondus .i. decoquitur
in vino stiptico et madefiat in ipso pannus lineus
et applicetur. Si autem vis ut mulier cum hoc ap
pareat virgo imponatur vesica columbi plena sanguine.

Vide de formicis
Contra apertionem matricis
quod virgo fiat de corrupta

in vulva cum vir vult secum coire tunc frangetur intestinum illud et exibit sanguis et videbitur virgo

Aliquando autem matrici accidit quedam tanta coartatio ut non aperiatur et ideo subvenire claudit aut multis modis ut dicit Albucasis. Accidit enim aliis a nativitate et tunc cura eius est incisio. Aliis accidit a carne superflua et tunc cum rasorio aut cum ligamine removeatur. Accidit aliis ex duritie loci et tunc quiescit illa in hoc casu libro 2°. fit radices ebuli yreos porrum decoctum storacis et fenugrecum. Accidit etiam racione apostematis et tunc cura eius est cura apostematis et scitur in illo loco quia in 2° libro. Accidit etiam racione opilationis eius unde racione illius caret menstruis et tunc valent que provocant menstrua ut nigella satureia pulegium cassialignea betonica scordion mellissa ruta camedreos raphanus urtica rubea tinctorum et oleum masticinum. Accidit etiam racione suffocationis matricis unde ex illo capitulo sciatur quod decoctio fenugreci et maiorane confert constrictioni matricis.

Matrix sepe vadit ad superiora movetur et accidit suffocationis inducit et eam constringit ipsam quandam descendere in tantum ut extra appareat quod difficilior accidit eum exeunt et de hiis modicum et quia hoc pertinet ad duos physicos ideo hic pauca scribam. Dicendum est quod matrix velut a forma sua specifica sequitur aromatica et fugit fetida ac si esset unum animal quare cum sit prius ascendit odores fetidos naribus applicamus et cum odoriferis inferius opponimus aut opponimus cum ipsa descendit. Serapio dicit cum matrix suffocatur bibatur ℥ 1 foliorum betonice cum aqua et bar. dicit quod potest dari cum vino. Tollit etiam suffocationem factam a retentione menstruorum propter opilationem aut etiam propter spermatis retentionem. Et dicit acetum squilliticum confert suffocationi matricis etiam dicit quod galbanum odoratum epilenticos excitat et mulieres habentes suffocationem matricis et habentes opilationes in capite. Et Avicenna dicit quod si bibatur cum vino confert. Et dicit Serapio quod si teritur sinapis et applicatur naribus commovet sternutationem et excitat illam que patitur suffocationem matricis. Et dicit suffumigium factum cum blatta bizantia confert suffocationi matricis. Et etiam fumus secundinam excludit. Et dicit quando bibitur ex semine piomie ℈ v cum melle decocto confert suffocationi matricis. Et dicit aqua seminis pastinace data tumefacti videri et suffocatos ex matrice pelusas habet efficaciter solvit et cum pasta dicit. Suffumigium etiam factum ex semine iuniperi suffocationi matricis confert. Et dicit ruta trita et supposita ano et matrici suffocationem solvit. Iunc. dicit oleum de maiorana confert attractioni matricis deducendi ad propriam locationem fiat autem nascale cum cotone ut Serapio etiam dicit. Cum autem suffocatur matrix est laudata aqua decoctionis pulegii. Ista illam tollit et confert ventositatibus eius et ascensui eius ad superiora. Et credo quod ista decoctio vel bibita et sessione in ea facta. Rasis dicit lana intincta in oleo lilii celestis et in matrice immissa vel confert orificio matricis et eius spasmo et apostematibus que fiunt in ea. Fuchs dicit folia recentia urtice supposita trita statim mulieribus cadentibus succurrunt. Dicit etiam fuchs quod filarium lini coctum in aqua et cineribus maxime stipitum caulium appositum efficaciter

iuvat in suffocatione matricis. Et similiter in ventositate eius. Et hoc ego in ventositate expertus sum. Pulegium etiam dicit si infundatur pena in forti aceto et apponatur in naribus statim matricem ad interiora reducit. Albucasis et Dyas. dixerunt quod odoratus cum cum vel suffocatione matricis. Constantinus dicit cornua arietis suffumigata matricem prium et id voluit Kyrianides. Et ego dico quod cornu suffumigatum antiquius multum valet quod sum expertus. Kyranides dicit quod penne vulturis suffumigate litargicos suffocationem matricis et freneticos curant. Et etiam dicit quod stercus anseris silvestris suffumigatum demonia eicit et litargicum sanat et suffocationem matricis. Et dicit adeps piscis suffumigatus contra litargicos curat et matricis angustiam et Avicenna vult velle de carne ipsius et vult eius est propinqua castoreo. Etiam dicit Kyranides castoreum cum vino mixtum matricis suffocationem sanat. Multa alia simplicia possunt poni sed ista modo sufficiant. Modo vero ad alia que experta sunt. Quedam suffocata fuit cum calore innati destructione et veneno eius et dolor accidentis propter aliud est ut detur agaricus in potu et cum vino aut mellicrato vel fiat cum aceto squillitico misceatur in ipso quod bona inunctio est facta cum oleo nitellino aut cum oleo de lilio in quo sit aliquantum musci dissoluti multum iuvat suffocationem matricis. Suffumigium etiam factum naribus cum capillis pariter et mirra et scitur quod si sacculus impleatur sale et intromittatur collo matricis subito suffocationem tollit. Trocisci etiam de mirra in hoc sunt utiles. Multa etiam possem ponere que dimitto propter fastidium dimitto.

Modo sermo sit de eis que matricem laxam et descendentem reducunt. Et hoc scias quod que vel in descensu matricis etiam conferunt in ascensu ani. Constantinus dicit in hoc quod sessio facta in aqua decoctionis mirti aut iuniperi matricem descendentem reducit. Et confert ad descensum ani. Voluit etiam quod cupule cipressi et eorum apozima superfusum valet casui matricis ex mollitie similiter et ex ano exeunte. Et dicit etiam sit autem dimi aqua decoctionis galle viride exitum quod repugnat et huiusmodi res ab ea fluentes desiccat mulieribus ab eo fomentatis. Et Serapio dicit quod confert exitui matricis et fluxui humiditatum eius antiquo et exitui ani. Et Halabbas dicit quod decoctio florum fructus et corticis mirti si sedeat desuper in aqua corpus mittentis exitui matricis et ani folium lentisci pulverizatum et suppositum exeuntem anum et matricem exeuntem intromittit. Et Galienus dicit de omni parte lentisci et etiam de succo eius dicit etiam ad prohibendum exitus ani et matricis racionem est propter propinquitatem. Serapio dicit acetum constringit matricem egressam et anum exeuntem. Et bar. dicit quod non sit acetum acutum. Et ego dico quod bonum est aliquantulum acuta cum aceto permixta et cum spongia aut cotone applicare. Vinum etiam in quo multociens extinguitur ferrum ardens tepidum fomentatum aut quando fit cum ipso nascale matricem etiam reducit. Et item dico quod id potest vinum in quo dictum storia est infusa. Et dicit etiam Serapio cassialignea confert descensui matricis quando fit cum fomentatione in decoctione eius aut suffumigatio et confert similiter lubricitati ano. Et dicit fit clistere ex decoctione citoniorum exitui ani et matricis. Et dicit acatia reducit anum et matricem que egrediuntur. Et ego dico quod id potest rob et succus prunorum ex quibus fit acatia et similiter decoctio frondium arboris mastici. Et dicit etiam ponuntur folia urtice

q(ue) p(ro)vocant menstrua

no(ta) d(e) stercore anseris plus ...

recentia supra matricem egressam et reuocat eam intus. Et similiter dicunt bar. et dyas. quod sint trita. Et ego dico quod urtica facit hoc ubi relaxatio et casus fit ratione humiditatis matricis eo quod ipsa resoluta est. Auicenna dicit balaustia uino confert fluxui humorum matricis. Dicitur etiam quod suffumigium factum cum stercore bouis confert proprie in reductione matricis egressam a loco suo et in locum suum ducit. Dicitur etiam folia porri conferunt delectioni (?) matricis ex proprietate que est in eis quoniam in ea est humiditas que facit lubricare. Cinis etiam ramorum aut foliorum ficus cum aceto mixtus et uentri cum spongia suppositus reducit matricem et hoc est expertum. Recipe aspalti p. ij. stercoris uaccini p. j. terantur et misceantur et fiat ex eis suffumigium. Et nota quod aspaltum cedat dolorem eius et galbanum bibitum aut uentri applicatum matricem exeuntem mirabiliter reducit. Dicitur etiam quod si ouum putridum et specialiter illud quod uocatur matrix et est ouum quod diu stat in nido ad matres gallinas ad oua applicatur matrici multum confert.

Sepe retinetur post partum secundina que indiget eductione aliter enim mulier moritur. Quid sit secundina satis est notum eo quod est uelut panniculus recipiens ipsum puerum. Oportet ergo ut dicit alius ut infirma iuuet se cum sternutationibus et retentione anhelitus et que sunt illa satis dictum est in precedenti capitulo et si per istum modum non egrediatur suffumigetur matrix cum embato decoctionis calamenti rute centauree camomille aneti cassilig. et cum hiis que sunt illius uirtutis et quando si ita non uult percipiatur obstetrici ut submergat manum suam in oleo que et in mucillagine altee et intromittat eam in matricem et capiat eam suauiter et si fuit annexa extrahatur illud quod est possibile extrahi et residuum cum mollitiuis putrefiat ut est unguentum mollitiuum. Haliab. dicit quod si aspaltum submittatur mortuum educit fetum et secundinam si moretur. Auicenna dicit cepulla (?) prouocat menstrua et … in aqua decoctionis eius educit embrionem et secundinam. Dicitur etiam apium confert difficultati et confert secundine et extrahit ipsam. Constantinus dicit stercus eius imbibitum fetum mortuum et secundinam expellit et haliab. dicit idem de ipso suffumigato. Ysaac dicit granatus (?) rosa canina cocta et bibita menstrua prouocat et secundinam expellit. Et primo Gal. in 6to suffumigium balsami idem facit. Dyascorides dicit fimus laudat (?) excludit secundinam. Paulus dicit elixatura radicis altee secundinam excludit et cessatam (?) facit aborsum prouocat et extrahit secundinam. Auicenna … cum pipere mixta et bibita cum uino aut cum aqua et dicit etiam de radice … collirio ex eo facto et pessarii more iniecto secundinas mulierum educit. Expellit etiam fetum radix rubee tinctorum submissa. Dicitur etiam pulegium bibitum menstrua imparat (?) secundinas educit et aborsum facit. Serapio dicit si mulier sibi subicit radicem uitis albe expellit fetum et secundinam et similiter cessio facta in decoctione ipsius matricem mundificat et fetum expellit. Dicitur etiam sit ysopus humida misceatur cum mellicrato et butyro et fit suppositorium cum ea prouocat menstrua et expellit fetum mortuum et secundinam et similiter de corticibus thuris.

Mola matricis est frustum carnis in matrice generatum generatur autem duobus modis unus ex multitudine menstruorum effusarum cum uehementia caliditatis … congregatur in corpore in quo maturescit comprehendit aquam mulieris et extendit eam cum instrumento et propter defectum uirtutis masculinum non concipit secundum illam carnem non generat et signum est quod non habet motum per se. Credunt autem mulieres se etiam pregnantes et non uidentes partum debito tempore conqueruntur et tunc medicus comprehendit de mola matricis. Cura eius habet fieri cum mollificatiuis ut est cessio in aqua decoctionis altee et seminis lini decoct. aut altee habet educere a matrice. Res prouocantes sternutationem in hoc quando ualet etiam omnia dicta in precedenti capitulo et cum istis instrumentis quibus necesse est hic … Si caro oritur in uulua ut sepe ego uidi tres (?) suture ut dicunt alii cum ligatura liga ergo eam et cum rasorio incide eam longe tamen aliqualiter a matrice ne locus matricis tangatur timore fluxus sanguinis. Alia hic non dico et sufficit.

Legitimus naturalis egreditur cum capite ante sicut aliter exit tunc exitus ille est innaturalis et tunc timor est de morte secundum aliqui euadant. Non tamen quod mulier post partum unius pueri uel aborsum aut aliquando remanet pregnans duorum aut trium mensium uel aliter ut semel uidi et ex hoc soluitur questio propter quid est quod mulier post pregnationem appetit coytum alia autem animalia non. Soluitur ut animalibus eo quod natura non frustra fecit frustra esset ergo mulier post impregnationem potest impregnari hinc est quod natura ordinauit illum appetitum non autem sic est in aliis quia post impregnationem non possunt impregnari. Quod tamen negotium ut plus exercent mulieres. Si tamen exitus fuit difficilis et fit naturalis cum fomentationibus et unctionibus mollibus partes mollificentur unum tu dico quod mulier se iuuet cum expressione et retentione anhelitus et prouocatur sternutatio cum puluere euforbii aut ellebori albi. Et dixerunt aliqui quod agnomonium (?) ligatum in coxa facilitat partum. Ego in hoc libro silua posuissem quia tamen res sunt a ratione naturali non placet ideo de eis non fui locutus quamuis alii aliqui hic pauca posita sint. Si non exitus non sit naturalis toto posse ab obstetrice reducatur ad naturalem exitum. Eleuet ergo coxas et cum manu extrahat puerum et tunc erit exitus naturalis. Si autem accidit quod fetus sit mortuus quod sciunt obstetrices si autem non sciunt agnoscatur per immobilitatem pueri qui prius mouebatur et per frigiditatem loci quo uentris et per mollitiem mamillarum et per profunditatem oculorum et mortificationem labiorum et totius faciei aut per percussionem alicuius egritudinis aut alicuius casus aut offensionis et per fetorem anhelitus. Si ergo obstetrici hec signa apparent tunc ipsa debet temptare cum manu uncta in oleo oliue ipsum extrahere loco etiam mollificato cum balneis et unctionibus. Debet etiam prouocari sternutationes. Debent etiam dari medicine prouocantes aborsum uel etiam castoreum mirra cum ruta et multa alia dicta in capitulo de extractione secundine. Si autem per illum modum non possit extrahi intromittatur instrumentum dictum speculum et aperiatur matrix quantum erit possibile post cum manibus aut uncinis uel tenaculis extrahatur integer. Ego sepe habui istum casum. Et si defecerit speculum tunc facias ut ego feci habeas tenaculas aliqualiter magnas et impone in matrice clausas et quando ipsas aperias et fetum extrahe. Iuuet te tamen mulier cum sternutatione et retentione anhelitus. Ego sepe in hoc casu perforaui caput et digitum posui in capite et ipsum

extraxi et hoc si rect⁹ fuerit Si aut isto mo
extrahi no poterit tuc frustratim incidat
De hoc tn albucas dicit aliqua a me no visa q
recita no narro No tn q alq aqua in pannicul
exns impedit exitu quare frangat pannicul
et aqua egredietur et exit⁹ erit facilior Contigit
sepe q mulier sit mortua et suspicat de vita
pueri tuc in volendo extrahere puer modo erit
iste teneat os mulieris mortue apertu et sit
inixe ut aer posset ingredi et puer posset eue
tari Apiat ergo mulier fm longitudine
ventris cu rasorio in late sinistro qm illa pte
est magis libera q dextra pp epar et digitis intro
positis extrahat fet⁹ Ego alq feci sectione a po
mo granato usq ad os pectis cu cautela ne
intestina et puer tangant et p istu modu
extractus fuit Julius cesar ut scribitur in ges
tis romanorum

In collo matricis sepe accidit prurit⁹ de quo
valde pauca antiqui dixerunt Antiqui dixe
runt q decoctio salvie tollit pruritu matricis
Dyas. dic q pruriginem matricis tollit inunctio
facta cu butyro Et dt etiam q pruriginem tollit
vere inunctio facta cu therentina mixta cu oleo
et melle Multa etiam dicta sunt A. v. libro de do
lore matricis que etiam hic valent Et multa in se
quenti tractatu dicent que hic valent cu mē
tione facta de scabie quare alienatum videat

Sublimis des in fine vā intestini rotu
du musculu creavit ut hoc sua ppa vo
luntate constringeret et relaxaret ne stercore
descendente fieret exit⁹ in naturalis et involuntarius
solu exit⁹ fiet voluntarie Creavit aut illi fines
venas multas que cu crescunt et fluunt emo
roydes appellant Cu vo tumet et nō emit
tit zollonata vocant Fuit aut hoc fem q sepe
corpora suis superfluitatibus mundat cu apiunt
q oz eas reclusas apire a superfluitate sup
flua naz corpus ad multas egritudines piras est
suspectu sicut ypo dicit et A. in viio libro
q in q fuit allegatu ut emoroydas sanare
aliquas sit et istas qnq oz constringere s qn sup
flue sanguis fluit et ad defectu corpus deou
cit Et primo dicat brevissime que apiunt
eas q dñs phisicis ptinet dic vn ga dicit
q suct⁹ cicladis apit eas et inesue q est ex
maxie apparentibus orifitia venaz emorop
daz Dicit etiam gal. in x. volens q omne fel sit
ad hoc quierens Dic igitur et apientibus laten
tibus ~~emoro~~ emoroydas p taurinu fel mrq
quid debile mēq ulterius tecans aperuit Dic etiam
inix corpus vētē dicu quēq que sit facile vel dif
ficile Aurel dic morella et ei⁹ oleu apit emo
roydas Et dic etiam q oleu primu submissu
apit eas Sapio dic fel austruci et melius
corrodit carne q colliu corp est acutu q a
pũt orifitia venaz que sunt in ano cu mor
dicatione dolorosa Alb. dt aloes apit orifitia
venaz que sunt in ano qn submittit cu lici
nio Ego dixi sup 4o ca. q apiunt alq cu flau
boto et alq cu fricatõe folij fici

Oportet aut emoroydas stringere cu sup
flue fluit fluxus sanguis ei⁹ Ysaac dicit
qn inuunt emoroydes apostemate cortice
mali granati sanguis stringit Et dicit por
tulaca corp stringit sanguine Constat dicit
seme porri suffumigatu vz emoroydibus et porri
emplastri et appositi more emplastri stringit emo
roydes et ventositates corpis consumunt Serapio
dicit cu fit clistere cu plantagine confert emo
roydibus a quibus mult⁹ sanguis exit Et dt
emplm factu ex folijs rubi curat emoroy
des eminentes abscindit saniem fluentem exeuntem
Et dicit simach pulvizatu ad fluxum matricis
et emoroyd. valent Et dic scoria ferri p
hibet fluxu emoroydarum et ppe dic qn pa
tiens sedet in vino antiquo in quo impo
nit Et galien⁹ dt de albumine ovi et fiat sicut
unguentum refrenat emoroydas et fortis exsic
cat ut no credat illas reverti Alb. dt si vo
sanguis egrediat ab emoroy. eo q incisa
fuit de eme frunctorum viduu et fem emplm
et positu sup anu Vn emoroidate sunt strin
gen⁹ nec Et fiat dicit in hoc casu de cine
scoparum antiquarum Et dt alb. aurite auris vel
luz confert emoroydibus bibitu et suffumigatu
et suppositu et retinet saniem eaz Et dicit
etiam karabe retinet fluxu sanguis a matrice
et ano Et dicit qn simach miscet cu mel
le stringit emoroydas fluentes sanguine sta
tim etiam libitas et est luna sc Ysaac dicit
millefoliu bibitu retinet fluxu emoroy
daz et cedat dolore no fluentiu et emplm
meat⁹ apit et oppm est de aloe Aliud ad id
Rx urtice maioris et adiacum et tere illa cu
sulphure et succo herbe eiusd et ff. troc.
Et cu eo suffumigiu fiat Et cu eo dubito etiam
q isti pulvis stringit sanguinem hinsloni Rx
boli ar. terre sigil. sanguis dra. aloes cam
be cu albumine ovi

Exit⁹ ani sepissime fit indiget ergo re
ductione eo q sit⁹ talis Tralis & Sapio
dt q vol cu farina ordei fit emplm exitui
ani et infrut et confort Et dt qn fit cu folijs
et radice et cortice arboris mastici emplm mul
tu confert exitui matricis et ani et no e in istis
opationibus aliquid sile sibi Et ego facio cu ypo
quistidos pulvizat et ponat sup intestinu
et intus mittant et desup apponunt pulvis
constrictivos Dic etiam serapio aqua decoctionis
galle valet exitui ani Et ego dico q decoc.
omn rez calidaz stipticaz et spalit cu vino
valet Et dic aspaltu suffumigatu valz in hoc
Et silr dic de acasia q stiptica Et G. in 8o
dic de lentisco sit cōtu ad oez sui prez et etiam
succu ad pectannas ani et matricis ppe e ypo
quistidos existens Constat dt folia mirti de
cocta in aqua si sit cessio valet ad hoc Va
lent etiam omes ptes mirti Et dic copule ci
pssi coz apozima superessu vz ani matricis et
mollitiei et silr ano exeunte Alb. dicit bona
verba qn volumus ani egredientis medio mo
restringere decoquimus gallas in aqua et qn vo
lumus multu restringere decoquius in vino et qn plu
rimu in vino stiptico Bibere de fructu lyne
tois Ieiuno vel in fricellis ani egrediente
induat vinu etiam in quo sit vt⁹ scorie fer
ri anu intonuat fit aut cessio in eo Alb. dicit

qp cinis capilli adusti valet ano egresso reduc//
do ipm Multa etiam dca sunt sup in caplo de exi//
tu inf que etiam hic valent

Pruritus in ano non est dolor licet sit cu do//
lore quia illa que queuiunt hic et in do//
lore pnt queuire et ego Et Ga. aut sic dicit
de folijs viol. supponat aut ad orificium ve//
tris ad incisione facien Serapio dt de
lactuca silvestri q ipa gfert punctioni que fit
in ano Et alibi dt idem de lactuca domestica.
Ego non dubito quod illa que queuiunt in//
censione oculi etiam hic queuiunt qr vide cuius opus
est sup lo po Et spalr lac in hoc valet et de//
coctio rosarum et salicis et silr in pruritu ani
est innatus valet Aliqui etiam dixerunt q illu
tollit inunctio fca cum terbentina mixta cum oleo
et melle qn pruritus est a nitrosa mia Et etiam
dico q illa que queuiunt in pruritu genitalium
hic etiam queuiunt qr vide in sil. ista capla
cuius opus est Et multa dica in tractatu se//
quenti qr de pruritu qr etiam hic sunt utilia

Scabies est infectio ulcerosa cum squamis
et crustis et prurigine ipius cutis que
qnz sunt cum virulentia et sanie et qnz ab ipa
ut voluit gordonius Mia aut istarum e
sanguis cum colera miscet conversus in melan//
coliam aut fla salsum qr bauracinum et ex pa
mia fit scabies sicca et ex scda humida Et ex quo
pz quod sunt due spes scabiei s. humida et sic//
ca sub qua pruriginem ponere possimus unde
dicebat haliabas prima pte sue theorice s//
mone octavo Si na talem miam ab inferio//
ribus extrinsecam ptem protulerit et sub
cute remanserit et fuerit subtilis faciet
pruriginem Si grossa faciet scabiem Iste na//
que me fiunt in multis comedentibus et fiunt
in illis qui malis utuntur cibis et spalr sal//
sis et amaris dulcibus et acutis Et amens dt
q qui balnea dimittunt et vestes non mutant
et laborant et vigilant et vinum purum bibunt
ad istam miam deveniunt Ras dicit fit aut in
senibus pp debilitatem cutis et qr in eis est plu//
rimum humor salsus generat ut plurimum fit inf
digitos qui sunt debiliores ut dt amens Incipit
quem scabies cum pustulis pvis Deinde ulcerantur
Humor eius cognoscitur s. faciens scabiem ex calore
et ardore et prurigine vri si rubea sit ar//
guitur sanguis si alba fla Si sicca colera
Hr po q non licet scabies sit mala p via signi
est tn bona p via cause pot ee bona eo quia
arguimus ex hoc fortitudinem virtutis expel//
lentis ad ext et isto modo corpus purgari consuet
expellendo supfluitates suas ad cutem Nota etiam
q ex hoc apparet q scabies in senibus e diffi.
eo qr in eis fit pp cutis debilitatem qr cura e
difficilis Nota etiam q scabies in senibus e diffi.
eo q in eis fit pp cutis debilitatem quare cura
est difficilis Nota etiam q scabies et pruritus in//
ducunt ulcera impetiginis feda vir scabies
inter egr. contagiosas ponitur a G. inter differentias
febrium Cura scabiei humide consistit in duo//
bus in purgatione et in localibus Primo queniunt
pillule de fumo terre eius quantitas e ʒ. j. vel ℈. iiij.

quia leves sunt Aut etiam confectio hamech cuius
quantitas in fortibus est ʒ. ß. Syr. eius sit
de fumo terre Et ille aque etiam mundificant
sanguinem Et aque lupuli fumi tre bora//
ginis mellisse et buglosse laudat hoc avicenna.
Dic fcd quia purgone et fca appone vento//
sarum in coxis Ras laudat aloen de 3o in 3m
cum aqua endivie et feniculi et quantitas sit
ʒ. j. evacuet scabiem sumne ubi facies fiant stu//
fe in quibus ponant iste herbe fumus terre lupu//
lus buglossa scabiosa lapatium capill. ve. adi//
antos scolopendria et endivia vel alia ponat
Et post stufam fac balneum cum alijs positis ab
acutis que hnt abstergere et rectificare complexio//
nem cutis ut sunt malva lappatium acetosa
apium furfur farina lentium rizi fenugreci
Et post exitum exhibeat rubea trociscata qua
ponit mes. vel tyriaca Et postquam fecerit hoc
ponat se in lecto et sudet et post dormiet et
cutem abstergat cum oleo vel viol. et ro. et amigd.
cum succo genitarum Et non bn q hoc licet fieri
in scabie grossa et difficili In pva aut sca//
bie hoc non licet fieri sz sufficiunt purgones
alij solum et alij inunctiones cum purgatoribus
Quantum ad 2am intentionem laudat Rasis
argentum vivum extinctum cum saliva Lectina
argenti combustum litargirum confectum cum oleo
ro. et aceto fiat aut inunctio cum istis per
noctem In mane balneum ingrediatur et cum
aceto fricet Deinde cum aqua calida lavetur
Dico non apparata huic scabiei et lep. q a fla//
te salso fit purgatio fca cum turbith addito
polipodio optimo et alijs que istorum emendant
malitiam Confert etiam scabiei ulcerose decoc//
tio radicum penthafilon qn inde corpus lavatur
et succus eius bibitur usqz ad ʒ. iiij. cum ß. vel
parum minus Hoc aut operatur pp vim mundifi//
cativam quam habet Aq etiam radicum celidonie
decoctiones pue si inde corpus lavetur confert
scabiei ulcerose Confert etiam assidua lavatio
cum aceto Dyas. dt succus ben. cum aceto inunc//
tus lepras et pustulas et maculas corporis
tollit Et G. lo. idem dicit de grano eius cum
aceto supfricato Et dt etiam terbentina cum eru//
gine eris et eris usto vel calcanto vel nitro
abluto lepras corporis compescit Sapio dicit
succus caprie qn miscetur cum melle et admini//
stratur aufert scabiem ulceratam et mundificat
pustulas maxime si ei admisceatur sulphur
Confert etiam asperedini et scabiei que fit a
flate salso succus foliorum oleandri cum oleo lau//
rino inunctus Sed fiat in corporibus duris
et in casu difficili Confert etiam scabiei que est
multe aspitatis succus qui emanat a ligno
iunipi incisus et idem pot oleum eius Et silr dico
q humiditas que amanat a ramis oleastri
ignitis illinita confert tyrie et scabiei Et
dicit Dyas. de oleo olive columbari Confert
etiam acute et humide scabiei ut cum oleo de mir//
to fiat inunctio aut cum medicinis alijs que
inentibus misceatur Et galienus dicit oleum mirti//
num siccitati et fissuris convenit et ragadijs
et sicce scabiei Et dicit Sapio qn cinis al//
lei miscetur cum melle curat bothor lactea
et morphea et scabiem ulcerosam et curat
eam Dixit etiam Sap. qn sal miscetur cum oleo et aceto :

cedat pruritus qui mungit cum eo iuxta ignem desudet et idem facit in scabie ulcerosa Et bar. dicit quod solum sal. potest misceri cum oleo et aceto et melle et inungitur in stufa Et Ga. dicit in octavo de cortice platani sic sunt autem alii qui comburentes corticem siccatum abstersivum operantur farmacum ut cum aqua quidem sanat lepras Et dicit sic Ga. de cortice ulmi sepe cortex eius adeo lenit est sicut amarus et stipticus. folio vero lepram sanat cum aceto Et Ga. etiam dicit in 7° papauer rubeum lepras amovet Et dicit etiam G. in vi° semen nigelle cum aceto scabiem eicit et lepram et formicam Et dicit etiam Ga. in vi° vitis alba i. brionia sanat scabiem et lepram Et dicit Ga. in ix° de sulphure mixto cum therebentina sic secundum scabiem et impetiginem non tamen sanavi cum hac medicina mundificat namque omnes humorosas passiones secundum scabiem et asperitatem cum qua elevatur cutis Et sub ipsum namque multociens coquimus cum aceto et inungentes refrenamus scabiem Et bar. in hoc dicit tollantur due partes ex sulphure et rasina pars una et cum aceto misceantur et dicit quod hoc confert ad scabiem quam lepram vocat impetigines et colores desiccatos Et Ga. etiam sic dicit de urina hanc autem et ipsius potentiam medici aspicientes scabiem et lepram abstergunt nec non illa ulcera que plena sunt humiditate et multa sorde et immunditie Et multo magis cum habet aliquid saniosum Et serapio dicit quod ipsa cum nitro multum confert Et urina deinde melior est quam recens Et avic. idem dicit de urina asini Sed addit et cum nitro multum confert et aque acetose Et Ga. sic dixit in 9° de stercore caprino usto Ea propter et alopitiis convenit nec non quod omnibus egent medicinis mundificativis puta lepre medicine scabiei et impetiginis et quotquot talia Avic. tamen dicit confert ulcerose scabiei unctio facta cum oleo de citoniis Oleum etiam de rafano tollit tales asperitates que in tali scabie accidunt Et dicit de radice acetose radix eius cum aceto confert scabiei ulcerose et scabiei unguis Et dicit etiam de foliis lilii ortulani femine que si terantur multum et fiat ex eis emplastrum cum vino confert valde ad scabiem ulcerosam bar. de balneis dicit hoc unguentum de nitro allz. Recipe cimar. calcanthi an. terbentine quantum omnia hoc exsiccat scabiem plurimum ulcerosam si addatur de oleo ro. Allz. dicit confert scabiei ulcerose et non ulcerose lac minus ubus domestice post tamen fricetur locus cum aqua maris sit nitrum

Scabies sicca ut dictum est fit a materia coleritca adusta que cum sanguine miscetur et a virtute regitiva ad cutim expellitur tanquam ad locum per quem ipsa materia debet evacuari Et non quod in ista scabie confert fleubotomia nec forte sanguis subtilis et colericus adiuvatur In scabie autem humida et flatica non fatias fleubotomiam quod tunc fleubotomia regulatum a sanguine fureret et tunc augmentaretur scabies ut experimento probavi et talis materia evacuetur cum electuario succi ro. de eius materia est etiam evacuare materiam colericam adustam vel cum confectione hamech Et Dyr. etiam sic de fimo terre

et lupulorum si misceretur etiam secum sirupus de endivia non esset malum ne forte epar esset causa adustionis Respiciat isti tales a rebus salsis et cutis et a vino magno et silibus et per hoc compleatur primamente et aqua casei in hoc multum valet Sed inter. compleat per humorem modum et primo in hoc dicit avic. quod balneum aque salse confert pruriginem et scabiei et idem dicit de aquis sulphureis Et dicit etiam avic. quod si radix acetose decoquatur deinde corpus lavetur est utile in pruritu qui fit in corpore aut succus eius misceatur cum aqua cum qua fit balneum et cedat ipsum Et dicit dyasc. species lappatii et vocat eam oxi lapatium Et diasc. dicit hoc de omni specie lapatii ut dicit avic. de omni specie acetose radicis Et dicit avic. fit balneum ex decoctione calamenti montani ad pruriginem et scabiem Et dyasc. dicit origanum cum melle pruriginem corporis abstergit Et dicit oleum de sputo tollit pruriginem Diasc. dicit ablutio facta cum decoctione orobi confert scabiei et pruritui Et serapio idem voluit Et allz. dicit de decoctione spelte vel tritici vel hec quod spelta et orobus idem sunt quod apud nos non est verum Et etiam qui linitur corpus cum succo elulorum tepido prohibet scabiem et pruritum Et bar. idem etiam dicit de succo sambuci et fomentatio facta cum eo Dicit etiam omnem pruriginem et asperitatem tollit et purgat succus ben. mulierum Et bar. multum quod sit succus radicis Dicit etiam Diasc. quod cartamus domesticus tollit omnem pruriginem cum adipe anserino Serapio dicit radix acetose cocta cum aceto vel sine aceto scabiem ulcerosam et impetiginem curat et idem facit succus eius quando ponitur in balneo vel eius decoctio Et dicit quando fricatur corpus cum decoctione origani curat scabiem et pruritum Et dicit quando semen stafisagrie terit et miscetur cum auripigmento et oleo confert pediculis et pruritui et scabiei non ulcerate removet etiam scabiem et pruritum velociter oleum de costo super inunctum Et dicit quando folia camhuz pistantur vel fit ex eis foliis emplastrum aut cum sauich curat scabiem Et Ga. dicit in 8° terapeutice de therebentina propter hanc autem et eius qualitatem et abstersivitatis decentem ei pruriginem vel pruritum sanat magis aliis gummis vel rasinis tollit etiam pruritum in quo caliditas et humiditas superant sauich or. cum costo et sale et inunctum melle et fricatum Dicit etiam Ga. in 8° de affro nitro spuma nitri quod ipsum habet potentiam abstersivam ut sordes abstergat secundum pruritum sanat consumpto tamen prius ab eo quod ei inducit ipsum pruritum Avic. dicit baurach i. nitrum confert pruritui propter quod resolvitur virus et propter affricanum cum aceto et confert etiam scabiei Allz. dicit sulphur misceatur cum sale nitro et fricetur corpus et aufert pruritum Avic. dicit idem etiam potest in lotionibus Et Diasc. dicit albumine sensum et cum melle inunctum et inunctum aufert pruritum Sepe cum ad hoc ubicumque sit pruritus tollatur cortex radicis lapatii habentis folia rubea et abradatur et equaliter scisi et fricetur in adipe porci deinde totum coletur et ex eo locus pruritus mungatur Accidit etiam de pediculis pruritus in pedibus puerorum et accidit etiam ex pediculis illic existentibus tollantur ova recentissima et elixentur usque ad fortem induratione ipsorum postea albumine inscindatur per frustra subtilissima et abrasa primo cum cultello

ligatur
lata deinde in me
super petra limi

lata deinde immediate super petia lini subtilissima
et ab illa pro modo cum cultello ligetur postea super pe
tia ponat deinde frustra albuminis deinde cum alia pe
tia stricte ligetur. Cum ergo sic per homo aliquas
generaverint pediculi omnes inferiori superficiei
petie inherebunt quod apparebit petia super carbones
et quasi lata non crepabunt pediculi cadentes
in igne et sanabitur puer. Multa alia ponit
hic pom sed in suo ad capitulum quod sequitur.

Scabies est aliquotiens difficilis sive sit humi
da sive sicca sive mixta et ideo equaliter
antiqui scabiei absolute promiserunt di
cam vobis. Iuius dicit si bibit ex tyriaca magna
habens scabiem malam que vadit et redit
confert ei et si cum ea linierit vel epithimabit
tamen scabie liberabitur cito. Et non quod ista quod
dicentes intelligunt purgationem factam. Paulus dicit
omnes difficiles scabies tollit inunctio facta cum
oleo de semine lentisci et de isto oleo est magna
misericordia. Confert etiam scabiei pecudum et ca
num. Dixerunt etiam amurca scabiem animalium tol
lit si fuerint in aqua decocti sunt lupini et
cameleonta in vino cocta et cum aliis commixta.
Rasis dicit si abluatur canis cum decoctione
lupini curatur et ex hoc infero quod mortem
scabie confert ut dicit G. Alexander dicit quod amur
ca olei cum farina miscetur lupinorum curat
scabiem caprarum et omnium aliorum animalium. Dios
dicit lupini mixti cum radice cameleontis sa
nat scabiem bestiarum quod nos sumus experti.
Serapio pix liquida curat ulceris animalium
et scabiem corporis quam linitur ulceris cum ea. Iuius
dicit fex olei curat scabiem est aut fex aliud
ab amurca. Dolatus fex olei mixta cum
radice cameleontis coquitur et linita scabiei dif
ficili difficili curat sed primo fiat ablutio
facta cum aqua dulcorationis lupinorum amaro
rum. Dola etiam decoctio lupinorum amarorum
et radicum cameleontis nigre tollit scabiem
difficilem et animalium et pecudum. Scabie
etiam difficilem aufert extergendo radix camele
ontis nigre mixto cum calcanto et pice li
quida et cepo antiquo. Et Sapio ibedem pice
liquida posuit alkitran et dicit per tale extergens curatur
scabies. Et dicit etiam aliquis cedria ipsa in uncta
curat scabiem sed magis oleum eius. Est autem
cedria pix cedri sive alkitran. Tollit
etiam scabiem difficilem sanabilem illico quod
est in medio cepe squille asse quam cum resi
na pini et oleo rosaceo miscetur et inungetur.
Sanat etiam scabies malam que dicitur ignis sacer
inunctio facta cum chimolea. Sicut rotis unguentum fe
cit ex quo si plante pedum et manuum inungantur
omnem scabiem delet. Recipe olei laurini ℥ iij. thuris
albi ℥ ij. argenti vivi mortificati cum saliva ℥ ij.
thuris albi ℥ ij. pinguedinis porci bene ... ℥ v. salis marini bene triti ℥ viij. succi plan
taginis et fumi terre ad libitum misceantur omnia
et confitiantur bene et est mirabile. Guil. fecit
hoc. Recipe decoctionis exterioris corticis camele
ontis nigre et pone facta in vino lb. j. farine
lupinorum ℥ ij. fecis olei antiqui vel amurce lb.
s. et fiat unguentum ex quo patiens post balneum
... inungatur. Et Galienus in 9o simplicium

farina totius docet miscere sulphur cum oleo et
melle aut cum terbentina et sanat scabiem et serpi
ginem. Et dicit quod aliqui medicinas tales utuntur
habere mixtam ut consumet et repercutiant. Et
quando ex hac intentione composuit hoc. Recipe terbentine
lb. j. axungie porci recentis ℥ j. sulphuris argenti
vivi partes et fiat unguentum. Theodricus hoc com
posuit. Recipe radicis lappatii acuti enule campane
affodillorum eicute cocte sub prunis aut in aqua
pistatis et misceantur cum axungia porci veteris et fiat
unguentum. Ferricus composuit hoc. Recipe olei laurini
axungie veteris porcine cere viridis thuris arge
nti vivi extincti cum saliva ana ℥ j. salis com
muni triti bene ... confitiantur cum succo fumi terre
et plantaginis quantum potest inbibi agitando et
si addatur modicum de fuligine in aceto dissoluta
conferret ad omnes infectiones. De hoc composuit
Recipe succi lappatii scabiose celidonie enule campane
fumi terre ana ℥ vij. olei communis ℥ vj. salis com
munis ℥ ij. misceantur et bulliant ad succorum consumptionem
deinde coletur et assumatur illud oleum et cere ℥ j.
et liquefiant ad ignem et deposito ab igne imi
ceantur donec equentur. Si vis tamen magis appare
re ipsum de flecti salsum appone de cerusa et de plu
bo usto et de litargiro et parum aceti. Alius
psiciens pro scabie de flate sallo sic dicit. Recipe succi
celidonie succi ... silvestris ... ana lb. j.
axungie porcine lb. j. coquatur omnia ad consumptionem
succi deinde cola et adde argenti vivi ℥ j. et in
corporando fiat unguentum. Unguentum sarracenorum
quod scabiem et malum mortuum et ad flatum sallum
facit enim adducit superfluitates per os lanatas
et per subascellas redundante in unguento solum
extremitates scilicet manus et pedes. Recipe euforbii lib.
ami ana lb. s. staphisagrie ℥ ... argenti vivi ℥ ...
axungie porci veteris lb. j. incorporentur in mor
tario et fiat unguentum de qua ungat semel in
septimana. Tolle tamen quod argentum vivum nocet
membris principalibus dentibus atque gingivis. Re
cipe aliud quod unguenta in quibus ponitur ... et
gentum ingtum poterit a ... et mem
brorum nobilium. Multa alia ponit pom de me
te rogeris quod non pono et de mente aliorum
similia omnibus aliis prevalent.

Frequentes iste dispositiones accidunt ideo necessitas
me cogit et de illis meminisse fatie. Accidit
etiam in pueris et in mulieribus maxime sunt
pregnantes. Aliqui antiqui dixerunt quod stiptica
conveniunt. Rasis dicit quod lupini conveniunt cum
petiis panni linei et cinis miscealur cum vino
et cum stuppis postea totum supponatur. Et lau
davit cessionem factam in aquis frigidis et stipticis
in aqua currente. Serapio dicit. Recipe psilli
quantum vis et terantur et ponatur in aqua et humi
spissata fuit aqua ponatur in panno et exten
datur et fiat emplastrum non infrigidat infrigidat
forti et restringit. Et bar. de bar. dicit
vere bonum est ad miscendum sibi vel succum me
dicinas ... humiditatem psillium valde
efficationis. Ideo pro non replicare quod in ho
nestum et tedio sum est dico quod omnia que conveni
unt in exitum intestini hic fere conveniunt que re
bitur cum opportet. De fluxu sanguinis.

di salli . Alcalio et succo porri trita umbelico
supposita sanguinem stringit Et ut etiam non
recapitulem dico vobis quod omnia que stringunt
sanguinem in vulneribus et hic constringunt que-
re vide propositum capitulum

Licet nomine sit extraneum et non importet
illud quod sonat tamen dico quod ventositas spi-
ne est quando aliqua materia in substantia ossis est congre-
gata ex debilitate virtutis assimilative vel ex
debilitate membri unde congregata materia causatur
apostema illius quod in carne Deinde ad exituram
quando facta incisione reperitur corruptio in osse toto
vel in parte eius usque ad medullam Et istos casus se-
pe vidi et curavi // Cura ista est evacuatio
bilis Deinde apertio loci necessario quando debet os corrup-
tum removeri // Ego iam totum unum focile bra-
chij removi et facta apertura fuit totum focile circa
putrefactum et discoopertum carne ab uno extremo
ad aliud Et de isto vide capitulum proprium in secundo
libro de corruptione ossis Deinde consolida locum
et sepe est deinde et non plus loquor .

In volente lavare puerum aliquem vel
virum aliquam cum brachijs causatur quedam
disruptio et tunc persone quando volunt se
elevare non possunt nec transire Est ergo mala
situatio facta in partibus illis Ego hanc dispo-
sitionem sepe habui in manibus et ab aliquo non inve-
ni curam tamen isto modo curavi accipio absinthium
et percipue cymas eius et facio eas calefacere in
panno lineo et revolvo et super locum appono
pluries isto modo aliquos curavi et si absinthium
defecerit ego appono parietariam eodem modo Insuper
vidi unum curatum cum filo crudo bulliendo bullito
in lixivio et apposito super locum sic calido aliqui
apponunt ipsum filum balneatum et revolutum in
petia balneata in aqua et apponunt sub primus
deinde ipso facto exhalat et ponunt in petia munda
deinde et super locum apponunt et sum expertus Et in
resolutione materie ventose mirabiliter operatur

Lepra hic fit in membris a virtute assimilativa
defecta ex quo defectu corrumpitur forma in
toto mediate tamen epar potest esse causa lepre
Unde epate existente valde calido aduritur sanguis
et properatur ad melancoliam talis ergo sanguis
cum venit ad membra in quibus fit quarta dige-
stio inveniens ea debilitata a mala complexione
iam introducta ab ipso epate non potest ipsum
nutrimentum convertere ad colorem vel ad carnem
bonam uniformem et rubeam convertit ad colorem
et carnem granulosam nigram et horridam
Et avicenna in hoc tractatu vocat hec errorem virtutis
cuiusdam epatis tamen efficientem antiquiorem hoc est
tamen mediata ut iam declaratum est // Pro
quo non ut dicit galienus primo de virtutibus naturalibus
virtus naturalis errat duobus modis aut in
mutando quod non mutat ut debet

Sed plurimum causatur ethica quando humiditas
non descendunt per corpus ut dicitur totum corpus
exsiccatur et quasi disseminatur quod exsiccatur a
caliditate aliena Et ut causatur ydropisis
quando quod non fit bona mutatio causatur ypo-
nitas quia materie in ventositatem // Et 3°

causatur lepra Unde quando virtus membri non bene assimilat
causantur pustule et male colorate Pro non quod is-
te morbus ut dicit bernardus de gordonio est
morbus consimilis quia frigidus et siccus morbus est et est
mala complexio inequalis et divisa in toto et etiam in
parte Primo est morbus consilis quod mala complexio primo
principaliter in est membris simplicibus Secundario autem
membris compositis et est mala complexio equalis quia iam
facta est diversa quia in multis membris contingit est
in facie et morbus officialis quod est corruptio figure
Est etiam morbus communis quia est apostema solutio continuitatis
est morbus advenire potens omnibus membris Nota
2° quod ab aliquibus ponuntur due species lepre Et ab ha-
ly abbas eo quod solum sunt due colere que possunt aduri scilicet
rubea et nigra Alij ponunt quatuor sicut sunt
quatuor humores qui possunt aduri et in meliam con-
verti Unde dico quod elephantia fit de melanco-
lia leonina fit de colera tyria fit de flegmate
allopitia fit de sanguine Raro tamen dico inveni-
untur tales dispositiones sed ut plurimum composite sunt
ut composita sunt alia apostemata // Nota quod iste
dispositiones vocantur tales quia in talibus animalibus
inveniuntur tales dispositiones sed ut plurimum composite
ut composita sunt alia apostemata ut elephantia reperitur
in elephante leonina in leone Tyria in tyro
allopitia in vulpibus ut suo loco dictum est Nota
4° quod lepra dicitur a lepore nasi quod in certiora et
potentiora apparet signa ipsius lepre Alij di-
cunt quod dicitur lepra a lupus quod omnia membra ut lupus
deglutit et destruit // Unde haly abbas in 8° suo
sermone prime partis libri dispositionis regalis dicit
corrumpit omnia membra sicut lupus cancerosus
// Avicenna tamen dicit quod est cancer bilis toti corpori //
Cause autem lepre sunt tres sicut tres sunt cause
aliorum apostematum scilicet primitiva antecedens et coniuncta // Causa
primitiva sunt contractus leprosorum quod morbus contagio-
sus est ideo domus et habitatores eorum fiunt extra
civitatem ne alie persone inficiantur Et autem
macula generationis scilicet quando macula generaretur
fetus generaretur a muliere habente menstrua corrup-
tus iste sanguis malus curretur progenie fetus
et tunc potest esse leprosus Malitia etiam ciborum et
retentio motus mali melancolici ut restrictio emo-
royodarum et retentio menstruorum et molarum
et debilitas splenis et epatis caliditas ut dicit
avicenna // Cause antecedentes sunt humores dis-
positi ad urendum et in melancoliam convertendum
// Causa coniuncta est melancolia spersa per totum corpus quod
est sciendum ut dictum fuit de apostematibus melanco-
licis colera est duplex quedam est naturalis et de
illa non fit lepra et quedam est non naturalis et non
de omni melancolia non naturali fit lepra sed solum
fit lepra de melancolia innaturali facta per adustionem
Unde autem spargitur per totum corpus aut per partem corporis
Si autem per totum corpus et putrefiat facit mor-
pheam mentem et facit in carne lepram
Si autem ad partem transmittitur generatur cancer
vel porri vel varices et similia // Signa autem
lepre sunt duplicia quedam propria que solum lepram
ostendunt Quedam sunt non propria quod quod ostendunt le-
pram et cum hoc ostendunt aliquas alias egritudines
et ista sunt evacuatio Et istorum signorum quedam
ostendunt nobis lepram secundum actum et quedam ostendunt
aptitudinem et dispositionem ad lepram unde isti sunt
qui parati sunt ad lepram vocantur aliorum causa primitive
non tamen sunt leprosi // Signa autem propria et inseparabilia

Ut de libro d' gnta et a cū ardent ut cū fingat auxilio et maledicto confert sit de ca
liba aut fuit ablutio et cū autor dat se de pto fuisse in vna muliere

que semp lepram ondunt sunt oculorum et aurium rotun-
ditas depilatio et grossities superciliorum dilatatio et
tortura narium ab extra cum strictura interiori
Labiorum fetiditas vox rauca ac si cum naribus
loquer(etur) fetor anhelitus et totius psone aspectus
fixus et terribilis ad modum aialis saton Saton
est t(er)mi(nus) hebreus et est id q(uo)d terribilis aspectus
// Signa aut(em) non ppria et separabilia que etiam equivoca
sunt sunt signa que cum hoc q(uo)d inveniuntur in le-
p(ro)sis inveniuntur etiam in malijs egritudinibus et non
semp ondunt lepram et sunt ista durities et
tuberositas carnis et spaliter iuncturarum et ex-
tremorum et etiam color morpheatus et tenebrosus
et etiam casus capillorum et renascentia eorum subtili-
um est etiam consumptio musculorum est etiam stupor et
insensibilitas et g(ra)cilitas extremorum Et etiam sca-
bies et impetigo et gutta rosea et ulcerationes
in corpe ardores et puncture in corpe sen-
sibiles Cutis eorum est sicut cutis galline depplu-
mate et quando proicitur aqua sup corpus videtur vnc-
tuosi Et etiam isti raro febricitant Isti sunt
astuti dolosi furiosi et nimis se ingerere vo-
lunt sup populum habent etiam sompnia ponderosa
et gravia Habent etiam pulsum debilem habent etiam
sanguinem nigrum plumbeum et tenebrosum ci-
nerulentum et arenosum et globosum Similiter ta-
les habent vrinas albas liuidas subtiles et
cinerosas // Ex quo patet q(uo)d medicus debet le-
prosum cum istis signis inquirere // Lepra aut(em) habet
4or t(em)pora s(cilicet) principium augmentum statum et de-
clinatione De mortali in pnti non loquor //
Principium est quando est nocumentum in ptibus
~~interibus~~ interioribus Lepra aut(em) incipit in ptibus
~~interibus~~ interioribus s(cilicet) cum sanguis incipit
adhuri vel cum epar incipit habere mala(m) complexionem
calidam et siccam Deinde exit ad exteriora deinde
ad interiora et cum nocumento suo interficit // Aug-
mentum est quando ~~ma~~ incipit hre in exterioribus et
tunc signa p(re)dicta plurificantur // Status est quando
membra incipiunt alterari et tunc signa ~~incipiunt~~
sunt manifesta // Declinatio est quando membra
cadunt et hoc est manifestum omnibus ipsum vi-
dentibus // Nota tamen bene q(uo)d circa iuditia leprosorum
est multum advertendum eo q(uo)d nimis malum est
sequestrare ab alios non sequestrandos eo q(uo)d
prohibetur lepra cum alijs stare eo q(uo)d morbus conta-
giosus est et etiam magnum malum est sequestra-
dos non sequestrari et eos in populo dimittere
quando aliquem possunt inficere et ideo si tabet eos medicus
medicari debet eos sepius videre et aspicere et
habere notitiam signorum precedentium et eos vol-
vere et revolvere illa signa et videre que sunt ppria
et que non /// Non aut(em) iudices p(er) vnum signum sed
p(er) multa signa et spaliter p(er) ppria q(ue) revocata non sunt
// Volens ergo medicus ingredi ~~mediante~~ verita-
te(m) exortari ipsum et dicere q(uo)d dicat veritatem potest
ipsum curare Et postea interroget de hijs que faciunt
ad lepram Et si attinentes ~~hr~~ sui habuerunt
lepram eo q(uia) est morbus hereditarius vel si fuit con-
versatus cum eis et si sit mulier cui restricta sunt
menstrua et si fuit stricte emoroydes et si
sit vir si emoroydes sunt stricte Et si sit vsus
regimine melancolico et etiam querias de egritudinibus
quas solet pati et etiam inquiras cum notis suis
de morbis et ipsius astutia et si sentit acuita-
tem puncturam et ardorem in carne deinde tangat

pulsum Deinde facit fieri flebotomiam et considere-
ret substantiam et colorem sanguis si est niger
vel cineritius et lavet ipsum et respitiet
in colatorio si illud q(uo)d remanebit sit are-
nulosum turbosum et granulosum est magnum
signum potest etiam in illa scutella videri si sal
cito descendat et si acetum et vrina cito
coniscerentur Et si p(er) modum farine descen-
dat in replena aqua ista poteris facere
gratia solempnitatis Iste habitis consideratis aspec-
tum suum et dicas vadatis et stetis cras vri-
nam vestram volo videre et interim tu debes
cogitare sup factum et spaliter sup visis et
videndis ergo alio die vrinam et considerare(s)
si signa sciebit aliquid de disposic(ion)e lepre et si
sit alba subtilis cinerosa Et etiam est deinde
q(uo)d tales sunt vrine leprosorum Deinde considerares
fatiem suam si supercilia sint depilata si sint
inflata et tuberosa Et si habeat oculos
rotundos et spaliter versus ptem domesticam
Et si eorum alba sint tenebrosa Et videas si au-
res sint rotunde et curte Et videas de
naso si tortus grossus ulcerosus Et de alijs
conditionibus et de lingua si sanguinatus et ulceratur
De voce si loquitur rauce et cum naribus //
Videas etiam si forma sit diversa et horribilis
et si anhelitus sit difficilis et fetidus considerans
ergo ista signa fatiei q(uia) omnibus sunt magis certa
Deinde hoc considerato et bene calculato faciat
medicus ipsum expoliare et consideret substantiam car-
nis si est dura aspera et tuberosa spaliter
circa iuncturas et extremitates Deinde vide-
at colorem si est tenebrosus et morpheus.
Deinde videat si est scabiosus serpiginosus pru-
riginosus ulcerosus Deinde videat si pel-
lis eius mensurat ut ~~galline~~ galline quando de-
plumate sunt // Deinde videat si patitur in
membris quando pungitur et spaliter in extre-
mitatibus // Deinde videat si musculi sint
contracti et consumpti et proiciatur aqua circa
totum corpus et videre si est vnctuosum et vi-
de si sal adheret quando proicitur sup ipsum Et
considera etiam conversationem suam si cum leprosis
fuit conversatus vel si ex suis aliquis fuit
leprosus Deinde considera bene signa dicta fatiei
et hoc facto consideret bene illa signa omnia et con-
ferret in mente sua de ipsis et deliberet
Si viderit medicus q(uo)d ipse est dispositus ad
lepram tunc dicendum est q(uo)d ipse stet in bono
regimine et habeat consilium medicorum alt-
erius leprosi Et si viderit signa lepra
revocata q(uia) non ppria aliqua ut dinuoca ap-
parent tales sunt acris morbedi s(cilicet) q(uo)d ipsi
stent in domibus suis et non multum conve-
sent cum psonis q(uia) inficiat lepram Dicant
appropinquantes lepram cum bonis verbis ab alijs remo-
vendi sunt ne alios ad malitiam ducant //
Si aut(em) sanati velint ab hijs q(ui) non sunt leprosi
cum litteris absolvendi sunt faciendo eis consilia
in scriptis ut iam boni fecimus nos medici
// Signa aut(em) humorum habentur ex dictis in libro
primo tractatu de apostematibus // Que
sunt signa sanguinis habentur in capitulo de flegmone
// Que sunt signa colere habentur in capitulo de her-
sipila // Que sunt signa flegmatis habentur in capitulo
de vndimia Que vero melancolie habent

in c° cephalos vide illic oiā ista quia te
diuz est ista recapitulare Notādū q lepra ē
morbꝰ ꝯtagiosꝰ est et hereditarius et est
quasi impossibilis cura eradicationis ꝯfir
mate pessimꝰ ergo morbꝰ est Vn dicit
auic. quō ergo curabitur lepra cū sit can
cer vlis et cancer pticularis cancer non
recipit quare pseruari pōt curari vero
minime Notā 2° q tres spēs lepre leonina
et elephantia sūt pessime tanqȝ de pessi
ma alia sūt de mā magꝭ miti et sanabi
li In cura ista habes 4or intentiones
prima est ad pseruandū dispositos ante vel
aūt ad lepram 2a est ad curandū iam actu
alit leprosos qui iam ipā lepra nō sūt
ꝯfirmata 3a est intentio ad palliandū
lepram iam ꝯfirmatam Prima intentio ꝯpletur
cū adminiatracōe sex rerū nō nālium ut
sūt aer cibꝰ potꝰ et sopnꝰ et vigilia et
anitō et repletio vertentia se ad tempora
mentū 2a ꝯpletur cū trina aut cū vna
euōe in ano vere tū et autūpno maxie
ꝯpetūt Fiat aūt purgatio cū dyacatholi
cone aūt cū pillis de fumo terre aut cū
ꝯfectione hamech Fiat aūt flebotō
et prouocatio emoroydarū et mestruorū pꝰ in
necessitatem et fiant cautia in fontanellis
brachij vel tibie pꝰ necessitatem 3a ꝯpletur
cū electuarijs et cū dyarodon abbatis et
epi fiant epithimates 2a intentio que
est ad curandū lepram nondū tū ꝯfirmatam
habet 4or intentiones Prima est bonitas
regiminis ut humor lapsus ad tpāmentum
reducatur 2a est humorū corruptorū euacuatio
3a est impressionis illate rectificatio 4a est
accidentium rectificatio Prima intentio
ꝯpletur cū debita adminiatracōe vj rerū nō
nālium vtentium se ad frigiditatem et humiditatem
2a ꝯpletur cū farmatia et capi purgijs
et balneis et ventosationibus et alijs re
soluentibꝰ mām ad extra 3a ꝯpletur cū debi
ta adminiatracōe serpentium et ꝯfortantium
nām 4a ꝯpletur 2m nām accidentium occur
rentium illic 3a intentio que est occul
taris ꝯfirmatam tres habet intentiones Prima
est humectare corpus et alia mebra pri
cipalia ne dissoluant 2a est custodire
membra ne difformentur Prima ꝯpletur
cū debita adminiatracōe lactis et brodij gal
linarū et aliorū humectantium 2a ꝯpletur
cū letificantibꝰ ipm cor ut cū dyarodon
abbatis 3a ꝯpletur cū cautijs factis ut
d. et cū alijs decorantibꝰ ipam faciē et
ꝯsolidantibꝰ ~~ipam~~ et alia mebra Verum
tamen ista pro maiori pte ptinet ad phisi
phicam plus quam ad cirurgicam solū supfi
ciali procedam Et primo incipiā a dieta
ipsorū Et dico q dieta eorū debet ēē sicut
dieta habentium cephiros aut cancrū ut in
illis locis est dcm et illic vide Et respiciat
se ab omni re calefaciente et a coytu se ca
ueat hac est ut dt auic. est de quencn
tibꝰ lep quibꝰ curatur lepra et pp̄ea q̄n hnt
ꝯstrictione et difficultate anhelitꝰ et vo
cis Det tū eis pꝰ euacuatione in quan
titate qua digerat et det cū mulgere

mt ne moriet
a est ꝯfortare corpꝰ

qua tūc ppam caliditatem habet et si cū lacte
solum posset stare eēt bonū vel cibi eorū corr. i. flebo
bō ingrarū venarū nullo mō ꝯuenit in lepra
ꝯfirmata nisi eēt magna repletio aut timetur co
strictio anhelitꝰ Ventosatio et scarificatio in
natibꝰ tibijs retro collum int spatulas aptio p
narū venarū faciei bn pōt eis ꝯpetē cū mā
iam est in carne antequam ꝯfirmetur Precipit
halihabas accelerare minutionem a duabꝰ venis
organicis et a duabꝰ pꝰ aures et a vena fron
tis Rasis tū a purpurea vena dextre brachij
incipit et post inēualium a sinistra et recitat
ꝯ curauit quendam iuuenē leprosum in cuiꝰ fa
cie nodi iā incipiebant et pili defluebant
Cui sicut narrō incipiebat cū flō et ventris
solutiōe cū apozimate de epitio et pillis cale
ram rubeam purgantibꝰ et frequenter eū in balneo
posuit et dedit cibaria humectantia Et postea
p aliquot dies quiete ordinauit Et postea ad
ventris soluendum redijt q toties fecit donec
plus quam quadragesies in quinque mensibꝰ ventre
soluit Et rubefacti pili inceperūt nasci oculi
et color et facies meliorari inceperūt et ppe
sanitatem reduci et recedens ab ipo p alios sex me
ses dimissa purgē et cū alio bono regimine
rediē cū sanum inuenit Idem purgent isti
de sirupo de fumo terre cuiꝰ hec est descriptio
Rx fumi terre qz. j. buglosse lupuli lapatij
capill. ve. dyantreos polifici scolopendrie en
diuie nouelle cicoree an. 4. j. liquir. seis
melonum seminis acetose an. cuscute an. ʒ. j.
florum ros. viol. boraginis buglosse et epitimi
an. ʒ. j. polipodij ʒ. ij. vini granatorum granatorum
acetosorum passul. an. 4. j. panis zuc. ℔. j. fiat
sirupꝰ Digesta mā purget paulatime cū
apozimate laxatiuo fcō cū pciēl in sirupo
accepto scilicet fūi terre boraginis buglosse
lapatij sene epiti polipodij et de pruinis et
tamarindis et de cassia f. et si nō addatur ace
tum et administretur bis in septiā qz. j. in quo
pōt dissolui ad acuendum ʒ. j. electuarij succi ro.
Et mesue in hoc sirupo posuit mirabol. c.
Si aūt vis fortiꝰ purgare fiat cū pillis
de fumo terre descriptōe mesue et auic.
Si purgare vis fortissime precipe auic. the
riacam yherologadion acuata cū pulpa
coloquintide et cū electuario succi ro. et mirab. pōt
diminui et addi pꝰ quod videtur prima de
clinet ad coleram vel flā Caput purgium
fiat cū succo de citonijs sambuci celidonie
nasturcij stafisagrie piretri nucis muscate piperis
longi in quo addatur modicum de euforbio vel
de scamonea vel de electuario succi ro. et trahatur
aut ponatur vna gutta in naribꝰ Post istas
purgationes fiat stufe de herbis dictis in sirupo
et raso capite fricetur et lauetur caput et
facies et totum corpꝰ cū tali decoctiōe
Rx fumi terre & lappatij scabiose camomille
melliloti stafisagrie sinapis piperis lon
gi nucis muscate sulphuris vini aloes auripigmenti
coctum cū aqua et aceto Et fcā fricatiōe
liniatur totꝰ cū sanguine leporis in exitu
detur tyriaca cū vino ʒ. j. Et postquam fuit
exsiccatꝰ redeat ad stufam et ibi lauetur
cū decoctiōe radicis lilij iarī et fumi fum
Et pꝰ inungatur totꝰ cū isto vnguento

ung(uen)t(u)m citrin(um) lb. j. ung(uen)t(um) albi lb. j. pingue
omnis serpentis ℥ j. olei ro(sarum) olei mirtini un
guenti populeon ana ℥ ij. misceant(ur) et inun
gant(ur) et multa reperiunt(ur) in c(apitul)o de morphea
scabie et serpigine et in morbis facie(i) et illa
talia applicant(ur) q(uan)n(do) est opus // Avicenna dicit
q(uod) caro vipe(re) vel tiri et illud in quo est vir
tus ei(us) est de melioribus medicinis ei(us) Et in
(secund)o simplitium farmacor(um) hoc probat Gal(enus) per
multa exempla // De hoc Gordonius dicit
elegant(er) serpentes de locis siccissimis cum dor
so nigro et ligent(ur) vers(us) caudam et naso cap(itis)
et diu cum virgis minutis flagellent(ur) et
subito abscindant(ur) caput et cauda et dimit
tant(ur) moriunt(ur) per terram et quanto plus mo
uebunt(ur) exibit plus de sanguine et erit me
lius et excorient(ur) et abluant(ur) cum aqua salsa
calida et postea cum vino puro decoquat(ur) quo
usque ad ossis separatione(m) cum aniso aneto et pa
ne biscocto et modico sal(e) et sorbeat(ur) bro
dium et comedant(ur) carnes et sic preparate te
rant(ur) cum ala galline et modico zz. et multis
de zucc(ar)o et fiat confectio alba // Aliter potest
preparari cum pulvere zz. coriandri croci et po
nant(ur) in pastillo // Aliter etiam potest preparari terra
t(ur) iste carnes fortit(er) et cum pulvere zz. coriandri
et croci et muscis(?) et zucc(ar)o fiat electu(arium) //
Aliter etiam potest preparari capiant(ur) serpentes tales
et ponant(ur) vini in omni tempore vindemiar(um) cum
epithimo senepolipodio aniso feniculo et amo
mo et q(uan)n(do) erit claritas ponat(ur) in alio vase
et erit laxativum et administrabatur bis vel ter
in die // Aliter ut dicit Henricus ponat(ur) p(ost)
decollator(um) in alembico et fiat aqua Et est
sciend(um) q(uod) usus ipsor(um) facit corpus p(ri)us inflari post
cadunt squame et pelles et excoriant(ur) et
inflant(ur) et sanant(ur) Tempus aut(em) sufficie(n)s
usus ipsor(um) est cum ipsi incurrunt scotomiam
et ex hiis que conferunt s(e)c(un)d(u)m aliquos et quinque come
dunt(ur) et bibunt(ur) confectiones et bedasarum et al
fesiba alsebide // Cauteria in istis conveniunt
sed ipsa non debent fieri nisi post omnes alias curas
et maxime in putrefacta et hirsuta Et aliqui ponunt
multa cauteria sed ista sunt consueta s(cilicet) in fontanel
la brachiorum et tibiarum et in inguinibus subascell(is)
fiunt et in summitate capitis et retro collum
in fontanella ruptoria sunt sub mentone
et in collo // Ultimo dicendum est de accidentibus
// Accidentia aut(em) que apparent in lepra
sunt multa que correctione indigent ut
morphea scabies serpigo de quibus satis dic
tum est // Modi accidunt et glandule atque
tuberositates ulcera et corrosiones de quibus
omnibus in propriis capitulis est dictum // Capila(ri)o
pustula(ri)o et opilatio narium de quibus est
dem // Raucedo vocis difficultas anhe
litus de quibus pro parte dixi in phisicalibus libris
satis tractatis et ideo ipsi in hoc requirant(ur)
cum opus est Et hec de isto libro ad lau
dem dei omnipotentis

Explicit liber quintus de decoratione a
capite usque ad pedes // Incipit lib(er)
sextus et ultimus de fracturis et
dislocationibus

Frustra (enim) enim mor
talium genus morit(ur) et frigi
litas imputat(ur) accidit
eger. Ego enim adhibui me
dicinam corpori et non spiritui
Nam si omnes egrotantes
salvos facere potuissem a primo
homine Adam usque hodie nullus
fuisset homo mortuus Sed
quia mors omnibus succedit
ergo medicina propter indigentiam facta est ut sig
futura potencia(?) sine vite sine mortis sine
macrocosmia(?) Nam satis verent(ur) pigmenta vel
antidota quia non afferunt salutem sed periculum cum
moderatione vivere possumus quia medicina ab
altissimo creata est qui non timet deum que
rens medicum non inveniet // Multi aut(em) apud
medicum desperati sunt et apud deum salvi fa
cti sunt // Dicit scire q(uod) omnis virtus de celo fundit(ur)
Et habitaculum ante in celo est // Difinit me
dicus qui diligentiam nichil adhibeat et dieta
non sciat nec signa providere et dicit se cum pig
mentis et antidotis curare sollicitat egritu
dine quare non potest curare vel nature corpus
scire // Incipiam ergo cum dei auxilio de frac
turis et dislocationibus Et antequam de eis mentio
nem faciam ponam primo aliqua utilia ad istum
totum librum Dico ergo quod postquam feci mentionem
de soluta continuitate que accidit in membris
humidis utrum in natura et influentes et de solu
ta continuitate membrorum principalium et ortorum
ab eis quia facta est mentio de vulneribus ner
vorum venarum et arteriarum ut patet in primo de vul
neribus in uli(?) Restat modo mentionem facere de
soluta continuitate que ossibus accidit que vo
catur fractura que fit ratione casus vel offensionis
// De soluta continuitate que accidit ossibus ra
rei(?) nocentis facta est mentio in primo libro de
soluta continuitate in fine quare illic vide
q(uan)n(do) est opus // Pro quo non q(uod) et membra
gradiant(ur) s(e)c(un)d(u)m complexionem s(e)c(un)d(u)m quas opera
suas perficiunt Ergo aut(em) ossium est esse sustentame
ntum ipsorum musculorum eo quia musculi sunt et
motus voluntarii talis aut(em) motus non potest fi
eri nisi per musculi essent equoliti ossibus quia densa
et dura deberet esse quia frigide et sicce complexio
nis sunt fuit necesse ipsos musculos fore
duros ratione diversitatis motuum corporis Sunt
musculi qui sunt in capite mentum(?) debue
runt esse sicci eo quia sunt principium fortissimo
rum // Musculi aut(em) pectoris et ventris ha
bent moveri motu dilatationis et constric
tionis tamen debuerunt esse molles et ex hoc
vide causam quia natura non fecit omnes muscu
los equolitos ossibus ut patet de muscul(is) ventris
longitudinalibus que longitudinales et trans
versales uniti sunt ad invicem mediante
lata corda quia patet quod corda non dicitur corda quia
habet similitudinem corde quod est attrahere et re
laxare sicut illud patet de muscul(is) superiorum

quia nō sunt collocati sup os s; sup cartilagi-
nem Tota hec est causa q si illi musculi
essent collocati sup os nō posset claudi palpe-
bra neq facere suaz oponē ad quē finalit or-
dinat q est oculū coopire et ipm ab extrin-
secis defendere q patet q in piscib et in mul-
tis alijs nā nō facit palpebrā hec fuit causa
q illa aīalia hūt quūctiuā et corneaz suaz ap-
tam resistē cauis extrinsecis roe sui grossitiei
Sil dico de musculis ventris q nō fuerūt
collocati sup os q nō potuissent moueri mo-
tu dilatio et astrictio Nō tm nō decipiat
te quātitas musculoꝝ in augmēto de mag^e
ossiuz vn ut dr G. 2o. tegni de signis habi-
tudinis totius aliqū musculi sūt magni
q carnosi et ossa sūt pua q roe mag^{tudis}
musculoꝝ credis ossa fore mag^a q nō est
et aliq accedit oppom q musculi qui equal-
iut sūt pui ossa tn sūt magna in quib
credis ossa fore pua q in hoc bn vīdeas
Nō 2o q lo ossa dicant^r habē vtute in na-
tam tn q opōne nālez soluz hūt ut dicit
gentilis voco aūt opōnez nālez que fit a v-
tute opante ut est virtus aīalis epis et vtus
vitalis iste naz sūt vtutes nāles Ex lo
pz q isto mō nō distingunt^r vtus nālis a
vitali q ergo ossa hūt vtutez nālez et vita-
lem soluz ig^r dur hre vtutē natā tm nō
aut aliquo mō vtutē recepunt aīalem a
cerebro vz q in eis nō est virtus vt mo-
tiua recepunt aīalez a cēbro ut pz q in eis
nō est vtus motiua hūt tn vtutē nālem
q nutriunt et vitalē quia viuūt Ex quo
pz q stomachus pulmo et rēs nō hūt v-
tutem innataz tm q vlē vtutē nālem
influētez ad intellectū datuz hūt vtutē
influētez q vtutē aīalez Ex quo pz 2o
q vtutes nāles dicūt innatē q magis me-
mbro vn nutrire et viuē magis necciō
in est membro q mouē voluntario motu
Notant dici voluntario motu pp motū
dyastolis et sistolis qui nō est voluntarij sed
fit a vtutē nāli q sine motu mēbra eē pūt
ut in paliticis sine vtutē nāli et vitali nō pūt
eē q pz q vtus aīalis dr influens q nō ita ne-
cessaria debet eē membri ut iam declaratū
est Ex quo pz 3o q omē membꝝ nō hns
vtutez nālez est mēbꝝ hns vtutē innatā
tm ut ossa corde ligamēta pinguedo caro
infusa etc Dic tn hali. 2o. tegni q lo
mēbꝝ dr hrē vtutē innatā tm eo q nō
recepit nutrimētū p vias maīfestas vn
in musculis sūt venē arterie nerui portā-
tes influxū eis et dico sit de alijs mēbris
Venē tn et artie nō faciūt ad opez mus-
culoꝝ q infero illud quod dic G. in fine
huius tractatus q ossa nō pūt humectare
vel humidiora facē s; satis est si prohibeat
ea que nō cito siccari Assignat causam
cum dicat eas vero medij regiones et p
hoc intelligit venā arterialez hec replē
humiditate tali illud nō Nō q nā ordi-
nauit in ossib concauitatez vel concauitate sūt
ut concauitate illa suaret nutrimētū ex
quo ossa debent nutriri et continuē eis eē
applicatuz et nō inmꝝ q ipā nō sūt tante
attractionis sicut sunt camfornia neq tante
digōis Et lo ne deficeret eis nutrimētū nā
ordinauit istam concauitatez semꝑ plenā nutri-
mēto ex quo ossa nutriunt^r Ex quo infero
q nō oīa membra sibi attrahūt a venis nutri-
mētū pz q tardior fit digō in ipsis ossibus
et assilatio nutrimēti in nutrituz ergo tardior
fit ab eis attractio a venis Ex quo infero 1o
q opatio que dr digō fit a calō intellit^r de
calido in cōparatē ad pondus mō ossa digerūt
nutrimentuz q scz trāsmittit^r et ab eis attrahit^r
et hoc nō faciūt nisi mediante cōplexiōe sua
que est calida in cōparatē ad equale ad pondus
In cōparatē ad cutiz frīa sūt Infero 2o. q lz
nutrimētuz suuz appeat calidiuz q medulla
est dulcis ex quo nutrit^r dico tn q nō nutrit^r
nisi ex pte grossa ipsius medulle et nō minuz
quia nutrimentuz debet eē pporcionatuz nutrito
ergo cum ossa melita sint nutrimētuz nīliauz
eē q ordinauit ergo nā ut cum nutrimēto illo
grosso pmisceret^r de humore acuto et cum illo
melius ad concauitatē vel spongiositatē penetret
qm nutrimētuz nīliauz roe sue grossitiei per
porositates ossis nō potuisset penetrare subti-
liat^r ergo p ptez illaz acutaz Dic ergo sang^{is}
p commixtionez aquositatis subtiliat^r et spūs p
cōmixtione aeris fit et istud nutrimētuz cōtinuat^r
et cōseruat^r illa medulla roe musculi cooperientis
ipm os ut pz experimēto vn cum os fuit totuz
decoctuz carne corrupit^r roe carentie nutri-
cōseruantis hunc medullaz ut sepe vidi in ve-
tositate spine Ex quo pz medullaz ex aliqua
p ossis fore remotaz ipo tn osse nō existente
corrupto et nō mirū q tota medulla nō est
remota Si tn tota fuit remota os deficiat
vn sup foole cruris trepanaui ab vna pte ad
aliaz pro remotione vmq ptis et tāt aliqua ps
medulle Multa alia pūt dici et conf illa
replicaī Et quia est modus practicus et non
theoricus ideo dimitto

Flebō est euacuatio vlis multitudine
euacuantis ut dic auic q^a primi Et in
in pma tertij dicebat q erat comūs eua-
cuatio huorum Et raynaldus dicebat q flebō
est incisio vene euacuās sanguinē et hu-
mores cum sanguine currentes Nō tn q
ista capla hīt ordinē tamq necciā in toto lo
quare ea vide Et G. in vj ptīcula affo
in cōmēto istius affo Rubuscum fleū aut
farmatia cōfert etc Dic eius principiū cōmē-
ti Flebō aut vlis est medicina omn pas-
sionū de plenitudine Et ras in 4o alma sor
dicit q multuz cōfert in cōseruado sanitate et ad
egritudine remouendaz et tu intellige si fi-
at ut oz Et hoc tetigit G. in cōmēto affo p
all. circa mediuz cum dicit purgō duo facit
iuuamēta q corpus a malis humorib mundi-
ficat quare infero si fiat flebō ut nō debet
est causa debilitatis vtutis et est causa gnātō-
nis corporis Et est cā multaz aliaz egritudinu
q bn notauit auic dum dic Et caue negligē-
do vnā duaz dispōnū pductiū ad ebullitiōez
huoꝝ colericoꝝ etc Et qm est fit dum nō debet cito

inducit senectus et causa est manifesta. Notandum
quod flebotomia potest stringi et removeri quando multis non
aut farmatia // Notandum tamen quod sex sunt intentiones propter
quas medicus facit fleubotomiam // Prima est ad
evacuandum de qua intentione loquitur Galenus in libro
de flebotomia reprehendens methodicos dicens quod fleu-
botomia non fit solum propter multitudinem ut methodici
dicebant sed propter passionis fortitudinem sine multi-
tudine incipiente flebotomie ut nos eam sepe ceteris
propter convulsionem facimus flebotomiam vel propter dolorem // Secunda in-
tentio vero cum fit flebotomia est ad divertendum hoc est
declarat Galenus in libro de flebotomia et in quinto ter-
rapeutice dicit hanc sententiam: Si sanguis a sinistra
naris fluxerit dextram fleubotomias et hoc
est de re diversionis hoc declarat Ypocras .4ta
particula afforismorum in illo afforismo: posteriora capitis do-
lentia in fronte recta dum est vena incisa
iuvat. Et Galenus in commento dicit non solum inten-
dit purgari de locis infirmis sed etiam nam per
tem eius oppositam extrahere satagit. Et in fine
commenti dicit nos autem multos sanavimus in oculorum
dolore si habeant humores longo tempore efflu-
entes cum scarificatione posteriori parte id est in cer-
nei posterioris summitate. Tertia intentio flebotomie est
ad alterandum hoc est declarat Galenus in commento illius
afforismi prime particule que egeriuntur non multitudi-
nem considerare oportet. Et in fine commenti dicit cum enim
fleubotomamus usque ad defectionem in parvis febribus
refrigeratur corpus statim // Quarta intentio
fleubotomie est ad ad attrahendum hoc est declarat
Ypocras in 5a particula afforismorum 5o afforismo: Mulieri
sanguinem vomenti menstruis supervenientibus
solutio fit. Et si videtur quando volumus provocare
menstrua tempore suo facimus fleubotomiam de cavi-
cula pedis dextri. Et suetia vel ventosam appo-
nimus ad coxas et scarificamus // Quinta in-
tentio fleubotomie est ad preservandum. Et hoc do-
cuit Avicenna 4a .4i. ubi in casu et offensione
docet facere flebotomiam et hoc non est nisi ratione conser-
vationis particule. Et hoc est dictum Galeni in commento
afforismi in 6 particula: Rubuscentum fleubotomia aut
farmatia oportet. Unde primo verbo commenti dicit primum
est intelligendum quod hic debet attendere sanguineos
qui non corpora purgaverunt non diu erunt sani.
Oportet ergo in principio veris purgare hos cum fleubotomia
si de plenitudine timeamus // Sexta in-
tentio fleubotomie est ad alleviandum. Et de ista loquitur
Galenus xi terapeutice capitulo xv versus medium
dicens: Igitur optimum quidem ut dixi est
venam incidere non solum in synochis febribus
enim et in omnibus aliis que in putredinem
humorum quando decimum vel que virtutis vel que etatis
non prohibebunt alleviatur ei qui dispensat
corpus natura et deponens que aggravant eam ali-
quod vel ut cum dominabitur reliquo facile vapores
et digerit quod dirigi potest et excernit ex-
cernent post exteriora residens preparat pas-
sionum. Secundo principaliter notandum quod fleubotomia requiritur
pro utraque repletione. Unde una secundum vasa ut in
atletis quibus competit fleubotomia ut patet in leprosis
et in quibus est repletio quo ad ventrem non
quo ad vasa facimus fleubotomiam. Alia tamen est re-
pletio que non est secundum sanguinem solum sed secundum
omnes humores et in isto dicit Galenus .2a particula
afforismorum in commento illius dolores oculorum etc. in fine
commenti oportet ergo investigare ut si corpus sit
plenum humoribus flebotomia sive uno et eodem modo far-
matia // Notandum quod illi qui possunt flebotomiam pati
sunt habentes virtutes robustas venas am-
plas et grossas et cum hoc habent latitudinem
non multum macilentam et colorem habent non al-
bum et carnem non mollem habent habentes autem
dispositionem contrariam neque quod salubriter eam sustinere possunt
habent enim modicum sanguinis et habent carnes
facile evaporabiles quare sequitur quod infantes
citra 14 annum non sunt fleubotomandi et senes
ultra 70 annos non sunt fleubotomandi non magna
exigente necessitate parvi et tunc hoc facias cum
cautela. Et Galenus in libro suo ad glauconem
in principio dicit quod non consueti fleubotomari
non sustinent fleubotomiam nec habentes stomachi debilem
nec cor occupata operariis in crapulam vel in
digestionem patientes. Et Ypocras excepit peregrinantes
contra ad postremos menses // Notandum tamen quod inter omnia
que prohibent fleubotomiam est inanitio suprema
virtute debili ut in ix terapeutice scribitur.
Multi enim propter debilitatem virtutis in fleubotomi-
nis perierunt et hoc ego vidi. Unde medicus
debet semper custodire virtutem ut dicit Avicenna
4a primi capitulo 20. Et ipse quoque semper sit sollicitus de
eo quod est magis suspectum oportet quia omnia que de-
bilitant virtutem prohibent fleubotomiam ut est
sudor colica passio fluxus ventris spasmus
tremor longa egritudo superfluus coytus
nimium balneum augustie sollicitudines vi-
gilie labores // Notandum tamen quod Rasis 4o almansoris
addit quod qui multa carne et nimis rebus
dulcibus uti consueverunt fleubotomari optime
possunt. Qui vero passi sunt abstinentiam et
interiora habent debilia et flatum sunt et egri-
tudines solebant habere frigidas ut qui habitabant
in regione et aere calido non debet fleubotomari
donec illa ab eis non fuerunt remota. Et
de hiis omnibus Reynaldus de villa nova men-
tionem fecit in uno suo libello de rebus conce-
dentibus vel negantibus flebotomiam. Et quia istud est magis
physicum quam cirurgicum eis physicis dimitto po-
nens solum id quod cirurgicis convenit // Quarto
notandum quod vene que possunt seu debent fleubotoma-
ri secundum haliabatem 4o sermone pratice 2 libro regalis
dispositionis sunt 30 quarum 12 sunt in brachiis
in capite 13 et in pedibus viii. Alibi ponit
Galenus 26 quarum decem sunt in capite decem in
brachiis et vi in tibiis et pedibus. In bra-
chiis sunt x scilicet due mediane due basilice
due cephalice due assellares et due cubita-
les // In capite sunt x due post aures due in
angulis oculorum due virgarum et due frontis et
vena nasi et vena sub lingua. In pedibus
sunt viii due inguinibus due saphene saphene
due sciatice et due pectinis pedis. De arte-
riis vero dicunt fleubotomari sanum dicit Galenus
moris rationibus in passionibus spirituosis preprobat
incidere eas que sunt secundum timpora et que sunt
post aures totaliter aut in scissione incisionem verebatur
quod secundum partem. Notandum tamen quod fleubotomia est duplex
quedam subtractiva et alia est diversiva. Unde
incipiente flebotomie prima flebotomiam facimus partis
vero et diverinatur et ipsis particulis evacu-
are debemus per fleubotomiam 2am // Diis autem fleubotomia
fit secundum rectitudinem non transeundo duos diametros

ut in fluxibus sanguinis emoroydarum et menstruorum
declaratur fit ergo de sursum in deorsum et dex
tris in sinistris et an et retro // Diuatia autem
fit ad oppositam ut de epate ad manum dextram de
splene ad sinistram ut in anthonia patet unde fatigo
fleubotomiam propter partem illam quia propter partem illam magis gros
sa apta est ledere splenem et ergo melius per illam
euacuatur et si gsideres multe discordie inter
illos doctores apparentes tolluntur unde Auicenna dicit
quod in principiis morborum replectionalium permit
timittatur fleubotomia hoc uerum est de diuatia de
subtractiua hoc non est uerum // Aluezoar in
V. suo libro tepier dicit quod in pleuresi debet in
principio fieri fleubotomia de basilica brachii oppositi
tamen dicit quod quidam nouus medicus dicit quod debet
fieri de eadem parte quod non est uerum quia debet
esse subtractiua 2a diuatia Nota tamen quod Auicenna
magis explicat ad quas egritudines singulares
incisiones uenarum conferunt et competunt sufficiat
tamen cirurgico hoc esse dictum quod omnes bene per
longum fleubotomantur sicut uene brachii mag
ne Uene autem particulares fleubotomantur per
transuersum et bene canicule pedum et bene
alie particulares propter ligaturam et propter cautum inci
dimus et bene no. Instrumentum autem fleubotomandi
est triplex unum est acutum ut lanceta aliud
est latum ut folium mirti Aliud est instrumentum
simile instrumento cum quo equi fleubotomantur Et
si gsideres hoc instrumentum est inutile quia non spe
cialiter non debes fleubotomare ymo ex aliquando
fleubotomiam late ut quando sanguis est grossus et
aliquando stricte ut in casu et offensione quando cor
pus fuit inanitum nisi forsan uelis dicere quod talia
instrumenta sint diuersa quia aliquando lata sint aliquando stric
ta // Quinto nota quod de mensura fleubotomie non potest
dari regula nisi est inatia et coniecturatiua
In uolendo ergo coniecturare oportet gsiderare
quantitatem egritudinis et fortitudinem uirtutis
Et ad hoc multum adiuuat tempus sexus etas
regio unde si uirtus est fortis et egritudo magna
fiat fleubotomia magna in una uice Si uero uirtus
fuit debilis non fiat in una uice sed diuidatur
Consideratur ergo debes tangere pulsum ut
et 6. et quando perciperes inequalitatem et inordinatio
nem pulsus percipias stringere uenam // Attende
etiam debes quando sanguis exit quando se mutat in
meliorem dispositionem illico est gstringenda de
quantitate sanguinis eo quia debeat esse inte
rio extrinsecum modum et hoc in ueritatem unde
Galienus in de fleubotomia dicit quod maior quantitas est
libra uj. et minor quantitas est libra s. et media quan
titas libra j. Et ego dico quod maior sit semper libra s.
uel 3 viij. uel x. propter infamiam Et non nimis quia
complexiones hodierna die sunt nimium debiliores in
comparatione ad tempus preteritum uoce ingluuie quia est
// Nota etiam quod cum corpus fuit gsitetus in omni a
nno fleubotomare cum fuit in 60. anno
minuta sit et 40. plus et in 60. totaliter
auferatur quia non fleubotomatur // Sexto
nota de tempore fleubotomie unde sic nota quod fleubotomia
habet duas horas scilicet horam necessitatis et horam electio
nis hora necessitatis est hora in qua fieri debet
et tardiori non potest nisi fuit impeditus ut
uerbi gratia in puero pleuretico // Cor
rige ergo hoc per aliud modum ut scarificando

cum in spatulis loco fleubotomie non possumus non
obstante quod auenzoar filium suum trium annorum
fleubotomauerit et euasit ex hoc a morte ut
dicit licet Auerroys 1o colliget dicat quod uir
tus in eo erat fortis et habuerit sinocham
magnam et si fuit sanatus hoc erat de raro
gtingentibus // Hora electionis potest esse omni hora
et nocte forti egritudine existente et forti
uirtute exceptis pueris et decrepitis ut dicit
G. in decretis // 7o hora electionis attenditur
penes radicem inferiorem et superiorem que in
corpore agunt Radix inferior attenditur quod in
corpore digestus sit cibus et quod ego sit expulsa ut
dicit Auicenna et quod dies sit clara lucida et plu
uiosa Radix superior est quod luna habeat bona
lucem ut in xij et xj die luna crescente sin
descendendo in xvij. et 19a et 21. et euites
semper gunctionem et oppositionem In casu tamen in quo
non guenirent ambe radices in unum non obstan
te quod primaria plus influat 2aria Et tamen
quod radix inferior est effectus superiorum Et ergo
effectiuum est nobis medicis certior quam causa
rum pro tanto melius est quod teneatur certum quam
incertum unde anxia et incerta ualde est scientia
medicorum unde solempnes medici ut Auicenna et
Auerroys parum de eis curauerunt in medicina
Reputatur tamen iste uersus luna uetus ueteres iuuenes
noua luna requirit // Reynaltus tamen de villa
noua in affo suis deducet quod citra medium
3e quadre melior absolute est fleubotomia eo quod humidi
tates tunc non sunt multum gdensate neque sunt
multum reuitzantes neque mobiles Et istum mo
dum multi sequuntur unde de sero euacuas ue
nas paruas quia de sero magis plene sunt et non
alia de causa et hoc etiam uoluit raynaldus uult
etiam quod in hyeme fleubotometur sinistre in esta
te dextre cum non est // Septimo nota quod in regimine
fleubotomie gsiderantur tria primo regimen fleubotoma
tis 2o regimen fleubotomati 3o regimen et
iudicium sanguinis De primo dicit halabas quod
fleubotomans debet esse iuuenis aptus et bene
uidens et habeat lanceetas diuersorum cuspidum et
fiat fricatio in loco ut in uena ingrossetur et me
lius uideatur et ligetur uena in parte superiori ut
ipsa impleatur et grossior appareat Item uena
inungatur cum pulpa indicis et lanceta teneatur
cum tribus digitis et suauiter aperiatur uena non to
taliter profundando sed aliqualiter eleuando ut
non ledatur neruus uel arteria quia uena arte
riam insequitur Et causa quare etiam uena insequitur
est ut caliditas eius posset euentari ab aere re
cepto ab ipsa arteria // Aliter autem cum in uena
dorsi sit maior caliditas quam in arteria pedis et
arteria pedis indiget euentatione propter caliditatem
ergo et in uena dorsi sit maior caliditas quam in
arteria Soluitur ergo ut dictum est et quia
hoc physicum est non plus loquor Item fiat
ligatura cum cotone et bindis et cum pulue
gstrictiuo iam supposito in primo libro si fuit necesse
De regimine fleubotomati patet quod est in tribus in regimine
ante fleubotomiam et in regimine in fleubotomia isto modo
regatur si sentit quod sanguis sit grossus aut tempus
sit frigidum debet modicum ambulare ut ue
ne ingrossentur et sanguis grossus ad exteriora
gmoueatur Aut in precedenti die debet balneum

intrare et hoc precipue habet veritatem in principio curationis
~~intrare~~ venarum manus et pedis propter causam supradictam in
isto capitulo assignatam. Et si vene nullo modo appareant
impleatur locus cum fermento per tres vel quatuor ho-
ras antequam vena de ratione fermenti est attrahere et sic ve-
na apparebit. Et hec est causa quare vene ma-
nus et pedis fleubotomentur. Et si dubitaretur
de virtute danda est mica panis balneata in vi-
no. Et si est fortis sedeat et stabit (?) levat aliquan-
tulum elevatus. In actu autem fleubotomie debet
removere conam (?) et cum dilatare debet pannos strin-
gentes ut sanguis ad superiora vel ad inferiora
posset transire. Et dicitur a quibusdam removere lapides
si habuerit in bursa vel in manu habentes
virtutem restringendi sanguinem et secundo hoc
in manu teneat baculum et ducat digitos
et tusciat et percutiat cum manu in spatulis
et si tempus est frigidum vel suspicatur de san-
guine grosso fiat fleubotomia lata. Et per oppositum in
opposito. Unde tempore hyemis sanguis est val-
de grossus ingrossate ad estatem quia spiritus sunt
grossiores densati a frigore in estate per oppositum.
Unde non quod diversio indicat de fleubotomia stricta
et iam super hoc fuit declaratum in aliis libris
et similiter hoc indicat debilitas virtutis. Et ex
hoc non est ne stricta fleubotomia te decipiet
quoniam sanguinem bonum apparere facit eo quod clarus
lucidus spirituosus solum exit et grossus melior
remanet et aqua si accidat sincopis. Ista
fleubotomia si est calefactus desideratur gignatus cum aqua
frigida ut dicit G. vel poma arantia in vino ma-
cerata ut dicit Reynaldus et ponatur in
rob. Si opus fuit rursum super partem non fleubo-
tomatam et claudantur fenestre ne visus eius
ledatur. Et cum dicit Raynaldus post horam autem
comedet moderate et non ingurgitet ut
aliquando aliqui fatui et cibus sit bone substantie
et bone qualitatis ut bonum sanguinem gene-
ret et priorem corriget. Potus autem augeatur ratione
cibi non ratione autem consuetudinis ut dicit Iohannes de
Sancto Amando. Et si consuetus sit dormire post
duas horas aut tres dormiat iuxta auctoritatem
G. in tertia. Sit tamen cautus in custodiendo
venam immediate tamen post fleubotomiam prohi-
beatur ne dormiat ne ex motu humorum ad
extra propter fleubotomiam et ad intus propter sompnum in me-
bris fiet contractio. Et est precipuum ne dor-
miat ne in dormitione vena aperiatur quia
est sepe expertum. Unde ex illa apertura possit
mori ut talis regimen teneat fleubotomatus
per tres dies. Si tamen videris quod sanguinem
fuisse malum valde et fleubotomia fuit diminuta
de sero aperire potes venam cum manibus trahe-
do labia incisionis facta cum fleubotomo. Et extra-
hes sanguinem. Deinde claudere debes modo supra-
dicto. De iudicio et aspectu sanguinis multa
dicit Gordonius. Et dicit multa que non sunt
in usu. Debes ergo semper fleubotomatum
letificare dicendo quod fleubotomia fuit bona
nam si sanguis extractus est bonus signum
est bonum quod sanguis qui remansit fuit
melior. Si autem malus est bonum est quod exi-
vit. Sanguis autem bonus ut in proposito per-
tinet de quo satis dictum est in capitulo de fleg-
mone primo libro est ille qui in fleubotomia non est
grossus nec subtilis. Declinans vero ad citri-
nitatem est colericus. Qui vero ad grossitiem

et nigredinem est melancolicus. Qui vero ad viscositatem
et albedinem est flegmaticus. Qui vero granulosus et ci-
nericius significat lepram. Color niger et viridis et
pavonicus est malus quia corruptionem humorum significat et
promptitudinem ad febrem et pustulas malas vel
apostemata et spissitudo et fortitudo illius cutis superioris
que cum difficultate rumpitur cum ungula. Et san-
guis qui non potest coagulari in media hora est ma-
lus. Multos tamen alios possem ponere de fleubotomia que
pertinent ad phisicos quas omnes dimisi pones solummodo
causam cirurgico pertinentes.

Purgatio fit multis modis ut dicit G. in glosa
illius afforismi quarte particule. Si qualia oportet fit
natura per fleubotomiam, per excessum, per vomitum, per
nares, per palatum, per tussim, per urinam, per mictum, per
emoroydas, per sudores, per exercitia, per balnea, methilogia (?)
ergo non fit sermo hic nisi de illa que fit per exces-
sum in primo capitulo. In sequenti de illa que fit per vomi-
tum et in alio que fit per clistere. De illa que fit per fleu-
botomiam satis dictum est in alio capitulo et ista sunt modi
evacuationis qui magis pertinent cirurgico et
ideo de eis ut cirurgicus loquor. Nota bene ut dicit
Mesue quod multa pericula imminent in medicinis
laxativis de quibus omnibus ipse pertractavit. Medi-
cina autem laxativa secundum Galienum intelligitur in farma-
ciis et illa que cacochimia evacuat. Unde in commento
illius primi afforismi: In perturbationibus ventris et vomitibus
etc. Purgatio que est evacuatio corporis que est secundum naturam. Medicina
autem medicina ventris solutiva maxime probatur adiuto-
rium ad sanitatem conservandam si utatur ut debet nisi
quod damnasoris (?) et bene dicit ut oportet quod ubi non oportet vel secundum
qualitatem vel secundum quantitatem vel tempus solutam
tamen facit ut dicit Haliabbas in secundo sermone secundo particule regalis
dispositionis. Quod perit homo aut mala facit nisi immita-
tem in eo et hoc testatur Ypocras in quarta particula afforismorum.
Albus periculosus est sanus carnes habentibus spasmum
enim facit. Et in secunda particula saniei habentes cor-
pora farmaciis uti est difficile. Omnis autem me-
dicina laxat et inbecillat ut dicit Avicenna. 3a primi.
Est ergo farmatia utilis et nociva humano corpori
ut totus cetus medicorum testatur. Circa quam aliqua
dubia pro declaratione huius capituli queruntur. Primum que
sunt cum medicina purgandi. Secundum dubium qui sunt
illi qui medicinam sustinere possunt. Tertium dubium cum
quibus medicinis est facienda. Quartum de mensura. Quintum
de tempore. Sextum de regione. Primum autem dubi-
um inquirit per G. libro de farmatiis contra Asclepi-
ades et Herasistratum omnis quod omnes humores super-
flui preter sanguinem per farmaciam sunt purgan-
di et non alii et hoc declarat ibi flatu peccante
hoc evacuari est quod si colera et melia dicentur
purgari flatu diminuitur. Si vero sanguis super-
habundavit non fatica est. Et cum dicebat G.
in de usu farmacorum. Per hec verba oportet primo
purgari colericum quamdam coleram flaticus flatum vero
aquam melicus meliam nigram. Si vero extra illa pur-
gas quiescentia et diminutas inquietentia sunt
ad utrumque est peccare unde est dicendum quod
humores naturales dictos a nutritione super habundantes
per fleubotomiam sunt purgandi vel evacuandi innatu-
les per farmaciam medicinam mox sanguis educ-
tivam licet sit in rebus natura impossibilibus et possibilibus
inveniri ut in 2o de farmatiis narratur de quodam
iuvene qui porcellum deportabat a caude (?) aut cuius
super herbas quasdam applicans vidit sanguinem
de eius extra emanare considerat quod sanguinem

euacuabant iste herbe dedit nam aliquibus gratiam ex-
perientie qui depositi fuerunt Et subtiliter quod licet medicina
in re non sit tamen de ipsa tacere vituperabile est sicut
animalia venenosa tacentur ab hominibus habentibus in-
tellectum // Ex hoc ergo concludo quod quatuor sunt
intentiones propter quas dantur farmatia farma-
cia prima propter cacochimiam expurgandam 2a est
propter fortitudinem egritudinis 3a est ad distrahen-
dum 4a est ad alleviandum // De prima inter-
dicit ypo. 2o afforismo a plenitudine quecumque egri-
tudines fiunt sanat evacuatio // Duplex nam
est repletio scilicet in quantitate et in qualitate Que vero
est in qualitate fleubotomia sanat ut in commento illius
afforismi Ubicumque cibus preter naturam intrat illic egri-
tudinem facit Et in ypo. quibuscumque farmatia
et fleubotomia confert etc // Pro declaratione 2e dico
quod tertia quod secundum eundem modum sicut fleubotomia fit non
solum propter multitudinem sanguinis sed propter fortem
egritudinem ita quod purgatio propter multitudinem
alicuius humoris et fortitudinem in purgando
ut in triplici fortitudine egritudinum exem-
plificat propter principalitatem particule ut in capi-
te vel ventre percussio propter magnitudinem dis-
positionum ut in vulneribus ita magnis et su-
tura indigent propter malam morigerationem
ut in articulis conquassatis // Pro declaratione
3e dico ibidem quod non indigent laborantes pur-
gatione ut crispantem superfluitatem evacuat
Si enim res ferantur sursum inferius pur-
gabimus si deorsum inferius iam affirmato et
cessante re propter particularem causam aut preciam
evacuare melius est et bene non // Pro de-
claratione 4e nota quod ad alleviandum debet sepe
medicina purgativa incipientibus egritu-
dinibus iuxta doctrinam ypocratis in illo afforismo
incipientibus morbis siquid videtur movendum mo-
ve etc Et hoc est verum de evacuatione mino-
rativa et non evacuativa sive eradicativa
nam enim alleviata melius digerit residuum
Ad 2m dubium quod erat qui sunt qui purgandi
cum medicinis convenient colleum pro quo Respondetur secundum
ypo. 2a afforismorum quod ille qui circa umbelicum et
pectine habent spissitudinem fortes enim debent
esse ut dicit G. in commento que per inferius et que per
toraces particulas ad bene familiariter purgabimus
secundum illam vocem habentes partes superiores fortes non
leduntur a vomitu Et in 4a afforismorum dicebat
quod ptisicos non ducendos ad superiores purgationes sed
inferiores supple scilicet secundum membra carniformia
et non secundum radicalia et spermatica ut notat albertus
bononiensis fit talibus enim est aptitudo vomendi
ut plurimum propter coleram que in eis generatur Sunt
enim apti ad purgationem secundum rasim in 4o // Corpora
que in regimine sunt peccantia propter multa et inor-
dinata comestione et qui pauco utuntur exercitio
farmatiis indiget ut in primo de custodia sani-
tatis dicitur et in 3a fen primi et qui assueti sunt
eam melius tollerant Et propter hoc dicit G. in
farmatiarum usu Oportet ergo alicui tradere debens
medicinam interrogare primitus si consuevit bibere
eam et qualiter se habeat cum ea eis Nam si consue-
vit bibere melius tollerat Si non consuevit scire
quod aliter assellabat dum erat sanus aut quando consueve-
rit recipere medicinam si venter eius fuit bene obediens
et bene solubilis levioribus et minoribus indiget
farmatiis Si vero durus et inobediens fortioribus
Tales enim conditiones tollerant medicinam eorum
aut necessitatem Et ideo non sunt farmandi nisi cum pruden-
tia // Primo ergo dico quod habentes ea circa um-
belicum calefacta et macra sunt fallaces ad inferio-
res purgationes secundum sapientes ibidem // 2o corpora sana
non debent purgari quia cum medicina operatur non inve-
niens sumum simile quia malum humorem cum proportionatur
utitur se ad carnem et humiditates radicales ad eas
colliquat Et similem sententiam vos habetis in 2a particula
afforismorum Sana habentes corpora uti farmatiis difficile
Et a. G. in commento illius afforismi talia verba dicente
3o dico quod non sunt purgandi qui malo utuntur cibo
intellige tamen quod sic quod reversus in habitum ut in lepra
confirmata ut patet in afforismo 2e particule Sana habentes
corpora etc ut et declarat albertus bononiensis in recol-
lectis suis super textum avicenne de lepra unde dicit
quod si mali humores nondum quiescunt in habitu
corporis non est inconveniens purgare immo necessarium
Quarto dico quod non debent purgari habentes
humores crudos et indigestos iuxta sententiam ypocratis
prima particula afforismorum digesta medicari et farma-
tari et movere non cruda nisi materia sit furiosa
Pro quo nota quod licet G. in commento dicat solam
materiam furiosam esse rationem motus melius materia po-
test dici furiosa ratione sue quantitatis ratione loci et ratione
accidentis Et propter hoc dicit synocham et colei-
cam squinantiam et anteriorem fore morbos pa-
cutos Et pro primo volunt hoc G. in commento illius
afforismi peracutos et consistentias declarant egri-
tudines etc Materia ergo transcurrentes de una via
ad aliam et non faciat impetum de uno membro
ignobili ad nobile facimus purgationem et evacuationem
Alie autem materie que sunt firmate secundum aliquam particulam
non sunt movende antequam digerantur sed mo-
vende sunt postquam sunt digeste nisi materia sit suf-
ficiens ad expellendum tunc enim debemus auxiliari
aliter autem dimittatur ipsa operari propter vere hoc dice-
bat G. primo minorum Solent enim passiones in-
digent exteriori auxilio quia propter magnitudinem
nequit ordinari natura unde avicenne in cura pute-
dum ingeneralis medicus est adiutor nature
et non impediens eam // Et G. in 3o tegni
omnium vero corporum natura operatur medicus vero ministrat
Quinto dico quod inanici non sunt purgandi nec
debiles et propter hoc dicit ypo. ubi indigentia non
oportet laborare Et avicenne dicit quod omni evacuationi
annexus est casus virtutis // 6o dico quod preparati
ad fluxum non sunt purgandi ut travli qui
cito a dyarria capiuntur longa // 7o dico quod
pueri non sunt evacuandi per farmatiam quia
ut dicit Johannes de sancto amando propter fortitu-
dinem sufficientes sunt ad expellendum superflua
per insensibilem resolutionem Senes autem non
sunt purgandi quia debiles iuxta illud G. in
1a de custodia sanitatis nec aloe nec yera
pigra nec quicquam debet dari // Nota tamen quod ali-
qui dicunt quod dictum hoc intelligitur via conser-
vativa via autem curativa hoc non habet verum
Et secundum hunc modum omnia que debilitant virtutem
ut coytus sudores farmatie non sunt dan-
de // 8o dico quod non debemus uti farma-
tia excessiva a parte existentis in extremo aut ex-
coriatione unde dicebat G. tertio terapeutice ante
aut in intestinis incipientibus fleubotomare
sub ductione non convenit uti // 9o dico
quod laborantibus non convenit nec competit far-
matium solutivum quia satis in eis consumuntur
humores ex labore unde tales ut dicit averro-
ys 1o colliget habent complexiones brutales et

barbaricas qui ex fortibus egritudinibus eva-
dunt. Causa est istum ponit auicenna 4° primi 3° capitulo.
Decimo pregnantes non sunt purgande quia
propter emotionem et dilacerationem ligamentorum
abortirent et hoc est verum nisi hoc fieret
propter materiam venenosam de qua timeretur ne ipsa
ad cor transiret vel ad alia membra principa-
lia et nisi matrem et filium occideret. Habitum
est verum si fuit materia faciens aborsum et tunc
secure fit a quarto mense usque ad septimum et cer-
te hoc non debet fieri cum quacumque medicina sed
cum certa et suaui. Ad 3um cum queritur cum
quibus medicinis sit facienda purgatio Respondetur G.
quod non cum attractiuis sed cum familiaribus et
contrarius hoc dicit G. in usu farmacorum. Sciendum
quod secundum mesue et auicennam est 4or sunt modi
medicinarum laxatiuarum. unus est virtute proprie
attractiua ut scamonea turbith. Alius
est virtute compressiua sicut mirobolani. Alius
est modus virtute proprietate lubricatiua ut muc-
cillago psillij. verumptamen exemplificare
de eis esset nimis longum ideo dimitto plures
exquisitam eorum pertractationem. Et gratia tamen facie-
ndi familiaris uere summam mesue est sciendum quod
medicine simplices euacuantes coleram et
primo scamonea cuius dosis est a granis v. usque
ad xij. Consilium tamen meum est quod non detur sic
simpliciter. Cum alijs autem medicinis misceri
potest et maxime medicine scamonee euitentur
in estate. Reubarbarum detur a ʒ. ij usque ad 4.
Mirobolani citrini a ʒ. iij. usque ad ʒ. j. lupuli
fumiterre viole aqua casei succus ro. pru-
na tamarindi cassiefistule usque ad ʒ. j. s. Me-
dicine composite sunt electuarium succi ro. cuius quantitas
est ʒ. j usque ad ʒ. s. Diaprunis diacito-
niten sed laxatiuum et electuarium de psillio que
duo simul licet ambas materias euacuet. Et
alia reperiuntur laxatiua solum colere que narrare
modo obmitto. Medicine simplices euacuan-
tes flegma sunt turbit cuius dosis est a ʒ. j. usque
ad ij. agarici ʒ. j. s. colloquintida a ʒ. ij. usque
ad iiij. mirabolani kebuli ʒ. j. Composite sunt
balnea ʒ. s. electuarium ind. ʒ. s. benedicta ʒ. s.
pille cochie ʒ. j. diacarthami quod recepta superius
habuisti in capitulo de gutta quantitas est a ʒ. 4 us-
que ad v. pille de agarico descriptione mesue
cuius quantitas est a ʒ. j. usque ad ʒ. j. s. yerapi-
cra G. est que inter omnes medicinas nobilior est
alijs medicinis flegma euacuat. Et diuersificatur
Recipe cuius vim G. ponit centum partes aloes et de
cinamomo et balsamo cassialignea azaro spica
croco et mastice singulorum ana pondus vj. Auicenna
et mesue ad pondus omnium specierum ponunt pondus
duplicatum de aloe et eam acuunt yeram cum
turbit et agarico et colloquintida in parua
quantitate. Aliqui tamen vigorant eam cum scamo-
nea quantum de turbit vel de agarico et isto
modo potest dari in forma pillarum confectarum cum
succo absinthij et quandoque datur in puluere cum aqua
ordei mellita dosis eius est a ʒ. j. s. usque ad ij.
Medicine simplices euacuantes melanco-
liam sunt sene cuius dosis est de puluere ʒ. j. thimus
ʒ. j. esula usque ad ʒ. j. epithimum usque ad ʒ. j.
Cuscute mirobolani indi polipodij usque ad ʒ. j.
lapis lazuli ʒ. j. volubilis lupuli sine men-
sura. Composite sunt diasene ʒ. v. Tarta-
ritum simplex ʒ. v. yeraruffini ʒ. iij. vel iiij.

yeralogodion ʒ. s. Alius est puluis optimus
Recipe liquiritie ʒ. ij. pulueris stoci confortati ʒ. s. epi-
thimi ʒ. j. sene ad pondus omnium et fiat puluis
dosis est ʒ. ij. Medicine euacuantes humores
aquosos sunt tartarum succus yreos cuius dosis est ʒ.
s. succus cucumeris agrestis lacticiniorum quod propo-
sui est instans Et vidi ab eo rubricam et
aliqui dant ipsum panem madendo ipsum in vino
et dosis est ʒ. s. et faciunt mirabilia. Medicine
euacuantes omnes humores sunt iste Recipe conserue
viol. boraginis ana ʒ. ij. conserue buglosse
corticum citri conditi ana ʒ. j. zuccari albi ʒ. s. pulueris
diagranti ʒ. ij diagridij ʒ. iij. turbit ʒ. 4 se-
ne ʒ. v. panis zuccari ʒ. x. ad eandem intentio-
nem est diacassiafistule magistri taddei et est quasi
diacatholicon. Recipe cassiefistule lb. j. tamarindorum
4 quarti grana manne quarto q. sene polipodij ana ʒ. ij.
esule ʒ. j. diagridij ʒ. s. anisi matri seminis me-
lonum ana ʒ. s. cinamomi ʒ. ij. sirupi viol. siru-
pi ros. ana quod sufficit et fiat electuarium. dosis sit a ʒ. ij.
usque ad ʒ. v. et cassia simplex datur quandoque in
colatura ʒ. j. large dissoluta cum aqua prunorum
et viol. Diafinicon euacuat solum materiam colericam
et flaticam et habeas ipsum pro optimo solutiuo
Et rubricam ponit mesue et vide ipsum et quanti-
tas ʒ. s. Ad 4um cum queritur qualis sit me-
sura euacuationis Respondet ypo. in prima particula afforismorum
et in 4a quod quando euacuantur que peccant et
debent euacuari patientes bene ferunt et eis confert.
Contrarium vero importune. Ego autem dico quod
quantitas humoris peccantis egrotantis sunt regula
totius mensure et ad hoc contemplari oportet tempus
regionem et etatem ut ypo. ibi G. dixit. Super-
flua autem et similia sunt signa perfecte euacuationis
ut in 4a afforismorum ypo. et dicitur in vj epidimiarum
et rabi moyses in hoc conuenit. Et tutius est quod
subsistere quam totum exquisite euacuare et me-
lius est multiplicare vices quam quantitates. Et
causam assignat Auicenna quia illud parum quod
dimittitur multotiens resoluitur. Coniecturatur
ab aliquibus quod parua quantitas euacuationis
sit lb. iij. magna euacuatio sit xij.
Ad 4um dubium cum queritur quale sit tempus
euacuationis Respondetur quod hora est duplex scilicet
necessaria et electa. Hora autem necessaria non habet
tempus et hic est materia peccans aut est furiosa
aut magna aut in loco periculoso aut faciens
in corpore talia quod non debet indutias ut
supra fuit dictum in de febribus ut patet 4° afforismorum
illo afforismo. In morbis acutis medicari eadem die
si expedit differri enim in talibus malum. Hora
electa euacuationis est post digestionem et ideo
euacuatio non competit incipientibus egritudinibus
unde nulla euacuatio que facta est in principio est lau-
dabilis quoniam illa est ex vi morbi et ex malitia
eius unde natura non euacuat regulariter nisi materia sit di-
gesta et quando euacuat possumus autem in principio euacuare
que euacuatio fit per modum cuiusdam alleuiationis
per quem modum dicitur inchoantibus morbis siquid videtur
mouendum moue in statu silentium habere me-
lius est. Tempora excessiue calida et excessiue
frigida sunt euitanda in purgatione. Quia sub cane
et ante cane purgationes sunt molestie sunt enim dies
caniculares versus principium augusti. Eligendum
est etiam plenilunium scilicet de luna usque ad pleni-
lunium. Et dicit se. de seo amando eo quod tunc hu-
mores sunt in maiori motu et preparatione

quod est nece in farmacando et sic in sig
nis humidis est farmacare bonum ut sunt
cancer scorpio piscis libra et causa in as
trolo est nota // Ab G. cum querit
de regimine quiescente purgoni sciendum quod
hoc regimen recipit triptitum s. in regimine
ante purgonem et in regie in purgoe et in
regimine post purgoem De primo dicit ypo.
quod antequam det medica corpus oz fluxafacere i. di
gere materiam et eam mollificare et aprire vias
ut precepit G. in quieto post aflo // Digerit
aut materia colerica cum rebus frigidis actiuis
ut cum endiuia scariola lactuca rostro por
cino acetosa et cum vino malorum granatorum
acetosorum et aqua et seminibus frigidis maioribus
et minoribus et sic de aliis // Composite aut
medicine sunt oxizacara syrupus simplex ace
tosus syrupus de nenufare et de endiuia etc
// Digerit materia fleumatica cum quibus radicibus
et cum calamento pulegio ysopo maiorana sa
tureia menta et cum aniso maratro carui
piper 33. spica melle et aceto squillitico //
Composite sunt oximel diureticum quod de quinque
radicibus oximel squilliticum syrupus de ysopo
et sic de aliis compositis a mesue // Digerit
materia melancolica boragine buglossa fumo terre
scolopendria cum cetarach et epithimo ta
marisco et cum timo et epithimo et cum cap
paris et vino aromatico // Composite sunt syrupus
de fumo terre syrupus de buglossa et sic de
aliis Et ad sumendum forte soluetur venter et mol
lificetur antequam soluetur Et si fuerit constipatus
cum clisteribus mollificetur // Quantum ad
regimen quod conuenit in purgone primo cauendum
est quod assumpta medicina ipsam non euo
mat et ad minus quousque fecerit aliqualem opera
tionem Et faciendum est hoc cum fricatione extre
mitatum et masticatione pomorum vel pi
rorum vel odoratione panis infusi in aceto
// 2o cauendum est ne super ipsam dormiat
nisi ipsa fuerit in substantia solida tunc enim dor
mire est parum cum aut operatur non dormiat
nisi velit ipsam constringere et ypo. 4o af
for. hoc ultimum voluit // 3o post accep
tionem quiescat ut ipsa a natura comprehendatur quo
usque incipiat operari et tunc moueatur et
incedat paulatim et hoc maxime si fuerit med.
fuerit pigra ad operandum iuxta doctrinam ypo.
4o aflo. cum quis bibit elleborum etc. // 4o no.
quod si medicina non educat et non facit no
cumentum dimittatur Si aut adest aliqui
timoris melius est quod fiat clistere quam quod det
alia medicina noua ut dicit auic. duas
medicinas soluentes administrare in eadem
die timorosum est et extra consuetudinem //
Quantum aut ad regimen quod quiescit post
purgonem consulit G. potare vinum haus
tum ptisane Aliqui dant aquam ordei ali
qui dant brodium carnis et alii brodium
pulli Et quoniam cum soluit conmedere quia stomachus
ex medicina est supercalefactus et alteratus
et debilitatus bonum est ut antequam sumat cibum
ut ipsi ciuis coniungatur de succo aliquo stiptico
Comestio aut debet esse moderata et minor
solita ut proportionetur patienti debilitate

per euacuationem et quantum secundum quod non erat ordinet quan
titas unde post remotionem cause alterandum est
est discrasia que remansit et regimen

Vomitus est purgatio per os et cum medicina
vomitiua // Est aut auxilium curatiuum
et diuisiuum principaliter purgans stomachum
et per consequens alias partes // Et auic. dicit quod utile
in egritudinibus ut epilenzie manie et
passionibus renum et vesice // Vomitus nauseus
ad conseruationem sanitatis iuxta similitudinem G. in quinto
de utilitate particularium dicentis unde ita antiqui
qui mediocrem eos qui a cibariis vomitum sin
gulo mense facere consulebant Hii quidem semel
sufficere existimabant Hii aut bis facere dig
nius possit aut ipsum tollerare habens fortes
partes superiores non debiles ut propter ad tisim
// Prouocatur aut vomitus tripliciter debiliter
fortiter et fortissime Debiliter prouocatur ad
potationem aque calide et olei deinde tangatur
cum digito et hoc sciunt vulgares // Fortiter
aut prouocatur vomitus cum decoctione solis
atriplicis seminis inparum seminis eruce porri
cepe aut etiam per decoctionem rafani // For
tissime fit cum vomitiuo mesue cuius for
est hec Recipe captie ʒ. q. nucis vomice ʒ.
s. catapucie ʒ. ij cum succo azari et melle
erat et detur tepidus cum aqua et ligentur oculi
et postquam compleuit suam operationem lauet os et
facies cum aqua et aceto et post horam comedat
cibaria leuia et confortatiua stomachi et genera
tiua bonorum chimorum

Clistere siue enema est medicamen
nobile et dicitur auic. ad expellendum super
fluitates que sunt in intestinis // Primo
et quantum totius corporis Et propter hoc supplet vi
ces medicinarum habet aut securitatem quod non
transit per os neque per nobilia membra // Expellit
sunt ad voluntatem tam aut passionibus remouet
intestinorum et superiorum membrorum // Est autem
quadruplex quoddam est mollificatiuum et fit ex
decoctione maluarum et furfuri aut ex decoctione
carnis que sit pinguis vel capitis arietis
Aliud est mundificatiuum et fit ex decoctione
maluarum furfuris mercurialis aut branche
ursine aut ex cassia et yera et cum sale et
oleo // Aliud est constrictiuum et fit ex rosis
balaustis et cum plantagine et cum cupres
sum et cum albumine ouorum // Aliud est reso
lutiuum ventositatis et fit cum decoctione
anisi maratri et baccarum lauri cimino et
ruta et ex oleo eorum et vino et est innale
et sunt experti et in mala complexione fria
intestinorum et in ventositatibus possumus
etiam ponere etc. et est solutiuum et faciunt quando
quis per superius medicinam solutiuam non re
tineret et euacuatio esset necessaria et fit ex
confectione vel ex alia medicina in bro
dio dissoluta vel in alio liquore // Clis
tere aut solutiuum et mundificatiuum debet fieri ante
comestionem Alia aut duo possunt fieri omni hora
Cum aut fac clistere curuet se patiens
super genua sua et teneat os apertum et post
iniectionem fricetur venter et vertat se super
locum doloris et teneat ipsum per unam vel per
duas horas Et recordare quod in componitur de sale

qm̄ illud est q̄ educit qua virtute expulsiua
irritat sine mordicatione

Suppositoria fiunt ad modum candelarum unius
digiti de melle cocto cum sale trito et in
ungiuntur cum oleo et alii incorporant modicum de
salgema Et alii incorporant modicum de stercore
muris et fortius operatur et alii fiunt de sapone
duro et alii de lardone et alii de mercuriali Et
alii de turbitone quando fortius volumus soluere
et alii fiunt de fructu cucumeris agrestis depila
to et mundato // Fiunt etiam suppositoria ad te
nasmonem Et vide dominos phisicos in hoc Ca
ueatur tamen in ano ulcerato purgant autem et at
trahunt feces intestinorum et de fleubo et soluere
uentris et de vomitu et de clisteribus et sup
positoriis locutus sum ut cirurgicus quia phisici
multa alia potuissent ponere et narrare quod esset
absurdum audientibus sed pro cirurgicis ista sufficiunt

Postquam ista noticia uel cognitio medicorum
sunt posita et ordinata restat nunc fa
cere mentionem de fractura ossis et dislocatione
Et primo nota quod fractura est solutio continui
facta a re contundente Et ex hoc habes differentiam
inter solutionem istam continui et inter illam que vo
catur incisio de qua incisione facta est mentio
in primo libro Prima namque facta est a re contundente
ista facta est a re incidente // Hec namque frac
tura quedam est simplex quedam composita Et que est
simplex quedam est transuersalis quedam lon
gitudinalis Et ut dicit lanfrancus quelibet
istarum est duplex quedam completa ut quando os comple
te et totaliter frangitur Et quedam est incompleta
ut quando frangitur medietas eius vel pars eius et iterum
quelibet istarum est duplex quedam equalis et quedam
inequalis et frustulosa Et ad hoc quelibet istarum
aut est in osse uno aut in ossibus duobus associatis
Composita vero quedam est cum uulnere quedam est cum
dolore quedam cum apostemate quedam cum excoriatione et
nodatione ossis male consolidati // Et istarum
fracturarum quedam sunt in osse nasi quedam in os
se mandibule quedam in furcula pectoris quedam
in brachiis et sic de aliis membris a summa hominis
usque ad pedes et in istis diuersis membris diuersa fiunt diuersi actus curatiuus //
Cause autem istarum fracturarum sunt casus percussio
et hoc est notum // Signa autem fracturarum
secundum halicbatem et tertio sermone partis prime re
galis dispositionis sumuntur ex visu et tactu Ita
aliqua est fractura que si manu tangatur
partes ossis ab inuicem separatas inueniet uarias
et membri figuram inequalem et similiter
et auris palpando cum manu crepitatio audietur
in osse et dolor dum tangitur et impotentia
sunt medici super hoc et cum hoc ut dicit auicenna
cause que faciunt fracturam in hoc dant auxi
lium // Unicuique nota quod fractura longitudinalis
non inuenitur nisi quedam grossities in naturalis in
substantia ossis ut dicit lamfrancus Est tamen ibi do
lor et quedam inequalitas ut ostendit sensus alius
aut aures dominus sensus // Inditia istarum frac
turarum sunt ista primum est si fractura trans
uersalis fuit integra male preparationis
est quod cum difficultate remanent ossa secundum
continuitatem naturalem et ideo in ipso sepe accidit
ossium separatio vel superequitatio et hoc maxime
quando fractura accidit in uno osse non associato

ut in coxa // Secundum inditium quod si fractura fuit
prope iuncturam difficilis est quia male potest ligari
ut in pluribus motus in ea etiam remanet difficiat
ut experimento vidi et etiam durus // Tertium inditium est
quod fractura cum dolore et apostemate et carnis
trituratione et frustulis est mala et ea est quia
illa non potest bene restaurari nisi illa fuerint cor
recta // Quartum inditium est quod fractura cum dis
ruptione et uulnere est difficilis quia oportet dimittere
foramen pro uulnere preparando et propter hoc bende et
astelle sunt differentes quare male potest membrum
in sua equalitate seruari et istud inditium vere
sepe vidi // Quintum inditium est quod fractura quanto
magis moratur ad restaurandum tanto deterior
est quia induratur et repletur spatium illud alie
na substantia et illud ideo in restauratione indiget
magna extensione Magna autem extensio sus
pecta est ad spasmum // Sextum inditium est quod si
fractura embrocetur frequenter cum aqua calida et
crebra mutatio fuit in mane festinatio et
fuit paucitas sanguinis viscosi et etiam fuit ni
mia strictura prohibens membrum nutriri et
etiam fuit frustorum ossium pinctura ex omnibus vel ex
aliquo illorum retardatur consolidatio verba sunt
auicenne et halicbatis in nono sermone secunde partis et
ex hoc inferebat auicenna quod restauratio calidorum
et qualescentium et etiam senum moratur Et alii
et Jamerius dicunt quod in decrepitis non fit restauratio
// Septimum inditium est quod si compositio loci fracti fu
erit equalis ad solitum sibi compareat apta signum
est restaurationis membri // Octauum quod si in
membro fracto fuit inflatio et dolor non mag
nus et post preparationem fuit deinflatio signum
est restaurationis // Nota tamen quod fracture diui
ficantur secundum uirtutem et spatium in quo morantur
ad conglutinandum et ad sanandum ut circumscribitur
diebus os nasi 18 diebus costa in 28 et sic de
aliis ut dicit .ij. // Unum tamen nota quod dicit lanfrancus
et Jamerius quod etas in hoc addit et minuit
// His habitis venio ad curam generalem Qua
tuor sunt intentiones generales de mente auicenne
et 6 prima est ossis equatio 2a est ipsius ossis equi
conseruatio // 3a est cum ipso ligatio 4a est accidentium
correctio Verumtamen antequam ponere intentiones de
clarentur ponam aliqua communia documenta //
Primum documentum quod ante omnia necessarium est ad restau
ratorem // Primo locus aptus preparetur 2o preparentur
ministri conuenientes 3o preparetur albumen ouorum
in bona quantitate et oleum rosarum et pannus infusus
in eo magnus secundum quantitatem membri fracti // 4o
preparentur bende et filum late et longe secundum dispositionem
membri modo recto infuse ut dicit alii Item
astelle plane et leues et de abiete et de lig
nis ligneis spatarum aut de corio longo
secundum membrum aut tres vel quatuor digiti ultra frac
turam Et etiam plus distaxat quod non ledant
membrum et sine grossiora in medio quam circa
extrema et sunt tot quod sunt necessarie ad inuol
uendum totum membrum de una tamen astella ad aliam
sit distantia unius digiti // 6o habeat canu
le ligare cum cordula et sunt tot quot sunt
necessarie secundum longitudinem membri Et cum cor
dula ligentur astelle et cum cordula reuoluendo
ligentur tamen quod sufficiat et postea per canulam virga
parua intromittatur et reuoluatur et dimittatur
sit reuolutionem suam non perdat // Septimo habeat
locum de tamarichiis et sic est perforatum

ad assellandum / 1° Quo habeat locum in quo membrum
bene situetur / 9° habeat cordam suspensam super
lectum aut aliud quod ad appodiandum valeat et
ad elevandum se cum vult astellare aut se re
volvere aut se erigere / 2m documentum est quod
in tempore equationis sint duo ministri et unus te
neat et trahat membrum ab una extremitate
et alius ab alia ita ut partes eminentes ex
tendantur Et si convenient cum manibus membrum
non potest extendi extendatur cum organo ut
nos docuit ypo. / Organum autem ut credo
est torcular unum positum ligatis pedibus vel mani
bus unum alteri membro cum torculari trahunt
et extendunt membrum / 3m documentum quod
coaptatio que fit per ligaturam et per situationem
fiat facilis et indolorose / Et ideo G. dicit Eli
get unusquisque discretam plasmare et subliga
re et deponere secundum modum et figuram indolo
sissimam nisi enim est causa ita destructionis me
bri quantus dolor qui provenit ex minima sti
tiva et inepta repositiva / Ligatura que
est remissa non tenet ossa que vero fortis est
restricta dolorem apportat et spiritum qui dat vitam
non permittit venire ad membrum sit ergo liga
tura mediocris Et non quod multos vidi ...
nari et hic ligatura / Fascie autem tres de
bent esse in ligando fracturam Prima ergo debet
esse de loco fracture ascendendo que est meri
descensus prohibitiva / Secunda debet esse a dicto
loco descendendo que est meri expulsiva
custodiunt simul et roborant quod fracturam in
absque inflatione fluant / 3a est ad conserva
dum plumaceolos ut autem via non fluat positi
vel oleo et similibus / Et rasis dicit quod in princi
timore apostematis ligatura fiat laxior cum autem
est circa vij ligatura fiet strictior eo quod te
sumus securi ab apostemate / Dividatur autem membrum
dupliciter primo quod sit indolorosa situatio Alia
est quod particule secundum consuetudinem situetur et ista
de causa inventa sunt suspensoria et capsula
et alia ad tenendum ipsa / Pro quo non quod li
gando ea in principio debes apponere astel
las leves et hoc fit non ad stringendum
sed solum ad sustinendum et continet usque ad finem
ita quod porus sit bene firmus / Et non ut dicit
auic. tu non debes esse festinus in remutando
/ Quartum documentum est de tempore remuta
tionis remutatio non fiat si constat quod frac
tura sit bene rectificata ut nil sinistri con
gat usque ad ix dies vel vij quanto enim tar
dius tanto melius ut dicit rasis / Si autem du
bitares de rectificatione sive quod rectificatio non sit
bona infra tempus decem potes remutare quod adhuc
porus non est regeneratus et tunc quod rectificata debet
rectificari Si autem accidit dolor aut pruritus
aut accidit ipsum apostema in 3o die vel alia remu
tatio ut dicit Auic. Si autem ista non fuerint
non licet solvere frequenter sed expectare / Quintum
documentum est de generatione pori et pro
generari incipit circa octavum vel nonum diem
porus et ingrossetur quod cognosceres G. dicit E
nutrire enim oportet corpus cibariis ...
et nutritivis ex quibus generari consuevit humor
non solum benignus sed viscosus ex quo oportet generare
porus Et auic. dicit melius est cum frumentum
cum aqua et pedes et ventres et capita
alium decocta et vinum spissum grossum / Caveat

aut se ab omni re que adhuc sanguinem et ipsum
subtiliat ut sunt allea sepe sinapis species cont...
et similia unde rasis dicit oportet in eis subtiliare regimine
a principio quod per aliquot dies et vinum nullo modo
approximare debeat et venter debet solui et
flebotomia debet fieri si fuit fortis et hoc totum in
tellige ad prohibendum apostema postquam secundum fuit de apos
temate ad regimen quod consuevit uti reducatur
/ Visis et declaratis documentis venio ad inten
tiones quas in fractura debet habere que sunt
3. prima que in ossibus cito compleatur cum debita
membri extentione et ossis depressi elevatione
Elevata ergo depressione indolorose quousque
capita ossium ad naturalem situm reducantur / 2a
compleatur cum decenti et bona ligatura Iste ta
men modus apud diversos est diversus quia aliqui
immediate super fracturam inungunt ibi et
ligant usque ad vi vel vij diem et non astellant
ut 4o documento dictum / Aliqui immediate
a primo emplant et ... plumaceolos de stuppa
vel panno lineo applicant et desuper
ligant et astellant ut fuit theodricus / Ista
tamen modis periculum quod dormiendo membrum potest
torqueri et super tot plumaceolos debita non potest
fieri ligatura / Alius est modus melior quam modus
adheret dictis antiquorum quod G. auic. et alii habeant
In primo ergo respicitur ut dolor cesset In 2o ut
porus congeneretur In 3o ut coaptando membrum confortetur
et ad suos actus reducatur / Primus ergo
sic compleatur fractura coaptata per ministros cum adhuc
teneatur membrum extensum balneatur stuppa vel
pannus lineus in albumine permixto cum oleo super
fracturam ascendendo et descendendo plures
tamen super fracturam stringendo plane tamen et in
dolorose ligetur Ista prima ligatura desuper
ligetur pannus duplicatus aut stuppa infusa in
albumine postea aliquid balneatur petiam vel stuppam
in aceto Et apponitur super primam ligaturam sic quod
caput totum membrum ut astelle non offendant
ipsum desuper hic apponantur astelle de corio aut
de ligno secundum naturam membri facte et cum bindelis
in quibus sint canule ligentur ut et primo libro
dictum fuit de incisione ossis Et tunc
infirmus ad quiescendum in loco tranquillo cum
suis appodiamentis situetur In sequenti autem die
si est necesse et est possibile flebotometur
et iniungatur sibi regimen subtile et hoc totum
fit ad prohibendum apostema De ventre autem
in primis diebus si fractura in membris
fuit inferioribus non curetur nec ad hoc insistatur
causa est ne per motionem fiat dolor in
loco vel aliqualis motio non autem remutetur
usque ad x vel xv dies si fractura fuit ma
le separata et ita compleatur primus ordo / 2us ordo
sit compleatur post octavam vel xiam diem quod iam porus
incipit venire et propter cessationem doloris
et remotionem apostematis et per bonum colorem membri
ligatura dissolvatur et membrum cum aqua calida
lavetur Et si est aliquid ad reparandum reparetur et
supponatur emplastrum de farina volatili et plu
ribus constrictivis et albuminibus ovorum et extensum
sit in panno desuper apponatur et ligatur cum
prima fascia preparatione et strictura fiet ma
ior et abunde circa regimine ingrossetur et si
est necesse liniatur venter et ita remutetur de
nono in nono diebus aut plus quousque
sit in poro ligatum quod sit fortis factum et per plateam

et tempus sue firmationis // Post ordo est ut
membrum de 3° lauetur cum vino salito decoc. ro.
et absinthii lauetur et cum bona stuppa infu-
sa in vino albo et expressa et cum duabus astellis
aut tribus ligetur et tunc membrum ad opponens so-
litas caute et paulatine reducatur et in fine
si est necesse cum exterato vel cum dyaltea inun-
gatur | Secunda intentio completur secundum quod accidentia
sunt ut si est dolor aut apostema ante
omnia primo si est ligatura dissoluatur et cum
lana oleo et aceto et aliis quietantibus reme-
diis sedetur et non ligetur nec astelletur nisi ad
sustinendum membrum et tenendum medicinam quousque
dolor fuerit sedatus et tunc ad primum redeatur ut
dictum est Si autem pruritus superuenit dissolua-
tur ligatura et cum aqua salita embrocetur aut
cum unguento albo aut populeone inungatur et
ligetur ut prius Si vulnus fuit factum a principio
aut post propter extractionem ossis frustula ipsius extrac-
ta sunt et sunt ut fuit dictum in capitulo de ossium vul-
neribus super ad quod est recurrendum Post vulnus
fracturis et ut est dictum procuretur et con-
seruetur tamen foramen unde posset vulnus mun-
dificari et quando erit necesse dimittatur Si fue-
rit puer prius cum fricationibus et embroca-
tionibus et emplastris predictis et laxa ligatura
interim ad locum trahatur Si os fuit male
consolidatum et fuit recens de vi mensibus mol-
lificetur cum balneo et emplastretur cum balneo
de bismalua et consimilibus per xv. dies ut dicit
Iamerius extendendo cum vite ab utraque parte
expellendo cum genu frangatur et iterum
equetur et ut dictum est procedatur Si autem fuit
antiqua et porus induratus iuxta consilium omnium peritorum
dimittatur | Si fuit attritio et timetur
membri corruptio scappelletur et ut dictum
est hec de fracturis transuersalibus sufficiat
De longitudinalibus eodem modo procedatur

Os nasi quandoque frangitur unde voce et vel
voce percussionis ut patet per se notum et de-
signa aliqua non pono | Fractura ossis nasi
sic corrigitur ponat magister digitum suum in naso
et eleuet ipsum os et si cum digito fieri non potest
ponat in naso lignum rotundum et tunc super loco po-
natur primo stuppa infusa in albumine oui et oleo
ro. et farina volatili et puluere constrictiuo et
super loco ponatur os namque nasi speratur quod in x diebus
restauratur // De ligatura ista sunt
multi modi dicendi // Primo dicit Lanfrancus
quod ligatura fit cum duabus ligaturis quarum
una fit sub naso alia autem fit super nasum ad te-
nendum medicinas | Rogerius et Guil. ligauit
cum binda incisa per medium sic quod nasus pos-
set transire et ligauit retro caput | Brunus
hoc totum reprendit et dicit quod staret melius sine
ligatura quia si supra sit nimis stricta nasum
difformabit Si laxa multum parum proficit
et in sompno non potest nocere expressione vel euer-
sione vel motu inordinato Et ulterius non obsta-
tibus dicit quod ligetur de sub subtus et non super Ego
autem de illa discordia parum curo quia infantie non
potest dari certa regula de ligatura in ea natu-
ra quare quilibet faciat secundum quod per suum ingenium
melius inuenire potest | Aliqui autem ponunt
bombacem cum fasciam et illi cum fascie ligant fascias naso
applicatas et iste est bonus modus

Si ruptio fit in mandibula inferiori eius
cognitio est facilis et in hoc quenint omnes
sicut habetur Alb. autem dicit quod fractura fuit cum digitis
positis inter os patientis reducatur et semper cum illo
digito impone gibbositatem apparentem interius
ad exterius et cum altera manu de foris equa ipsam
decenter usque ad quietionem naturalem | Hec autem co-
niectio cognoscetur et equatio mandibule per equa-
tionem dentium qui sunt in ea | Si autem man-
dibula sit totaliter separata eodem modo fiat
et reducatur ad dispositionem naturalem // Dentes autem
infirmi cum sanis ligentur cum filo inaurato de
argento aut auro // Si non timeres de apostemate
calido tunc pone cotum vel lanam succidam in albumine
oui et oleo ro. Deinde ligetur secundum quod melius poterit
ligari Si vero apostema calidum non times ponatur
statim emplastrum de farina volatili molendini con-
fecta simul cum pulueribus iam dictis Deinde pone
desuper pannum duplicatum et super pannum pone as-
tellam secundum quantitatem mandibule aut pone astel-
lam de solea corii et dimittatur nisi accidat
apostema calidum vel dolor intollerabilis vel pruritus
Et si aliquid istorum acciderit fac ut dixi in alio
loco Deinde redeas ad emplastrum vel ligaturam iam
dictam Si autem reductio non fuit bene facta
reducatur et ligetur modo dicto | Ligatura fit
isto modo Incipias retro collum reuertendo sub
auribus retro caput reducendo ligetur in fron-
te Et si fuerint necesse plures reuolutiones
fiant per eundem modum donec ligatura fuit firma
Si autem ibi essent frustra ossis separata tunc
studeas in extractione eorum secundum modum tibi pos-
sibilem et ad illud quietem Et si foramen sit
strictum ampla ipsum secundum indigentiam Deinde cu-
retur sicut dictum est de vulneribus Cibaria sua
sint sorbilia ne ipse grauetur in masticando
Utatur enim tranquillitate donec sit curatus Tempus
autem sue reformationis est fere 28. dierum
secundum auctorem de albuca.

Furcula pectoris aliquando frangitur ad extra
quandoque ad intra eius significatio non occultatur
sensui Si intactum cum manu in fracturam bene
inueniant duo ministri quorum unus teneat
adiutorium quod sequitur furculam fractam et exten-
dat ipsum ad superiora ut aliud extendat collum
versus partem aliam Deinde reducatur fractura equa-
liter a magistro cum digitis equaliter ita ut non sit
in ea eminentia | Et non si velles habere
maiorem extensionem pone sub astella pilam
magnam secundum quantitatem indigentie tue Sit
autem facta ex panno vel lana et extende cubitum
donec ad costas deueniat vel illis approximet
Deinde fractura equa secundum quod oportet Deinde super locum
pone emplastrum Deinde de farina molendini
cum oleo ro. Et tunc fasces locum pone ~~po~~
~~astelle~~ astellam super locum que sit latitudinis
duorum digitorum cum dimidio Et longitudi-
nis sit octo digitorum fasciam transeat sub as-
tellis deinde super collum et fiant tot reuolutio-
nes quod locus sit bene strictus et reponatur bra-
chium eius ad collum et videatur omni die ne fascia
relaxetur et omni die firmetur ut dicit Alb. Si
autem fractura sit intra tunc reduc ipsam isto modo

Pone genu in medio spatularum et trahant fortiter humeri ad posteriora et tunc manu reducatur patiens ad terram et vero spatulas ponatur pulvinar rotundum aut gibbosum et premant fortiter humeri ad terram et tunc cum manu reducant fracturae. Et si per hunc modum reduci non potest aliqui unge corium cum visco et fiat in fracturis costarum. Et violenter elevando manum reducant. Et si infirmus sensit punctum ita quod statim cum digitis tunc scias quod est ossis fractura et tunc praeparate ad extendendum. Et primo scinde ut dicitur brevis super costam // Depositum et ex hoc ipsum et si remanet ex aliqua parte tunc incide ipsam et omnia [illegible] ne aliquo modo rumpatur. Et si fissura fuit magna aggrega eam cum sutura et in carne eam [illegible] dicto quod talia non fiunt si timueris. Hoc liga ut dictum est // Dormiat autem supine et plumaceolum parvum de nocte teneat sub ascellis et non solvat ligaturam nisi ad vii dies si accidit aliquod accidens sicut est pruritus vel dolor vel apostema talium deinde solve et reneat ascella. Et si viderit rectificationem volo nam rectifica eam modo dicto et quod ut respicias omni die ne fascia relaxetur. Tempus autem suae firmationis est 14 dies ut dicit albucasis.

Fractura ossis spatulae quae est iuxta quae est ad extremum suum signum manifestum est. Si vult ad eum se reducatur isto modo pone pilam pilum magnam factam de stuppa vel de lana vel de alia re ut tibi placet et pone ipsam sub ascellam deinde comprime cubitum usque quasi ad costas et tunc cum manu eques ipsam fracturam et ligaturam facies firmam et pone astellam de corio lata trium digitorum. Sit autem longa octo digitorum secundum tamen necessitatem apposito tamen primo emplastro de farina volatili vel apposito albumine ovi cum oleo ro. // In 2a tamen remutatione ponatur emplastrum de farina molendini. Et non moveatur nisi de vii diebus in vii dies nisi fuit aliquod ex dictis in precedenti capitulo // Si autem fractura fuit ad interius et isto modo non posset reduci sicut ut dictum est in medio capitulo per omnia et in omnibus quae recurre ad ipsum cum fuit opus // Tempus autem firmationis est 14 dierum.

Dixit autem auctoritate pauli quod ossibus spondilium raro accidit fractura sed in pluribus accidit eis attritio // Albucasis dicit tamen oppositum. Vincibus possimus dicere quod paulus intellexit in rotunditate eius in alia autem parte a rotunditate potest fieri fractura et sic voluit forsan albucasis. Et sic habes concordiam [illegible] quodsi sit te isto si nocumentum eius veniat ad nucham vel ad nervos procedentes a nucha talis aut ut dicit albucasis venit ad paralisim manuum et hoc si contusio vel fractura fuit in parte superiori sequitur paralesis pedum causa est magis nervus [illegible] a nucha omnium superiorum nervi autem pedis a parte inferiori oriuntur. Et tamen multos vidi paraliticos qui cum [illegible] sunt mortui et si accidit ergo non voluntaria egressio mortale est ut dicit albucasis. Non ergo debes laborare in curatione eius. Si vero non accidit ex illo aliquod curatio eius erit in sedatione doloris et apostematis cum oleo ro. et vitellis ovorum // Cessat et cedat illis pone super ipsum aliquid de emplastris confortantibus et exsiccantibus et stringe locum cum ligamentis et [illegible] in modo quiete et situm super partem in qua minus dolet.

Ultimum os caudae frangitur et saepe et signum est manifesta reducatur ergo isto modo situetur infirmus sicut et tali modo quod minister posset intromittere pollicem sinistre manus in anum et cum manu dextra equa ipsum possibilitatem tuam. Hoc pacto pone super locum emplastrum iam dictum de farina volatili et si illud iam deficeret tibi accipiatur farine flos et cum illa et aliis dictis fiat emplastrum et astellae quae apponantur et fiat ligatura secundum possibilitatem tuam et tui ingenium.

Ait dicit albucasis adiutorium est illud quod est inter cubitum et caput spatulae cum autem accidit ei fractura declinat ut plurimum ad partem exteriorem // In cuius autem rectificatione oportet ut sint praesentes duo ministri quorum unus extendat brachium alter autem partem superiorem humeri teneat firmam // Deinde medicus cum manibus equet fracturam deinde pone super locum stuppas balneatas in albumine ovi et oleo ro. et liget cum una fascia deinde astellae cum hoc vel b. astellis et in 2a remutatione ponatur emplastrum modo saepe dictum de farina volatili. Et iste modus est melior omnibus // Si autem fractura fuit prope humerum tunc stringatur cum eo et similiter si fuit prope cubitum. Sint autem fascia huius membri quatuor digitorum de quibus omnibus feci mentionem in primo libro capitulo intitulato de fasciaturis non autem solvatur nisi in 5a vel septimo die nisi fuit impediens de accidentibus saepe dictis sicut est dolor apostema aut pruritus. Si autem viderit membrum rubescere signum est apostematis et tunc non stringas. [illegible] cum emplastro cum astellis usquequo non fueris securus de apostemate. Et quod super locum pone quae prohibebit apostemata calida sicut lana succida balneata in oleo ro. vel mirtino vel aceto vel cum aliis saepe dictis et cum farina ordei [illegible] in corporibus cum aliis dictis considerens bene ne ligamentum mollificetur et ne membrum mutet figuram suam et tunc rectifica et stringe ligamentum. Et infirmus quam vult dormire dormiat super dorsum. Et brachium habeat suspensum cum mantegio ad collum et teneat ipsum super ventrem et cum [illegible] approximet quod non torqueat. [illegible] tibi satis dictum est in capitulo ubi et pro ut et aliis multis illic recurre. Remutetur autem [illegible] in septimum firmatur autem in 40 diebus.

Brachium est compositum ex duobus ossibus quae duo focilia nominantur quorum unum est parvum et est illud quod sequitur pollicem. Aliud est quod est magnum et est illud quod est positum sub digito parvo ab inferiori parte. Frangitur autem focile unum solum quod magnum aut parvum quando ambo franguntur. Verum est tamen quod quando focile parvum frangitur rectificatio et sanatio est facilis. Si autem frangitur magnum sanatio est difficilis. Si autem duo simul franguntur sanatio adhuc est difficilior. Si autem frangitur focile parvum

ut supius est dcm tunc est necce ut eques ipm
et extensio pua sufficit Et si magnum focile
fuit fractum equa ipm cum extensione maiori et
si sint ambo focilia fracta tunc extensio debet
esse maior valde Modus aut istius fracture et
restaurationis eius ut dcm est de fractura
ipsius adiutorij // No tn q qn sit fractura in
uno focili solum sufficit minor astellatio q qn
ambo focilia franguntur // Sit aut strictura
in loco fortior in loco fracture In alijs aut
locis remissior et qnto a fractura plus rece
dit tanto sit levior // No tn q cum fractura
est alia solutio continui et tunc debet esse cautus
in ligando qm foramen debet dimittere ap
tum ut sanies et virulentia possit exire Et
cura omni die vulnus mo cum deo et alia app
in fractura Et in figura membri aliquod
frustum ossis non tn separatum ab osse tunc studeas
ad reparationem et ad reductionem eius ad suum
locum Quod si frustum separatum fuit et cutem
pungit et non est fiducia in restauratione
eius tunc necce est ut incidatur sup ipm et ex
trahatur Vide non bene q oportet te esse sollicitum circa
ea que accidunt cum fractura et propter reparatio-
nem accidunt nocumenta et ex eis est sit
vulnus et fluxus sanguinis et acutu et apa
et dolor et pur pruritus et superfluitas pori
et mora eius in quantitate et similia hijs
Et si bene consideres de hijs omnibus fca fuit
mentio sup et ideo cum vis ista acc ita cor
rigere ad partem superiorem Cum manus suspen
datur ad collum latitudo ligamenti cum quo
fit suspensio sed quantitatem que totum bra
chium comprehendit qm si neglexerit hoc membrum
a tortura non cavenabitur periculus et custo
diat se infirmus ab omni motu et sup dor
sum suum dormiat Restauratur aut in 20
aut 24 diebus ad plus

Ossibus raseete manus pars et iuvat
accidit fractura qm ipsa dura fuit val
de sed separo // Quare dic alij q extendatur
manus sup tabulam et comprimendo et plasma
do reducatur et ita in fractura et quando em
plastret et ligent et astellent quiescent Et qn
vola manus emplastretur et digiti eorum adiuncti
et liget de quo magis restauratur in xx die
bus Si digiti sunt fracti q ossa eorum res
tauranto sic fit trahatur magis cum una manu
digitum et cum alia equet Et fca equatione
emplastret cum et teneat manum ad collum cum
manutergio et remittet de 4o in 4m
vel de 5o in 5m restaurabitur in xx diebus
In omnibus alijs fiat ut dcm est in alio ca

Fractura costarum et furcule in multis
conveniunt curis et causis et signis
et nocitijs et in modo curandi Illas sicut
dcm est de furcula q alia frangitur ad int
alia ad ex sic etiam in fractura coste alia fra
gitur ad int et alia ad ex et alia coste plicatur
et non frangitur Dicitur aut sint non et qua
Et qn frangitur et plicatur ad interiora accidit a-
pleuresis accidunt et nocumentum anhelitus et
sputum sanguinis et tussis qre est multum periculo
sa // De restauratione ista invenio multos
modos loquendi Halicbatis aut Albucasis
et multi alij huiusmodi et distincte tractat

// De fractura et cum oleo et lana et pulvere
et ligamentis curant // Rogerius aut cum
manibus operatur linit cum aliquo visco et guil.
cum manibus equat // Lanfrancus dicit ut ro
gerius nisi q precipit q patiens in tussiendo in
iciet extra hec constan ad ex et in hoc insequitur
brunum Et pono illam distinctionem q fractura
aut est ad int aut ad ex Si sit ad ex sit proce
dens primo facias flebotomiam de opposita et purgacionem
ventris facias et ipm teneas bn in medium et
utatur brodio cicerum q carminat quia est satis me
satis illic congelate // Reducas ergo sit comprime
manum tuam sup costam et ipam equa et cum em
plastro de albumine oui et farina et alijs glutina
tis et astella locum cum astella de corio et locum
farina cum binda longa et deinde in fine dulcori
locum cum dyaltea et oxicerato al. oxicroceo //
// Si aut fractura fuit int tunc cum manibus
linitis terbentina prope ignem aut aliquo visco ap
plicato sup partem depressam trahas cum adiuto
rio tussis et retentione anhelitus patienter
eam eleves et si est necce apponas ventosas
// Aut aut docet locum apire et costam
elevare sup partem aut in primis tribus diebus
aut 4or ad sedandum dolorem et ad prohibendum
apostemationem oleum ro cum albumine ouorum
et stuppis applica et levi ligatura ad re
tinendum solum medicamine Ergo post vero cum
emplastro de farina fabarum et melle regatur et
in fine dulcoratur cum dyaltea et oxicrato
// Remittetur aut de 4to in 4m in 20 aut
diebus firmatur

Ossa qn frangitur si debet restaurari
indiget tractione forti ut dic aut.
Quantum ad regimen eius regatur modo dco in
fractura adiutorij et etiam recurre ad sinon
nie ulen hnius ptes non tn q in fractura
coxe parum demandatur claudicatione ut etiam
dic Aut. Reducitur aut sic resupinetur
in una tabula vel alio modo et sint duo
ministri trahentes fortiter et quando magis re
cedat et equet fracturam deinde emplastretur
cum albumine oui oleo ro et astellet ea sic q
int astellam solummodo spatium unius digiti //
Alb aut dic q cum tribus astelletur Sed non at
mutatione emplastretur cum farina voluti et
alijs mbileantibus Et dieta eius sit sicut
dictum est in fractura adiutorij // Et si
fuerint frustra ossis pungentia fac ut
dictum est sepe et similiter si fuit cum fractura
carnis vulnus fiat etiam ut dcm est de vul
neribus per omnia et quando situetur pes non decenti
Aliqui tn situat cum in loco plano et ap
podiant ipm hinc inde cum pannis et
stuppis // Aliqui appodiant cum cum paleis lo
gis longitudine pedis in volutis in linte
amine // Alij ut aut ligant cum duabus as
tellis usque ad pedes ponunt ipm Et alij fca
appositione in capsula ligant plumbum ad pe
des et dimittunt ipm descendere et dicunt
q si aliquis defectus trahendo paulatine
rectificabitur Remittetur die septimo vel
octavo firmatur in 40 diebus

In cinire sunt duo ossa quorum unum
est magnum et vocatur focile maius
alterum est parvum et vocatur focile minus

et quando frangitur alterum corpus tamen et fortasse franguntur ambo simul. Et si frangitur os parvum fractura est facilior quam si frangatur magnum et si ambo franguntur difficilior est quam si unum frangatur hoc totum patet. Cura huius fracture secundum similitudinem et fracture brachii et per omnia procedas ut ibi dictum est et mombus factis situes ipsum in capsula una que tendat a genu usque ad pedem. Nota tamen quod quando frangitur focile maius tibia declinat ad posteriora

Rotula in genu raro frangitur secundum in pluribus monet. Si autem frangatur ut dicit Haliabbas cum digitis iungatur et eques similia figura et impleatur modis dictis et allesta eam cum astella de corio rotunda. Deinde liga et quem illuc et remitta de 6° in 6um dieta sit ut tibi placet

Rasceta pedis etsi raro frangitur difficilis est curationis ut dicit Avicenna et sepe adducit accidentia mala. Et Albucasis dicit quod restauratur isto modo ponendo pedem patientis ad terram. Deinde suppone pedem tuum calcando fortiter. Deinde impleatur cum astella lata de corio et bene equetur cum manu illa concavitates. Remittetur de 4° in 4um vel de 6° in 6um. De eo quod digiti pedis franguntur restaurantur sicut dictum est de fracturis digitorum digitorum quare illuc vide cum opus est.

Dislocatio ut dicit Avicenna est egressio ossis a suo loco naturali in quo est quietis et prohibetur motus corporis et figura membri destruitur. Pro quo nota secundum Avicennam quod quietatio ossis est quadruplex. Una est serratiua ut in commissura cranei est videre. Alia est fixura ut in fixione dentium. Alia est appodiatiua ut in tabula pectoris. Alia est ligatiua ut pixidis et vertebri. Circa hanc quietationem accidit motio siue aptio quare non est dislocatio ut dicit Lanfrancus. Dislocatio autem quedam est completa in qua totaliter exit os a sua iunctura quo vocatur dislocatio. Quedam est incompleta in qua non totaliter exit os que ab aliquibus declinatio et contorsio. Quedam non exit a iunctura sed elongatur ligamentum et elongatio ligamenti dicitur. Modi dislocationum sunt quattuor secundum antiquos partes exitus et intus. Et cum hoc alia est simplex et quedam composita quedam est cum... tum quedam cum dolore. Quedam cum apostemate. Quedam cum vulnere quedam cum duritie. Nota bene quod ab omnibus istis differentiis sumitur indicatio curatiua. Et nota est quod dislocationum quedam est facilis sicut dislocatio manuum et quedam difficilis sicut dislocatio digitorum. Signum autem dislocationis est eminentia in una parte et cum concavitate in alia parte et cum hoc motus membri est difficilis. Cum ergo accidit dislocatio videas si est simplex vel composita si simplex fiat reductio. Si composita curetur alia egritudo secundum naturam. Cause dislocationis quedam sunt extrinsece ut casus et percussio. Quedam intrinsece ut humor inuiscans in iuncturis generatus. Signa autem huius que sunt que sumuntur a signis inherentibus

ut a compositione que non eminentia habet eminentiam et concauitatem per solitum et hoc ex parte opposita. Quedam sunt signa ab accidentalibus inherentibus ut a dolore et operatione et motus difficultate. Que quidem signa per comparationem ad suam sanam comparetur iuncturam cognoscemus. Iudicia sunt ista. Et primo iudicat Haliabbas quod dislocationes composite cum vulneribus aut dolore aut apostemate sunt difficiles et periculose ita quod aliquando cogitur remanere periculum in curatione sine reductione. Item iudicium est quod dislocatio antiqua et indurata est difficilis et quasi impossibilis ad curandum et ideo quanto citius erit possibile festinet ad restaurandum. Item est quod dislocatio in qua franguntur margine concavitates ossium est pessima. Quia est quod qui cum dislocatione molestantur restaurantur et rursus resilit huius inuiscaginibus... in iunctura. Nota propter hoc periculum Avicenna dicit qui cum bubulcitem a sciatica molestatur vertebrum resilit foras et rursus incidit in locum suum huius inuiscaginibus sunt pleni. Et in penultimo dicit Hippocrates cum bubulcitem a sciatica molestatur si vertebrum resilit forinsecus huius aresticus si autem vivant. Modum autem urendi dicit Albucasis cum instrumento circulari. Et est vidi unum sciaticum in quo os sexies erat resilitum et os devenit ad putredinem et mortuus fuit ex illo. Item cum quando in reductione auditur est strepitus ossis intrantis et ut si quis naturalis compitatur suo membro compari tunc arguas reductionem. Cura generalis dislocationum primum aliquibus documentis dictis in doctrina fracturarum quas omnibus restauratoribus fracture et dislocationis huius sunt quattuor intentiones. Prima est iuncture reductio. 2a est iuncture reducte firmatio. 3a est ab apostemate et dolore defensio. 4a est accidentium correctio. Prima completur quod cum extensione iuncture et impulsione eminentie et concavitatis repletione. Secunda completur vincta iunctura cum oleo rosato et applicetur stuppa gracili. Et applicetur nota stuppate aut panni multiplici plicati in albuminibus ouorum intinctis et si est necesse astella de corio apponatur et ligetur cum binda et aceto et aqua infusis latis longis secundum quantitatem particule de quibus superius dictum est et situetur membrum quietus et indolorosius quo erit possibile et de 4° in 4um remittetur et in 2a remutatione vel aliis sit necesse embrocetur cum aqua calida. Si prima autem nequaquam quia timor est de apostemate. Et similiter illud idem faciunt panni calidi et impleatur cum farina volatili et puluibus rubeis cum albuminibus ouorum incorporatis stricte ligando ut dicitur vasis. Tertia intentio completur cum flebotomia et purgatione si opus fuerit et bona dieta in principio subtili et cedato dolore et apostemate nutritiuorum. Deinde est in fractura et in fine embrocetur cum aqua decoctionis rosarum absinthii et potetur si opus fuerit ex oxicroceo et sit reducentur membra ad suas pristinas compositiones. 4a intentio completur secundum accidentia precedantia quod reducatur et per tractionem timere debes de spasmo et de aliis accidentibus malis. Teneant autem illa cum lana succida infusa in aqua calida et oleo et quoniam ut dicit Albucasis reducitur. Si autem fuerit cum vulnere primo reducatur. Deinde curetur vulnus et sanetur si opus fuerit et

dimittatur foramen ad expurgandum. Si autem componatur cum fractura apparet primo dislocatio et si est dislocatio antiqua et fuit induritiës embrocetur cum aqua decoctionis malue bismalue et in unge cum dyaltea et cum lana succida infusa in mucillaginibus mollificetur et cum cortice radicis bismalue cocte et pistate et cum axungia impingatur et loco bene mundificato reducatur ut tunc et sanetur. Et si sanata est secundum motus est difficilis curetur ut dicit physici in iunctione artetice iuncturarum.

Mandibula quandoque mollificatur quandoque spasmatur quandoque dislocatur. Cuius autem dislocatio quandoque est ad interiora et tunc os remanet apertum sicut in mollificatione. Et quandoque ad posteriora e contrario ei accidit aput mollificationem ut dicit auicenna. Et tunc dentes inferiores subintrant superiores ut dicit lanfrancus et non possunt os aperire et sermo eius est difficilis ut dicit brunus. Signa dislocationis ultra signa ultima sunt quod dentes superiores cum dentibus inferioribus nunquam possunt adequari et ut dicit auicenna nisi cito reducatur ducit ad febres et etiam ad dolorem et ad fluxum colericum donec interficiat patientem. Quando autem fractura est ad posterius reducatur isto modo: teneat caput eius unus minister dum restaurator mittat pollicem suum et alios digitos sub mandibula. Et si digitum non potest intromittere intromittat baculum de ligno et tunc fortiter tenendo mandibula impellat sub auribus os in locum suum. Si vero fuit ad interiora ponat bindam satis fortem sub mentone que totum ipsum mentonem comprehendat et tunc unus minister qui posuit baculum infra os magis retro quod poterit trahet fortiter capita binde per partem posteriorem tenentes genua super patientis humeros patiente supino sic restaurabitur et iste est modus guilielmi et lanfranci. Post autem restaurationem ponat emplastrum et pectie consuete et ligentur ligatura conveniente in dicta fractura et removetur de quarto in quartum infra 14 dies firmandum consequenter utatur rebus sorbilibus et non masticet. Si autem diu stetit dislocata aut fuit dura balneetur et mollificetur cum aqua calida et oleo et aliis convenientibus ut est dictum et reducatur. Si accidentia mala supervenerint accurre eis. Brunus quoniam erit de dolore radendo caput pungendo ipsum retro aures et per collum sub ascellis cum oleo rosato calido cura eum et semper regulariter procede prout est tibi possibile.

Quandoque spondilia dorsi dislocantur et dislocatio ista quandoque est completa et completa dislocatio quandoque est ad intus quandoque ad extra quandoque vero ad latera. Quandoque autem fit in spondilibus superioribus facit sequi naturam strimiosam ut habetur quarto interiorum. Signa generalia dislocationum sunt ad oculum manifesta et ad tactum. Nota bene quod omnis dislocatio spondilium est periculosa et suspecta ad reducendum propter mielam et nervos et maxime ista que ad interiora fit quia non convenit potest pertractari. Nota secundo quod dislocatio spondilium superiorum nocet transglutioni mediocrum respirationi. Aliqui ut auicenna ponit modum reducendi satis longum. In summa ergo trahatur ante caput cum manibus aut cum binda et inter dentes ponatur baculus et trahatur per mentone supinus pedibus positis super spatulas inferius comprimatur et tunc equalitur eminentia etiam. Hic si dislocatio fuit in spondilibus colli fiat in aliis trahatur corpus vel cum fasciis vel alio modo et eminentia vel cum pedibus vel cum manibus vel cum tabula comprimatur et confirmetur ut iam dictum est et eo modo ligetur ut mundificetur si fuerit expediens aut desuper ut melius firmetur et removetur tertio die quarto usque in quartum diem in 20 autem diebus finitur.

Dislocatio autem humeri fit duobus modis uno modo ad partem inferiorem lateris domestici et alio modo ad partem inferiorem partis silvestris. Brunus dicit alii quod versus partem superiorem potest dislocari in rotis. Signa autem istius dislocationis sunt manifesta ex eminentia et profunditate seu concavitate insolita et motu difficili aliquando et impossibili. Potest probari eius dislocatio cum suo compari et per profunditatem seu concavitatem et per bassitudinem magnam in humero et rotunditas eminens ad modum ovi in subascella et concavitas in capite humeri et numquam ad caput non potest elevari inferiori dislocatione et tunc eminentia est interior et concavitas retro superiori eminentia et posterius et manus non potest a latere separari. Nota bene quod iuxta dislocationem sepe per apostemationem et contortionem decipitur homo ut raro vecitat et audivi de facto. Curatio ista dislocationis que per prius est ad inferius reducitur per modos multos. Primus competit lenibus et est quod extendat brachium et imponat digitum aut pugillum aut summitas humeri cum subascella deinde trahendo inclinetur ut trahatur brachium ad inferiora et reducetur brachium. Secundus modus in fortibus est ut ponatur glomerus firmus subascella et trahatur superius fortiter cum fascia et quo brachium ad inferius trahatur et impingatur et reducetur. Aliter reducitur posito et elevato patiente super unam scalam gradum scale bene pannis involuto et brachio bene tracto et corpore pendente quod oportet quod gradus scale sit altior ipso patiente reducetur. Sit autem gradus scale bene subitus ne in brachio fracturam causet. Aliqui faciunt cum verra isto modo stet duo ministri qui teneant unam stangam sub spatula vel inguinum deinde removetur illud quod patiens habet sub pedibus trahitur inferius brachium isto modo. Postea partes compleantur in primis cum albumine ovi et postea cum farina et pulvere rubeo complete et ligetur porrecto pilam de stuppis aut de panno subascella et ligetur bene et firmetur cum binda longitudinis quatuor brachiorum et latitudinis 5 digitorum. Si autem a duobus capitibus involuta per medium incipiendo super palam subascella. Deinde ambo capita involvendo et cruciando super humeros ducantur ad aliam subascellam et reducantur iterum super humeros cruciando et reducentur super pilam et iterum totiens volvendo quousque bene firmetur et suatur et ubi indigebit maiori firmitate resuatur et sustineatur cum mantili ad collum removetur de ix in ix diebus aut aliter ut tibi placet in 20 diebus

dulcoret aut cum aliquo spauadrappo partes hume-
ri parum dislocantur. Et separatur et potissime fur-
cula pectoris quia in humeris non sunt alia ossa
quam spatula recipiens cum duobus rostris a furcula clau-
dente et adiutorium intrante ut dictum fuit in
anothomia. Separatio autem furcule cum cuniis supti-
cis dictis reducatur.

Dislocatio cubiti quamvis est pluraquam magna
et secundum albucasim et omnes alios quedam est ad partem
interiorem et ista ut plurimum accidit et quedam
ad partem posteriorem // Rogerius non curavit nisi
de ista que fit ad partem interiorem quia ista ut plu-
rimum accidit // Signa autem dislocationis illius
communia de eminentia et gravitate sunt accidentia
// Lateralis et difficultas in motu et ap-
plicatio impossibilis ad humerum // Pro quo nota
quod cubitus difficulter dislocatur et difficulter
reducitur propter infiltrationem ligamentorum et os-
sium varietatem ligamentorum // Nota est quod ra-
ro dislocatur faciliter supius quia non habet diu-
sitate magnam inferius aut plurimum //
Cura est ista si dislocatio est in parte ante-
rior tunc extendat manus infirmi cum
manu tua pollices donec tangat humerum
et cum alia reducatur et equatur eminentia // Si
vero fuit fractura ad posteriorem tunc necesse est
ut extendatur brachium extensione forti et
revolvatur ad omnem partem et inungat res-
taurator manus suas cum oleo aliquo ut sit
eius adiutorium in lubricitate. Deinde imprime
iunctiram donec ingrediatur. Aliqui reducunt
aliquam cum genu posterioram non ut dicit auctor
et isti extendunt per planum brachium et tunc
huius ipsum dictum eminentia cum genu impellitur
et brachium ad humerum plicatur. Et lanfranc-
us dicit quod est utile portare aliquod ponde-
rosum aut ipsum sublevare et conetur ipsum
de portare. Remittetur autem de 4° in quartum
et liget et emplastret modo dicto supra et ad col-
lum portet. Et si post sanationem accidit tar-
ditas et gravitas in iunctura aput mo-
tum non humectetur locus in balneo et frice-
tur cum levitate donec levatur. Et si pla-
cet ponat cepum arietis cum butyro et pa-
lcodicatis restaurant in eis.

Ante dislocatio in genu itaque partem faci-
liter reducitur potest autem dislocari
ad omnem partem. Precipue tamen ad anteriorem
et posteriorem // Signa vero sunt in signis
sibi iam suppositis. Cura ergo in medio stat
et bene extendendo et applicando et cum eri-
gendo huic inde iuncturam et comprimendo
eminentiam cum manu super tabula // Infir-
mato autem non est aliud ad faciendum quam in
aliis nisi quod astellentur cum ligno aut
corio et remittetur de 4° in quartum. Firmatur
secundum lanfrancum in xii diebus. Et post ut dictum est
fiat si erit opus ut dictum est in aliis capitulis

In dislocatione coxe auctores fue-
runt multum varii. Nam albucasis non ponit
nisi tres modos scilicet ad interiora et
ad exteriora et ad posteriora. Brunus
theodericus et lanfrancus sequentes auctorem po-
nunt 4or et concedunt illas dicunt quod ut plurimum
accidit ad exteriora raro ad interiora // Guil.
de salicito est eis oppositus dicens quod ut plu-
rimum dislocatur ad posteriora numquam tamen ad
exteriora vel raro propter os et ligamentum anche
verum quod omnis modi curandi occurrunt in duo-
bus modis verificandi scilicet ad interius et ad pos-
terius ideo non est multum curandum // Signa autem
communia huius dislocationis sunt dicta illa tamen auctor
inter alios istam in dislocatione melius specifi-
cat. Habet ergo albucasis quod si dislocatio fuit an-
terius et exterius tibia infirmi est longior et
cum alia non potest adiungi neque plicari quia caput
coxe intrat in inguine et inflat et
in hoc apparet gravitas in parte exteriori.
Dislocatione exterius posterius et equa tibia est
brevior et non et non calcat de calcaneo et est
gravitas in inguine et eminentia est. Cura
more dicendi est intelligendum quod licet auc-
tores ponunt multos et diversos modos
reducendi hos modos dislocationis illis
ad unum eundem modum vel duos propositos redu-
cuntur. Unde omnis modus secundum albucasim ad omnes mo-
dos est multum utilis qui ignoratur propius mo-
dus dislocationis et est quod teneat patiens
per humeros fortiter aut ligetur per humeros
per radicem coxe cum fascia et ad columpnam cum
alia parte per partem genu trahatur fortiter coxa et
vice una talis sit extensio quod quasi elevetur
patiens a terra et tunc coxas ad eandem partem
moveat quousque sit reducta. Primus modus
reductionis proprius ad dislocationem exterius et
posterius est quod eo modo patiens trahatur prefata
autem reductio per longitudinem comparis sana
manifestatur ut dicit rogerius. Ingenium autem
ad trahendum et ad extendendum iuncturam aliquando
sit faciunt extendatur mensa longior patiente
per et in quolibet capite firmabitur columpna post
cum mantili transeunte per inguinum subtus dor-
sum et super ventre ligabitur et cum alio mantili
ligata coxa super genu volvendo tota tibia usque
ad calcaneum et ad aliam ligabitur columpnam et
cum aliis cannulis positis per mantile et co-
lumpna torquendo trahatur ad qualem partem // Aliqui
faciunt hoc cum torculari ligando infirmum
ad unam columpnam et ad coxam ponunt torcular
et tunc firmetur autem modo dicto supra cum emplas-
tris. Si autem dislocatio sit iam pluries humi-
ditate ipsi administra cauterium post eius reductio-
nem // Sit autem in ligatura in parte exteriori
astella una que transit in coxa usque ad me-
dium cruris vel ad caniculam eius. Aliqui coxe
et tibie apponunt et ligant pondus trium
aut 4or librarum dimittitur hoc pendere usque
lectum vel lectica // Remittetur de 4°
in quartum firmatur autem in tribus diebus

Genu est velox dislocationis et quamvis
forte dislocatur sine manifesta causa
ut si quis ambularet fortis pars illa
faciliter lubricatur. Dislocatur autem ad omnem
partem nisi ad anteriorem propter rotulam et adiuto-
rium eius. Reducatur autem illo modo sedeat infir-
mus super sede propinqua terre et elevetur
pedes eius parum. Deinde extendatur extensione
forti et reducat restaurator genu ad
dispositionem suam secundum modum dislocationis et
ligetur ipsum ligatura conveniente // Cognoscitur

aut dislocatio genu cum cuius quietem bona
non habet cum coxa ut ex sibi pari est vide

Rotule accidit dislocatio in reducendo
eam oportet ut ponatur pes planus ad terram
et reducatur cum manibus rotula // Deinde imple
atur circuitum genelli pannis prohibentibus
plicationem et ponantur super eam astelle resi
stentes ei ex parte qua declinat Cum autem res
tringeretur adhereret non duplicetur genu cum
festinantia sed paulatim

De dislocatione pedis scias quod faciliter dis
locatur et sic faciliter reducitur Sed diffi
culter firmatur propter multitudinem ossium compone
tium iuncturam et potest dislocari ad omnem partem
et precipue ad exteriorem et interiorem Tenin
firmetur patiens et coxa et tibia bene exten
sa pes trahatur et moveatur ad contrariam partem in
fortitudine et eminentiam cum manibus comprimatur donec
reducatur firmiter et astelletur Remotis autem
.... in .... quiescat per 30 aut 40 dies
Debes autem esse cautus quia sepius in reductione
ista erratur

Modus reductionis si dislocatur est iste
extendatur fortiter pes et corpus ab alto te
neatur et medicus manibus propriis reducat os
ad suum locum // Deinde ponat emplastrum et ligetur
fortiter et firmetur cum ligamento cuius una
pars tendit ad pedem et alia vadit ad cavi
culam et ligetur illic caute tamen ne ... ner
vus qui est sub calcaneo in posteriori parte ledatur
ex vehementia legatur prohibeatur a motu
per 40 dies

Digiti pedis dislocantur sic et digiti ma
nus et eodem modo curentur nec plus
nec minus sic et digiti manus curantur quam isti

Cauterizatio et operatio manualis cum igne
facta artificialiter in corpore humano ad
utilitatem determinatam Ignis autem secundum omnes
doctores est duplex quidam artificialis actualis
et quidam potentialis // Ignis actualis est fit
subito cum instrumentis metallinis ignitis vel cum ra
dice affodillorum aut aristolochie sicut calefactis
aut cum sulphure ignito vel cum cineribus ig
nitis aut cum aqua seu oleo bullitis et non a ca
su sed scienter applicata sunt // Alius est ignis
potentialis qui non apparet ignis sed naturaliter per
medicinam horribilem cum reducitur de potentia ad
actum operatur // Fiat autem hic de medicinis
causticis et rumpentibus et istarum quedam
rumpunt fortiter et faciunt escaram ut calx
viva cum sapone et mel anacardinum Quedam
autem leviter operantur et non faciunt escaram nec
vesicam ut sunt cantarides // Nota tamen quod ac
tualia cauteria sunt securiora quam potentialia eo
quod ut dicit albucasis Ignis actualis est simpli
cior et minus ledit partes vicinas et membra
principalia eo quod ut dicit albucasis quia caliditas
ruptorii que caliditas cuptorii membris prin
cipalibus est multum suspecta In casu autem
in quo patiens est multum pusillanimis et
non est ausus videre ignem et ubi apparet flatum
non est malum apponere ruptorium Aut est in quo

voluimus facere cauteria ad evacuandum quia tunc
ruptorium propter dolorem et escaram que dimittit
grassam debilitet membrum quia maiorem pro
vocat fluxum // Et avicenna loquens de cauteriis
dixit quod cauterium actuale melius fit cum auro
// Ad hoc dicit arnaldus de villa nova quod hoc
verum in membris teneribus quales sunt oculi //
Haliabas dixit quod in aliis quam predictis multum melius
cum ferro et rationem assignat eo quod caliditas ig
nis melius potest mensurari in ferro quam in auro
et hoc notum est Et idem dicitur de argento ubi ma
gister fuit aurifaber et in hoc assuetus // Nota
20 quod cauterium convenit omnibus dispositionibus humorabi
libus et maxime frigidis et humidis Calidis autem
dispositionibus licet cauterium non conveniet per se conveniet
tamen per accidens ratione remotionis cause // Cau
teria autem naturis non sunt utilia primo in eis fa
ciunt multa et tenet albucasis Guil. lanfrancus
et brunus et quamvis sit medicamen multum
utile et voluit avicenna et albucasis eo quod de eis multa
pertractaverunt et sic. p. et halib. modernis mod
ernis temporibus non habet tantum usum quantum habebat temporibus
antiquis et quia qui exercent per raritas et ope
rantes empirici et absque purgatione propter quod
leduntur quam plurimi // Et arguendo ergo isto
per fallaciam accidentis possum arguere istud magiste
rium deficere ergo hic opus deficit Est namque
cauterium necessarium magnificando ipsam sanitatem et
extirpando egritudinem // Hoc namque cauteri
um dignitate fortium tenet locum universalium
evacuationum et fleubotomiarum et purgationum
in hominibus qui talia sustinere non possunt Et
ulterius si factis illis purgationibus reliquia aliqua
renascerunt hic cauterium benignissimum corrigit
et emendat et maxime in egritudinibus fortibus
et malignis in quibus solum sufficiunt Et propter
hoc antiquitus solebat dici nisi tamen ultimum
medicine non ultimate finis sed ordinis quia
post decem farmaciam et fleubotomiam debet
fieri cauterium hoc autem intelligitur ubi convenit
alias autem multa mala faceret Et quia istud auxi
lium est ita generale circa ipsum primo inquirendum
quare fit 2o quo fit 3o regimine ipsius // Pro
notitia primi est sciendum quod cauteria fiunt propter uti
litates generales et speciales // Utilitates genera
les et speciales cauteriorum actualium principaliter
secundum magistros sunt vii // Primam ponit avicenna
ad prohibendum ne corruptio multiplicatur
in membro et isto modo fit in circuitu estio
menorum ut G. in 2o ad glauconem dicebat
et idem voluit avicenna fit autem in ulceribus se dila
tantibus et in ossibus corruptis // Secundam utilita
tem ponit avicenna ad solicidum materias coartatas
in particulas Et isto modo percipit albucasis et ha
liabas quod fiat in guttis // Tertiam utilitatem ponit
avicenna ad calefaciendum membrorum Calefacit autem
cauterium actuale et desiccat membra que ut
plurimum a frigido humectantur et ebetantur
et ideo dicebat p. succum sana est propinquis
humidum non sano // Quartam utilitatem ponit
avicenna et est ad stringendum ipsum sanguinem
quam approbat G. xi. 4to terapeutice cum dicit
advenerit ea que vocata escara operatur
vehementer corruptis quodam ad stringendum fluxum
sanguinis // Operantur autem per ignem ipsam
aut per farmaciam similem igni // Quintam utilitatem
posuit G. ad prohibendum descensum

Et isto mo precipit cauterizare venas timporum ut
non fluat ad oculos mā et in ruptura est
faciend ne intestina descendant Et de isto
reynaldus fecit afforisma qui incipit Manatio q
quiti nequit ad exitum mālez Et approbat
reynaldus ad euacuand et diuertend inveteratos
fluxus oculorum et totius corporis et isto mo
fiunt sectiones et cautia retro collum et in fon
tanella lacertorum ubi lacertus a lacerto distin
guitur aut sub eis per duos vel tres digitos
que dirigunt ad pedes mās Et utilitate
ponit unus quam qui et hoc est ad reumpendum
superflua et isto mo apiunt apita relecantur
glandule extirpantur carnes viue et etiam mor
tue // Utilitas aut particulares ponit albucasis et sunt
96. et ab halicbate ponuntur 20. // Brunus etiam
multas utilitates posuit // Sicut etiam fecit ro
gerius et sicut etiam glosatores rogerii illud idem
faciunt et sicut a guil'. et lanfranco et sic de
aliis // Aliqui tamen moderni non ponunt nisi
octo // Primo cauterium faciunt in summitate
capitis et fit in loco ubi pertingit digitus me
dius extensa extensa manu dextra ex ra
dice palme supius // Et in hoc est halicabas
et guil'. lanfrancus et rogerius et alii. Cau
teria rotunda ad euaporandum cerebrum et ad
diuertend mās reumatizantes valet et ali
qui profundant ista cauteria usque vel aliquam absem
~~dum~~ abradunt et exfoliant primam tabulam
quod non laudo nec unquam facere per illud quod
vidi inope et etiam albucasis hic laudat et
id cauteria talia valde valet est. mane dol.
capitis fluxui oculorum parisis et omnibus reu
tisimis // Fiant etiam in carnibus capitis et
occipite ~~cauteria~~ cauteria cum eodem instro ad ca
lefaciend et confortand caput ut paralisi tre
mori et spasmo et aliis fit in lepra ad
spani palliand // 2º fit cauterium in facie et
in multis locis facie et diuersa etiam cauteria
fiunt // Fit etiam uno mo cauterium in palpebra
ad claudend poros pilorum ut non renascantur
et hoc fit cum cauterio actuali Fit etiam 2ºo
cum cauterio cultellari puo Fit etiam 3º iux na
sum in fistula lacrimali cum actuali cauterio
imponitur aut canne ut suo loco dictum est
est // Fit etiam 4ºo. in timporibus ad claudend
venas retinere oculorum cum cultellari Fit
5º mo in naso pro polipo consumendo cum
cauterio actuali puo // Fit etiam in gingiuis
pro dolore et putrefactione ipsarum cum cau
terio actuali et canna Fit etiam pro dina
inciuenda cum cauterio inscidente et ca
na ut suo loco est visum // 3º fit cauterium
in collo fit aut illo mo capiatur cum tena
culis vel cum manupellis retro collum iux
fontanellam et perforetur cum ferro ignito
et per forame ponatur corda et dimittatur
longus aptus fit aut ad diuertend mās ocu
lorum // Cauteria etiam rotunda facta retro in
fossa .i. in fontanella longo tempore dimissa
curant maniatos stomaticos et vertigino
sos Et confirmatur hoc hoc quod G. dicit .x.
terapeutice quod ventosa super occipitium posita vel
facta nobile est auxilium reum oculorum qui
tonicis et cauterium // In parte aut ante
riori in collo peperunt 4ºo. magni fieri
cauterium mo dco per euacuare mās quitte

rubee vel rosee vel etiam aliarum infectionum
facie et oris et etiam alio mo pot fieri cauterium
in brachiis per iuncturam ad tres dies
lacertus a lacerto manifeste distinguitur
Fit aut cauterium clauli rotundo et fit
pro egritudinibus facie et partis anterioris col
li Quinto fit cauterium toracis sub furcula
fit cauterium rotundum pro asmate et pro egri
tudinibus gule // Fit etiam cauterium cum laqueo
mo supradco Dubastellis fit etiam eodem mo pro
egritudinibus hiteri et pro mundificatione
cordis et ad palliandum leprosos In empia
te etiam aliis fit apertura cum ensali cultellari
ad extrahend saniem et fit inter costas et in
periculosum de fistula aut de morte per debili
tatem cordis ex aere sine alteratione et
mundificatione subintrante // 6º fit cauteri
um in ventre super stomachum rotundum per egri
tudines stomachi Et fiunt etiam cauteria super epar
et super splene per dolore illarum partium et fiunt
etiam cauteria subtus umbelicum per aquam per ydro
picos Et alii. faciunt ea cum clauibus duplicatis
7º fiunt cauteria in anthis primo in
inguine per rupturam intestinalem Fit etiam
in pectine per vesicam Fit etiam retro per re
nes et gibbositate Fit aut cauterium rotun
dum vel clauale Fit etiam in bursa testiculorum
cum laqueo modo supradco per herniam aquosam
et carnosam // 8º fiunt cauteria in fon
tanellis sub genu per tres digitos ubi la
certus a lacerto distinguitur Fit etiam cla
uale rotundum arestatum hoc aut fit per
purgationem totius corporis et morborum tibiarum
// Plures etiam utilitates particulares faciunt
cauteria que supius in capitulis particularibus sunt
declarate // Utilitates vero cauteriorum pote
tialium sunt quasi eedem sicut et actualium
notant dixi quod eedem quod non confortat sicut
cauteria actualia immo debilitat Ista aut
cauteria multi appriant ad euacuand apata
flatica et etiam ad restringendum fluxum
sanguinis et magis hoc faciunt actualia.
Ista namque cauteria ponuntur in locis neruosis
carnosis quod trahit a profundo magis quam
actualia // Cauteria etiam vesicantia ponuntur
in locis cutaneis et sub mentone in to
ta facie ut in gutta rosea declaratum
est retro collum in cauernulo pedis et ma
nuum // Nota bene quod hoc cauterium non tra
hit nisi humore cutaneum ut patet ad sensum
// Dixi 2º quod erat dicendum quo fiunt ista
cauteria Pro quo est dicend quod illa cauteria
actualia fiunt cum instris metallicis ut cum
ferro auro argento etc. // Cauteria aut po
tentialia fiunt cum medicinis causticis sicut
cum calce sapone nigro et similibus // Instria
cum quibus fiunt cauteria actualia apud nos
tros antiquos sunt diuersa et multa Et
aliqui moderni ponunt .x. ut lanfrancus
Brunus reducit ad septem // Guil'. de sali
ceto ad viij. // Pro quo nota quod cauteria
tota et forme eorum possunt esse sex particu
laria possunt esse plura quam sunt opportet particula
res quas facit vis possis cauteria tua ordinare
// Nota etiam quod de omni cauterio ordinare
debes tria unum magnum aliud mediocre
aliud paruum Prima forma cauterii actualis est

cultellaris ad formam cultelli facta et ista forma est
duplex quedam est incidens ex una parte solum
ut cultelli incidit // Alia est ensalis ad similitudinem
ensis que incidit et aperiuntur apostemata et vulnera
mala possint rectificari // 2a forma cauterij
est olivaris et Guil. et Lanfrancus diversificavit quod
dicitur olivare ad similitudinem folij olive // Halaba-
tes autem dixit nono sermone practice quod dicitur cauterium
olivare quod ossibus olive similatur et hoc potest declarari
quod cauterium fit in summitate capitis et eius fit
iuxta iuncturas propter dolorem earum fit etiam in ner-
uo ne ei putrefactio proximetur in eius spacium
et fit etiam super ossa propter magis exsiccare cum
cautizant relinquitur propositum Halabatis licet
forsan diceret quod eadem est forma olive et folij salvo
quod una est plena alia non // Tertia forma cau-
terij est dattilaris ad similitudinem ossium dac-
tilorum fractorum et vultum ad omnia ad que valet oli-
varis se ipsum meliorem formam relinquit post
quod obligam et est grossius quam olivare et id
est principium in ulceribus et ossibus corruptis
// Quarta forma est punctualis longus cuspide
gracilem et rotundam cum quo cautizetur sola
cutis et est duplex cum resta ut non transeat
et cum illo fit cauterium in fontanellis bra-
chiorum et tibiarum // Aliud est planum longum
ad modum radij cum cannula ut non offendat
latera cum quo cautizantur fistule ut lacri-
malis fistula polipus infra nasum et dentes
Quinta forma est ut cauterium cum quo ponuntur
cotones vel aliter hic ut punctuale et valet
ut supra dictum est // Cauterium nostrum est circulare
cum quinque additamentis ad faciendum quinque cauteria
ubi sunt quinque additamenta fiunt autem super secam
in dolore ipsius et super humeros et super gibbo-
sitatem humerosam et dolorosam // Modus
autem faciendi cauterium est quod inquiratur bene
locus ubi debet poni et desiccetur et signetur
et applicetur plata vel cannula ferrea si indiget
aut sine ipsis ubi non est necesse et firmiter
teneatur patiens et ignita iam assint ad
minus duo vel tria donec rubeant et tunc
cauteria sunt meliora dicunt tamen sepe ignita et
rubea caute nigro autem sunt quod teneatur patiens
ut non videat et inspiratur et revolvitur prope
ne adhereat carni // Fortius tamen fiat in ossibus
molle quam in carne et ~~leviter~~ levius adhuc
in nervo quousque cauterium perdat rubedinem
// Reytterent totiens quousque habuerint
intentum // Medicine vero cum quibus
fiunt cauteria potentialia sunt ruptoria quorum
aliqua per se dimittit escaram ut calce
viva sapo mollis equaliter de quolibet ad quantitatem
que sufficiat ad componendum miscetur aut re-
centis et antiqua sunt infriata supponatur ut
dixit alb. et addit aliquid salis alkali alcali
ut dixit Halabates // Et Theodoricus dicit quod ponatur
aliquid fuliginis et alij apponunt de salvia
et loco signato inquo debet apponi statim applicatur
appositum primo defensivo quod fit de pasta balneata
in albumine ovi vel fit de aliquo alio glutino-
so et alij faciunt de terra rubea vel molli
hoc facto ligetur super locum firmiter ne currat
huc inde et dimittatur per aliam et xij horas
usque ad xviij horas // Multa etiam alia sunt
ruptoria ut trociscus maioronis et sic est rupto-
rium de cinere cervi // Medicinis autem rumpentibus

que non faciunt escaram sed vesicam sunt can-
tarides iuncte cum cepe et folia flammule quanti-
tas est ℥ s usque ad ℥ j et ligentur et
non stricte et dimittatur ab viij horis usque
ad xij et post removeantur // Dixi 3o
quomodo videndum erat quo facto cauterio debet
cauterium regi // Pro quo sciendum quod eorum
regimen est duplex scilicet ante actum et post actum
Ante actum ipsius dicitur tempore potest duplicare ut
dixit alb. aut dummodo corpus sit purgatum
in 6. in 4o. et 3o. terapeutice dicit quod
nullo evaporationem non adiutorium auxiliator
ubi audias antiquos evacuatorem totius corporis
vitaris // Debemus etiam esse cauti et infir-
et dicere quod cauterium est securum et bonum ut
ipsi ipsum melius tollerent Et si est necesse
ligetur in tollendo carnem malam superaddi-
tam an. facta cautizatione in primis tribus
diebus super locum et circa locum albumina ovorum
agitata cum oleo rosarum // Hoc facto inquiratur
casus escare cum axungia non salita aut cum
butyro lavato et pasta frumenti vel alio
ut tibi placet postquam ergo cecidit esca-
ra mundificetur et curatione ulcerum curetur
Si autem ipsum vellet tenere apertum ut materie
melius ad locum curreret et ut fumi melius
exirent non mundificetur Regantur autem
isti cautizati regimine infrigidato per septem dies
ut igneitas illa sit retracta post vero
confortetur virtus Tempus autem tenendi ipsum
apertum est tempus 40 dierum ut dixit Rogerius
Et alij dicunt quod est tempus trium mensium Ita
ille est finis ultimus apertus Ultra autem hoc
tempus debilitatur membris et habituatur cacoe-
timia et cum hoc virtus in eo confortata est ha-
bituata evaporata Si vero autem est modus tenendi
di tale ulcus apertum cum nodis et cera sim-
plici et si in aqua malaxetur adhuc utilius
erit Collopi. euforbium scamonea ellebo-
illa ponatur in ulcere ponatur aut per humores
quos volumus purgare et desuper ponatur
folium caulis In cauterio potentiali autem appo-
nere est necessaria maior purgatio quam in actuali
cum sit maioris lesionis Illo tamen est necesse
quod in isto ligetur patiens sed signetur et ap-
plicetur et postea apertum regatur ut de cauterijs
est dictum // Cauteria vesicantia non indi-
gent magna custodia et specialiter vesice
que fiunt ex applicatione cantaridarum cum bal-
neo autem corrigatur Cum autem ex isto can-
terio vesice fuerint causate aperiantur cum
forficibus aut cum acu et postea desuper folium
caulis et panni applicentur et removeantur
ut placet et infra vij vel viij dies
desiccantur quod escaram non faciunt et consolidantur

Expliciunt sex libri magistri petri de bononie
argelata finiti et completi anno domini
M° cccc° lxx° septima die mensis
Januarij de sero hora quasi nona :-

De flegmone
De erisipilla
De formica
De formica miliari
De igne persico sive sacro
De nepos et ebullitionibus humorum
De estiomeno
De estiomeno cancris et esthiomeno
De ulcere carbunculo et antrace
De apostematibus glandulosis et bubonibus
De bubone pestifero
De tertiis in generali
De adenibus bone et male famei
De medicinis generalibus ... et ... corporum
De ... i. furunculis
De morbo
De apostematibus frigidis et undimia
De nodis
De bubelet
De scrophulis
De modo medendi scrophulas
De zephiros et aliis apostematibus durificantibus
De cancro
De apostematibus ventosis
De medicinis repercussivis
De medicinis sedantibus dolorem
De medicinis mundificativis
De medicinis attractivis
De vulneribus absolute
De cognoscendis vulneribus mortalibus
De modo cognoscendi in quibus partibus contingunt vulnera
De vulnere carnoso simplici
De modo cognoscendi que vulnera sunt suere et quis sit modus suendi talia vulnera

De vulneribus

De accidentibus evenientibus circa vulnera ut sunt spasmus dolor et talia
De triplici ligatura vulnerum
De vulnere contuso
De vulnere ex ferro venenoso aut cupro curali
De vulneribus venarum et modo consolidandi eas
De medicinis facientibus nasci carnem
De medicinis incarnantibus
De medicinis cicatrisativis
De medicinis corrosivis
De contusione
De cura contusionis
De casu et offensione
De contusione in ventre
De cura flagellati
De suffocato in aqua
De contorsione
De contractione
De punctura et extractione sagittarum
De cura combustionis ignis
De combustione in aqua
De suffocatione ab igne
De fluxu sanguinis
De cura fluxus sanguinis
De fluxibus sanguinis
De emborismate et eius speciebus apostematum
De ulceribus in generali
De cura ulcerum in generali
De cura ulcerum item
De ulceribus virulentis
De ulceribus sordidis
De ulceribus profundis
De vermibus in ulceribus
De ulceribus corrosivis
De ulceribus putridis
De ulceribus difficilis consolidationis
De fistula
De super excrescentia carnis
De male curatis ...
De eradicatione vestigiorum
De spasmo in nervo
De vulneribus in nervis
De punctura
De incisione
De nervo denudato
De corruptione et conquassatione
De contorsione
De effractura ossis
De putrefactione ossis
De accidentibus contingentibus fractis ossibus
De fractura cranei

Liber secundus

De apostematibus in generali
De apostematibus in principio
De apostematibus in augmento
De apostematibus fraudulentis
Sermo plus de apostematibus
Sermo de flegmone
De apostematibus capitis

Unde talpa et testudine
De sepmaria
Unde duritie nodi in capite
De apostematibus tumore colli et de quibus
et hoc apostema vocatur obtalmia
Unde obtalmia et sebel
De apostematibus in superioribus oculorum
De ordeolo
De apostematibus aurium
De apostematibus duris post aurem
De apostematibus in aure
De apostematibus nasi
Unde polipo
Unde apostematibus in labiis
De nodis in labiis
De apostematibus in ore
De apostematibus in gingivis
Unde apostematibus lingue
De apostematibus circa linguam
De dolore lingue
De ranula
De amigdalis
De apostematibus faucium
De relaxatione uvule
De apostematibus in uvula
De dolore in uvula
De apostematibus oris
De fistulis in partibus oris
De dolore oris
De apostematibus colli et gule
De squinancia et eius cura
Unde bocio
De botigia et de apostemate transfluxi
De apostematibus dorsi
De tumore in dorso
De gibbositate
De apostematibus in adiutorio
De dolore spine et spatularum
De dolore dorsi
De dolore colli
De apostemate colli
De nodositate colli
De apostemate et flentana
De nodis in genu

De apostematibus circa manus
Unde apostematibus circa iuncturas
Unde apostematibus circa fines digitorum
De apostematibus sub ascellis
De aliis apostematibus circa easdem partes
De zephiros
Unde apostematibus mamillarum
Unde pilo in pupilla mamillarum
De apostematibus in pectore
Unde apostematibus in stomacho
Unde duritie in stomacho
Unde apostematibus epatis
De apostematibus epatis
Unde duritie in epate
Unde apostematibus in splene
Unde duritie in splene
Unde eminentia in umbilico
Unde ydropisi
Unde apostematibus in inguinibus
De hernia testiculorum
De apostemate testiculorum
De hernia aquosa
Unde tumore in bursa
Unde hernia carnosa
De apostematibus testiculorum
Unde apostematibus testiculorum
De apostematibus duris in testiculis
Unde apostematibus virge
Unde nodo in ano
De apostematibus vulve
Unde duritie in matrice
De moro in collo
Unde apostematibus in ano
De apostematibus duris in ano
De moro et ficu in ano
De tumoribus in ano et emorroidibus
De apostematibus coxarum
De tumore in genibus
De varicibus
De elefancia

Capm d podagra ſ varyd'
d' dolore in genibus

autor spite cenne

Item salvia cum aqua ardente lz celestem virtutem in paralisi et doloribus membrorum

Item quod dentes pavonis suspendatur in collo patientis in malo caduco valde et multi magistri magistro ~~[illegible]~~

Item fel canis piscis et cor fugat demonium si subfumigetur ex ea et matrice piscis dicti pelegrini Item gemma et omnis gemma quod omnem modum administrationis fugat demonium et hanc arborem dicitur genus ad quod simplices timent ad optant ut pro fonte scribe

Z in Martino de polonia est 141. b. L f. 4

II/

autor q̄rite ccnae

Ap salma cum am ardente lz celestem virtutem cum epalisi et dolorib[us] mediatz h

Aff q̄ rz derus parens suspenda cum collo parentis h amallosum vede[re] m

et [illegible] [illegible] magistro [illegible]